1938

A TAMÁS-GALÉRIA XCII. KIÁLLITÁSA

V, AKADÉMIA UCCA 8

92.

MODERN MAGYAR KISPLASZTIKA 1938

			Pengő
Andrássy-Kurta János:			
1.	Zsákhordó	bronzban	300.—
2.	Női akt	kőben	200.—
3.	Halottvivők	relief terrakotta	50.—
Baksa-Sós György:			
4.	Csodálkozó	terrakotta	magántul.
5.	Támaszkodó	„	„
6.	Hegedülő	„	„
7.	Áhitat	„	„
Beck András:			
8.	Strandoló pár	bronz	magántul.
9.	Anya	terrakotta	150.—
10	Leányfej	kerámia	magántul.
Beck Ö. Fülöp:			
11.	Magvető	gipsz	50.—
12.	Lehel	bronzban	200.—
13.	Szerelem	terrakotta	80.—
Boda Gábor:			
14.	Jerichói harsonás	terrakotta	80.—
		bronzban	150.—
Borbereki K. Zoltán:			
15.	Szégyenkező	égetett agyag	magántul.
16.	Akt	bronzban	350.—
Csor Károly:			
17.	Fürdőző	terrakotta	80.—
Fáy Lóránt:			
18.	Álló asszony	festett műkő	100.—
19.	Ülő akt	műkő	120.—
Gádor István:			
20.	Női figura	mázas	magántul.
21.	„ „	terrakotta	„
22	Pécsudvari lány	„	„

Jálits Ernő

22/Fy

			Pengő
Gerő Gyula:			
23.	Anya	agyag	300.—
24.	Női fej	gipsz	magántul.
25.	Női akt	„	300.—
Jálits Ernő:			
26.	Matyó női fej	gipsz	120.—
		bronzban	300.—
Kiss János:			
27.	Tanulmány Cassandrához	bronzban	400.—
28.	Gyermekfej	terrakotta	100.—
29.	Fülöp-szigetbeli	fa	500.—
Kósa-Huba Pál:			
30.	Ősz	gipsz v. terrakotta	250.—
31.	Tavasz	„ „ „	300.—
Marosán László:			
32.	Ülő nő	ólom	150.—
Medgyessy Ferencz:			
33.	Női akt vázlat kőbe való faragáshoz		
		kőben	1500.—
Pálos-Molnár László:			
34.	Gondolkodó	műkő	100.—
Rajki József:			
35.	Lány sarlóval	gipsz	120.—
vitéz Szabados Béla:			
36.	Madonna	terrakotta	100.—
37.	Zsuzsanna	„	100.—
Varga Oszkár:			
39.	Magvető vázlat	bronzban	250.—
40.	Halász „	„	250.—
41.	Fésülködő lány vázlat	„	250.—
42.	Ásós lány	„ „	250.—
Vedres Márk:			
43.	Korsós fiu gipsz	bronzban	600.—
44.	Álló fiu	„	magántul.
Halmágyi István:			
45.	Asszony	terrakotta	400.—
Szandai Sándor:			
46.	Férfi fej	bronz	magántul.
47.	Almás nő	terrakotta	200.—

Ára 50 fillér

A TAMÁS-GALÉRIA
CIX. KIÁLLÍTÁSA

MAI MAGYAR KISPLASZTIKA

23

1940 febr. - márc

TAMÁS GALÉRIA
V., AKADÉMIA UCCA 8

ÁRA 20 FILLÉR

		Ára P
1.	Andrássy Kurta János: Lovas ... ... gipsz bronzban	300.—
2.	„ „ „ Levétel a keresztről domb. gipsz kőben	400.—
3.	Baksa Soós György: Ülő nő ... ... terakotta	Magánt.
4.	„ „ „ Fej ... ... terakotta	Magánt.
5.	Beck András: Fej ... ... gipsz bronzban	300.—
6.	„ „ Ülő gyermek ... ... gipsz	Magánt.
7.	Beck Ö. Fülöp: Emese álma ... ... terakottában	100.—
8.	„ „ A hős ... ... terakottában	100.—
9.	„ „ Gárdonyi Géza ... ... bronzban	500.—
10.	~~Bokros Birman Dezső~~: Testvérek ... ... bronz	Magánt.
	(másodpéldány megszerezhető)	450.—
11.	~~Barbereki K. Zoltán: Portré~~ ... ... terakotta	300.—
12.	„ „ Madách pályázat díjnyertes terve terakotta	100.—
13.	~~Lőszle András: Egymás előtt~~ ... ... gipsz	350.—
14.	~~Boldogfai Farkas Sándor: Törülköző~~ nő ... ... műkő	300.—
15.	„ „ „ Madonna ... ... műkő	250.—
16.	Ferenczy Béni: Ló ... ... bronz	350.—
17.	„ „ Fürdő nő ... ... bronz	250.—
18.	„ „ Női torso ... ... bronz	300.—
19.	„ „ Akt ... ... bronz	300.—
20.	Forgács Hønn Erzsébet: Gondolkodó ... ... bronz	400.—
21.	„ „ „ Női akt ... ... ólom	250.—
22.	Gádor István: Sióagárdi lány ... ... kerámia	50.—

		Ára Ft
23.	Halmágyi István: Leány	Magánt.
24.	„ „ Leányfej	350.—
25.	Jálits Ernő: Kézai Simon krónikás	250.—
26.	„ „ Leányfej	250.—
27.	Kósa Mária: Testvérek	200.—
28.	„ „ Áhitat	200.—
29.	Marosán László: Kompozíció	250.—
30.	Medgyessy Ferenc: Bika	Magánt.
31.	Mikus Sándor: Mezitlábas nő	300.—
32.	„ „ Lábát törlő leány	300.—
33.	„ „ Anya gyermekkel	250.—
34.	Pátzay Pál: Pásztor	250.—
35.	Schaar Erzsébet: Akt	200.—
36.	„ „ Éva	250.—
37.	„ „ Gyermekfej	Magánt.
38.	Szabó Iván: Kompozíció	150.—
39.	„ „ Fekvő kompozíció	150.—
40.	Szandai Sándor: Vak lányka	160.—
41.	Vedres Márk János: Járó nő	600.—
42.	Vilt Tibor: Kis bronz	300.—
43.	„ „ Tünődő	Magánt

BIRÓ MIKLÓS NYOMDÁJA

Leányfej. Jálics Ernő szobormüve

4. tábla 1928. 37.4.311.c.

nek nem kell még udvariaskodniok ilyen tulságosan. Ők utálják meg a hazugságot mielőbb, gyűlöljék meg, nézzék le, vessék meg: a hazugság piszkos dolog.

Hogy ezt hogyan lehet elérni? *Ugy, ha soha, egyetlenegyszer sem kaphatják rajta hazugságon a szüleiket.*

Soha nem fogom elfelejteni, micsoda bömbölésre, síránkozásra riadtam fel egy napon. Két szomszéd gyerek sírt, mintha nyúznák őket, izgatott sürgés-forgás volt mindenfelé. Mi történt? Mind a kettőnek kivették a manduláját, de hogy ne féljenek az orvostól, azt mondták szegényeknek, azért öltöztetik fel őket olyan szépen, mert a fényképészhez mennek. Minden gyerek hiú, minden gyerek boldog, ha lefényképezik. Képzelhető a keserű csalódás, mikor a fényképész helyett a doktor bácsi kése alá kerültek! Hogyne bömböltek volna keservesen, amikor hazajöttek fénykép és mandula nélkül? És hogyne vennék ezek után természetesnek, ha ők is felhasználják ezt a kényelmes módot különböző alkalmakkor, hogy ne mondjanak igazat?

A hazugság olyan sokféle, hogy nem is lehet ilyen röviden beszélni róla. De mielőtt megbüntetnők érte a gyermeket, mindig gondosan meg kell vizsgálni, miért hazudott? Talán éppen a hazugság az, amit nem lenne szabad veréssel, sarokbaállítással, vagy egyéb ilyen durva büntetéssel megtorolni. A hazugság valami szégyenteljes dolog, amiről jobb hangosan nem is beszélni a gyermekkel. Mintha mi is szégyelnők, úgy kellene neki suttogva megmagyarázni, milyen borzasztó valami az, ha valakiben nem lehet megbízni, mert sohasem tudja az ember, igazat mond-e vagy sem. És ha azért hazudik, mert mesélni való kedve van, vagy mert ő maga is hiszi, amit kigondolt, ne csináljunk belőle tragédiát, hanem — amint nagyon helyesen olvastam egy neveléstani könyvben — nyugodtan meg kell jegyezni:

— Ugy-e, ez csak mese?

Én beszéltem néhány ilyen gyermekkel és végighallgattam a meséjét, amit úgy mondott el, mintha igaz volna és megvallom: féltem ezt mondani neki. Féltem, hogy felriasztom. Éreztem, hogy nincs tudatában annak, hogy ő most nem mond igazat és azt hiszem, az ilyen gyermek, ha máskor, másnál figyelmeztetjük reá, úgyis nevelni fogja magát és később nem beszél így többé.

BELVÁROSI MŰVÉSZETI SZALON

BUDAPEST, IV. SZERVITA-TÉR 2. FÉLEMELET

»EGYHÁZMŰVÉSZET A LAKÁSBAN« KIÁLLÍTÁS TÁRGYMUTATÓJA

1944 FEBRUÁR HÓ 19-TŐL MÁRCIUS HÓ 5-IG

IBRARY OF THE MUSEUM OF COMPARATIVE ZOÖLOGY
AT HARVARD COLLEGE, CAMBRIDGE, MASS.

A KIÁLLÍTOTT MŰTÁRGYAK JEGYZÉKE

Apátfalvi Czene János				
1	Sírbatétel	olajf.	P	400.—
2	Hegyi beszéd	„	„	800.—
Bányai Ödön				
3	Madonna	terr.	„	120.—
4	Szent Család	„	„	200.—
5	Szent Család	„	„	200.—
6	Feszület	diófa	Nem eladó	
Basilides Barna				
7	Angyali üdvözlet	olajf.	P	2000.—
8	Madonna	„	„	1000.—
Báthory Julia				
9	Üvegkereszt		P	1000.—
10	Üvegkereszt		„	800.—
11	Üvegkereszt		„	600.—
12	Üvegkereszt		„	230.—
13	Üvegkereszt		„	150.—
14	Üvegplakett		„	250.—
15	Angyal		„	120.—
16	Angyalfej		„	350.—
Biai Föglein István				
17	Golgota	gouache	P	300.—
Buzi Barna				
18	Szent Ferenc	körtefa	Nem eladó	
19	Madonna	terr.	P	450.—
20	Szent László	aluminium	„	3000.—

+ 30% f. ü. adó

Conrád Pál

21	Madonna	olajf.	P	1000.—
22	Madonna	„	„	800.—

Csúcs Ferenc

23	Madonna	terr.	P	600.—
24	János evangelista	„	„	600.—
25	Franciscanus	bronz	„	1600.—

Ifj. Czene Béla

26	Megváltó	tempera	P	600.—
27	Angyali üdvözlet	„	„	500.—
28	Keresztelő Szent János	„	„	500.—

Czene János, apátfalvi lásd az előző lapon

Eősze András

29	Béke	porcellán	P	500.—
30	Stació	gipsz fémbe	„	1200.—
31	Mária	terr.	„	500.—

Eschenbach Jenő

32	Szent Flórián	kerámia	P	180.—
33	Madonna	„	„	180.—
34	Szűz Mária kis Jézussal	„	„	50.—

Faddi Förstner Dénes

35	Olajfák hegyén	olajf.	P	6000.— + 30% f. ü. adó

Feszty Masa

36	Madonna kis Jézussal	Nem eladó

Gábor Móricz

37	Liliomos angyal	olajf.	P	1200.—
38	Pieta	„	Nem eladó	
39	Siratás Caracci után		„	„

Gádor István

40	Sirbatétel	kerámia	P	300.—
41	Madonna	„	„	60.—
42	Madonna	„	„	50.—
43	Szenteltviztartó	„	„	32.—
44	Szenteltviztartó	„	„	30.—
45	Stáció sorozat	„	„	350.—
46	Veronika kendője	„	„	300.—
47	Menekülés	„	„	300.—
48	Angyali üdvözlet	„	„	300.—
49	Pieta	„	„	300.—

Győry Jenő Dezső"

50	Szent Orsolya gipsz, körtefában		P	3000.—
			+ 30% f. ü. adó	
51	Szent Ferenc	terr.	P	650.—

Hikády Erzsébet

52	Jézus szíve	temp.	P	700.—
53	Angyali üdvözlet	„	„	600.—
54	Szent Margit	„	„	600.—
55	Badacsonyi Madonna	„	„	1600.—
56	Dunántuli Madonna	„	„	1200.—
57	Szárnyas oltár	„	„	1400.—

Jálics Ernő

58	Feszület		Nem eladó
	Megrendelhető aluminiumból		P 700.—

Jankó János

59	Madonna	pirobazalt	P 300.—
60	Szent Család	„	„ 350.—
61	Krisztus	műkő	„ 700.—

Jeges Ernő

62	Szent Flórián	fresco terv	P 1000.—

Kallós Ede

63	Madonna	terr.	P 400.—

Kevényi Jenő

64	Pieta	pirobazalt	P 800.—

Kovács Margit

65	Menekülés	terr.	P 1300.—
66	Angyal	„	„ 2000.—
67	Szent Család	kerámia	„ 200.—
68	Házioltár	„	„ 750.—
69	Szent Család	„	„ 90.—
70	Madonna	„	„ 90.—
71	Szenteltviztartó	„	„ 15.—
72	Szenteltviztartó	„	„ 15.—
73	Szenteltviztartó	„	„ 45.—
74	Szent Erzsébet	„	„ 18.—
75	Szent Margit	„	„ 18.—
76	Szent István és Szent Imre, ker.		„ 36.—
77	Angyal	kerámia	„ 18.—

Marsovszkyné Szirmai Ili

78	Keresztlevétel	tempera	P 600.—
79	Keresztlevétel	„	„ 600.—
80	Angyali üdvözlet	„	„ 450.—
81	Szűz Mária kis Jézussal	„	„ 450.—

Mattioni Eszter

82	Szűz Mária kis Jézussal	temp.	P 1200.—
83	Krisztus	„	„ 800.—

Mikus Sándor

84	Assisi Szent Ferenc	bronz	P 1200.—

Molnár C. Pál

85	Menekülők	olajf.	Nem eladó
86	Madonna	„	„ „
87	Szent Család	„	„ „

Ohmann Béla

88	Madonna	bronz	P 2600.— + 30% f. ü. adó
89	Páduai Szent Antal,	cseresznyefa	P 2000.—
90	Szűz Mária kis Jézussal,	ker.	„ 675.—

Ősz Dénes

91	Szárnyas oltár	olajf.	P 1200.—
92	Szárnyas oltár	„	Nem eladó
93	Szárnyas oltár	„	P 3500.— + 30% f. ü. adó

Pándi Kiss János

94	Kereszten	körtefa	Nem eladó
95	Piéta	„	„ „
96	Stáció	„	„ „
	Mindhárom mű megrendelhető körtefából	darabonkint	P 1500.—
97	Feszület, gipsz aluminiumból		„ 2000.—

Pekáry István

98	Menekülők	faliszőnyeg	P 500.—
99	Golgota	„	„ 500.—
100	Szent Ferenc	„	„ 450.—

Pituk József

101	Menekülés	tempera	P 2000.—
102	Szent Margit	„	„ 800.—
103	Emmauszi ut	akvarell	„ 250.—

Rafael Győző

104	Szűz Mária	olajf.	P 300.—
105	Nagypéntek	„	„ 800.—
106	Szűz Mária kis Jézussal	temp.	„ 300.—

Rozs János

107	Háromkirályok	olajf.	P 2500.— + 30% f. ü. adó
108	Piéta	„	P 2500.— + 30% f. ü. adó

Ruzicskay György

109	Keresztlevétel	olajf.	P 4000.— + 30% f. ü. adó

Ruzicskay György

110	Örömhir	szénrajz	Nem eladó
	A 12 darabból álló sorozat 100 példányban kiadásra kerül		
	A sorozat ára		P 300.—

Szabó Iván

111	Madonna	terr.	P 800.—

Szigeti István

112	Szent Család	terr.	P 180.—

Szikláné Lám Ilona

113	Én vagyok a szőlőtő	temp.	Nem eladó

Szőnyi István

114	Freskóterv		P 2000.—

Szörédi Ilona

115	Szent Ferenc prédikál a madaraknak	szines tuss	P 350.—
116	Szent Cecilia	szénrajz	„ 600.—
117	Szent Margit	akv.	„ 400.—

Tóth Gyula

118	Szent Margit	bronz	Nem eladó
119	Betlehem	kerámia	„ „
120	Három királyos Betlehem	festett terracotta	„ „

Varga Nándor

121	Madonna	olajf.	P 1000.—
122	Krisztus kapuja	rézkarc	„ 150.—
123	Madonna	linometszet	„ 100.—

Jálics Erzsi
Jankó János

Belo. Mův. Salon
1944 febr. vége

Arvatbitúszad

Budapesti nyomda V., Erzsébet-tér 2 — F. k.: Miklós Ilona

Kicédulácva 1957
Beosztani Műbarát kiáll. ha

A »MŰBARÁT« KIÁLLITÁSAI

I.

MAGYAR MESTEREK SZINES VÁZLATAI

Ünnepélyes megnyitás: 1940. május 8-án, d. u. 6 órakor
Budapest, V., Mária Valéria-u. 12.

KATALOGUS

I. Képek:

Az Orsz. Szépművészeti Múzeum anyagából:

1.	Bihari Sándor	Zsigmond és Ulászló találkozása, olf.
2.	Bruck Lajos	Velencei zöldségesbolt . „
3.	Deák Ébner Lajos	Paál László temetése . . . „
4.	Farkas István	Társaság kertben . . . . „
5.	Ligeti Antal	Fürdő gyermekek . . . . „
6.	Lotz Károly	Zongoránál . . . . . „
7.	Magyar Mannheimer G.	Pásztoridyll . . . . .
8.	Markó Károly id.	Jézus Jákob kútjánál . . . „
9.	Munkácsy Mihály	Busuló betyár . . . . „
10.	„ „	Tájképvázlat . . . . . „
11.	Spitzer Emánuel	Olvasás közben . . . . „
12.	Székely Bertalan	Dobozi Mihály és hitvese . „
13.	Szinyei-Merse Pál	Bacchanália . . . . . „

II. Festmények:

14.	Aba-Novák Vilmos	New-yorki vázlat I. . . .	tempera	300.—
15.	„ „ „	„ „ II. . . .	„	300.—
16.	„ „ „	„ „ III. . . .	„	300.—
17.	Bartha László	Freskóterv egy római villába	„	250.—
18.	„ „	Tihanyi este	vízf. temp.	150.—
19.	„ „	Freskóvázlat I.	„ „	250.—
20.	„ „	„ II.	„ „	250.—
21.	„ „	Ajtóban	„ „	120.—
22.	Bernáth Aurél	Kottaállvány	olajf.	400.—
23.	„ „	Hárfás nő	„	400.—
24.	„ „	Két nő	„	400.—
25.	Dudits Andor	Soproni strand I.	„	400.—
26.	„ „	„ „ II.	„	400.—
27.	„ „	Tájkép fákkal	„	300.—
28.	„ „	Balatoni vihar	„	400.—
29.	„ „	Erdőben	„	400.—
30.	„ „	Aktok napon és árnyékban	„	1000.—
31.	Fényes Adolf	Tanyák a Zagyva mellett .	„	600.—
32.	„ „	Tavasz a Vérhalmon . .	„	600.—

Katalógus ára: 40 fillér.

33. Glatz Oszkár	Parasztasszony	„	magántulajdon
34. „ „	Hegyélen	„	„
35. Halápy János	Kis család	„	200.—
36. „ „	Kőrmenet	„	200.—
37. „ „	Reggelinél	„	150.—
38. „ „	Matyó legények	„	180.—
39. Hincz Gyula	Fejvázlat	tempera	250.—
40. „ „	Ősz Badacsonyban	„	magántulajdon
41. „ „	Este	„	300.—
42. „ „	Szürkület vörös házzal	„	300.—
43. „ „	Borongós táj	„	magántulajdon
44. Jeges Ernő	Kapisztrán János	„	200.—
45. „ „	Szűz Mária	„	200.—
46. „ „	Műteremben	„	150.—
47. „ „	Szt. László vizet fakaszt	„	100.—
48. „ „	Németek betelepülése	ceruzarajz	150.—
49. Kontuly Béla	Salzburg	olajf.	200.—
50. Krusnyák Károly	Asztaltársaság	„	200.—
51. „ „	Délután	„	200.—
52. „ „	Csoport	„	200.—
53. H. Mattioni Eszter	Szigliget	tempera	250.—
54. „ „	Harangtorony	„	200.—
55. „ „	Tengerész ünnepély	„	200.—
56. Molnár C. Pál	Akt (képterv)	„	200.—
57. „ „	Temetés	„	300.—
58. „ „	Háború	„	300.—
59. „ „	Kompozíció terv	„	260.—
60. „ „	Arckép vázlat	„	200.—
61. „ „	Balatoni fürdőzők	„	100.—
62. „ „	Balatonmelléki táj	„	100.—
63. Pécsi-Pilch Dezső	Ülő leányka	olf.	500.—
64. „ „ „	Színdarab	„	200.—
65. „ „ „	Hüvösvölgyben	„	200.—
66. „ „ „	Mulató kalocsaiak	„	200.—
67. Szőnyi István	Kaszát fenő paraszt	tempera	500.—
68. „ „	Terv egy sgrafittohoz	„	500.—
69. „ „	Terv egy freskóhoz	„	500.—
70. „ „	Aratók	„	500.—
71. Udvary Pál	Halászat	„	700.—

III. Szoborművek:

72. Erdey Dezső	Férfi fej	gipsz	eladó
73. „ „	Parasztasszony vödörrel	„	„
74. „ „	Távolba néző	„	„
75. „ „	Parasztasszony	„	„
76. Jálics Ernő	Pieta	gipsz-ólom	„
77. Vilt Tibor	Kútterv	gipsz	„
78. „ „	Plakett az OTI kórházra	„	„
79. „ „	Plakett a XI. ker. tűzoltóságon	„	„
80. Medgyessy Ferenc	Szüret	„	„
81. „ „	Síremlékterv	„	„
82. „ „	Kislány fej	„	„

A feltüntetett árak a **becsértéket** jelentik.

Egyes művek **részletfizetésre** is megvásárolhatók.

Aki belép a »Műbarát« tagjai sorába, **árengedményt** is élvez.

F. k.: KRIVÁTSY-SZŰCS GYÖRGY. „Jövő" nyomdaszövetkezet, Budapest

MAGYARORSZÁG

Otrantó hőse

Május tizenötödike a hősi bátorság, áldozatkészség, katonai lángelme és férfias helytállás ragyogásával tűnik ki hétköznapjaink közül. Kétszeresen ünnepi számunkra ez a nap; egyrészt azért, mert 1917 május tizenötödikéhez fűződik az otrantói csata, a volt osztrák-magyar hadiflotta legszebb hőstette, magyar tengernagy vezetése alatt, másrészt azért, mert Otranto hőse most Magyarország kormányrúdjánál áll s az ország horatiusi hajóját vezeti a világ nagy tengerén. Az otrantói tengeri diadal nagy volt, mint katonai teljesítmény, nagy volt mint eredmény s különösen nagy volt, mint a magyar tengernagy hőstette, aki súlyos sebből vérezve, nyugvószéken fekve vezette tovább a csatát s vitte győzelemre három cirkálóját. saját fájó és vérző testén is győzelmet aratva lelkének törhetetlen erejével. Az otrantói csatára emlékezve, méltán dobogtatja meg szivünket, ragyogtatja meg szemünket a gondolat, hogy ez a férfi, ez a félelem és gáncs nélkül való hős fogja sorsunk kormányát!

Jelentékeny beszédek

A sok vasárnapi beszéd között természetesen akad jónéhány, melynek koszerepe vagy egyéni moly jelentőséget ad a szónok közéleti vezető kiválósága, vagy mind a kettő. A miniszteri beszédek közül különösen Csáky külügyminiszter soproni programbeszéde emelkedik ki, mely nemcsak a soproni választókhoz, hanem az egész országhoz szól. Csáky egy erélyes gesztussal elhárította a felelőtlen híreszteléseket s kijelentette, hogy függetlenségünket, területi sérthetetlenségünket senki nem veszélyezteti, de ha akadna elég botor nép, mely veszélyeztetni próbálná, fegyverrel fogjuk megvédelmezni. Teleki miniszterelnök két helyen, Szombathelyen és Kőszegen is beszélt vasárnap; különösen fontos szavakat mondott Magyarország birodalmi feladatairól és a szentistváni hagyományról. Teleki Mihály földmüvelésügyi miniszter a kormány földbirtokpolitikai terveit ismertette, — s volt egy meglepő megállapítása: ma már nincs szükség ellenzékre. — Hóman Bálint kultuszminiszter főkép társadalmi kérdésekkel foglalkozott.

A kormány tagjainak szavait általában mérséklet jellemezte. Úgy látszik, a »közkatonák« nem mindig követik példájukat; Rassay Károly vasárnapi nagy választási beszédében azt hangoztatta, hogy »a kormánypárt oldalán a könnyelmű igéretek és demagóg kijelentések választási hadjárata folyik«. Rassay külpolitikai kérdéseket is érintett, majd a miniszterelnök kijelentéseivel foglalkozva azt mondotta, hogy a bizalmatlanságot csak úgy lehet kiirtani, ha megszüntetik a jelszavakkal űzött frivol játékot, mely már évek óta folyik. A földreformról, a tisztviselői fizetésekről beszélt, élesen bírálta a jobboldaliságra való rálicitálásokat, a zsidótörvényt és azt a szellemet, mely e törvényt létrehozta. *Eckhardt* Tibor mélyreható kritikát mondott a kormány földbirtokpolitikai programjáról s rámutatott arra, hogy a földkérdést zsidózással, sőt a zsidóbirtok igénybevételével sem lehet megoldani. Bornemisza Géza volt iparügyi miniszter a magyar munkásság jogos követeléseiről, Zsitvay Tibor az igazi keresztény gondolatról szólt, mely nem jelszó, hanem életprogram és életforma. Az ezeregy programbeszéd közül természetesen említést érdemelne még jónéhány.

Májusi zápor

Mint már vagy két hete majdnem mindennap, tegnap is kaptunk májusi záport. De a vízcseppek záporán kívül egy másfajta nagy országos eső is hullott, nem ugyan az ég magasságából, hanem valamivel alacsonyabb helyekről, a hordók, vagy mondjuk szebben, a szónoki emelvények tetejéről; egyik választási programbeszédhez az egyik, másikhoz a másik kifejezés illik jobban... Túl vagyunk hát a szózáporos politikai vasárnapon, nagyobb beszédzuhatag még csak a csütörtöki ünnepen várható, jövő vasárnap már a néma hét kezdődik. A becslések szerint legalább 1000 programbeszéd hangzott el tegnap; ha szerény mértékkel csak 5—10.000 szót számítunk egy beszédre, akkor is csillagászati számokat kapunk. .. Mennyi igéret, mennyi remény megcsillogtatása, a bornak, búzának, békességnek és egyéb jóféléknek micsoda képzeletbeli gazdagsága! Vajjon mi marad mindebből öt év mulva, mikor a most megválasztandó képviselőház mandátuma lejár? Jobb erre nem is gondolni... Franciaországban ki szokátk nyomtatni a képviselői programbeszédeket, de bizonyára ott se igen olvassák a félelmesen vastag és félelmesen unalmas köteteket. A programbszédeknek, mint az újévi jóslásoknak, az a szerencséjük, hogy hamar elfelejtik őket... Különben nem nagyon irigylésreméltó a szegény képviselőlelölt helyzete, akitől az összegyülekezett választópolgárok figyelő szemei szinte követelik a lendületes igéreteket s aki szerény képességeitől telhetően igyekszik a követelésnek megfelelni. A választók bizony megszívlelhetik a hercegprímás pásztorelevelének intelmét, hogy »ne annyira a szép szólamokat és igéreteket nézzük, mint a jelölt életét«. A magán- és közélet multja biztosabb és maradandóbb alap, mint egy májusi programbeszéd.

»Csak a testem megbélyegzett, a lelkem nem!«

Ezt mondja a művészi, gyönyörű francia mesterfilm hősnője:

MEGBÉLYEGZETT ASSZONY

Főszereplők:

Victor Francen, Sessue Hayakawa, Louis Jouvet

Premier MA természetesen: RADIUS

48 ÓRÁT KÉSIK AZ ANGOL KIRÁLY

A hajó kiszabadult a jég közül és teljes gőzzel úszik Kanada felé

London, május 15.

Legújabb jelentések szerint az *Empress of Australia*, amelyen VI. György király és Erzsébet királyné Kanadába utazik, *kétnapi késedelemmel, szerdán reggel fut be Quebec kikötőjébe.* A hajó tegnap ismét sűrű ködfelhőbe és jégzajlásba került. A király a hajóőr mellett állt és filmfelvételeket készített a *több kilométer hosszú jégszigetekről*, amelyeket a hajó orra harsogva szakított ketté, mialatt az éles jégdarabok hatalmas festékréteget súroltak le a hajó oldaláról. A hullámok oly közel sodorták a jégszigeteket a hajóhoz, hogy az utasok *átléphettek volna az úszó jégmezőkre.* Később a király a hajó farára ment, ahol filmfelvételt készített a hajót követő cirkálóról, amelyek kísérteties látványt nyujtottak a sűrű ködben. A köd ugyanis csak a cirkálók elülső részét engedte látni és úgy tűnt fel, mintha derékbe kettészelt hadihajók követnék az udvari hajót.

A United Press ma reggeli jelentése szerint a királyi pár hajója kiszabadult a veszélyzónából és most már szabad tengeren teljes gőzzel halad Kanada felé.

Quebecet és Montrealt több mint félmillió főnyi idegen nézőközönség, nagyobbrészt amerikaiak szállta meg. Minden szálloda és magánház férőhelye az utolsó fürdőkádig le van foglalva. A gépkocsisok nagyobbrésze a kocsihoz csatolt karavánkocsiban lakik. *A vasutak számos különvonatot szállodának rendeztek be.*

Erzsébet királyné kijelentette, hogy nagyon sajnálja, hogy olyan sok embert ért csalódás a hajó késedelme miatt.

A pápa a Vatikán és Berlin megbékítésén fáradozik

Berlin, május 15.

(A Magyarország és a United Press tudósítójától.) Német katolikus vezető körökben azt mondják, hogy XII. Pius pápa *élénken fáradozik azoknak az ellentéteknek elsimításán, amelyek a német nemzeti szocializmus és a katolikus anyaszentegyház között keletkeztek.* A nemzeti szocializmussal való megbékélés vezette a pápát abban az elhatározásában is, hogy megvált tanácsadójától, dr. *Kaas* Lajostól, az egykori német birodalmi centrumpárt vezérétől.

A Szentatya megbékélésre irányuló szándékával magyarázzák azt is, hogy a Vatikán hivatalos lapjának, az *Osservatore Romanó*-nak szerkesztőségi karából eltávolította az elhúnyt pápa több munkatársát. A Szentszék és a németbirodalmi kormány megegyezésén fáradozik a németországi katolikus egyház több püspöke is, így elsősorban *Schulte* kölni bíboros érsek, *Preysing* gróf berlini és *Gahlen* gróf münsteri püspök, akik a minap ebben a tárgyban tanácskozást tartottak.

MARLENE DIETRICH

felejthetetlen filmjenek reprize!

SANGHAI EXPRESS

CLIVE BROOK, WARNER OLAND, ANNA MAY WONG

Joseph v. Sternberg tökéletes rendezése.

HOLNAP! OMNIA

SZÓRAKOZÁS
szinház mozi rádió művészet

A négyszázéves debreceni Református Kollégium ünnepi hangversenye

Debrecenben a Református Kollégium bizonytalan időre elhalasztotta négyszázéves fennállási jubileumának egy részletét, a fényes műsorú *egyházzenei hangversenyt vasárnap este mégis megtartották* a nagytemplomban. A civisváros egyházi és zenei köreit csupán az szomorította, hogy *Kodály* Zoltán, aki Psalmus Hungaricusának személyes vezénylését megígérte, betegség miatt kénytelen volt elmaradni. Levelet küldött a világhírű szerző a közreműködőknek. Elmondja, hogy a Psalmus legközelebbi állomásai Athén, Debrecen és Párizs és leginkább azt sajnálja, hogy ezek közül Debrecenbe nem mehet el. Kodály távollétében a világhírű alkotást *Sauerwald* Géza vezényelte. Az ünnepen *Baja* Mihály, a debreceni költő-lelkipásztor, a Petőfi Társaság tagja mondta el »*Az öreg kollégium*« című ünnepi ódáját a szegények gazdag iskolájáról, ahonnan a magyar kultúra legfényesebb nevei repültek fel és ahol hatvan évvel ezelőtt Horthy Miklós is diákoskodott. A hangversenyen a Kollégiumi Kántus, a debreceni MÁV-alkalmazottak filharmonikus zenekara, a debreceni tanítónő- és tanítóképző, a leánygimnázium és a polgári fiúiskola énekkara működött közre, *Szigethy* Gyula, *Sauerwald* Géza, *Bodnár* Lajos, *Csősz* László, *Horváth* Károly és *B. Szűcs* Ferenc vezényletével.

Vizsgaelőadások. *Adorjánné M. Frida balettintézetének* (Erzsébet körút 44.) növendékei május 21-én, vasárnap d. e. 10 órakor és június 4-én, vasárnap d. e. 10 órakor tartják műsoros vizsgaelőadásukat a *Magyar Színházban.* (Telefon 138—300.)

Az ember tragédiája kamaraszínpadon

Madách remekét a nagy színpad monumentális távlataiból Németh Antal apró kamaraszínpadra vitte, ahol csak magának a nagy műnek belső monumentalitása érvényesülhet. A *Kamara Színház* vasárnap délelőtti előadását bevezető szavaiban a Nemzeti Színház igazgatója mindenekelőtt azzal akarta igazolni kísérletét, hogy az egyszerű és kisméretű díszletezés a vidéki színházak számára is lehetővé teszi a Tragédia gyakoribb bemutatását. Ez igen fontos műveltségpolitikai körülmény; de a kísérlet a tiszta művészet szempontjából is teljesen jogos volt s már az első előadás bizonysága szerint a gyakorlatban nagyszerűen bevált. Hiszen a Tragédia nem színdarab, hanem *drámai költemény;* s e kettős névnek is második tagjában van a súlypont.

A kis színpad gótikus oltárrá alakult; s a csúcsíves fülkékbe állított szent szobrok keretében csak az oltárkép helyén lévő stilizált, egysíkú díszlet változik. Függöny nincs; rövid elsötétülések pótolják. E templomi térben nyilvánvaló lesz, hogy a Tragédia nagy, modern *misztériumnak* is tekinthető; hiszen az ember lelke hányódik benne Isten és az Ördög között s a londoni szín még a hagyományos haláltáncot is tartalmazza.

Teljes szépségükben és mélységükben zenghetnek hát a felséges szavak. A szereplők nagyjában meg is felelnek feladatuknak, mely ilyen körülmények között inkább Madách verseinek stilizált mozdulatokkal kísért bensőséges szavalása, mint színjátszás a szó közönséges értelmében. Az apróbb hibák könnyen megszüntethetők. Ilyen hiba például a túlságosan sok suttogás. Különösen Abonyi Géza, aki egyébként finom elmélyüléssel és sok szerencsével játssza Ádám szerepét, suttog igen gyakran, olyankor is, amikor a szöveg egyáltalán nem kívánja. A harsogást ritkán és nehezen, de a zengő és teljes beszédet nagyon jól bírja a legkisebb színpad is... A díszletezés puritán megoldását pedig kár volt az egyes színek két részre osztásával bonyolítani s egységüket ilyenformán feleslegesen megtörni.

Apró, de zavaró hiba, hogy Ádám öltözete a londoni színben nagyon elegáns holott a szöveg és a cselekmény kétségkívül rosszul öltözött, munkáskülsejű férfit kíván.

Ami a másik két főszereplőt illeti, Lukács Margit bájos és bensőséges Éva, szépen fejezi ki a szerep *örök nőiségét;* Kovács Károlynak különösen Lucifer tréfás pillanatai sikerültek, a bölcsek és harcosak kevésbé. A többi szereplő közül ki kell emelni Makláry Zoltánt. Jálits Ernő és Erdei Dezső gótikus szobrai kitűnőek; nagyon szépek viski Balázs László festményszerű díszletei is. Dávid Gyula fuvolanégyesre szerzett kísérő zenéje szerénységében igen finom és a költeményhez illő.

Az új megoldásnak egy jelentékeny hiánya van. A kis színpad lehetetlenné teszi a tömegjeleneteket, melyek nem henye díszek a Tragédián, hanem alapgondolatának hatalmas kifejezései. A tömeget itt csak néhány ember ábrázolhatja jelképesen. E jelképes tömegjelenetek a Kamara Színházban igen jók; bár természetesen nem pótolhatják teljesen a nagy színpad nagy tömegeit. Dehát, úgy látszik, a Tragédiát egészen tökéletesen sehogysem lehet színre alkalmazni... **N. A.**

Horthy Miklós kormányzó az Akadémia ünnepélyes közülésén

A Magyar Tudományos Akadémia nagyhetének befejezésére vasárnap délelőtt tartotta 99. ünnepélyes közülését, amelyen megjelent vitéz nagybányai *Horthy* Miklós kormányzó vitéz *Németh* Tibor alezredes szárnysegéd kíséretében.

Az elnöki megnyitót *Ravasz* László ref. püspök, másodelnök tartotta, beszédében a tudomány és a nemzeti eszme összefüggését tárgyalta.

A nagyhatású elnöki megnyitó után *Voinovich* Géza főtitkár olvasta fel jelentését, amelyben általánosságban vázolta az Akadémia munkásságát, megemlékezett a heti ülésekről, amelyeknek tárgysora az elméleti fejtegetésektől a leggyakorlatibb tárgyakig terjed, felemlítette, hogy az Akadémia úgyszólván minden tudományágnak tart fenn folyóiratot. Az Akadémia tudományos célokra általában 210.000 pengőt fordított az elmúlt évben. Könyvkiadványaiból a felszabadult Felvidék könyvtárainak megküldte az elszakított 20 év alatt megjelent összes kiadványait. Az ajándék bolti értéke több mint 50.000 pengő. Beszámolt a főtitkár a kézirattár gyarapodásáról: Arany János, Petőfi, Vörösmarty, Tompa, Eötvös újabban megszerzett, részben kiadatlan kéziratairól, végül Petőfi Orlay által festett arcképének megszerzéséről.

Hosszasan ünnepelték a megjelentek *Voinovich* Géza főtitkárt beszámolójának elmondása után, majd *Nagy* Miklós levelező tag tartotta meg előadását »A Felvidék a magyar történetben« címmel és *Mauritz* Béla ig. és rendes tag olvasta fel tanulmányát a Felvidék alkatáról és ásványos kincseiről.

Az ünnepélyes közülés ezután Ravasz László másodelnök zárószavaival végetért. Az Akadémia tagjai az ülés után közös ünnepi ebéden vettek részt.

FÖLD MÁTYÁS szenzációs műsorú szerzői estjén
20 kiváló író és a művészvilág legkitűnőbbjei
működnek közre szombat este a Városi Színházban
Te drága Budapest, imádlak én! alkalmi revüben

Rendkívüli színházi kedvezmény

Az alábbi színházi előadásokra olvasóink és előfizetőink RENDKIVÜL LESZÁLLITOTT ÁRON válthatnak jegyet Az Est kiadóhivatalában VII., Erzsébet körút 18—20 szám. (1-438-88) Reggel 8 órától délután 5-ig. vasárnap délelőtt 9—2 óráig

KEDD, MÁJUS 16-ÁN

VIG: **Orvoskisasszony (8).** MAGYAR: **Az ezerkettedik éjszaka (8).** NEMZETI-KAMARA: **Az ember tragédiája (8).** ANDRÁSSY: **A szerelem gyümölcse (8).** ROYAL: **Bob Gray revü** (8½).

MINDEN JEGYVÁSÁRLÓ INGYEN KAPJA A TELJES SZINLAPU »MAGYAR SZINPAD«-OT

Színházak műsora

OPERA: Hétfő: Nincs előadás. Kedd: Istenek alkonya (A. bérlet: ½7). — **NEMZETI:** Hétfő: VII. Gergely (II. bérlet; ½8). Kedd: Perrichon úr utazása (N1. bérlet; ½8). — **KAMARA:** Hétfő: Utolsó tánc (8). Kedd: Az ember tragédiája (8). — **VIG:** Hétfő és kedd: Orvoskisasszony (8). — **MAGYAR:** Hétfő (E. bérlet), kedd (H. bérlet): Az ezerkettedik éjszaka (8). — **BELVÁROSI:** Hétfő: Földindulás (8). Kedd: Nyári szünet. — **ANDRÁSSY:** Hétfő és kedd: A szerelem gyümölcse (8). — **VÁROSI:** Hétfő: Bartók-est (8). Kedd: Nincs előadás. — **PESTI:** Nyári szünet. — **ROYAL:** Hétfő és kedd: Bob Gray revü (½9). — **PÓDIUM** (a Terézkörútiban): Hétfő és kedd: Uj műsor (9). — **KOMÉDIA:** Hétfő és kedd: Tanuljunk nyelveket (½9). — **ERZSÉBETVÁROSI:** Hétfő és kedd: Katinka (½6, ½9). — **JÓZSEFVÁROSI:** Hétfő és kedd: Francia szobalány (½6, ½9). — **KISFALUDY:** Hétfő és kedd: Csókhercegnő (½6, ½9).

Mozik műsora

Rövidítések: H = Híradók Sz = Szombat. V Ü = Vasárnap és ünnepnap M = Matiné

ADMIRÁL (353—707. Margit körút 5. szám): **Ködös utak** (Jean Gabin) és a kísérő műsor. H. (¼4 ¼6 ¼8 ¼10; V Ü ½2 ¼4 ¼6 ½8 ¼10.) Csütörtök d. e. ½10 és ½12-kor: **Bajtársak.** — **ALKOTÁS** (155—374. Gömbös Gyula ucca 11): **Nincs többé alvilág.** Boldog hollandusok. Konzervkoncert. H. (¼4 ½6 ¼8 ¼10; V Ü ½2 ¼4 ¼6 ¼8 ¼10.) Csütörtök d. e. 11-kor: **Matiné.** — **ANDRÁSSY** (124—127. Csengery u. 39): **Ingovány** (Annie Ducaux). Macska-egér barátság. Híradó. (¾4 ¾6 ¾8 ¾10; V Ü 2 4 6 8 10.) — **ÁTRIUM** (154—024, 153—034. Margit körút 55): **A toprini nász** (Tolnay Klári, Kiss Ferenc). H. (½6 ¼8 ½10; Sz V Ü ¼4 ¼6 ¼8 ¼10.) — **BELVÁROSI** (384—563. Irányi u. 21): 16 éven felülieknek! **Vágyak valcere** (Yvonne Printemps) H. (4 6 8 10; V Ü jobbt. 2 4 6 8 10, balt. 3 5 7 9.) — **BODOGRÁF** (149—510. József körút 63): **Vágyak valcere** (Három keringő; Yvonne Printemps). H. (Előadások kezdete: ½4 ½6 ¼8 ½10; V Ü ½2 ¼4 ½6 ¼8 ¼10.) — **BROADWAY** (144—212. Károly körút 3): **Fiúk városa** (Mickey Roney). H. (½4 ¼6 ½8 ½10; Sz V Ü ½2 ¼4 ¼6 ½8 ¼10.) — **BUDAI APOLLO** (351—500. Csalogány u. 46): **Jezabel** (Bette Davis) és a kísérő műsor. (Előadások: ¼5 ¾7 9; V Ü ½2 ¼4 ¼6 ½8 ½10.) — **CAPITOL** (134—337. Baross tér 32): **Szerelem zsarnoka** (Françoise Rosay). Híradó. (½4 ¼6 ¼8 ¼10; V Ü ½2 ¼4 ¼6 ¼8 ½10.) — **CITY** (111—140. Vilmos császár út 36): **Ahol semmi sem szent** (Carole Lombard). A régi Győr. Híradó. (¾6 ¾8 ¾10; Sz V Ü ¾4 ¾6 ¾8 ¾10.) — **CORSO** (182—818. Váci ucca 9): **Álomsárkány** (Muráti, Egry). A győzedelmes Japán (riport; Pluhár beszédével). Híradó. (¼6 ¼8 ¼10; Sz V Ü ¼4 ½6 ¼8 ¼10.) — **CORVIN** (139—584, 138—988. József körút és Üllői út sarok): **Érik a búzakalász** (Fedák, Rózsahegyi) és a kísérő műsor. H. (¼4 ¼6 ¼8 ¼10; V Ü ¼2 ¼4 ½6 ¼8 ¼10.) — **DAMJANICH** (134—803. Damjanich u. 1): **Nanon** (Erna Sack) és a kísérő műsor. H. (¼4 ½6 ¼8 ½10; V Ü 2 4 6 8 10.) — **DÉCSI** (121—343, 125—952. Teréz körút 28): **Álomsárkány** (Muráti, Egry). Híradó. (Előadások kezdete: 6 8 10; Sz V Ü 4 6 8 10.) — **ELIT** (114—502. Szent István körút 16): **A válóperes leány** (Merle Oberon). Híradók. (4 6 8 10; V Ü 2 4 6 8 10.) — **FORUM** (189—707, 189—543, 188—528. Kossuth Lajos uoca 18. szám): Harmadik hétre prolongálva! **Három kis angyal** (Deanna Durbin). (¼6 ¼8 ¾10; Sz V Ü ¼4 ¼6 ¼8 ¾10.) — **GLÓRIA** (144—800. Thököly út 56): **Egy pesti éjszaka** (Danielle Darrieux). Nemzetközi varieté. H. (½5 ¾7 9; Sz ¼4 ¼6 ¼8 ½10; V Ü ½2 ¼4 ½6 ¼8 ½10.) — **HOLLYWOOD** (142—455. Bethlen tér 3): **A válóperes leány** (Merle Oberon). H. (¼4 ¼6 ¼8 ½10; V Ü ½2 ¼4 ½6 ¼8 ¼10.) Vas. d. e. ½11-kor: **Réztábla a kapu alatt** (Robert Donat). — **HOMÉROS** (296—178. Hermina út 7): **Mesterdalnokok** (3 Ritz Brothers). Mexikói énekes (L. Tibbett). (¾5 7 ¼10; V Ü ½2-től folytatólag; kedvező idő esetén ¼8-tól a kertben.) — **IPOLY** (292—626. Csáky u. 65): **Alexander's Ragtime Band** (Tyrone Power). Híradó. (5 ¼8 ½10; Sz ½4 ¼6 ¼8 ¼10; V Ü ½2 ¼4 ¼6 ½8 ¼10.) — **JÓZSEFVÁROSI** (134—644. Kálvária tér 7): 16 éven felülieknek! **Vágyak valcere** (Három keringő; Yvonne Printemps). Híradó. (Előadások kezdete: ½4 ¼6 ¼8 ½10; V Ü ½2 ¼4 ¼6 ¼8 ¼10.) — **KAMARA** (144—027. Dohány u. és Nyár u. sarok): **Hófehérke és a hét törpe** (Walt Disney). Zenélő tündérek (színes). (4 6 8 10; Sz V Ü 4 6 8 10.) — **KULTUR** (386—193. Kinizsi u. 16): **Tiszavirág** (Tolnay, Lehotay) és a kísérő műsor. Híradó. (5 ¼8 ½10; V Ü ¾2 ¾4 ¾6 ¾8 ¾10.) — **LLOYD** (111—994. Hollán u. 7., a Szent István körútnál): **Érik a búzakalász** (Fedák, Egry). (4 6 8 10; V Ü 2 4 6 8 10.) — **NYUGAT** (127—162. Teréz körút 41): **Asszonyok a rendelőben** (L. Barrymoore). Éneklő sasok. A mi bandánk. Hektor gazdát keres. H. (½5 7 ½10; Sz 4 6 8 10; V Ü 2 4 6 8 10.) — **ODEON** (130—263. Rottenbiller u. 37/b): **Fehérvári huszárok** (Kabos, Páger). Szent Korona gyöngyei (kultúr). Diákjazzband (attr.). Képek orvosa (Pluhár beszédével). H. (Folyt. előad.: ¼5 ¾7 ¼10; V Ü ½2 ¼4 ½6 ¼8 ½10 órakor.) — **OLYMPIA** (342—947. Erzsébet körút 26): Prolongálva! **Ingovány** (Annie Ducaux). Lovasok előre (sportfilm). Híradó. (Mindennap: d. e. 11, d. u. 2 4 6 8 10.) — **OMNIA** (130—125. József körút és Kölcsey u. sarok): **Tarzan győz** (Herman Brix). Kieg: Az akvárium kulisszái mögött. H. (5 ¼8 ½10; Sz V Ü 4 6 8 10.) — **ORIENT** (114—926. Izabella u. és Aradi u. sarok): **Péntek Rézi** (Turay, Páger). Képek orvosa (kultúr). Lovasok előre (sportfilm). H. (Folyt. előad.: ¼5 ¾7 ¼10; V Ü ½2 ¼4 ¼6 ¼8 ½10.) — **OTTHON** (146—447. Beniczky u. 3. és Baross u. 87. sarok): **Nőgyűlölő** (Andrea Leeds). Magyar kultúrfilm. H. (¼4 ¼6 ¼8 ¼10; V Ü ½2 ¼4 ¼6 ¼8 ¼10.) — **PALACE** (136—523. Erzsébet körút 8): **Nagy keringő** (Luise Rainer). Híradó. (Előadások kezdete mindennap: 3 ¼6 ¼8 ¼10.) — **PÁTRIA** (145—673. Népszínház u. 13): **Mesterdalnokok** (3 Ritz Brothers). Zenebona (Popeye). A munka hősei (riportf.). H. (¾4 ¾6 ¾8 ¾10; vasárnap és ünnepnap ¾2 ¾4 ¾6 ¾8 ¾10.) — **PHÖNIX** (144—454. Rákóczi út 68. szám): **Ingovány** (Jules Berry). Guruló kerék. Farsang Bécsben. (Folyt. előadás mindennap: d. e. 11, d. u. 1 3 5 ¼8 ½10.) — **RADIUS** (122—098, 120—564. Nagymező uoca 22—24): **A megbélyegzett asszony** (Victor Francen). Híradó. (Előadások: ¾6 ¾8 ¾10; Sz V Ü ¾4 ¾6 ¾8 ¾10.) — **REX** (139—416. István út 39. szám): **Egy pesti éjszaka** (Danielle Darrieux). Víg leányok zenekara. H. (½5 ¾7 9; Sz ¼4 ¼6 ¼8 ½10; V Ü ½2 ½4 ¼6 ¼8 ½10.) — **RIALTO** (139—497. Rákóczi út 70): **Jezábel** (Bette Davis). H. (D. e. ½11, d. u. ½1 ¾3 5 ¾8 ½10; V Ü d. e. 10 12, d u 2 4 6 8 10.) — **ROYAL APOLLO** (141—902, 342—946. Erzsébet körút 45): **A toprini nász** (Jávor, Tolnay). H. (6 8 10; Sz V Ü 4 6 8 10.) — **SAVOY** (146—040. Kálvin tér, Üllői út 2): **Zaza** (Claudette Colbert). Ritmusgörlök. Gyermek lettem újra (Popeye). H. (¼4 ½6 ½8 ¼10; V Ü ½2 ¼4 ¼6 ½8 ½10.) — **SCALA** (114—411. Teréz körút 60): **Damaszkusz nincs többé** (Brigitte Horney). H. (¼6 ¼8 ¾10; Sz V Ü 3 ¼6 ¼8 ¾10.) — **SIMPLON** (268—998, 268—999. Horthy Miklós út 62): **Érik a búzakalász** (Fedák, Rózsahegyi) és a kísérő műsor. (¼4 ¼6 ¼8 ½10; V Ü ½2 ¼4 ¼6 ½8 ½10.) — **STUDIÓ** (140—840. Akácfa u. 4): **IX. parancsolat** (Gaby Morlay). H. (Mindennap: d. e. 11, d. u. 2 4 6 8 10.) — **TIVOLI** (123—049. Nagymező u. 8): **Fehérvári huszárok** (Kabos, Egry Mária). Lovasok előre (sportfilm). Diákjazzband (attr.). Híradó. (Folyt. előad.: ¾5 7 ½10; Sz ¾4 ¾6 ¾8 ¾10; V Ü ¾2 ¾4 ¾6 ¾8 ¾10.) — **TURÁN** (128—401. Nagymező u. és Mozsár u. sarok): **Vágyak valcere** (Yvonne Printemps). H. (4 6 8 10; V Ü 2 4 6 8 10.) Csütörtök d. e. 11-kor: **Nagyváros** (Luise Rainer). — **URÁNIA** (146—046. Rákóczi út 21): Prolongálva! **Aranyat asszonyért** (Kirsten Heiberg). A tengerfenék színpompája (színes). H. (5 ¼8 ½10; V Ü ¾3 5 ¼8 ½10.)

86. l.
1941
Müvészeti Hotek Pécs

NEMZETI SZINHÁZ

Előadás a
pécsi Nemzeti Színházban.
1941 január hó 20.-án, hétfőn,
este 8 órakor.

Az ember tragédiája

Drámai költemény három részben.

Irta: *Madách Imre.*

Ádám ..... *Abonyi Géza*
Éva ..... *Lukács Margit*
Lucifer..... *Kovács Károly*

A többi szerepeket játsszák:

Apáthy Imre, Baksa Soós László, Bazsay Lajos, Cserényi Adél, Gobbi Hilda, Ihász László, Kenessey Ferenc, Könyves Tóth Erzsi, Nyerges Ferenc, Onódi Ákos, Pataky Jenő, Pethes Sándor, Rajci Lajos, Szabó Sándor, Szapáry Sándor, Tassi András, Ujlaky László, Zádor Gyöngyi.

Kamaraszínpadra alkalmazta és rendezi: *dr. Németh Antal.*

A színpadot tervezte és festette: *viski Balás László.* A szobor-művek *Jálits Ernő* és *Erdey Dezső* alkotásai.

Jelmeztervező: *Nagyajtay P. Teréz.*

A kísérőzenét fuvola-négyesre (fuvola, hegedű, viola, cselló) szerezte: *Dávid Gyula.*

3/18
Jálits Ernő

ben a magyarok közé olvadtak. A habán művészet hajdani olasz és morva íze azért veszett el, mert a magyar nép minden idegenséget magában felolvasztó művészete helyi díszítőelemeket kölcsönzött a lassanként vérszerint is a nemzettestbe olvadó habánok művészetének.

Az összehasonlító történetiség szempontjából nélkülözhetetlen a népi kerámia, amely a divatnak nem hódol, évszázados mozitívumokat őriz. A béldi sgraffitós edények itt-ott még gótikus elemek hordozói. Kiváltképpen a tiszafüredi alakos edények szimbolikája, az erdélyi bokályok, korsók eredeti díszítő elemei — sokszor az írásos hímzések vagy fafaragások elemeit megismételve — cáfolhatatlan adatok a népi művészet örökösen élő, kiapadhatatlan forrására.

Herend és a Zsolnay-gyár napjainkba átnyúló művészete mellett az évszázados habán mult is életre kelt. *Gorka Géza* művészete mintegy korszerű átdolgozásban eleveníti fel a régi jeles habán stílust.

Nagy vonásokban elénk tárul négyszáz esztendő magyar kerámiájának vázlata. Legyen ez a kiállítás *Előszó* egy későbbi általános, minden kort és minden magyar tájat összefogó kiállításhoz.

Madách „Az ember tragédiája"-nak színpadi és irodalmi sikere egyre nő. Azok után, hogy a magyar sikert közel 60 éves színpadi mult és több mint 600 előadás jelzi, most már egyre nagyobb tért hódít a külföldi színpadokon keresztül is. Sajtó és közönség odakint is egyre lelkesebb elragadtatás hangján emlegeti a magyar remekművet, egyre nagyobb dísszel, fényesebb külsőségekkel, tágabb keretekben és nagyobb áldozatokkal igyekeznek Európa színházai áldozni Madách zsenijének. Ez a törekvés és ez az áldozat méltó a Tragédiához.

A Nemzeti Színház Kamaraszínházának Tragédia-előadása mégsem illeszkedett ennek a vonalába.

A Kamaraszínház-i előadás célja tudniillik nem színházi cél és nem előadás-siker. Ez *Studió-előadás*. A Studió-előadások ama fajtájához tartozik, amelyeknek feladata ismert klasszikus műveknek teljesen új és kísérleti jellegű színpadi beállítása. Nem fedezi tehát fel a páratlan művet, hiszen ez mindenfelé járja diadalútját, nem tagadja meg az eddigi felfogást sem, nem akarja teljesen új utakra terelni a Tragédia színpadi közvetítését. Csupán nódokat keres, miképpen lehet a csodálatos költői alkotást rendkívül korlátozott színpadi lehetőségek mellett *is* minél hűségesebben és illúziótkeltőbben megszólaltatni. A Studió-előadás megteremtését csak az a szándék sugalta, hogy ott, ahová Madách egyre díszesebb, tágabb keretű és egyre nagyobb áldozatokat igénylő diadalútja legkevésbbé érhet el: a magyar vidék szegényesebb és szegényebb színpadjain, térben, anyagban, színészben korlátolt keretek között is megszólalhasson Madách lelke, Madách szelleme. Ez az új környezetteremtés igen nehéz és megoldásukban a legnagyobb tapintatot igénylő problémákat vetette fel. Meg kellett ugyanis találni a módot, melynek segítségével — a mű eszmei menetének csorbítása nélkül — a szöveg, a cselekmény és színpadi hangulat hirtelen és sokszor ellentétes irányú változásait kielégíthesse a színház oly formában, hogy azért a beállítás ne hasson erőltetettnek és lehetőleg kiküszöbölje a hosszabb szüneteket, melyek az előadás lepergését megzavarták volna.

Lássuk tehát azt a színpadot, amelyen ez a szándék meg valósítható: a rendezés először is szárnyasoltár-szerű állandó

keretet konstruált, mely az összes színváltozások alatt helyén marad. Ezzel egyrészt eleve megadta a hangulati és történési egységet, másrészt pedig a cselekmény logikai folyamatosságára is rámutatott. Ennek az állandó keretnek közepébe kellett bedíszletezni az egyes jeleneteket. Nyilvánvaló, hogy a változó díszlet ily kis keretben nem nyerhetett sem plasztikai, sem térbeli építészeti, tehát naturalisztikus megoldást. Igy tehát a rendezés egy síma, festett képfelületet alkalmazott, amely mindig az illető jelenet eszmei és egyben fizikai beállítottságához képest változott és adta meg az odaillő hétteret. Egyben a képen átfutó iratszalagon olvashatta a néző a jelenet alaphangulatát, szellemi tartalmát legjellegzetesebben kifejező, abból a részből idézet jelmondatot. Például a paradicsomi képben: „Ah élni, élni mi édes, mi szép", az egyiptomi jelenetben: „Milliók egy miatt", az eszkimó-jelenetben: „Szörnyű világ! Csupán meghalni jó" stb. E változó képdíszlet előtt történt aztán a játék s ilymódon a jelenet az egész színpadszerkezet nagy egységében mégis megkapta a maga külön légkörét, koncentrációját. Ezenkívül aztán már csak néhány lépcsőfok, — egy-két kis dobogó s pár szimbólikus berendezési tárgy volt az, melyre az illúziókeltés szempontjából okvetlenül szükség volt.

Ez a kísérleti színpad tehát sokkal kevesebb vizualitást adott, de annál jobban kihangsúlyozta a remekmű szövegét és szellemét. Egyedüli célja tehát a Madách-kultusz terjesztése, a zseni szolgálata, időtlen igék hirdetése. Itt nem is színpad a színpad, hanem keretes pódium s az előadás nem színjátszás, hanem szertartás. Vallásos játék, a legősibb és legmagasztosabb színház.

SZINHÁZI MŰSOR

Operaház (½8). Hétfő: *Nincs előadás*, kedd: *Istenek alkonya* (½7) (A 25), szerda: *Aida* (E 25), csüt.: *A sevillai borbély* (Népszerű operák I.), péntek: *Faust* (C 25), szombat: *Romeo és Julia, Gianni Schicchi, Székelyfonó* (D 25), vasárnap: *Pillangókisasszony.*

Nemzeti Szinház (3, ½8). Hétfő: *VII. Gergely* (II), kedd: *Perrichon ur utazása* (N 1), szerda: *Perrichon ur utazása* (XI), csütörtök: *Perrichon ur utazása*, péntek: *VII. Gergely* (VI), szombat: *Perrichon ur utazása* (VII), vasárnap délelőtt: *A zenélő óra* (munkáselőadás, ½11), vasárnap délután: *Ludas Matyi*, vasárnap este: *VII. Gergely.*

Nemzeti Kamara Szinház (4, 8). Hétfő, szerda, péntek: *Utolsó tánc*, kedd, csütörtök: *Az ember tragédiája*, szombat és vasárnap este: *Szinarany.*

Vigszinház (½4, 8). Minden este és vasárnap délután: *Orvoskisasszony.*

Magyar Szinház (½4, 8). Hétfő (E), kedd (H), szerda (L), csütörtök este (O), szombat és vasárnap este: *Az ezerkettedik éjszaka*, vasárnap délután, csütörtök délután, péntek este és vasárnap délután: *Erzsébet.*

Andrássy Szinház (½4, 8). Minden este, csütörtök és vasárnap délután: *A szerelem gyümölcse.*

Belvárosi Szinház (4, 8). Hétfő: *Földindulás.*

Városi Szinház (8). Hétfő: *Bartók—Bustabo-hangverseny*, szombat (½9): *Te drága Budapest.*

Royal Szinház (4, ½9). Minden este, csütörtök és vasárnap délután: *A Bob Gray-revü vendégjátéka.*

Terézkörúti Szinpad (½5, 9). Minden este, csütörtök és vasárnap délután: *Uj műsor.*

Komédia (½5, ½9). Minden este, csütörtök és vasárnap délután: *Tanuljunk nyelveket.*

MOZIMŰSOR

ADMIRAL (Margit-körut 5/b. Tel.: 3-537-07): Ködös utak. (Jean Gabin.) — Kisérő műsor. (½4, ½6, ½8, ½10, vasár- és ünnepnap ½2-kor is.) Csütörtök d. e. ½10 és ½12-kor: Matiné.

ALKOTÁS (Gömbös Gy.-ut 11. T.: 155—874): Nincs többé alvilág. — Boldog hollandusok. Konzerv-koncert. — Hiradó. (½4, ½6, ½8, ½10, vasár- és ünnepnap ½2-kor is.) — Csütörtök délelőtt 11-kor: Matiné.

ANDRÁSSY (Csengery-utca és Andrássy-ut sarok. Tel.: 124—127): Ingovány. (Annie Ducaux, Jules Berry.) — Macska-egér barátság. — Hiradó. (¾4, ¾6, ¾8 és ¾10, vasár- és ünnepnap: 2, 4, 6, 8 és 10-kor.)

ATRIUM FILMSZINHÁZ (Margit-körut 55. szám. Telefonszám: 153—034 és 154—024): A toprini nász. (Tolnay K., Kiss F., Jávor Pál.) Hiradók. (½6, ½8, ½10, szombat, vasár- és ünnepnap ½2-kor is.)

BELVAROSI (Irányi-u. 21. Telefon: 3-845-63): Vágyak valcere. (Yvonne Printemps.) — Hiradók. (4, 6, 8 és 10 órakor, vasárnap jobbt.: 2, 4, 6, 8 és 10 órakor, balt.: 3, 5, 7, 9-kor.) Az első előadás 30—80 fillér.

BODOGRAF (József-körut 63. Tel.: 149—510): Vágyak valcere. (Három keringő.) (Yvonne Printemps.) Hiradó. (¼4, ½6, ½8 és ½10, vasár- és ünnepnap ½2-kor is.)

BROADWAY-FILMSZINHÁZ (VII., Károly-körut 3. szám. Telefon: 14—42—12): Fiuk városa. (Micky Rooney és Spencer Tracy.) (½4, ½6, ½8, ½10, szombat, vasár- és ünnepnap ½2-kor is.). Az első előadás mindennap mérsékelt. — Vasárnap délelőtt

NYUGAT MOZGÓ (Teréz-krt 41. T.: 127—162): Asszonyok a rendelőben. (Lionel Barrimore.) Éneklő sasok. Hektor gazdát keres. Hiradó. (½5, 7 és ½10-kor, szombaton: 4, 6, 8, 10, vasár- és ünnepnap 2-kor is.) Az első mérs.

ODEON (Rottenbiller-u. 37/b. Tel.: 1-302-63): Fehérvári huszárok. (Egry Mária, Kabos.) — Szent korona gyöngyei. — Diák jazzband. — Képek orvosa. Hiradó. (½5, ¾7, ¼10, vasár- és ünnepnap: ½2, ½4, ½6, ½8 és ½10.) Az első mérs. — Vasárnap délelőtt ½11 órakor: Matiné.

OLYMPIA (Erzsébet-körut 28. Tel.: 342—947): Ingovány. (Jules Beery.) Lovasok előre. — Hiradó. (Mindennap: 11. 2. 4. 6. 8. 10.) Az első mérsékelt. — Prolongálva.

OMNIA (József-krt és Kölcsey-u. sarok. Tel.: 130—17[illegible]. Tavaszi győz. (Herman Brix.) — Az akvárium kulisszái mögött. — Hiradók. (5, ½8, ½10 órakor, szombat, vasár- és ünnepnap: 4, 6, 8 és 10 órakor.)

ORIENT (Izabella-u. és Aradi-u. sarok. Tel.: 11-49-26): Péntek Rézi. (Turay I., Rajnay.) Képek orvosa. — Lovasok előre. — Hiradó. (¼5, ¾7 és ¼10, vasár- és ünnepnap: ½2, ½4, ½6, ½8 ½10-kor.) Az első mérsékelt.

OTTHON MOZGÓ (Beniczky-utca 3—5. szám Tel.: 146—447: Nőgyülölő. (Joel Mc. Crea.) — Magyar kulturfilm. — Hiradó. — (¼4, ½6, ½8, ½10, vasár- és ünnepnap ½2-kor is.) Az első mérsékelt. — Vasárnap délelőtt 10 és ½12-kor: Matiné.

PALACE (Erzsébet-körut 8. Telefon: 136—523): Nagy keringő. (Luise Rainer, Miliza Korjus.)

A GYILKOSSÁGOKRA szövetkezett részvénytársaságok ujabb bünlajstroma

Newyork, május 15.

(Az Esti Kurir tudósitójától.) Több izben beszámoltunk már az amerikai biztositási csalással kapcsolatos gyilkosságok ügyében folyó nyomozásról. Legutóbbi hiradásunk szerint a *Petrillo féle banda száz embert tett el* láb alól, a nyomozás azonban *most már kétszáz áldozat meggyilkolását deritette fel.* Ez a hihetetlen arányu bünesetekmény *Philadelphiából* ágazott ki, *Amerika* számos államára. Eddig öt állam rendőrhatósága folytat szélesköru nyomozást az áldozatok és a gyilkosok kinyomozására.

A varázsital

A philadelphiai törvényszék előtt most szembesitették az eddig letartóztatott huszonnégy vádlottat. A tömeges szembesités során *viharos jelenetek* játszódtak le. Az áldozatok özvegyei, akik összejátszottak a *Petrillo-féle* banda ügynökeivel, *ujabb és ujabb vádakat emeltek a «beugratók» ellen, akik rávették őket, hogy tegyék el láb alól férjeiket. A Petrillo banda csalódott asszonyokra vetette ki hálóját.* A banda ügynökei, férfiak és nők rávették az asszonyokat, *hogy szerelmi bájitallal és különböző ostoba babonákkal hódítsák vissza férjeiket.* Az egyik asszony bevallotta, hogy *Petrillo barátnőjének, Favato asszonynak rábeszélésére hosszabb időn át ártalmatlannak vélt port kevert férje italába és férje két évi «varázslat» után meghalt.* Előzőleg férje életét *bészoroosát is, ez a kisérletük azonban meghiusult.*

Az áldozatok jómódu emberek voltak, számos bankár és nagyiparos is áldozatul esett a biztositási gyilkosságoknak.

Három asszony, akiket férjeik meggyilkolása miatt letartóztattak, *öngyilkossági kisérletet követett el a börtönben.* A beavatottak szerint néhány héten belül a letartóztatottak száma *száz főre emelkedik.*

SZOMBATTÓL HÉTFŐIG

Az otrantói csata évfordulója. Vasárnap volt huszonkét éve, hogy az osztrák-magyar haditengerészet három cirkálója: a Novara, a Saida és a Helgoland Horthy Miklós sorhajókapitány vezetésével megvivta a diadalmas otrantói csatát. Ez a győzelem tette lehetővé az osztrák-magyar és német tengeralattjárók további átjutását a Földközi-tengerre. A fényes haditett teljes egészében Horthy Miklós sorhajókapitány érdeme volt, aki személyes bátorságával, nagyszerü áttekintésével és energiájával a sokszoros tulerövel szemben is végrehajtotta diadalmas tervét.

✶

Horthy kormányzó az Akadémia ünnepi ülésén. A *Magyar Tudományos Akadémia* vasárnap ünnepélyes ülést tartott *Ravasz* László püspök elnöklétével. Ezen a gyülésen megjelent *Horthy* Miklós kormányzó is, akit *József királyi herceg,* az Akadémia elnöke és *Vojnovich* Géza főtitkár fogadtak. *Ravasz* László beszédében

Az abonyi és körmendi ellenforradalmi vértanuk emlékünnepe. A kommün ellenforradalmi vértanuinak emlékére vasárnap *Abonyban* és *Körmenden* tartottak ünnepséget. A kegyeletes ünnepélyen megkoszoruzták a hősi halált halt ellenforradalmi vértanuk emlékmüveit és sirjait.

✶

Vasárnapi öngyilkosságok. *Aufricht* Imre 29 éves magántisztviselő a Lánchidról a Dunába ugrott, de a dunai mentők kimentették. — *Jakab* Mária 18 éves háztartásbeli alkalmazott, a Közraktár-utca 12. szám alatti szolgálati helyén 23 darab félgrammos aszpirintablettát vett be. — *Hegedüs* László Dankó-utca 32. szám alatt lakó lakatos a *Pasaréten* felvágta csuklóján az ereket.

✶

Elfogatóparancsot adtak ki egy pesti autókereskedő ellen. A főkapitányság vasárnap elfogatóparancsot adott ki *Siraky* József 39 éves autókereskedő ellen, akinek a Hunyadi-tér 9. számu házban van autószalonja. *Siraky* ellen a legutóbbi időben husz feljelentés érkezett a főkapitányságra s az eddigi bejelentések szerint a kár

SZINHÁZ • FILM • TÁRSASÁG

AZEMBER TRAGÉDIÁJA

A KAMARASZINHÁZBAN

A Nemzeti Szinház Kamaraszinházában tegnap mutatták be uj rendezésben és uj szereposztásban *Madách* remekmüvét. Rendkivüli sikere volt az előadásnak. A kis szinpadról a költő még hatásosabban s még közvetlenebbül érvényesült. Ugyszólván *diszletek nélkül* játszottak, mégis sikerült a rendezőnek a mü nagyságát és szárnyalását tökéletesen érzékeltetni. Ez az előadás *semmiféle más Madách-előadáshoz nem hasonlitható* és igen jelentős állomás szinpadtörténelmünkben.

Az uj szereplők is igen kiválóak voltak. Különösen kiemelkedett *Kovács* Károly Luciferje. Minden eddigi Lucifert felülmult remek maszkjával és egészen uj felfogásával. Mélységesen átélte szerepét, *Madách* zsenijéből egy szikrát sem oltott el, soha ilyen tökéletesen nem láttuk szinpadon megvalósitani Lucifer alakját. Ez a játék sokáig nevezetes lesz a magyar szinészet történetében. Ugyancsak kiemelkedő játékot produkált *Lukács* Margit, aki nagyon szép és ifju Éva volt. Ezért a két alakitásért külön érdemes megtekinteni az uj előadást. A többi szereplő is mélló sikert aratott, közöttük a nagyon tehetséges *Gobbi* Hilda, *Makláry* Zoltán, *Pethes* Sándor és *Szabó* Sándor.

A szép szinpadot *Balázs* László tervezte, a szobrok *Jálits* Ernő és *Erdey* Dezső müvei.

Maradandó sikere lesz a Kamaraszinháznak *Németh* Antal uj Madách-rendezése.

Aki még énekelni tanitotta a nyolcvanéves Lona Barrisont

Érdekes, müvészkörökben kitünően ismert hölgy érkezett Budapestre: *Ferenczy* Mária. Ez a hölgy a szinészek és énekesek európai társaságában ugy ismeretes, mint *a torkok és hangszálak mesebeli jótevője.* Müvészetéről valóságos legendák keringenek: fáradt, elhasznált hangszálaknak uj erőt, beteg, berekedt torkoknak egészséget, apró hangocskáknak szint és lendületet és általában minden énekesnek hibátlan, müvészi énektudást

Hozzáadtam még a magam tudását is az énekpedagógiáról és igy keletkezett módszerem, amely a pedagógia és az orvostudomány eredményeit foglalja magában.

— Legszebb esetem az volt, amikor *a nyolcvanéves Lona Barrison jött hozzám azzal, hogy énekelni akar tanulni.* Ez volt a legérdekesebbb és a legnehezebb feladatom. Az idős Lona *Barrison* két hét mulva oly szépen énekelt, hogy férje magukkal akart vinni

Ma hallottam

hogy az Erzsébetvárosi Szinházban ma kezdték meg az idei nyár „Erdélyi slágerének", a *Zimberi-zombort szépasszony*-nak próbasorát. Az első próbán megjelent valamennyi szereplő, élükön *Honthy* Hannával, *Fejes* Terivel, *Delly* Ferenccel és *a három Latabárral.* Mint vendég megjelent a próbán az Erzsébetvárosi Szinház zenekara is, amely a szinpadra belépő igazgatót, *Erdélyi* Mihályt világhirü slágerével, a *Pusztafox*-szal fogadta. Utána *Loránt* Vilmos, a darab rendezője mondott beszédet, majd *Erdélyi* Mihály állott szólásra és beszédében tréfás hangon kijelentette, hogy remélhetően a nyári szezon végeztével, ismét üdvözölheti a társaságot, de nem — *keresetlen* szavakkal.

hogy Rajna Alice, a kedves csevegő szinésznő, e hónap 17-én tartja a Goldmark-teremben tréfákkal tell vidám estjét, amelynek keretében több fővárosi müvész is fellép.

hogy Keleti László, a népszerü komikus, aki két hónap óta Londonban vendégszerepel, Brüsszelbe szerződött.

hogy a két *Calgari*, másként *Lovas* István és *Lovas* Endre, szerdán lép fel először *Newyorkban* az egyik *Paramount*-szinházban.

hogy *Biller* Margit meglátogatja hugát, *Biller* Irént — Amerikában. Juniusban száll hajóra.

hogy az öt pesti szépasszony abbahagyta a társadalmi körökben hires soványitó vacsorákat. A hölgyek hetente ötször összejöttek és fejessalátát vacsoráztak. Ezen a héten azonban már nem lesz több sovanyitó va-

Ki tud többet Zorinárol?

A filmpropaganda nem könnyü tudomány — mindig ujabbat s persze minél ötletesebbet kell kitalálni, hogy a bemutatásra kerülő produkcióra kellő mértékben ráterelődjék a nagyközönség figyelme. A filmet reklámozó propagandafőnök néha hetekkel, sőt hónapokkal a premier előtt már tanulmányozza a bemutatásra váró film propagandaanyagát, — mit lehetne abból a helyi igényeknek legjobban megfelelően hasznositani. S ha aztán egy-egy speciális «*falat*» kerül a horgára — *a film reklámja már meg is van alapozva...*

Egy ilyen érdekes propaganda «*falat*» a most bemutatásra váró *Goldwyn Follies* szinlapján — *egy név.* A monumentális, szines, rengeteg embert, rengeteg ismert sztárt felvonultató nagy revüvigjáték szinlapján *egy fiatal táncosnő neve ragadta meg legjobban a pesti propagandafőnök figyelmét, Zorina, a táncosnő neve.*

Zorina a sok között egyik táncos sztárja a *Goldwyn Follies*-nek, amelyben a három *Ritz Brothers, Menjou,* a szép Andrea *Leeds* s méganny attrakció szerepel. *Zorinárol* már régen és sokat irnak az amerikai lapok, e cikkekből kiderült, hogy ma ő egyik legjobban fizetett táncos sztárja a *Broadwaynak* és *Hollywoodnak* — *négyezer dollár a heti gázsija.*

És ahogy most kiderült, ez az oly drágán fizetett *Zorina — magyar.* Egy kis pesti lokálból indult el a karrierje, itt táncolt, itt lépett fel először, innen indult először külföldi szerződésbe.

A film pesti propagandafőnöke azonban hiába kérdezte végig az összes «illetékeseket», hivatalos és nem hivatalos szakértőit *Pest* éjszakai életének, *senki nem tud többet Zorinárol.* Mindenki ismerte, mindenki emlékszik rá, de azt senki nem tudja, hogy tulajdonképpen kicsoda. Milyen név rejtőzik a *Zorina* müvésznév mögött s egyetlen pesti fotográfiát sem tudtak felhajszolni a nagyhirü és odakinn oly nagy karriert befutott *Zorinárol.*

A kutatás egyre tart — *ki tud többet Zorinárol?*

A Goldmark Szimfonikus Zenekar bemutatkozása

Szombaton este a Zeneakadémián hetventagu uj zenekar mutatkozott be. Az uj zenekar neve: *Goldmark Szimfónikus Zenekar.* A müsoron *Goldmark* Sakuntala-nyitánya, *Mozart* D-dur hegedüversenye, *Beethoven* Esz-dur koncertje és *Mendelssohn* Skót szimfóniája szerepelt. A Mozart-ver-

Jouvet—Francen

Régen, vagy talán még soha nem szerepelt együtt ez a két illusztris név a francia filmgyártás produkcióinak szinlapján. Eddig akár *Jouvet*, akár a szakállas Victor *Francen* neve egymaga biztositotta a maximális érdeklődést egy-egy film számára. Most, a ma bemutatásra kerülő *Megbélyegzett asszony*ban együtt szerepelnek mind a ketten — *Jouvet* is, *Francen* is.

Erdélyi Jálics Ernő

Magyar szinpadiképtervezők a milánói Triennale-n

Milánó, ápr. *(A Pesti Hirlap tudósitójától.)* Nagy közönsége van állandóan a milánói Triennale magyar kiállításában *a legkisebb osztálynak*. Ez pedig a szinházi osztály. Tulajdonképen csak egy fal, amelyen — ügyes, plasztikus elrendezésben — három szinpadi díszlet látható. Ám ebből a három miniatür szinpadi képből az egész modern magyar szinpadi tervezők művészetéről nyerhet képet az olasz közönség.

A magyar szindaraboknak, a magyar szinjátszásnak és a magyar szinpadi rendezésnek ma már valóban világhire van. De amig a magyar szindarabok régen is nagy számban jutottak tul a magyar határon, a magyar szinpadi kép- és díszlet-tervezők, a szinpadi rendezés művészete most szerepel először külföldi kiállitáson. Érthető tehát, hogy a Triennale magyar szinpadi díszleteinek olyan osztatlan sikere van. Itt láthatja először az olasz közönség *Madách* „Az ember tragédiájának" egyik makettjét: *Erdélyi Dezsőnek* és *Jálics Ernőnek*, Beato Angelico-szellemében elképzelt mennyországát, abban a felfogásban, amelyben a Nemzeti Szinház előadásában, *Németh Antal* tervei alapján a Kamaraszinház kis szinpadán bemutatták a hatalmas, halhatatlan drámai költeményt. Miniatür modellben két olasz darab szinpadát is bemutatja a Triennale magyar osztálya. Az egyik *Forzanónak* „Cézár" cimü darabjához készült diszlet, amelyet *Molnár C. Pál* tervezett. A másik pedig a budapesti M. kir. Operaház legutóbbi olaszországi vendégszerepléséből Itáliában is ismert szinpadi kép, mely *ifj. Oláh Gusztáv* tervei alapján készült a „Láng" egyik felvonásához.

A budapesti állami szinházak érdeme, hogy végre külföldi kiállitáson szerepelnek a magyar szinpadi díszlet-tervezés modern mesterei. A kisérlet a legteljesebb mérték-

Pesti Hirlap 1940. ápr. 13

VASÁRNAP
7
Kat. Miseric.
Prot. Herman
Ó-g. 25. Nb. 4. v.

N. k. 5 ó. 29 p. N. ny. 18 ó. 38 p.

HÉTFŐ
8
Kat. Dénes pk.
Prot. Lídia
Ó-g. 26. Gábor

KEDD
9
Kat. Konrád
Prot. Erhardt
Ó-g. 27. Mątr.

Izr. 1. Nizan R. Kh.

SZERDA
10
Kat. József olt.
Prot. Zsolt
Ó-g. 28. István

CSÜTÖRTÖK
11
Kat. I. Leó p.
Prot. Leó
Ó-g. 29. Márk.

PÉNTEK
12
Kat. Gyula p.
Prot. Gyula
Ó-g. 30. János

SZOMBAT
13
Kat. Hermeneg.
Prot. Ida
Ó-g. 31. Hipác

S. Mezora

magyar szindarabok, a magyar színpadi
diszlet-tervezők, de a magyar rendezők is
ujabb és ujabb dicsőségét szerezneik majd
a magyar névnek. Balla Ignác.

Jálics Ernő MDK

1923-ban ösztöndijat kapott

Képzőm.Főisk.Évk. 1921-22, 22-23, 23-24, 24-25.
Bp. 1926.

Jálics Ernő MDK

1924-ben ösztöndijat kapott

Képzőm.Főisk.Évk. 1921-22, 22-23, 23-24. 24-25.
Bp. 1926.

Jálics Ernő MDK

1925-ben megkapta a Ferenczy István-féle szobrászati dijat

Képzőm.Főisk.Évk. 1921-22, 22-23, 23-24, 24-25. Bp. 1926.

Jálics Ernő

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

SOMOGY MEGYEI NÉPLAP

1964 SZEP 30.

1021

Szerezzen be Jálics-kisplasztikát a múzeum

Jóleső érzéssel olvastam a lapban a *Jálics Ernő* somogyi származású szobrászművészről írottakat. A teljesség kedvéért megemlítem, hogy még egy alkotása van Kaposváron a közelmúltban elhunyt művésznek, mégpedig a Keleti temetőben. Az ő műve *Reichard Béla* síremléke. A cikk olvastán felvetődött bennem a gondolat, nem szerezhetné-e meg a Rippl-Rónai Múzeum Jálics Ernő valamelyik kisebb plasztikáját.

Egy öreg kaposvári

HÁBORÚ ERDŐBEN

lták át az Úttörő-expedíció ıcsát a motoros hírvivőknek

rakéták jelére megindult a »harc«. A piros számos támadók előbb kukoricások közé bújva hídfőállást építettek ki maguknak, majd átkeltek a tó-

MDK

Jálics Ernő

N.Szal. "Egyházművészet "Falusi templom" versenyben dombormüpályázatot nyerte

Katol.Szemle, 1941. 78-81 l.

MDK

Jálits Ernő
gotikus szobrok

N.A: Az ember tragédiája kamaraszinpadon. Magyarország, 1939, máj. 16. 8 l.

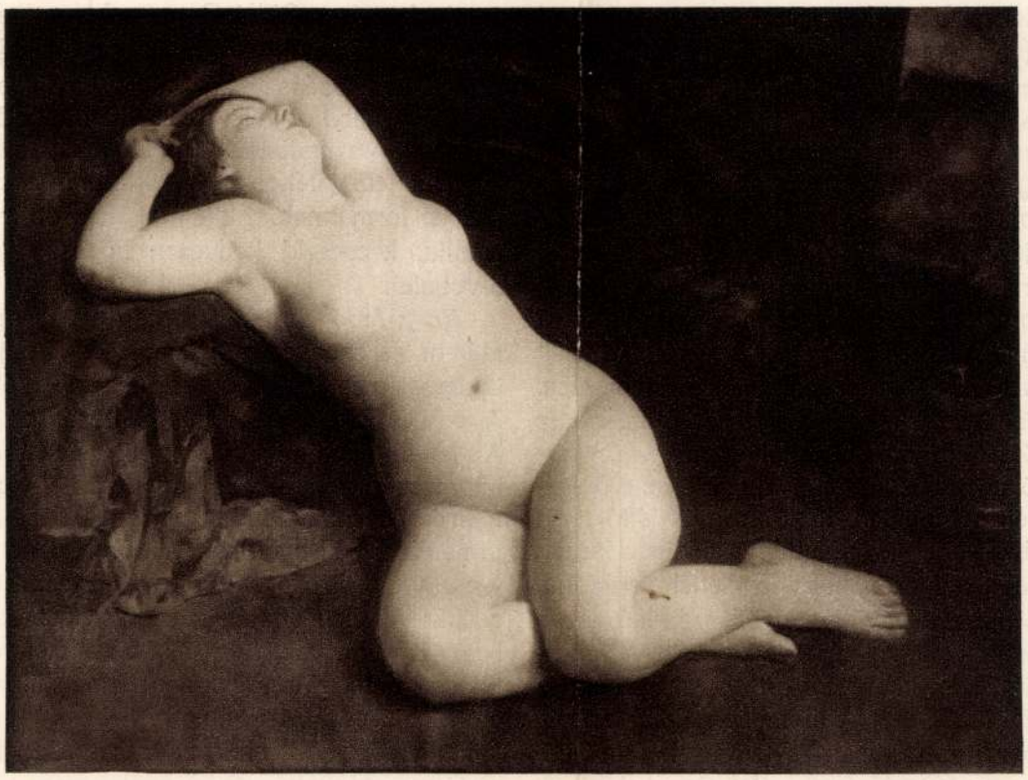

BÁRÓ HATVANY FERENC: FEKVŐ NŐI AKT.
Szépművészeti Múzeum.

ZSOLNAY-MATTYASOVSZKY LÁSZLÓ: NYMPHA.

Gerő Ödön cikke:
Magyar Művészet
1925. 8 kép

primér élményeket szólaltat meg, hanem az emlékezetben megrögzött és elrendezett benyomásokat. A szép vonalat látja meg a természettanulmányaiban. Naturalista, de arisztokratikusan az. Selejtez az észleletei közt s közülük csak a szépséget tanulja meg. *Lányi Dezső*-ben a nagy barokk hagyománya éledt föl. Az erő imádata, a szenvedély szépségéé. Még a szenvedésé is, mert nagy pátosz van benne. Az atléta a Lányi embere, az izmok hegy-völgye az ő vonala, az erupció a mozgása. „A vád" ennek a szobrászatnak teljes kifejezése. Belső viharzás és izzó frazeológia. És az a „Zsákhordó", a „Kőhajtó", még a „Szoptató anya" is az. Női aktjai is az erő emberei. A minden időkön kívül álló típus ember, férfi és nő, Lányi elképzelésében hatalmasan erős, hogy az élettel megbírjon. *Kallós Ede* Dávidja karcsú, szép ifjú, csupa megindultság. Naturalisztikus akt archaisztikus elemekkel vegyest. Jó meglátás és szép emlékezés vallomása. *Gáeh István* szobrai patétikusak és kecsesek. Taglejtésük nagyvonalú és elegáns. Egy karnélküli aktjából kiérezni az elfojtott mozdulatot. Van egy háborús emlékszobra, két szép férfiakt, egymásra szorultan, mégis merő különváltság. Felületeik csak érintkeznek, nem olvadnak egybe. Táncosnéja mozgalmas szép ornamentum.

Petri-Pick Lajos szép aktjai meggyőző természeti stúdiumok. Erők feszülnek s az élet hevül bennük. Vonalukban semmi komplikáltság s a ritmusuk egyszerű. Drámaiságukban sok a líraiság. *Beck Ö. Fülöp* aktja monumentálissá stilizált naturalista szobor. Ady Endre elemi erejű pátoszát akarja jelképezni. Az alak indulatos mozdulatával s az arc látnoki kifejezésével. Nem a húsból és izomból, hanem a gondolatból való embert ábrázolja. Naturalisztikus meglátással, de szinte okkultista pátosszal. *Kisfaludy-Stróbl Zsigmond* márványaktjai rokokó hangulatot elevenítenek meg. Kecsesek és játszíak. Festőiségükkel, de silhouette hatásukkal is dekoratívok. *Sámuel Kornél* művészi hagyatékából egy „Dávid" szobor került a kiállításba. Megnemesedett természettanulmány. Nemes formakezelés. A fej a klasszikus szobrok hideg, élettelen és mégis hódítón szép szoborfejeinek, szoborarcainak mása. *Sidló Ferenc* „Aphroditét" mintázta meg. Akit márványban megelevenítettek a szépség régi nagy áhitatosai s aki márványból való alakjával uralkodik a formák országában. Sidló nem az áhitatosa, hanem játékos gyönyörködője ezeknek a formáknak. Aktjának játszi a ritmikája, kecsesek, kedvesen bőbeszédűek a vonalai.

Bory Jenő az indulatosság szobrásza, mámor és szenvedés a témája és a nagy impresszionista új szobrászat az iskolája. A fény és az árnyék formáló hatását vallja. Az izmok anatómiáját és a felületek festői, impresszionisztikus elolvadtságát egyformán érvényesíti. *Gárdos Aladár* a plasztikai gondolatért áll helyt sok gátlás közepette. Az anyagot és a formát megvédi a festőiség csábításai ellen. Aktjának csakis szobrászi beszédessége van. *Lux Elek* a vonal fanatikusa. Mintha ebbe redukálna minden dimenziót. Aktjai csakis a ritmusukért élnek. Vonalaik úgy folynak, akár a táncot szolgáló melódia. *Horváth Géza* „Táncosnő"-je, *Kaszab Károly* „Labdázó fiú"-ja, *Sárdy-Nagy Lajos* síremlék-szobra, egy kockavető férfi alakja s egy sárga bronz női aktja, *Jálics Ernő* szikár, megnyúlt formájú, izgalmas természetlátást izgalmasan kifejező „Tékozló fiú"-ja, *Spalt János* megrendítően beszédes szoborműve: egy életszántotta, sorsjárta aggastyán félaktja, *Schmiedmann László* puritán technikával mintázott, nemes ritmusú, a formákkal való megbírást formaörömmel egyesítő aktjai a kiállításnak java értékei. És azok *Medgyessy Ferenc* monumentális „Lovas akt"-ja, a „Sebesült" és még egy másik szimbolikus szobra is. Beérik a formajelzéssel, a nagy gömbölyödésekkel, amelyekre a fény és árnyék csak ráfekszik és nem játszik rajtuk formáló játékokat. A kairói múzeum „Falusi bíró" szobra is ezt a principiumot vallotta. Milyen komplikált, mennyire differenciált volt már hozzá képest Pallas Athene papnőjének szobra, Antenor műve! De a képzőművészet az örök visszatérés birodalma s az akt-kiállítás hírt ad tegnapiak visszatéréséről is. Mért ne nézhessenek be oda a tegnapelőttnél is régebben voltak?

GERŐ ÖDÖN.

TÁN: MAGYAR GOLGOTA. GIPSZ.
Golgotha. Gips. — Zoltán Borbereki Kovács: Ungherese. Gesso.

OHMANN BÉLA: PATRONA HUNGARIAE. GIPSZ.
Béla Ohmann: Patrona Hungariae. Gips. — Béla Ohmann: Patrona Hungariae. Gesso.

JÁLICS ERNŐ: KERESZTÚT. GIPSZ.
Ernő Jálics: Kreuzweg. Gips. — Ernő Jálics: Via Crucis. Gesso.

Szépművészet
1941. 3. 47.

Jálics Ernő

1933 feb márc kiáll.

Női art. gipsz

(VI. 35)

Klebelsberg emlékkiáll. Műcsarnok

Jálics Ernő

Mihaltz Pállal, Barcsay Jenővel, Imreh Zsigmonddal, Medveczky Jenővel, Erdey Dezsővel, Strobl Alafos epreskerti mütermének nedves, egészségtelen gipszraktárában lakott

Devényi Iván: Mihaltz Pál

Látóhatár 1971/1-2 159 old.

JÁLICS *Ernő*, szobrász, • Kadarkút 1895 márc. 13. A bpesti képzőművészeti főiskolán Radnainál és Sidlónál tanult. Budapesten működik. A Színyei-Társaságtól több ízben kapott dícsérő elismerést, 1925. a Nemes Marcell alapítványi jutalomdíját, 1927. Ernst Lajos szobrászati díját nyerte, 1928—30. a római Collegium Hungaricum tagja volt. Főleg aktszobrokat készít.

Lg. Gy. I. 503. l

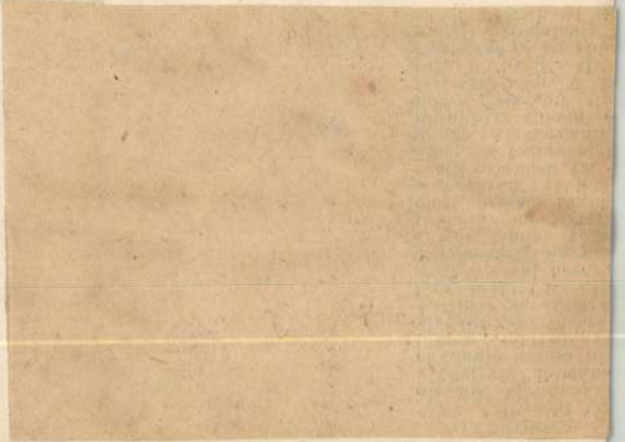

Umbriai festő a XV. századból

Szt. Miklós:

~~[illegible]~~ Egész alak~~[illegible]~~
~~[illegible]~~
csönget. Feje kissé kopasz;
casulájáu és ~~[illegible]~~ folájáu, val
keresztek vannak; ~~[illegible]~~ albá
kátterben fák diszlenek

Tempera, fára, m
~~Umbriai festő a~~
Ára 134 fr
Ltsa: 12

186

Jálics Ernő

Kiállítva: Női akt.
bronzban.

Szerzői önkéntes

602. Giulio Carpion

Velencieben

~~Született Velencieben~~ 1611-ben, ~~meg~~ +

Nymphak

~~[illegible]~~ és Sa

A előtérben balra, a fö

a és fejük alatt lévő kék vánkoson k

dik, ki ~~egy kissé~~ előrehajol és mos

ket, kiknek egyike bal kezére Fam

göttük a függöny előtt szobor van s

Jobbról egy Satyr s egy Faunu Fa

nél piros lepel és kupa van, két g

~~menekül~~ egyeknek a Satyr elől menekülni

Vászon, méretei 36

Ormos Zsigmond

491

Jálics Ernő

szobrász

Harmadik Nemzeti Képzőművészeti Kiállítás - Műcsarnokban - szoborral szerepel.

Fermaerőtől duzzadó ruhátlan nője a bronz és kőszerü kompozició stiluszavaró kettősségében szenved.

U j s é g
1935.III.23.

MDK

Jálics Ernő

római ösztöndijat kapott a Coll. Hung.-ban való teljes ellátással.

Képzm. Főisk. Évk. 1929-3o. 41 l.

MEK

Jálics Ernő

tanársegédi teendőkkel megbízott hallgató

Képzőm. Főisk. Évk. 1927-28. 19 l.

MDK

Jálics Ernő

Bp.Székesfőv. keresztuti dombormü pályázat:

I.dij

M. egyházmüv. kiáll. N. Szal. 1941. II.

MDK

Jálics Ernő

1926. áll. ösztöndijat kapott.

Képzőm. Főisk. Évk. 1925-27. 86 l.

Véres orosz-japán összetűzés a mandzsu határon

A határnál szembenállnak egymással az orosz és japán csapatok

Tokió, június 5.

Csangkufengtől északra Csanglingtce közelében újabb súlyos határösszeütközés történt. Szovjetorosz csapatok június 1-én átlépték a határt és mandzsu területen mintegy 8 kilométernyire Csanglingtcetől délre kitűzték a szovjetorosz lobogót. Ezzel kapcsolatban ütközetre került sor. A szovjetoroszok hat halottat és tíz sebesültet hagytak hátra mandzsu területen. Japán részről öt ember megsebesült, ezek közül négy súlyosan.

A japán és szovjetorosz csapatok most a határnál szembenállnak egymással.

Hir szerint a szovjetoroszok a határ közelében mintegy száz lövészt vontak össze, továbbá tíz tankot és hat löveget szállítottak oda. Mansan közelében Csangkufeng mellett két szovjetorosz repülőgép három bombát dobott le, mandzsu területre.

Jelentik még, hogy a szovjetoroszok Mandzsukuo és Külső-Mongólia határán mintegy 400 rerepülőgépet vontak össze.

Manton — bűnös!

Az amerikai fellebbviteli törvényszék volt elnöke többszázezer dollár sápot fogadott el — 3000 pert kell felülvizsgálni?

Newyork, június 5.

Mantont, a felebbviteli törvényszék lemondott elnökét, a newyorki esküdtbíróság bűnösnek mondotta ki sáppénzek elfogadásában és megállapította, hogy magánperekben éveken keresztül *többszázezerdolláros összegekkel vesztegették meg.* Az amerikai szövetségi bíróságok az ítélet következtében a joggyakorlatban egyedülálló, hatalmas feladat elé kerültek: *esetleg felül kell vizsgálni mintegy 3000 pert*, amelyekben Manton hosszú bírói tevékenysége során *sok esetben milliós összegek sorsáról döntött.* Öt perben, amelyet Manton döntött el, az elmarasztalt felek máris vizsgálatot követelnek.

Óriástűz Mexikóban

Kigyulladt egy mozi és felgyujtott 30 házat — 60 ember megégett

Mexikó, június 5.

A Morelos állambeli Zacatepec község mozgóképszínházában tűz ütött ki, amely átterjedt a szomszédos épületekre is. Nemsokára az egész helység, amelyben *Mexikó legnagyobb cukorgyárai vannak, lánokban állott.* A tűz átharapózott a gyárakra is. Az eddigi becslések szerint a tűzvésznek *huszonöt halálos és számtalan súlyos áldozata van.*

A tűzvész abban a pillanatban ütött ki, amikor a vásznon éppen *egy tűzvészt ábrázoló jelenetet pergettek.* A község lakosságán vakrémület vett erőt s a környékre menekültek. Mexikóból tűzoltók és mentők siettek a helyszínre.

Ujabb jelentések szerint a zacatepeci mozgóképszínház *7 perc alatt égett le. A 800 néző közül 60 meghalt.* A halottak közül eddig csak 28-nak a személyazonosságát tudták megállapítani. Ezenkívül mintegy *150-en szenvedtek sérüléseket* a mozgóképszínház közönségéből. *Harminc ház is tüzet fogott és teljesen leégett.* A tűzoltók és mentők csak megkésve érkeztek a szerencsétlenség színhelyére. A zacatepeci cukorgyár őrsége nem volt hajlandó résztvenni az oltási munkában, arra való hivatkozással, hogy erre nem kaptak utasítást és hogy nincsenek tűzoltószereik.

A miniszterelnök beszéde az érettségizett piarista diákokhoz

A budapesti piarista gimnázium vasárnap délután tartotta évzáró ünnepélyét. Az évzáró ünnepélyen megjelent gróf *Teleki* Pál miniszterelnök is, aki *beszédet intézett az érettségizett diákokhoz.*

— Ti most kiléptek az életbe, — mondotta a miniszterelnök — bár egy lépcsőfokon még keresztülmentek, amelyet főiskolának hívnak, ahol a szabad akarat, az egyéni hajlam pontosabban esik latba. Ne felejtsétek el, amíg itt könyvekkel találkoztatok, ott is könyvekkel fogtok találkozni. *A könyvekből ismeretek és emberek beszélnek felétek.* A könyvekből töprengő emberek szólnak hozzám, bölcsek és ostobák, nagy fantáziájú és aprólékos emberek egyaránt. Mindig egy gondolatvilág nyilt meg előttünk.

— Jegyezzétek jól meg magatoknak, hogy *más a kultúra és más a civilizáció.* Sokat jártam falusi emberek között, akik nem vesztették el a kapcsolatot a földdel és a természettel, akik sokat élnek a magányban, sokat gondolkoznak, de amit tudnak, akár ésszel, akár szívvel, képesek röviden és összefoglalóan, *sokszor bámulatosan jól emzően kifejezni.* Hallottam tőlük jogi difiníciókat, hallottam történeti meghatározásokat és politikai véleményeket s ezek sokkal rövidebbek és *sokkal érthetőbbek voltak, mint nagyon sok olvasott és tanult emberé.*

— Az életnek, a természetnek, a föld egy kis részének megfigyelése azon a helyen, ahol az ember él, sokszor éppen olyan sok, mint a sokat olvasott és tanult embernek összeszedett elméleti ismeretei.

— A piarista atyák iskolái nemcsak tudást adtak nekünk, hanem *kiegyensúlyozottságot testben, lélekben, tudásban és erkölcsben.* Ezt vigyétek magatokkal, mert csak így élhetjük ki magunkat tökéletesebben a munkában, amelyet nemzedékről nemzedékre építünk.

„Mindnyájan dolgozni akarunk" — mondta gróf Teleki Pál a cserkésznapon

Az Országos Cserkészszövetség budapesti kerülete vasárnap cserkésznapot tartott, melyen több mint tízezer cserkész vett részt. A cserkésznapot a népligeti Stadionban rendezték, amely ez alkalommal zsúfolásig megtelt.

A Himnusz eljátszása után *Pirovszky* Lajos üdvözölte a megjelent előkelőségeket és a cserkészeket. Ezután gróf *Teleki* Pál miniszterelnök, tiszteletbeli főcserkész mondott beszédet.

— Hitvallás minden ilyen seregszemle, — mondotta — hitvallás amellett, hogy *mindnyájan dolgozni akarunk, mindegyik a maga helyén ismeretlenül vagy ismerten.* A cserkészet elsősorban hitet jelent. Hitet önmagunkban, bizalmat és bizakodást is, hitet a munkánk iránt. Lelkiismeretvizsgálat ez a terepszemle, épolyan lelkiismeretvizsgálat, mint amit a magányban végzünk. Lelkiismeretvizsgálat mindegyikünknek, hogy jól végzi-e munkáját, jól végezte-e a multban és megvan-e benne az akaraterő, megvan-e benne a törvénytartás, megvan-e benne a fogadalomnak a tartalma, amely képesíti arra, hogy *munkáját a jövőben is jól végezhesse.*

— Fogadalomújítás minden ilyen összejövetel, mely az itt együttlévők érzésének kincsesházából merít. Seregszemle ez és felvonulás kifelé is, azok felé, akik szeretettel szemlélik a cserkészmunkát, de seregszemle elsősorban befelé, elsősorban nekünk magunknak. Vigyetek innen erőt, vigyetek bizalmat a további munkára *Legyetek résen!*

A miniszterelnök beszéde után a cserkészek különböző bemutatókat végeztek.

A Tóvárosi Fatelep és Építővállalat r. t. igazgatósága és összes alkalmazottai fájdalmas megilletődéssel jelentik, hogy a vállalat alapítója és alkalmazottainak nagyrabecsült és szeretett főnöke

TELKES PÁL

okl. mérnök, igazgató úr, emléklapos százados, több kardos hadikitüntetés tulajdonosa

életének 48-ik évében, e hó 5-én itthagyott minket.

E hó 7-én d. u. 4 órakor kísérjük drága halottunkat a tatai temetőbe utolsó útjára.

Emlékét soha el nem múló szeretettel fogjuk megőrizni és követjük azt az utat, melyet évtizedes munkáival megteremtett és számunkra kijelölt.

Tatatóváros, 1939 június 6.

Tóvárosi Fatelep és Építővállalat r. t. igazgatósága, tisztviselői és alkalmazottai.

A szívburok, a szívbillentyűk, a szívizmok és a szívidegek megbetegedéseinek kezelésében a rendkívül enyhén ható természetes **»Ferenc József«** keserűvíz fontos segédeszköz, mely reggel éhgyomorra egy kis pohárral bevéve, a tápcsatorna tartalmát biztosan felhigítja és azt igen könnyen levezeti. Kérdezze meg orvosát!

A „Saint Louis" 907 zsidó kivándorlójának vissza kell térnie Hamburgba

Newyork, június 5.

Dedrick, a Hamburg—Amerika Hajóstársaság igazgatója közölte, hogy a Saint Louis óceánjáró a fedélzetén levő *907 zsidó kivándorlóval visszatér Hamburgba*, mert nincs remény arra, hogy az utasok Amerikában partra szállhatnak. *(MTI.)*

Felavatták a Berzsenyi-, Baksay-, Tisza István és Kozma Andor emlékműveket

Csurgó, június 5.

Szombaton délután nemes ünnepségsorozat játszódott le a magyar művelődés egyik végvárában, Csurgón: a református Csokonai-gimnázium hódolt nagy szellemek és saját ősei előtt, elhelyezte az új cserkészház alapkövét, este pedig az Országos Bethlen Gábor Szövetség rendezett kimagasló szereplőkkel műsoros összejövetelt.

Ez alkalomból Csurgóra érkezett a Bethlen Gábor Szövetség országos elnöke: Tasnádi Nagy András igazságügyminiszter, Balogh Jenő nyug. igazságügyminiszter, a magyarországi református egyház világi elnöke, Kapi Béla dunántúli evangélikus püspök, titkos tanácsos, Kovács Sándor dunáninneni evangélikus püspök, Jalsoviczky Károly kultuszállamtitkár, a költő Áprily Lajos, Törs Tibor képviselő, Papp Antal ny. államtitkár, a Cserkészszövetség elnöke, Laky Dezső műegyetemi tanár.

Délután három órakor kezdődött a Csokonai-gimnázium ünnepségeinek sora. Előbb felavatták az ősi iskola alapításának jelenetét megörökítő képet, Merész Gyula festőművész alkotását s itt *Halka* Sándor belsősomogyi református esperes imája és dercsikai *Huszár* Aladár egyházmegyei gondnok, felsőházi tag megnyitója után — amelyben a gondnok vázolta az iskola alapításának történetét — dr. *Laky* Dezső műegyetemi tanár szólt.

Ezután a gimnázium parkjában a vármegyei cserkészcsapatok és a csurgói ifjúság tisztelgő felvonulása, majd az új cserkészház alapkövének elhelyezése következett. A díszmenetben elhaladó ifjúság érzéseit Bene igazgató és Egyed Lajos most érettségiző diák hangsúlyozta. *Tasnádi Nagy* András beszédet intézett a diáksereghez.

Az új cserkészházat *Medgyaszay* István, a Gregussdíjas építésztanár tervezte s az új létesítmény alapkövénél az avatót *Papp* Antal nyug. államtitkár, a Magyar Cserkészszövetség elnöke mondotta.

A továbbiakban a magyar költészet, egyház és politika négy történelmi alakjára emlékeztető egy-egy művet adták át rendeltetésüknek; az emlékek dr. Matolcsy Sándor kaposvári főgondnok, kormányfőtanácsos kezdeményezésére és hathatós áldozatával létesültek.

Leveldi *Kozma* Andor mellszobránál dr. *Jalsoviczky* Károly vallás- és közoktatásügyi államtitkár beszélt.

A Berzsenyi Dániel emlékpadnál — ezt Gády Lajos szobrászművész tervezte — dr. Kapi Béla dunántúli evangélikus püspök beszélt.

Baksay Sándornak, a dunamelléki reformátusok egykori feledhetetlen író-püspökének tiszteletére is emlékművet mintáztatott a gimnázium, Jálics Ernővel. Itt a Tudományos Akadémia kegyeletét Áprily-Jékely Lajos, a budai Baár-Madas leánygimnázium igazgatója fejezte ki.

Gróf Tisza István emlékoszlopánál dr. Balogh Jenő, a mártír-államférfiúnak a dunántúli református egyházkerület főgondnoki székében utódja mondott avatót.

Az emlékezetes napot az Országos Bethlen Gábor Szövetségnek a Korona szálló termében lezajlott műsoros estje zárta be. Kórust — mint a délutáni ünnepségeken — itt is a gimnázumi vegyeskar énekelt, *Rácz* Dezső vezetésével.

Dr. *Tasnádi Nagy* András igazságügyminiszter az Országos Bethlen Gábor Szövetség elnökeként nyitotta meg az estélyt.

Dr. *Kapi* Béla dunántúli evangélikus püspök ünnepi előadásában a modern vallások csődjéről értekezett. A kultúra fejlődésének tragikus velejárója, — úgymond — hogy eszközből öncélllá lesz, a kultúra sokszor a vallás igényével lép fel s ez azután az embert is tragikus válságokba sodorja. A művészetek esztétikai igényeikkel ugyancsak nem helyettesíthetik a vallást, az ember egyedül Istennél keresti meg kultúrájának új formáit. A totális állam szintén önmaga számára követeli az ember összes szükségleteinek kielégítését, így válik valláspótlóvá, de az ember ráeszmél, hogy a vallást pótolni nem lehet, a bűnös ember problémáit egyedül Istennél és Istennel oldhatja meg.

— **A csizi honvédtiszti gyógyház megnyitása.** *Csizfürdőről* jelentik: A felszabadult Felvidéken Csiz fürdőn elsőnek létesült m. kir. honvédtiszti gyógyház. A gyógyházat most nyitották meg ünnepélyesen és ugyanakkor zászlószentelést is tartottak. A bensőséges ünnepélyről hódoló táviratot küldtek a kormányzónak és köszönő táviratokat intéztek vitéz *Bartha* Károly honvédelmi miniszterhez, továbbá *Deczky Marsik* Jenő **tábornokhoz, a Honvéd Jóléti Alap parancsnokához.**

A hétfői pótválasztások eredménye

(Saját tudósítónktól.) A hétfőn megtartott pótválasztások eredménye. **Szarvasi** választókerület megválasztott képviselő vitéz **Zerinváry** Szilárd MÉP 6064, *Tepliczky* János független kisgazda 4949. **Kunszentmiklósi** választókerület. Megválasztott képviselő **Beretvás** István nemhivatalos MÉP-jelölt 7456, *Molnár* Lajos MÉP hivatalos 7289. **Ráckevei** választókerület megválasztott képviselő **Mester** Miklós MÉP 7012, *Krumpach* József nyilas 5672.

Vármegyénként ismerkedik a miniszterelnök a MÉP új képviselőivel

Az új parlamenti ülésszak mammutpártjának, a MÉP-nek *frakciókra szakadásáról sok hír keringett az utóbbi időben.* Ezek a hírek már csak azért sem lehetnek helytállóak, mert hiszen az új képviselők jelentős része *még nem is ismeri voltaképpen egymást.*

Maga a miniszterelnök fontosnak tartja, hogy egyenként ismerkedjék meg azokkal az »*új emberekkel*«, akik most kerültek be elsőízben a parlamentbe. Minthogy a megnyitás programtorlódása erre a megismerkedésre semmiképpen sem látszik alkalmasnak, a miniszterelnök úgy döntött, hogy *vármegyénként kéreti magához a MÉP-képviselőket.*

Az első ilyen vármegyei csoport hétfőn tett tisztelgő látogatást a Sándor-palotában. A *zalavármegyei* képviselők mutatkoztak be a miniszterelnöknek. A képviselők csoportját a zalai főispán vezette. *A hét többi napjain kerül sor a többi vármegyék kormánypárti képviselőire.*

A Ház megnyitása után, értesülésünk szerint, a kormány *haladéktalanul hozzákezd nagy szociális reformprogramja megvalósításához.* Megírtuk, hogy ez a program már *a módosított házszabályok szerint ülésező parlament elé kerül.*

A házszabálymódosításra vonatkozóan eddig még semmiféle hivatalos közlés nem került nyilvánosságra. Az elterjedt hírek szerint arról van szó, hogy *a plenáris viták kereteit lényegesen megszűkítik és korlátozzák a szónokok számát.* A törvényjavaslatok előkészítése és részletes megvitatása a bizottságokban fog történni, mert illetékes helyen úgy vélik, hogy ez *szakszerűbbé teszi a törvényjavaslatok előkészítését és gyorsabbá letárgyalását.*

Voltaképpen arról van tehát szó, hogy *azt a tényleges gyakorlatot szankcionálják, amely legutóbb a második zsidótörvényjavaslat tárgyalásakor alakult ki, amikor a törvényjavaslat sorsa a bizottságokban dőlt el.*

A házszabályrevízió terve egyébként teljesen elkészült és csupán néhány apróbb módosítást hajtanak rajta végre, mielőtt nyilvánosságra hoznák.

Sebestyén József, I., Krisztina-körút 61.
Balogh G. drogéria, II., Margit-körút 1.
Jusztl Gyula, II., Margit-körút 6.
Keller János, II., Margit-körút 87.
Novák Jenő, II., Margit-körút 56.
Chmura László, IV., Ferenciek-tere 2.
Hackauf Hugó, IV., Irányi-utca 10.
Jusztl Ferenc, IV., Múzeum-körút 19.
Kern és Társa, IV., Kossuth Lajos-utca 3.
Szenes Márton, IV., Károly-körút 16.
Szőke Andor, IV., Vámház-körút 14.
Veres A. Pál, IV., Vörösmarty-tér 6.
Hoffmann Foto, V., Dorottya-utca 8.
Molnár Ernő, V., Szent István-körút 8.
Kósa P. Tibor, V., Tisza István-utca 24.
Hatschek Emil, VI., Andrássy-út 18.
Barna Andor, VI., Andrássy-út 26.
Nagy István, VI., Teréz-körút 1/c.
Optifot, VI., Teréz-körút 48.
Radó Magda, VII., Damjanich-utca 56.
Vajda Ferenc, VIII., Rákóczi-út 71.
Bozsóky Ferenc, VIII., Baross-utca 92.
Hajdu Lajos, VIII., József-körút 38.
Láng Tibor, VIII., Rákóczi-út 9.
Zalán György, VIII., József-körút 19.
Sommer József, IX., Ráday-utca 2.
Nagy Rózsa, X., Belső Jászberényi-út 6.
Klein Lajos, XIV., Thököly-út 100.

A Drózdy–Ilovszky ügy

Politikai körökben nagy feltűnést keltett *Drózdy* Győzőnek, a kiskomáromi kerület volt képviselőjének nyílt levele, amelyet *Ilovszky* Jánoshoz, a Baross Szövetség elnökéhez intézett.

Drózdy tudvalevően a mostani választásokon a nagykanizsai kerületben lépett fel, de formahiba miatt a választási biztos rendelkezése szerint *a választási küzdelemben már nem vehetett részt.*

A választási biztos intézkedése miatt *Drózdy fegyelmi feljelentést tett* és egyidejűleg anyagi, valamint erkölcsi kárának megtérítése miatt *pert indít a választási biztos ellen.* A nagykanizsai kerület országgyűlési képviselője *Ilovszky* János lett.

Nyílt levelében *Drózdy* most azt a kérdést intézi a Baross Szövetség elnökéhez, hogy *hol, mikor és melyik kereskedelmi iskolában szerzett érettségi bizonyítványt?* Hivatkozik arra, hogy *Ilovszky* a választójogi törvény értelmében kiállított tájékoztató nyilatkozatba azt írta, hogy *kereskedelmi végzettsége van. Drózdy* szerint viszont *Ilovszky* csak *a polgári iskola első osztályát végezte el és a második osztályba már nem iratkozott.*

Drózdy Győző nem tartja kétségesnek a kanizsai petíció sorsát

A nyílt levéllel kapcsolatban a *Pesti Napló* munkatársa *mindkét felet felkereste, hogy az ügy hátteréről érdeklődjék.*

— Megállapítottam, — mondotta *Drózdy* Győző — hogy *Ilovszky* János az 1898—99. tanévben a németuccai székesfővárosi polgári iskola első osztályába iratkozott. Ezt az osztályt elégséges eredménnyel végezte el, de *sehol sem találtam nyomát annak, hogy a másodikba beiratkozott volna.* Végigjártam rokonságát és kortársait, érdeklődtem fiatalkora után, de semmiféle olyan adat nem került a kezembe, melyből megállapítható volna, hogy *bármikor is kereskedelmi studiumokat folytatott.*

— További kutatásaim szerint *Ilovszky* 1909-ben közkatonaként vonult be az első honvédgyalogezredhez és ott bizonyos idő mulva számvivő altisztként szerepelt. Ha érettségi bizonyítványa lett volna, kérdem, *miért nem vette igénybe az önkéntesség kedvezményét?* Sőt meg kell említeni azt is, hogy ha legalább az egyéves kereskedelmi tanfolyamot elvégzi, akkor is letehette volna az úgynevezett »*Intelligenz prüfungot*«. Ennek sincs nyoma, aminthogy nincs nyoma semmiféle magasabb képesítésnek *az első honvédgyalogezred anyakönyvi lapjai között.*

— A kérdéssel, — fejezte be nyilatkozatát *Drózdy — most ráérek sportszerűen is foglalkozni.* Véleményem szerint a petíció sorsához semmi kétség nem fér és a tájékoztató nyilatkozat kitöltése miatt *érvénytelenné válik Ilovszky János mandátuma.* A választójogi törvény 126. szakasz 4. pontja szerint ugyanis, ha a jelölt a tájékoztató nyilatkozatban valótlanságot állít, ez *abszolút érvénytelenségi oknak számít.*

Ilovszky János: „Alkotmányos küzdelemben, jogos és igazságos mandátumhoz jutottam"

Ilovszky János a Baross Szövetség elnöki szobájában fogadta a *Pesti Napló* munkatársát.

Mosolyogva mutatott az íróasztalát elborító levéltömegre. Titkárnője szerint hétfőn nyolcszáztizenhét levelet és sürgönyt kapott összesen. Egyet Brailából.

Ez a mai postám, — mondja *Ilovszky.* — Valósággal megható, milyen tömeg szerencsekívánatot kaptam. A szeretetnek ebben a megnyilvánulásában én annak méltánylását látom, hogy *Sándor Pál óta nem volt a parlamentnek olyan tagja, aki tényleges kereskedő lenne.*

— Évtizedek óta vagyok kereskedő és *közvetlenül érintkezem azokkal, akik megfordulnak üzletemben.*

Most *Drózdy* Győző nyílt levelére terelődik a szó.

Alkotmányos küzdelemben szereztem meg a nagykanizsai kerület mandátumát — mondja *Ilovszky* János. — *A mandátumhoz tiszta választás során jutottam, képviselői megbízatásom jogos és igazságos.*

— *Drózdy* Győző úr az ajánlási eljárás során elkövetett alaki hiba miatt, mint képviselőjelölt kiesett. *Élénken sajnálom,* hogy ebből az okból vele, mint jelölttel az urnák előtt nem mérkőzhettem. *Ugyanennyire sajnálom,* hogy most a tiszta mandátum elnyerése után jónak látta, hogy ellenem hírlapi támadást intézzen.

— *A tájékoztató nyilatkozatban személyemről közölt adatokat teljes felelősségem tudatában szolgáltattam, azokhoz sem hozzátenni, sem elvennivalóm nincs.*

A megelevenedett Margit-legenda, Mátyás király kora, kurucjelenet...

A Margitszigeti Ünnepi Játékok főpróbája

(Saját tudósítónktól.) Hétfőn este a Margitsziget fái alatt újra felépült az a kolostor, amelynek falai mögött Margit királykisasszony élte le legendás életét. A margitszigeti ünnepségek főpróbáján hétfőn este már teljes fényében bontakozott ki a gyönyörű szabadtéri előadás, amelynek mágnásszereplői tündöklő kosztümjeikben sürögtek a szabadtéri színpad öltözői körül már nyolc órakor.

Félkilenckor a hatalmas szabadtéri amfiteátrum teljesen megtelt a főpróba válogatott közönségével. Legtöbben olyanok voltak, akik a szerdai premierre is megváltották jegyüket, de már hétfőn is látni akarták a pompás előadást.

Elsőnek *Ujházy* György *Szent Margit királykisasszony* életének leghősiesebb napját megelevenítő misztériumszerű képét mutatták be, utána egy *Mátyás király korabeli főúri esküvőt,* majd egy *kurucjelenetet.* A sziget dúslombú fái alatt, a reflektorok sugárkévéjében varázslatosan elevenedett meg a Margit legenda és az a nagy pillanat, amikor a királykisasszony visszautasítja királyi kérőjét és végképpen eljegyzi magát Jézussal. *Szörényi* Évának, aki Margit királykisasszony szerepét alakította és a mágnásszereplőknek a főpróba közönsége előtt nagy sikere volt. A hatalmas szabadtéri színpadon gyönyörűen érvényesültek a pompásabbnál pompásabb korhű ruhák, a felvonulások. Teljesen lebilincselő a kép, amelyet a sokszáz gyertyát tartó apáca és barát processziója ad. A Mátyás korabeli esküvő remekbekészült ruhái, táncai éppen úgy nagy sikert arattak, mint a kuruc tábortűz mellett a harmadik képben felharsanó tárogatószó.

Már maga a főpróba is társadalmi esemény volt, amelyen a magyar arisztokrácia sok-sok tagja jelent meg, ott volt a magyar társadalmi és művészeti élet számos kitűnősége és a nemzetközi közönség, a budapesti, amerikai, angol, francia, olasz, német kolóniák tagjai, követségi urak és hölgyeik, katonai attasék, japán, kínai, bolgár diplomaták.

A főpróba után az arisztokrata szereplők újabb megbeszélésre ültek össze *Oláh* Gusztáv főrendezővel, aki megelégedését fejezte ki és csak néhány apró részletben rendelt el változást. Kedden még elvégzik az utolsó simításokat, hogy szerdán teljes pompájában következhessék el a premier.

Officina könyv szintén nagy érdeklődést keltett a közönség körében. Régi magyar ékszerek a címe. P. Alcsuti Katalin, a Magyar Történeti Múzeumban őrzött emlékanyag alapján pompás illusztratív anyagot válogatott értékes tanulmányához. Nagyvárad, Szent László városa a címe a legutoljára megjelent kötetnek. Szerzője Széll Sándor, aki nagy hozzáértéssel és finom ízléssel állította össze ezt a szép kis kötetet. Igazán élvezet ezeket a szép kis könyveket forgatni, amelyek minden könyvet szerető ember könyvespolcának díszére válnak.

A SZÉPMŰVÉSZET decemberi — karácsonyi száma, a szokottnál bővebb terjedelemben, újra pompás színes melléklettel jelent meg Mariay Ödön és vitéz Nagy Zoltán szerkesztésében. Csánky Dénes, a Szépművészeti Múzeum főigazgatója a nemrég elhunyt kiváló székely festőművészről, Márton Ferenczről elmélyülő tanulmányban emlékezik. Molnár Ernő a Karácsony és a művészet ősi kapcsolatait ismerteti. Csánky Miklós a kassai főoltár két eddig ismeretlen szobrát ismerteti, Márkus László, az Operaház igazgatója a színpadi díszlet stílusáról, Hoffmann Edith Zichy Mihály Faust-illusztrációiról, Czakó Elemér a magyar bélyegek művészetéről, Voith Pál Jeges Ernő fűzfői falfestményeiről, Mihalik Sándor a raguzai dóm szegedi ereklyéjéről, Vitéz Nagy Zoltán Medgyessy Ferenc művészetéről, László Gyula egy XII. századi regensburgi varkocsos vállkőről, Horváth Tibor pedig Hirai Baisen modern japán festőről értekezik. A gazdag számot a Kiállítások és a Művészeti Élet rovatai, valamint a Rózsás Madonna (Szépművészeti Múzeum) színes műmelléklete és 16 oldal képmelléklettel egészíti ki.

• TÁRSULATI • KÖZLEMÉNYEK •

TARTALOMJEGYZÉK. Sajnálattal közöljük igen tisztelt olvasóinkkal, hogy a papírfogyasztás korlátozására vonatkozó rendelet értelmében ez évben sem adhatunk folyóiratunk utolsó számához tartalomjegyzéket.

GEREVICH TIBOR ELŐADÁSA. Gerevich Tibor egyetemi tanár, a milanói VII. Nemzetközi Iparművészeti kiállítás kormánybiztosa tartott előadást november 21-én a társulatunkban — igen előkelő és nagyszámú közönség jelenlétében — „A Milanoi Triennale" címmel, vetített képekkel. Az előadót a társulat propagandabizottságának elnöke, Ohmann Béla szobrászművész, az O. M. Kir. Iparművészeti Iskola tanára üdvözölte.

Az előadó a Triennalék szervezetét és történetét ismertette. A Triennalékat eredetileg Monzában — Milano mellett — tartották három évenkint. Ezek a Triennalék a legnagyobb nemzetközi megnyilvánulási formái az iparművészetnek. Magyarország kezdettől fogva a legnagyobb lelkesedéssel és felkészültséggel vett részt a Triennalékon, a baráti Olaszország légkörében. Különösebben az utolsó három Triennaléval foglalkozott az előadó, amelyek mintegy egy évtized alatt folytak le. Igen nagy volt az átalakulás, amelyet vetített képekkel illusztrált. Bemutatta a képeken a három utolsó Triennalé legértékesebb anyagát, az interieuröket és az egyes nemzetek szereplését. Magyarország minden alkalommal nemzetközi viszonylatban is méltóan szerepelt a Triennalékon. Legbővebben foglalkozott az 1940. évi Triennaléval, amelyet részletesen ismertetett. Bemutatta az anyagot és az interieuröket. Megemlékezett az installáció tervezőjéről, Pécsi-Erhardt Ernő okl. építő iparművészről. Kiemelte az egyes tárgyakat és a rendezés elveit. Megemlékezett az Országos Magyar Iparművészeti Társulat és a Magyar Iparművészek Országos Egyesületének eredményes munkájáról a Triennale szervezése és rendezése terén, különösen kiemelve Szablya János kormányfőtanácsosnak, a társulat ügyvezető alelnökének és Rimaszéki-Richter Aladárnak, a Magyar Iparművészek Országos Egyesülete ügyvezető alelnökének értékes munkásságát. Az ezévi Triennale azért is sikerülhetett olyan jól, mert a Triennale vezetősége nagy előzékenységgel a legjobb helyet adta a magyar pavillonnak, amelyet kitűnően lehetett berendezni. Előadó a kiállítás rendezésénél ismertette azt a két elvet, amely az előbbi kiállításoknál úgy olasz, mint magyar és külföldi viszonylatban versenyzésre adott okot; az interieurszerű és a vitrinszerű felállítás elveit. Rámutatott arra a polémiára, amely Európaszerte e körül a téma körül forgott. Beszélt az iparművészet szerepéről általában és rendeltetéséről, amelynek egészen új és magasrendű feladatokat adott a modern építészet igénye.

Az előadást igen nagyszámú közönség hallgatta végig és az előadót hevesen megtapsolta. A közönség soraiban ott láttuk Lukács György v. b. t. t., ny. minisztert, dr. Gömöry Laiml László ny. rendkívüli követ és meghatalmazott minisztert, dr. báró Kruchina Károly államtitkárt, dr. Preszly Elemér ny. főispánt, dr. vitéz Haász Aladár miniszteri osztályfőnököt, dr. Tihamér Lajos miniszteri tanácsost, dr. Say Géza miniszteri osztálytanácsost, az Országos Irodalmi és Művészeti Tanács főtitkárát, dr. Némethy Károly kormányfőtanácsost, székesfővárosi tanácsnokot, Szablya Fischauf Ferencet az Iparművészeti Iskola igazgatóját, dr. Kőszeghy Elemért, az Iparművészeti Múzeum igazgatóját, Ligeti Miklós szobrászművész-alelnököt, Helbing Ferencet, az Iparművészeti Iskola ny. igazgatóját Györgyi Dénes műépítész tanárt és még sokan másokat.

• IN MEMORIAM •

TÖRLEY BÁLINT kereskedelemügyi államtitkár 56 éves korában meghalt. Nagy veszteség halála a magyar életre. Markáns, energikus egyénisége nagy eredményeket ért el a magyar közélet terén. Társulatunk kedves, megértő tagját gyászolja halálával, aki megértéssel és szeretettel támogatta mindenkor a magyar iparművészet és műipar ügyét. Emlékét kegyeletes szeretettel őrizzük.

A szerkesztésért és kiadásért felelős : Szablya Frischauf Ferenc. 35.776. — Kir. Magy. Egyetemi Nyomda. (F : Thiering Richárd.)

Vásárosnamény, Pannonia Csipkeüzem, Polereczky Andrea, S. Padlovics Karola, G. Pető Sára, Palágyi Ernőné, Pallai Teri, D. Rácz Erna, Schreiber Szidi, Szabó Éva, Szidon Gáborné, Szervátzky Mária, „Szív" Matyó Műhely, Szontagh Aranka, K. Tuzson Erzsébet, Tóth Mária, Testvérszövetség, Varga Gizella.

Szőnyeg, gobelin: Budai Szövőműhely, Horváth Ákos rt., Lakatos Arthur, Mezey Elemér, K. Nagy Sándor, Pekáry István, Preiss Róbert, H. Remsey Ágnes, dr. Ráthonyi-Reusz Frigyes, Zalai Kendő- és Kötőipar.

Baba, játék, stb.: Kubicsek Rózsi, Mészáros Anna, Milch Blanka, Plósz Lajosné, Purjesz Lajosné, Szabó Panni, özv. dr. Szerelemhegyi Jenőné, dr. Szemere Istvánné, „Tömösy" Háziipari Textiljáték Üzem.

Grafika, könyv, festmény: Athenaeum rt., Benedek Kata, Diósy Antal, Feszty Masa, Koppány György, Officina Kft., Tamás Galéria, Vadász Endre.

Fatárgyak: Ü. Benczur Elza, M. F. Deli Anna, Huszár Imre, P. Horváth Jolán, Kálmán Gyula, Kózó Nővérek, Lengyel Piroska, Longhy Erzsébet, Milch Blanka, S. Padlovits Karola, Richter Aladárné, Szalmássy Sándor, Szép Béla, Tamás Tivadar, Tolnai Flóra, Vladár Sándor.

Bőrmunkák: Mentsik Viktor, Payer Margit, Schöntheil Nővérek, Z. Vozáry Emmy.

Vegyesek: Lámpaernyő, raffia, műanyag, stb.: Beck András, Fehér Lászlóné, Hoffmann Ferenc, Kurdy Józsa, Kántor Irma, Milch Blanka, Schor Jenőné, Schneider Imre.

EGYHÁZMŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁS. Az Országos Egyházművészeti Tanács és Központi Egyházművészeti Hivatal a magyar egyházművészet nemes céljainak népszerűsítésére 1941. február első felében a Nemzeti Szalonban kiállítást rendez. A kiállításon bemutatásra kerülnek a templomépítés, templomi berendezések, az egyházi szobrászat, festészet, ötvösség, textil és házi vallásos művészet legújabb, eddig még ki nem állított alkotásai és tervei. Bemutatja fényképekben az utóbbi évek fontosabb templomi restaurálásait, hogy helyes útbaigazítással szolgáljon. A rendezőség a kiállítás üdvös hatását a megrendelőkre és művészekre egyaránt pályázatok kiírásával és éremkitüntetések adományozásával is növelni óhajtja. Pályatételül egy falusi templom építési tervét és — megemlékezésül a Szent László jubileumra és Nagyvárad felszabadulására — Szent László legendáját tárgyaló freskósorozat színes vázlatát tűzi ki. A kiállítás keretében Budapest Székesfőváros egy templomi keresztút megtervezésére hirdet pályázatot és egy állandó tábori oltár megtervezésére adott ki megbízatást. Az állam vásárlással szándékozik előmozdítani a kiállítás sikerét. A további részleteket a napilapok közölni fogják.

GRAFIKAI ÉS IPARMŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁS PÉCSETT. A „Pécsi Képzőművészek és Műbarátok Társasága" november hó 24-től december hó 1-ig a huszonhatodik kiállítását rendezte. Az idei tárlat grafikai és iparművészeti jellegű volt. A kiállításon a város egyes részeinek, műemlékeinek tárgyköréből tollrajz-pályázat is volt. A kiállításon Kóbor János bútorokat, interieurterveket, Nikelszky Géza kerámiai terveket, vízfestményeket, Sinkó András Zsolnay dísztárgyakat, szobrokat, Martinszky János és M.-né Rohacsek Anna gobelint, szövésmintákat és rézkarcokat, Szőnyi Magda üvegablakterveket, Bársony György nagyplasztikát állítottak ki. Vízfestményt, pasztelt, temperát, toll- és ceruzarajzot, réz,- fa- és linóleummetszeteket kiállítók között Sz. Aino Hakulinen, Gábor Emil, Gebauer Ernő, Egry József, Havas László, Horváth I. Károly, Klug K. György, Kálmándy Papp László, Martyn Ferenc, Nendtvich Andor, Rainer Márton, Sikorska Zsolnay Júlia és Stefán Henrik neveivel találkozunk.

• PÁLYÁZATOK •

A MAGYAR BETLEHEMES MOZGALOM. amely évekkel ezelőtt az Emerikánából indult ki, a Ferenciek belvárosi temploma előtt felállítandó angyalos betlehemre pályázatot hirdetett. A pályázatra Csucs Ferenc, Jálics Ernő és Varga Ferenc kaptak felszólítást. A beérkezett pályaművek magas színvonalú megoldást hoztak. A kivitelt Varga Ferenc szobrászművész nyerte el, a célnak legjobban megfelelő művével, mely karácsonykor, december 24-én a fentjelzett helyen kerül felállításra.

• SZAKIRODALOM •

FITZ JÓZSEF: GUTENBERG. Hungária Könyvek 7. A könyvnyomtatás ötszázadik esztendejében a Gutenberg-év emlékére készült ez a pompás művészi kiállítású gyönyörű könyv, amely a Magyar Bibliofil Társaság könyvversenyén „Az 1940. év legszebb könyve" címet nyerte el. Ezt a kitüntetést méltán érdemelte meg ez a könyv, amely a magyar könyvgyüjtőknek bizonyára érdekes csemegéje lesz. Bródy-Maróti Dóra művészi tehetségét dicséri a könyv tipografizálása. A kötés Kner Erzsébet remek munkája. Finom ízlésű borítópapírja Gutenberg legrégibb betűtípusának nagyított betűiből készült. Az eredeti fametszetek után Kaza György grafikai műintézete készítette az illusztrációkat, s a könyv papírját a Diósgyőri Papírgyár külön e könyvhöz gyártotta. Nagy örömünkre szolgál, hogy egy olyan könyvről emlékezhetünk meg lapunk hasábjain, amelyre méltán mondhatjuk, hogy az 1940. év legszebb könyve.

ÚJABB OFFICINA-KÖNYVEK. Az Officina kft. kis kiadványait mindig örömmel várták a könyvbarátok. A karácsonyi piacra most két újabb könyvet hozott ki az Officina, amelyek méltóképen csatlakoznak a sorozatban már megjelent elődeikhez. Az egyik címe „Erdély magyar népművészete", Palotay Gertrud állította össze itt a szebbnél szebb hímzéseket, bútorokat, kerámiákat, faragásokat. A másik a „Francia szellem a régi Magyarországon". Sótér István érdekes tanulmányát a magyar építészeti kultúra legszebb emlékeiről készült felvételek díszítik. Címlapját Kolozsváry Sándor tervezte. A legújabb két

MAGYAR IPARMUVESZET
MI 1940.

Főszerkesztő: Boldizsár Iván
Felelős szerkesztő: Parragi György
A kiadásért felel a Lapkiadó Vállalat igazgatója
Szerkesztőség: VII. Lenin-krt. 9—11. Tel.: 221—285. Kiadóhivatal: VII. Lenin-krt. 9—11. Tel.: 221—285, 221—293. Állami Hirdető Vállalat Hirdetési Osztálya: VII. Lenin-krt. 9—11. Tel.: 221—285, 221—293. Állami Hirdető Vállalat csekkszámlaszáma: 91.843.001-47. — Terjeszti a Posta Központi Hírlap Iroda V., Bpest, V., József nádor-tér 1. Tel.: 180—850 — Budapesti egyéni előfizetők ügyeit a kerületi kézbesítő postahivatalok intézik, vidéken a helyi hírlapterjesztéssel foglalkozó postahivatal. — Előfizetési díj: 1 hóra 12.— Ft, negyedévre 36.— Ft.
Régebbi lapok V., József Attila-utca 3. sz. alatt kaphatók.
Athenaeum Nyomda. Fv.: Soproni Béla.

FÉRFI ÁLLÁS

Ablaktisztító férfi és női munkaerőket felveszünk, a munkára betanítjuk. Lakástakarítókat állandó munkára alkalmazunk. Irodatakarító Vállalat, Budapest, V., Rosenberg-házaspár-utca (volt Hold u.) 21. sz. Telefon: 110—451, 115—487.

Azonnali belépésre kelmefestő, vegytisztító szakmunkást felveszünk. Cím: Salgótarjáni Patyolat.

Mosodai gépek karbantartásához értő géplakatos szakmunkást keresünk csoportvezetői munkakörre. Jelige: „Önálló munkaerő" kiadóba.

Kőművesek, villanyszerelőket, szobafestő és mázoló szakmunkásokat, vízvezeték-szerelőket, férfi segédmunkásokat felvesz kizárólag Budapesten dolgozó építőipari vállalat.

Előnyös belső munkáinkon télen is jó kereseti lehetőség. Vidékieknek mindennel felszerelt díjtalan szállást biztosítunk. Kedvezményes étkezési lehetőség, hazautazási kedvezmény és minden szociális juttatás biztosítva.

Jelentkezés munkakönyvvel: Építőipari V., Budapest, XII., Malinovszki-fasor 20. (Jánoskórház mellett.)

Retusőrt felveszünk. Magyar Fotó, Bp. VII. Tanács-krt. 21.

Kezdő műszerészt felveszünk. Magyar Foto Bp. VII. Tanács-krt. 21. sz.

Stabil gőzgépkezelői vizsgával rendelkező GÉPÉSZT FELVESZ
CSEPELI PAPÍRGYÁR XXI., Duna-u. 42.

Autómotorszerelőt, karosszéria lakatost, valamint autóalkatrész ismeretében jártas raktárost azonnal felveszünk. Jelentkezés: Üzemelemezési Szállító Vállalat, Bp., IX., Angyal-u. 9.

ÉPÜLETASZTALOS és SZEGEZŐ-LAKATOS SZAKMUNKÁSOK FELVÉTETNEK.

Jelentkezés: Kőbányai Épületasztalosipari Vállalat, Budapest, X., Ihász-u. 10.

Kőműves szakmunkásokat és segédmunkásokat, épület- és bútorasztalos és víz-, gáz, bádogos szakmunkásokat, valamint rakodómunkásokat felveszünk Vidékiek részére munkásszállást és munkaruhát biztosítunk. Üzletépítési és Berendező Vállalat, Budapest, IX., Máriássy-u. 4—6.

ESZTERGÁLYOS szakmunkásokat és **SEGÉDMUNKÁSOKAT** felveszünk.
Mélyfúró Berendezések Gyára.
Budapest, X., Fertő-utca 8.

A Kőbányai Sör- és Malátagyár felvételre keres nagy üzemi gyakorlattal rendelkező, TMK-ban jártas gépész-technikust, kinek gépészeti kalkulátori gyakorlata is van. Jelentkezés munkakönyvvel X., Jászberényi-út 7—11, Gépészeti Főosztály. Váradi elvtársnál.

Felveszünk **anyagmozgatáshoz és kohászatunk** részére **férfi segédmunkásokat.**
Ugyancsak felveszünk **csúcsesztergályosokat, kovács-tüzi-embereket,**
V—VI kategóriájú **férfi magkészítőket,**
cső és nehézszerkezeti lakatosokat.
Jelentkezés: a **Ganz Vagon- és Gépgyár munkaerőgazdálkodási irodájában, Budapest, VIII. Villám-u. 40.**

Bádogos szakmunkásokat és **férfi segédmunkásokat** azonnali belépésre felveszünk.
Vállalatunk munkaruhát, védőruhát, védőételt, kedvezményes üzemi étkezést biztosít. Jelentkezés a városi Gázszolgáltató Vállalat, Munkaügyi osztály, VIII. Köztársaság-tér 20.

Szabómunkásokat és varrónőket felveszünk. Budapesti Ruhagyár, Budapest, VIII., Elnök-u. 1/a.

Azonnali belépésre keresünk: lakatost alumínium-, saválló hegesztéshez értő lakatost, csőszerelő lakatost, kőművest. Jelentkezés: Egyesült Gyógyszer- és Tápszergyár, Bpest, X., Keresztúri-út 30/38.

Vizsgázott MÁV vasúti mozdonyvezetőt és fűtőt lehet nyugdíjas is, azonnal felvesz Épületelemgyár, Budapest, XI., Budafoki-út 78.

Napi háromszori étkezés 7.40-ért. Vidékieknek korszerű szállás biztosítva.

Segédmunkások, kőművesek, ácsok azonnal felvételnek helybeni és vidéki munkákra. Jelentkezés: Bányászati Magasépítő Vállalat személyzeti osztályán, Budapest, V., Harmincad-u. 3. II. 6.

Férfi segédmunkásokat felveszünk, vidékieknek szállást biztosítunk.
Csepeli Közétkeztetés. Vállalat, Budapest, VIII. Baross-utca 9.

Segédmunkásokat vasrakodáshoz felvesz
Vas- és Fémhulladék Ipari Vállalat, Budapest, VII. Madách Imre-út 7. sz.

Asztalost, lakatost, valamint lóápolókat és segédmunkásokat azonnali hatállyal felvesz a Vidéki Népszórakoztató Vállalat, XIV., Hungária-krt 215.

Gyakorolt **dömpervezetőket** **azonnalra FELVESZ** vidéki munkálatokra az É. M. 1. sz. Mélyépítő Vállalat.
Jelentkezés: Központi telep. Bp. XIV. Dongó-u. 9.

KERESÜNK **azonnali belépésre**
1 kazánfűtőt,
1 villanyszerelőt,
1 lakatost,
1 csőszerelőt és
10 segédmunkást.
Műszaki Gumigyár, X., Ujhegyi-út 25—31.

Azonnali belépésre felveszünk kontírozó könyvelőt (főkönyvelő helyettest) és gyakorlattal bíró gép- és gyorsírónőt. Részletes önéletrajzot küldjenek a kiadóhivatalba — Jelige: Követelményeknek megfelelő.

Mintakészítő asztalost FELVESZ
Csepeli Papírgyár, XXI., Duna-u. 42.

Kordélyos és **kocsihajtókat** azonnal felveszünk.
Budapesti Építőipari Szekérfuvarozó Vállalat, VI., Munkácsy Mihály-u. 21.

FÉRFI SEGÉD-MUNKÁSOKAT FELVESZÜNK.
Maszolaj Lardoline Kerepesi-út 152.

Értelmes **RAKTÁRI MUNKÁST,** lehetőleg szerelőipari szakismerettel felvesz Mélyépítő Vállalat, V., Galamb-u. 6. Telefon: 189—786.

Vas- és fémesztergályosokat, gépiakatosokat azonnali alkalmazásra felveszünk. Élelmiszeripari Központi Gépjavító Vállalat, Budapest, XIV., Fogarasi-út 2—6.

Műszaki rajzoló elhelyezkedne kiváló igazolvánnyal. Dalmadi Béla, Jászai Mari-tér 6. III.

Szakmunkásokat, kőműveseket, vízvezetékszerelőket, bádogosokat felvételre keres X/1. Vegyesipari X., Hölgy-u. 8.

Bádogosokat, szakképzett féregirtókat, ablaktisztítókat és segédmunkásokat felveszünk. Jelentkezés: VIII., Mária-u. 21. Közért Karbantartó V. Reggel 8-tól d. u. fél 4-ig.

Főmechanikus gépészt-technikus, nagy gyakorlattal főmechanikusi vagy beruházási beosztásban állását változtatná. Telefon: 110—773. Szív-u. 31.

Gépkocsira szállítómunkásokat felveszünk. Budapesten lakók előnyben. Jelentkezés: Bp. Zichy J.-u. 24. Szállítás.

Segédmunkásokat és segédmunkásnőket felvesz az Országos Méhészeti Szövetkezeti Vállalat, Budapest, IX., Bakáts-u. 8.

Házfelügyelőségem elcserélném megfelelő lakásért, VIII. ker. Szigetvári-u. 23.

Gépkönyvelőt gyakorlattal „Burroughs" rendszerű géphez azonnal felveszünk. Szeszforgalmi, V. Széchenyi-u. 14.

Elcserélném belterületen levő jövedelmező liftes házfelügyelőségemet komfortos lakásért. Érdeklődni: XIII., Kiss József-u. 53. V. 3. 8—12-ig.

Gépészeti műszaki rajzoló elhelyezkedne. Kovács Mária, Budapest, VII., Peterdi-u. 32. fszt. 1/a.

Tervező iroda keres nagy gyakorlattal **tervező építész mérnököt, tervező épületrépész mérnököt, technikust, műszaki rajzolókat,** „Önéletrajz 27100" jeligére kiadóba.

Mérnök hosszú mélygarázs-, építő-, tervező-, földmérő gyakorlattal vezető állást vállal, tanácsot ad. Szövetkezetnek is. Balzac-u. 37. III. 2. 401—674.

Idomszergyártási műveletvezetőt keresünk. Jelentkezés Elzett Vasárugyár személyzeti osztályán, XIII., Bencze-u. 1—5.

Motorkerékpár vezetőt keresünk hajtási engedéllyel 750-es teheroldal kocsis B. M. W-hez. Lombik, Majakovszkij-u. 95.

Szakmában teljesen perfekt, volt önálló fényképész állást változtatna, bérmunkát is vállal. Fogarasi, Bpest. I., Attila-u. 103.

VILLANY- és VÍZSZERELŐ szakmunkásokat állandó munkára **FELVESZ** a VI. ker. Tanács Vegyesipari Javító Vállalata, VI. Aradi-utca 62.

29/5. Gépjavító önelszámoló költséghely, Bartók Béla-út 92—94. telepére dömpervezetőket keres. Jelentkezni a fenti címen.

Keresünk az alábbi tárgykörökben gyakorlott gépészmérnököket, Fémtömegcikkgyártásban; általános gépszerkesztés és gépelemek; szállítóberendezések gyártása és üzemeltetése; idomszer, szerszám és készülék; Jelentős anyagismerettel rendelkezőt; erősáramú gépek terén jártas elektromos mérnököt és műszaki képesítéssel rendelkező közgazdászt. Részletes önéletrajzot az eddigi munkahely megjelölésével „Állami Hivatal" jeligével a főkiadóba kérjük.

LAKATOSOKAT azonnalra **FELVESZÜNK**
Jelentkezés: Bp XIII. Teve-utca 62. Textilipari Kellékeket Gyártó Vállalat.

A Söripari Szállítási Vállalat felvesz: autómotor szerelőket, lópatkoló kovácsokat, kocsisokat, marhaápolókat, lóápolókat és üzemanyagkezelőt. Jelentkezni lehet: Söripari Szállítási Vállalat, Budapest, X. Jászberényi-út 7—11. Munkaerőgazdálkodás.

Gépilhurkoló linkszgépre gyakorlattal felvételtek. III. ker. Tanács Kézműipari vállalata. III., Kert-u. 3.

Művosok! Elcserélném belvárosi modern összkomfortos házfelügyelőségemet kétszobás lakásra. Belerné, Váci-utca 37.

Kereskedelmi tanulókat, 14—17 éves korig óra-, ékszer-, hangszer-, és játék szakmában felveszünk. Jelentkezés: Budapesti Kultúrcikk Kiskereskedelmi Vállalat, Budapest, VII., Rákóczi-út 60.

Vidéki vállalat, szövetkezet, állami gazdaság pesti ügyintézését, anyagbeszerzését vállalja volt „beszerzési csoportvezető". Iván Endre, Rákóczi-út huszonhét B. V. 1.

A Kőbányai Sör- és Malátagyár felvesz jeleléshez, valamint erőtelepi alakozáshoz segédmunkásokat. Jelentkezés munkakönyvvel naponta délelőtt 12 óráig X., Maglódi-út 17. Munkaerőgazdálkodási osztályon.

XIV. ker. Ruházati Szövetkezet, Sashalom, Szabadság útja 64., felvesz **gyakorlott vasalókat és kézimunkásokat.**

Gépkocsira szállítómunkásokat felveszünk. Budapesten lakók előnyben. Jelentkezés: Bp. Zichy J.-u. 24. Szállítás.

Segédmunkásokat és segédmunkásnőket felvesz az Országos Méhészeti Szövetkezeti Vállalat, Budapest, IX., Bakáts-u. 8.

Házfelügyelőségem elcserélném megfelelő lakásért, VIII. ker. Szigetvári-u. 23.

Gépkönyvelőt gyakorlattal „Burroughs" rendszerű géphez azonnal felveszünk. Szeszforgalmi, V. Széchenyi-u. 14.

Elcserélném belterületen levő jövedelmező liftes házfelügyelőségemet komfortos lakásért. Érdeklődni: XIII., Kiss József-u. 53. V. 3. 8—12-ig.

Gépészeti műszaki rajzoló elhelyezkedne. Kovács Mária, Budapest, VII., Peterdi-u. 32. fszt. 1/a.

Tervező iroda keres nagy gyakorlattal **tervező építész mérnököt, tervező épületrépész mérnököt, technikust, műszaki rajzolókat,** „Önéletrajz 27100" jeligére kiadóba.

Mérnök hosszú mélygarázs-, építő-, tervező-, földmérő gyakorlattal vezető állást vállal, tanácsot ad. Szövetkezetnek is. Balzac-u. 37. III. 2. 401—674.

Idomszergyártási műveletvezetőt keresünk. Jelentkezés Elzett Vasárugyár személyzeti osztályán, XIII., Bencze-u. 1—5.

Motorkerékpár vezetőt keresünk hajtási engedéllyel 750-es teheroldal kocsis B. M. W-hez. Lombik, Majakovszkij-u. 95.

Szakmában teljesen perfekt, volt önálló fényképész állást változtatna, bérmunkát is vállal. Fogarasi, Bpest. I., Attila-u. 103.

VILLANY- és VÍZSZERELŐ szakmunkásokat állandó munkára **FELVESZ** a VI. ker. Tanács Vegyesipari Javító Vállalata, VI. Aradi-utca 62.

29/5. Gépjavító önelszámoló költséghely, Bartók Béla-út 92—94. telepére dömpervezetőket keres. Jelentkezni a fenti címen.

Keresünk az alábbi tárgykörökben gyakorlott gépészmérnököket, Fémtömegcikkgyártásban; általános gépszerkesztés és gépelemek; szállítóberendezések gyártása és üzemeltetése; idomszer, szerszám és készülék; Jelentős anyagismerettel rendelkezőt; erősáramú gépek terén jártas elektromos mérnököt és műszaki képesítéssel rendelkező közgazdászt. Részletes önéletrajzot az eddigi munkahely megjelölésével „Állami Hivatal" jeligével a főkiadóba kérjük.

LAKATOSOKAT azonnalra **FELVESZÜNK**
Jelentkezés: Bp XIII. Teve-utca 62. Textilipari Kellékeket Gyártó Vállalat.

A Söripari Szállítási Vállalat felvesz: autómotor szerelőket, lópatkoló kovácsokat, kocsisokat, marhaápolókat, lóápolókat és üzemanyagkezelőt. Jelentkezni lehet: Söripari Szállítási Vállalat, Budapest, X. Jászberényi-út 7—11. Munkaerőgazdálkodás.

Vizsgázott traktorvezetőt és építőipari segédmunkásokat felvesz Irodaépítő Vállalat. Jelentkezés Budapest, VI. Szív-utca 60. sz. alatt a munkaügyi osztályon naponta fél 8—2-ig.

Budapesti munkahelyre asztalosokat, lakatosokat, villanyszerelőket, vízvezetékszerelőket bádogosokat és dekorációs segédmunkásokat azonnali belépésre keresünk. Jelentkezés: hétfőn, V., Egyetem-utca 2. fszt. Moziszolgáltató Vállalat, reggel 8—10 között.

Építőipari teljesítmény elszámolókat vidéki munkahelyre azonnal felveszünk. 1. sz. Ált. Építőipari Váll. Bpest, Tenyészállatvásártelep, Kőbánya felső p. u.-nál, 28-as vill.

Szerszámlakatosokat, szerszámmarósokat, szerszámesztergályost, vésnököt, jóképességű munkaerőket felveszünk. Jelentkezés: **Elzett Vasárugyár** személyzeti osztályán, XIII., Bencze-u. 1—5.

UDVARI SEGÉDMUNKÁSOKAT férfiakat, nőket azonnalra felveszünk. Tésztagyár, Budapest, IX. Szvetenay-u. 35.

A Rákosi Mátyás Művek Szerkezet- és Emelőgépgyára vetőgépgyártáshoz felvesz gyakorlattal rendelkező lemezlakatosokat. Jelentkezni lehet Rákosi Művek munkásfelvételi irodáján. Naponta reggel 7-től.

Perfekt bérelszámoló elhelyezkedne, osztályt megszervezne. Burgyán, Bp. IX. Ferenc-krt. 32.

Férfi segédmunkásokat és falpari gépmunkásokat azonnalra felveszünk. Egyesült Épületasztalosipari V. Budapest, III. Hévizi-út 6/c.

Terv és statisztikust, aki SZTK ügyekhez és bérelszámoláshoz is ért, azonnal felveszünk. Budapesti Városi Tanács Mértékutáni Cipőkészítő Vállalata. IX. Thaly Kálmán-utca 39.

Bádogosokat, gépészeket és vizsgázott fűtőket felveszünk Kelenföldi Tejipari Vállalat, XI., Bartók Béla-út 105—113.

Fiatal amatőr fényképészt felveszünk „Életrajzot kérünk" jeligére a Főkiadóba.

Házfelügyelőségem elcserélném megfelelő lakásért. VIII., Szigetvári-utca 15.

NŐI ÁLLÁS

Varrónőket, géphímző-, körkötő-, ketlizőgéppel rendelkező bedolgozót azonnal felveszünk. Jelentkezés: Budapesti VII. ker. Tanács Kézműipari Vállalata VII. Thököly-út 23.

Perfekt gyors- és gépírónő, trószt főmérnöke mellett 3 éves titkári gyakorlattal, állást változtatna. Bánfalviné, Práter-u. 19.

Gépírónő gyorsírással, önálló adminisztrátor elhelyezkedne. Nagyné, Teleki L.-tér 7.

Háztartáshoz is értő német nevelőnőt keresek gyermekeim mellé, igények megjelölésével. Dr. Bozóky Lászlóné, Ózd, Vöröshadsereg-út 41.

Retegápolást vállalok Csepel végállomás. Sipos Károlyné, Telep-u. 6.

Nagy gyakorlattal rendelkező gyors- és gépírónő, pénztári kezeléssel is, felvételre keresünk. „Azonnal elfoglalható 900.— Ft" jeligére. Életrajz a kiadóba.

Gyors- és gépírónő felvételre keresünk Sztálinvárosba. „Szálló-Rak" jeligére a kiadóba.

Gyermekotthon kedvezményes ellátással alkalmazna ápolónői gyakorlattal bíró, számolni tudó irodai munkaerőt, továbbá egy konyhaleányt és két takarítónőt. Bp. II. Józsefhegyi lépcső 1.

Gyakorlott Singer hímzőnőt felveszünk. Nőifehérneműkészítő Ksz. VIII Diószeghy Sámuel 5. (volt Farkas István-u.)

Takarítónőt keresünk állandó alkalmazásra napi 8 órai munkára. Keményítőgyár, Bp. XIII., Balzsam-u. 43.

Csecsemő mellé bejárónőt keresek. Udvari, Sztálin-út 1. II. 5.

Phönix harisnyakötőket gyakorlattal felvesz Harisnya K. Sz. XIV., Kerepesi-út 124. sz.

Két, nagy gyakorlattal rendelkező GYORS-GÉPÍRÓNŐT KERESÜNK, a kollektív szerződésben részletezett feltételekkel, 10 százalék fizetési pótlékkal, hetenként kedvezményes, havonként egy ízben díjmentes hazautazást biztosítunk. Ajánlatokat életrajz melléklésével kérjük az E. M. 49/6. Építőipari Vállalat Központi személyzeti osztályára eljuttatni.

NŐI segédmunkásokat zuglói telephelyre azonnal felvesz Savanyúság és Halkonzervgyár, Bp. X. Gém-u. 4

6—8—10-es síkkötőgéppel rendelkező kötőket bedolgozó, interloch-Singer varrónőt, kötöttáru szabászt és kézelőt állandó munkára felvesz. XI. ker. Tanács Kézműipari V. Fonalfeldolgozó részlege. Budapest, XI., Fehérvári-út. 27.

HÁZTARTÁSI ÁLLÁS

Főzőmindenest gyermektelen családhoz keresek. Jelentkezni: Lövölde-tér 5. házfelügyelőnél.

Kossuth-díjas egyetemi tanár azonnalra felvesz hosszú bizonyítványokkal rendelkező főzőmindenest. Fürst Sándor-u. 15. IV. 2.

Jól főző bejárónő minden napra keresztetik. Weidlinger, VII., Nagydiófa 5. II. 2.

Egygyermekes házaspár, kis háztartás vezetésére gyermekszeretőt felvesz. Este 8—9. Bach, Paulay Ede-u. 20. II.

Főzőmindenest felvesz. Jelentkezés: Popper, Majakovszkij-utca 67. IV. 18. 3—7-ig.

Gyermekhez értő nőt felveszek. Gara, Zichy Jenő-u. 15. III. 1.

Gyakorlott főzőmindenest megfelelő fizetéssel felveszek. Vasárnap este. Hétfőn kettőtől négyig. 268—393.

Mindenest kis háztartáshoz azonnal felveszek. Ladányi, Kún-utca 11. I. 18.

Németben vagy angolban perfekt házvezetőnőt keresek, kisleányomhoz. Megkeresések 12—15 óra között 420—137 telefonon.

Dolgozó házaspár háztartása vezetésére kimondottan lelkiismeretes nőt felvesz. Tel.: 256—367. Este 7 után.

Orvoscsalád keres háztartási alkalmazottat. Majakovszkij-utca 102. II. 2.

Két gyermekem mellé minden háztartási munkához értő középkorú asszonyt felvennék. Telefon: 111—505. Sürgős!!!

Keresünk gyermekszerető nőt háztartás és 6 éves kislányunk ellátására. Német-tudás előnyben. Jelentkezés ma, Somogyi Béla-út 5. V. 5. délután 5-kor.

Kis háztartásba fiatal, kezdő háztart, alkalmazottat keresek. Telefon: 468—078.

Főzőmindenest, perfektet felvesz házaspár. Központi fűtés. Szent István-park 19. III. 1. Telefon: 201—112.

ÍRÓ SZÁMOLÓGÉP
KERESEK MEGVÉTELRE MODERN ÚJ TÍPUSÚ
írógépet, szorzógépet, összeadógépet
Készpénzért. Szántó Miklós, Bpest. VI., Sztálin-út 59. Telefon: 420—597. (Hétfőtől.)

Irógép, számológép javítás, karbantartás garanciával. Kovács írógépműszerész, Kertész-u. 46. Tel.: 428—141.

Irógép, számológép javítóműhely. Surányi, Nagymező-u. 6. Telefon: 468—677.

Írógépet, számológépet, szorzógépet veszünk. Tésztagyár, Budapest, IX., Szvetenay-u. 35.

Írógépet, számológépet, pénztárgépet, könyvelőgéphez gyűjtőt, számlázót azonnal készpénzért VÁSÁROL
Irodagép Ipari Vállalat V. Bécsi-utca 8.

Azonnali készpénz vételre keresünk **IRODAI ÍRÓGÉPET, ÖSSZEADÓ GÉPET,** valamint **SZORZÓ- ÉS OSZTÓGÉPET.**
Telefon: 420—982., 221—006. Gumijavító KSz. Bp. VI., Csengery-utca 35.

Számológépet magánostól is veszünk. Sürgős ajánlatot kérünk. Duna Cipőgyár, Ujpest, Táncsics M.-u. 10, anyagbeszerzés. Telefon: 293—211.

Jó állapotban lévő irodai írógépeket, kézi és elektromos számológépeket veszünk. Sürgős ajánlatot kérünk Bp. 10. Postafiók 4.

VARRÓGÉP
Varrógépjavítás jótállással **dolgozók szolgálatában.** Vétel — Csere. Varrógépműszerészek Ktsz. Központ. VIII. Rákóczi-út 73. Telefon: 138—449. Fiók: VII, Dohány-utca 20. Telefon: 226—837

Suszter tűzőgépfej eladó. II., Zsigmond-u. 41. Csaplár.

Singer régi szabógép eladó. Telefon: 129—240. Sztálin 52. Schatz.

Varrógépet vesz készpénzért, elad nagy választékban, javít gyorsan, szakszerűen KERAVILL
Rákóczi-út 16. Tel.: 221—695.

Varrógépek javítása jótállással. VIII., Baross Béla-utca 29. Szaküzlet. 339—573.

Táska Singer villanyvarrógép, új, eladó. Nicholdné, Népszínház-u. 31.

Adler hímző- vagy cakkozógépet vennénk. Nőifehérneműkészítő KSZ, VIII., Diószeghy Sámuel-u. 5. (volt Farkas István-u.).

Varrógépek javítása jótállással, Bachrach műszerésznél, Dohány-u. 68, Körútnál. 223—666.

Varrógép, süllyesztős, kifogástalan, eladó Bérkocsis-utca 21, II. 16.

Varrógépet veszek, karikahajósat, háztartásit. Weiner, Amerikai-út 85. Telefon: 296—889.

Süllyesztős varrógép eladó! IX., Berzenczey-u. 39, házfelügyelő.

GÉP, SZERSZÁM

Keresünk megvételre: üzemi szikvízgyártót (söntésbe), villany frigidaire-t 100—150 l-est, gyorsmérleget, 5 l-es tűzboylert, exhaustort. Ajánlatok Éttermi és Büffé Vállalat részére, Budapest, VIII., Puskin-u. 6. Anyagbeszerzés. Telefon: 141—054.

Bádogos és szerelő kéziszerszám, peremező- és dudorítógép eladó. VI., Szív-u. 51, II. 18.

Kézimeghajtású centrifugái csavarógépet, komplett fürdőkályhát vennék, vegytisztító és kelmefestő kisiparos. Pavlics, II., Szemlőhegy-u. 4/a.

Megvételre keresünk magánosoktól is cukrászipari gépeket (valcni stb.) és felszereléseket (munkaasztalokat és villanykályhákat). Irásbeli ajánlatokat kérjük Cukrászüzem, Bpest, Harmincketteesek tere 2. sz.

Keresünk exhaustort (egyoldalú szívással), rövidre zárt forgórészű 1—1.5 H. P. motorral. Elektromos szövetkezet, Ráday-u. 26. T.: 186—402.

Excenterprést, 15—30 tonnásat készpénzért veszek. Monti lakatos, Riadó-utca 12. Telefon: 364—024.

Síkkötőgépet azonnali megvételre keresek. Major ingkészítő, Rippl Rónai-u. 38. I. 6. Este 8—9-ig.

Rundstuhl gépet veszünk vagy bérbe veszünk. Ajánlatokat irásban. XVII. ker. Tanács kézműipari vállalata, Rákoscsaba.

MŰSZER

Kvarclámpa, orvosi elektromos készülékek javítása. Szigony-u. 19. Zsellér.

HANGSZER

„Mozart" 32 basszusos tangóharmónika eladó, Bodolai, IX., Mátyás-utca 9.

Saxofon Coou Esaltó eladó. IX., Ráday-u. 16. Salamon.

Hohner Verdi III. 120 basszusos váltós tangóharmónika, jazzdobfelszerelés, komplett, prima eladó, Csillaghegy, Jókai 37, Lénárt.

Jó állapotban levő zongorát bérbe veszünk, Tüspeld, Thököly-út 18. 228—893.

B-tenor szaxofont vennék, Rökk Szilárd 14. Füredi, Hegedű eladó.

RÁDIÓ

Használt rádiót veszek, lehet hibás is. Szigony 19., Zsellér.

NÉPRÁDIÓK ÁTALAKÍTÁSA az új PETŐFI-hullámhosszra gyorsan, szakszerűen
FÉNYCSŐ SZÖVETKEZET RÁDIÓJAVÍTÓ SZOLGÁLATA
Ráday-utca 31.
Rákóczi-út 6.
Lenin-körút 94.
Bartók B.-út 44.
Váci-utca 23.
Majakovszkij-u. 65
Nagymező-u. 29.
Üllői-út 67
Ferenc-körút 19.
Mártírok-útja 40.
Jászai M.-tér 4a.
Ujpest, Árpád-út 62.

Rádióját lakásán, garanciával megjavítom. 310—417. Hajnal. Falk Miksa-u. 18—20.

Gyors, megbízható javítás. Csala Rádió, Bajcsy-Zsilinszky-út 17.

Nyújtottsávos csúcsszuper, Duál lemezjátszó, művészlemezek, teljes Varázsfuvola, Walkür, Seherezáde, V., IX., Jupiter, szimfóniák. Ferenc-körút 35. Házfelügyelő.

Világvevő univerzális rádió olcsón eladó. VIII., Dankó-utca 18. Üzlethelyiség. Winkler.

Rádiót, világvevőt hibásan is, készpénzért veszek. Bártfai, Lenin-körút 92.

Hat nyújtottsávos, 7 lámpás zeneszekrény Duál motorral 3600-ért. XIII., Szent László-út 74/b. Házfelügyelő.

„Világvevő" rádió eladó. IX., Vendel-u. 11. fszt: 6. Kossuth Akadémiánál.

Eladó varázsszemes gramofonos luxusszuper. XIV., Abonyi-utca 19. III. manzárdlakás.

Világvevő törpeszuper új. 110-es porszívó eladó, 220-ast veszek. XIV., Laki 11/a. 298—884.

TáncIemezek olcsón eladók. Németh, Aradi-utca 67.

Művészlemezek eladók. VI., Felsőerdősor-u. 3. földszint 3.

Nyújtottsávos univerzális csúcsszuper Orion 177 U. tökéletes, eladó. Reviczky 5. II. 2. (Kálvin-térnél).

Univerzális világvevő rádió. His Master's Voice lemezjátszó eladó. V., Falk Miksa-utca 4. II. 3.

Siemens 6 csöves rádió eladó V., József Attila 12. fszt.

FOTÓ, OPTIKA

Mikroszkópot immerziósat veszek. Tel.: 293—583. Lébstück, — Mária-u. 49.

Kiev II. eladó. Pozsonyi-út 9. V. 4. 114—319.

Fényképezőgépek, mikroszkópok, fiz.-kémiai, ipari, geodéziai, optikai műszerek javítását ismét vállalja. Vargady, Lenin-körút 27. 423—818.

RUHÁZAT

BŐRKABÁT, BŐRRUHÁK alakítása, javítása, festése.
SZŐRMEBUNDÁK, SZŐRMEBÉLÉSEK alakítása, javítása.
MINŐSÉGI SZŰCS-BŐRRUHÁZATI KSZ
Központ: Majakovszkij-u. 32. Tel.: 226—409.
I. sz. fiók: Rákóczi-út 30. Tel.: 420—507.
II. sz. fiók: Szt. István-krt. 25. Tel.: 124—423.
III. sz. fiók: Flórián-tér 5. Tel.: 162—207.
IV. sz. fiók: Ujpest, Árpád-út 70.

Begombolható szőrmebélések, szőrmemellények, gyönyörű kucsmák nagy választékban kaphatók Szemere szűcsnél, Lenin-körút huszonhat. Szőrmét veszek.

Angol motorosruha vattelin, vízhatlan, igényesnek. — Köpeny, börsapka eladó 10-től. Érmelléki 10. II. ker.

Privát venne privátot jó állapotban női téli kabátot prémbélléssel, alacsony női termetre. Ebédlőszőnyeget (olcsót), modern négykarú csillárt, pehelypaplant. VI., Hegedű-u. 6. (volt Próféta-u.) f. 5.

RÉGI KÖNYVEK

Első Welsh-et veszek. Geoffroy angol tanár, Marx-tér öt.

Többszáz művészeti, tudományos, szépirodalmi magyar és idegennyelvű könyv eladó. Majakovszkij 70. I. 10. 4-től 8-ig. Vasárnap déltől.

EGYÉB ADÁS, VÉTEL

Ajtók, ikerablakok eladók, megrendelhetők., Hajópadlók. Miskolci-utca 112. 67-es villamos.

Mechanikai játékokat, Märklin-, villany- és óraműves vasutat és alkatrészeket vásárol az Ofotért 1. sz. bolt, Ferenciek tere 2.

Villanytűzhely 220-as 3 lapos prima. Tel: 220—405. Dob 52. III. 6.

Tizenkétszemélyes komplett ezüst étkészlet, tokban eladó. II., Garas-u. 24/a. fszt. 1.,

Szivattyú centrifuga egy lóerős 220 Voltos motorral, hatvanlitteres, eladó. Roppentyű-utca 56, villanyszerelő.

Igényesnek komoly neobarakk bárszekrény. Reviczky 5. II. 2. (Kálvin-térnél).

Butángázfelszerelést átvennék. Tamás Antal. Ráckeve, Kossuth Lajos-utca 69. Telefon: 30.

Hajópadló, nutféderes eladó. Nagymező-utca 47. Házfelügyelő.

Irásztalokat keresünk azonnali megvételre. 125—526.

Sirvahán szőnyeg 165x350, ritka, ezüst tárgyak. Tizenkétszemélyes étkészlet eladók 10—4-ig. Üllői-út 66/b. I. kapu. I. 4.

Tizenkétcsöves fehér zománcozott Zefirkályha kitűnő állapotban eladó. Megtekinthető házfelügyelőnél. Újpesti-rakpart 5.

Sámfát, cipőbe, csizmába, használtat is veszek. Nemsitz, Fürst Sándor-u. 2.

Ezüst evőkészlet, modern tizenkettes eladó. VII., Rákóczi-út 64. II. 19.

Kifogástalan állapotban lévő mély tente kocsi eladó. XII., Győri-út 2/c. Vojtek.

Porszívó, kávégép (220), bakancs, látcső, bélyegek, csavaráru eladók. Vigyázó-utca 6. I. 6. Telefon: 122—745.

Tatabányai Vendéglátó Vállalat keres kisméretű páncélszekrényt. Érdeklődni lehet a vállalat központjában, Tatabánya, I. Posta-u. 306.

Pestvidéki Állami Erdőgazdaság Budapest, V., Nádor-u. 30. Telefon 121—832 üvegfalat keres pénztára részére.

Ventilátoros express Heating hőlégsugárzó kályhát keresünk készpénzfizetés ellenében megvételre. Ajánlat: Helyi Ipari Újításokat Kivitelező V.-hoz, Bp., V., Bajcsy-Zsilinszky-út 34. alá.

Svájci korcsolyacipők svéd korcsolyákkal, 41-es, prima, eladó. 258—216. XI., Bercsényi 14.

Gáztűzhely eladó. Dob-u. 52. II. 5.

Kozmetika felszerelést vennék. „Privát készpénzért". Loránd, XIII., Balzac-u. (Légrády Károly) 33. II. 2.

Veszek használható, javítható prics nyergeket. Bpest., Gát-u. 4. Kolhányi.

Termokoksz kályhához kisméretű betét és vasalkatrészeket keresek. Tel: 344—011. Este 20—22 között. Csepel, Kert-u. egy.

ALBÉRLETI SZOBA

Keresünk építési irodának nappali használatra, főlépcsőházi bejárattal, belvárosban, telefonos albérleti szobát. Építészek. 384—027. Régiposta-utca 5.

Rendes helyen keres albérletet fiatal rádiótechnikusnő. Kiss József-u. 17. IV. 3.

Albérleti bútorozatlan szobát keres sürgősen, modern, esetleg központi fűtéses házban, feltétlenül megbízható, dolgozó nő. „Garantálom nem igénylem". Telefon: 187—292. Halász, Lónyai-utca 24.

Különbejáratú csendes szobát keres dolgozó fiatalember albérletbe. Ágynemű nélkül. Esetleg bútor nélkül. Legkésőbb február 15-re. Ármegjelöléssel. F. M. Bp. XIV., Törökőr-u. 22.

Szerény kis szobát keresek, saját ágyneműm. Információ kéne férfinek. Salgó Géza, Fürst Sándor-utca 22.

SZOBA, ELLÁTÁS

Gondozásba adnám 82 éves anyámat város központjában lakó családhoz. Leveleket „Jólfizető" jeligére főkiadóba.

Albérlet ellátással jobb dolgozó férfinak, magán

A IV. Magyar Képzőművészeti Kiállítás szobrai

A nagy kiállítás második fele szobrászaink tevékenységéről ad számot. Az anyag számban és a műfajok sokféleségében éppoly gazdag, mint festőművészeink termése. Meglepetést azonban nemigen hoz. Látunk fejlődést a formanyelv gazdagításában, finomabb árnyalatokat a részletek megmunkálásában, de kevés kezdeményezésre bukkanunk a nagyszabású, monumentális feladatok megoldásánál.

Pedig az állami megrendelések sok lehetőséget adnak szobrászművészetünknek. Bár igaz, hogy a Népstadion szobrainak megítélésében a döntő szót csak a helyszínen való elhelyezés után mondhatjuk ki. A nagy szoborcsarnok falaihoz simulva, kellő távlat hiányában — bizony kongó kolosszusoknak látja a néző és sokszor figyelmünket inkább leköti az ábrázolt nagy alak túlságos gonddal mintázott roppant bakancsa, mint maga az a gondolat, melynek kifejezésére az alak hivatott volna.

A monumentális szobrok

Három ilyen szobrot látunk a kiállításon: a Teniszező *Kocsis* András, a Futballista *Ungváry* Lajos, a Súlydobó *Grantner* Jenő munkája. Ezekhez csatlakozik a Futók nagyméretű alumíniumcsoportja, mely valami idegenszerű, nagylendületű mozgásban megfagyott kompozíció. Nem tolmácsolja az élet eleven mozgásának érzetét. Nem is tolmácsolhatja, mert mintha egy filmszalagon megörökített mozgásfolyamat egyetlen pillanatot rögzítő kockáját mintázták volna meg óriás méretekben. Baj van a statikájukkal, mert hiányzik belőlük az emberi szemnek az a beidegzése, mely az eleven mozgás fogalmához tapad. Annál meglepőbb ez a tévedés, mert a Futók két alkotója: *Erdey Dezső* és *László* Péter a kiállításon szereplő más műveiken nagy tehetségről és szobrászi hivatottságról adnak számot. László Péter *Kertészlány*-t ábrázoló alakja kiegyensúlyozott, statikus formájával, kedvesen mintázott, életvidám arckifejezésével példája a jól átélt, kiérett ábrázolásnak.

A monumentális szobrok közül külön is méltatást érdemel Erdey Dezsőnek a Művészsétány számára készült Csokonai-szobra. Végre a magyar Pantheon — a sok üres, akadémikus mellszobor mellé kapott egy élettől duzzadó, kedves igazi poéta-szobrot. Mesteri a merész elforduló tartás, a karok szerencsés helyen történt átvágása. Mellszobor, mégis láttatja az egész alakot, a nemzedékén túlnőtt nagy lirikus testi és lelki karakterét. Másik hasonló értékkel gazdagodik a Művészsétány *Schaár* Erzsébet *Déryné*-jével. A nagyképességű művésznő új fogalmazású Dérynét állít elénk. Nem édeskés biedermeier pacsirtát, hanem tudatos embert, aki az akkori magyar színművész apostoli hivatását vállalja és teljesíti. S mégis a komoly, kissé hervadt arcban, mennyi báj, gyöngédség mosolyog.

A Népstadiontól a földalatti végállomásáig vezető *Ifjúság-útjára* tervezett háromalakos szoborcsoportok terveivel is találkozunk a kiállításon. *Kerényi* Jenő *Ünnepi felvonulók* című kompozíciója szintetikus látású, méltó kifejezése a diadalmas jövő felé menetelő ifjúságunknak. Meggyőző, megragadó, költői látomás öltött benne testet. Érezni, hogy a művész nagy méretben gondolkodott, mégis, ha a gyönyörű ritmusban összefűzött kompozíciót eredetiben képzeljük magunk elé, aggályosnak látszik az egyes részletek önkényes, statikailag és esztetikailag nem indokolható eltúlzása. Az utóbbi években Kerényinek sokat sikerült leküzdenie modorosságából, anélkül, hogy kifejezőereje, szobrainak izgalmas megjelenése csökkent volna. Nincs szüksége tehát fölösleges felületi torzításokra, amikre az agyag természete oly sok csábító lehetőséget nyujt. *Tar* László *Gránátvetők* csoportjával helyesen találta meg a cselekmény hangulatát, alakjai szépen és meggyőzően mozognak. *Mikus* Sándor Labdarúgó szobrában kifogásolhatjuk, hogy a közös célra törekvő dinamikus mozgás szárnyalásáról a néző szemét elvonja és magára kényszeríti a futballcipők és lábszárvédők túlcizellált megoldása. Reméljük a végső kivitelben e részletek jelentőségükhöz mérten háttérbe szorulnak, szobrászilag életteljesebb megoldást nyernek s hogy az arcok változatosabbak lesznek s a hajviselet sematizmusa is feloldódik. *Váradi* Sándor *Szuronyvívást* ábrázoló csoportjában a három alakot egységes nézőpontból szerencsésen fűzte össze. A kiállításnak legfeltűnőbb alkotása *Szabó* Iván Sportlovasnő-je, mely a Stadion-állomást fogja díszíteni. A ló harmonikus, értelmes körvonalaival s nagyvonalú megmintázásával a legjobb klasszikus hagyományokat idézi. A lovasnő pompás mozdulattal fogja térdével a lovat, ló és lovas szobrászi egységben forr össze. A lovasnő öntudatos sportlady benyomását kelti, s talán éppen ezért kissé idegen s nem mai atmoszférát áraszt az egyébként igen sikerült, lendületes, megkapó kompozíció.

A Népstadion-állomás művészi kiképzésében *Szandai* Sándor és *Váradi* Sándor domborművei eszmeileg és esztetikailag harmonikus megoldást képviselnek. Kedves gondolat a Váradié, hogy sportorvosát Medgyessy Ferencről mintázta. Szandai *Sport és tudomány* című reliefjében az áttekinthetőség, a friss levegős szerkezet figyelemreméltó. Sugárzó szépségű két alakjával teljesen be tudja tölteni a nagy felületet s az alakok reliefszerű beállításába, ritmusába belesűrítette a lényeget: fiatalságunk tudomány- és sportszeretetét.

A dolgozó ember

Az újjáformálódó társadalom dolgozó típusának megalkotása szobrászatunk elsőrendű feladata. Ezen a téren kimagasló eredményt ért el *Somogyi* József, akinek művészi kibontakozása képzőművészeti életünk legnagyobb értékei közé tartozik. Évek óta érlelt *Martinász*-a valóságos hőskölteménv a mai munkásról. Ez a szobor megérdemelné, hogy Budapest valamely legszebb, legforgalmasabb helyén álljon. *Dózsa*-feje is új, merész felfogás. Döbbenetes látomás, minden eddigi Dózsa-ábrázolás között a legkifejezőbb, legszenvedélyesebb. Még csak nem is büszt; fej csupán. Kemény vonásaival, csapzott hajával, elszánt tekintetével éreztetni tudja az egész test arányait, lendülő mozgását és páratlan megjelenítő erővel 1514 forró pátoszú népi drámájának tüzes izzását. Ugyanilyen mély és sokatmondó típusábrázolás a *Koreai fiú* című feje s elragadóak játékos szemmel megfigyelt, egy egész vitrint betöltő pompás állatfigurái.

Korunk munkásábrázolásában örvendetes eredményt ért el *Farkas Aladár*. Fejlődését különösen akkor méltányolhatjuk, ha régebbi műveit idézzük emlékezetünkbe. Az emberi test konstrukciójának, arányainak, anatómiájának visszaadásában nagyobb biztonsággal mozog. A ruházat szobrászi átfogalmazásában felületei nyugodtabbak, puritánabbak lehetnének, átvágásai még alaposabb megfontolásra szorulnak. Farkas a valósághoz vezető ígéretes útján »Koreai menekülők« című drámai sodrású csoportjában alkotta a legélményszerűbbet.

Új emlékszobrok

A nagyméretű egészalakos emlékszobrok között komoly, elismerésre méltó *Olcsai Kiss* Zoltán erőteljes *Marx*-alakja. *Somogyi* Árpád *Móricz Zsigmond* szobrában a fejtartás, a tekintet megközelíti a nagy író egyéniségét, idézi szellemében és testi megjelenésében. Hibája az, hogy statikailag nem eléggé biztos, s főként az, hogy fénykép-transzpozíciónak hat. *Matei* Aurél *Ady*-ját színészies mozdulatával nem érezzük igazi Adynak. Több továbbfejleszthető elemet látunk *Wagner* Nándor *József Attilá*-jában. A szobor sokat megcsendít abból a forradalmi indulatból, ami József Attila költészetét annyira átfűtötte.

A tavalyi sikerült Csokonai-szobor méltó párja *Biró Iván* idei alkotása *Balassa Bálint* ülőszobra. Ez is jól érzékelteti a kort, amelyben a költő élt.

A portrészobrászok

Míg az emlékszobrok alakjának, fejének, arcának megmintázása inkább költői feladat, amikor az alkotóművész képzeletében újjáteremti a mult idők nagyságait, a portrészobrászat többnyire élő kortársak eleven modellje után készült jellemrajz. Egyrészt tehát könnyebbnek tűnő feladat, de alapos studiumokat követelő műfaj. Ezekből is kapunk néhány igen kiváló alkotást. Elsőnek talán említsük a fiatal *Vigh* Tamás *Ferenczy Béni* portréját, melyben a tehetséges művész megmutatja jellemalkotó erejét, mintázókészségét, nagy képességeit. Él, mozog ez az arc, csaknem megszólal. Kihasználja a felület gazdag lehetőségeit, aprólékossága azonban a naturalizmus veszélyét hordja magában. Képzeletgazdagon, sok finom árnyalattal, s mégis a lényeget adva örökítette meg *Ferenczy Béni* (aki finom, költői kisplasztikáival is szerepel a kiállításon) *Ferencsik János*nak, a kiváló karmesternek karakterisztikus arcát. *Kisfaludy-Stróbl* Zsigmond kitűnő jellemzőkészséggel, a felület gazdag részletezésével s mégis összefogottan állítja elénk *Kunffy* Lajos energikus, fürkésző tekintetű fejét. A kiváló szobrász e remekbesikerült jellemábrázolása méltán sorakozik értékben legjobb képmásai, például Bernard Shaw portréja mellé. A nagystílű formákat fölényesen szobrászati szilárdsággal tartja össze s a felületi megmunkálásban sok meleg érzelmet fejez ki. Jellemeket mélyen és sokrétűen tolmácsolnak *Vilt* Tibor, *Jálics* Ernő, *Nyírő* Gyula, *Marton* László, *Donner* Gertrud művei. *Palotai* Gyula *Szőczei* Sándor Kossuth-díjas kovácsról készült képmása a remek, robusztus modellt arányaiban megváltoztatja, a megjelenítésben vérszegényen idealizálja. Igen érdekes *Gyenes* Tamás *Pór Bertalan*-ról készített portréja patetikus, kissé barokkos vehemenciájával, a sok rekvizítummal. Azonban az ábrázolt egész karakterének visszaadásával adós marad.

Kiss István *Béke* című, anyát gyermekével ábrázoló nagyméretű szobrának nagyszerű kiállása, tartása, belsőleg is indokolt mozdulata minden iskolássága ellenére is meggyőző konstrukció. Ez volt a diplomamunkája. A fiatal művész nagyobb koncepcióra valló képessége érdekes Dózsa emlékművének modelljében is megnyilatkozik. A Dózsa alakja mögött elhelyezett csoport mozgásában óriási tömeget tud éreztetni.

Szobrászaink minden műfajban megpróbálták tehetségüket megmutatni; érzékletesebben, odaadóbban, komolyabban megmunkált szobrokat alkottak, a tavalyinál és emellett korunk jellemének ábrázolását eszmeileg sikeresebben közelítették meg.

A kiállításon szereplő kisplasztikáról és grafikáról legközelebb számolunk be.

Dutka Mária

Illyés Gyula:

Hunyt szemmel

Mihelyt a szemem nyitva van,
lehunyom rögtön önmagam:

nyomban nem leszek semmi sem,
csak szem, csak világ-teli szem.

De ha szememet lehunyom
én nyilok ki: birodalom,

földrész leszek, oly végtelen,
határaim sem érhetem.

Zenit-Nadír: pólusig ér
lábam és fejem közt a tér.

Kedvemre utazgathatom
biborszín folyamaimon,

zuhogókon, erdők, mezők,
szorosok, zord csucsok között;

hol se nappal, se éjszaka,
se nyár heve, se tél hava.

Biborszín táj fölött hiven
egyenletesen süt szivem.

*

És idő sincs s a képzelet
érzi az örök életet.

TAVASZI ÁRADÁS

Új szovjet drámát mutattak be Moszkvában

„A monumentalitás felé“ — ezekkel a szavakkal jellemzi az egyik szovjet kritika Julij *Csepurin* új drámáját és a dráma színházi bemutatását a Szovjet Hadsereg Központi Színházában.

Nagy várakozás előzte meg ezt a bemutatót, ami nemcsak J. Csepurin személyének szólt, hanem magának az új drámának is. A *»Tavaszi áradás«* már folyóiratban előbb ismertté vált, a kritika már a bemutató előtt is foglalkozott vele. Nyilvánvaló volt, hogy Csepurin új drámája azoknak az egészséges *vitáknak* az ihletében fogant, amelyek hovatovább két esztendeje folynak elsősorban a Szovjetunióban (és mindenütt, ahol a szocialista-realista irodalom ügye foglalkoztatja az írókat) a drámai konfliktus fontosságáról, a konfliktust lebecsült elméletek ártalmasságáról, a valóság bátor megmutatásáról. Ezeknek a vitáknak végső kicsengése az volt, hogy a felemelt igényekre az írók tettekkel feleljenek, tehát új, erőteljes drámaiságú művekkel.

Méltán tarthat számot tehát nagy érdeklődésre Csepurin új műve nálunk is, hiszen nálunk is megvolt a visszhangja ezeknek a vitáknak, hiszen nekünk is fontos a magyar drámairodalom ügye. Az elvi cikkek, viták mellett íme egy *új, nagyigényű szovjet dráma* is áll most előttünk, példának az erényeivel és tanulságul a hibáiban.

Csepurin új műve nagyjából abba a műfaji kategóriába tartozik, amelyről nálunk *Hegedüs* Géza vitatkozott igen érdekesen minap, az egyetem aulájában, a konfliktus-vitán. Ez a műfaj a tragédiákhoz áll közel. Központjában egy nagyméretű negatív hős összeomlását láthatjuk.

A méretek nagyszerűsége — erre utal az az idézett kifejezés is, amely Csepurin drámáját, mint monumentalitásra törekvő drámát könyvelte el — valóban megvan a »Tavaszi áradás«-ban. Nemcsak a kiválasztott történelmi pillanat és helyszín nagyszerűsége ez: *a Volga—Don-csatorna építkezése.* A drámairodalom klasszikus hagyományainak megfelelően *nagyakaratú központi hős* körül fordul meg maga a dráma is. Olyan hős körül, aki éppen ezért hibáiban is félelmetes. De legnagyszerűbb ebben a drámában *maga a nép,* ahogy fokozatosan kibontakozik ereje és igazsága, hogy lesújtsa azokat, akik nem szolgálják a nép javát és felemelje azokat, akik hívek hozzá.

Csepurin drámája példa arra, hogy az ilyenfajta drámák fölöttébb alkalmasak arra, hogy megrázó módon mutassák meg a leszámolást az individualizmusból adódó hibákkal. A dráma ilyetén szerkezetéből következik az is, hogy bármilyen gazdagok és érdekesek is a cselekmény mellékszálai, kitérői és a többi szereplők — tartalmát rövidrefogva elmondani csak a főhős sorsafolyását követve lehet.

Barszukov, a »Tavaszi áradás« főhőse a csodálat és félelem érzését egyszerre kelti fel, ahogy belép a színpadra. Robbanó tettvágy jellemzi és az, hogy a tettei általában sikeresek. Kitüntetések borítják a mellét. Nemcsak a fronton, még a hadikórházban is — ahol betegen feküdt — voltak sikerei. Meghódította, szeretőjévé tette az egyik orvosnőt. El is dicsekszik ezzel régi barátjának, Taljanov főmérnöknek. S milyen nagyszerű barát! Taljanov kedvéért kérte, hogy éppen ennek az építkezési kerületnek lehessen a vezetője. Hadd kerüljenek össze közös munkában, ebben a nagy vállalkozásban. És ezt a közös munkát, vállalkozást most már folytatni kell akkor is, annak ellenére is, hogy a következő percben kiderül: az a hadikórházbeli nagy szerelem, Olga doktornő itt van az építkezésnél és éppen Taljanov felesége.

Olga már eddig is el akart menni innen. Nem bírja ezeket a primitív életviszonyokat itt. A barakkban lakást, az éjszakai felzörgetéseket: hívják az orvost és mennie kell hóban-sárban. Ezzel kezdődik éppen a darab is: Olga síró-görcsöt kap az ágyban, ahogy megint fölverik és vinnék.

De ha eddig el akart *menni* innen, most már, hogy szembetalálkozott Barszukovval — *menekülni* akar. Végzetes lesz, ha itt maradnak, egy helyen, elhallgatva Taljanov előtt a multat. De Olga nem menekülhet. Barszukovból kitör a ragadozó: a párttal akarja kényszeríttetni Olgát ittmaradásra. Hogy Olga nem párttag? Sebaj — akkor majd a szakszervezettel.

Ugyanezzel a mindent felforgató akarattal megy neki Barszukov a szteppéknek is. Csatornát ásni? Hónapszám? Kimért terv szerint? Vakondok módjára? Nem! A terv arra való, hogy túlteljesítsük. S Barszukovnak, ahogyan nem számít, neki megvan ehhez a »forradalmi« módszere: ekrazittal robbantja ki a Volga és a Don vizének új ágyát. Azokban a kis kozákfalvakban, ahol még csak épp elkezdtek beszélni arról, hogy tavaszra majd el kell költözni innét, ha idáig ér a nagy építkezés, még csak fel sem ocsúdhattak: a kis házak fölött máris megjelent az ekszkavátorok vasmarka, félelmetesen. Törik a kerítéseket, bontják a házakat. Hová menjen a nép? Az épülő új falvak még nincsenek készen. Tehát át a szomszéd faluba. De egy hét mulva már azt is szétverik. És azután? »Igy vándoroljunk, cigányéletet élve, egészen a kommunizmusig?« Ezt az elkeseredett mondatot kényszeríti ki Barszukov módszere a kozák kolhozparasztokból. S azt a másikat, amelyikben talán még nagyobb a keserűség: »Barszukov, te ellenséggé teszel minket!«

De nem lesznek földönfutóvá a parasztok és nem lesznek ellenséggé. A drámának ezen a csúcspontján, messzire iránytmutató fénnyel mutatja föl Taljanov — aki közben párttitkár lett — a történelem új szakaszának, a szocializmus és kommunizmus építésének legnagyobb igazságát, azt, hogy a szocialista termelés és építés *célja az ember.* Ennek a humanizmusnak a fénye ragyogja be végül is ezt a tragédiának induló és kivételes drámai erővel teljes jelenetet.

Barszukov nem bírja elviselni ezt a vereséget, már csak azért sem, mert Olga férjétől kapta. S azt még kevésbbé, ami a vereséggel együtt jár, a figyelmeztetéseket, a kritikát. A munka akadozik. A hibák reparálása helyett huszárvágással akar megint az élre kerülni. Rossz szellemének — Levanidov főmérnöknek — sugalmára hallgatva: elviszi a gépeket a védőgátak töltésétől, hogy túlteljesíthesse a csatornaépítés márciusi tervét. Versenyt fut a tavaszi hóolvadással, a hegyekből már megindult tavaszi vizek áradásával. A védőgátak nincsenek készen. Egyetlen felhőszakadás elég ahhoz, hogy... S Barszukov istenkísértő tervét valóban áthúzta egy országos eső. A tavaszi áradás túlcsapott a félig-kész védőgátakon és elsepréssel fenyeget mindent.

Taljanov vezeti a mentést. Barszukov maga is haláltmegvető bátorsággal marad az őrhelyén, ha kell a közeli, szinte bizonyos fulladás pillanatáig. Taljanovnak azonban sikerül megmentenie Barszukov életét. A puszta életét igen. A becsületét bizony elvitte a víz. Az utolsó jelenet nagy kérdése az, hogy maradt-e mégis Barszukovban egy szikrája a becsületérzésnek? Tüdőgyulladással fekszik az ágyban. Odakint már folyik a vizsgálat. Levanidovot már le is tartóztatták. Hogyan fog Barszukov odaállni, ha hívják, számonkérésre? Kiküldi a szobából azt az öreg parasztot, aki vigyáz rá, s becsületszavát adja, hogy nem fog felkelni az ágyból. Ahogy magáramarad, felkel, felveszi tiszti ruháját s előveszi szolgálati revolverét... A visszatérő öreg paraszt egyetlen csendes, megvető szóval semmisíti meg Barszukovot: »Kommunista becsületszavadat adtad, szégyeld magad!«

S a következő pár egyszerű szóból minden bölcselkedésnél tömörebben, kristálytisztán ragyog ki ennek az egész sokrétű drámának mély értelme: »Meg akartad ijeszteni a népet... Lövöldözni akartál... Elrontani a nép jókedvét. Nem sikerült... Nézzétek hogy örül, zajong odakint a nép!«

A cselekménynek ez a sodra — bizonyos mértékig erre is vonatkozik, a darab szerint is a »Tavaszi áradás« kifejezés! — rengeteg érdekes eseményt, hőst és epizódot vet föl. Ezekről itt nem szólhattunk. Ugyancsak messze vezetne a darab hibáinak elemzése is. Röviden: Taljanov aktivitásában mutatkozó gyöngeség, a kevésbbé tipikus jelenségek előtérbe kerülése, a befejező pillanatnak súlytalansága az építkezés története szempontjából — ezen ugyan a színházi előadás változtatott —, továbbá az a logikai indokolatlanság, hogy miként maradhat ilyen sokáig felelős állásban Barszukov, amikor már a dolgozók is, fölöttesei is tisztán látják kalandorságát, veszélyes dilettantizmusát stb.

Kétségtelen, hogy Csepurin drámája hibái elenére is (kijavítható hibáknak tartja ezeket a szovjet kritika) a szocialista-realista drámairodalomnak jelentős alkotása, mert azokat a drámákat veszi követendő például, amelyek — mint Trenyov drámái, a »Leszámolás« stb. — ma valóban példamutatók az erőteljes drámaiságra.

Hubay Miklós

JÖN! JÖN!

MÁJUSI ÉJSZAKA

Színes, magyarul beszélő szovjet film egy furcsa kalandról

és a

2. számú új, plasztikus híradó

a TOLDI PLASZTIKUS FILMEK SZÍNHÁZÁBAN

A Komlói Szénbányászati Tröszt üzemeihez

nagy számban felvesz dolgozókat.

A szorgalmas, jó dolgozókból 3 hónap alatt betanított munkásokat, egy éven belül szakmunkásokat, vájárokat képezünk ki.

Kereset a bányászkollektív szerint, földalatti munkánál ehhez minden dolgozónak 20, ill. 30% földalatti pótlék jár, amely már be van építve az alapkeresetbe. Minden komlói dolgozó ehhez még külön fizetésének 10%-át »komlói pótlék« címen kapja. A nős és családos dolgozók, családfenntartók évi 40 q ingyen illetményszénben részesülnek. A hiány nélkül dolgozók minden év eltelte után egy teljes rend »hűségruhát« és földalatti pótlékkal növelt alapkeresetük 3—5%-ig terjedő összegben, hűségjutalmat kapnak. Napi 8.70 Ft-ért háromszori bőséges kosztot biztosítunk. Legényszállás díjtalan.

A nem önkényesen kilépettek és nem elbocsátottak — orvosi vizsgálat után — nyomban szerződést köthetnek és 600.— Ft toborzási jutalmat kapnak. A bevált dolgozók jelentkezhetnek vájártanfolyamra és letehetik a vájárvizsgát. Az újonnan felvett vájároknak az év I. negyedében, míg a többi földalatti családos dolgozóknak — amennyiben megfelelően dolgoznak — az év második felében biztosítunk lakást.

Az M. T. határozata szerint a Komlóra munkára jelentkezőket az üzemvezetők kötelesek elengedni.

Jelentkezni lehet Komlón a Szénbányászati Trösztnél, vagy a Budapesti Kirendeltségen (Budapest, V., Tanács-körút 10.).

KOMLÓI SZÉNBÁNYÁSZATI TRÖSZT

M.D.K

Jálics Ernő
Nobrán

Kötteri Nobrai vincsteh. Duna-
ujvárosban a „Vincellér", Csongrá-
don a „Földgömböt tartó nő"
1958, a „Vetkőző" Oroszhangban
van, 1956-ban készült

V. Penzes Éva: Jálics Ernő
Művészet, 1964. dec. – 3 Slap

Jálics Ernő

M.D.Y.

nekrán

Kombán van a „Gerebyretője" elbeszve, a „Fekvő nő"-„Deschen. 1936 ban lenült a „Vöi akt"-ja 1939-ben „Köpülő asszony", „Kerkos nő" c. művei.

N. Pénzes Éva: Jálics Ernő

Művészet, 1964. dec. – 38 lap.

Jakics Ernő

szobrász

MDK

Kisplasztikái sajátos hangot adnak. Sok portrét készített. A magyar tevezeti galeriában látható „Kattyó fej" - e + repro

N. Pevzes Éva: Jakics Ernő

Művészet, 1964. dec – 38 lap.

Jálics Ernő
nobrász

M.D.K

1885 március 13 án született
Kadaunton. A Főiskolán
tanult, majd 1928-1930 ig
a nőmai Collegium Hun-
garicumban dolgozott

N. Penzes Éva: Jálics Ernő
Művészet, 1964. dec. – 38 lap

Jálics Ernő szobrász M.D.K.

69 éves korában meghalt.

1895-ben született Badarkuton, a budapesti Képzőművészeti Főis olán Radnai és Vidló tanitványa és tanársegédje.

A Szinyei Társaság többször jutalmazza.

1925 Pemes Marcell alapitvány jutalo díját nyeri

1927. Ernst Lajos szobrászati díját.

1928-30 k zött Rómában a Collégium Hungaricum keretében müködött.

Magyar Nemzet 1964. augusztus 12. 4.1. /

M.D.K.

12. A.J.

GRÓF ALMÁSY-TELEKI ÉVA
MŰVÉSZETI INTÉZETE (VOLT ERNST-MÚZEUM)
BUDAPEST, VI., NAGYMEZŐ-UTCA 8. TELEFON: 224—008.

BARZÓ ENDRE
BENEDEK JENŐ
FÓNYI GÉZA
MIHÁLTZ PÁL
ilosvai VARGA ISTVÁN
FESTŐMŰVÉSZEK ÉS
JÁLICS ERNŐ
KERÉNYI JENŐ
Borbereki KOVÁCS ZOLTÁN
SZOBRÁSZMŰVÉSZEK

MŰVEINEK KIÁLLITÁSA

1944 MÁRCIUS 19-TŐL

RENDEZTE:
PETROVICS ELEK

BUDAPEST, 1944 MÁRCIUS
GRÓF ALMÁSY-TELEKI ÉVA MŰVÉSZETI INTÉZETE KIADÁSA
VI., NAGYMEZŐ-UTCA 8.

Légrády Testvérek R.-T. nyomdai műintézete, Budapest.
(Igazgató: Kertész Árpád.)

ÉLETRAJZI ADATOK

I. FESTŐK

Barzó Endre született Nyíregyházán, 1898 május 5-én. Elvégezte a Képzőművészeti Főiskolát és 1921-ben rajztanári oklevelet szerzett. Azután 1926-ig mint tanársegéd működött Benkhard Ágost mellett. 1928-ban a Szinyei-Társaság Nemes Marcell külföldi utazási ösztöndíját nyerte el. 1931-ben gyüjteményes kiállítása volt az Ernst Múzeumban. Működik Budapesten.

Benedek Jenő született Kecskeméten 1906 január 16-án. Eleinte Révész Imrénél a kecskeméti művésztelepen, azután a Képzőművészeti Főiskolán Benkhard Ágostonnál tanult. Később Olaszországban és Németországban, nevezetesen Berlinben képezte tovább magát a festésben. A Szinyei Társaság dícsérő elismerésben részesítette. Most először mutatkozik be nagyobb anyaggal. Működik Szolnokon.

Fónyi Géza született Trencsénben, 1899 július 6-án. A budapesti Képzőművészeti Főiskolán Benkhard Ágost tanítványa volt. A miskolci művésztelepen dolgozott. 1927-ben Párisban és Olaszországban, 1936—1937-ben mint főv. ösztöndíjas Rómában végzett tanulmányokat. Dícsérő elismerést nyert a Szinyei Társaságnál és az áll. Szent István freskópályázaton. Tagja az UME és KUT művészegyesületeknek. Működik Budapesten.

Miháltz Pál született Magyarvalkón 1899 április 1-én. A budapesti Képzőművészeti Főiskolán Vaszary János tanítványa volt. 1922—1923-ban a Szinyei Társaság ismételten ösztöndíjban részesítette. 1931-ben gyüjteményes kiállítást rendezett az Ernst Múzeumban. 1928-ban tanulmányúton volt Olaszországban. Több külföldi kiállításon vett részt. Tagja az UME és KUT művészegyesületeknek. Működik Budapesten.

Ilosvai *Varga* István született Kunhegyesen 1895 augusztus 31-én. Eleinte Rippl-Rónai Józsefnél, aztán a Képzőművészeti Főiskolán Balló Edénél s végül Párisban tanult. Többízben rendezett gyüjteményes kiállítást. Működik Szentendrén. A KUT és UME tagja.

II. SZOBRÁSZOK

Jálics Ernő született Kadarkúton 1895 március 13-án. A budapesti Képzőművészeti Főiskolán Radnai Béla és Sidló Ferenc voltak tanárai. A Szinyei Társaság többízben dícsérő elismerésben részesítette, 1925-ben pedig Nemes Marcell utazási ösztöndíját és 1927-ben Ernst Lajos szobrászati díját ítélte neki. 1928—1930-ban a római Collegium Hungaricum ösztöndíjas tagja volt. 1922 óta vesz részt a budapesti kiállításokon. Működik Budapesten.

Kerényi Jenő született Budapesten 1908 november 20-án. A budapesti Képzőművészeti Főiskolán Bory Jenő tanársegédje volt. 1937-ben állami ösztöndíjjal olaszországi tanulmányutat tett. Gyüjteményes kiállítást rendezett 1939-ben. Működik Budapesten.

Borbereki *Kovács* Zoltán született Rónaszéken 1907 július 27-én. Eredetileg festőnek indult, a budapesti Képzőművészeti Főiskolán Vaszary János és Csók István tanítványa, az utóbbinak tanársegédje is volt. 1934—1935-ben római Collegium Hungaricum ösztöndíjas tagja, 1937-ben Párisban volt tanulmányúton. Képeiből és szobraiból háromízben gyüjteményes kiállítást rendezett az Ernst Múzeumban. Szoborműveire 1936-ban a székesfőváros Ferenc József-díját, 1937-ben a párisi világkiállításon a Grand Prix-t nyerte el. Működik Budapesten és Szolnokon.

I. TEREM.

Barzó Endre

1. Mandulafák. Pasztell. . . . . 500.—
2. Tihany. Pasztell. . . . . 500.—
3. Falun. Pasztell . . . . . 700.—
4. Fehér lovak. Pasztell . . . . . 500.—
5. Szentendrén. Pasztell . . . . . 500.—
6. A hajón. Pasztell. . . . . 500.—
7. Szűk utca. Pasztell . . . . . 500.—
8. Krumpliszedők. Pasztell. Mgt.
9. Várakozók. Pasztell. . . . . 400.—
10. Szomorúság. Pasztell . . . . . 1000.—
11. Leányfej. Pasztell . . . . . 400.—
12. Tájkép. Pasztell. . . . . 400.—
13. Remény nélkül. Pasztell. . . . . 500.—
14. Dombos táj. Szénrajz. . . . . 350.—
15. Kertben. Szénrajz . . . . . 400.—
16. Egyedül. Pasztell . . . . . 500.—
17. Tájkép. Pasztell. . . . . 500.—
18. Szomszédok. Pasztell . . . . . 1000.—
19. Nyári est. Vízfestmény . . . . . 600.—
20. Őszi séta. Pasztell. Mgt.
21. A beteg. Pasztell. . . . . 500.—
22. Tavasz. Pasztell . . . . . 500.—
23. Alkonyatkor. Vízfestmény . . . . . 400.—
24. Különös menet. Pasztell . . . . . 600.—
25. Hazafelé. Pasztell. . . . . 600.—
26. Asszonyok az úton. Pasztell . . . . . 500.—
27. Megbeszélés. Pasztell . . . . . 400.—
28. Búcsú. Pasztell. . . . . 500.—
29. Szegény emberek. Tollrajz. . . . . 350.—

II. TEREM.

Ilosvai Varga István

30. Fatörzsek. Olajfestmény. . . . . 1400.—
31. Csendélet margarétával. Olajfestmény. . 1400.—
32. Kisváros. Olajfestmény. . . . . 1300.—
33. Fenyves táj. Olajfestmény.. . . . . 1200.—
34. Kapuoszlopok. Olajfestmény. . . . . 1200.—
35. Tájképvázlat. Olajfestmény. . . . . 1500.—
36. Konstruktív táj. Olajfestmény. . . . 1200.—
37. Tájkép sárga színben. Olajfestmény. . . 1100.—
38. Kék-zöld csendélet. Olajfestmény. . . . 1000.—
39. Lírai hangulat. Olajfestmény. . . . . 1400.—
40. Ezüstös színű csendélet. Olajfestmény. . . 1100.—
41. Udvarrészlet. Olajfestmény. . . . . 1300.—
42. Csendélet. Olajfestmény. . . . . 1200.—
43. Sárga fa. Olajfestmény. . . . . 1300.—
44. Fehér változatok. Olajfestmény. . . . 1100.—
45. Nő virággal. Olajfestmény. . . . . 1500.—
46. Birs csendélet. Olajfestmény. . . . . 1100.—
47. Könyöklő nő. Olajfestmény. . . . . 1200.—
48. Önarckép. Olajfestmény. . . . . 1000.—

Kerényi Jenő

145. Talpát néző. Terrakotta. . . . . 1000.—
146. Mosónő. Terrakotta. . . . . 1000.—
147. Leány korsókkal. Terrakotta. Fémből . . 2000.—
148. Anya. Terrakotta. . . . . 1000.—
149. Vetkőző leány. Terrakotta. . . . . 1000.—
150. Egy asszony. Terrakotta. Fémből. . . . 2000.—
151. Síremlék kőből. Megrendelhető.

III. TEREM.

Fónyi Géza

49. Boglyák. Pasztell. . . . . 500.—
50. Csónakok. Pasztell. . . . . 600.—
51. Dombok között. Pasztell. . . . . 800.—
52. Külváros. Pasztell. . . . . 500.—
53. Dunaparton. Pasztell . . . . . 800.—
54. Gyártelep. Pasztell. . . . . 600.—
55. Álom. Pasztell. . . . . 1200.—
56. Tűzfalak. Pasztell. . . . . 500.—
57. Domboldal. Pasztell . . . . . 500.—
58. Híd alatt. Pasztell. . . . . 700.—
59. Szőlőhegy. Pasztell. . . . . 800.—
60. Kültelek. Pasztell. . . . . 1000.—
61. Falu. Pasztell. . . . . 800.—

Borbereki Kovács Zoltán

152. Cigányleány. Gipsz. Megrendelhető fémből.
153. Lábmosó. Bronz.
154. Cigányfiú. Terrakotta. . . . . 1200.—

IV. TEREM.

Benedek Jenő

62. Mindennapi kenyerünk. Olajfestmény. . . 2000.—
63. Uzsonnázó kisfiú. Olajfestmény. . . . . 1800.—
64. Csendes pihenő. Olajfestmény. . . . . 1800.—
65. Favágó. Olajfestmény. . . . . 800.—
66. Kifestett leányok. Olajfestmény. . . . . 1600.—
67. Madonna. Olajfestmény. . . . . 3000.—
68. Hajnalban. Olajfestmény. . . . . 1800.—
69. Önarckép. Olajfestmény. Mgt.
70. Két szál virág. Olajfestmény. . . . . 1000.—
71. Tehén. Olajfestmény. Mgt.
72. Egyedül. Olajfestmény. . . . . 1800.—
73. Festékes tál. Olajfestmény. . . . . 800.—
74. Sötét házak. Olajfestmény. . . . . 2000.—
75. Ujságos. Olajfestmény. . . . . 2000.—
76. Ősz a Tiszaparton. Olajfestmény. . . . . 2000.—
77. Fiatal leány. Olajfestmény. . . . . 2000.—
78. Önarckép. Olajfestmény. . . . . 1600.—

Borbereki Kovács Zoltán

155. Gábor Áron. Terrakotta. . . . . 1000.—
156. Akt. Terrakotta. . . . . 1000.—
157. Vetkőző. Gipsz. Megrendelhető kőben.

Jálics Ernő

158. Matyófej. Terrakotta. Az állam tulajdona.

V. TEREM.

Mihály Pál

79. Dombos táj. Pasztell. Mgt.
80. Esős idő. Vízfestmény. . . . . 500.—
81. Falusi kert. Pasztell. . . . . 400.—
82. Beszélgetők. Monotípia. . . . . 350.—
83. Itatás. Vízfestmény. . . . . 600.—
84. Anya. Monotípia. . . . . 300.—
85. Otthon. Vízfestmény. . . . . 500.—
86. Tehenek. Vízfestmény. . . . . 600.—
87. Utasok. Vízfestmény. . . . . 500.—
88. Kútnál. Vízfestmény. . . . . 700.—
89. Koldusasszony. Monotípia. . . . . 300.—
90. Holdfelkelte. Monotípia. . . . . 300.—
91. Napfény. Pasztell. . . . . 800.—
92. Esti fények. Pasztell. . . . . 800.—
93. Temetőben. Pasztell. . . . . 800.—
94. Lovat vezető ember. Monotípia. . . . . 300.—
95. Szobrászműterem. Monotípia. Mgt.
96. Ember lóval. Monotípia. . . . . 300.—

VI. TEREM.

Benedek Jenő

97. Alakok. Vízfestmény. . . . . 400.—
98. Esti fény. Olajfestmény. . . . . 600.—
99. Házak. Vízfestmény. . . . . 400.—
100. Papagáj. Olajfestmény. . . . . 1500.—
101. Két asszony. Vízfestmény. . . . . 400.—
102. Tehenek. Vízfestmény. . . . . 400.—
103. Dombos táj. Vízfestmény. . . . . 400.—
104. Utca. Olajfestmény. . . . . 1000.—
105. Hazafelé. Vízfestmény. . . . . 400.—
106. Sárga ház. Vízfestmény. . . . . 400.—
107. Hazafelé. Vízfestmény. . . . . 400.—
108. Alkonyat. Olajfestmény. Mgt.
109. Sárga házak. Vízfestmény. . . . . 400.—
110. Várakozó asszonyok. Olajfestmény. . . . 600.—
111. Alakok. Vízfestmény . . . . . 400.—
112. Kisfiú. Olajfestmény. . . . . 1000.—
113. Alkonyat. Vízfestmény. . . . . 400.—
114. Alföld mélyén. Olajfestmény . . . . . 900.—
115. Házak. Vízfestmény. . . . . 400.—
116. Várakozás. Vízfestmény. . . . . 400.—
117. Esti színek. Olajfestmény . . . . . 900.—
118. Szántás. Vízfestmény . . . . . 400.—

Jálics Ernő

159. Anyaság. Gipsz. Nemes fémben. . . . . 4500.—

NAGYTEREM.

Mihá ltz Pál

119. Orgonák. Olaj tempera. . . . . 1000.—
120. A Gellérthegy mögött. Olaj tempera. . . 1000.—
121. Feszület. Pasztell. . . . . 1500.—
122. Őszi lombok. Pasztell. Mgt.
123. Parkrészlet. Pasztell. Mgt.
124. Dombok. Olaj tempera. . . . . 1500.—
125. Lépcsős út. Olaj tempera. . . . . 1000.—
126. Őszi fények. Olaj tempera. Mgt.
127. Esztergomi utca. Olaj tempera. . . . . 2000.—
128. Szürke udvar. Olaj tempera. . . . . 1000.—
129. Szobrász. Olaj tempera. . . . . 2000.—
130. Önarckép. Pasztell. . . . . 800.—
131. Tájkép bivalyokkal. Olaj tempera. . . . 3500.—
132. Árkádos udvar. Pasztell. Mgt.
133. Csonkolt fák. Olaj tempera. . . . . 2000.—
134. Szobrászműhely. Olaj tempera. . . . . 2000.—
135. Tájkép. Olaj tempera. . . . . 2000.—
136. Templomfal. Olaj tempera. . . . . 2500.—
137. Kopasz fák. Olaj tempera. Mgt.
138. Vízparton. Olaj tempera. . . . . 2000.—
139. Kovácsműhely előtt. Olaj tempera. . . . 2000.—
140. Templom Óbudán. Olaj tempera. Mgt.
141. Csendes délután. Olaj tempera. Mgt.
142. Kőszegi házak. Olaj tempera. . . . . 2000.—
143. Csendélet. Pasztell. . . . . 1000.—
144. Hazatérő munkások. Olaj tempera. . . . 1200.—

Jálics Ernő

160. Köpülő asszony. Nemes fémben ára . . . 8000.—

HALL.

Jálics Ernő

Részletek a M. F. T. R. reliefjeiből.

161. Zsákhordó. Nem eladó.
162. Szénlapátoló. Nem eladó.

J A L I C S E R N Ő

Kadarkut 1895.márc.13- Bp.1964.aug.11.

A bp-i képzőművészeti főiskolán tanult,Radnai és Sidló növendéke volt,nehány hónapot töltött Rómában.

Főbb egyházi művei:Mária mennybevétele,Bp.Bosnyák téri temp.
Szent Rita,pesti bazilika
Krisztus,Fájdalmas,Anya,Szt.Antal az esztergomi primási palotában
Kapu Madonna,budavári főtemplom
Feszület,Miklós,Rita Törökvész u.kápolna
Lurdi Szűz,bp-i Szt.József templom

Salics Ernő

Meghalt Jálics Ernő szobrászművész

Jálics Ernő szobrászművész rövid szenvedés után, 69 éves korában elhunyt. Az idős mester csendben, visszavonultan, csupán munkásságának élt, szinte az utolsó percig dolgozott. A múlt héten még részt vett egy képzőművészeti zsüribizottság munkájában.

1895-ben született Kadarkúton. A budapesti Képzőművészeti Főiskolán *Radnai* és *Sidló* tanítványa volt, mellettük tanársegédként végzett. A *Szinyei Társaság* több ízben részesítette elismerésben, 1925-ben elnyerte a *Nemes Marcell alapítvány jutalomdíját*, 1927-ben pedig az *Ernst Lajos szobrászati díjat*. Gyakran fordult meg külföldön. 1928—30 között Rómában működött, a Collegium Hungaricum keretében.

Alkotásait a Magyar Nemzeti Galéria őrzi. A felszabadulás utáni jelentősebb munkái Dunaújvárosban a *Vincellér-szobor*, a komlói *Gerelyvető atléta* és a budapesti Műszaki Egyetem nagyméretű domborműve.

Jálics Ernőt a Magyar Képzőművészek Szövetsége és a Képzőművészeti Alap saját halottjának tekinti, temetéséről később intézkednek.

Gazdag program kés

Országszerte már hetekke ezelőtt megkezdődtek augusztus 20-a méltó megünneplésének előkészületei. Az idei ünnep jelentőségét emeli, hogy az idén alkotmányunk másfél évtizedes jubileumáról emlékezünk meg.

Az előzetes megyei híradásokból már kibontakoznak az augusztus 20-i rendezvények körvonalai. A jelentések arról tanúskodnak, hogy látványosságban, vidámságban szórakozásban sehol nem lesz hiány. Mezőkövesden például ezen a napon adják át az ország legügyesebb hímzőasszonyainak az idei Kis Jankó Bori-díjakat. Az 1964. évi hímzés-pályázatra beérkezett csaknem 500 díszes népművészeti munkát kiállításon mutatják be.

A Nógrád megyei Pásztón tizenhét község termelőszövetkezeti parasztsága ad *találkozót* egymásnak, és nagyszabású *ünnepi vásárt* rendeznek. Komárom megyében, a mint egy 900 évvel ezelőtt alapított Kesztölcön, az ünnepnapon *falumúzeum nyílik.* Kiállítjái többek között azt az alapító levelet, amelyben I. Géza király szőlőtőkéket adományozott Kesztölcnek. Nagyvázsonyban színpompás *történelmi lovasjátékokban* gyönyör

Jálics Erzsi
Kiss János

— **Modern magyar kisplasztika 1938.** Ezt az érdekes címet adta a *Tamás Galéria* holnap megnyíló kiállításának. Érdemes volt ezt a kísérletet megvalósítani. Nincs ugyan mindenki jelen, de huszonkét, jobbára fiatal és modern szobrász ígyelemreméltó alkotásokkal szerepel. A kiállítás mintha cáfolat volna arra, hogy a szobrászat nem tudja a gyönyörűen rejlődő modern magyar festészet imponáló iramát követni. Itt vannak az »öregek« is. *Vedres* Márk egyik szobrában a klasszikus művészetet a jelennel kapcsolja össze. *Medgyessy* Ferenc női aktja a kiváló művész minden értékét egyesíti. *Beck Ö. Fülöp* művészetének inkább csak széljegyzeteit küldte el, *Gádor* István »Pécsudvari leány« című szobra azt mutatja, hogy ez a művész az iparművészetben mindig újat és értékeset tud produkálni. *Borbereki K. Zoltán* brutalis erejű munkái után most a kisplasztika finomságába menekül. *Jálits* Ernő matyó női feje szokatlanul finom. *Kiss* Jánosnak egy faszobra mutatja, hogy ettől a fiatal művésztől még nagyon sok értéket fogunk kapni. *Varga* Oszkár munkái erőteljesek, *Andrássy Kurta* Jánosnak különösen reliefje mutat értéket. *Baksa Sós* György terakottái nagyon szépek. *Bodo Gábor* nagyon érdekesen komponál, *Gerő Gyula*, *Raiki* József, *Szabados* Béla és a többiek szinte kivétel nélkül figyelemreméltók. A kiállítás mindenkit meg fog arról győzni, hogy a magyar kisplasztikának nincs mitől tartania a nemzetközi versenyben.

(p. ö.)

Az Est 1938. január 9.

14

ÉV
1772

Helyszini beszámoló az Ujvárosházáról, a fővárosi tanácstagok első fogadónapjáról

A Váci-utcai Ujvárosháza a késődélutáni órákban szokatlanul megélénkült. *Hétfőn délután tartották a Fővárosi Tanács tagjai első fogadónapjukat.*

„A tanácstagok minden a Tanácshoz tartozó közérdekű ügyben fogadnak." Így hangzik a magyarázó mondat a tanácstagok fogadóóráinak felhívása mellett. Három tanácstag tart egyszerre három különböző szobában fogadóórát: *Balogh* Lajos, a Ganz Hajógyár párttitkára, *Bánkuti* József, a csepeli Rákosi Mátyás Művek műszaki tervezője és *Kovács* Mátyás kiskereskedő. A Városháza inspekciós dolgozói előzékenyen igazítják el a feleket a folyosón.

Balogh Lajos tanácstag fogadóórájára nyit be először a *Kis Ujság* munkatársa.

Egy MÁVAUT-gépkocsivezető

ül a fogadó tanácstaggal szemben aki hallgatja a fél előadását s helyenként jegyezget. *Rozsi* Jánosnak hivják ezt a MÁVAUT gépkocsivezetőt s áthelyezését kéri az egri MÁVAUT-hoz. *Házasság előtt áll, egri lány lesz a felesége*, úgy tudja, a MÁVAUT egri kirendeltségénél van üresedésben álló gépkocsivezetői beosztás s ezért kéri áthelyezését.

— Mint dolgozó kisember — mondja többek közt — bizalommal jöttem a Tanács első fogadóórájára. Úgy jöttem, mintha a magam családi körébe jönnék s úgy gondolom, ennek megfelelően lesz eligazítva az ügyem.

— *Jól gondolja* — felel kemény búcsúkézszorítással Balogh Lajos tanácstag —, *holnap már meg is kapja írásban a választ.*

Újabb fél következik. Egy éltes-korú szűcsmester: *Schlotter* József. Előadja, hogy lakásán kívül egy két szobából álló műhelyt tart fenn. Ez a műhely azelőtt lakásul szolgált. Most ismét

lakásként igényelték ki

a hivatalos helyen ki is utalták. *A kiutalás hatálytalanítását kéri.* A fogadó tanácstag kérdései nyomán kiderül, hogy Schlotter Józsefnek tágas, modern lakása van s szűcsmunkálatait a jelenlegi lakásának egyik helyiségében is el tudja végezni.

— *Legyen tekintettel lakástalan embertársaira is* — mondja Balogh Lajos a szűcsmesternek, aki azonban igen makacsul kitart kérése mellett.

— A vevőim nem tudnák megszokni azt, hogy a lakásomra jöjjenek — mondja Schlotter — s félek, hogy munkátlanná leszek.

— *Hát nem lesz munkátlanná!* — mondja határozott hangsúllyal Balogh Lajos. — Semmiképpen sem lesz munkátlanná. Mert ha más nem ad nnek munkát, *jöjjön ki hozzám a anz Hajógyárba, én majd adok.*

Egy alacsonytermetű férfi az újabb lentkező. A felszabadulás előtt aktív adnagy volt. Jelenleg kertészeti igozó. Albérletben lakik s *a főbérlő* len panaszkodik, aki lehetetlenné arja tenni az albérleti szobájában életét. *Mesterséges füstöt* csinál, re hazamegy, mintegy

... akarja füstölni így a lakóját.

Igaz, hogy ez szigorúan magán- és nem a tanácstagok fogadó-ajára tartozik — mondja Balogh Lajos —, de azért igyekszünk segíteni a dolgon. *Ön ugyan a mult rendszerben aktív katonatiszt volt, de mint látom, semmiféle politikai és népellenes bűn nem terheli s most komolyan és felelősen veszi ki részét a népi demokrácia termelő munkájából. Népköztársaságunk minden dolgozót megvéd s közérdek, hogy Önt se háborithassa lakásán, közhasznú munkája után a főbérlő.*

A fél hálálkodva távozik.

Két nő lép be a fogadószobába. Az egyik a panaszos, a másik a barátnője — mintegy prókátorként szerepel a fél mellett. A fél fiatal özvegyasszony. Kétszobás, cselédszobás, összkomfortos lakásban lakik kilencéves kislányával s egyik nagynénjével. Most a három szobából egyet kiutaltak egy lakástalan dolgozónak. A kiutalás hatálytalanítását kéri.

— Két okból nem tudok ezen változtatni — felel a fogadó tanácstag. — Először is azért nem, mert *a lakásügy nem a tanácstagok fogadóórájára tartozik*, de a végrehajtó bizottság illetékes hivatalához. Másodszor azért nem, mert Önnek asszonyom,

nincs igaza.

— A Horthy-korszak hitvány lakáspolitikája és a fasiszta háborús politika miatt egyelőre lakáshiány van s a meglévő lakásokkal *igen gondosan kell gazdálkodni*. Átmenetileg tehát ossza meg jószívvel a lakását azzal a lakástalan dolgozóval, kit az egyik szobába beutaltak.

Úgylátszik, hogy az első fogadónapon a felek javarésze összetéveszti a tanácstagok fogadóóráját a Lakáshivatallal. A feleknek több mint egyharmada *lakáspanasszal* állít be. Még jó, hogyha olyan alapos az indokolás, mint *Keresztes* Istvánné esetében, aki *Kovács* Mátyás tanácstag fogadóóráján jelentkezik. Keresztes Istvánné férje lakatosmester és mérnök. A Technológia kísérleti műhelyében dolgozik, de a XIV kerület Kerékgyártó-utca 7/b szám alatt egy kétszobás, azelőtt lakásnak használt részleget tart fenn adózó kisiparosként, műhelycélra. Itt gyártja eredeti találmányát: a csaprögzítőt, különféle motorokhoz. Keresztesné írásokkal igazolja, hogy férje iparengedélyes adófizető kisiparos s

fontos találmányát

nemzeti vállalatok keresik. Így, a Kismotor- és Gépgyár NV már a jövő évre többezer darab különböző típusú csaprögzítőt rendelt nála. Az a kérése, hogy *műhelyét mentesi sék az igénylés alól*. Egy mentesítő véghatározat már van az ügyben, de azt a három igénylő egyike megfellebbezte. Férje nem tudna eleget tenni a közérdekű szállításoknak, hogyha elvennék a műhelyhelyiséget.

— *Ugy látom* — felel megnyugtató módon Kovács Mátyás —, *kedves férjének igaza van s én azon leszek, hogy a fellebbezésnél a véghatározat szövegének megfelelően, mentesítsék a műhelyt a kiigényléstől.*

Keresztes Istvánné megnyugodva távozik.

Egy középkorú, szemüveges férfi lép be. Meglehetős zavaros előadásából kiderül, hogy magyar állampolgársági bizonyitványra van szüksége s amellett munkát is szeretne vállalni.

— *Egyik kérés sem tartozik ide* — mondja félórás türelmes hallgatás után Kovács Mátyás —, de tekintettel arra, hogy első fogadási napon vagyunk, mégis alaposan feljegyeztem minden adatot. Ügyét kivizsgáltjuk s annak megfelelően értesítjük.

Egyet azonban már most hangsúlyozok: *a felszabadulás óta többször lett volna alkalma önnek honosodni, de meg munkát vállalni is. Nem kapitalista országban vagyunk, hál' Istennek, nálunk nincs munkanélküliség.*

Bánkuti József a legszerencsésebb fogadó az első fogadónapon. Őhozzá mennek aránylag a legkevesebben magánügyben és lakásügyben s őhozzá fordultak történetesen a legtöbben a Tanács elé tartozó

közérdekű kérdésekben

Így: *Ficsor* István, az Erzsébet királyné-út 84. számú ház megbízottja is közérdekű óhajt terjeszt elő. *A háznak nincs villanyvilágitása* — panaszolja —, évek óta fáradozunk az ügy elintézésén. A Elektromosművek 1222 forintot kért csatlakozási általány címén, a háznak a villanyhálózatba való bekapcsolásáért. A házban *16 egyszobás lakás van* s a tizenhat lakó közül tizen sok[...]ják a rájuk eső összeg-részt. Kérésük az, hogy *arányosan* állapítsák meg, illetőleg szállítsák le a magas összeget.

Pális Pál a Statisztikai Hivatal előtt

Mechwarth-tér parkosítására

terjeszt elő javaslatot, illetőleg kérést. A Statisztikai Hivatalt újjáépítették, de kertje amely valamikor szépen ápolt volt, még mindig teli van homokbuckákkal, szemétgödrökkel, gizzel-gazzal. Ezen a környéken most már dolgozók laknak többségben s ez eggyel több ok arra, hogy a FŐKERT parkosítsa és virágba öltöztesse a Mechwarth-teret s a dolgozók gyermekeinek játszóterévé képezze azt át.

A két utóbbi kérés iskolapéldája, hogyan és mit kell kérni valóban a tanácstagok fogadóóráin.

(n. t.)

Az írók és a béke ügye

Ilja Ehrenburg, a kiváló szovjet író levelet intézett a stockholmi békefelhívással kapcsolatban a Nyugat íróihoz; *Konstantin Szimonov* ugyanebben a kérdésben *Priestley*hez fordult. Mindkét levél óriási feltűnést keltett annakidején, megrázta az európai közvéleményt. Az irodalom és a politika, irodalom és társadalom ma már mulhatatlanul és kiküszöbölhetetlenül összefonódtak — ez e levelek éber lényege. Mit jelent ma már ez a szó politika? Nem egy uralkodó klikknek magánügyét, avagy ugyanazon osztályok különböző klikkjeinek, érdekcsoportjainak belső tusakodását jelenti a hatalomért egy olyan körön belül, amelyen viszont kívül állanak a dolgozó milliók. Ma a dolgozó milliók szenvedélyesen és szeretettel foglalkoznak a politika dolgaival — hogyne, hiszen a politika, vagyis az állam ügyeinek szolgálata, az állam, a haza érdekeinek előbbrevitele, megjavítása a milliók érdekét, jövőjét az egyszerű emberek és gyermekeik sorsát, biztonságát jelenti. Ilyen értelemben beszélnek politikáról ma a népi demokratikus országokban, a Szovjetúnióban, ahol a termelés és alkotó munka milliókat szolgáló feladata a nép államának legfőbb és legszentebb ügye, a legközvetlenebb és legegyetemesebb demokrácia politikája ez.

Ilja Ehrenburg és *Konstantin Szimonov* levelének megírására az adott okot, hogy egyes nyugati és amerikai írók vonakodtak a stockholmi békefelhívás aláírásától; fanyalgásukat nem is nagyon titkolták azzal az ügygyel szemben, amelyet milliók vállaltak magukénak. Azok az írók a Szovjetúnióban és a népi demokrácia országaiban, akik aláírásukkal a béke, a milliók e legszebb és legfontosabb életkérdéséhez csatlakoztak, tudják jól, hogy mit jelent a politika ezen, vagy azon az oldalon. Mindenesetre *Ilja Ehrenburg* és *Konstantin Szimonov* leveleiből felénk világít egy nagy tanulság: az irodalom többé már Nyugat-Európában, vagy Amerikában sem lehet magánügy, vége az elefántcsonttorony-szemlélet elzárkózottságának, az írónak színt kell vallania, hitet kell vállalnia ezen, vagy azon az oldalon. Az az oldal, amely a stockholmi békefelhívással szembefordult, vagy amely netán, — ahogy egyes nyugati és amerikai írók rosszul leplezett fanyalgása is mutatja, — megtagadja az írói hivatás legszentebb részét, ellene mond a kapitalista érdek kedvéért a legigazibb írói felelősségérzetnek. A másik oldal atomfegyvert gyárt, háborút akar, szétzavarja a békéért tüntető egyszerű emberek tömegét, a háború szörnyűségeit akarja rázúdítani újra az emberiségre egy szük és önző klikk, kicsiny érdekcsoport uralmának és gazdagságának érdekében. Ha tehát egyes nyugati és amerikai írók fanyalogva és kelletlenül állottak szemben a stockholmi békefelhívással, ezzel a langyos magatartásukkal már eleve hitet tettek a háború, a gyilkolás politikája mellett. Ez a politika — ezúttal az amerikai fegyvergyárosok, a bankárok politikája — még mindig a régi utakon jár, azokon az utakon, amelyekről többé nem akar tudni az emberiség, az egyszerű emberek békérevágyó millióinak tömege: ez a politika még mindig évszázadok elmúlt örökségének torz és szűkkörű hagyományait követi; a régi feudális urak, rablólovagok, királyok és császárok örökébe a kapitalista és imperialista társadalom törvényei szerint most az amerikai bankárok és halálgyárosok következtek.

Nem arról van itt szó, hogy Ilja *Ehrenburg* a Nyugat íróihoz intézett leveleiben világosan meg is mondja, hogy ezek a nyugati írók ebben, vagy abban a kérdésben egyetértenek-e a szovjet irodalom embereivel; Konstantin *Szimonov* pedig *Priestley*-vel kapcsolatban világosan le is leplezi ennek a fanyalgásnak egész természetét. *Priestley* megsértődött, mert valamelyik nemzetközi kongresszuson az orosz írók nem vettek részt az ő színházi reformjavaslatainak tárgyalásában... A személyes sértődés tehát eszerint nagyszerű alkalom arra, hogy ez az angol szerző elforduljon a béke ügyétől. *Ezek az írók aligha érzik azt a roppant felelősséget, amellyel ma az írás emberei tartoznak önmaguknak, a társadalomnak, a népmillióknak, a szellemi alkotás lényegének:* a világ mai helyzete igenis azt követelte volna, hogy a szellem emberei ne ismerjenek soraikban semmiféle személyes érdeket és ingadozást, ne tűrjék az írástudóknak olyan árulását, amely végeredményben előkészíti újra a háborút, mint ahogy a fasizmus első időszakában az „írástudók árulása" készített utat ennek az olvasók lelkében.

A béke ügye egyetemes és oszthatatlan ügy; a béke ügye a világ ügye, az egész emberiség sorsának, jövőjének, a gyermekek és munka boldogságának életkérdése, — az író többé nem vonhatja ki magát ebből a kötelességvállalásból. Miért maradtak el mégis egyes nyugati írók, miért tagadják meg multjukat, azt a multat, amelynek éppen a legszebb része volt — például *Hemingway, Priestley, Caldwell, Steinbeck* esetében — a fasizmussal való harcos szembefordulás?... A kapitalista világ a maga érdekhálózatával befonta az írók egy részét. Nem is szólva róla, hogy például Amerika, a politikai felvilágosodásnak és a szabad gondolatnak ez a multja hagyományait, a Függetlenségi Nyilatkozatot meghazudtoló és egészen más utakra terelt hazája *minden módon üldözi azokat a szellemi és politikai nyilatkozatokat, amelyek bármilyen módon eltérnek a tőkés és imperialista érdektől, amelyek az emberiség lelkiismeretére és felelősségérzetére hivatkoznak az uralkodó, gazdag klikkek üzlete ellenében.*

Ilja Ehrenburg és *Konstantin Szimonov* levele jó tanulság és jó figyelmeztetés. Különösen Hemingway példája érdemel itt rendkívül figyelmet. Ez a tehetséges amerikai író szembefordult az első világháborúval és szép regényben leplezte le az északolasz front szörnyűségeit; ott volt aztán Madrid védői között és látta a spanyol szabadságharcosok önfeláldozását, egy másik nagy regényében állított örök emléket nekik. *De most a még komolyabb vállalás ideje következett.* Egykor, Madrid védelménél, a spanyol polgárháborúban *Hemingwayt* a kaland is hajtotta, az új dolgok megismerésének vágya, az a nyughatatlanság és az ösztönöknek az az individualista forradalmisága, amely sok-sok fiatal nyugateurópai írónál is működött. *Most sokkal nagyobb, komolyabb és tudatosabb dolgok torlódnak az írók elé: a milliók ügye, az az ügy, amelynek az irodalom, a felelősségét érző irodalom fontos része.* Viszont *ezek* a nyugateurópai írók simán és kényelmesen belehasonultak a kapitalista és imperialista társadalomba, elmúlt számukra — már akik számára csak ez volt — a nagy kaland, avagy az „érdekesség" hajszolásának időszaka...

Viszont a milliók ügye nem kalandos ügy, a béke ügye nem csupán az érzelmek ügye egyedül, hanem a komoly értelmi és akarati eltökéltségé is. Érezzük, micsoda borzalmasan vad ösztönök akarják rászabadítani az emberiségre a háborút, *de a háború ellen nemcsak a béke érzelmes és szelid, idillikus vágyakozásával kell küzdenünk, hanem tudatos gondolati elszántsággal, a béke érdekében való összefogás komoly és határozott megszervezésével is.* Ilja *Ehrenburg* és Konstantin *Szimonov* levelének ez a legnagyobb tanulsága.

Páncélszekrényben

várják a nyereménylevélkék a csütörtöki sorsolást

A csütörtökön kezdődő tervkölcsön-nyereménysorsolás előkészületei nagy ütemben folynak az Országos Takarékpénztárban. A páncélteremben az OTP ellenőrzési osztályának felügyelete mellett elvégezték a sorsoláson szereplő számlevélkék összehajtását. A nyereménykö[...]nyeket ugyanis 2×4.7 cm nagyságú félkemény papírból készített színes számlevélkék helyettesítik a szerencsekerekekben.

Az OTP technikai személyzete egyenként összesodorta és gyűrűvel ellátva előkészítette a rendezőtáblákon 3500 sorozatszámmal ellátott pirosszínű levélkét, 1000 darab fehérszínű sorszám-levélkét, továbbá mintegy 300 darab nyereménylevélkét. A besodort számlevélkéket páncélszekrénybe zárták a sorsolási bizottság keddi üléséig, amikor majd a nyereménykerekekben helyezik el.

A kerekekből öt úttörő-kislány húz majd felváltva. Az úttörőket a X. és XIII. kerületi általános iskolák fiataljai választották ki soraikból.

Csütörtök délig a fővárosba érkeznek a dolgozó parasztság képviselői a tervkölcsön első nyereménysorsolására

A csütörtökön megkezdődő tervkölcsön nyereménysorsoláson az üzemek legkiválóbb dolgozói mellett jelen lesznek a meghívottak között *az ország minden megyéjéből* a gépállomások, állami gazdaságok és termelőszövetkezeti csoportok legkiválóbb dolgozói, valamint a terménybegyüjtésben élenjárt egyénileg dolgozó parasztok. A meghívottak a következők:

Bács-Kiskun megye: Szabadi Margit, Hájas József. *Békés megye:* Krecsák Pál, Tóth György. *Borsod megye:* Csorba Béla, Karsai Lajos. *Csongrád megye:* Jenei Ilona. *Fejér megye:* Koller József. *Győr-Sopron megye:* Horváth Dezső. *Hajdu-Bihar megye:* Békési Gábor, Szivós Imre. *Heves megye:* Szalai Mihály, Ballagó Szilveszter. *Komárom megye:* Kégli Jenő, Hajós Nándor. *Nógrád megye:* Druhalóczky András, Borda István. *Pest megye:* Szabó Mihály, Kecskés Imre, Kreisz István. *Somogy megye:* Androsovics József. *Szabolcs-Szatmár megye:* Hok György, ifj. Simon János. *Szolnok megye:* ifj. Molnár János, Budai Ferenc. *Tolna megye:* Döbrötön Béla. *Vas megye:* Fodor József. *Zala megye:* Dóra Géza.

Valamennyi küldött csütörtök délben megérkezik Budapestre és a DÉFOSZ székházában fogadják őket.

Egy asszony és egy élmunkás a tervkölcsön-sorsolásról

Alig három nap választ el bennünket az ötéves tervkölcsön első nyereményeinek sorsolásától.

Ismeretes, hogy a nyeremény sorsolását irányító és ellenőrző Sorsolási Bizottság alelnökévé *Ribka* Gézánét nevezték ki. A felszabadulás előtt vegyipari munkás volt. A felszabadulás óta állandóan tanult, fejlődött. Március óta az MNDSZ budapesti szervezőtitkára.

— A tervkölcsönjegyzés idején — mondja — a VIII. kerületi MNDSZ-ben 250 asszonytársammal együtt dolgoztunk a kölcsönjegyzés sikeréért. Tudtuk, hogy ezzel hozzájárulunk ötéves tervünk megvalósításához és elősegítjük dolgozó népünk szebb, könnyebb, boldogabb életét. Most az első nyereménysorsolás előtt szeretném felhívni asszonytársaink figyelmét azokra az eredményekre, amelyek megvalósításához a tervkölcsön jegyzése is hozzájárult. *Ujjáépített iskoláinkban például gyermekeink ebben az évben még nagyobb számban sajátíthatják el azt a tudást, amelytől azelőtt el voltak zárva.* Az új beruházások nyomán egyre növekszik életszínvonalunk és mindez az ötéves tervkölcsön jó felhasználását bizonyítja.

Sziládi Lajos, az EMÁG élmunkás-esztergályosa, a Sorsolási Bizottság tagja így beszél:

— A mi gyárunk egyik legszebb példája annak, hogy az ötéves tervkölcsön valóban népgazdaságunk fejlődését, mindnyájunk jólétét szolgálja. A kölcsönjegyzés óta felépült nagy asztalosműhelyünk és most épülnek az új, hatalmas szerelőcsarnokok. Ezek és a korszerű szerszámgépek könnyebbé, eredményesebbé teszik munkánkat. A tervkölcsön ahhoz is hozzásegített minket, hogy a tervezett határidő előtt kezdhessük meg az első magyar arató-cséplőgépek, a kombájnok gyártását. Ezek pedig dolgozó parasztságunk munkáját könnyítik meg.

Ötéves Tervkölcsönkötvények

nyereménysorsolása a Zeneművészeti Főiskolán

Szeptember 14-én ünnepélyes megnyitó.
Szeptember 15-től szabad belépés délután 4 órától.
Szeptember 16-án délután 4 órától.
Szeptember 17-én délelőtt 10 órától.

Dezséri evangélikus püspök

a magyar nép békeharcáról beszélt Bukarestben

A bukaresti román békekongresszuson *Dezséri* László evangélikus püspök tolmácsolta a magyar békehívek üdvözletét. *A magyar nép* — mondotta —, *túlnyomó többségében tevékeny résztvesz a békéért vívott harcban.* A magyar népet mély felháborodással tölti el a kegyetlenség, amellyel az amerikai gengszterek Korea békés lakosságát pusztítják. A koreai szolidaritás hete keretében az ipari munkásság bámulatos versenyeredményekkel, a parasztság pedig a szövetkezeti mozgalomhoz történt tömeges csatlakozással fejezte ki *forró szeretetét a nép állama iránt és elszánt akaratát, hogy szembeszáll a kapitalista háborús uszítók mesterkedéseivel.*

A szovjet békehívek üdvözletét Maria *Gorelovszkája*, a szovjet békevédelmi bizottság tagja tolmácsolta, akit a kongresszus résztvevői meleg ünneplésben részesítettek.

Pero *Popivoda* tábornok a jugoszláv forradalmi emigránsok nevében mondott üdvözletet.

Savulescu elnök bejelentette, hogy Paul *Robeson*, a híres amerikai énekes nem tehetett eleget a kongresszusra szóló meghivásnak, mert az amerikai kormány megtagadta tőle a kiutazási engedélyt.

— **A Fülöp-szigetek szakszervezeti szövetségének** ülésén egyhangúlag elítélték a Quirino-kormánynak azt a határozatát, hogy fülöpszigeti csapatokat küld Koreába az amerikai agresszió támogatására.

A Fővárosi Zenekar három hangversenysorozata

A *Fővárosi Zenekar* a *Muzsika NV* rendezésében az őszi évadban három hangverseny-sorozaton szerepel. A három hangversenycsoportra külön-külön is lehet bérletet váltani, a közönség rendelkezésére bocsátanak azonban olyan bérleteket is, amelyek mind a három sorozat valamennyi hangversenyére érvényesek. Ezek az úgynevezett „A—B—C" bérletek. Az „A"-sorozat első hangversenyét október 4-én tartják. *Ferencsik* János vezényel, előadásra kerül a kiváló orosz klasszikus zeneszerző, *Musszorgszkij* műve „*Egy kiállítás képei*". Az A-sorozat második hangversenyén — november 24-én — *Várady* László, a Fővárosi Operettszínház karnagya vezényel, *Zathureczky* Ede hegedül. *Brahms* Hegedűversenye mellett *Liszt* „*Mazeppa*"-ja és *Csajkovszkij* „*III. szvit*"-je szerepel a műsoron. A harmadik koncertet december 12-én tartják *Mario Rossi* vezényletével, *Sebők* György zongoraművész közreműködésével. A modern magyar zeneirodalomból *Weiner* Leó Kossuth-díjas zeneszerző „*Concertino*"-ját mutatják be. Szerepel ezenkívül *Brahms I.* szimfóniája és *Rossini* nyitánya, „*A tolvaj szarka*".

A „B"-sorozat első hangversenyére október 25-én kerül sor. *Somogyi* László vezényel, közreműködik *Gertler* Endre hegedűművész. *Bach* Hegedűversenye, *Mozart* Jupiter-szimfóniája és *Arutjunjan* szovjet zeneszerző „*Kantáta a hazáról*" című műve kerül műsorra.

November 15-én *Mollinari-Pradelli* vezényel, *Antal* István zongorázik. Műsor: *Vivaldi* „*Concerto grosso*"-ja, *Respighi* „*Madarak*" című műve, *Rossini* „*Rheimsi utazás*"-a és *Liszt* „*Magyar fantáziá*"-ja.

A B-sorozat utolsó hangversenyét december 13-án tartják. *Vaszy* Viktor vezényel. Monique *Haas* zongoraművésznő is fellép a hangversenyen. *Beethoven* „*Esz-dur zongoraverseny*"-e mellett *Rimszkij-Korzakov* „*Seherezadé*"-ját és *Kodály* „*Galántai táncok*" című zeneművét adják elő.

A „C"-sorozat október 13-án indul. Ekkor kerül műsorra *Mendelssohn* „*Hegedűverseny*"-e és *Schubert* „*Befejezetlen szimfóniája*" mellett *Prokofjev* a kiváló szovjet zeneszerző „*Rómeó és Júlia*" című műve. A modern magyar zeneirodalmat *Szervánszky* Endre „*Rapszódiá*"-ja képviseli. *Kóródi* András vezényel, közreműködik *Garai* György hegedűművész.

A „C"-sorozat november 3-i hangversenyét Roger *Desormiere* vezényli, *Schneider* Hédi közreműködésével adják elő *Hacsaturján* szovjet zeneszerző „*Zongoraverseny*"-ét. A modern magyar zenét *Szabó* Ferenc műve képviseli. Műsorra kerül még *Debussy* és *Roussel*.

December 6-án *Fischer* Annie játssza *Mozart* „*D-moll zongoraverseny*"-ét Ebben a műsorban szerepel *Beethoven* „*III. Leonora nyitány*"-a és *Weiner* Leó „*Divertimento*"-ja is.

Az „A—B—C"-sorozat valamennyi hangversenyét a Városi Színházban tartják.

„A kis kakas gyémánt félkrajcárja" — az első magyar rajzfilm

Film készült: a Győri Állami Fonódáról, az aluminiumról és az időjárásról

A *Híradó és Dokumentum Filmgyár* közeljövőben megkezdi a rajzfilmek készítését. Ez a hír a magyar rövidfilmgyártás egyik új eseménye. Jelenti egyben azt is, hogy egy új műfaj, *a rajzfilm műfaja művelésének szép feladata kezdődik meg a magyar művészek, szakemberek részére* és képviseli a gazdag eredményekkel dolgozó rövid-filmgyártásunk fejlődésének *új állomását* is. A rajzfilmegyüttes megalakult, többi közt tagjai: *Fekete Edit, Macskássy Gyula, Bessenyei István, Kozelka Kálmán.* Többen nagy tapasztalatokkal rendelkeznek a rajzfilmkészítés terén, már számos *jólsikerült rajz- és báb-reklámfilmjüket* láthatta a közönség. Tervek szerint:

„A kis kakas gyémánt félkrajcárja"

című, régi magyar népmese nyomán készül az első magyar rajzfilm. Művészei behatóan tanulmányozzák a *szovjet rajzfilmeket,* ezek iránymutatásával törekszenek arra, hogy a szórakoztatás mellett — *tanítson* is a rajzfilm. „A kis kakas gyémánt félkrajcárja" mintegy 280 méter hosszúságú alkotás lesz és színes kivitelben készítik el.

A dokumentum-filmgyár másik híre arról számol be, hogy rövidfilmeseink a *Győri Állami Fonóda* egyik dolgozójának, *Balogh* Ferencné sztahánovista, *Munka Érdemrenddel* kitüntetett fonónő munkáját örökítették meg. A helyszínen készült felvételek, Baloghné életén és munkáján keresztül, megmutatják a magyar dolgozók megváltozott életkörülményeit,

a jobb munkateljesítményt, a boldogabb életet.

Beszámolnak a kiváló fonónő *munkamódszereiről, újításairól* és *magánéletéről* is, melyet otthonában gyermeke nevelésére, háztartása ellátására, tanulásra, társadalmi munkára és szórakozásra fordít. A filmet *Bazilidesz* Ábris rendezte.

Filmre kerül az *aluminium* is, országunk egyik legértékesebb ipari anyaga. A multban a bauxitot csaknem teljes egészében külföldnek juttatták, míg népi demokráciánk mindent megtesz, hogy

aluminiumiparunkat fejlessze.

A film bemutatja, hogyan *bányásszák* és *termelik* a bauxitot: végig vezet a termelési ágakon, melyeken keresztül a bauxitból *rendkívül fontos használati tárgyak* készülnek. Ennek során megemlékezik a film a Szovjetúnió nagy segítségéről is. Rendező: *Rodriguez Endre.*

És még egy hír: a fővárosi sajtó képviselői előtt levetítették az „*Időjárás*" című kisfilmet. Ez az alkotás szemléletes módon számol be a

Meteorológiai Intézetnek

mezőgazdaságunkra nézve rendkívül fontos munkájáról. Nagy feladatot teljesít ez a film a nevelés terén. Amint a képek mutatják — a mult babonáinak hatásaként — a vidék népe sok helyen úgy védekezett a vihar, a jégverés ellen, hogy *fejszét, kést, sütőlapátot* tett ki az udvarra. A film felvilágosít: pontos képet ad a „hideg és meleg frontok" kialakulásáról, az 1000 méteres magasságban készített felvételek lehetővé teszik, hogy a néző közvetlen közelről tanulmányozza a *felhők alakulását* és befolyását a csapadékképződésre. Ezzel és számos más érdekes, tanulságos képpel ismerteti meg a *természet törvényszerűségeit* és küzd az *ostoba babonák* ellen a film.

Bernard Shaw medencecsonttöréssel kórházba került

Bernard Shaw, a 94 éves angol drámaíró medencecsonttöréssel kórházba került. Hétfőn reggel szállították kórházba, ahol meg fogják operálni.

Shaw legújabb darabját néhány napja mutatta be az egyik londoni színház.

Színházak keddi műsora

Nemzeti: Szentivánéji álom (7). — **Magyar:** Albán táncegyüttes (8). — **Madách:** Liliomfi (7). — **Belvárosi:** Mélyszántás (7). — **Vidám:** Ingyenélők (7). — **Fővárosi Varieté:** Májusfa (8). — **Rádió:** Krasznodoni hősök (Kossuth 20.40). — **Fővárosi Nagycirkusz:** Szeptemberi vidám műsor (4, 8).

Az albán Filharmónia táncegyüttese Budapesten

Az albán Filharmónia táncegyüttese — amelyről már részletesen beszámolt a *Kis Ujság* — Budapestre érkezett. A negyvennyolc ifjú táncos és táncosnő Georgi *Perkun* szovjet balettmester vezetésével bulgáriai útjáról érkezett hozzánk, innen Csehszlovákiába és Lengyelországba utazik szereplésre. Itt tartózkodásuk alatt a MÁVAG-ban és egyik vidéki bányavárosban is fellépnek. Művészetük ismertetésére még visszatérünk.

Krasznodoni hősök

(Kedd: Kossuth-rádió 20,40)

Uj szovjet rádióműfajt ismertet meg a magyar rádió a közönséggel. Fagyejev, a nagy szovjet író Ifjú gárda című regényének két részletét, két hősi jellemképét halljuk a hanghullámokon át. A Szovjetúnióban ezt az ott elfogadott műfajt — mely nem hangjáték és nem felolvasás — azért iktatták be a műsorba hogy színesebbé, változatosabbá tegyék regényrészletek előadását.

A szovjet módszer a regénynek néhány jellemző részletét mutatja csak be, hogy azzal hangsúlyozza a mű lényegét. Egy férfi és egy női előadó mondja el az elbeszélő részeket, tehát azokat, amelyekben az író beszél és csak a párbeszédes részeket adják elő a többi szereplők. Ez a forma a rádió házi szaknyelvén „rádió-kulisszának" nevezett zajok, zörejek (ágyúdörgés, ajtócsapódás, stb.) hangközlései melodramatikusan beszőtt zenével helyettesíti, mint egykor a beszédet a „néma film".

Rácz György rendezte a nálunk kísérletnek tűnő bemutatót, mely Szerjósa (Bánfi András) és Oljeg (Gálcsiki János) jellemképén keresztül idézi fel az Ifjú gárda hőseinek a vértanuságig önfeláldozó történelmi cselekményeit a Krasznodont megszálló németekkel szemben. Oljegnek és anyjának mélyen emberi búcsújelenete és az Ifjú gárdába belépő 16—21 éves ifjak esküjelenete, megindító hatást kelt. „Én ... belépek az Ifjú gárda tagjai közé és ünnepélyesen megesküszöm . " — hangzik fel többször az esküszöveg foszlánya, hol a megrendültség, hol a lelkesültség vagy az elszániság és a hazaféltés különféle hangszínében és Kemény Egon merengő hangulatú érzelmes zenei aláfestése is ebben a jelenetben érvényesül legjobban. Az író szavát az első részben Lukács Margit és Gáti József, a második részben Bánki Zsuzsa és Horváth Ferenc adja elő átéléssel és elképzeltetően.

Az új hangközlési forma kétségkívül hatásos, csupán az zavar kissé, hogy két színész adja elő az elbeszélő részeket és ez úgy tűnik fel, mintha egymásnak mondanák el a szövegnek ezt, a drámai jeleneteket összekötő részét. Másrészt a regény szereplőinek egy-néhány szavát, mondatát gyakran — természetesen elváltoztatott hangon — szintén ők mondják, ami a szerepeket játszó színészek hangjával, beszédével nem mindig egyezik. Ezen azonban könnyen változtathat a rendezés újabb ilyen bemutatóknál. Az újszerű előadás így is széleskörű érdeklődésre tarthat igényt.

(t. e.)

Az I. Magyar Képzőművészeti Kiállítás kisebb szobrai és kisplasztikai művei

A szobrásznak könnyebb a kisebb szobrokon és különösen a kisplasztikai műveken a természet formáit visszaadni, a tárgy arányainak, részletviszonyainak, tagozásának és a részletek hangsúlyozásának rögzítésével tükrözni, mint a nagy arányokban, távolsági és monumentális hatásra tervezett, szabadban felállítandó, nagyméretű szobrokon. Mivel a szobrász a plasztikus ábrázolásnak e módjával aprólékos részletezéssel, változatossággal gazdagabb eszközökkel ábrázolhatja a természetet és az életet, *a nagy kiállítás kisebb szobrai és kisplasztikai művei jobban megközelítették az eszmei tartalom, a belső élet, valamint a munka mozzanatainak, a dolgozó ember létkörülményeinek valósághű plasztikai kifejezését.*

Ennek az alkotási stílusnak lehetőségei régibb, nagy művészeinket is közelebb hozták ahhoz, hogy a nép életét, küzdelmeit és a mai valóságot életszerűen ábrázolják. Íme, míg *Medgyessy* Ferencnek ókori siremlékekre emlékeztető nagy szoborműve, a *Merengő*, csupán mint tanulmányi hagyomány szerepelhet a kiállításon, addig két remekbe alkotott domborműve, a *Hídépítők* és a *Lánchid-munkások* drámai mozgalmassága, erővel teli, egyszerű formái, a súlyemelők erőfeszülésének érzékesítése és a mű egész képfaragói megfogalmazása merő életelevenség. Ugyanígy a valóságábrázolás remeke *Pátzay* Pál bronza, a *Kenyeret szegő nő*, mozdulatának ritmusával, klasszikusan egyszerű vonalaival és jelképien ható megkomponálásával. Kiváló művészeink közül ugyanerre példa *Forgách Hann* Erzsébet is. Kis gipsze, *Az új kenyérből minden dolgozónak jut*, értékes bizonysága, hogy elfordult korábbi kísérletezéseitől, melyekkel már-már csupán a furcsában, a groteszkben kereste a jellemzőt. Szobrászati kultúrájával most megtalálta önmagát és a valóságábrázolás kifejezésének formáját, újra érvényre juttatva ismert tulajdonságait, a jellemtükrözést az arcokon, az emberi testnek, a mozdulatnak részletező jellemzését és kivitelezési műgondját. Kiváló művészünk, *Vedres* Márk *Ifjúmunkása* leegyszerűsített, tökéletes formáival hat, *Madarassy* Walter *Ifjúmunkás pihenője* pedig a részletek gazdag kidolgozásával. *Boldogfai Farkas* Sándor *Vadász*-domborműve mozgásérzékeltetésével, életszerűségével és kompoziciójában, kis szobra, a *Gerelyvető nő* pedig eredeti megoldásában a gerelyvetés pillanatának megrögzítésével értékes szobrászati mű. *Kerényi* Jenő *Aszfalttörő* és *Ifjúmunkás* című egyéni szobrait és *Megyeri* Barnabás erőfeszülést kifejező *Krampácsolóját* említjük még meg a kis szobrokról írt véleményünk tanuságául.

Az apró szobrok élén *Kis Kovács Gyulának Sallai és Fürst emlékműtervét* kell elsőnek említenünk, amely az arcokon, a mozdulatokban és egész megfogalmazásában egyaránt tükrözi a bitófán halt forradalmárok megkínzottságán keresztül is kiütköző, az eszméért halni kész elszántságát, önfeláldozó elhatározását. Ám, mivel szabadban álló szoborműnél távolsági hatások elérését kényszerül figyelembe venni a művész, nem lehet tiszta képünk arról, mennyiben érvényesülhet a modell finom részletezésű kidolgozása megnagyításban. A 77 éves *Istók János*, régi érdemes művészünk, a már köztéren álló *Bem*-szobrának apró mását állította ki bronzban. E finomkivitelű kis remek felveti a kérdést, hogy szobrászaink tárgyi választásukban miért kerülik a mult és a félmult forradalmárainak és szabadsághőseinek ábrázolását, különösen mikor a mult annyi kevéssé sikerült történelmi szobra új, korszerűbb alkotásokra ösztönözhetné őket. *Farkas Aladár* két apró bronza, *Szovjet Hősi Emlékmű* és *Munkásnő zászlóval*, szerintünk szintén a valóságábrázolásnak minden tekintetben sikerültebb alkotása, mint nagyméretű szobra, a *Partizán*. *Földes* Lenke, ugyancsak jeles szobrászunk, *Termelőszövetkezeti csoport* című apró figuráiban a jellemzés és aprólékos kidolgozás példáit látjuk. *Tarcsányi* Árpád *Partizán* című szobra, mely figyelő állásban, térdére támaszkodva ábrázolja a szabadságharcost, valósághű kompozició és az arc kifejezésében híven tükrözi az eszmét és a jellemet.

Az érzések, indulatok, élmények, lelki mozzanatok arcok tekintetében és mozdulatokban nyilvánuló kifejezésére említjük meg a következő művészeknek a valóság elemeivel jelenítő műveit: *Ferenczy* Béni (*Játszó fiúk*). *Andrássy Kurta* János lendületes *Aratólánya*, a bőség és élet duzzadó jelképe, *Barta* Lajos életeleven csoportja, a *Boldog család*, *Dabóczi* Mihály (*Öntöző leány*), *Sz. Komor* Anna műve, az *Olvasó honvédek*, akiknek arcán tükrözik az élmény, *Somogyi* Sándor követ hengerítő *Dolgozója* eredeti beállításban, a testalkat aprólékos kidolgozásával és merész kompoziciójával. *Donner Gertrud Mária* mozgalmas és távlatos gipszdomborműve (*Gondoskodásunk a gyermekről*). *Szabó Iván Közös föld felé* című bronza és táncoló alakjai, valamint *Ambrózi Sándor*, *Csillag István*, *Malik József*, *Rubletzky Géza* és *Jálics Ernő* egy-egy műve. Külön emlékezünk meg egy meggyfatörzsbe faragott kompozicióról. *Szabó István Bronzfejtés a Rákosi Mátyás légaknában* című művéről, amelynek térelosztása, tagozása, alakjainak kidolgozottsága és jellemzése, mozdulatérzékeltetései mind azt bizonyítják, hogy nagy élmény és ihletett elmélyedés vezette a faszobrász kalapácsának és vésőjének minden alkotó mozdulatát. Az érme-művészek közül kiemeljük *Csúcs Ferenc* finomkivitelű munkáit, valamint *Mikus Sándor*, *Boldogfai Farkas Sándor* és *Borsos Miklós* műveit.

A kisszobrok és kisplasztikai mű[illegible] vek élet- és valósághű ábrázolásána[illegible] fejlődési lendületét azért is har[illegible] súlyozzuk, mert az ízlés, a tan[illegible] mány, a tudás elmélyedése jellem[illegible] a művészek alkotásait. Kerülték [illegible] túlzást és eredetieskedést és ne[illegible] mutatkozik rajtuk sehol a kezd[illegible] próbálkozás jele. Ezenkívül a dolg[illegible] zók és kisebb testületek könnyebb[illegible] megszerezhetik e műveket, lakásai[illegible] ban vagy termeikben az ízlés ne[illegible] lésének példájára állítva.

Tamás Er[illegible]

Emberek, tájak, madarak

A Balaton nem csupán földrajzilag jelent valami mást, mint többi tájaink, de hangulatilag is. Ez a jókora tó, amely Lepsény után csillan szemünkbe és nyaralókkal, zöldelő hegyekkel, szőlőskertekkel körülvéve, éggel ölelkezve, Aligától Keszthelyig gyönyörködtet — külön magyar csoda. Festő nem remekelhet hozzá hasonlót. Finom színei: A bíbor, tűzpiros, rózsaszín, üvegkék, almazöld, topázsárga sápadtlila, gyöngyszürke — hajnaltól csillaggyulásig váltakozva —, gyönyörködtetik a rajta utazót. A környező hegyek koszorúja, finom körkép a tó felett, és fehér házaikkal *visszatükröződnek* a csillogó vizen.

Amint suhan a hajónk a mézfényű délutánban, hosszan nyúlik el a sima somogyi partokig Tihany szépvonalú félszigete, a rajta lévő házak s a templom oly közelinek tűnik, hogy csodálkozom, amikor oldalt tekintve, Siófok és Füred közt a tó közepén találom magamat. Szántódhoz közeledem és ezen a csöndes délutánon *Csokonaira* gondolva akaratlanul is mormolom másfél század előtt írt sorait:

„*Lesz még kor melyben felettem is,*
Egy hív magyarnak lantja zokogni fog
S azt mondja népünk: óh miért nem
Éltek emberi századunkban?"

A hullámok tetejéről hömpölyög szét a csönd, mint valamely láthatatlan balzsam és szétárad idegeimben. A csönd a miénk: a hajó utasaié és az enyém. Elmerülünk benne, összeolvadunk vele. *A csönd adja nekünk, a nyugalom szerzi vissza erőnk teljességét és oltja belénk a munkába visszavágyódást, a nagy terveket. Szinte újjászülő varázslat a csend és a mi legnagyobb jutalmunk a munkában eltöltött esztendő után.*

Az egész tájat, a selymessé simuló óriás vizet, a hallgatag hegyeket, roppant mezőket és bennük az őszi csöndet ének zengi be: A lomb, a nádlevél, a kukorica címere, a fűszál, a virág csodálatos dalba kezd. Más tájak a tavasz pompájával, a nyár tündökletével ejtenek meg, ez a tájék a beteljesedő mezőn, a roskadozó gyümölcsfaágak alatt, gyöngyvösfürtű venyigéivel, hegyeivel, nádasaival — őszi napokon változik a legszebbé.

Hegyek, sikok, házak és a faluk valami elmondhatatlan otthoniassággal veszik körül a nagy vizet. Fonvód házai látszanak és ahogy kiköt a hajó, nyomban egy kedves, ismerős tájon találod magadat, amelynek fasora alól, mintha majd édesanyád alakja tünne eléd. Badacsony is ilyen, idilli, marasztaló. Emberek ülnek a présház előtti küszöbön. Öregek, mélázók, de csupa szívélyesség valamennyi. Kisfaludy korabeli dalt dúdolok, mosoly fut át arcukon s egy közülök — a legidősebb talán — eltűnik a nyíló ajtó mögött s kisvártatva megjelenik újra. Hébér s pohár csillog a kezében, aztán csobogva csordul a bor. *Ezek a hegylakók megőrizték a vendéglátás szíves módját, művészetét, szóban és tettben egyaránt, kár, hogy már egyetlen éjszaka után el kell válnunk.* A Szigliget felé vivő hajónkra már nem csupán a távolódó présházak fehér fala ragyog, hanem a kezekben lengő-lobogó kendők is.

Gulács csúcsos teteje felett finom hajnali pára remeg — kel fel a nap s ifjú költőnk „*Batsányi*" című verse jut eszembe:

„*Nyúljanak már hímzett inged alá agg kezeid,*
Tépd ki szíved,
Dobd fel,
Keljen a nap..."

És a hold keskeny sarlója eltűnik a megvilágosodó égen. Keszthely tornyain napfény csillog. Messziről integetnek a vörsi jegenyék és mint gyermekkoromban reggeliző-asztalhoz szólítanak a hajnali harmatcseppek csillogása felett átzengő harangszók. A kitáruló ajtón át elémszöknek az otthon édes illatai, a küszöbön megjelenik apám, kezében főzőkanál úgy, mint hajdan a pásztortűznél. A kerítések mögül, a túlsósor ablakaiból ismerős arcok mosolyognak felém. Az udvaron sorakozó szilvafák hamvas gyümölcse biztat:

— Szakíts le már!

Az őszi tájak, mintha sóhajtoznának, az erdő fáin mozdul a lomb. Fenn a hegyen reszket a szőlőlevél s a lehajló bokor alatt illatozik a gomba. Kicsit szomorkás, kicsit mosolygó az ősz. Nagycímerű kukorica bólogat a szélben, gyorsan telik a répásszekér, mint akit gazdag ősz pakol meg. Egyetlen évszak sem bolydítja meg úgy a tájat, mint az ősz. A megérett termények sokasodnak körülöttünk bármerre nézzek. A begyűjtés ritmusa hullámzik körös-körül. [illegible] rosodó levelű venyigerengeteg, [illegible] ricatáblák, paradicsommezők [illegible] terített asztal, amelynél eg[illegible] ország a vendég, nem a gaz[illegible] ízek, zamatok ínysimogató [illegible] át a levegőn. Az ősz bizt[illegible] kamráinkat, raktárainkat.

Őszi érettségben és [illegible] jba [illegible] nall- gatnak a mező, rét, ná[illegible] getek. Most ebben a csöndbe[illegible] súzko- dás hangulata borong[illegible] ske-apó összegyűjtötte vándor[illegible] megleb- benti szárnyát, de kic[illegible] ég elidőz a ház felett elfutó sür[illegible] dróton.

Csupa izgalom és [illegible]s néma a tájék. A nád közt, a [illegible]kon, bokrokon, ágakon annyi [illegible] madár. Az öregedő nádba beleolvadva hallgat a bölömbika. Fölötte őszi vendég: szélkiáltó lebeg, mintha keresné a gólyát, de csak a bíbic kiáltoz feléje. A friss szántásokon a legkedvesebb madár, barázdabillegető illeg az eke után. A fogoly nagy nyugalommal sétál és rácsodálkozik a szaladozó fürjre. A közeli bokrosból fácán fut elő és tűnik bele a nádsűrűbe. A bokrok ágain fülemile hallgat s a föléje hajló tölgyfaágról az örvösgalamb fémesfényű tolla csillan. A vadgalamb úgy sétálgat, mintha el sem akarna menni, talán enyhe telet érez. Csinos, aprótermetű gerle lépeget s csak akkor riad, amikor a búbosbanka elrikoltja magát. Harkály szaladoz a fa oldalán és körötte kerengve ereszkednek a fákról a korán hulló levelek, hűs szél szalad át a tájon. *Itt az ősz!*

Borsi D. József

Jálics Ernő

Állatszobrait porcelánba öntöttét a XX sz. kezdetén.

Molnár László, Herendi porcelánszobrok. Vesprém

6 l.

Jálics Ernö, szobrászm. MDK

416. Tékozló fiu. Bronzban eladó.

Mücsarnok. -1925-26. Art -Kiállitás. Kat. 36.l.

MDK

Jálics Ernö, szobrász

Tékozló fiu. A kiállitás java értéke.

Gerö Ödön: ? Magy. Müvészet.1925. 392.l.

Jálics Ernő tudván M.D.K.

Sértifej c. portréja emlitve:

Redő F. IV. hagyar képrömův. kiállitás
Muvtört. Ért. 1954 1 sz. 168

MDK.

Jálics Ernő szobrász

"Kiss Lajos Kossuth-díjas tudós arckepe " /gipsz/

VI.Magyar Képzőművészeti Kiállitás
Mücsarnok,1955. 42.1.

MDK

Jálics Ernö, keramikus

feszülete, a Szépmüv.Muz. inditványára kivitelezett Toporci Madonna kitünik.

R.Szöröli Ilona: A kultuszminiszter nyitotta meg a keramikai kiállitást.
Uj Magyarság. 1942. nov. 7. 6.l.

Jálics Ernő

és Madarassy Walter közös műve az Eucharisztikus Kongresszus emléktáblája a lipótvárosi bazilika falába illesztve

Repr.

MAGYAR IPARMŰVÉSZET
1940. 103. l.

MDK.

Jálics Ernő

Pénzes Éva cikke.

Müvészet 1964.dec.p.38.

.

VÁROSAINK MŰVÉSZETI KULTÚRÁJA

Egy ország művészeti kulturájának teljes kivirágzásához a művészek tehetségén kívül szinte elengedhetetlen a széles látkörű művészetpártolók adakozó kedve és a társadalom kifinomodott művészetszeretete. Ahol e három tényező egyike hiányzik, illetve összhangjuk nem teljes, ott a művészeti életben zavarok mutatkoznak.

A magyar képzőművészet bajainak gyökerét is ebben a még ingatag talajban kell keresnünk. Művésztehetségünk igazán szép számmal van. A mecenástípus a maga klasszikus értelmében — sajnos — már eltűnt. A hajdani igaz mecénások szinte maguk is építettek, a művészekkel együtt alkottak, ihletett részesei voltak nagy művészi tervek elgondolásának és megvalósításának. A mai megváltozott viszonyok között magánszemélyek csak ritkán vállalhatják e szerepet, helyükbe az állam, a városok, a közületek, egyházak, intézmények léptek. Ezek a tényezők azonban csak az anyagiakat biztosíthatják, ami nem meríti ki a régi mecénásoknak fentebb körvonalazott szerepét. A közületeknek, szervezeteknek vezetői azonban hivatalos munkásságuk mellett nagyszabású művészi feladatok elgondolására, illetve az abban való cselekvő közreműködésre csak ritkán vállalkozhatnak. Nyílvánvaló tehát, hogy e pontnál megtaláltuk azt a hiányt, mely művészetünk és művészi kultúránk jobb alakulását lényegesen gátolja.

A művésznek szüksége van céltudatos támogatóra, aki maradandó jellegű alkotásra indítsa, viszont mindkettőjüknek a széles néprétegek művészetszerető együttérzésére kell támaszkodnia. Az összes társadalmi osztályoknak vállalniok kell a művészeti kultúrából reájuk háramló feladatokat és kötelességeket, mert lelkes megértésük sarkalhatja csak eredményes munkára a művészt.

Művész, megértő, bőkezű megrendelő és a nagyközönség az a hármas egység, melyből egészséges, viruló művészeti élet fejlődik, de természetesen csak akkor, ha ezek összhangja teljes és a szerepek nem cserélődnek föl. A „mecénásnak" nemcsak adakozónak, de hozzáértőnek is kell lennie és nem szabad engednie, hogy a kevésbbé csiszolt művészi ízlésű tömeg kívánalmai kiszolgálójának szerepére kárhoztassák, mert hiszen akkor a művésznek nem segítő társává, hanem guzsbakötőjévé válik.

Művészetpolitikánk ezeknek a felismeréseknek alapján tette meg a lépéseket abban az irányban, hogy a magyar művészeti kultúrát egészséges alapon építhesse fel.

A mai idők művészi kultúrájának fontos pillérei a városok. Sok városunk áldozott művészeti célokra, de ezek a műalkotások eddig inkább csak nagyjaink életének bizonyos évfordulói alkalmából esetszerűleg létesültek. Nehezen vált tudatossá az a gondolat, hogy magáért a művészetért, a szebb, jobb, emelkedettebb élet kedvéért díszítsük, szépítsük városainkat. A művészet nemcsak a történelmi megemlékezés célját szolgálja, hanem önálló, a legmagasabb szintig szálló szellemi megnyilvánulás, nemcsak eszköz, hanem örök cél, a megtisztult érzésnek, a szépnek legteljesebb kifejezése.

Mindegyik városunknak megvan a maga történelmi multja, földrajzi, helyi, népi, sajátossága, ezeket kell elsősorban hangsúlyozni művészi kialakításukban. Más és más jellegzetességnek kell rendezési tervükben, díszítésükben érvényesülni és ezáltal nemcsak a városok nyernek sajátos értékeket, hanem a művészet különböző ágai is változatosan jutnak szóhoz és újabb értékkel gazdagodnak. A polgároknak büszkéknek kell lenniök a maguk városára, annak sajátos szépségére. A régi idők nyomdokain haladva a magyar városoknak is nemes versenyre kell egymással kelniök azért, hogy a magyar művészet kincsesházából minél többet, szebbet vallhassanak magukénak. Amelyik polgárt ez az érzés tölti el, az saját otthonában is e szerint fog gondolkozni és igyekezni fog környezetét megszépíteni. Hiába küzdünk a művészetben felburjánzott kontárság, vagy a műkereskedelem egy részének garázdálkodása ellen rendszabályokkal, a javulást ezen a téren is csak a közízlés emelkedése hozhatja meg.

Az általánossá váló, mind mélyebbre hatoló műveltségen keresztül terebélyesedhetik csak igazán naggyá a magyar művészet. Ezen az alapon már építhet a mai idők egyik *leghivatottabb* korszerű mecénása : a város. A kormányzat gondoskodott róla, hogy a helyi tanácsadókon kívül rendelkezésükre álljon olyan véleményező testület, melyben országosan elismert szakértők ülnek. Amint az köztudomású, a kultuszminisztérium művészeti ügyosztálya mellett működik az Országos Irodalmi és Művészeti Tanács, amelynek egyik főfeladata éppen az, hogy a városok művészetpártoló tevékenységében az egyéb munkákkal elhalmozott városi vezetőség mellett, mint tanácsadó működjék és megkönnyítse részükre a művészet terén fölmerülő feladatok megoldását. A *Tanács* abban is segítségére siet a városoknak, hogy évekre kiterjedő tervet dolgozhassanak ki művészi színvonalú díszítésük, szépítésük érdekében. Az állam az előre kidolgozott tervek alapján sokszor anyagi hozzájárulással is segíti az egyes nagyobbszabású művészi alkotások megvalósítását.

Ugyanezt a gondolatot szolgálják a művészeti hetek is, melyeket a vallás- és közoktatásügyi miniszter megbízásából a Tanács rendez. Az a körülmény, hogy a legutóbbi nemzeti képzőművészeti kiállítás a felszabadult Kassán volt, nemcsak a Felvidék nagy kulturális központjának különleges megbecsülését jelentette, de egyúttal útalás volt arra a fontos szerepre is, melyre vidéki városaink a magyar művészeti kultúra terén hivatottak.

Az új magyar művészeti politika minden eszközt és alkalmat megragad arra, hogy e fontos tervét megvalósíthassa és ilyirányú programmját minél szélesebb körre kiterjeszthesse. Így pl. a Szent István Emlékév Országos Bizottsága is ezen az alapon határozta el, hogy 17 vidéki városunkban gondoskodik Szent István királyunk emlékének művészi megörökítéséről. A Bizottság ily jellegű jelentős adományaihoz csak azt a feltételt fűzte, hogy az adományozásban részesülő városok a maguk erejéből is vállalják el párhuzamosan valamely más művészi feladat megvalósítását.

Az elmondottakban vázolt kezdeményezés természetesen nem ölelhette fel egyszerre az egész országot. A rendelkezésre álló kevés anyagi erőt oly módon kellett felhasználni, hogy annak összpontosításával egyik városunkban minél előbb a legszámottevőbb eredmény mutatkozzék s így ez a város mintegy például szolgálhasson a többinek a további teendőkre nézve. A Szent István év legkimagaslóbb ünnepségei Székesfehérvár, az ősi Szent István-alapítású város köré csoportosultak. A város átérezve történelmi múltjából folyó kötelességét, minden erejét latba vetette, hogy a jubileumi év alkalmából méltónak bizonyuljon régi hírnevéhez és újabb jelentős művészi alkotásokkal pótolja azokat a műkincseket, melyeket a török hódoltság elpusztított. El lehet mondani, hogy a kormányzat és a város vezetőségének, közönségének összefogása érdemes, jó munkát eredményezett. Székesfehérvár, mely néhány év előtt még semmiben sem különbözött a vidéki városok megszokott képétől, ma művészeti kultúrában az élre szökik. A város vezetősége tényleg a legjobb értelemben vett modern mecénási szerepet tölti be és a város közönsége szerető büszkeséggel támogatja a város vezetőségét ezirányú munkásságában.

Maguk a tények beszélnek mindennél jobban, meggyőzőbben. Tekintsünk el az építészeti alkotásoktól — habár kétségtelen, hogy erre mentségül csak mondanivalónk szükreszabott terjedelme szolgálhat — mert Székesfehérvár régi, műemlékjellegű épületeinek, áldozatkész, stílusos helyreállításával igazán példaadó, nagy munkát végzett, és tartsunk seregszemlét azok felett a művészeti alkotások felett, melyek Székesfehérvárott az utóbbi három évben létesültek.

Ha nem is időrendben, de mégis először kell megemlékeznünk *Sidló Ferenc* „Szent István" szobráról, melyet a nemzet áldozatkészsége emelt. Az ősi koronázó templom alapjainak feltárásával kialakult Romkert mauzoleumát *Aba-Novák Vilmos* hatalmas falfestményei díszítik. Ugyancsak ő festi a városháza három nagy falfestményét, melyek a Szent István Emlékév országos ünnepségeiből merítik tárgyukat. A városháza közgyűlési termének falát *Kontuly Bélának* az Arany Bulla kiadását megörökítő falfestménye ékesíti, az ő műve a Kormányzó Úr Ő Főméltóságának arcképe is. A közgyűlési terem művészi kiképzését *Ohmann Béla* Szent Istvánt és Árpád fejedelmet ábrázoló szobrai teszik teljessé. A polgármesteri termekben nyert elhelyezést *Erdey Dezsőnek* a Kormányzó Úrról készült mellszobra, *Pekáry István* gyönyörű történelmi faliszőnyege. Kellemes változatosságot hoz a városház folyosóján *Kitlinger Károly* „Patrona Hungariae"-t ábrázoló érdekes kovácsolt vasmunkája. A városház előtt áll *Pátzay Pál* alkotása: a császári és királyi 10 . huszárezred emlékét megörökítő lovasszobor. *Lux Elek* művei: Szent Imre és Vattay várkapitány szobra. További kimagasló művészi alkotások *Ohmann Béla*: Kálmáncsehi Domonkost, *Moiret Ödön*: Nagy Lajost ábrázoló szobrai, *Medgyessy Ferenc*: Dombormíves török kútja. *Bory Jenő*: „Gólya" című közvetlen hatású művészi alkotása a strandfürdőt díszíti. Szent István emlékérmét *Madarassy Walter* készítette. A Rom-kert szobrászati ékességei is az ő munkái. A legközelebbi jövőben állítják föl *Aba-Novák Vilmosnak* a párizsi világkiállításon szerepelt nagy, történelmi festményeit és az ezek elhelyezésére szolgáló épületet *Jalics Ernő* Anonymust és Kézai Simon mestert ábrázoló szobrai fogják díszíteni.

A felsorolás teljességéért — művészi értékükre való tekintettel — fel kell említeni *Pásztor János* hősi emlékművét és *Erdey Dezső* Varkocs György várkapitányt ábrázoló alkotásait is, bár ezek korábbi időkből származnak. Jelen ismertetésünk hűsége kedvéért meg kell említeni, hogy ezzel a felsorolással ne tekintsük lezártnak a művészi alkotások sorát, mert újabb tervek vannak előkészítés alatt.

Székesfehérvár művészi fejlődésének mérlegét azonban nemcsak a szám adja meg, hanem elsősorban az a körülmény, hogy mindezek az alkotások a legnagyobb művészi körültekintéssel valósultak meg és felállítási helyüknek megválasztása tekintetében is a legteljesebb hozzáértéssel és gondossággal járt el a város. Csak így lehetett elérni azt, hogy mindezek az alkotások nemcsak önmagukban váltanak ki művészi hatást, hanem mint a városkép szerves részei illeszkednek bele a város történelmi hangulatába.

Természetesen nem egyetlen város művészi fejlesztése a cél, Székesfehérvár csak az élő, sugárzó példa

Say Géza: Vajdaink művészeti kultúrája. Napkelet 1940. 38. l.

tov ább
2

Jálics Ernő

~~Bánáti Schwerik József~~

~~Bezuk János~~

~~Dudosits Jenő~~

~~Erdey Dezső~~

~~Tekete József~~

Jálics Ernő

Jégh József

(Imrek Zsigmond)

Kemény László

Kontuly Béla

1926. állami ösztöndíjat kaptak

Képzőm. jövk. évk

1925 - 27 (.56. lit)

10/Pg

Jálics

Magyar Művészet, 1926

1770.
kiállítások.

Jálics Ernő szobrász

Pesti Hirlap. 1926. máj. 22. 9–

Fóthy János: Pavosti Szelem

Jálics Ernő nobrán

Tér és Forma, 1929

V. évf. 3/3.

Hárkay Bertalan: A római Magyar A-
kadémia.

Jálics Jenő Szobrász

Művészet, 1940

V. évf. 32. sz. 50. o.

Kende Béla: Mam mesterek Ki-
nes várlatai.

Erdő

Jálits Henő szobrász

Budapesti Szemle CCLXII. 1942. 298-306. Ybl Ervin: Képzőművészet

Jálics Ernő szobrász

Magyar Müvészet 1925.369-392.o.
Gerő Odön: Az akt-kiállitás.

Jálics Ernö [illegible] szobrász.

Dombormüpályázatot nyert a N.Szalonban.

Katol.Szemle.1941.78-81.l.

Falics Ernő szobrász

Magyar Csillag, 1944 IV. 1.

W. évf. 7. sz. 440. o.

Farkas Zoltán: kiállítások.

Jálics Ernö festö.

Katol.Szemle.1942.181-82.1.

Jalics Ernö festö.

Katol.Szemle.1941.470-73.l.

Jálics Ernő szobrász.

Magyar Művészet 1925.55-56.o.
/j.s./:A Szinyei Merse Pál Társaság-
ból.

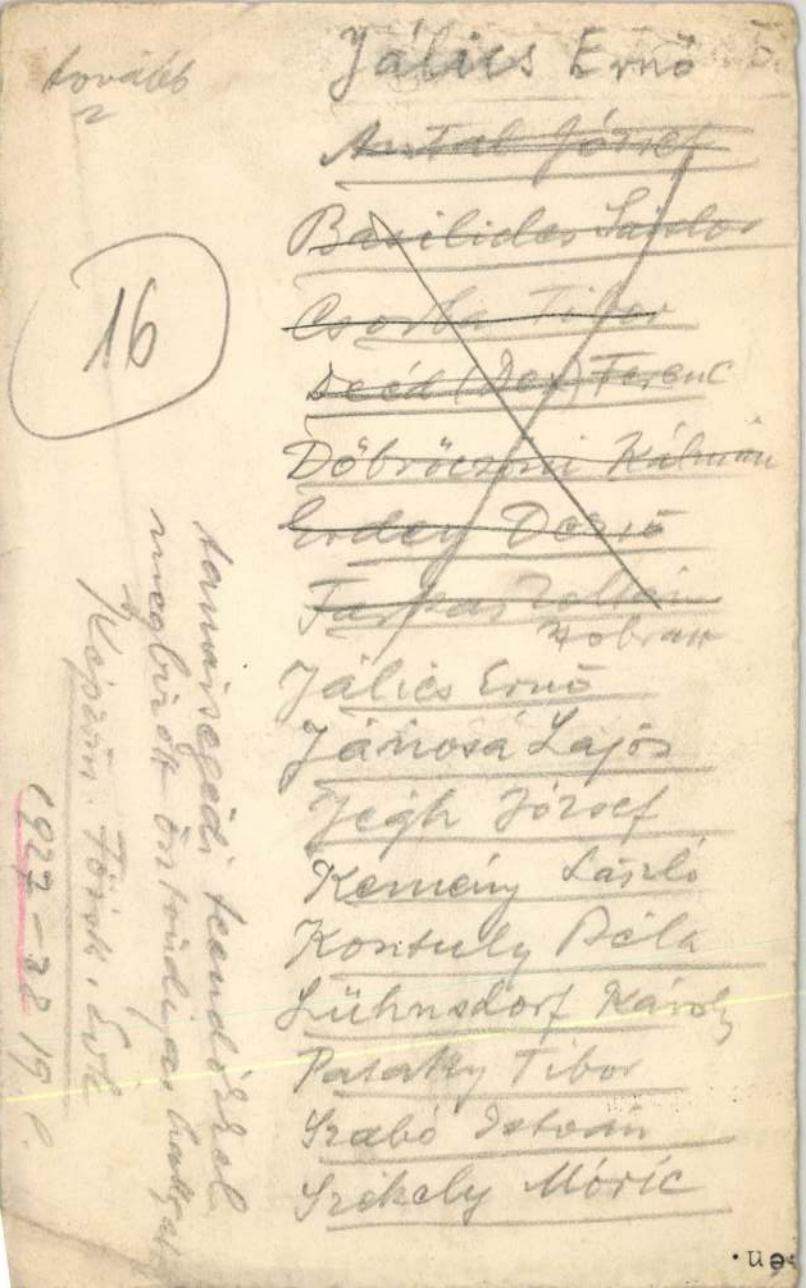

tovább
2

16

Jálics Ernő
~~Antal József~~
~~Basilides Sándor~~
~~Csorba Tibor~~
~~Deéd (Dey) Ferenc~~
~~Döbröczöni Kálmán~~
~~Erdey Dezső~~
~~Farkas Zoltán~~
Hobrán
Jálics Ernő
Jánosa Lajos
Jegh József
Kemény László
Kontuly Béla
Lühnsdorf Károly
Patatky Tibor
Szabó István
Székely Móric

tanárségédi teendőkkel
megbízott öntöndiyes hallgató
Képzőn. Főrek. Lvk.
1927-28 19 e.

A miniszter rendeletéből:

~~xxxxxxxx~~tanácsos.

A hivatal

Jálics Ernő

szobrász

Képzőm. Közlöny

1939. 2. sz.

Székesfehérvár érdekes kísérlettel lepte meg a magyar művészetet. Az Országos Irodalmi és Művészeti Tanács hozzájárulása után megbízást adott Jálics Ernő szobrászművésznek, hogy készítse el Anonymus és Kézai Simon 3 m. magas szobrait. A megbízás érdekessége az, hogy a szobrokat Klinker anyagban fogják kivitelezni. Ezzel az intézkedéssel tehát egy új szobrászati »nemes«-anyag került a magyar szobrászat anyagkészletébe, ami annál inkább is örvendetes, mert ezáltal egyes magyar épületszobrászati feladatokat az épület tömegével és anyagával összhangban lehet majd megoldani. A szobrokat azelőtt az épület előtt állítják majd fel, amelyben vitéz Aba-Novák Vilmos az 1937. évi párisi világkiállításra készített freskóját fogják elhelyezni.

Jálics Ernő
festő

M.D.K.

Mint fiatal festő növendék nagy szegénységben élt és az Epreshert gyjsz raktáraban töltötte az éjszakákat.

Pataky Dénes: Mihálta Pál
Művészet, 1969. április - 22 lap

Jálics Ernő MDK

Tékozló fiu, bronz

Műcsarnok 1925-26 Akt-kiállitás

MDK

Jálics Ernő

a Nemes-alapitvány két és félmilliós tanulmányi jutalmát kapta

Torso, repr.

/j.s./: A Szinyei Merse Pál Társaságból. Magyar Művészet 1925. 1. sz. 55.l.

MDK

Jálics Ernő és Madarassy Walter

közös müve az eucharisztikus kongresszus emléktáblája a lipótvárosi bazilika falába illesztve, repr.

Magyar Iparmüvészet 1940. 103.l.

MDK

Jálics Ernő

Reggel

Képzőművészet 1935. 83-84. sz. 81.l.

MDK

Jálics Ernő

Női kéémás

2. M. Képzőm. Kiáll. ... Asztalos S. cikke. Magy. Nemz. 1931. dec. 1.

MDK.

Jálics Ernő, nobrán

Nőifej. Gipsz.

Mücs.-Tav. tárl. a Mücs.-ban. Hősök tere.
1952 máj. 10 - jun. 4. Jegyz. 14. l.

MDK

Jálics Ernő

Tékozló fiu, repr.

Évk. KMT. 1928. 61.l.

MDK

Július Ernő, szobrász

A Szinyei M.P.Társ.által dijazott.

107.	Női torzó.	Gipsz.
108.	Női torzó.	"
	Fiu akt.	"

Bemz. Szal. 333.kiáll. -1925.III.15.-29. kat.

MDK

Jálics Ernő
Pihenő, gipsz

Kippl-Rónai Társ. I. kiáll. Ernst Muz. 1946. márc. 12 l.

MDK

Jálics Ernő
Anyaság, gipsz
Munka, gipsz
Koldus, gipsz

Ady-Kör kiáll. 1946. dec.

Jálics Ernő

Itató, gipsz

III.M.Képzőművészeti Kiállitás 1952.december-
1953. március, katalogusa, 1 lap

Jálics Ernő

Feszület,

Egyházművészet a lakásban kiállitás ,Budapest 1944.február katalogusa.

MDK

Jálics Ernő

Pihenő, gipsz

Magyar Képzőművészetért. 1. kiáll.
Ernst Muz. 1946. jul. 15 l.

Fényképész

Magyar Foto: GK 1029/2 Hegedüsné

Fáliss Ernő: Női arckép

Gipsz

1957. X. 29.

Neg. van

MDK

Jálics Ernő

Női akt bronzban, gipsz
Női portrait
Női torsó, bronz, márv.

Kévé XX. Kiáll. M. Szal. 1929. febr.
20 l.

FELJEGYZÉSEK.

TAMUŻ – תמוז ✳ JUN.-JULIUS

Ujhold 2.	ב' דראש חדש	1	א	Péntek	26	János és Pál
Heti szidr. Kórach	קרח	2	ב	Szombat	27	László kir.
		3	ג	Vasárnap	28	**D. 4. Leó pp.**
		4	ד	Hétfő	29	**Péter és Pál**
		5	ה	Kedd	30	Pál emlék
		6	ו	Szerda	1	**Julius.** Theod. áld.
		7	ז	Csütörtök	2	Sarlós Bold.-A.
		8	ח	Péntek	3	Jáczint vt.
Heti szidr. Chukasz	חקת	9	ט	Szombat	4	Ulrik pk.
		10	י	Vasárnap	5	**D. 5. Jéz. sz. vére**

Jálics Ernő MDK

Női akt, gipsz

Műcsarnok 1933. Klebelsberg Kuno emlékkiáll.

FÁLICS ERNŐ
szobrászat

Pécs

Csontváry Múzeum

TKM 223

FALICS ERNŐ
szobrászat

Pesterzsébet
Magyarok Nagyasszonya
temp.
TKM 539

12. old.

FALICS ERNŐ
szobrász

Budapest
Szent István-bazilika
TKM 626

13.dd.

Negatív

Zilahi István Hegedűsné

Jálics Ernő: Kiss Lajos portréja

Kober

Jálics Ernő

1925. SzMPT által díjazott művének
kiáll. N. Palon.

Női torzó, gipsz
Női torzó. gipsz
Fiú akt, gipsz

SzMPT-tól 2 évben díjazó
elismerés.

~~Arch. f. Anthrop.~~ ~~V. 166.~~

Jálics Ernő, szobrász. MDK

Anonymus-szobrát Székesfehérvárott állítják fel.

— : Hír 8

NÉPSZABADSÁG bp. 1966. nov. 22 [Vidéki]

Jálics Ernő MDK

Kossuth Lajos-utcai emléktábla, mészkő

Mücsarnok 1944 Tavaszi tárlat

Jálics Ernő MDK

Tanulmány, gipsz

Mücsarnok 1944 VII.Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

MDK

Jálics Ernő

Betlehem, gipsz

M. Egyházművv. kiáll. N.Szal. 1941.II.

Jálics Ernő

MDK

Köpülő asszony, gipsz

Műcsarnok 1939 dec.-1940 január

Jálics Ernő

MDK

Női fej, gipsz

Műcsarnok 1940 Tavaszi tárlat

Jálics Ernő MDK

Női arckép,

Mücsarnok 1951. II. Magy. Képzőm. Kiáll.

MDK

Jálics Ernő

Tanulmány, gipsz szobor

Főv. Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke

Bp. 1952.

9000 - 67

Jálics Ernő MDK

Itató, gipsz

Mícsarnok 1952/53 III. Magy. Képzőm. Kiáll.

Jálics Ernő szobrász M.N.K.

Művével gyarapodott a Galéria állománya.

Álló nő c. aktszobor

Csengeryné Nagy Zsuzsa: A Magyar Nemzeti Galéria az 1957-58-as évben 198.l.

A MAGYAR NEMZETI GALÉRIA KÖZLEMÉNYEI II. Bp. 1960.

MDK

Jálics Ernő
Éva, ólom

Szépmüvészet, 1941, 328 l.

Jálics Ernő (1895-)

Tanulmány.
Szobor.Gipsz.

A Fővárosi Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke
Budapest 1952.

MDK

Jálics Ernő

Ernst Lajos 160 pengős szobrászati díját nyerte

A Szinyei Társaság Tavaszi Szalonjának dijai.
Ujság 1927. márc. 27. 17.l.

MDK

Jalics Ernő

Farkas Z: Kiállitások /Almásy Teleki Éva intézetében/ Magyar Csillag 1944 IV.l. IV.évf.7.s7. 44o l.

MDK

Jálics Ernő

Képzőm. Közlöny. 1939. 3-4. sz.

MDK

Jálics Ernő

Szépmüv. Muz. Évk. 1935. VII. 193 l.

Fálics Ernő

Többekkel együtt Medgyessy Ferenc útján indult.

Nemeth Lajos: Modern magyar művészet, Corvina, 1968 75. l.

MDK

Jálics Ernö, épitész

a szinpadmüvészeti részben szerepel.

Dr.Ujlaky Andor: A magyar müvészet nagy bemutatkozása Milanóban. -Milánó,VII. nagy Nemzetközi Iparmüvészeti Kiáll. -Nemzeti Ujság. 1910.III.24.

MDK

Jálics Ernő

A művészi m.kerámia ünnepe. Magyarság, 1942.nov.7.

tca_41. Parasztház, földszintes, osz-

.. 27 l./

Jálics Ernő [redacted]

Éva, ólom

Műcsarnok 1942 [redacted]

A magyar művészetért c. kiáll.

Jálics Ernő

"Női akt" c. szobormüve a római ösztöndijas művészek kiállitásán.

N.U. 931.V.24.

M.D.K.

Jálics Ernő

"Matyó fej" c. szobrának repr.-ját hozza a lap a gróf Almásy-Teleki Éva Művészeti Intézete kiállitásáról.

A hét kiállitásai c.
Film Szinház Irodalom, Bp. 1944. márc. 23-29.
VII. évf. 13. sz.

MDK

Jálics Ernő

Leányfej, gipsz

IX. Magyar Képzőm. Kiáll. Mücs. 1962. 27.l.

Jálics Ernő MDK

Lovasszobor, gipsz

Műcsarnok 1943 A magyar művészetért c.kiáll.

MDK

Jálics Ernő

a Nemes Marcell alapitvány két és félmilliós tanulmányi jutalmát kapta

A Szinyei Társaság külföldi utazási ösztöndijai. Magyarság 1925. márc. 22.

.

MDK

Jálics Ernö, szobrászm.

a Római Collegium Hungaricum csoportjából.
Ilyen nemzetközi kiállitáson való részvételt elismerés illeti.

/gy./:A velencei nemzetközi kiállitás.
Képzömüvészet. 1930. 32.sz. 165.l.

MDK

Jálics Ernő

Képzőm. Közlöny. 1939. 2. sz.

Кёрзём. Кёлбу. 1939. 2. ва.

MDK

Jalics Ernő szobrász

Szobormüvével szerepelt a somogyi művészek reprezentativ kiáll.-án.

Cikk: Somogyi ...

Képzőművészet, 1934. 78.sz. 229.lap

M.D.K.

Jálics Ernő
szobrász

Élet nagyságú Éva szobra, ez kisebb méretben is elkészült, a nagyszobor párja Ádám figurája. A Bazilikát falat domborműve díszíti.

Ezdey Márta: Jálics Ernőről
Művészet, 1963. december – 35 lap.

Jálics Ernő
szobrán

M.D.K.

„Korpusz" című szobra dicséri művészetét.
„Dunaujvároson van Vincellér című műve
felállítva, a csongrádi iskola előtt előtt
van a „Földgömböt tartó-nő" című szobra.
Az oroszlányi strandon a „Vethőző nő" és
Komlón a Gerelyvető-je van elhelyezve.

Ezdeg hárta: Jálics Ernőről
Művészet, 1963. december – 35 lap

Jálics Ernő
szobrán

M.D.K.

„Bölény", „Szent Péter", „Villon", „Mózes"
"című szobrai portréi: Gerlóczy, Jajczay,
Boros, Peidl fejeit, női ábrázolásai Keresz-
turyné, Borosné, Erdey Decsőné és Munkácsy
Mihály unokahugaról mintázott fejszobrok.
„Vak bány" című szobra művészetére jellemző

Erdey Márta: Jálics Ernőről
Művészet, 1963. december – 35 lap

M.D.K.

Jálics Ernő
szobrán

Köpülő asszony", „Kati néni", „Kulonia
"Törő asszony", „Széllel viaskodó parasztasszony" a „Matyó asszony" hiszp és kesebb
méretű plasztikai művei. Régebben min-
tázott nőiaktja a Nemzeti Galéria tulajdona

Ezdey Mátra: Jálics Ernőről
Művészet 1963. december – 35 kap

M D.K.

Jálics Ernő
szobrán

Sirató
Kitalakos kompozíció } repro
Akt részlet

Ezdey Márta: Jálics Ernőről
Művészet, 1963. december — 35 kap

MDK

Jálics Ernő

Ernst Lajos díját nyerte 1927-ben

Tavaszi Szalon. 1935.

MDK

Jálics Ernő

Felavatták a kettős szentév emlékét megörökitő dombormüveket. Nemzeti Ujság 1940. aug. 20.

MDK

Jálics Ernő

Hétfőn avatják fel a Bazilika falán elhelyezett magyar szentévi dombormüveket. Nemzeti Ujság 194o. aug. 18. 6.l.

MDK

Jálics Ernő

Fővárosi utcajelzőtáblák.
Szépmüvészet. 1942. 45.l.

MDK

Jálics Ernő

A vallás-és közokt. min. vásárlásainak kiáll. a Szépm. Muzeumban. Szépművészet 1941. 2o6.l.

MDK

Jálics Ernő

Tél a művészetben. /Bpest,1940/. 87.l.

Jálics Ernő
szobrász

M.D.K.

A kévé csoport tagja volt,

Farkas Zoltán: Szablya Frischauf Ferenc
Művészet, 1963. április – 4 8 lap

MDK

Jálics Erjő szobrászm.

/?/

Műcsarnok. Tavaszi Tárlat.
Képzőművészet. 1929. 18.sz.

Jálics Ernő

MDK

Szerepelt a kiállitáson.

Dévényi Iván: IX. Magyar Képzőművészeti Kiállitás
VIGILIA 1962. jul. 432-44-434.lap.

Jalics Ernő
festmény

M.D.K.

A homlói Sporttelepen van
gerelyvetőt ábrázoló festmény.

Lehőcz Mária: Homlói képzőművészetéről
Művészet, 1963. január - 31 lap.

MDK

Jálics Ernő

Tanulmányfeje, a modern magyar kisplasztika kiáll.-on a Tamás Galériában.

Cikk: Modern magyar kisplasztika.

Pesti Hirlap 1938.jan.9.

MDK

Jálics Ernö, szobrász

Matyó nöi fej. Bronz.

A Vall. és Közokt. Min. vásárlásainak kiállitása. Az O. M. Szépmüv. Muz.-ban. 1938 jul.1.-aug.1. Bp.1941. Kat. 12.l.

MDK

Jálics Ernő

Köpülő asszony, szob.

Spectator: Képzőművészet. Epesti Szemle, 1940, gépr.sz. 74-80 l.

Jálics Ernő

MDK

Dicsérő elismerést nyert

N.Szal.333.kiáll. Dijazott művészek. 1925. márc. 1.

9

MDK

Jálics Ernő

résztvett az alábbi pályázaton

Kik pályáztak az Ady-síremlékre? Képzőművészet 1928. 7. sz. 64.l.

Jálics Ernő MDK

Betlehem, gipsz

Egyházmüvészeti Kiállitás
Nemzeti Szalon 1941. febr-márc.

Jálics Ernő

Kiss Lajos Kossuth-dijas tudós arcképe, gipsz

Műcsarnok 1955 VI. Magy. Képsőn. Kiáll.

MDK

Jálics Ernő

Tékozló fiu, br.

Akt-kiáll. 1925. dec. Mücs.

Jálics Ernő MDK

Éva, bronz

Műcsarnok 1941 Téli kiállitás

Jálics Ernő

Köpülő asszony,
kő

Repr
Nagyjmagy 108. tábla

Jálics Ernő

Köpülő anzony, zsobor

Repr.

Szépmüvèszet

1944. 140 l.

Hövegben

u. o. 141. l.

Jálics Ernő

nobrász

Korpusz
berendi porcellán
repr

Európa 1943. I. évf.

4. sz. 262. l.

1914 augusztus ho n.

P. H.

Alaras

Jálics Ernő

zobrán Bpest

Berzsenyi 1933. dec

kiáll

A-rekéj zobor

MDK

Jálics Ernő, Baksay Sándor emlékmü

Felavatták a Berzsenyi-, Baksay-, Tisza István- és Kozma Andor-emlékműveket. Pesti Hirlap. 1939. jun.4. 10 l.

Jálics Ernő MDK

Szobor, bronz

Mücsarnok 1944 A Székesfőv.Képtár Jub. Kiáll.

Jálics Ernő MDK

Vetkőző, gipsz

Mücsarnok 1940/41 A magyar müvészetért c.kiáll

MDK

Jálics Ernő, szobrász

1o4. Éva. ólom.

Bp.Műcs.-"A Magyar Művészetért". Képzőmüv.Kiáll.1942.
Jun.6.-22. Kat.8.l.

MDK

Július Ernő

kitüntető elismerés és öntési költségek

Tékozló fiu

Kézdi Kovács László: A Műcsarnok kiállításai. Uvk. KMT. 1928, 60 l.

MDK

Jálics Ernő szobrász, Kadarkut, 1895, márc.13.

Anyaság, gipsz
Köpülő asszony, fém
Zsákhordó
Szénlapátoló
Matyófej, terrakotta

Gr. Almásy-Teleki Éva Műv. Int. 1944. márc. 19.

8, 10, 11, 12 l.

MDK

Jálics Ernő

Dutka M: 4. Magy. Képzőmüv. kiáll. szobrai.

Magy. Nemzet, 1954, jan. 10. 7 l.

Veszprém

Bajcsy Zsilinszky-utca 1. Ányos-há
kapuszárnyakkal, klasszicista, 183

(Karomnay György: Veszprém. II. kiad

MDK

Jálics Ernő szobrász

Nagy Zoltán: A művészi vázlat jelentősége.
Műbarát-füzetek, Bp. 1940.

MDK

Jálics Ernő szobrász

Székesfehérvár város, megbízása

Anonymus és

Kézai Simon szobrának elkészítésére

Képzőm. Közl. 1939. 2.sz. 7 l.

MDK

Jálics Ernő

Pogány Ö.G: A Képzm.Kiáll. szobrászai. MN. 1956. febr. 25.

MDK

Jálics Ernő szobrász

művésztag

Kövo XX. kiáll. M.Szal. 1929. febr.
1.

MDK

Jálics Ernő

r: Első o.m. Keramikai Kiáll. Pest, 1942.
nov. 6. 4 l.

Jálics Ernő

MDK

Tanulmány, gipsz

7.nemzeti képzőm.kiáll. 1944.jun. műcs.

Jálits Ernő
Sidló Ferenc

cód

A vallás- és közoktatásügyi minisztérium megvásárolta *Erdey Dezső:* Szent Imre herceg (ólom), Vízhordófiú (bronz), *Jálics Ernő:* Éva (ólom) és *Sidló Ferenc:* Szent István (bronz) című alkotását.

Szépművészet
1941. 328. l.

3/T9

Jálits Ernő

Kiállít

Ujsáp 1938. T. 9.

Jálics Ernő

Ellenőrzésül

BÁNÁTI SVERÁK JÓZSEF

1	Szentendre	Olajf.	700.—
2	Borpincék	Olajf.	600.—
3	Cementgyár	Olajf.	700.—
4	A szamárhegyen	Olajf.	600.—
5	Önarckép	Olajf.	700.—
6	Symbolum	Olajf.	900.—

BARZÓ ENDRE

7	A fekete macska	Olajf.	1000.—
8	Meszes kocsi	Olajf.	Mgtul.
9	Az ivóban	Olajf.	200.—
10	A bánya közelében	Olajf.	650.—
11	A falu vasárnapja	Olajf.	650.—
12	Szántóföldek	Olajf.	300.—
13	Görömböly	Olajf.	350.—
14	Négy jegenye	Olajf.	400.—
15	Kék köcsög	Olajf.	300.—
16	Országút	Olajf.	280.—
17	Ruhaszáritó	Olajf.	550.—
18	Meszes kocsi. Szénr. Dr. Csürös Szilárd tulajd.		
19	Útban	Szénrajz	60.—
20	Ruhaszáritó	Szénrajz	70.—

BASILIDES BARNA

21	Önarckép	Olajf.	200.—
22	Vakok	Olajf.	Mgtul.
23	Leányfej	Olajf.	120.—
24	Munkásasszony	Olajf.	200.—
25	Vadócba rózsát oltok	Rézkarc á	40.—
26	Anya	Rézkarc á	30.—
27	Torzó, tanulmány	Rajz	150.—

Kéve XX. kiáll. 1929

Nemzeti Szalon

tovább!

BENKHARD ÁGOST

28	Sárga rigó	2200.—
29	Cigányvénusz	2000.—
30	Nyirfák	Mgtul.
31	Fürdő után	2500.—
32	Őszi csend	1000.—
33	Zsuzsi és Béla arcképe	Mgtul.
34	Matyó bokréta	350.—
35	Régi malomárok	1000.—
36	Orpheus	2000.—
37	Önarckép	Mgtul.
38	Sakkozók	1000.—
39	Fürdő leányok	1500.—
40	Cserjés	Mgtul.
41	Erdő	Mgtul.
42	Uzsonna a kertben	1000.—
43	Vizi liliomok	1000.—
44	Gőzölgő tó	700.—
45	Köd	Mgtul.
46	Fiatal bükkös	1000.—
47	Jegenyefa	700.—
48	Őszi alkonyodás	1000.—
49	Napos szoba	Mgtul.
50	Görömböly falu	800.—
51	Avasi pincék	900.—
52	Őszi pára	1200.—
53	Karácsonyfa	700.—
54	Velence Miskolcon	600.—
55	Felszálló köd	1400.—
56	Évike arcképe	Mgtul.
57	Tündöklő ég	800.—
58	Ifjuság	Mgtul.
59	Rózsaszinü napsütés	600.—
60	Veranda ablak	1000.—

1	Szimpla dahliák		400.—
2	Bágyadt őszi nap		1200.—
3	Veres sajóág		1400.—
4	Julius		Mgtul.
4b	Reggelizők	Olajf.	1400.—

CONRAD GYULA

5	Zebegény	Aquarell	250.—
6	Öreg asszony	Aquarell	250.—
7	Estefelé	Aquarell	250.—
8	Erdőben	Aquarell	250.—
9	Templom előtt	Aquarell	250.—
0	Nyári reggel Zebegényben	Aquarell	250.—
1	Aratók	Aquarell	250.—
2	Zirc	Aquarell	300.—
3	Szent-Endre	Aquarell	Mgtul.
4	Dunai tájkép	Aquarell	Mgtul.

ECSŐDI ÁKOS

5	Pirosszáju nő	Szénr.	100.—
6	Kisleány babával	Olajf.	500.—
7	Arckép	Olajf.	Mgtul.
8	Tulipános csendélet	Olajf.	400.—
9	Csendélet	Olajf.	400.—
0	Aspidistra és kaktusz	Olajf.	350.—
1	Női fej	Olajf.	250.—
2	Páholyban	Szines tus	100.—

ERDEY DEZSŐ

3	Konthy család siremléke Nyiregyházán. Szobor	Gipsz	Mgtul.

FRIML GÉZA

84	Napraforgók között	Olajf.	450.–
85	Fekete rigó	Olajf.	600.–
86	Compositio	Olajf.	250.–
87	Nagymosás	Olajf.	400.–
88	Tájkép,	Olajf.	500.–
89	Házak a folyóparton	Olajf.	800.–
90	Akt fekete legyezővel	Olajf.	1000.–

HARANGHY JENŐ

91	Marabu	Rézkarc	100.–
92	Vizicsíkók	Rézkarc	30.–
93	Kócsagok	Rézkarc	30.–
94	Fókák	Rézkarc	30.–
95	Aranka a fiával	Rézkarc	30.–
96	Ló kigyóval	Rézkarc	100.–
97	Sebesült szarvastehén	Rézkarc	80.–
98	Alvó galléros pávián	Rézkarc	30.–
99	Jegesmedve	Rézkarc	30.–
100	Tibeti kecske	Rézkarc	30.–
101	Hattyuk	Rézkarc	30.–
102	Oroszlán	Rézkarc	30.–

JÁLICS ERNŐ

103	Női akt bronzban	5000.–
103a	Gipszben csak másodpéldány	1000.–
104	Női portrait	Mgtul
105	Női torsó, kicsi. Bronzban	400.–
106	Márványban	600.–

LÉNÁRD RÓBERT

107	Chiesa dei Gesuiti, Venezia	Eredeti rézk.	50.–
108	Velencei kis palota	Eredeti rézk.	60.–

09	Pittigliano	Eredeti rézk.	50.—
10	Viterboi tér	Eredeti rézk.	45.—
11	Sóhajok hidja, Velence	Krétar.	260.—
12	San Moise temploma, Velence	Krétar.	200.—
13	A Rialto hidja, Velence	Krétar.	180.—
14	Napsütés Velencében	Krétar.	250.—
15	Ponte della Trinita, Firenze	Krétar.	200.—
16	Santa Maria del Fiore templom belseje, Firenze	Krétar.	220.—
17	Ponte Vecchio, Firenze	Krétar.	200.—
18	Caffe Tre Colonne, Firenze	Krétar.	200.—
19	Viterboi ház	Krétar.	180.—
120	Fatanulmány. Dolomiták	Krétar.	180 —
121	Vizimalom. Dolomiták	Krétar.	200.—
122	Tanulmány. Selva	Krétar.	180.—
123	Chiusa	Krétar.	200.—
124	Waidhofen an der Ybbs	Krétar.	240.—
125	Waidhofeni házak	Krétar.	200.—
126	Steyr	Krétar.	200.—
126a	Gaudria.	Krétar.	240.—
126b	Sta Maria del Carmine Venezia	Krétar.	180.—
126c	Dürnsteini kolostor udvar	Krétar.	200.—
126d	Alpesi faluban	Krétar.	180.—

LOHWAG ERNESZTIN

127	Chorin Erzsébet arcképe	Aquarell	Mgtul.
128	Dr. Landgraf Lőrinc arcképe	Aquarell	Mgtul.
129	Br. Kornfeld Tamás arcképe	Aquarell	Mgtul.
130	Buzáth Klára arcképe	Aquarell	Mgtul.
131	Gr. Hunyady László arcképe	Aquarell	Mgtul.
132	Gyermekarckép	Pasztell	Mgtul.
133	Gr. Hunyady Henriette	Aquarell	Mgtul.
134	Anyám arcképe	Aquarell	Mgtul.
135	Gundel Károlyné arcképe	Aquarell	Mgtul.

136	Dr. Fabinyi Sámuelné arcképe	Aquarell	Mgtu
137	Conrad Ottóné arcképe	Aquarell	Mgtu
138	BrStralendorff Henrikné arck.	Aquarell	Mgtu
139	Női arckép	Elefántcsontminiatür	Mgtu
140	Barcza Alajos Imre arcképe	Aquarell	Mgtul
141	Gr. Hunyady Józsefné arck.	Aquarell	Mgtul
142	Gróf Esterházy Marcell arck.	Aquarell	Mgtul
143	Gróf Zichy Luca arcképe	Aquarell	Mgtul
144	Gróf Hunyady József arcképe	Aquarell	Mgtul
145	Münnich Antal Aladár arck.	Aquarell	Mgtul
146	Gróf Festetich Izabella arck.	Aquarell	Mgtul
147	Gróf Károlyi István arcképe	Aquarell	Mgtul
147a	Női arckép	Aquarell	Mgtul
147b	Gróf Zichy Kata arcképe	Aquarell	Mgtul.
147c	Gróf Zichy Istvánné arcképe	Aquarell	Mgtul.
147d	Özv. Báró Szegedy Györgyné	Aquarell	Mgtul.

MIHALY RUDOLF

148	Gyászolók	Aquarell	Mgtul.
149	Hálók a Balatonon	Aquarell	250.—
150	Utca Gardoneben	Aquarell	250.—
151	Ciprusok	Aquarell	150.—
152	Gardató	Aquarell	200.—
153	Maros partján	Aquarell	150.—
154	Őszi út	Aquarell	250.—
155	Balkonon	Aquarell	Mgtul.
156	Kápolna	Aquarell	150.—
157	Borus Balaton	Aquarell	250.—
158	Lovranai utca	Aquarell	250.—
159	Burano	Aquarell	250.—
160	Szép idő a Balatonon	Aquarell	Mgtul.
161	Balaton vihar előtt	Aquarell	250.—
162	Kilátás Fonyódról	Aquarell	250.—
163	Jegenyék	Aquarell	150.—

183	Város vége	Olajf.	450.—
184	Napnyugta a velencei tavon	Olajf.	200.—
185	Távoli tornyok	Olajf.	200.—
186	Szétoszló reggeli ködök	Olajf.	370.—
187	Kopár dombokon	Olajf.	450.—

TICHY KÁLMÁN

190	A varázsló vizért megy. Mesekép	Krétar.	100.—
191	A gombáskert őre. Mesekép.	Krétar.	100.—
192	Látogató. Mesekép.	Krétar.	100.—
193	Kisértés. Mesekép	Krétar.	100.—
194	A hegytetőn. Illusztráció	Krétar.	100.—
195	Hittéritők partraszállnak. Illusztr.	Krétar.	100.—
196	Breviarium. Illusztráció.	Krétar.	100.—
197	Virradat. Illusztráció.	Krétar.	100.—
198	Várkastély Északon. Illusztr.	Krétar.	100.—
199	Jedi kulé. Illusztráció	Krétar.	100.—
200	Nobile sorsa. Illusztráció	Krétar.	100.—
201	Madonna sul mare. Illusztr.	Krétar.	100.—
202	Őszi vihar. Illusztr.	Krétar.	100.—
203	A kérő. Mesekép	Krétar.	100.—

164	Szőlőház a Balaton mellett	Aquarell	250.—
165	Házak Fonyódon	Aquarell	150.—
166	Jánoshegy	Aquarell	200.—
167	Milovai út	Aquarell	200.—
168	Oroszország a Retek utcai vámnál	Aqu.	200.—
169	Friss hó	Aquarell	200.—
170	Virányos út	Aquarell	Mgtul.

NAGY SÁNDOR

170a	Akt	Aquarell	500.—
170b	Képzelődés	Aquarell	500.—

PAIZS GOEBEL JENŐ

171	Téli tájkép	Olajf.	300.—
172	Őszi gyenge napsütés	Olajf.	600.—
173	Vacsorautáni hangulat	Olajf.	600.—
174	Birsalmás csendélet	Olajf.	300.—
175	Önarckép	Olajf.	240.—

REMÉNYI JÓZSEF

175a	Hauser néni		800.—
175b	Szökőkút	Bronz és márvány	1200.—
175c	Arányi Ignác	Bronz és márvány	800.—

SAY GÉZA

176	Virágok	Olajf.	400.—
177	Erdő	Olajf.	480.—
178	Cserjés a hegytetőn	Olajf.	400.—
179	Őszi szinek	Olajf.	350.—
180	Falusi utca	Olajf.	400.—
181	Messze út a hegyek között	Olajf.	700.—
182	Görömbölyi völgy	Olajf.	500.—

MDK

Jálics Ernő

Női akt, bronz

Római Magy. Int. Ösztöndijas művészeinek
1. kiáll. N.Szal. 1931. máj.
12 1.

MDK

Jálics Ernő /1927/
Ernszt Lajos dija.

XII. Tavaszi Szal. N.Szal. 1937. máj.
3 1.

Jálics Ernő szobrász M.D.K.

Aktkompoziciók.

Kampis Antal: A képzőművészetek története 767.1
A Kultura Világa kp. 1963.

Jalics Ernő
szobrán

M.D.K.

„Matyó nő" (repro)

Élet és Irodalom, 1965. január 23 - 8 lap

Jálics Ernő.

Szobrászművész. 69 éves
korában elhúnyt. 1964 aug.
14.-én temetik Kadarkúton.

cenlitre.

Népszava, 1964 aug. 14. 4. lap.

MDK

Jálits Ernö, szobrászm.

Matyó-nö feje kifejezö.

Tamás galéria:- Modern magy. képlasztika. Kiáll. 1938.

Pesti Napló. 1938. jan. 9.

Jálits Ernő ~~festőművész~~ grafikus
Ülő parasztasszony
XI.ker.képzőművészek kiállitása, 1951.február

MDK

Jálits Ernő

Matyó női fej, gipsz

Tamás-Galéria 92. kiáll. 1938.

Jálics Ernő
szobrász
Vkminkiáll. 1943

Éva, ólom.
Feszület, aluminium

állami vásárlás,
nem volt kiállítva:
Leányfej, aluminium

MEGHIVÓ

a MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG

f. évi április 27-én,
szombaton délután 6 órakor
az Iparművészeti Múzeum (IX., Üllői-út 33—37.) dísztermében
és
f. évi április 29-én,
hétfőn délután 6 órakor
a TESz (V., Falk Miksa-utca 1.) dísztermében tartandó

NYILVÁNOS ÜLÉSEIRE,

amelyeken

P. FACCHINETTI VITTORINO
a milánói Szent Szív egyetem tanára

tart előadást

szombaton:

„DUE FULGIDE GLORIE DELLA SANTITÀ ITALIANA"

címmel (vetített képekkel),

hétfőn: **„LA RADIO IN VOLO"** címmel.

AZ ELNÖKSÉG

Vendégeket a Társaság szívesen lát.

Fábián Ernő

Meghalt 1963-66 között

Népszava 1966 IV. 8 5 old.

Jálics Ernő, szobrászművész

Az 1895 és 1910 között születettek között Mészáros szobrásznemzedékében a forradalmár művész fehér holló volt. Pedig Grantner Jenőtől Erdey Dezsőig, Jálics Ernőtől Ohmann Béláig valamennyien plebejus élményeket hoztak magukkal a főiskolára, valamennyien anyagi nulláról indultak, gyerekkoruktól kezdve kenyeret kényszerültek keresni s így első kézből kaphattak leckét a munkásnyomorból.

P. Szücs Julianna: Mészáros László-emlékkiállítás a Nemzeti Galériában.
Népszabadság, 1980. szept. 21. 13. old.

Jálics Ernő

Jálics Ernő (1895–1964): szobrász. A római iskola klasszicizmusát a népi realizmussal gazdagította. Jeles egyházművész volt.

Mihályfi Ernő:Művészek,barátaim Bp.Corvina 1977.

Jálics Ernő, szobrász

L. Mészáros L.

P. Szűcs J.: Tékozló fiú – bűnbánat nélkül 13

Népszabadság, Bp. 1980. szept. 21.

Falics Imre

Farkas Attila: Római iskola – II
Kiállítás a Kereskényi Múzeumban

Új Ember, 1985. II. 24

Yalics Ervin.
szobrászművész

A Ferenc József jubileumi alapítvány I (második) pályázatára bejelentette részvételét.

Magyarság, 1927. nov. 20.

MDK

Jálits Ernő
szobrok

Kárpáti Aurél: Az ember tragédiája kisszinpadon.
Pesti Napló, 1939. máj.16. 14 l.

MDK

Jálits Ernő

Az ember tragédiája, szobrok

Esti Kurir, 1939. máj. 16. 14 l.

MDK

Jálits Ernő

Az Ember tragédiája, szobormüvek

Müvészeti Hetek, Pécs. 1941. 86 l.

A Nemzeti Szinház vendégjátéka

MDK

Jálits Ernő
Az ember tragédiája, szobormüvek

Müvészeti Hetek, Ungvár. 1941. Nemzeti Szinház vendégjátéka.

MDK

Jálits Ernő szobrász

p.8: Modern magy.kisplasztika 1938. Az Est, 1938. jan. 9.

MDK

Jálits Ernő szobrász

U.Jő A Tragédia a Kamaraszinházban. Esti Ujság, 1939. máj. 16. lo 1.

Jálits Ernő

Kézai Simon krónikás, bronz

Leányfej, bronz

Mai Magyar Kisplasztika, 1940. febr.márc.
Tamás Galéria katalogusa,

Jálics Ernő.

Gipsz-műmei szerepelnek a Szinyei-Merse Pál-Társaság kiállításán, a Nemzeti Szalonban.

Pesti Napló, 1927. márc. 21.

Jálics Ernő.

Részt vez az Ady Endre-
szemlék pályázaton.

Nemzeti Ujság, 1928. febr. 9.

MDK

Jálics Ernő

360- Ft vásárlási előlegben részesült.

90 művész kiáll. N.Szal. 1948.jun.

MDK

Jálics Ernő, szobrász

A velencei kiáll. megnyitása, Szépmüv. 1942.

183 l.

Jálics Ernő

Résztvett a római ösztöndijas művészek kiáll.-ár

B.H.931.V.24.

Jálics Ernő

Alkotásával részt vett a római Magyar Intézet első kiáll.-án a Nemzeti Szalonban.

Ujság, 931.V.24.

Jálics Ernő

Alkotásával részt vett a római Magyar Intézet első kiáll.-án a Nemzeti Szalonban.

P.N.931.V.24.

Jálics Ernő.

zobráz

„Éva" – zobra zerepel a Szimyei-Merse Társaság tavaszi zalonjának második kiállításán.

Esti Kurir, 1927. márc. 27.

Jálics Ernő MDK

I. dij

Budapest Székesfőv. Keresztuti dombormü pályázatának nyertesei:

Magyar Egyházmüvészeti Kiállitás
Nemzeti Szalon 1941. febr-márc.

Gálics Éva szobrászművész

Megmintázta Szent Margit szobrát. (emlitve.)

Fajcsay János: Árpádházi Szent Margit Ikonográfiája

Vigilia, Budapest, 1941. máj. 311. old.

Gálics Ernő

A Római Magyar Akadémia ösztöndíjasainak első kiállításán bemutatta Gálics Ernő pózmentes, szűrű, tömör figuráit.

P. Szűcs Julianna: Az idézőjel csapdája. Művészet, 1977. december - 2 lap.

Jálics Ernő szobrász

/1895-1964/

neve említve

Népszava 1972 augusztus 12

10. old.

Jalics Ernő
grafikus

Stribl Alajos műterminek gipszkatlanában lakott Mihaltz Pál, Bacsay, Medveczky Jenő, Jalics Ernő és Erdey Dezső.

Dévényi Iván Mihaltz Pál.
Művészet, 1974. augusztus - 18 lap.

JÁLICS ERNŐ, szobrasz, /1895-1964/

Jálics Ernő, Andrássy Kurta János, Boda Gábor és a ma jelentőssé váló vagy felnövőben lévő szobrásznemzedék számottevő részének művészete elképzelhetetlen Medgyessy Ferenc munkássága nélkül. 569.old

HECKENAST JÁNOS: Rumi Rajki István szobrászművész
564-old

VASI SZEMLE, XXV.évf. 1971. 4.szám, Szombathely

Jáics Ernő

„FIGYELŐ"
ÚJSÁGSZELVÉNY VÁLLALAT
Budapest, XIV., Nürnberg-u. 42.
Telefon: 299—632.

Lap: Uj Lap (Bpest)

Megjelent: 1944 jan. 19.

Székesfehérvár új müértékei

Most készült el Székesfehérváros a Horthy Miklósról elnevezett kultúrház homlokzatának hatalmas mozaikja, amelyet Metky Ödön trevezett és készített. A hatalmas mozaik az épület homlokzatának közepén elhelyezett nagyméretű díszablakot fogja körül és klinker anyagból készült. A freskókép alat lesz elhelyezve Jáics Ernő két nagyméretű szobra amely Anonymust és Kézai Simont ábrázolja. A Horthy Miklós Kultúrházban talált végeges elhelyezést Aba-Novák Vilmosnak a párizsi világkiállításon szerepelt hatalmas méretű képsorozata a magyar-francia kultúrális kapcsolatokról.

Az otrantói tengeri ütközet évfordulóját ünnepelték az óbudai laktanyában

A m. kir. folyamőrség óbudai *Horthy Miklós-laktanyájában* ma délelőtt fényes ünnepség zajlott le, amelyen megjelentek a budapesti helyőrségi, valamint az összes fegyvernemekből alakult tiszti küldöttségek.

Az ünnepély első részében a dicsőséges otrantói ütközet huszonketted ik évfordulójáról emlékeztek meg.

Ezután leplezték le *a január 6-iki munkácsi hősi halált halt Rozs Józsefnek a laktanyában elhelyezett hősi emléktábláját.* Az ünnepély 11 órakor ért véget.

Kunder Antal kereskedelmi miniszter választási körútja Tolnában

Szekszárd, május 15.

Kunder Antal kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter, aki a Magyar Élet Pártja tolnamegyei lajstromának listavezetője, *vasárnap Tolnamegyében körutat tett.* A kora reggeli órákban gépkocsin érkező minisztert Dunaföldvár község határánál vitéz Mádi Kovács Imre főispán az előkelőségek élén fogadta. Innen a miniszter Simontornyára hajtatott, ahol az üdvözlés után Kunder Antal miniszter *vázolta a Magyar Élet Pártjának programját.* Részletesen ismertette a közelmult kormányok tevékenységét és *a mezőgazdaság, valamint az ipar fellendítése érdekében meghozott intézkedéseket.*

Simontornyáról a miniszternek és kíséretének [illegible] ezetett, ahol [illegible]olymár G[illegible]ünnivill elnök, a Magyar Élet Pártjának kerületi elnöke, lelkes hangú beszédben köszöntötte a minisztert és felkérte, hogy szóljon néhány szót Paks népéhez.

Az emelvényre lépő minisztert a tömeg ismét hosszantartó lelkes éljenzéssel fogadta és *csak a percekig tartó ünneplés után tudta megkezdeni beszédét.* Rámutatott arra, hogy *a kormány szakított a régi liberális rendszer gazdasági irányzatával, amely a látszólagos szabadverseny fenntartásával a gyengébbek kiuzsorázására vezetett.* A kormány gazdasági politikájában a beavatkozás álláspontjára helyezkedett, ami azt jelenti, hogy a gazdasági életben folyó küzdelemben a kormány a gyengébb fél oldalára áll s azt segíti és támogatja.

Felsorolta a legutóbbi hónapokban az iparosság, *elsősorban a kisiparosság érdekében hozott intézkedéseket,* így a legkisebb munkabér és a legmagasabb munkaidő megállapítását, a fizetéses szabadság és a családi munkabér bevezetését.

Kunder Antal miniszter beszédét az egybegyült tömeg mindvégig feszült figyelemmel hallgatta, sokszor szakította félbe zajos helyeslésssel.

Utána vitéz *Téglássy* Béla dr., a Magyar Élet Pártjának paksi képviselőjelöltje szólt nagy tetszés mellett választóihoz.

Paksról a miniszter Tolnára hajtatott, ahol szintén beszédet mondott. Utalt arra, hogy ő, mint kereskedelmi és iparügyi miniszter a legszeretőbb gondoskodást tanusítja a mezőgazdaság iránt is, amit bizonyít az a tény, hogy *legutóbbi római megbeszélései alkalmával szántszándékkal elsősorban a mezőgazdasági kérdéseket állította előtérbe.*

A miniszter körútjának következő állomása Szekszárd volt, ahol a Városháza udvarán már nagy tömeg várta az érkezőket. *Kunder* Antal itt is viharos lelkesedés mellett szólt az egybegyültekhez, majd *Szakáts* Pál dr. ismertette nagy tetszéssel kísért programját. Utána *Pongrácz* Lajos lajstromos képviselőjelölt beszélt.

Decsről a miniszter és kísérete Bátaszékre ment, ahol az ipartestületi székházban résztvett a Magyar Élet Pártja által rendezett vacsorán. A vacsora után, amelyen több felköszöntő hangzott el, a miniszter gépkocsin visszatért a fővárosba.

Mussolini megkisérli az európai problémák békés rendezését

Ez a vélemény alakult ki Londonban és a francia politikai körökben a turini beszéd nyomán

Turin, május 15.

Mussolini a lakosság leírhatatlan lelkesedése közepette vonult be vasárnap délelőtt *Turin* városába. Az erős esőzés ellenére a tömeg órákhosszat várakozott az utcákon, hogy üdvözölhesse a *Ducet.* Turin hetek óta készült a nagy fogadtatásra. *Mussolini M-alakú emelvényről mondotta el beszédét, amelyet hangszórók közvetítettek a város több terén és rádió Olaszország minden részébe. Mussolini* többek közt kifejtette, hogy a birodalom kiterjesztése és Albánia egyesítése az olasz királysággal a fasiszta állam hatalmának minden téren való megerősítését jelentette, majd rátért arra, hogy Európában vannak bonyodalmak, azután így folytatta beszédét:

— Hogy ezeket a csomókat megoldhassuk, talán nem szükséges, hogy kardot ragadjunk. Mindenesetre egyszer csak meg kell oldani ezeket a bonyodalmakat, mert némelykor jobb a hosszú bizonytalanságnál a kemény valóság. Ez nemcsak Olaszország véleménye, hanem Németországé s így a tengelyé is.

Mussolini ezután bejelentette, hogy az olasz-német katonai szövetséget *még ebben a hónapban aláírják Berlinben.*

Nem rosszabbodott az európai helyzet

London, május 15.

Valamennyi angol lap hétfőn reggel kiemeli, hogy *Mussolini turini beszéde semmiképpen sem rosszabbította az európai helyzetet.*

Ezzel a megállapítással kezdi a félhivatalos *Times* is vezércikkét. A cikkíró *Mussolininek* azzal a szemrehányásával kapcsolatban, hogy a demokráciák gazdasági háborút folytatnak a tekintélyállamok ellen, rámutat arra, hogy *a Duce beszédét éppen egy önellátási kiállítás megnyitása alkalmával mondta el.* A lap szerint az önellátás rendszerének hívei nem tehetnek szemrehányást a demokráciáknak, mert hiszen ez a rendszer jár azokkal a népeknek szabott korlátozásokkal, amelyek miatt a *Duce* szemrehányást tett.

Az angol lapok vezércikkeinek egy része foglalkozik azokkal a heves bírálatokkal, amelyek német részről az angol-török egyezmény megkötésével kapcsolatban elhangzottak. A *Times* is foglalkozik vezércikkében a német bírálatokkal, ugyanakkor azonban kénytelen elismerni, hogy Németországot hosszú éveken keresztül a jogtalanság állapotában hagyták.

— Most általában elismerik, hogy voltak idők, amikor Németország tárgyalási erőssége a békeegyensúly hátrányára csekélyebb volt, mint a jobban felfegyverzett többi hatalomé — írja az angol félhivatalos lap. — Ma azonban úgy Németország, mint Olaszország szempontjából a teljes egyensúly ismét helyreállott.

Nagy megnyugvással fogadta a beszédet Páris

Páris, május 15.

A francia sajtó *Mussolini turini* beszédét tekinti a vasárnap legfontosabb politikai eseményének. Az esti lapok különösen három mozzanatot emelnek ki ezzel kapcsolatban: 1. *Mussolini bejelentését, hogy még e hónapban aláírják a német—olasz szövetségi szerződést.* 2. *A tömeg „Nizza, Tunisz, Korzika!"-kiáltásait. Ezek igen kínosan hatottak Párisban, minthogy az első ilyen jelszavakat hangoztató olasz tömegtüntetés óta több hónap telt el.* 3. *Mussolininak azt a kijelentését, hogy a mai európai függő kérdések nem indokolnának háborús viszályt.*

Párisi politikai körökben általában megnyugvással fogadták a turini beszédet és megállapították, hogy nem élezte ki az európai helyzetet.

A *Quai d'Orsay* környezetében megelégedés mutatkozik amiatt, hogy a *Duce* turini beszédében nem használt még élesebb hangot. A külügyi hivatal az éjszakai órákban ilyen értelemben tájékoztatta az ujságirókat a francia álláspontról. A külügyi hivatalban csak azután tájékoztatták az ujságirókat, miután *Bonnet* külügyminiszter a késő esti órákban a Páris melletti nyaralójából visszatért a *Quai d'Orsay*-ra.

A tájékoztatás során egyébként rámutattak még arra a körülményre, hogy a Duce Piemont különböző városaiban még hét beszédet mond. Ilyenmódon egyelőre még nem lehet ítéletet mondani Mussolini álláspontjáról a nagy európai kérdésekre vonatkozólag.

Noha római körökben azt várták, hogy a *Duce Turinban* ismerteti Olaszország követeléseit Franciaország irányában, ez elmaradt és Mussolini a jelen nagy kérdéseiről sem tett említést, *így egy szót sem szólt a danzigi problémáról.* Az a mondat azonban, amelyben a *Duce* kijelentette, hogy Európának jelenleg nincsen olyan problémája, amely jogosulttá tenné a háborút, *különös figyelmet keltett a Quaid'Orsay-n. Mussolininak ezt a nyilatkozatát úgy értelmezik, hogy Olaszország megkísérli majd az Európában egymással szembenálló álláspontoknak tárgyalások útján való kiegyenlítését.*

— **Ma temetik Ruttner Kálmán törvényszéki bírót.** Szombaton reggel tragikus hirtelenséggel szívszélhüdésben meghalt nemes dr. Ruttner Kálmán büntetőtörvényszéki bíró, aki éveken keresztül mint sajtóelőadó működött különböző sajtótanácsokban. Az elhúnyt nemcsak kiváló jogász, hanem elsőrangú sportférfi volt. Temetése ma délután öt órakor lesz a X. kerületi Uj Köztemetőben.

Ma uira francia diadal!

MEGBÉLYEGZETT ASSZONY

Négy nagy francia művész grandiózus alakitása:

Victor Francen, Louis Jouvet, Sessue Hayakawa, Lise Delamare

Az asszonyi erő, hűség és tisztaság diadala a csókhinár, a szerelem kisértése felett.

ECO-film

Premier MA természetesen

Rádius

Hármas magyar siker Firenzeben

Svéd Sándor, Nádasdy Kálmán és Millos Aurél Rossini Tell Vilmosában

A firenzei *Maggio Musicale* során óriási sikert aratott *Rossini Tell Vilmos* című operája, amelynek május 9-én volt a bemutatója. Az opera diadalmas sora *hármas magyar sikert jelent.*

Nádasdy Kálmán, Operaházunk kitűnő fiatal vendége, mint a *Maggio Musicale* vendége, rendezte az előadást. Az olasz lapok kitüntető elismeréssel emlékeznek meg a magyar rendező értékes munkájáról. A főszerepet *Svéd* Sándor énekelte pompás hangjának és nagy művészetének teljes odaadásával. A *Tell Vilmos* balletjét *Millos* Aurél, az ismert magyar koreográfus tanította be, aki egyébként a *Maggio Musicale Fiorentino* többi előadásain is közreműködik, mint táncos és koreográfus.

Munkáját néhány hete *Ravel „L'Enfant et les sortilèges"* című művével kezdte meg. Sikere folytán máris meghívták, hogy vegyen részt *a jövő évi Maggio Musicalen* is.

A *Tell Vilmos* hármas magyar sikeréhez egyébként az is hozzájárul, hogy a női főszerepet *Benedetti* Mária énekelte, akiről budapesti látogatása alkalmával kiderült, hogy *szintén magyar származású.*

Eyssen Irén és Albert Ferenc északeurópai hangversenykörútja

A kiváló énekesnő, *Eyssen* Irén, a fiatal, tehetséges hegedűművésszel, Albert *Ferenccel* együtt északeurópai hangversenyturnén volt, ahonnan szombaton érkeztek vissza. Helsinkibe, Tallinba, Rigába és Varsóba látogattak el, a rádióban adtak koncerteket, mindenütt igen nagy sikerrel. Mindenütt magyar szerzők műveivel szerepeltek: *Hubay, Dohnányi, Liszt, Kodály* és *Zádor* kompozíciókkal. Varsóban Albert Ferencet az ottani Petőfi-társaság tagjává választották és a filharmóniai társaság szólistának hívta meg. Juliusban *Urstein* professzorral közös rádiószonáta estet tartanak a varsói rádióban és *Eyssen* Irénnel együtt a jövő szezónban önálló estet fognak adni a helsinki-i rádióban a finn városi zenekar közreműködésével. A vilnói rádió meghívta Eyssen Irént, hogy önálló énekhangversenyt adjon, míg az ősz folyamán a két fiatal magyar művész legközelebbi együttes hangversenyét május 23-án tartják meg a Zeneművészeti Főiskolában.

Huszonötödször játszotta vasárnap a Ludas Matyit a Nemzeti Színház

A Nemzeti Színház idei legnépszerűbb darabja Dékány András, Liszt Nándor és Laurisin Miklós zenés vígjátéka, a „Ludas Matyi" volt. Az eredeti bemutatók közül egyedül a „Ludas Matyi" érte meg huszonötödik előadását. A jubileumot a vasárnapi előadással ünnepelte a Nemzeti Színház.

A TRAGÉDIA A KAMARASZINHÁZBAN

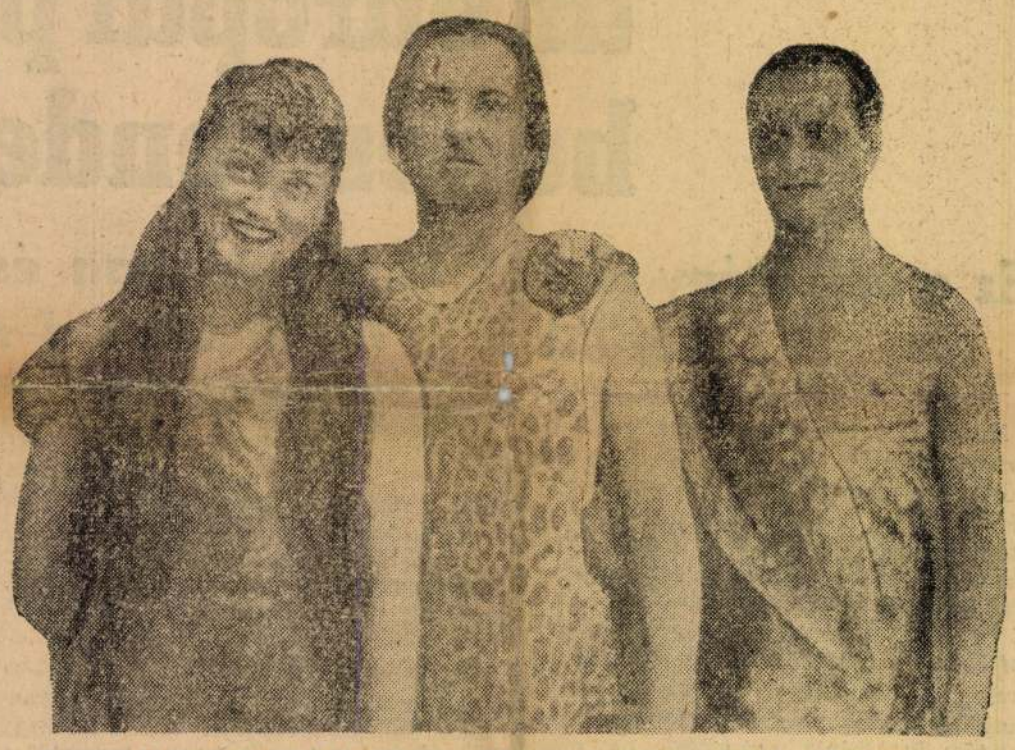

Lukács Margit (Éva), Abonyi Géza (Ádám) és Kovács Károly (Lucifer)

Rezervált bizalom fogadta a *Nemzeti Színház* érdekében kísérletét, a *kamaraszinpadra* kicsinyített *„Ember tragédiája"* produkciót. Ez a bizalmatlanság nem is csodálható. A klasszikus mű a Nemzeti Színházban a modern színpadtechnika minden bravúros ügyeskedését igénybeveszi, a színpadot szinte felnagyítják, szabadtéren pedig a szegedi Dóm-téri előadásokon gigantikus méretűvé nő fel a szabadég alatt.

Az előadás a legnagyobb meglepetés. Madách remekműve közel jött hozzánk s a csillogó és hatásos eszközök helyett a szöveg meglepően plasztikussá és elevenné vált. A sokféle Tragédia-rendezés között ez a leegyszerűsített forma magát a belső lényeget adja, olyan közvetlen hangon és csak a színészi erőre bízva a játék sikerét, hogy még az egyszerű közönség előtt is minden szó és hangsúly az olykor nehéz klasszikus versezet ellenére is magától értetődően közvetlenné válik.

A három főszereplőn van csak a hangsúly, minden más csak futó illusztráció és jelzés. Éppen ezért kifogásoljuk, hogy a tömegjeleneteknél itt is színpadra lép — ha nem is több, de vagy nyolc-tíz ember. *Ez már stílustörés*, mert hiszen megtelik és zsufolttá válik a színpad. Elég lett volna egy-két, a színpad két oldalán feltűnő alak, akik a külső zaj segítségével érzékeltethetnék, hogy mögöttük zúg a tömeg.

A három főszereplő közül *Abonyi* Géza Ádám alakítását már ismerjük a Nemzeti Színházból. Kitűnő és hibátlan. *Lukács* Margit — Éva — igazolta eddigi jó véleményünket: benne látjuk a jövendő nemzetiszínházi nagy tragikát. Az előadás eseménye azonban *Kovács* Károly Lucifer alakítása. A felfogása egészen új és egyéni. Ez a Lucifer a romlás démona, aki zengő páthosz helyett megvesztegető egyszerűséggel és a cinizmus nyers közvetlenségével vonul végig Ádám útjain.

Maszkja, biztonságos játéka és mindenekelőtt remek magyar beszéde megérdemli, hogy *erre a Lucifer alakításra minden színházat szerető ember felfigyeljen.* A kis szereplők is valamennyien híven követik a rendezői utasítást, a Tragédia-előadás, amelynek scenikai beállításában *Balázs* László tervező, *Jálits* Ernő és *Erdey* Dezső szobrászok, *Nagyajtay* Péter jelmeztervező és *Dávid* Gyula zeneszerző dolgoztak, vitán felül álló sikert arattak. *Németh* Antal (aki egyébként a vasárnap délelőtti előadáson rövid beszéddel vezette be a produkciót) ezzel a rendezésével új tömegek előtt tárja fel *Az ember tragédiája szépségeit.*

(U. J.)

A »Földindulás« ma utoljára

Ma esnte százhuszonötödször kerül színre a Belvárosi Színházban *Kodolányi* János darabja a „Földindulás". Fel kell jegyezni: a darab végig zsúfolt házak előtt került színre és a mai utolsó előadásra is már reggel kitették a pénztár fölé a táblát. Az együttes — mint az *Esti Ujság* jelentette — turnéra indul és három hétig az országot járja a teljes szereplőgárdával és az eredeti díszletekkel és jelmezekkel. Fellépnek úgyszólván valamennyi nagyobb vidéki városban.

Siklóssy Pal rendezi a Markuspark Színpad nyari előadasait

Titkos Ilona

A Márkuspark Színpad, *Erdélyi* Mihály igazgatása alatt, operettestéket rendez a nyár folyamán. Holnap kezdik meg a próbákat az első bemutatóból. A színre kerülő mulatságos zenés játék címe: *Úgy szeretnék férjhezmenni.* Szerzője *Rodriguez* Endre, zenéjét *Majorossy* Aladár karnagy állítja össze népszerű jazz-számokból, amelyekre *Erdélyi* Mihály ír verseket. Az operettet *Siklóssy* Pál rendezi. A főszerepeket *Titkos* Ilona, *Somogyi* Nusi, *Kiss* Manyi, *Hajmássy* Miklós, *Bilicsi* Tivadar és *Feleky* Kamilli játssza. A próbákat egyelőre a Józsefvárosi Színház színpadán kezdik meg *Siklóssy* Pál vezetésével.

Tizenkét bemutató, tehetségkutató verseny és sok más érdekesség lesz a Filmheten

A lillafüredi Filmhét előkészítő bizottsága dr. *Balogh* László miniszteri osztálytanácsos vezetésével már megkezdte a *Filmhét* programjának összeállítását. Tizenkét különféle, eddig még nálunk le nem vetített *új magyar és külföldi játékfilm, kultúrális és trükkfilm* kerül bemutatóra a Palota-szálló alkalmilag berendezett mozijában, természetesen *külön belépődíj nélkül.* A bemutatók sorát az Ufa *Hotel Sacher* című milliós produkciója nyitja meg Willy *Birgel,* Sybille *Schmit* és Wolff *Albach-Retty* főszereplésével. A közönség körében *filmtehetségkutató versenyt* rendez a bizottság, ezenkívül bemutatja a *Színészakadémia idén végzett legnagyobb tehetségeit is,* akikkel nagy tervei vannak a jövő évi filmgyártásnak. *Orbók* Attila, *Babay* József és *Békeffi* István az esti hangversenyek keretében előadást tartanak: *„Amig egy film eljut odáig"* címmel. A gyűléseken és megbeszéléseken *a jövő évi filmprodukció minden kérdése sorra kerül,* úgy hogy a magyar filmgyártás jövőjére döntő hatással lesz majd s

Abonyi szakálla

Abonyi Géza, a Nemzeti Színház kiváló színésze, az elmult nyáron szakállt növesztett és — ami színésznél elég meglepő — ez a szakáll megmaradt az állán egészen az elmult szombatig. Csupa klasszikus szerepben lépett fel ezidén, amelyekben amúgy is kellett volna szakállt ragasztania. Az Ember tragédiája kamaraszinházi előadására azonban a színész megkapta az utasitást: Szakállt levenni!

Mint ismeretes, pár nap előtt a záporeső elöntötte a Kamaraszinház előcsarnokát és emiatt az aznapi előadás el is maradt. Amint a Nemzeti Színházban mondják, ez Abonyi Géza miatt történt. Siratta a szakállát és a könnyei öntötték el a színházat.

Érdekes új filmek

Ma és holnap három érdekes új film kerül a közönség elé. A Décsi moziban ma mutatják be a *„Megbélyegzett asszony"* című filmet, amelyben hosszú esztendők után viszontlátjuk *Sessues Hayakawát,* a némafilm egyidőben verhetetlen népszerű japán amorózóját. Holnap két premier lesz. Az Urániában egy vidám francia detektívfilm kerül színre, a címe: „Mindenki gyanus". Egy sereg Pesten is ismert színész mellett főszerepet játszik a nálunk is ismert Germaine *Aussey,* aki esztendőkkel ezelőtt félesztendeig Budapesten filmezett. A harmadik film a Royal Apollóban vár bemutatóra: a „Goldwyn Follies" című amerikai revüfilm. A hallatlanul gazdag, látványos és érdekes revüfilm már hónapok óta itt van Pesten, müsortorlódás miatt azonban csak most kerülhet bemutatásra.

Vasárnap zár a Pódium

A Pódium-kabaré ezen a héten játszik utoljára. A Terézkörúti Színpadon vendégszereplő kabaréegyüttes *Békeffy* Lászlóval az élen külföldi turnéra készül a nyári szünet alatt. A turnétárgyalások azonban még folyamatban vannak. A szezonzáró előadást vasárnap este tartják.

Csodasztárok csodafilmje:

THE GOLDWYN FOLLIES

Mi szem s fülnek ingere... gyönyör... káprázat... muzsika... balett... opera... humor... szerelem...

3 RITZ BROTHERS, MENJOU
LORINA, ANDREA LEEDS

Holnaptól **Royal Apollo**

Jákos Ernő

Az I. Magyar Képzőművészeti Kiállításon „Parasztasszony" című művét mutatta be.

Rózsa Gyula: A „rómaiak" 1945 után. Művészet, 1977. december - 26. lap.

Jálics Ernő

Pihenő, gipsz

Magyar Képzőművész
I. Kiáll. Katalógus 1946

Jálits Ernő.

Sztálinvárosban, a mozi előtti téren állítják fel fiatal férfit ábrázoló szökőkutas szoborműrét.

Irodalmi Ujság. 1952. Aug. 14.

Jálics Ferenc"

Bemutatott mű:

229. sz. „Pihenő", gipsz.

Balogh I.: A „Magyar Képzőművészet", I. művészeti kiállítás, Budapest. 1946. VII. 150

MDK

Jálics Ernő nobrán

A tékozló fiú. Repr. 139.

A magyar akt-kiállítás albuma. Önneáll: Lyka-Majovszky-Petrovics. Bp. 1926. 139, 160.

JÁLICS ERNŐ

33 Női akt bronzban 2500.—

Nemzeti Szalon 1931. máj.-jún.

Római magyar intézet.

A KIÁLLITOTT MŰVEK ZSÜRIZÉSÉT VÉGEZTE:

UGRON GÁBOR
v. b. t. t.,
a Magyar Országos Képzőművészeti Tanács
elnöke

KERTÉSZ K. RÓBERT
h. államtitkár

PETROVICS ELEK
az Országos Magyar Szépművészeti Muzeum

Jálics Ernő

MDK

Madonna, gipsz

Mücsarnok 1934 Nemzeti képzőművészeti kiáll.

MDK

Jálics Ernő

Reggel. Gipsz.

III.Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.1935.
Márc.24-Máj.15.Műcsarnok. Kat. 9.1.

Jálics Ernő

MDK

Női fej, gipsz

Műcsarnok 1936 Jubileumi kiállitás

Jálics Ernő

A Szent István bazilika főbejárátának egyik oldalán állítják fel fenti domborművet.

... A Szent István év emlékére készült domborművet *Jálics* Ernő szobrászművész készítette és Astrik apátot ábrázolja, mikor megkoronázza *Szent Istvánt*. A domborművek haraszti nemes mészkőből vannak faragva.

Esti Kurír. 1940 jun. 21. (Új szobrok és emléktáblák Budapesten.)

BÚVÁR

A FRANKLIN-TÁRSULAT
KÉPES FOLYÓIRATA
SZERKESZTI: Dr. CAVALLIER JÓZSEF

MINDEN SZÁMA
A TERMÉSZET-
TUDOMÁNYOK
ÉS A TECHNIKA
VALÓSÁGOS
LEXIKONA

EGY ÉVRE 9·60 PENGŐ

Gálics Irma

A neoklasszicista római iskola hive volt, s e csoport hangja.

D.Y.: Képzőművészek.

Vigilia 1972/5 351old.

Fálics Ernő szobrász

Tétényi-út, Sósfürdő. Műcsarnok

1934. nemz. képam. kiáll. 93,

3837. Jacob

Sz. Haarlemben. Eltemet

Tájkép.

Dombos és erdős
két magános fa és egy
hatos facsoport van, m

a hátrakanyarodó úton
és barna köntösben ábrá
tehenet és tizenhárom bi
ján, de balról a szalmaf
jércze szemezget. Tőlök
egy villaalakú ág fekszi
nyáját őrző pásztor ve
lombos fáktól környezett
bontakozik ki. Fönt a ma
két madár röpül. A der
jobbra monogrammképen

Fa, méretei 75·3 : 10
az 1908 november 7-iki 12
sticker Jakabtól 5000 K-án (
január 1-jei 147773–908 (18
909 (1–910) és az 1911 ja
leiratok alapján. — Elszámol
1910 február 27-én (341–91
Az elszámolást jóváhagyta a
(912–911) és az 1911 má
szvsz. határozat.

Kifüggesztésére vonatk
ban. 1910: IX. 353 d). *Jac*
avec des vaches.

Jegyzet. Dr. W. Mart
1907. Nº 109, pag. 69.

Vét 1908

II

Jálics Ernő

nekrány

l Szépmüvészet

1942. 15. l.

Jálics Ernő

nobrán

l.

Lykaakskiáll

139. l.

11024

balra fekvő trónörökös arcz-
előre van rásülve. Bajusza
. Feje alatt párna van, mig
ágok képeznek csoportot. Fel-

éjjel 10 órakor.
ovics.

. 27:31.8 cm.

-906
06-1

Jálics Ernő

l

Szépmüvészet

1942. 289. l.

[illegible]

Jálics Ernő

l.

Szépmüvészet

1944. 262, 263 l.

Jálics Ernő szobrászmüvész
Piéta
Mübarát kiállitása, 194o

—1705)
Olasz táj
Vászon, olaj, 71·5×97 cm.
Gerevich PA, 247. l.

ROOS, PHILIPP PETER (frankfurti festő, 1651—1705) KÖVETŐJE
Pásztorjelenet
Vászon, fára húzva, olaj, 33×45 cm.

ROOS, PHILIPP PETER (frankfurti festő, 1651—1705) KÖVETŐJE
Tájkép
Vászon, olaj, 29×39 cm.

ROTTENHAMMER, JOHANN (német festő, 1564—1625)
Lázár feltámasztása
Réz, olaj, 29×39 cm.
Gerevich PA, 247. l.

Ecce homo
Vászon, fára húzva, olaj, 27×27 cm.

ROTTMAYR, JOHANN MICHAEL (német festő, 1654—1730)
Szent család
Fém, olaj, 20×16 cm.

RUSS, FRANZ (osztrák festő 1844—1906)
I. Ferenc József
Vászon, olaj, 70×58 cm.

MDK

Jálics Ernő szobrászmüvész
megbizás Anonymus és Kézai Simon 3 m-es szobraira

Székesfehérvár...
Képzőm. Közlöny, 1939. 2.sz.

Jálics Ernő

MDK

Székesfehérvár uj müértékei. Uj Lap, Bp. 1944. jan. 19.

MDK

Jálics szobrász

a római Coll. Hung. tagja

Nemzetk.velencei kiáll. Képzőművészet 1930.
31.sz. 145.l.

Jálics Ernő ~~festőművész~~ robrán:
Nemes Marcell alapitvány jutalomdija. 1925
A Szinyei Merse Pál Társaság Értesitője. 1927. febr.

hoz támasztva a hárfája. (313. kép.)

A lap díszítésében a virágok, ruhák gazdag ecsetaranyozással árnyékoltak.

1b lap: E laptól kezdve kisebb iniciálék a szöveg között. Ezek (átlag 72×70 mm) vékony, fekete keretű aranyalapon zöld, kék, rózsaszín betűk. A belsejük sötétkék, sötétlila alapon szaggatott aranyvonalkákkal vagy aranymintákkal s virágokkal, néhol puttóval vagy címerrel, naturalisztikus rózsával díszes, gyakran kis lapdíszítéssel. A következő lapokon: *1b (3); 2a (2); 3a (2); 3b (2); 4a (3); 4b (2); 5a; 5b;(2) 6a; 6b; 7a (2); 7b; 8a (2); 8b; 9b (3); 11a; 12a* (Bakócz-címer); *13b (2); 16a; 16b; 21a; 21b; 28a; 30a; 31a (2); 31b 33b; 34a; 34b; 35a; 39a; 39b (2); 43b (2); 72b (2); 75b (2); 76a; 77a; (2); 78b (2); 79a; 79b; 80a; 80b (2).* Összesen 64. (314. kép.)

Egy levél hiányzik.

8b lap: (Dominus dixit ad me: Filius meus es tu ego hodie genui te.) A lapot négy oldalról befejezetlen díszítés kereteli, amely virágokból, bőségszarukból, kandeláberből képzett. A lap alsó szélén két puttó tartja a csak rajzolt Erdődy címert. A külső lapszélen még egy puttó látható. A lap felső szélén levő díszítést a kódex mestere színezte, míg a többi csak az *I. K.* mester hideg színeivel (zöld, sárga, szürkéskék, piros) alapozott. Sok kis aranytallér.

D inicialé (155×155 mm) kék, fekete, vörös vonallal keretelt arany alapon karminpiros s zöld levelekkel díszített kék betű, amely teljesen kidolgozott. A betű belsejében a *Szent Háromság* ábrázolása látható. Halványsárga alapon, öt kis szárnyas puttófejjel díszített kék fodros felhők között, nagy, arany földgömbön, égszínkék mandorlában ül a kis Jézus. Jobbkezét áldóan föl-

PADIGLIONE « VENEZIA » - (Pitt. 42-43)

Brunetta Franco.

n. a Prata di Pordenone, 1900 - v. a Prata di Pordenone.

42 Ritratto (bronzo).

Pelliccioli Ferruccio.

n. a Venezia, 1902 - v. a Venezia.

43 Domenico Varagnolo (bronzo).

Asacharolupo Alessandro.
v. a Trieste

35 Alice (bronzo).

Panciera Gastone (Cien-Prà).
n. a Vicenza, 1908 - v. a Milano.

36 Ritratto. (cera).

Toppo Marcello.
n. a Venezia, 1912 - v. a Venezia.

37 Leopoldo Brosch (terracotta).

Urbani De Gheltoff Jacopo.
n. a Venezia, 1906 - v. a Mestre.

38 Giovane dal cedro (terracotta).

Modena Francesco.
n. a Bovolone (Verona), 1882 - v. a Mestre.

39 Il poeta Berto Barbarani (terracotta).

Strazzabosco Luigi.
n. a Padova, 1895 - v. a Padova.

40 La Signora Sbordone (bronzo).

Santini Bruno.
n. a Venezia, 1912 - v. a Venezia.

41 Ritratto (bronzo).

Jálics Ernő

Mátyás király, gipsz

Alkotás Művészház
II. Csop. kiáll. - 1942. dec.

lgozat. Budapest, 1933 május 4.

alap és a magyolbétott összegből.

18, 16, 11 október 18-tól és £ 226, 2,

½ %-kal dec 31 ig ? (A 365 napos évvel és

ét módon.)

való üzérkedésénél összes kiadása

pedig 18.415.809. Hány % kamatozás-

g ha az üzlet lebonyolítása 9 napot

mostani érték 54 nap mulva lejáró

és 360 nappal)

lgozás:

Jálics Ernő

1927. Ernst Lajos
szobrászati díja.

Tavaszi Szalon

T. 4679.

›bra a Dresnick előtti ütközet van áb-

›aquen bei Xeliava in Croatien unter Comdo
›h vom 6. October und 7
· 1789
›6.
›ete: Atta#que vom 6 October és befeje-
›r des G.F.M.L. Wallisch.

›l. 17 : 18.9 cm.

›.

Mit grosser Befriedigung beobachte
rischen Baukunst, wenn sie auch nur spora
erkennbar ist.

Ich bin überzeugt, dass unsere Bauk
langem erstrebten nationalen Stil gelangen

, a magyar élet, a nemzeti jelleg tudatos és

BORNEMISZA GÉZA
Magyar Kir. Iparügyi és Kereskedelmi
miniszter

Jálics Ernő

lásd

Szépművészet

1942. 218. l.

Jálics Ernő

nobrán

l.

Szépművészet

1941. 328. l.

A

SZÉPMŰVÉSZET

ELŐFIZETÉSI DÍJA EGY ÉVRE 20 PENGŐ. A POSTATAKARÉKPÉNZTÁRI CSEKKSZ. SZ. 37.473. KÉRJEN MUTATVÁNYSZÁMOT.

Szépművészet 1941. 66. f.

Takács Ernő

KÉRJEN MUTATVÁNYSZÁMOT A KIADÓ

KIRÁLYI MAGYAR EGYETEMI NYOMDÁTÓL

BUDAPEST VIII, MÚZEUM-KRT. 6 (GÓLYAVÁR)

MARNITZ FRIG

HANGSZERSZAKÜZL

Külön rádió, gramofon, gramof
lemez, tangóharmonika s
osztályok állanak rendelkezés

BUDAPEST VIII., JÓZSEF-KÖRÚ
Telefon: 134—028.

A legnagyobb keresztény sz

BILDENDE KUNST

Monatschrift für alte
und neue ungarische

FORUM

MAGYAR–OLASZ SZ

MEGJELENIK MINDEN HÓ ELS

Jálics Ernő

lásd

Szépírűvészet
1941. 69. l.

Jálics Ernő

nobrász -

cvód

Ki-kicsoda?

365. l.

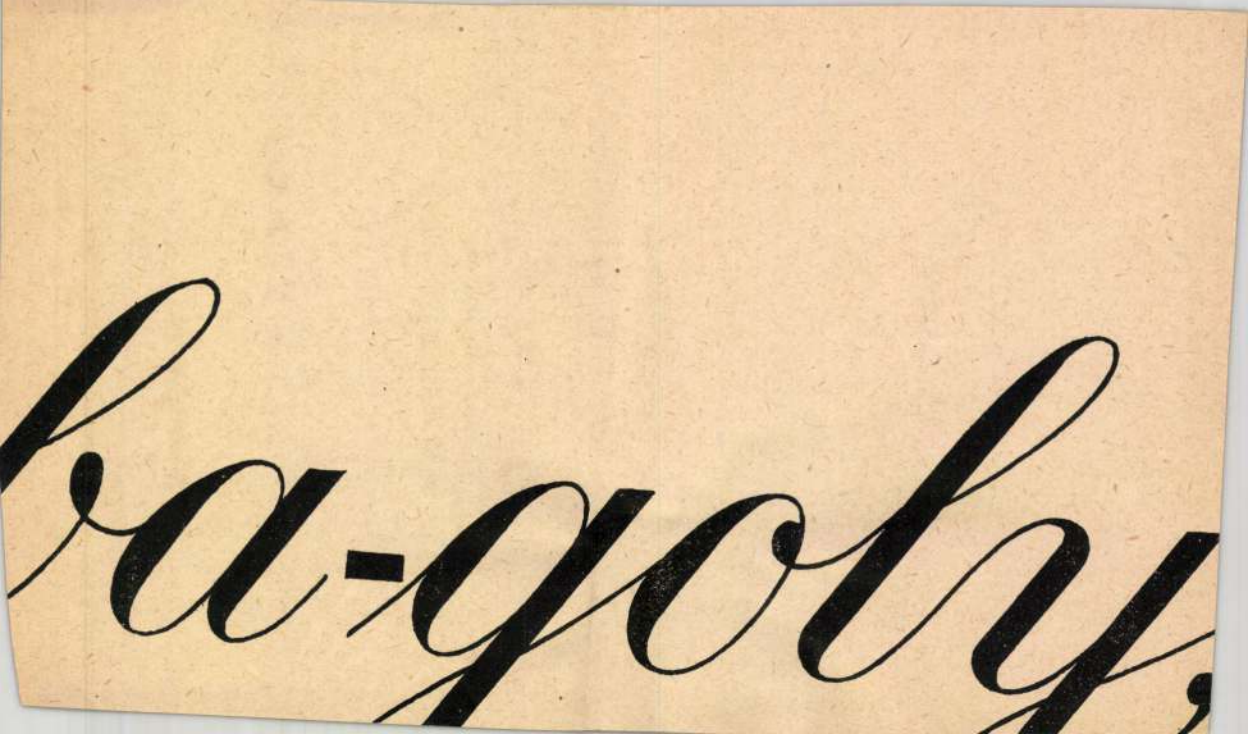

Jálics Ernő

nőbrán

szül. Kadarkút 1896.

ápr. 13.

Révai XXI, 467. l.

Jálics Ernő

~~Borbereki Kovacs Zoltán~~

Koll. kiáll. Almásy Teleki Éva intézésében 1944 márc.

Nincs cid

A szobrászok sorában *Jálics* Ernő finom arcélő terrakotta matyófejével és vaskos, erős Köpülőasszonyával szerepel. *Kerényi* Jenő különösen kisplasztikai műveiben tesz tanuságot bőséges művészi talentumáról. Művészete nem nélkülözi a szándékosan primitiv vonásokat sem, különösen Síremlékét, Vetkőző leányát és Egy asszony című terrakotta szobrocskáját emeljük ki. Borbereki *Kovács* Zoltán bravurosan hajladozó figuráival ugyansak értékes elemekkel egészíti ki a kiállítást Lábmosó bronzfigurája, Cigányfiúja és Cigánylánya portréját említjük meg a tárlaton szereplő alkotása között. G. S.

3

Uj Magyarság

1944. márc. 23.

(G. S.: Gyűjteményes kiállítás.)

Jálics Ernő

grafikái

Műcs. Kiáll. 1975-től
Pipics 114. l.

KERESD

Vár

Kéne VV 1866, 276l.

Jálics Ernő

~~Mátés, kiáll, tól~~

Pipics 62. l.

A Magyar Nemzeti Múzeum Könyvtárából

kölcsönvettem a következő munkát:

Szerző, vagy rendszó	czím, rész	darab-szám	alak	kötés	jegy

Kelt 1.....

Határidő 1.....

Hivatalos jegyzet: .....

Sajátkezü aláirás: .....

Állás: .....

Lakás: .....

Jálics Ernő

Uj múzeummal és több szoborral gazdagodik a főváros

(Saját tudósítónktól.) A főváros közművelődési bizottsága *Schuler* Dezső alpolgármester elnöklésével péntek délelőtt ülést tartott.

Bejelentették, hogy a főváros *Schmidt* Miksa örököseivel egyességet kötött a kiscelli kastély berendezéseinek vitás értékeit illetően. Az örökösök ugyanis nemcsak a családi képeket és emlékeket, hanem a nem muzeális tárgyakat is követelték, a főváros nem akar perbe bocsátkozni és ezért inkább egyességet köt az örökösökkel. *Ugron* Gábor felszólalása után a javaslatot elfogadták. Ugyanecsak hozzájárultak ahhoz, hogy a főváros történelmi múzeumát ebbe a kastélyba helyezzék, Ugron Gábor javaslatára kimondották, hogy *a fővárosi múzeum régi városligeti épületét lebontják.*

A XIV. kerületi tűzőrség felállítása többe kerül, mint eleinte gondolták és a bizottság 42.000 pengő hiteltúllépést szavazott meg.

Jálics Ernő szobrászművész Szent István dombormüvét megvásárolták, a Bazilika falára kerül. A volt 1. honvédgyalogezred emlékművét a Fővámtéren helyezik el, *Berlioz* mellszobrát a Városmajorban kívánták felállítani. *Ugron* Gábor szerint ez a hely nem alkalmas, mert ebben a környezetben a mellszobor nem érvényesülne megfelelő módon. Olyan helyre kell állítani a francia zeneszerző szobrát, ahol idegenek is megfordulnak. Éppen ezért a Gellért-szálló környékén kellene megfelelő helyet keresni. *Petrovácz* Gyula azt javasolta, hogy a Városligetben, a Mezőgazdasági Múzeum környékén állítsák fel a szobrot. A bizottság így is határozott.

Pesti Napló

1938. ápr. 30

IMPRIMERIE ROYALE
HONGROISE
DE L'UNIVERSITÉ BUDAPEST

— FONDÉE EN 1577 —

DEPUIS SA FONDATION ELLE A SERVI TOUJOURS LA CAUSE DE LA CULTURE HONGROISE. SES PUBLICATIONS ÉTAIENT TOUT LE TEMPS LES OEUVRES SCIENTIFIQUES LES PLUS IMPORTANTES ET LES LIVRES LES PLUS POPULAIRES DESTINÉS À LA VULGARISATION DE LA CULTURE.

KÖNIGLICHE UNGARISCHE
UNIVERSITÄTSDRUCKEREI
BUDAPEST

tovább

Jálics Ernő

~~Beck Ö. Incop~~ [illegible]

~~Berán Lajos~~

~~Csok István~~

~~Farkas Zsláudr.~~

Homokay József

Jálics Ernő

Kugler Ferenc

Lányi Dezső

Lux Elek

Madarassy Walter

Medgyessy Ferenc

Pogány Móric

(Pásztor János

15/Pg

Szamavolszky Odon

Telcs Ede

Vágó József

l.

Szépm. Muz. Évk

1935. VII. 193. l.

Kossuth Lajos 1880-ban.

Mellig, szemközt
szakála galambősz, sz
kendője kettős uokorta va
kabátja fekete.

Olajfestés, vászo
Az 1848-diki

MDK

Jálics Ernő

Ernszt Lajos dij, 1927

N.Szal. Tavaszi Szalon 1937.

65.13685 Közl. Ny. — 2000 db — 30

Jálics Ernő

Anonymus szobrát készíti a székesfehérvári megyei könyvtár épületére.

Fejér Megyei Hírlap 1965. aug. 14.

Jálics Ernő

Kiákit

Ujság 1935. I. 22.

Jálics Ernő

szobrász

Klebelsberg emlékkiállítás - Műcsarnokban - szoborral szerepel.

Pesti Hirlap
1933. II 12.

M.D.K.

Jálics Ernő,szobrász

Aktkompocicíói új egyéni szineket jelentenek.549.o.

Kampis Antal: A képzőművészetek

A Kultúra Világa.III.köt.A képzőművészetek.a zene, a szinház és a film.Minerva.1960.Bpest

Málics Ernő szobrász

Sidló Ferenc tanítványa.
Szerepel a Kép. mű. Főiskola
kiállítáran a Műszaznokban

Nemzeti Lyság 1937 III. 20.

MDK

Jálics Ernő

dr. Fekete Lajos: Képek, szobrok két tárlaton.
Református Élet, 1944. márc. 25. 8 l.

MDK

Jálics Ernő

rp: Csoportkiállitás. Pest, 1944. márc. 31. 7 l.

MDK

Jálics Ernő

Matyófej, szobormü

f.j: Csoportkiállitás gr. Almássy-Teleki Évánál.
Pesti Hirlap, 1944. márc. 22. 7 l.

Jálics Ernő

1927. Ernst Lajos díja

Tavaszi Szalon

XIII. 4. l.

Aba Novák V.

A Munkácsy Céh mű-
vésztagja. 1928-tól?

10.5 tanyasmagyarok 2

1942 XII.10 (74.741/942)

1943 V.25. (52.238 vbm.)

" I. 8 Lux Kálmánnak

" VI. 7 Jolos Gábornak

" VI. 30 Lux Kálmánnak

" XII. 9 " "

MDK

Jálics Ernő szobrász

Uj Magyarság, 1944. márc. 23. G.S: Gyüjt.kiáll.

M.D.K.

Fálics Ernő, szobrász (1895-1964)

aktkompozicióival járult hozzá a modern magyar plesztika gazdagításához.

Antal Kampis: Kunst in Ungarn,
Bp. 1966. Corvina

354. old.

Jálics Ernő.

A II. Magyar Képzőművészeti Kiállításon szerepelt „Női arcmás" c. szobra. (említve.)

Magyar Nemzet, 1951. Dec. 1

Jálics Ernő.

Sidló tanítványa.

Szobor-alkotása szerepel a Képzőművészeti Főiskola kiállításán, a Műcsarnokban.

Nemzeti Ujság, 1928. Máj. 20.

NEMZETI SZINHÁZ

VENDÉGJÁTÉK

AZ UNGVÁRI MŰVÉSZETI HETEK
ALKALMÁBÓL

1941. június 7-én és 8-án,
este 8 órakor

Az ember tragédiája

Drámai költemény három részben.

Irta: *Madách Imre.*

Ádám..... *Szabó Sándor*
Éva..... *Lukács Margit*
Lucifer ..... *Kovács Károly*

A többi szerepeket játszák:

Balázs Samu, Baksa-Soós László, Bazsay Lajos, Bartos Gyula, Cserényi Adél, Dévényi László, Ihász László, Koltay Gyula, Könyves-Tóth Erzsi, Lázár Gedeon, Major Tamás, Nyerges Ferenc, Pataky Jenő, Szügyi Zoltán, Tassy András, Ujlaky László, Ungváry László, Várkonyi Zoltán, Zádor Gyöngyi.

Kamaraszínpadra alkalmazta és rendezte: *Dr. Németh Antal*

A színpadot tervezte és festette: *viski Balás László.*

A szoborművek *Jálits Ernő* és *Erdey Dezső* alkotásai.

Jelmeztervező: *Nagyajtay P. Teréz.*

A kísérőzenét fuvola-négyesre (fuvola, hegedű, viola, cselló) szerezte: *Dávid Gyula.*

Művészeti Hotek Ungvár
1941

A KÖNYVKIÁLLITÁS

A Művészeti Hetek gazdag műsorában az irodalmi előadások, hangversenyek, színházi vendégjátékok, valamint a képzőművészeti és iparművészeti kiállítások mellett most, Ungvárott első ízben jelenik meg a szellemi élet egy másik fontos közvetítő eszköze: a könyv.

A magyar irodalom nemzetünk számbeli arányához képest igen jelentős értéket, külön színfoltot képvisel a világirodalmi Parnasszuson. Tudományosságunknak pedig a magyar tudomány úttörő hősei és kiemelkedő nagyjai már évszázadok óta megkülönböztetett helyet biztosítanak a nemzetközi tudományos életben. Ennek a belső, tartalmi értéknek megfelelő és méltó volt mindig a magyar könyv is, irodalmunk és tudományunk legfőbb közvetítője. Hiszen a magyar nyomdászat — egy Hess András, egy Tótfalusi Kis Miklós, egy Falka Sámuel stb. által — a könyvnyomtatás bölcsőkora óta a legújabb időkig Európa-szerte becsült nevet vívott ki a magyar ízlésnek és magyar iparnak, egyszóval a magyar iparművészetnek.

A mult e dicső, de egyben kötelező hagyományát a trianoni Magyarország — minden megpróbáltatása, gondja és szegénysége ellenére — sem adta föl, amint azt a legutóbbi húsz esztendő válogatott könyvtermésének az ungvári Művészeti Heteken rendezett első seregszemléje is fényesen igazolja.

A kiállítás a szép és a jó magyar könyveket mint együttes, illetőleg kiegészítő értékeket sorakoztatja fel; éppen ezért nemcsak a művészi szempontokra van figyelemmel, nemcsak

Kikiáltási ár pengőben

fejet ábrázoló intaglió, Herkules küzdelme az oroszlánnal. A halász-gyűrűnek nevezett ritka pápai-gyűrűknek két példánya van meg a gyűjteményben. Péter és Pál apostol szembenéző fejével. Az egyik bronz, a másik arany, intagliós ábrázolással, feliratának tanusága szerint II. Pál pápa tulajdona volt. A középkori, XIII. századi gyűrűket egy ezüstfejű köriratos példány képviseli 48.000

XV. DR. KOVÁCS-KARAP ERNŐ GEMMA-GYŰJTEMÉNYE

(3955.)

3955. A gyűjtemény mintegy 1800 darabból áll. Képviselve van benne minden kor és pedig az ókortól (kaldeai, szasszanida, egyiptomi) kezdve az antik görög-római), ó-keresztény, bizanci, reneszansz és barok időkön át egészen a XIX. századig. Szinte egyforma gazdagságban találunk a gyüjteményben domborúan (cameák) és homorúan (intagliók) vésett köveket. Mintegy 200 darab részint gyűrűbe, részint melltű, vagy csüngő gyanánt, végül néhány darab karkötőbe van befoglalva. Ugyancsak képviselve vannak a drágaköveknek és a féldrágaköveknek mindazon típusai, amelyeket cameák és intagliók céljaira használni szoktak. Vannak ezenkívül borostyánból, lávából, gyöngyházból és egyéb [illegible] faragott cameák és szaruból vert medaillo-

MDK

Jálics Ernő

Az 1925-26 évi Akt-kiállításon kitüntető elismerésben részesült Jálics Ernő "Tékozló fiú" c. szobormüvével.

Évk. KMT. 1928. 60.l.

Jálics Ernő

Vincellérfiu a. nobra (1955)
a dunaujvárosi Dóma György
téren áll (emlitve)

Kij Rezső:
Kézőművészeti Őrjárat
Dunaujvárosban
Felenkor, 1964, 12 n. 1162

Jálics Ernő MDK

Torzó, gipsz

Műcsarnok 1937 Képzőm. Főisk. Kiáll.

Állítsa Bírró MDK

Torró. Eipar

Miscarmok ,1937 Képzőm. Főtér. Kiállí.

Jálics Ernő

„Corpus" -a — herendi porcelán.

dr. Sikota Győző: Herendi porcelán 77.
Műszaki Kiad. 1970.

MDK

Jálics Ernö, szobrászm.

19. Éva. Bronz.

KMTárs 1941 dec.-1942.jan.téli kiáll. Kat.5.1.

MDK

Jálics Ernő

rp: Az élő magy. keramika... Magyarország, 1942. nov. 6. 7 l.

MDK

Jálics Ernő

szobrász

Képzőmüv. Főisk. kiáll. Esti Kurir,
1924. dec. 19.

Jálics Ernő

Kiállít

Lj. M. 1942. IV. 19.

rgy út 41.), készpénzfizetés ellenében.

). 650-51 Művészettörténeti Dokumentá-

Ebben az esetben a kért könyvet pós-

Acta Cassae Parochorum" egri anyaga,

rök utáni állapotát rögziti.

Művészettörténeti Dokumentációs

Központ

Jálics Ernő

Kiállít

PH. 1942. IV. 22.

T. Cim!

A Művészettörténeti Dokumentációs Kö
ráskiadvány-sorozatát. A sorozat első

"Magyar Tanácsköztársaság Ké
cimü levéltári publikáció jelent meg, a
Müvészeti Osztályának iratanyagát és a
iratanyagának a képzőmüvészetre vonat

Értesitjük, hogy ezenkivül intézetünk k

"Müvészettörténeti Tanulmányo
cimü kötete, mely a Dokumentációs Kö

Továbbá kapható

"Müvészettörténeti Tanulmányo
cimü kötete. Ára: 45.- Ft.

A felsorolt kiadványok megvásárolható

Jálics Ernő

Kiállít

NÚ. 1942. IV. 18.

Központ-ban (Budapest, XIV. Dózsa Gyö
Megrendelés esetén az összeg MNB 14
ciós Központ számlaszámára utalandó.
tán juttatjuk el T. Cimhez.

Sajtó alatt:

Évkönyvünk 1959-es kötete.

A forráskiadvány-sorozatból "
mely a terület építészeti állagának a tö

M

„Jálics Ernő"

Geboren zu Skadarkút (Com. Somogy), am 13 März 1896, absolvierte er seine künstlerischen Studien an der Hochschule für Bildende Künste in Budapest wo, in den ersten zwei Jahren Béla Rudnai, später Ferenc Sidló seine Meister waren. Zum ersten Male an der Jungmeister-Ausstellung der „Szinnyei Merse"-Gesellschaft Teil nehmend, gewann J. mehrere Preise. J. is Bildhauer und befasst sich nur ausnahmsweise mit der Verfertigung von Plaketten.

2 rimol fels.

Hu Primagyerem 262 l.

Viselet.

Női ruha.

Az előtérben egymással s
mentét, másika pedig nagykendő
túl kert látszik. Felirata:

TAVASZI DIVAT
MONASZTERLY É
női divattern

alól jobbra: Ny. Rohn és Grun
legalól jobbra: Melléklet a G

Kny., mér. 21.6 :

Jálics Ernő

1920/21 I – 1927/28

Ferkèpzomfoiskèvk

95. l.

drich, Vlämische Malerei (Jena, 1913). *Hooses*, Geschichte d. Kunst in Flandern (Stuttgart, 1914). *Oldenbourg*,

Jálics Ernő

Évá c. nobranák, mely Ernst Sajos nobránati díját nyerte

Repr.

MAGYAR MUVESZET

1927. 161. l.

Tálics Ernő

1927. Ernst Lajos díj.

000

Jálics Ernő

szobrász, szül. Kadaskut
1896. márc. 13. Rud-
nai, fidló a képzőm.
pozskolan.

Ilu Pr. magyarin 2621

megvan

Jálics Ernő

1925. a SzMP társaság
Nemes Marcell alapítvány
jutalomdíj.

FEBRUÁR

19

Jálics Ernő szobrai

Műcsarnok
1925-26. akt kiáll. 416.
1927. magyar táj. 140
Andrássy ut 71.
1929. tav. kiáll. 156.

Zollikon h. n. III. 135.

Jálics Ernő

vul. Kadarkuton (Somogyon)

1895 máre 13. Rk.

Tanítóképző 4 ort.

1920/21. II. elsőéves művesz-

nő. Radnai Béla-

III. 71. —

Halomsír / földtárása III. 68, 69, 70,

Jálics Ernő

szobrai

rögd
2

Farkas Zoltán

Kiállítás a gróf
Almásy Teleki Éva
művészeti intézet-
ben.

Magyar Csillag

1944. I. 440. l.

Z

UM AUKCIÓI

IX.

Jálics Ernő

l. Szépmüvészet

1943. 34. l.

Jálics Ernő

1927 Ernst Lajos Nob-
rásati díja -

Múzeumi és Könyvt.-Ért. III. 67.

Gálics Ernő

Magyar Művészet
1925 55, 392
– 1926. 46. 177
– 1927 161
– 1928. 648

Római agyagesörgő VI. 180.

XIX. sz. — Zwei Cloisonné Vasen. Ja

1295. A KÉT SZERELMES KENTAUR, Kentaure. Bronze, nach der Antique.

1296. KÉT OLTÁRGYERTYATARTÓ, ön XVI. sz. — Zwei Altarleuchter, Bronz

1297. CSÓKTÁBLA, bronz, aranyozás nyo XVII. sz. — Kusstafel, Bronze mit S Rahmen. Italienisch, XVII. Jh.

1298. CSÓKTÁBLA, öntött bronz, építészeti XVII. sz. — Kusstafel, Bronze, in ar Maria und Johannes. Italienisch, XVI

1299. KÉZMOSÓTÁL, fali viztartóval, ón, waschschüssel mit Wasserbehälter, Zir

1300. FÖDELES EDÉNY, ón, rézcsappal, Gedeckeltes Gefäss, Zinn, die Henkeln

1301. HATSZÖGES GYÖMBÉRTARTÓ, ó Magyar, XVII. sz. — Sechseckiger Ing

1302. TÁNYÉRMELEGITŐ, ón, két csava Graz, 1767.

lt réz, aranyozva, Buda és Attila mellképe, öntött bronz- — Zwei ovale Medaillone aus Kupfer getrieben, vergoldet, arisch, e. H. XIX. Jh.

óval, részben aranyozott bronz, térdelő egyiptomi alakkal Tintenbehälter mit Leuchter, teilweise Bronze, vergoldet, Wien, um 1830.

k alapon szines virágdisszel. Bécs, XVIII. sz. — Prunk- r. Wien, XVIII. Jh.

tom. — Apis Stier, Bronze. Ägypten.

lomboru groteszk disszel és emberi fejidomu fogantyuval. Eisen mit reliefierte Grotesken und Griff in Form eines Jh.

patinával. — Grosser Frosch, Bronze, mit grüner Patina.

ezve *Kirner József, Pesten.* Magyar, 1860 k. — Jagdge-

s diszü baluszteres nyéllel. Magyar, XVI. sz. v. — Löffel, ige Stiel mit Blätterdekor. Ungarisch, E. XVI. Jh.

beszkes diszitéssel. Olasz, 1578. — Halbkugelige Schüssel, , 1578.

Jólics Ernő

Szobrász. 1895-1964.

Fehete Márton: Prominent Hungarians Home and Abroad, München, 1966. 334 l. 136 l.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Jálics Ernő

MAGYAR MŰVÉSZET

1925. 55, 392
1926. 46, 177
1927. 161.
1928. 648
1930. 58
1931. 202, 205
1929. 115.

XIX. század első felében.

ʒ emelhetett peremű, dombormű, melynek

ızolt, ~~és~~ jobbra fordul 2 és arczélben lát-
ANNO XXII. és T. MERCANDETTI F. MDCCCXXI,
'erencznek egyházi és világi előkelőségek-
:ISCI SEPVLCRVM GLORIOSVM MDCCCXVIII.

ban, eredeti átmérői 4.1: 4.1 cm.
rjesztés alapján (649/899), az 1900:
0), az 1900: II. 24-iki 15505 (82/900)
/900) sz. leiratok szem elott tartásával
lománya 1902: VI. 5-ikén vétetett át.

hosszú, homloka ránczos, arcza és
deot, stolát és mucetumot visel.

II3-86

— **Kőrösi Csoma Sándor-emlékünnep.** A nagyenyedi, kolozsvári, sepsiszentgyörgyi kollégiumok öreg diákjainak egyesületei *Kőrösi Csoma Sándor* születésének százötvenedik évfordulója alkalmából április 14-én, szombaton délután fél 6 órakor a Zeneművészeti Főiskola (VI., Liszt Ferenc-tér 8.) nagytermében műsoros emlékünnepet rendeznek. Az ünnep főszámai *Ravasz László* református püspök megnyitóbeszéde, *Báthy Annának*, az Operaház tagjának énekszámai, *Baktay Ervinnek*, az ismert India-kutatónak Kőrösi Csoma Sándor nyomdokain című, vetített képekkel kisért előadása, a Lónyay-utcai ref. főgimnázium vegyeskarának énekszámai Bartók és Kodály székely népdalgyűjteményéből. A záróbeszédet a meghivott angol vendégekre való tekintettel angol nyelven *Józan Miklós* unitárius püspöki vikárius mondja.

— **A mentőegyesület segélyhelyet állit fel a Rózsadombon.** A Budapesti Önkéntes Mentő-Egyesület az áldásutcai 83-ik őrszobában az államrendőrség budapesti főparancsnokságának engedélyével uj elsősegitség-nyujtó helyet állit fel. A segitségnyujtó helyen kioktatott rendőrök nyujtanak segitséget addig, amig a mentők megérkeznek. *Ezzel a Budapest határában felállitott segélyhelyek száma huszonháromra emelkedett.*

— **Gödöllő mozgalma az üdülőhely jellegért.** Gödöllő képviselőtestülete mozgalmat inditott, hogy a községet a belügyminisztérium üdülőhellyé nyilvánitsa s a községnek az *üdülőhely jelleget engedélyezze.*

— **A magyar falu helyzete.** A Pro Christo Diákszövetség nemzeti szemináriumában szerdán este dr. *Szombatfalvy György* tartott előadást a magyar falu helyzetéről. A nyolcvanhat évvel ezelőtt felszabadult jobbágyok és zsellérek utódai ma is többségét teszik a lakosságnak. Fejlődését rossz birtokpolitika, erőltetett iparfejlesztés és a városok előtérbe helyezése hátráltatta. Ma a falu teljesen csődbejutott, mert a mezőgazdaság hozadékából átlagosan csak évi 225 pengő jut egy őstermelő lélekre. Az agrárszegénység helyzetét a napszám ötven-hatvanszázalékos esése teszi kétségbeejtővé. A földreform hitelnehézségeken szenved hajótörést. A legsürgősebb segitségre van szükség, a nem agrárnépesség önzetlen áldozatkészségére a nemzet megmentése érdekében.

— **Megalakult a ceglédi Országzászló Bizottság.** Az irredenta szellem, amely Cegléden oly impozáns módon nyilatkozott meg, most szervezetet nyert a ceglédi Országzászló Bizottságban. Nemrég staféta hozott fel koszorut a Szabadság-térre, az Ereklyés Országzászlóhoz és adta át egyben az Ereklyés Országzászló Nagybizottsága országos elnökének, *Urmánczy Nándornak* a különböző ceglédi társadalmi egyesületek üdvözlő iratait. E megnyilatkozások vezették be a ceglédi Országzászló felállitására irányuló mozgalmat is. A Cegléd egész társadalmát magába foglaló Nagybizottság a napokban alakult meg a ceglédi városháza termében, ahová ez alkalommal eljöttek az összes társadalmi egyesületek, hatóságok, egyházak, tanügyi hatóságok, ipartestületek és gazdakörök képviselői. A zsufolásig megtelt terem közönsége előtt dr. *Magyary Lajos* járásbirósági elnök mondott bevezető beszédet, majd a gyűlés a bizottság elnökéül dr. *Sárkány Gyula* polgármestert, ügyvezető elnökéül *Szőnyi Sándor* reálgimnáziumi igazgatót választotta meg. Az elnökségbe választottak még huszonkét tagot, valamint a szélesebbkörü bizottságba ötven tagot. A bizottság az összes jelenlevők lelkesedésétől kisérve mondotta ki az Országzászló megvalósitásának mielőbbi szükségét.

— **Fodrászbemutató.** A Hölgyfodrász Segédek Országos Egyesülete (Ráday-utca 5.) a legujabb divatu hajviseletről bemutatót rendezett. A bemutatón résztvettek a bécsi nemzetközi fésülőverseny magyar helyezettjei is, akik közül *Németh József* és *Heiser László* sima modern vasondolálás és vizhullám fantázia-frizurákat mutattak be a nagyszámu szakmabeli közönség előtt. Azután *Orosz Jenő* ujrendszerü szemöldökszedő elektromos géppel, amit a chikágói világkiállitásról hozott magával, mutatta be a technika érvényesülését a kozmetikában. A bemutató sikere arra inditotta az egyesület vezetőségét, hogy ezeket a szakmai bemutatókat rendszeresitse és minden kedden este 8 órakor uj résztvevőkkel megtartsa.

— **Életuntak.** Ujfalusy Ilona 32 éves elvált asszony, a Földhitelintézet volt tisztviselője, Mester-utcai lakásán gázzal megmérgezte magát. A Fasor-szanatóriumba vitték. Állapota sulyos. — Horváth Aranka 19 éves háztartásbeli leány kedden reggel a Harminckettesek terén egy padon ülve mérget vett be. A leány eszméletlen állapotban fordult le a padról. A mentők a Rókus-kórházba vitték. Kiderült, hogy előző nap is megmérgezte magát, de gyomormosás után elengedték a Rókus-kórházból. Szerelmi bánatában akart megválni az élettől. — Pichler István 72 éves pestszenterzsébeti kövezőmester lakásán felakasztotta magát. Azért lett öngyilkos, mert feleségét néhány nappal ezelőtt elütötte a villamos és kórházba kellett szállitani, ő pedig teljesen magatehetetlen volt.

Ideges? Hajroncz!
Akkor Hag kávét!

A Hag kávé szavatoltan koffeinmentes, legfinomabb minőségü valódi babkávé. Kiméli a szivet és idegeket, ezért orvosilag ajánlják

COLUMBUS
LEGUJABB FELFEDEZÉSE

József Ferenc kir. herceg Columbus darabját nagy sikerrel előadták a Belvárosi Szinházban.

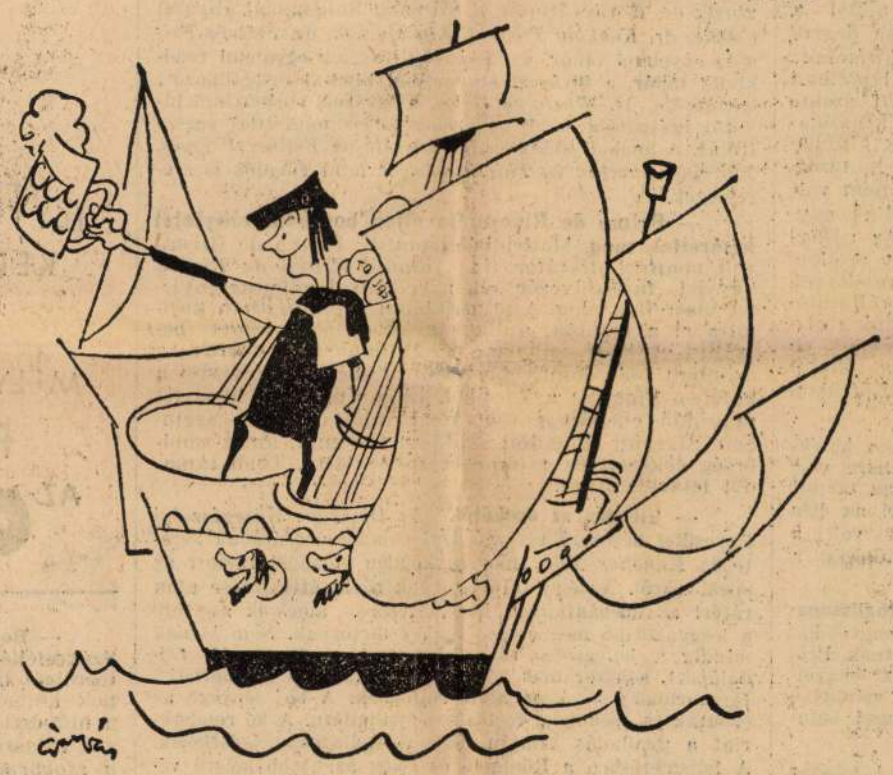

(Gáspár Antal rajza.)

A LEGENYSÉG: Szárazföld! Szárazföld!
COLUMBUS: Tévedtek, fiuk. Nagyobb öröm vár ránk. 1492-ben csak egy szárazföldet fedeztem föl, de most felfedeztem a — nedves Amerikát.

A nábob hotelszámlája.

Huszonötezer pengős számla:
Nawab Salar-Yang fizeti
Egy pesti hotelben. — Szavamra:
Én is adnék szállást neki.

A „Gazdasági válság" szobra.

Amerika gazdasági küzdelmét
Kőemlék őrzi majd hallgatagon.
Rá lehet bátran e szoborra irni:
„Szobor vagyok, de fáj minden tagom!"

(—kas.)

— **Ausztria jövője.** A Nemzetközi Klub szerdán délután tartotta meg a Lloyd Társulat disztermében ünnepi ülését, amelyen *Teicreick Pallaghy Attila*, *Mataja Henrik* volt osztrák külügyminiszter, báró *Forster Pál* és *Lugmayer Károly* bécsi kulturreferens tartottak előadást Ausztria jövőjéről. Az ülést *Lukács György* nyitotta meg és német nyelvü bevezető beszédében Ausztria mai kérdéseit fejtegette. *Teicreick Pallaghy Attila* magyar és német nyelvü előadásában az ausztriai tömegmozgalmakkal, azoknak inditó okaival és előzményeivel foglalkozott. *Mataja Henrik* azt fejtegette, hogy egy nép csak ugy tud jövőjén munkálkodni, ha pontosan ismeri multját. Párhuzamot vont Németország és Ausztria között. Mig a német birodalomban az a felfogás uralkodik, hogy a külföldnek hátat kell forditani, *az osztrák nép mindig azon lesz, hogy a Duna-medence népeivel jó barátságot tartson fenn.* Az osztrákok mindig büszkék voltak arra, hogy a monarchiában sokféle nép találkozott. Hitler a „Mein Kampf" cimü könyvében azt irja, hogy amikor Bécsben látta a csehek, a lengyelek, a horvátok békés együttmüködését, ugy érezte, hogy vérfertőzés történik a német néppel. Németország azt hangoztatja, hogy kipusztitja a pártérdekeket, holott a német birodalom és Ausztria közötti visszás helyzet tisztán a pártpolitika eredménye. Báró *Forster Pál* nyug. meghatalmazott miniszter szerint a két nemzet közötti együttmunkálkodás Európa érdekelt szolgálja. *Lugmayer Károly* arról beszélt, hogy Ausztria Középeurópa szive, amelyről nem lehet azt a vádat hangoztatni, hogy kis népeket akart volna valaha is leigázni. Az ünnepi ülés *Lukács György* zárószavaival ért véget.

— **A Budai Katolikus Kör** a szentév bezárása alkalmából sikerült ünnepélyt rendezett, amelyen *P. Zadravecz István* püspök mondott ünnepi beszédet. A szónoklatot müvészi számok követték.

— **A budapesti fehérnemütisztitó ipartestület** közgyülést tartott, amelyen uj elnöknek *Szabó Rezsőt*, alelnöknek *Sárik Lajost* és *Steiner Józsefet* választották meg.

— **Eltünték.** Glück Blanka 14 éves polgári iskolai tanuló, aki a Luther-utca 1/C számu házban lakik, barátnőjével, Erber Ilona 14 éves polgári iskolai tanulóval, aki a Népszinház-utca 31/A számu házban lakik, eltünt. Kedden azzal távoztak hazulról, hogy a Városligetbe mennek és azóta nem kerültek elő. — Pupos Kálmán 15 éves tanuló eltünt az Ostrom-utca 31. számu házban lévő lakásáról. A rendőrség valamennyiüket keresi.

ÉLELMISZERÁRAK.

Felsál 100—220, leveshus 80—160, borjucomb 220—260, vesés 140—200, juh hátulja 140—180, eleje 60—140, sertéskaraj 180—230, comb 150—176, oldalas 124—168, zsirszalonna 108—132, háj 120—136, zsir 120—132, csirke drb. 150—300, lud és ruca 160—800 tisztitott csirke kg. 160—360, lud és ruca 140—200, tojás 4.5—6, főző 3.5—4, ponty 100—160, jegelt 80—120, tej lit. 32, tejföl 120—150, teavaj (tömb) kg. 220—260, tehénturó 16—80, fehér kenyér 36—44, félbarna 26—28, barna 26—28, barna 18—24, bab fehér, aprószemü 14—32, borsó 40—60, lencse 32—80, fokhagyma 16—40, vöröshagyma 6—10, fejeskáposzta 40—80, kelkáposzta 36—90, tisztitott karfiol 70—120, burgonya: rózsa 7—14, Ella 7—10, sóska 16—28, tisztitott paraj 16—52, savanyukáposzta 22—36, vegyes zöldség 14—24, külföldi borsó, ujdonság 80—120, kalarábé, ujdonság hazai drb. 20—50, spárga 50—240, alma 36—60, narancs 48—100 fillér.

— **Az Országos Gyermekvédő Liga** önkormányzatának ujrafelvétele óta most tartotta első igazgatósági ülését, amelyen *Albrecht* királyi herceg elnökölt. A királyi herceg meleg szavakkal emlékezett meg azokról az intézkedésekről, amelyek lehetővé tették a liga önkormányzatának visszaállitását. Elhatározták, hogy a liga május 3-án és 4-én tartja idei gyermeknapi gyüjtését. Ezt megelőzőleg, április 28-án egy urinavédnöknői diszgyülést tart a liga. Az Országos Gyermekvédő Liga a gyermeknapi gyüjtésekkel kapcsolatos visszaélések elkerülése és álgyüjtők működésének megakadályozása végett kéri az adakozó közönséget, hogy előzetes adományát csakis az adomány értékének megfelelő cimletü megváltási jelvény ellenében rójja le.

— **Szegénysorsu dolgozó leányok nyaraltatása.** A mai nehéz gazdasági helyzetben is eredményes működést fejt ki a *budai Goldberger Gyuláné* vezetésével *„A hit"* cimmel működő szegény zsidó tanoncleányvédelmi és nyaraltatási mozgalom. *Budai Goldberger Gyuláné* öt év előtt kezdeményezte és szervezte meg nagy áldozatkészséggel a mozgalmat, amelynek egyik programpontja *a szegény dolgozó leánykák nyaraltatása.* A mult évben hetven leánykát nyaraltattak és hogy az arra rászorulók ez évben is részesülhessenek a pihenésben, a társadalomhoz fordulnak, hogy adományaikkal támogassák az emberbaráti intézményt.

— **Drogisták tiltakozása egy felszólalás ellen.** A magyar értelmiségek szervezetének legutóbbi bizottsági ülésén dr. *Tauffer Gábor* a gyógyszerész-szervezetek nevében felszólalt és többek közt azt állitotta, hogy a drogisták az üzletkörelkbe tartozó vegyszerek minőségét nem képesek megvizsgálni. A drogista érdekképviseletek tiltakoznak e beállitás ellen annál is inkább, mert nagyrészük okleveles gyógyszerész is. Elhatározták, hogy a felszólaló által ért sérelemért megfelelő elégtételt szereznek a szakmának.

— **Gy. Nagy Zsigmond emlékkiállitása.** Gyügyei *Nagy Zsigmondnak*, a nemrég elhunyt kiváló festőművésznek özvegye a művész műtermében *(Wekerle Sándor-utca 22)* ujra megnyitotta férje munkáinak azt az emlékkiállitását, amelynek a Műcsarnokban oly nagy sikere volt. A kiállitás megtekinthető délelőtt 10 órától d. u. 6 óráig.

— **A középeurópai methodista egyházak értekezlete,** amely négy napig fog tartani, április 19-én kezdődik *Dombóvárott.* A megnyitó ünnepély során *J. L. Nuelsen* zürichi püspök tart előadást.

— **Az élet küzdelmeiben** erejét, hitét, bizalmát növeli az Ovomaltine, a táperő és vitaminok quintessentiája.

— **Monori Mag** tavaszi képes főárjegyzékét kérje, melyet ingyen és bérmentve küld be a *Magyar Magtenyésztési R. T. Monori Magkereskedése*, mely *a Kossuth Lajos-utcából Rákóczi-ut 7. sz. alá költözött*, megnagyobbitott helyiségébe. A Monori Magnak fióküzlete nincs.

— **Halálozás.** Özv. *Dolp Ferencné* szül. *Kusz Janka* f. hó 10-én hosszu szenvedés után elhunyt. Temetése f. hó 13-án délután 3 órakor lesz a Kerepesi-uti temető halottasházából. Az engesztelő szentmiseáldozat f. hó 14-én reggel 8 órakor lesz a Gát-utcai plébániatemplomban az Egek Urának bemutatva.

Dr. *Lähne András* m. kir. külügyminiszteri s.-titkár 38 éves korában elhunyt. Temetése a farkasréti temető halottasházából f. hó 13-án, pénteken d. u. ½5 órakor lesz az evang. egyház szertartásai szerint. Gyászolják a Lähne- és Scitovszky-családok.

Balázs István szobrászművész 72 éves korában a Gyáli-uti katonai kórházban április 11-én hajnalban agyvérzés következtében meghalt.

Dominiák József, a „Drasche"-gyár tisztviselője, f. hó 10-én 49 éves korában váratlanul elhunyt. Temetése f. hó 12-én d. u. 5 órakor lesz az uj köztemetőben.

— **Mindazon mérgezési esetek leküzdésénél,** melyeket romlott ételek okoznak — tehát főleg husmérgezés vagy gombamérgezés előfordulásakor —, a gyorsan ható természetes *„Ferenc József"* keserüviz azonnali használata rendkivül fontos segédeszköz.

— **Sok gondot okoz** most mindenkinek az élet és az is, honnan fizesse ki az osztálysorsjegyét a huzás, április 14-ike előtt. Tudjuk, hogy *kilartás* vezet eredményhez a m. kir. osztálysorsjátéknál is. Azért kell módot, megoldást találni, hogy a 3—6, 12, 24 pengőt be tudja fizetni, mert ezáltal biztositja a reménységét és önbizalmát egy szebb, boldogabb jövőhöz.

— **El ne késsen!** Az uj osztálysorsjáték huzása holnapután kezdődik, tehát siessen sorsjegyet venni *Lányi és Társa* bankházában, V., Gróf Tisza István-utca 7. (Volt Fürdő-utca.) Telefon: 88—5—54. Egész nap egyfolytában nyitva.

— **Székelési zavarok,** vastagbélhurut, puffadtság, félelemérzés, bódultság, migrén és általános rosszullét esetén a rendkivül enyhén ható természetes **„Ferenc József"** keserüviz a gyomor és a bélcsatorna tartalmát gyorsan kiüriti, a bélmirigyek működését élénkiti, a vérkeringést előmozditja s tartós megkönnyebbülést szerez. Gyomor- és bélspecialisták a **Ferenc József** vizet ugy férfiaknál, mint nőknél és gyermekeknél teljes eredménnyel alkalmazzák. A **Ferenc József** keserüviz gyógyszertárakban, drogériákban és füszerüzletekben kapható.

— **Kihallgatások a rendőrségen őrgróf Pallavicini György keddi beszédei ügyében.** A főkapitányság politikai nyomozó főosztályán szerdán este a vezető rendőrtisztviselők kihallgatásokat végeztek őrgróf *Pallavicini Györgynek* kedden este a budai Vigadóban elhangzott beszédeivel kapcsolatban. Négy napilapnak a legitimista néppárt vacsoráján résztvett politikai munkatársát hallgatták ki abból a célból, hogy a nyomozó hatóság megállapitsa őrgróf *Pallavicini György* beszédeinek azokat a kitételeit, amelyeknek ellenőrzését a hatóság némely lapokban megjelent ujságtudósitások alapján politikai szempontból szükségesnek látja. Az ujságirók kihallgatása azért vált szükségessé, mert a beszédek klubhelyiségben, rendes heti pártvacsora keretében hangzottak el és igy ott ügyeletes rendőrtisztviselő nem volt jelen. A kihallgatások a késő esti órákba nyultak, egy-egy kihallgatás másfél óráig is eltartott. Az ujságirók vallomását a politikai nyomozó főosztály rendőrtisztviselői jegyzőkönyvbe foglalták és a rendőrség tovább folytatja a vizsgálatot annak megállapitására, hogy a szóbanforgó beszédekben voltak-e oly kijelentések, amelyek miatt esetleg a hatóságnak eljárást kell inditania. Értesülésünk szerint a főkapitányság politikai nyomozó főosztálya csütörtökön ujabb kihallgatásokat végez.

— **Emlékünnep Vácott.** A Damjanich János kerékpáros zászlóalj szerdán ünnepelte a szabadságharc váci csatájának évfordulóját. A katolikus templomban tartott ünnepi istentiszteleten *Krakker Kálmán* polgármesterrel az élén megjelentek a város előkelőségei. Istentisztelet volt a protestáns templomban is. Az évforduló jelentőségét a laktanya udvarán méltatták.

— **A lengyelek megtagadták válogatott futballcsapatuknak a kiutazást.** Prágából jelentik, hogy a lengyel hatóságok nem adtak a lengyel válogatott csapatnak Prágába szóló kiutazási engedélyt és igy a második lengyelcseh világbajnoki selejtező mérkőzés, amelynek színhelye Prága lett volna, elmarad. Csehország tehát ezzel bejutott a tizenhatos világbajnoki döntőbe.

— **Hetijelentés a magyar tengeri gőzösökről.** A magyar tengerhajózási vállalatok gőzöseiről illetékes helyekről az alábbi helyzetjelentéseket kaptuk: Magyar Keleti Tengerhajózási r.-t.: „Honvéd", parancsnoka Szelke Árpád, Constanzából gabonával utban van 27-ike óta Rotterdamba, a gőzös 30-án elhaladt Konstantinápoly és 8-án Gibraltár mellett. A gőzös Rotterdamba 16-án esedékes. Angol-Magyar Tengerhajózási r.-t.: „Csárda", parancsnoka Holop Adolf, március 24-én Brailából elindult gabonával az angliai Hull-ba, ahová 16—17-én esedékes és „Puszta", parancsnoka Teleki Gusztáv, március 23-án antracittal elindult Swanseából az USA rhode-islandi Providence kikötője felé. A gőzös 16—17-én esedékes Providence kikötőjébe. Transoceania Tengerhajózási r.-t.: „Tátra", Rotterdamban üzemen kivül vesztegel. Neptun Tengerhajózási r.-t.: „Kelet", parancsnoka Váry Nagy Lajos, utban van Dalnyból (Dairen) szójababbal valamelyik északeurópai kikötő felé. A gőzös április 6-án áthaladt a Szuez-csatornán, következő szenelő állomása Algier, ahol cime a következő: S. S. „Kelet". M. Oliveira & Co. 4. Rue Jean Rameau és „Nyugat", parancsnoka Biró György, utban van Alexandriából az angolországi Hull-ba, április 2-án elhagyta Gibraltárt, ugyhogy 13-án már esedékes Hull-ba. Cime: London Coal Co. London for S. S. „Nyugat". A Magyar Keleti Tengerhajózási r.-t. tulajdonát képező és a Società di Navigazione Fiumane olasz bejegyzett cég nevén nyilvántartott Levante (ex Erdély) 7500 tonnás gőzös Amszterdamban, az Orvieto (ex Orsova) 6150 tonnás gőzös Istanbulban vesztegel. A fuvardijtételek estek: Argentina—U. K. 15. UK—Genua és Alexandria 6/0, Aldma U. K. 10/0—10/6 angol shillinget fizet tonnánként.

— **Földrengések.** Istanbulból jelenti a Pesti Hirlap tudósitója: Szerdán reggel 5 óra 30 perckor a Dardanellákban négy percig tartó földrengést éreztek. *(Sz.)* — *Londonból* jelentik: A mexikói Oaksaka államban fekvő San Geromimo városát *heves földrengés rázta meg.* Több épület rombadőlt, vagy sulyosan megrongálódott. A *lakosság páni rémületében a szabadba menekült.* Halálesetet eddig nem jelentettek.

— **Leugrott a harmadik emeletről.** Szerdán este a Baross-tér 13. számu ház harmadik emeletéről levetette magát *Mendelssohn Gyuláné* 50 éves varrónő. Összetört tagokkal terült el az udvar kövezetén és nyomban meghalt. Bucsulevelet hagyott hátra, amelyben azt irja, hogy idegbaja miatt megy a halálba és kéri, hogy ne boncolják fel. Holttestét a törvényszéki orvostani intézetbe szállitották.

— **Letartóztattak egy debreceni bornagykereskedőt.** Debrecenből jelenti a Pesti Hirlap tudósitója: A pénzügyőrök a törvényszékre kisérték *Reichmann Ignác* borkereskedőt, mert az a gyanu merült fel, hogy nagyobb borkészletet kivont a borfogyasztási adózás alól. A nagykereskedőt *Fülöp Károly* biró letartóztatta, egyuttal a jövedéki kihágás ügyét, okirathamisitás gyanuja miatt, áttette az ügyészségre.

— **Betörők a váci vasutállomás személypénztárában.** Vácról jelentik: A szerdára virradó éjjelen ismeretlen tettesek betörtek a váci vasutállomás személypénztárába s *onnan huszezer pengő értékü vasuti jegyet és bérletet vittek el.* Reggel a pénztáros vette észre a lopást. A vizsgálat megindult.

— **Mindenki sajátmagának** az első! Mint ahogy Julius Caesar inkább akart első lenni egy kis helyiségben, mint Rómában a harmadik, épugy érthető, ha Ön is osztálysorsjegyét *Dörge Frigyes* főárusitótól, Kossuth Lajos-utca 4. rendeli vagy vásárolja. Telefon: 89—8—80.

— **Nincs szükségmunkás a pilisszentiléleki ut épitésére.** Esztergomból jelentik: A közigazgatási bizottság ülésén Ujszászi Imre müszaki főtanácsos bejelentette, hogy a pilisszentiléleki ut épitését elsősorban azért nem lehet folytatni, mert az 1.60—1.70 pengőben megállapitott napi inségmunkabérért nem lehet munkást kapni.

— **A keddi tüntetés előállitottjait elbocsátották a rendőrségről.** A budai Vigadó előtt lezajlott tüntetés és az épület előcsarnokában lejátszódott verekedés résztvevői közül — mint megirtuk — kedden éjszaka hét egyént hallgattak ki a főkapitányság központi ügyeletén. A kihallgatások a hajnali órákig tartottak és szerdán reggelre már csak hárman maradtak a rendőrségen. Köztük volt *Hlavicska János főiskolai hallgató is, aki a budai Vigadó előcsarnokában revolveréből riasztó lövést adott le.* Kihallgatásának befejezése után kihágási eljárást inditottak ellene és az ügyére vonatkozó iratokat átküldték az illetékes kerületi kapitányságra. *Ezután elbocsátották őt is, valamint a két másik egyént is, akiket azzal gyanusitanak, hogy a tüntetésben részt vettek.* Mindazok ellen, akiket előállitottak a főkapitányságra, kihágási eljárás indult.

— **Magyar statisztikusok a londoni nemzetközi statisztikai kongresszuson.** A Nemzetközi Statisztikai Intézet a legközelebbi napokban tartja meg Londonban huszonkettedik ülésszakát és ülí meg fennállásának ötvenedik évfordulóját, amely egybeesik a londoni statisztikai társaság százéves jubileumával. A statisztikai tudomány magyar müvelői közül az ülésen való részvételre Londonba utazik dr. *Kovács Alajos*, a Központi Statisztikai Hivatal elnöke, dr. *Konkoly Thege Gyula* alelnök, dr. *Fellner Frigyes* egyetemi tanár, dr. *Thirring Gusztáv* egyetemi rendkivüli tanár, a fővárosi statisztikai hivatal nyugalmazott igazgatója, dr. *Illyefalvy Lajos*, a fővárosi statisztikai hivatal igazgatója és dr. *Thirring Lajos* miniszteri segédtitkár. A londoni üléseken *Kovács Alajos, Fellner Frigyes, Thirring Gusztáv* és *Thirring Lajos* mint előadók is szerepelnek.

— **Primo de Rivera fia ellen bombamerényletet kiséreltek meg.** Madridból jelentik: Primo de Rivera volt spanyol diktátor fia, *Antonio Primo de Rivera* ügyvéd, fasisztavezér ellen kedden bombamerényletet kiséreltek meg. A tettes abban a pillanatban hajitotta el a bombát, amikor gépkocsijába akart beszállni. A kocsi sulyosan megrongálódott, *de Rivera* azonban csak könnyebben sérült meg. Revolverrel a kezében kiugrott a kocsiból. Ekkor mintegy husz főt számláló ellenséges csoporttal találta magát szemben. Sikerült támadóit sakkban tartania, amig rendőrség érkezett és a tömeget szétoszlatta. Több támadót letartóztattak.

— **Előadás az epekőről.** Az Országos Közegészségi Egyesület népszerü egészségügyi előadássorozatának keretében *Künstler Mór* főorvos kedden előadást tartott az epekövekről. Az élettani viszonyok rövid áttekintése után rátért az epebántalmak ismertetésére, amelyek szerinte a leggyakoribb megbetegedésekhez tartoznak. Nem járnak mindig a jellegzetes tünetekkel (roham és epetáji fájdalmak), sokszor más kórformák — „ideges gyomorbaj", gyomorfekély — képe alatt rejtőznek. A baj lényege az epeutak és epehólyag fertőzéses gyulladása. A kő rendszerint a gyulladás talaján csak másodlagosan keletkezik. A felismerésben a Röntgen- és főleg az ujabb keletü vékonybélszonda-vizsgálatnak van fontos és egymást kiegészitő szerepe. Csak beható orvosi vizsgálattal lehet eldönteni, melyik esetnél szükséges a mütét, — még pedig olykor sürgősen, életmentés céljából — és melyik kezelhető belgyógyászati módszerekkel. Ezek közül is kitünően bevált a vékonybélszonda-kezelés, amely sok esetben még mütét előtt is alkalmazva, megjavitja annak esélyeit.

— **Egy fiatal nő sorozatos öngyilkossági kisérletei.** Kedden az Egyetem-utca 6. számu Károlyi-palota Kaplony-utcai oldalának egyik elsőemeleti ablakából egy fiatal nő leugrott és jajveszékelve terült el a kert földjén. Még mielőtt a mentők megérkeztek, elmondotta, hogy *Balogh Erzsébet* a neve, 21 éves és kalapkészitő. A mentők a Rókus-kórházba vitték. Kiderült, hogy az egyik lába bokában eltört és belső sérüléseket is szenvedett. Balogh Erzsébet már héttőn este öngyilkosságot kisérelt meg, mérget vett be a Mester-utca 1. számu ház kapujában. A mentők bevitték a *Szent István*-kórházba, ahol gyomormosással segitettek rajta és egy óra mulva saját kérésére elengedték. A leány azonban nem ment haza és kedden délután kiugrott a Károlyi-palota egyik lakásának ablakából. Egyébként már 15 éves korában is kisérelt meg öngyilkosságot; a Margit-hidról a Dunába ugrott, de kimentették. Tizenhatéves korában a bécsi hajóról ugrott a Dunába Esztergom közelében. Zaklatott, hányatott életet élt és valószinü, hogy sulyos idegbajban is szenved.

— **Egy besztercei iskolaigazgató öngyilkossága.** Besztercéről jelentik: *Tömlő János*, a római katolikus elemi iskola igazgató-tanitója összeveszett családjával s az éjszakai órákig nem tért vissza. A családtagok hosszas keresés után egy fáskamrában találták meg holtan. Az igazgató felvágta karján az ütőerét és elvérzett.

— **Egy ezer pengő értékü bélyegköteg rejtelmes eltünése.** A posta vezérigazgatósága földjelentést tett a főkapitányságon, hogy a főposta egyik osztályán egy postakezelőnőre bizott körülbelül ezer pengő értékü bélyegköteg eltünt. A rendőrség kihallgatta a postakezelőnőt, aki elmondta, hogy nem tudja, mi történhetett a hiányzó köteggel, neki annak eltünésében része nincsen. Valószinü, hogy tévedésből olyan helyre kerülhetett, ahol hirtelenében nem tudja megtalálni. A rendőrség a nyomozást folytatja.

— **Kifosztották a Rákóczi-Kollégium kápolnáját.** Kedden éjjel betörők jártak a Keleti Károly-utca 37. szám alatt levő Rákóczi Kollegiumban és az intézethez tartozó kápolnában. Az ebédlőteremből elvitték a diákok evőeszközeit és a szertárból néhány ásványt. *A templomból kegyszereket és nyolc értékes oltárkelyhet raboltak.* A kár körülbelül *ötezer pengő.* A rendőrség megindította a nyomozást.

— **Előadások.** A Magyar Földrajzi Társaságban április 12-én, csütörtökön d. u. 6 órakor Marczell György, a Meteorológiai Intézet igazgatója „Asztrometeorológia és meteorológia" cimmel előadást tart. — Az Eötvös Loránd Matematikai és Fizikai Társulatban (Esterházy-u. 7.) ápr. 12-én, csütörtökön d. u. 6 órakor Egerváry Jenő „Jelentés az 1934. évi König Gyula jutalomból" cimmel előadást tart. — Az Erdélyi Férfiak Egyesületében (Rákóczi-ut 15.) ápr. 12-én, csütörtökön este negyed 7 órakor Viski Károly „Erdély népmüvészete" cimmel előadást tart. — A „Székesfővárosi Községi Felsőkereskedelmiiskolai Tanárok Köre" mennyiségtan-természettani szakosztályában ápr. 12-én, csütörtökön este fél 7 órakor Molnár Béla tanár „A párhuzamosan kapcsolt elektromos ellenállások grafikus ábrázolása" cimmel előadást tart. — A Természettudományi Társulatban (Esterházy-u. 16.) ápr. 12-én, csütörtökön este 6 órakor Lengyel Géza „Gáyer Gyula emlékezete" és Vajda Ernő „Képek Vas vármegye növényvilágából" cimmel előadást tart. — Az Országos Nemzeti Klubban (Országos Kaszinó, Semmelweis-utca 1.) ápr. 12-én, csütörtökön este féltiz órakor Eöttevényi Olivér „Ferenc Ferdinánd, a trónörökös és az ember" cimmel előadást tart. — A Magyar Keleti Társaságban (Üllői-ut 33—36.) ápr. 12-én, csütörtökön este 6 órakor dr. Germanus Gyula „A rejtélyes Arábia" cimmel előadást tart. — A Kelenföldi Társaskörben (Horthy Miklós-ut 50.) április 12-én, csütörtökön este fél 8 órakor Kovács József „Vasuti tarifareform" cimmel előadást tart. — A Szent István Akadémia III. osztályán (Szentkirályi-u. 28.) április 13-án, pénteken délután 5 órakor Sziklay János „Részletek a Magyar végzet cimü drámai költeményből" cimmel előadást tart. — A Magyar Cobden Szövetségben (Lipótvárosi Casino) ápr. 13-án, pénteken, dr. Navratil Ákos egy. tanár „Hogyan szünik meg a gazdasági válság?" cimmel előadást tart. — A Magánalkalmazottak Nemzeti Szövetségében (Fő-u. 73.) ápr. 13-án, pénteken, Pethő Sándor szerkesztő „Az államélet válsága" cimmel előadást tart. — A Budapesti Egyetemi Turista Egyletben (Muzeum-körut 6—8.) április 13-án, pénteken este 7 órakor Papp László mérnök „A Garda tó" cimmel tart előadást.

— **Bonyodalom egy hősi szobor pályázata körül.** Székesfehérvárról jelentik: Bicske község képviselőtestülete hősi szobor felállitását határozta el és ennek költségeire 14.000 pengőt irányzott elő. Kiirták a művészi pályázatot és ennek elbirálására bizottságot választottak meg annak kimondása mellett, hogy *a szobormü 14.000 pengőnél többe nem kerülhet* és a szobron két alaknál több nem lehet. A pályázatok felett döntő birálóbizottság az első dijat *Erdey Dezső*, a másodikat *Járics Ernő*, a harmadikat pedig *Székely Károly* szobrászművésznek itélte, *ellenben Siklódy Lőrinc ismert szobrászművészt kizárta a pályázatból*, mert kétségbe vonta a bizottság, hogy pályamüvét 14.000 pengőből elő lehet állitani és mert a szoborművön kettőnél több alak van. A művész ezt a határozatot *megfelebbezte a vármegye kisgyüléséhez*, amely szerdán foglalkozott az üggyel és *a birálóbizottságot uj határozathozatalra utasitotta*, mivel egy pályázót megkérdezése nélkül nem lehet kizárni a pályázatból, amikor arra különös ok nincs.

— **Szovjet-lovasság sortüzet adott a feltámadást ünneplő tömegre.** Bukarestből táviratozzák: Kisenevből érkező jelentés szerint a *Dnyeszter* partján fekvő romániai községekbe, amidőn a feltámadást ünnepelték, sortüz zaja hallatszott át a folyó tulsó partján levő szovjetterületről. A lakosság a folyó partjára ment és látta, hogy *a szovjetközségek lakosait, akik a folyópartra akartak kivonulni, hogy ott a feltámadást ünnepeljék, szovjet lovasság vette üldözőbe és közben sortüzet adott le rájuk.*

— **A vizbőlmentés története Magyarországon.** Dr. *Körmöczi Emil*, a Budapesti Önkéntes Mentőegyesület igazgató-főorvosa a Népegészségügyi Muzeumban előadást tartott „A vizbőlmentés fejlődése Magyarországon" cimmel. Visszatekintett Magyarország régi vizbőlmentési törvényeire és rendeleteire. Felemlitette Mária Terézia 1729. évi rendeletét, az 1876. évi egészségügyi törvény rendelkezéseit. Felsorolta a rendőrség és a mentőegyesület fáradozásait az 1926 előtti időkben, amelyek mind nem voltak elégségesek. Évente átlag 650—700 ember fulladt vizbe Magyarországon. 1926-ban uj időszak következett a vizbőlmentés terén a Rakovszky-féle belügyminiszteri rendelet hatása alatt. Rámutatott arra, hogy nem elég a vizbőlmentéshez a hatósági rendelet, ahhoz a *társadalom összefogása* is szükséges. Ujabban a hatóságok, a mentőegyesületek, a Magyar Vöröskereszt Egylet, a Magyar Uszó Szövetség, a csónakosok, a leventék stb. összefogtak, hogy hathatósan támogassák a hatósági intézkedéseket. Hiszi, hogy ezáltal a vizbőlmentés eszméje és ezzel kapcsolatosan az uszni tanulás uj, az eddigieket felülmuló erővel indul meg Magyarországon.

— **Felgyujtotta házát, azután öngyilkos lett.** Mezei István báji lakos háza kigyulladt. A tüz átterjedt az istállóépületekre és a szinekre, amelyek leégtek. A csendőrség megállapitotta, hogy a házat Mezei István gyujtotta fel családja iránti bosszuból, azután a szomszédos kertben felakasztotta magát egy fára. Holtan találtak rá. A csendőrség az esetről jelentést tett a nyiregyházi kir. ügyészségnek.

— **Házasság.** Szerdahelyi *Kesserü József* ny. m. kir. honvédezredes és neje, *Májer Erzsébet* leánya, szerdahelyi *Kesserü Erzsébet* okl. tanárnő és *William R. Mestice* tanár április 8-án Newarkban (USA) házasságot kötöttek.

Halász Ernő nyug. bányamérnök, főfelügyelő és neje, *Magyar Margit* leányát, *Edithet*, f. hó 14-én déli 12 órakor vezeti oltárhoz a pécsi székesegyházban néhai *Jilly Viktor* főszolgabiró és neje, *Driesz Mária* fia, *László*, m. kir. főhadnagy.

Sipos Irén és dr. *Kerezsi János* ügyvédjelölt Nagykállóban házasságot kötöttek. (Minden külön értesités helyett.)

— **Öngyilkos adófőtiszt.** Magyaróvárról jelentik: *Pálffy Lajos* 31 éves adófőtiszt lakásadójának fegyverével szájába lőtt és nyomban meghalt. Tettét idegösszeroppanásának tulajdonitják.

— **Megmérgezték a Sió vizét.** Dombóvárról jelentik: Ismeretlen tettesek megmérgezték a Sió vizét, ugyhogy a *folyó halállományának nagy része kipusztult.* Legutóbb *Henez Ferenc* tolnai halász bárkáján tiz mázsa ponty ivadékot akart a Dunára felszállitani, mire azonban Medinára érkezett, halállománya elpusztult. A hatóságok megindították a vizsgálatot.

JÁLICS Ernő rajzai

91 10. 33,37

Új Művészet

Jákics Ernő

A római iskola törzsgárdája, úgy a művész is, szívesebben tömörült az egyháni és történeti megbízások köré, mint a sporttelyesítmények köré.

P. Szűcs Julianna: Művészetpolitika porcelánban. Művészet, 1980. szeptember - 40. lap.

Jálics Ernő

tanársegéd a nehrá-
szat C. tárgynál

Képzőm. Jövk. évk

1925–27.

25. f.

union) Direktor des Württ. Landesamts
ge.

Mit ausgezeichneter Hochachtung

Schmückle

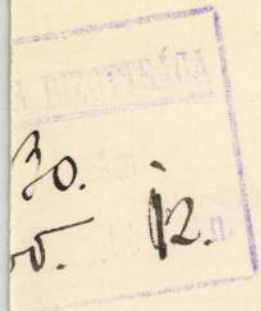

A gyermek

Nincs rossz gyermek

Irta: **Kosáryné Réz Lola**

Ha a gyermektől mindenáron engedelmességet követelünk, ha, amikor nem hajlik, megtörjük az akaratát, semmivel se cselekszünk okosabban, mint amikor szabadjára hagyjuk, nőjjön fel, mint a fészekhagyó állat, egyedül, mert a fészeklakó állatok mind jó nevelést adnak a fiaiknak.

A sok feltétlen fegyelemben nevelt gyermek közül, akiket láttam, volt egy kedves, okos, derék, aranyos fiúcska, aki kiskorától kezdve mintaképe volt a jó gyermeknek. Mikor aztán elkerült, érettségi után, a szülei háztól, teljesen lezüllött az első esztendőben. Nem volt akarata, nem volt önállósága, nem volt egyénisége. Az ilyen gyermek vagy tönkremegy az életben, vagy az első erősebb akaratú egyéniség rabszolgája lesz, akivel éppen találkozik. *Minden szigorú szülőnek meg kellene gondolnia, hogy a meghajlíttatlan vesszőből is lehet még valami, de a törött vesszőhöz csoda kell, hogy ujra egész legyen belőle.* Ha a gyermek akarata, önérzete, önbizalma, belső egyénisége meg van törve, el van pusztítva a szülők kényelméből, hiúságából, vagy elhibázott jóakaratából, az nagyobb baj minden fegyelmezetlenségnél.

Van, aki nem törik, de hajlik, készségesen és mialatt meghajtja a fejét, nevet magában alattomosan. Ilyen gyermeket is ismertem. Ha szülei látták, olyan volt, mint a ma született bárány. Büszkék voltak rá otthon, micsoda jól nevelt gyermek! Arra is nagyon vigyázott, nehogy rosszat halljanak róla. Csak olyankor tett tilos dolgot, ha nem látta senki, vagy ha tudta, hogy másra foghatja, vagy hazugsággal kibujhatik a következmények elől. Az ilyen emberből csak gazember válhat, akármilyen magas polcra kapaszkodik is fel — és pedig elég sokszor felkapaszkodik, éppen korán elsajátított ügyeskedése révén.

Van, aki csikorgó foggal hajlik és olyan, mint a rugó: amint teheti: visszapattan. Nincs benne alattomosság, hogy eltitkolná a vágyát: játszani, futkosni szeretne szegény és nem szabad! Unja a tanulást és nem ébresztik fel az érdeklődését, hanem veréssel, szidással még jobban megútáltatják vele! Az ilyenek talán a legszerencsétlenebb gyermekek, mert a legjobban érzik a szenvedést. Az, akinek könnyű megtörni az akaratát, az valami álmos kényelemben, valami önelégült langyosságban tölti állandó dícséretek között a gyermekéveit, de jaj azoknak, akik nem idomíthatók olyan könnyen! Akikben akarat van és ambició *lenne,* ha arrafelé vezetnék, amerre az emberiségnek ez a szép és csodálatos virága nyílik. Ezekből lesznek az elkeseredett gyermekek, az elvből rosszak, a keserű lelkűek.

Egy harmadik elemista kisfiútól kérdeztem:

— Miért kell téged mindig megszidnia a tanító bácsinak, mikor te jó is tudnál lenni?

Csodálkozó és végtelenül szomorú, de csillogóan dacos szemmel mondta:

— Oh, dehogy! Én rossz gyermeknek születtem, anyuka is mindig mondja otthon!

Szerettem volna hazavinni csak két hétre. Szerettem volna kipróbálni, rossz gyerek-e csakugyan. *Nem tudok hinni a rossz gyermek rémmeséjében. Csak beteg gyermek van, terhelt hajlamú gyermek. De rossz gyermek, aki testben-lélekben egészséges és rossz: nincs.*

Hanem, hogy lelke el ne tévedjen az emberek törvényei és a földi igazságok szövevényei meg saját lelkének még csak ködösen érzett parancsai között, ami felnőtt embernek is nehéz — korán oda kell állítani a helyes útra.

Nem szabad az első pillanatban sem engedni olyasmit, ami túl van a relatív igazságokon, ami feltétlenül rossz.

A másféléves gyermeknek sem szabad ezt mondani:

— Dá, dá! Verd meg rossz anyukát, mert nem ad csokoládét!

És ha a másféléves gyermek a saját kezdeményezéséből mondja anyukának vagy apukának, hogy: dá, dá — akkor, akárhogyan fáj is, neki kell megkapni a dá, dá-t. Inkább másféléves korában, mint később, amikor nehezebb lesz leszoktatni.

És a másféléves gyermeknek sem szabad már torkoskodnia sem. Büszkén mondhatom, hogy soha nem kellett semmiféle csemegét elzárnom sem nekem a gyermekeim elől, sem az édesanyámnak

Leányfej. Jálics Ernő szobormüve

Uj Idők 1929. szept. 8. 37-7.

előlünk, pedig hatan voltunk és senki sem állíthatta rólunk a legjobb jóakarattal sem, hogy valami túlságosan jó gyerekek lettünk volna. Kérni persze, hogy egyre kértünk, nem nyugodtunk, míg tudtuk, hogy egyetlen darab almásrétes van a tálon, de egyetlen darabot sem vett el senki szó nélkül, sem az éléskamrába be nem törtünk. Egyáltalán: ez a sok helyes tréfás csínynek feltűntetett torkoskodás tulajdonképpen nagyon komoly dolog: akárhogyan nézzük is: *lopás ez,* betörés ez és minél inkább nevetnek rajta a felnőttek, annál nagyobb érdemnek érzi a gyermek, hogy ő ilyen ügyes, még ha megverik is érte. Érzi, hogy ez csak a forma kedvéért történt, azért vacsora után a vendégeknek anyuka meg apuka mégis elmeséli, mit csinált „a kis betyár."

A hazugságról sok szó esett már és sok szó esik különösen mostanában. Kezdjük lassan megérteni az emberi s különösen a gyermeki léleknek ezt a ferdeségét. Tudjuk, hogy vannak gyermekek, akik nem tudnak meglenni nélküle. Vannak felnőttek is.

Egy időben rettenetesen bántott valami kényszerű hazugság és elhatároztam, hogy nem teszem többet. Három napig lehetett meglenni csupa igazmondással. A hazugság menthető, ha nem a magunk érdekéből, de a mások érdekéből tesszük, ha nem rosszakarat, hanem jóakarat vezet, de a gyermekeknek nem kell még udvariaskodniok ilyen tulságosan. Ők utálják meg a hazugságot mielőbb, gyűlöljék meg, nézzék le, vessék meg: a hazugság piszkos dolog.

Hogy ezt hogyan lehet elérni? *Úgy, ha soha, egyetlenegyszer sem kaphatják rajta hazugságon a szüleiket.*

Soha nem fogom elfelejteni, micsoda bömbölésre, sírránkozásra riadtam fel egy napon. Két szomszéd gyerek sírt, mintha nyúznák őket, izgatott sürgés-forgás volt mindenfelé. Mi történt? Mind a kettőnek kivették a manduláját, de hogy ne féljenek az orvostól, azt mondták szegényeknek, azért öltöztetik fel őket olyan szépen, mert a fényképészhez mennek. Minden gyerek hiú, minden gyerek boldog, ha lefényképezik. Képzelhető a keserű csalódás, mikor a fényképész helyett a doktor bácsi kése alá kerültek! Hogyne bömböltek volna keservesen, amikor hazajöttek fénykép és mandula nélkül? És hogyne vennék ezek után természetesnek, ha ők is felhasználják ezt a kényelmes módot különböző alkalmakkor, hogy ne mondjanak igazat?

A hazugság olyan sokféle, hogy nem is lehet ilyen röviden beszélni róla. De mielőtt megbüntetnők érte a gyermeket, mindig gondosan meg kell vizsgálni, miért hazudott? Talán éppen a hazugság az, amit nem lenne szabad veréssel, sarokbaállítással, vagy egyéb ilyen durva büntetéssel megtorolni. A hazugság valami szégyenteljes dolog, amiről jobb hangosan nem is beszélni a gyermekkel. Mintha mi is szégyelnők, úgy kellene neki suttogva megmagyarázni, milyen borzasztó valami az, ha valakiben nem lehet megbízni, mert sohasem tudja az ember, igazat mond-e vagy sem. És ha azért hazudik, mert mesélni való kedve van, vagy mert ő maga is hiszi, amit kigondolt, ne csináljunk belőle tragédiát, hanem — amint nagyon helyesen olvastam egy neveléstani könyvben — nyugodtan meg kell jegyezni:

— Ugy-e, ez csak mese?

Én beszéltem néhány ilyen gyermekkel és végighallgattam a meséjét, amit úgy mondott el, mintha igaz volna és megvallom: féltem ezt mondani neki. Féltem, hogy felriasztom. Éreztem, hogy nincs tudatában annak, hogy ő most nem mond igazat és azt hiszem, az ilyen gyermek, ha máskor, másnál figyelmeztetjük reá, úgyis nevelni fogja magát és később nem beszél így többé.

Igen, *a gyermek neveli magát és minden gyermeknek önmagát kell nevelnie,* csak így lehet a mi munkánk eredményes. Mert ezt már legelőször el szerettem volna mondani, de féltem, hogy vannak, akik bevezetés nélkül nem hiszik el — *nem fegyelem kell a gyermeknek, hanem önfegyelmezés,* amint akkora, hogy egy csöppet gondolkozni tud. Van egy pillanat, amikor a gyermek lelke megnyílik, amikor magára eszmél, amikor figyelni és gondolkozni kezd. Némelyik már egészen kiskorában, más csak később, a serdülése idején, vagy utána. Van, sajnos, aki egész életében nem nyitja ki a szemét. De ha a gyermeket el tudjuk vezetni addig, hogy magára eszméljen: félig már felkészült az életre.

Két-három éves kora körül valami rettenetes méreg dúl a gyermekben. Ilyenkor makrancos, akaratos, kényeskedő, zsarnokoskodó. Ez talán a nevelés legfontosabb időszaka. Ha ebben a korban csak kétszer-háromszor bebizonyítjuk neki, hogy neki is lehet akarata, de a miénk egy fokkal még erősebb az övénél, sok keserű órát takaríthatunk meg későbbre neki is, magunknak is.

Egy kisfiú, — most már nagy, — két és féléves korában kapta ezt a leckét. Ő a hosszabb úton akart menni hazafelé, az édesanyja a rövidebbiken. Először szépen megmagyarázta neki:

— Nézd, kisfiam, este van már, sötét lesz, későn érünk haza.

A kisfiú nem akart hallgatni a jó szóra. Ő a hosszabbik uton megy. Odaértek a kanyarodóhoz. A kisfiú szótlanul meg akart indulni a hosszabbik úton, az édesanyja kézenfogta és kezdte vezetni a rövidebbiken. Keserves út volt. Jó husz percen keresztül, — végig a városon, — torkaszakadtából bömbölt. Az emberek fejcsóválva és ijedten néztek utánuk. Az édesanyja szégyelte magát, de fontosabb volt neki a fiacskája nevelése, mint az emberek minden fejcsóválása. Kimerülten értek haza mind a ketten. Otthon a kisfiut azonnal levetkőztette, lefektette, egyet-kettőt pacskolt reá, — nem nagyot, csak az elv kedvéért, hogy annál emlékezetesebb legyen a tragikus esemény a számára, — a gyerek elaludt, szuszogott másnap majdnem délig. Attól kezdve nem volt szükség több ilyen leckére. Mindig kinyilvánította a saját akaratát és meglehetősen keménykoponyájú, a saját szigorú elvei szerint élő embernek indult, de tudta, hogy *van egy határ,* hogy *nyafogni nem lehet,* hogyha egyszer az édesanyja vagy édesapja — nagyon ritkán! — kimondja azt, hogy: *nem,* akkor az ellen nincs apelláta.

Különben is, nem lehet elégszer ismételni, hogy *a következetlenség az, ami legjobban rontja és legjobban bántja a gyermeket.* Alig birok erőt venni magamon, hogy kéretlenül bele ne szóljak a családi ügyekbe, ha látom, hogy valahol a gyerekeknek meg kell lapulniok, ha papa vagy mama rosszkedvű és mindig a hangulattól függ, mit szabad, mit nem. Természetes azonban, hogy viszont, ha a gyermek gyengédséget lát és érez otthon, észre fogja venni, hogy apukának vagy anyukának valami baja van és önmagától lecsendesedik, néha annyira, hogy a szüleinek fáj. *A gyermeknek általában, ha durva bánásmóddal el nem tompítják, nagyon finom érzéke van.*

A gyermek fegyelmezéséhez és később önfegyelmezéséhez tartozik az iskola és az orvos kérdése is. *Iskolától, orvostól egyetlen gyermeknek sem lenne szabad félnie.* Eleinte azért, mert nem ijesztgetik, nincs tehát miért félnie. Később, ha esetleg kellemetlen tapasztalatokat szerezne is, azért, mert éreznie kell, hogy a muló kellemetlenség is az ő javára válik.

MDK

Jálics Ernő

Tamás Ernő: Az I. Magyar Képzőmüv. Kiáll. kisebb szobrai é kisplasztikai müvei. Kis Ujság, 1950, szept. 13. 4 l.

Jálics Ernő
Ernst Lajos dij

XVI. Tavaszi Szalon. Műcsarnok, 1941. julius,

2 l.

182. kép. *Krisztus siratása. Üvegfestmény, 1500 körül.*

MDK

Jálics Ernő
Éva, álom

Szépmüvészet, 1941. 328 l.

Jálics Ernő

festőművész

XI. Horthy Miklós út 40

MKSz 1947

MDK

Jálics Ernő szobrász

P-r: M.egyházművészeti kiáll. Magyarság, 1941, febr. 16. 12 l.

Gálics Mihály.

a Műcsarnokban, a Képzőművészeti Főiskola növendékeinek kiállításán szobor-műve szerepel.

Pesti Napló, 1928. május 20.

M.D.K.

Jálics Ernő szobrász

Müve a Szépmüvészeti Muzeum szoborgyüjteményében

xMatyxfej

Matyó-fej

A Szépmüvészeti Muzeum 1906-1956, Bp. 1956. 206.l.

Jálics Ernő

A körp. leányiskola bejáraki városi ciumerét és dihitéset mintáztá.

Miskolczy Ferenc, Baja Zeprő-
müvénete a XX. sz.-ban
Kézirat. M.D.K. – C – II
599/2

6l.

Tálics Ernő

szobrász

KÉVE Művészegyesület kiállitása - Nemzeti Szalonban - szoborral szerepel. Tőlünk egy női mellszobrát emlithetjük elisérettel.

Ujság
1929.II.10.

Jalics Ernő

szobrász

KÉVE Művészegyesület kiállitása - Nemzeti Szalonban - szoborral szerepel. Egy női torzó.

Esti Kurir
1929.II.10.

Tálics Ernő
szobrász

Kéve Művészegyesület kiállítása – nemzeti szalonban – munkái közök csak női képmásával és szép tisztájával találkoztunk. –

Budapesti Hilan

1929 II. 10

Fálics Ernő
szobrász

Kéve kiállítása. nemzeti szalonban –
nagy tudásu szobraival szerepel. –

Szaszarság
1929 11. 10

Fálics Ernő
szobrász

Kéve művészcsoport kiállítása – nemzeti szalonban – egy torzója szuggeratív erejű.

Nemzeti újság
1929 11.10

Jálics Ernő
szobrász

Kéve művészegyesület kiállítása – nemzeti szalonban – egy szép tejen kívül két társtafor-mája aktstudiumot állított ki

Magyar Hirlap
1929 11.10

Fálics Ernő
szabrász

Kéve művészcsoport kiállítása - Nemzeti Szalonban - egy finoman megkomponált dísztúttal szerepel. -

Pesti Hirlap
1929 II. 10.

Fáliss Ernő
szobrász

Kéve művészcsoport kiállítása – mennyi szakmban – úsz torzó és portréjával szerepel.

Pesti napló
1929 II. 10

Fálics Ernő
szobrán

Kéve kiállítása – nemzeti szalonban –
szobrával szerepel.

Sz Est

1929 11.10

Tátrai Ernő

szobrász

KÉVE kiállitása - Nemzeti Szalonban - szoborral szerepel.

Magyarország
1929.II.10.

Fálics Ernő
szobrász

Tavaszi kiállítás – Műcsarnokban – szobrival szerepel.

Az Est

1929 III. 3

Tálics Ernő
szobrán

Tavarsi kiállítás - Műcsarnokban - gondos mintázást ásol el aktja -

Budapesti Hirlap

1929 III.3

MDK

Jálics Ernő, szobrász

Utcanév-jelző-táblára Kossuth Lajos domborművű portréját készíti el.

– Helyreállítják Budapest legöregebb emléktábláit 8.

Népszabadság Bp. 1967. aug. 11

Yálus Ernő.

Sidló-tanítvány.

A Képzőművészeti Főiskola nőrendékeinek kiállításán szobor-munkája szerepel.

Ujság, 1928. Máj. 20.

Jálics Ernő.

Szobor-munkája szerepel a Képzőművészeti Főiskola kiállításán, a Műcsarnokban.

Az Est, 1928. Máj. 20.

MDK

Jálics Ernő szobrász

Angyalos Betlehem a Ferenciek-terén. Nemz.Ujs. 1940. dec. 25. 12 l.

MDK

Jálics Ernő

a bpesti képzőm. főiskolán Radnainál és Sidlónál tanult. 1925-ben a Nemes Marcell alapitványi jutalomdijat kapta

Jálics Ernő, szobrász. E.G. I. 503.l.

Jálics Ernő.

A Szinnyey-Merse Pál Társaság a Tavaszi Szalon idei második kiállítására kitűzött Ernszt Lajos szobrászati díját nyerte el művével.

Magyarság, 1927. márc. 29.

KÉT IDŐSZERŰ FÉRFIRUHA

Tavaszi öröm a „Jávor“ öltöny, sporthoz és utcára, garantáltan tiszta gyapjuszövetből ... P 60.—

Kánikula öltönye a „Hollywood“ tartós, könnyű, nem gyűrődik ... P 55.—

Öltönyök: strandra, sétára, sporthoz divatos fazonokban

Kaphatók SCHNUR HENRIK FÉRFIRUHA CÉGNÉL, RÁKÓCZI-UT 15. SZÁM.

Külön méret-utáni szabóság.

Eltünt V. György angol király bizalmasának szenzációs háborus naplója

Aki a romániai olajmezők felrobbantásának tervét elkészitette

Érdekes ember hunyta le szemét Londonban: Sir Park *Goff*. V. *György* angol király legbizalmasabb embere, aki a háboru alatt összekötő tiszt volt a kormány, a legfőbb hadvezetőség és a király között. Sir Park Goff a fontos üzeneteket, diplomáciai és hadijelentéseket maga vitte személyesen a királyhoz és az uralkodó válaszát is maga juttatta el közvetlenül a kormány tagjaihoz, a hadsereg és a haditengerészet legfőbb vezetőihez. *A király tiszteletbeli futára* volt a hivatalos cime és ebben a minőségben a háboru folyamán *nyolcvan izben kelt át a csatornán, harminckét alkalommal tett hajóutat az északi tengeren* és többször járt a király megbizásából *külföldi államok uralkodóinál is.*

Ő készitette elő annak idején *Kitchener angol hadügyminiszter oroszországi utját*, amely a szövetségeseknek Oroszországgal való együttmüködését alapozta meg. *A király megbizásából ő maga is járt több izben Oroszországban, V. György szóbeli üzenetét adta át Miklós cárnak.* Hosszabb időt töltött a pétervári udvarnál és a cárral, a cárnéval és a cári család tagjaival való megbeszéléseiről pontos naplót készitett, amelynek egyik példánya az angol királyi levéltárban van, másolata pedig hosszu ideig Sir Park Goff tulajdonában volt. Ő volt az utolsó angol ember, aki a cárt életben látta.

Ez csak egy része volt azonban azoknak a bizalmas feljegyzéseknek, amelyeket *a háboru kulisszái mögött történt titkos tárgyalásokról készitett.* Ezekben a naplójegyzetekben szenzációs érdekességü részletek örökitették meg azokat a titkos tárgyalásokat és különböző terveket, amelyek a háboru folyamán a szövetséges hatalmak között fölmerültek. A naplójegyzeteket Sir Park Goff kölcsönadta részben *Foch* marsallnak, részben Sir *Henry Wilsonnak*, a birodalmi vezérkar főnökének, akik azonban időközben meghaltak és a páratlan érdekességü naplókötetek nem kerültek vissza a tulajdonosukhoz.

Sir Park Goff volt az, aki az angol hadvezetőségnek javasolta, hogy *a központi hatalmak katonai erejének gyöngitésére robbantassák fel a romániai olajforrásokat*, amelyek részben angol érdekeltség tulajdonában voltak már akkor. Erre nézve *tervet is készitett Sir John Northon Griffiths-szel egyetemben.*

Végrendeletében, amelyet ma hoztak nyilvánosságra, arra kéri örököseit, hogy a naplókat mindenképpen szerezzék vissza azoktól, akiknek kölcsönadta. A feljegyzések azonban csak a szereplő személyek halála után tiz évvel hozhatók nyilvánosságra.

Felavatták a Berzsenyi-, Baksay-, Tisza István- és Kozma Andor-emlékműveket

Az Országos Bethlen Gábor Szövetség műsoros estje

Csurgó, jun. 3. Szombaton délután ünnepség-sorozat színhelye volt Csurgón: a református Csokonai-gimnázium elhelyezte az uj cserkészház alapkövét, este pedig az Országos Bethlen Gábor Szövetség rendezett műsoros összejövetelt.

Ez alkalomból Csurgóra érkeztek a Bethlen Gábor Szövetség országos elnöke: *Tasnádi Nagy András* igazságügyminiszter, *Balogh Jenő* nyug. igazságügyminiszter, a magyarországi református egyház világi elnöke, *Kapi Béla* dunántuli evangélikus püspök *Kovács Sándor* dunáninneni evangélikus püspök, *Jalsoviczky Károly* kultuszállamtitkár, *Törs Tibor* országgyülési képviselő, *Papp Antal* ny. államtitkár, a Cserkész Szövetség elnöke és mások.

Délután három órakor kezdődött a Csokonay-gimnázium ünnepségeinek sora. Előbb felavatták az ősi iskola alapitásának jelenetét megörökitő képet, *Merész Gyula* festőművész nagyméretü, pompás alkotását. A gimnázium igazgatója, dr. *Bene Kálmán* tanügyi főtanácsos emelkedett mondatokban tett igéretet a gyönyörü festmény megőrzésére.

Ezután a gimnázium parkjában a vármegyei cserkészcsapatok és a csurgói ifjuság tisztelgő felvonulása, majd az uj cserkészház alapkövének elhelyezése következett. *Tasnádi Nagy András* intézett itt beszédet a diáksereghez. Egy nagy magyar államférfi szerint — mondotta — rehéz időkben szükségünk van a szellem fölényére és szilárd anyagi erőkre. Mikor volna szükséges inkább ezek felfokozása, mint éppen ma. Ezt a lendületet, elszántságot láttam az ifjuság kiállásában s meg vagyok győződve, hogy a mi mostani ifjaink külön-külön két magyar munkáját fogják elvégezni.

Az uj cserkészházat *Medgyaszay István*, a Gregussdijas épitésztanár tervezte s az uj létesitmény alapkövénél az avatót *Papp Antal* nyug. államtitkár a Magyar Cserkész Szövetség elnöke mondotta.

A továbbiakban a magyar költészet, egyház és politika négy történelmi alakjára emlékeztető egy-egy müvet adták át rendeltetésüknek.

Leveldi *Kozma Andor* mellszobránál dr. *Jalsoviczky Károly* vallás- és közoktatásügyi államtitkár beszélt. Kijelentette: a leveldi Kozma-család egyike azoknak a dunántuli törzsökü református családoknak, amelyek mindig méltón vették ki részüket a haza szolgálatából. Jalsoviczky államtitkár ismertette Kozma Andor életét és költőpályáját, amely ugyszólván gyermekkorában kezdődött, az angol szellemiséggel való szoros kapcsolatait, amelyek mindhalálig a kor liberális-demokratikus irányzatához füzték őt és megállapitotta, hogy Kozma Andorra kritikai állásfoglalása a legjellemzőbb, ez teszi őt naggyá s emeli iróink legjobbjainak sorába. Kozma Andor hitt a református vallás igazságaiban s amiben mai világszemléletünk az övétől távolesik, azt a távolságot áthidalja magyarsága s Krisztus-hite. Az államtitkár intésére lehullott a lepel Kozma Andor kitünő mellszobráról, amely Szörényi Tibor alkotása.

A Berzsenyi Dániel-emlékpadnál — ezt Gády Lajos szobrászművész tervezte — dr. *Kapi Béla* dunántuli evangélikus püspök, titkos tanácsos méltatta Berzsenyi Dániel nagyságát.

Baksay Sándornak, a dunamelléki reformátusok egykori feledhetetlen iró-püspökének tiszteletére is emlékművet mintáztatott a gimnázium, Jálics Ernővel. Itt a Tudományos Akadémia kegyeletét *Apriły-Jékely Lajos*, a budai Baár-Madas leánygimnázium igazgatója fejezte ki s egyuttal a dunamelléki egyházkerület nevében is szólt.

Gróf Tisza István emlékoszlopánál dr. *Balogh Jenő* v. b. t. t., a mártir államférfiunak a dunántuli református egyházkerület főgondnoki székében utódja mondott avatót.

Az emlékezetes napot az Országos Bethlen Gábor Szövetségnek a Korona-szálló termében lezajlott műsoros estje zárta be.

Dr. *Tasnádi Nagy András* igazságügyminiszter az Országos Bethlen Gábor Szövetség elnökeként nyitotta meg az estélyt. Dr. *Kapi Béla* dunántuli evangélikus püspök, titkos tanácsos ünnepi előadásában a modern vallások csődjéről értekezett:

— A kultura fejlődésének tragikus velejárója — ugymond —, hogy eszközből öncéllá lesz, a kultura sokszor a vallás igényével lép fel s ez azután az embert is tragikus válságokba sodorja. Az ember egyedül Istennél keresheti meg kulturájának uj formáit. A totális állam szintén önmaga számára követeli az ember összes szükségleteinek kielégitését, igy válik vallástpótlóvá, — de az ember ráeszmél, hogy a vallást pótolni nem lehet, a bűnös ember problémáit egyedül Istennél és Istennel oldhatja meg.

Koréh Endre, az Operaház művésze szólaltatott meg ezután ősi dallamokat, *Áprily Lajos*, a Kisfaludy-Társaság tagja költeményeiből mutatott be néhányat, végül *Törs Tibor* országgyülési képviselő, mint a Bethlen Gábor Szövetség uj ügyvezetője mondott köszönetet a hallgatóság és előadók szolgálatáért.

A nagynémet Hősök napja

Kassel, jun. 3. (Német Távirati Iroda.) Szombaton délben az állam, a véderő és a párt képviselői jelenlétében *Reinhardt* tábornok birodalmi vezető megnyitotta a nagynémet Hősök napját. *Weinreich* körzetvezető és *Dollmann* vezénylő tábornok beszéde után a külföldi vendégek átadták frontharcosegyesületeik üdvözleteit. Többek között beszélt *Queipo de Llano* tábornok, spanyol hadvezér, *Rossi* tábornok, az olasz frontharcosszövetség elnöke, *Kavabe* vezérőrnagy japán katonai attaché, *Robeff*, a bolgár altisztegyesület elnöke, *Kohl*, a szlovákiai német frontharcosszövetség vezetője és *Pintér* alezredes a magyar frontharcosszövetség nevében.

Francia-olasz baráti tüntetés Párisban

Páris, jun, 3. (Havas.) Garibaldi halálának évfordulója alkalmából francia-olasz baráti tüntetés volt a nagy olasz hazafi szobra előtt a Cambronne-téren. Az ünnepségen jelen voltak az olasz hadviseltek szövetségének küldöttsége, a Garibaldisták csoportja, valamint más olasz szervezetek megbizottai.

Esti levél

Tündérsziget.

A folytonos panaszkodás már kezd nemzeti betegséggé nőni. Hamar forduljunk legerősebb ellenszeréhez: a nemzeti dicsekvéshez. A tavaszi napsugár utját kell követni, hogy kijussunk Magyarország tündérszigetére, a Margitszigetre, ahol Árpádházi királyi emlékeket kever össze a jótékonyság, a legmodernebb élvezetekkel. Nehéz most külföldre utazni és kár is a pénzt kivinni, azért igazán már magában véve a gondolat is jócselekedet, hogy a Margitszigeten gyüjtsük össze a magyar közönséget. Külföldi nagyvárosok közönségének sokfelé kell vándorolni, mig mindazt megkapja, amit itt nekünk a Margitsziget együtt nyujt. A törzsökös budapesti közönségnek is ugy kell megmagyarázni az idegenforgalmi kalauzoknak, hogy itt milyen különlegességek vannak, amiket külön kell elvezni. A kertészetben angol-kertnek hivják a Margitsziget ritka természeti szépségét, amely ilyen sok kilométernyi területen a világon sehol sincsen meg. Ennek a kertészeti rendszernek az a bája, hogy a folyton kanyargó utak mindig egy-egy külön panorámát, festői tájat mutatnak s ezeket a szépségeket nem lehet autóval végigszáguldani és nem szabad összetéveszteni a versailesi, vagy schönbrunni kilátásnak egészen más rendszerü szépségével. De csodasziget az egész világon azért is a Margitsziget, mert az összes Palatinus főhercegek, akik ezt a tündérkertet megteremtették, a világ minden részéből hordtak össze különleges fákat és növényeket, ugyhogy néhol még a növénytani ritkaságok tudományos jelzőtáblája is ott áll a fák és bokrok előtt. A párisi Jardin d'Aclimatationt szintén növénykertnek tervezték, de csak hiányos állatkert lett belőle. A mi tűndérkertünkben megtalálják az angolok a maguk lovaspoló pályájukat, más nációbeli vendégek az összes atlétikai versenypályákat, tennis-groundokat és hozzá a legtökéletesebb szabad strandfürdőt, fedettuszodát és világhirü melegforrásokat. Mindezeken kivül a szórakozóhelyek fényüzését és emellett ujabban a szabadtéri szinházi előadásoknak olyan gyönyörü helyét, amely vetekszik az orangei és veronai régi arénák látványosságával, valamint a selsachi, vagy salzburgi szabadelőadásokkal. A mi tündérszigetünk egy világváros közepén, együtt adja a jóegészséget a sportélvezetekkel, fürdőkkel és müvészi élvezetekkel és ott van az Árpádházi királyi család romjai között a régi történelmi szellem, amely most egyszerre feltámasztja és sorompóba állitja a legelőkelőbb magyar társadalmat, magát az államfő feleségét, ki egy aranysziv áldásait osztja a szegényeknek, most és itt a szigeten a legszebb magyar uricsaládok tagjainak irodalmi és müvészi előadása utján. Ime, a nagy világégés közepette itt van egy kulturnemzet, mely modern kulturát él, történelmi szellem mellett.

Zsolt.

Ötven szál rózsát lopott a Rózsadombon

A *rózsadombi* villák tulajdonosai közül sokan tettek panaszt a főkapitányságon és a II. kerületi rendőrkapitányságon, hogy ismeretlen tolvajok az éjszakai és a hajnali órákban behatolnak a villák parkjába, kertjébe és ott a legszebb virágokat levágják. A rendőrség hetek óta nyomoz és legutóbb több fiatalkoru engedélynélküli virágárust értek tetten. A detektivek is figyelték a rózsadombi villák kertjeit és szombaton egy vagyonőr leleplezett egy virágtolvajt.

Gucsera József vagyonőr kora reggel a Tulipán-utcában észrevette, hogy *egy kopottruhás férfi a kezében ötven szál gyönyörü pünkösdi rózsát visz egy csokorba fogva.* Megállitotta és megkérdezte tőle, hogy honnan való a pompás csokor. A férfi azt felelte, hogy egy kertészetben vette a feleségének. A vagyonőr gyanakodott és követte, amig egy rendőrőrszemhez ért és ekkor igazoltatta. *Gulyás Géza* 22 éves gyárimunkásnak mondotta magát és a rendőrnek utóbb már azt mondotta, nem emlékszik rá, merre van a kertészet, ahol a rózsákat vette. A rendőr bekisérte a II. kerületi kapitányságra, majd onnan átvitték a főkapitányságra. A detektivek foggatni kezdték és igy csakhamar beismerte, hogy *az ötven szál rózsát hajnalban egy rózsadombi villa kertjéből lopta.* Bevallotta azt is, hogy már többizben megdézsmálta a rózsadombi villák kertjeit és a virágokat a Dunakorzón, a Váciutcán és más belvárosi utcákban engedély nélkül árusitotta. Az eljárás megindult ellene.

Hazaárulási vád a szovjethadsereg vezérkari főnöke ellen

Páris, jun. 3. (Magyar Távirati Iroda.) A *Le Jour* belga forrásból eredő értesülései szerint a szovjethatóságok hazaárulás cimén vád alá helyezték *Saposnikov* tábornokot, a szovjethadsereg vezérkari főnökét s a tábornok több belső munkatársát.

TUDÓSOK BESZÉLGETNEK

IRTA BENDA JENŐ

Tudósok beszélgetnek.

— A fényes csillagok seregében sötét és láthatatlan égitestek is bujkálnak — magyarázza a csillagász. — A fekete ürben különböző vonzásoknak és taszitásoknak engedve, feketén és félelmetesen nyargalnak ismeretlen végzetük felé. Azután egyszer csak az történik velük, hogy hirtelen izzani kezdenek, mindig jobban és jobban ragyognak, fáklya módjára kigyulladnak, lobognak és mint uj csillagok jelentkeznek a régi, fényes csillagok között. Akadt közöttük már olyan is, amelyik négyszáz milliószor fényesebb volt, mint a mi napunk. 1937 augusztusában 3,100.000 Celsius fokra értékelték egy ilyen kivilágosodó csillag felületén a hőmérségletet. (A mi napunk felületének hőmérséklete, a legujabb vizsgálatok szerint, mindössze 6000 Celsius fok.) Dicsőségük azonban nem tart sokáig. Amilyen mohó sietséggel föllobbannak, olyan gyorsan el is halványodnak. Igen gyakran ismét láthatatlanok lesznek. Mi „Nova" néven tartjuk számon őket. Ezt a tüneményt a csillagászok valamikor ugy képzelték el, hogy a sötét égitest vak rohanása közben nekiszalad egy másik látható, vagy láthatatlan égitestnek és az összeütközés következtében keletkezett óriási hőségben hevül át messzelátó izzásra. Ujabban azonban kiszámitották, hogy az ilyen világkatasztrófa lehetősége egy a huszonkét trillióhoz. A régi magyarázat szerint tehát a világürben csak nagyritkán jelentkezhetnék ez a tünemény, pedig a Novákból minden esztendőben fölbukkan egy-két tucat. Más magyarázatot kell tehát találni. A legujabb föltevés a következő: A Nova-sorsra itélt láthatatlan csillag, mint minden test, atomokból áll. Ezek az atomok amint megöregednek, elvesztik egyensulyukat, egyszerre gyors és általános szétrombolódás kezdődik közöttük. Az atomrombolás: erőfelszabadulás. A hihetetlen arányu erőfelszabadulás valósággal fölrobbantja az elaggott égitestet, előidézi a fény, a hőség és az anyag messze világitó nászát, amiből az atomok uj elrendezése születik: a halott csillag uj életre ébred.

Most a vegyész beszél:

— Az atomokról egy emberöltővel ezelőtt még azt hittük, hogy a végtelen kicsiség irányában ők a zárókövei az anyagnak. Az anyag, amely vegyi uton tovább nem osztható, az elem. Az elemnek az a legkisebb darabkája, amely mechanikai uton tovább nem darabolható: az atom. Ahány elem, annyiféle atom van a világon. Pont. Ez sokáig észszerü okoskodásnak látszott. A modern tudomány azonban fölfedezte, hogy az oszthatatlannak képzelt atom további, még apróbb részecskékből áll. Először két ilyen legkisebb anyag részecske létezését fedezték föl. Az egyik a proton, a másik az electron. A negativ töltésü electronok gömb formájában helyezkednek el a pozitiv töltésü proton körül; a proton és electron számaránya és elhelyezkedése dönti el, hogy az atom milyen „elem" legkisebb darabkája lesz. Ez a fölfedezés már magában véve forradalom volt a kémiai gondolkodásban. Azóta azonban kiderült, hogy az atomban még más legkisebb anyagrészecskék is vannak. Először is a neutron, aminek semmiféle elektromos töltése nincsen. Azután a mesotron, amelynek negativ töltése van, mint a neutronnak, de sok százszor nagyobb annál. A kutatás mai állása szerint a tudósok az atomnak egy ujabb alkotó részecskéje után nyomoznak. Ez a „neutretto" névre keresztelt anyagdarabka a számitások szerint olyan nagy, mint az electronoknál, vagy neutronoknál sokkal testesebb mesotron, de elektromos töltés nélkül. Lezáródott ezzel a sor? Nem valószinü. Csak egy dolog bizonyos: a legkisebb atom egymagában is egy egész világegyetem, amelyben a különböző nagyságu és különböző sajátságu testecskék gömbjei futnak, száguldoznak, keringenek egymás körül.

Ismét a csillagászé a szó:

— A Holdat elkönyveltük, mint egy halott égitestet. Azt mondottuk, nem is lehet rajta élet, hiszen nincsen vize, nincsen légköre, a felülete, ha a Nap felé fordul, elképzelhetetlenül fölmelegszik, ha hátat fordit a Napnak, a világür hidegségére hül. Az utolsó években azonban a csillagászok különös dolgokat figyeltek meg a Hold felületén. Először is: számos olyan jelenséget, ami arra enged következtetni,, hogy a „kihült" égitest belsejében még mindig tüzes láva sistereg és a nagy kráterek mélyén ma is vulkanikus erők működnek. Más csillagászok azt figyelték meg, hogy a Holdon, olyan időpontban, amikor ott reggel van, bizonyos helyeken kiterjedt fehér foltok mutatkoznak, ezek aztán a nap folyamán gyorsan eltünnek. Ebből arra következtetnek, hogy a Hold felületén viz is található. Mert mi más lehetne ez a tünemény, mint a megfagyott viz és az olvadó jég játéka. Ismét más csillagászok fölfedezték, hogy a Hold egyik-másik völgyében időszakos szinváltozáson megy át a felület. Ez azt jelenti, hogy a Föld kis bolygóján különböző fejlődési szakaszokat átélő növényi élet is található.

Az élettan-tudós:

— Eddig szigoru különbséget tettünk a szerves és szervetlen világ, a halott ásvány és az élő növény, élő állat világa között. Megrendithetetlen dogma volt, hogy a két világot pontos határvonal választja el egymástól. Ime, most megdöbbentő meglepetéssel szolgálnak nekünk az ultravirusok, azok a baktériumoknál kisebb, 10—100 milliomodrész milliméter nagyságu, bonyolódott szerves anyagból összetett, egysejtü valamik, amelyeket csak a legmodernebb szürőkészülékeken keresztül lehet kimutatni. A legtökéletesebb ultramikroszkópokon keresztül is csak egyiket, másikat lehet közülük láthatóvá tenni. Hát a legujabb kisérletek kimutatták, hogy ezek a számos állati és növényi betegséget okozó ultravirusok képesek arra, hogy megkristályosodjanak, még pedig anélkül, hogy életképességüket elvesztenék. Ez olyan csoda, hogy a természetkutatóknak nyitva maradt tőle a szájuk. A kristályos állapot eddig jelentette a szigoru arányosságot, a zavartalan egyensulyt, szóval a halált. Az élet jelentette mindennek az ellenkezőjét. Az ultravirus most megtréfál bennünket azzal, hogy átlépi a megváltozhatatlannak hitt határvonalat, egy láncszemmel összekapcsolja azt, amit eddig élő és élettelen világ néven megkülönböztettünk; hidat ver az atomra és a molekulára fölépitett anyag és a sejtekre fölépitett élő szervezetek között.

A laikus igy lelkendezik:

— Csodálatos emberek vagytok ti, tudósok! Mindig tágabbra nyitjátok a látóhatárunkat. Ime: a világürben világok meghalnak és ujjászületnek, a parányban naprendszerek keringenek, élet támad a halott bolygón és a halott kő életre teljesedik . . .

A kiábrándult szomoru bölcs fölsóhajt:

— Az ember élő szive pedig közben megkövesedik.

B.M.W. A VILÁGHIRŰ BAYERISCHE MOTOREN WERKE MESTERMUNKÁJA

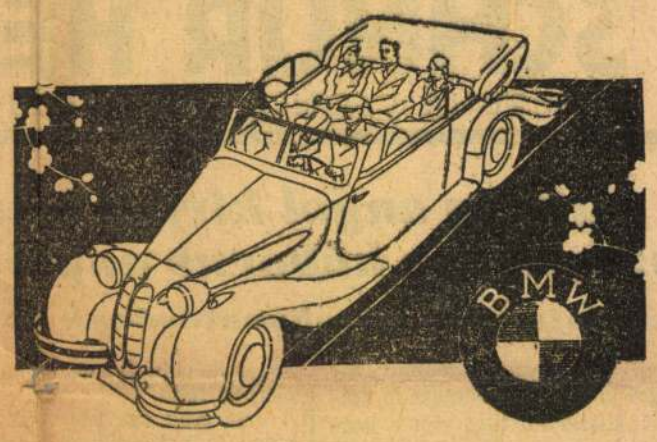

AZ URVEZETŐK IDEÁLIS KÖZÉPTIPUSA
6 HENGER 45 HP. ÁRA: 6.500 PENGŐ
csukott Limouisine a legtökéletesebb felszerelésse!
Kedvező fizetési feltételek! Vezérképviselet: VI., LEHEL-UTCA 2. MAJLÁTH

Corvin Viganó

a Hölgyközönség jól bevált nyári viselete.

Elsők között voltunk a magyaros ruhák népszerüsitésében. Törekvésünket siker koronázta. Ma már divat a nyaralóban és kiránduláson a magyaros ruha, a »Corvin viganó«. Színpompás választékunk árai: P 5.80, 6.90, 7.80, 9.80, 10.80, 12.80, 14.80

CORVIN A JÓ MINŐSÉGEK ÁRUHÁZA

Jálics Ernő

Kobrak

Fővárosi utcajelzőtáblák. Budapest székesfőváros munkatervének keretébe a folyó 1942. évben több újabb utcajelzőtábla felállítását határozta el. A polgármester megbízása alapján *Jálics* Ernő szobrászművész készíti el Kossuth Lajos domborművű arcképével díszített jelzőtáblát, amely a Kossuth Lajos-utca elején kerül elhelyezésre. Megjelölik a Wesselényi-utcát is és az ugyancsak domborműves jelzőtáblát *vitéz Szabados* Béla szobrászművész készíti. A Lehel-utca szintén domborműves jelzőtáblájának elkészítésére *Liszkay Kovács* Zoltán szobrászművész kapott megbízást.

A székesfőváros polgármestere ezenkívül tíz történeti multtal rendelkező IV. kerületi utcát szöveges magyarázó táblával kíván megjelölni. Ezek a szöveges magyarázó táblák az egyes utcákhoz fűződő történeti multat ismertetik és a régi Pest város egy-egy hangulatos képét fogják felelevéníteni, illetőleg a késő jövőre fenntartani.

Ilyen magyarázó táblák kerülnek elhelyezésre az Aranykéz, Curia, Hajó, Képíró, Kígyó, Molnár, Régi pósta, Sörház, Sütő és Szép utcákban.

Szépmüvészet 1942
45. l.

SZÉPM

HAVI FOLYÓIRAT, MEGJELENIK MINDE
FELELŐS SZERKESZTŐ VITÉZ NAGY ZO
KIR. MAGYAR EGYETEMI NYOMDA, BUD
— LAPZÁRTA MINDEN HÓ 15-ÉN — KÉZI
DÍJ ÉVI 20 P. SZÁMONKÉNT 2 P. — PO
KIR. MAGY. EGYETEMI NYOMDA 37.473. -
NYOMD

BILDENDE KUNST

MONATSCHRIFT — SCHRIFTLEITUNG
ÖDÖN MARIAY U. ZOLTÁN VITÉZ NAG

ADMINISTRATION: KGL. UNG. UN
VERSITÄTSDRUCKEREI, BUDAPEST VII
MÚZEUM-KRT. 6.

JAHRESABONNEMENT RM. 20.

TARTALOM —

Jálics Ernö, szobrász MDK

Tékozló fiu-ja megnyult formáju, izgalmasan kifejezö szobormü.

Gerö Ödön: Az akt-kiállitás.- Nagy.Müvészet: 1925:392.

MDK

Jálics Ernö, szobrász-grafikus.

a szabad grafikát erőteljesen képviseli.

K.M.: Györgyi Kálmán emlékkiállitás az Ip.m.Muzeumban.
Nemz.Ujs. 1934.máj.19. 11.1.

MDK

Jálics Ernö, szobrászm.

A Ferenciek belvárosi temploma elött felállitandó angyalos betlehemre hirdetett pályázatra három szobrászmüvész kapott felszólitást.
Egy a három közül, ki részt vett a pályázaton.

A Magyar Betlehemes mozgalom. - MIP.1940

MDK

Jálics Ernö, ip.müv.

a herendi porcellánmüvészek közé tartozik.

Schalk-ház. Kassa. -/?/: A kassai ip.müv. kiállitás.
Népszava. 1943.máj.9. lo.1.

MDK

Jálics Ernő

Leányfej, gipsz

Magy. Müvészetért kiáll. r.Mücs. 194o. febr.

2o. l.

MDK

Jálics Ernő szobr.

Tárlatbeszámoló. Magy.Kulturszemle, 1942.jan.15.
19-2o l.

MDK

Július Ernő, szobrász

Gerevich Tibor egy.t. kurátorsága alatt álló Róma i Magyar Akadémia ösztöndijasa gazdag és kitünő anyaggal szerepelt.

Ybl Ervin:"Gróf Klebelsberg Kunó " emlékkiállitás a Műcsarnokban. 1933. MIP. 1933. 44.l.

MPK

Július Ernő

Dicsérő elismervényt nyert.
2 izben.

Nemz.Szal. 333.kiáll. -1925.márc.15-29. Kat.
A Szinyei M.P.Társ.által dijazott müvészek kiáll.

Jálics Ernő

M.D.f.

Szobrán

Építészetel párosuló eredményei:
a pécsi apostolfigurák, szerinta
emlékoszlop terve, a veszprémi
István-Gyulla szobrok és
arok féret kiálabító terve.

V. Pevzés Éva: Jálics Ernő
Művészet, 1964. dec. – 38 lap

Július Ernő, szobrász

69 éves korában Budapesten meghalt. Temetése aug. 14-én lesz Kadarkúton.

— : Hír

8.

NÉPSZABADSÁG Bp. 1964. aug. 14.

MDK

Jálics Ernő szobrászművész

1929-ben a "KÉVE" Művészegyesület művésztagja.

Nemzeti Szalon, Kéve XX.kiáll. 1929. 3.1.

MDK

Jalics Ernő

Képkiállítások. Magyarország. Esti lap. 1940. máj. 15.

Jálics Ernő.

Kiállitotta müveit az Ernst muzeom 1944-ben.

Bende J:

A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

szövarch 20.-220.lap

Jálics Ernő.

A Tamás Galéria kiállitásain szereplő müvész.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

MDE

Jálics Ernő

Művével résztvett a kiallitason.

Kmfürs. 1943. márc. - ápr. tav. kiall.
Kiallitó művészek névsora. 26.lap

MDK

Jálics Ernő

Magyar Müvészet 1930. 58.1.

MDK

Jálics Ernő

A "Kéve" Müvészegyesület tisztikara és tagjai. Kéve XX. kiáll. 1929.

MDK

Jálics Ernő

1925. Nemes M.-alapitvány jutalomdijában részesült

A Szinyei Merse Pál Társ. Értesitője. 1927. febr. 3. sz.

M.D.K.

Jálics Ernő
festő

A Képzőművészeti Főiskolán
együtt lakott Barcsay Jenővel.

Batáky Dénes: Barcsay Jenő
Művészet, 1964. július - 31 kep.

MDK

Jálics Ernő

Éva, repr.

Magyar Művészet 1927. 161.l.

Jálics Ernö, szobrászm. MDK

Néhány kiváló szobrászunk tette a kiállitást változatossá.

"Éva"

Dr.B.Bakay Margit: Téli Tárlat.
Nemzeti Ujság. 1941. dec.21. 21.1.

M. D. K

JÁLICS Ernő szobrász

Matyó női fej

A M. N. Galéria ánagjegyzéke I./a r.

Bu. 1959. 218-219. l.

MDK

Jálics Ernő

Molnár E: Egyházművészeti kiáll. Magyar Iparművészet, 1941, 3.sz. 30.l.

MDK

Jálics Ernő

Ernst Lajos dij, 1927

N.Szal. Tav.Szal.kiáll. 1934.

MDK

Jálics Ernő

Ernst Lajos dija, 1927

17. Tav.Szal. dijnyerteseinek névsora
N.Szal. 1942. jun.

Jálics Ernő nobrán M.D.K

akt kompozíciói emlitve

Kampis, hag. mův. Bp. 1960 549

Jálics Ernő

1021

bb. 78. elhunyt jálics ernő szobrászmüvész

tr/a;/la 1964. augusztus 13.

jálics ernő szobrászmüvész életének 69. évében elhunyt. a magyar képzőmüvészek szövetsége és a magyar népköztársaság képzőmüvészeti alapja saját halottjának tekinti. temetése augusztus 14-én, pénteken délután 4 órakor lesz kadarkuton./mti/

bb. 80. péter jános fogadta a távozó mongol nagykövetet

gk/a/la 1964. augusztus 13.

péter jános külügyminiszter csütörtökön fogadta zsambalin banzart, a mongol népköztársaság magyarországi rendkívüli és meghatalmazott nagykövetét, a diplomáciai testület doyenjét, aki a közeljövőben végleg elutazik magyarországról.

x x x

a külügyminiszter csütörtökön este a távozó nagykövet tiszteletére vacsorát [illegible] külügyminisztérium több veze-

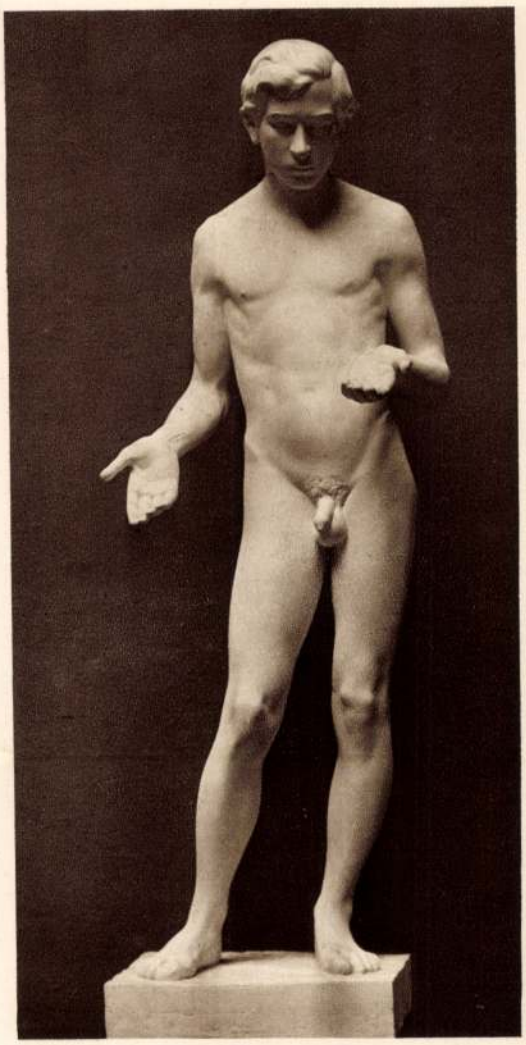

JÁLICS ERNŐ: TÉKOZLÓ FIÚ.

son» c. műve, *Gál* János «Női akt»-ja és *Visnyovszky* Lajos «Akttanulmány» c. szoborműve.

Komolyabb érdeklődést keltett az 1926. évi tavaszi kiállítás: az *angol-magyar* tárlat, mely a Társulatnak a világháború óta megszűnt nemzetközi érintkezéséhez az első lépést jelentette, mely Társulatunk alelnöke, dr. *Nékám* Lajos londoni személyes tárgyalásainak köszönheti megvalósulását. Nagyobbszabású angol kollekció szereplése volt bejelentve, s bár ez a Londonból érkezett gyüjtemény mindössze 47 festészeti és szobrászati alkotást ölelt fel, a Társulat dr. *Majovszky* Pál buzgósága révén az angol anyagot a magyar gyüjtők birtokából kiválogatott retrospektív művekkel (melyek az angol művészetet 1735-től 1856-ig képviselték), két termet betöltő érdekes és tanulságos kollekcióvá fejlesztette. Alkalmat adott ezzel fiatalabb művészeinknek az angol művészi törekvések tanulmányozására. Az angol kollekció mellett még hazai művészeink közül 227-en 528 művel szerepeltek; külön csoportban a Magyar Képzőművészek Egyesülete, a Benczúr-Társaság és a Céhbeliek Társasága. E tárlatot május 15-én *Horthy* Miklós kormányzó nyitotta meg az angol követ jelenlétében. A tárlat június hó 27-én zárult s bár majdnem 123 millió korona bevételt jelentett, az angol szállítás deficitjét a bécsi művészháznak átadott angol anyag költség megtérítése fedezte. E kiállításon értékes díjak kerültek kiosztásra. Az *állami nagy aranyérmet* *Hall* Olivér «Sussexi kőbánya» c. műve, az állami két *kis aranyérmet* *Kukán* Géza «Zala György arcképe» és *Háry* Gyula «A budai Mátyás-templom» c.

Evk KMT. 1928

SZÉKELY BERTALAN: LÉDA.

Jálics Ernő, szobrász, sz.1895.

1922.került a Képzm.Főiskolára,ahol két és fél évig Radnay Béla volt a mestere,majd Sidló Ferenc osztályán tanársegédi teendőkkel bizták meg. Sidlótól sokat tanult, nála sikerült minden utánzás nélküli saját stilust kialakitania. 1929. a római Collegiu Hungaricum ösztöndijasa volt. Hazatérve főként paraszt-témáju szobrokat és aktokat mintázott. Emlékmüvek tervezése közben épitészeti ismeretekkel is bővitette tudását. Sokat foglalkozott egyházmüvészeti alkotások készitésével is. Az utóbbi időben kezdett portrékat mintázni, az emberábrázolás kérdései erősen foglalkoztatják. Korábbi modoros minzási módját sikerült levetnie, sokévi szobrászati tapasztalatait pozitiven használja fel alkotásaiban.

Uj M.Képzm.IV.1954.

126.1.

és kép

Jálics Ernő

szobrász

Magyarság

1943. jan. 21.

(Rövid művészi

bírálk.)

M. D. K.

JALICS Ernő szobrász
(1865-)

Népi irák Zöréhez tartozó szobrász

Genthon-Németh-'égvári-Záder: Magyar művészet 1800-1945.
k. 1962. 401.

MDK

Jálics Ernő szobrász

Molnár S: Egyházművészeti kiáll. Magyar Iparművészet, 1941. 3.sz. 30.l.

Jálics Ernőnek, Lehmbruckba kapcsolódó neo-gotikus, mesterkélt korábbi stílje Rómában érdekesen alakult át szobrászibb, naturálisabb, tömörebb, forma- és vonalszépségben gazdag stílussá. Anti-klasszikusból klasszikus lett, a szónak nem archaizáló, nem is programmatikus, hanem eleven, örök jelentésű értelmében. Formái, a leegyszerűsítés ellenére, sőt épp ezáltal tiszta plasztikai tartalommal teltek meg. Róma előtti formai ideálja, az újnémet gotika keresettsége, szegletes merevsége, kerek formákba, lágy ritmusokba olvadt fel. Zömök női aktja sugárzik a szobrászi telivérségtől, s a nagytehetségű fiatal művésznek méltó elismerést vívott ki Velencében.

Jálics Ernő

Női akt c. nobornuve

Repr.

Gerevich Tibor: Római magyar művészek.

Magyar Művészet

1931. 202. l. 205 l.

fordít

Jálics Ernő

Jánossa Lajos

tovább

~~Ansa [illegible]~~

~~Döbröczöni Kálmán~~

~~Erdey Dezső~~

Bíai ~~Föglein István~~

Gál János

Jegh. József

Jánossa Lajos

Jálics Ernő

Kaszás Ernő

Kolbe Mihály

Varga Ferenc

300 pengős Lord Rothermere díjat kaptak

Képzőm. Főisk. Évk

1927-28. 12. l.

13

10

MINISTERIUM · A MAGYAR K[illegible]

-

. Budapest, 1930. január hó 31-én.

t s.k. h.államtitkár.

talos másolat hiteléül:

Lavolkihál

.iroda s.tiszt. h.

Jálics Ernő szobrász

M.D.K.

Halvax Gyula festő a balatoni művésztelep létesítése ügyében beadott kérvényében, a létrejövő művésztelep ?a alapító-tagjaként sorolja fel

Képzőművészeti életünk a felszabdulás után 86.l.
A MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOK.KÖZPONT FORRÁSKIADVÁNYAI II.
Bp. 1965.

MDK

Jálics Ernő, szobrász.

Madonna

(misztikus gondolat, gondos megmunkálás)

L.

II. Nemz. kiáb. (?) – „Képző művészet" 1934. – Jajczay J.

– kritikája. – III. l.

MDK

Jálics Ernö, szobrász

Szobrok. "Komoly munka".

R.Szörédi Ilona: " A magyar müvészetért" mozgalom nagy kiállitása. Mücsarnok. Uj Magyarság. 1943 máj.16. 13.l.

Jálics Ernő.

zobrázművész.

A KÉVE művézegyesület tagválasztó ülésén rendes művéztagjává választotta.

Magyarság, 1928. Máj. 27.

MDK

Jálics Ernő

300 pengős Lord Rothermere-díjas.

Képzőm. Főisk. Évk. 1927-28. 12, 13 l.

UJ
MAGYAR OTTHON
KIÁLLITÁS
1 9 4 0

R E N D E Z T E:
AZ ORSZÁGOS MAGYAR
IPARMŰVÉSZETI TÁRSULAT
ÉS A MAGYAR IPARMŰVÉSZEK
ORSZÁGOS EGYESÜLETE
B U D A P E S T

Szerkesztésért és kiadásért felel: Szablya János.
Hollóssy János könyvnyomtató, Budapest, VII., Jósika-u. 20.

AZ
ORSZ. MAGYAR IPARMŰVÉSZETI TÁRSULAT
ELNÖKSÉGE:

ÖRÖKÖS ELNÖK:
DR. VITÉZ JÓZSEF FERENC
királyi herceg Őfensége

TISZTELETBELI ALELNÖK:
SZABLYA F. FERENC
m. kir. kormányfőtanácsos

ÜGYVEZETŐ ALELNÖK:
SZABLYA JÁNOS
m. kir. kormányfőtanácsos

ALELNÖKÖK:
LIGETI MIKLÓS
m. kir. kormányfőtanácsos

SEENGER BÉLA
m. kir. kormányfőtanácsos

A
A MAGYAR IPARMŰVÉSZEK ORSZÁGOS EGYESÜLETE
ELNÖKSÉGE:

SZENT KERESZTHEGYI
KRATOCHVIL KÁROLY
a M. I. O. E. örökös elnöke

RICHTER ALADÁR
ügyv. alelnök

ERHARDT ERNŐ
főtitkár

SZÜCS PÁL
I. titkár

IFJ. PAYER JÓZSEF
gazdasági főnök

A KIÁLLITÁS SZERVEZÉSI MUNKÁLATAIT IRÁNYITOTTA:

RICHTER ALADÁR

az O. M. I. T. kiállítási bizottságának elnöke

A KIÁLLITÁS TERVEZŐJE:

KAESZ GYULA

okl. építő-iparművész-tanárok

A KIÁLLITÁS PROGRAMJÁT ÖSSZEÁLLITOTTÁK:

DEVECSKA FERENC és KAESZ GYULA

okl. építő-iparművész-tanár

A KIÁLLITÁS ÉPITKEZÉSÉNEK MŰVEZETŐ MUNKATÁRSA:

IFJ. PAYER JÓZSEF

okl. építőiparművész

A KIÁLLITÁS ÉPITKEZÉSÉT

PERGE SÁNDOR

ácsmester végezte

„ÚJ MAGYAR OTTHON KIÁLLITÁS"

A »Magyar Otthon« gondolata az Országos Magyar Iparművészeti Társulatnak immár hosszú évek óta fejlődő programgondolata. Alapelgondolása, hogy a magyar lakásnak magyar íze legyen, hogy a lakás nemesebb értelemben vett kultúráját propagálja a szépért lelkesedni tudó nagyközönség körében. A mindenkori divat változásai folytonosan újat, érdekeset és az eddiginél lehetőleg nemesebbet követelnek a lakás művészétől. A ma technikai fejlődése ezenfelül a célszerűségre, gazdaságosságra, de amellett a fokozottabb kényelemre és kellemességre törekszik. Változnak az idők, változnak az emberek és természetszerűen velük változik az egész élet is. A nemzeti lélek, a nemzeti sajátosság azonban — ma látjuk csak igazán — a nemes tradiciók áhitatos tiszteletében, azokhoz való bensőséges, lelki ragaszkodásban gyökeredzik és éppen a mindenkori »magyar otthon« lehet egyik legnagyszerűbb kapcsolat a haladó élet és a konzervatív nemzeti tradició között.

A mostani kiállításunkon bemutatott lakástípusok legigénytelenebb formáitól indulunk el — ezek a feladatok azonban éppen ma elsőrangú fontosságúak, hiszen nemzeti életünk regenerálódó korszakában a lakástervező iparművész itt lehet legnagyszerűbb szolgálatára nemzete legszélesebb rétegeinek, a vidék és a magyar föld magyarságának. Természetszerűen fejlődik fel azután a bemutatott lakástípusok sora az egy-, két- és háromszabás lakástípusáig. Kiegészítésül bemutatunk továbbá még néhány különálló egységet, mint a hétvégi szoba, egy vadászház

szobája, egy vidéki uriház hall- és könyvtárszobája és befejeződik ez a kiállításunk egy építő iparművész studiójában, megmutatván a látogatónak, hogy honnan indul ki és hol születik mindaz a számtalan művészi gondolat, amelynek gazdag és változatos sorát igyekszik harmonikus bokrétába összefoglalni a kiállítás.

E kiállításunknak szakmai programját egy korábbi lakásművészeti szakpályázatunk kapcsán Devecska Ferenc okl. építő-iparművész, tanár programtervezetének felhasználásával Kaesz Gyula okl. építő-iparművész-tanár állította össze. A kiállítás összefoglaló installációját ugyancsak Kaesz Gyula tervezte. A kiállítás építési munkálatainak műszaki vezetésében ifj. Payer József okl. építő iparművész volt Kaesz tanár művezető munkatársa. A 25 berendezett helyiségből álló kiállítás bútorait a legkiválóbb műasztalosgárda áldozatkész és lelkes összefogása valósította meg. A kivitelező műiparosok megszervezésében elismerésreméltó tevékenységet fejtett ki Juhász László építő-iparművész, a Budapesti Műbútorasztalosok Szövetkezetének igazgatója. Katalógusunk további részletes felsorolásában szobaegységenként úgy a tervező művészeket, mint az összes kivitelező iparművészeket és műiparosokat felsoroljuk látogató közönségünk legrészletesebb tájékoztatására.

Nem vitás, hogy a mindenkori otthon, mint az élő ember állandó és legközvetlenebb környezete jelentős módon befolyásolja az egyén lelki kifejlődését. A mai magyar élet egy jobb magyar jövendő kialakításán fáradozik s ehhez a jobb magyar jövendő kialakulásához, de egyben jövendő magyar generációink jobb magyar lelki kifejlődésének nemzetépítő munkájához kíván hozzájárulni »Új Magyar Otthon« kiállításunk.

RICHTER ALADÁR
az O. M. I. T. kiállítási bizottságának
elnöke.

BEVEZETŐ

Az itt következő lakástípusok — a rendezőség elgondolása szerint — a lakáskultúrának csak azt a részét mutatják be, amelyek a társadalom szociális átrendeződésének céljaival kapcsolatosak, díszmentesek, anyagszerűek és árban is elfogadhatók. Kívánatos tehát, hogy amikor ezeket a lakástípusokat megtekintjük, tisztában legyünk azzal, milyen cél vezette a tervezőművészeket és a kivitelező műiparosokat.

Ezen a kiállításon ne keressen a néző olyan bútort, amely káprázatos anyagrajzot mutat és az otromba formákat fényes, csillogó felületek hamis ragyogása teszi megtévesztő üzleti céllal »széppé«.

Nézzük meg az ilyen szemrevaló, mutatós bútort egy pár nappal a használatbavétel után és nézzük meg egy pár év múlva, amikor az ócskapiacra kerül mint értéktelen lom.

Ezt a kiállítást azért rendeztük, hogy megmutassuk az otthonát berendezni akaró magyarnak, mihez tartsa magát, ha izléses otthont akar.

Ennek a kiállításnak minden bútordarabját és lakásberendezési tárgyát tervező iparművészek elgondolásai alapján kiváló műiparosok készítették el, gondos magyar kéz munkájával.

Azt mindnyájan tudjuk, hogy a legszebb elgondolások és a legjobban elkészített munkák sem találják meg az utat a vevőhöz akkor, ha a vevő azokat nem tudja megfizetni. Ez ennek a kiállításnak gazdasági és szociális problémája.

Minden lakástípus, amely itt szerepel, árban annak a vevőnek a feltételezett anyagi erejéhez igazodik, akinek céljait kívánja szolgálni.

A lakás fő berendezési tárgyai a bútorok. Ami ezenkívül szerepel a lakásban, textiláru, vasmunka, kép és dísztárgy, mind gondos ízlését dícsérheti a lakás gazdájának. Ezeknek a tárgyaknak egyrészét saját maga is ekészítheti (háziipar).

Azt hisszük, hogy az érdeklődő magyar közönség az eddig elmondottakból megérti szándékunkat és nagy figyelemmel szemléli meg ezt a kiállítást, amelyet mi a lakáskultúra szolgálatában rendeztünk, annak a fejlesztése érdekében.

Szeretnénk megkönnyíteni a nagyközönség szemlélődését és elérni azt, hogy amit ezen a kiállításon lát, ne csak múló hatású legyen, hanem tanulság maradjon és ezért egy pár szakszerű szempontra hívjuk fel a figyelmet, a megtekintendő lakástípusokkal kapcsolatban.

A mi hazánkban csak kevés ember engedheti meg magának azt, hogy lakásának berendezését a divathoz, a korszerű stílushoz alkalmazza.

Ha egyszer vett valamit, akkor — nagyon helyesen — azzal a céllal vette, hogy az egész életén keresztül vele maradjon, sőt azután se menjen tönkre.

Bizonyára vannak sokan, akik most arra a szép biedermeyer székre vagy asztalra gondolnak, amelyet nagyszülőik hagytak rájuk...

Érdekes jelenség, hogy a 80-as évek bútorait senki sem szereti a lakásában, pedig azok is jól elkészített, elsőrangú anyagból való bútorok voltak.

Vajjon miért van ez?

Megmondjuk! A biedermeyer bútor formában és anyagban közel áll a mai kor formanyelvéhez és anyagához. A síma vagy finoman hajlított felületek, a belső szerkezetet feltüntető borító anyag (fournir) a ma bútorának

is szerves tényezője. Ezért tetszik ma a biedermeyer-bútor.

Nézzük ezzel párhuzamosan a 80-as évek új-renaissance vagy barokk-bútorait.

Nagyméretű szekrények kiálló tagozatok otromba faragások indokolatlan részhalmazok a legfurcsább összevisszaságban egymás mellé vagy ráillesztve, a mai embernek idegenek. Az új házak, a kisméretű szobák csak fokozzák ezt a rossz hatást.

Ezért nem örül senki annak, ha egy ilyen bútort örökől.

Az átlagemberben egy bizonyos érzék fejlődik ki használati tárgyaival és cikkeivel kapcsolatban.

Mondhatjuk, hogy meg tudja válogatni a ruházatát, annak a szabását, a színét, talán az anyagát is. A cipőjét és csizmáját is meg tudja bírálni milyen anyagból van és jó-e.

De nézzünk csak befelé magunkba. Hányan vannak, akik ezt a biztonságot, amelyet az anyag és munkaismeret bizonyos tárgyaknál nyujt, az otthonok megszervezésénél nem érzik.

Nem is gondolnak arra, milyen nagy hozzáértés és szeretet kell egy izléses, korszerű, olcsó lakás berendezéséhez.

Mit tesznek az ilyenek?

Elindulnak, nyakukba veszik a várost, benyitnak sok üzletbe, sok mindent hallanak, a végén elfáradva megvásárolnak egy üres, léleknélküli bútort vagy berendezést drága pénzért, csak azért, hogy legyen. Mondanunk sem kell, hogy örömük nincs a vásárolt butorban. Ha a lakásba szállítják és a levegőváltozás hátrányai mutatkoznak, akkor meg egyenesen becsapottnak érzik magukat.

Sok pénzt kiadtak, esetleg adósság terheli őket és az áruban nincs köszönet.

Egy érdekes tűnet mutatkozik nálunk a hozzánemértő közönség körében, amely abban nyilvánul, hogy

vásárlásainál nem a bútor anyagát, szerkezeti összeépítését és a ráfordított gondos munkát értékeli, hanem a mutatós külső, a fényes felületek, a pompázó rajzú fournirok és színek irányítják elhatározásában.

Azt hiszik, hogy a mutatós és fenti tulajdonságokkal ellátott bútor jó is. Lehetnek kivételek, de ezek sajnos, ritkán fordulnak elő.

Tőlünk nyugatra lévő államokban ezen már régen túl vannak. A német, angol lakásművészet és bútorművesség azt tartja, hogy a bútor elsősorban használati tárgy.

Ezt szem előtt tartva, nem lehet egy használati tárgyat olyan külsővel ellátni, amely azt eredményezi, hogy a gazdája nem mer a bútorhoz nyulni, mert fél, hogy megkarcolja a fényes felületet.

Ezért a legritkább eset a teljesen fényezett bútor, inkább csak matt fényű felületek készítése van szokásban. Bizonyos eseteknél, pl. asztallapoknál, ülőbútoroknál pedig nyers színben tartott, de gondosan csiszolt felületet hagynak meg azért, hogy azt le lehessen mosni.

A fentiek elmondásával arra szeretnénk rávezetni a közönséget, hogy aki szerény anyagi eszközökkel akar berendezkedni, az a pénzét ne mutatós — de rossz, hanem kevésbé mutatós művészi formájú, de jó bútorra költse.

A magyar bútorkészítőipar olyan fejlett, hogy pontosan ki tudja szolgálni a kispénzű vevőt, de rendelkezésére áll annak is, aki berendezését a tervező művészet és ipar remekeiből akarja összegyűjteni.

Ne gondolja a vevő sohasem, hogy egy olcsó, de mutatós bútorral jó vásárt csinált és a kereskedőt vagy készítőt kényszerhelyzetbe hozta, mert árúját kénytelen volt eladni. Gondoljon mindig arra, hogy a becsületes munkáért tisztességes árat kell kapjon a készítő, mert különben munkájának nincs értelme.

Lakásunk berendezését épen úgy az egyéniségünkhöz, ízlésünkhöz kell szabni, mint ahogy a ruhát a testhez szabják.

Ez a ténykedés azonban nagyon sok gondot, fáradtságot okoz még annak is, aki érti a lakásberendezés mesterségét és tudja, mit akar.

Milyen nehéz lehet ez a munka olyan számára, aki nincs tisztában a berendezés ezernyi lehetőségével, ideje sincs, hogy ezután nézzen, meg nem is ez a mestersége.

Az az általánosan elterjedni kezdő hiedelem, hogy mindenki a másik dolgát érti jobban, itt csődöt mond, csalódással jár és — sok pénzbe kerül.

A magyar iparművészeknek egy tekintélyes csoportja foglalkozik hivatásszerűen a lakással és a lakásberendezés problémával. Ha lakásunkat be akarjuk rendezni, forduljunk bizalommal hozzájuk. Szaktanácsot adnak, terveket készítenek és ami igen lényeges, a munkák kivitelezését ellenőrzik. Ők ilyen esetben a megrendelő érdekeit képviselik és megkönnyítik a kivitelező mesterek munkáját.

Kétféle módon készülhet el az iparos műhelyében a bútor. A tervező által adott részletrajz alapján, vagy pedig modell után.

Ha ezek valamelyike nem áll a készítő rendelkezésére, akkor a bútort nem lehet elkészíteni.

A részletrajz, a műhelyrajz pontos méreteket és szerkezeteket tüntet fel valódi nagyságban. A modell lemásolását a készítő közvetlen munkával is elvégezheti.

Ritka eset, amikor a kivitelező műiparos egyuttal tervező is. Ez két különálló munkakör. Ha figyelembe vesszük, hogy a lakás berendezését nemcsak a bútorok képezik, hanem számos más ipari készítmény is, akkor indokoltnak látjuk egyszerre, hogy a lakásberendezés problémája is szélesebb tudás és ismeretkört kíván, mint a szereplő egyes iparágak.

Ezt a sokfelé ágazó munkakört egységesen, egy cél érdekében irányítani az építő-iparművész feladata.

Amint látjuk, ezek szerint, az építő-iparművész az iparművészeti feladatok szellemi megoldását, irányítását

végzi. Az elgondolások kivitelezése a műipar feladata. Nehéz volna a kettőt elválasztani egymástól anélkül, hogy a készítményeken ennek a hátránya ne mutatkoznék.

A kézműiparosok a mesterek csapata, tulajdonképen az iparművészet gyalogsága. Az ő munkájuk érett gyümölcse a készítmény, amelytől nagyon sokat várunk. Elvárjuk azt, hogy művészi, arányos formája legyen, színben harmonikus képet mutasson. Megkívánjuk, hogy jó legyen anyagában és szerkezetében és megkívánjuk, hogy a gondos munka nyomai a külsején is kifejezésre jussanak.

Ezekkel a meghatározásokkal már el is mondtuk, hogy mit várunk egy iparművész által tervezett alkotástól, amelyet egy kíváló műiparos készített el. Azt hisszük, hogy miután ez a kiállítás ilyen módon jött létre, az elmondottak előrebocsájtásával útjaira engedhetjük a látogatót, arra kérve, hogy tanulsággal és szeretettel szemlélje meg a kiállított berendezéseket.

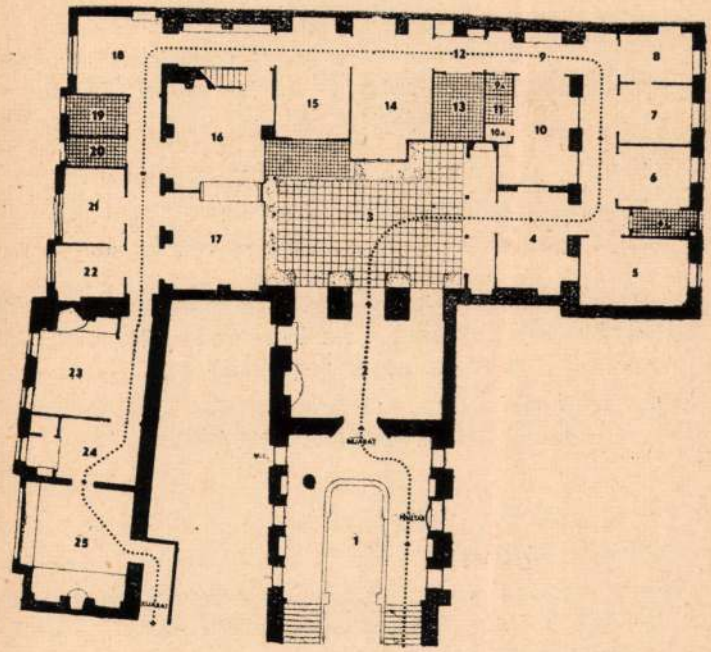
18
19
20
21
22
23
24
25
16
15
14
13
12
11
10a
10
9
8
7
6
5
4
3
17
2
1

1

ELŐCSARNOK.

Tervezte:

KAESZ GYULA

okl. építő-iparművész-tanár

A kapuzat terrakotta domborművét tervezte és mintázta: Ohman Béla okl. szobrász-iparművész, tanár, (XI., Kelenhegyi-út 12. sz.)

Készítette: Borzai-Szuchy Ferenc, (IX., Kinizsy-u. 31. sz.). A kapuzat téglaboltozatát a Nagybátony Ujlaki Egyesült Iparművek R. T. szívességből engedte át.

A kerek vitrinekben: Gorka Géza keramikus iparművész (Nógrádverőce), Báthory Júlia iparművész (XI., Budafoki-út 55. sz.), M. Deli Anna iparművész (II., Iskola-u. 6. sz.) és Tevan Margit ötvös-iparművész (V., Pannónia-utca 44. sz.) néhány munkáját állítottuk ki.

Az előcsarnok kiképzése átmenet az épület és a kiállítás architektúrája között. Sima falaiban négy kis keretű vitrin ad ízelítőt a kiállítás színeiből. Erős hangsúly esik a bejárati falra, amely nyers téglából készült, a téglaosztások zárt ritmusába belekonponált terrakotta-domborművel a kapunyílás fölött. Ez a figurális dombormű az építő-iparművészet alakját ülteti a művészi gondolatot és sikert kifejező allegórikus figurák között a társ-iparművészetek, szobrászat, festészet, fémművészet, textil, grafika és kerámia közé, amelyek mindannyian

hozzájárulnak ahhoz, hogy nemes termékeikkel gazdagítsák a mindannyiukat egybeölelő lakásművészetet.

E dombormű alatti főbejáraton át lépünk a kiállítás helyiségeibe.

2

VIDÉKI KASTÉLY HALLJA.

A kiképzést és berendezést tervezte:

KAESZ GYULA

okl. építő-iparművész-tanár, (IV., Fejér György-u. 4. sz.).

A bútorokat készítette: Nagy Antal és Fia bútorgyára (VIII., Vig-utca 32. sz.)

Bútorszövetek, függönyök és szőnyegek: Vértes Árpád (V., Akadémia-utca 18. sz.).

Kerámiai tárgyak és domborművek: Kovács Margit iparművész (V., Pozsonyi-út 1. sz.).

Világító testek: Csillárok és Világítási R. T. (VII., Erzsébet-körút 41. sz.).

A padlózat téglaburkolatát: a Kőszénbánya s Téglagyár Társulata Pesten (Drasche) szivességből engedte át.

A kiállítás fogadó-hallja, amelybe úgy érkezünk, mint egy vidéki magyar kastély kedélyes, kertre kifutó kis termébe, amely a vaskos falak között nyáron árnyékosan hűvös, tavasszal és ősszel a nagy kandalló tüzéhez kényelmes ülő alkalmatosságok hivogatnak; hangulatos estéken pedig a nagy ivóasztal köré meghitt társaság gyülhet össze. A helyiség kialakítása ilyen hangulat-elemek figyelembevételével történt. Téglaburkolatos padlója, nehéz gerendázatú mennyezete, falainak rusztikus felülete és a bútorok vaskos, kissé nyers izessége adják a terem jellegzetes hatását. A kandalló melletti íves nyílás jelzi a ház többi helyisége felé vezető lépcsőházhoz az utat. A bejárattal szemben lévő három mély ajtónyílás a tulajdonképpeni valóságban kivezet a kertre, itt a kiállításon azonban most változik a kép és a hallból, egy összefoglaló kertudvarba lépünk.

2

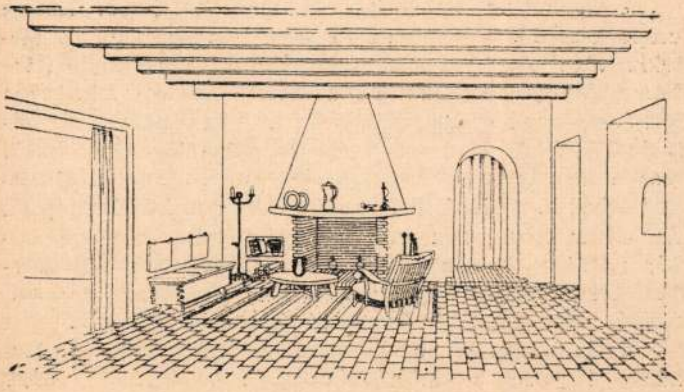

3

KERTUDVAR

Tervezte:

KAESZ GYULA

okl. építő-iparművész-tanár, (IV., Fejér György-u. 4. sz.).

Bútorok: Rosta Andor asztalosmester (XIV., Bosnyák-u. 7/b. sz.).

Szobor: Kovács Margit iparművész (V., Pozsonyi-út 1. sz.).

Textilanyag: Szabó Éva ezüstkoszorús takácsmester (V., Bálvány-u. 14. sz.).

Kertkiképzés és növények: Budapest Székesfőváros Kertészete.

Művirágok: Kálazdy nővérek (IV., Fehérhajó-utca 1. sz.).

A kertudvar a kiállítás központi helyisége. Köréje csoportosulnak a bemutatásra kerülő lakásrészek és idetekint ablakaival a szobák egy része. Az udvar kialakítása háromféle épület-elemet foglal össze: jobbról falusi ház tornáca, szemben családi ház kerti homlokzata kerti ablakkal és terasszal, balról szélesnyílású ablakokkal, vidéki magyar úriház kerti homlokzatrésze; ez a hármas impresszió fejezi ki a kiállított lakások különféle lakóház típusait. Az udvar tehát nem egy bizonyos épület egységes kiképzési része, hanem szabadon összefoglalt épület-elemekből stilizált építészeti tér. A valóság léptékének érzékeltetésére szolgálnak a terraszra helyezett bútorok.

A kertudvarból csak egyetlen irány van: a tornácon át vezet a kiállítás járvonala a kiállított szobák során keresztül.

3

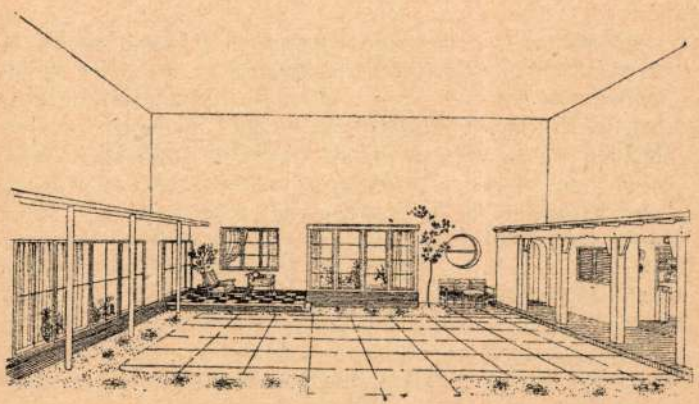

4

FÖLDMŰVES LAKÓKONYHA.

Tervezte:

GONDA LAJOS
építő-iparművész (XI., Thökölyi-út 80. sz.).

Bútorok: Szuromy József asztalosmester (B. M. Sz. tag) (XI., Kalotaszegi-u. 34. sz.)

Függönyök, asztalterítők, lámpaernyő: Milch Blanka, (II., Keleti Károly-u. 13 .sz.).

Kályhacsempe: Nagybátony-Ujlaki Egyesült Iparművek Rt. Lloyd Keramia Osztálya (V., Vilmos császár-út 16. sz.)

Edények: Az O. M. Iparművészeti Társulat népművészeti gyűjteményéből.

A földműves lakókonyha nemcsak a főzés célját szolgálja, hanem — amint neve is mutatja — az egész család nappali tartózkodási helye. Tervezői elgondolása a falusi magyar kisgazda életformáján javítani törekszik, anélkül azonban, hogy ezen népréteg kialakult tradicióját kiforgatná, vagy esetleg megzavarná. A mai idők fokozottabb követelményeinek, de egyben igényeinek is egy falusi gazda anyagi lehetőségeinek figyelembevételével törekszik feladatát megoldani. Így alakul ki a falusi kisgazda háza, amely elhagyja a csak dísznek szolgáló t i s z t a s z o b á t, és a konyhát a napi tartózkodás céljára teszi alkalmassá. A helyiség sarokterében egybeépített főző-, sütő- és fűtőkemence egyben a folytatólag következő falusi ház hálószobájának fűtésére is alkalmassá válik.

4

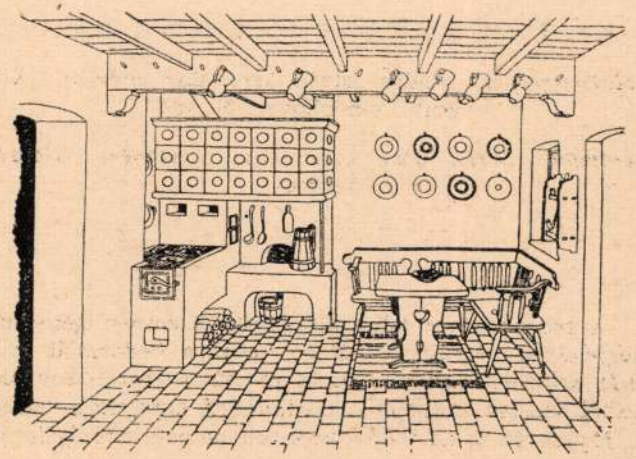

5

FALUSI HÁZ HÁLÓSZOBÁJA.

Tervezte:

DEVECSKA FERENC

okl. építő-iparművész-tanár. (IV., Király Pál-u. 13/a. sz.)

Bútorok: Kovács László műasztalos (B. M. Sz tag) (IX., Ráday-u. 31. sz.).

Párna, terítő, függöny: Holló Valéria (VIII., József-körút 69. sz.).

Padpárnázat és támlapárnák: T. Bodrog Erzsébet (IV., Váci-u. 9. sz.).

Kovácsolt vasmunkák: Emszt Kálmán (IX., Közraktár-u. 24. sz.).

Szőnyeg: Kiss Béla. (IV., Eskü-u. 2. sz.).

Kályhacsempék: Gádor István keramikus művész. (XIV., Szent Domonkos-u. 18 .sz.).

Kerámiák: Gorka Géza keramikus iparművész (Nógrádverőce).

A berendezés a falun élő egyszerű ember igényeinek megfelelően készült. A bútorok anyaga bedörzsölt szilfa saját színében tartva. Lámpa és bútorveretek kovácsolt vasból vannak. A népies készítményű ágyterítők, párnák és függönyök a házi készítmények szép lehetőségeit igazolják.

mális méretűek lehetnek. A lakókonyha térbelileg elválasztott fülkéjében nyert elhelyezést a konyharész. Felszerelése kis hellyel minden szükségletet kielégít. Főzés, étkezés és mosogatás után a konyhafülke elfüggönyözhető. Korszerű követelmény ilyen típusu lakókonyháknál a tűzhely fölötti párafogó. A szoba további fölszerelése csak a legszükségesebbekre szorítkozhat. A berendezés egyszerű formákkal magyar szilfából készült, széria gyártásra is alkalmasan, példájára annak, hogy ilyen módon a silány vásári termék helyett a munkás lakása is berendezhető nemesformájú és kitünő minőségű bútorokkal — olcsón.

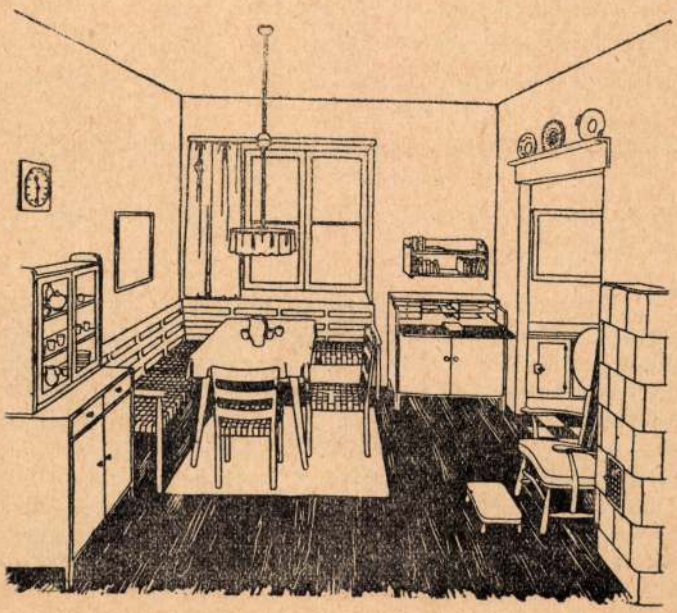

7

MUNKÁSLAKÁS HÁLÓFÜLKÉJE.

Tervezte:
FLACH JÁNOS
okl. építő-iparművész, (XIV., Egressy-út 7. sz.).

Bútorok: Kiss Ferenc műbútorasztalos (B. M. Sz. tag) (VIII., Bókay János-u. 25. sz.)

Kárpitosmunka: Kiss Miklós kárpitos (B. M. Sz. tag) (VIII., Bókay János-u. 25. sz.)

Bútorszövetek: Szabó Éva ezüstkoszorús takácsmester, (V., Bálvány-u. 14 .sz.).

Függöny, terítő és díszpárnák: Schubert Ernő iparművész, (II., Szemlőhegy-u. 8. sz.).

Falvédő: Dr. Dietrich Adolfné, (IX., Orlay-u. 2/b. sz.).

Lámpaernyők: Milch Blanka iparművész, (II., Keleti Károly-u. 11. sz.).

Kovácsolt vasmunkák: Emszt Kálmán ötvösmester, (IX., Közraktár-u. 24. sz.).

Szőnyegek: Szente Elemérné, (V., Tátra-u. 6. sz.).

A hálófülke példát kíván mutatni arra, hogy olcsón előállítható egyszerű formamegoldású bútorokkal, megfelelő textiliákkal stb. is lehetséges barátságos hangulatu hálóhelyiség kialakítása. A bútorok anyaga bedörzsölt tölgyfa, füstölve és pácolva. Az alacsony szekrény a fehérnemű elrakására szolgál. A lakás elképzelt előterében olcsó kivitelű szekrény (esetleg beépítve) felső ruhák elhelyezésére. Linoleummal borított varróasztalka egyben éjjeli asztalkának is használható. A falécrugós betéttel és ágyneműtartóval megoldott pamlag két különálló darabból van összetolva.

7

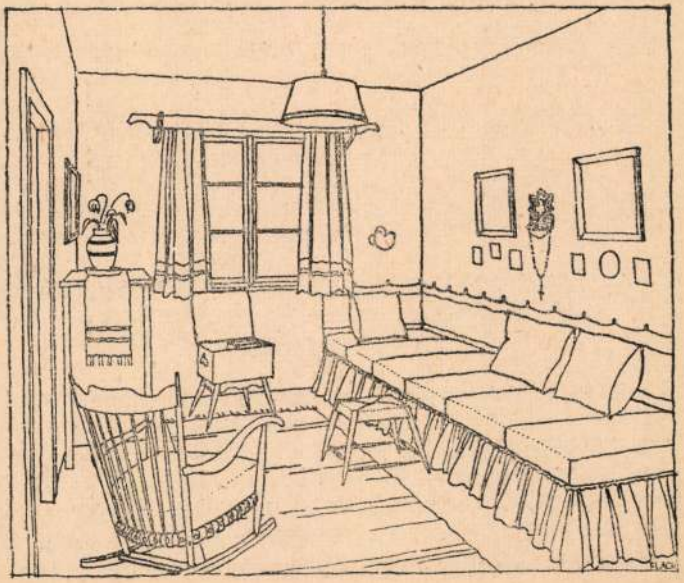

8

MUNKÁSLAKÁS GYERMEKSZOBÁJA.

Tervezte:

STOJANOVITS IVÁN
építő-iparművész, (I., Attila-körút 21. sz.).

Bútorok: Zohna György asztalosmester, (B. M. Sz. tag), (VIII., Magdolna-u. 6. sz.).

Kárpitosmunka: Főző Sándor ezüstkoszorús kárpitosmester, (B. M. Sz. tag) (V., Báthory-u. 20. sz.).

Ágytakaró és ágyelőtti szőnyeg: Schubert Ernő iparművész, (II., Szemlőhegy-u. 8. sz.).

Függöny: T. Bodrog Erzsébet, (IV., Váci-utca 9. sz.).

Gyermekjátékok: Lopos Gyula tornaszergyár, (Váci-u. 27. sz.).

Nagyszőnyeg: Szente Elemérné, (V., Tátra-u. 6. sz.).
Ágyrugózat: „Salta Rugó."

Képek: Benedek Kata grafikusművész, (I., Olaszfasor 29. sz.).

A folyosó fülkéjében elhelyezett kétajtós szekrényt tervezte és festette: K. Lukáts Kató iparművész, (IV., Fejér György-u. 4. sz.).

Ennek a lakásegységnek alapgondolata, hogy a munkáslakásban a szülők és felnőttek napi élete mellett a gyermek fejlődő életének is megfelelő külön kis otthont biztosítson. A többnyire követelésszerűen minimális alapterületen teljes térkihasználással igyekszik megoldani a játékos fejlődő gyermek tág térszükségletét, alapvető etikai szempontok mellett, közegészségügyi követelmények figye-

lembevételével. A »gyermekszobának« megfelelően kisméretű bútorok anyaga félfényezett tölgyfa. Erős, egyszerű, de célszerű formamegoldásban. A tervezés hangsúlyozott szempontja, hogy a »gyermekszoba«, mint állandó otthon-környezet a gyermeknek úgy testi, mint lelki kifejlődésére jelentős kihatású.

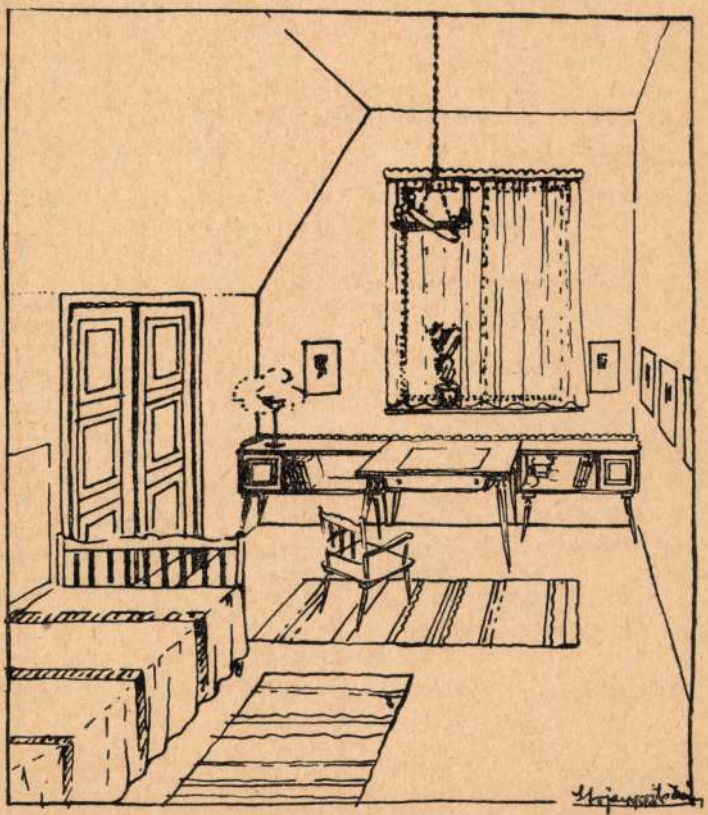

9
11
9,9/a,10,10/a,11

GARCONLAKÁS.

Tervezte:

JUHÁSZ LÁSZLÓ
építő-iparművész, (VII., Károly király-út 3/a. sz.).

Bútorok: Hatlaczky Ferenc és Vass Károly asztalosmesterek (B. M. Sz. tag) (VI., Dévai-u. 11. sz.).
Kárpitosmunka: Schaller János kárpitosmester (B. M. Sz. tag) (X., Soroksári-út 92. sz.).
Rugózat: „Salta" acélrugó.
Szőnyeg: 2 drb nagyméretű, Vértes Árpád szövőmester, (V., Személynök-u. 9—11. sz.).
Szőnyeg: 1 drb kisméretű, Schubert Ernő iparművész, (II., Szemlőhegy-u. 8. sz.).
Bútorszövet és portierek: Schubert Ernő.
Képek: Derkovits Gyula és Schubert Ernő.
Szobor: Vilt Tibor szobrászművész, (Budafok, Beniczky-u. 18 .sz.).
Lámpák, kovácsolt vasmunkák: Galambos Jenő-cég, (IV., Apponyi-tér 1. sz.).
Növények: Budapest Székesfőváros Kertészete.

ELŐSZOBA.

Famunka: Hatlaczky Ferenc és Vass Károly.
Bútorszövet: Szabó Éva ezüstkoszorús takácsmester, (V., Bálvány-u. 14. sz.).
Rajzok: Schubert Ernő iparművész.

FŐZŐKAMRA.

Asztalosmunka: Zepogyán Péter asztalosmester, (VI., Podmaniczky-u. 89. sz.).
Gázfőző: Székesfővárosi Gázművek.
Mosogató: Magyar Cső- és Vaskereskedelmi R. T., (V., Váczi-út 32. sz.).

FÜRDŐSZOBA.

Falburkolat: Fischer Testvérek tükör- és üveggyára, (VIII., Koszorú-u. 30. sz.).

Felszerelési tárgyak: Magyar Cső- és Vaskereskedelmi R. T. (V., Váci-út 32.)

Járható szekrény (garderobe): Kiss Ferenc asztalosmester, (VIII., Bókay János-u. 25. sz.).

Elképzelés: Egy fiatal vegyész lakása, mely színben, formában használati és dísztárgyaiban a lakást, mint *életeszközt* kívánja kihangsúlyozni. Izléses jó anyagok, elsőrendű minőség, egyszerű, de célszerű formák a tervezés vezérszempontjai. Lehető kis alapterületen kellemes, tágas térhatás. A berendezés megoldása az egyszerű őszinteség mellett a tisztaság és derüs otthon célkitűzését kívánja hangsúlyozni.

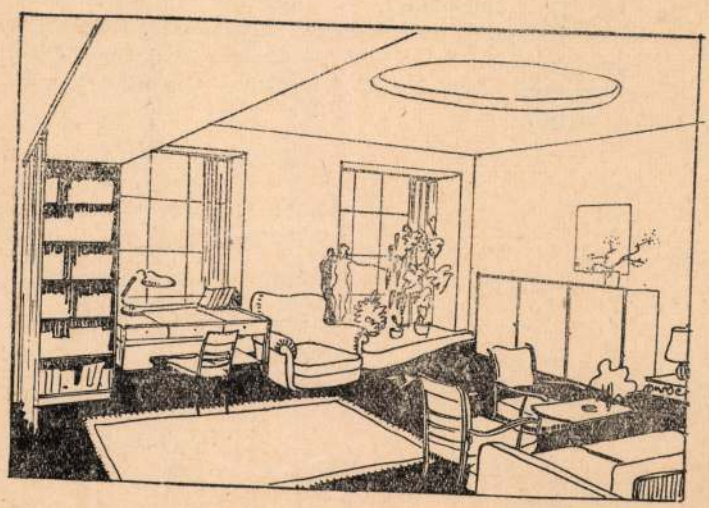

12
13

KÉTSZOBÁS LAKÁS,
KONYHA ÉS ELŐSZOBA.

Tervezte:

FARNADI FRIGYES
okl. építő-iparművész, (IX., Ráday-u. 31. sz.).

Bútor: „Ideal" Fehérbútorüzem, (VII., Király-u. 85. sz.).

Elektromos tűzhely: Budapest Szfőv. Elektromos Művek.

Mosogató: Magyar Cső- és Vaskereskedelmi Rt., (V., Váci-út 32. sz.).

A konyha egy kétszobás lakás szükségleteit kis alapterületen, de annak gazdaságos és célszerű kihasználásával igyekszik megoldani. A modern konyhafelszerelési technika legújabb szerelvényeit alkalmazza. Higiénikus — könnyen tisztán tartható — kellemes, derűs hatású. Főszempontjai: Kerüli a fölöslegest — de minden szükségest nyujt.

12
13

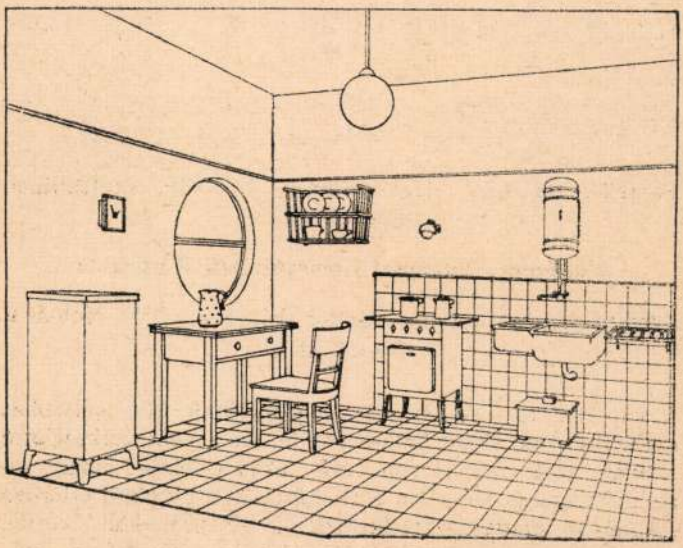

14

LAKÓ—EBÉDLŐ.

Tervezte:

ZÖLDI EMIL

építő-iparművész, (IX., Ferenc-körút 43. sz.)

Bútorok: Klemm Ferenc asztalosmester, (Kispest, Hunyadi-utca 46. sz.).

Képek: Diósy Antal festőművész, (VII., Damjanich-u. 9. sz.).

Gobelin: Ferenczy Noémi, (IV., Deák Ferenc-tér 3. sz.).

Bútorszövetek és függönyök: Szabó Éva ezüstkoszorús takácsmester, (V., Bálvány-u. 14. sz.).

Világítótestek: Csillárok és Világítási R. T., (VII., Erzsébet-körút 41. sz.).

Kandalló: Nagybátony-Ujlaki Egyesült Iparművek Lloyd Kerámia Osztálya (V., Vilmos császár-út 16. sz.).

Porcellán és üveg: Handelsmann A., (VII., Rottenbiller-utca 35. sz.).

Növények: Budapest Székesfőváros Kertészete.

Kárpitosmunka: Katona Sándor kárpitos, (IV., Molnár-u. 22—24. sz.).

A 12., 13., 14. és 15. helyiségekből álló kétszobás családiház lakásának lakó-ebédlője. Az egyéni szükségletre formált saját lakóházban lévő lakás példája, amely kialakításának eszközeiben a bérházlakás típusoktól eltérően szabadabb lehetőségeket biztosít. Az elképzelt külső kerttel való közvetlen kapcsolat derűsebbé, levegősebbé, de egy-

14

ben intimebbé teszi a belső térhatást. A lakó-ebédlő berendezése az étkező, dolgozó és lakószoba célszerűségeit foglalja egybe. Bútorai ezt a hármas célt és szükségességet egyszerű és természetes formákkal, megfelelő méretezéssel igyekeznek szolgálni.

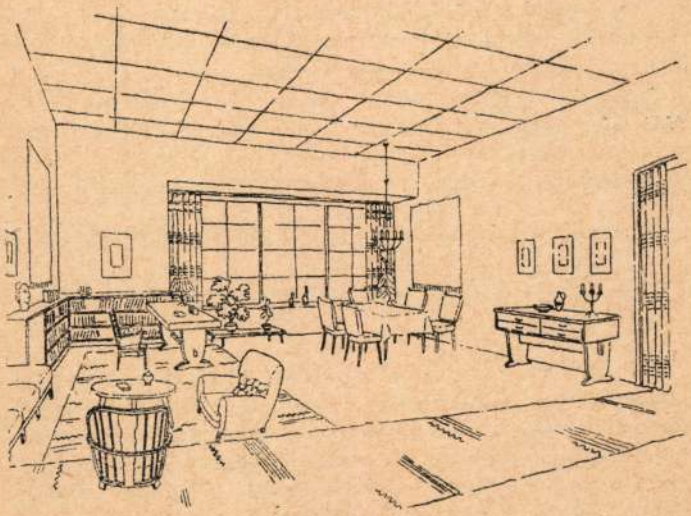

15

HÁLÓSZOBA.

Tervezte:

ERHARDT ERNŐ

okl. építő-iparművész. (VII., Nagyatádi Szabó-u. 48. sz.).

Bútor: Tóth József asztalosmester (B. M. Sz. tag) (IX., Thaly Kálmán-u. 32.)

Kárpitosmunka: Főző Sándor ezüstkoszorús kárpitosmester, (B. M. Sz. tag) (V., Báthory-u. 20. sz.).

Faliszőnyeg: Pekáry István terve alapján Budai Szövőműhely. (II., Lánchíd-u. 13. sz.).

Kerámiák: Gorka Géza iparművész (Nógrádverőce).

Kerámiák: Zilzer Hajnalka iparművész (VIII., József-körút 55. sz.).

Szenteltvíztartó: B. Cser Jolán (XIV., Százados-út 3. sz.).

Gyertyatartó: M. Deli Anna. (II., Iskola-u. 6. sz.).

Kovácsolt vaskereszt: Kitlinger Kálmán iparművész. (Rákoscsaba-Újtelep).

Szőnyegek: Lakatos Arthur tanár. (I., Szirtes-út 5/a.).

Női akt. Herendi porcellán: Lux Elek szobrászművész, tanár. (II., Görgey Arthur-u. 20. sz.).

Bútorszövet és függöny: Szabó Éva takácsmester. (V., Bálvány-u. 14. sz.).

Világítótest: Csillárok és Világítási R. T. (VII., Erzsébet-körút 41 sz.).

Párnák: T. Bodrog Erzsébet. (IV., Váci-utca 9. sz.).

A mai kor igényeinek megfelelő kislakás hálószobája, melyet lakója napközben is használhat. Ezért az ágyat heverő helyettesíti. Tartozékai: egy kétajtós ruhaszekrény, fehérneműszekrény és kényelmes pihenő karosszék. Az ablak alatti fűtőtestet sarokszekrény megoldás leplezi. Tölgyfa bútorok, kovácsolt vasdísszel.

15

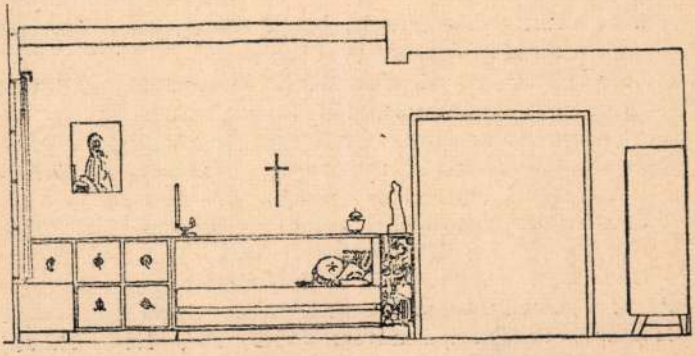

16
17

VIDÉKI MAGYAR URIHÁZ HALJA ÉS KÖNYVTÁRSZOBÁJA.

Tervezte:

TÁLOS GYULA
okl. építő-iparművész (III., Berkenye-utca 15/b. sz.).

HALL.

Bútor: Belcsák Zoltán műasztalos, (V., Árpád-u. 3. sz.).
Az asztal vasmunkája: Jungfer Gyula-cég, (VIII., Berzsenyi-u. 6. sz.).
Kandalló- és márványasztallap: Seenger Béla aranykoszorús kőfaragómester, Márvány- és Kőipari R. T., (II., Kisrókus-u. 21—23. sz.).
Függönyök és függönyhúzó: T. Bodrog Erzsébet, IV., Váczi-utca 9. sz.).
Kép: Zádor István festőművész.

KÖNYVTÁRSZOBA.

Bútor: Szenft József műasztalos, a Műasztalosok Szövetkezetének elnöke, (V., Báthory-u. 7. sz.).
Kandalló-burkolat: Kovács Margit keramikus iparművész, (V., Pozsonyi-út 1. sz.).
Tintatartó: Tálos Gyula terve után aragonitból: Seenger Béla aranykoszorús kőfaragómester, Márvány- és Kőipari R. T. (II., Kisrókus-utca 21—23. sz.).
Szobor: Borbereki-Kovács Zoltán szobrászművész. (XIV., Thökölyi-út 71. sz.).
Függöny: T. Bodrog Erzsébet.
A piros alapon készült creton: Tálos Gyula terve után: Molnár Béla okl. iparművész, (VIII., Dugonics-u. 11. sz.).

16
17

Az egymáshoz kapcsolt hall és könyvtárszoba átjáró nyílásának két vitrinje nemesen gazdagítja a fehér falfelületek környezte térhatást. A kertudvarra tekintő, majd egész falat kitöltő széles ablakfelületek a belső kettős tér napfényes derűjét hozzák a szobákba, széles horizontu kitekintésükkel a szabad természet folyton változó varázsával gazdagítják a belső környezet hatást. A bútorok formakiképzése, azoknak anyagszerűen nemes díszítése, a nemesebb értelemben vett magyar nemzeti jelleg halk tónusú, de mélyen érző művészi rajongásból sarjad. A hall bútorai fehér jávor alapon szürke jávor díszítéssel, míg a könyvtárszobáé körtefából faragott díszítéssel készültek.

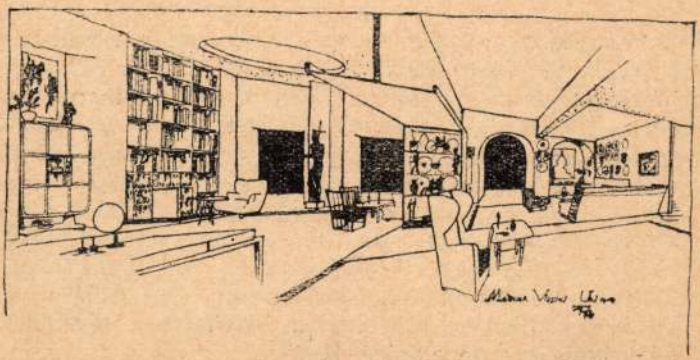

18
22

HÁROMSZOBÁS VÁROSI BÉRHÁZLAKÁS.

Tervezte:

JÁLICS JÁNOS

okl. építő-iparművész (XIV., Ilosvai-u. 53. sz.).

Bútorok: Kürthy Antal ezüstkoszorús asztalosmester (B. M. Sz. tag) (IX., Ferenc-tér 1. sz.)

Kárpitosmunka: Lázár József kárpitosmester, (IV., Prohászka Ottokár-u. 3. sz.).

Bútorhuzat: Jálics János terve alapján Jálics Jánosné hímzése.

Kerámiák: Gádor István kerámikus művész, (XIV., Szent Domonkos-u. 18. sz.).

Szőnyeg és faliszőnyeg: Budai Szövőműhely, (II., Lánchíd-u. 13. sz.).

Függöny: Milch Blanka, (II., Keleti Károly-u. 13. sz.).

Ajtófüggöny: Schubert Ernő iparművész, (II., Szemlőhegy-u. 8. sz.).

Képek: Szücs Pál okl. grafikus iparművész, (IV., Semmelweiss-u. 2. sz.).

Lámpa: Milch Blanka.

Lakóebédlő egyben nappali tartózkodás céljára. A három szék övezte asztal egy a falhoz simuló és fekvőhelyül is szélesíthető párnázott pad elé csatlakozik. A bútor anyaga félfényezett melegtónusú körtefa, a kárpitozás huzata nyersszínű szövetalapon piros kalotaszegi írásos hímzés (ez a felső huzat levehető és mosható), megoldásában derűs hatásra törekszik. A szembenlévő falon az ablaktól a kandallóig huzódó alacsony szekrény ablakfelőli vége »szekreter« kiképzésű. A beépített könyvpolcokkal kiegészülő kandalló alacsony asztalkájával és kényelmes pihenést biztosító karosszékével a zavartalan olvasgatás intim lehetőségét kínálja.

18
22

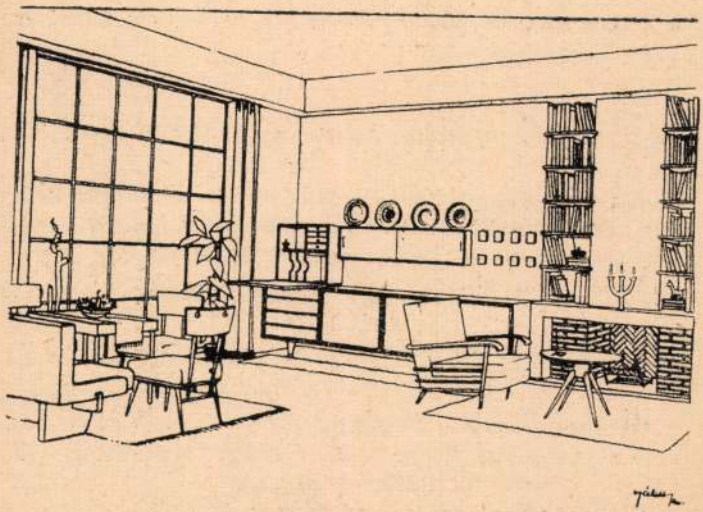

18
22

Bútorok: Miller Károly Ferenc asztalosmester (VIII., Práter-utca 50.)

Mosogató kiöntő: Magyar Cső- és Vaskereskedelmi R. T. (V., Váci-út 32. sz.)

Tűzhely: Székesfővárosi Gázművek.

A konyha minimális alapterületen a célszerűség és tisztántarthatóság szempontjait igyekszik megoldani. A szekrény beépített jégszekrényt is magába foglal, a kis tolókocsi az étkezésekhez kényelmes és meleg tálalás lehetőségét biztosítja.

Teljes berendezés: Magyar Cső- és Vaskereskedelmi R. T.

A fürdőszoba a bérházak szokásos kismérete ellenére a felszerelési tárgyak gyakorlatian helyes elrendezésére kíván példát nyujtani.

Bútor: Thurner Károly műasztalos (B. M. Sz. tag) (VIII., Magdolna-u. 49. sz.)

Faliszőnyeg: Pekáry István iparművész terve alapján Budai Szövőműhely kivitele (II., Lánchíd-u. 13. sz.).

Szőnyeg: Lakatos Arthur tanár (I., Szirtes-út 5/a. sz.).

Bútorhuzat és ajtófüggöny: Schubert Ernő iparművész (II., Szemlőhegy-u. 8.).

Kárpitosmunka: Schaller János kárpitosmester (B. M. Sz. tag) (X., Soroksári-út 92.)

Ablakfüggöny: T. Bodrog Erzsébet (IV., Váci-u. 9.)

Képek: Gebhardt Tibor okl. grafikus iparművész (IX., Kinizsy-u. 25. sz.).

Lámpák: Milch Blanka II., Keleti Károly-u. 13. sz.).

18
22

A hálószoba a gyermekszobával való kapcsolata folytán a nappali tartózkodás lehetőségét is kívánja megoldani. Az ágyfülke szárnyasfüggöny megoldása a »szeparáltság« közvetlen hatását célozzák. E szoba világos, derültsége mellett főleg textiliáinak gazdagságában és színharmoniájában fokozottabb intim hatásra törekszik.

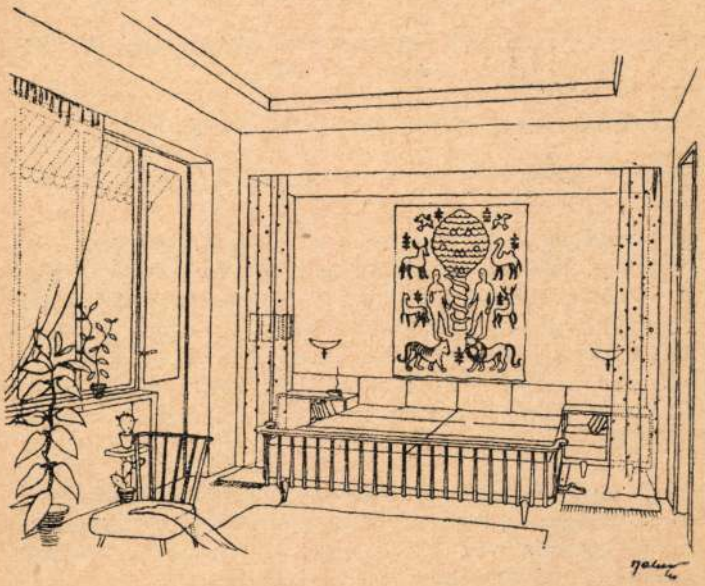

18
22

Bútor: Kiss Ferenc műasztalos (B. M. Sz. tag) (VIII., Bókay János-u. 25. sz.)

Bútorhuzat: K. Lukáts Kató terve alapján készítette: Szabó Éva.

Kárpitosmunka: Kiss Miklós kárpitosmester (B. M. Sz. tag) (VIII., Bókay János-u. 25. sz.)

Fémkegyszer: Borda János okl. ötvös-iparművész (I., Avar-utca 2. sz.)

Fülkekép: Marsovszkyné tervei szerint Fränkl György műépítész (VII., Ajtósi Dürer-sor 5. sz.)

Szőnyeg: Budai Szövőműhely, (II., Lánchíd-u. 13. sz.)

Függöny: Szabó Éva ezüstkoszorús takácsmester (V., Bálvány-u. 14. sz.)

Lámpa: Milch Blanka (II., Keleti Károly-u. 13. sz.).

Játékok: Lopos Gyula tornaszergyár (VI., Váci-út 27.).

A gyermekszoba a »papa és mama kedvencének« eldorádója. Minden legyen itt, ami »őt« érdekli és amivel az idejét eltöltheti! A szoba bútorainak könnyedsége, jólkezelhetősége és tisztántarthatósága a helyes gyermekszoba berendezés alapvető követelményeit célozzák. A gyermek kedély derűjének a környezethatásból eredő fokozását célozzák a kárpitozás színtarkasága és a fülke faliképei.

A tervezés vezérszempontja a célszerűség, lakályosság és gazdaságosság mellett magyar izű lakástípus formálása. Ennek szolgálatában áll az egyes helyiségek méretezése, forma- és színhatásának harmonizálása.

18
22

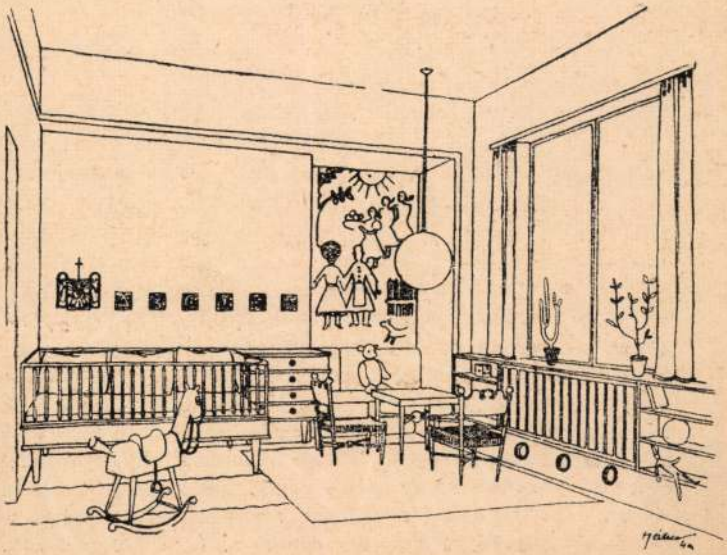

23

VADÁSZHÁZ SZOBÁJA.

Tervezte:

GÁBRIEL FRIGYES
tervező iparművész (II., Erőd-u. 7. sz.)

Asztalok, szekrény: Houba Antal Fiai műbútorasztalosmesterek (XIII., Üteg-u. 34.)

Ülőbútorok: Főző Sándor ezüstkoszorús kárpitosmester (B. M. Sz. tag) (V., Báthory-u. 20. sz.).

Bútorszövet: Schubert Ernő iparművész (II., Szemlőhegy-utca 8. sz.)

Szőnyeg: Vértes Árpád (V., Személynök-u. 9—11. sz.)

Kovácsolt vasmunkák: Kitlinger Kálmán okl. ötvös iparművész (Rákoscsaba-Ujtelep).

Szivardoboz: Borda János okl. ötvösiparművész (I., Avar-utca 2. sz)

Dohányzó asztal tálcája: ifj. Emszt Kálmán ötvösmester (IX., Közraktár-u. 24.)

Faliszőnyeg: Pekáry István iparművész terve nyomán: Budai Szövőműhely (II., Lánchíd-u. 13.)

Címer: Budai Szövőműhely.

Erdős vidéken, hegyek között épült olyan vadászház közös tartózkodásra és étkezésre szánt szobája, ahol külön hálóhelyiség is van. A bútorok faanyaga tömör szilfa, természetes színben, a fa rajzának kihangsúlyozására homokfuvással kezelve. A formamegoldási szerkezetek és az alkalmazott anyagok közös törekvése, hogy minden a maga természetes színében és strukturájával érvényesüljön. Az anyagok művészien rusztikus őszintesége az élő természet közvetlen kapcsolatát kívánják érzékeltetni.

23

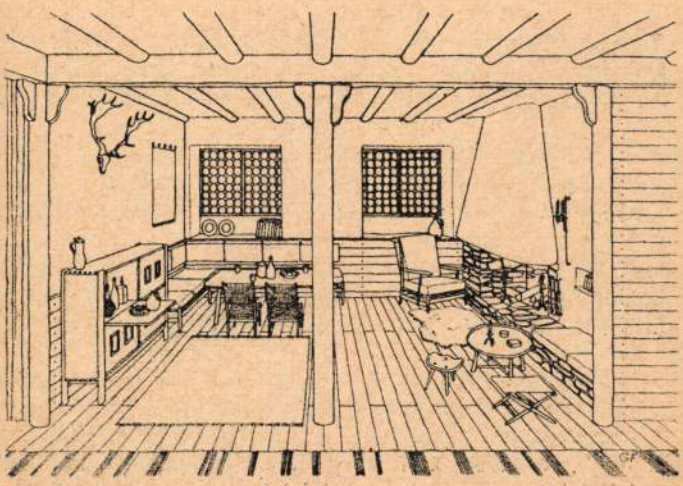

24

HÉTVÉGI SZOBA.
(Week-end szoba)

Tervezte:

LÁSZLÓ ISTVÁN
okl. építő-iparművész (V., Szent István-körút 5. sz.).

Bútorok: Sokhegyi János műasztalos (VIII., Német-u. 20. sz.)
Kárpitosmunkák: Kecskés Pál kárpitosmester (VIII., Bérkocsis-u. 5. sz.)
Textilanyagok: Szabó Éva ezüstkoszorús takácsmester (V., Bálvány-u. 14. sz.).
Világító testek: László István terve alapján: Csillárok és Világítási Rt. (VII., Erzsébet-körút 41. sz.)
Mázatlan virágtartó, adott vázlat alapján: Kovács Margit keramikus iparművész (V., Pozsonyi-út 1. sz.)
Kalapált fémtál: Tevan Margit ötvös-iparművész (V., Pannonia-utca 44. sz.)
Raffia-gobelin (szab. bej. 3712/1940. sz. a.): adott terv alapján özv. László Imréné (V., Szent István-körút 5.)
Akvarell: D. Szabó István okl. grafikus iparművész (VIII., Baross-utca 98. sz.)
Falfestés: László István okl. építő iparművész.
Művirágok: Kálazdy nővérek (IV., Fehérhajó-utca 1. sz.)
Táskagrammofon: Rózsavölgyi és Társa Grammofonosztálya (IV., Szervita-tér 5. sz.)
Speciális raffiamunkákat készítette: Kertibútor Készítők és Rokonháziiparosok Szövetkezete (V., Perczel Mór-u. 4.).
Könyvek: Demeter Tibor könyvárus (VI., Andrássy-út 19.)

Az esti hangulatban bemutatott interieur kedves, könnyed hatású, úgynevezett kultúr-interieur. Tehát nem a »római-parti« értelemben vett hétvégi szoba. Elképzelhető pl. a dobogókői vagy kékes-gallyatetői szállodák szobájaként, vagy egy turistaházban egy villa vendég-

szobájaként, de egy korszerűen megépített week-end-ház berendezéseképpen akár a római parton is. Ha azonban eltekintünk a programm szerinti hétvégi szoba elnevezésétől, kíválóan alkalmas bármely fiatal férfi vagy nő mindennapi lakószobájaképpen. A bútor faanyagának (vörösfenyő) megválasztásánál, formai megoldásánál (pl. látható csapok, eresztékek), a textiliák és más kiegészítő anyagok és tárgyak színének, agyagának, megjelenésének összehangolásánál a főszempont a munkában elfáradt ember testének-lelkének pihentetése, megfelelő kedves, hangulatos, magyar szobakörnyezetben. Pihentetése, de egyszersmind előkészítése az elkövetkezendő hét újabb fáradalmainak könnyebb elviselésére.

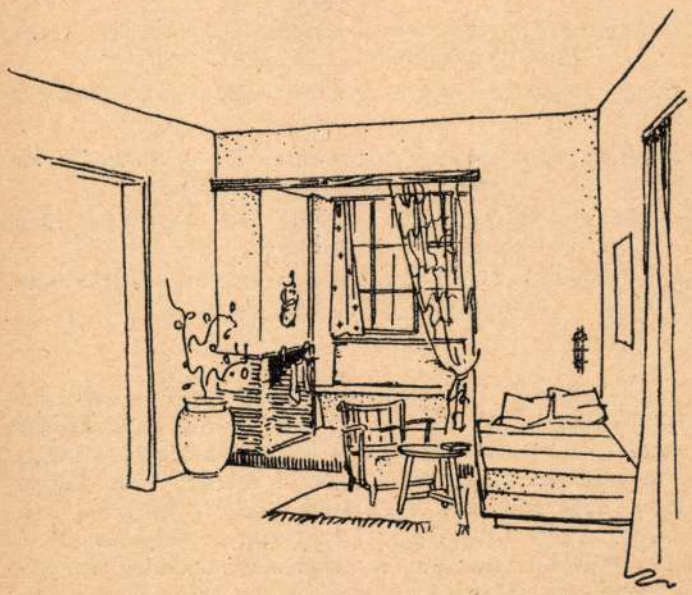

25

ÉPITŐ-IPARMŰVÉSZ MŰTERME.

Tervezte:

MINÁR PÁL
okl. építő-iparművész (IX., Kinizsy-u. 31. sz.)

Korpusz-bútorok: Hosszú István aranykoszorús mester (VIII., Práter-u. 64. sz.)

Ülőbútorok: Kinál Sándor és fia (Albertfalva, Erzsébet királyné-út 45. sz.)

Kárpitosmunkák: Békési Antal (VIII., Magdolna-utca 6/a).

Műlakatosmunkák: Tenke Gábor (IX., Szobieszky János-u. 19. sz.).

Bútorhuzatok, függönyök, szőnyegek: Szabó Éva ezüstkoszorús takácsmester (V., Bálvány-u. 14.).

Lámpaernyők: P. Balkay Éva iparművész (IX., Bakáts-tér 8. sz.)

Műterem ablak háttere: Fery Antal okl. grafikus iparművész (IX., Ráday-u. 40. sz.)

Kerámiák: Borzai-Szuchy Ferenc okl. kerámikus iparművész (IX., Kinizsy-u. 31.).

Faliszőnyeg: Pekáry István iparművész terve alapján Budai Szövőműhely (II., Lánchíd-u. 13.)

A műterem az építő iparművész tervező munkahelyét mutatja be. Bútorai részben vörösfenyő, részben körtefából készültek. A galéria alatti fülkekiképzés hangulatos kandalló környezete akár a felekkel való tárgyalásra, akár vendégek fogadására biztosít kellemes megoldást. A jól megvilágított rajzasztal elhelyezésével és méretezésével zavartalan és kényelmes munkahelyet nyujt. A műterem jobbsarkának kiképzése a hálószobát pótolja.

25

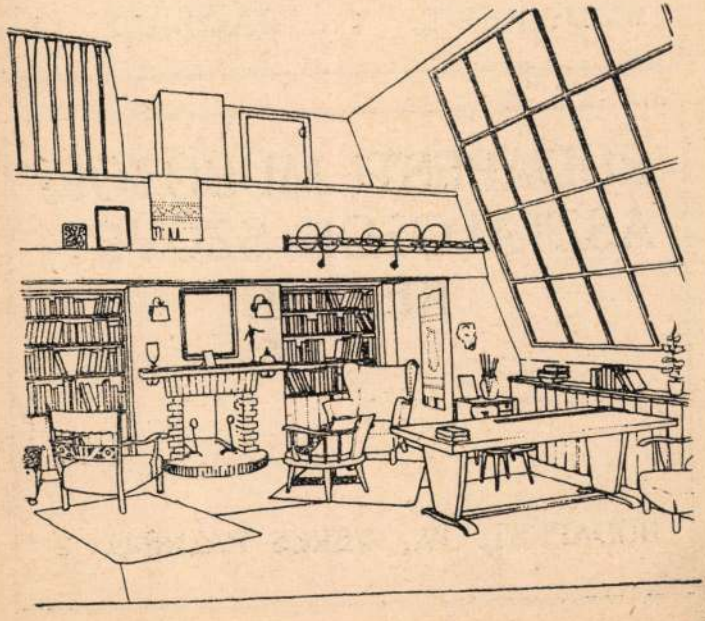

A KIÁLLITÁSON BEMUTATOTT EGÉSZSÉGÜGYI BERENDEZÉSEKET SZÁLLITOTTA

MAGYAR CSŐ- ÉS VASKERESKEDELMI R. T.

BUDAPEST, V., VÁCI-ÚT 32

BUDAPESTI MŰBÚTOR-ASZTALOSOK SZÖVETKEZETE

BUDAPEST, IV., VERES PÁLNÉ-U. 2.

KŐSZÉNBÁNYA
ÉS TÉGLAGYÁR
TÁRSULAT PESTEN
DRASCHE

BUDAPEST, V., KLOTILD-UTCA 3

több mint **50** év óta

üveg, porcellán és háztartartási cikkek

HANDELSMANN ARNOLD

Budapest, VII., Rottenbiller-utca 35

Telefon: 340–927

Üvegezés, képkeretezés.

ATHENAEUM

IRODALMI ÉS NYOMDAI RT.

Budapest,

VII, Erzsébet-körút 5-7

TELEFON: 146-299

Modern, styl és kovácsolt vas csillárok • Falikarok • Asztali- és állólámpák • Craquele, pergamen és selyemlámpaernyők • Lakásdekoráció: Chromenoir figurák • Kerámiák • Dohányzóasztalok • Kovácsolt vas dísztárgyak és használati cikkek.

Csillárok és Világitás rt.
VII., Erzsébet-körút 41

„Nagybátony-Ujlaki" Egyesült Iparművek r.-t.

Lloyd Kerámia osztálya.

Budapest, V, Vilmos császár-út 16

Telefon: 181-808.

Készít modern cserépkályhákat és kandallókat, különleges díszes és fehér kerámiai és műtravertin burkolatokat.

THALIA EFFEKT

HAT. ENG. VILLAMOSSÁGI VÁLLALAT

VII., SZÖVETSÉG-U. 30/c.

TELEFON: 132-315

VILLANY-, CSENGŐ- ÉS MOTOR SZERELÉST VÁLLAL

Pécs: Missa Solemnis, Angol Park: Csodarevű, Állatkert: Szabadtéri játékok

világítása THALIA EFFEKT

Vállal: Bálok, előadások és hatásvilágítást saját felszereléssel.

Jálics János 40. l.

Juhász László 30. l

Kacsi Gyula (sok)

Kovács Margit (több)

Kitlinger Hálmán 36. l

A SALTA tartósrugóból készült matrac

rugalmassága sok-sok évi használat után sem csökken. A test súlya egyenletesen oszlik meg rajta.

Tíz évi jótállás.

A Salta rugómatrac Laticel Morzsa feltéttel

teljes felületén egyenletesen, lágyan rugózik és változatlanul megőrzi ezt a tulajdonságát.

Salta tartósrugó és Laticel Morzsa = tökéletes pihenés — nyugodt álom

A kiállításon a következő cégek állítottak ki SALTA tartósrugóval kárpitozott bútorokat:

Kiss Miklós kárpitos: munkáslakás-gyermekszoba (Tervező: Flach János.)

Főző Sándor kárpitos: gyermekszoba. (Tervező: Stojanovich Iván.)

Schaller János kárpitos: dupla fekhelyes háló Tervező: Jálik János. Asztalos: Thurner Károly.)

Schaller János kárpitos: garszonlakás, dupla rökamié és 1 fotőj. (Tervező: Juhász László.)

Jólics Ernő

Szerepel a IX. magyar
képzőművészeti kiállitáson

Vigilia, 1962, 7 n., 432 old.

MDK

Jálics Ernő

Épül az ország legszebb kulturháza és hangversenyterme. Magyarság 1943.okt.16.

Jálics Ernő

szoborművei díszítik a Szt. István Bazilika belsejét.

Tóth Endréné: Budapest Enciklopédia, Budapest, 1970.

2911.

M. D. K

JÁLICS ~~Jenő~~ Ernő szobrász

(1895 —)

„Sokat ígérő lehetségnek indult"

Genthon-Németh-Végvári-Zádor: Magyar művészet 1800-1945.
Bp. 1958. 401. e.

Július Ernő

— **A közművelődési szakbizottság pénteki ülésén döntött a fővárosi uj szobrok elhelyezéséről.** A főváros közművelődési szakbizottsága pénteken *Schuler Dezső* alpolgármester elnöklésével ülést tartott. Az ügyosztályi előterjesztéseket *Némethy Károly* tanácsnok ismertette. A bizottság tudomásul vette, hogy a főváros megegyezett *Schmidt Miksa* örököseivel és hogy a Schmidt Miksa által a fővárosra hagyott kiscelli kastélyban helyezik el a székesfővárosi történeti muzeumot. Idekerülnek Schmidt Miksa hagyatékának nagyértékü darabjai. *Ugron Gábor* megkérdezte, hogy mi történik a Történeti Muzeum régi városligeti épületével. Sürgette, hogy a rozoga muzeumi épületet — amely valamikor kiállitási pavillon volt — bontsák sürgősen le, annál is inkább, mert a gyönyörü Városligetet teleépitik, ugyanugy, mint a Margitszigetet. A bizottság ezekután hozzájárult a *Rákosi Jenő ujságirói ösztöndij* feletti döntéshez, amely szerint az 1937. évi Rákosi Jenő-dijat megosztják két hirlapiró, *Katona Jenő* és *Kovrig János* között. Dicséretet kaptak *Márkus Pál* és *Pakots György*. A bizottság beleegyezett abba, hogy az 1. honvédgyalogezred hősi emlékművét a Vámház-körutnak a Duna felé eső részén helyezzék el; elfogadta *Július Ernő* szobrászművész Szent István-koronázási reliefjének gipszmodelljét, melynek eredetije a Szent István-bazilika falába fog kerülni; *Petrovácz Gyula* indítványára elrendelte, hogy *Berlioz* francia zeneszerzőnek, a Rákóczi-induló átirójának mellszobrát a Mezőgazdasági Muzeum környékén levő parkban helyezzék el, azzal a kikötéssel, hogy helyszini szemlén választják még ki a szobor végleges helyét. A bizottság végül elfogadta *Csucs Ferenc* szobrászművész Szent Istvánt ábrázoló domborművét, melyet a Szent István-körut 1. számu ház falába mint utcajelző táblát helyeznek majd el.

Pesti Hirlap

1938. ápr. 30

~~Garami László~~

~~Goldmann György~~
~~Herczeg Klára~~
Jálics Ernő
Kerényi Jenő
Kisfaludi Strobl Zsiga
Kis Kovács Gyula
Kiss István
Kocsis András
Konyorcsik János
Kovács Ferenc
Kucs Béla
Laborcz Ferenc
Lessenyei Márta
Lux Alice
Makrisz Agamemnon
Marton László

Pogány Ö.G.: A Képzm.Kiáll.szob
---
rászai. MN. 1956. febr.23.

17/PS

Jákos Gyula

Illusztráció

Gyárfás Miklós: Szorongósdi
~~Nők Lapja~~, 1976. aug. 3 – 8 oldal.
Tűhiör

Jálics Gyula

Illusztráció

Csontos Gábor: A boldogság korlátai.
Tükör, 1976. július 27 – 11 oldal

Jalics Gyula

Illusztráció

Béhés Pál: Bergengócia.

Tükör, 1976. július 27.– 8 oldal.

Jálics Gyula vérpezsdítő festménykiállítása

Az argentin eredetű tangót szokás a társastáncok királynőjének is nevezni, lényegét a belső izzás és szenvedély adja, de a látványosság és a színes dekorativitás sem idegen tőle. De vajon lehetséges-e zene és mozgás nélkül is visszaadni a tangót éltető ritmust, szépséget, méltóságot és testiséget? Jálics Gyula festményeivel bizonyítja, hogy lehet. Angyalföld, Vizafogó és Újlipótváros is nemrégiben fedezte fel magának a tangó mámorát a Nyáresti Koncerteken és a Latin Karneválokon, szinte bizonyosra vehető, hogy Jálics Gyula tangótárlata is ellátogat valamelyik galériánkba. Most augusztus 31-ig a vári Nemzeti Táncszínház Galériában (I. kerület, Színház utca 1–3.) tekinthető meg.

XIII. kerületi Hírnök
2003. AUG. 6.

Bojlerek, mosógépek, hűtőgépek, mikrosütők, szakszerviz, munka esetén ingyenes kiszállás. Tel.: 358-0935

MOSÓGÉP, MIKROSÜTŐ, VILLANYTŰZHELY JAVÍTÁSA MÁRKASZERVIZES TAPASZTALATOKKAL, GARANCIÁVAL. TEL.: 453-0567, 453-0568, 06-30-9-319-955

Mikrosütő, villanybojler, hűtőgép, mosógép gyorsszerviz, szerelésnél nincs kiszállási díj. Tel.: 280-2685, szerelő: 06-30-934-6473

TV, video, kamera, hifi, DVD, CD, számítógép szakszerviz. Tel.: 358-0935, 06-30-934-6473

Energomat, minimat, hazai és nyugati mosógépek, hűtőgépek, mikrosütők, villanybojlerek szakszervize. Tel.: 283-6221

Dugulás-elhárítás falbontás nélkül, csatornák, lefolyók tisztítása gépi eljárással. Munka esetén díjtalan kiszállás. Tel.: 280-2685, 06-30-934-6473

Vízszerelés, wc-tartályok, csapok javítása, cseréje, felújítás, dugulás-elhárítás. Tel.: 358-0935, 06-30-934-6473

TÉVÉJAVÍTÁS HELYSZÍNEN, AZONNAL. (Orion, Videoton, ITT-Nokia, Schneider, Dual). Tel.: **06-20-471-8811, 06-20-471-8871**

HÁZTARTÁSIGÉP-SZERVIZ ANGYALFÖLDÖN. MOSÓGÉPEK, HŰTŐGÉPEK, HŰTŐRAKÓ KÁLYHÁK ÉS VILLANYBOJLEREK JAVÍTÁSA. 8–20 ÓRÁIG, 2 ÓRÁN BELÜL, SZOMBAT-VASÁRNAP IS. HALMOS FERENC. TEL.: 329-7988, 06-30-94-94-701

Nagy gyakorlattal rendelkező közös-képviselő további társasházak képviseletét vállalja. Teljes számítógépes rendszerrel dolgozik. Feladata elvégzéséhez teljes ipari háttérrel, megfelelő szakembergárdával rendelkezik. Ezen túlmenően betéti társaságok teljes könyvelését, ügyintézését vállalja. Érdeklődni hétfőtől csütörtökig 9–13 óráig a 339-9975, egyéb időpontokban a 350-8194-es telefonon napközben

Dr. Bidjari Ferhad fogszakorvos (Bi-Dental) új, saját rendelőjében várja betegeit. 1041 Bp., Berzenczey G. u. 13. (Újpest-Városkapu metrónál). Tel.: 369-0355. Rendelés: hétfő, kedd, csütörtök 14–18.30, szerda: 8–12 óráig

BŐRGYÓGYÁSZATI onkológia, kozmetológia, általános és gyermekbőrgyógyászat. V., Arany J. u. 33. Bejelentkezés: 466-8328, dr. Bánfalvi

VILLANYSZERELÉS! Vállaljuk lakások, irodák, üzletek teljes körű villamos szerelését, javítását garanciával. Díjtalan felmérés és kiszállás. Tel.: 06-30-921-3788

TÉVÉ, VIDEÓ javítása, ingyenes kiszállás. A hirdetés felmutatójának 10% kedvezmény, garancia. Tel.: 243-3844. **Ügyelet: 06-20-316-0933**

PARKETTACSISZOLÁST, la
bás Jenő kisiparos. XIII., Visegrá
30-253-4175

**ANTIKVÁRIUMUNK VÁSÁ
TELJES KÖNYVTÁRAKAT
KAT, CD-T, DVD-T, HANGL
332-0243, 06-20-922-0001**

**SZOBAFESTÉST, MÁZOLÁS
KARÍTÁSSAL, PARKETTÁ
CSISZOLÁST, PARKETTAJ
KISIPAROS GARANCIÁVA
TEL.: 201-4442, 06-30-941-549**

Költöztetés olcsón, szakszerűen!
kocsit, dobozokat. Bauer-Teher. T

Dr. Fábián Mária ideggyógy
XIII., Fiastyúk u. 4–8., kétheten
Előjegyzés naponta a 350-1781-
szédülés, gerincpanaszok kivizs

**VÍZ-, GÁZ-, FŰTÉSSZERE
KEK JAVÍTÁSA, CSŐTÖRÉS
TARTÁLYOK, FŰTÉSRENDS
GÁZKÉSZÜLÉKEK CSERÉJ
BANTARTÁSA AZNAP, GAR
LANUL HÍVHATÓ: 06-80-201-**

DUGULÁS-ELHÁRÍTÁS gyor
ranciával. XIII. kerületieknek 2
340-1459, 06-20-9-176-716

VARRÓGÉPJAVÍTÁS a helysz
397-0246, 06-70-313-1414

XIII., Gogol u.-ban **őrzött teremg
kiadó vagy eladó.** Tel.: 06-30-52

FÉMSZERKEZETEK KÉSZÍ
sek, erkélybeépítések, előtetők,
360-0035, 06-30-975-2315

TAPÉTÁZÁST, szobafestést, m
vállalunk takarítással, bútortakará
sal is. Tel.: 220-8972, 06-70-389-8

Antikbútor-restaurálás a XII.
1869

**ÜVEGEZÉS. THERMOÜVEG
ÜVEG KÉSZÍTÉSE, CSISZ
HELYSZÍNI ÜVEGEZÉS BIZ
239-5971**

**BÉLYEGGYŰJTEMÉNYEKI
lapokat,** cserkészemléktárgyak
vásárolunk. Bp. VIII., Szentkirá
nál). Tel.: 485-5060

Alu- és műanyagredőny, reluxa,
nikaajtó gyártása, szerelése műhel

Jálics József

U. 4147

Népkönyvtár III. 59

Málics István

Tékozló fiu és szobra kitüntető elismerést kapott, a műcsarnak akt kiállításán (emlitve).

Magyarság 1925 XII. 16.

Jàlics János

Autorterverő

stód

3

Magyar Építőművészet

1943. 134. l.

(Részletek lakásberendezésektől.)

kappel.

ja, Lajos kedvelt diplomatája. Miklós
udvarába és neki köszönheti karrierjét,
elt.
mpontunkból a királyi kancelláriáknak
ok korában végbemegy és Nagy Lajos
vatalt kap készen az írásbeli funkciók
az esztergomi érsek — politikai jelen-
lár vezeti a jegyzők, notáriusok karát.
iák mellett a titkos kancellária. Szere-
az előbbi főkép formai szerepet vivő
ülönösen szellemi téren. Mint az írás-
tagjai, az udvartartás szellemi elittjét
vilégiumok, adománylevelek megfogal-
lkodókkal való levélváltás, egyszóval
os munkája. Éppen ezért talán legjob-
a, kapcsolataik a külföldi kancelláriák-
ozások a legfrissebb szellemi eredmé-
lyi kancellária nemcsak a főpapi diplo-
ni mozgalmainak melegágyává, amiből
kisarjadhattak. Ez azonban lényegileg

Jálics János

Új magyar otthon kiáll. 1940.

Háromszobás városi lakóházlakás berendezése, terv. fenti Repr.

Tér és Forma

1940. 2. sz. 33. l.

2. FESTŐNŐ

Robert Berény (geb. 1887) hat in Budapest und Paris studiert. Als ausstellender Künstler ist er in Ungarn und im Ausland seit 1910 bekannt. Seine Werke sind in den Museen zu Budapest sowie in bedeutenden Privatsammlungen zu sehen. 1936 erhielt er den grossen Preis der Künstlervereinigung Szinyei-Merse.

8

Jálics Gyula

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

1980 NOV 11

ÉLET ÉS IRODALOM

grafikusművész

1021

Jálics Gyula rajza

atlan

onosán kívül; de ő sem
rodájába, más székeire
szta képlet, a korrup-
ek húzása-halasztása, a
:: mind az átkos
ek ily módon. Tehát,
a. Söpörhet mindenki
lájában. S hogy előt-
legfeljebb megállhat-
ok. Mondjuk, Ceglédig. Egyfolytában.
ázzban. De ezekre a
lásokra csak a gya-
t majdan megfelelő
ket.

Zalán Tibor

G

B VERSE

gyermekköltőről ad
, mely a Párizsban
nemzetközi gyermek-
óról tudósít. A vers-

AZ ÜNNEPSÉG ELMARADT

Hallom s olvasom is, hogy a kecskeméti *Törekvés* Termelőszövetkezet *elhalasztotta* a megalakulása harmincadik évfordulójára (október huszonötödike) tervezett ünnepi közgyűlést és megemlékezést. Az ok szokatlanul profán: most annyi a tennivaló a határban, hogy mindenkinek *dolgoznia* kell és nem ünnepelnie! Harmincmillió forint értékű terményt kell még betakarítani a földekről. Ezért is, szeptember vége óta, naponta ezer ember dolgozik éjjel-nappal. Szüntelenül mennek a gépek, nincs megállás vasárnap sem; szüretelik a szőlőt, szedik az almát és a pritaminpaprikát, törik a kukoricát; befejezték a silózást, megkezdték a vetést, a talajelőkészítést.

Az ünnepség pedig *ráér* később — mondják. Mert noha az idén kevés a napfény, alacsony a must cukor-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

TÜKÖR
Budapest
Jálics Gyula
1976 AUG 3
1021

Jálics Gyula rajza

érett a klasszikus [illegible] a nemes hagyományok tisztelőjévé, a humanitás harcosává. Ide tért meg a keményebb esztendőkben a kitűnő latinista kisdiák, a pesti egyetem, a Négyesy-szeminárium filozoptere, a vakációzó magyar—latin szakos bajai, szegedi, fogarasi, újpesti, nagysokára budapesti tanár, a Holnap költője, a Nyugat szerkesztője, a húszadik századi irodalmunk poéta doctusa, vezérlő egyénisége.

A sors, no meg a véletlen kiszámíthatatlan szeszélyes játékát kell abban látnunk, hogy amikor Babits Mihály Esztergomban „második otthont" teremtett magának, a dombot, amelyen megvásárolta a toldozott-foltozott kicsi házat, azt is Elő-hegynek nevezik. De nemcsak a földrajzi név azonos Nagyjából

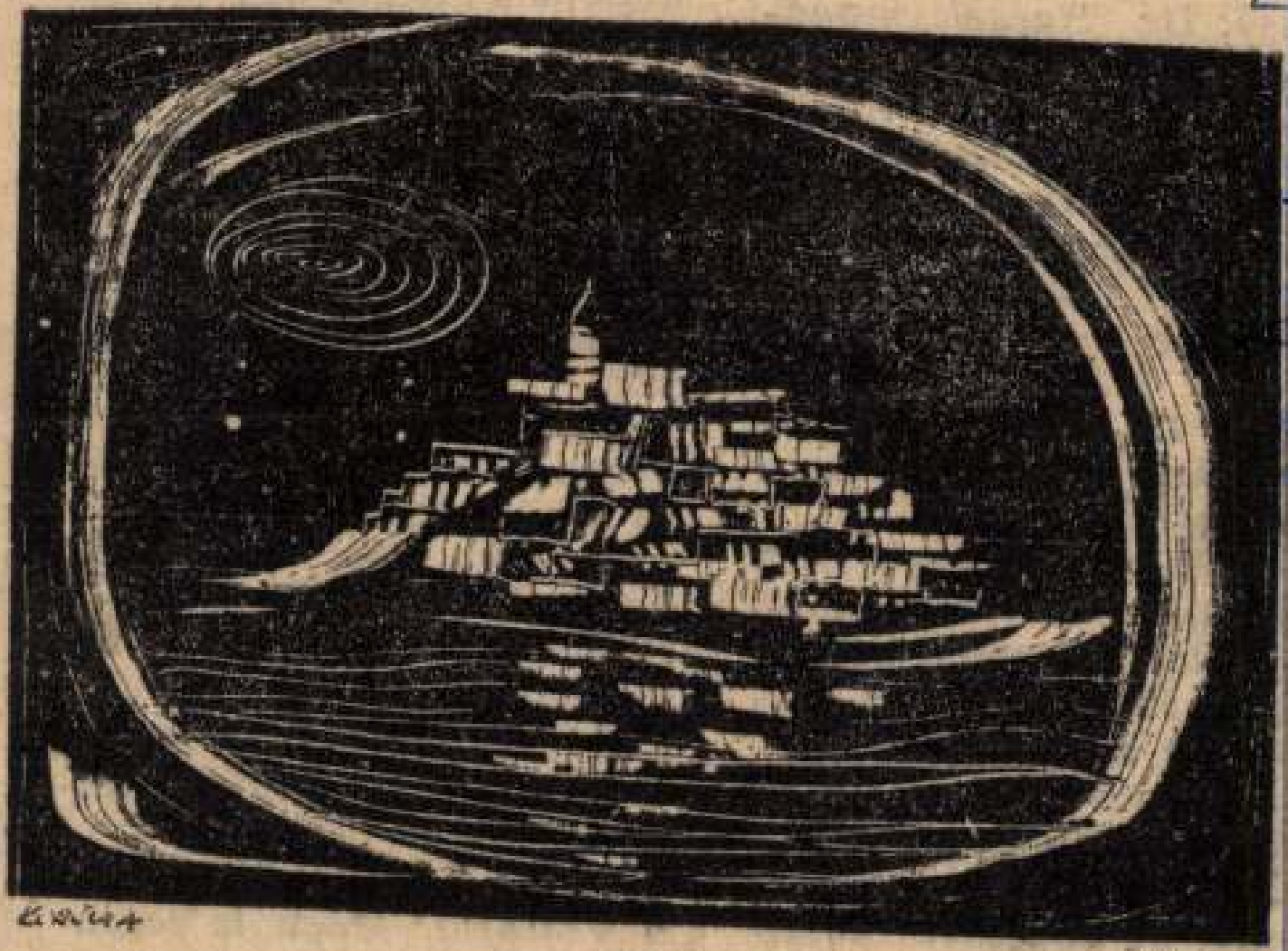

Korčula, Jálics Gyula metszete

Villamos Mérőüzem,
1976. ápr. 12.

lád.

Sajó: De Hacsek, mondtam, hogy a Viktória egy vírus.

Hacsek: De nőstény, különben Viktornak hívnák.

Sajó: Slussz, ez a téma be van fejezve. Én nem fogok infarktust kapni maga miatt.

Sajó: De értse meg, én éppen azt mondom, hogy nem akarok kapni.

Hacsek: Ez álszerénység. Ha magának akarják adni, nyugodtan elfogadhatja.

Sajó: Mondja, tudja maga mi az az infarktus?

Hacsek: Na hallja, én ne tudnám. Ez olyan prémiumféle. Mindig csak a górék kapják, az egyszerű munkásra persze nem gondolnak.

Sajó: Szavamra mondom, ki a szobából. Mondtam, hogy a Viktória-ügy le van zárva.

Hacsek: Mindig ez szokott a vége lenni, elkapják és lezárják.

Sajó: Kit? Maga szerencsétlen.

Hacsek: Hát a Viktóriákat.

Sajó: (nevetve) Hát elkapni azt lehet, de lezárni csak nyáron fogják.

Hacsek: Most min röhög, ha szabad érdeklődnöm?

Sajó: Nem érez végtagfájdalmakat?

Hacsek: (csodálkozva) De igen, már két napja. Honnan tudja?

Sajó: Gratulálok. Magáé a Viktória. Maga is lefekhet vele.

Földi Károly

Jálics Szulo

Magas vérnyomás / karikatúra, szepró /

Magyar Hírlap 1963 XI. 2

Gálics gyula

Rajzok (3-rajzó)

Ormág-Világ, 1965, 9 m., 26 old.

Jálics Gyula
grafikus

M.D.V

Tavasz (rajz)

. Élet és Irodalom 1963. április 6 – 11 lap

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Jálics Gyula

ÉLET ÉS IRODALOM

1963 APR 6

1021

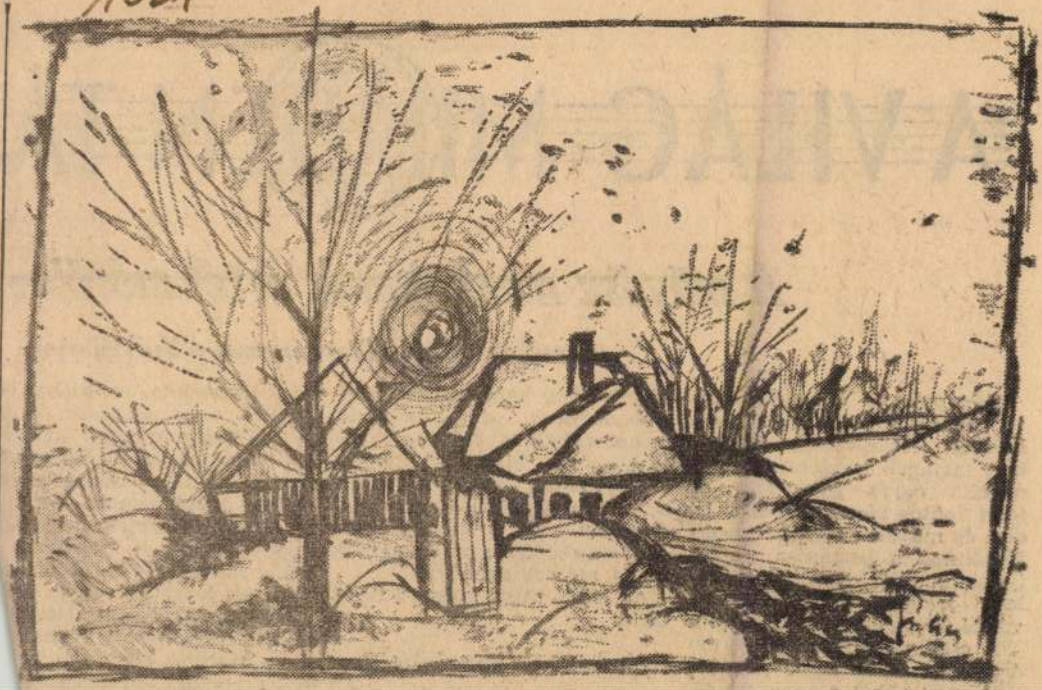

Jálics Gyula: Tavasz

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ÉLET ÉS IRODALOM

A VILÁG MINDEN TÁ

A művész munkájának értékmérője:

A csehszlovák írókongresszus előkészületei

Hónapok óta folyó előkészítő munka előzi meg a Csehszlovák Írószövetség áprilisban tartandó kongresszusát. E munka egyik jellegzetes és igen fontos része: azoknak az elvi és művészetpolitikai problémáknak a tisztázása, amelyeket a csehszlovákiai irodalom jelenlegi helyzete és további fejlődése előtérbe állít.

A csehszlovák sajtóban több érdekes és tanulságos cikk jelent meg ebből a témakörből. Ezek közé tartozik mindenek előtt a *Rudé Právo*-ban, a CSKP központi lapjában még

veteli, hogy határozottan megszabaduljunk a liberalista irányzatoktól, a burzsoá ideológia és a kispolgár lelkület befolyásaitól, valamint attól is, hogy egyesek lekicsinylő szemmel nézik a művészek alkotómunkáját és viszolyognak az új merész eszméktől."

Az irodalmi, művészeti életben

nyílt, bátor problémafeltárásra,

a kommunisták offenzív magatartására van szükség — mutat rá a Rudé Právo cikke. Az a meggyőződésünk — írja [illegible] hogy a ki

nyos liberalista, szubjektívist nézetek érvényesülését hozz fel. „Főleg a nyugati kultúrá val való találkozásaink alka mával elégtelen eszmei és e méleti biztonságunk — muta rá. — Természetes, hogy ne szigetelhetjük el magunkat világ művészetétől. Csak a van szó, hogy helyesen é mezzük eszmei szilárdság felkészültségének követ nyét. Helyes, hogy meg jük a polgári művészet tétika irányzatait, de nek kell lennünk elemzésükre is. hisz

Gálics János

láda

MAGYAR IPARMŰVÉSZET

1939. 178. l.
182. l.

Jálics János

A győri kiállítás. Az a nagy horderejű akció, amelyet társulatunk a magyar iparművészet, háziipar és népművészet érdekében vidéki kiállításaival kifejt, új állomáshoz érkezett. Győr volt ez az állomás, amelynek régi iparművészeti és háziipari, valamint népművészeti tradíciói kétszeresen is indokolttá tették azt, hogy a társulat ott rendezze meg kiállítását. Ez alkalommal nemcsak a főváros modern magyar iparművészete került bemutatásra, hanem Győrnek és környékének modern és régi iparművészeti műveinek bemutatását is tervbe vette a társulat. A Győri Képző- és Iparművészeti Társulatnak meghívására ment le társulatunk Győrbe, hogy az ottani ősi tradíciókat a modern magyar művészet termékeivel együtt minél szélesebb körben tegye ismertté. A kiállítást az ottani Kultúrházban rendeztük meg, amelynek termeit választmányunk megbízásából Jálics János okl. építő-iparművész kitűnően sikerült tervei alapján alakították át.

MAGYAR IPARMUVESZET
1937. 4. sz.
(O. M. Iparműv. Társ. jelentése 1936. évi működéséről.)

Jálics János

Kiállítási pavillon terve, fentizol

repr. –

Magyar Iparmüvészet

1934. 7-8 sz

129. l.

Györgyi dénes tamt ványa

Jálics János

autoszervező

1928-29.

Elmisk 1930. 84. l.

ühli Hermann.

1864 június 10-én.

rében, hol cziprusok is dísz-
t, a melyen áldozati tűz ég
nelynek két lépcsőfokán egy
ezeit, a ki arczraborult és a
a melynek égboltja felhőzött,
se alól jobbra: »*Hermann*

cm. — Lelt. sz. 4063. — Értéke
éka 1907 április 30-án (787–
ta az 1909 november 24-iki
február 25-iki 656 (351–910)
12 márczius 21-én (624–912).

586

III

586 (4063).
648 (455).

Aj.

a szakkövetelményeket, amelyeket a bélyeg természete megkíván. Semmiesetre sem lehet megnyugtató az az állapot, hogy míg művészeink legnagyobbrésze nélkülözések és anyagi gondok között él, addig vannak oly művészeti lehetőségek, amelyeknek megoldása az állam és az egész magyarság szempontjából fontos, mégis művészeink ezen feladatokat nem tudják kihasználni, mert nem ismerik a nélkülözhetetlen és el nem mellőzhető szakszerű követelményeket."

Úgy hisszük, fenti sorokat nem szükséges bővebben kommentálnunk, csak annyit kívánunk még megjegyezni, hogy az iparművészeti tervezésnél a legelemibb követelmény a terv művészi voltán kívül az elkészítendő tárgy anyagának és az elkészítés módjának szakszerű ismerete.

• KIÁLLITÁSOK •

TÁRSULATUNK GYŐRI IPARMŰVÉSZETI, HÁZIIPARI ÉS NÉPMŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁSA. Az a nagy horderejű akció, amelyet társulatunk a magyar iparművészet, háziipar és népművészet érdekében vidéki kiállításaival kifejt, új állomáshoz érkezett. Győr volt ez az állomás, amelynek régi iparművészeti és háziipar, valamint népművészeti tradicioi kétszeresen is indokolttá tették azt, hogy a társulat ott rendezze meg kiállítását. Ez alkalommal nemcsak a főváros modern magyar iparművészete került bemutatásra, hanem Győrnek és környékének modern és régi iparművészeti műveinek bemutatását is tervbe vette a társulat.

A Győri Képző- és Iparművészeti Társulattal karöltve, annak meghívására ment le a társulat Győrbe, hogy az ottani ősi tradicionkat a modern magyar művészet termékeivel együtt minél szélesebb körben tegye ismertté.

A kiállítást az ottani Kultúrházban rendeztük meg, amelynek termeit Jálics János okl. építő iparművész kitűnően sikerült tervei alapján alakították át. A kiállítás megnyitására társulatunk elnöke, dr. vitéz József Ferenc királyi herceg úr őfensége is leutazott dr. Gyulay Ákos miniszteri osztálytanácsosnak, Benkő Sándor m. kir. háziipari főfelügyelőnek, a m. kir. iparügyi minisztérium képviselőjének, dr. Say Géza az Országos Irodalmi és Művészeti Tanács képviselőjének, dr. Domonkos László ny. miniszteri osztálytanácsos, a Baross Szövetség képviselőjének, valamint a társulat elnökségének és igazgatósági tagjainak kíséretében.

A királyi herceget és kíséretét Győr városának határában dr. Radocsay László alispán, dr. Valló István helyettes polgármester, Lakatos Arthur, a társulat kiállítási bizottságának elnöke és Helbing László titkár fogadták. Az ünnepélyes fogadtatás a városházánál volt, azután pedig a királyi herceg és a megjelent előkelőségek átvonultak a Kultúrházba, a kiállítás megnyitására.

A kiállítást június hó 9-én délután 5 órakor nyitotta meg elnök urunk őfensége. A társulat nevében Szablya János ügyvezető alelnök üdvözölte a királyi herceget és Győr városát. Dr. Späth Gyula polgármester meleg szavakkal üdvözölte a társulatot és a királyi herceget felkérte a kiállítás megnyitására. Dr. vitéz József Ferenc királyi herceg fenkölt szellemű beszédben emlékezett meg Győr városának művészeti tradicióiról és az Országos Magyar Iparművészeti Társulat kultúrmunkájáról majd a kiállítást ünnepélyesen megnyitotta. A megnyitáson Győr városának és a környéknek intelligenciája igen nagy számban volt képviselve. A királyi herceg hosszasan megtekintette a kiállítást és a legnagyobb örömmel adott kifejezést a kiállítás installációjának és a bemutatott anyagnak magas nívója felett.

Az ünnepélyes megnyitás után dr. Breyer István megyéspüspök látta vendégül uzsonnára a királyi herceget és kíséretét. A püspöki uzsonna után a királyi herceg és kísérete meghallgatta a győri filharmónikusok hangversenyét. A hangversenyt a Royal Szállóban ünnepi vacsora követte, amelyen mintegy 150 személy vett részt. Az ünnepi vacsorán Szablya Frischauf Ferenc m. kir. kormányfőtanácsos, a társulat tiszteletbeli alelnöke a Kormányzó Úr Ő Főméltóságára mondott üdvözlő beszédet. Dr. Späth Gyula polgármester dr. vitéz József Ferenc királyi herceget és az Országos Magyar Iparművészeti Társulatot üdvözölte. A királyi herceg meleghangú beszéddel köszönte meg az ünneplést.

A Győri Képző- és Iparművészeti Társulat a győri és győrkörnyéki régi és modern iparművészeti és háziipari anyag összegyüjtése terén igen nagy és értékes munkát produkált, úgy, hogy a kiállítás egyik legérdekesebb része volt a győri helyi kiállítási anyag terme.

A kiállításon legjobb magyar iparművészeink és háziparosaink vettek részt, azonkívül a társulat bemutatta népművészeti gyüjteményének egy részét, amely az ország majdnem minden vidékének népművészetéből adott egy kicsi, de értékes izelítőt.

A kiállítás iránt általában a legnagyobb érdeklődés nyilvánult meg. A megnyitás napján a kiállítás termei zsúfolva voltak látogatókkal, akiknek érdeklődése igazolta a társulat kulturális törekvéseinek és munkájának eredményét.

• TÁRSULATI • • KÖZLEMÉNYEK •

A MAGYAR IPARMŰVÉSZET LEGKÖZELEBBI SZÁMA. E helyütt is közöljük igen tisztelt tagtársainkkal és olvasóinkkal, hogy a Magyar Iparművészet legközelebbi, 7. száma folyó évi szeptember hó végén fog megjelenni.

AZ 1935. ÉVRE VONATKOZÓ TÁRGYSORSJÁTÉK EREDMÉNYEI. Társulatunk f. évi július 1-én tartotta meg az elnökség jelenlétében az 1935. évre vonatkozó tárgysorsjátékát, amelyen az összes tagok tagsági számukkal díjmentesen vettek részt.

A választmány felhatalmazása alapján 50 drb szép iparművészeti és népművészeti tárgy került sorsolásra. A sorsolás eredménye a következő :

MAGYAR IPARMUVESZET
1936.

Dunahíd budai parti pillérének vagy budai hídfőjének északi oldalán felállítandó haditengerészeti emlékműre.

1. A pályázaton részt vehet minden magyar honos építő- és szobrászművész.

2. Az emlékmű tervezésére vonatkozó részletes pályázati feltételek és tervek a M. kir. kereskedelemés közlekedésügyi minisztérium IX/a. Dunaépítési szakosztályában (Budapest, II. Lánchíd u. 3. IV. em. 3.) minden hétköznap 12—14 óra között 5.— P lefizetése ellenében szerezhetők be. A szükséges felvilágosítások ugyanott nyerhetők.

3. A részletes pályázati feltételek alapján elkészítendő pályamunkák 1936. évi október hó 15-éig nyujtandók be a tervek és modellek kiállítására is alkalmas helyen a Magyar Mérnök és Építész Egylet Székházában (Budapest, IV. Reáltanoda u. 13.), mely időpontig a postán feladott terveknek is be kell érkezniök.

4. A bíráló szakbizottság az O. H. E. B. ügyvezető elnökének, Wulff Olaf ny. folyamőrvezérfőkapitány elnöklete alatt a következő tagokból fog állani:

A m. kir. kereskedelem- és közlekedésügyi minisztérium IX/a. szakosztálya részéről 2 tag. A VI. szakosztálya részéről 1 tag. A m. kir. iparügyi minisztérium XIV. szakosztálya részéről 1 tag. A Fővárosi Közmunkák Tanácsa részéről 1 tag. Budapest Székesfőváros Polgármestere részéről 1 tag. Az O. H. E. B. részéről 2 tag. A Volt Haditengerészet részéről 2 tag. A m. kir. folyamőrség részéről 2 tag. Az Országos Képzőművészeti Tanács részéről 1 tag. A Magyar Mérnök és Építész Egylet részéről 1 tag. A Magyar Mérnökök és Építészek Nemzeti Szövetsége részéről 1 tag. Az Országos Irodalmi és Művészeti Tanács részéről 2 tag.

A bíráló bizottság névsora később — a pályázati idő első felében — fog nyilvánosságra hozatni.

5. Pályadíjak:

első díj	5000.— P
második díj	3000.— P
harmadik díj	2000.— P
továbbá esetleges megvételre három terv à	1000.— P

Ha a pályanyertesek valamelyike kap a kivitelre is megbízást, úgy a pályadíj összege az elfogadott kiviteli költségekből levonásba helyeztetik.

6. A pályatervek elbírálásuk után a beadásukra fentiekben megjelölt helyen 8 napra kiállíttatnak, mely kiállítás után a nem díjazott és meg nem vett tervek a nevezetteknek ki fognak adatni és azok onnan az értesítés vételétől számított 21 napon belül nevezettek által és költségükön elszállítandók, mert ezen időn túl a pályamunkák megőrzésére az O. H. E. B. felelősséget nem vállal.

A díjazott és megvett pályaművekre az Országos Haditengerészeti Emlékmű Bizottság tulajdonjogot szerez magának oly értelemben, hogy az azokban megnyilatkozó eszméket a fenti emlékmű megépítésénél, külön díjazás nélkül felhasználhatja. A szellemi tulajdonjog egyébként minden más tekintetben a szerzőé marad.

7. Fent részletezetteken kívül az építészeti tervpályázatokra 79.049/1908. K. M. és 6732/1936. Ip. Min. szám alatt kiadott rendeletek határozmányai értelemszerűleg alkalmazandók.

GYŐR VÁROSÁNAK PÁLYÁZATI HIRDETMÉNYE EMLÉKTÁRGYAKRA. Győr szabad királyi város pályázatot hirdet az idegenforgalomban felhasználható emléktárgy tervezésére. A pályázat feltételei a következők:

1. Az idegenforgalomban felhasználható és annak célját szolgáló emléktárgyat kell tervezni, mely művészi elgondolásban és kivitelben Győrhöz kapcsolódjék vagy minden szokásos emléktárgytól megkülönböztető és esetleg Győrött előállítható művészi alkotás legyen.

2. Az emléktárgy előállítási, illetőleg forgalmi árát fel kell tüntetni és csak olyan összegig terjedhet, hogy az emléktárgy az idegenforgalomban tömegesen felhasználható legyen.

3. A pályázaton részt vehet minden magyar honos iparművész.

4. Győr város a legjobbnak ítélt emléktárgytervezőnek 50 pengő, a másodiknak 30 pengő, a harmadiknak 20 pengő díjat tűz ki. A díjazott pályamunkák, azok sokszorosítási jogával együtt a város tulajdonába mennek át.

5. A város fenntartja magának azt a jogot, hogy amennyiben megfelelő pályázat nem érkezik be, a pályadíjakat egy újonnan kiirandó pályázatra visszatartja.

6. A pályázat határideje 1936 november 30.

A pályaművek Győr város közművelődési ügyosztályánál nyujtandók be. A pályaművekhez lezárt, jeligés boriték melléklendő, mely a művész nevét és lakhelyét tartalmazza.

7. A pályaműveket szakértőkből álló bírálóbizottság vizsgálja felül, melynek döntése végérvényes és ellene felszólalásnak helye nincs.

A pályázatra mindennemű felvilágosítást megad Győr város közművelődési ügyosztálya.

A M. KIR. POSTA BÉLYEGTERVPÁLYÁZATA. 1300 pengő értékben írt ki pályadíjakat a Postaigazgatóság Budavárának a törököktől való visszafoglalása alkalmából hirdetett nyilvános levélbélyeg-tervpályázat díjazására. Az eredmény nem volt kielégítő. Bár a Postaigazgatóság a legnagyobb megértéssel bírálta el a beküldött pályaterveket, a díjakat mégsem lehetett kiadni, csupán az aránylagosan legjobb terveket vásárolták meg költségmegtérítés címén. A bírálati jegyzőkönyv szerint sok olyan körülmény forgott fenn, amely miatt a pályázatot a bírálóbizottság eredménytelennek volt kénytelen nyilvánítani. Alábbiakban idézzük az Országos Irodalmi és Művészeti Tanácsnak a társulathoz intézett átiratát, amelyben a Tanács a társulatot alanti véleménye nyilvánosságrahozatalára kéri fel, hogy a művészek figyelmét felhívja e munkalehetőség és kereseti alkalom kihasználására, hangsúlyozva azt, hogy a tervezés szakszerű követelményeivel kellőképen foglalkozzanak minden feladat megoldásánál. „A pályázat eredménytelenségét főleg az a körülmény okozta, hogy bár a benyujtott tervpályázatok nagyrésze grafikailag teljesen kielégítő és művészi volt, azonban nem lehetett azokat sem díjazni, sem kivitelezni, mert nélkülözték azokat

Jálics János, épitész MDK

A sztálinvárosi főutvonal háromemeletes lakóházait tervezte.

repr.

MagyÉp. 1945-55.

MDK

Jálics János, II. dij.

Kisvárosi családi úriház terve és berendezése

Magyar Iparmüvészet. 1939. 178 l. kép.

Gálics János

építő-iparművész

1934. szakoklevelet

nyert. felv.

Iparm. Isk. Évk.

1930-34. 48. l.

Jálics János

építőiparmunész

l. Iparm. Isk. Évk.

1930-34. 28. l

29. l.

amikor e helyütt is hálás köszönetünket
inisztériumnak, hogy Évkönyvünk megjelen-

Magy. Iparművészeti Társulatnak is, hogy
t díjmentesen rendelkezésünkre bocsátotta;
elenéséért őszinte köszönettel tartozunk ifj.
séges színes kliséket részben ingyen, részben

Ferenc okl. keramikus művész, szakoktató

Jálics János
Gyulaipapa

l –

Magy. Iparmű-
vészet

1941. 13. l.
28. l.

ORSZÁGOS MAGYAR KÉP

BUDAPEST, VÁROS

E l i s m e r

500.-K.-ról, azaz öts

kovics Gyula szobrászművész k

re, a Műemlékek Országos Bizo

dr. urtól felvettem.

Budap st, 1915 decemb

Jàlics János

építőparaszt

l.

Mag. Iparm

1938. 30. l.

ben szepességi műemléke,
deti anyagát a nagytek
sam.

A felvételek anyaga
van szerencsém kulturtö
teknitettel a nagytekn
bocsátani.

Budapest, 1915.

M. K. IPARO
FŐIGA

Jálics János

l.

Magy. Tpanu

1941, 132 l.

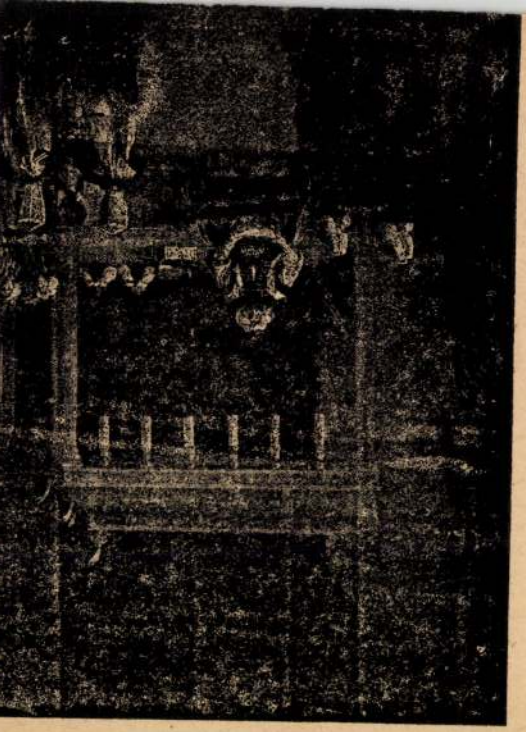

Jálics János

építőiparművész

1928-34

Iparm. Isk. Évk.

1930-34. 45-1.

ézussal és két angyallal.

LYI FESTŐ, XVII. század

férfi

olaj, 100×75 cm.
prímás Rómában vásárolta.
ó: Az esztergomi hercegprímási képtár.
agyar Korona, III. 1879., 21. szám. —
aszlaghy II., 301. szám.

LYI FESTŐ, XVII. század

, olaj, 66×54 cm.
gy, Zoltán: La mostra della pittura napole-
a. Corvina, 1938., 585. l.

LYI FESTŐ, XVII. század

Veromos

, olaj, 120×93 cm.
Marco-gyüjteményből.
gy, Zoltán: La mostra della pittura
poletana. Corvina, 1938., 585. l.

LYI FESTŐ, XVII. század

almas szamaritánus

, olaj, 66×110 cm.

Jálics János

butorterverő

1931. végbiz. elégs

Iparm. Isk. Évk.

1930-34. 47. l.

nő vésett képe.
Augsburgi munka, XVII. század.
Ón, mag. 25·5 cm.

KUPA,
fedeles, az Angyali üdvözlet vésett képével.
Német munka, XVII. század.
Ón, mag. 15·5 cm.

VASTÁ

FALI GYERTYATARTÓ,
széles serpenyőjén alul áttört és vésett koszorúval.
Német munka, XV. század.
Kovácsolt vas, mag. 27·5 cm. (Részben megújítva.)
A kölni Schnütgen-gyüjteményből Simor prímás vásárolta, 1884.
Keresztény Múzeum Esztergomban. Egyházművészeti Lap, V., 1884., 362. l. — Radisics: A Simor-Múzeum. Művészi Ipar, II., 1887., képe 221. l. — Divald: A magyar iparművészet története. Bp. 1929., 63. l.

TAKÁCS-CÉH PÉNZTÁRA,
hengeres vas, festett dísszel.
Magyar munka, 1738-ból.
Mag. 18·5 cm.

VASALÓ,
áttört felsőlappal.
XVIII. század.
Vas, mag. 14 cm.

Jálics János

építő-iparmúvész

1934. képesítő Okle-
velet nyert, jeles

Iparm.Isk.Évk.

1930-34. 48. l.

TOJÁSTARTÓ,
zománcos és áttört.
XIX. század.
Réz, mag. 5·6 cm.

VILLA ÉS KÉS
féldrágakő-nyéllel.
XIX. század.
Ezüst, 10 és 8·5 cm.

KÉS, KANÁL, VILLA
XIX. század.
Réz, díszes, 17·5 cm.

KÉS,
domború nyéllel.
XIX. század.
Fém, hossza 21 cm.

KANÁL,
katonafej-nyéllel.
XIX. század.
Ezüst, hossza 14 cm.

KANÁL,
címerekkel.
XIX. század.
Aranyozott ezüst, 20 cm.
Az Ipolyi-gyüjteményből.

KÉS ÉS VILLA
XIX. század.

MDK

Jálics János

Magy, Iparm. 1941. 63 l.

MDK

Jálics János okl. épitő-iparmüvész

az alábbi pályázaton /III. csoport B.feladat: hétvégi ház és berendezése/ 2oo pengős I. dijat nyert

Az Orsz. Magyar Iparm. Társ. tervpályázatának eredménye. Magyar Iparmüvészet 1939. 122.l.

MDK

Jálics János okl. épitő iparmüvész

az alábbi pályázaton /I. csoport C. feladat: falusi, kisvárosi magyar családi uriház és annak berendezése/ 4oo pengős I. dijat nyert

Az Orsz. Magyar Iparm. Társ. tervpályázatának eredménye. Magyar Iparmüvészet 1939. 122.l.

Jálics János

György deines tanítvá-
nya.

Kiállítási pavillon
terve, repr.

Magyar Iparművészet
1934. 129. l.

K

MDK

Jálics János

kétszobás lakóépületek terveire kiirt 2oo pengős dijat kapott

Kislakásos tipusházak pályázatának eredménye. Magyar Iparmüvészet 194o. 41.l.

M.D.K.

Fálics János, ipszmüvész

terve 100 pengős megvételben részesült a kiszakások butorzatára kürt pályázaton.

Vállalkozók Lapja. Bp. 1935. LVI. évf.

máj. 8. sz. 11 old.

Jálics János,

épitö iparmüvész.

A kiáll.-t rendezte:OMIT és Magy. Ip.Müv.Orsz.
Egyes.

"Magyarország" 1940 márc. 16. 6.l.
Mária Valéria u. helyc.:"Uj Magyar otthon"kiáll.

MDK

Jálics János épitő-iparm.

Uj Magy.Otthon kiáll. Iparm. Társ. 1940.

4o 1.

UJ MAGYAR OTTHON KIÁLLITÁS

1 9 4 0

144

RENDEZTE:
AZ ORSZÁGOS MAGYAR IPARMŰVÉSZETI TÁRSULAT ÉS A MAGYAR IPARMŰVÉSZEK ORSZÁGOS EGYESÜLETE

ÁRA: 50 FILLÉR

Fálics János, építő-iparmunkás M.D.K.

az egyik 400 p-ös első díjat nyerte el az Iparmű-vészeti Társulat „magyar otthon" szerepályázatán. Ugyanott még egy 200 p-ös első díjat is nyert „Hétvégi ház és berendezésére" kiírt pályázaton

Vállalkozók Lapja. Bp. 1939. LX. évf.

jun. 15. sz. 9. old.

M.D.R.

Véll.alkoxék Iap]e. Dp. 1939. IX. évf.

as. old.

MIK

Jálics János

Magy. Iparművészet 1939. 124 l. Társulati közlemények

Jálics János

okl. épitő-iparmüvész

Uj Magyar Otthon Kiállitás, 1940. katalogusa

38 40 lap

Jálics János és Jánosné

butorhuzat

Uj Magyar Otthon Kiállitás, 1940. katalogusa

4o lap

MDK

Jálics János okl. épitő iparmüvész
I.dij 4oo P

Iparmüv. Társ. magyar otthon tervpályázata.
Pesti Napló, 1939, jun. 14. 12 l.

MDK

Jálics János okl.épitő iparmüv.
I.dij 2oo P

Iparmüv. Társ. magyar otthon tervpályázat.
Pesti Napló, 1939, jun. 14. 12 l.

MDK

Jálics János épitész

Sztálinvárosi lakás tervrejza repr.

Lakástervezésünk néhány kérdése Magyar Épitőművészet 1954.4-6.sz. 102.l.

MDK

Jálics János

kiállitási pavillon terve

M. Iparmüvészet 1934, 129 l.

Jálics János

Velits Miklós

tovább

cl.

Magy. Iparm

1941. 63 l.

2/Pg

Mit Genehmigung des hohen k. k. Finanzministeriums erscheint im hiesigen Verlag Ende Jänner k. J. der Jahrgang 1916 des

Hof- und Staatshandbuches

für die

österr.-ung. Monarchie.

Die gefertigte Direktion erlaubt sich beifolgende Blattausschnitte zur gefälligen Richtigstellung und Ergänzung sowie zur Anführung sämtlicher Orden und Auszeichnungen bei den Besitzern derselben mit der Bitte zu übermitteln, diese Ausschnitte längstens Ende November l. J. gütigst wieder anher rücksenden zu wollen.

MDK

Jálics János

Kiállitási pavillon terve, repr.

Magyar Iparmüvészet 1934. 129.l.

MDK

Jálics János, ép.-ip.müv.

56. évi közgyülése volt az Iparm.Társ.-nak.
Átnyujtották a "Magyar Otthon" kiállitása kitünte-
tettjeinek a különböző dijakat.

Fentnevezett kultuszminiszteri elismerést kapott

Az Iparművészeti Társulat közgyülése.
Ujság. 1941. máj.8.

Jálics Hános, ip.müv. MDK

a leggyakoribb magyar városi bérházlakástipust, a háromszobás lakást rendezte be, a rendelkezésére álló hely tökéletes kihasználásával.

Mária Valéria-Utcai állandó kiállítási otthon.
Az uj magyar lakáskultura bemutatkozó kiállitása.
Pest.1948.febr.28. 4.l.

MDK

Jálics János, ip.müv.növ.

Kiállitási pavillon terve. Repr. Fent 129

Tanára: Györgyi Dénes.

Az O.M.Kir. Iparm.Iskola évvégi munkabemutató kiállitása. - Magyar Iparmüvészet. 1934. 129.l.

MDK

Jálics János

Részletek az O.M.Iparművészeti Tarsulat győri kiallitasaról. Az installaciót tervezte Jálics Janos.Fénykép felv.

Magyar Iparművészet,1936. 127.l.

MDK

Jálics János

B.D.: A népszövetségi palota, a Párisból "menekült vázák" és a szögnélküli butorok alkotómesterei. Esti Ujság 1940. márc. 13. 5.l.

MDK

Jálics János

Kápolna, repr.

Magyar Iparmüvészet 1936. 126,127.l.

MDK

Jálics János

Lakóebédlő, repr.

Hálószoba, repr.

Magyar Iparművészet 1940. 33.1.

MDK

Jálics János

Gyermekszoba, repr.

Magyar Iparmüvészet 1940. 34.1.

MDK

Jálics János és Nyári László

közös egyszobás -hálófülkés terve III.dijat nyert./loc.- pengö. /

J.J. egyszobás-hálófülkés terve II.dija t nyert./15c.- pengö. /

J.J. gyermekszoba terve I.dijat nyert./15c.- pengö./

Társulati közlemények. -"Saját otthon" c.butor- és kislakás -tervpályázat. -
MIP.194c. 1o.sz.

MDK

Jálics János,

elnyerte a m.kir.vall. és közokt. minisztér oklevelét.

Az "Uj Magyar otthon" c.kiáll. -MIP.1946.10.sz.

MDF

Jálics János épitész

2. dij

Magyar Iparmüvészet, 1939, 182.1. ábra

MDK

Jálics János és Nyáry László

Főv. Közm. Tanács kislakás tervp. munkájukat dijazták

MMÉEKözl. 194o. 25.l.

Jalics Janos és
Nyáry Sándor

nincs
céd

Fév. Kőfm. Tanács
kislakás terv.
díjazás

MMÉLKözl

1940. 25. l.

Jálics János

Györgyi Dénes tanítványa az Iparművészeti Iskolában.
Kiállítási pavillon terve fentitől.
Repr.

MAGYAR IPARMŰVÉSZET
1934. 129. l.

MA
IPA

ti Társulat, az Országos Magyar Iparművészeti
zerkesztő: Szablya Frischauf Ferenc.
ı. Előfizetési díj az 1934. évre 20 P. Külföldön 25 P.

RBE
ıaft für Kunstgewerbe, des Kunstgewerbemuseums
chriftleiter: Franz Szablya Frischauf.
ımmern. Jahresabonnement für das Ausland P 25.

ian Society for Applied Art, of the Museum and
Frank Szablya Frischauf.
ıbers. Subscription per annum P 25 abroad.

T VI. KER. ANDRÁSSY ÚT 69.
TELEFON: 29-1-15 és 20-6-78
KPÉNZTÁRI BEFIZETÉSI LAP SZÁMA: 8519

RMŰVÉSZETI TÁRSULAT tagjai a „Magyar
apják. Tagbejelentéseket kéri az igazgatóság fenti

ENT

Emlékkiállítás. — Die Kálmán Györgyi
e Kálmán Györgyi Memorial Exhibition ... 81
szat a Györgyi Kálmán Emlékkiállításon. —
kunst der Kálmán Györgyi Gedächtnisaus-
Sculpture at the Kálmán Györgyi Memorial
..... 84
yörgyi Kálmán Emlékkiállításon. — Bücher-

Jálics Jenő 1895--

Éva, br.

Ernst Mus. M.Planetiumi és Graf. Miáll. 1954.
Szept. 14. 1.

15. 1.

Jálics Jenő, Bp. I.Tétényi-ut 17.

Adressenverzeichniss der ungarischen Medailleure

MDK

Jálics Jenő

Szobor, br.

Főv.Képtár jub.kiáll. 1944. jan.

MDK

Tamás E: I.Magy.Képzm.kiáll. szobormüvei. Kis Ujság, 1950. szept. 2. 4 l.

MDK

Jálics Jenő, dijat kapott

Antal Károly nyerte a Szt.Margit szoborpályázatot.
Magyarország. 1944. jul. 7. 4 l.

Jálics Jenő

festő

Ert. 1928

› Dall'Oca Bianca.

1853 március 31-én.

ell'Erbe-t ábrázolja, a melynek
igános lámpa tűnik szemünkbe,
nyői képeznek csoportot. A hát-
emeletes házak láthatók. Az ég-
l balra: »*A. Dall'Oca Bianca*«.
cm. — Lelt. sz. 3700. — Értéke
ománya 1907 február 23-án (323–
czius 5-én (360–908). — Az átvé-
március 13-iki 29439 sz. leirat
09 február 14-én (2142–908).

III.

500 (3700)
607 (117).

500

ajánl.

Jálics József
nobrán

lásd

Szabad Müveszet
1955.448.l.

JÁLICS József

NN: Festőállványok között a szépülő Sztálinvárosban

Művelt Nép 1955 u. ért. 33. sz. aug. 14. 3. l.

Jálics József épitész MDK

Sztálinvárosi szálloda és irodaház repr.

Perényi Imre:Kompozicios törekvések városterveszési gyakorlatunkban Magyar Epitőművészet 1955.IV.évf. 3-5.sz. 85.1.

1763. *Gultz Ignác budai festő számlája* az 1760., 1761. és 1763. évben teljesített aranyozási és festési munkáról és Gultz sajátkezű nyugtája, amely kelt 1763 december 28-án.

Specification

Was ich Endes benandter für in der Wasser Stadt befindliche Pfarr Kirchen ad Stam Annam in Jahr 1760. und 1761. in Gold Verarbeithet und neü Verfertiget habe als

	R. Frt.	Kr.
Erstlich und Vermög anschaffung seynd die zwey Thurn neü vergoldt worden, mit Verzirung.		
Item ein Schein des Nahmens der H : Mutter Annae vergoldt worden.		
Mehr die Statuam der H. Mutter Annae mit gold eingefasset und darzu gehörige 2. Schein Vergoldt.		
Mehr ein Schild, in welchen die Schrifft vergoldt ist worden.		
Zu dieser vorbemeldter arbeith ist von Gold aufgangen und verarbeithet . . . in Summa	203	
Anstreich Arbeith in vor benandten drey Jahren		
Erstlich in den zwey Thurn Ladternen die decken mit Kupferfarb neu angestrichen	4	30
Mehr zwey Condignation bestehend in Capitellern und Schaftgesimsern		
Wie auch die Statuen samt einen Schild frisch angestrichen, für welches beede anstreichen	40	
Deto vor ein Todten Kreüz bey denen Leichten zu tragen	2	45
Mehr ist ein von der Erdböben in 763-ten Jahr ruinirter Kreüz Knopf, und Tragstein mit zwey Buch Gold nach oben accordirter massen in vergoldten repariret worden	7	
Summa	257	15

Dieser Conto ist mir durch die H : Kirchen Vätter den 28 Decemb. 1763 mit 248 fl. 55 krtz richtig bezahlet worden

Ignatzius Gultz (s. k.)

P. H. Burgl Mahller

		R. Frt.	Kr.
1763.	Dem burgerlichen Steinmezmeister Franz Endl auf die beygelegte 2. Überschlag seyend à Conto bezahlet worden ut Nro. 63.	149	20
1764.	Dem Schlossermeister Heiss dessen Conto	67	30
1764.	Wie hoch beede Thurn an Kupfer, und Arbeith zustehen gekommen, und was die Nachbesserung wegen Anno 763 unterkommenen Erdbeben gekostet, weist die Deduction u. quittung sub No. 52. nehmlich	5951	40
1764.	Das Kirchen Portal ist mit dem burgerl. Steinmez Maister Endl ad 230 Gulden accordirt worden und empfanget	230	
1764.	Ebengedachter Steinmezmaister Endl a Conto der inwendigen Kirchen Arbeit ut No. 57.	20	
1764.	Dem bürgerl : Bildhauer Anton Eberhard auf die inwendige Kirchen Capitäler ut No. 67.	40	
1765.	Der bürgerl : Tischlermeisterin Mayrholdin zahle . . . à conto der Kirchen Stühlen	150	
1765.	Dem bürgerl : Bildhauer Anton Eberhard werden für zwey Crucifix in den Pfarr Freydhöfl laut dessen quitt : No. 30. bezahlt	40	
1765.	Dem bürgerlichen Bildhauer Leonhard Weber verabfolge für verfertigte 3. Steinfiguren Glaub, Hoffnung, und Liebe auf das Kirchen Portail ut quitt : No. 31.	50	
1765.	Vermög zweyen Quittungen und Anweisung habe dem Steinmetzmeister Endl à Conto seiner Arbeit zur Pfarr Kirchen ut No. 33. bezahlt	100	

		R. Frt.	Kr.
1765.	Dem Maurermeister Hamon werden vermög beykommender Specification und 11. Wochenzettln Sub No. 35. für bestrittenen Maurer u. Handlanger Tagw. ausgezahlt	108	5½
1765.	Dem bürgerl: Goldschmidt Joh. Michael Puchmayer zahle ut Quittung Nro. 47. für einen zur Kirchen von Silber gemachten u. vergoldeten Kelch	35	40
1766.	Dem bürgerl: Vergoldter Grüner (Krenner) für anstreichen u. vergoldten ut Aufsatz No. 35. gezahlt	50	
1766.	Dem bürgerl: Stein Metz Meister Endel zahle à Conto seiner zur Kirchen verfertigten Stein Metz Arbeit ut quitt: No. 40.	100	
1766.	Laut Wochen Zettl No. 42. werden dem Maurer Meister Hamon für Maurer u. Handlanger Tagw. gezahlet . . . samt beygestatten Materialien	48	60
1766.	Dem bürgerl: Bildhauer Weber für verschiedene Bildhauer Arbeit u. Reparation vermög Specification No. 44.	44	
1767.	Dem bürgerl: Bildhauer Anton Eberhard werden für Aussbesserung des Kreuz - Altars utt quittung sub No. 30. gezahlt	4	
1767.	Dem H: Jalitsch . . . pro Annis 766. et 767. für gelieferte Gewölb Mauer und Dachziegl . . .	143	72
1767.	Dem bürgerl: Mauermeister H: Nöpauer werden laut Consignation mit 17. stück Wochen zettl ut No. 38. für praestirte Maurer u. Handlanger Tagwerck entrichtet	260	34
1767.	Dem H: Meister Endl seyend Vermög dreyen Conto sub No. 44. für geliefert: und praestirte Stein Metz Arbeit und zwar laut Auszügl de ao. 761 einen Rückstand . . . 30. R. G. de Anno 763. 764. et 765. . . . 13. 7 R. G. und pro hoc Anno . . . 60. R. G. richtig abgezahlet worden	277	
1768.	Dem Anstreicher Georg Burghard besag quittung . . .	14	
1768.	Dem Maurermeister Nöpauer habe für verrichte Tagw: zeugnuss zweyen Wochen Zettln sub No. 34. bezahlet	16	22½
1768.	Zu Fassung des heiligen Xaverii Altars dann verfertigte neue und reparirte alte Beichtstühl seynd Adm: Rndo: P: Superiori Kögel... auf 4. mai behändiget worden	393	
1769.	Dem bürgerl: Maurermeister H: Michael Hamon habe 12 Wochenzettl No. 24. für verrichtete Maurer u. Handlanger Tagw: entrichtet	10	15
1769.	Admodum Rndo: P: Superiori Kögel Parochiae Administratori zahle zur Fassung des H: Francisci Xaverii Altar . . .	100	
1770.	Dem H: Christoph Jalics zahle pro Annis 761. 762. 763. et 764. für heraus genohmene annoch zu bezahlen rückständige Mauer u. Dach Zigl . . .	733	24
1770.	Dem bürgerl: Maurermeister Hamon für beschehene Maurer u. Handlanger Tagw:	4	30
1771.	Dem bürgerl: Mahler Mathias Rudroff zahle laut quittung No. 26. für zwey Jäsulein zu mahlen	7	42
1771.	Item demselben (t. i. Rudroff) das Kreuz, so zur begräbnuss gebrauchet wird, zu mahlen, ut Conto No. 27.	1	54
1772.	Dem bürgerl: Mahler Gregori Vogl für Ausmahlung des Sanctuarij Gewölb samt Gerüsten in der Pfarr Kirchen Vermög Instanz, Rathschluss: und Quittung No. 25. bezahlet worden.	430	
1773.	Dem bürgl. Mahler Mathias Rudraf ut No. 21.	12	
1773.	Dem Bildhauer Ferdinand Kuchlmeister vor die zur S. Anna Kirchen gemachte Bildhauer Arbeith ut No. 22.	6	
1774.	Dem bürgl: Glockengiesser Bruner à Conto deren Glocken ut quittung No. 21. seynd bezahlet worden	2000	
1774.	Dem bürgerl: SchlosserMeister Hess wegen Glocken beschlag . . .	313	
1774.	Dem bürgerl: ZimmerMeister Caspar Reischl	546	24¾
1774.	Dem bürgerl: KlampfererMeister Freydhoffer	40	
1775.	Dem bürgerl: Uhrmacher Ruber seynd für die Thurn Uhr bezahlet worden ut No. 27.	1000	
1775.	Dem bürgerl: Glockengiesser Meister Bruner vor die zur S. Anna Kirchen gemachten Glocken	1695	10

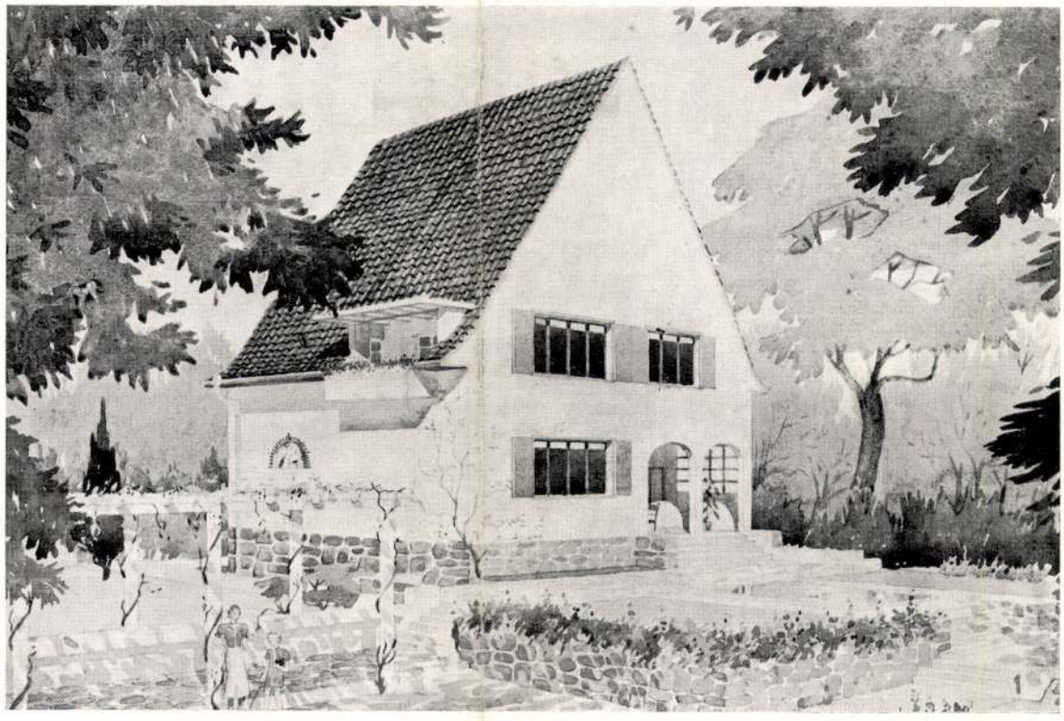

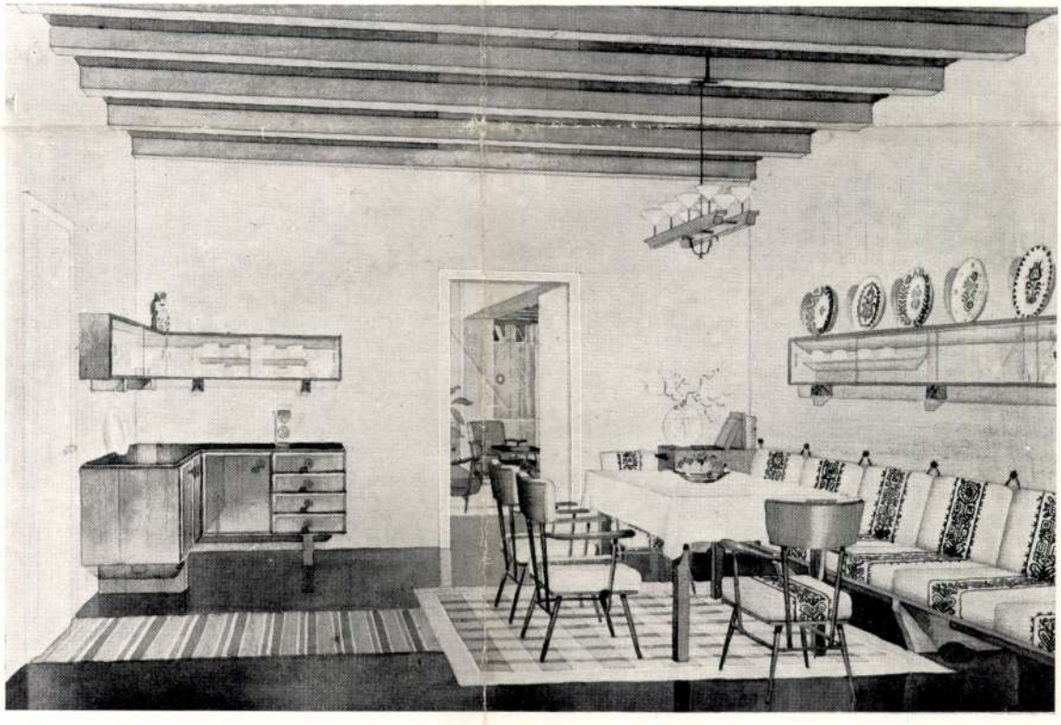

A társulat építőiparművészeti tervpályázatának eredménye. I/C. feladat. Kisvárosi családi úriház terve és berendezése. Jálics János terve (II. díj). — Ergebniss der bau-gewerbekünstlerischen Preiskonkurrenz der Gesellschaft. Entwurf und Einrichtung eines kleinstädtischen Familien-Herrenhauses. Entwurf von Johann Jálics (II. Preis). — Result of the prize competition, opened by the Society for designs of applied art in buildings. Design and furniture of a gentleman's family home in a small town. Design of John Jálics (IInd prize).

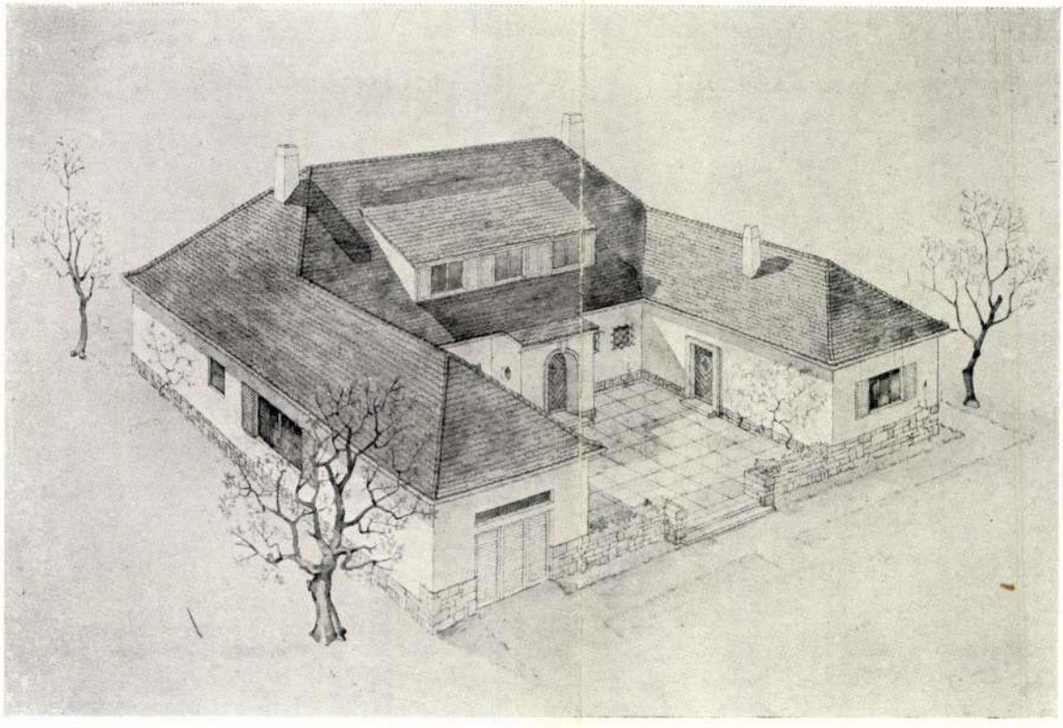

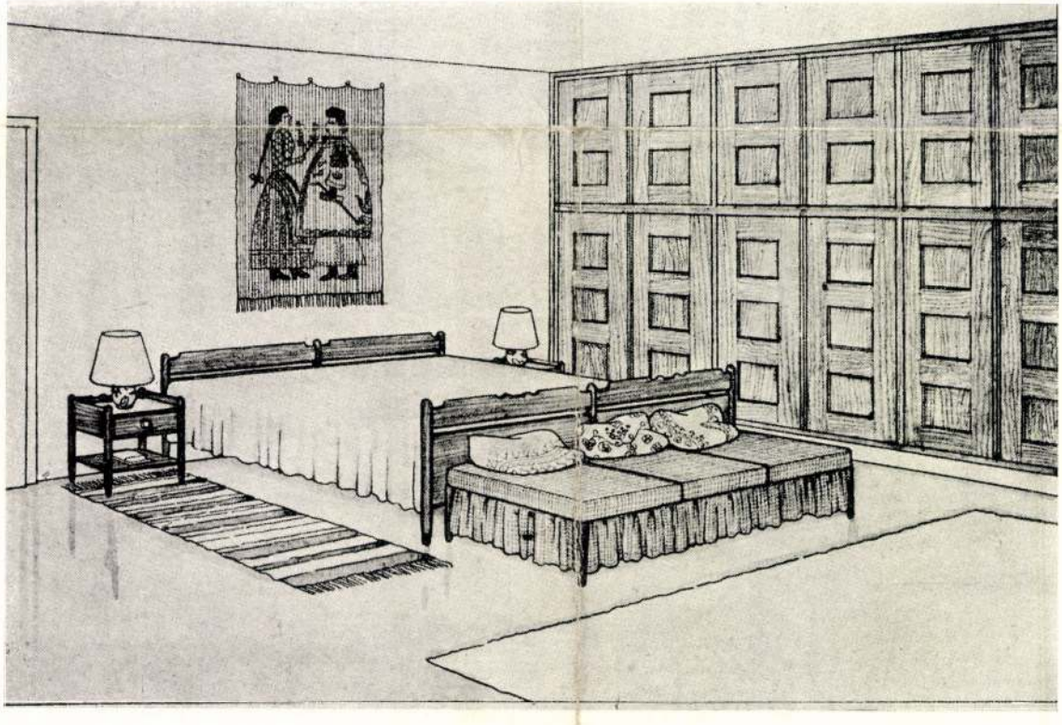

A társulat építőiparművészeti tervpályázatának eredménye. I/C. feladat. Kisvárosi családi úriház terve és berendezése. Gábriel Frigyes és Gonda Lajos terve (I. díj). — Ergebniss der bau-gewerbekünstlerischen Preiskonkurrenz der Gesellschaft. Entwurf und Einrichtung eines kleinstädtischen Familien-Herrenhauses. Entwurf von Friedrich Gábriel und Ludwig Gonda (I. Preis). — Result of the prize competition, opened by the Society for designs of applied art in buildings. Design and furniture of a gentleman's family home in a small town. Design of Frederic Gábriel and Lewis Gonda (Ist prize).

MAGYAR IPARMŰVESZET
1939. kép

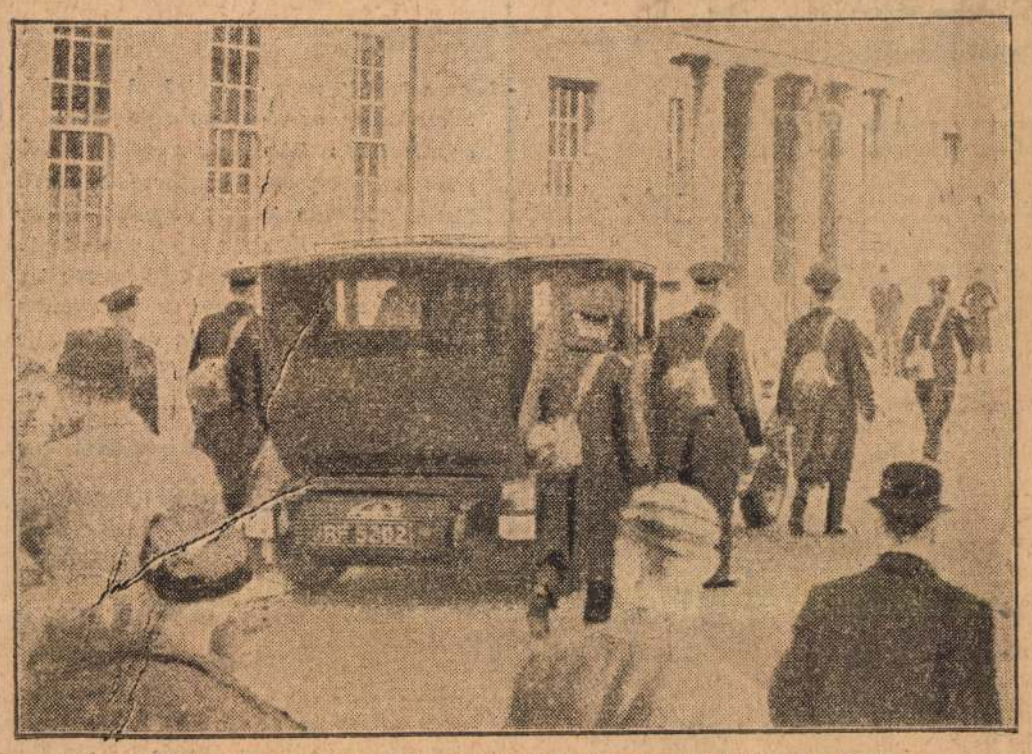

Az elfogott ir terroristákat erős fedezet mellett szállítják a rendőrségre

A német autóipar hatalmas felvonulása a Bécsi Vásáron

„A bécsi vásár a Német Birodalom kirakata délkelet felé." Ezt a jelmondatot választotta a bécsi vásár vezetősége két évvel ezelőtt, amikor az Anschluss után az első kiállítást megrendezték. Ma ennek a jelmondatnak jelentősége megnövekedett.

A Németbirodalom teljes exportjának 70 százaléka tranyul ezidőszerint Dél- és Keleteurópa felé

s ennek körülbelül *egyharmada Bécsen keresztül* bonyolítódik le. Most pedig a tengeri zárlat következtében, a német ipar az eddiginél is fokozottabb mértékben keresi a délkeleteurópai piacokat, hogy csereárukat biztosítson a német gazdasági élet számára.

Hat hónapja tartó háború után nyílt meg a mostani vásár s nemcsak Bécs, hanem a Birodalom is. demonstrálni kívánta, hogy

a német ipar nagyszerű teljesítőképességét a háború sem bénította meg.

A látogató megállapíthatja, hogy a demonstráció teljes mértékben sikerült. A vásár külső méretei is megnövekedtek s már 81000 négyzetméternyi területet foglalnak el. A tavaszi vásárra 3000 négyzetméternyi területen épült egy hatalmas új pavillon, amit főleg az tett szükségessé, hogy *most vonult fel először a bécsi vásáron nemcsak Ostmark, hanem az egész Birodalom autóipara.* Hatalmas méretű autóbuszok, remekbe készült luxusautók, masszív és ízléses kiskocsik végtelen sora. A kocsikon az árjelzés is fel van tüntetve nemcsak egy márkás, de pfenniges pontossággal kiszámítva. Amikor kíváncsiskodva érdeklődöm, megmagyarázzák: az árszabályozó rendelkezések figyelembevételével

2736 márka és 14 pfennig jön ki, tehát ennyi a kocsi ára — sem több, sem kevesebb.

*

Az autókon kívül is általában

a gépkiállítás a tavaszi bécsi vásár szenzációja.

Szerszámgépek, mezőgazdasági eszközök, cséplőgarniturák, motorok, famegmunkáló és textilgépek beláthatatlan sora köti le a figyelmet. A laikusok szeme alig tud betelni nézésükkel, — a szakértők pedig elragadtatva beszélnek a technikai újításokról, a preciz kidolgozásról, a remek konstrukciókról.

Külön pavillonjuk van az *irodai gépeknek,* ahol a Magyarországon jól ismert és közhasználatban levő írógépeken kívül főleg a számoló, valamint a címírógépekben vannak remek új modellek. Nagyszerű újítások vannak az elektromos-pavillon reklámházikójában, amely a villanyáram háztartási használatának számtalan módját mutatja be a villanyfőzéstől és villanyborotválástól kezdve a gyerekek villanyvasútjáig igen sok praktikus újítással és ötletes rendezéssel.

*

Az *élelmiszer pavillonon* már erősen meglátszik a háború és a jegyrendszer hatása. A bécsi hentesipar elárusítóhelye üresen áll, — a pékeké azonban nemcsak vásárlókkal zsúfolt, hanem áruval is. Persze, a friss, ropogós bécsi kiflit itt is csak jegyre lehet vásárolni. Viszont *jegy nélkül adnak mézeskalácsot és kekszet* az egyik nagy gyarmatáru cég elárusítóhelyén

a 20 pfeniges aranysárga színű gőzölgő teához.

Megkóstolom s megállapítom, hogy valóban *pompás ital.* Aztán kiderül, hogy valódi tengerentúli tea egy szál sincs benne.

A mi magyar teánkat szolgálják fel

nemcsak a vásáron, hanem kávéházakban és magánháztartásokban is. Sikere oly nagy, hogy ez lett Bécs legkedveltebb itala.

*

A bécsi vásárnak csak egyik része van a Prater terjedelmes pavillonjaiban.

A bőr, textil, üveg, porcellán és díszműipar a Mária Terézia-téren levő Vásárpalotában állít ki.

A gyönyörű és hatalmas barokkpalotát **Fischer von Erlach** építette, udvari istállónak. A háború után alakították át a vásár céljaira s az óriási termekben nyüzsgő embertömeg nézi a valódi és műbőrből készült tárgyakat, a gyönyörű ólomkristályokat, a finom porcellánt és a bécsi divatcégek új modelljeit. Mindezek azonban csak nagybani, főleg exporteladások céljaira vannak kiállítva. Kis tételekben való eladás az élelmiszer-pavillon kivételével — egyáltalán nincs. És a külföld érdeklődése már a vásár első napjaiban igen nagy volt. **Főleg a gépipar csinált jelentékeny exportkötéseket** Magyarország, Jugoszlávia és Románia felé.

*

Általában Magyarország, főleg **Budapest nagy érdeklődést tanusított** a vásár iránt. Sok magyar látogatója van a vásárnak, köztük meghívottak is.

Kedden Varga József iparügyi és kereskedelmi miniszter tett látogatást a bécsi vásáron.

akit ünnepélyesen fogadtak. De már a megnyitás napján jelen volt Budapest főváros képviseletében **Felkay** Ferenc tanácsnok és gróf **Lázár** Imre, a polgármesteri hivatal vezetője, a belügyminisztérium képviseletében **Bolla** Kálmán miniszteri titkár, **Hallóssy** István, a Budapesti Nemzetközi Vásár vezetője, **Széchenyi** Ödön, a Nemzetközi Vásár főtitkára, **Barczy Barczen** Gábor felsőházi tag, a Kereskedelmi és Iparkamara alelnöke, **Ilovszky** János, a Baross Szövetség elnöke, **Stromfeld** Ferenc, a Vas- és Gépgyárosok Országos Szövetségének igazgatója, **Stromszky** Dénes, az IBUSZ igazgatója, **Vadnóthy** István az Országos Háziipari Központ alelnöke.

És hogy a magyarok szívesen látott vendégei a bécsi vásárnak, bizonyítja az is, hogy a főbejárat homlokzatán díszhelyen, az olasz színek mellett lengett a magyar lobogó . . .

vitéz VASS SÁNDOR

A népszövetségi palota, a Párisból „menekültvázák" és a szögnélküli bútorok alkotómesterei

nyilatkoznak a magyar iparművészet nagy erőpróbájáról

Az Iparművészeti Iskola 60 éves jubileumával egyidejűleg rendezte most megnyílt kiállítását az Országos Iparművészeti Társulat. Az „Új magyar otthon" kiállításának sikerén fáradozó művészeket *nemcsak az a cél vezette, hogy a magyar lakások nemesebb értelemben vett kulturáját propagálják,* hanem mintegy ezzel készülték elő, az áprilisi nagy, nemzetközi mérkőzésre, a milánói Triennaléra. A hazai kiállítás legértékesebb anyagát viszik át Milánóba, s amely sarkoknak helyszűke miatt mégis itthon kell maradniok, azok fényképek alakjában díszítik majd a kiállítás magyar pavillonjának falát. Mert a magyar iparművészet nem viselhet el versenyt és nem tűr átlageredményt.

A maharadzsa soronként veszi a vázákat

Csak Milánóban ne járjunk úgy, mint a párisi világkiállításon, — mondja *Payer* József iparművész, a kiállítási építkezés művezetője, — ahol

mindjárt a megnyitást követő percekben túlságosan ránkmosolygott a szerencse istenasszonya.

Fehérturbános, kreolarcú, hamisítatlan indiai maharadzsa látogatta meg kíséretével pavillonunkat. Csak egy röpke pillantást vetett a körüskörül felhalmozott értékekre, s azután *határozott mozdulattal a polcokon sorakozó különféle színű, cozinos zsolnai vázákra mutatott.*

— Ezeket csomagolják be nekem.

A legfelső polcokról lekerültek a vázák. De a maharadzsa nem elégedett meg ennyivel.

— *A többieket is mind* — rendelkezett.

Az összes polcok kiürültek, s a maharadzsa elégedetten távozott. Mi meg

hirtelenében azt sem tudtuk, mivel töltsük be a tátongó üröket.

Csupán két szerényebb váza menekült meg, amelyek egy alsóbb sarokban lapultak. Most ezek kerültek a főhelyre. A szivárvány összes színeiben játszó, káprázatosan szép cozinos vázáinkat Milánóba is leviszszük. Mert a máztechnikában *Gorka* Gézával utolérhetetlenek vagyunk.

Magyar ember tervezte a népszövetségi palota bútorait

A milánói Triennalén előkelő helyet biztosítunk *Jálics* János iparművésznek is, — fűzi tovább a szót Payer József, — ki annyira szerény, hogy csak az igazán benfentesek tudják róla, az ő tervei alapján készültek a népszövetségi palota egyes termeinek bútorai. A belső építészet terén egyik legelismertebb világnagyságunk.

A kiállítás magyar bútoraiban nincsen egyetlen szeg, vagy sróf.

A széktámlák az ülőkével nincsenek összeszegelve, hanem „összeillesztve". Az egyes részek egymásba épültek, s ez biztosítja a bútor tartósságát. Mert mint a vidéki magyar, sajátmagafaragta bútorai mutatják, *a magyar ember nem szereti a szeget, és nem is használja.* Addig-addig okoskodik, míg furfangos csavarintós összeillesztéssel, meg nem oldja a támla, vagy oldalbeillesztés problémáját.

A volt növendékek „utólérik" a mestert

Feltűnik, hogy az egész kiállítás, a bemutatott szobák különbözőségének ellenére is, harmóniába olvad. Érdeklődésünkre azt a választ kapjuk, hogy ez a nemzedék, a jelenlegi építőiparművészek, egy-két kivétellel mindnyájan *Kaesz* Gyula tanár volt növendékei, akik mesterük ízlését és felfogását kapták útravalóul.

A művész felesége egyik csokoládégyár csomagolópapírjait tervezi, az alkalmi angyalkákat, a husvéti nyuszikat és a rózsaszín-kékrajzú apró gyönyörűségeket.

Kaesz-növendék a magyar iparművészet jövő nagy reménysége, *Zöldi* Emil is és *Minár* Pál, ki az amsterdami kiállítást rendezte. A milánói kiállításon csak mint névtelen közkatonák vesznek részt, *Erhardt* Ernőt, a nemrégen lezajlott herendi kiállítás rendezőjét segítik majd munkájában. Mert egy hónap mulva a Triennalén, mint műszaki összrendezőnek, neki kell győzelemre vinnie a magyar színeket.

B. D.

Árvíz fenyeget egy román várost

Bukarest, március 13.

Targu-Magurele várost és környékét a megáradt és medréből kilépett *Duna és Olt* elöntötte. *Több mint 10.000 hold, búzával bevetett terület víz alá került.* Több partmenti községet is elöntött az ár. *Targu-Magurele* kikötője teljesen víz alatt áll. A kikötő raktáraiban egy méter magaságban áll a víz. Ha az áradást előidéző jégtorlaszt nem sikerül eltávolítani, *a várost és környékét nagy veszély fenyegeti.* Három halászt magával ragadott az ár. Három nap mulva akadtak rájuk, az éhségtől és a fagytól teljesen kimerült állapotban. Az áradásokozta kár igen nagy.

A NÉGY TOLL
Mától Rendkívüli előadások: ½11, ½1, 3, ½6, ½8 és ½10 órakor KAMARA

Fejfájás?
BAYER ASPIRIN
TABLETTA

Esti Ujság
HIREK

SZERDA, 1940 MARCIUS 13.

A Magyar Asszonykongresszus

kapui ötnapos tanácskozás után lezárultak. Az eredmény azt mutatja, hogy ez volt a magyar nők legnagyobb szabású megmozdulása az utolsó két évtizedben. Legalább tizezerre becsülhető a különböző összejöveteleken és előadásokon váltakozva részvett hölgyek száma és a vidékről érkezettek is megközelítették a háromezret. Az előadások, felszólalások, különböző estélyek kulturszínvonala a legmagasabb foku volt és a lépten-nyomon megnyilvánuló lelkesedés bizonyította, hogy a magyar nők készen állnak minden feladat teljesítésére, amit a közösség várhat tőlük. A lelkes rendezőgárda, élén vitéz Keresztes-Fischer Ferenccel, a kongresszus elnökével, büszke lehet az elért eredményre, ami a legnagyobb igéret arra, hogy a magyar nők közéleti munkája célszerűen egybefogva a jövőben még nagyobb sikereket fog felmutatni.

— **Vitéz Szinay Béla előadása a munkaszolgálatról.** Vitéz Szinay Béla altábornagy kedden este a *Turulvárban* a munkaszolgálatról tartott igen érdekes előadást. Az előadáson nemcsak turulisták voltak nagyszámban jelen, hanem megjelentek az összes ifjúsági egyesületek — különösen nagyszámban a *Hungária* és az *Emericana* képviselői is. *Szinay* Béla altábornagy kifejtette, hogy milyen nagy nevelőértéke volt a munkaszolgálatnak; *a művelt magyar ifjúság közvetlen közelről megismerte a magyar földet és a magyar falu népét.* Megemlítette az önkéntes munkaszolgálat főparancsnoka, hogy a munkaszolgálat megszervezésében — ami egyáltalán nem volt könnyűnek mondható — milyen segítségére volt a Turul Szövetség. A munkaszolgálatot tulajdonképpen a Turul kezdte meg, a munkaszolgálatosok 78 százaléka turulista volt. Az értékes előadást *Ambrus* József, a *Turul Szövetség* fővezére köszönte meg.

— **Kinevezések a Pesti Hazainál.** A Pesti Hazai Első Takarékpénztár-Egyesület igazgatósága március 12-én tartott ülésében *May* Jenő könyvvezetőt, *Ritter* József tőzsdeintézőt, dr. *Schreiber* Edvin jogügyi előadót cégvezetőkké, *Peters* Hermann és *Martini* Vilmos levelezőket főtitkárokká nevezte ki és *Reiner* Arthur pénztári igazgatónak a pénztári főigazgatói, dr. *Grüfl* Ödön jogügyi főelőadónak az aligazgatói, *Zakar* Albert főnöknek és *Tusnay* János főellenőrnek a pénztári aligazgatói címet adományozta.

— **TÚLJEGYEZTÉK A KÉTSZÁZMILLIÓ FRANKOS SVÁJCI NEMZETVÉDELMI KÖLCSÖNT. Bernből jelentik: A három és fél- és négyszázalékos nemzetvédelmi kölcsönt, amely 200 millió svájci frank összegig került kibocsátásra, húszmillió frankkal túljegyezték.**

— **Autóbuszon utazók figyelmébe.** *Strompf* Pál autóbuszüzeme értesíti az autóbuszain utazókat, hogy e hó 11-től kezdve (egyelőre a lőrinckátai vonal kivételével) minden vonalát menetrendszerűen a szokott pontossággal üzemben tartja.

A MOKTÁR közgyűlése

A *Magyar Országos Központi Takarékpénztár* március 12-én tartotta meg dr. *Metzler* Jenő elnök- és vezérigazgató elnöklete alatt 68. évi rendes közgyűlését. A közgyűlés elé terjesztett jelentésben az igazgatóság a világgazdasági helyzet és hazánk gazdasági helyzetének ismertetése után beszámolt a takarékpénztár üzletének fejlődéséről, a betétállomány és a kihelyezések jelentős emelkedéséről, az üzleteredmény számottevő megnövekedéséről és arról a gyarapodásról, amit érdekeltségeinek legtöbbje a mult évben is elért. A közgyűlés az igazgatóság javaslatait változatlanul elfogadta és elhatározta, hogy a kimutatott 907.645.48 pengő nyereségből az osztalékszelvényeknek március 13-ától történő beváltására *darabonként, úgy, mint tavaly, 1.20 pengő, vagyis összesen 192.000 pengő,* rendes tartalékra 60.500 pengő, ingatlan értékcsökkenési tartalékalapra 50.000 pengő fordíttassék, a takarékpénztár nyugdíjpénztárába 210.000 pengő (tavaly 140.000 pengő), az alkalmazottak segélyezi alapjába 24.000 pengő utaltassék és 40.000 pengő a hivatalnokok külön jutalmazására legyen fordítandó, a fennmaradó 291.576.50 pengő pedig az 1940-iki üzletév számlájára vitessék át.

30 év óta

birja a Darmol sok millió ember bizalmát. Ez a legjobb bizonyíték, hogy a Dármol milyen jól bevált hashajtószer. - Székrekedés ellen a jó és kedvelt hashajtószer, a DARMOL

VÉGSŐ GYŐZELEM FELÉ

— **30.000 FŐBŐL ÁLL A KANADAI LÉGI HADERŐ.** Ottawából jelentik: Rogers kanadai nemzetvédelmi miniszter bejelentette, hogy a háború tartama alatt a kanadai légi haderőt közel 14.000 emberrel növelték. Így a kanadai légi haderő jelenleg 30.400 repülőből áll. Ezek közül 2400 a tiszt.

— **Halálozás.** *Kassay* Károly nyugalmazott városi tanácsos 81 éves korában Budapesten meghalt. Ma délután fél négy órakor temetik a farkasréti temető halottasházából.

Uj Tisza-híd épül Szeged és Hódmező-vásárhely között

Szeged, március 13.

A kormány által több évre előre kidolgozott nagyszabású útépítési programnak egyik legjelentősebb része valósul meg az idei nyáron. A nemzetközi úthálózatba bekapcsolódó Szeged—berettyóújfalui modern betonút 50 kilométeres békés- és csongrádmegyei szakaszának építkezéséhez a tavasszal hozzákezdenek. Ez a nagyszabású útépítkezés egyszerre megoldja a Tiszántúl eddig súlyos közlekedési problémáit s az új út olyan kitünő összeköttetéseket létesít a Tiszántúl városai és községei között, amit előreláthatólag nagyszerű gazdasági fellendülés is követni fog. Az új müút nagyjából követi a Szeged—Hódmezővásárhely—Orosháza vonalon már meglevő út irányát, azonban a vasútvonal másik oldalán épül s kikerüli az eddigi vasúti kereszteződéseket és eltünteti az életveszélyes kanyarokat.

Az új út Algyő mellett szeli át Szeged irányában a Tiszát. Lunganini Henrik műszaki főtanácsos, a hódmezővásárhelyi államépítészeti hivatal vezetője, a közigazgatási bizottság legutóbbi ülésén bejelentette, hogy az út átvezetése nem a mostani vegyesforgalmú vashidon történik, hanem a kormány a forgalom zavartalan lebonyolításának biztosítása céljából a régi híd közelében új közúti Tiszahidat épittet s ezen vezetik át az új utat is. A híd felépítésével a csanádi és a csongrádi tiszavidék népének több évtizedes vágya teljesül. Az új út Algyőt elkerülve, egyenes vonalban fut be Szegedre, ahol betorkollik a Szegeden keresztülvezető Calais—istanbuli transkontinentális autóútba.

Az útépítés és az új híd felépítésének hire általános nagy örömet keltett a Tiszavidék egész déli részén és a Tiszántúlon.

OVOMALTINE RUGALMASSÁ TESZ! CSUPA ERŐ, VÉRRÉ S HÚSSÁ LESZ!

— **Ma bontották fel a városházi tervpályázatokat.** Jelentettük, hogy március *1-én lejárt annak a tervpályázatnak a határideje, amelyet az újvárosháza felépítésére irtak ki.* A tervpályázaton 48 belföldi és egy külföldi pályázó vett részt. Tekintettel a hatalmas és Magyarország egyik legnagyobb középítkezésére, a pályamunkák között voltak olyanok is, *amelyeknek súlya meghaladta az ötven kilogrammot.* A városházán ma délelőtt tiz órakor kezdték meg a pályatervek felbontását és átvizsgálását. A zsüri négy asztalnál dolgozik és a pályatervek felülbirálása hosszabb időt vesz igénybe, úgyhogy a pályatervek sorsa feletti döntésre *csak hetek mulva kerül sor.*

— *ÚJ ÖTÖSIKREK SZÜLETTEK COLUMBIÁBAN. Bogotából jelentik: Amerikában újra ötösikrek születtek, ezúttal azonban nem Kanada az érdekes esemény színhelye, hanem a délamerikai Columbia, ahol Cali községben Maria Arcila asszony adott ötösikreknek életet. Az ikrek — négy fiú és egy leány — teljesen egészségesek. Keresztelőjüket nagy ünnepséggel ülték meg, amelyen az egész falu részt vett.*

— **A Magyar Gazdatisztek Országos Egyesületének évi jelentése.** Most tette közzé a *Magyar Gazdatisztek Országos Egyesülete* mult évi munkásságáról szóló jelentését. Az egyesületbe az elmult esztendőben *261 új tag lépett be,* úgy, hogy az egyesület ma már 3.364 tagot számlál. Az utóbbi évben erőteljesen megizmosodott az egyesület, eredményes érdekképviseleti munkát fejtett ki a gazdatiszti kar szociális érdekeinek és anyagi jólétének előmozditása érdekében. Az évi jelentésből kitünik, hogy sikeres együttműködést fejtett ki az egyesület az OMBI gazdatiszti nyugdíjosztályával, amelynél *képviseli a nyugdíjbiztositott gazdatisztek érdekeit.* Valósággal a még mostanáig életre nem hivott gazdatiszti kamara feladatkörét tölti be az egyesület, amely az állásközvetítést sem hanyagolja el és a mult évben *52 tagját juttatta állásba.* Különböző szakosztályai és vidéki fiókjai szintén érdemes munkásságot fejtenek ki.

A **balatonföldvári SELLŐ-szálló**

húsvét hetében megnyilik és március hó 17—27-ig áll a vendégek rendelkezésére. Központi fütés, hideg-meleg folyóviz, lift, fürdőszobás szobák. Teljes penzió 11—15 P-ig, állami tisztviselőknek 5—9 P-ig.

Szobafoglalást a szálló gondnokánál (Balatonföldvár, Sellő-szálló, T.: Balatonföldvár 96.) lehet előjegyeztetni.

Jó tudni,

hogy a húsvéti nagytakarításkor az elengedhetetlen kárpitozott bútor-porolást a szobában is elvégezhetjük, ha a porolót nedves ronggyal csavarjuk be, amiáltal a bútorban levő port le tudjuk kötni és nem terjed el a szobában a porfelhő;

hogy a szőnyegek felkunkorodott végeit kiegyenesithetjük, ha a visszáját enyvvel kenjük be, ami megmerevediti rajta és visszaadja a szőnyeg tartását.

— **Püspöki konferencit a budai hercegprimási palotában.** A katolikus püspöki kar ma délelőtt 9 órakor kezdte meg idei tanácskozását a hercegprimási palotában. A püspökkari értekezleten megjelent *dr. Serédi* Jusztinián bíbornok-hercegprimás, *Mikes* János gróf érsek, *Glattfelder* Gyula, *Hannauer* A. István, *Bubnics* Mihály, *Virág* Ferenc, *Shvoy* Lajos, *Grősz* József, *Breyer* István, *Sztojka* Sándor, *Dudás* Miklós, *Czapik* Gyula és *Madarász* István megyéspüspök, *Hász* István táboripüspök, *Kelemen* Krizosztom pannonhalmi főapát és *Lindenberger* János debreceni apostoli kormányzó. Távolmaradásukat gyengélkedésükre való tekintettel kimentették *Szmrecsányi* Lajos egri és gróf *Zichy* Gyula kalocsai érsek, továbbá *Papp* Antal.

— *MEGJELENTEK AZ ÚJ VATIKÁNI BÉLYEGEK. Vatikánból jelentik: A pápa megkoronázásának évfordulója alkalmából kedden XII. Pius pápa arcképével ellátott új bélyegeket és új pénzérméket hoztak forgalomba a Vatikánvárosban.*

— **A biztositó intézetek adománya a kormányzói jubileum alkalmából.** A BIOSZ figyelmezteti azokat a szülőket, akik 1940 március 1-én született törvényes gyermekük részére a biztositó intézetek 500 pengős ajándékkötvényére igényt tarthatnak, hogy e tárgyban semmiféle személyes bejelentést tenniök nem szükséges, mert az ország összes anyakönyvi hivatalai e tárgyban kiadandó hivatalos rendelkezés alapján felfogják terjeszteni illetékes helyre a kormányzói jubileum napján született gyermekek születési anyakönyvi kivonatait és azok alapján *a biztositó intézetek minden külön jelentkezés nélkül meg fogják tenni az ajándékkötvények kiosztása iránt a szükséges intézkedéseket.*

Az összes növénynemesitő üzemek részt vesznek a mezőgazdasági kiállitáson

A március 30-án megnyiló országos mezőgazdasági kiállításnak ez évben is egyik jelentős csoportja lesz a hazai mezőgazdasági *növénynemesités csoportja.* E csoport részére a kiállitás területén két évvel ezelőtt épült hatalmas és korszerűen berendezett kiállitási csarnok áll rendelkezésre. Ennek ellenére a kiállításon való részvételre jelentkezett növénynemesitő gazdaságok által igényelt helyet csökkenteni kellett, hogy az összes résztvenni kivánók megjelenése biztositható legyen. Ez a jelenség annál örvendetesebb, mert egyrészt igazolja azt, hogy növénynemesitőink nehéz viszonyok közepette is a sok időt, szakértelmet és kitartást igénylő munkásságukat lankadatlanul folytatják és ezzel kiválóan szolgálják mezőgazdasági növénytermelésünk fejlesztését, másrészt növénynemesitőinknek azt a reményét igazolja, hogy gazdáink a minőségi és mennyiségi termelés fejlesztése érdekében mind nagyobb jelentőséget tulajdonitanak a nemesitett vetőmagvak használatának. Az országos mezőgazdasági kiállításnak ez a csoportja különben már az előző években is nagy látogatottságnak örvendett és a Kormányzó Ur Őfőméltósága is hosszabb időt töltött el ott.

Növénynemesitőink örömmel értesültek *Teleki* Mihály gróf földmüvelésügyi miniszternek arról az elhatározásáról, hogy a hazai növénynemesitő munka ösztönzésére *vándorserleg-jutalomdijat* alapit, ezzel is hangsulyozva azt a meggyőződését, hogy a szántóföldi termelésünk fejlesztése az eredményes növénynemesitő munkától függ. A vándorserleget ez évben a kiállitással kapcsolatban fogják kiadni annak a növénynemesitő üzemnek, amely ezirányú munkásságával a hazai növénytermesztés fejlesztése terén a legátütőbb gyakorlati eredményt érte el. A növénynemesitő vándordijjal jutalmazandó növénynemesitő üzemben a nemesitő munkát végző szakember ugyancsak a minisztérium áldozatkészségéből külön jutalomdijban fog részesülni.

Az O. M. Iparművészeti Társulat győri kiállításáról. Kápolna. Az installációt tervezte Jálics János, az oltár Ohmann Béla, a keresztelőmedence Ohmann Béla és Weichinger Károly terve. — Von der Ausstellung der Ungarischen Landesgesellschaft für Kunstgewerbe in Győr. Kapelle. Installation entworfen von J. Jálics, Altarentwurf von B. Ohmann, das Taufbecken von B. Ohmann und K. Weichinger. — From the Exhibition of the Hungarian National Society for Applied Art in Győr: Chapel. Arrangement designed by J. Jálics, the altar by B. Ohmann, the font by B. Ohmann and Ch. Weichinger.

126, 127. l.

MAGYAR IPARMUVESZET
1936.

Fent: Nappali részlete cseresznyefa bútorokkal. Lent: Garçonszoba részlete diófa bútorokkal. Vágó Dezső tervei. — Oben: Detail eines Wohnzimmers mit Kirschholz-Möbeln. Unten: Detail eines Garçonzimmers mit Nussholzmöbeln. Entwurf von D. Vágó. — Above: Detail of parlour with cherry tree furniture. — Below: Detail of bachelor's room with walnut furniture. Designs by D. Vágó.

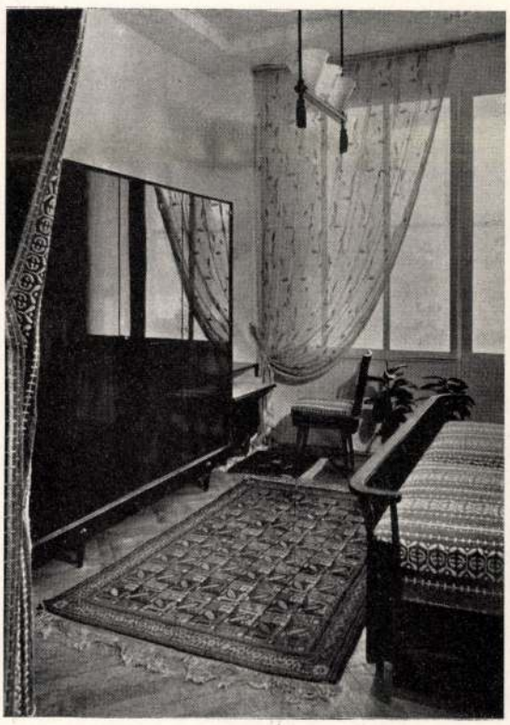

Az „Új Magyar Otthon“ kiállításról. Fent: Lakóebédlő. Lent: Hálószoba. Mindkettőt tervezte Jálics János. Fentit kivitelezte Kürthy Antal, az alsót Miller Károly Ferenc. — Von der Ausstellung „Neues Ungarisches Heim“. Oben: Wohn-Speisezimmer. Unten: Schlafzimmer. Beide entworfen von Johann Jálics. Das obere ausgeführt von Anton Kürthy, das untere von Karl Franz Miller. — From the Exhibition: „New Hungarian Home“. Above: Dining-sitting-room. Below: Bed-room. Both designed by John Jálics. The upper one carried out by Anony Kürthy, the room below by Charles Francis Miller.

MAGYAR IPARMŰVÉSZET
1940.

Jálics János

Az „Új Magyar Otthon“ kiállításról. Fent: Gyermekszoba. Tervezte Jálics János, kivitelezte Thurnherr Károly. Lent: Vadászház szobája. Tervezte Gábriel Frigyes. Berendezés: Houba Antal és Fia. Ülőbútorok: Főző Sándor. — Von der Ausstellung „Neues Ungarisches Heim“. Oben: Kinderzimmer. Entworfen von Johann Jálics, ausgeführt von Karl Thurnherr. Unten: Zimmer eines Jägerhauses. Entworfen von Friedrich Gábriel. Ausführung: Anton Houba & Sohn, Sitzmöbel von Alexander Főző. — From the Exhibition: „New Hungarian Home“. Above: Children's-room. Designed by John Jálics, carried out by Charles Thurnherr. Below: Room in a hunters House. Designed by Frederick Gábriel. Equipment: Anthony Houba & Son. Sitting furniture: Alexander Főző.

Az angol király távirata Roosevelt elnökhöz

London, június 13.

VI. György király a kanadai határra érve az udvari különvonatról a következő köszönő táviratot küldte Roosevelt elnöknek:

— A királyné és én mélységes hálát érzünk Ön elnök úr és *Rooseveltné* iránt azért a vendégszeretetért, amelyben bennünket az elmúlt négy napon át részesítettek. Azt a szeretetreméltóságot, amelyet Önök mindketten velünk szemben tanusítottak, az Önök honfitársai olyan szívélyességgel tették magukévá, amely mélységesen megindította szívünket. Washingtonban, Newyorkban és mindenütt az Egyesült Államokban, ahol csak jártunk, olyan fogadtatásban volt részünk, amelynek barátságosságát nem lehetett félreismerni. Noha ez az első látogatásunk az Önök nagy hazájában szükségkép csak rövid lehetett, a szívélyesség és jóindulat olyan emlékeit visszük magunkkal, amelyeket mindig megőrzünk szívünkben. Önöknek, vendégszerető házigazdáinknak és az amerikai polgárok ezreinek, akik szintén igazi vendégszeretetet és spontán udvariasságot mutattak velünk szemben, szívünkből jövő szeretetünket és legjobb kívánságainkat küldjük.

Az általános nemzetközi szokástól eltérően VI. György király a köszönő táviratot nem diplomáciai úton, hanem közvetlenül küldte Roosevelt elnöknek, ezzel is hangsúlyozni kívánva a bizalmas baráti szellemet, amely látogatását jellemezte.

A miniszterelnök cikke a szentistváni gondolatról

„Ez a gondolat építő együttműködést jelent"

Berlin, június 13.

Gróf *Teleki* Pál miniszterelnök az Europäische Revue júniusi számába »*Együttműködés a Dunavidéken*« címmel cikket írt.

Cikkében hangoztatja a miniszterelnök, hogy *a magyar nép a szentistváni gondolat hagyományában él.* Ez a gondolat nem imperializmust jelent, hanem *építő együttműködést a Közép-Duna medencéjének nagy térségében.*

— Nem merev a magyar alkotmány sem — folytatta fejtegetését gróf *Teleki* Pál. — Ez az alkotmány magának a keresztény Magyarországot megalkotó királynak alkalmazkodása az egész nép hagyományához, jelleméhez és gondolkodásmódjához. Szent István gondolata *a patriarchalizmus atyai uralmának gondolata.* Ebben az értelemben adott külön színezetet a magyar felfogás a feudalizmusnak és az abszolut monarchiának azokban az időkben, amikor Európában ez a kettő virágzott.

A szentistváni gondolatban — fejeződik be a cikk — *mindig volt valami ajándékozás is,* de emellett lényeges alkotórésze a kötelességtudás. Azé a kötelességé, hogy Európának ebben a részében *mindenki békéjét, jólétét és kölcsönös megbecsülését megőrizze azok között a mindenkori formák között, amelyeket az egymásra következő évszázadok élettartama szab meg.*

Kölcsön, vagy gavalléria?

(Saját tudósítónktól.) Jelentéktelennek indult járásbírósági ügyből támadt kínos kellemetlensége egy fiatal alföldi tanítónak, akit a lavinaként torlódó események végül is a *vádlottak padjára* sodortak hamis tanuzás miatt.

Egyik nagyobb alföldi város tanítója 500 pengős polgári pert indított az ottani szülésznő ellen. Terjedelmes keresetében előadta, hogy ő több ízben teljesített különböző fizetéseket az asszony helyett, egy alkalommal 100 pengőt adott neki kölcsön és az asszony, aki az ő házában lakik, mindezen felül háromévi lakbérrel is adósa. A keresettel szemben az alperes azzal védekezett, hogy ők benső kapcsolatban éltek egymással, a tanító ennek viszonzásaképpen, *csupán gavallériából fizetett helyette* kisebb összegeket.

Az ügyet a járásbíróság tárgyalta és mindkét felet megeskette vallomására, majd ítéletet hozott: az asszonyt arra kötelezte, *fizessen a tanítónak 80 pengőt,* a fiatalembert pedig ez összegen felüli keresetével *elutasította.* Ítéletét azzal indokolta, hogy a tanítónak azért jár ez a 80 pengő, mert amikor megvette azt a házat, amelyben ismerőse lakott, annak az előző tulajdonossal szemben 80 pengős lakbértartozása volt, amit a tanító magára vállalt és helyette ki is fizette.

A járásbírósági ítélettel tulajdonképpen véget is ért volna az ügy, *ha az ügyészségnek fel nem tűnik, hogy ugyanazon perben a két szembenálló fél két, egymással homlokegyenest ellenkező állításra tett esküt.* Amint ez kiderült, eljárást indított a tanító ellen, akit a törvényszék hamis tanuzás vétsége címén *háromhónapi fogházra* ítélt.

Fellebbezés folytán került az ügy a budapesti tábla *Leitner* Emil tanácsa elé. Itt kihallgatták a polgári perben ítéletet hozó járásbírót, aki *vallomásában tisztázta a tanítót.* Elmondotta, hogy igaz; mindkét szembenálló fél ugyanabban az ügyben tett esküt ellentétes vallomására, de a tanító csak arra esküdött, hogy a javára megítélt 80 pengőt ő valóban elszámolta az előző háztulajdonossal, az asszony pedig a többire vonatkozólag. A tábla végül is felmentette a fiatalembert. Indokolásában megállapította, hogy amire megesküdött, az való volt, bűncselekményt tehát nem követett el. Az ítélet jogerős. **(ky. e.)**

Vakmerő rablótámadás egy Rákóczi úti lakásban

A helyszínen hagyott táskája nyomra vezetett: a rablót elfogták

(Saját tudósítónktól.) Kedden a kora esti órákban egy fiatalember csengetett be a Rákóczi út 29. számú ház első emelet 1. számú lakásába. A lakásban, amelyet *Boytha* Emilia 56 éves magánzónő, dr. *Boytha* József rendőrorvos-főtanácsos húga bérel, ekkor az úriasszony és 20 éves háztartási alkalmazottja, *Barta* Erzsébet tartózkodott. Egyikük sem nyitott ajtót, mert a leány a konyhában foglalatoskodott, az úriasszony pedig nem hallotta a csengetést.

A fiatalember, miután többször hiába csengetett, tovább ment, becsengetett a többi lakásba is és mindenféle apróságot kínált eladásra. Senki sem vásárolt tőle. Időközben Boytha Emilia ujságért küldte a leányt. A fiatalember közben visszatért az 1. számú ajtóhoz és — mivel azt gondolta, hogy senki sincs a lakásban — a lépcsőház felé haladt, majd a nyitvalévő kamraablakon bemászott. Álkulccsal kinyitotta az előszobába vezető ajtót, azután az előszobán áthaladva belépett az ebédlőbe. Amikor az ajtót kinyitotta, szembetalálta magát Boytha Emiliával, aki az asztal mellett ujságot olvasott. A magánzónő meglepve pillantott fel és ijedten kérdezte:

— Mit keres itt?

— Kérem, a doktor úr küldött... a kisasszony itthon van-e... — mondta a betörő, nyilván arra gondolva, hogy az úriasszony lakásának ajtaján névtábla van ezzel a felírással: »Dr. Boytha József orvos«.

— Milyen kisasszonyt keres maga itt? — kérdezte Boytha Emilia.

A betörő ekkor odaugrott az úriasszonyhoz és *fejbesujtotta, majd hátrakötötte a kezét.* Megfenyegette, hogy ha nem ad 100 pengőt, megöli. Boytha Emilia azt mondta a betörőnek, hogy kézitáskája az ebédlőszekrényen van, az abban lévő értékeket elviheti. A betörő odament a szekrényhez, kinyitotta a kézitáskát és tartalmát, 11 pengőt, egy arany karkötőt és egy arany medaillont kiszórta az asztalra, azután hátrafordult.

— Ez kevés, adjon még mást is!

— Az arany karkötő kedves emlékem, — felelte az úriasszony — adja vissza, inkább adok helyette pénzt.

— Rendben van. Hol vana pénz? — kérdezte a betörő és azzal átvezette Boytha Emiliát a másik szobába, ahol *nyolcvan pengőt kapott.* Amikor a pénzt magához vette, megkérdezte, hogy ruhanemű van-e a lakásban. Boytha Emilia azt mondta, hogy az előszobában tartja a fehérneműit. A betörő mgával vonszolta az előszobába a magánzónőt, ott azonban eszébe jutott, hogy viaszos vászon táskáját a kamrában felejtette, ezért magára hagyta Boytha Emiliát és bement a kamrába.

Ebben a pillanatban érkezett vissza a húszéves Barta Erzsébet, aki belépve az előszobába azonnal átlátta a helyzetet, *adougrott a kamrából kilépő betörőhöz és torkonragadta.*

A fiatalember a váratlan támadástól annyira megrémült, hogy *elhajította táskáját,* amelyben házaló-holmiját hordotta és *fél szandálját hátrahagyva* kifutott az ajtón, majd a hátsó lépcsőn igyekezett menekülni. A leány kiabálására a ház lakói kiszaladtak, a házmester be akarta zárni a kaput, a betörő azonban időközben a ház Gyulay Pál utcai kapuján *kimenekült az uccára és eltűnt.*

A betörésről azonnal jelentést tettek a főkapitányságon, ahonnan rendőri bizottság ment ki a helyszínre. A betörő több lakásba becsengetett és többekkel beszélt, így a rendőrség pontos személyleírást kapott róla. Eszerint a rabló *165 centiméter magas, 20 év körüli, középtermetű, sötétszőke, hátrafésült haja van, borotvált arcú* és a támadás elkövetésekor *sötétkék ruhát* viselt. Az eldobott viaszosvászon táskában cérnát, fogpiszkálót és cipőfűzőket talált a rendőrség. A következő beírást fedezték fel a táskában: »Szabó Margit I. oszt. tanuló«.

A személyleírás alapján a rendőrség széleskörű nyomozást indított. A detektívek eljutottak az Üdvhadsereg Szerdahelyi uccai helyiségébe is, mert az a feltevés alakult ki, hogy a tettes éjszakára ott szokta meghúzni magát. Az uccai árusok ugyanis az Üdvhadseregnek ebben a helyiségében 20 fillérért kapnak éjszakára szállást. A táskáról megállapították az Üdvhadsereg helyiségében, hogy *Kanász Károly 19 éves gyárimunkásé,* aki két vagy három héttel ezelőtt két szappanért cserélte el a táskát. Kiderült az is, hogy Kanász a Dugonics ucca 16. számú házban lakik és ritkán fordul meg az Üdvhadseregnek ebben a helyiségében.

A detektívek ezután a Dugonics uccába mentek, de csak Kanász Károly édesanyját találták otthon. *Az asszony felismerte a táskában fia holmiját* és elmondotta, hogy a gyárimunkás este felé érkezett haza. Egy biciklit hozott magával, amelyet — mint mondotta — *90 pengőért vett a délután folyamán.* A biciklit beállította a kamrába, azután elment, hogy cipőt vegyen magának.

A detektívek lesbeálltak és a tíz óra körül hazaérkező Kanász Károlyt *elfogták.* Előállították a főkapitányságra, ahol a fiatalember *beismerte, hogy ő követte el* kedd délután a Rákóczi úti betörést. Kihallgatása után *őrizetbe vették.* Szerdán döntenek további sorsáról.

Az orvosok tekintélye és továbbképzése a Budapesti Orvosok Szövetségének közgyűlésén

(Saját tudósítónktól.) A Budapesti Orvosok Szövetsége kedden este tartotta évi rendes közgyűlését dr. *Herepey Csákányi* Győző egyetemi m. tanár elnöklésével. A közgyülésen a tagok igen nagy számban vettek részt. Az elnöklő *Herepey-Csákányi* Győző megnyitójában arról a munkáról emlékezett meg, amely az egész világon a népfajok tisztaságát kívánja előmozdítani, így elsősorban *a népbetegségek elleni küzdelemről.* Magyarországon — mondotta — a népesség szaporodása a tuberkulózis következtében mintegy 400.000-rel csökkent 19 év alatt s ez nemzeti vagyonban *százmillió pengő veszteséget jelent.* Megemlékezett arról, hogy külföldön a leghivatottabbak, az orvosok kezébe van letéve a népbetegségek elleni küzdelem s általában a faj tisztaságára irányuló minden tevékenység, míg nálunk az orvosi rend nem kapcsolódhat olyan mértékben bele ebbe a munkába, mint amilyen mértékben ez kívánatos lenne, de egyébként sem kapja meg az orvosi rend azt a helyet és méltányást, ami képzettségénél fogva megilletné. Hangoztatta, hogy a szövetség harcolni fog az orvosok tekintélyének lerombolása ellen.

Az elnöki megnyitó után dr. *Lehner* Károly terjesztette elő főtitkári jelentését. Az orvosok szociális helyzetének ismertetése során sajnálattal említette meg az OTI orvosok helyzetét és statisztikát közölt, amely szerint 2300 OTI orvos csupán 800 gyermeket nevel a hazának. A főtitkári jelentés befejezéséül az orvosok szociális helyzetének megjavítását sürgette.

Dr. *Wolf* Imre a pénztárosi és a pénztárvizsgálóbizottsági jelentést terjesztette elő és ismertette a szövetség pénzügyi helyzetét.

Az elnök ezután bejelentette, hogy a szövetség örökös tagokká kívánja megválasztani azokat a tagtársakat, akik már 40 éve működnek az egyesületben, így dr. *Földes* Lajost, dr. *Inzelt* Andort, dr. *Kerekes* Ödönt, dr. *Bátorkeszi-Kiss* Ödönt és dr. *Sugár* Mártont.

Ezután a számvizsgálóbizottság megválasztására került sor, majd általános figyelem közben dr. *Simon* Béla egyetemi m.-tanár terjesztette elő a szövetség tanulmányi bizottságának javaslatát az orvosi továbbképzés reformjára vonatkozóan. Utalt arra, hogy az egyetem olyan nagy feladatot vállal, hogy *azt mindenben teljesíteni nem tudja* és így mindinkább nagyobb szerepe jut az orvosi továbbképzésnek. A szövetség javaslatát eljuttatják dr. *Darányi* Gyula egyetemi tanárhoz, az orvosi továbbképzés vezetőjéhez tanulmányozásra.

Nyolc bomba robbant Jeruzsálemben

Jeruzsálem, június 13.

Kedden hajnal óta *nyolc bomba robbant Jeruzsálemben.* Hét bombával a város különböző részeiben távbeszélőfülkéket robbantottak fel. Az egyik bomba könnyebb tűzesetet is okozott a pályaudvar környékén.

Jaffában egy bomba egy angol rendőrt, egy másik bomba pedig egy arab kocsist súlyosan megsebesített.

A merényletek következtében *súlyos feszültséget támaszt a mérsékelt és a túlzó zsidó pártok hívei között.* A revizionista zsidó fiatalság klubjában nagy verekedés volt. Az egyesület hat tagja megsebesült, a bútorzatot összetörték és *Jabotinski* szélsőséges zsidó vezér arcképét pedig darabokra tépték.

Jelentés a palesztinai helyzetről

Genf, június 13.

A Népszövetség mandátumbizottságában kedden az angol mandátumkormány képviselői jelentést tettek az 1938. évi palesztinai és transzjordániai helyzetről. Az ország gazdasági és szociális élete a zavargások alatt jobban szenvedett, mint az előző évben s majdnem lehetetlen volt a rendes kormányzati ügyeknek kellő figyelmet szentelni. Októberben annyira komollyá vált a helyzet, hogy a mandátumhatóságoknak át kellett venniök a rendőri hatalmat.

Moody, a mandátumkormány képviselője ezután a legutóbbi idő eseményeivel kapcsolatban röviden kijelentette, hogy a *terrorista bandák a katonai intézkedések következtében április vége óta feloszlottak.* Májusban a zsidóknak az illegális bevándorlásra irányuló megkettőzött fáradozásai váltak fontos tényezővé és a brit Fehér Könyv közzététele a zsidók *soraiban rögtön ellenséges hangulatot keltett, az arabok magatartása pedig még meghatározhatatlan.*

Minden nap szerezhet magának ünnepet
Hogy ha megveszi a legfrissebb »Ünnep«-et

NAPI HÍREK

JÓ REGGELT!

A bilbaói elmegyógyintézet orvosai az őrültek és az ápolók között futballmérkőzést rendeztek. A mecscset az őrültek nyerték meg. Remélhetőleg ez vigasz a vesztes csapatnak.

Villanyoszlopnak rohant egy postaautó. A sofőr, aki ezt a postamunkát végezte, oszlopos tagja lett a sofőröknek.

Szombaton a Ferencváros—Spárta mérkőzés megnyitja a Középeurópai Kupa első fordulóját. A Spárta részéről a spártai fegyelem máris biztosítva van.

A Néma levente rövidesen román nyelven kerül bemutatásra. A Néma levente eszerint románul szólal meg.

Beszélgetés: »Világos nappal ellopták a Louvreból Watteau egyik pótolhatatlan képét.« »Világos nappal? Hát van sötét nappal is?«

Mindenben első a Pesti Napló

— **A Magyar Szemle Társaság vacsorája.** A Magyar Szemle Társaság kedden este tartotta meg szokásos évi vacsoráját a Hungária-szállóban. A megjelentek sorában voltak: *Baranyai* Zoltán, *Eckhart* Ferenc, *Egyed* István, *Gerevich* Tibor, *Graíz* Gusztáv, *Jalsovitzky* Károly, *Kállay* Miklós, *Kánya* Kálmán, *Kenéz* Béla, *Kornfeld* Móric, *Kovrig* Béla, *Kornis* Gyula, *Laky* Dezső, *Miskolczy* Ágost, *Oszvald* István, *Quandt* Richárd, *Stolpa* József, *Szüllő* Géza, *Weis* István, *Wlassics* Gyula. A vendégeket a társaság vezetősége nevében *Bethlen* István, *Ravasz* László, *Szekfű* Gyula, *Eckhardt* Sándor és *Bisztray* Gyula fogadta.

— **Spaho jugoszláv közlekedésügyi miniszter rövid tartózkodása Budapesten.** Mehmed *Spaho* jugoszláv közlekedésügyi miniszter kedden délben *Dzsuricsnak*, a jugoszláv államvasutak vezérigazgatójának kíséretében Budapestre érkezett, ahol egy órát töltött, majd továbbutazott Berlinbe. Fogadására a pályaudvaron megjelent *Rasics* budapesti jugoszláv követ.

— **Ünnepélyek az ellenforradalom vértanuinak emlékére.** A kapuvári tűzharcosok most szentelték fel zászlójukat s ezzel kapcsolatban kegyelettel emlékeztek meg az 1919. évi ellenforradalom kapuvári vértanuiról. Az ünnepség, amelyen *Hágyészy* Pál főispán és *Czillinger* József alispán is megjelent, tábori misével kezdődött. A tábori misét és a zászlószentelést *Várkonyi* Jenő kanonok végezte. Vitéz *Uray* László kir. közjegyző ünnepi beszéde után *Oláh* György országgyűlési képviselő beszélt. — Barbacs községben a kommunisták által 1919 június 9-én agyonlőtt *Rácz* Alfonz síremlékénél szintén kegyeletes emlékünnepséget rendeztek, amelyen *Pernitzky* Kálmán püspöki tanácsos, plébános mondott beszédet. — Kopházán a soproni törvényszék udvarán agyonlőtt *Szemelicher* Antal fülesi plébános emlékének áldozott a nagyobbrészt horvátajkú lakosság. Itt az ünnepi beszédet *Blazovich* János plébános mondotta. A kopházi emlékünnep közönsége hódoló táviratot küldött a kormányzónak.

— **Meghalt gróf Batthyány Tivadarné.** Gróf *Batthyány* Tivadarné, a volt belügyminiszter özvegye kedden este 69 éves korában elhúnyt.

— **Készül az új szlovák alkotmány.** *Pozsonyból* jelentik: Az alkotmánytervezet kidolgozásával megbízott bizottság, amely hétfőn Pozsonyban összeült, *már az egyes fejezetek végleges szövegezésével foglalkozik.* Az új alkotmány szerint a szlovák köztársaságnak *saját államfője lesz.* Az alkotmányba külön felhatalmazást vesznek fel a kormány számára, hogy ne kelljen külön felhatalmazási törvényekhez nyúlni. Az alkotmány pontosan körülhatárolja a kormány jogait. Fontos intézmény lesz az államtanács, amelynek magva a pártelnökség. A pártelnökséget a német népcsoport vezére és a magyar párt képviselői egészítik ki.

— **Az első sorozás Ungváron.** Most tartották meg Ungváron az első katonai sorozást. A 21 éves ifjak igen nagy számban jelentek meg a sorozóbizottság előtt. A katonaköteles fiatalok között ruszinok is voltak, akik a magyarokhoz hasonló lelkesedéssel járultak a vizsgálóbizottság elé. A sorozás végén pálóczi *Horváth* Aladár városi tanácsnok mondott rövid buzdító beszédet.

— **A szombathelyi huszárok ezredünnepe.** A volt szombathelyi 11-es huszárok lélekemelő ünnepséggel ülték meg az ezred hősi halottainak emlékművénél a világháború *balamutovkai* csatájának évfordulóját.

— **A Magyarországi Grafikai és Rokoniparosok Főnökegyesületének évi közgyűlése.** A Grafikai Főnökegyesület e hó 12-én tartotta meg 44. évi közgyűlését, amelyen *Péter* Jenő elnök üdvözölte Magyarország kormányzóját, akinek bölcs, előrelátó kormányzása megindította a trianoni igazságtalanság jóvátételét, *lehetővé téve ezzel azt is, hogy a részben visszatért Felvidék nyomdái belekapcsolódhassanak az egyesület közérdekű és kulturális munkájába.* Továbbiakban rámutatott arra, hogy ez a tevékenység, amelyet az egyesület a termelés és fogyasztás egyensúlybahozatalával és a gazdasági életnek szociális tartalommal való megtöltésével már három évtizeddel ezelőtt folytatott, eredményesen érvényesítette azt az irányt, amelyet a közelmultban a kormányzat jelölt ki azon intézkedéseivel, melyek a gazdasági élet irányításában kifejezésre jutottak. Az egyesület őszintén örvend a kormányzat szociális vonatkozású tevékenységének és ezen intézkedésekben a maga évtizedes gazdaságpolitikájának igazolását és a jövőbeni egészséges fejlődés biztosítékát látja. Ezután *Kertész* Árpád kormányfőtanácsos, társelnök ismertette az egyesület kulturális és szakmafejlesztő tevékenységét és eredményeit, majd *Székely* Artúr ügyvezető alelnök részleteiben számolt be az egyesület gazdasági és szociális tevékenységéről.

— **Az Iparművészeti Társulat magyar otthon tervpályázatának eredményei.** Az a mozgalom, amelyet az Országos Magyar Iparművészeti Társulat az új magyar otthon megvalósítása érdekében néhány évvel ezelőtt indított meg, újabb fordulathoz érkezett azáltal, hogy a társulat a *kultuszminisztérium és az iparügyi minisztérium* támogatásával ez év márciusában tervpályázatot írt ki építő-iparművészeti, lakásberendezési és bútortervekre. A bírálóbizottság, amely a magyar iparművészeti élet sok kiválóságából alakult, nagy örömmel állapította meg, hogy a pályázat a szép megoldások egész sorozatát termelte ki és így a magyar falusi, kisvárosi, közép- és kispolgári osztályok számára művészi magyar lakóházak és lakásberendezések terén pompás lehetőségek állanak rendelkezésére. A pályázat részletes eredménye a következő: »Magyar kisgazda lakóháza és annak berendezése.« I. díj (400 P) *Gonda* Lajos okl. építő iparművész; a II. díjat a bizottság nem adta ki. »Városkörnyéki kis családi ház és annak berendezése.« Az I. díjat a bizottság nem adta ki; a II. díjat (250 P) *Vass* Béla iparművész kapta. »Falusi, kisvárosi magyar családi úriház és annak berendezése.« I. díj (400 P) *Gábriel* Frigyes és *Gonda* Lajos okl. építő iparművészek közös terve; 1. díj (400 P) *Jálics* János okl. építő iparművész. A II. díjat a bizottság nem adta ki. »Városi bérház kétszobás lakásának terve.« Az I. díjat a bizottság nem adta ki. A II. díjat (200 P) *Vass* Béla iparművész kapta. »Egyszobás garszonlakás terve.« I. díj (150 P) *Juhász* László okl. iparművész. II. díj (80 P) ifj. *László* István okl. építő iparművész. »Két szoba hallos lakás terve.« I. díj (200 P) *Remete* Anna építő iparművész; a II. díjat a bizottság nem adta ki. »Magyar vadászház és berendezése.« I. díj (400 P) *Tálos* Gyula okl. építő iparművész; I. díj (400 P) *Gábriel* Frigyes okl. építő iparművész; II. díj (200 P) *Havran* Imre építő iparművész. »Hétvégi ház és berendezése.« I. díj (200 P) *Jálics* János okl. építész iparművész; I. díj (200 P) *Juhász* László okl. építő iparművész; II. díj (100 P) *Kollárovits* és *Sajó* iparművészek.

— **A debreceni középiskolai tanárvizsgáló bizottság elnöke és tagjai.** A kultuszminiszter az 1939/40. tanévtől számítandó öt év tartamára a debreceni *Állami Középiskolai Tanárvizsgáló Bizottság* elnökévé dr. *Mitrovics* Gyula egyetemi ny. r. tanárt kinevezte. Egyúttal a bizottság tagjaivá kinevezte: dr. *Csüry* Bálint egyet. ny. r. tanárt a magyar és finn-ugor nyelvészetre, dr. *Pap* Károly egyet. ny. r. tanárt és *Péterffy* László ref. gimnáziumi c. igazgatót a magyar irodalomra, dr. *Beniguy* Gyula c. egyet. ny. rk. tanárt, vitéz *Bessenyei* Lajos nyug. tanker. főigazgatót és dr. *Darkó* Jenő egyet. ny. r. tanárt a classica-philológiára, dr. *Hankiss* János egyet. ny. r. tanárt a francia nyelv és irodalomra, dr. *Huss* Richárd egyet. ny. r. tanárt a német és francia nyelv és irodalomra, dr. *Fest* Sándor egyet. ny. r. tanárt az angol nyelv és irodalomra, dr. R. *Kiss* István egyet. ny. r. tanárt a magyar történelemre és művelődéstörténelemre, dr. *Szabó* Dezső egyet. ny. r. tanárt az egyetemes történelemre, dr. *Mitrovics* Gyula egyet. ny. r. tanárt a művészettörténetre, dr. *Márton* Béla c. egyet. ny. rk. tanárt és dr. *Milleker* Rezső egyet. ny. r. tanárt a földrajzra, dr. *Hankó* Béla egyet. ny. r. tanárt az állattanra, dr. berei *Soó* Rezső egyet. ny. r. tanárt a növénytanra, dr. *Ferenczi* István egyet. ny. rk. tanárt és dr. *Hoffer* András c. egyet. ny. rk. tanárt az ásvány- és földtanra, dr. *Gyulai* Zoltán egyet. ny. r. tanárt, dr. *Széll* Kálmán és dr. *Tóth* Lajos egyet. magántanárokat a fizikára, dr. *Dávid* Lajos egyet. ny. r. tanárt a matematikára, dr. *Bodnár* János egyet. ny. r. tanárt és ifj. dr. *Tankó* Béla egyet. magántanárt a kémiára, dr. *Mitrovics* Gyula egyet. ny. r. tanárt a filozófiára és a pedagógiára, dr. *Boda* István egyet. magántanárt a filozófiára, dr. *Makkai* Sándor egyet. ny. r. tanárt a pedagógiára.

— **Templomrablókat fogott el a rendőrség.** Néhány nappal ezelőtt a főkapitányságra feljelentés érkezett arról, hogy két fiatalember a fővárosban arany- és ezüst kegyszereket kínál eladásra. A rendőrség megindította a nyomozást, amelynek során előállították a detektívek a főkapitányságra *Fillér* Gyula magántisztviselőt és *Kuhlmann* János volt pénzügyőrt, akik bevallották, hogy Berzencén behatoltak a római katolikus templomba és onnan arany és ezüst kegyszereket vittek el. A két betörőt kedden délután *Nagykanizsára* vitték, ahonnan átszállítják őket *Berzencére*, hogy helyszíni szemlét tartsanak velük.

— **Sztojka Sándor új munkácsi görögkatolikus püspök eskütétele.** A kormányzó őfőméltósága kezébe kedden délelőtt egy órakor tette le a hivatalos esküt dr. *Sztojka* Sándor munkácsi görögkatolikus püspök. Az eskütételnél közreműködött báró *Perényi* Zsigmond koronaőr, mint zászlósúrhelyettes és dr. *Hóman* Bálint kultuszminiszter. Az eskümintát dr. *Stolpa* József államtitkár olvasta. Az eskütétel után a kormányzó őfőméltósága dr. *Sztojka* Sándor munkácsi görögkatolikus püspököt kihallgatáson fogadta.

— **Felmentették a bukaresti katonai attasét ankarai megbízatása alól.** A kormányzó a honvédelmi miniszter előterjesztésére vitéz boodrai *Baitz* Oszkár vkszt. ezredes, bukaresti m. kir. katonai attasét az ankarai m. kir. katonai attasei teendőkkel való megbízatása alól felmentette.

— **A villám felrobbantott egy padláson rejtegetett srapnelt.** Rábapordány községben villám csapott be *Perlaki* János gazda házába. A ház padlásán a világháborúból származó srapnell volt elrejtve, amely a villámcsapástól felrobbant és kidöntötte a ház tűzfalát. Az egész épület tűzre fogott és a szomszéd házzal együtt *teljesen leégett.*

— **Konkordátumról tárgyal Szlovákia a Szentszékkel.** *Pozsonyból* jelentik: A félhivatalos *Slovak* közlése szerint a szlovák kormány sürgősen tárgyalásokat óhajt kezdeni a Vatikánnal konkordátum megkötésére. *Sidor*, Szlovákia vatikáni követe, *valószínűleg már a legközelebbi napokban elutazik Rómába.*

— **Okolicsányi-Kuthy Dezső 70 éves.** A *Petrányi* Győző szerkesztésében megjelenő *»Tuberkulózis elleni küzdelem«* című tudományos és szociális orvosi havi folyóirat most megjelent júliusi száma vezető helyen emlékezik meg arról, hogy okolicsnai *Okolicsányi-Kuthy* Dezső királyi tanácsos, egyetemi magántanár, a *hazai gümőkórellenes küzdelem és tüdőgyógyászat egyik legtevékenyebb és legeredményesebb zászlóvivője, a legjobb egészségben szellemi erejének teljes frissességében érte meg 70. esztendejét. Okolicsányi-Kuthy* Dezsőt 1892-ben avatták doktorrá, majd három évet töltött báró *Kétly* Károly tanár klinikáján. *Úttörő munkásságát* 1897-ben kezdte meg, amikor megjelent első könyve *a tüdővész szanatóriumi gyógyításáról.* Később a *hydrotherápi és a klimatológia* előadója lett a budapesti egyetemen, majd néhai báró *Korányi* Frigyes oldalán dolgozott a *javaslatára Erzsébet királynéról elnevezett* szanatórium alapításán. A budakeszi erdőben a szegénysorsú tüdőbetegek számára létesített első nagyobb szabású tüdőgyógyintézetnek *kilenc éven keresztül igazgató-főorvosa* volt *Okolicsányi-Kuthy* Dezső, akinek időközben nagyobb tanulmánya jelent meg *a tüdővészeseknek Magyarország kórházaiban való elhelyezéséről* és *Stuttgartban* német könyve a *Skrofulózisról.* 1907-ben résztvett az első tüdőbeteggondozó intézet felállításában, 1914-ben *Wolff-Eisnerrel* együtt megírta a tüdővész tanának monografiáját. 1915-től 1934-ig az *Uj Szent János kórház tüdőosztályának főorvosa* volt és könyvein kívül körülbelül 250 tudományos értekezést írt előadói tárgyköréből. A példaadó munkásságot kifejtett professzort 70-ik születésnapja alkalmából rokonai, barátai, munkatársai, ismerősei és tisztelői meleg jókívánságokkal halmozták el.

— **Elfogták a pécsi templomi perselyek fosztogatóját.** *Pécsről* jelentik: *Endrő* Károly huszonnégyéves állástalan pincért, aki csak nemrégen szabadult ki a börtönből, az egyik kápolna perselyeinek fosztogatása közben tettenérték. Letartóztatták.

— **Nikotinoldatot ivott a kétéves kislány — borzalmas kínok között meghalt.** *Pécsről* jelentik: *Lakatos* József pécsi napszámos kétéves kislánya szüleinek szőlőhegyén a présházban egy üveget talált, amelyben a permetezéshez szükséges *nikotinoldat volt.* A kislány ivott az oldatból és mire a mentők a helyszínre érkeztek, *borzalmas kínok között meghalt.*

— **Hárommillió pengőt fordít beruházásokra Debrecen.** *Debrecenből* jelentik: A város törvényhatósági bizottsága kedden délután *Lossonczy* István főispán elnöklésével közgyűlést tartott. A közgyűlés a világítási vállalat igazgatói állására vitéz *Szegedy* Gyula helyettes igazgató meghívása mellett döntött. Tisztiügyésszé egyhangúlag *Oláh* Tibort, árvaszéki ülnökké vitéz *Kiss* József aljegyzőt választották meg. A közgyűlés a visszakapcsolt Kárpátalja területéről négy községnek testvérközséggé való fogadásával kapcsolatban elhatározta, hogy Ökörmezőt, Vucskómezőt, Alsó- és Felsőszinevért ebben az évben 6000, a jövő évben pedig 12.000 pengő anyagi támogatással társadalmi, kulturális, szociális, sport-, közgazdasági, idegenforgalmi és üdültetési viszonylatban érdekkörébe kapcsolja. A multévi zárszámadás megvizsgálásával egyidejűleg megnyugvással vette tudomásul a közgyűlés, hogy a város különféle folyamatos beruházásokra mintegy *hárommillió pengőt fordít.*

— **Elkészült a Szent János kórház új röntgenosztálya,** amelyet *Szendy* polgármester szerdán délelőtt ad át rendeltetésének.

= A vastagbél megbetegedéseinek kezelésében a régóta bevált, tisztán természetes »*Ferenc József*« keserűvíz, rendkívül enyhe, de mégis alapos hashajtó hatása következtében, gyakran nagyon értékes szolgálatot tesz. Kérdezze meg orvosát!

= A jó közérzés titka: Igmándi keserűvíz.

GLOBOL molyok irtására
KAPHATÓ MINDENÜTT
Főraktár: MOLNÁR és MOSER Petőfi Sándor utca 11

Jálics Lajos,ip.müv.-lakásterv. MDK

vezérszempontul a célszerüséget,kalályosságot és gazdaságosságot tekintette a magyaros mintáju városi bérházlakás kivitelezésében.

Mária Valéria utcai kiállitótermek.
Szép hallok,szobák,kertudvarok és munkásházak az "Uj Magyar Otthon" kiállitáson.

Magyarország. 1940.febr.28. 4.l.

.

MDK

Jálics László épitész

Bierbauer V.dr: Kislakásos családi házak mintatervei. Bp. 1941, 6o, 61 l.

Jálics László és

Nyári László

építérsek

l.

Bierbauer Virgil dr.

Kislakásos családi

házak mintatervei

Bp. 1941. 60, 61 l.

4 Pg

...svári

...ólog 117 K. 60 f.-re

-re érvényesitve, tisztelettel vissza-

...udapest, 1908. december hó 2-án.

Schatz Róbert

számv. igazgató.

Lyka München

57.1.

NEMZETI SZALON MŰVÉSZETI EGYESÜLET
1935. OKTÓBER 5-TŐL 20-IG.

Képeit.
BUDAPEST·IV.
KÁROLY KIRÁLY ÚT 28 • GERLÓCZY·U.5

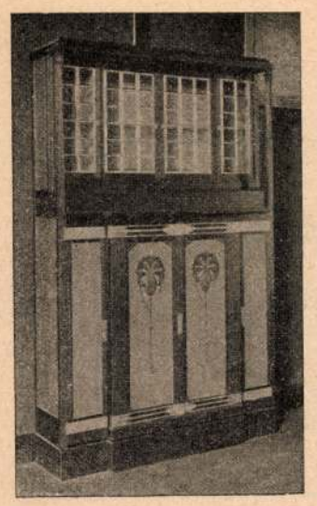

Thurnherr Gyula

MŰBÚTORASZTALOS

BUDAPEST,
VIII., MAGDOLNA-U. 17.

Készít teljes lakberendezéseket.

Műbútor-asztalosok figyelmébe!

BÚTORÜVEGES-MUNKA
:: szakszerű kivitelére ajánlkozik ::

BREIER ANTAL

bútorüveges, tükör- és üvegcsiszoló, valamint rézbekeretezési és tükörborítási telepe

BUDAPEST, II. KERÜLET, ZSIGMOND-UTCA 40. SZ.

FIÓKTELEP: MONORON.

SZALAI ÉS DEUTSCH

Telefon 10–45. ELEKTROTECHNIKAI VÁLLALAT Telefon 10–45.

BUDAPEST, VII., RÓZSA-UTCA 12.

VILLAMOS VILÁGÍTÁS ÉS ERŐÁTVITEL IZZÓLÁMPÁK VILLAMOS HÁZIJELZŐK. TELEFON VILLAMOS ÓRÁK VASÚTI TÁVIRDA VILLÁMHÁRÍTÓK.

Az asztalosmesterek kiállítási egyesülete

a városligeti iparcsarnokban állandóan **nagy bútorvásárt** tart, amely nyitva van naponkint reggel 9-től délután 6 óráig. Itt a nagyközönségnek alkalma van szép, jó és szolid bútorokat, jutányos áron vásárolni.

TALIK ZSIGMOND

„APOLLO“ KERÉKPÁRKÉSZÍTŐ- ÉS VARRÓGÉP-MŰHELYE, BUDAPEST, X-IK KERÜLET, GERGELY-UTCA 1-SŐ SZÁM.

KERÉKPÁROK ÉS KERÉKPÁR-ALKATRÉSZEK RAKTÁRON. VARRÓGÉPEK ÉS BÁRMINEMŰ GYÁRTMÁNYÚ VARRÓGÉPEKHEZ ALKATRÉSZEK RAKTÁRON. MOTOROK ÉS MOTORKERÉKPÁROK SZAKSZERŰ JAVÍTÁSA. MINDENNEMŰ VARRÓGÉPEK RAKTÁRON. SAJÁT ZOMÁNCOZÓ ÉS NIKKELEZŐ MŰHELY. A LEGNAGYOBB KERÉKPÁRJAVÍTÓ MŰHELY. KERÉKPÁRALKATRÉSZEK ÉS PNEUMATIK RAKTÁRA.

FOGAK

és teljes fogsorok, szájpadlás és ínylemez nélkül. Arany fogkoronák, aranyhidak és mindennemű kaucsuk-(Vulcanit) fogazatok, melyeket nem kell és nem is lehet a szájból kivenni. Eltörhetetlenek, szagot, ízt nem kapnak. :: Az ételmaradékok alája nem rakodhatnak. ::

BARNA I.
fogműterme Budapest, VII. Kerület, Rákóczi-(Kerepesi) út 18. szám.
Bejárat: Kazinczy-utca sarkán 2.

NÉMETH TESTVÉREK

fényező- és mázolómesterek

BUDAPEST, VII., NEFELEJTS-U. 32.

TELEFON 76—03. TELEFON 76—03.

Vállalkoznak a fényező- és mázoló szakmába vágó bárminemű munkákra helyben és vidéken. — Iparművészeti bútorok speciális mázolása és fényezése.

Fautánzatok, márvány stb. festése. — Szakszerű kivitel, jutányos árak, pontos kiszolgálás. — Legelsőrendű referenciák rendelkezésre. — Költségvetések ingyen.

Jálics Alajos

szobrász. BUDAPEST

VII., Peterdi-u. 37-38. (Saját ház)

Készít: gipsz, műkő és belső műmárványmunkákat. Műterem csakis művészi kivitelü munkákra.

Hosszú István

műipari lakásberendező

Budapest IX., Tompa-u. 15.

DALNOKY ÉS SZÁNTHÓ

Készítenek teljes lakás-, iroda- és boltberendezéseket, portálokat.

MŰASZTALOSOK, MODERN LAKÁS-BERENDEZŐK

Budapest, IV. Ker., Kötő-utca 5. (Városház-tér sarok.)

SCHULZ LIPÓT

FÉM IPARMŰVÉSZETI MUNKÁK KÉSZÍTŐJE

BUDAPEST, VI., UJ-UTCA 9. SZ.

Épület- és bútor-díszvasalások, díszszobrok, portál-díszítések, csillárok, kandallók. Fűtőtest-burkolatok, fémbetétek. Különlegességek: domborított, kovácsolt és öntött művek Készítésében.

E szakmában az egyedüli hazai gyár. Telefon 98-28.

E szakmában az egyedüli hazai gyár. Telefon 98-28.

SZANDRIK

MAGYAR EZÜST- ÉS FÉMÁRÚGYÁR R.-T.

BUDAPEST, IV., VÁCI-UTCA 10.

GYÁR: ALSÓ-HÁMOR (BARS-MEGYE).

Saját gyártmányú alpacca-ezüst, china-ezüst és alpacca-evőeszközök és művészi kivitelü díszműárúk nagy választékban.

Gerenday A. és Fia akad.szobrász

Első orsz. szab. síremlékmű gyárosok

Főraktár és iroda: **Budapest, VII., Kerepesi-út 90. szám**

VÁZLATOKAT ÉS RAJZOKAT DÍJ NÉLKÜL KÜLDÜNK. — ALAPÍTTATOTT 1848-BAN.

SZAKACSICS JÁNOS

ÉPÜLET-, PORTÁL- ÉS BÚTOR-ASZTALOS BUDAPEST, VI., DESSEWFFY-UTCA 38. SZÁM.

Javításokat jutányosan Készít.

OLCSÓ ALAPÍTVÁNYI KÖLCSÖN kapható ingatlanokra I. és II. helyre 20—50 évi törlesztésre **Készpénzben, levonás nélkül** kifizetve. Nagyobb földbirtok és jófekvésű budapesti bérházakra 5½ évre 4·85% annuitással. Felvilágosítást ad a megbizott: **SOLTI LAJOS**, volt banktisztviselő, **Budapest, VII. Kerület, Dohány-utca 30. szám.**

Magyar Iparművészet 1908. 1. sz.

II. 4378. Jalits Alajos, 24 éves, kath., szül. Budapesten, Magyarországon, atyja pék, szobrászati osztály, 1883 okt. 24.

Som 186. l.

Jalits Alajos

Müvészet 1912

186

Sümegvidéki fejkendők VI. 148

Jalits Alajos

Művének 1912-186

Freskótöredék, római V. 194.

Jalits Alajos szobrász * 1859 Budapesten. 1883.
a müncheni akadémián tanult.

Födékcserép, római VI. 777.

Jalits Alajos, szobrász; szül. 1859-ben Budapesten, hol atyja pék volt.

1883-ban a münchemi képzőművészeti akadémia szobrászati osztályán tanult.

Somogyi Miklós: Magyarok a münchemi képzőművészeti akadémián. Művészet. 1912. 186. l.

MDK

Jálits János

Külker.Hiv.Mezőgazd.kiáll. terve

Becz J: Ismét egy tervpályázat. Müvészet, 194o.
1o5-1o9 l, képekkel

MDK

Jálits János

Külker.Hiv.Mezőgazd.kiáll. terve

Bacz: Ismét egy tervpályázat. Művészet, 1940. 105-109 l, képekkel

Jálits János, MDK

tervező-iparművész nagyobb feladathoz jutott a kiállitással kapcsolatban, melyet Richter Aladár rendezett.

Müvészieség, magyarosság, modernség és célszerüség az uj magyar lakáskultura ideálja. "Uj Magyar Otthon" kiáll. az Iparm. Társ. Mária-Valéria -utcai bérplactájában. - Esti Ujság. 1940. febr. 29. 7.l.

MDK

Jalits János,

tervező-iparmüvész nagyobb feladathoz jutott a kiállítással kapcsolatban, melyet Richter Aladár rendezett.

Müvésziesség, magyarosság, modernség és célszerüség az uj magyar lakáskultura ideálja. "Uj Magyar Otthon" kiáll. az Iparm. Társ. Mária-Valéria -utcai bérplaetájában. - Esti Ujság. 1940. febr. 29. 7.1.

festett képet találni. Bizonyos, hogy csak műtermének, magának festette, mégis milyen őszintén árad belőle az ő meleg művészlelke.

A kiállítás modern anyagában is érdekes képet látunk, illetőleg értékes tapasztalatokat szerezhetünk. Dudits Andor naturalista szemmel, de csak néhány vastag ecsetvonással megfestett vázlatai sokkal kevésbbé hatnak vázlatnak, mint például Bernáth Aurél, Szőnyi István, vagy Bartha László képei. Hasonló szempontok szerint kell nézni Krusnyák Károly, Glatz Oszkár képeit is. Vázlatok, s mégis befejezett képek, nemcsak előbbi művészekhez viszonyítva, hanem azok önmagukban is. Tanulságos Szőnyi István sgrafitto-terve. Ez nem vázlat, hanem terv, vázlatosan néhány nagyvonalú ecsetvonással és színfolttal megoldva. Pécsi-Pilch akvarell-hatású olajvázlatainak vázlatszerűségét éppen ez az akvarellhatás adja. Halápy János erősen elnagyolt, s mégis egységes benyomást keltő művei mennyivel inkább vázlatnak hatnak, mint például Molnár C. Pál kisméretű képei. Ez utóbbiak inkább tanulmányok, de éppen olyan részletesen megoldott tanulmányok, mint más, nagyobb méretű festményei. Érdekes ezekkel szemben megfigyelni Jeges Ernő dekoratív színekkel megfestett kupola-festmény terveit, s különösen a »Szent László vizet fakaszt« és a »Műteremben« c. vázlatokat. A kupola-tervek szinte aprólékosan kidolgozott képek, míg ez utóbbiak nagyvonalúbban festett vázlatok. Fínom hangulatú, falfestményszerű vázlatok H. Mattioni Eszter temperái.

Aba-Novák három new-yorki vázlata is érdekes bepillantást nyujt a művész műhelytitkaiba. Falfestményei, olaj- és temperaképei is magukon viselnek bizonyos vázlatosságot, ami a nagy színfoltokkal való komponálásból és a dinamikus egyszerűségre való törekvésből következik. Ezeken a vázlatokon a pillanatszülte hangulat néhány széles ecsetvonással való gyors megrögzítése kölcsönzi a vázlathatást. Egészen másképen vázlat Udvary Pál »aHlászat« c. temperája. Ez a vázlatosság, ez a nagyvonalú, dinamikus, pasztózus festékkezelés egyik legjellemzőbb sajátsága Udvarynak. Mindig vázlatos. És mégis, mennyivel kidolgozottabbnak hat ez a festmény, mint mondjuk Egry Józsefnek egy-egy lehelletfínomságú balatoni színkölteménye. Pedig ezeken is mennyi az apró, finom részletfestőiség. Csak a festői modor, a festési mód, a technika kérdése az egész. Különösen a modern stilustörekvéseknél nehéz éles határvonalat vonni a »vázlat« és a »kész« kép között.

A szobrok közül Erdey Dezső terrakotta vázlatai a legvázlatszerűbbek. Jálics Ernő Pietája fínoman kidolgozott munka, kisplasztika. Vilt Tibor két domborműve néhány egyszerű formával megoldott pályázati terv.

Fejtegetéseinkből, valamint ennek a kiállításnak szemléleti tapasztalataiból bátran le lehet vonni azt a következtetést, hogy a művészi vázlat nemcsak a művész egyénisébgének kialakulása, nemcsak valamely nagyobbszabású mű megszületésének a szempontjából, hanem gyakran önmagában, a kivitelezett, a teljesen »kész« és »befejezett« műtől függetlenül is értékes alkotás.

F. k.: KRIVÁTSY-SZŰCS GYÖRGY „Jövő" nyomdaszövetkezet, Budapest

Ára: 40 fillér.

MŰBARÁT-FÜZETEK

I.

NAGY ZOLTÁN

A MŰVÉSZI VÁZLAT JELENTŐSÉGE

A „MŰBARÁT" KIÁLLÍTÓ HELYISÉG KIADÁSA

BUDAPEST, 1940

A Műbarát kiállító helyiség régi és élő magyar művészek színes vázlataival mutatkozik be 1940. május 8-án megnyíló első kiállításán a művészetszerető magyar közönségnek.

Sokan gondolkozhatnak azon, hogy miért éppen vázlatokkal, s nem »kész«, kiérlelt művekkel kezdi meg működését. Hiszen a művészet barátai között is kevesen vannak, akik a művészi vázlatokat, tanulmányokat, terveket kellő módon értékelni tudják és sokan vannak, akik azt tartják, hogy a vázlat, a tanulmány, a terv a művész magánügye. A nem kész alkotások csak amolyan előkészületek a később megvalósítandó műhöz, e gondolatsor szerint, s értékük legfeljebb muzeális szempontból van.

Akik így gondolkoznak, azoknak sok tekintetben igazuk is van. De nem egészen. Először is, mert vázlat és vázlat, tanulmány és tanulmány között sok a különbség.

Kétségtelen dolog, hogy a vázlat többnyire csak előtanulmány egy majd később megvalósítandó, nagyobbszabású műhöz. Ez azonban nem jelenti azt, hogy a vázlat is nem lehetne önmagában kész, befejezett művészi alkotás. Gondoljunk például csak az olasz múzemok és képtárak féltve őrzött Michelangelo, Raffael, vagy Lionardo da Vinci rajzaira, vázlataira. Ezekről, s más nagy mesterekről származó rajzokról, vázlatokról, ma már többnyire csak a művészettörténet tudós művelői tudják, hogy melyik nagyobb festmény, szobor, vagy dombormű előtanulmányai. Kétségtelen, hogy a vázlatoknak, az ilyen rajzoknak egyik legfontosabb jelentőségét abban kell látnunk, hogy gyakran ezek segítségével tudjuk eldönteni, hogy valamelyik kérdéses mű tulajdonképpen kitől származik, ettől, vagy attól a művésztől. Ez azonban csak a tudomány szempontja. Egy mű éppen olyan értékes alkotás, ha tudjuk, hogy kitől származik, mintha nem ismerjük az alkotó személyét, vagy nevét. Az alkotás értéke önmagában rejlik. És így van ez a vázlatokkal is.

De próbáljuk megvilágítani a kérdést egy másik oldalról is. Ki ne ismerné Michelangelo firenzei »rabszolga-dombormű-veit«. És milyen kevesen tudják, hogy ezek tulajdonképpen nem domborműnek, hanem kerek, önálló szobornak készültek II. Gyula pápának a maga teljességében soha megnem valósult síremlékére. Michelangelo egyszerre dolgozott az »egész« művön. Sohasem végzett »részletmunkát«, nem készített a szó igazi értelmében vett »terveket« és »vázlatokat«. Mégis számtalan műve csak terv, csak vázlat maradt. Ez Michelangelo géniuszának nagy tragédiája, de most nem erről van szó. Hiszen ezek a rabszolga-dombormüvek így is, befejezetlenül is teljesen kész, sőt ha a szavakkal játszani akarunk, akkor bátran mondhatjuk, hogy teljesen »befejezett« alkotások. Kész műnek indultak, s csak vázlat lett belőlük, helyesebben — változat. Ezzel a másik szójátékkal: vázlat-változat, még jobban megvilágíthatjuk a kérdést. A vázlat nem egyszerű előkészület, amit később befejez, vagy aminek alapján elkészíti »nagy művét« a művész, hanem eszméjének, elgondolásának egyik megvalósulása, egyik változata, egyik egyszerűbben, mondhatjuk csak »vázlatosabban« megvalósult kifejezése. Ennek a tételnek az igazolása végett tanulságosan hivatkozhatunk például Munkácsy Mihálynak a Szépművészeti Múzeumban őrzött több művére, amelyek »csak« vázlatok, míg a kidolgozott kész festmények amerikai múzeumokban és magángyüjteményekben vannak. Elszomorkodhatunk azon, hogy ezek a »kész« művek nincsenek itthon, de távolról se higyjük azt, hogy ezek a képek csak »vázlatok«. Ezek éppen olyan értékes, sőt nem egy esetben művészi szempontból értékesebb alkotások, mint amelyek teljesen elkészültek. Miért? Azért, mert őszintébben, tisztábban fejezik ki Munkácsy dinamikus lendületű nagyvonalúságát, mint azok, amelyeket aprólékosabban kidolgozott. Nem kétséges, ha maga Munkácsy is vázlatoknak tekintette őket, mégis önálló alkotások, vázlatosabb megmunkálásuk ellenére is teljesen kész, érett művek.

Gyakran az is előfordul, hogy a vázlat értékesebb és szebb művészi alkotás, mint a másik, a kész változat, egyrészt, mert a maga vázlatszerűségében is több művészi kvalitás rejlik másrészt, mert őszintébben és egyszerűbben fejezi ki alkotójának egyéniségét.

A vázlat jelentősége korok és művészi egyéniségek szerint is változik. Egy impresszionista vagy expresszionista kép »vázlat«-nak tetszik annak a szemében, aki a művészetet a reneszánsz, vagy a mult század derekának naturalista szemével nézi. Ugyanez a téma kész festmény lehetne például Courbet megfestésében, ami csak vázlatként hatna, ha Manet festené meg. De gyakran ugyanaz a festő is másként oldja meg ugyanazt a témát. Milyen nagy különbség van például Szinyei-Merse Pál Majálisa és Pacsirtája között. Pedig egyik sem vázlat, csak más a látásmód, más a szemlélet és főképpen más a megfestés módja és technikája.

Tagadhatatlan, hogy vannak olyan vázlatok, amelyek csak néhány szűkszavú vonallal, egy-egy odavetett színfolttal, vagy elnagyolt formával sejttetik a későbbi művet. Az is előfordul, hogy a vázlatot egészen aprólékosan dolgozzák ki. Mindkét eset előfordulhat például a tervpályázatoknál. Ezeket azonban inkább terv-nek, mint vázlatnak kell neveznünk.

Érdekes és értékes tanulságokkal szolgál ezekből a szempontokból ez a kiállítás.

A Szépművészeti Múzeum anyagából kiállított művek egyik legérdekesebb darabja Markó Károly »Jézus Jákob kútjánál« c. képe. Érdekesen szemlélteti Markó Károly festési módszerét. Egyes részletei már egészen ki vannak dolgozva, míg más részleteket csak néhány vonallal és halvány színnel jelez. Ez a kép nem vázlat, hanem félig megoldott, valóban befejezetlen kép. Szinnyei-Merse »Bacchanália« c. képén inkább érezzük a vázlatszerűséget, még akkor is, ha Majálisával hasonlítjuk össze, mert ez utóbbi vázlatszerűsége inkább impresszionista voltából következik. Munkácsy »Búsuló betyár«-ja és »Tájképvázlat«-a vázlatos, mint sok más képe. Míg az utóbbin inkább érezzük a befejezetlenséget, addig előbbi a kiérlelt és befejezett kép hatását kelti, vázlatszerűsége ellenére is. Lotz Károly egyénisége is érdekes fényt vet »Zongoránál« c. képe. Ritkán lehet művei között ilyen vázlatosan, pasztózusan, elnagyolt színfoltokkal meg-

Martinelli Jenő: Táncosnő.

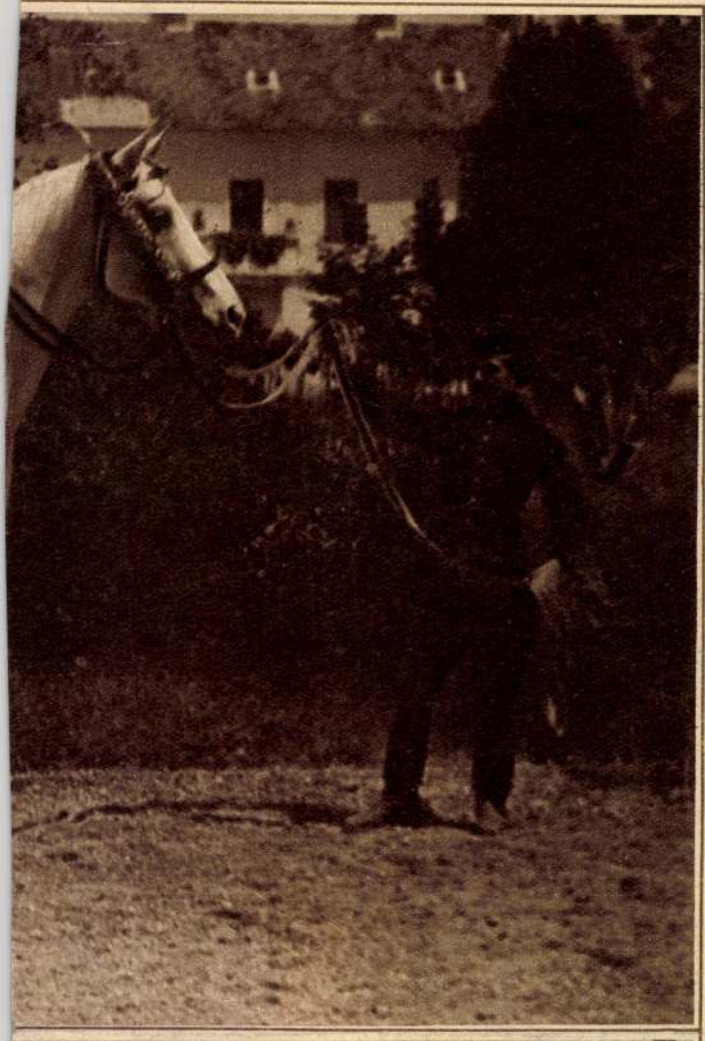

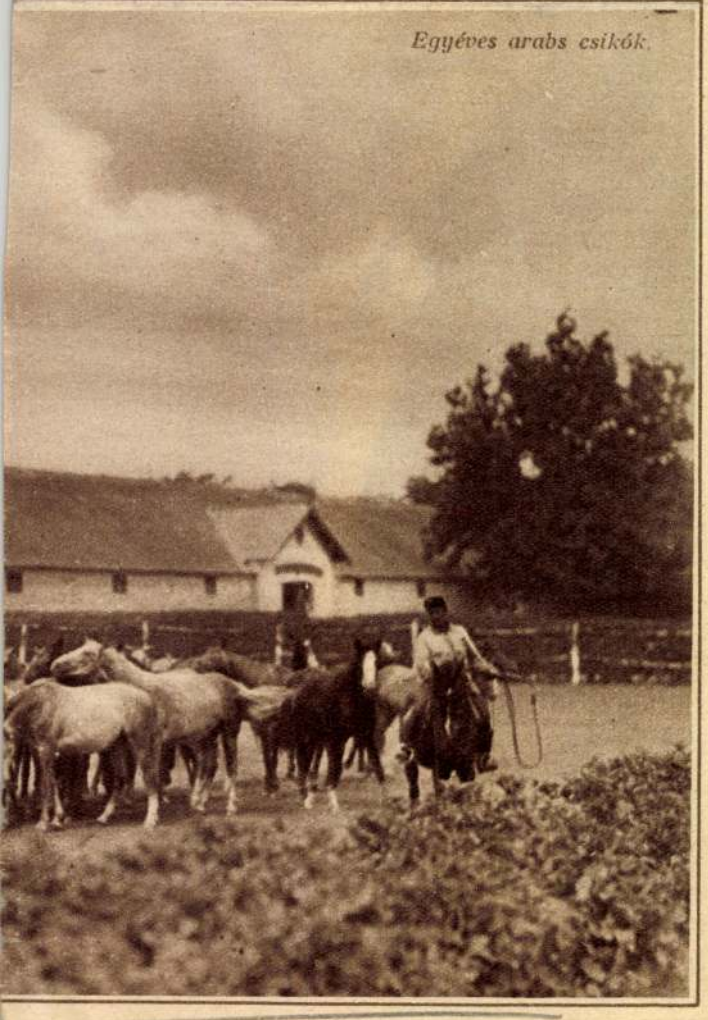

Egyéves arabs csikók.

a fejlődés és előrehaladás eszközeivel képzelhető el. A magyar iparművészetnek nemzetünk multjában talajjal bíró gyökerei vannak, amelyet az írott betük és képek erejével igazol az a három kötetes mü, amelyet e kérdésben *Ráth* György szerkesztésében a húsz esztendő előtti időkben adott ki a *Magyar Iparművészeti Társulat*. Bátran mondhatjuk ez a kezdet, amelyet az *Iparművészeti Társulat* szervezete és vezetése alatt rohamos fejlődés követett, olyan előrehaladás, amely egy pillanatra sem állt meg, hanem úgy művészi téren, mint az iparművészekkel kapcsolatos szociális vonatkozásban valóban nemzeti munka volt. E két állításunk igazolására két tényt említünk bizonyságtételként, *az egyik az iparművészeti kiállításokon mindinkább kidomborodó magyar és művészi jelleg, a másik a bámulatraméltó eredmények iparművészeti kivitelünk terén.*

Aki forradalmat akar csinálni, az csinálja meg a maga forradalmát, ha erre szükség van, de döreség feláldozni meglévő kereteket, illetve letérni a kijelölt útról ott, ahol a keretek és az út jól vannak megválasztva. Az *Iparművészeti Társulat,* amely mindig nemzeti életünkbe lenyúló gyökerekből táplálkozott szerves része a magyar művészeti életnek, tehát *művészi életünk lelkét és lényegét érintő romboló munka lenne ennek megszüntetése vagy felrobbantása.* Lehet arról beszélni, hogy iparművészeti vonatkozásokban új utakra, erőteljesebb menetelésre van szükség, de az új út csak a régibe torkolhat, a fürgébb tempó csupán a réginek lehet meggyorsítása. Iparműmvészetünk számára egyenesen elképzelhetetlennek, sőt károsnak tartunk egy légüres térből való nekirugaszkodást.

Kérjük tehát mindazokat, akik az új magyar iparművészet kérdéseivel foglalkoznak, mindezeket vegyék figyelembe. De talán helytelen is új iparművészetről beszélni. *Nincs új magyar iparművészet, mint ahogy nincsen régi sem, csupán magyar nemzeti talajban gyökeredző iparművészet van, amely természetszerüen fejlődik.* A fejlődés csak a meglévő régi kereteken belül történhet, csupán így egészséges és hasznothajtó az egyetemes magyar művészeti élet számára.

ISMÉT EGY TERVPÁLYÁZAT

Kezünkben van egymás mellett egy tervpályázati hirdetmény és egy bírálati jegyzőkönyv.

A pályázati felhívás — mint rendszerint — csupa igéret, csábítás, munkára serkentés: jöjjetek, dolgozzatok, minél többen, itt az alkalom, a nemes verseny, dijak, kitüntetés, dicsőség — halali!

Ilyen a start. Hogy milyen a finis, az kitünik a bírálati jegyzőkönyvből, amely elég barátságtalanul azzal kezdődik, hogy a résztvevők egy harmadát, pontosan tizenhat közül hatot, minden magyarázat és *indokolás nélkül* önkényesen kizár a pályázatból. Még azt se tartja érdemesnek, hogy közölje a rejtélyes alaki hibát, amely a kizárás oka.

A pályázati felhívás természetesen nem közölte *előre* a zsüri szigorú tagjainak névsorát, de három nevet mindenesetre közölt nyomtatásban, vastagított betükkel, mint olyanokat, akik majd a biráló bizottság élén állanak. Névszerint: Dr. *Hubay* Sándor, *Rosslaw* Nándor és *Gróf* Sándor alelnök, igazgató és főelőadó urakat.

Mi sem természetesebb ezek után, mint hogy a pályázat elbirálásánál — a jegyzőkönyv tanusága szerint — sem az egyik, sem a másik, sem a harmadik úr nem jelent meg, nem is vett részt, közre sem müködött.

Ennyi már elég lenne ahoz, hogy a mellőzött építészek a pályázat megsemmisítését igényeljék. Hiszen a pályázatot hirdető közület nyilvánított feltételeit — nem csak a résztvevőknek, hanem a hirdető félnek is szószerint be kell tartania. — Meg vagyunk győződve arról, hogy a pályázók közül igen sokan csakis azért jelentkeztek, mert ennek a három úrnak a nevét hirdették. Ő bennük bíztak, és nélkülük csalatkoztak. A szereplőváltozásba beletörődni nem voltak kötelesek, éppen úgy, mintha Carusohoz váltottak volna jegyet, és helyette kaptak volna egy bárénekesnöt. Csakhogy: ilyenkor a pénzt vissza kell fizetni!

A bírálati jegyzőkönyv stilusa sem érdemel első dijat. Idézünk belőle egy mondatot:

„Ha nem szorították volna be termüket köralakba, — ami lehet a csontvázas épület felhasználásának egyik alakja, de nem fix homlokzat, — és a váz úgy alakult volna, hogy esetről esetre szabad kezet biztosított volna a tervezőnek, akkor az elrendezés egy egységes megoldás kiinduló pontját képezhetné."

Három „volna" is van a mondatban, ami nem volna baj, ha értelme volna.

Ne essünk a tréfálkozás hibájába. Mindez mélységesen szomorú. Szabad-e komolyan dolgozó emberek munkájának birálatát olyasvalakire bízni, aki így fogalmaz? A fentidézett mondattal megdicsért mü kapta egyéb-

A Külkereskedelmi Hivatal Mezőgazdasági Kiállításon felépítendő pavillonjának terve — Le plau du pavillon projeté pour la Foire Agriculturelle de l'Office R. Hongroise pour le Commerce Exterieur

Tervezte — Composé par: Kállny József

A Külkereskedelmi Hivatal Mezőgazdasági Kiállításon felépítendő pavillonjának terve — Le plau du pavillon projeté pour la Foire Agriculturelle de l'Office R. Hongroise pour le Commerce Exterieur

Tervezte — Composé par: ifj. Csemegi József

A Külkereskedelmi Hivatal Mezőgazdasági Kiállításon felépítendő pavillonjának terve — Le plau du pavillon projeté pour la Foire Agriculturelle de l'Office R. Hongroise pour le Commerce Exterieur

Tervezte — Composé par: Papp Sándor és Toldy János

ként az első díjat. Ezen mondaton kivül még hat sor szegezi le a kitüntetett munka hibáit.

A 3. számú pályamüről a bírálati jegyzőkönyv a következőket állapítja meg szószerint: „A telekhatárt túllépi. (!) A moziban hangleadó készülék számára nincs hely. Az információ kétfelé van szakítva, távol a telefontól és a w.c.-től *nem megfelelő*. Alaprajz és felépítés megoldása *nem eléggé átgondolt*. A forgó földgömb felett álló torony *kellemetlen esztétikai hatást kelt*, amit még fokoz a földgömb alsó negyedének elmetszése. A csontvázszerkezet csak az egyik fal földszintjén használható ki és *praejudikál minden más megoldásnak. (?)*

Az igy minősitett tervet honorálták a második díjjal, mégpedig négyszázhúsz pengővel! Milyen lehetett akkor a harmadik díjjal kitüntetett munka?

*

A bírálati jegyzőkönyv nem árulja el, hogy miért zárták ki a jelentkezetteknek majdnem a felét a pályázatból, holott a mellőzöteknek joguk van hivatalos és irásbeli magyarázatot követelni. A zsüri eljárását indokolni köteles. Egyesek kérdezősködésére azonban a következő magyarázattal szolgáltak: A kizárt pályázók *nem voltak a Mérnöki Kamara tagjai.*

A zsürinek e tekintetben való eljárása olyan mértékig jogellenes, hogy ha a mellőzöttek közül valakinek eszébe jutna a pályázatot hirdető fórumot felelőssé tenni, egész biztosan pernyertes lenne.

Először is: a hirdetmény egy szóval sem említette, hogy csakis kamarai tagok pályázhatnak. Ellenkezőleg. Régi gyakorlat, hogy minden kötöttséget *kifejezetten* közölni kell, mégpedig *előre*. Utólagosan ilyesmit nem lehet mások rovására érvényesiteni. A hirdetmény mindössze annyit közölt, hogy pályázhat mindenki, aki a „tervpályázati szabályzatban erre feljogosított". — Van ugyan egy tervpályázati szabályzat, ami éppen harminc esztendős, de amiben semmi kamarai tagsághoz kötöttség annyival inkább nincsen, miután a kamara ennek szerkesztésekor még fenn sem állott. Az erre való hivatkozás nem csak, hogy nem követel semmilyen tagságot, de egyenesen megté-

A Külkereskedelmi Hivatal Mezőgazdasági Kiállításon felépítendő pavillonjának terve — Le plau du pavillon projeté pour la Foire Agriculturelle de l'Office R. Hongroise pour le Commerce Exterieur

Tervezte — Composé par: Bajó Gyula

vesztő azok számára, akik nem tagjai a kamarának. Határozottan úgy tünteti fel a dolgot, mintha ennél a pályázatnál szándékosan mellőzték volna a kamarai tagság követelményét.

A pályázat tárgya is olyan, amely feltételezni engedi, hogy nem csupán mérnökök jelentkezésére számítottak. Vásári pavillonról lévén szó, szerkezet szempontjából egyszerűbb, kisebb igényü és inkább külalaki, dekorációs szempontból fontos építészeti mü kerül kivitelre, olyan épület, amelynek reklám-jellege beavatkozást engedhet az iparművészi és enteriörtervezői képességeknek is. Sőt, talán ezeknek elsősorban. Mindenki joggal hihette tehát, hogy ezt a témát nem sajátítja ki magának a mérnökök exkluziv testülete, amelynek művészi megnyilatkozások tekintetében csak másodrangú szerepe lehet.

Nem tudjuk, hogy az egyes pályázók kiközösítésében mennyi szerepe volt a Mérnöki Kamarának. Mindenesetre jellemzően feltűnik, hogy a birálati jegyzőkönyv szerint a Mérnöki Kamara kiküldötte a zsüri tagjai között feltüntetve nincsen. De ettől függetlenül is, egyszer és mindenkorra leszögezhetjük, hogy a Kamarának — bármennyire érdektestület is — *nem az a hivatása, hogy tagjainak előnyét mások megkárosításával támogassa.* Akár közvetlenül teszi ezt, akár nevének súlya által. Éppen a Kamarának, mint szaktestületnek, kellene elsősorban megállapítani, hogy bizony igen sok tagjának munkája mellőzi azt a mértéket, amit az általa kontárnak minősített, de komoly multú iparművészek és ipariskolai végzettségüek teljesíteni képesek.

A mellőzöttek jogi sérelme szembeszökő, ha elgondoljuk, hogy jelentkezésüket a pályamunkák benyujtásakor elfogadták, munkáikat átvették,sorozták, hosszú ideig ott tartották *és ki is állították.* Nagyon természetes, hogy ha a benyujtó személye ellen kifogás merült fel, ezt velük *azonnal* közölni kellett volna, hiszen minden tervet készítője aláírt. A zsürinek még közszemlére tétel és részletesebb betekinthetőség előtt kellett volna a benyujtók neveit megvizsgálni és alaki kifogás esetén rögtön visszaadni. Nem lett volna szabad a mellőzött tervek szellemi tartalmát, felhasználható értékeit közszemlére és közprédára kitenni. A pályázatot hirdető fórum ilyen körülmények között jogtalanul felhasználhatja a tervek magántulajdont képező ötleteit. Fel is használja — ha egyébre nem, akkor a pályázat terjedelmének, sikerének, fényének emelésére. Ezért pedig fizetni kell. Vagy készpénzzel, vagy a korrekt verseny szabályainak betartásával.

Furcsa tényként megemlítjük még a pályázati hirdetmény egyik sorát, amely „à" egyszázhetven pengős megvételeket helyez kilátásba. Az „à" betünek olyan értelme és látszata van, mintha több megvétel tör-

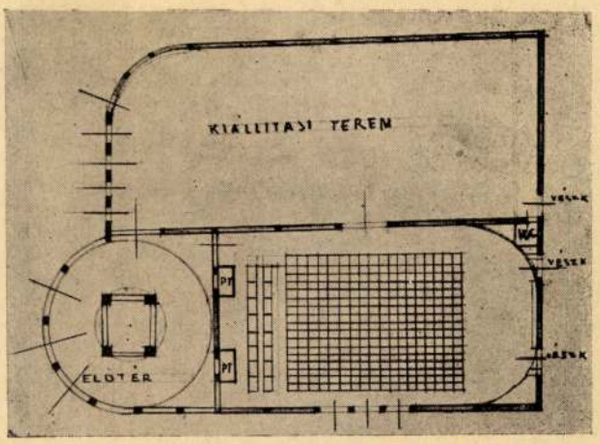

A Külkereskedelmi Hivatal Mezőgazdasági Kiállításon felépítendő pavillonjának alaprajza — Le dessin du pavillon projeté pour la Foire Agriculturelle de l'Office R. Hongroise pour le Commerce Exterieur

Tervezte — Composé par: Bajó Gyula

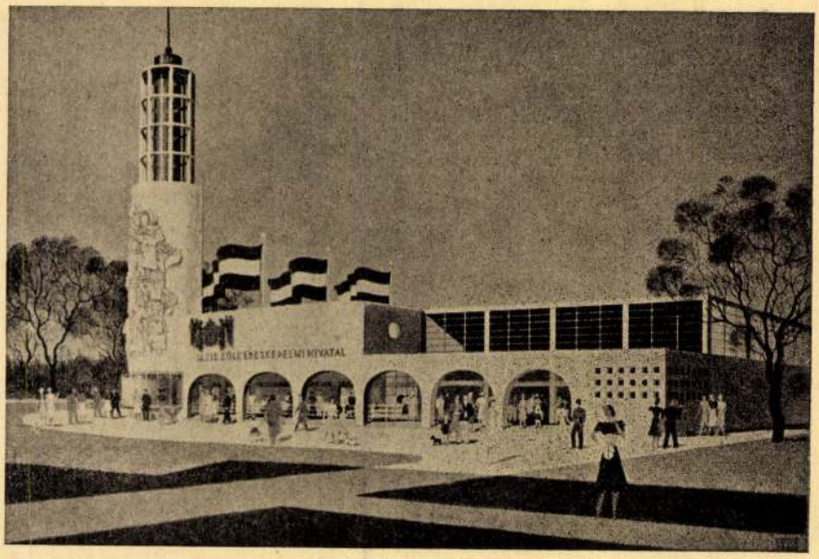

A Külkereskedelmi Hivatal Mezőgazdasági Kiállításon felépítendő pavillonjának terve — Le plau du pavillon projeté pour la Foire Agriculturelle de l'Office R. Hongroise pour le Commerce Exterieur

Tervezte — Composé par: Jálits János és Velits Miklós

ténne, *darabonként* százhetven pengős árban. A „több" pedig legalább is kettő.

Ezzel szemben csak *egy darab* megvételéről tanuskodik a birálati jegyzökönyv. Nyilvánvaló tehát, hogy itt legalábbis egyszázhetven pengőt megtakarítottak, aminek kiadásához még mindig joga volna ragaszkodni a hirdetmény értelmében bármelyik pályázónak.

Csattanóul pedig közöljük olyan feltünő tipográfiával, amint csak lehetséges, a hihetetlen végeredményt:

A pályázatot hirdető közület *a fentiek dacára is olyasvalakinek adta az épület kiviteli megbízását, aki nem tagja a Mérnöki Kamarának és aki a pályázaton a mellőzöttek listáján szerepelt. Olyasvalakinek adta, akinek terveit a zsüri még csak elbirálásra sem tartotta érdemesnek, és akit a birálati jegyzőkönyv a „pályázatra fel nem jogosítottak" közé sorozott.* Amivel természetesen nem akarjuk azt mondani, hogy ez a döntés hibás, mert a kivitelre kerülő terv kiváló. Ellenkezően, igazolni kívánjuk állásfoglalásunkat, amely szerint nem csak és kizárólag a Mérnöki Kamara tagjai lehetnek képességeiknél fogva elsőrendü alkotásokra képesek.

A következetlen kiviteli megbízás ténye megerösít bennünket azon véleményünkben is, amely a pályázatok körül tapasztalható igazságtalanságok és jogi lehetetlenségek eseteiben valószínünek tartja a sérelmezettek javára szóló bírói döntést. Elismeréssel kell adózni azokkal a pályázókkal szemben, akik az őket ért inzultus dacára is béketürésüket bizonyítják, és lemondó gesztussal gavalérosan ajándékozzák munkájukat azoknak, akik kárt okoznak nekik. Ahelyett, hogy az önkényesen kijelölt és professzori göggel müködő bírálóbizottságok helyett a birósághoz fordulva olyan zsürit választanának, amelynek a nevében ott szerepel két megnyugtató szó: „független" és „pártatlan".

* * *

A M. Kir. Külkereskedelmi Hivatal által hirdetett tervpályázat tárgya a Mezőgazdasági Kiállításon felépítendő pavillon megtervezése volt. A feladat megoldása alaprajz és szerkezet tekintetében nem tartozott a nehezebbek közé, hiszen csupán egy kiállítási- és egy propaganda-mozi teremnek, egy-két mellékes helyiségnek kellően kapcsolt elrendezéséről volt szó. Ezzel szemben már nagyobb igényeket támasztott az épület külső megjelenésének artisztikus, ötletes, dekorativ megoldása abban a könnyed és látványos stilusban, ami a modern építészeti formáknak és a reklám-jelleg által diktált játékos elemeknek egyesítéséből származik.

A pályamunkák közül meg kell említeni a következőket:

Jálits János és Velits Miklós árkádos, jól rajzolt terve, amelynek grafikai ábrázolásában a staffázs is sikerült.

ifj. Csemegi József lila tónusban előadott szépen tagozott terve.

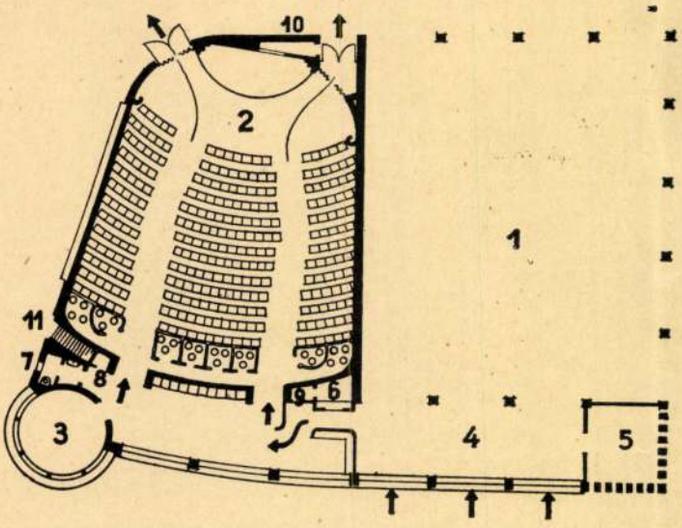

A Külkereskedelmi Hivatal Mezőgazdasági Kiállításon felépítendő pavillonjának alaprajza — Le dessin du pavillon projeté pour la Foire Agriculturelle de l'Office R. Hongroise pour le Commerce Exterieur

Tervezte — Composé par: Jálits János és Velits Miklós

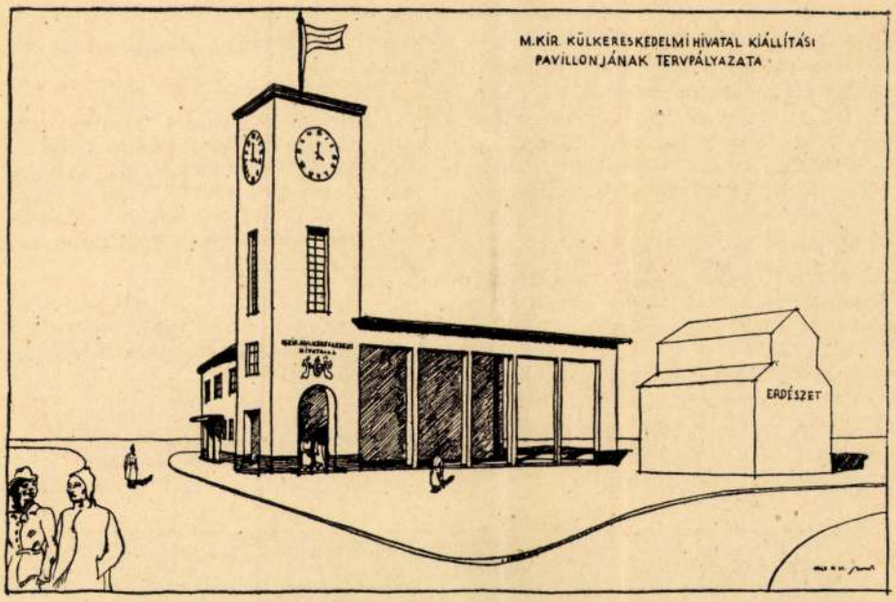

A Külkereskedelmi Hivatal Mezőgazdasági Kiállításon felépítendő pavillonjának terve — Le plau du pavillon projeté pour la Foire Agriculturelle de l'Office R. Hongroise pour le Commerce Exterieur

Tervezte — Composé par: Bezuk János

ifj. Szabó József tervezete, amely a vasbeton diktálta formákat juttatja érvényre.

Bajó Gyula terve összehangolt tömegekkel.
Kállny József tömör, arányos formákkal.

Papp Sándor és *Toldi János* egészen kiváló összhatású, karcsú, magas falnyilásokkal áttört homlokzattal, amelyen a részletek is szépen sikerültek.

Bezuk János egyszerű eszközökkel, de jó vázlatban felhordott terve.

Az első díjat Ehn József és Varga Pál, a második díjat Vákár Tibor, a harmadikat dr. Árvay József kapta, megvették Lengyel Artur tervét. A kiviteli megbízást ifj. Szabó József kapta. *Becz Jenő*

ZENEISZEMLE

Angelica nővér felújítása az Operaházban

Puccini triptichonjának, a három egyfelvonásosnak középső darabját hosszú idő után szinte bemutató számba menő felújításként adta elő az *Operaház.* A színlap misztériumnak nevezi ezt az egyfelvonásost, amelynek szövegkönyvét G. *Forzano* írta, ugyanaz, aki a *Duce* darabjainak, a „Száz nap"-nak és a „Julius Cézár"-nak belső munkatársa volt és aki maga is sokáig foglalkozott operarendezéssel.

Forzano szövegkönyve *a hősnek önmagával és a külvilággal való realisztikus lelki összeütközését viszi a színpadra,* tehát lelki dráma, mint *Puccini* minden szövege és zenéje. A Puccini-muzsikának festői ereje ezeknek a lelki drámáknak egészen a gyökérig lenyúló kifejezésében van.

Az Operaház előadásában nagyon szépen és finoman kidolgozott operát kaptunk, a szemnek feltétlen tetszett amit látott, amit pedig hallottunk, az igen szép zenejáték volt. De valahogyan hiányzott a kettő között a benső összhang, a harmonia és a stilusegység. Ez pedig a legnagyobb bajok egyike. *Puccini* ugyanis a *Forzano-féle* lelki drámát tartalmazó szöveghez olyan zenét írt, ami teljesen alkalmazkodik annak reálizmusához. E zeneműben teljes mértékben az emberi érzésen van a hangsúly és ezen az sem változtat, hogy a szerző az Angelica nővért mystériumnak nevezi, sőt az sem, hogy a zenedráma utolsó pár pillanatában a főhősnő halódása alatt a fényözönben ragyogó templomkapuban csodaként meglátja elhunyt gyermekét. Mindezek mellett a darab lényege mégis csak az öngyilkos címszereplő lelki drámája és a mostani felújításban ehhez a műhöz kaptunk egy szinte giottoi, vagy talán édeskésségénél fogva inkább Fra angelicoi elrendezést, illetve színpadot. A XIV. századbeli festőművészek szellemét emlékeztetik a felső keret, a szálló angyalok, a szépen párhuzamosan megtervezett kolostorfolyosó és a könnyed színek.

Ennek láttán nagyon elcsodálkoztunk, mert akár a giottoi, akár a Fra angelicoi szellemben felépített színen csakis a két műnek megfelelő kor eszmevilágát tudjuk elképzelni. A giottoi freskóművészet elbeszélő és epikus volt, megörökíthette *Szent Ferenc legendáit és életét, Krisztus életét,* a *Szent-Ferenc-rend három fogadalmát, Mária megkoronáztatását,* a *zenélő angyalokat;* de ez az irányzat nem használható fel egy mérgezési lelki dráma hátteréül. Ez az erősen praerafaelisztikus háttér és keret nem keverhető össze egy reálisztikus hatású családi és öngyilkosságú történettel. Ilyen keretben kizárólag nagy jelentőségű jelenetek tervezhetők csak meg, szigorúan a keresztény művészet témaköréből és sohasem az élet kisebb-nagyobb mozzanataiból. A praerafaelista festészet nem tűri az *Angelika nővér*-szerű drámák témakörét.

Itt tehát teljesen külön két síkon halad a mű és a rendezés, ami nagy tévedés, hiszen minden interpretáció-

nak alapfeltétele a belső összhang, a harmónia és ez sajnos az Operaház előadásából hiányzik. Elhisszük, így talán valahogyan mutatósabb a szinpadi kép, készséggel elismerjük azt is, hogy ez így nagyon hatásos volt, de szabad-e a külsőséges hatás kedvéért a darab, illetve az előadás belső összhangját sutbadobni? Bizony a tavaszi margitszigeti előadás, amelyet szintén *Nádasdy* Kálmán rendezett, sokkal sikerültebb volt, mert ott nem nyílt alkalom erre a félremagyarázásra.

A különben szép szinpadi képet *ifjú Oláh* Gusztáv tervezte. Az előadást *Ferencsik* János vezényelte a tőle megszokott gondossággal és kidolgozással. Angelica nővér szerepét *Wargha* Livia énekelte, a fiatal, ragyogó hangú drámai énekesnő, aki felső hangjai ezüstös csillogásával szinte vakít és hogyha valami hiányzik nála, az csak az lehet, hogy nem merített még eleget az életből. Remek alakja kitűnő külsőségeivel a szemnek is majd mindig gyönyörűséget tud nyujtani. Sokat várunk tőle. A nagy párjelenetben megrázó volt *Budanovics* Mária kegyetlen és szívtelen hercegnője. *Basilides* Mária szigorú nővére emelkedik még ki kifejező erejével a sok tehetséges fiatal nővér közül.

A Verdi Requiem minapi operaházi előadásán a basszus magánszólamot *Székely* Mihály helyett *Losonczy György* énekelte. A *Failoni Sergio* kitünő vezénylésével előadott gyönyörü mü ezúttal is mély hatást gyakorolt a szépszámú, hozzáértő hallgatóságra.

Huszka Jenő, a békebeli nagy operettek európaihírű kiváló szerzője, új történelmi operetten dolgozik, amelynek meséje *Kossuth Lajosról* szól. Az *„Erzsébet"* és *„Tokaji aszu"* egészen rendkivüli sikerei után bizonyos, hogy az új Huszka-operett muzsikája is kimagasló értéke lesz a magyar színpadnak.

Krueger Károly, a cincinnati filharmónia elnökkarnagya az idén is nagy zenekari hangversenyeket fog vezényelni a losangelesi *„Hollywood-Bowl"*-ban.

Müsortervezetében *Bartók* és *Kodály* müveit is felvette.

Gui Vittorio, a firenzei Theatro Communale főzeneigazgatója a vendégdirigense filharmónikusaink második bérleti hangversenyének. A nálunk nagyrabecsült orchestermüvész ezúttal mint zeneszerző is bemutatkozik. Bemutatásra kerül: *„Canticum Canticorum"* című nagyzenekarra, vegyeskarra, szoprán és tenor szólóra szerzett kantátája.

Müller Mária, a világhírű német drámai szoprán-énekesnő decemberben ismét vendégszerelni fog az Operaházban.

Ottó Ferenc, a fiatal zeneszerző, akinek *„Júlia szép leány"* című dalművét, amelyet *Nyirő* József szövegére komponált, a mult évben mutatta be az Operaház, új operán dolgozik, melynek története *Balassa Bálintról* szól.

Fotó: Pintér

Salta pavillon (a Magyar Ruggyantaárugyár r. t. érdekközösségében)
az Őszi Lakberendezési Vásáron — Pavillon Salta
Tervezte — Composé par: ifj. Szabó József

Poldini Ede, a világhírű magyar zeneszerző, aki Svájcban él, befejezte új dalművét, amely *Herczeg Ferenc „Balatoni rege"* című színművéből készült.

*

Az idei évadban kerül előadásra az Operaházban *Casella,* a kiváló olasz komponista *„Korsó"* című balettje, melynek az az érdekessége, hogy szövegét a világhírű olasz drámaíró, *Pirandello* írta.

Koréh Endre, a Mozart „Szöktetés a szerályból" című operájának Osmin szerepét fogja a közeljövőben énekelni.

Schaffer Sándor.

Kiadja a: **Magyar Irók, Művészek és Műpártolók Egyesülete**
Elnök: **dr. Morvay Jenő**
Az alapszabályokat a M. Kir. Belügyminisztérium 199.540/1928. VII. számú határozatával hagyta jóvá és 185.736/1934. VIII. a. számú határozatával módosította
Felelős szerkesztő: **Kende Béla**
Felelős kiadó: **Schaffer Sándor**

Tálas Imre

szobrász

KÉVE Művészegyesület kiállitása - Nemzeti Szalonban - szoborral szerepel.

Magyarság
1929.II.5

Tálas Imre

szobrász

KÉVE Müvészegyesület kiállitása - Nemzeti Szalonban - szoborral szerepel.

U j s á g
1929.II.5.

Fáhics Jenő

szobrász

KÉVE Művészegyesület kiállitása - Nemzeti Szalonban - szoborral szerepel.

Nemzeti Ujság
1929.II.5.

Jálics Jenő 35 szobrász
(in: Déry Attila; Budapest eklektikus épületszobrászata
/Művészettörténet-Műemlékvédelem I. /OMF kiad. Bp. 1991

JJ0

SZEMÉLYI RÉSZ

.... nap

/Aradi Nóra/
igazgató

.....ig.

sai alapján irandó munkáinak két
a illetve Adattára részére meg-

H.Jalitsch 766. és 1767. MDK

kömüves és tetöfedö

1770. fizettek az 1761.762.763 és 764-ból visszamaradt fal- és tetötéglákért /H.Christoph Jalics/

Schoen Arnold:A budai szent Anna-templom. 209.-210.l.
?

Taller Jakab

Óras Kassa
XVIII. sz. Eszeje

Asztali óra gr.
Mérán Fülöp hulajd
Csákberény *

Inul

* Luzsenszky György
Gábor bárs altabonagy frendé
leszé Kiszult
aki 1773 bán
hány 1 el.

Kazinczy Ferenc VII. 68.

96. Jalova, g. k. fatemplom.

1839. „. . . cum Eccl. Lig. ad S. Ascensionem D. N. J. Christi." (Schem. Munk. p. 58.)

Még fennáll.

Lásd még: Lehoczky IIIb. p. 303.; Gerecze p. 187.; Zaloziecky p. 37. ábra 21a.

(Bereg m.)

Domfalva.

Jalovai g.k. templom

JALOVA. (Bereg.)

G. k. Gatemplom.

Gereeze, 1906, 1872,

Jalovszky Jakab

puskaminves

1718 tól a külső

kanács tagja

Budán

Schmall

II. 270 l.

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
köszönöm szíves fáradozását, s maradok

teljes tisztelettel

Kartal Emilné.

Nátyásföld Kossuth-hajos utca 3.

M.D.K.

Jaloveczky Thomas.lakatosm.

Pesten dolgozott.Szül.Sz.Miklóson.Róm.k.Pesten polgárjogot nyert,1787.VII.21. 247.o.

Tomcsváry Ferenc: Lakatosipari érdekességek a Magyar Nemzeti Múzeum gyüjteményében. 237.o.

Folia Archaeologica.XVII.1965.Bpest.Múzeumi Ismeretterjesztő Központ.8p.

II. 38

Illyefalvi: Pesti és budai polgárok 1686-1848.....-ig

Név: Jalovski Jakab

Foglalkozás: puszamüvesmester

Szárm.hely: _____

Hitfelekezet: _____ Csal.állapot: _____

A polgárjog megszerzésének időpontja: 1691 előtt (2)

A polgárjogért fizetett összeg forintban: _____

MDK

Jálus Ernö. szobrász

Sidló tanitvány.

(e.a.):)

A Képzömüv. Föisk. növ. kiáll. - Mücs.
Ujság. 1928 máj. 2o. 22.l.

de JAMAIGNE mérnök

1667-es összeállitás magyar várak ábrázolásaiból. Az egyik szignált készitő.

DÓKA Klára: Dunántúli várak tervei a karlsruhei levéltárban. In: A Dunántúl településtörténete, VII. Szerk. Somfai Balázs. Veszprém ; Pécs : VEAB ; PAB, 1989 130-131.p. és ill.

tulajdona volt. Az aranyozott e-
ves díszítéssel gazdag készletet az
vösmester készítette 1717-ben.
atonák, felettük a feltámadt, diadalmas
dés-történet jelenetei láthatók.

Yamaigne Martin

Wilhelm de

l.

Glaser Karlsruhe

127-l.

ei 91.7.

III.

762 (3583).
814 (441).

221.

1905.

Neptun, ki jobb kezében hatalmá-
artja. Körülötte a tenger istenei,
portot, mögötte balról pedig két
i lényeknél közül egynél lyra, egy-
t kagyló és egynél kürtalakú csi-
jja hangszert.

X 592

0578 sz. leirattal 2000 K-án.

ének eredeti cartonja.

263

Jamaigne. térkép rajzoló MDK

A XVIII. sz-ban a Pana Porsony és komárom körötti szakaszát. A Sziget kört. és a Csallóközt ábrázolja. 311. old

Gazdag László: Győr város térképei. 295.o.

Arrabona, 7.1965. A Győri Múzeum Évkönyve. Győr. 1965
Győr-Sopronmegyei Nyomda. Győr

de Jamaéque kapitány.

Esztergom vármak s a Tamás
hegynek tárlati aquarell
képe 1683 bál.

Padeni nh. lt.

Band XIV. No. 25.

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhel

Miután keresményemnek 191 ....

tésénél .....

jelenhetek, keresményemnek átvételére

nevü munkástársamat szóbelileg megbi

Kelt ....., 191 ....

.....

tanu.

.....

tanu.

JAMBOREE
Szabómester

Magyar Iparmű.
2003/3.

5. old.

JÁMBOR Ildikó festő

JÁMBOR Ildikó: Az én Máriám mindig mosolyog /interjú/. = Egyházi Építészet, 2, 1992, 1. 26. ill.

kkor is érezhetően, de ma már vi-
ai — bármily csúf szó is —, kultúr-
Míg a 70-es évek közepétől a kép-
indult a „kultúrpolitikai szigorko-
em mindenki emlékszik, könnyen
világban utolsó éveit élő, igen ak-
aza be volt tiltva, legalábbis nyil-
jelenhetett meg. Pontosan a ma-
olt az a közeg, amely mint közve-
epet játszott abban, hogy ezek az
nyilvánosság előtt is jelen legye-
pt art, land art, performance, mini-
ik. Mint minden diktatórikus meg-
ek „kultúrpolitikai" tiltásrendsze-
textilművészek ki is használták ezt.
ot a megtűrtséget jelentette, de a
0-as évek elején, amikor a képző-
irányzatok még mindig földalattiak

(folytatás a 69. oldalon)

dr. Jámbor Imre, kertépítész-tervező.

Janáky István és Janesch Péter: Nessepalast, Bécsi tervpályázat magyar terve.

A magyar pályamunkát Janáky István és Janesch Péter építészek készítették el, néhány szakértő bevonásával: Mizeológia: Éri István, statika: Steinhausz Tibor, világítás: Debreceni Gábor, kerttervezés: Jámbor Imre

Magyar Építőművészet, 1988., 4-5., 2-old.

Zdubor Imre

az alábbi tervpályázaton kiemelt megvételt nyert egyik terv egyik szerzője

Dr.Reischl Antal: A budapesti Népliget rendezésének tervpályázata.1970. - Magyar Ép.műv.1971.4.sz.2-4.l.

JÁMBOR (Jámbora) János tatai uradalmi ács

1798 Csákvár, E. Zastélg

Sisa = MÉrt. 1997/1-2. 6, 15

Erősségek

a gyűjtemény kapcsolódása az
gyűjteményekhez

a gyűjtemény összetétele

a gyűjtemény egyedi jellege

a gyűjteményhez kapcsolódó
és irattár

Gyengeségek

a korszerű és mély feltárás

elavult tárgyi feltételek

szakképzett könyvtárosok hi
minőségileg

Nagyságos Uram!

Bocsánatot kérve ismételten alkalmatlankodom azon kéréssel, hogy ha ügyem a minisztériummál elintézödik, úgy volna kegyes azt címemre továbbítani.

Reményem szerint ilyen anyagiak miatt most utoljára okozok Nagyságodnak ennyi gondot, mert ügyeimet úgy intézhetem, hogy a jövö évi munkát elöleg nélkül végezhetem s hogy a honorálásra nyugodtan fogok tudni várni.
A most járó összeget azomban még a decemberi kiadásaimba bevettem s mivel az még nem érkezett meg érthető, hogy egy kis bonyodalmat okozott.

Alázattal kérem azért ismételten ügyem sürgös elintézését s szives jóindulatú pártfogását továbbra is kérve maradtam

hálás tisztelettel
Jámbor Lajos.

Düsseldorf. 908. dec-30.

cím: Fürstenwall str. 192. II. ely. bei Glaza.

MŰEMLÉKEK ORSZ. BIZOTTSÁGA
35-1909.
Iratához

M.D.K

Jámbor Lajos

park terverő

A vácrátóti park terverője, valamint a Margitsziget parkjai és az ő neveher fűződnek.

Gy. J.: Szabadtéri fantasem.

Nők lapja, 1966. okt. 1 - 16 lap

Jámbor József
festő

Pest szentezsébet
István út 1.

MKSz 1947

M.D.K.

Jámbor Jenő

"A hires Léderer palota tervezője"-ként emliti a "Morzsák a "Muskátli-asztal"-ról c. tréfás közlemény. A „Muskátli-asztal" művész tagjai között szerepel Jámbor Jenő más müvészekkel, festőkkel, szobrászokkal, épitészekkel, kritikusokkal és irókkal együtt.

Szinház és Élet, Bp. 1905. nov. 26. III. évf. 33. sz. 419.-421. lap

Jámbor János,
rozsnyai
könyvnásoló

l.

Rozsnyai Jámbor János

Budapest, 1941. május 30.

átom!

3-án tartott 35-éves érettségi ta-
t év mulva ismét összejövünk és meg-
ulóját.
k körének nyomtatott értesitőjéből
amunk külön vacsorája junius hó 7-én,
yasszony vendéglőben /Márvány-utca 6/.
a vacsorán résztvenni, hogy ismét
emlékeinket.
sz az összes jubiláló évfolyamok

Vas. Ujs. 1861.

ugatásaikat hallván, s gondolván, hogy talán mint másszor is meg történt valami falusi ismerősem vagy külső tanyai cselédeim valamelyike jön hozzám, hálószobámból hirtelen nappali szobámon keresztül, előszobámba siettem, mely a hálószobámban hagyott gyertya által, nappali szobámon keresztül, csak gyéren lőn megvilágitva, a már akkor villámgyorsasággal beérkezett, s úgyszólván belém ütődött, puskákkal felfegyverzett három lárvás egyént csak alig tudhatván kivenni, a midőn reájok szilárd, kemény hangon kiáltottam : ki vagy? mit keressz? fegyvereiket hirtelen tisztelgési helyzetbe katonásan megvonva, a bal kezem felől állótól azon feleletet nyertem : „mi vagyunk; tessen visszamenni; szónk van az urhoz!“ — Ekkor én is, nekik időt nem engedve fegyvereik használására, a hozzám közelebb álló két alacsony termetü egyént nyakon fogva oly gyorsasággal toltam ki a sötét előszobából, hogy még a harmadikat is, ki ruhám galléránál hátrul ragadott meg, magammal kirántottam, s akkor a kezemben levők egyikét balra, másikát jobbra magamtól ellökvén, a harmadik, a midőn segitségért kiáltozni kezdettem, hihető hogy leüthessen, eleresztett, s csakhamar is fejemen egy ütést kaptam, s ekkor erőmet öszveszedve, lóistállóm felé megiramodtam; a midőn hihetőleg az általam eldobott kettő magát öszveszedve, utánam két lövést tett, de csak gyutacsuk pattanván el, az Isten szerencsésen megmentett. Mire az istállóban kocsisommal vasvillát kapva, kis, vártatva ujra ellenök akartam fordulni, a lármára a konyhán vacsoráló lovászom több nőcseléddel kiugrálván, a rablók kertemen által tova futottak maguk után hagyva másnap megtalált fekete papir álarczaikat.

Az egésznek egyéb szerencsétlen következése nem volt, mint hogy én fejemen tetemes hasitást kaptam s idősebb leányom az ijedségtől az átelleni szobában ájulva találtatott, s még most is nagy beteg.

Ezen borzasztó tény után önként azon kérdés merül fel, mi lesz ebből, ha a közbiztosság hiánya soká tart? s hova fog ez vezetni? — *Ónody Pál.*

Mi ujság?

\+ *Nyilvános köszönet.* A magyar tud. Akademia statistikai bizottsága által tervezett népszámlálás ügyét az egyházmegyék mélyen tisztelt előljárói hazafias buzgalommal karolták fel, s a tabellákat legnagyobb részt már beküldték. Nehány egyházmegyéből ugyan még hiányoznak az adatok, de reméljük, hogy nemsokára ezek is meg fognak küldetni. Jelenleg a stat. bizottság ez adatok összeállitásával foglalkozik s az összeállitás eredményeinek közzétételét a „Statistikai közlemények“ imént megjelent III. füzetében már megkezdé, a következő füzetekben pedig folytatni fogja. Kötelességének tartja tehát, mélyen tisztelt egyháznagyjainknak a népszámlálási adatok gyüjtésében tanusitott buzgó fáradozásaikért és szives közremunkálásaikért a tudomány érdekében, forró köszönetét nyilvánosan kifejezni. A stat. bizottság november 7-dikei gyűlésének meghagyásából. — *Hunfalvy* János, jegyző.

— (*Halálozás.*) Sopronmegyében Szilsárkányban okt. 16-án életének 65-ik évében jobb létre szenderült nt. *Kiss Samuel* szilsárkányi lelkész, a soproni evang. alsó-egyházmegye esperese, a régibb időkben irodalmunkban első rangot elfoglaló Minerva, Hébe, Aurora stb. czimü folyóiratok és zsebkönyvek, a hajdani Prot. Egyházi és Isk. lapok kedvelt munkatársa, s Kazinczy Ferencz személyes barátja, kinek hozzá intézett leveleiből a V. U. tavali folyamában nehány darabot nyilvánosságra is hoztunk. Áldás emlékezetére!

\+ (*Halálozás.*) *Szabó István*, gr. Károlyi György volt uradalmi ügyvéde, élete 56-ik évében kimult. Temetése e hó 10-én volt Nagy-Károlyban.

— (*Tüzvész. Baleset. Tisztujitás.*) *Privigye* (Nyitra), nov. 9. Tőlünk két óra járásnyira fekvő Német-Próna mezővárosban m. hó 27-én este egy gabonával telt pajta ismeretlen tettes által felgyujtatván, ennek következtében 26 (több egészen fából épült) ház elégett. — F. hó 29-kén Aranyos-Maróthon vásár lévén, innét a lévai mesteremberek a sötét éjszakán hazafelé menve, a macskarévi komphoz mielőbb eljutni és egymást megelőzni iparkodtak, nem gondolván az ut két oldalán tátongó mély árokkal. Szemtanu valék, a mint az egymásután haladó kocsik két izben az árokba zuhantak, mely alkalommal egy asszony össze is töretett. A Garan folyó melletti komphoz érve, ott, a csekély viz miatt, a komp egy-egy fordulatra csak három szekeret vehetvén fel, az illetőknek ott vagy fél óráig várakozni kellett. A kompon átkelve, utitársam F. G., lovait a tulparton etetni akarta, de mivel a révészek ellopták félkasát és rocskáját, meg nem tehette. Kivánatos volna, hogy oly veszedelmes utakat az illetők korlátokkal vagy faültetményekkel, a kompot biztos személyekkel, és a folyót, a hol lehet, állandó hidakkal lássák el.

Privigye m. város közönsége nov. 1-én városi tisztujitást tartott. Az előleges tanácskozás következtében 12 tanácsos helyett, csak 6-ot választott, hogy ezek, uj beosztás szerint, több teendővel ellátva, több jövedelmet is huzhassanak. Ezek névsora a következendő : Bresztyenszky Ignácz, biró és árva ellenőr; Zsivny János, főjegyző és árvagyám; Pálik István aljegyző. Tanácsnokok : Machleid József, Pauláth Ferencz, Szirányi János t. egyszersmind a házi pénztár gondviselője, Szmjeskó József t. és adószedő, Sztruhár János t. és mezei kapitány, Vannay Ferencz t. és tőkepénztárak gondnoka.

Nov. 8-ki hetivásárunkon a gabona ára osztr. ért, és pozs. mérőkben számitva, következő volt : buza 4 ft. 40—4 ft. 60 kr., rozs 3 ft. 60—3 ft. 80 kr., árpa 2 ft. 40—2 ft. 60 kr., zab 1 ft. 10—1 ft. 20 kr., kukoricza 3 ft. 60 kr., borsó 6 ft. — *r. l.*

\+ (*Adakozás a Dobó-emlékre*). *Puki Miklós*, Genfben lakó hazánkfia 10 ftot küldött az Egerben felállitandó Dobó-emlékre.

\+ (*Öngyilkosság.*) A „Mátyás Király“ szálloda egyik szobájában egy itteni városi adóbiztos vizzel töltött pisztolylyal agyonlőtte magát.

\+ (*Garibaldi magyar szürt*) rendelt meg Jámbor Endre pesti szabómesternél, ki azt a vitéz tábornoknak már el is küldé.

\+ (*Jótékonyczélu hangverseny*). *Sipos* zongoraművész, Liszt tanitványa a jövő hó első vasárnapján a Muzeumban hangversenyt rendezend a pesti árvaleányház javára.

\+ (*Motozások*). A „N. Nachr.“ és „Wanderer“ bécsi lapok szerkesztőségi irodáiban bizonyos, Magyarországra vonatkozó kéziratok előkeritése végett motozás történt.

\+ (*A baranyai pandurok*) erélyesen üzőbe vették az ott és Somogyban garázdálkodó rablókat; most ismét ötöt fogtak el, kik csupán baltával voltak fölfegyverkezve. Sz.-Dienes környékét egy egészen rendezett rablóbanda nyugtalanitja, mely nem rég jött át Slavoniából; vezére valami Maxi nevü, ki mind mondják, igen tanult egyén volna. E csapat csak nappal rabol, s a szegényeket nem bántja. Az egész vidék remeg tőlük.

\+ (*Rablók.*) Szamosujvár mellett Noszoly helységben egy ottani földbirtokost a napokban éjfél után 8 fegyveres rabló látogatott meg. Be levén az ajtók zárva az ablakon akartak behatolni, azonban a háztulajdonos a zörejre felébredve puskával akadályozta meg a kisérletet. A jelenet egész ostromszint öltött. Alkudozni kezdettek, s a rablók kijelenték, hogy nekik csak eleségféle kell — az éhség kényszeritvén ez aljas kenyérkeresetre. Végre pár kenyér, nehány font szalonna s három czilinder pálinkával, mit a megtámadott az ablakon át adogatott ki — megelégedve távoztak.

\+ (*Nemesszivü földesur.*) Magyar-Bélen Pozsonymegyében a sept. 24-ki tüzvész alkalmával inségre jutott leégettek fölsegélésére a pártoló földesur, Gyioko Konstantin, noha saját kára is mintegy 100,000 ftra rug, mindjárt a csapás után 10,000 ftot ajándékozott, a szegényebb sorsuak élelmezéséről két hétig folyvást gondoskodott, s azt is kieszközlé, hogy a károsultak, az ő jótállása mellett, részletfizetésre előlegezést kapjanak.

\+ (*Óriási bizalmi irat.*) *Mihályi Gábor*, Marmarosmegye egyik országgyülési követe, az e megyebeli románok részről hatvanezer (?) aláirással ellátott bizalmi iratot kapott, az országgyülésen tanusitott magaviselete elismeréseül.

\+ (*Dom Pedro portugall király*) e hó 11-én meghalt.

\+ (*Halálozás*) *Beniczky Flórián*, Pestmegye egykori tisztviselője Zsámbokon élete 68-ik évében meghalt.

\+ (*Állandó szinház Nagyváradon.*) Reszler István, a debreczeni szinház igazgatója Nagyváraddal szerződésre lépett, melynél fogva a város által kijelö lendő alkalmas telekre szilárd anyagból állandó szinházat épit. Költségeit a város tiz év alatt 5% kamatjával visszafizetni köteles; addig a szinház Reszler használatában marad.

\+ (*Rendkiviüli időjárás.*) Franczia-ország némely vidékein a fák ujra virágoznak, sőt Tourenneben 11 érett másodtermésü körtét szedtek, melyek összesen 5 fontot nyomnak.

\+ (*Lisznyai Kálmán*) jelenleg Egerben rendez dalidókat.

— (*Adakozás.*) A Vasárnapi Ujság szerkesztőségéhez mult héten beküldetett :

Táncsics Mihály családja számára : Az orosz határszélről egy volt honvédhuszár (régibb kötelezettségénél fogva) sept., okt., november havi illetékét, 15 ftrot.

(*E czélra begyült eddig e lapoknál összesen 453 ft. 50 kr.*)

Nemzeti szinházi napló.

Péntek, nov. 8. „*Egy szegény ifju története.*“ Szinmü 5 felv. *Feuillet Oktáv* után *Feleki M.* A mai est annál élvezetesb volt, mert a szereplők mitsem mulasztottak el, hogy az előadás minél kerekdedebb s összevágóbb legyen. A „szegény ifju,“ a nemes gondolkozásu „Maxime,“ Felekinek egyik jobb szerepe, kinek játéka, ha itt-ott tán kissé merevnek tünt is fel, de átalában elismerést érdemel. Munkácsi-F-né a büszke „Margit“-ot megható szépen ábrázolta. E két alak oly jó benyomást tesz az emberre, hogy szinte sajnálja, hogy ily két nemes lélek egymást oly sokáig félreérti. Tóth József az öreg „Laroque“ szerepében, s különösen azon jelenetében, midőn Maxime előtt az ennek atyja ellen elkövetett bünét bevallja, kitünő müvészettel játszott. Közönség szép számmal.

Szombat, nov. 9. „*Bánk bán.*“ Eredeti opera 3 felv. Irta *Erkel Ferencz.* A szinház az általános bérletszünet daczára egészen megtelt. Minél többször adják e dalmüvet, annál szebbnek találja mind a kritika, mind a közönség. Gyönyörü szép dallamai mindig népszerüebbekké válnak. A magyar müvészet valódi kincset bir e zenemüben — ez elvitázhatlan tény.

Vasárnap, nov. 10. „*Régi pénzek.*“ Eredeti vigjáték *Fáy Andrástól.* A régi zamatu mű egyes jelenetein a közönség jó izüen mulatott.

Hétfő, nov. 11. „*Az Elizondoi leány.*“ Operette 1 felv. „*Fürdőre kell mennie.*“ Vigjáték 1 felv. „*Férj az ajtó előtt.*“ Operette 1 felv. Nagy közönség. Mindhárom ismeretes apró darabot müvészi szabatossággal, teljes jó kedvvel adták elő az est szereplői.

Kedd, nov. 12. „*Dinorah.*“ Opera 3 felv. *Meyerbeertől.* Teli szinház. Hollósy-L.-né a czimszerepet szokott bájjal és müvészettel éneklé.

Szerda, nov. 13. „*A völgy lilioma.*“ Dráma 5 felv. Az ártatlanul szenvedő, érzelgő liliom, melyet Munkácsy-F.-né igen szépen személyesit, ma is könyeket csalt itt-ott a nézők szemeibe. Hanem azért beteges érzelgés biz az, a mi e németzamatu franczia darabon végig ömlik. Azok az ujabb fran-

czia drámairók (különösen kiknek darabjait Feleki szereti leforditani), nagyon elnémetesednek sentimentalismus dolgában. Ez irány ellen az egészséges világnézet és a magyar jellem érdekében mi is opponálunk.

Csütörtök, nov. 19. „*A Kunok.*“ Eredeti opera 4 felv. *Császár Görgytől*

— *Komlóssy-Kövérné* asszony a következő sorokat küldé be hozzánk :

Nyílt levél a „Vasárnapi ujság“ t. szerkesztőjéhez.

Tisztelt szerkesztő ur! A Vasárnapi Ujság, közelebbi számának szinházi rovatában, az emlitett lap t. szinházi recensense „Lecouvreur Adrienne“-ben történt fellépésem alkalmából, következő megjegyzést tesz : „*A czimszerepet Komlóssy-Kövérné adta, kinek igen ritkán van alkalma bebizonyitnia, hogy ő is szerződött rendes tagja a szinháznak.*“

Hogy a t. recensens urnak e megjegyzése, iránt ami jó akaratból történt, — ezt hinnem, pályámon folytonosan tanusitott kitartó ügyszeretetem, s müködési készségem feljogosit. Kötelességem azonban figyelmeztetni a t. recensens urat arra, miszerint megjegyzése nem egészen alapos, miután tény, hogy csak a mult szinházi évben is, számszerint többször léptem fel, mint első rendű pályatársnőim közül bármelyik. Közelebbről két havi szabadságomat használván, igen természetes, hogy ez idő alatt rendesen nem működtem. Hogy azonban ez idő alatt is mennyire iparkodtam az intézet előnyére lenni, igazolja azon körülmény, miszerint kétszer szólittatván fel az igazgatóság által, hogy szivességből lépnék fel (ugymint „*Parlagi Jancsi*“ és „*II. Rákóczy Ferencz fogsága*“ czimű müvekben) nehogy a kitüzött játékrend, rögtön megbetegedett tagtársnőim miatt megzavartassék — mely az intézetnek — mint mondák — különösen a második esetnél, igen nagy hátrányára leendett — én a felszólitást egész készséggel elfogadtam.

Egyébiránt ha valamelyik tagnak az intézet irányában érzett készségét, elég alkalma nincs bebizonyithatni, ennek oka többnyire szinházunk bel szervezetében keresendő, mely a játékrend készitését, szereposztást, egyes egyének kezei közé adja, és igy a magánérdekeknek legtágasabb tért nyit, nemcsak arra nézve, hogy az érintettek, önérdekeik szerint kényökkedvökre intézkedhessenek, de oly tagokat, kik a játékrend készitésénél közvetve vagy közvetlenül képviselve nincsenek, tökéletesen mellőzhessék, s azokat a közönségnél oly szinben állithassák elő, mintha ritkább fellépésének, a mellőzött, maga lenne oka.

Midőn tehát a t. recensens ur érintett megjegyzését, jelen nyilatkozatomra felhasználnám, egyszersmind kinyilatkoztatom, miszerint én, valamint eddig ugy jövőben is, (amennyiben tér engedtetik) örömmel ragadom meg az alkalmat, ügyszeretetemet és készségemet bebizonyithatni. *)

Pest, 1861. november 11-én, tisztelettel maradván

Komlossy Ida Kövérné.

Budai népszinház.

November 8-án ismét dijmentes népelőadás volt, mely alkalomra Szigligeti „*Vid*“ czimü 4 felvonásos drámája adatott, allegoriával. Roppant közönség, jó előadás.

November 9-én először került szinre a „*Lidi*“ czimü 3 felvonásos pályázó népszinmű. Az eddig előadott három pályázó mű körül ez a legkevésbbé rosz, de azért sikerültnek ezt sem mondhatni. Az egész darab meglehetősen gyakorlatlan kéz nyomát viseli magán. Szerző népszinműnek keresztelte müvét, de daczára annak, hogy notárius és kisbiró fordul elő, inkább hajlik a vigjáték felé. Meséje igen egyszerü. Egy vagyonos gazdának van egy Lidi nevü leánya, kit Marczi, egy fiatal parasztlegény szeret, s ezt a leány viszont szereti. Marczinak alkalmasint nem volna nehéz, Lidit feleségül kapni, de mivel mindjárt első szavára czélt nem ér, nyakába veszi a világot s elbujdosik, maga sem tudja, hova. Ezalatt előáll a notárius s megkéri Lidi kezét, de mivel nevét bölcsen elhallgatja, az apa azt hiszi, hogy nem ezt, hanem a háznál levő vén leányt, Pannát, akarja oldalbordájává tenni. Lidi pedig ugy elbusulja magát Marczija után, hogy napról napra hervad, s talán meg is halna, ha szerencséjére oda nem vetődik egy poéta, ki aztán fölfedezi, hogy hol rejlik a bibé. Erre Marczi is előterem (alkalmasint az égből pottyant le) s a szerelmes pár nehézség nélkül egymásé lesz. A notárius csak most látja hüledezve, hogy felsült, de miután a bajon már segitni nem lehet, hogy üresen ne távozzék, ő meg elveszi Pannát, ki épen hozzá illik. Ez a darab vázlata, egy pár mulatságos epizoddal megspékelve, melyek szorosan nem tartoznak ugyan a dologhoz, de az az egy érdemök mégis van, hogy megnevettetnek. Egypár alak, például a vén leány, a kisbiró, a notárius gazdasszonya sikerülten vannak festve, de a többi elmosódik. A poétát pedig épen fölösleges volt felléptetni; ha a szinlapon meg nem lett volna irva, el sem hinnők, hogy poéta. A mű nyelvezete itt-ott eléggé sikerült; de Lidi egyszerü parasztleány létére nagyon is czifrán beszél. Az, is hiba, hogy a darab, „népszinmű“ czime daczára, nem igen tükrözi vissza a magyar népéletet. A benne előforduló kevés népdal sikerült. Az előadás is jó volt.

Adattak még a hét folytán : „*Peleskei notárius,*“ „*Mátyás diák,*“ „*Fiatal keresztanya,*“ „*Szerelem és örökség,*“ „*Három szin,*“ *Nem tudja, mit akar,*“ és „*Szép molnárné.*“

*) Nincs okunk, e nyilatkozatot észrevételekkel kisérnünk; az igazság érdekében csupán annyit kell megemlitenünk hogy szinházi tudósitónk szóban forgó megjegyzése nem akart egyéb lenni, egy köztudomásu tény egyszerü megemlitésénél. Abban sem panasz, sem szemrehányás nem foglaltatik. *Szerk.*

Szerkesztői mondanivaló.

5838. **Mezőlak.** Seregély Gy. lelkész urnak. A Teleki-szoborra mult nyáron beküldött 38 ft. 43 krt., ön hiveinek ohajtására, f. nov. 12-én ön czime alatt postai uton visszaküldöttük.

5839 **Békés.** Sz. K. A derék czikk leghőbb ohajtásaink egyikével találkozott. Köszönet. A kép készül. Az uj igéretre számolunk.

5840. **Bucsuzás barátaimtól.** Nem lehet az effélét most fennhangon elmondani. Tessék az illetőknek egyenkint besugni.

5841. **Szilsárkany.** K. E. A czikkek itt vannak. Nem válaszoltunk, mert nemcsak hogy elutasitva nincsenek, hanem várják a megjelenhetés napját, melyet — mint máskor is irtuk — előre meghatározni, felette ritkán áll hatalmunkban. A teljhatalomnak és szerkesztői absolutismusnak vannak határai — Istennek hála! és fájdalom!

5842 **Hideg ősz van . . . .** Az ilyenért még hüvösebb klimába teszik most át az embert. De hát mirevaló is az a panasz és buslakodás ?

5843. **Sárospatak.** V. G. Sajnáljuk, hogy kivánságát nem teljesithetjük. Foglalkozásaink száma és természete nem engedi, hogy az ön müvére begyülendő előfizetési pénzek kezelését elvállaljuk. E részben több jótékony czél veszi eddig is igénybe figyelmünket. A mellékletek kiadó-hivatalunkat illetik. Ugy tudjuk, hogy az illető bélyeg-stb. dij 80—100 ft. közt változik, egyszeri szétküldésnél. Egy előfizetési iv beküldését kérjük.

5844. **B.-Gyarmat.** Rendes levelező. Csodálkozva fogják önök r. levelező urak, leveleiket ezután a lapok hasábjai között hiában keresni, s azok helyett gyakran puszta hirdetéseket találni. „Sors bona, nil aliud“ — mondta Zrinyi. De azért szivesen látjuk a leveleket ezután is.

SAKKJÁTÉK.

99. sz. feladvány. — Cook I. B.-től New-Yorkban.

Sötét.

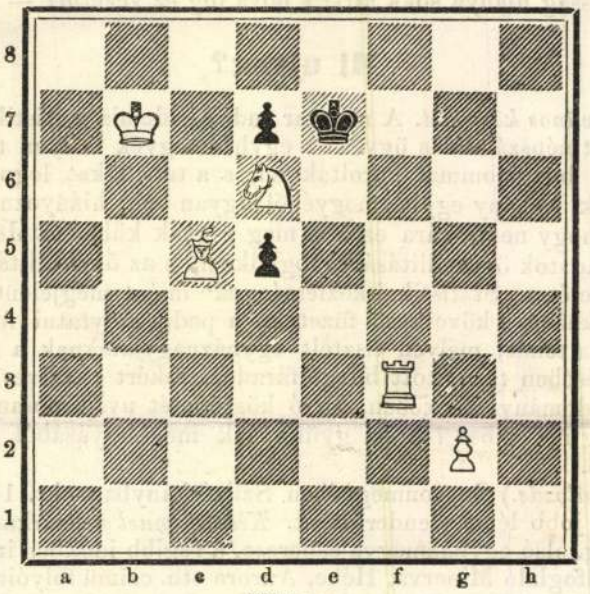

Világos.

Világos indul, s 4-ik lépésre matot mond.

Rövid értesités. Minthogy a beküldött megfejtések közöl egyik sem helyes, mert 1) B c 4 — c 5 lépésre Sötét 1) F f 6 — g 7 2) F g 7 — f 8 3) g 6 — g 5 huzásokkal a négy lépéses matot kikerüli : a 94. sz. f. megfejtésének a helyes megfejtők nevéveli közlését másik öt hétre elhalasztjuk. V f 4 — f 3 lépésre 1) F f 6 — g 5 2) F g 5 — e 3 : a felelet.

HETI NAPTÁR.

Hó- és hetinap	Katholik. és Protest. naptár		Gör.-orosz naptár	☉ Nap- kelet		☉ Nap- nyug.		Izraelit. naptár	☾ Hold- kelet		☾ Hold- nyug.	
	November.		Nov. (ó)	ó.	p.	ó.	p.	Kislev	ó.	p.	ó.	p.
17	Vasár.	F. 26 B A. v.	F25Ger	5 A 21 Kal.		7	8	4	22	14	4	1	7	9
18	Hétfő	Eugen. Hild.	JenőOd.	6 Pál püsp.		7	9	4	20	15 Beer	4	40	9	9
19	Kedd	Erzsébet öz.	M. Erzs.	7 33 vértan.		7	10	4	20	16	5	28	9	4
20	Szerda	Valoisi Bód.	Jolán	8 Mihaly		7	11	4	19	17	6	23	9	53
21	Csütör.	B. Asszony a.	B. A. b.	9 Onesiph.		7	12	4	19	18	7	27	10	34
22	Péntek	Cziczelle sz	Cziczel.	10 Erastus		7	14	4	18	19	8	38	11	7
33	Szomb.	Kelemen p.	Kelem	11 Victor		7	16	4	17	20 12Sab	8	42	11	85

Holdnegyed : ☉ Holdtölte 17-én, 2 óra 23 perczkor délután.

TARTALOM.

Kászon-Ujfalvi Szabó János. (Arczkép.) *Vass József.* — Egy várromon. *Jánosi Gusztáv.* — A debreczeni kastély. (Folytatás.) *Jókai Mór.* — Egy tatár estély. — Képek a hazai népéletből. (Képpel.) — A magyar irodalom érdekében egy nagy lépés előre. — *Déznáról Kalugerig.* (Ábrákkal.) — Konyár-tihanyi-sóstó-fürdő. *B. K.* — Erdélyi magyar levelek a XVII-ik századból. — **Tárház.** Egy ezred év előtt és után. — A vasmegyei gazdasági kiállitás. — Irodalom és müvészet. — Egyház és iskola. — Közintézetek, egyletek. — Ipar, gazdaság, kereskedés. — Balesetek, elemi csapások. — Mi ujság? — Nemzeti szinházi napló. — Budai népszinház. — Szerkesztői mondanivaló. — Sakkjáték. — Heti naptár.

Felelős szerkesztő **Pákh Albert** : (lak. magyar-utcza 1. sz.)

Kiadó-tulajdonos **Heckenast Gusztáv.** — Nyomtatja **Landerer és Heckenast**, egyetem-utcza 4. szám alatt. Pesten 1861.

Jámbor Lajos
Lámpa mellett, olaj

Magyar Képzőművészek Segitő Bizottsága. Művészeti kiállitás, 1914. 4 1.

10

i-család birtoka, akik amely 148o-ban itte-
nak adják cserébe. Az 1562-1563 évi
t 14 adóköteles háza van. 1598-ban Pas-
3-1634-ben a nógrádi nahije községei kö-
72o-ban 8 magyar háztartása van.
mán iró ujgörög stilusu kúriákat épit-
y Iván, a nógrádi megyei muzeum megalapi-
ával megjelölve, amely azonban már a
ben volt.
tengelyü, egyutcás település.

n fogantatás/
temploma volt. A mai templomot 174o-
daliven olvasható 1744-es évszám a be-

nosan áll. Előreugró középtoronnyal.
vilik. Kapuzata félkörives zárókővel

Jámbor L. festőművész
Ruhamosás
Tárkányi Jenő gyüjt. pótkatalógusa, 1919

b munkadíjának

339. kép. *24. (Mss. II. 5.) Psalt*

nyal díszített kék betű. A betű felső része hoss
szőkeszakállú mókás fejben végződik, míg a
kis inda nyúlik el a lap alsó széléig. Belül, arar
alapon, a betű alsó részében nagy tollú kék pá
a felső részében kéttestű, egyfejű sárkány látha

MDK

Jámbor Györgyné

V. Orsz. Iparm. kiáll. Mbcs. 1965.

M. D. K.

JÁMBOR György né

420. sz. épület: 3 férőhelyes lakás nagyobb szobájának berendezése

Társ. Tervező. Mezier ~~Pál~~ Sándó

Repr.

Egressy Imre. Kísérleti lakások, új berendezések az óbudai lakótelepen

Magyar Építőművészet 1961. 1. sz. 12. l.

M.D.A

JÁMBOR Györgyné

514. sz. épület 4 férőhelyes lakás

Kisebbik szobájának berendezése

Társtervező: Peresztegi József

Resz.

Egressy Imre: Kísérleti lakásol, új berendezésen az óbudai lakótelepen

Magyar Építőművészet 1961. 1. sz. 8. l.

Jámbor József

nebrásztanonc

6 elemi, 2 iparisk.

1 iparrájz

10 hónap, jeles

Tanár Vasadi Ferenc

Iparrajziskola 1904

ZSÁMBÉK

Török mecset maradványai

A zsámbéki romok. VV
1855, 38 l.

M.D.K.

Jámbor Györgyné belsőépitész

Munkái az Iparművészeti Váll. kiállitásán

Karxx Hajlitott szék, repr.

Kovács Zsuzsa : Uj ülőbutorok, uj lakástextiliák
Magyar Epitőművészet 1965/ 3 . 50 -51.l.

Fámbor György

Gyermekszoba belsőjét kösli a lap (Lőrinci Ülőbútor KTSz).

Ipari Művészet, 1968. 5-6. sz. 47. P.

Jánabor Gizella

1896/97 - 1900/1

Ferképzomfoiskévk

95. l.

hunderts (Berli[illegible]3). Fr[illegible]lander, Die Niederl. Malerei d. XVII. Jahrh. (Berlin, 1923). Glück, Rubens, Van Dyck und W. Kreis (Wien, 1933).

FLAMBOYANT (francia), a késői gótikában előforduló, lángnyelvszerű motívumokból összeállított gazdag mérmű (l. o.); a csúcsíves építészet utolsó évtizedeire annyira jellemző, hogy a gótika e késő, hanyatlásában is pompás korszakát F.-nak nevezik róla.

FLAMENG (ejtsd: *flaman*), 1. *Francois*, francia festő, * Párizs 1856, † 1923. Népszerű történelmi festő és jeles portretista. Cabanel, Laurens tanítványa. Művei közül fölemlítendők: Barbarossa Frigyes Nagy Károly sírjánál (Beaune); Napoleon Waterloonál (Sidney); Murat a francia lovasság élén (Luxembourg Múzeum); 6 freskó a Sorbonne emeleti vesztibüljében stb. Legújabb műve az Invalidusok dísztermének dekorálása; kompozícióban és koloritban egyaránt kiváló, megkapó jelenetekben örökíti itt meg a francia hadak tetteit ősidőktől kezdve a világháborúig.

F., 2. *Leopold*, francia grafikus, * Brüsszel 1831. Első tanulmányait Calamatta vezetése mellett végezte, majd 1853-ban Párizsban telepedett le. Metszett és karcolt régi és új mesterek után, saját eredeti munkái is vannak. Különösen sokat dolgozott a Gazette des Beaux Arts részére. Kiváló munkái: Rembrandt Antóniája és az Éjjeli őrjárat. 1866. nyerte el a Médaille d'honneur-t.

FLANDIN (ejtsd: *flander*), *Eugéne Napoleon*, francia festő, * Nápoly 1809, † 1876. Főkép tájképfestő és jónevű orientalista. A francia kormány Aszszíriába küldte s útjáról készült tanulmányrajzait litografálva Voyage à Ninive cím alatt adták ki. (Párizs, 1856). Képei közül fölemlítendő: Velence kavernái, Bagdad látképe. A francia hadsereg bevonul Algirba (Versailles).

FLANDRIN (ejtsd: *flandren*), *Hippolyte-Jean*, francia festő, * Lyon 1809,

Jámborné

Holzer Rózsa

festő

l.

Jámbor Alajosné

Holzer Rózsa

Jámborné
Holzer Roisi

Templombejárat, rézkarc az Omike Műbarátok Köre kiállításából, regr.

Mülz és Jövő
1929. XIX. 266 l.

MDK

Jámbor Alajos

három évre az országos képzőművészeti tanács tagjává nevezték ki

A magyar orsz. képzőm. tanács. Építő Ipar 1908. jul. 12. 285.l.

Szivessy épitész-

Kárpáti A: Magyaros épitészeti...kiáll. a N. Szal.-ban. Magy. Iparmüvészet, 1930. 162 l.

J ámbor

Bálint Zoltán/1871-1939/, Jámbor Lajos/1869-1955/ közös irosájuk munkája például a millenniumi kiállitás főkapuja.

Zsolnay Terézia, M. Zsolnay Margit: Zsolnay

Corvina 1974 192.o.

MDK

Jámbor épitész

Lelkibetegeknek jeligéjü pályaterv

A kecskeméti tébolyda tervpályázata. Vállalkozók Közlönye, 1906. 17.sz. ápr. 22.

MDK

Jámbor épitész, első kitüntetés

Az Erzsébet-szobor pályatervei. Vas.Ujs. 8.sz. 19o2. 49.évf. 121-122 l. képpel.

MDK

Jámbor és Bálint müépitészek, nagybányai gör.kat.
templom terve

Vállalkozók Közlönye. Bp.1908. aug. 5. 91.

MDK

Jámbor épitész

Magánépitési engedélyek Budapesten. Vállalkozók Közlönye. 1909. dec. 22. 4 l.

MDK

Jámbor épitész

Bálint Zoltán: Londoni levél. A Ház. 1908. I.4.sz.
84 [illegible] 1.

MDK

Jámbor építész

a szatmári városi közkórház tervpályázatán 1000 korona jutalom

Művészet 1908, 64 l.

MDK

Jámbor I. dij

Kórház tervezés Bpesten. Vállalkozók Közlönye, 1906, nov. 28. 5 l.

Jámbor

Bálint Zoltán: Magyarország a IV. monzai kiállításon. Magyar Iparművészet. 1930.

160, 169 l.

MDK

Jámbor és Bálint
I.dij

Állami számvevőszék pályaterve.

Vállalkozók Közlönye. 1909. nov. 24. 1 l.

MDK

Jámbor és Bálint

Nagykanizsai főgimn. és társasház tervpályázata.

Müvészet, 1904. 278 l.

MDK

Jámbor és Bálint bpesti müépitészek

Főgimnázium épités Nagykanizsán. Vállalkozók Közl.

19o9. jan. 13. 5 l.

MDK

Jámbor, Bálint és Kőrösi
3ooo koronás dij

C-s: Az uj tőzsde-palota tervei. Mücs. 19oo. 2.sz. 17 l.

MDK

Jámbor és Bálint Bp. épitészek

Kulturpalota épitése Szatmárott

Vállalkozók Közl. 1909, márc. 17. 4 l.

1050

Kisdorog (Orlau)

R.k.plébániaház, 49. szám, földszi
lámos barokk lezárás. Épült 1793-b

(Knábel Vilmos, 1954)

MDK

Jámbor és Bálint

Jakab Dezső: Die Gefolgschaft Edmund Lechners.
A Mügyüjtő. 1930. 8-9.sz. 245-47 l.

M. D. K.

JÁMBOR műépítész

Nagyhárya város megbízza a művészlelet épületeinek tervezésével (1910)

Bálinttal

Péti István: A nagyhányai művészlelet

Bh. 1954. 74. l.

M. D. V.

JÁMBOR mučepitéa

Nagybánya városa a művésztelep épitkezésének tervezésével bízza meg ~~1910~~ (1910)

Péti István: A nagybányai művésztelep
Bp. 1954. 74. l.

MDK

Jámbor épitész

Kárpáti A: Magyaros épitészeti ... kiáll. a N. Szal-ban. Magy. Iparmivészet, 1930. 161 l.

MDK

Jámbor és Bálint épitészek
3ooo koronás III.dij.

Tőzsde-épület pályázata. Műcsarnok, 1899. 31.sz.
472 l.

Jambor és Bálint

Vármegyehára Debreczenben
1912.

Vrod

Ecs Debreczinkepesk.

41.l.

K

Ostyasütők, délmagyarországi

IX. 123.

MDK

Jámbor és Bálint épitészek

Magyar Pályázatok, 1905-6. 2. sz. 22-23.l.

MDK

Jámbor és Bálint épitészek

K.M.: Architekturánk Párisban. Épitő Ipar, 1899. 51. sz.

ődje, az Országos Képtár vásárolta
a Szépmüvészeti Muzeum csak 19o6-
ait a müvészet barátainak. Már egy
egkezdte, igen helyesen a külföldi
et emlékeinek gyüjtését, a francia
megvásárolva Daubigny Villerville
ekmüvét, Boudin tájképét és különös
el sem fedezett Gauguin Téli tájké-
korai alkotását. Éles szemre és pom-
sarro Pont Neuf-jének megvásárlása
őben. Az állam erőfeszitéseit 19o7-
okrata, gróf Pálffy János is támo-
Daubigny-tájkép, két Troyon-kép és

MDK

Jámbor, Körösi és Bálint épitészek

Magyer Pályázatok. 1903. 2. sz. 19-21.l.

MDK

Jámbor és Bálint

Erzsébet királyné emléke. Épitő Ipar 1911. 9.1. Képekkel.

MDK

Jámbor és Bálint

Magyar V.: Erzsébet királyné emléke. Épitő Ipar 1910. 75.l. Képekkel.

MDK

Jámbor és Bálint iparművészek

Gerő Ö: M. interiörök. M.Iparművészet 1913. 177 l

Bálint és Jámbor épitészek. MDK

A Mücsarnok termei egészen megteltek a pálya
müvekkel, nagyméretü, gipszöntésü alkotásokkal
A pályázat alapjául fenti é.müvészek XXXX
dijkoszoruzott térrendezőterve szolgált,
ez alapon kellett az emlék modelljét 1:1o,
a királyné alakját 1:3 arányban készitení.

Mücsarnok. - Kiáll.

Az Erzsébet-emlékmü.

Müvészet. 1913. 2o5,-6.1

MDK

Jámbor

É 1903 289 l.

MDK

Jámbor és Bálint

A Műcsarnok téli tárlatából. Uj Idők 1903. 474.l.

Jámbor és B álint M.D.K.

Lásd B álint és Jámbor

Koczogh Ákos: Debrecen.

Magyar Epitőművészet 1963/2. 41.1.

Jámbor MDK

Nyaralótelep teljes látképe, vizf.

Nyaralótelep háztipusának látképe, rajz I-II.

Millenarnok 1903/4. téli kiáll.

MDK

Bálint és Jámbor.

a bizottság egyik tervet sem fogadván el, a beérkezett pályaműveket 3 kategoriába osztotta be.
Az I. kategoriába jutottak közös munkájukkal.

Az I.kat.-ba jutottak között ujabb pályázatot hirdet a bizottság, minthogy kétharmad szavazatot egyik pályázó sem ért el.

Irodalom és Müvészet.- A Vörösmarty -szobor.
Vas. Ujs. 1902. 49.évf. 41.sz. 675.l.

MDK

Jámbor és Bálint

Elek A.: Az uj Nemzeti Szinház pályatervei. Az Ujság 1913. jan. 22.

MDK

Jámbor és Bálint müépitészek

Réti I: Nagybánya. A Műbarát, 1922. II.

218. l.

MDK

Ferenczy Valér: Nagybánya. Magy.Nemz. 1940.
szept. 24. 9.1.

MDK

Jámbor műépítész

Bálint és ő tervezték a VIII. ker. köztemető út 21/23. sz. alatti háromemeletes bérházat. Az épület 1910. augusztus 1-én vált lakhatóvá.

Dr. Sidó Zoltán: Budapest főváros lakásügyi intézményei. Városi Szemle, Bp. 1912. évf. 726. l.

V.

MDK

Jámbor

Az Erzsébet-emlékmű elhelyezési terve. A pályazat I.dijának nyertese Balint és Jámbor műve. Képek a 80, 81.oldalon.

Művészet,1910.évf. 80, 81.l.

Jámbor, ép. MDK

16.sz. Építészeti rész: 1500 K. /IV.csoport./

Az oszlopcsarnokok tisztán dekoratív hatásuak, nincs feljutás hozzájuk.

Hauszmann, Kertész, Kosztolányi és Spiegel az architektura stilus-tisztaságát kiemelik.

Hermann-Ottmann: A pályázat eldöntése. Erzsébet emlékmű. Magyar Iparművészet. 1916. 258-262.l.

Jámbor és Bálint, építészek

M.D.K.

magyar pavillonjának udvari n.a
nézete az 1900-évi párisi világ-
kiállításon, a főbejárattal.

Polóczi Antal: Az 1900-évi párisi
világkiállítás.

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye, Bp.
1901. 35. köt. 189. old.

Jámbor és Bálint, építészek

M.D.K.

4.a

magyar pavillonjának udvari sarok nézete az 1900. évi párisi világkiállításon.

Palóczi Antal: Az 1900. évi párisi világkiállítás.

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye, Bp.

1901. 35. kötet. 190. old.

MDK

Jámbor építész

Magánépitési...engedély. Épitő Ipar, 1909. dec. 26. 498. o.

Jámbor MDK

A szabadságharc-szobor
Vállalkozók Közlönye, 1907. jun. 19.

MDK

Jámbor

Részvett a Szabadságharc szobor-palyazaton.

Lyka K.: A Szabadságharc szobra

Uj Idők 1907.évi 38.sz.

MDK

Jámbor és Bálint

Az ötödik ker. uj zsidó-templom pályázata. Vasárnapi Ujság 1899. 13. sz. 202.l.

M.D.K.

Jámbor

A párisi világkiállitás magyar iparmüvészeti osztályának installációja

Társtervező: Bálint

A világ iparmüvészete Párisban. 1900. Szerk; Fittler Kamil és Györgyi Kálmán
Györgyi Kálmán: Az iparmüvészet a párisi kiállitáson
Klny. Magyar Iparmüvészet 190o évi folyamából

7.1.

Jámbor és Bálint épitászek M.D.K.

a világkiállitás magyar pavillonja

repr.

György Kálmán: Az iparmüvészet a párisi kiállitáson
~~Az iparmüvészet~~ a világ iparmüvészete Párisban .1900.
zerk. ittler Kamill és György Kálmán
Klny. magyar Iparmüvészet 190o. évi folyamából 149-151

MDK

Jámbor

A Kossuth-emlékmű pályázat. Kallós, Bálint és Jámbor műve. Megvétellel kitüntetett pályamű. Repr.

Művészet, 1902. 215.l.

MDK

Jámbor és Bálint, Ligeti Miklós

A Vörösmarty-szobor pályázaton pályamunkájukkal az 1000 koronás IV. díjat nyerték. Repr.

Művészet 1903. 217.l.

MDK

Jámbor, Kőrösi és Bálint

Művészet 1903. 220.l.

MDK

Jámbor

Szinkör épités Kolozsvárott.

Vállalk. Közl. 1909. jul. 14.

MDK

Jámbor és Bálint épitészek és Zala György szobrász

Az Erzsébet királyné szoborpályázaton 1o.ooo koronás I. dijat nyertek

Erzsébet királyné szobra. Vasárnapi Ujság 1902. 7. sz. 1o6-1o7.l.

MDK

Bálint és Jámbor, építészek

a szabadkai városháza pályatervein részt vett.

Magyar Pályázatok. V.3.

Művészet, 1907. 216.1.

MDK

Jámbor

Az Erzsébet-emlékmű-pályázat. Részlet Zala, Bálint és Jámbor művéből. Repr.

Művészet, 1902. 101.l.

Jámbor építész

Nyilatkozata a nemzeti építészetről.

P.N.930.Márc.9.

Jámbor

Több tervvel szerepel a magyar építészek kiállításán a Nemzeti Szalonban.

N. U. 930. IX. 7.

MDK

Jámbor

Az Erzsébet-emlékmű-palyazat. Zala, Jambor és Bálint műve. Repr.

Uj Idők, 1903. 26.sz. 594.l.

MDK

Bálint Zoltán és Jámbor épitészek ,Szirmai Antal festöm.

B. és J. épitészeink szerencsésen alkották meg a párisi kiállitás nemzetek utcájának egyik érdekes,feltünést keltö magyar palotát. Hazai müemlékeink csoportositása. - Pusztulás a sorsa ennek is, mint a kiállitás többi palotájának, s hogy maradjon emlékeztetö Szirmai A. szép kis dombormüvü képet készitett ércbe öntve.

A párisi kiállitás magyar palotájának ércképe.
Cas,Ujs. 1900. 857,-58.1. Képpel.

MDK

Bálint és Jámbor építészek

Lechner Ödön közvetlen követői ápolják leghivebben a lechneri tradiciókat.
Szatmári vigadó.
Magybányai szinház ennek legszebb példái.

? : Kiállitás ?
Magyar Épitömüvészet.1930. 9.sz. 23-24.l.

MDK

Jámbor

Az Erzsébet-emlékmű-pályázaton tizezer koronás dijjal kitüntetett Zala, Balint és Jámbor közös műve. Repr.

Művészet, 1902. 100.1.

Jámbor és Bálint

"Erzsébet királyné emlékének" cimmel Rm. számol be a szoborpályázat eredményeiről.
A két müvész első dijat nyert, de pályamüvüket a kritika nem tartja olyan jónak, mint a második dijas Vermes és Kaszab müvészek alkotását.
Jámbor és Bálint szintén a várhegyre tervezték a szobrot, de oszlopcsarnok nélkül. Kifogásolja, hogy a két kitünő müvész pályamüvénél az architektura sulypontja rossz helyre került, a részletek nehezek, egyéni profil nélkül valók."
A HÉT, Bp. 1910. febr. 13. XXI. évf. 7. sz. 111-112. lap.

MDK

Jámbor

Az 1913-iki Erzsébet-emlékmű-palyázat a zsüri által megvásarolt palyamű Zala György Bálint és Jámbor műve. Repr.

Művészet, 1913. 212.l.

MDK

Jámbor

Az Erzsébet-emlékmű második pályázatára beérkezett munkák közül kiváló figyelmet érdemel Zala-Bálint-Jámbor műve.

Lyka Károly: Uj Erzsébet-emlékművek.

Uj Idők, 1903. 26.sz. 596, 597.l.

Az Irásbeli-emlékek" második pályázatára
beérkezett munkák közül Kiváló díjjelmet
érdemel Zala-halint-vemhor műve.

Lyka Károly: Új irásbeli-emlékmivek.

Új idők, 1905. 26.sz. 596, 597.t.

MDK

Jámbor

Az Erzsébet királyné emlékszobor pályázaton a 3ooo koronával jutalmazott negyedik csoportban Bálinttal közösen készitett pályamüvével 15oo K-t nyert.

Müvészet 1916, 81 l.

MDK

Jámbor

A Bálint-Jámbor-Zala, Erzsébet-emlékmű terve.

Lyka Károly: Az Erzsébet-emlékmű.

Művészet, 1902. 105-110.l.

MDK

Jámbor és Bálint, Zala György

Az Erzsébet-szobor pályatervei: a Várhegy és az emlékmü a Lánchidtól nézve, repr. Fentiek pályaterve

Vasárnapi Ujság 1902. 116.l.

MDK

Jámbor és Bálint, Zala György

Erzsébet királyné emlékműve, repr.

Vasárnapi Ujság 1903. 25. sz. 404.l.

Jámbor építész M.D.K.

Lásd : Bálint és Jámbor

preisich Gábor: Bp. építés városépitésének története a kiegyezéstől a Tanácsköztársaságig

Bp. 1964. 133.1.

Jámbor és Bálint M.D.K.

Díjazva az uj Nemzeti Szín ház épitésére kiirt tervpályázaton / 191 /

Preisich Gábor: Bp. városépitészet története a kiegyezéstől a Tanácsköztársaságig. Bp. 1964. 99.l.

MDK

Jámbor

Pályatervet küldött be az Erzsébet királyné emlékmű tervpályázatára. Jámbor és Bálint terv.

Magyar Építőművészet, 1910. 10.sz. 28.lap

MDK

Jámbor és Bálint

Az alábbi pályázaton II. dijat nyertek

A Munkásbetegsegélyző pénztár tervpályázata. Magyar Épitőművészet 1907. 8. sz. 40.l.

MDK

Jámbor

Az Erzsébet-emlékmű-pályazat Zala, Balint és Jámbor műve. Tizezer koronas dijjal kitüntetett mű. Repr.

Művészet, 1902. 103. l.

MDK

Jámbor, Kallós és Bálint

Pályamunkájukat megvásárolták

Kossuth-emlékmü pályázat. Müvészet 1902. 225.l.

MDK

Jámbor és Bálint

A szatmári városi közkórház tervpályázatán dijat nyertek

Tervpályázatok eredménye. Építő Ipar 1908. aug. 2. 307.l.

MDK

Jámbor és Bálint épitészek

Az alábbi pályázaton III. dijat nyertek

Az Épitőmunkás-Otthon pályázata. Épitő Ipar 1908. szept. 6. 349.1.

MDK

Bálint és Jámbor, épitészek

A Belvárosi Takarékpénztár igazgatósága máre. 25.-én döntött a tervpályázat tekintetében. A 2., 13., és 38./36?/ sz. pályaműveket 6000 koronával dijazta.

B. és J. a 38. sz. "Mehkas B.T." joligés i közös tervezői.

A Belvárosi Takarékpénztár tervpályázata. Magyar Epitöművészet. 1908. 6. sz. 31. 1.

MDK

Bálint és Jámbor, építészek

A Belvárosi Takarékpénztár tervpályázatán 6000 koronás díjat kaptak.

Művészet. 1908. 204.1.

MDK

Jámbor és Bálint

Ligeti M. müteremháza.

Hall-részlet, repr.

Hall-részlet, repr.

Amüvész háza és más munkásságok.
A Ház. Épitőmüvészeti folyóirat. 19o8. I. 4.sz.
77,78.l. Repr. 87,88.l.

Jámbor és Bálint

K

cód

s

Elek Artur:

Az új Nemzeti Szinház pályatervei.

Az Ujság.

1913. jan. 22.

Szent Pál lefejezése.

'a, olaj, 18·5 × 14 cm.
imor prímás vette a bécsi cs. k. műcsarnok ár-
erésén.

Beszédes Kálmán: Az esztergomi érseki képtár. Esztergom, II., 1875., 43. szám. — Maszlaghy: Az esztergomi érseki képtár. Új Magyar Sion, VII., 1876., 111. l. (Annibale Carracci.) — Földváry Istán: Az esztergomi érseki képtár. Fővárosi Lapok, XIII., 1876., 760. l. (Annibale Carracci.) — Rényi 16. l. (Annibale Carracci.) — Z.: Az esztergomi érseki képtár leírása. Új Magyar Sion, XVI., 1885., 763—764. l. — Maszlaghy II., 110. szám. (Annibale Carracci.) — Lepold—Lippay 55. l.

'MBRIAI FESTŐ, XV. század

Madonna Jézussal

élkörös felső záródással, fa, tempera, 113 × 62 cm.
estaurálta Nikássy Lajos 1934.

MBRIAI FESTŐ, XVI. század eleje

vascsata

pronázás

, olaj és tempera, egyenként 27·5 × 42·5 cm.
Bertinelli-gyüjteményből.
staurálta Endrődi Sebestyén, 1915.

Jámbor

MDK

épitész

Zsolnai épületkeramiai munkálatai:

Korányi Sándor Bp-i épitkezése , Homlokzat /Bálint és Jámbor 1908/ a Szabadkavidéki Takarék-épület külső diszei , eozinos lapjai./ Jakab D.1908/

76.o. 32. jegyzet.

NIKELSZKY GÉZA: A Zsolnay -gyár művészete. Pécs. 1959.

Jámbor MDK

építész

Zsolnay főbb épületkerámiai munkái 1912-ből:

Debrecen város szákházának homlokzata/J á m b o r és B á l i n t /; amarosvásárhelyi Közmüvelődési ház homlokzata diszekkel és tetőcsucsokkal / K o m o r és J a k a b / 1912.

A bp-i fasori ref. templom homlokzati diszei /Á r k a y Aladár/.

40-41.o.

NIKELSZKY GÉZA : A Zsolnay-gyár müvészete.
Pécs. 1959.

Jámbor

építész

MDK

A Zsolnay-gyár készíti/1900/a Zala György-féle műterem homlokzatdiszeit és Zala nagy dombormüvét; a szatmári szálloda és Vigadó külső diszeit/B á l i n t é s J á m b o r/ a marienbedi pergola /S c h w e n s o n 1903/ a budapesti Pénzügyminisztérium pyrogranit diszeit /F e l l n e r 1903-4/.

39.o.

NIKELSZKY GÉZA : A Zsolnay-gyár művészete.
Pécs. 1959

BDK

125937. Jámbor, épitész

a Bálint ép.-el közösen tervezett 4 emeletes ház IV. Váci-utca 159 hrsz. megépitésére.

Megépitési engedélyek Budapesten.
Vállalkozók Közlönye. 1907 jun. 12. 6.1.

MDK

Jámbor,épitész

Bálint ép.-el és Ligeti Miklós szobrásszal
közös tervét a biráló bizottság megvette.

A Szabadságharc-szobor tervpályázata.
Vállalkozók Közlönye. 19o7.jun.12. 5.1.

MDK

Jámbor és Bálint épitészek

szabadkai városház tervpályázat, 12oo korona
II. dij

Magyar Pályázatok, 1907. V.évd. 1.sz. 28 l.

MDK

Jámbor és Bálint épitészek

pesti m.ker.bank tervpályázat

Épitő Ipar, 1905. okt. 29. 362 l.

MDK

Jámbor és Bálint épitészek

épitési engedély

Vállalkozók Közl. 1909. aug. 11. 3 l.

MDK

Jámbor és Bálint

pályamüve 4ooo koronával jutalmazva.

A Milacher-féle kutpályázat... Müvészet, 19o3.

65 l.

MDK

Jámbor és Bálint

műépitész, Grand-prix

Classics: Párisi kiáll. kitüntetései. Mucs. 1900.
326-7 l.

MDK

Jámbor,épitész

125938.Grill nev. Bálint és Jámbor VIII.S ándor tér.
3 sz.

a VII.Akácfa u. 4960 hrz sz.
4 emeletes ház.

Magánépitési engedélyek Budapesten.

Vállalkozók Közlönye. Bpest.1907.máj.29. 5 l.

MDK

Jámbor épitész

A mü- és középitési szakoszt. ülése...
Epitő Ipar, 19o9. nov. 21. 47.sz. 438 l.

földvár vagy későbbi palánkvár
ett.

(n. 1908, 71 — Zolnay László, 1954)

Jámbor

Az Erzsébet emlékszobor pályázatára készitett pályamüvét bemutatja a lap.
Repr.

Képes Családi Lapok, Bp. 1903. juni. 28.
XXV. évf. 26. sz. 421. lap

MDK

Jámbor, építész
a római magyar kiállítás múlott
tervpályázatán Bálint-tal közösen
a II. díjat nyerte.

Tervpályázatok predmínye. - Épitő Ipar, 1910.
129. l.

Dominicus, opus suum

a primo usque ad ultimum diligenter

recognitum, publicat ad utilitatem

et lucem omnium

Impressum Parisiis, anno

Domini millesimo quadringentesimo - quinto, die

[illegible]

Jámbor, épitész

Bálint épitésszel közösen az elsö, hatezer koronás pályadijat nyerte meg.

Müvészet.1911. 42.l. Az Erzsébet-emlékmü elhelyezésének tervére hirdetett pályázat.

KD K

63914. Jámbor, épitész

Bálinttal közösen tervezte a Kmetty-u. 3047. hrsz. kétemeletes házat. Lederer Károlyné, engedélyt kaptak.

Epitö Ipar. 1910. jun. 14. Magánépitési engedélyek.

MDK

Jámbor, Ligeti és Bálint

Az alábbi pályázaton pályamunkájukat /repr./ az első kategoriába osztották.

A Vörösmarty-szobor pályázat. Művészet 1902. 328.l.

MDK

Jámbor és Bálint

Főhomlokzat, repr.

A Munkásbetegsegélyző pénztár tervpályázata.
Magyar Épitőművészet 1907. 8. sz. 25.l.
Repr. 30.l.

MDK

Jámbor és Bálint és Zala György

Tahi Antal sirja, repr.

Uj Idők 1904/5. XI. 5. sz.

MDK

Jámbor és Bálint

Ligeti M. müterem háza.

Stefánia-uti homlokzat, repr.

Oldalnézet, repr.

A müvész háza és más munkásságok. A Ház.Épitő-müvészeti folyóirat. 1908. I. 4. sz. 77,78.l.
Repr. 85,86.l.

MDK

Jámbor és Bálint

Magyar Pályázatok 1907. 3. sz. 9-12.l.

MDK

Jámbor, Zalá és Bálint

pályamüve az Erzsébet emlékmü pályázatra
lo oco koronás dijjak kitüntetve

Müvészet I. évf. 19o2. 2. sz. kép: loo, lol, lo3. o.

MDK

Jámbor - Zala - Bálint

Czakó E: A torinói kiáll. M.Iparművészet, 19o2, V., 4.sz. 145-68 l.

PÁLYÁZATI

HAZÁNK FELSZABADULÁSÁNAK 2

Húsz év nem nagy idő a történelemben, húsz esztendő egész új történelmi kor gazdasági és társadalmi körülmények, Magyarország formálodott itt a húsz e

Uj, szabad s emberibb életunk kibonta a felszabadulás ténye nélkül. Április tősebb dátuma, szabadságunk születésn

Megváltozott életünk alakulásáról, fe teles és megragadó képet adnak. A fel szet született, s ez az újfajta muvés fajta módon vall népünk megváltozott

MDK

Jámbor és Bálint

Az Erzsébet emlékmü környékének rendezése

Müvészet XII., 1913, 2o6-11 o.

.....

....

sal foglalkozo könyvet, röviden

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ki irt róluk könyvet és melyik
dik emlékükhöz?

.....

.....

.....

Jámbor Dezső

MDK

Bálint és Jámbor 1900-ban épitik a párizsi világkiállitás magyar pavilonját, melynek nagyesarnokát Vágó Pál huszárrohamot ábrázoló festménye diszitette.

Dr.Kismarty-Lechner Jenő: Lechner Ödön. Bp. 1961. 130.l.

MDK.

Jámbor Benedek antalos

Jámbor Endre üzlethirnhat

Belváros, Uri u. Trattner-ház

1861.- Hanelokzat és alapr.

MDK-A-II-1/302.

MDK

Jámbor Bálint

Farkas I.:A halhatatlan törzsvendég. Lechner Ödön és művész asztaltársasága. Pesti Hirlap 1936. máj. 21. 11.1.

MDK

Jámbor András, festö

4o.	Keresztfán.	Aquarell.
59.	Hüvösvölgyi táj.	"

Bpesti Föv.Képtár.-Képzőmüv. Ip.Müv. és Foto Kiáll. Kat
1940.jan.3.-22.

MD K

Jámbor András, festö

Gyümölcsösben Aquarell.

Bpesti Föv.Képtár. -Képzömüv. Ip.müv. és Foto kiáll.
1948.jan.3.-22. Kat.

Jambor Alajosné

Holzer Rózsa

festő

V. Pannonia u. 25

MKSz 1947

Fámbor Lajos

Az amerikai Munkácsy-céh kiállításait rendező bizottság tagja.

PH.929.V.30.

Jámbor Lajos

Az amerikai Munkácsy-ek kiállításait rendező bizottság tagja.

M·929.V·30

Fámbor Lajos

Amerikában 'élő' magyar művészek York Art Guild megalakulásával a kiállítást rendező bizottság tagja.

M.929.V.26.

Jámbor Lajos műépitész

A monzai római IV.nemzetk. iparmüv.kiáll.-on aranyéremmel tüntették ki, a magyar osztály müvészi berendezésének tervezéséért.

N.U.930.IX.26.
M.930.IX.26.
P.H.930.IX.26.

M. D. K.

JÁMBOR Lajos építész

(1877 –)

A debrecen volt megyeháza Bálint

Zoltánnal. 1910.

Balogh István: Debrecen. 92. l.

Jámbor Lajos
Első próba, olaj

Téli tárlat. Műcsarnok. 1919-20. 13 l.

vete a magyar területen, úgyanis
alig egy esztendőt tölt a magyar
bérmálás szentségével erősiti meg
egyéniségének Szent Istvánra tett
la, Anasztáz és Asztrik - munkáss
irott kutfőinek elsője a Gesta Un
szerepet tulajdonit néki a magyar
keresztelte meg. A porta speciosa
Adalbert ugy állitja, Szűz Mária
pártfogóját, E felfogást csakis u
Esztergomban, ahol Szent Adalbert
kultuszának egész kivételes gazda
tuszok szokása szerint tulment a

A jelenet és a párbe
gikus dráma hatására lehet gondol
ikonografiai kialakulásában a kitu
Lehetséges, hogy Esztergomban, épe
gikus formában is élt az ország
azokkal a szavakkal és mondatokka
nonján látjuk.

a dráma

Jámbor Lajos
Kirándulók, olaj

Téli tárlat. Mücsarnok, 1919-2o. 13 l.

Önök b.címére mielöbb á

MDK

Jámbor Lajos müépitő, zsinagóga terve, II.dij, 2ooo ft

Pályanyertes müépitészek. Mücsarnok 1899. 155 l.

M.D.K.

Jámbor Lajos és Bálint Zoltán épitészek

Együtt tervezték az uj Nemzeti Szinház épitésére beküldött pályázatukat, amellyel az egyik dijat megnyerték.

"Milyen lesz az uj Nemzeti? c.
Szinházi Élet. Bp. ~~1965~~ 1913. jan.26-febr.2.
II. évf. 4. sz. 5-9. lap

Jambor Lajos
épitész

Kabdebo Bp.
U. C.

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS [illegible]
346. 1927
Érk.: 1927 év szept. hó 13. n.

méretekben azonnal szállithatok:

bárminemü görpálya és iparvasuti sineket;
kavics-, föld-, kő- és faszállitókocsikat;
forditókorongokat, forditókorongok vasgarnituráit,
és forditólemezeket;
hordozható-, fix-, és iparvasuti váltókat;
acélkerékpárokat minden nyomtávhoz;
lokomobilokat, épitési és centrifugál-szivattyukat,

ölcsönhasználatra is!

Torony-órákat

templomok, kastélyok, városházak, laktanyák és gyárak részére, minden kivitelben a legjobb anyagból és legpon-

erkezettel jótállás mellett készit:

Kálmán és Társa toronyóra-gyára

záló és fémcsiszoló műintézet

VII., Dembinszky-utca 32. sz.

vező fizetési feltételek!

és árlap ingyen. — Számos kitüntetés.

PALÓCZI ANTAL

ola oszloprendjei

III. KIADÁS.

ók Közlönye" kiadóhivatalában kapható.

Ára 5 korona.

---

ivattyut

célra és üzemre szállitanak

ző Béla és Társa

tyu és fecskendő speciálisták

FUDUK

vasszerkeze

BUDA

V., Révész-ut

TELEFON 19—19.

*

Gyá

durvacsavarokat, vash caissonokat, szegecs kat, szegecselt v mindennemü vasszer

---

TELEFON SZÁM: 25-11

A GYÁRI OSZTÁLY GY

VASBETÉTES ÉS CSÖ MŐSZÖLT NAGYOBB MÉRETŰ CSÖVE

ÁTERESZE TURBI CSA

SZAB. GÉPPEL GYÁRTOTT KARMANTYUS-CEMENTCSÖVEKET

CSATORNÁZÁSI ÉS VIZTELENTÉSI CÉLOKRA, ÍPAR TELEPEK ÉS HÁZAK CSATO NÁZÁSÁ

ÁNYMOZAIK ENTLAPOKAT

ANHÁZAK, TEMP. OK, FOLYOSÓK, NYHÁK, UDVAROK RDÁK, ÜZLET-ELYISÉGEK STB. BURKOLÁSÁRA

MDK

Jámbor Lajos épitész, sz. Bpest 1869.

A párisi kiáll. magyar termei. Vas. Ujs. 51.sz.
1899. 46.évf. 849-85o l. képekkel

MDK

Jámbor Lajos épitész

Heltai Jenő: Magyarok Párisban. Vas. Ujs. 14.sz. 1900. 214 l. Képekkel

MDK

Jámbor Lajos épitész II. dij

Magy.Mérnök és Epitészegyeltből. Vállalkozók Közlönye, 19o7. febr.13.

MD K

Jámbor L.,épitész.

Bálint Z. és Faragó G.-val diszitette a pesti dunapartot. /A 11. diszitö csoport közül ök a 8. voltak./

Makoldy József: Ipset diszitése május 1.-én. [illegible].1919 máj.4. 11o.1.

Jámbor Lajos 46 építész
(in: Déry Attila: Budapest eklektikus épületszobrászata
/Művészettörténet-Műemlékvédelem I. /OMF kiad. Bp. 1991

1907. Tivadi Lantos Sebestény
szobor talapzata

SZEMÉLYI RÉSZ

.... nap

/Aradi Nóra/
igazgató

.....ig.

sai alapján irandó munkáinak két
a illetve Adattára részére meg-

Jámbor

Frommer Lajos

épitész

l. Jámbor Lajos

L.

Szendrey-Szentiványi

534. l.

Gyúrói { róm. kath. plébánia VII. 193. –
római temető VII. 193. –

— urnatemető VII. 193

Jámbor Lajos, [építész?]

A Fészek klub épületét
„Bálint Zoltán és Jámbor
Lajos építette át." (1921?)

– : Jubiláló Fészek

6.

ESTI HIRLAP, Bp. 1971. ápr. 14.

2) Jámbor Lajos
építész.

a volt legfőbb Állami Számvevőszék
/ma Külügyminisztérium/
debreceni megyeháza.

Rádos: Magyar építészettört. 312.
Műszaki Kiadó 1971.

1) Jámbor Lajos
építész

Bálint Zoltánnal a Hauszmann irodá-
ban kezdett együttdolgozni.
/1869-1955/.
Művek: 1900-as párizsi világkiállítás
magyar háza,
Rados: Magyar építészettőrt. 512.
Műszaki kiadó 1971.

Fromer

Jámbor Lajos

(Fromer)

építész

szül. 1869. Pest.

Műegyetemen végzett

1891.

Kismarty Lechner J.

közlése

1963. nov. 23

Járubor (Frommer)

Lajos

épitéss

nül. 1869 Bpest

l.

Perepatits

144. l.

A m. kir. vallás és közokt.
74437. szám alatt kelt s a L
intézett rendeleltének mása.

Dr. É b e r L á s z
zottságának előadója részére
emlékeinek tanulmányozására
engedélyezvén, utasitom a IX.
ez összeget a Müemlékek országos nyugtájára elszámolás köt

MDK

Jámbor és Bálint épitészek Budapest

az alábbi pályázaton I. dijat nyertek

A nagykanizsai főgymnazium és társház tervpályázata.
Magyar Pályázatok 1904-5. 2. sz.

MDK

Jámbor és Bálint

a munkásbetegsegélyző-pénztár székházának tervpályázatán ezerkoronás II. dijat nyertek

Művészet 1907. 268.l.

MDK

Jámbor és Bálint

a magyarországi épitőmunkások orsz. szöv. bérház-pályázatán III. dijat nyertek

Müvészet 1908. 336.l.

MDK

Jámbor, Bálint, Zala

A budapesti Erzsébet emlék. Épitő Ipar. 1903. 29. sz.

MDK

Jámbor és Bálint, Zala György

pályamunkájukat az alábbi pályázaton az első kategoriába osztották. Repr.

A második Erzsébet-emlékmű pályázat. Művészet 1903. 244.l.

MDK

Jámbor és Bálint épitészek, Zala György szobrász

Magyar Pályázatok 1903. 6. sz. 15-17, 30.l.

MDK

Jámbor és Bálint épitészek

Magyar Pályázatok 1905-6. 5. sz. 5-9.l.

MDK

Jámbor és Bálint

tervezték az alábbi épitkezést

A nagybányai városi nagyszálló épitése. Vállalkozók Közl. 1908. okt. 7. 7.l.

Bálint és Jambor

építési

iroda

Magyar Pályázatok

1905 – 6. 527. 5–9

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása

Engedély

.....

a műhelyfőnök vagy
aláírás

8. sorsz. Műhelyi minta. —

Bálint és Sámbor 7L

ep. Bpest

Cred

M. Pásárata

1904/5. 2 sz.

(A nagykanizsai fő-
gymnasium és társkár
tevepásárata)

I. Dij.

..... *műhely.*

yfőnökség!

év ..... hó ..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

tam

évi ..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Bálint, Zala, Jambor

3

31 z.

30 z

wod

Épitő Ipar. 1903. 29 z.

(A budapesti Évsétet emlék. Képekkel)

Bálint és Jambor

ép.

Zala Győri szobra

Magyar Pályázatok

1903. 6 sz. 15-17.

30 l.

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhely

Miután keresményemnek 191 ..... év

tésénél .....

jelenhetek, keresményemnek átvételére .....

nevü munkástársamat szóbelileg megbizta

Kelt ....., 191..... é

.....

tanu.

.....

tanu.

Bálint és Jámbor

epitészek

csod

Pa 183, 184. l
186, 187. l.
188, 189. l
190, 191. l.
192, 193
194

reálliskola igazgatóságától.

sitő.

..... osztályu tanuló a

.....

.....

l elégtelen előmenetelt tanusitott.

....

..... hó .....

osztályfő.

.....

ire Szeged.

Jámbor

Rauscher Miksa

Hornyánszky Viktor R

A nagykanizsai főgimnázium és társház tervpályázata. ~~Bálint~~ és Jámbor, ~~Boszrucker Lajos~~, Sándy Gyula és ~~Förk Ernő, Hajós Alfréd~~ és Siklós Árpád, Vágó László és József, Steinhardt Antal, Rauscher Miksa, Strobl Miksa pályatervei. Magyar Pályázatok, II. 2.

(Művészet 1904
278. l.)

12/Pz

gbízható kenésre vonatkozó ajánlásait majdnem a világ összes automobil- és traktorgyárosai helyesnek ismerik el.

Raba	—	—	—	BB	A	Mb	B	A	CC
Renault	BB	BB	C	BB	BB	C	BB	BB	C
Rip	BB	A	—	BB	A	—	BB	A	—
Wendestock	BB	A	—	BB	A	—	BB	A	—
WD kerekes	B	A	CC	B	A	CC	—	—	—
WD lánctalpas	BB	A	C	BB	A	C	BB	A	C

GARGOYLE MOBILOIL

kkor valódi, ha a fenti védjegy van rajta a piros nyal.

COMPANY R.T.

Sürgönycím: Vacuum.

rdapest. — 80470.

Jambor Lajos

U. 1762

Vspraadow
98 VI/16

Jambor Lajos

Epitem

U. 800.

Tamibor Lajos

Wod

Ko

Zámbor László

epitem

Bród

A párisi kiállítás

magyar termei. Vas Lap

848–850. l. Lepekkel

1899.

s a művészt arckképével.

Eletrajza is van a

850 lapon

esetleg felh.

Jambor Lajos

[illegible]

[illegible]

Vas Lap 1904. 209

MŰEMLÉKEK ORSZ. BIZOTTSÁGA
315-1908. szám.
Érkezett: május 18án.

Ideiglenes nyugtatvány

Kvo, azaz kettőszáz koronáról, mely összeget a felfalusi templom freskói lemásolásának díjazása fejében előlegképen a Műemlékek Orn. Bizottságától fölvettem.

Budapest, 1908 április 30.-án.

Jámbor Lajos.

A szűrszabószakma hattyúdala

Példás élete miatt Rómában ez év március 23-án avatta boldoggá a pápa herceg *Batthyány-Strattmann László* (1870–1931) orvost. Bécsi orvosi tanulmányai után a kiváló szemspecialista saját vagyonából kórházat alapított 1900-ban Kittsee (Köpcsény) számára, ahol ingyen kezelte a rászorultakat, és ezzel érdemelte ki a „szegények doktora" elnevezést. Mindezt kétnyelvű emléktábla hirdeti a főbejáratnál, a családi kastély pedig néprajzi múzeumként szolgál. (Az osztrák–magyar–szlovák hármas határon álló intézményről lásd bővebben a Magyar Iparművészet 2002/2. számának 44. oldalát). Itt vendégeskedik 2003. márciustól novemberig *Lackner Mónika* és *Granasztói Péter* rendezésében a *Cifraszűr – Hétköznapi viseletből nemzeti szimbólum* című kiállítás a budapesti Néprajzi Múzeum anyagából, illetve a Magyar Nemzeti Múzeum történeti képcsarnoka és a Magyar Nemzeti Galéria grafikai gyűjteményének képkölcsönzéséből.

Ezúttal a tárlat egyetlen vonulatát kiragadva követjük nyomon a katalógus kísérő tanulmányai alapján a paraszti ruhadarab avanzsálását arisztokratikus és polgári miliőbe, majd a szűrkészítés lassú kihalását a céh 1872-es feloszlatása és az első világégés okozta radikális politikai, társadalmi, gazdasági változások következtében. Az első feljegyzések a 18. század második feléből valók a cifraszűr birkapásztorok, csikósok, gulyások és kondások körében való elterjedéséről, amely a Dunántúlról haladt a Nagyalföld és Erdély felé. Bár a reformkorban a honi arisztokrácia főleg a díszmagyarral tiltakozott az osztrák uralom ellen, az 1847-es országgyűlési választásokon báró *Podmaniczky Frigyes* már cifraszűrt öltött. Gróf *Teleki Sándor* Kolozsvárott az 1840-es években kapott rendekbe magyarországi barátjától, *Csuzy Pál*tól egy somogyi cifraszűrt, gyorspostakocsin. Az 1848–49-es forradalom és szabadságharc leverése után a tábornoknak külföldre kellett menekülnie, és távollétében halálra ítélték. Belgrádon át jutott el Párizsba és Londonba, majd Jersey szigetén lelt átmeneti otthonra. Itt találkozott 1852-ben *Victor Hugóval*, aki ekkor kezdte ott közel két évtizedes száműzetését. Teleki az emigrációba is magával vitte cifraszűrét – ezt a „hungaricum unicum"-ot, ahogyan ő nevezte –, és ágytakaróként használta. Az egzotikus ruhadarab a híres francia írónak rendkívül megtetszett, *Charles* fia pedig 1853-ban fotót is készíttetett Telekiről, aki a cifraszűrbe burkolózva ül a szőnyegen. Amikor Victor Hugo saját tervei szerint felépíttette a Hauteville-házat Guernsey szigetén, Teleki neki ajándékozta a cifraszűrét, amelyet barátja dolgozószobájának tölgyfa mennyezetére rögzített romantikus díszítésül, de a ritka példány további sorsáról – sajnos – nincs információ.

Magyarországon az 1850-es évek derekán az úgynevezett Bach-korszak tiltó rendelkezései valósággal fellobbantották a felsőbb társadalmi körökben is a hazafias viselet iránti érdeklődést, és a cifraszűr nemzeti jelképpé lett. 1859-ben országossá vált a nacionalista divatmozgalom, és a ruhatervezők a paraszti viselet egyes elemeit használták fel magyaros kreációikhoz. Kimondottan a cifraszűrre specializálódott *Jámbor Endre* pesti szabómester modellsorozatában, amelyet saját folyóiratában képekkel és pontos leírásokkal publikált, később pedig szabásmintákat is közölt kollégái számára. Az ennek alapján készített öltözékeket finom anyagokból varrták, gyakran zsinórzattal dekorálták, és főleg bálokon és más társadalmi rendezvényeken viselték a férfiak,

Fehér cifraszűr színes díszítéssel / White felt cloak of shepherds with coloured ornamentation
Szentgál (Veszprém megye), 1890-es évek

Fotó: Winter Erzsi

Fotó: Winter Erzsi

számol be a *Férfidivat* közlöny 1860. november 25-i száma. 1860-tól már nők és gyerekek is hordtak cifraszűrt az eredeti, paraszti minta szerint – amint az a *Hölgyfutár* az évi Divatkép-mellékletéből kiderül –, *Monaszterly és Kuzmik* divatszabóságának kivitelezésében. Az úri szabók mellett a szűrszabók is dolgoztak az arisztokrácia és a polgárság megrendelésére. Mintakincsük a stilizáltan florális mellett figurális ábrázolásokra is kiterejdt, sőt, naturalisztikus zsánerjelenetek vagy hazafias mondások is gyakoriak voltak. Bár ez a divathullám Pest-Budán csak néhány évig tartott, vidéki városokban a cifraszűr-módi továbbra is megmaradt, noha az 1867-es kiegyezés után végleg elvesztette protestáló szerepét és nemzetiemléma-jellegét. Ami a parasztságot illeti, a 19. század utolsó évtizedeiben az általános gazdasági fellendülés nyomán a tehetősebb gazdák nem a munkában, hanem templomba járáshoz, avagy esküvői viseletként használták, és az uraságí kocsisoknak is afféle szolgálati díszruhájává vált. Bár a céhrendszer 1872-es megszűnése elsődlegesen a szűrkészítés és az értékesítés liberalizálódásával járt, az első világháború éveiben a lakosság elszegényedett többsége már nem tudta megfizetni az árát, a posztógyárak kizárólag a hadseregnek szállítottak egyenruha-alapanyagot, a trianoni határok pedig az addig egységes felvevőpiacot is szétszabdalták. A harmincas években már legfeljebb csak ünnepi viseletre rendeltek gyermekeiknek kisméretű cifraszűrt a falusi nagybirtokosok, városokon pedig a színészek, orvosok és gyógyszerészek.

A vendégkiállításon bemutatott cifraszűrök többségének kiváló állapota is azt mutatja, hogy csak kivételes alkalmakkor viselték. Így például az 1890-es évekből való, Veszprém megyei példány kivételes jellemzője a vörös mező túltengése a fehér részek rovására, és azoknak a szentgáli kondásoknak a számára rendelték, akik az 1896-os budapesti millenniumi kiállításon a néprajzi faluban hordták. A fehér alapon fekete-barna mintás és többszörös Kossuth

Fehér cifraszűr barna és fekete díszítéssel / White felt cloak of shepherds with brown and black ornamentation
Kalotaszentkirály (Kolozs megye), 1910 körül

Frommer Lajos

Lisd

2

Exlibr. 57

..... *mühely.*

yfőnökség!

év ..... hó ..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... szamu .....

am.

évi ..... hó .....

.....

sajátkezű aláirás és munkásszám.

Frommer Lajos

építész

rod
E

Építő Ipar. 1894. 6 füz.

(Cement és gipszpallók-
ból építendő magaló)

_____ *műhely.*

főnökség!

_____ hó____n történő kifize-

_____ indokából személyesen meg nem

_____ szamu _____

n.

vi _____ hó_____

_____

sajátkezű aláírás és munkásszám.

Frommer Lajos

= Jámbor Lajos

Az 1900-ki párisi kiállítás magyar pavillonjának terv-pályázatán az első díjat a bíráló bizottság Balint és Frommer Lajos művének ítélte oda

Épitő Ipar

1898. 86. l.

..... *mühely.*

...főnökség!

...v ..... hó ..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... szamu .....

...m.

...évi ..... hó .....

.....

sajátkezű aláirás és munkásszám.

Frommer Lajos

ép.

mód

Építő Ipar. 1896.
352. l. (Az eredeves
kiállítás (Andrássy
uti főbejárójk rajz-
mellékletteel)

Serverte Fonti.

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhely

Miután keresményemnek 191 ... é

tésénél .....

jelenhetek, keresményemnek átvételére

nevü munkástársamat szóbelileg megbiz

Kelt ....., 191...

.....

tanu.

.....

tanu.

Ez Jaimbor Lajos

Jaimbor 3550.

Frommer Lajos, műépítő; szül. 1869-ben Budapesten. Tanulmányait Berlinben végezte, hol azután egy évig Wohlgemuth-nál, Kayser és Gronheinsnél dolgozott. ~~Tanulmányait~~ Visszatérve Budapestre Krencrer, Alpár és Lechner műépítők irodáiban talált alkalmazást. 1895-ben a milleniumi kiállítás I.-ső számú (Andrássy úti) főkapujára kiírt pályázaton első díjat nyert s a kivitellel is megbízatott.

Ezredéves orsz. kiáll. A Képrőművészeti csoport képes tárgymutatója. Budapest. 1896. 46. l. — Vasárnapi Ujság. 1896. 32. szám. (Az ezredéves kiáll. kapui; képpel).

Jambor

epiten

U. 578

TOST és MOLNÁR BUDAPEST,
mű- és tájkertészek VII., István-út 50. sz.
Elvállalnak: **Kertek, parkok** tervezését, **alakitását**, rendezését és fenntartását, alkalmi és állandó **növénydiszitést, balkonok** kiültetését stb. stb.
Telefon 88-75. sz.

Pályázatok állásokra.

Kövezőmesteri állás. Kassa szab. kir. város csatorna- és vizmüve igazgatóságánál egy állandó javadalmazásu városi kövezőmester fog alkalmaztatni. A kövezőmester feladata leend a város utcáin keletkező burkolatok állandó javitása s illetve a burkolati hiányok azonnali megszüntetése. Felhivatnak mindazon kövezőmesterek, akik ezen állásra pályázni óhajtanak, hogy eddigi alkalmaztatásukról szóló bizonyitványaikkal, nemkülönben erkölcsi bizonyitványnyal felszerelt kérvényeiket a javadalmazásukra vonatkozó igényeik megjelölésével március 30-ik napjáig Göndör Gábor, a vizmüvek igazgató főmérnökéhez, Kassán nyujtsák be. Az állás legkésőbb április 15-én elfoglalandó.

Műszaki rajzolói állás. Erzsébetfalva község elöljárósága pályázatot hirdet a mérnöki hivatalnál betöltendő egy napidijas műszaki és épitési rajzolói állásra. Dijazás havi 120 korona. Épitőipariskola végzése megkivántatik. Ajánlatok Orbán Béla községi mérnökhöz adandók be.

Utmesteri állás. Máramaros vármegye törvényhatóságánál üresedésbe jött a XI. fizetési osztálynak megfelelő fizetéssel és lakbérrel s a gondozására bizott th. közutak minden kilométerje után 10 kor. utiátalánynyal javadalmazott alsószinevéri törvényhatósági utmesteri állásra pályázat hirdettetik. Felhivatnak a pályázni óhajtók, hogy az előirt képességüket, továbbá ez állásra való alkalmatosságukat és nyelvismeretüket igazoló okmányokkal felszerelt kérvényüket a vármegye alispánjához április 10-ig nyujtsák be.

Vizmesteri állás. Zsolna nagyközségnél egy vizmesteri és egy csatornaőri állás betöltendő lévén, az arra szakképzettséggel biró egyének felhivatnak, hogy okmánynyal felszerelt kérvényeiket március 20-ig Zsolna község elöljáróságánál adják be. A vizmesteri állás évi 1600 kor. és a csatornaőri állás évi 800 kor. fizetéssel van összekötve, alkalmas jelentkező esetén ezen két állás egy személyben is egyesithető.

Mérnöki munkálatok.

Szabályozási vonal megállapitása. Nagymaros nagyközség elöljárósága (Hont vármegye) a község szabályozási vonalának megállapitását elhatározta. E munkálatok iránt a nagyközség főjegyzője ad felvilágositást, miért is mérnökök felkéretnek, hogy ez ügyben őt vagy helyettesét mielőbb felkeresni sziveskedjenek.

Vasutépitészet.

Előmunkálati engedélyek. A kereskedelemügyi m. kir. minister a szeged—nagykikinda—nagybecskereki egyesült h. é. vasut részv. t.-nak vasutjának Csóka állomásától a vasuti közlekedésre is berendezendő zentai közuti Tiszahid igénybevétele mellett a bács-bodrogvármegyei h. é. vasutak Zenta állomásáig vezetendő szabv. nyomt. gőzüzemü h. é. vasutvonalra az előmunkálati engedély érvényét egy év tartamára megujitotta; Bányász Menyhért vállalkozó, nagyszőllősi lakosnak a m. kir. államvasutak Halmi állomásától Akli, Dabolc, Batarco, Tamásváralja, Turc, Komorzán, Nagygérce, Kisgérce, Kistartolc, Lekence, Bujánháza, Kányaháza, Terep és Bikszád községek érintésével a szatmár—bikszádi h. é. vasut Bikszád állomásáig vezetendő rendes, esetleg keskeny nyomtávu gőzüzemü h. é. vasutvonalra az előmunkálati engedélyt egy évre megadta; Modor szab. kir r. t. város közönségének a m. kir államvasutak Bazin állomásától kiindulólag Modor, Cseszte, Ottóvölgy, Alsódiós, Felsődiós és Szomolány községek határain át a magyar észak-nyugati h. é. vasut Nádas-Szomolány állomásáig vezetendő szabv. nyomt. gőzüzemü h. é. vasutvonalra; Fábián Lajos vállalkozó mérnök, budapesti lakosnak a m. kir. államvasutak Pápa állomásából kiágazólag Hanta, Tapolcafő, Adásztevel, Nagytevel, Iharkut, Jákó és Farkasgyepü községek érintésével a m. kir. államvasutak Városlőd vagy Szentgál állomásáig, valamint ugyancsak Pápa állomásától Hanta, Igalhegy, Pápakiskovácsi, Norap, Kup, Pölöske, Noszlop, Somlyóvár és Nagyszőllős irányában a m. kir. államvasutak Somlyóvásárhely megállóhelyéig és innen vagy Devecser állomásból kiindulva a dunántuli h. é. vasutak Sümeg vagy Ukk állomásáig vezetendő szabv. nyomt. gőzüzemü h. é. vasutvonalra az előmunkálati engedély érvényét egy év tartamára megujitotta; dr. Hantos Elemér ügyvéd, budapesti lakosnak a m. kir. államvasutak Monor állomásából kiágazólag Gomba, Bénye, Káva, Pánd, Tápióbicske és Tápiószentmárton községek érintésével a m. kir. államvasutak Nagykáta állomásáig vezetendő szabv. nyomt. gőzüzemü h. é. vasutvonalra az előmunkálati engedélyt egy évre megadta.

A budapest—vác—gödöllői villamos vasut épitő munkálatai a kedvezőbb időjárás beálltával megkezdődnek. Az épités kivitelével megbizott Barovházy és dr. Frank budapesti mérnökök felhivják mindazokat a kubikusokat és kordésokat, kik a földmunkák teljesitését elvállalni hajlandók, hogy az épitési irodában (Budapest, IV., Városház utca 3—5. szám) jelentkezni sziveskedjenek.

Az arad—nagykikindai vasut épitése egy év előtt megszakitást szenvedett, amennyiben tudvalevőleg az épitési munkák Pallós Ármin vállalkozó kezéből kivétettek. A 117 kilométer hosszu vonalon még nagyarányu munkák vannak hátra. A financirozást intéző konzorcium ujabban négy vállalatot szólitott fel ajánlattételre, hogy az épités vállalatba adása által a munkálatokat befejezhessék. A financirozási müveletet az Agrár bank végzi a berlini kereskedelmi részvénytársasággal egyetemben.

Iparvágány-engedély átruházása. A máv. Vinkovce állomásából a Vuk M. és fiai cég fürésztelepére vezető iparvágány létesitésére kiadott engedélyt a benne gyökerező összes jogokkal és kötelezettségekkel a kereskedelmi minister nevezett cégről a „Fakereskedelmi részvénytársaság fiókja“ budapesti cégre ruházta át.

Iparvágány épités Lupény mellett. A salgótarjáni kőszénbánya r.-t. Lupény állomásából kiágazólag a Valea Rosi völgyében iparvágányt és ehhez csatlakozólag lóüzemü bányavasut megépitését tervezi. A tervezet közigazgatási bejárását március 31-én d. e. 9 órakor kezdik meg Lupény községházánál; vezetője Návay Ernő vasuti és hajózási biztos lesz.

A magyar kereskedelmi r.-t. szigetkamarai iparvágánya. A magyar kereskedelmi r.-t. Szigetkamara állomásból kiágazólag iparvágányt épitett; ennek műtanrendőri bejárását március 23-án tartják meg a főfelügyelőség képviselőjének vezetése alatt.

Vizépitészet és szabályozás.

A Dráva folyó molve—vizvári szakaszán végrehajtandó szabályozási munkálatokhoz szükséges 8300 fm. h. 15—20 cm. átmérőjü fenyőfa cölöpök szállitását Ujlaky, Hirschler és fia alsódomborui cég nyerte el 75 fill. egységáron 6225 k.-ért.

Épitő munkálatok.

A fővárosban.

A Hermina-ut rendezése. Az Artézi-fürdő épitésével és a városligeti mutatványos telep áthelyezésével és uj omnibusz végállomás alakitásával szükségessé vált a Hermina-utnak a Műszinkör és a Máv. itteni vonala közötti részének sürgős rendezése. A v. mérnöki hivatal által készitett tervek szerint bazalt fejkövezetü kocsiut, trachyt-szegélyköves kavics-járdával, továbbá aszfaltozott omnibusz állomás és egy háromszögalaku kocsiut terület fog létesittetni trachyt kövezettel. Az utrendezés 52.356 kor. 38 fill., a csatornaépités 6000 kor., a vizcsőkicserélés 550 kor. költséget igényel. A tanács elhatározta, hogy a munkálatokat a belügyminister utólagos hozzájárulása reményében azonnal foganatositttatja.

Burkoló és csatornázó munka. A székesfőváros tanácsa árlejtést hirdetett a II. ker. Málna-utcában, a Marcibányi tér délkeleti oldalán, a VII. ker. Amerikai-ut egy részében, a Garay-utca egy részében és a X. ker. Százados ut egy részében tervezett csatornaépitési munkára, valamint a II. ker. Orgona-utca és X. ker. Százados-ut és Juranits-utca makadamszerü rendezési munkálataira. Az ajánlatokat a tan. II. ügyosztályban március 30-án d. e. 11 óráig kell beadni.

Az állatkert rendezése. Az állatkerti bizottság e hó 16-án ülést tartott, melyen megállapitotta az állatkert rendezésének és az épitkezések programmját. A végzendő munkálatokra legközelebb kiirják az árlejtést.

Raktár épités Budapest—Angyalföld állomáson. A máv. Budapest—Angyalföld állomásán létesitendő raktár épitésére árlejtés van kitüzve. Az ajánlatokat a balparti üzletvezetőség épitési osztályában március 27-én déli 12 óráig kell beadni.

Faállványok készitése. A kir. zálogházak II. ker. Margit-körut 7. sz. alatti pinceraktárhelyiségében szükséges rekeszes faállványokat Lux János budapesti ácsmester késziti 2310 kor. árban. Ugyancsak faállványok, valamint üvegfal felállitása vált szükségessé a zálogházak VII. ker. fióküzletében is, melynek kivitelére Bartolfy János asztalosmester kapott megbizást 7148 kor. 16 fillérért.

A Mária Terézia laktanya homlokzatának helyreállitására a tanács árlejtést hirdetett. Az ajánlatokat a tan. IV. ügyosztályban április 13-án d. e. 10 óráig kell beadni.

Kovácsmühely épités a máv. északi főmühelytelepén. A máv. északi főmühely telepén létesitendő kovácsmühely épitését Bäck Alajos budapesti épitőmester kapta meg 76.616 kor. 21 fillérért.

Kövező munka. A Gyáli-uton épülő városi bérházak udvarainak rendezéséhez szükséges kövező munkára árlejtés van kitüzve. Az ajánlatokat a tanácsi VII. ügyosztályban április 5-én d. e. 11 óráig kell beadni. Előirányzat 10.103 kor. 43 fillér.

KERTEK alakitását terv és költségvetés szerint, valamint **gyümölcsfák, diszfák, diszbokrok, rózsák** szállitását árjegyzék szerint elvállal: **Pecz Ármin** kir. udvari mükertész és faiskola tulajdonos
BUDAPEST, VIII., Kálvária tér 8 sz.

Modern lakberendezési vállalat
Tervek, költségvetések dijtalanul.
Specialista: angol és francia diszbutorok készitésében
BÁCSKAI MIHÁLY müasztalos
Budapest, IX., Lónyay-utca 25.

Telefon sz. 2900. **STROBENTZ és ORTH** Telefon sz. 2900.
Budapest, VII., Király-utca 43 | 45.
Vegyészeti festék, termény, máz, kence- és anyagáru-kereskedés. Különösen ajánlja cementfestékeit Hydrochromin hidegvízfestékeket továbbá Carbolineum és I. rendü olajfestékeket, valamint nagy választékban ecsetéruit

A vidéken.

Csendőrlaktanya épités Ósáncon. Az ósánci m. kir. csendőrlaktanya épitésénél teljesitendő és 22343 kor. 64 fillérrel előirányzott épitőipari munkákra lapunk mai számában árlejtés van kitüzve. Az ajánlatokat a brassói m. kir. VII. sz. csendőr kerületi parancsnoksághoz április 14-én d. e. 10 óráig kell beadni.

Vigadó épület épitése Breznóbányán. Breznóbánya város tanácsa Führer Miklós és Wannenmacher Fábián budapesti müépitészek pályanyertes tervei szerint városi vigadó és szálloda épületet épittet és a munkáknak biztositására április 3-ik napjának d. e. 9 órájára árlejtést hirdetett. A vonatkozó pályázati felhivást lapunk mai számának hirdető részében hivatalosan tettük közzé.

Iskolák épitése Szegeden. Szeged város mérnöki hivatala elkészitette az épitendő polgári leányiskola, polgári fiuiskola és az ujszegedi óvoda épitési terveit és azokat a tanács elé terjesztette. A tanács a Csongrád sugáruti iskolát V. és VI. osztályu termekkel kibővitteti és a vonatkozó tervek szintén készen vannak.

Beszterce város csatornázása. Beszterce város vizvezetékének és általános csatornázásának terveit Becsey és Tóth budapesti mérnökök elkészitették. A magasnyomásu vizvezeték, valamint a csatornázás költségeire 1,300.000 kor. van előirányozva.

A szombathelyi vizmü bővitése. Szombathely város tanácsa elhatározta, hogy a városi vizmü kibővitése céljából több mélyfuratu kutat épittet. A tanács a mélykutak rendszere alapján ujjáalakitandó vizműre vonatkozólag Forbáth Imre és Pazár István budapesti mérnökök véleményét fogja kérni.

A nagyszebeni vizmü ujjáépitése. Nagyszeben r. t. város tanácsa a városi vizművet Huber Ulrik mérnök tervei szerint ujjáépitteti. A vizművet, melynek épitő költségeire 150.000 kor. van előirányozva — ozonizáló berendezéssel látják el.

Vasuti mühely épitès Kaposvárott. A máv. igazgatósága a baja—báttaszéki vasuti vonal megnyitása folytán uj mühelytelepet épittet Kaposvárott. A mintegy 800.000 kor. költségelőirányzattal tervezett épitkezést még ez évben megkezdik.

Varosi épitkezések Egerben. Eger város tanácsa ez évben vágóhidat és trágyagyárat épittet, valamint a halpiacteret és a szomszédos utcákat mintegy 71.800 kor. költség keretében rendezteti.

A nagybecskereki városi vizmü épitése ügyében dr. Forbáth imre müegyetemi tanár véleményezését benyujtotta a városi tanácsnak. Forbáth mérnök a csőhálózatnak tervbe vett 15 km.-nyi hossza mellett az épitő költségeket hozzávetőlegesen 400.000 koronára teszi.

Mozgófénykép szinház épitès Kassán. Kassa város tanácsa 820 néző befogadására szolgáló „Uránia“ mozgófénykép szinházat épittet Sándy Gyula budapesti épitész-tanár tervei szerint és müvezetése mellett. Az épitőköltségek a berendezéssel együtt 32000 koronára rugnak, mig a müszaki felszerelések további 10000 koronát igényelnek.

Munkásházak épitése Pér községben. Győrvármegyei Pér község előljárósága munkásházakat épittet.

Községház épitès Nyirmadán. Szabolcsmegyei Nyirmada község előljárósága 24,000 korona költségelőirányzat keretében községházat és jegyzői irodát épittet. Az épitésnek vállalatba adása a határozatnak felsőbb jóváhagyása után fog megtörténni.

Utcák burkolása Nagykanizsán. Nagykanizsa város épitési bizottsága a Széchényi-tér, Bocskay-utca, Szentgyörgyvári-utca és a Kossuth-tér köztemető kapujáig terjedő részének bazalt kiskőburkolattal leendő ellátására a Badacsonyi bazaltbánya részv. társaságnak az előirányzott 73166 koronával benyujtott ajánlatát terjeszti elfogadás végett a tanács elé.

Laktanya épitès Munkácson. Munkács város tanácsa uj laktanyát épittet. A mintegy 269000 koronával előirányzott épitkezés még ez évben kerül kivitelre.

Az aradi Westinghouse-gyár épitése. Az aradi Westinghouse-gyar igazgatósága gyári épületének épitésére szükebb körü árlejtést tartott, melyen a következő cégek pályáztak: Fodor és Reisinger (Arad), Steiner József (Arad), Kotsis Lajos (Arad), Ast Ede és társa (Budapest), Grünwald testvérek (Budapest). Az ajánlatok felett az igazgatóság a napokban fog dönteni.

A nagykőrösi sertésvágóhid épitésére Ujszászi és Majláth cég 6802 koronáért kapott megbizást a város tanácsától.

Utcák kövezése Kistokaj községben. Kistokaj község előljárósága több utcának kövezését, valamint járdák épitését határozta el. Előbbi munkálatokra 27156 kor., utóbbira 3545 kor. van előirányozva.

M.-Sziget állomás bővitése. A máv. igazgatósága M.-Sziget állomáson várótermet és pénztári épületet épittet.

Középitkezések Ujvidéken. Ujvidék város tanácsa a nemes füztelep közelében 3140 korona költséggel erdőőri lakot épittet, a honvédiaktanyát 6000 kor. költségelőirányzattal helyreállittatja, a kórházat és artézi fürdőt vizvezetékkel láttatja el és külön kéményt épittet, melynek költségeire 13800 koronát irányzott elő.

A velencei községház épitését Szabó József székesfehérvári épitőmester nyerte el 21.224 koronáért.

Utépités Biharvármegyében. A berettyószentmárton—mezősasi vicinális közut 0·0—0·480 km. szakaszának kiépitésére Laendler Ferenc és Moskovits Dávid nagyváradi vállalkozók kaptak megbizást 87.446 kor. 27 fillérért.

Uthelyreállitás Árvavármegyében. A budapest—besztercebánya—krakói áll. közut 202·9—203 és 211·2—211·4 km. szakaszainak helyreállitását Duschnitz Frigyes alsókubini vállalkozó 2937 kor. 70 fillérért nyerte el. A zsolna—alsókubini áll. közut 49—49·1 km. szakaszán levő védfal helyreállitására Mittelmann Áron alsókubini vállalkozó kapott megbizást 1786 kor. 81 fillérért.

Pápa állomás bővitése. A máv. Pápa állomásának kibővitésére vonatkozó helyszini tárgyalást Ney Ferenc máv. főfelügyelő elnöklete alatt, e hó 10-én ejtették meg. A bizottság a bemutatott terveket elfogadta, csak az állomás két végén áthidalások létesitését kötötte ki a kocsi közlekedés számára. Ez évben 280,000 korona, a jövő évben 50.000 korona értékü munkák kerülnek kivitelre.

Nagyvárad város csatornázása. Nagyvárad város mérnöki hivatala elkészitette a város általános csatornázására vonatkozó előmunkálatokat és azokat a tanács elé terjesztette. A terveket szerint a csatornázás munkaprogrammja évről-évre állapittatik meg. Az összes költségek 1,591 483 kor. 30 fillérrel vannak felvéve.

Bártfa fürdő fejlesztése. Bártfa város közgyülése elhatározta, hogy a fürdőtelepet a város polgáraiból alakult társulatnak bérbe adja s a város és fürdőtelep között villamos vasuti összeköttetést létesit, továbbá, hogy a fürdőtelepet, valamint annak összes vendéglő és szállodai helyiségeit villamos világitással látja el. A közgyülés a fürdőtelepen létesitendő villamos vasuti és világitási berendezések költségeinek fedezésére 450,000 koronát szavazott meg és utasitotta a tanácsot, hogy a berendezések sürgős létesitése érdekében a szükséges lépéseket azonnal tegye meg.

Kulturpalota épités Szatmárott. A Szatmáron épitendő kulturpalota terveit Bálint és Jámbor budapesti épitészek elkészitették. A tervek szerint a földszinten lesz az étterem, a kávéház és a diszterem, az első emeleten az egyesületek helyiségei, a könyvtár, a muzeum; a második emeleten a zeneiskola s modern festőterem. A palotához három bejáró lesz. Az épület 400.000 koronába kerül.

A turkevei polgári fiuiskola épitésére — kivéve a kályhás munkát — Pick Móric és Tóbiás László szegedi mérnökök 128423 kor. 16 fillér árban kaptak megbizást Turkeve város közgyülésétől. A kályhás munkát Kovács és Szalai budapesti cég kapta meg.

A muraszombati közkórház épitésénél teljesitendő alábbi épitőipari munkákat 26 pályázó közül a február 20-án tartott árlejtés alapján a következők kapták meg: Bagula István (Szentgotthárd) és Szente Lajos (Szombathely) a földmunkát 1238 kor., a kőmüves munkát 29892 kor. 80 fill., az elhelyező munkát 261 kor. 70 fill., a vas munkát 954 kor., a facement és szigetelő munkát 994 kor., a beton munkát 1516 kor. 90 fill., valamint a meglévő főépület átalakitását egy gazdasági épület lebontását és egy hullaház épitését 2047 kor. 50 fill., összesen 36904 kor. 90 fill., Dittrich Gusztáv (Muraszombat) a bádogos munkát 2031 kor., Novák József (Muraszombat) az ács munkát 3032 kor. 50 fill., a cserépfedő munkát 1510 kor., összesen 4542 kor. 50 fill., Saile Antal (Budapest) a terazzo burkolati munkát 565 kor. 50 fill., Marik és tsa (Budapest) a hézagmentes padozati munkát 3742 kor. 20 fill., Csiszár Lajos (Muraszombat) az asztalos, lakatos és mázoló munkát 14199 kor. 10 fillérért. A vasbeton munkára a két ajánlattevő szükebbkörü pályázatra hivatott fel, mig a parafakő munkától az épitő-bizottság eltekintett.

Cukrászda épület épitése Nagyváradon. Nagyvárad város mérnöki hivatala tervet dolgozott ki a szinkör közelében létesitendő cukrászda épület épitésére. E szerint az épület a szinkör előtti tér jobboldalán épülne, a szinkörnek megfelelő stylusban. Az épitő költségekre 24 502 kor. 71 fillér van előirányozva.

Raktár bővités Nagykárolyban. A Nagykárolyi Hitelbank igazgatósága a termény közraktár kibővitésével Bede Antal szolnoki és Jakabffy Gábor nagykárolyi épitészeket bizta meg.

Hidépités Torda-Aranyos vármegyében. A nagyvárad—kolozsvár—brassói áll. közut 203.5—204.1 km. szakaszán Gerend község mellett épitendő Aranyos hid alépitményi munkáit Krausz Henrik dévai vállalkozó 55 909 kor., a vasfelszerkezeti munkáit pedig a Danubius

Mész kartelen kivül elsőrendü jó kiégetett darabos fehér mész, kocsirakományonként ajánlja: a gróf Batthányi hitbizományi polgárdi kő- és mésztelep vezérképviselője: **Barta Béla, Budapest** VI., Liszt Ferenc-tér 8. Telefon 162—96.

Szilágyi György épület, mü- és vasszerkezet lakatostelepe Budapest, VI. ker., Szabolcs-utca 4. szám. Készit minden ezen szakmába vágó munkákat, valamint **gőzfütés, légszesz** és **vizvezeték szerelők részére szükséges lakatos-munkákat,** u. m. **hideg és melegviz tartályokat** kivánatra hegesztve is; **specialista szellőzők készitésében. Tervek** és **költségvetések dijmentesen.**

Jambor Lajos

építész

Kismarty-Lechner

Jenő: Jambor Lajos

építőművészet. Művelt

Nép. 1955. dec. 11.

A cikk másolata lent.

Fenti megkapt

1955. nov. 30.

JÁMBOR LAJOS ÉPITŐMŰVÉSZ HALÁLA.

A napokban 86 éves korában meghalt Jámbor Lajos, a századforduló magyar épitőművész gárdájának egyik legkitünőbb tagja, a modern stilustörekvések egyik előharcosa. Alpár Ignácnak, a Szabadság téri volt Tőzsdepalota, most Lenin-Intézeti székház és a városligeti Mezőgazdasági épületcsoport épitőmesterének neveltje. Már Alpár mester műtermében kimutatta oroszlánkörmeit, amikor a mester a történelmi épületcsoport reneszánsz szárnyának tervezését rea bizta. Itt különösen a korai francia reneszánsz mesteri interpretálójának bizonyult. Még megelőzően az ő pályadijnyertes terve alapján épült a millenniumi kiállitás főkapuja a Stalin ut tengelyében. Nyilván annak kettéosztott hemiciklikus koncepciója inspirálta később Zala mestert az ide tervezett ezredéves emlékmü sikerült kompeziciójára. Jámbor később Bálint Zoltán épitésszel társult. Első nagy sikerük volt az 1900 évi párisi világkiállitás magyar pavillenjával, csarnokában Vágó Pál emlékezetes hatalmas "Huszárvágta" falfestményével. Pavillenjukkal a kiállitás nagy dját nyerték el, helott az osztrák külügyminiszter a helyszinen minden tekintélyét latba vetve igyekezett honfitársa számára megszerezni a dicsőséget. Jámbor lelkes hive volt Lechner Ódön modern és nemzeti szellemü törekvéseinek, de a Veresilov uti Zala - féle müteremházon és egy Bartók uti bérházon kivül nem a mester alakitásait követte, hanem egyéni uton haladt. Életén legkiválóbb alkotása Hajdu vármegye székháza Debrecenben, ahol a Zsolnay-féle piregranit uj hazai épitőanyag alkalmazásával kisérletezett. Ő a mestere a volt állami Főszámvevőszék budai Dunaparti palotájának és a Bajza utcai egykori Lederer-palotának, mely utóbb az orosz nagykövetség szállása lett. Ő épitett át egy árvaházból művészklubbá a FészekClub helyiségeit, melyek ma is kedves tanyául szolgálnak iróinknak és művészeinknek. Az immár két évtizede visszavonultan élő ,estert az elmult nyáron tüntette ki Müegyetemünk gyémántdiplomával.

Kismarty-Lechner Jenő dr.

Lambert Lapis

red

V. Kos

Jaimbar Lajos

Irád

Vas Zp 1900
214.

Jambor Lajos

epilen

r. 1869. Bpest.

Bálint Zoltán epilen

tarsa.

źród

z

Krück. I. 555.

Római bronzszobrok II. 119-127.

1904. X. 20.

Pozsony orv. és term. tud.-egy.

Segély felhászn. terveczet megsürgetése (790/1904)

Jaimbor Lajos

[illegible]

[illegible]

~~Bronskaita VII. 245.~~

Jacobs Lajos

épitéz

vrod

Ra Paris

.....nevü munkás igazolta

.....

a művezető aláírása.

lyezem:

.....

agy helyettesének
rása.

– Endrényi Imre, Szeged.

Jámbor, Paul, Pseudonym *Hiador*, Dichter, geb. 16. Jan. 1821 in Paks, gest. 14. Apr. 1897 in Szabadka, zog durch seine Gedichte schon als Kaplan die allgemeine Aufmerksamkeit auf sich. Während des Freiheitskampfes war er Beamter des Kultusministeriums und leistete der Nation mit seiner Feder Dienste. Nach der Katastrophe flüchtete er nach Paris und lebte dort von der Schriftstellerei. Er übersetzte in's Französische und schrieb unter dem Namen *Paul Durivage* französ. Originalgedichte und den Roman *Les artistes.* 1859 kehrte er zurück, war erst Hilfsgeistlicher in Hegyes, dann mehrmals Reichstagsabgeordneter und Direktor des Gymnasiums in Szabadka. 1871 trat er aus dem Geistlichenstande aus und 1882 zog er sich in den Ruhestand zurück. Werke: *Hangok az emberiséghez, Balladák* (Stimmen an die Menschheit, Balladen, 1848), *Szabad dalok* (Freie Lieder, 1849), *Párisi emlékek* (Pariser Erinnerungen, 1861), *A magyar irodalom története* (Geschichte der ungar. Literatur, 1862), *Egyházi beszédek* (Kirchenpredigten, 1862), *Törvénytelen vér* (Ungesetzliches Blut, Drama, 1866). Seine belletrist. Werke erschienen 1880/1883 in einer Gesammtausgabe.

Jancsó, Benedikt, Historiker, geb. 19. Nov. 1854 in Gelencze, wurde 1880 zum Realschulprofessor in Arad ernannt, wo er eine Mittelschul-Revue herausgab. 1887 wurde er nach Budapest versetzt, wo er bis 1893 ebenfalls eine pädagog. Revue redigierte. Er publizierte zahlreiche histor. und literaturhistor. Studien, von denen besonders die Werke: *Dakoromanismus és magyar kulturpolitika* (Dakoromanismus und ungar. Kulturpolitik, 1892), *Szabadságharcunk és a dákoromán törekvések* (Unser Freiheitskampf und die dakoroman. Bestrebungen, 1895), *A román nemzetiségi törekvések története és jelenlegi állapota* (Geschichte der rumän. nationalist. Bestrebungen und ihr gegenwärtiger Stand, 1906), sowie eine Monographie der Stadt und des Komitates Arad hervorzuheben sind.

Jancsó, Desider, Journalist, geb. 15. Sep. 1856 in Kecskemét, absolvierte die jurid. Studien, wandte sich aber bald der Journalistik zu. J. war Mitarbeiter des *Pesti Hirlap, Egyetértés, Hazánk* und des *Magyarország*. Gegenwärtig ist er Redakteur einer lithograph. Korrespondenz.

Jancsó, Georg, Rechtsgelehrter, geb. im Feb. 1853 in Tálya, gest. 14. Aug. 1911 in Rimini, wirkte, nach Absolvierung der jurid. Studien, im Dienste der staatl. Justizpflege und wurde 1891 zum Professor der Kolozsvárer jurid. Fakultät ernannt. Selbständige Werke: *A magyar váltótörvény* (Das ungar. Wechselgesetz, 1883), *A magyar kereskedelmi törvény* (Das ungar. Handelsgesetz, 1885), *A magyar házassági vagyonjog* (Das ungar. Ehe-Vermögensrecht, 1888), *Magyar özvegyi jog* (Ungar. Witwenrecht, 1896), *A magyar házassági és háztartási öröklési jog* (Das ungar. Ehe- und Haushaltungs-Erbrecht, 1900).

Jancsó, Nikolaus, Arzt, Internist, geb. 14. Okt. 1868 in Kolozsvár, war, nach Zurücklegung der medizin. Studien, von 1892 bis 1902 Assistent an der Kolozsvárer internen Klinik, habilitierte sich 1901 als Privatdozent und wurde 1902 zum klinischen Adjunkten ernannt. J. ist ein reger Mitarbeiter der medizin. Presse Ungarns.

geb. 1852, absolvierte seine technischen Studien in Zürich und wurde 1880 zum Professor für Maschinenkunde an der Budapester staatl. Gewerbeschule ernannt. Er bereicherte die Fachliteratur mit zahlreichen Studien und den Werken: *Gőzgépek szerkezete és kezelése* (Konstruktion und Handhabung der Dampfmaschinen, 1896), *A szilárdságtan alkalmazása egyszerűbb géprészek számításához* (Anwendung der Festigkeitslehre zur Berechnung einfacherer Maschinenbestandteile, 1896), *Gépelemek* (Maschinenelemente, 1896).

Jalsoviczky, Karl, Schriftsteller, geb. 29. Mai 1883 in Budapest, absolvierte an der Budapester Universität die jurid. Studien und, nach Ablegung des Doktorates, die kunsthistor. Studien, die er dann in Italien, Deutschland und Frankreich ergänzte. J. schrieb zahlreiche kunstkritische Essays. Seit 1905 ist er dem Kultusministerium zugeteilt.

Jámbor, Eugen, Komponist, geb. 1853, nahm schon als Kind an öffentl. Konzerten teil. In Wien, wo er den jurid. Studien oblag, lenkte er mit verschiedenen Kompositionen die Aufmerksamkeit der Musikerkreise auf sich; auch in Paris erschienen mehrere Kompositionen J.'s in Druck. J., der seinem Berufe nach Richter ist, veröffentlichte bisher über fünfzig Kompositionen, die zum Teile auch im Repertoire der hauptstädt. Quartette eine Rolle spielen.

Jámbor, Georg, Pädagoge, geb. am 6. Dez. 1881 in Bicske, absolvierte die Budapester philosoph. Fakultät, an der er 1906 das Doktordiplom, 1907 das Professorendiplom der klassischen Philologie erhielt. Seither wirkt J. als Professor in Pozsony. Er ist ein reger Mitarbeiter der pädagog. Fachpresse und tritt auch in der Tagespresse, als reger Verfechter des modernen Kinderschutzes und empirischen Kinderstudiums, für alle Fortschritte auf pädagog. Gebiete ein.

Jámbor, Josef, Chemiker, Doktor der technischen Wissenschaften, geb. 1883 in Brassó, war 1906/11 Adjunkt des chemischen Lehrstuhles an der Budapester technischen Hochschule und wurde dann zum Leiter des chemischen Laboratoriums des Hauptzollamtes ernannt. Bedeutendere Werke: *A lenolaj száradása* (Das Trocknen des Leinöls), *A kálium-magnézium-ferriferrocianid*, *Légkörünk ritka gázai* (Die dünnen Gase unseres Luftkreises), *Ritka gázok tisztán való előállítása* (Reine Herstellung dünner Gase), *A magasabb légkörök kriptontartalma* (Der Kriptongehalt der höheren Luftschichten). Seine Arbeiten erscheinen in den in- und ausländ. chemischen Zeitschriften.

Jámbor, Ludwig, Architekt, geb. 1869 in Budapest, wo er die Polytechnik absolvierte und 1891 das Diplom erhielt. 1897 gewann J. die grosse goldene Medaille und das Reisestipendium des Ingenieur- und Architektenvereines, worauf er eine grössere Studienreise durch Italien, Frankreich und Deutschland unternahm. Im selben Jahre eröffnete er im Vereine mit Zoltan Bálint seine Baukanzlei. Die beiden Architekten bereicherten vereint die Hauptstadt mit zahlreichen Prachtbauten. J., der auch Ausschussmitglied des Landesvereines für bildende Künste und Mitglied des Landessenates für öffentliche Bauten ist, wurde 1901 mit dem Franz-Josefs-Orden ausgezeichnet.

Fámbor Lajos, építész

M.D.K.

2-III

Bálint Zoltánnal és Kőrösi építésszel kőrösen készítek tervével a bpesti áru- és értéktörzde szabadságtéri palotágára 1899-ben kiírt pályáraton második III. díjat nyert.

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye, Bp.

1908. 42. köt. 4. old.

M.D.K.

Jámbor Lajos, építész

tervezte, Bálint Zoltánnal együttesen, a párisi nemzetközi kiállítás magyar pavillonját „melyen különböző stilusokat szellemes módon kapcsoltak egbe," és „sikerült összeforrasztaniok a román-, gót és renaissance korbeli mű emlekeink leg kiválóbbjait."

Palóczi Antal: Az 1900. évi párisi világ kiállítás

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye, Bp. 1901. 35. kötet. 183. old. és 47. ábra (194. old.) V–X. táblák.

M.D.K.

JÁMBOR Lajos építész

~~1871~~ ~~1937~~ (1869-1955)

Munkáját a Hauszmann irodában

kezdte. Törsterrezője: Bálint Zoltán

1900-as párisi világkiállítás magyar

háza

volt Legfőbb Állami Számvevőszék

Debrecen, megyeháza

Rados J enő: Magyar építészettörténet Bp. 1961. 301. l.

Jámbor Lajos és Bálint Zoltán M.D.K. építészek

Lala Mörg nobrásszal együtt készített, s a Várhegy lejtőjére szánt első díjas Erzsébet-emlekmű pályaművét ismerteti:

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye, Bp.
1902. 36. köt. 153-155 old. 3 ábrával és
III.-IV. táblázzal

Jámbor Lajos, építész (1869–1955).
A magyar századfordulós építészet emlékei. IV. rész szavjetunió és Csehszlovákia.

S. Liptószentmiklós (Liptovsky Mikulás) Főgimnázium.
(Bálint Zoltán és Jámbor Lajos 1913. k.)
(repr.)

Magyar Építőművészet, 1986. 5., 61-old.

Jámbor Lajos, építész (1869-1955). 2.) Folytatás

A magyar századfordulós építészet emlékei I. rész

6. Nagybánya (Baia Mare), az egykori István király szálló részlete (Bálint Zoltán és Jámbor Lajos, 1908)

13. Vízakna (Baia Ocna), fürdőbelső kiképzése (Bálint Zoltán és Jámbor Lajos, 1906.) (repr.)

Magyar Építőművészet, 1986. 2., 54-old. és 55-old.

Jámbor Lajos, építész (1869–1955). 1.) Folytatás.
A magyar századfordulós építészet emlékei. I. rész

9. Felsőszivágy (Alvasul de Jos) a volt Bornemissza-kastély hallja. (Bálint Zoltán és Jámbor Lajos). (refor.)

3. Szatmár (Satu Mare), a volt Pannónia szálló (Bálint Zoltán és Jámbor Lajos, 1899).

Magyar Építőművészet, 1986. 2., 53-old.–54-old.

Jámbor Lajos, építész (1869-1955). 1.) Folytatás.

Gerle János: A magyar századforduló építészet emlékei. V. rész. Jámbor Lajos és Bálint Zoltán.

1. Különálló magyar pavilon bányászati cikkek részére, Párizs, 1900-as világkiállítás. (Bálint Zoltán és Jámbor Lajos). [repr.]

Magyar Építőművészet, 1984. 2., 56-old.

Jámbor Lajos

Építész.

A Rákoi gr. Keglevich István féle ugyaló telep ház tervei. lásd. Bálint Zoltán.

Lásd. Zala György. az Erzsébet emlékmű pályázatra vonatkozólag.

A Millacher-féle kutpályázatra vonatkozólag lásd Ligeti Miklóst.

A Vörösmarty kolor pályázatra vonatkozólag lásd. Ligeti Miklóst.

A nagy kanizsai fögymnasium és rendház tervpályázatára érkezett 20 terv közül az 1000 koronás I. díjat Jámbor Lajos és Bálint Zoltán terve kapta.
Művészet. 1903. 426. l.

Faldisz a Műcsarnok újonnan rendezett negy kiskiállítási szobájában. Repr. Művészet: 1903. 374, 413 és 421 oldalon. Terverte Bálnittal egütt.

Jámbor Lajos, építész

M.D.K.

„szovjet kormár" alatti tényfedesét az Egyleti Tanácsi igazoló bizottsága helyfeleniti és rossralja.

Építőipar - Építőművészet, Bp.1920. évf. 8. sz.

31. old.

XXX Jámbor Lajos MDK

építész

A millenniumi kiállitás történelmi épület csoportját Alpár Ignác /1855-1928/ alkotta. A vásár elmultával közkivánatra maradandó anyagból középületté épitették. /Mezőgazdasági Muzeum/ Munkatársai közül Knötgen Gusztáv a középkori, Jámbor Lajos a csatlakozó reneszánsz, Osztrinszky Rudolf a barokk épülettömb részletes kidolgozója.

27xx 269.o.

Borsos-Sódor-Zádor: Budapest. Bp. 1959.

MDK

Jámbor Lajos, sz. 1869. okl.épitész, Bp.

a Kamara uj tagja.

Bpi Mérnöki Kamara közl. MM és ÉE, 1924. nov. 3o.
149-15o l.

JÁMBOR 1. *Lajos*, építész, * 1869. Bálint Zoltánnal (l. ott) közösen több fővárosi és vidéki épület tervezője. Fiatalabb éveiben Hauszmann, Alpár és Lechner Ödön mellett dolgozott.

Lo. L. I. 5031

1277. Umbriai festő:
A XV. századból.
Szent Miklós.

Egész alak, jobbra néz, egyh
torbotot tart, jobbjával csönge
bajusza és szakálla ősz. Piros ca
kete gallérján és uj hajtókáján
derekán megkötötte. Balról és a há

Fa, méretei 33.3: 21.3 cm.
Vétetett M. Rocchitol 1894
Elszámoltatott 1895: VIII.
Az elszámolásra nézve l. a
1894: X. 20-án Szalay I.,
la Gy. a vételhez hozzájárultak.

XXXXX Jámbor Lajos MDK

építész

Repr: A Mezőgazdasági Muzeum épületcsoportjának alaprajza. /Alkotója Alpár Ignác. Munkatársak Osztrinszky Rudolf, Jámbor Lajos, Knötgen Gusztáv./
269.o. 276. kép.
A Mezőgazdasági Muzeum épületcsoportja.
270.o. 277. kép.
A Mezőgazdasági Muzeum téparti homlokzatának részlete.
271.o. 278. kép.

Borsos-Sódor-Zádor: Budapest. Bp. 1969.

SZABADALMAZOTT
PARAFAKŐGYÁR
részvénytársaság
EZELŐTT:
KLEINER és BOKMAYER
IGAZGATÓSÁG VIII., FŐHG. SÁNDOR-TÉR 4.
TELEFON 60-33. Gyár: KŐBÁNYA. TELEFON 50-61.
IGAZGATÓSAGI és MÜSZAKI IRODA: TELEFON :67-25.

Szabadalmazott „EMULGIT“ parafakőszigetelő-anyag, Shedtetők, facementtetők, mansardtetők, hideg és vékonyfalak burkolására. Könnyü hangfogó-válaszfalak. Hütők, jégvermek, sörraktárak, borpincék szigetelése. Padlószigetelés nedvesség ellen. Transportabilis épületek tervezése. Hang- és hőszigetelő parafakőszerkezetek, vas- és favázas parafakőrendszerü épitkezések.

Gőz, meleg és hideg vizvezetékek és készülékek szigetelése. Tulhevitett vezetékek szigetelése szabadalmazott „THERMALIT“ anyaggal.

Müszaki iroda a parafakőanyag célszerü alkalmazására vonatkozó tervezések kivitelére.

szerint eszményi tökéletességben megvalósitották képben, szoborban, épületben egyaránt. Az épitőművészet terén a németek és angolok kétségkivül vezetnek. Szobrászat terén talán a franciák.

Igen fontos szem előtt tartani azt, hogy „koruk felfogása szerint.“ Mert a művészettörténelem filozofiai boncolgatása rávezet a szép fogalmának parametrikus hullámzására. Látunk korszellemeket rokon szépérzékkel feltünni, letünni, ismét feltünni és ismét letünni. Az uj korszellemek uj felfogása és szépérzéke természetszerüleg harcban áll a letünővel, ám a viták voltaképen mindig meddők, mert a subjektivitás alapján folynak; azokat a kik meghódolnak, nem a jobb belátás téritи meg, hanem a korszellem átalakitó hatása, a mely azonban egyénenkint igen különböző lehet. Vannak élemedett koru művészek a fiatalok lelkével látók és érzők, vannak viszont megtörhetetlen konzervativok, a kik kétségbeesetten szemlélik az ifju generatio izlésének elfajulását, s az egészséges továbbfejlődést veszélyeztetve látják. Vannak olyanok is, a kik az uj szellem térfoglalását logikus gondolkodás révén jogosnak elismerik, s ezért, önmagukat ámitva ugyan, igyekeznek az ő csapásaikon haladni, ám ezek e nemben többé-kevésbbé torzműveket produkálnak, mert csak az lehet szép, a mit a művész lelkével szépnek érezett, s nemcsak a külső siker vágya sugalmazott.

Hazai viszonyaink a művészet terén igen szomoruak. Amilyen éretlen a társadalom közműveltsége, olyan a müvészi megnyilatkozása is. Egy elnyomott kulturáju nép vagyunk, mely elmult háborus századok mulasztásait igyekszik rövidesen pótolni, s egyben lépést akar tartani az évszázadok óta kőre követ épitő szomszédokkal. Természetesen válogatás nélkül felszed és magába olvaszt minden idegen hatást, a mi ide sodródik.

Tradicióink iránt közömbösek vagyunk, a magyar műtörténelem terra incognita még azoknak is, a kik művészi tevékenységben töltvén életöket, azt ismerni hivatva volnának. Kishitüség, az igaz nemzeti önérzet hiánya mind oly tünetek, melyek gátat vetnek egy erős nemzeti kultura fejlődésének minden téren. Az épitőművészet terén is.

Lechner Jenő már tavaly azt vitatta, hogy a magyar épitőművészet valódi nemzeti karaktert csak ugy fog nyerni, ha az épitőművészek maguk egész énjükben magyarokká válnak. A magyar földön élő sláv fajok, a német és zsidó fajok ma még igen szeparatisztikus faji sajátosságokat juttatnak műveikben érvényre. A szlávok intellektualis tevékenysége alig számbavehető, inkább a nép művészetében jelentkezik csupán, a német faj, megnyilatkozása azonban majdnem általános, a germán illetve osztrák kultura neveltjei lévén többé-kevésbbé mindnyájan, kivált az ugynevezett művelt középosztály a mely a legtöbb művészegyént szolgáltatja; a modern épitès terén a germán szellem ugyszólván uralkodik. A zsidó faj művészi tevékenysége a kelet művészete felé hajlik, s igy érthető, ha egyuttal az ujszerüségeket is kedvelő népfaj lévén, a Lechner Ödön keletre támaszkodó magyar stiltörekvéseiben a követők legnagyobb kontingensét adja. Müveikben faji szépérzékök megnyilatkozása pregnáns, de a magyar népi művekből kiáradó szellemmel össze nem olvasztható s azért idegenszerü.

A lehetőségig be kell tehát előbb olvadniok az összes fajoknak a magyar fajba, s csak azután, ha egységes osztatlan és erőteljes magyar generatio fejlődött, s a historiai magyar jellemvonások szeretetében, megértésében nevelődött nemzedék veszi át a közművelődés vezetését, csak akkor lehet szó majd magyar kulturáról, olyanról, a mely felveheti a versenyt a nyugat nagy szellemi megnyilatkozásaival.

Lechner előadásában behatóan foglalkozott a történelmi magyar müemlékek ama csoportjával, mely a hazai kultura jellegét őrizte meg s a lengyel-magyar történelem közösség bizonyitásával védelmezte azt a felfogást, mely az e korbeli magyar tradicióinkat a lengyel előképek után való fejlődésük dacára jogosan a magunkénak vitatja. E témát lapunkban több izben fejtegette s igy előadásának e részét, mint ismeretes állásfoglalást hagyományaink kultiválásának jelentőségéről az épitőművészeti pedagógiában, e helyütt nem részletezzük.

A konkluzió természetesen az, hogy ezen emlékeink magyarságának megérzésére kell törekednünk s ha vannak tradicióink, melyek a magyar szépérzéknek kifejezői, ugy modern épitőművészetünk nemzetivé fejlesztése ezen tradicióink alapján történjék, mindenesetre inkább, mint a kelet fantasztikus, szines, de mégis tőlünk idegen formavilága alapján.

Szakbavágó szabadalmi feljegyzések.

Bejelentés találmányok szabadalmazására.

Az alább nevezettek a kitett cimek s kelt alatt szabadalmat jelentettek be. A bejelentés tárgya egyelőre a jogtalan használat ellen védelemben részesül (34. §). E bejelentés ellen a közzététel napjától számitandó két havi határidőn belül felszólalások adhatók be. (35. §)

1479. alapszám. Clark György épitész Melbourneben. — Vasbetétes betonszerkezet és eljárás ennek előállitására. VIII/a. oszt. 1907. jul. 24. (Képv: Schön.)

—

1548. alapsz. Austro-Hungarian Cement Company Limited cég Londonban. — Eljárás azonnal használható cement előállitására magas bázisu nagyolvasztó salakból XVII/d. oszt. 1908. jan. 27. (Képv.: dr. Szilasi.)

—

1376. alapsz. Dudás Antal kőműves Budapesten. Cserépválaszfal VIII/a. oszt. 1907. jul. 6. (Képv.: dr. Halász.)

—

1283. alapsz. Eccettuato Sisto kemenceszerkesztő Casaleban. Kemence cement és mész égetésére. XVII/d. oszt. 1908. jan. 18. (Képv.: Bernauer.)

—

2394. alapsz. Gas-Generator G. m. b. H. cég Hainsbergben. — Önmüködő vizelzáró szelepek árnyékszékek öblitő berendezéséhez. XXI/b. oszt 1907. okt. 31. (Képv.: Janssen.)

—

3085. alapsz. Miljan Vincenzo gépmester Raguzában. — Forma hornyolt cserepek előállitására XVII/c. oszt. 1908. febr. 10. (Képv.: Schön.)

—

790. alapsz. Neudecker & Co. Gesellschaft m. b. H. cég Bécsben. — Keverőcsap fürdőkályhák számára. XXI/a. oszt. 1907. szept. 2. Elsőbbséget 1906. nov. 23-tól igényel. (Képv.: Bérczi.)

—

2451. alapsz. Paulovits György kőművesmester Budapesten. — Állvány kémények falazására és javitására. VIII/j. oszt. 1908. febr. 25-én. (Képv.: Kalmár.)

—

2026. alapsz. Reiche Franz tőkepénzes Köslinben. — Reteszzár ajtók számára. VIII/a. oszt. 1908. febr. 3. (Képv. dr. Wirkmann.)

—

4111. alapsz. Somogyi Gyula mérnök Hajdunánáson. — Körkemence. Pótszabadalom a 41091. sz. szabadalomhoz. XVII/c. oszt. 1907. dec. 9 (Képv.: Meller.)

Megadott szabadalmak.

Az alábbi cimü találmányra a megjelölt naptól számitva a megnevezettnek szabadalom adatott, mely a szabadalmi lajstromban a megnevezett számot kapta. A szabadalmi leirásokra a Szabadalmi kir. állami irodánál teendők meg a megrendelések.

41871. lajstromsz. C. F. Scher & Co. szerelvénygyár Stuttgart/m. Feuerbachban. — Nyomásszabályozó fáradt és friss gőzzel táplált fütési berendezések számára. II/c. oszt. 1907. jun. 12.

—

41910. lajstromsz. Compagnie Internationale des Wagon-Lits & des Grands Express Européens cég Párisban. — Szellőztetőberendezés vasuti, közuti és egyéb kocsik számára. V/b. oszt. 1907. máj. 18.

—

41918. lajstromsz Steckel Emánuel orvostanhallgató Breszlauban. — Védőberendezés árnyékszékülések számára. XXI/b. oszt. 1907. nov. 11.

A BUDAPESTI LÉGSZESZGYÁRAK felszerelési irodái:
IV., Aranykéz-utca 6. VII., Erzsébet-körut 19.
Elvállalnak mindennemü **gázvezetékek szerelését** világitási, fütési és ipari célokra. Raktáron tartanak legjobb és legszolidabb kivitelü **gázcsillárokat**, egyszerü és diszes kivitelben, mindennemü **gázfőző** és **fütőkészülékeket** és melegitőket.

VÁLLALKOZÓK KÖZLÖNYE

ÉS

MAGYAR ÉPITŐK LAPJA

Tizennegyedik évfolyam. 17. szám. Budapest, 1908. április 22-én.

A kecskeméti tébolyda tervpályázata.

Egy 81 oldalra terjedő vaskos kötetet tesz ki az a gazdátlan birálati jegyzőkönyv, melynek kiséretében a kecskeméti elmegyógyintézet pályatervei a Magyar Mérnök és Épitész-Egylet üléstermében közszemlére ki voltak állitva. Kolonialis tébolydára ez az első eset nálunk s igy általános érdeklődés kiséri a pályamunkákat, melyek e feladatot voltak hivatva megoldani. A külföldi példák csak részben szolgálhattak támpontul, mert elmegyógyintézetre ily pavillonrendszerben nincsen általánosan bevált és elfogadott séma A tervezők e szerint egy helyesen és szabatosan megállapitott tervezési programmra voltak utalva. A szabatosságot illetőleg alig lehetett valakinek kifogása, mert a programm oly megszoritásokkal irta körül az egyes épületek alaprajzi elrendezését, hogy az mintegy előzetes terv alapján készültnek tünik fel. A mi a programm helyességét illeti, az azonban nem egy kivánni valót hagyott hátra s igy érthető, ha az ellenmondásoktól nem ment birálati döntés ezuttal is kiváltotta az elégedetlenek nyilvános tiltakozását.

A két legjobbnak itélt terv közül az egyik a „Kecskemét város cimere“ jeligéjü Korb és Giergl épitészek műve, a másik „Lelkibetegeknek“ jeligével Bálint és Jámbor pályaterve.

A „Kecskemét város cimere“ pályamunkát a birálat helyenkint programmellenesnek minősiti ugyan, de ettől való eltéréseit elfogadhatónak jelzi. Kifogásolja az épületek simmetrikus elhelyezését, minek folytán az egyes pavillonok fekvő helyei és kórtermeinek éghajlati fekvése kedvezőtlen lenne. Ez egyébként a legtöbb terv hibája. Kórházi pavillonjában a kórtermeket hosszoldalakkal csatlakoztatja, a mi ápolás és ellenőrzés tekintetében előnyös, a főlépcsőház előtere azonban szük és egyenesen az egyik kórterembe nyilik és a fekvő terraszai kedvezőtlen éghajlatnak fekszenek. A csendes és nyugodt betegek pavillonjában a nappali terem világossága hiányos és terrasza kicsiny. A megfigyelő pavillon általában megfelelő, csupán a kórágyak szoros egymásutánja esik kifogás alá. Megfelelő elrendezésü az izgult betegek pavillonja is, melynek terrasz fekvése is célszerü. A többi pavillonok is a kivánalmakat mindenben kielégitők, s a birálat a homlokzati kiképzést is rendeltetésének megfelelőnek, csinosnak, kedvezőnek és fenntartás szempontjából célszerünek tartja. Mindenesetre nagy rutinnal vannak megrajzolva, a nyers és egyszerü tégla architektura is izléses, de ugy véljük, nem az az architektura, nem az az épités karakter, mely a kedélyre való hatás titkaival számol, noha ez épen tébolydánál figyelemreméltó momentum volna.

A „Lelkibetegeknek“ pályamű térbeli elrendezése általában megfelelő, de az egyes pavillonok verandái szeleknek kitett oldalon feküsznek s kevés napot nyernek A kórházi pavillon nagy hibája a fekvő betegek északnyugati elrendezése, mig a nyugodt betegek pavillonjában a nappali és étkező termet, továbbá a fektető verandát ketté választó lépcső elrendezés esik kifogás alá. A többi pavillonok, jelesen a megfigyelő, az izgult betegek, a sinylő betegek pavillonja, a munkás és az elkülönitő pavillon megfelelők. A családi házak, a hol a betegek rendes családi keretek között élhetnek páronkint tüzfallal vannak összeépitve. A kápolnát a jegyzőkönyv templom jellegünek itéli, ami azonban szerintünk magában véve, ha költség pazarlással nem jár, nem kifogásolható. A külső kiképzés csinos, izléses, de a fent elmondottak itt is megszivlelendők lettek volna.

E tekintetben a művészi kivánalmakat, t. i. a betegek kedélyállapotára jótékonyan ható architekturával kombinálni a célszerü berendezkedést, leginkább megközelitette a III. dijat nyert „Vörös kereszt fehér mezőben“ jeligéjü terv, melynek szerzői Lechner Ödön és Sebestyén Arthur.

Az alaprajz is igen érdekes és artisztikus, de az artisztikumot e tekintetben a kórtermek gyakorlati célszerübb elhelyezése joggal háttérbe szorithatja, ha a tervező nem talál módot a két szempont kellő összhangba hozására. Az egyes pavillonok egyébként ugy alaprajzi megoldás tekintetében, mint az összesek kellő csoportositása célszerünek, sőt szépnek mondhatók, a homlokzat magyar népies motivumokkal nemes egyszerüséggel képeztetett ki. Igen csinos a kápolna kiképzése, s főleg a bejárat megoldása. Az egyetlen terv, mely művészi megjelenésében helyes intenciók által vezéreltetve látszik megtervezettnek s e tekintetben a célhoz legközelebb jutott.

Sok művészi vonás, s főleg a Lechner-féle magyaros épitésmodor keretében igen sok jó tektonikus érettség nyilvánul meg Kőrössy Albert „Dymphne“ jeligéjü tervében, s ha a sok elaprózó s a nemes hatást játékszerüvé alacsonyitó dekorativ elem nem zavarná az összhangot, például volna felhozható e terv a történelmi magyar épitésmotivumok üdvös befolyására, mert — akarva, akaratlanul — szemmel láthatólag ezek szereplése ellensulyozza a keleties formák benyomását. Szerzője itt közelebb jár a tisztultabb magyar formaérzéshez, mint eddig bárki. Alaprajzi hibái a birálati jegyzőkönyv szerint főleg a kórtermek dimenzioiban mutatkoznak. A terv, mint olvasóink előtt ismeretes 1000 koronáért megvétetett.

A „Kolonia“ jelü terv szintén megvételre ajánltatott, valamint a „Humanitás“ is. Előbbi szerzője Hübner Jenő, utóbbié Ybl Lajos és Jakabffy Zoltán.

A „Kolonia“ alaprajzi megoldásai a birálat szerint általában megfelelőek, s csak jelentéktelen hibákat sorol fel a jegyzőkönyv az egyes pavillonok leirásánál. A külső kiképzés tetszetős és érdekes.

A „Humanitás“ épületcsoportositása a célnak nem megfelelő és tervezője az egyes pavillonokban ágyanként kevés férőhelyet biztositott, a kórtermek légürtere sem kielégitő.

Az épületcsoportok külsőleg azonban tetszetős és kedélyes hangulatu faarchitekturával terveztettek, a kápolna a kalotaszegi tipusok szerint fatetővel és erkélylyel nyert megoldást, a miről a jegyzőkönyv kissé érthetetlenül irja, hogy vendéglő-villaszerü kilátó torony, a mi profán jelleget ad a kápolnának (?)

Megvették még a „Vörös kereszt“ jeligéjü tervet is, melynek szerzője Schoditsch Lajos épitész-tanár. A zsüri a pályamüvek összességéről végül ugy nyilatkozott, hogy a tervek egyike sem felel meg a célnak s a dijazottak egyike sem vehető az épitkezés alapjául.

A modern és nemzeti épitőművészetről.

A Magyar Mérnök- és Épitész-Egylet mű és középitési szakosztályai mult hétfőn tartották utolsó ülésüket a nyári szünet előtt. Előadásokban, felolvasásokban, müszaki és művészi tárgysorozatban gazdag szezon zárult be vele. Az utolsó előadást Lechner Jenő épitész tartotta a modern és nemzeti épitőművészetről, mintegy visszhangként arra az érdemes előadásra, melyet Hauszmann Alajos tartott körülbelül ugyanezen témáról, s melyet lapunkban teljes terjedelemben közöltünk volt.

Lechner előadásában a psichologia és történet filozofia alapján igyekezett megmagyarázni azon jelenségeket, melyek a modern művészeti életben megnyilvánulnak, s melyeknek egyike az a harc, a mit a fiatal generatio viv a konzervativ felfogásu idősebb gárdával törekvéseik jogosultságáról.

Két tételt vitatott. Az egyik az, hogy az egyes korok művészi tevékenységét első sorban az a kor van hivatva elbirálni, a melyik alkot mert hiszen a saját szép-szükségletét fejezi k, müveiben és sem az elődöknek, sem az utódoknak, de önmagának alkot; a másik az, hogy korunk művészetét csak a lélektani szempontok mellőzésével illethetjük a művészi törekvések jelzőjével, oly értelemben, mint az általában értelmezni szokás, hogy tudniillik korunknak még nem jegecesedett ki például az épitőművészi irányzata, melyet követve, korunk épitőstilje kialakulhatna. Az az épitő-stil, amelyet, mint fogalmat az egyes történelmi korok épitőművészetének meghatározására precizirozott a műtörténelem.

Nem szabad felednünk, hogy egy ilyen irányzat, végeredményben tehát valamely kor stilusa, csak mint jelenség visszatekintőleg konstatálható, mert hiszen valamely időszak művészete, csak az előtte letünt és az utána következő korok másminemüsége folytán nyerhet különálló jellemvonást. Hogy korunknak az egyéni szépérzék megnyilatkozása számtalan formái és a szubjektiv felfogások roppant eltérései dacára ezek összességét tekintve, megvan a sajátos karaktere, a multhoz viszonyitva ma is konstatálható, jövőben pedig, a mult hagyományaivá lévén, a történelem szemüvegén át stilussá kristályosodik ki, ma is megállapitható.

Az pedig psichologiai absurdum, hogy korunk lázas tevékenysége, óriási szellemi produktivitása hijján volna olyan alkotásoknak, melyek a tökéletes szép fogalmát fedik. Óriási a számuk azoknak a művészeknek, nem nálunk, szegény művész-proletár országban, hanem külföldön, német, angol és francia földön, a[illegible]ik a modern szépet koruk felfogása

Mázoló- és ércfényező- (akár új, akár renoválási) munkákra vállalkozik

HAJNAL (Honig) MIKSA
Budapest, VII., Dembinszky-u. 34.
TELEFON: 101—97.

TEICHNER ÁDÁM
vasszerkezet, mű- és épület-lakatos
BUDAPEST, VII., HÁRSFA-UTCZA 61. SZ.

Készit: épületvasszerkezetet, mükovácsolásokat, kapu, kandalló és bronz-munka különlegességeket.

A milanói kiállitáson két arany éremmel, a pécsi orsz. kiállitáson nagy állami ezüst éremmel kitüntetve.

J a m b o r L a j o s épitész

M Ű V É S Z E T
II. évf. 1903.
65.
"Kitüntetések"

Művészi díj: Városi közkórház terapálgázata

Szatmár

Jámbor Lajos

Művészet VII. évf. 1908. 64. l.

J á m b o r Lajos építész

M Ű V É S Z E T
II. évf. 1903.
65.
"Kitüntetések"

Jámbor Lajos
müépitész.

Népszava XXXVIII.évf.1910
febr.8.
32 sz. 6 lap.

Az Erzsébet-emlék elhelyezése.

Jámbor Lajos épitész

M U V Ê S Z Ê T
XII.évf.1913.
75.
"A Nemzeti Szinház tervpályázata"
Illusztráció: 73.

hasznunkra sem leszen, de szégyelnünk sem kell magunkat érte. Úgy érzem és úgy látom, hogy inkább politikai hasznot várhatunk tőle — azért a néhány százezer forintért pedig, amit ráfordítottunk, ez sem becsmérelhető eredmény.

Egy dolgot leszögezhetünk tanulságképpen. Ha idején kezdtük volna a munkát és minden hivatott faktor megtette volna a tőle telhető legjobbat — ugyanakkora anyagi áldozattal sokkal különb eredményt érhettünk volna el. Mert tudni kell, hogy ez a kiállítás, miután a különböző „illetékes tényezők" egy évig azon vitatkoztak, csinálják-e, ne-e, néhány rövid hónap alatt létesült. Persze magánkiállító nagyiparos nem is jött ki egy se — azaz hogy egy igen, Zsolnay Miklós, ő azonban annál szebben. Gyönyörű kollekciója díszére válnék bármely világkiállításnak. De Zsolnayt dicsérni legalább is pleonazmus. Minél több keramiát látok külföldön, annál nagyobbra becsülöm ami pécsi gyártmányainkat, amelyeknek világhírét a most már sírban pihenő tipikus magyar zseni állapította meg, Miklós fia pedig épp oly lelkesedéssel, sokszor áldozattal és törhetetlen fáradsággal még fokozni igyekszik. Kívüle néhány kisebb kollekció jelzi inkább, mint bizonyítja, hogy művészi iparunk van már és pedig bizonyos nemzeties irányban!

Legjobban sikerült képzőművészetünk bemutatása, mely egész sor termet foglal el, művészcsoportok szerint rendezve. Kézdi-Kovács és Déry Béla rendezték a festészeti kiállítást, Szlányi a szolnoki művésztelep kiállítását, Ferenczy a „MIÉNK" kiállítását, Ligeti a plasztikai műveket. A gödöllői művészek kiállítását Undi Mariska rendezte igen szépen.

Művészetünkről haza írni igazán feleslegesnek látszik. Amit Londonban művészeink bemutattak, azt otthon mind ismerik. Érdekes volt azonban az angol nagyközönség meglepetést elárulo viselkedése ami modernjeink között. Tudvalevő, hogy az angol a művészetet nagyon kedveli, de kevéssé érti, különösen pedig nagyon konzervatív. A Miénk művészete itt, legalább a tömegeknél, megértetlen maradt, persze akadtak egyesek, akik annál nagyobb elismeréssel nyilatkoztak Ferenczy, Szinyey-Merse, Rippl-Rónai, Grünwald vagy Kernstock egy-egy képéről.

Gyönyörű anyagára, rendezésére nézve is az iparművészeti kiállítás, amelyet Radisich Jenő rendezett. Kevesen vannak nálunk, akik egy kiállítás rendezését oly biztos kézzel, annyi ízléssel és leleményességgel vezetnék, mint Radisich. Ennek a kiállításnak rendezését ő nem vezette, hanem maga csinált mindent. Gyönyörű dolgokat válogatott össze kiállítása számára otthon és kitünő ízléssel és szaktudással installálta azokat ő maga. A kiállítás többi része csaknem egészen hivatalos jellegű. Igen szépen rendezte a kultuszminiszterium kiállítását Erődi Béla, a kereskedelmi miniszteriumét Faragó Ödön, a földmivelésügyi miniszteriumét Földi János, Fischer épitésszel, utóbbi csinálta a főváros installációját is.

A miniszteriumok kiállítása a helyhez és méretekhez képest gazdagnak mondható, én reám elszomoritólag csak ami szép fővárosunk kiállítása hatott, amely bizony mindenképpen sivár.

Ideje volna talán szólnom valamit a kiállítás architekturájáról is, miután speciálisan épitőművészeti folyóiratnak irok. Az Earls-Court-i kiállítás gazdája a „The London Exhibitions Limited" részvénytársaság. Ez a társaság úgy tudom 14 év előtt létesitette ezt a vállalatot, amint címe is mondja, kizárólag kiállítási célokra. Hatalmas területen London délnyugati részén háztömbök között, vasuti pályák áthidalásával épült, három tömegben tagozva. A középső hosszas formájú terület középpontja az ú. n. Imperial Court, egy nagy arkádos udvar, közepén zenepavillonnal, köröskörül kiállítási termekkel. Ehhez egy nagy arena-cirkuszféle csatlakozik, ezentúl van az igazgatóság szárnya, másik oldalán egy utca kezdődik, ez az utca kiszélesedik, itt vannak aztán mutatványos bódék stb.

A West London Extension Railway vasuti vonalát híd ölelí át, amely a terület másik fórészéhez vezet. Ez a terület háromszögalakú. Az átfogónak megfelelőleg egy hatalmas épület emelkedik itten, a két befogó által alkotott szögbe U alakú épület illeszkedik. A két épület között szép mesterséges tó van.

A terület harmadik fórészét a „Midland Railway" vonalát áthidaló bazáros híd köti össze az Imperial-Court-tal. Itt egy igen szép park van, ünnepélyek csarnoka és egy kényelmes szép klub helyiségei. A egésznek jellegzetes kiállítási architekturája van, nagy fehér tömegek, néhány erős szín és főleg architektonikus vonalaknak effektusos világítása különösen este igen vonzó képet ad. A víz, a fák és szép virágok nagyon kedvessé teszik az egészet. A kiállítást leginkább este látogatja az angol közönség — meg szombaton délután (vasárnap egész nap zárva van!). Innen van, hogy nálunk az örökösen gúnyolódók szeretik Ős-Budavárával összehasonlítani, ami azonban alig jogosult!

Fentebb említettem a kiállítás utcáját. Ez az egyetlen rész, amely évről évre más és más képet visel. A házsor emeletes, igen primitív faszerkezettel. Az emelet azonban csak arra szolgál, hogy a házak mögötti sivár kilátást maszkírozza. Kiállítási célra csak a földszint való. Ez az utca volt már mindenféle. Tavaly keleti utca volt, az idén „Hungarian Street" — Magyar utca. Ennek házaiba helyezték el a háziipari kiállítást. Gróf Batthyányi Lajosné e csoport elnöke. Az ő lelkes fáradozása csodákat teremtett máris otthon a háziipar terén és szeretettel munkált azon, hogy e csoport ne csak méltó és szép legyen, de anyagi eredménnyel is járjon. Mondhatom, nem hiába fáradozott. A kiállításnak ez a része igaz hatást tett és sokszor voltam tanuja, hogy elragadtatás felkiáltásait hallhatták egyik-másik paraszthímzés, csipke, szőnyeg és egyéb aplikált munka előtt előkelő ízlésű angol hölgyek és urak. Azt hiszem, ennek a résznek meg is lesz a morálison kívül az anyagi sikere is. Egy bizonyos már is, az, hogy igen hazafias és szociális szempontból értékes munkát végeztek azok a hölgyek, akik gróf Batthyány Lajosné és gróf Andrássy Tivadarné vezetésével a háziipari munka újra fellendítését, művészi irányítását tűzték feladatul maguk elé, és hogy ha az a lelkesedés, a mellyel munkájukat eddig végezték, nem fog lankadni, minden arra mutat, hogy népipari tárgyainknak biztos piacot fog lehetni külföldön teremteniök.

A Magyar utca tervezésére Bálint és Jámbor építészeket kérte fel a grófné. Hogyan oldottuk meg feladatunkat, arról magunk semmiesetre sem lehetünk illetékesek beszélni. A szakembert mégis érdekelni fogja, milyen nehézségekkel kellett küzdenünk. A szerkezeti rész fából van. Még pedig elég korhadt és rozoga konstrukció. Ezen lényegesen változtatni nem lehetett. Kötve voltunk a magasságokhoz is és a legtöbb esetben a meglevő nyílásokhoz. A kivitelt a részvénytársaság vállalta. El lehet képzelni, milyen küzdelme volt az építészeknek, ha csak annyit mondok, hogy a társaság a főpárkányon kívül minden párkányt és tagozást egyszerűen fel akart festeni a kulisszaszerű falakra, az ablakok üvegezését pedig fekete festéssel pótolta.

Amit lehetett, mégis kiveszekedtünk és az egész, úgy a hogy létesült, elég változatos lett. A homlokzatok motívumait magyarországi műemlékek után állítottuk össze, lehetőleg olyanokat használván fel, amelyek sem 96-ban Budapesten, sem 900-ban Párisban nem szerepeltek.

Ebbe az épületcsoportba kerültek, amint mondtam, a háziipari cikkek. Az Izabella kir. hercegasszony védnöksége alatt álló egyesület tárgyai, a gróf Batthyány Lajosné elnöksége alatt álló ú. n. Tulipán-szövetség tárgyai, azonkívül a Kereskedelmi Muzeum népipari tárgyai. Kopperly Döme, a Muzeum igazgatója, kitünően rendezte a sokféle tárgyat, amelyeknek változatos formájában, színeiben, rajzában népünk lelke látszik visszatükröződni.

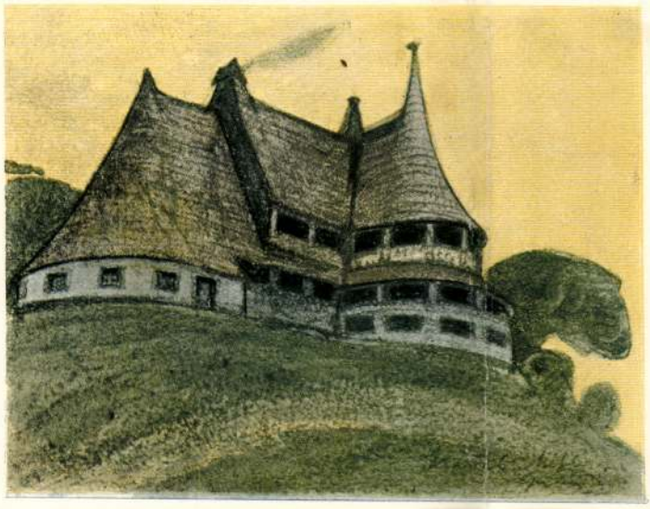

Vázlat
Kaszab Miklós
rajza

mérleget. A német kiállítás ép úgy, mint a többi államé, nem teljes, többek közt feltünő, hogy Messel, Fischer, Grenander és Gessner egyáltalán nem állitottak ki.

Az angolok javarészt fotográfiákkal és néhány aquarellel szerepelnek. Kiállításuk egy kis termet tölt be. Amit küldtek, mind komoly kiváló munka, de nem elégit ki, mert Angliától, a modern épitészet bölcsőjétől vártuk volna a legfrissebb alkotásokat.

Mellettük az oroszok frappáns ellentétül, csupa iparkodás, csupa keresés, mely természetesen sokkal kedvesebb az angolok megállapodottságánál. Egyet azonban meg kell emlitenünk tudniillik, hogy a mieink e kiállitást az oroszok javára kissé elfogultan itélik meg. A kiállitás tagadhatatlanul szép és elsőrangú munkákból áll, főleg néhány templomfelvétel és gróf Komarowsky gyönyörü népies kályhafelvételei, de az e nyomokon készült tervezetek korántsem tükröztetik vissza azt a keresetlen naivságot, mely azokat a müemlékeket jellemzi, melyek tanulmányozása folytán eredtek. A rajzok közt néhány bámulatosan művészi, sőt néhány tervezet is olyan, hogy mintegy új fejlődési perspektivát jelöl ki. Az oroszok kiállitása úgy rendezésénél, mint anyagánál fogva is a legteljesebb elismerést vivta ki és osztatlan lelkesedést keltett. A kis termet javarészt népies műtárgyakkal diszitették, faragott bútorok, melyek erősen emlékeztetnek a mi népies munkáinkra, fából faragott ládikák, csuprok és virágtartók, csodás misztikus hatású himzések függönyök és asztalteritőkön, egy öreg könyvszekrény, asztal és egy szép majolika kép egy rögtönzött oltár előtt képezik a hangulatos környezetet. Ezekkel javarészt alkalmunk lesz megismerkedni, amennyiben műbarátaink azokat megvásárolták, úgy hogy a legszebb darabok hozzánk kerülnek. (E gyüjteményt különben lapunkban be fogjuk mutatni.) Az orosz kiállitás művészei két irányban dolgoznak, az úgynevezett klasszikus és a népies irányban; mindkét irány kiválót termel és mindkét iránynak számos ifju művészember a mivelője. Nekünk tagadhatatlanul a népies irány mivelői a szimpatikusabbak, kik közül néhány valóban elsőrangú művész szerepel a kiállitáson. Az orosz művészet különben a fejlődés igen magas fokán áll és ezenfelül is igen nagy még a fejlődő képessége. Mindezekről világos tanuságot tesznek a kiállitáson szereplő gyönyörü publikációk, melyek közül különösen a „Toison d'or" cimü francia nyelven is megjelenő folyóirat előkelőségre versenyez az angol és német kiadványokkal.

A HÁZ
Építőművészeti folyóirat

Az olaszok kiállítása kevesebb érdeklődést kelt fel. Műemlékek restaurálása fotografikus felvételekben és rajzokban a kiállított művek javarésze. Azon kevés, de szép modern épület, melyeket újabban emelnek, a kiállításon egyáltalán nem látható.

Amerika kizárólag fényképeket állított ki, a kiállítás művészi összhatása figyelembe nem jöhet, egyes művek azonban tanulmányozásra érdemesek, sok új szempontot és kiváló ideát tartalmaznak.

Az egész kiállítás a kongresszusnak fontos kiegészítő része, melyet szakemberek nagy haszonnal tanulmányozhatnak, a nagyközönséget azonban kevéssé érdekli, ami az óriási mennyiségű falra függesztett kép mellett nem is lehetséges. A laikus ember ennyi képet fáradság nélkül áttanulmányozni nem képes, annak dacára sem, hogy a rendezéssel és a termek díszítésével iparkodtak némi változatosságot elérni. Így a kiállításnak a közönségre való nevelő hatása majdnem elenyésző, pedig kiváló alkalom lett volna azon tény bizonyítására, hogy a modern művészet a világ minden táján elvetette áldásos magjait és hogy a modern művészeti megnyilvánulás a modern szükségletek okszerű következménye. E fontos feladat megoldása az építészet művészetének népszerűsítése tehát a jövő részére marad fenn. Hathatós segédeszköze lehet ennek a kiállítás, de annak rendezését a szükségletnek megfelelően egészen más alapokra kell fektetni. Ha azt akarjuk, hogy a nagyközönség is megértse törekvéseinket, mint azt a wieni kiállításon is óhajtották, legalább a napilapoknak a közönségre gyakorolt buzdító cikkei erre vallanak, úgy kiállítást csakis a társművészetek bevonásával rendezhetünk. A kiállítás olyan legyen, hogy a nagyközönség szemmelláthatóan vezettessék a művészet megértésére. Épületrészek nagy arányú plasztikus modelljei és kellemes interieurök között, hol a társművészetek alkotásai élénkítenék a környezetet, az építészet ábrázolásai sem tévesztenék el hatásukat. Bevonandó volna e propaganda terjesztésére az irodalom is, a kiállításon tartott előadások és ismertető séták hathatós elősegítői volnának a közönség művészi nevelésének.

A wieni kiállításon e szempontok érvényre nem juthattak, de a szakemberek, kik a világ minden tájékáról adtak itt egymásnak találkozót, azzal a hasznos tanulsággal távozhattak, melyet a közvetlen szemlélés képes csak előidézni.

LONDONI LEVÉL

AZ EARL'S COURT-I MAGYAR KIÁLLÍTÁS ÉS EGYEBEK — IRTA BÁLINT ZOLTÁN

ITTHON kevesen tudják, hogy Londonban most magyar kiállítás van, még kevesebben látták — de annál többan szidják. Miért? Legelső sorban és legfőképpen azért, mert nálunk mindent és mindig szidnak; mert kritizálni jóval könnyebb mint alkotni (Wilde ugyan ennek ellenkezőjét állítja, de alig hiszem, hogy a nálunk dívó kritikával szemben is fentartaná paradox állítását!); és végre mert aki szid, az mindig abban a tetszetős illúzióban leledzik, hogy ő különben tudta volna megcsinálni. Hogyan állapítsam meg a londoni magyar kiállítás igazságos értékét? Az a kiállítás nem olyan rossz, mint sokan mondják (csaknem kivétel nélkül olyanok, akik nem látták) és nem olyan jó, amint azt túlvérmes emberek hinni akarták. Az a kiállítás helyéhez, költségeihez és a ráfordított időhöz képest elég becsületes, nem aratunk vele nagy dicsőséget, nagy gazdasági

Jámbor Lajos - Zala György - Bálint Zoltán

Erzsébet emlékmű pályaterve

Művészet XII. évf. 1913. 206-11 o.
illuszt. 209-36 l. között

MDK

Jámbor Lajos és Bálint Zoltán

az alábbi pályázaton II. dijat nyertek

A budapesti Nemzeti Szinház tervpályázata.
Magyar Épitőművészet 1913. 1. sz. 10-15.l.

MDK

Jámbor László, építészmérnök,
gyémántdiplomát vett át.

Szabad Nép, 1955 jún. 4. - Gyémánt- és aranydiplomások ünnepélye az Építőipari Műszaki Egyetemen. -

Jámbor Lajos

Jámbor Lajos építőművész, XI.
Budafoki-út 9/11. 258-231
Nyáron, XII. Normafa-út 34.
165-202

Budapest. 1940. szept.

Nagyságos

Dr. S Z E N T I V Á N Y I G Y U L A Urnak

a Müemlékek Országos Bizottsága főtitkára

BUDAPEST

IX. Hőgyes Endre u. Io.

Jámbor Sajós

éjutéri

l

Kism Lechn

104. l.

Jainkor Lajos

épitém

vród

z Ybl képrom

323. l.

Jámbor Lajos
épitett

vád
s

Myskeinó
35. l.

Leszámitolási jegyzék.

Szentirányi Gyula

Lejárat:

191 3 április hó 14

Tőke 9.200

% kamat 90 napra

Törlesztés

K	f	K	f
		402	
Összesen:		402	

Szeged, 191 3 1/15

A Szeged-Csongrádi Takarékpénztár
VÁLTÓ-OSZTÁLYA.

Andrényi Imre Szeged.

Jámbor Lajos

építész

urod

a

Kertész k. Róbert

Nemzeti építőművészet. Bp. 1916.

16. l.

NY

Nagyméltóságu
Méltóságos
Nagyságos

K.

MÜEMLÉK

Hivatalból
díj átalányozva

Jambor Lajos

Thieme Becker

XVIII. 358.l.

(Lyka)

TELEFON: 115—831.

43 II. -8 18

62

ÉRKEZET

1943 FEB - 9

T.

"M A G Y A R N E M Z E T"

KIADÓHIVATALA,

BUDAPEST, VI.,

Vilmos császá-ut 65.

Jámbor Lajos

cvód
2

Jbl utolsó

19. l.

8

Carton
Lenson.

Várb

~~Lotz Károly:~~

3563. A Botanika.

Allegoricus

~~A Növénytant ábrázoló~~ n
kezeiben lévő virágot vizsgálja,
dőnyös ruhája ujj nélküli, és jobb
~~jára lépett.~~

Szénrajz, méretei 300: ~~139~~ 123

Vétetett az 1905: III. 7-i
(213-905)

1905

Vár-bazár.

Jámbor Lajos

épitész

l.

Medvey 72. l.

Jámbor Lajos, építész (1869-1955). 2. Folytatás.
Gerle János: A magyar századfordulós építészet emlékei. V. rész
Bálint Zoltán és Jámbor Lajos.

2. *A magyar történelmi kiállítás épülete az 1900-as párizsi világkiállításon*
(Bálint Zoltán és Jámbor Lajos)

2

Magyar Építőművészet, 1987. 2., 56-old.

Jámbor Lajos

építész.

l.

Lexikon Tár.

254. b. l.

Jámbor Lajos

Bpest. Tinódi Sebestyén, Blaha Lujza-tér, talapzata.

Liber Bpest szobrai

270.

EMÉNYEK CIMÉBEN
CÁT HÁZSZÁMOT
IRUGK KI

BUDAPEST
8-5 JAN 23 22

• A MAGYAROS • • ÉPÍTÉSZETI TÖREKVÉSEK • • KIÁLLÍTÁSA A NEMZETI SZALONBAN •

szeptember elején Budapesten lezajlott XII. nemzetközi építészkongresszussal kapcsolatos nemzetközi építészeti tervkiállítás a Műcsarnok tágas helyiségeiben került bemutatásra. Itt kaptak helyet a magyarok is, három csoportra osztva. Az első teremben a magyar építészet «képes történetét» vonultatta fel a Műemlékek Országos Bizottsága, a tizennegyedik és tizenötödik termet pedig a modern törekvésű, illetve történelmi stílusokat követő magyar építészek anyaga töltötte meg. Ettől a kiállítástól szinte függetlenül, de mindenesetre elszakítva, a Nemzeti Szalon öt termében mutatták be a legspeciálisabb magyar kollekciót, amely a magyaros építészeti formanyelv kialakítását célzó törekvések eredményeiről számolt be.

Sajnálom, hogy mindjárt kifogással kell kezdenem: ez a különválasztás a magyar anyag rendezésének egyik legsúlyosabb hibája volt. Egyrészt azért, mert megbontotta a történelmi fejlődés szerves kapcsolatokat, benső összefüggéseket hangsúlyozó időrendi vonalát, másrészt, mert a magyaros építészeti törekvéseket mintegy lezárt, befejezett, a jelenre nem tartozó s kihatással nem bíró, exotikus kísérletnek bélyegezte. Holott bizonyos, hogy az a szecesszió, amelyet Lechner Ödön indított el, mint felszabadító elv ma is él és elég érthetően jut kifejezésre a kiélt történelmi formák perhorreszkálásában, a korszerűség kívánalmainak felismerésében, a nyugati életritmusba való bekapcsolódásban, szóval az egész modern magyar építészetben. Aki európai magyar tehetség ma amát építi: a lechneri gondolatot lényegében folytatja tovább. Sokkal inkább, mint azok, akik a népi díszítőelemek variálásával egyszerű utánérzői lettek a zseniális mesternek. Végzetes tévedés volt tehát a «magyar építészek modern törekvésű munkáit» külön állítani ki a Műcsarnokban s külön a «magyaros építészeti törekvések» anyagát a Nemzeti Szalonban, mintha a kettőnek semmi köze se lenne egymáshoz. Lehet, hogy a szándék, a melyből ez az indokolatlan «szecesszió» született, tulajdonképpen kiemelésre törekedett. Az eredmény azonban csak eljelentéktelenítés és zavar lett. Még abban a vonatkozásban is, hogy az egyes művészek oeuvre-jét szükségképpen feltranesírozta a szeparálás, töredékeket juttatva ide is, oda is, áttekinthető egész helyett. Hogy csak a legkirívóbb esetet említsem: Lajta például mindkét helyen szerepel és sem a «magyarosok», sem a «modernek» csoportjában nem kapja meg az őt megillető nyomatékot.

Ami már most magát a Nemzeti Szalonban kiállított anyagot illeti, — a jelzett kereten belül — ez elég kifejező és természetesen tagolt. A nagyterem Feszl Frigyes, Lechner Ödön és Lajta Béla jellemzőbb alkotásait sorakoztatja fel. Feszl, az álmodó, Lechner, a kezdeményező és Lajta, a helyes útra találó, szorosan összetartoznak. Ők hárman ennek a stílustörekvésnek legsúlyosabb, európai viszonylatban is számottevő reprezentánsai. Úgy tekinthetők, mint közös törzs, amelyből a mellékágak fakadtak. Feszltől itt van a Vigadó, az Akadémia s néhány magyar emlékmű terve; Lechnertől a szegedi városháza, a kőbányai templom első és második terve, az Iparművészeti Múzeum, a Földtani Intézet, a Postatakarék, pár magánház, a kecskeméti víztorony s a budapesti tőzsdepalota terve; Lajtától pedig a Vakok Intézete, a Szeretetház, a vasutcai iskola, néhány bérház és síremlék, végül a Fővárosi Könyvtár megkapó terve. Teljességről szó sincs, de azért elég karakteres, hű képet adó anyag. A második terem Lechner követőinek jutott, akik közül Bálint és Jámbor, Komor és Jakab, Hegedűs és Sebestyén, Körössy és Sós tűnnek ki, régebbi és újabb műveikkel. A harmadik termet az északmagyarországi, úgynevezett pártázatosstíl képviselői foglalták le. Igy elsősorban Lechner Jenő a Néprajzi Múzeum, Regnum Marianum templom, mezőkövesdi városháza és a Chicago Tribune újságpalota tervével, továbbá a kassai Rákóczi Múzeum és egy nem túlságosan szerencsés «történelmi torony» gipszmodelljével. Medgyaszay István, Sándy Gyula, Svábh Gyula, Borsos József, Neuschloss Kornél és ifj. Gyenes Lajos munkái mellett ide került még Waelder Gyula Erzsébet-sugárút terve is, valamint Vidor Emil inkább népies irányhoz tartozó családi háza, Pogány Móric szintén itt adta le névjegyét a turini kiállítás pavillonjával, amely árva magányosságában csaknem elsikkad s egyáltalán nem reprezentálja alkotójának igazi értékét, művészi jelentőségét és vezető szerepét. Vele ugyanaz történt, ami Lajtával: derékmunkái a Műcsarnokba osztatván, mindkét helyen csonkán jelentkezik. A negyedik és ötödik teremben a népies

irány követői kerültek bemutatásra. Ez a kollekció talán a legsikerültebben összeválogatott. Zrumetzky, Kós, Wigand, Jánszky, Györgyi, Mende, Árkay és Szivessy java alkotásai változatos sorát vetítik elénk a magyar néplélek teremtő géniuszában fogant építőművészet gazdag eredményeinek.

Nagyjából így fest a «magyarosok» kiállítása. Körülbelül mindenkit szóhoz juttat, aki ide tartozik, bár nem éppen arányeltolódások nélkül. Ami hiány mégis érezhetően mutatkozik, legfőkép a már említett szétválasztás rovására írható. Szerencsére, a külföldi vendégek gyakorlott szeme a legkülönbek jelentőségét így is felismerte.

KÁRPÁTI AURÉL

A XII. építészkongresszus alkalmából a műegyetemi hallgatók terveiből rendkívül érdekes és értékes kiállítást rendezett a kir. József Műegyetem. A tanszékek szerint rendezett anyag rendkívüli gazdagságában nagy erővel és igen jelentős súllyal vonul fel a modern építészet, mely a fiatal évjáratú műépítészeket magával ragadta. A kiállítás frissesége, az anyag szépsége méltán aratott sikert a kongresszusi vendégeknél és a magyar szakközönségnél. A Műegyetem évenként, esetleg félévenként rendezett hasonló kiállításokkal és élénk reklámmal nagy propagandát csinálhatna annak a modern racionális építésnek, melyre a mai viszonyok között gazdaságilag és az általános művelődés szempontjából is múlhatatlanul szükség volna. (K. I.)

• VIRÁGKIÁLLÍTÁS •

Virágos Budapest—Virágos Magyarország» a virágszeretet fejlesztését előmozdító propagandáját kétféle módon igyekszik minél tökéletesebben megvalósítani. Az erkélyek, ablakok és házkörüli terek (virágos kertek) virágversenyeinek rendezése az egyik — a virágkiállítások létesítése a másik eszköze annak a propagandának, amely hivatva van valóra váltani a nemes, szép mozgalom jelmondatát: «Virágos út vezessen Virágos Nagymagyarországba!»

A lakásoknak virágdíszítése és házi virágos kis kertek létesítése az adott súlyos gazdasági viszonyok között nem megy azzal a gyors nekilendüléssel, amint azt a magyar közönségnek állandóan tapasztalt virágszeretete alapján remélhetnők. Annak azonban, hogy a propagandának ezt az eszközét is a magyar társadalom minden rétege — tehetsége szerint — lelkesen felkarolja, fényes bizonyítékai az ez irányban rendezett versenyek, amelyeken nem remélt nagy számban kell a «Vibuma» vezetőségének a művészi virágdíszítésű ablakokat, erkélyeket és kis kerteket jutalmaznia. A virágversenyek kifejlődését tehát a gazdasági viszonyok javulásával joggal remélhetjük és ezek lesznek a jövő boldogabb esztendőinek szép szimbolumai. A virágversenyek nagyobb arányú gyors kifejlődését csakis az általános súlyos gazdasági helyzet nehézségei hátráltatják azzal, hogy lehetetlenné teszik az egyesek részére a kellő viráganyagok beszerzését. Ezt igazolják a virágkiállítások nagy látogatottsága és nagy sikerei is. A háború és a forradalmi évek lezajlása után az Országos Magyar Kertészeti Egyesület 1928-ban rendezte meg első virágkiállítását és ezt követőleg a «Virágos Budapest Virágos Magyarország»-gal együtt a mostani legutóbbi virágkiállításig három újabb virágkiállítást rendezett. Ezek a kiállítások — bár arányaikban messze mögötte maradtak a külföldi hasonló kiállításoknak — fejlett, szép növényanyagaikkal és művészi elrendezésükkel bátran felvehették a versenyt azokkal. A közönség ezeket a kiállításokat olyan, minden várakozást felülmúló, lelkesedéssel és hálás elismeréssel fogadta, amelyre a szép iránti érzelmeiben csaknem teljesen elernyedt társadalomban az utóbbi években alig volt példa. Ez a körülmény magyarázza meg azt, hogy a tavaszi Virágkiállítás megnyitásakor a «Virágos Budapest—Virágos Magyarország» irányítója és lelkes fővédőasszonya, nagybányai vitéz Horthy Miklósné Őfőméltósága az egyik színpompás virágcsoportot elragadtatással szemlélve, kifejezte azt az óhaját, hogy a szabadban elhelyezett szép virágkiállítást felújítva, a nyár folyamán megismételjék.

A «Vibuma» elnöksége a kifejezett óhajtást a legkedvesebb paranesként fogadta és elhatározta, hogy az óhajtást úgy törekszik megvalósítani, hogy a megvalósítás méltó legyen az eszme felvetőjéhez és ahhoz a nemes lelkülethez, amely azt sugalmazta.

A Szent Imre év és a Szent István hét méltó keretül kínálkozott egy nagyobbszabású művészi virágkiállítás rendezéséhez. Budapest Székesfőváros polgármesterének, valamint az illetékes ügyosztály vezetőinek megértő ügyszeretete és jóindulatú támogatása lehetővé tette, hogy a tavaszi Virág-

Első és egyetlen gyár Ausztriában és Magyarországon.

TRIESZTI

LINOLEUM

LINKRUSTA

Legjobb minőség.

Nélkülözhetetlen lakásokban, irodákban, bolthelyiségekben, szállodákban, fürdőkben, kórházakban, iskolákban, tornatermekben, színházakban, kaszárnyákban, templomokban, waggonokban, hajókban stb.. legtisztább és egészségügyi szempontból legalkalmasabb és legolcsóbb padlóburkolat, por- és hézagmentes. Egyszinü barna, oliv- és teracottában. Azonkivül „Granit" (keresztül mintázott.) Továbbá a legkülönfélébb és legelegánsabb mintákban nyomatott áru. Előtétek, szőnyegek stb.

Magyarországi telep: BIRÓ HENRIK V., Vécsey-utca 4. sz. Telefon 12-32.

Edéné (IX.. Soroksári-ut 8.) a VII., Murányi-utca 59. szám alatt — 256418. Haggenmacher Henrik (VI. kerület, Andrássy-ut 44.) ugyanotti házra vonatkozó módositott tervei jóváhagyattak; c) **jóváhagyásra ajánltattak**: 180439. Barics Milán a II., Zárda-utca 6174. hrsz. a. — 254471. Maderlik Edéné a II., Ponty-utca 4. sz. a. 254488. Hirsch és Kupkay a IV., Kristóf-tér 7. sz. a. — 256469. Hahn Bernát a VIII., Üllői-ut 52. sz. a. — 256433. Pápa Mór a VIII., Koszoru-utca 26. sz. a. 253612. Haidekker Sándor a VII., Fogarasi-ut 7. sz. a. — 255881. Budapesti szivattyu- és gépgyár r.-t. a VI., Váci-körut 1690 hrsz. a. — 253632. Ehrenfeld Lajos az I., Városkuti-ut 9009 | 1. hrsz. a. — 243585. Winkle Nándor a IV., Váci-utca 54. sz. a. — 259298. „Pannonia" zászlógyár és diszitő vállalat az V., Országház tér 1. sz. a. — 257877. Bleier Izsó a VI, Nagymező-utca 12. sz. a. házra vonatkozó módositott tervei; d) **gépekre és felvonókra**: 250016. Beck Ottó (VII., Kertész-utca 30.) — 254442. Szalkay Lajos (VI., Eötvös-utca 19.) — 255627. Spitz Jakab (VII., Dob-utca 63.) — 255628. Grósz Mátyás (VI., Dessewffy-utca 14.) — 257830. Kinast és Bäuerlein (IX., Szvetenay-utca 21.) — 256420. Auguszt E. J. (I., Krisztina-tér 1.); e) **elutasittattak**: 178654. Sandicz Jenő a VII., Rózsa-utca 27. sz. — 257119. Láng Lászlóné az I., Vilma-ut 9067 | 1., 2. hrsz. a. — 220840. Weisz Zsigmond a VI., Hajtsár-ut 1957. hrsz. a. — 255185. Első magyar fémárugyár r.-t. a III., Szent Endrei-ut 7526. hrsz. a. házra vonatkozó tervei.

Áthelyezések.

A kereskedelemügyi minister Moskovits Dávid kir. segédmérnököt, saját kérelmére Nagybecskerekről a sepsiszentgyörgyi államépitészeti hivatalhoz helyezte át.

A kereskedelemügyi m. kir. minister László Miksa kir. mérnököt Miskolcról a balassagyarmati, Heller Samu kir. főmérnököt Désről a miskolci, Elek Emil kir. segédmérnököt Nagykárolyból a deési és Fischer Béla kir. segédmérnököt Nagykárolyból a trencséni államépitészeti hivatalhoz a szolgálat érdekéből áthelyezte.

A kereskedelemügyi m. kir. minister Légmán Imre kir. mérnököt, az egri államépitészeti hivatal főnökét, főnöki minőségben Liptószentmiklósra áthelyezte, megbizván őt a közlekedési érdekeknek Liptó vármegye közigazgatási bizottságában való képviseletével, továbbá Moldoványi Béla kir. mérnököt a liptószentmiklósi államépit szeti hivatal főnökét, főnöki minőségben az egri államépitészeti hivatalhoz áthelyezte s a közlekedési érdekeknek Heves vármegye közigazgatási bizottságában való képviseletével megbizta.

Kinevezés.

A kereskedelemügyi m. kir. minister Koromzay Frigyes okleveles mérnököt m. kir. vasuti és hajózási biztossá nevezte ki.

Pályázatok tervkészitésre.

Templom tervezés Pancsován. A Pancsován épitendő izraelita templom terveinek beszerzése céljából pályázat nyittatik és a pályatervek benyujtásának határideje 1907. február 1-ére tüzetik ki. Két pályadij állapittatott meg: egyik 600 korona, a másik 400 korona. Helyszini és pályázati feltételek a pancsovai izr. hitközségtől költségmentesen szerezhetők be.

Nyári szinház tervezése. Az Épitési és Műszaki Rajzolók Országos Egyesülete, elnökének Ullmann Gyulának, adományból egy nyári szinház vázlatos terveire pályázatot hirdet. A szinház egy szabad téren például a Balaton partján volna elképzelendő és könnyü modorban favázas vagy teljesen faszerkezetes modorban felépitendő. A szinház 600 személyre tervezendő ülő- és állóhelyekkel. Ülőhelyek kizárólag a földszinten helyezendők el, mig az állóhelyek számára esetleg egy karzat tervezhető. A személy ülőhelyeken kivül a szinpadtól jobbról-balra 2 emeletsorban emeletenként 3—3 (összesen tehát 12) 4 üléses páholy tervezendő a szükséges feljárással. A szinpadot körülvevő rész, az épület többi részétől eltérőleg szilárd falakkal (esetleg vasbeton) kell hogy épüljön. A szinpad és nézőtér közti nyilás 8.00 m.-nél kisebb és 10,000 m.-nél nagyobb nem lehet. Szükséges a szinpaddal közvetlen összeköttetésben folyosó rendszerüen 4—5 külön férfi és külön női öltöző, továbbá 1—1 férfi és női külön öltöző szoba. Ezeken kivül szükséges még lehetőleg a szinpaddal közvetlen összeköttetésben egy szinfalak elraktározására szolgáló helyiség, mely ha a szinház épülettől külön állólag tervezhetik is alakzatban és homlokzatban feltüntetendő. Ugy az öltöző helyiségeket, mint a raktár helyiségeket környező falak szintén könnyed modorban készüljenek. Tervezendő a nézőtérhez egy megfelelően tágas előcsarnok jobbról-balról ruhatárral és büffet-vel. Szükséges még jegykiadásra szolgáló pénztárfülke. Az itt felsoroltak csak a szinház körülbelüli nagyságának és jellegének meghatározására szolgálnak, minden egyébben a tervező a saját lelfogására van utalva. Az elbirálásnál azonban főszempont az objektum eredeti módon való megoldásának és művészi hatásának milyensége lesz. A rajzok 1:200 léptékben készüljenek és pedig készitendő egy földszinti alaprajz lehetőleg a környék feltüntetésével; az emeletes részekről egy alaprajz; a szükséges nézet és metszetrajzok. Távlatirajz nem szükséges. A rajzok ceruza rajzok is lehetnek, de azoknak a részletekben is kellően értelmeseknek kell lenniök. A pályázatban csakis az Épitési és Műszaki Rajzolók Országos Egyesületének tagjai vehetnek részt. Pályadij 200 korona, mely összeg, ha legalább is három pályamű érkezik be, feltétlenül, különben pedig csak absolut becsü műnek lesz kiadva. A pályaművek 1907. március 1-ig bezárólag a fenti egyesület titkárához lepecsételt jeligéslevél mellékelésével nyujtandók be. A biráló bizottság tagjai lesznek: az E. M. R. O. E. választmányából választandó két tag; az egyesületi elnök által meghivandó két épitész, kik az egyesületi elnökkel együtt a pályaművek felett végérvényesen döntenek. Az eredmény az E. M. R. O. E. rendes évi közgyülésén lesz kihirdetve, mely alkalommal az első dijas jeligés levelét felbontják.

Cimtábla és levélpapir fejezet tervezése. Az aradi épitészeti és müszaki rajzolók egyesülete pályázatot hirdet: I. Cimtáblára. Terveztessék egy cimtábla, melyen „Aradi épitészeti és müszaki rajzolók egyesülete" felirat nyerjen elhelyezést. A tábla alakját, tervező szabadon választhatja, nagysága azonban a 160 négyszögcentimétertylehetőleg ne haladja meg. Kivánatos, hog tervező pályamunkája kiséretében jelezze, mely kiviteli módot (üvegre, bádogra festve, öntve vagy metszve) gondolt tervezete megvalósitására. A tisztán kidolgozott tervezet természetes nagyságban készitendő. II. Egyesületi levélfejezetre. Terveztessék, levél esetleg boriték diszitésére szolgáló fejezet. „Épitészeti és müszaki rajzolók egyesülete Arad" felirással. A levelpapir 23 milim. felső, 295 milim. oldal-hossz nagyságu s a pályamü vagy kétszeres vagy ugyanily nagyságu lapon — tisztán kidolgozva, hogy sokszorositásra alkalmas legyen — készitendő. A kivitel technikáját (toll, szén, ecset-rajz) tervező szabadon választhatja.

Feltételek: Ugy a cimtábla, mint a levélfejezet legjobb pályamunkáinak kitüntetésére két-két dij szolgál. I. dij: diszitett ezüst, II. dij ezüst-érem. A pályázat titkos s a pályaműhöz a tervező nevét és lakását tartalmazó jeligés levél csatolandó. Mindkét műre pályázók terveiket külön-külön jeligével tartoznak ellátni. A pályázat lejárata 1906. december 15. A pályaművek az egyesület elnökségéhez (Arad, Weitzer János-utca 13. sz., I. em.) nyujtandók be.

Ipartestületi székház tervezése Mezőturon. A mezőturi ipartestület a tulajdonát képező Petőfi-utcai telken 60.000 korona költséggel földszintes ipartestületi ház épitését határozván el, a szükségelt tervek beszerzésére pályázatot hirdet. A legjobb terv 300 koronával dijaztatik. A pályázati feltételek és az épitési telek helyszinrajza a mezőturi ipartestületnél megszerezhető.

Kórház tervezés Budapesten. A Pesti Chevra Kadisa a városligeti telkén gyógyithatatlan betegek számára épitendő monumentális intézetére tervpályázatot hirdetett. A zsüri két első dij kiadását határozta el, melyek közül az egyiket Leitersdorfer Béla, a másikat Bálint és Jámbor épitőmüvészeknek itélte oda. A második dijat Vágó László és József, a harmadikat Fejér és Ritter épitészek nyerték el.

A besztercei gör. kath. egyházközség tervpályázatan a második dijat Sziklai-

THOLT ISTVÁN mérnök, BUDAPEST.

EGÉSZSÉGÜGYI MŰSZAKI BERENDEZÉSEK VÁLLALATA

Telefon 96—66.

KÖZPONTI FŰTÉS-, SZELLŐZTETÉS-, LÉGSZESZ-, VIZVEZETÉK-, CSATORNÁZÁS-, FÜRDŐ- ÉS SZIVATTYU-BERENDEZÉSEKRE.

Telefon 96—66.

Iroda és mühely: VIII., Mária-utca 23. szám.
Fióktelep: o o o III., Zsigmond-tér 11. szám.

SZAB. PARAFAKŐ
SZIGETELŐ ANYAG.
SHEDTETŐK,
FACEMENTTETŐK, MANSARDTETŐK.
HIDEG és VÉKONY FALAK BURKOLÁSA.
KÖNNYŰ HANGFOGÓ VÁLASZFALAK,
HŰTŐK, JÉGVERMEK, SÖRRAKTÁRAK,
BORPINCÉK SZIGETELÉSE.
PADLÓ SZIGETELÉS NEDVESSÉG ELLEN, GŐZ, MELEG, HIDEG VIZVEZETÉKEK és KÉSZÜLÉKEK SZIGETELÉSE.
TULHEVITETT VEZETÉKEK SZIGETELÉSE SZAB.
„THERMALIT“ ANYAGGAL.

SZABADALMAZOTT
PARAFAKŐGYÁR
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
ELŐTT
Kleiner és Bokmayer
Igazgatóság: VIII., József-körut 2.
TELEFON: 60—33.
GYÁR: KÖBÁNYA.

MŰSZAKI IRODA:
GABOS OSZKÁR építész
VIII., RÖKK SZILÁRD-U. 3.
TELEFON 89—65.
HŰTŐ BERENDEZÉSEK,
FÖLDFELETTI
JÉGVERMEK, HŰTŐK, BORPINCÉK
HANG és HŐSZIGETELŐ PARAFAKŐ SZERKEZETEK,
VAS- és FAVÁZAS PARAFAKŐ RENDSZERŰ ÉPITKEZÉSEK,
TRANSPORTÁBILIS ÉPÜLETEK TERVEZÉSE

Szlapák György budapesti építész nyerte el, a kinek nevét lapunk mult számában ugyanezen a helyen tévesen közöltük.

Pályázatok állásokra.

Betöltött városi mérnöki állás. Pozsony szab. kir. város mérnöki hivatalában szervezett III. oszt. mérnöki állásra a hirdetett pályázat folytán a következő mérnökök pályáztak: Trócsányi László (Pozsony), Kiss Károly (Temesvár), Róz Gusztáv (Győr) és Sebestyén Imre. A tanács a pályázók közül Trócsányi László pozsonyi mérnököt nevezte ki.

Folyamfelvigyázói állás. A gyulai m. kir. folyammérnöki hivatalnál üresedésben lévő folyamfelvilágyázói állásra a f. é. november 15-ére kitüzött pályázati határidőig beérkezett 32 pályázati kérvény, ebből tizenkettőt igazolványos altiszt és huszat polgári egyén adott be. A kérvényeket döntés végett a földmivelésügyi ministerhez terjesztették fel.

Mérnöki munkálatok.

Utcák és terek szabályozása. Kiszács nagyközség utcáinak és tereinek szabályozási mérnöki munkálatára pályázatot hirdet s felhivja mindazon mérnököket, kik ezen munkálatot elnyerni óhajtják, hogy ajánlatukat dr Fratricsevits István szolgabíróhoz címezve f. é. december hó 5-éig Ujvidéken nyujtsák be. A község összes belterületeinek a helyszinen teljesen ujból való felvétele alapján készitendő egy 1 : 40 öl méretü pontos szabályozási térkép, melyben a meghatározandó uj szabályozás vörös szinre berajzolandó. A szabályozás által történendő minden elváltozás egy e célra külön készitendő törzskönyvbe telkenként feljegyzendő, külön-külön méretenként és területenként. A szabályozási vonalak a természetben minden utca keresztezésénél és töréseknél fix pontokkal kitűzendők s ezen fix pontok a szabályozási térképre is méretileg feltüntetendők. Az összes szükséges karókat, köveket, fuvart és napszámot vállalkozó mérnök köteles szolgáltatni.

Vasutépitészet.

Előmunkálati engedélyek. A kereskedelemügyi minister dr. Kralovánszky László budapesti ügyvédnek egyrészt a m. kir. államvasutak Vecsés állomástól vagy Vecsés község belterületéről Alsóhalom majoron át, másrészt a m. kir. államvasutak Üllő állomásától, vagy Üllő község belterületéről Gombos tanya, Pótharaszt puszta, Csér puszta, Nyáregyháza község és Pusztavacs irányában a m. kir. államvasutak Nagykőrös állomásáig, végül Vecsés község belterületéről Üllő, Monor, Pilis, Alberti-Irsa és Ceglédbercel község határain át Cegléd város belterületére vezetendő 0·70 méteres keskeny nyomtávu gőzüzemü gazdasági vasutvonalra kiadott előmunkálati engedély érvényét további egy év tartamára meghosszabbitotta s egyuttal az előmunkálati engedély érvényét a Vecséstől Ceglédig vezető vonalrészre nézve villamos üzemre is kiterjesztette; dr. Novák Nándor budapesti ügyvéd és Grün Gyula zsolnai épitési vállalkozó részére a m. kir. államvasutak Nagybittse-Predmér állomásától Petrovic, Kolarovic és Viszoka községek határain át. Kelcsó irányában az országhatárig vezetendő szabványos nyomtávú gőzüzemü helyi érdekü vasutvonalra kiadott előmunkálati engedély érvényét egy év tartamára megujitotta.

A losoncvidéki vasut vonalhálózatának meghosszabbitása. A losoncvidéki h. é. vasut részvénytársaság engedélyt kapott arra, hogy vasutja folytatásaként Poltár állomásból kiágazólag — Sóslehota, Csehbrező és Zlatnó községek érintésével Kokováig vezetendő fővonalból, valamint innen folytatólag az Ujantalvölgyig vezetendő vontató vágányból, ugyszintén a fővonalból egyfelől a 98/99 szelvények között kiágazólag a zlatnói üveggyárba, másfelől a 162/163. sz. szelvények között kiágazólag a kokovai üveg- és fagyapotgyárba vezetendő vontató vágányból álló szabványos nyomtávu helyi érdekü gőzmozdonyu vasutat megépithesse. A pálya épitését engedélyes társaság 2 év alatt befejezni tartozik. Az engedélyezett vasutvonalak megépitéséhez és üzleti megfelelő berendezéséhez szükséges tényleges tőke 3,062.000 koronában állapittatott meg, mely tőkéből forgalmi eszközök beszerzésére engedélyes társaság 91.600 koronát tartozik forditani.

Iparvasut-hálózat. Frigyes főherceg bellyei uradalmának igazgatósága nagy kiterjedésü iparvasut-hálózatot épittet, mely az uradalom egész területére kiterjeszkedik. Az iparvasuthálózat Hercegszőlős, Laskafalu, Albertfalu, Keskend, Pélmonostor, Ivándárda, Baranyavár, Kislippó, Nagynyárád, Dályok és Izsép községek határait érinti és a következő vonalakból fog állani:

1. Kazuk-pélmonostori gőzüzemü fővonal két, ugyancsak gőzüzemü szárnyvonallal 310,000 m. hosszu;

a) a laskafalvai szárnyvonal, mely 14,800 m. hosszu;

b) a mi:vári szárnyvonal, mely 2,200 m. hosszu.

2. Főherceglak-pélmonostori lóüzemü fővonal, a lipovitzi ugyancsak lóüzemü szárnyvonallal 11,300 m. hosszu.

A lipovitzi szárnyvonal 6100 m. hosszu.

3. Sátoristye-bokerdei lóüzemü fővonal és ugyancsak lóüzemü szárnyvonalai 21,600 m. hosszu.

b) kisebb szárnyvonalak, melyek a Sátoristye nevü major területén ágaznak ki, 100—400 m. hosszuak. A keskeny vágányu iparvasut-hálózat egyes részei már elkészültek, az egész hálózatot azonban előreláthatólag csak a jövő év folyamán épitik ki.

Mezei vasut épitése. Haas Ignác nyiregyházai földbirtokos Görögszállás állomás mellett levő birtokáról kiindulólag a Görögszállás állomas Szerencs felőli végénél levő csonkavágány mellé és az állomás gabonaszinjéhez mezei vasutat vezetett, az állomás rakterületén pedig vágányhálózatot létesitett. A mezei vasut 60 m. nyombőséggel épül.

Iparvasut Véghles-Nagyszalatnán. Frigyes főherceg véghlesi uradalmának jószágigazgatósága a máv. Véghles-Nagyszalatna állomásából kiágazólag 150 m. hosszu rendes nyomtávu iparvágányt és ezen vágány mellől 0.76 m. nyombőségű lóüzemü erdei iparvasutat épitett a horháti erdőségekben fekvő telepére.

Iparvágány épités. Copony Márton brassói papirgyáros a brassó-háromszéki helyi érdekü vasut Zernest állomása mellett fekvő papirgyárához Zernest állomásból kiágazólag iparvágányt szándékozik épiteni. A tervezett iparvágány közigazgatási bejárása november 29-én fog Zernest állomáson megtartatni.

A pécs-báttaszéki vasut. Pallós Ignác épitő-vállalkozó és Fekete Adolf budapesti lakos által tervezett h. é. vasutnak engedélyező tárgyalását f. é. november hó 14-én tartották meg a kereskedelemügyi ministeriumban. A pálya teljes hosszában nehéz, dombos jellegü s a vontatóvágányokkal együtt 71·9 km. hosszú. Az a körülmény, hogy a vonal számos mély keresztvölgyet fog metszeni és hogy Nagypal község határában vizválasztót kell átlépnie, gyakori vonalkifejlesztéseket, továbbá 500 m. hosszu alagutat és igen jelentékeny földmunkákat tesz szükségessé. A vasut épitesi tőkéjét 10.000,000 koronával hozta javaslatba az engedélyező bizottság. Ezen aránylag magas épitési tőke a vonal hosszában és a müszaki nehézségekben találja okát. Az épitesi tőkének törzsrészvényekben födözendő 35%-ából, vagyis 3.500.000 koronából kereken 1.000,000 korona tekinthető hozzájárulásokkal biztositottnak. Igy tehát még 2.500,000 korona fedezendő. A tervezők azt kérték, hogy államsegély és postaváltság cimén az épitési tőkének 20%-a engedélyeztessék; a még fenmaradó hiányt pedig további hozzájárulásokkal remélik fedezni.

A léva-nyitrai vasut. A dr. Neumann Ráfael budapesti ügyvéd által Lévától Verebélyen át Nyitráig tervezett rendes nyomtávu h. é. vasut közigazgatási bejárását 1905. augusztus 1—4-ig tartották meg. A bejáráson történt megállapodások szerint 79 hid és áteresztő szükséges. Ezek közül 69 áteresztő nyilása 0·6—8·0 m. közt váltakozik; két 30—30 m. nyilásu hid a Nyitra és Zsitva folyók, egy 80 m. nyilásu hid a Garam folyó áthidalására, továbbá három 10—10 m. nyilásu, három 20 m. nyilásu és egy 40 m. nyilásu hid létesitendő. Kérelem alapján a vonalak 0—125 szelvényei közti részére f. é. november 16-án közigazgatási pótbejárás tartatott. Ez alkalomból a vonal olykép állapittatott meg, hogy az Léva állomás Csata felőli végéből kiindulva, Kisszecse és Nagykálna állomások elhagyása után

Jambor Lajos

épitész

vad

Ujv. U. Zs. L.

405. l.

nlékek Országos Bizott

Jámbor Lajos

épitész

Életr. arck.

lásd

Váljubal. 137. l

Jambor Lajos

épitész

Tinódi Sebestyén szobor

talapzata

l.

Liber Bpest szobrai

270 l.

TI KIÁLLIT

léria-utca 8.

haftr

MAF

Jámbor Lajos

műépítész

Élet. arck

Szepeltlex 707. l

Ez alkalommal láthatóan is
szoros és ránknézve megtiszte
kiadványok olvasói és kiadó
Ezért könyvnapi vendégeinkről
leket fogunk készíteni és m
ingyen adunk emlékül egy - eg

Kérnünk kell azonban, hogy az a
legyen kegyes hozzánk befára
telt is elkészithessük.

Torlódások elkerülése végett
13.-án d. u. 1—7-ig, vagy ha ez
14.-én, vasárnap d. e. 8—3-ig.

A csatolt meghívót legyen kegy

Melléklet.

Jaimbor Lajos

epulen

Művészeti lexikon

360. l.

Tk. 224.

4
585

224. *Kemény László.* Mellig van ábrázolva, kissé jobbra fordul, de visszanéz, tojásdad medaillonban. Haja, szemöldöke és bajusza fekete, szeme barna, szakálla leberetvált. Atillája piros és lehajtott széles prémgallérú mentéje sötétzöld. Felirata alól: »*Labor qvi Dei causa non Suscipitur perditus est*« a kép körül: »*Ladislaus Kemeny de Magyarnyerő Monostor, S. C. Rq(ue) M. Aulicus Anno 1635*«.

Vászon, méretei 18·1 : 15 cm. — Át. Képt. 147 (4). — Gróf Csáky László ajándéka 1824.

Jámbor Lajos

építész Budapest

Műcsarnok

1899 – 1900. téli tárl.

1900 – 1. téli tárl.

1903 – 4. téli tárl. 345, 347 – 349

Fegyver, török VI.135.

Jámbor Lajos építész * 1869 Budapesten

l. Katalógust.

Filemon VI. 254.

Jaimbor Lajós

épitéz

Érod

Yblut. 19. l.

Esterházy Ferenczné grófnő, özv. IV. 125.

MDK

Jámbor Lajos, diszitö-festö

az iparm iskola végzett növendéke 800-koro-
más ösztöndijatbkapott a fiatal müvészeti egyesület-
töl, a Steindl-Céh-töl.

Krónika:
A Steindl -Céh.
Magyar Epitömüvészet. 1907. 9.sz. 22 l.

Jámbor Lajos

MDK

A XIX. sz. é építőművészei közt örök időkre beirta nevét a műtörténelem lapjaira.

Mirowi Myskovszky Ernő: A magyar képzőművészet története. Bp. 19061.
35.1.

M.D.K.

Jámbor Lajos, építész

terverte Bálint Zoltánnal együttesen Hajdu vármege uj székházépületét Debrecenben.

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye, Bp.
1914. 48. kot. 120-123. old. 5 á.

Fáinbor Lajos, épitész

M.D.K.

Bálint Zoltánnal együtt két tervvel vett részt a Nemzeti Színház Rákóczi-uti épületére kiirt pályázaton. A szakértők mindkét tervnek kiemelik érdemeit, de hibáit is.

A Magyar Mérnök-és Épitész-Egylet Közlönye, Bp. 1913. 47. köt. 309-310. old. VIII.-XV. rajz. mellékl.

MDK

Jámbor Lajos

a turini nemzetközi iparmüv.kiállításon
kitüntetést kapott , aranyérem.

Kitüntetések. Művészet. 1902. 254. l.

M.D .K.

Jámbor Lajos, építész

Bálint Zoltánnal épitették a debreceni volt vármegyeházát magyaros szecessziós stilusban./1907/.A város közön ége körében nagy sikert arattak. 184.o.

Sápi Lajos: A debreceni Csokonai színház 100 éves története 161.o.

A Debreceni Déri Múz. Évkönyve.1965. Debrecen.1966 Alföldi Nyomda. Debrecen

M.D.K.

Jámbor Lajos, épitész

1908-ban a debreceni szinház átalakitására és korszerüsitésére 496.373.68 korona költséggel tervet készitettek Bálint Zoltánnal együtt. A debreceni volt Megyeháza tervezői. 184.o.

Sápi Lajos: A debreceni Csokonai szinház 100 éves története 161.o.

A Debreceni Déri Múz. Évkönyve. 1965. Debrecen. 1966
Alföldi Nyomda. Debrecen

M.D.K.

Jámbor Lajos, épitész

Bálint Zoltánnal együtt néhány debreceni törv.hatósági tag kérésére újabb tervet dolgoztak ki a szinház átalakitására az első világháború idején, de erre már nem került sor. 185.o.

Sápi Lajos: A debreceni Csokonai szinház 100 éves története 161.o.

A Debreceni Déri Múz. Evkönyve. 1965. Debrecen. 1966 Alföldi Nyomda. Debrecen

MD K

Jámbor Lajos, épitész

a szövetség lelépö titkára

A Magyar Épitömüvészek Szövetségének közgyülése. Vállalkozók Közlönye. Bp. 1907 máj. 29. 4. old.

M.D.K.

Jámbor müépitész

Az Erzsébet-szoborpályázatra beküldött pályamüvével, -Zala György szobrászmüvésszel és Bálint müépitésztársával együtt- első dijat nyert, repr.-ját hozza a lap.
"Hónapról-hónapra" c. rovat.

Magyar Salon, Bp. 1903. juli. 39. kötet
1080-1085. lap

M.D.K.

Jámbor Lajos, épitész

Bálint Zoltánnal együtt átalakitási tervet készitettek a debreceni szinházra, a városi tanács elfogadta, de ezt megfellebezték és igy nem került kivitelre, 1913-ban. 185.o.

Bápi Lajos: A debreceni Csokonai szinház 100 éves története 161.o.

A Debreceni Déri Múz. Evkönyve. 1965. Debrecen. 1966
Alföldi Nyomda. Debrecen

Jómbor Lajos

készítette Gegerédi Gyula által alkotott Tinódi Lantos Sebestyén szobrának talapzatát.

Gádor E.: Budapest szobrai, Budapest, 1955. 25 l.

MDK

Jámbor Lajos, épitész

az egyforma megosztással kitüzött dijak egyikét elnyerte.

A Pesti Magy. Keresked.Bank tervpályázata.
Vállalkozók Közlönye. 1905 okt. 25.

Jámbor Lajos, épitész MDK

az ülés választása szerint számvizsgáló lett.

A Magyar épitömüvészek Szövetségének közgyülése. Vállalkozók Közlönye. Bp.1907. máj.29. 4.old.

Jámbor

építészek

A szatmári városi közkórház tervpályázatán a birálóbizottság 1000—1000 koronával jutalmazta ~~Bálint~~ és Jámbor, továbbá Sobozi építőművész tervét. 600 koronás díjban Földes és Scheiber részesültek.

Művészet 1908. 64. l.

nincs čed.

5

Sarkadi Ede *262.*
Sárkány István 268, *350.*
Schreiber Miklós 268.
Schiller Jenő 216.
Schoditsch Lajos 71, 268.
Schulek Frigyes 424.
Schorn 138.
Schutze György 348.
Schwab J. G. 206.
Schwanthaler Ludwig 302.
Sebestyén Artúr 71, 134.
Segantini Giovanni 417.
Segantini Gottardo 417.
Segantini Mario 417.
Sennyei Károly 424.
Sesto, Cesare da 390, 396, *400,* 403, 404.
Signorelli Luca 404, 408.
Siklódy Lőrinc 268.
Simart 10.
Simay Imre 70.
Sinding Otto 150.
Sinding Stefan 152.
Skovgaard J. 39, *41,* 42.
Skredsvig Chr. 150.
Smith Wilhelm *124.*
Sodoma 389, 390, 396, 404—408, *405—407.*
Sohlberg Harald 151.
Solario Andrea 390, 403.
Somló Emil 134, 216, 268.
Ström Halfdan 151.
Suardi Bart. 305, 405.
Suján Pál 70.
Syberg F. 42.
Sylvestre 384.
Szabó Károly 198.
Szabolcs Ferenc 268.
Szamovolszky Ödön 2
Székely Árpád 70.
Székely Bertalan 71, 2
Székely László 198.
Szendrői Dezső 339.
Szenes Fülöp *245.*
Szentpéteri 420, *420,*
Szeszler Sándor 268.
Szikszay Ferenc 131,
Szilassy János 71.
Szinyei-Merse Pál 412
Szlányi Lajos 268.
Szoldatits Ferenc 352.
Takách Béla 280.
Tardos-Krenner Viktor
Tarján Oszkár 70.
Tátray Lajos 268.
Tavarone 61.
Telcs Ede *37,* 69, *10*
Telepy Károly 34—3
144
Thaulow Fritz 145, 1
Theotocopuli D. 1. Gr
Thoroczkai-Vigand Ede

M.D.K.

Farnbor Lajos.

Bálint Zoltánnal közösen készített terve második díjat nyert a budapesti zsidó templomra kiírt pályázaton.

A Magyar Mérnök- és Épitész-Egylet Heti Értesitője, Bp. 1899. XVIII. évf. 53. old.

MDK

Jámbor Lajos és Bálint Zoltán

Nemzeti Szinház pályaterve' repr.

Müvészet XII.évf.1913.73.l.

M.D.K.

Jámbor Lajos, építész

Bálint Zoltánnal közösen készített terve egyik negedik díjat nyert az Erzsébet-emlékmű pályázaton.

Építőipar - Építőművészet, Bp. 1916. évf. 27. sz. 162. old.

M.D.K.

Támbor Lajos, építész

Lechner Ödön első tanítványai közé tartozott.

Kérlés K. Róbert előadása a „Nemzeti építő művészetről."

Építőipar- Építőművészet, Bp.1916 évf.23 sz.

138. old.

Faiubor Lajos, épész M.D.K.

a párisi világkiállí-
táson nagy díjat nyert.

A Magyar Mérnök- és Épitész-Egylet Heti Értesitője, Bp.
1900. XIX. évf. 309. old.

MDK

Jámbor Lajos, festöm.

Nádasban. Olf. Jelz.

Árv. Közl. 1940. 1.rk.sz. 26.1.

Jámbor Lajgs MDK

Nagymosás, olf.

Műcsarnok 1920-21. Téli kiállitás

Fámbor Lajos, építész M.D.K.

Bélint Zoltánnal közösen készített terve nyert első díjat az 1900-évi párisi világkiállítás magyar pavillonjára kiírt pályázaton.

A Magyar Mérnök-és Építész-Egylet Heti Értesítője, Bp.
1898. XVII. évf. 111. old.

MDK

Jámbor Lajos müépitész

Uj tagok. Magyar Iparmüvészet 1899. 45.l.

Jámbor Lajos MDK

Lechner Ödön hatása érezhető Bálint Zoltán és Jámbor Lajos néhány müvén, akik közös tervező irodát vezettek.

Legfeltünőbb a ma már teljesen átépült Stefánia uti Zala György müteremházának architekturáján /1901/, egy Bartok Béla uti bérházépület tükön. Egyéb alkatásaik merőben eltérnek a Lechner féle formavilágtól. Csak a debreceni Vármegyeházánál látszanak Lechner hatása alatt állni.

Dr. Kismarty-Lechner Jenő: Lechner Ödön. Bp. 1961.
130.1.

MDK

Jámbor Lajos és Bálint Zoltán

Nemzeti Szinház pályaterve, repr.

Művészet XII.évf.1913.73,75.l.

Jámbor Lajos

MDK

Repr:

Bálint Zoltán és Jámbor Lajos:
Vármegyeháza Debrecenben. 1912.

131.l. 92. kép.

Dr.Kismarty-Lechner Jenő: Lechner Ödön. Bp.1961.

MDK

Jámbor Lajos, arany érem

A torinói kiállitás kitüntetései. Magyar Iparmüvészet 1902. 246.l.

MDK

Jámbor Lajos
1902. Torino, aranyérem

Az Iparm. Társ. kiállitásainak kitüntetettjei.
M.I. 1903. 153.1.

MDK

Jámbor Lajos

Harctéri hirek, repr.

KMT. 1916/17. téli kiáll. kat.

Jámbor Lajos

A párisi kiállitás magyar történelmi pavillonjának huszárterme, Falak és mennyezet, vizf.

A párisi kiállitás magyar történelmi pavillonjának hus árterme, távlati kép, tollrajz

Műcsarnok 1899/1900. téli kiáll.

Jámbor Lajos
építész

M.D.K

Méltatás.

Herman Lipót: A 60 éves Férfiak Klub
Élet és Irodalom, 1961 szept 9 - 11 l.

M.B.H.

Τσιμπούρης
Χρήστος

Αθήνα

Βασιλίσσης Σοφίας 80 στο Τρίπολη Κεντρικό
Εξετάσεις Πανεπιστημίου, Φθινοπωρινή περίοδος 2019 - 2020

M.Dk.

JÁMBOR Lajos építész
(1869-1955)
társasviszonyban épít:
Balint Zoltánnal

A Hauszmann irodában dolgozott
1900-as párisi világkiállítás magyar
háza.
v. Legfőbb Áll. Számvevőszék palotá-
ja (ma Külügyminisztérium)
Debrecen, megyeháza.

Rados Jenő: Magyar építészettörténet Bp. 1961.
299, 301.

MDK

Jámbor Lajos, Ligeti Miklós, Bálint Zoltán

Szabadságharc-szobor tervpályázata. Bpest 1907.
Müleirás 2o.l. - Birálat 37.l.

MDK

Jámbor Lajos, Bálint Zoltán és Zala György

az alábbi pályázaton pályamunkájukat a 6000 koronával díjazott első csoportba sorolták

Az Erzsébet-emlékmű második pályázata. Művészet 1903. 278.l.

Jámbor Lajos

Kauser József

Az Erzsébet-emlékmű elhelyezésének tervére hirdetett pályázaton az első, hatezer koronás pályadíjat Bálint és Jámbor, a második, ötezer koronás díjat Hikisch Rezső, a harmadik, négyezer koronás díjat ifjabb Kauser József nyerte meg. A zsüri ezenkívül a pályázati föltételek értelmében ezer-ezer koronával megvásárlandóknak és jutalmazandóknak találta Tőry Emil és Pogány Móric, Medgyaszay István, Rerrich Béla és Wachtel Elemér, Lux Kálmán és Éber László, valamint Hein János pályaműveit.

Művészet 1911. 42. l.

nincs cíd.

Jambor Lajos

épitész

Gentrmüeml

264. h

A miniszter rendeletéből:

Dr. vitéz Haász Aladár s.k.

miniszteri tanácsos

A kiadvány hiteléül:

Fináncz

min. irodatiszt

MDK

Jámbor Lajos

a Bpesti Áru- és Értéktözsde palotájának tervpályázatán 1899. a második III. dijat nyerte.

MagyAlp. 227, 227, 232 l, képpel

Jambor Lajos
építész

Főforrás

Az 50-éves Vállal-
kozok Lapja jub.
albuma. Bp. 1929

Szamos Lajos és
archeppel.

A Hét 1902. febr. 16.
Archeppel

Dr. Szentivanyi

61150
1750
59400

Lup

Jámbor Lajos

született

1950-ben még él

és 82 éves.

Thomas Antal

történész

1950. febr. 23.

VALLÁS ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI
M. KIR. MINISZTER

10697/917 szám.
eln.

:/:

A Müemlékek Országos Bizottságána
f.hó 17-én 400 sz.a.kelt felterje
tésére, tudomása végett, kiadom.
Budapest, 1917. évi junius hó 28.
A miniszter rendeletéből:

miniszteri tanácsos,
az elnöki osztály főnöke.

MDK

Jámbor Lajos

fiatal épitőművészek segédkeztek Alpárinak
a történelmi csoport tervezésében 1894-ben.

Magy Alp. 78 l.

Jámbor Lajos

MDK

Kism Lechn. 1o2-1o3 l.

JÁMBOR Lajos épitész

K. Lechner J.: Jámbor Lajos építőmův. halál

Művelt Nép 1955 II. ért. 50. h. dec. 11. 2 l.

MDK

Jámbor Lajos

Budapesti Hirlap 1913 ápr.29.
az Uj Nemzeti Szinház

MDK

Zoltán
Bálint ~~Lajos~~ és Jámbor Lajos

A bp.-i Nemzeti Szinház tervpályázata. Magyar Épitőművészet 1913. 1. sz.

MDK

Jámbor Lajos és Bálint Zoltán

Bérpalota terve VI. Bajza-u. 24/a.
Tervezték fentiek.

Építő Ipar 1899. 129. l.

MDK

Jámbor Lajos, Ligeti Miklós, Bálint Zoltán

Szabadságharc-szobor tervpályázata. Bpest, 1907.
Müleirás, költségszámitás 2o.l. Birálat 37.l.

MDK

Jámbor Lajos és Bálint Zoltán

az alábbi pályázaton pályamunkájuk I. dijat nyert

A Kecskeméti elmegyógyintézet pályatervei. Magyar Epitőművészet 1908. 9. sz.

MDK

Jámbor Lajos és Bálint Zoltán

az alábbi pályázaton I. dijat nyertek

A Belvárosi Takarékptár Rt. palotájának pályaterve. Magyar Építőművészet 1908. 5. sz.

MDK

Jámbor Lajos és Bálint Zoltán

Az erzsébetlaki reform. templom. Rajzokkal.
Épitő Ipar, 1901. 9. sz.

MDK

Jámbor Lajos és Bálint Zoltán

tervezték az alábbi épitkezést

Erzsébetlak telepes község. Épitő Ipar,1901. 9. sz.

MDK

Jámbor Lajos

Bálint Dezső siremléke, tervezte fenti

Művészet, 1942. 9o.l.

MDK

Jámbor Lajos és Bálint Zoltán

tervezték az alábbi munkát

Hajdu vm uj székházépülete, képekkel. MMÉEKÖzl. 1914. 120-123.l.

Jámbor Lajos

K

Bálint Dersö siremléke
terverte fenti, kivi-
telerte Rákos Manó.
Repr.
Művészet 1942. 90. l.

1561.

Tornai Gyula:

Innocenta.

A csaknem
élben és kissé ~~a~~ fi
~~[illegible]~~
magához. Sárg
na haja vállai
nélküli (arany) brokát r
sűrűen varrták
ra: „TORNAI Gy."

Olajfestés,
Vétetett 18
~~Ár~~ 50
számolás elfogadtatva
Az 1899. IV
(213/99) ~~Alad. la~~
Muzeumnak (2
lentést 1898. VI
másul (461/99

Lés karjai meztelenek.

⊥ goblin
Ľ kel, hol repülő alak
köti le figyelmünket.

241/99

MDK

Jámbor Lajos és Bálint Zoltán

A párisi kiállitás magyar történelmi pavillonjának huszárterme. Falak és menyezet. Vf.

Képzőm. Társ. 1899/900. téli kiáll. kat. 37.l.

MDK

Jámbor Lajos és Bálint Zoltán

A párisi kiállitás magyar történelmi pavillonjának huszárterme. Távlati kép. Tollrajz

A párisi kiállitás magyar történelmi pavillonjának huszárterme. Falak és menyezet. Vf.

Képzőm. Társ. 1899/900. téli kiáll. kat. 37.l.

MDK

Jámbor Lajos és Bálint Zoltán

A párisi kiállitás magyar osztálya vegyészeti csoportjának tervezete. Vf.

Képzőm. Társ. 1899/900. téli kiáll. kat. 37.l.

MDK

Jámbor Lajos és Bálint Zoltán

A párisi kiállitás magyar osztálya mezőgazdasági csoportjának tervezete. Vf.

A párisi kiállitás magyar osztálya lakberendezési és iparmüvészeti csoportjának tervezete. Vf.

Képzőm. Társ. 1899/900. téli kiáll. kat. 37.l.

M.D.K.

Jámbor Lajos, építész

és Bálint Zoltán a debreceni megyeháza terveivel szerepelnek a XII. Nemzetközi Építészkongresszus alkalmából a Nemzeti Szalónban rendezett kiállításon.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1930. LI. évf.

szept. 6. sz. 1. old.

M.D.K.

Zámbor Lajos, építés

c. Bálint Zoltán tervei szerint Debrecenben épült Haydn vármegye szérházának homlokzatát közli a lap egy fényképpel

Vállalkozók Lapja. Bp. ~~1922~~ 1929. L. évf.

máj. 25. sz. IV. old.

MDK

Jámbor Lajos, Kallós Ede és Bálint Zoltán

Kossuth-emlékmű pályázat pályaterve

Kossuth emlékmű. Művészet, I.évf. 1902, 225 l.

MDK

Jámbor Lajos, Bálint Zoltán és Zala György

aranyérmet kaptak a torinói nemzetközi kiáll.-o

A turini nemzetközi... Művészet, I.évf. 1902.
354 l.

MDK

Jámbor Lajos és Bálint Zoltán

A szatmári vigadó terve.Részlet. Tus

Zala György müterme és lakása.Részlet. Tus

Képzőm. Társ. 1899/900. téli kiáll. kat. 37.l.

MDK

Jámbor Lajos építész
Bálint Zoltán "

állami számvevőszék tervpályázata

M.Iparm. 1910, 1.sz.

MDK

Jámbor Lajos építész
Bálint Zoltán "

Erzsébet emlékmü elhelyezésének terve

Müvészet 1911, 42 l.

MDK

Jámbor Lajos - Zala György - Bálint Zoltán

Erzsébet emlékmű pályaterve

Az Erzsébet emlékmű. Művészet, I. évf. 1902. 105-110. illusztr.

MDK

Jámbor Lajos - Zala Györgx - Bálint Zoltán

Az Erzsébet emlékmü pályaterve, gipszmodell fényképe, a zsüri által megvásárolva

Müvészet XII. évf. 1913. 212.

MDK

Jámbor Lajos épitész
Bálint Zoltán "

M.Épitőmüv. 1908. 11.sz. 23 l.

MDK

Jámbor Lajos épitész
Bálint Zoltán "

M.Épitőmüv. 1913. 8.sz.

dje, az Országos Képtár vásárolta
a Szépmüvészeti Muzeum csak 19o6-
it a müvészet barátainak. Már egy
gkezdte, igen helyesen a külföldi
t emlékeinek gyüjtését, a francia
megvásárolva Daubigny Villerville
kmüvét, Boudin tájképét és különös
l sem fedezett Gauguin Téli tájké-
orai alkotását. Éles szemre és pom-
arro Pont Neuf-jének megvásárlása
ően. Az állam erőfeszitéseit 19o7-
okrata, gróf Pálffy János is támo-
Daubigny-tájkép, két Troyon-kép és

MDK

Jámbor Lajos épitész
Bálint Zoltán "

vármegyeháza Debrecenben 1912

Ecs Debreceni Képes K. 41 l.

MD K

Jámbor Lajos, épitész

Bálint Zoltánnal közösen pályatervéért

az I. 6ooo ezer koronás dijat nyerte.

Magyar Epitömüvészet. 1910. 12.sz. 32.l.
Az Erzsébet-szobor elhelyezésének. pályatervei.

Jámbor Lajos, épitész

Ligeti Miklós szobormüvének épitészeti föladatát Bálint Zoltán épitésszel közösen pldotta meg.

Ybor László: Szabadságharcunk emlére.
Magyar Iparmüvészet. 1907. 4. sz. 191.l.

MDK

Jámbor Lajos, épitész

terve, melyet közösen készitett Baálint ép. és Kallós szobr.m.-el, a kissebbségben maradt öt biráló által az elsö dijra lett ajánlva.

A Kossuth-mauzoleum pályatervei.
Vasárnapi Ujság. 1902. 14.sz. 49.évf. 221-2.l.

Jámbor Lajos

Gyémánt- és aranydiplomások ünneplése az Építőipari Műszaki Egyetemen

Az Építőipari Műszaki Egyetemen szombaton diploma-átadási ünnepséget tartottak. *Cholnoky Tibor*, az Építőipari Műszaki Egyetem rektora meleg szeretettel köszöntötte a hatvan és ötven éven át kiváló munkásságot végzett mérnököket és építészmérnököket. Az egyetem vezetősége és tanácsa nevében a kitüntetetteknek átadta a gyémánt- és aranydiplomákat.

Gyémántdiplomát vett át *Szesztay László* és *Szirányi Béla* mérnök, továbbá *Jámbor Lajos* építészmérnök.

Aranydiplomában részesültek: *Bartók Gusztáv, Bieszki Jenő, Bíró József, Bolgár Adolf, Czizinszky László, Ecsedy Mihály, Gajári Márk, Kanka Alfréd, Károssy Jenő, Kemény Arthur, Kiss Jenő, Lampl Hugó, Mattanovich Árpád, Meszleny Géza, Raab Lajos, Rózsa Ernő, Szalai Gyula, Szekeres Sámuel, Szilágyi Béla, Török Kálmán, Vas Leó, Vértes Albert mérnökök, Aggházy Tibor, Császár Ferenc, Dümmerling Ödön, Friedrich Lajos, Gót Jenő, Hofhauser Elek, dr. Kismarty-Lechner Jenő, Láczay Oszkár, Ligeti Béla, Löllbach Kálmán, dr. Lux Kálmán, Orbán Ferenc, Pavlovits Károly, Radó Sándor, Somló Emil, Tichtl György* építészmérnökök. (MTI)

Szabad Nép 1955. ápr. 4.

MDK

Jámbor Lajos, építész

I. díjat 6000 korona, nyert
Bálint Zoltánnal közösen

Az Erzsébet emlékmű elhelyezése
Magyar Építőművészet, 1910. 2 n. - 31.32.l.

Tervpályázatok eredménye. Budapesten a Fehérvári-úton ezernégyszáz személy befogadására templomot és gymnasiumot akarnak építeni. Az épületek terveire nyilvános pályázatot hirdettek. A bíráló bizottság f. hó 12-én döntött a beérkezett tizennyolc pályaterv dolgában. Az első 1800 k.-ás díjat egyhangulag *Györgyi* Dénes bazilikás elrendezésű, modern tervének ítélték, a második (1200 k.) díjat *Kotál* Henrik, a harmadikat (800 k.) *Wannenmacher* Fábián terve nyerte el. Megvásárolták még a *Förk* és *Petrovszky*, valamint *Hofhauser* és *Weeninger* pályaműveit. Az összes terveket március 14-től kezdve a József-műegyetem dísztermében állították ki.

Építő Ipar 1910. 129. l.

— A római magyar kiállítás szűkebb tervpályázatán az I. díjat *Hoepfner* és *Györgyi*, a II. díjat *Bálint* és *Jámbor*, a III. díjat *A. Balogh* L. nyerte; a fölszólított tíz építész közül csak hat pályázott. — Itt említjük meg, hogy a *postabélyeg-tervpályázatra* 119 szerzőtől 1242 mű érkezett; a bíráló bizottság már dolgozik és pár nap alatt végez.

1171. KÉT KIS TERÍTŐ, piros bársony. Olasz, XVII. század. 15.—

1172. DERBENT-SZŐNYEG, fekete tükrében virágcsokrok. 120—170 cm. 300.—

1173. NAGY TERÍTŐ, színes mustrás bársony. Velence, barok stílus. 50.—

1174. NAGY SZMÍRNASZŐNYEG, sárga tükrében és keretében nagy palmetták. 400×475 cm. 700.—

1175. GENDJE-SZŐNYEG, kampós díszítéssel. XIX. század. 95×175 cm. 50.—

1176. DERBENT-SZŐNYEG, kék tükörrel. XIX. század. 140×205 cm. 70.—

1177. KARAMANI FÜGGÖNY, két szárny. XIX. század. 120.—

1178. DERBENT-SZŐNYEG, lilás színezésű, 3 medaillonnal. 100×150 cm. 300.—

1179. NAGY HÍMZETT SZŐNYEG, gros point hímzés, kék-sárga medaillos rajzzal, középen arab felírás. 377×540 cm. 1000.—

1180. SÁVOS SELYEMBROKÁT, sárga-piros színben. 12 m. 60.—

1181. BÁRSONY APPLIKÁCIÓ, több darabból. Olasz, XVII. sz. 10.—

1182. BROKÁTSÁV, barnás alapu. XVIII. sz. 5.—

MDK

Lajos

Jámbor épitén

(Bálint-tal közös terve e csoport-
beli tervek között legjobban sikerült.
I. díjat nyertek.

Erzsébet királyné emléke. – II. Az emlékmű pályatervei". –
„Épipő Ipar" 9. sz. – 1910 II. 27. – 87, 88. l. – Magyar F.

Jámbor Lajos

Bálint Zoltán
és Jámbor Lajos
Magyar Építőművészet 1910. 2. 17.

1

Az Erzsébet-emlékmű elhelyezése. Erzsébet királyné emlékművének elhelyezésére hirdetett pályázat bíráló-bizottsága e hó 5-én tartott második ülésében döntött a pályadíjak kiosztása iránt és az első 6000 koronás díjat ***Bálint és Jámbor*** építészeknek ítélte oda azért a tervért, mely az emlék helyét a hadtestparancsnoksághoz csatlakozó katonai építészeti igazgatóság épületének telkére jelölte ki, szemben a Vörös-Kereszt–Egylet palotájával, az egykori Ferenc-József-kapu közelében. A második 5000 koronás díjat *Vermes és Kaszab*

31—
321.

műépítészek nyerték el, kik az emlék felállításának helyét ugyanarra a térre tervezték. A harmadik, 4000 koronás pályadíj *Hoepfner* Guido és *Györgyi* Géza építészeknek jutott, kik az emlékmű helyét a Várhegy lejtőjének a hadtestparancsnokság előtt elterülő részét választották. A bírálóbizottság továbbá megvásárlandónak találta a pályázati feltételek értelmében a rendelkezésére álló 5000 korona igénybevételével: 1. *Ray* Rezső, 2. *Tőry* Emil és *Pogány* M., 3. *Lux* Kálmán és ~~dr. Éber~~ László, 4. *Lechner* Ödön és *Sebestyén* A., továbbá *Rózsavölgyi* Gyula pályaművét. A közönség a pályamunkákat f. hó 8-ától kezdve 19-éig naponta délelőtt 10 és 1 óra között tekintheti meg a főrendiház értekezleti termében.

r.

EUROP

film-, könyv-, lapterjesztő és kö

Budo

Visegrád

M.D.K.

Jánubor Lajos, építész

nyert megbízást Keglevich István gr. tól, hogy a Bodva-völgyében lévő rákói uradalmának területén szanatóriumra és nyeralótelepre terveket készítsen.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1902. XXIII. évf.

aug. 6. sz. 6. old.

M.D.K.

Jámbor Lajos, építés

és Bálint Zoltán az Üllői-utra terverner két háromemeletes bérházat a főváros lakásépítési programjának keretében

Vállalkozók Lapja, Bp. 1925. XLVI. évf.

dec. 2. sz. 2. old.

MDK

Jámbor Lajos és Bálint Zoltán épitészek

Magyar Építőművészet, 1913. 8.sz. 5 l.

Jámbor Lajos épitész
1869-1955.

Vörös Hadsereg u. 54.sz. ház /repr./
Bálint Zoltán társa az épület tervezésében

A képzőművészetek Debrecenben /szerk.Bőgel József/
1961.Debrecen **Képjegyzék.** 44.

Jámbor Lajos, építész M.D.K.

és Bálint Zoltán, az eddigi pályázatok állandó első díj-nyertesei, most a vaszlíjeti köröndre szánt tervükkel a negedik helyre szorultak a hetedizben megismételt Erzsébet-emlékmű pályázaton.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1916. XXXVII. évf.

jul. 19. sz. 3-4. old.

MDK

Jámbor és Bálint

Magyar Pályázatok. 1903. 12. sz. 7-8, 15.l.

MDK

Jámbor és Bálint

Magyar Építőművészet 1909. 8-9. sz. 3,4,5.l.

MDK

Jámbor és Bálint

Sándor Ödön dr.: Vasbeton szinház Nagybányán.
Épitő Ipar 1910. 198.l. Képekkel.

MDK

Jámbor és Bálint és Zala

Az Erzsébet királynő szobor pályamüvei. Épitő Ipar 1902. 9. sz.

MDK

Jámbor és Bálint

Magyar Épitőművészet 1907. 12. sz.

MDK

Jámbor és Bálint

A Munkásbetegsegélyző pénztár tervpályázata.
Magyar Épitőmüvészet 1907. 8. sz.

MDK

Jámbor - Zala - Bálint

Erzsébet kir-né emlékmű

Czakó E: A torinói kiáll. M.Iparm. 1902.V.évf. 4.sz. 145-68.o.

MDK

Jámbor és Bálint

Az Erzsébet emlékmü. Pesti Hirlap 1913. máj. 28.

MDK

Jámbor és Bálint

az Erzsébet emlékmü környékének rendezése

Müvészet XII évf. 1913 2o6-11.

NÉPRAJZI MÚZEUM
ETHNOLOGIAI ADATTÁR
Budapest, VIII. Könyves Kálmán körút 40.
Telefon: 331-142, 140-058

Ad EA 90.P/1965.

Az Erkel Diákünnepek 1965.
néprajzi pályamunkák

e r e d m é n y

I. Arany-éremre javasoltak:

1., "Kotárka" jelige:
"Tápéi ház" /92 lap
P. 146/1965 /ED 27-

2., "Békalövő" jelige:
"Szelevényi gyuny-

MDK

Jámbor, Bálint és Körösi Albert

Épitő Ipar 1900. 259,271.l.

MDK

Jámbor és Bálint épitészek

Pa, 183, 184, 186, 187, 188, 189, 19o, 191,
192, 193, 194 l.

MDK

Jámbor Lajos

az épitészeti jury tagja lett

Az O.M. Képzőm.Társulat rendes közgyülése 1908. ápr.12. Mücsarnok 1908. okt. 15.

MDK

Jámbor Lajos - Bálint Zoltán

A párizsi kiáll. m. tört. pavilonja

Mihalik J: A magyar történelmi pavillon. M.Iparmüv. 1900 6.sz. 327-333.o.

Jámbor Lajos, építész M.D.K.

és Bálint Zoltán Körös terve 2500 K-ár első díjat nyert a fiumei állami fő-gimnázium pályázatán

Vállalkozók Lapja, Bp. 1913. XXXIV. évf.

jun. 25. sz. 15. old.

Jámbor Lajos, építész M.D.K.

és Bálint Zoltán közös terve 8000 K-ás második díjat nyert az új Nemzeti Szinház pályázatán. [A négy díjazott terv kiszítőit szükebb körű pályázatra szólítottak fel.]

Vállalkozók Lapja, Bp. 1913. XXXIV. évf.

jan. 22. sz. 14. old.

Jámbor Lajos, építész M.D.K.

és Bálint Zoltán tervei szerint megkezdték a szat-mári szálloda- és vigadó építkezését.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1901. XXII. évf.

ápr. 3. sz. 9. old.

M.D.K.

Jámbor Lajos*), építész

Bélint Zoltánnal és Zala György-szobrásszal közösen készitett és első díjat nyert Erzsébet királyné emlékművét hosszan ismerteti a névtelen cikkiró, kicmelve a zsüri tökéletes munkáját.

*) a márc. 19. sz. 8. old. közlése ~~alapján~~ szerint a pályázatot meddőnek minősitették.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1902. XXIII. évf.

febr. 19. sz. 3. old.

Táimbor Lajos, épitész M.D.K.

Bálint Zoltánnal és Kallós Edével közös müve 1000 koronás megvételt nyert a Kossuth-mauzoleum pályázatán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1902. XXIII. évf. május 26. sz. 3. old.

Fáinbor Lajos : építész M.D.K.

Bálint Zoltánnal közös tervve második díjat nyert a pécsi posta- és távirdapalota pályázatán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1901. XXII. évf.
Jul. 31 szl 7. old.

Fáinbor Lajos, építész M.D.K.

a Bálint Zoltán körös terve első díjat nyert az újabb Erzsébet-emlék-mű pályázaton.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1910. XXXI. évf.
dec. 28. sz. 5. old.

M.D.K.

Jámbor Lajos, építész

és Bélint Zoltán hórós
tervei szerint épül fel Haj-
du megye új székháza Deb-
recenben.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1910. XXXI. évf.

dec. 21. sz. 9. old.

M.D.K.

Jánibor Lajos, építész M.D.K.

és Bálint Zoltán hőrös tervei szerint gr. Károlyi László modern bérpalotát építtet a Veres Pálné utca és Irányi utca sarkán

Vállalkozók Lapja, Bp. 1910. XXXI. évf.

okt. 26. sz. 13. old.

Jámbor Lajos, építész M.D.K.

és Bálint Zoltán közös terve 3500 K-ás első díjat nyert a debreceni ref. egyház körség bérház-pályázatán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1911. XXXII. évf.

febr. 15. sz. 12 old.

M.D.M.

MDK

Jámbor Lajos

Művészet 1918. 3.1.

JÁMBOR Lajos építész

GERLE János - KOVÁCS Attila - MAKOVECZ Imre: A századforduló magyar építészete. Bp. : Szépirodalmi, 1990 24-28.p. ill.

MDK

Jámbor Lajos és Bálint Zoltán épitészek,
Hajdu vármegye székháza Debrecenben. repr.

MM és ÉE Közl. 1914. II.15. 7.sz.
4o 1.

MDK

Jámbor Lajos és Bálint Zoltán épitészek, Zala György szobrász, I. dij

Juszt F. cikke az Erzsébet-emlékmüről. MMÉE, 1902, IV.f. ~~153~~ 153-63 l. képek.

MDK

Jámbor Lajos és Bálint Zoltán müépitészek
II. dij

A nagy római kiáll. Müvészet, 1910. 177 l.

Jámbor Lajos, építész M.D.K.

Bálint Zoltánnal közös serve az egyik összevont díjat nyerte el a Pesti Nagy-Keresk. Bank Fürdő-utca sarkán épitendő palotájának szűkebb-körű pályázatán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1905. XXVI. évf.

okt. 4. sz. 7. old.

MDK

Jámbor Lajos

Építőművészek közgyülése. Építőipar, 24.sz. 1910. jun. 12. 250 l.

MDK

Jámbor Lajos

VIII. bécsi építészeti kongresszuson vett részt.

Magy. Építőművészek Szöv. közgyülése
Vállalkozók Közl. 23.sz. 1908. jun. 3. 4 l.

MDK

Jámbor Lajos

VIII. bécsi épitészeti kongresszuson részt vett.

Magy. Épitőművész Szöv. közgyülése.

Vállalkozók Közl. 23.sz. 1908. jun. 3. 4 l.

M.D.K.

Jámbor Lajos éjtén

Bálint Zoltánnal együtt tervezte a párisi kiállítás magyar csarnokát

Czobor Béla: Magy. 1900 évi történelmi kiállítása Párisban. Bp. 1901 I.

MDK

Jámbor Lajos

Zala György, Bálint és Jámbor a második Erzsébet-emlékmű-pályázaton, első kategoriába osztott pályaművük. Repr.

Művészet, 1903. 244.l.

Lambor Lajos

Lajos Gyürky, Budapest

Erzsébet-emlékmű-pályázaton, első kate-
gorában osztott pályanívó. Kopr.

Művészet, 1913. 244.l.

MDK

Jámbor Lajos

Az Erzsébet-emlékmű-pályázaton Zala György Bálint Zoltán és Jámbor Lajos pályaműve.

Cikk: Az Erzsébet-emlékmű második pályázata.

Művészet, 1903. 279.l.

demdor ~ajos

An Erzsébet-emlékmű-pályaverseny adta végső
~elint ~oltam és demdor ~ajos pályamuve.

Ujkk: Az Erzsébet-emlékmű mesodik pályaverse-
te.

~ivárosi, 1905. 275.l.

MDK

Jámbor Lajos műépitő

A pesti zsidó hitközség által a Lipótvárosban épitendő zsinagóga terveire kiirt pályázaton a 2000 forintos II.dijat Bálint Zoltán és Jámbor Lajos műépitők nyerték meg.

Cikk: Pályanyertes műépitészek.

Műcsarnok, 1899. 155.l.

Szombor Lajos modjára

A pesti vadó ki kőszeg alatt a bűnösök-
ronban épitendő csatagépu terveire kiirt
pályázaton a 2000 forintos II.dijat megnyer-
Soltan és Szombor Lajos megjegyzik meg-
nek.

Ezek: Hollyanyertes megjegyzesek.

Megegyzek, 1865. 135.l.

Fámbor Lajos, építész M.D.K.

Bálint Zoltánnal közös terve a megosztott második díjat nyerte el a szatmári közkórház pályázatan.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1907. XXVIII. évf.

dec. 4. sz. 8. old.

Jámbor Lajos, építész M.D.K.

Bálint Zoltánnal közös terve az első és második egyenlett díj (6000 + 4000 K) felét nyerte el a kecskeméti állami elmegyógyintézet pályázatán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1908. XXIX, évf.

márc. 18. sz. 10 old.

MDK

Jámbor Lajos

Ybl Ervin dr.: Erzsébet királyné emlékművei-
veinek pályázata.

Magyar Nemzet, 1913.máj.28.

MDK

Jámbor Lajos

Tahi Antal siremlékét készitik Zala György és Jámbor Lajos.

Cikk: Elhunyt festők siremléke.

Vas.Ujs.1904. 209.1.

Tank Antal skrivelser beskrifix Bella
György és damjon Lajos.

Gikk: Klingyt Teatok skrivelke.

Vne.Uje.1904. Sep.1.

MDK

Jámbor Lajos épitész

Az 1902.évi Erzsébet-emlékmű-palyázaton I. dijjal kitüntetett palyamű, Zala György szobrász, Bálint Zoltan és Jambor Lajos épitészek műve. Az emlékmű modelljének homloknézete. Repr.
A hegylejtő gipsz.modelljének nézete. Repr.

Magyar Mérnök- és Epitész Egylet Közlönye. 1902.évf.36.k. IV.t.

Jámbor Lajos épitész M.D.K.

Részt vett a Nemzeti Szinház 1912-es tervpályázatán

II. dij

Társtervező: Bálint Zoltán

Vámos Ferenc: A Nemzeti Szinház tervpályázata 1912-ben

Magyar Építőművészet 1966/3. 4-5.l.

Fámbor Lajos, építész

M.D.K.

és Bálint Zoltán nég tervvel vettek részt a Magy. Mérnök- és Építészeglet felhívására rendezett hősi emlékmű-kiállításon.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1915. XXXVI. évf.

dec. 22. sz. 8. old.

JÁMBOR Lajos építész

Érdemi 1991 53,66,

Az ekként megüresedett
kségre a fiatal, még nem is tör-
korú Thuz Osváldot ajánlotta
ily a pápának. Ezt a pápa
an elfogadta s mivel ugyan-
a sok nehézségre okot adó

an rendezték, Pannonhalmán
n terén. Bizonyára még Róma-
tság jogainak megvédését kéri.
toroknak gondatlansága követ-
lan évi fizetésre van kötelezve
ta pápai itélet alapján fizetett
pítólevelének. Elsorolja, hogy
nak rovására igen sok enged-

MDK

Bálint Zoltán és Jámbor Lajos,építészek

A Belvárosi Takarékpénztár tervpályázata.
I.díj. Jelige:" Méhkas B.T."
Két alaprajz: földszinti - és II.em.
alaprajz. 21.1.
Kép.

Magyar Építömüvészet.1908. 5.sz. 22.1.

Bálint Zoltán és Jámbor Lajos, építészek

Az szabadkai városház pályázaton az 12oo korona második díjat nyertér közös pályaművükkel.

Művészet. 1907. 134.l.

M.D.K.

Jámbor Lajos, építész

és Bálint Zoltán tervei szerint állami főgimnázium épül Lipótszentmiklóson.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1913. XXXIV. évf.
aug. 27. sz. 12. old.

Bálint Zoltán és Jámbor Lajos MDK

műépitészek.

a vizaknai gyógyfürdő épületeinek tervpályázatán beérkezett 11 terv egyike sem felelt meg a pályázati feltételeknek, amennyiben valamennyi tullépte az 510.000 korona előirányzatot.

J.Z. és J.L. a II.dijat kapták. Az első dijat nem adták ki. Amennyiben nevezettek a miniszter utasitásainak megfelelőleg átdolgozzák tervüket, elnyerhetik az I.dijat.

Kitüntetések.
Művészet.1904.339.l.

MDK

Jámbor Lajos

Bálint Zoltán és Jámbor Lajos: Budapesten épülő családi palota homlokzata. Vizfm. Mgt.
Bálint Zoltán és Jámbor Lajos: Budapesten épülő palota homlokzata. Vizfm. Mgt.

KMT 1898/99. téli kiáll. 35.lap

MDK

Jámbor Lajos

Bálint Zoltán és Jámbor Lajos: Az 1900 évi párisi kiállitás magyar retrospektiv pavillonjának tervei. Vizfm. Mgt.

KMT 1898/99. téli kiáll. 35.lap

Bálint Zoltán és Jámbor Lajos, építészek. MDK

Gipszminta az 1900. évi párisi kiállitás retrospe
tiv pavillonjáról.

KMT.1899. tav.nemzetk.kiáll. Kat. 42.1.

Jámbor Lajos, M.D.K.

építész

és Bálint Zoltán közös tervét fogadták el a hajdu vármegyei székház tervezésére hirdetett szűrebb körű pályázaton.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1908. XXIX. évf.

szept. 23. sz. 13 old.

Fámbor Lajos, építész M.D.K.

Bálint Zoltánnal közös terve harmadik, díjat nyert a magyarországi Építőmunkások Orsz. Szövetsége Aréna-ut és Dembinszky-utca sarkán emelendő szókházának pályázatán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1908. XXIX. évf.

aug. 12. sz. 13. old.

M.D.K.

Jámbor Lajos, építész

és Bálint Zoltán
tervei szerint épült fel
a nagbányai városi
nagszálló.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1908. XXIX. évf.

okt. 7. sz. 10. old.

M.D.K.

Jámbor Lajos, épitéz M.D.K.

Bálint Zoltánnal hörös serve az egyik 6000 K-ás első díjat nyerte, el a Belvárosi Tanárékpenztár pályázatán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1908. XXIX.évf.

ápr. 1. sz. 13 old.

Jámbor Lajos építész (irodalom)

és a művész közlése nyomán.

Jámbor Lajos, építész

Kut. 1869. X. 31. Budapesten.

Beszámben tanult, azután Alpár és Lechner irodáiban dolgozott Budapesten. Utóbb Bálint Foltánnal (l. o.) társulva sokat épített a fővárosban és a vidéken.

Lampi. T.

~~meghalt~~ Décsben 1830-ban.

csucsán ~~látjuk, melynek~~ tetején jobb
al a magasabb csucsra fellépve áll a mosolygó szőke
ázolt ~~a~~ Amor, ki a kezeiben lévő nyi-
Rövid haja göndör, szeme barna s tes-
avarodik, melynek végeit a fiel elkapta.

85: 67 cm.
klós gyűjteményéből. 42.

Jan Kovács M. 42

Ad Kép. 76

Jambor

epiteg

rod

É 1903 289 P

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedé

.....

a mühelyfőnök v
alái

Bálint és Sámbár

a debr. ref. egyház

beszáz tesvépáfázatan

I Díj

vod

Egyető Ipar

1911. 77 l.

..... *műhely.*

yfőnökség!

év ..... hó ____n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

tam.

évi ..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Bálint és Sámbor

Hajdu megye székházának
szukebb terv pályázata fentiek
terveit fogadtákel. A
Debrecenben épitendi megye-
ház költséges 700000 korona
ugyanis

Gróf

Épitő Ipar
1908. 365. l

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhe

Miután keresményemnek 191....

tésénél .....

jelenhetek, keresményemnek átvételére

nevü munkástársamat szóbelileg megbi

Kelt ....., 191...

.....
tanu.

.....
tanu.

Jambor Lajos

Irod

Műcsarnok, 1900. 319.

Irod

Gaulois, Paris. 1900. máj. 20.

..... nevü munkás igazolta

a müvezető aláírása.

élyezem:

vagy helyettesének
láírása.

— Endrényi Imre, Szeged.

Jámbor (Frommer) tagos

a törtcüelni csoport
épitkezésénél, mint
annak vezetője (tehát
az Alpár-woda tagja)
dicséretes buzgalom-
mal munkódott

Wed
2

Bálint Zoltán. Az
eredeves kiállítás
architekturája Bécs,
1897. 36 l.

r.

tan áll, de szembe néz. totta s baljával a rojtos on lévő pecsétes levélre és kalamáris van. Prém- id haja, szemöldöke és arna. Vállravetett rózsa- s atillája és szűk nadrágja kköves, oldalán díszkard sizmája sárga. A koczkás bér futja körül. Felirata nyön lévő táblán: »N: 9« »MAGNIF. BALTHASAR DE IFERORUM REGIUM MAGIS: DICE TALITER AD EXAMEN CTUS, SCANDERBEGUM TUR- DIGENA REGN: BOHEMIAE

. — Lelt. sz. 561. — Véte- 9 és az 1895 márczius 26-iki Lanfranconi gyüjteményéből vételett 1895 május 5. és 6. az 1895 május 30-iki 28402 teli jegyzék 563. tétele.
adatok. 1907 : II. 12. *Isme-* ányi Boldizsár, boszniai bán.

MDK

Jámbor Lajos

A Kossuth Lajos siremlékre hirdetett palyazaton, a Jámbor Lajos, Kallós Ede és Balint Zoltán tervét, 1000 koronan megvételre ajanlotta a bizottsag.

Cikk: A Kossuth.mauzoleum tervei.

Vas.Ujs.1902. 49.évf.13.sz. 207.l.

MDK

Jámbor Lajos műépitész

A parisi vilagkiallitason a mezőgazdasagi osztály is kivalik nemzeties jellegű diszitéseivel és berendezésével; székely, magyar motivumokat alkalmaztak a kiáll.-ás berendezői: Jámbor Lajos és Bálint Zoltan műépitészek.

Dr.Kovács Dénes: A parisi vilagkiallitas.

Vas.Ujs.1900.47.évf.36.sz.590.1.

Jámbor Lajos, építész M.D.K.

és Bálint Zoltán tervei szerint Nagváradon, egelő-re 40 kárral, tisztviselő-telep létesül.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1903. XXIV. évf.

ápr. 29. sz. 8 old.

M.D.K.

Jámbor Lajos, építész

Bálint Zoltánnal és Zala György-
gyel közös tervét az Erzsébet király-
né szoborbizottság szűzi ja, a má-
sodszor is meddő pályáraton –
6000 K. kártalanítással – ama
4 terv közé sorolta, meyer szer-
zőit ujabb, szükebb körü pályárat-
ra szólitott fel.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1903. XXIV. évf.

jun. 17 sz. 4 old.

Jámbor Lajos, építész M.D.K.

Bélint Zoltánnal és Dankó József szobrásszal közös tervét a Corvin-téri diszkút második és ismét meddő pályázatán az öt egyenlően díjazott közé sorolták.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1903. XXIV évf.

febr. 4. sz. 8. old.

M.D.K.

Jámbor Lajos.

és Bálint Zoltán Ligeti Miklóssal körös tervét a harmadik helyen emliti a cikkiró, a Vörösmarty-szobor pályázatról irt első beszámolójában.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1902. XXIII. évf.

sept. 24. sz. 3. old.

Jámbor Lajos, építész M.D.K.

Bálint Zoltánnal és Ligeti Miklóssal közös művét a Vörösmarty-szobor pályázaton az öt legjobb közé sorolta a zsűri s azok szerzőit ujább pályázatra szólította fel.

Vállalkozók Lapja. Bp. 1902. XXIII. évf.
okt. 8. sz. 3. old.

MDK

Jámbor Lajos és Bálint Zoltán

Szatmári vigadó

Nagybányai szinház

terv. fentiek

Magyar V.: Három magyar muzsikus. Épitő Ipar - Épitő Művészet 1931. febr. 1. 21.l.

MDK

Jámbor Lajos

A Műcsarnok háborus kiállításon szerepelt.

Cikk: Háborus kiállítás.

Művészet, 1914. 451-452.l.

MDK

Bálint Zoltán és Jámbor Lajos, ép.-k.

A Belvárosi Takarékpénztár tervpályázata.
I.dij. Jelige: Méhkas B.T.
Illusztrálva a főhomlokzat, 2o.l.

Magyar Épitőmüvészet. 19o8. 5.sz.

M.D.K.

Fáinbor Lajos, építész

Bálint Zoltánnal közösen készített terve második díjat nyert az Ujépület helyén épitendő Kereskedelmi Csarnok zárthirü pályázatán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1899. XX. évf.

jun. 14. sz. 6. old.

M.D.K.

Jámbor Lajos, építész

Bálint Zoltánnel és Körösi-
vel körösen készített terve a
két egyenzint 3000 koronás har-
madik díj egyirét nyerte el
a Törsdepalatára kiírt pályá-
zaton.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1899. XX évf.
dec. 27. sz. 3. old.

M.D.K.

Fáncbor Lajos, építész

Bálint Zoltánnal közösen készített terve 4000 koronás második díjat nyert a Lipót-városi új zsinagóga pályázatán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1899. XX. évf.

márc. 8. sz. 7. old.

M.D.K.

Jámbor Lajos, építészt

és Bálint Zoltánt mint 2-ik díjasokat, Förk Ernő első díjassal és Leitersdorfer Béla 3-ik díjassal együtt az új lipót-városi zsinagóga egy szűkebbkörű terv-pályázatára szolitottár fel. Ezen ismét Förk, illetve Bálint és Jámbor tervei látszottak legjobbaknak, de bizonyos hibák miatt hivitelre ezuttal sem voltak alkalmasak.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1899. XX évf.

dec. 27. sz. 6-7. old.

elenczében is próbáltak gyökeret verni, de

inthogy

iminiből

ltséges v

k át műh

áduába, m

likaipar j

k még ők

ak Moder

második

l Urbino

knak közp

kus jellegű

szt magál

ai *mastro*

les mono

vomja e

oport Un

en terül e

ont. A ca

iguria) ti

ak ki.

Argnani

ttatta az

ncseit, ha

ban. Igy egész csomó eddig ismeretlen

A Pesti Magyar Kereskedelmi Bank tervpályázatán beérkezett tizenegy pályamü közül a biráló bizottság a kitüzött díjakat Hubert József, Hültl Dezső, Bálint és Jámbor, Alpár Ignác és Schmahl Henrik épitészek terveinek itélte oda, egyforma megosztással. A biráló bizottságnak Alpár Ignác müépitész terve tetszett a legjobban, akit meg is biztak tervének átdolgozásával. A palota épitési költsége háromnegyed millió koronában van előirányozva s az épitést 1906. március 1-én kezdik meg. A Kereskedelmi Bank pedig 1907. év végén, vagy 1908. elején költözik át az uj helyiségekbe.

a keleti — kivált arab — művészet rév
jutott az olasz félszigetre; kutatásainak nev
zetes eredménye az is, hogy a keleti és
kora-faenzai majolikák között számos feltű
formai analogiát mutat ki. Ujabban el ak
ták vitatni ez elsőséget Faenzától a tosca
Cafaggiolo javára. Argnani sikerrel téma
ez álláspontot s kimutatja, hogy Cafaggio
ban, valamint más toscanai városokban, i
Firenzében, Pisában és Montelupoban n
igen korán működtek faenzai agyagos m
terek.

Az Aragnani nagy műve nélkülözhet
segédkönyve lesz minden múzeumnak, m
olasz majolikák gyüjtésével foglalkozik.

Francesco Malaguzzi Valeri: I dise
della R. Pinacoteca di Brera. Milano. 1908.

A milanoi Brera-képtár rajzgyüjtemén
új keletű. A törzsanyagot Bossi és Bianco
a bolognai művészet egyik historiografusa
XVIII. század végén és a következőnek e
jén gyüjtötte. Ehhez több modern gyüjtőn
köztük Morellinek, Frizzoninak, Luca B
traminak és Guido Cagnolának adomán
járultak. A kollekcióban legtöbb a bolog
és velenczei rajz. Még a ferrarai, párm

MDK

Lajos
Bálint és Jámbor, épitészek

a Köztemető-ut és Alföldi-utca sarkán létesitendő bérház épitésénél müvezetők.

Épitő munkálatok a fővárosban.
Vállalkozók Közlönye. 1909.okt.6. 7.l.

M.D.K.

Fámbor Lajos, építész

Bálint Zoltánnal közös terve 6000 K-ás első díjat nyert az ujabb Erzsébet-emlékmű pályázaton.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1910. XXXI. évf.

febr. 9. sz. 13. old.

MDK

Jámbor Lajos és Bálint Zoltán

Pályamunkájuk az alábbi pályázaton I. dijat nyert

II. em. alaprajz, repr.

III. em. alaprajz, repr.

Állami számvevőszék épületének tervpályázata. Magyar Epitőművészet 1910. 1. sz. 21.l.

M.D.K.

Jámbor Lajos, építész

és Bálint Zoltán nyertes megbízást a VII. ker. felsőkereskedelmi iskola épületének megtervezésére.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1912. XXXIII. évf.

jun. 12. sz. 13. old.

M.D.K.

Jámbor Lajos, építész

és Bálint Zoltán tervé szerint új felsőkereskedelmi iskola épül a Tháliány-uton.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1912. XXXIII, évf.

szept. 18. sz. 12. old.

M. D. K.

Jámbor Lajos, építész

és Bálint Zoltán tervei szerint épült az uj Számvevőszéki palota a Fő-utcában [ma Külügyminisztérium].

Vállalkozók Lapja, Bp. 1912. XXXIII. évf. szept. 4. sz. 75. old.

Jámbor Lajos, építész. M.D.K.

Bálint Zoltánnal egyűttesen nyert megbízást gr. Károlyi Mihály tól, hogy lebontandi belvárosi palotája helyére még hatalmas bérhárat, terveszen. A telhet négy utca szelné át, s ezek torkolatába kerülne gr. Batthyányi Lajos emlékszobra. Az új családi otthon számára a gróf a Stefánia uton hatalmas telhet vásárolt.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1911. XXXII. évf.

szept. 6. sz. 12-13 old.

Jámbor Lajos, építész M.D.K.

Bálint Zoltánnal közösen
már két izben megrendezett pá-
lyázaton nyertek első díjat, a-
nélkül, hogy a kivitelre megbi-
zást kaptak volna. Az emlermű-
bizottság most ujább pályázatot
készül kiírni.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1911. XXXII. évf.

jul. 12. sz. 13. old.

Jámbor Lajos, építész M.D.K.

és Bálint Zoltán tervei szerint épülő vizaknai sós gőgfürdő-, szállő- és gőgterem épület és az összehető fedett folyosó munkálatai-ra hirdtár a versenytárgalást.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1906. XXVII. évf.

okt. 17. sz. 7. old.

Fámbor Lajos, építész M.D.K.

Bálint Zoltánnal körös terve második díjat nyert a Chevra Kadisának árkádos sírboltokra kiírt pályáratán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1903. XXIV. évf.

dec. 30. sz. 8. old.

M.D.K.

Jámbor Lajos, építész

Bálint Zoltánnal közös tervre 1000 koronás első díjat nyert a nagykanizsai főgimnázium c. rendház pályázatán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1903. XXIV. évf. 21. 14. sz. 6. old.

Jámbor Lajos, építész M.D.K.

Bálint Zoltánnal körös terve 1200 koronás második díjat nyert a szabadkai városházpályázaton.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1907. XXVIII. évf.

jan. 23. sz. 12. old. +
febr. 13. " 7-8. "

MDK

Jámbor Lajos műépitész

Több műépitésszel készitette a székesfőváros kislakás-épitkezéseinél a terveket.

Liber Középitk. 24.lap

Fáinbor Lajos, építész M.D.K.

és Bálint Zoltán elhészítették a debreceni sinház átalakítási terveit.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1904. XXV. évf.

máj. 4. sz. 5. old.

Jámbor Lajos, építész M.D.K.

és Bálint Zoltán terve
második – illetve megfelelő
átdolgozás után – első díjat
nyert a vizornai sós gyógy-
fürdő pályázatán

Vállalkozók Lapja, Bp. 1904. XXV. évf.
aug. 3. sz. 7. old.

Jambor Lajos

Árverési Csarnok aukció kat

33. sz. 1926. jún –
36. sz. 1927 febr.
38 sz. 1927 máj.
39. sz. 1927. dec.

lra nézve, talapzatra helyezett tojásdad
nü jogarnak nyelét fogja. Fején fehér turbán van lófark-
hosszú s arcza leberetvált. Köntöse ~~hosszú~~ vegig be van gom bolva (s
etve. Derekát öv szorítja, mely mögé tőr van
galy s fölül a keresztbe fektetett jogar és kard
tájképet szemlélhetünk az előtérben három tö-
ji kulcscsal. Felirata – elteknitve a fölül lévő

„Neuvieme Empereur Othoman"

38:26.2 cm.

39/94 N° 35.

Jámbor Lajos, építez

Bálint Zoltánnal és Lipóti Miklóssal közös terve második díjat nyert a Rozsnyó város által Andrássy Dénesné emlékművére rendezett pályázaton.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1904. XXV. évf.

febr. 3. sz. 9. old.

Jambor Lajos

ejtem

1907. VI. Nagymező

utca 43.

Jómbor Lajos

és Bólint Zoltán tervezték a debreceni
egykori megyeházat. 1910. 82. sz. repro-
dukció.

Merényi Ferenc: A magyar építészet
1867-1967 Budapest, 1970.

531

Jámbor Lajos

és Bálint Zoltán tervezték a bp-i Népstadion-úti műteremvillát. 1899.

55. sz. reprodukció.

Merényi Ferenc: A magyar építészet, 1867–1967. Budapest, 1970.

451

Jámbor Lajos

építész nevét említi.

Mezényi Ferenc: A magyar építészet
1867–1967. Budapest 1970

74

Jámbor Lajos

Zala György és Bálint Zoltán arcképét bemutatja a lap, mint az Erzsébet szobor-pályázat első nyerteseit.

"Az Erzsébet királyné emlék tervezete."
"Zala Erzsébetje" a cimlapon.
"A várhegy az Erzsébet-emlékkel."
Repr-ók.

A HÉT, Bp. 1902. febr. 23. XIII. évf. 8. sz. 116, 120, 127. lap.

Jámbor Lajos és Bálint Zoltán

"Kézdi Kovács képek" cimmel —m. -sign.-val a Müvészet c. rovat közli, hogy a két épitőmüvész tervezte a Könyves Kálmán féle müintézet kiállitó termeit, s kiemeli "a finom architektonikus gondolattól eleven miliő minden müvészetnek előnyős környezetét."

A HÉT, Bp. 1906. nov. 11. XVII. évf.
45. sz. 755. lap.

Jámbor Lajos

a bp-i Műegyetemen végezte tanulmányait: majd beutazta Europa legjelentősebb országait. Utóbb Alpár Ignác és Lechner Ödön mellett kezdte pályafutását.

Merényi Ferenc: A magyar építészet 1867-1967. Budapest 1970.

151

Jámbor Lajos műépítész.

1923-ban megbízást kapott Bálint Zoltánnal együtt a Férzek Művészklub belsejének végleges kialakítására.

Gábor István: egy régi épület új élete
a Férzek Művészklub

Budapest, 1971. sept. (?)

Jámbor Lajos

1897-ben Bálint Zoltánnal társult: együttes alkotásaik: az 1900-évi párizsi világkiállítás magyar pavilonja; utólag nagydíjjal tüntették ki a tervezőket.

Merényi Ferenc: A magyar építészet 1867-1967. Budapest 1970

JÁMBOR Lajos épitész

Ligeti Miklós villája

SÁRMÁNY Ilona: Villa és családi ház : A polgári lakáskultura változásai a századfordulón. Pavilon, 4. 1990 47-48,51.p. és ill.

Jámbor Lajos

és Bálint Zoltán együttes alkotásai:
a nagykányai városi szálló és színház;
a bp-i Bem rakparti Külügyminisztérium
épülete.

Merényi Ferenc: A magyar építészet
1867-1907 Budapest 1970

451

Jámbor Lajos

és Bálint Zoltán egyéb műveci: a Hajdú megyei székház; a Népstadion-úti volt Zala György műteremvillája; a Bajza u. - és Aradi u.-i sarokház.

Merényi Ferenc: A magyar építészet 1867-1967. Budapest 1970.

45 l

Jámbor Lajos

Komor,Jakab,Jámbor,Pogány Móric,Bálint,
Alpár Ignác és a többi neves épitész mind Zsolnay
kerámiával diszitette az általuk tervezett
köz és magánépületeket.

Zsolnay Teréz:a,M. Zsolnay Margit:Zsolnay
Corvina 1974 192.o.

Sámbor Lajos

Lechner Lajos

(Akadémia 74)

Mendöl Zs.: Molnár B. 8. d

Jámbor Lajos

A Hajdú Vármegyeháza 1911-12-ben épült Bálint Zoltán és Jámbor Lajos tervei alapján.

Sz. Kürti Katalin: Kervstok Károly debreceni üvegmozaikjai.
Hajdu-Bihari Napló,

Jámbor

Pályázatot hirdettek az Erzsébet emlékmű elkészitésére. A lap bemutatja azokat a pályaműveket, melyek dijat nyertek és azokat is, amelyek nem lettek dijnyertesek:

I. dijat nyert: Bálint és Jámbor műve.

Ray Rezső, Lux Kálmán, Dr. Éber László a II. dijat nyerte el.

Vermes József és Kaszab Miklós, valamint

Tőry Emil és Pogány Móric alkotásai nem kaptak dijat.
Repr.-ők.

ÉLET, Bp. 1910. febr. 20. II. évf. 8. sz. 270-271. lap.

Jámbor Lajos
építész

Az 1904-ei St. Louis-i vi-
lágkiállítás megszervezésére
alakult kormánybizottság
egyik tagja volt.

Ermyei Gyula: Tiffanytól Mohály-Nagyig.
Művészet, 1978 október – 38. lap.

Jámbor Lajos épitész

"Erzsébet királyné alakja" cimmel a lap két felvételen mutatja be:
Zala György szobrász, Bálint Zoltán és Jámbor Lajos épitészek pályamüvét az Erzsébet emlékmüről.

Repr.-ók.
"Irodalom és müvészet" c. rovat.
Fenti rovatban "Müvészeti krónika" cimmel sign. nélkül közölt kritika keményen birálja a pályázatra beküldött pályamüveket.

ÉLET, Bp. 1913. juni. 8. V. évf. 728-730. lap.

Jámbor Lajos

Az uj Nemzeti Szinház tervpályázatán részt vett művészek alkotásait bemutatja a lap:
Bálint Zoltán és Jámbor Lajos együttes terve.
Medgyaszay István pályaműve.

Repr.-ók.

ÉLET, Bp. 1913. febr. 2. V. évf. 5. sz. 133. lap.

Jámbor Lajos

MDK

A párisi kiállitás magyar történelmi pavillonjának huszárterme.Falak és mennyezet, vizf.

A szatmárivigadó terve, részlet, tus

Zala György müterme és lakháza, távlati kép, vizf.

Műcsarnok 1899/1900. téli kiáll.

M.D.K.

Fámbor Lajos, építész

Bálint Zoltánnal közösen tervezett szatmári vigadó- és nagybányai szinház épülete szerepelt a XII. nemzetközi építészkongresszus Nemzeti Szalonbeli tervkiállításán. 1930. szept. 8-15

Magyar Vilmos: A XII.nemzetközi építészkongresszus tervkiállításának mérlege,

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye, Bp. 1930. 64.köt. 381.old.

MDK

Jámbor Lajos, épitész

és Bálint Zoltán közelitették meg legjobban Lechner Ödön szellemét.

Szatmári vigadó.
Nagybányai szinház.

Magyar Vilmos: Három magyar muzsikus. EI-ÉM 1931 febr.1
55.évf. 5-6.sz. 21.l.

Jámbor Lajos MDK

A pesti izraelita hitközség templomának oldalhomlokzata, épitészeti terv,

A pesti izraelita hitközség templomának külső látképe, épitészeti terv

Mücsarnok 1900/1901. téli kiáll.

Jámbor Lajos MDK

Telepes község ág.evangelikus temploma, építészeti rajz

Belsőség tanulmány a lipótvárosi ujzsinagóga kupolájához, építészeti rajz

A pesti izraelita hitközség templomának főhomlokzata, építészeti terv

Műcsarnok 1900/1901. téli kiáll.

Jámbor Lajos MDK

A párisi kiállitás magyar történelmi pavillonjának terme, távlati kép, vizf.

A párisi kiállitás magyar osztályu sociologiai csoportjának tervezete, vizf.

Műcsarnok 1899/1900. téli kiáll.

Jámbor Lajos MDK

A párisi kiállitás magyar osztálya ős foglalkozások csoportjának tervezete, vizf.

A párisi kiállitás magyar osztálya oktatás és nevelésügyi csoportjának tervezete, vizf.

Műcsarnok 1899/1900. téli kiáll.

Jámbor Lajos MDK

A párisi kiállitás magyar osztálya szövés,ruházati stb.csoportjának tervezete, vizf.

A párisi kiállitás magyar osztálya vegyészeti csoportjának tervezete, vizf.

Műcsarnok 1899/1900. téli kiáll.

Jámbor Lajos

MDK

A párisi kiállitás magyar osztálya mezőgazdasági csoportjának tervezete, vizf.

A párisi kiállitás magyar osztálya lakberendezési és iparmüvészeti csoportjának tervezete, vizf.

Mücsarnok 1899/19oo. téli kiáll.

Jámbor Lajos MDK

Budapesten épülő családi palota homlokzata, vizf.

Vudapesten épülő palota homlokzata, vizf.

Az 1900.évi párisi kiáll.magyar retrospektiv pavillonjának tervei, vizf.

Műcsarnok 1898/99. téli kiáll.

Jámbor Lajos, építész; szül. 1869 október 31-én Budapesten.

Életrajza kiirandó a Vas. Ujs. 1900
és a Hét 1902 évf.-ból
és önéletr.-adatokból.

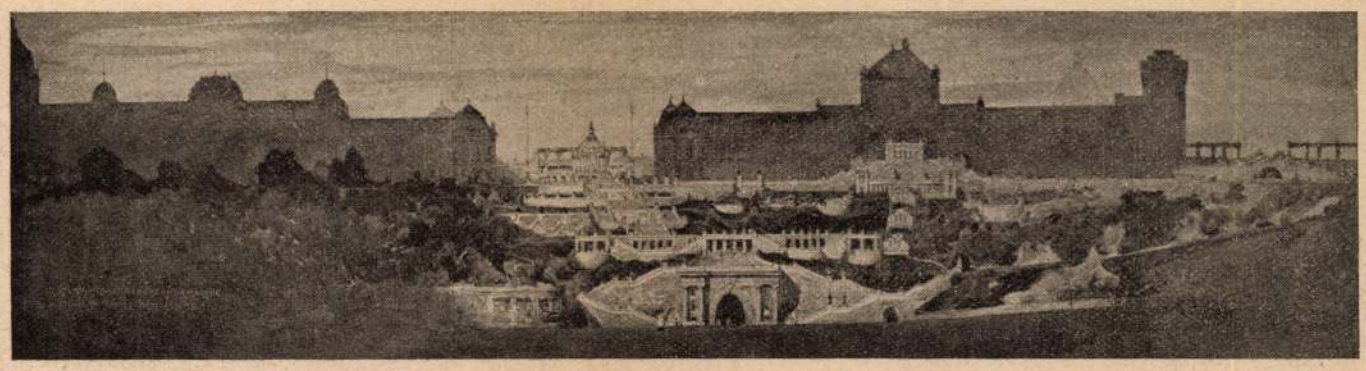

14. ábra. Tervezte *Ray Rezső.*

fakockaszükséglet évenkint nagyon változik. 1906-ban például majdnem 150 ezer m^2 faburkolat készült.

Mindezek az okok oly berendezést tettek szükségessé, mely a legnagyobb követelményeket is aránylag gyorsan kielégíti. Elállottak tehát attól, hogy szaporítsák a fűrészek számát, hanem egy nagyobb gépet szerkesztettek, amely 2 *m* hosszú pallót önműködőleg egyszerre darabol fel 16 kockára. A fát t. i. a telepre rendesen 2 *m* hosszú pallók alakjában szállítják, ezek szélessége adja a fakockák hosszát, vastagsága pedig a kockamagasságot.

Az igen elmésen szerkesztett favágógép (1. ábra) több részből áll. Az *A* deszkafelvonóról a *G* leemeli a deszkát, elhalad vele a *P* fűrészlapok felett, miközben ezek a deszkát szétdarabolják; az így nyert fakockák a *T* csúsztatón végigcsúszva, az *R* szállító szalagokra kerülnek, honnan a munkások leszedik és kis vasúti kocsikákra rakják.

Magát a fűrészrendszert *P* 17 fűrészlap alkotja; ezek 0·65 *m* átmérősek és három tengelyre vannak elosztva. Mindegyik tengelyt külön szíj forgatja. A *T* csúsztató két egymásután következő rézsűből áll. A vízszintessel kisebb

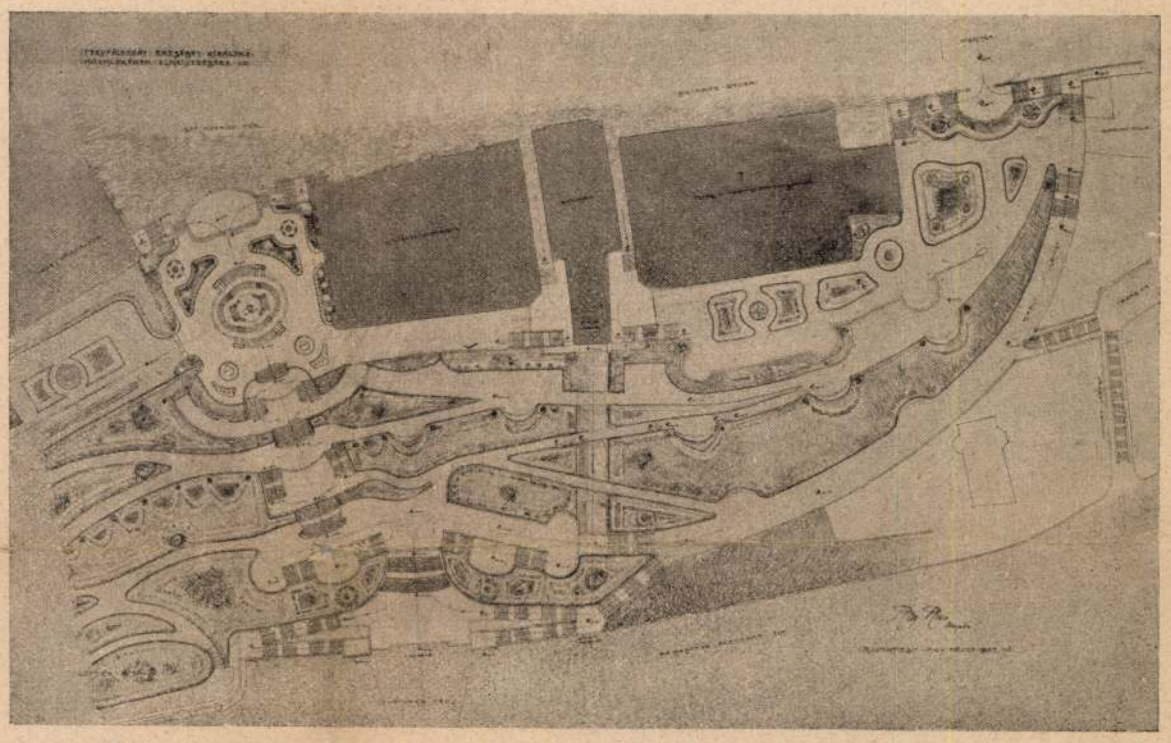

15. ábra.

szögletet alkotó felső rézsűn végig a *G* leemelő fogazata, mint egy gereblye, tolja maga előtt a fakockákat. A másik lapon azután a kockák már maguktól csúsznak le. Hogy az egyes kockák össze ne torlódhassanak, pléhből való oldalfalakkal vezetékeket létesítettek.

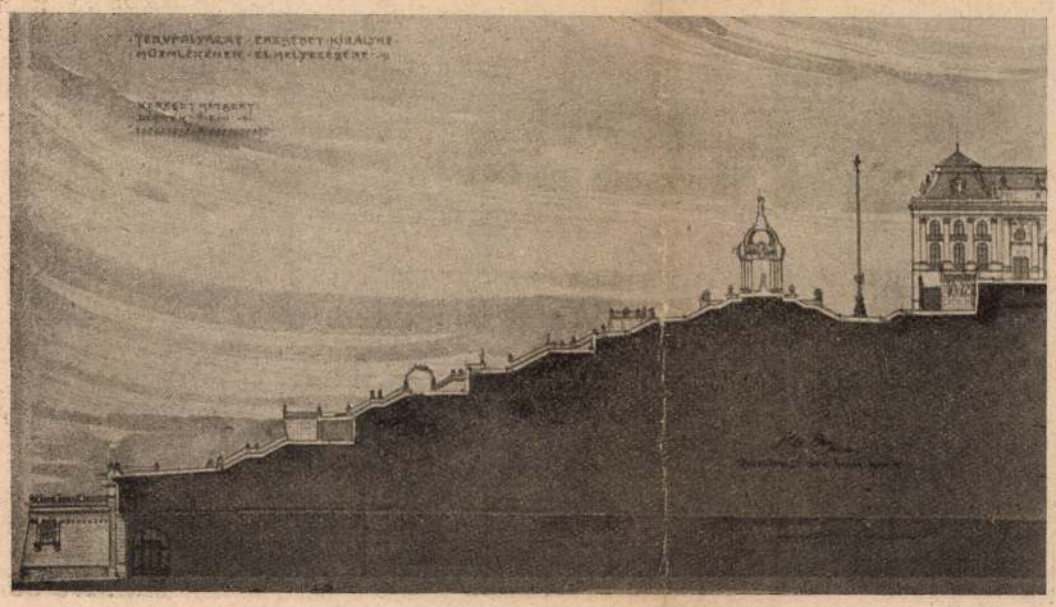

16. ábra.

Az *R* szállító (2. ábra) nem más, mint egy három részből álló asztal. A középső rész szélessége akkora, mint a két oldalié együttvéve; azonkívül hosszabb is az oldalrészeknél. Ha csak egy asztal volna, akkor a középen lévő kockákat a munkások nem igen érnék el. Az egyes asztalrészeket végtelen mozgó láncokra erősített keskeny deszkácskák alkotják.

Az egész berendezést vágányhálózat veszi körül, mely lehetővé teszi, hogy a deszkák mindig kéznél legyenek és a kész fakockák azonnal elszállíttassanak.

A régi fűrészgépekkel szemben az új gépezet igen nagy haladás. Percenkint átlag 22 pallót darabolnak fel. Nyolc órai munkával

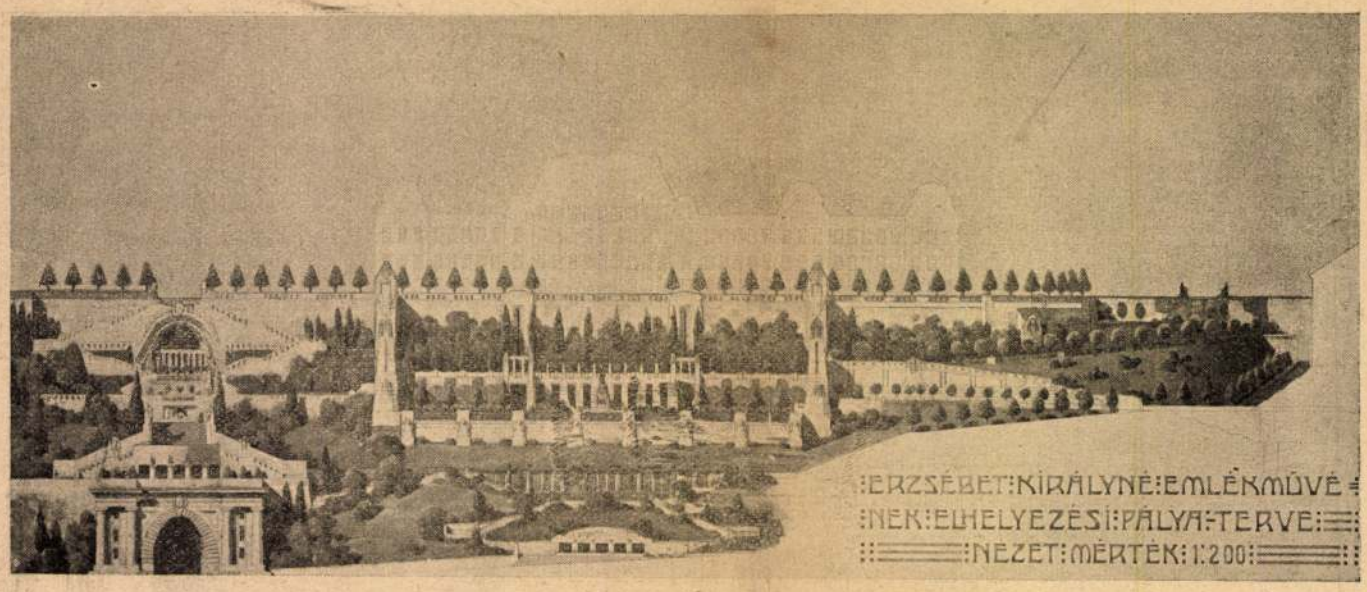

III. díj. 11. ábra. Tervezte *Hoepfner G.* és *Györgyi K.*

hiszem, nem tévedek, midőn a kedvezőbb éghajlati viszonyokon kívül egyik főokát ennek abban látom, hogy Páris faburkolatait házi kezelésben maga készíti és tartja jókarban. Óriás, a maga nemében egyedülálló fakockagyára van, amely nemcsak készíti az új fakockákat, hanem egyúttal gondoskodik arról, hogy a régi, már megrongált fakockák megint használhatókká váljanak. Azt hiszem, nem lesz érdektelen, ha ezt a szép ipartelepet részletesebben megismerjük.

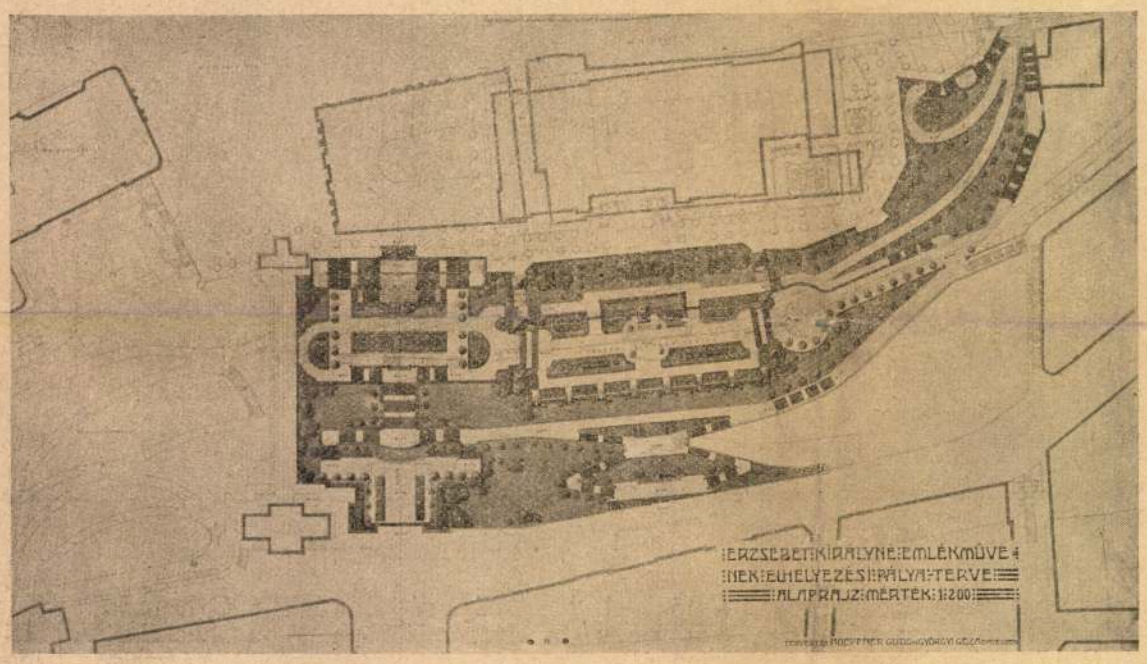

12. ábra.

A párisi faburkolatokat 1886-ig vállalkozók fektették le és értük bizonyos számú éven át ingyenes jótállást vállaltak; 1886-ban fektette le a város házilag az első faburkolatot. Ez a kísérlet oly jól bevált, hogy azóta maga szerzi be az anyagot, fűrészelteti szét kockákra, impraegnáltatja és helyezi el az utakon. Eleinte csak igen kicsi volt a városi fakockagyár; a faburkolatok területe is természetesen csekély volt. Egyszerű körfűrész dolgozott csak, amely minden előretolásra csupán egy kockát vágott le a pallóból. Később már oly fűrészt használtak, melynek több fűrészlapja lévén, egyszerre 4—5 kockát tudott metszeni. Körülbelül 10 év előtt belátták azonban, hogy ily fűrészek sem győzik a sok munkát. A munka t. i. nem folyik egyenletesen az egész éven át, hanem aránylag rövid időn. A fát csak bizonyos időben vágják az erdőkben, a szállítás sem egyenletes. Különböző körülmények miatt néha egyszerre több vállalkozótól érkezik nagy mennyiségű fa, ezt át kell venni, összerakni stb., ami az egész személyzetet foglalkoztatja. A fűrészek üzeme ezalatt természetesen szünetel. Ehhez járul még, hogy új fakockákra leginkább nyáron van szükség. Készletre nem igen lehet dolgozni, mert egyrészt sok pénzbe kerülne a fakockák raktározása, másrészt sok helyre is volna szükség, mi a költségeket növelné. Végül nem szabad megfeledkezni arról, hogy a

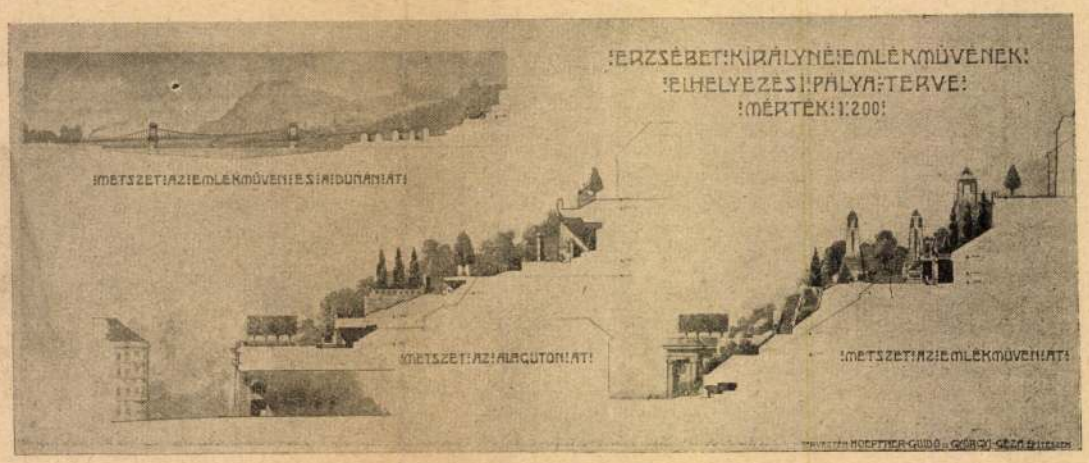

13. ábra.

a jury is ezt a helyet tartja immáron a legalkalmasabbnak és hogy a királyné emléke egykoron ide is kerül.

Bálint Zoltán és *Jámbor* Lajos terve kapta az I. díjat. Annak az elmondott és felsorolt elveknek, hogy a várhegy természeti szépségeit kíméljük és megtartsuk, hogy az emléket semmi más erőszakolt és rendesen az alagúttal kapcsolatba hozott építészeti megoldásokkal ne zavarjuk és el ne nyomjuk és hogy az emlék kies, festői hangulatú, áhitatot keltő környezetbe jusson, mondom, ennek a kívánságoknak ez a terv tesz eleget a legjobban. Részleteiben azonban lehet kifogásolni egyet-mást: Maga az emlékmű a jelzett formában túlságos nagy méretű. Nem is érvényesülhet kellőképpen, mert közel jut a szomszédos épületekhez. A hegyoldal architekturája kissé egyhangú.

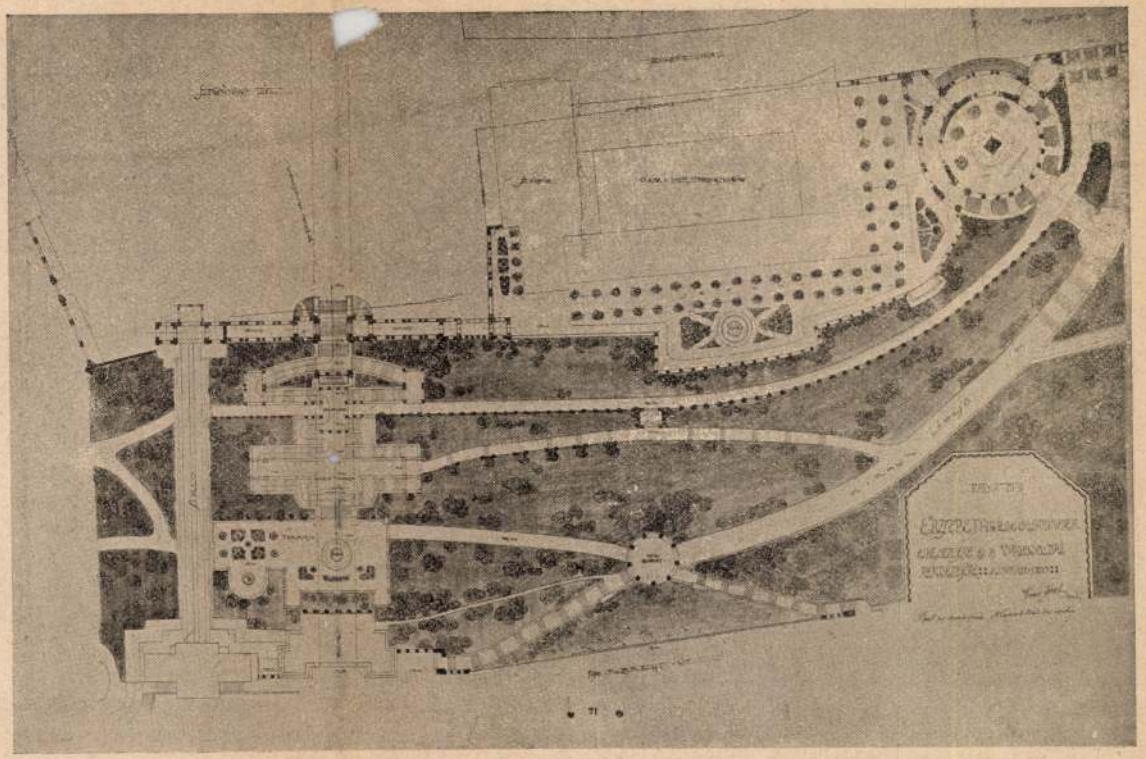

9. ábra. *Vermes* és *Kaszab* terve.

Vermes és *Kaszab* második díjjal jutalmazott terve, az emléket szintén a hadmérnöki épület helyére teszi. Egyedüli hibája e tervnek a Bálint-Jámboréval szemben, a Dísz-tér végébe helyezett emléknek pendantjaképpen az alagút tengelyéből kiinduló szentgyörgytéri feljáró. Ez itt is, éppen úgy, mint a többi tervekben, erősen versenyez az emlékkel. Az emlékhez vezető útnak kálváriaszerű vagy legalább arra emlékeztető megoldása nem sikerült. El[illegible]e a hídról jövé jobban lesz látható, a Dísz-tér felől szintén jobban érvényesül.

Szándékosan hagytam ismertetésem végére két igénytelennek látszó tervet. Az egyik *Rózsavölgyi* Gyuláé. A királyné emlékének helyéül a várhegynek a hadtest-parancsnokság előtt beszögellő kis plateauját szemelte ki. Ezt a kedves helyet Pest felől kis oszlopcsarnokkal szegélyezné, illetőleg takarná el. Ebbe a festői kis ligetbe az oszlopcsarnok mögé helyezi a szerző a királyné ülő szobrát. A jury méltányolta a jó érzékre valló

Erzsébet királyné emléke.

II.

Az emlékmű pályatervei.

Igen nehéz művészi feladat. Tökéletes megoldása majdnem lehetetlennek látszik. Egymásnak ellentmondó kívánságokat kell egyesíteni, összhangzásba hozni.

A jelzett helyek bármelyikére kerüljön is az emlék, igen fontos, igen lényeges, hogy bele illeszkedjék a város és a várhegy gyönyörű képébe. Egyszerű, nemes, nagyvonalú architektura eleve monumentalitást feltételez. Maga az emlék azonban inkább csak poësis — *„kőbe vésett költemény“* legyen. Magát a hegyoldalt meg kell hagyni mai természetes szépségében. Hiszen ez magában olyan szép, olyan monumentális! Ennél szebbet emberi kéz úgy sem teremt! Ne is kísértsék meg azt „művészileg“ rendezni. Ott van elrettentő például a mi jó öreg Gellértünk. Azt már úgyis alaposan rendbeszedték. A várhegyet azonban hagyjuk meg épen, szépen.

A beérkezett pályatervek három csoportba sorozhatók.

Az *első* csoport az emléket az alagút tengelyébe helyezi és a várbástyát a Szent-György-térhez vezető díszes feljáróval kapcsolatosan képezi ki. Ezek a tervek és meg-*Palóczi* Viktor a várfokra hatalmas, körülbelül 32 *m* átmérős nyitott körszentélybe ültetné a felséges Asszonyt.

A *második* csoportba tartoznak azok a tervek, melyek az emléket a várhegy lejtőjén helyezik el.

E csoportbeli munkák közül *Hoepfner* Guidó és *Györgyi* Géza terve kapta a III. díjat. Kétségkívül igen finoman megrajzolt, részletében gazdag architektura lepi el az egész várhegyet. Mint ilyen, elsőrangú alkotás. De nagy hibája, hogy a Szent-György-térre vezető — különben művésziesen megoldott feljáró — dominálja az egész tervet. E mellett teljesen eltörpül a jobbra levő emlékmű. A hídról jövet, az emléket mindenki az alagút tengelyébe helyezett feljáró körül keresi. A tervek igen szépen, nagy gonddal és ízléssel vannak megrajzolva. (11., 12. és 13. ábra.)

Festői hatásra dolgoznak *Lux* Kálmán és dr. *Eber* László. Meghagynak mindent a mai természetes állapotban. A várfok régi támfalát, a növényzetet. Az emlékművet pedig a a hadtestparancsnokság épülete elé, a támfalhoz teszik.

Intentióiban, felfogásban mindenképpen helyes terv, a legerősebben bizonyít amellett, hogy az emlék nem ide való. Ha a várhegyet építészetileg „kiképezzük“, akkor az emlék siklik el. Ha meg semmitsem csinálunk, csak hatalmas emléket, akkor meg az emlék áll ott idegenül.

De mintha az emlék méretei is túlságosak volnának!

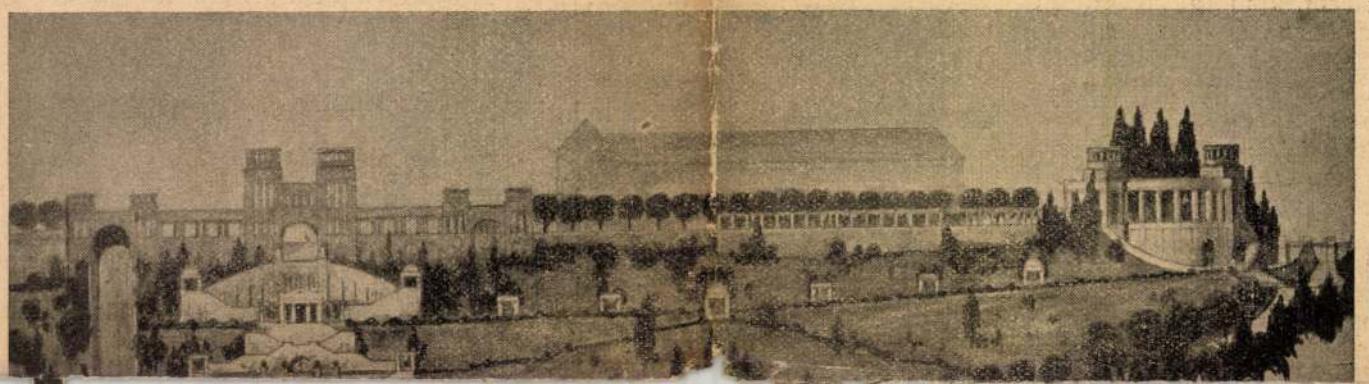

viszont magának az emléknek úgy alaprajzi, mint felépítésbeli szép megoldása. Egyszerű nemes formák, melyek a monumentalitást sem nélkülözik. (8., 9. és 10. ábra.)

Tôry Emil és *Pogány* Móric az elbontott hadmérnöki épület helyét a Dísz-tér folytatásának veszik és az emléket a tér végébe annak lezárásaképpen tervezik. Igy az emlék

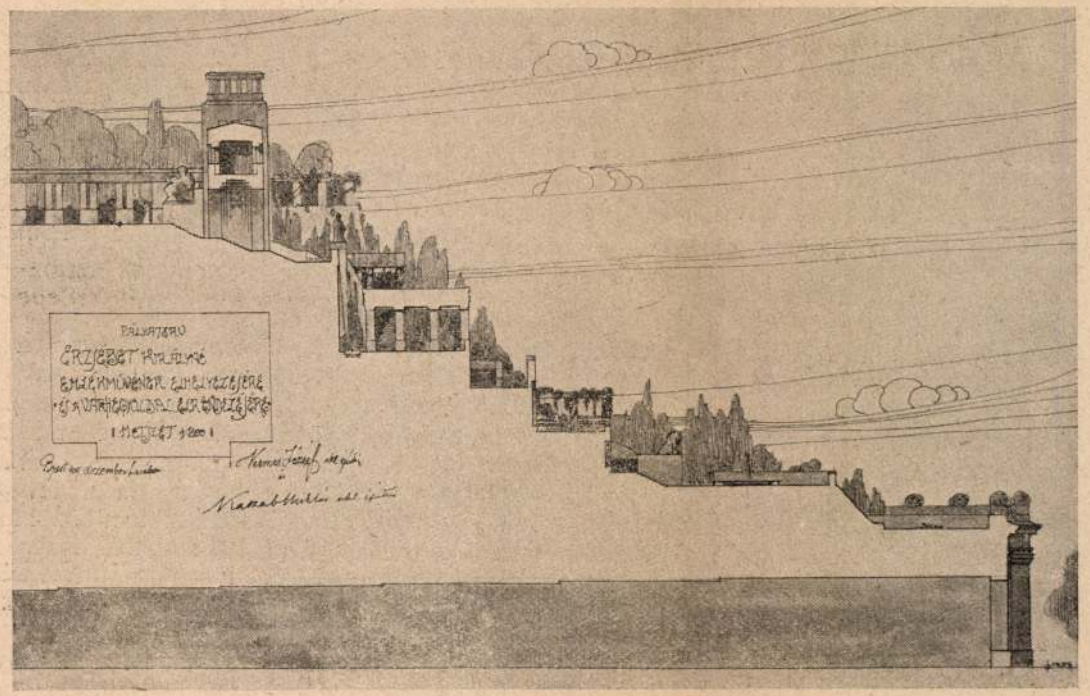

10. ábra.

eszmét. A tervet megvették. Eddig rendben is volna minden.

Ugyanezt az eszmét azonban jobban oldotta meg *Bihari* Imre. De mivel az ő előadó képessége, rajzbeli ügyessége talán gyöngébb és oszlopcsarnokát nem takarta el kellőképpen bokrokkal, mint Rózsavölgyi, természetesen észre sem vették. Ez már nincsen rendjén!

Magyar Vilmos.

(Folyt. köv.)

Páris fakockatelepe.

A világ fővárosának Párisnak egyik híressége, hogy igen nagy mértékben alkalmazza a fát, mint útburkoló anyagot. Több mint 2 milliom m^2 útfelületet burkolt eddig fával. Ez annál feltünőbb, mivel más városokban csak elvétve látunk faburkolatot: hidakon, iskolák előtt stb., legfölebb még egy-két útvonalon. Hisz nálunk Budapesten is az Andrássy-úton és Fürdő-utcán kívül bizony igen kevés a faburkolat. Ez a kevés is temérdek gondot okoz, óriás javításra szorul és bizony még sincs oly jó állapotban, mint kellene. Mióta Párisban jártam, sokat gondolkoztam ezen. Azt

II. díj. 8. ábra. Tervezte *Vermes József* és *Kaszab Miklós.*

oldások amellett, hogy tulajdonképpen az előbbeni két pályázat eszméit dolgozzák fel, nemcsak újat nem nyujtanak, de még az előbbi pályázatok szintjét sem érik el. Van azonban közöttük egy-két érdekes alkotás.

Így mindjárt a mindig originális *Lajta* Béla ókeresztény, bizanci stylusban tartott terve. Ha az emlék elhelyezésével és annak kiképzésével nem is értek egyet, a terv építészeti szépségeit tagadnom nem lehet. Így az alagút bántó nagy nyílását ügyesen tünteti el és formálja egységessé a maga architekturájával. A választott ókeresztény-bizanci formákkal pedig igen szépen olvad bele a Halászbástya gyönyörű normann-román architekturájába. (Jövőre közöljük.)

A Halász-bástyával, annak szomszédságával senki más nem gondolt. Pedig azt hiszem, ennek a feladatnak a keretébe tartoznék a várbástyának egészen a Halászbástyáig való kiképzése.

Ray Rezső a Szent-György-térnek, a várkert és miniszterelnökségi palota közötti részét szemelte ki az emlékmű helyéül. E teret úgy a tér, valamint a várhegy felől feljárókkal díszíti. Az eszme nem új. Variánsa az első pályázatnak. Maga az emlék *Bernini* hires oltárát juttatja eszünkbe, nyugtalan, elaprózott részleteivel pedig erős disharmoniában van a feljárók modern architekturája. Legnagyobb gyöngéje a tervnek az emlékhez ferdén vezetett lépcsős feljáró. Pedig a tervező ezért még a siklót is áthelyezi. (14., 15., 16. ábra.) Mintha nem is egy kegyeletes emlékmű, hanem egy feljáró befejezése lenne az egész! (Jövőre közöljük.)

Lechner Ödön és *Sebestyén* Arthur tervével igazán nem tudok megbarátkozni; különösen bánt a szobor fölött levő óriás körszentély. Ha már megvan a szentély, akkor oda való a szobor! Ha pedig már a szobor van meg, minek fölötte ez a szentély? És ennek a két, igazán művészembernek a szemét ez nem bántotta?! (Jövőre közöljük.)

Hogy az egész zamatosan magyaros, nemcsak természetes, de dicséretes is. A *Fadrusz* poëtikus tervét kellene ebbe a köntösbe öltöztetni.

Legsikerültebb e csoportban a *Bálint* és *Jámbor* terve. Meghagyják ők is a várhegyet a maga természeti szépségében. A bástya támfalát azonban kissé megformálják. De igen szépen és óvatosan. Mondhatnám: diskréten. Érezzük, látjuk, hogy tervezők mennyire vigyáznak, óvakodnak, nehogy az architektura valahogyan megzavarja a várhegy gyönyörű zöldjét. (A terveket múlt számunkban közöltük.)

Maga az emlék, a várbástyával kapcsolatba hozva, a hadtestparancsnokság elé kerülne. Formája, méretezése valamennyi e csoportbeli tervek között a legjobban sikerült. Bele illeszkedik a környezetbe.

A *harmadik* csoportba tartoznak azok a tervek, melyek az emléket a jelenlegi katonai műszaki igazgatóság épülete helyére tervezik. Minthogy a díjazott tervek nagyobb része ebből a csoportból került ki, jogosan hihetjük, hogy

ugyancsak megszűnik melegtartó lenni. Sokkal jobb ezekkel szemben a salak vagy kőszénhamu-betonból készített padozat, amely melegtartó és olcsó is.

Az önitatók terén is vannak szerzőével ellentétes vélemények, sőt nagy vita fejlődött ki afelett, vajjon az állatokra nézve hasznos-e, ha a nap bármely szakában vagy pedig csak az etetés után ihatnak. E kérdés még ma is nyílt és e tekintetben oly sok érv és ellenérv állítható sorompóba, hogy e könyvismertetés keretében lehetetlen azokat mind felsorolni. Azonban annyit mégis megemlítek, hogy az osztrák és német tejgazdasági egyesületek szerint az állatok szükségletének jobban megfelel, ha csak minden etetés után isznak. Sokan az udvaron való itatást tartják előnyösnek, mert így az állandóan istállóra utalt állatok is némi mozgást végezhetnek és az istállók az itatás ideje alatt alaposan kiszellőztethetők.

E fejezet az istállók kiegészítő részét alkotó takarmánykamrák, továbbá a tejkamrák és a különféle rendszerű és rendeltetésű szarvasmarhaistállók ismertetésével fejeződik be.

A lóistálló, juhistálló, sertésólak és fiadztatók, továbbá a baromfiólak ismertetésénél Groffits követi azt az egész II. részen keresztül vezetett helyes elvet, hogy nemcsak magukat az épületeket és azok berendezéseit írja le, hanem a különféle állatok és termények természetrajzából is annyit nyujt, amennyi az egyes berendezések célszerűségének, alkalmazási módjaik helyességének megítéléséhez és adott esetben azok felhasználásához szükséges.

A cseléd- és munkáslakások, valamint azok mellékhelyiségeiről szóló fejezet után következik a majorok berendezésének tárgyalásában az összefoglalás, melyről már előbb megemlékeztem.

Ezzel végére is értem a magyar műszaki irodalomban úgyszólván egyetlen hasonló tárgyú mű ismertetésének, amely minden részletet felölelő alapossággal és sok gonddal készített magyarázó ábráival és képeivel szabatosan tárgyalja a gazdasági építészet problémáit és amely nemcsak szerzőnek, hanem a jó magyar műszaki könyveket nélkülöző irodalmunknak is büszkesége. A könyv nyelvezete — eltekintve néhány nem egészen helyes mondatszerkesztéstől — végig élvezetes, nem száraz és az olvasóban érdeklődést tud felkelteni Kifogásolható azonban, hogy szerző néhol a műszaki nyelvben ugyan már meghonosodott, bár kissé pongyola szavakat használ, mint pl. zsaluzás stb.[1]

K. Farkas István.

Über Achsbrüche und die Erforschung ihrer Ursachen. Von *Max Bermann*, Oberinspektor der Kgl. ung. Staatsbahnen. (Organ für die Fortschritte des Eisenbahnwesens. Berlin, 1923. Heft 10. S. 198—202.) — 6½ hasáb 1 ábrával és 1 táblázattal.

Szerző a német vasútegyletnek a vasúti műszaki tudományok fejlődését szemmeltartó szaklapjában, az *Organ für die Fortschritte des Eisenbahnwesens* 1923. évi 10. számában megjelent kiváló tanulmányában a vasúti mozdonyok és kocsik tengelyein gyakran mutatkozó törések okainak tudományos alapon való megállapítását tűzte ki feladatául és oldotta meg sikeresen azt a kérdést, amely megfelelő vizsgálatok hiányában eddig mindig úgy szólott, hogy *a törés oka ismeretlen.*

A magyar államvasutak igazgatóságának e minden elismerésre méltó s a magyar szaktudásnak és komoly tudományos munkának a külföldön is elismerést szerzett kiváló szakembere szóban forgó tanulmányában az évek hosszú során keresztül lelkes odaadással, igaz szeretettel és hivatottsággal folytatott alapvető munkásságának alapján részletesen ismerteti az egyenletes és egyenlőtlen szövedékű, valamint az egyenlőtlen vegyi összetételű acéltengelyek törésének okát és pontosan körülírva megadja a különféle esetek ismérveit is, amelyek alapján a tengelytörések okait a jövőben minden kétséget kizáró pontossággal megállapíthatjuk.

A tanulmányt az érdeklődők és illetékes szakkörök figyelmébe ajánljuk.

Lósy Schmidt Ede.

Közművelődés. A magyar műveltség szervezését és terjesztését szolgáló folyóirat. Kiadja a vallás- és közoktatásügyi m. kir. minisztérium megbízásából a Magyar Tudományos Társulatok Sajtóvállalata R.-T. Múzeum-körút 6. sz. Budapest, 1924. I. évf., nagy 8° 1—9. sz., 404 l. 181 ábrával. •A szerkesztésért felelős: *Czakó Elemér* Bpest, V. ker., Báthory-utca 12. II. em. Megjelenik minden hónapban. Alapára egy évre (10 szám) 10 korona.

Igen szép és nemes célt tűzött ki maga elé a Magyar Tudományos Társulatok Sajtóvállalatában kiadott és I. évfolyamával megindult *Közművelődés* című folyóirat, mely a magyar nemzeti műveltség országos megszervezését és terjesztését kívánja előmozdítani és szolgálni. A Czakó Elemér miniszteri tanácsos kitűnő szerkesztésében, rendkívül gazdag tartalommal megjelenő folyóirat, összefoglaló, nagyobb cikkekben és igen nagyszámú apróbb közleményben tájékoztatja az olvasót a magyar nemzeti műveltség minden fontosabb eseményéről, intézményéről és szervezetéről, amelynek éppen ezért a művelt magyar közönség asztaláról hiányoznia szabad nem volna. A folyóirat eddig megjelent nyolc füzetében közölt 40 nagyobb cikk és nem kevesebb, mint 714 apróbb közlemény 181 képpel és ábrával a folyóirat gazdag és változatos tartalma mellett bizonyít. A nyomdatechnika minden csínjával kiállított és a magyar műveltség terjesztését szolgáló, igen tanulságos folyóiratot kartársaink figyelmébe ajánljuk.

Lósy Schmidt Ede.

[1] A „zsaluzás" a *zsalu* (francia jalousie-ből) továbbképzése, mely idegen eredetű szó helyett használatos **héjazás, boritás, mintadeszkázat** stb. kifejezésekkel műszaki irodalmunkban eléggé gyakran találkozunk. *A rovatvezető.*

Magyar szerzők irodalmi munkássága 1923/24-ben a technikai és ipari irodalom, valamint az ezekkel rokon tudományágak területén.

Közli: LÓSY SCHMIDT EDE, egyleti könyvtárnok.

V. közlemény. (XLVIII.) (Folytatás.)

A) KÖNYVÉSZET. (Bibliográfia.)

Kapus László Máv. főmérnök, műegyetemi adjunktus: A szénportüzelésről. Előadta a Magyar Mérnök- és Építész-Egyletnek a Szénipar-Szövetség rendezésében 1923. december hó 15-én tartott ülésén. (A Széni ipari Szövetség Könyvtára 4.) Budapest, 1924. Kis 8°, IV+53 l. 30 ábrával. A Szénipari Szövetség kiadása.

Megfagyott Muzsikus 1924. A Királyi József-Műegyetem építészhallgatóinak kiadványa, Möller István professzornak ajánlva. Irták és rajzolták a Műegyetem építész-hallgatói. H. és é. n. (Budapest, 1924.) Ívrét, 55 l. 72 rajzzal és karrikaturával. Az Apostol-nyomda r. t. nyomása.

A Magyar Vegyészek 1923. évben megtartott második országos kongresszusának Évkönyve. Budapest, 1924. 8°, 80 l, 5 ábrával. Kiadja Németh József technikai könyvkereskedése. Alapár: 5 korona.

Treitz Péter magy. kir. agro-főgeológus: *Magyarázó az országos átnézetes klimazonális talajtérképhez.* Szerkesztette: — A magy. kir. Földmívelésügyi Miniszter fennhatósága alatt álló M. kir. Földtani Intézet kiadása. Budapest, 1924. Nagy 8°, 67 l. 3 rajzzal a szövegben és Nagymagyarország színes klimazonális talajtérképével. Bethlen Gábor irodalmi és nyomdai r.-t. nyomása. Alapár: 4 korona.

Rozlozsnik Pál: Bevezetés a nummulinák és assilinák tanulmányozásába. A Budapestvidéki kőszénbánya rt, támogatásával kiadja a m. kir. földmívelésügyi miniszter fennhatósága alatt álló M. Kir. Földtani Intézet. Budapest, 1924. Nagy 8°, 136 l. 42 szöveg közé nyomott ábrával és egy táblával. Magyar Tudományos Társulatok Sajtóvállalata Rt. nyomása.

Építészek Naptára az 1924-ik évre. XXVII. évfolyam. Jegyző- és zsebkönyv építészek, építőmesterek, építővállalkozók s általában az építészettel foglalkozók, vagy iránta érdeklődők számára. *Báthory István* okl. építész, a Magyar Építőiparosok Országos Szövetsége elnökének irányításával szerkesztette: *Farkas Elek* építőmester, igazgató. H. n. (Budapest), 1924. Kis 8°, 185 l. Kiadta: A Vállalkozók Közlönye. — A Munkaadó. Bp. IV., Régiposta-u. 3. Ára 20.000 korona.

A Budapesti Mérnöki Kamara közleményei.

A Mérnöki Tanács elnöksége. A m. kir. kereskedelemügyi miniszter úr a mérnöki rendtartásról szóló 1923 : XVII. t.-c. 27. §-a alapján a Mérnöki Tanács elnökévé dr. *Kandó* Kálmán m. kir. kormánytanácsos, okl. gépészmérnök, vezérigazgatót, alelnökeivé *Ettető* Ákos okl. mérnök, ny. h. államtitkárt és dr. *Hültl* Dezső okl. építész, műegyetemi ny. r. tanárt 3 évi időtartamra kinevezte.

A kamarai titkárság ügyeinek vezetését *Thoma* Frigyes titkár, aki külföldi útjáról hazaérkezett, átvette. A tagfelvételi ügyeket továbbra is a titkár helyettese, dr. *Emszt* Kálmán választmányi tag látja el, ki emez ügyekben hétfőn, csütörtökön és szombaton d. u. 5—6 óráig fogad a Kamara hivatalos helyiségében.

A Kamara új tagjai. A Budapesti Mérnöki Kamara 1924. évi szeptember hó 12—29-i folytatólagos ülésében felvett. a Kamara hirdetőtábláján október hó 16-án kifüggesztett és a Közlöny 41—43. számában kihirdetett kérelmezőkre nézve a törvényes fellebbezési határidő folyó évi november hó 15-én letelt, Az alant felsoroltak felvétele iránt fellebbezés nem adatván be, ezek felvétele jogerőre emelkedett.

Új tagok:

Adorján Sándor, szül. 1889, okl. mérnök, budapesti lakos. Aczél Géza, szül. 1864, okl. mérnök, debreceni lakos. Acsády Aladár, szül. 1873, mérnök (70. §.). budapesti lakos. Antony Rudolf, szül. 1874, okl. mérnök, budapesti lakos. Apor József, szül. 1883, okl. mérnök, budapesti lakos. Ágoston Adler Géza, szül. 1875, építőmester (70. §.), budapesti lakos. Bakács Sándor, szül. 1891, okl. mérnök, budapesti lakos. Bálint Zoltán, szül. 1871, okl. építész, budapesti lakos. Beczkó Biró Gyula, szül. 1867, építőmester (70. §.), budapesti lakos. Benyák Kálmán, szül. 1893, okl. gépészmérnök, tatabányai lakos. Bischitz Dávid, szül. 1863, okl. mérnök, ceglédi lakos. Bodánszky Ferenc, szül. 1896, okl. építész, budapesti lakos. Brüll Sándor, szül. 1885, okl. mérnök, budapesti lakos. Csontea Ágoston, szül. 1885, kat. mérnök, budapesti lakos. Dávid Károly, szül. 1877, építőmester (70. §.), budapesti lakos. Dudás Kálmán, szül. 1873, építőmester (70. §.), budapesti lakos. Ebner Miklós, szül. 1882, okl. építész, budapesti lakos. Ehmann Aladár, szül. 1881, okl. gépészmérnök, budapesti lakos. Dr. Erős

Sándor, szül. 1861, építőmester (70. §.), budapesti lakos. Fejes Gyula, szül. 1894, okl. mérnök, budapesti lakos. Gárdos Lajos, szül. 1861, okl. mérnök, pápai lakos. Gáspár József, szül. 1885, okl. gépészmérnök, budapesti lakos. Goda Elek, szül. 1881, kat. mérnök, győri lakos. Govrik Ákos, szül. 1880, okl. mérnök, berettyóújfalusi lakos. Havas Ernő, szül. 1886, okl. mérnök, budapesti lakos. Hersch Vilmos, szül. 1865, okl. mérnök, budapesti lakos. Hidas József, szül. 1889, okl. mérnök, pécsi lakos. Holtzspach Nándor, szül. 1868, építőmester (70. §.), budapesti lakos. Hrossó József, szül. 1884, kat. főmérnök, budapesti lakos. Jámbor Lajos, szül. 1869, okl. építész, budapesti lakos. Kanizsai Nagy Antal, szül. 1885, okl. mérnök, kiskunfélegyházai lakos. Kárász Géza, szül. 1884, okl. mérnök, budapesti lakos. Károlyi Emil, szül. 1873, építőmester (70. §.), pécsi lakos. Kemény Sándor, szül. 1887, okl. mérnök, budapesti lakos. Kiss Géza, szül. 1878, építőmester (70. §.), budapesti lakos. Knop Ferenc, szül. 1887, okl. építész, budapesti lakos. Korb Flóris, szül. 1860, építész (70. §.), budapesti lakos. Kosály Ödön, szül. 1893, okl. építész, budapesti lakos. I. László Domokos, szül. 1869, okl. mérnök, pesthidegkúti lakos. Liffler Béla, szül. 1880, építőmester (70. §.), budapesti lakos. Magyar Vilmos, szül. 1873, építőmester (70. §.), budapesti lakos. Mende Emil, szül. 1867, okl. mérnök, budapesti lakos. Nádas László, szül. 1894, okl. mérnök, kaposvári lakos. Novák Antal, szül. 1865, okl. mérnök, váci lakos. Pogány Móric, szül. 1878, építész (70. §.), budapesti lakos. Raab Rezső, szül. 1885, okl. mérnök, budapesti lakos. Rainer Károly, szül. 1875, okl. építész, budapesti lakos. Reich Sándor, szül. 1894, okl. építész, budapesti lakos. Rédl Sándor, szül. 1874, okl. mérnök, budapesti lakos. Rusz Kornél, szül. 1886, kat. mérnök, győri lakos. Schaar Manó, szül. 1878, okl. mérnök, monori lakos. Sebestyén Gyula, szül. 1892, okl. mérnök, tepolcai lakos. Somló Dezső, szül. 1877, okl. mérnök, gödöllői lakos. Steinbach Kornél, szül. 1889, okl. mérnök, budapesti lakos. Stern Béla, szül. 1895, okl. építész, budapesti lakos. Stern Hugó, szül. 1876, okl. mérnök, sárvári lakos. Styevó András, szül. 1885, okl. mérnök, nyíregyházai lakos. Szabolcs Ferenc, szül. 1874, építész (70. §.), budapesti lakos. Szalay Sándor, szül. 1877, okl. mérnök, kecskeméti lakos. Szappanos Jenő, szül. 1894, okl. építész, kecskeméti lakos. Székely (Stauber) Béla, szül. 1874, okl. mérnök, budapesti lakos. Szuchy János, szül. 1860, építőmester (70. §.), budapesti lakos. Tóásó Pál, szül. 1870, építőmester (70. §.), budapesti lakos. Vály Lajos, szül. 1886, okl. mérnök, szombathelyi lakos. Wassermann Frigyes, szül. 1883, okl. mérnök, zalaegerszegi lakos. Zelkó József, szül. 1875, kat. műsz. főtan., budapesti lakos. Ziegler Béla, szül. 1878, okl. építész, zalaegerszegi lakos.

Továbbá Barabás József, szül. 1878, okl. gépészmérnök, budapesti lakos. Bergmann Ernő, szül. 1885, vegyész (70. §.), felsőgallai lakos. Bloch Imre, szül. 1895, okl. építész, budapesti lakos. Bohunek Pál, szül. 1865, erdőmérnök (70. §.), bajai lakos. Bornstein Dezső, szül. 1895, okl. gépészmérnök, budapesti lakos. Borsothy Géza, szül. 1855, mérnök (70. §.), füzesgyarmati lakos. Bőrőcz József, szül. 1880, okl. gépészmérnök, budapesti lakos. Bulyovszky Gyula, szül. 1885, okl. gépészmérnök, budapesti lakos. Czerkl Dávid, szül. 1881, okl. mérnök, budapesti lakos. Csiszér István, szül. 1887, okl. bányamérnök, budapesti lakos. Csuhrán József, szül. 1886, mérnök (70. §.), budapesti lakos. Debreczeni Jenő, szül. 1872, okl. gépészmérnök, budapesti lakos. Deutsch Béla, szül. 1892, okl. építész, székesfehérvári lakos. Engel Sándor, szül. 1896, okl. gépészmérnök, budapesti lakos. Ehrenreich Imre, szül. 1870, mérnök (70. §.), budapesti lakos. Ertl Tibor, szül. 1893, okl. gmérnök, kistarcsai lakos. Erdős József, szül. 1893, okl. mérnök, szolnoki lakos. Farkas Mór, szül. 1861, okl. mérnök, csongrádi lakos. Faller Mihály, szül. 1868, vasúti felügyelő (70. §.), budapesti lakos. Ferkó Károly, szül. 1879, vaskohómérnök, diósgyöri lakos. Fenyő Kornél, szül. 1876, okl. gépészmérnök, budapesti lakos. Fintor Zoltán, szül. 1895, okl. gépészmérnök, budapesti lakos. Fodor Zsigmond, szül. 1865, okl. mérnök, budapesti lakos, szini. Fodor Gyula Miklós, szül. 1871, építész (70. §.), budapesti lakos. Garas Pál, szül. 1882, okl. gépészmérnök, budapesti lakos. Hamburger Imre Emil, szül. 1875, műhelyfőnök (70. §.), győri lakos. Vitéz Hajdu Mihály, szül. 1890, okl. mérnök, csongrádi lakos. Herczog Gyula, szül. 1865, okl. gépészmérnök, budapesti lakos. Tiszabeői vitéz Hellebronth Antal, szül. 1858, tábornok, budapesti lakos. Hegedüs Vilmos, szül. 1875, okleveles építész, budapesti lakos. Ifj. Jalsoviczky Géza, szül. 1893, okleveles gépészmérnök, budapesti lakos. Kengyel Géza, szül. 1883, mérnök (70. §.), szombathelyi lakos. Kertész Lajos, szül. 1880, okl. g.-mérnök, budapesti lakos. Komlós Béla, szül. 1881, okl. gépészmérnök, pécsi lakos. Kutasi Bründl János, szül. 1861, gyáros (70. §.), budapesti lakos. Labiner Miklós, szül. 1883, vállalkozó (70. §.), budapesti lakos. Királylehotay Lehotzky Andor, szül. 1894, okl. gépészmérnök, budapesti lakos. Löffler Ferenc, szül. 1895, okl. gépészmérnök, kispesti lakos. Löw Márton dr., szül. 1885, geológus, budapesti lakos. Lukács András, szül. 1880, okl. mérnök, miskolci lakos. Malmos Andor, szül. 1874, okl. mérnök, miskolci lakos. May János, szül. 1884, okl. vegyészmérnök, almásfüzitői lakos. Medveczky Zsigmond, szül. 1853, min. o. tan. (70. §.), budapesti lakos. Mérey Andor, szül. 1892, okl. erdőmérnök, lengyeli lakos. Nagy Márton, szül. 1885, okl. építész, budapesti lakos. Nyiri Sándor, szül. 1894, okl. gépészmérnök, kistarcsai lakos. Orova Károly, szül. 1881, okl. gépészmérnök, budapesti lakos. Priváry Ferenc, szül. 1870, államvasúti felügyelő (70. §.), szegedi lakos. Proszt Ernő, szül. 1881, mérnök (70. §.), budapesti lakos. Robicsek Endre, szül. 1878, kat. mérnök, szegedi lakos. Rauscher Miksa, szül. 1850, építész (70. §.), szombathelyi lakos. Dr. Reitmann Nándor, szül. 1882, vegyész (70. §.), budapesti lakos. Régény Nagy Imre, szül. 1894, okl. vaskohómérnök, budapesti lakos. Róth Ármin, szül. 1893, okl. bányamérnök, kosdi lakos. Sebestyén Endre, szül. 1888, okl. építész, szegedi lakos. Székelyhidi Sebestyén Lajos, szül. 1887, okl. építész, debreceni lakos. Székely Ottó, szül. 1881, okl. mérnök, budapesti lakos. Székely Sándor, szül. 1885, okl. gépészmérnök, budapesti lakos. Simenszky Kálmán, szül. 1873, kat. mérnök, budapesti lakos. Schöndorfer Jenő, szül. 1883, vállalk. (70. §.), budapesti lakos. Schwartz Sándor, 1881, okl. gépészmérnök, almásfüzitői lakos. Tápay János, szül. 1886, kat. mérnök, győri lakos. Dr. Wanka Ferenc, szül. 1891, vegyész (70. §.), budapesti lakos. Wanenmacher Fábián, szül. 1882, építőmester (70. §.), budapesti lakos. Waldmann Kálmán, szül. 1871, okl. gépészmérnök, budapesti lakos. Weiszmann Jakab, szül. 1880, okl. mérnök, debreceni lakos. Dr. Vigh Gyula, szül. 1889, geológus (70. §.), budapesti lakos. Vojtka József, szül. 1887, okl. építész, budapesti lakos. Zimándy János, szül. 1886, kat. mérnök, egri lakos. Ziegler Géza, szül. 1869, építőmester (70. §.), budapesti lakos.

Tagfelvétel-helyreigazítás. A Kamara 1924. évi szeptember hó 12—29-i folytatólagos ülésében történt tagfelvételről szóló hirdetményben (Közlöny 41—43. szám, 131. oldal) elírás folytán tévesen „Szoli József, szül. 1861, építőmester (70. §.), rákosszentmihályi lakos" áll; a hirdetmény e része tárgytalan.

Evvel kapcsolatban a hirdetményből kimaradt és a Mérnöki Rendtartás 9. §-a hetedik bekezdésében foglalt rendelkezéshez képest november hó 27-én pótlólag kifüggesztetett a választmány szeptember 12—29-i folytatólagos ülésében tényleg felvett: *Szabó József, szül. 1861, építőmester (70. §.), rákosszentmihályi lakos.*

Nevezett felvétele ellen a Mérnöki Rendtartás fent hivatkozott rendelkezése értelmében a kifüggesztéstől számított 30 nap alatt a Kamara bármely bejegyzett tagja élhet fellebbezéssel a Mérnöki Tanácshoz. A fellebbezés a Kamaránál nyujtandó be.

Egyleti közlemények

Üzemtechnikai kiállítás. Előző számunkban közöltük volt már, hogy a Magyar kir. Technologiai és Anyagvizsgáló Intézet Józsefkörút 6. szám alatti, újjáalakított kiállítási termeiben november hó 29-én nyílik meg az üzemtechnikai kiállítás.

Érdekes, hogy bár a kiállításon való részvétel a cégekre nézve csak anyagi áldozatokat jelent, a német és osztrák vándorkiállítás összes résztvevői beleegyeztek abba, hogy kiállítási anyagjuk Budapesten is kiállításra kerüljön, sőt úgy értesülünk, hogy olyan német és osztrák cégek, amelyek eddig nem kapcsolódtak be a vándorkiállításba, Budapesten fognak ebben a keretben első ízben megjelenni.

Különösen kiemelendőnek tartjuk, hogy a hazai anyagból nagy várakozással nézhetünk a Magyar Államvasutak igazgatóságának kiállítandó anyaga elé. Annál örvendetesebb ez, mert a kiállításon a német és osztrák vasutak is résztvesznek és mindenféleképen fontos, hogy a magyarok méltóan legyenek képviselve.

A kiállítás tartama alatt tudományos műszaki előadások is lesznek a Magyar Mérnök- és Építész-Egyletben.

Az első előadás **november 29-én,** szombaton délután 6 órakor lesz, tartja *Wisotzky* mérnök, a német üzemmérnökök megbizottja, aki vetített képekkel illusztrálva fogja az üzemtechnikai kiállítás jelentőségét méltatni, illetve ismertetni azokat az okokat, amelyek ilyen jellegű vándorkiállítás szervezésére a német műszaki köröket rábirták és ismertetni fogja az eredményeket, amelyeket a kiállítás segítségével elértek.

December 9-én, kedden d. u. 6 órakor tartja előadását *Schimanek* Emil műegyetemi tanár, e. i. rektor, a magyar energiagazdálkodásról.

December 13-án, szombaton d. u. 6 órakor dr. *Kienzle* mérnök Berlinből, fog előadást tartani a szerkesztési irodáról, mint a munka előkészítő szervéről.

December 20-án, szombaton d. u. 6 órakor *Verebély* László orsz. középítési tanácsos tart előadást a nagy gőzerőművek korszerű berendezésének alapvonásairól, az 1924. évi londoni Első Világ-Energia Kongresszus tanulságai nyomán.

December 30-án, kedden d. u. 6 órakor fejezi be az előadások sorozatát *Tramm* berlini főmérnök előadása a célszerű üzemvezetésről.

A KIRÁLYNÉ ALAKJA.

is a tömegesebb hatásra törekednek és arra, hogy az emlékmű messziről észrevehető legyen, talán hogy messzire is hasson. A királyi palota új szárnya és a tervezett új miniszterelnöki palota közti részen a bástyafalat okvetetlen lebontják, ha pedig lépcsőzet készül (a mi valószinűleg akkor is elkészül, ha ezen függelék nélkül kap megbizást valamelyik művészünk), akkor a sikló sem maradhat ott. Fölösleges is lesz. A bástyafal helyén magasan kiemelkedő kőépitményeket szintén kedvelik a tervezetek. Ezek körvonalai jól is hatnának abból a magasságból, de itt is nagyon megvigyázni való, hogy a távolból látható formák nemesek legyenek, s ha már annyira kimagaslanak, zavartalanúl megértessék rendeltetésüket. Az aprólékos részletek itt a magasban és a távolságban elvesznek.

Általában sok oly eszme és gondolat keletkezett, mely a pályázat kihirdetésekor még szunnyadt, vagy nem vették figyelembe. Az új pályázat tehát fokozza az érdeklődést és az igényeket. Az első pályázat eredménye, hogy behatón tárja föl a nagy művészi feladatot.

Három pályaművet 10,000 koronával jutalmaztak meg. Egyet elismeréssel tüntettek ki, hetet pedig 3000 koronával megvásároltak.

Zala György szobrász *Bálint* és *Jámbor* építészekkel együtt kapta a legtöbb szavazatot, s e szerint a sorrendben az első kitüntetést.

A Zala-Bálint-Jámbor hármasszövetség abból indúlt ki, hogy a csöndes életű Budavárban állitandó emlék kivűl esik a fővárosi nagy közönség forgalmi körén, nem áll mindig előttünk. A hely tehát úgy használandó fel, hogy közelebb álljon a főváros igazi életéhez s az emlékmű látható legyen a pesti oldalról is. Egy modern akropolist gondoltak ki az építészek a lánczhid folytatásaként, az alagút hatalmas íve fölött, szoboralakokkal, emlékszerű lépcsőzettel, mely a pázsit és bokrok közt haladva, márványépítmény keretében, a királyné szobrával nyer befejezést. A várfokon messze ellátszón emelkedik a két tornyú építkezés. A plasztikai megoldásnak sok a becses részlete. A királyné karcsú alakja oszlopok közt áll, egyszerű ruhában, életének legszebb idejében, a hetvenes évekből való arczkép után mintázva. Hermelin palástjából kibontakozva, minden dísz nélkül lép le a trónusról. Mintegy népe közé jön le. Arcza kifejezésével, keresetlen mozdúlatával jóságát, szerető odaadását kivánja kifejezni a művész. Jobbról és balról majdnem oltárszerű fölépítésben, széles szerkezetben készült csoportok a nemzet hódolatát viszik a királyi asszony elé. E csoportokban jut kifejezésre a nemzet fájdalma, reménysége, szeretete és büszkesége. Képviselik e csoportok az egész nemzetet, apraját-nagyját és köztük : a nemzet művészeit, költőit, kiknek művészi eszménye lesz a nagy királyné alakja. Ezek az alakok nemzeti viseletökben tisztán magyar alakoknak vannak gondolva, realisztikusak, a nélkül azonban, hogy a monumentális mű keretéből kiesnének. Az emlék többi szobrászati dísze *Zala* művészi érzékével és klasszikai jelképes tartalommal, de mégis mint az épitészeti rész kiegészítése szerepel. Megmintázásában épen ezért az arkhitekturához simúl, annak körvonalait egészíti ki.

Strobl Alajosé a második kitüntetett mű. *Gerster* Kálmán épitész vele együtt szintén a hegyoldal beépitését tervezi, több szobrászati diszítéssel, mint Zaláék. Itt azonban maga a királyné szobra nem egyenesen az alagút fölött állna, mert a terv a siklót megmaradónak gondolván, a tulajdonképeni emléket arrább helyezi. A sikló felső nyilása és az alagút torkolata fölötti helyet szemelte ki Strobl oda fent a várban, alól pedig épitési részekkel hat a szemre akképen, hogy megnyugtasson, a miért a szobor nem az alagút fölött állna, hanem lejebb. Strobl a várfokon a királyi palota és a miniszterelnöki új palota közé oszlopos kupolát tervez, az alá a királyné álló alakját, a kit egy olajágat kináló géniusz készül onnan levezetni a nemzethez. A királyné azt a mozdulatot teszi, hogy leszáll a nép közé. E gondolat egyszersmind magyarázza a hegyoldal nagy lépcsős épitkezését. A két alak márvány volna. Egyáltalában faragott munkával készülne az egész monumentum. Csak a kupola külseje lenne bronz. Már a belső homorodásában, a mennyezeten színes mozaik Erzsébet királyné apotheozisát hirdetné. A szobormű talapzatát és a hozzá vivő lépcső oldalait körülvennék (tiz méteres magasságban) a tiroli márványból vésett domború képek, mind a királyné életét tüntetvén föl. Elől a koronázás 1867-ben a Mátyás-templomban, aztán a mint a királyné Szent István palástját javítja ; családi kör Gödöllőn az egész királyi család tagjaival ; egy másik faragott képen gödöllői szarvasvadászat, és egy magyar család, melynek a királyné alamizsnát osztogat ; Deák koporsójára koszorút tesz. Ott lenne a görögországi achillejoni kastély, a királyné magánya. A szobrászat beszélne itt a rendelkezésére álló eszközökkel. A folytatás volna a hegyoldalon alávezető lépcsőzet, melynél a főrész az épitésnek jutna. Ennek közepét egy szobrászati mű tenné változatossá, a fülkében elhelyezett gyászoló Hungária. Az alapzaton alól vizmedencze nyilik, melybe zuhatag omlik. A medencze szélét fölkapaszkodó vizi lovak foglalják el, s ez látványosságúl szolgálna a lánczhid-térről nézve. A művész még az alagút párkányzatát is igénybe akarja venni. Ide tervezi egyik oldalra János vitézt, a mint a sárkányon megérkezik az operenczias tengerről ; a másikra a bikával birkozó Toldi Miklóst. A tervezetnek dombormüvei közül a koronázás, és az ezredévi országgyűlés fogadása a királyi lakban igy vázlatosan is művészi biztossággal készült dolgok.

Telcs Ede pályaműve a harmadik. A művész a szobrot a Szent-György-térre szánta. A jelentékeny épitészi rész *Tőry* Emil műve. A királyné alakja szabadon van hagyva, arkhitekturai környezetben. Négy oszlopból képzett épitmény (pillon) emelkedik magasba, s ennek párkányán három géniusz tartja a koronát. Az oszlop alján nyugodtan ül a királyné, s fogadja a hódoló szeretetet. Jobbról, balról a királyné szobrától az emlékmű két szárnyában dombormüvileg látjuk kifejezve ezt a szeretetet, a mint tolong a királyné felé öreg, fiatal, szegény és gazdag, munkás, beteg és rokkant. A királynéhoz két oldalt legközelebb eső csoport alakjai erőteljesen előlépnek a falból, aztán pedig a csoport féldomborműben folytatódik mind a két oldalon. A szárnyakat obeliszkek diszítik s az ezeken keletkezett területekre a jótékony női erények magasztalását szánta *Telcs* Ede, az irgalmasság és a rabok fölszabadítása relief képét. Az emlékmű tulsó részén a mezők nem dombormüvekkel, hanem táblázatokkal töltetnének be, melyek emlékszerű adatok, igék följegyzésére szolgálnának. Ezen a részen a közepet a nagy oszlopos pillon alatt egy baldachinszerű kiképzés alkotja, befogadására a «Mater dolorosa»-nak, a fájdalmas anyának. A fájdalmas Máriának nemcsak jelképes értelme volna ez, hanem alkalmassá válnék imahelyűl szolgálni a budavári körmenetre messze vidékről gyülekezőknek. Az egész mű lépcsős terászon emelkedik. Az épitészeti résznél az látszik mérvadónak, hogy inkább körvonalaival, mint részleteivel hasson, és hogy az idő viszontagságaival is szembe szálljon.

Fadrusz János szobra külön elismerésben részesült, s a bizottság külön javaslattal fog intézkedni, miután csak három díj volt kitűzve. Az emlékművet a téren helyezi el. Márványlépcsők fölött emelkedik a minden oldalán tágas bolthajtásban nyíló szép román stílű kupola, márvány oszlopokkal. Mozaik képekkel födött fal előtt, ékes trónon ül a Patrona Hungariae, Magyarország védasszonya, Szűz Mária. Jobbról, balról folyosó, s ezekben állnak a magyar szentek, Máriához legközelebb Szent Erzsébet, Boldog Margit. Ez a középső csoport a kupola alatt. Innen a körfalazat folyosóján jobbra a tróntól : Szent István és Szent Gellért ; balra Szent László és Szent Imre. E külön csoportokat két-két angyal teszi teljessé, egyik állva, másik térdelve és virágokat hintve. Így várják Erzsébet királyné megérkezését, szeretettel, megható ünnepélyességgel. A magyar királyné a lépcsőkön az Ég Királynéja trónjához ért, egy angyal kisérte idáig, a halál angyala. Erzsébet királyné a trón előtt visszafordúl az angyalhoz, és a fejéről levett töviskoszorút átadja a már letérdelt angyalnak. Költői gondolat. Vége a földi szenvedésnek. Erzsébet királyné a ma-

AZ EMLÉKMŰ ELÜLRŐL NÉZVE.

AZ ERZSÉBET-SZOBOR PÁLYATERVEI. — Róna és Alpár pályaterve.

121-22. l. kiffel

AZ ERZSÉBET-SZOBOR PÁLYATERVEI.

Az Erzsébet királyné szobrára érkezett pályaműveket folyvást nagy közönség nézi a Műcsarnokban. Látszik, mily nagy az érdeklődés. A kegyelet és műérzék mellett még egyéb is foglalkoztatja a nagyközönséget ép úgy, mint a művészeket és szakembereket. A mikor a pályázat már eldőlt, akkor vetődik föl egy új kérdés, a mi a pályázat föltételei közé nem is tartozott, de egy pár pályázó mű nagyon elevenen fölveti. Mind többet beszélnek arról, hogy a királyné emlékét oly monumentális mű örökítse meg, mely egészen átalakítsa azt a helyet, a hová szánták. A szoboremelés összekapcsolódott a városrendezéssel, mert Zala és Strobl tervei nyomán most már valóságos városrendezésről hallani, a budai vároldal beépítéséről, és a szobor olyan építészeti kiképzéséről, hogy a Duna tulsó partjáról a pestiek is gyönyörködhessenek benne.

A pályázatot újra kihirdetik, s előre is nagyon vitás, vajjon a föltételek közé ne vegyék-e föl a monumentális jelleg olyan hangoztatását, mely valóságos építészeti megbizatást foglalna magában az alagút fölötti hegyoldalra nézve. Sokan megszerették azt a gondolatot, hogy a szobor ne a budavári Szent-György-tér számára készüljön, hanem az egész város számára. Ez úgy volna lehetséges, a mint Zala és Strobl tervezetei mutatják, ha messze magasló és nagy kiterjedésü építkezések veszik körül a szobrot. Vannak azonban elegen, a kik a Szent-György-térre szánt szobor mellett akarnak maradni. Úgy tetszik, hogy a nézetek harczba keveredtek egymással. Elég érdekesek az okok és felfogások mindkét részen. Vonzónak találják az ötletet, hogy a lánczhíddal szemközt a budai hegyoldalra nagy lépcsőzet vezessen föl, ez vigyen a királyné szobrához, a királyi palota előtti térségre. Költség van rá, mert a másfél millió koronát a szobrász maga úgy sem birná föl-

A KIRÁLYNÉ ÉS A HALÁL ANGYALA.

használni. Ez ellen felhozzák, hogy a királyné szobra és a hegyoldal kiképzése két különböző dolog. Építsenek lépcsőzetet, ahoz azonban nem szükséges okvetetlenül a szoborbefejezés. A szobor álljon a téren, s ne kivánják, hogy a lépcsőzetet nézve hátat fordítson a Szent-György-térnek, különben mért állítanák oda. Arról volt szó eddig, hogy Erzsébet királyné emlékét szobor hirdesse; ha épülettel akarták volna hirdetni, akkor valamely intézetét, vagy árvaházat emelnek. Az is figyelembe veendő, hogy a kettős feladatnál nem egyenlő szobrászati és építészeti erők találkozhatnak össze. Kaphatunk kitünő szobrot, de gyönge arkhitekturát és megfordítva. Ugyanegy dolognál két talentumot kell igénybe venni. Azt is felhozzák, hogy a későbbi időkre is gondolni kell és ne foglaljunk el minden területet; Erzsébet királynéhoz legméltóbb a szobor, minden nagy kombinácziók nélkül és mauzoleumra emlékeztető részek nélkül.

A pályaművek némelyike csakugyan inkább alkalmas volna síremléknek, mauzoleumnak, mint dicsőítést jelentő szobornak. Egyik sajátsága a pályázatnak az is, hogy Erzsébet királynéban a művészek a szenvedő, mártir asszonyt látták, kit bánat és töviskoszorú övez. A mindenkit megnyerő, a hódító szép királyné, kit a hetvenes években ismert és annyiszor látott a magyar főváros, helyet adott a fájdalmas aszszonynak.

A tervezetek legnagyobb része kupola vagy baldachin alá helyezi a királyné alakját. Ezzel

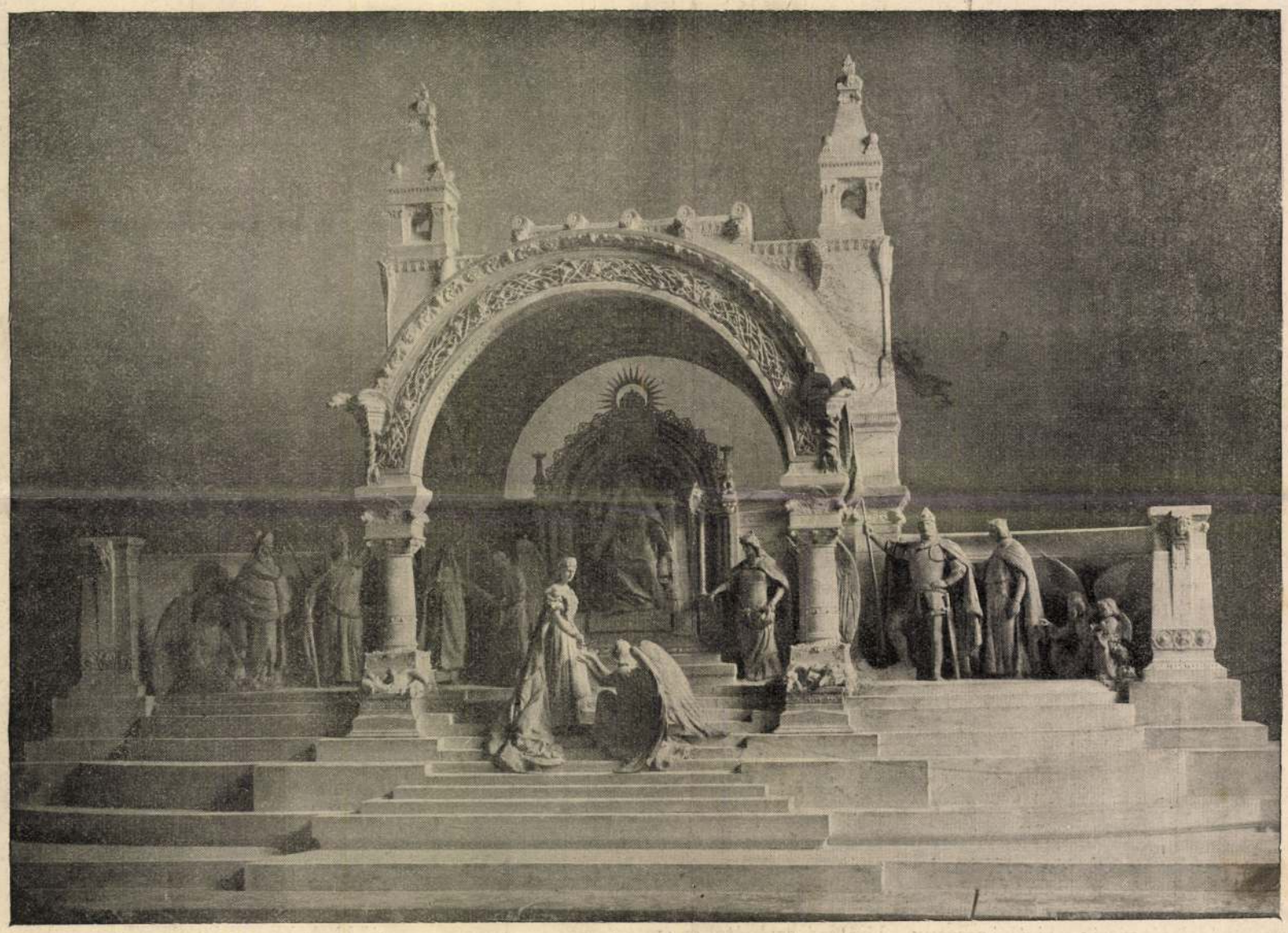

AZ EMLÉKMŰ ELŐLRŐL NÉZVE.

AZ ERZSÉBET-SZOBOR PÁLYATERVEI. — Fadrusz János, Korb és Giergl pályaterve.

Jámbor (Lajos) építész

Budapesti Lexikon, 1913

(CLV) 154-156 l. D: kiállítások.

J á m b o r Lajos építész

Erzsébet emlékmü térrendezése
/Bálint Zoltánnal/

M Ú V É S Z E T
XII.évf.1913.
206-211.

Jámbor

építész

Magyar Szamüvészet, 1902

V. évf. 4. sz. 145–168. o. / mag. von. rész: 165–168. o.

Csakó Elemér: A torinói kiállítás.

J á m b o r Lajos építész

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
206-211.
"Az Erzsébet emlékmü"

J á m b o r Lajos épitész

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
225.
"Kossuth emlékmü"

J á m b o r Lajos építész

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
354.
"A turini nemzetközi kiállitáson..."

J á m b o r Lajos építész

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
354-355.
"Pályázatok."

Jámbor (Lajos) építész

Budapesti Szemle, 1903.

(CXV.) 285.-294. l. — Éber László:

Erzsébet királyné emlékoszlopa.

J á m b o r Lajos épitész

M Ű V É S Z E T
II.évf. 1903.
119-123.
"Családi házak"

J á m b o r L a j o s építész

M Ű V É S Z E T
II.évf. 1903.
151-152.
"Lejáró pályázatok"

J á m b o r Lajos építész

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
105-110.
"Az Erzsébet emlékmü"

Jámbor Lajos építész

Budapesti Szemle CLX.
1914, 129-141. o. Báró Forster
Gyula: Erzsébet királyné
emléke

Jámbor (Lajos)
építén

Magyar Spannüvészet, 1900

6. sz. 327-333. c.
Mihalik József: A magyar történelmi pavillon.

Jámbor Lajos
müépitész.

Népszava XXXV.évf.1907 jul.14.
167 sz. 7 lap.

A betegsegélyző pénztár tervei.

Jámbor Lajos, épitész

Müvészet, III., 19o4. 55.

Kitüntetések.

Jámbor

építén

Tér és Forma, 1928

I. évf. 207 - 219.

Dr. Bierbauer Virgil: Az ujjáépitendő bennetti hiubán.

Jámbor Lajos épitész.

Művészet.1907.268.l.

Jámbor Lajos épitész.

Művészet.1905.IV.414.l.

Jámbor Lajos ipitén.

Műveket.

VI. évf., 1907.

134.

Jámbor Lajos építőművész.

Művészet.
VI. évf., 1907.
69-70.

Tánczos Lajos festő

Pesti Hírlap. 1925. dec. 6. 13

Tánczos Lajos festőművész nyár...

hogy a kibővítés ügyét az új miniszternél, Zichy János grófnál újból szorgalmazza. Időnyerés és az eljárás megrövidítése céljából, a választmány Bálint Zoltán műépítész javaslatára fölkérte az igazgatóságot, hogy sürgősen gondoskodjék róla, hogy a kibővítésre vonatkozólag megfelelő tervek és részletes költségvetés készüljenek, hogy annak idején teljesen konkrét alapon lehessen a miniszternél a szükséges lépéseket megtenni.

MUNKÁCSY MIHÁLY SÍREMLÉKE. Az „Országos Magyar Képzőművészeti Társulat" által kiküldött bizottság május hó 16-án vette át annak a síremléknek 1/1 nagyságú mintáját, amelyet a társulat megbízásából Telcs Ede szobrászművész Munkácsy sírjára készített. A művész az átvétel után azonnal hozzáfogott az emlék kőbefaragásához, s így remélhető, hogy a Mester halálának tizenegyedik évében végre méltó emlék fogja megjelölni elhunyt jelesünk sírját. A síremlék a kerepesi-úti temető egyik legnagyobb és legmonumentálisabb emléke lesz. Hatalmas kőtalapzatból nyúlik ki a több, mint négy méter magas, kereszttel kombinált magyar kopjafa, amelyet a művészet gyászoló géniusza megkoszorúz. Az emléket, amelynek költségeit körülbelül felerészben lelkes magyar főpapok adományai, másik felerészében pedig az annak idején Munkácsy szobrára gyűjtött összeg időközi kamatai fedezik, elsőosztályú haraszti terméskőből fogják kifaragni. Az emléket alkalmasint még ez év őszén kegyeletes ünnepség keretében fogják leleplezni.

A NAGY RÓMAI KIÁLLÍTÁS. A „Művészet" ez évi második számában már szólottunk az 1911. évben Rómában tartandó nagy nemzetközi kiállítás magyar csoportjának az előkészületeiről, amelyek azóta megint egy nagy lépéssel haladtak előre. Március hó 1-én ugyanis lejárt annak a szűkebb pályázatnak a határideje, amelyet Miklós Ödön, a kiállítás m. kir. kormánybiztosa, a római kiállítás területén építendő magyar művészház terveire kiírt, s amelyre a felszólított tizenkét műépítész közül hatan küldötték be pályaterveiket. A pályázat zsürije március hó 5-ikén tartotta döntő ülését és a kivitelt a pályázók közül Hoepfner Guidó és Györgyi Géza műépítészeknek ítélte oda, akik a kormánybiztossal már el is utaztak Rómába, hogy ott az építkezés mielőbbi megkezdése iránt intézkedjenek. Megjegyezzük, hogy a pályázat második díját Bálint Zoltán és Jámbor Lajos műépítészek, a harmadikat pedig Balogh Lorán műépítész nyerték el. A kivitellel megbízott műépítészek pályatervét a „Művészet"-nek ebben a számában közöljük.

A társulat igazgatósága és művészeti szakbizottságai ugyancsak március 5-ikén tartották meg a római kiállítás ügyében harmadik ülésüket, amelyen Miklós Ödön m. kir. kormánybiztos is részt vett. Miklós Ödön mindenekelőtt megköszönte a

társulatnak azt a készségét, amellyel a római kiállítás ügyét a magáévá tette. Hangsúlyozta, hogy őt feladata megoldásában legelső sorban az az elv vezérli, hogy a kiállítással szemben fölmerülő minden jogos igény kielégítést találjon. Bemutatta ezután annak a közel 1500 □ méternyi teleknek a helyszíni rajzát, amelyet Róma városa a kiállítás területén a magyar művészház felépítése céljából rendelkezésre bocsátott. Ez a telek a kiállítás főútvonala mentén, közvetlenül a francia pavillon mellett és az osztrák pavillontól jó messzire fekszik. Javasolta ezután a kormánybiztos, hogy a kiállításra szerezzék meg Munkácsy Mihálynak Amerikában lévő két világhírű festményét is. Róna József mint a Magyar Képzőművészek Egyesületének elnöke, meleghangú köszönetet mondott Miklós Ödönnek a kiállítás érdekében kifejtett működéséért. Ezután a társulat és a kormánybiztos közt oly értelmű megállapodás jött létre, amely szerint a kiállítás anyagának a tervezetét, egy a Magyar Képzőművészek Egyesülete által erre a célra kiküldött bizottság fogja ez év szeptember hó végéig összeállítani, s ebből az anyagból fogja azután ez év október 15-ikéig egy ugyancsak az Egyesület által erre a célra kiküldendő fölvételi zsűri véglegesen kiválasztani. Határozatba ment továbbá az is, hogy a kiállítás a következő öt osztályból fog állani: 1. Két retrospektiv osztály. 2. Modern festészet. 3. Szobrászat. 4. Grafika. 5. Építészet, továbbá az is, hogy a felvételi zsűri eljárásában és a kiállítás rendezésében, a kormánybiztos beleegyezésével az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat kiállítási szabályzatai lesznek irányadók. Megemlítjük végre, hogy a Magyar Képzőművészek Egyesülete által a kiállítás anyagának az előkészítésére kiküldött bizottság a következő tagokból áll: Dudits Andor, Jendrássik Jenő, Kézdi-Kováts László, Szinyei Merse Pál, Róna József, Zala György, Olgyai Viktor, Tull Ödön, Bálint Zoltán és Gerster Kálmán. A felvételi zsűri tagjait az egyesület később fogja megválasztani.

A VENEZIAI KIÁLLÍTÁS. Venezia városa arra való tekintettel, hogy 1911-ben Rómában lesz nagy nemzetközi művészeti kiállítás, elhatározta, hogy legközelebbi nemzetközi kiállítását ebben az évben rendezi. A kiállításra természetesen a magyar művészeket is meghívták s így a tárlaton a magyar művészet is méltóképpen képviselve lesz. Erre az alkalomra a veneziai magyar házat Maróti Géza építőművész alaposan átdolgozta, úgy hogy most összesen két kiállítási terem fog a magyar festőművészet és szobrászat alkotásainak az elhe-

tatóan fényes, de a mellett ritka világos szellem volt a Heine Henriké, de tele ellentéttel s végletességgel. Szivét sokszor csodálatos ellágyulás tölti el s érzései oly finomak, oly lehelletszerűek, mint az érintetlen gyümölcs hamva; majd meg a legádázabb harag, gyűlölet lobog benne, s kaján kedvvel tapod mindent sárba, nem nézve, mi magasztos, mi alacsony, mi szent, mi becstelen. Majd a tiszta eszmény tökélyes alakját állítja szemünk elé, majd torzító tükörben mutatja a tárgyakat, sőt gonosz szeszélylyel még attól sem irtózik, hogy a szépet egyetlen torzvonással kiforgassa mivoltából. Képzelete tele van a középkor mondáival, teli tüdővel szívja be a romanticismus levegőjét; de más részről lángoló gyűlölettel fordúl a középkor szelleme és intézményei ellen s gyakran marólúggal önti le a romanticismust. Érdekes e tekintetben szembeállítanunk a *Romancero* két kiváló darabját, a «Geoffroy Rudél és Tripolisi Melisanda» és az «Apolló isten» címűt. Amaz a romantikus szellem legtisztább, legfinomabb, mondhatni legnemesebb alkotása, emez a romanticismusnak tökéletes, korhű kosztümben pellengérre állítása.

Alig győzzük csodálni Heine szellemének gazdagságát, sokoldalúságát s ismereteinek mesés kincseit, melyeket mint egy napkeleti kényúr, pazar kézzel szór, ha szeszélye úgy hozza magával, még a sárba is. Hirnevét a *Dalok könyve* alapította meg s mind máig ez hoz legtöbb szivet rezgésbe. Formáit a népköltészettől tanulta el, de a tartalmat saját lelkéből öntötte dalaiba s így megtaláljuk bennök érzelmeinek mind azt a vibrációját, mely a legtisztább harmoniától a legszilajabb diszharmoniáig csapong. Szelid ábránd, szentimentális epedés, pajzán tréfa, keserű gúny, forró, sőt néha durva érzékiség, mind feltalálhatók e csodálatos apró költemények ben, melyek fülbemászó zenéje szinte magától ömlik dalba. Későbbi szerelmi dalaiban kevesebb a tiszta harmat, — több a sár, nem számítva ide az «Uj tavasz»-t, mely lantjának húrjairól édes, lágy hangokat csalt.

Míg dalaiban érzéseinek változatos skáláján játszik, románczaiban s más elbeszélő vagy leiró verseiben szellemének fényét s ismereteinek csodás gazdagságát csillogtatja. Ismeri a történelmet, a múltat úgy, mint a jelent, a mondavilág alakjait, a különböző korok hitét, ábrándját, előitéletét, tudományát; képzelete a földet bekalandozza az éjszaki sarktól a déli sarkig, s szellemének ez az ereje s képzeletének ez a pazar gazdagsága még akkor sem csökken, midőn a hosszú kínos betegség éveken keresztül ágyhoz szögzi s az elcsigázott test már csak olyan, mint a temetetlen hulla. Olykor maga is úgy képzeli, mintha rég halva volna s a képzetek, melyek agyában keringenek, csak feljáró kísértetek volnának, melyek a költő koponyáját gyülekező helyül választották. De azért ir folyvást, csontvázzá aszott újjával emelve föl megbénult szemhéját. Ir költeményeket, melyek sötétek, zordonak, mint az apocalypsis képei, majd lágyak, mint az aeol-hárfa hangja. Hosszú száműzetés után második hazájának fővárosában Párisban húnyta le szemét örök álomra. Hazája, a nagy Németország megtagadta őt, soha sem tudta megbocsátani a velőkig ható gúnyt, melylyel a költő folyvást lövöldözte politikai verseiben. Keresztyénellenes, sőt atheista szelleme is sokakat elfordított tőle honfitársai között. Nem akarjuk védni hibáit, tudjuk, hogy a méz e csoda-virág kelyhében sokszor méreggel vegyült. De ily kiváló emberi szellem, tévedései daczára is megérdemli a tiszteletet s a megemlékezésnek egy zöld levelét. Legyen áldott az a porló kéz, mely az elhagyott sírt föl-fölkeresve megkoszorúzta s az az örökre lezárult szem, mely a részvét igaz harmatát hullatta a sokat szenvedett költő hamvai fölött domboruló kicsiny halomra. Talán nemcsak saját szive érzelmeit tolmácsolta boldogúlt királynénk, hanem azt a hálát is, melylyel mi magyarok Heinének tartozunk. Nem azt a hatást értjük, melyet Petőfitől kezdve költészetünkre gyakorolt, mely mélynek és maradandónak nem mondható, hanem azt a nemes, bátor szózatot, melylyel 1849 októberében a vad erőszaktól eltiport s Európa által megtagadott magyar nemzetnek a Niebelungokra emlékeztető hősi küzdelmét megénekelte.

Kugler Ferencz rajza után.

HEINE (1829).

Grimm Lajos metszete után.

HEINE (1827).

HEINE DOMBORMÍVŰ ARCZKÉPE D'ANGERS DÁVIDTÓL.

A MILLIÁRDOK HAZÁJÁBÓL.

(Vége.)

Legsajátságosabb példáját a feltűnési vágynak nehány milliomos nábob azon furcsa ötlete szolgáltatja, hogy halandó porhüvelye befogadására szánt sírboltját már életében a legnagyobb pompával berendezteti. A woodlawni temetőben, mely csupán a tőke és vagyon e kiváltságosai számára van fentartva. *Jay Gould* családi sírboltja, mely 150,000 forintba kerűlt, s mely mellett éjjel-nappal külön e czélra rendelt őrök állanak, egy ideig páratlanúl állt a maga nemében. Ma már azonban homályba szorította egy gazdag bányatulajdonos, *Townsend Hutchinson*, ki 200,000 forintért állíttatott magának még életében mauzoleumot, mely tiszta gránitkőből épűlt s oltára a legritkább márványból van faragva, a mihez való követ nagyobb darabokban csak egy ez előtt pár évvel New-York közelében fölfedezett bánya tud szolgáltatni, melyet Hutchinson sietett megszerezni, hogy más hozzá se férhessen.

De hol marad ez is *Robert Goelett*-nek most készülő sírboltja mögött, mely 310,000 forintba kerűl, tiszta jón stilű lesz és 60 rekeszt fog magában foglalni. Egész belső berendezése a régi héber sírok mintájára készül.

S még ezt is felülmúlja a réz-király, *William Clark* sírboltja. Képzeljünk egy tizenhárom köbméter terjedelmű nagy fehér gránit-tömböt, mely egy nagy üreggé van kivájva. Lépcsői is mind egyetlen darabból vannak faragva, valamint harminczöt tonna sulyú gyönyörű gránit homlokzata is. Bronz kapuját Párisban rajzolták. A toskanai márványból készült oltár zöld márvány és aranyszínű kristálylap mozaikkal van kirakva. A mennyezetet a régi egyiptomi sírokéhoz hasonló mozaikok tarkítják s az egész, ha elkészül, félmillió forint értéket fog képviselni.

De térjünk vidámabb tárgyakra. Vessünk egy tekintetet az amerikai milliomos nők ruhatáraira, a melyek között kétségtelenül első helyen áll *Astor Pauline* ruhatára. Az Egyesült-Államok leggazdagabb örökösnőjének atyja ugyanis angol honpolgárságot szerzett s nagynehezen kijárta, hogy Pauline leánya az udvarnál is bemutattassék. Az erre való előkészületek mindent meghaladtak, a mit fényben és finom választékosságban eddig a női divat terén kifejtve láttunk. Páris és New-York minden nő-szabója versengve igyekezett, hogy Astor Pauline szigorú követeléseit kielégíthesse. De nagy reményeik nem egészen teljesülhettek, mert a milliomos hölgy némi habozás után arra szánta el magát, hogy egyelőre csak 120 ruhát visz magával, nem értve bele e számba természetesen a báli belépőket, köpenyeket, kalapokat, czipőket, stb. Minden ruhát külön dobozba csomagoltak be. A fehérnemű maga 38 ládát töltött meg, a párjával rakott kalapok pedig 72 skatulyát. A ruha, a melyet az udvari bemutatásnál viselt, remeke volt a varró művészetnek. Fehér szatinból készült egészen fehér csipkékkel borítva. Uszálya fehér tükör bársony, gyöngyökkel kihímezve. Szintén nagy értékű gyöngyökkel kivarrt széles fehér szatin szalag vonúlt a bal vállról a csípőig. Kizárólag az ő számára készített gyönyörű fátyol és azon a hagyományos három strucz toll fejezte be az öltözéket. Az egész mintegy 6000 forintba kerűlt, természetesen nem értve bele a gyöngyöket. Ebédlő ruhái, báli és utczai öltözékei egyenként 1000 és 5000 forint érték közt váltakoztak.

A kisasszony csak olyan gyöngyöket visel, melyek mindegyike 7—8000 forint értékű, s ilyen harmincz darab van a nyakán. Ezeket még anyjától örökölte. 19-dik születésnapján atyja még egy más gyöngysorral is megajándékozta, melyen minden gyöngy közel 4000 forint értékű s oly hosszú, hogy a nyakán átvetve még a derekát is körűlfogja. Van még miss Astornak egy a maga nemében megbecsűlhetetlen és úgy nagyságra, mint fényre nézve páratlan gyöngye, mely egy majdnem láthatatlan vékony aranylánczon lóg.

Hanem azért ne higyjük, hogy Astor Waldorf

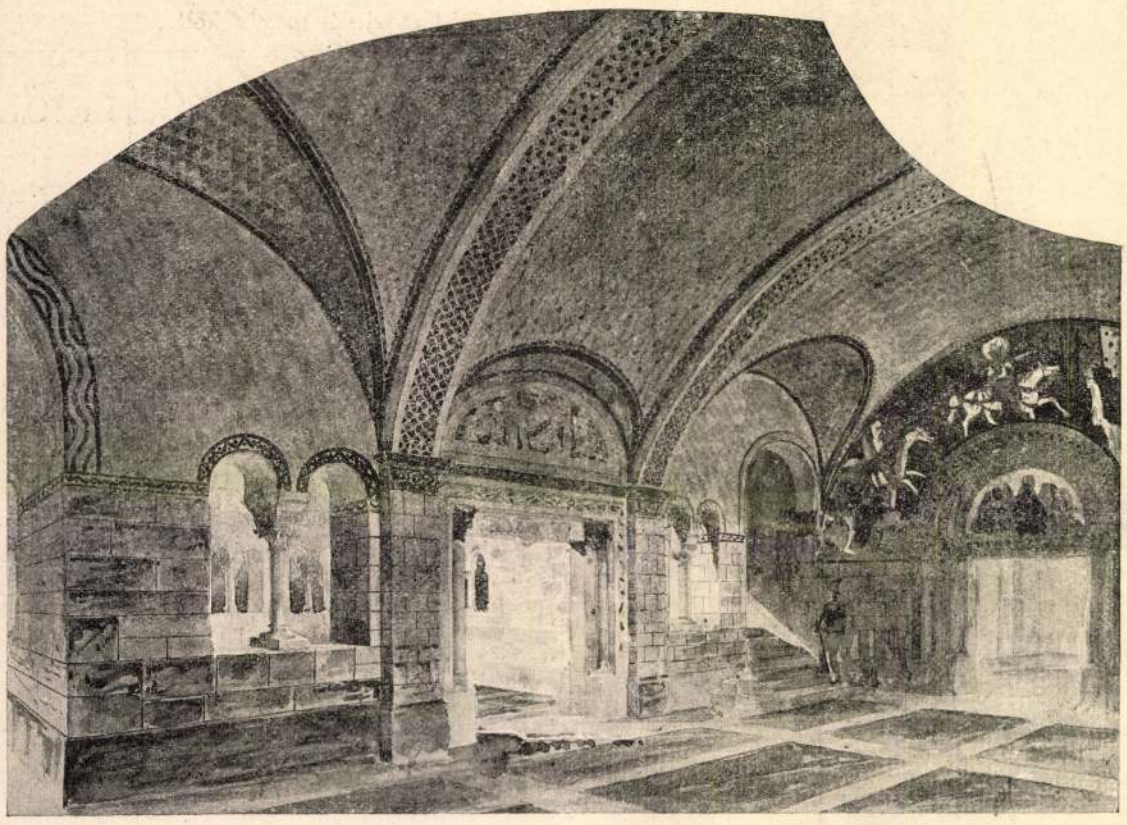

AZ ELŐCSARNOK.

William leánya zavarba jön, ha majd férjhez megy és más ékszereket akar viselni. Rubingyűjteménye mindjárt Bradley Martinsnéé után következik. Van egy gyémántokkal telt szekrénykéje is, melyről az mondják, hogy a tartalma 800,000 forintot ér. Smaragdjait pedig minden drágakő-kereskedő megbámulja.

Brooks Jozefin, Brooks Mortimer, a híres milliomos leánya már inkább csak a czipőkben és kalapokban fejt ki példátlan fényűzést. Gyűjteményében van 12 pár angol sétaczipő kettős talppal és szegletes orral, nyolcz pár hegyes orrú franczia gombos czipő, hat pár könnyű czipő a golf- és tennis-játékhoz, négy pár korcsolyaczipő s nyolcz pár finom estélyi czipő selyemmel és gyöngyökkel kivarrva, s ezüst- vagy aczélcsattal ellátva. Elfogadások, hangversenyek, ötórai teázások alkalmára nyolcz pár magas sarkú zerge-bőr czipőt és 12 pár selyem czipőt tart. Ez utóbbiakat drágakövek, amethyst, smaragd, stb. diszítik s arany szállal vannak himezve. Van ezek közt kék selyem, rózsaszín selyem, nilusi zöld selyem, aranysárga, nefelejts-, rózsa-, chrysanthemum-himzéssel. Áraik 300 és 600 forint között váltakoznak. De a pálma egy, a maga nemében páratlan, tizenkét gombos fokföldi zergebőr-czipőt illet, melynek felső részét gyémánt-csatt tartja össze. E pár czipő ára 435 frt volt csatt nélkül.

Rendkívüli példányok vannak a kisasszony kalapjai közt is. Többek közt egy roppant nagy fekete bársony kalap, hét különös nagyságú strucztollal diszítve, mely 135 frtba kerűlt; egy ezüst szövetű kalap szürke tollakkal, egy piros bársony kalap két madárszárnynyal és hátrahajló tollbokrétával; a kettő 350 forint volt; egy türkiz-kék bársony turbán drágakő csattokkal, három darab Stuart Mária «toque» (főkötő) cseresznyepiros bársonyból, baloldalt kitömött madárral és rubin csattal; összesen hetvenkét kalap 14,000 forint értékben; a drágaköveket természetesen nem számítva. Mindez nem rég ki is volt állítva New-Yorkban s általános irigységet és csodálkozást keltett.

Az egész világot bejárta annak a nábobi bőkezűségnek a híre, melylyel nem rég *Vanderbilt* Vilmos szép menyasszonyát, *Fair* Virginiát megajándékozta menyegzője előestéjén. A jegygyűrű több kisebb gyémánton kívül egy 109,000 forintot érő solitairt foglalt magában. Ezt egy európai ékszerész vitte Amerikába, miután az ó-világban hiába keresett rá vevőt. Ennek a gyűrűnek csak egy hibája van, hogy szerencsés tulajdonosa *nem húzhat rá kéztyűt, ha csak lyukat nem szakít a kéztyű bőrén.*

A bájos menyasszony, mihelyt a jegygyűrű újján volt, maga gondoskodott a nászágyról. Sajátkezűleg rajzolta meg s készíttette azt el tömör aranyból; csupán keretei vannak vasból, de elefántcsont színű zománczczal borítva, melyen halvány kék nefelejtsfüzérek tarkállanak. Ugyanoly színű selyem mennyezet borúl az ágy fölé, fehér selyem muszlinnel és drága csipkékkel diszítve. Az ágy négy lába nagy tömör arany karmokban végződik.

Menyegzője napján a fiatal ara csupán fehérneműt 25,000 forint értékűt viselt. Szoknyájának csipkéje, mint egy statisztikus kiszámította, elegendő lett volna arra, hogy árából 24 éven át minden szükségessel ellássák egy egész városrész gyermekeit. A nászút is, bár csak három hétig tartott, több mint 150,000 forintjába került a fiatal Vanderbiltnek. Természetesen, mert csak külön vonatokon utaztak, s a vendéglőkben, melyekben megszállottak, nem tűrtek más idegent.

Sokat lehetne még irni az amerikai rengeteg vagyonok tulajdonosainak minden képzeletet meghaladó fényűzéséről, melylyel bűvös kincseiktől szabadulni igyekeznek, két kézzel szórva a pénzt jobbra-balra. De mindhiában: minden millió helyett, melyet az ablakon kidobnak, két annyi sétál be az ajtón.

A PÁRISI KIÁLLÍTÁS MAGYAR TERMEI.

A «Vasárnapi Ujság» ez évi 17-ik száma bőven megemlékezett a párisi kiállítás magyar pavillonjáról, s képben és leirásban ismertette annak terveit. A pavillon azóta Párisban külsőleg csaknem teljesen elkészült és általános érdeklődés tárgya. *Loubet,* a köztársaság elnöke csak a minap szemlélte meg a kiállítás elő-

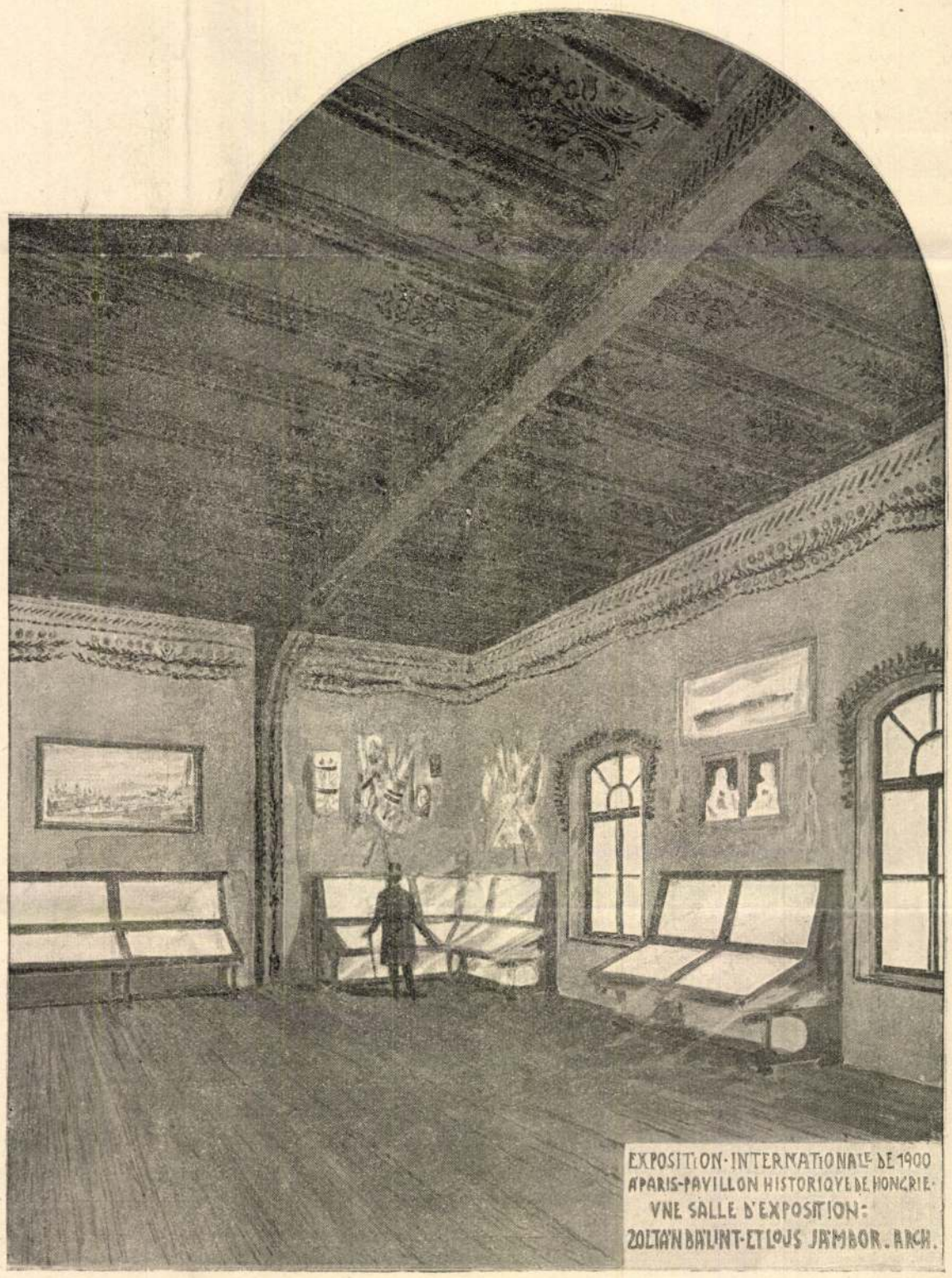

AZ ŐSFOGLALKOZÁSOK TERME.

AZ 1900 ÉVI PÁRISI VILÁGKIÁLLÍTÁS MAGYAR TERMEI.

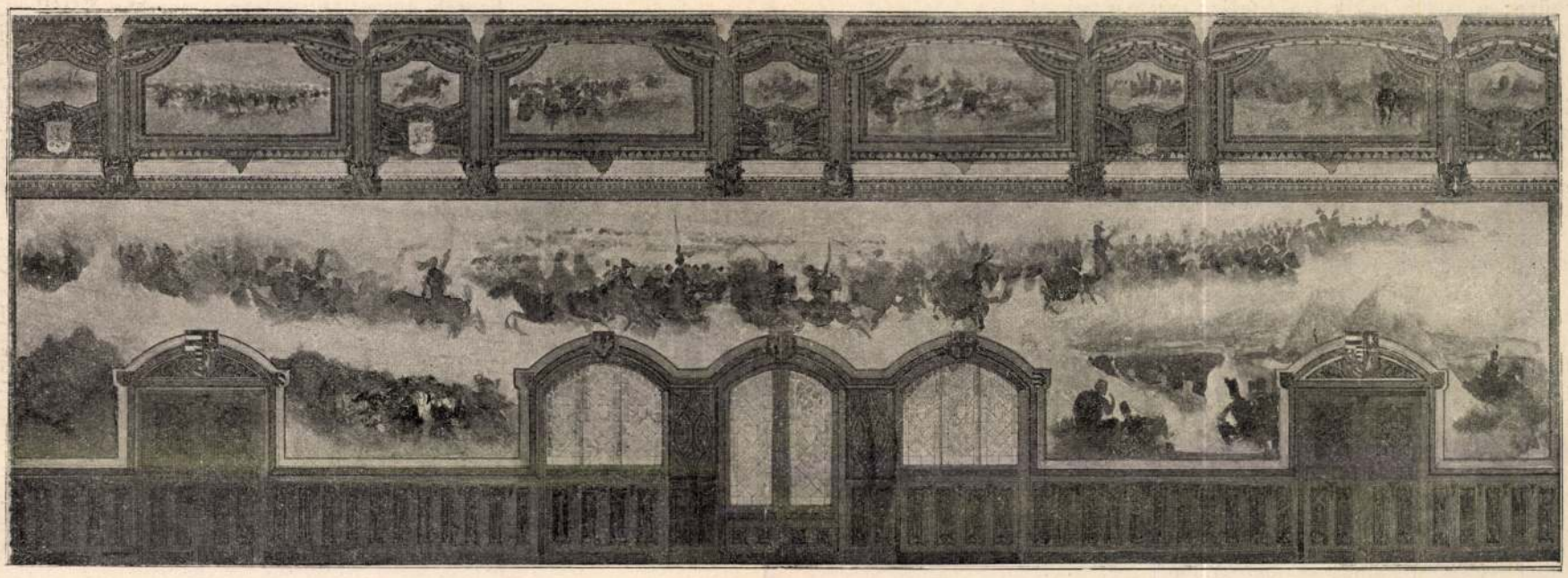

A HUSZÁR-TEREM EGYIK OLDALFALA A RÉGI MAGYAR HUSZÁRSÁG KÉPÉVEL.

készületeit és a legnagyobb elismeréssel és dicsérettel szólott a magyar pavillon építészeti sikeréről és a kiállítási területen tett látogatása alatt leghosszabban időzött e pavillonban.

Most a pavillon belsejének elkészítésére került a sor. *Bálint* Zoltán és *Jámbor* Lajos műépítészek már egy esztendeje dolgoztak ezen a legnagyobb csendben; munkájukat csak a kormánybiztosság ismerte, míg aztán e hó 13-án meghívott közönségnek — melynek sorában ott volt a főváros művész és műértő társaságának színe-java — bemutatták saját műtermükben munkálataikat.

A magyar pavillonban 22 belső helyiség van, s mindannyinak tervét egyenlő gonddal és szeretettel készítették el a nevezett műépítészek. A programm az volt, hogy a mint a pavillon külsején be van mutatva a magyar történeti építészet, azonképen a belsőségek is művészi képet adjanak Magyarország templomainak, kastélyainak belső építészeti díszeiről, felölelvén mindazokat az építészeti stíleket, a melyek hazánkban az évezredek során virágoztak. Hogy itt nem lehet utánzásról és másolásról szó, az világos. Egy rendes nagyságú szobában, vagy teremben olykor monumentális építészeti részleteket kellett feltüntetni, egy templomot néhol egy kis szobában kellett bemutatni és így a termek nem voltaképi másolatok, hanem az illető kor szellemében készült s még meglevő motivumok fölhasználásával megalkotott interieurök.

A főhelyet a pavillonban a «huszárterem» foglalja el. Az építészek nagy szeretettel és buzgósággal, és ép oly művészi készültséggel oldották meg az itt rájuk háramló föladatot. Ez a terem a huszárság intézményének van szentelve, a mely az egész világ hadseregeiben magyar eredetű. Azonkívül e terem lesz a kormánybiztos fogadóterme, és ép azért művészi földiszítésére különös gondot kellett fordítani. A műépítészek abból a föltevésből indúltak ki, hogy a terem a külső (vajdahunyadi) architekturának megfelelőleg a XV. század végén épülhetett, de fa mennyezete később leégett, és talán 200 év múlva góthikus izlésben, de egy modernebb művész által restauráltatott. Azért a Szajna-parti fal, mely íveivel a vajdahunyadi erkélyekre nyílik, a vajdahunyadi terem freskóit mutatja némi módosítással, míg a mennyezet gazdag diszítése későbbi alkotás. Ide a mennyezetbe nyolcz kép van tervbe véve a huszárság fegyvertényeiből, megannyi kis történeti kép, továbbá hat híres magyar huszárgenerálisnak arczképe, a kik külföldi szolgálatban nyerték történeti hírnevüket. A vajdahunyadi fallal szemközti falat már egy jelenkorbeli monumen-

A HUSZÁR-TEREM.

AZ 1900 ÉVI PÁRISI VILÁGKIÁLLÍTÁS MAGYAR TERMEI.

tális fresko-festmény díszíti, mely *Vágó* Pál műve; a terem egyik rövid falára szinte Vágó festette meg a modern huszárság apotheozisát. A terem másik rövid falát góth modorú családfa diszíti, mely — minthogy egész a legújabb korig terjed — stiláris szempontból ugyan kissé anakronizmus, de e művészi szabadság a tervező műépítészeknek nem róható föl hibául, mivel a terem konczepcziójának művészi egységét meg kellett óvniok.

Míg a huszárterem teljesen önálló alkotás, addig egyes belsőségek kiválóbb történelmi emlékeinkre támaszkodnak. A pavillon előcsarnokának ékítménye a pécsi székesegyház diszítése után készül; föl van tüntetve a pavillonban a vajdahunyadi lovagterem, a csütörtökhelyi kápolna, a nagydályai templom, a pozsonyi városház bejárójának architekturája. A miskolczi görög templom, a fraknói vár, a sárospataki Rákóczi-kastély, a körmöczi városház, a maksai templom, a keresdi kápolna és kopcsányi kastély egyes helyiségei szintén szerepelnek a termekben. Egyes belső helyiségeket azonban teljesen szabadon kellett az épitészeknek tervezniök, és ilyenkor művészi lelkesedéssel fordúltak magyaros ornamentikánkhoz, és előszeretettel alkalmazták a népies elemet. Az ősfoglalkozások terme a magyar népies ornamentikát és épitészeti elemeket öleli fel és igen kedves, eredeti alkotásnak igérkezik.

A magyar osztály épitőművészeti kiképzése a magyar pavillonnal korán sincsen kimerítve. A tulajdonképeni magyar kiállítás az óriási nagyságú franczia csarnokokban 13 különböző helyen lesz elhelyezve. Az így széttagolt, deczentralizált magyar kiállítást ugyancsak ez épitészeknek kellett úgy összefoglalniok, hogy az mintegy művészi keretbe legyen helyezve, mely egyaránt modern és magyaros. Hogy ezen a téren mit alkottak az épitészek, azt egy későbbi alkalommal fogjuk ismertetni.

*

A párisi magyar pavillon belső részleteinek ismertetése alkalmával bemutatjuk e sikerült épitmény tervezőit is, *Bálint* Zoltán és *Jámbor* Lajos tehetséges fiatal műépitészeinket.

BÁLINT ZOLTÁN MŰÉPÍTÉSZ.

JÁMBOR LAJOS MŰÉPÍTÉSZ.

Bálint Zoltán 1871-ben Nagy-Váradon született. Tanúlmányait Budapesten végezte és itt nyerte el 1892-ben a műegyetemen az épitészeti oklevelet is. Hosszabb külföldi utazásokat tett; bejárta Német-, Franczia-, Angol-, Svéd-, Norvég-, Dán-, Spanyol- és Olaszország egy részét, Belgiumot és Hollandiát. Budapesten hosszabb ideig volt alkalmazva Korb és Giergl épitészek irodájában, és többek között vezetője volt 1896-ban az ezen iroda által végzett kiállítási épitkezéseknek. 1897-ben nagyon magára vonta a figyelmet «Az ezredévi kiállítás arhitekturája» czímű díszművével, mely egyidejüleg magyar és német nyelven gazdagon illusztrálva jelent meg és a sajtó osztatlan elismerésében részesült. 1895-ben a mérnök- és épitész-egyesület pályázatán egy szinház-terve aratott nagy sikert és elnyerte az ezüstérmet (az arany érmet a biráló-bizottság formahiba miatt nem adhatta ki.), 1896-ban az Ybl-féle érmet nyerte el. Az 1896-iki kiállításon pusztaszeri csarnokával aratott sikert. Számos kisebb pályázaton nyert el díjakat, míg 1897 tavaszán Jámbor Lajos épitészszel lépett társaságba. Együttes működésükkel több pályadíjat nyertek, így a szatmári vigadó pályázatának első díját, a lipótvárosi zsidó-templom pályázatán 23 pályázó közül a második díjat, a párisi kiállítás történelmi magyar pavillonjára és később ugyanennek berendezési terveire hirdetett pályázaton első díjat nyertek. Megvalósított terveik közül a Bajza-utcza 22-ik szám alatti palota egyik épitészeti ékessége a fővárosnak.

Jámbor Lajos 1869-ben Pesten született. Tanúlmányait Budapesten végezte és itt nyert épitészeti oklevelet 1891-ben. Egy évig Berlinben tartózkodott, azután beutazta Német-, Franczia- és Olaszország nagy részét, 1897-ben elnyerte a magyar mérnök- és épitész-egyesület aranyérmét és a közoktatásügyi miniszterium utazási ösztöndíját. Egyideig Hauszman tanár épitészeti irodájában dolgozott, 1896-ban pedig Alpár Ignácz mellett mint a történelmi épületcsoportok művezetője, majd Lechner Ödön műépitész mellett. 1897-ben *Bálint* Zoltánnal szövetkezett és sikeres működésöket azóta együtt folytatják.

A BOER HÁBORÚ DÉLI AFRIKÁBAN.*

London, 1899. deczember 4.

Ha nem is szántszándékosan elferdített, de mindenesetre nem eléggé tanúlmányozott adatokon épült véleményeket uralják egy idő óta a kontinentális sajtót a boerok és az angolok között fenforgó kérdésben, az utóbbiak hátrányára. Könnyen meg lehet magyarázni, ha az orosz, a német, de különösen a franczia lapok ellenségesen, gyakran kárörvendezve nyilatkoznak az angol kormány, az angol nép, sőt az uralkodó személye ellen is, abból kiindúlva, hogy a hatalmas Anglia álnokúl megtámadta Transzvált, mivel meg akarja fosztani a kis nemzetet szabadságától és vagyonától.

A régi rokonszenves vonzalomnál fogva, mely eddigelé az angol és a magyar között fennállott, nem lesz időnkívüli eljárás, ha megjegyzést tenni merészelek egy-két, most közkeletű téves adat megvizsgálására, mivel meg vagyok győződve, hogy elfogulatlan itéletre Magyarországon még számithatni.

Könnyen megmagyarázható, hogy az ellenséges forrásból eredő értesítések, melyek különösen dr. Leyds-től, Krüger ügynökétől származnak, az európai közvélemény irányitására eddigelé sikerrel hatottak: hiszen a nagyközönség, még Angliában is, csak az utóbbi időben kezdi megérteni a fenforgó kérdésnek részleteit; most jelenik meg a számos történeti és földrajzi munka, mely a bonyolódottnak látszó dél-afrikai kérdéssel foglalkozik.

Engemet e sorok megirására többek közt a Vasárnapi Ujság november 26-iki számának az az állitása indított, hogy «a boerok 1881-ben a híres majubahilli csatában teljesen megsemmisítették a Colley vezetése alatt állott angol sereget.» — Igenis, Colley tábornok elesett és csapatja, melylyel a Majuba dombot elfoglalta, teljesen legyőzetett, de egy 542 emberből álló zászlóaljat seregnek nevezni nem lehet.

A körülmények, melyek ezen vereséghez vezettek, a következők:

1881-ki február 8-ikán Colley megtámadta a boerok csapatját az Ingogo dombon Natálban, 300 gyalog katonával, 38 lovassal és négy hegyi ágyúval. A csata eldöntetlen maradt, mert mind a két fél visszatért táborába. Február 27-én volt a majubahilli csata napja, a midőn Colley tábornok igyekezett jóvá tenni február 8-iki sikertelen támadását. Belebocsátkozott az ütközetbe a nélkül, hogy Sir Evelyn Wood tábornok megérkezését bevárná, kit pedig a völgyben levő segédcsapatok siettetésével megbizott. A Majuba dombot Colley elfoglalta éjnek idején, de ágyúk nélkül; katonái szuronyt egyáltalában nem használtak. Az 542 emberből álló csapat nagy része vezérével együtt elesett, a többi mind hadifogolylyá lett. A vereség után Wood tábornok új támadásra szervezte a sereg hátralevő részét. Roberts tábornok épen jó időben megérkezett 10,000 katonából álló haderővel, mely a kudarczot csakhamar jóvá tehette volna; de Gladstone kormányelnök elhatározta, hogy «nagylelkűségből» visszaengedi Transzvált a boeroknak, s bizonyos feltételek alatt békét kötött Krügerrel. E napokban azonban kisült lord Kimberley beszédéből, a ki akkor a kormány tagja volt, hogy Gladstone azért határozta el magát a békekötésre, mert ijesztgették, hogy ha nem enged, az Oránje köztársaság Krügerhez fog csatlakozni és nagy háború támadhat. Tehát nem *nagylelkűség*, de *félelem* lett volna az indító ok.

Ezen békekötéssel 1881-ben, de bizonyos *feltételek alatt*, teljes szabadságot nyert Transzvál belügyeinek elintézésére, azon kikötéssel, a melytől semmi angol kormány eddig nem tágított, «hogy Transzvál idegen hatalmakkal semminemű viszonyba nem léphet a londoni kormány beleegyezése nélkül.» E szerint nem áll az, hogy Transzvál Angliától *egészen független* állam lett volna.

A majubai vereség utáni csúfos megadás, bárhogyan szépitgessék azt némelyek, megrendítette az angol befolyást Dél-Afrikában s kezdeményezője lett azon visszás helyzetnek, melybe az angol hatalom s annak tekintélye lesülyedt; a brit fensőség csak névleg maradt meg, mert az uralkodást a hollandi nyelvű boer elem, hollandi zászló alatt vette át s hatalmát alattvalóival mindig éreztette; így, ámbár Transzválban kisebbségben volt a boer, s az állami teher viseléséhez csak egy ötödrészével járúlt, mig négyötödét az uitlanderek, azaz a más nemzetiségű lakosok viselték, a nélkül, hogy a politikai jogok gyakorlata nekik megengedtetett volna; innen eredt a nőttön-növekedő surlódás, ez volt okozója a Jameson-féle felkelők berohanásának is. Az utóbbi években uitlandernek honosítást kapni lehetetlen volt.

A milliókra menő közjövedelem árán, tizennyolcz év óta az előreszámító Krüger «alattomosan» a mint Joubert a «Temps»-hez intézett levelében elismeri, annyi hadi készletet halmozott össze Pretoriában, hogy elég erősnek érezte magát az Oranje állammal szövetkezve, hadat üzenni Angliának, hogy hatalmát megtörve, a Zambesi folyamtól a tengerpartig egy hatalmas boer köztársaságot alapitson.

Krüger megüzente a háborút október 11-ikén saját 45,000, szövetségesével pedig 75,000-re számított harczosra támaszkodva, mig a délafrikai angol hadsereg ekkor vagy 15,000 főnyi lehetett.

A koczka el lett vetve. Sajnálatos.

De a transzváli boerok minden vitézsége, kitartása és a háború megizenése után azonnal elért nagymérvű sikerei mellett, a végeredmény kilátására meg kell fontolni azt, hogy Transzvál belföldi terület, tengerpart nélkül, élelmezését és fogyó félben levő hadi készleteit a külföldről többé nem pótolhatja, a külhatalmaktól remélt segitségre nincs kilátása. De még ha sikerülne is az angol hadsereget teljesen kiszorítani déli Afrikából, ez Anglia tengeri hatalmát nem érinthetné, s így utóvégre is Transzvál csak is Anglia jóakaratára lenne utalva. De a boeroknak, angol győzelem esetére is polgári szabadságuk megfosztásától tartani nem kell. Ők nem fognak oly helyzetbe jutni, mint a minőben Krüger az uitlandereket tartotta, de bizonyára meg kellend osztozkodniok minden benlakó fehér emberrel, — tartozzék az bármely nemzetiséghez, — a politikai jogokban egyenlően, a melyeket eddigelé a boer elem kizárólag magának tartogatott.

* Dr. Duka Tivadar Londonban élő hírneves hazánkfiától kaptuk e levelet, mely az angol-boer viszályt illetőleg, a magyar hírlapirodalométól eltérő fölfogásának kiván kifejezést adni.

VÁLLALKOZÓK KÖZLÖNYE

ÉS

MAGYAR ÉPITŐK LAPJA

Tizenötödik évfolyam. 47. szám. Budapest, 1909. november 24-én.

Előtizetési felhivás.

1909. évi december hó 1-től uj előfizetési időszak kezdődik, és tisztelettel kérjük az esedékes előfizetéseknek mielőbbi megujitását, hogy a lap szétküldése zavartalanul eszközölhető legyen.

A Kossuth mausoleum.

A napokban viszik át végső nyugvóhelyére a nemzet nagy halottját, Kossuth Lajost, a kerepesi-uti sirkertben emelt monumentális mausoleumba, melyet a nemzet rajongó szeretete emeltetett számára. Az emlékmű most készült el, teljes pompájában várja a fejedelmi halottat, kinek emlékéhez a hála soha sem szünő kapcsolata füzi az egész magyar népet.

Immár a megdicsőült nagy szelleméhez és dicső emlékéhez méltó nyugvóhelyet nyer s a Kossuth kultusz oly gyakran megnyilatkozó kegyelete az emlékműben hozzá méltó oltárhoz jut.

Gerster Kálmán épitész és *Strobl* Alajos szobrászművész a mű alkotói. Mint segitőtársak *Kölber* Dezső festőművész és *Roth* Miksa üvegfestő adták hozzá legjavát művészi ambitiójuknak és tudásuknak.

Erőteljes massziv alépitményen emelkedik az emlékmű, melyhez széles monumentálisan tagozott lépcsők vezetnek. A sirkápolna tetején emelkedik egy klasszikus görög dórstilü épitmény, melyet Strobl szépen mintázott szoborcsoportja koronáz, az ébredő, rabláncait széttépő, harcra kész oroszlán, a föléje hajoló jobb kezében fáklyát emelő Genius szárnyai alatt. A tespedésből felrázott nemzeti öntudatot simbolizálja, s a fáklya, melyet elolthatatlanul Kossuth Lajos gyujtott a nemzet szivében, a nemzet szabadságáért folytatott küzdelmében lelkesedésének tüzét is jelképezi, de jelképezi főleg azt, hogy ő volt az, aki a nemzet jövő életének sötét perspektivájába messze világító fényt gyujtott, jövő haladásának irányt szabott, az élni akaró nemzet munkásságának programmot adott, hogy ezt kövesse.

Az emlékmű homlokzatán, a baldachin előtt a sirboltba vezető kapu fölött Hungária kőből faragott ülő alakja van elhelyezve, az elülső szabad lépcsőzettől jobbra és balra pedig két márványból faragott párduc őrzi a bejáratot. A 6 oszlopos baldachin egyszerü, klasszikus izlésü sarkofagot takar, mely azonban csak funerális jelleget van hivatva adni az emlékműnek, maga a megdicsőült teste egy gyönyörü, hatalmas méretü onix sarkofagban fog pihenni, mely az emlékmű pazar diszü belsejében áll.

A sirbolt bronz kapuján belépve, fényes szinhatásu, kissé szük, de pompás diszü csarnokba jutunk. A csarnok közepén áll a már emlitett diszsarkofág, mely braziliai onixlapokból van összeállitva, diszes pántjaival az onixlapok zöldfehér-barnás habos fényével egy óriási ékszerdoboz benyomását teszi. Minthogy a kegyhelyeken a szentek szobrait, koporsóját elboritják az ékszerek ezreivel, ugy tünik elénk ez a káprázatos ragyogás itt a nemzet nagy halottjának szentté avatott teteme körül.

A sarkofággal harmonikus a környezet. A márványfalak és csiszolt márványoszlopok üvegmosaikos képekkel kirakott aranyos boltozatokat hordanak, a padozat maga is ragyogó márványmosaik. A szines üvegablakokon át szürődő misztikus világitást finoman megrajzolt bronzámpolnák mécseseink diskret fénye töri meg. Mintha templomban volnánk.

Egyetlen zavaró momentum modern ember szemében annak a tudata, hogy a modern felfogással bár, de kisszikus görög szellemben felépitett külső architektura egy merőben ellentétes történelmi időszak bizarr misztikus stilusában megoldott interieurt rejteget, a mire véleményünk szerint nem volt szükség, mert hiszen ugyanazon karakter megóvása mellett is lehetett volna kivüi nemesen egyszerü, nagyvonalozásu tagozást, belül gazdag és szindus részletképzést elérni.

Mindazonáltal művészi kezek munkája az emlékmü minden egyes része. Az épitész és szobrász egymást megértve harmonikus müvet alkottak, mely bár a régi iskolából került ki, mégis osztatlan elismerésre tarthat számot öregek és fiatalok részéről egyaránt, mert a tervezőket nemes izlés vezérelte s az összes iparosokkal együtt becsületes, jó munkát végeztek.

Az épitést 1902. évben, aug. hó 13-án kezdették meg az alapkőletétel előmunkálataival, maga az épitkezés *Klenovits* és *Bátory* épitőmesterek szakavatott vezetésével és vállalatában 1903. óta van folyamatban.

Az onixsarkofágot Gerster tervei szerint *Kauser* és *társa* kőfaragó cég készitette, bronz pántjait *Herpka*, a mausoleum többi kőfaragó munkáit *Müller* Ernő, az ornamentalis szobrászmunkákat *Vögerl* Alajos, a bronzkapukat és ampolnákat *Jungler* Gyula készitették.

A kivül alkalmazott négy bronztripos *Galli* és *Vignali*, a felső terraszon álló sarok-áldozati csészék pedig a *Schlick* gyár müvei.

Az emlékmü többi iparosmunkáit a következők végezték:

Az alapkő munkálatokat *Lemberger* S és fia, a fémcement munkát *Gottwald* Károly, üvegmozaik munkát *Roth* Miksa, üveges munkát *Glatz* András, villámháritót *Szalay* és *Deutsch*. A bronzcsoportokat a *Schlick* gyár r.-t. öntötte.

Az egész emlékmü költsége mintegy 500 000 korona. Környezetét rendezni fogják és diszsirhelyekül szolgáló árkádgyürüvel fogják övezni.

Az állami számvevőszék pályatervei.

A mult héten döntött a jury a számvevőszék budai palotájára hirdetett pályázat fölött.

Összesen 13 terv érkezett be. Ezek közül a biráló bizottság kettőt nem vett részletes birálat alá, mert az egyik az udvart egy köralaku, üveggel fedett központos csarnokkal helyettesiti. Ezen elrendezés inkább egy bankhoz való, itt azonban minthogy azáltal az udvarra nyiló helyiségek másodrangu világitást és rossz szellőzést kapnak, el nem fogadható. A másik programellenesen a szomszédház tüzfala felé utcát létesitett, a miáltal a telek megszabott határaitól önkényesen elfér. A megmaradt 11-et részletes tárgyalás alá vették és azok közül első helyre helyezték *Bálint és Jámbor* tervét. Alaprajza világos, áttekinthető, ebbeli törekvésében talán egy kissé messze is ment, amennyiben a legelőkelőbb helyekre, mint amilyen a Nádor-utcai sarok, hivatali előszobákat és lenn fürdőszobát tervezett. Az elnöki hivatal elé óriási előszobát tett. A jó napvilágitást azáltal éri el, hogy két udvart képezett és a közöttük elhelyezkedő traktust is hivatalok számára foglalja le. Csak az kár, hogy udvarai kicsinyek s igy a jó világitás is kétséges és a kocsival való megfordulás is nehezen megy. Ugy, hogy ha a kivitel e szerint az elrendezés szerint készülne, a kocsi behajtót el kellene hagyni.

Architekturája modern szellemü, de szük axis osztása miatt kevésbbé monumentális.

A második dijat *Wälder* Gyula kapta. Alaprajzain meglátszik a müvészmunka; akár csak a nagy barock mesterek alaprajzi megoldásain, itt is minden helyiség külön-külön meg van oldva, és nagyszabasu, monumentális belső hatásra törekszik. Helyes a földszinti megoldás, a vestibulum, az áthajtóval közvetlen összeköttetésben lévő és mégis elzárt nagy lépcsőház. Ötletes az elnöki lakás szépen berendezett hallja.

Jó nagy tágas udvart hagyott és annak is kiszámitottan finom formát adott. Az udvar hátsó részén szabad oszlopsor van, ami kedves és monumentális megoldása a Nádor-utcai kijárónak.

A főlépcsőházból egy előkelő emeleti foyerbe jutunk, melynek hossz-axisában van a belépő az elnök hivatalos helyiségeihez.

Ügyes a nagy tanácsterem megoldása, amennyiben az utcai és közép főfalat 4—4 oszloppal kiváltja és a helyiséget egész hosszban erkélyjel nagyobbitja.

Az emeleten, az elnöki fogadóknál, előtereknél, könyvtárnál az alaprajzi körvonalak is klasszikus formákra törekszenek.

Előszobái, igaz, nem nagyok, de viszont megint czáltal a folyosó egységes körforgalmát biztositotta.

Ugyanez lehet a kifogás a második emeleten is, mind amellett ezen könnyen lehetne segiteni.

Architekturája monumentalis, modernizált barock, erősen egyéni jelleggel, határozottan középületet mutat.

A megoldás meggondoltságát a többi között az is mutatja, hogy az összes reprezentatiós helyiségeket mint a két elnöki fogadót, a nagytanácstermet, a könyvtárat a külsőn is érvényesiti és megmutatja.

A harmadik dij nyertese *Sebestyén* Arthur a tőle megszabott distingvált magyaros architekturával szintén művészi munkát nyujtott.

Alaprajzi megoldása áttekinthető, mind amellett az egyes toilettek és lift kedvezőtlen helyre kerültek és a hivatali összefüggés nem teljes.

Pályáztak még *Almási Balogh* Loránd, *Schannen* Ernő és Arthur, *Schömer* Ferenc, *Luboviczky* Emil, *Fleischl* Róbert, azonkivül *Tőry* és *Pogány* három tervvel.

A kiállitott terveken a hirdetett két megvételt nem látjuk jelezve, de reméljük hogy Fleischl és az egyik Tőry—Pogány-féle terv mégis megvétetnek, hogy legalább igy honoráltassék a művészi törekvés, mely mindkét terv architekturájában megnyilvánul.

L.

A vállalkozás körében előforduló jogesetek.

Iparszabadság elvébe ütköző kikötés.

Olyan kikötés, mely *nemcsak kizárólag egy meghatározott, hanem több iparágra s aránytalan hosszu időre és nagy területre korlátozza az iparszerü foglalkozást*, az iparszabadságnak, valamint a megélhetésnek oly mérvü megszoritását képezi, mely magát a

Mázoló- és ércfényező- (akár uj, akár renoválási) munkákra vállalkozik **HAJNAL (Honig) MIKSA**
Budapest, VII., Dembinszky-u. 34.
TELEFON: 101—97.

Szabadalmak, védjegyek, minta-oltalmak minden államban
GUSZTÁV BÉLA :: okl. gépészmérnök :: hites szabadalmi ügyvivő
Budapest, VII., Erzsébet-körut 13. sz. TELEFON 172—74.

TOST és MOLNÁR mű- és tájkertészek BUDAPEST, VII., István-út 50. sz.
Elvállalnak: Kertek, parkok tervezését, alakitását, rendezését és fenntartását, alkalmi és állandó növénydiszitést, balkonok kiültetését stb. stb. Telefon 88—75. sz.

közérdeket is sérti, miért is ezen *tilalom áthágásának következményeire vonatkozó megállapodás érvénytelen,* és igy ennek megszegése esetére kikötött *kötbér nem érvényesithető.*

(M. kir. Curia 568/905. 909. IX. 30.)

Külföldi jogeset.

Műszaki vezetőnek más vállalatnál való részesedése.

X. Y. mint műszaki vezető szerződött egy vállalathoz és pedig olykép, hogy köteles minden erejét és összes tudását a vállalatnak szentelni, feladatát buzgalommal teljesiteni és semminemü mellékfoglalkozást nem üzni. A vállalat már az első év folyamán felbontotta a szerződést azzal az indokolással, hogy X. Y. más vállalatnál is résztvesz és ott az üzletvezetői állást elfogadta, X. Y. tényleg egy más vállalat üzletvezetője volt, bizonyos meghatározott összegü üzletrészszel. Az elbocsátó levél átvétele után X. Y. az ő üzletrészét egy másik tagnak eladta és az üzletvezetői állásról lemondott. Ennek utána keresetet inditott folytatólagos fizetésének kifizetése, valamint a szerződés érvényességének megállapitása iránt.

A berlini Landesgericht felperes keresete értelmében határozott. Alperesi vállalat felebbezéssel élt, előadván, hogy egy üzletvezetői állás elfogadása a szerződés értelmében mellékfoglalkozásnak tekintendő, annál inkább, mert ennek következtében felperes az alperesi vállalatnál kötelezett teendőit elhanyagolta.

A berlini Kammersgericht mint felebbezési bíróság alperest felebbezésével elutasitotta. Az indokolás szerint az üzletvezetői állás elvállalása nem ütközik a szerződésbe, mert ez csak oly mellékfoglalkozástól tiltja el felperest, *melynél ő munkaerejének egy részét más célra forditja és ezáltal szerződési kötelezettségének alperes vállalatánál eleget nem tesz.* Miután ez beigazolást nem nyert, sőt ellenkezőleg csak az igazoltatott be, hogy ő hetenként egyszer időzött ott, az üzemet megnézte és egyszer az üzemvezetőt helyettesitette, mind olyan körülmény, melyből a rendszeres mellékfoglalkozásra következtetni nem lehet.

Az alperesi vállalat felülvizsgálati kérelmét a Reichsgericht elutasitotta.

Szakbavágó szabadalmi feljegyzések.

Bejelentés találmányok szabadalmazására.

Az alább nevezettek a kitett cimek s kelt alatt szabadalmat jelentettek be. A bejelentés tárgya egyelőre a jogtalan használat ellen védelemben részesül (34. §.) E bejelentés ellen a közzététel napjától számitandó két havi határidőn belül felszólalások adhatók be. (35. §.)

4650. alapsz. Boucherie Maurice mérnök Párisban. — Eljárás és berendezés fa telitésére. (Képv.: dr. Wirkmann, Meller és Bérczi.)

—

1755. alapsz. Carbone Titó Livió mérnök Charlottenburgban. — Búra ivlámpák számára. (Képv.: Kelemen.)

—

1494 alapsz Allgemeine Elektricitäts-Gesellschaft cég Berlinben. — Önmüködő szabályozóberendezés elektromos szállitóművekhez. (Képv.: dr. Wirkmann, Meller és Bérczi.)

—

2294. alapsz. Fiorio Virgnio iparos Turinban. — Sinkapcsolás. (Képv.: Bernauer.)

—

3522 alapsz. Heinrichsdorff Curt kereskedő Berlinben. — Invert gázzzólámpa. (Képv.: Török.)

—

3633. alapsz. Hacker Bertalan igazgató Budapesten. — Eljárás faimpregnáló szer előállitására. (Képv.: dr. Wirkmann, Meller és Bérczi.)

—

1095. alapsz. Société Francaise d'Incandescence par le Gaz (Systeme Auer) cég Párisban. — Eljárás izzólámpaszálak formálására. (Képv.: Schön.)

—

1105. alapsz. Jelinek Marcell igazgató és Tóvárosi Fischer Gyula főmérnök Budapesten. — Ujitás elektromos vasutak munkavezetékeinek tartó drótokon való fölfüggesztésén. (Képv.: Harsányi és dr. Messinger.)

—

3924. alapsz. Köhler Willy mérnök Bremenben. — Szerkezet fölső vezetékek segélyével elektromosan hajtott, sinnélküli járművek oldalirányában való szabad mozgási képességének fokozására. (Képv.: Kelemen.)

—

3940. alapsz. Krebs Ferenc biró Türmitzben. — Talajmegmunkáló eszköz. (Képv.: Schön.)

—

3952. alapsz. Krusemark Miksa épitész Eisenachban. — Szekrény. (Képv.: Weisz.)

—

2560. alapsz. Lisieniecki Péter bányamérnök Fiuméban. — Tüzelőszerkezet nyersolaj és más folyékony tüzelőanyagok eltüzelésére. (Képv.: dr. Áron.)

—

3351. alapsz. Molnár Károly mérnök Nagykikindán. — Eljárás cementtető-cserepeknek szines mázzal való bevonására. (Képv.: dr. Wirkmann, Meller és Bérczi.)

—

3461. alapsz. Müller Károly jégszekrénygyáros Rorschachban. — Jégszekrény. (Képv.: Weisz.)

—

4774. alapsz. Steiner Richard gyáros Pforzheimben. — Szegélyléc falburkolatok számára. (Képv.: dr. Hajdu.)

—

3553. alapsz. Mészáros Joseph mechanikus Londonban. — Reflektoros villamos izzólámpa. (Képv.: Neufeld.)

—

951. alapsz. Neudenbach Ferenc szerkesztési irodatulajdonos Zsombolyán. — Hűtőtorony. (Képv.: dr. Wirkmann, Meller és Bérczi.)

—

2709. alapsz. Procner Jan mérnök Pabianceben. — Gáz-, ill. gőzturbina. (Képv.: Adler.)

—

2788. alapsz. Palumbi Károly földmives Prügyön. — Talajmivelő gép. (Képv.: dr. Halász.)

—

2112. alapsz. Röhrenkesselfabrik Mödling, vormals Dürr, Gehre & Cie. A.-G. cég Mödlingben — Berendezés egykamrás vizcsöves kazánoknál a vizkeringés előmozditására.

4612. alapsz. Salpetersäure Industrie-Gesellschaft m. b. H. cég Gelsenkirchenben. — Elektromos kemence gázok vagy gázkeverékek kezelésére. (Képv.: Takács.)

1548. alapsz. [illegible] magánhivatalnok Budapesten. — Csavar[illegible]tás (Képv.: Pataky.)

—

2482. alapsz. Westinghouse Metallfaden Glühlampenfabrik Gesellschaft m. b. H. cég Wienben. — Eljárás izzószálak előállitására wolframból vagy molybdenből. (Képv.: Kelemen.)

—

2575. alapsz. Joh. Weiss & Sohn cég Wienben. — Gyalutok. (Képv.: Schön.)

—

669. alapsz. Zancolo János gyárvezető Altendorfban. — Feszitőszerkezet fürészlapok és hasonlók számára. (Képv.: Schön.)

Szabadalmak gyakorlatba vételére vonatkozó ajánlatok.

von Gerstenbergk-Zech Leó bergsulzai lakos a 38032. számu

„Berendezés vizierőknek időszakosan fokozott mértékben és az azokhoz tartozó also viztolyason atmeno vizmennyiség befolyásolása nélkül történő kihasználására“

cimü magyar szabadalom tulajdonosa, szabadalmának gyakorlatbavétele céljából belföldi gyárosokkal összeköttetést keres, esetleg szabadalmát eladja, vagy gyártási engedélyeket ad.

Bővebb felvilágositással szolgál **Kalmár J.** mérnök, szabadalmi ügyvivő Budapest, VII., Rákóczi-ut 44.

Vickers Sons & Maxim Ltd. cég Londonban

„Önmüködő löveg“

cimü 39393 számu, 1906. november 29-diki keletü magyar szabadalmának belföldi gyakorlatbavétele tárgyában hazai gyárosokkal összeköttetést keres.

Bővebb felvilágositást nyujt **edvi Illés és Janssen** szabadalmi ügyvivői iroda, Budapest, VI., Eötvös-utca 9. sz.

Schweiz-Flüssiggasfabrik L. Wolf A. G. cég Basserdorfban

„Berendezés petroleum által absorbeált gázok előállitására“

cimü 40112. számu, 1906. november 16-diki keletü magyar szabadalmának belföldi gyakorlatbavétele tárgyában hazai gyárosokkal összeköttetést keres.

Bővebb felvilágositást nyujt **edvi Illés és Janssen** szabadalmi ügyvivői iroda, Budapest, VI., Eötvös-utca 9. sz.

BOGYAY GYULA tájkertészete
Tájkertész és kertépitő.
A legnagyobb állami és első dijakkal kitüntetve.
Budapest, Kerttechnikai iroda: VII., Gizella-ut 15.
Telefon 25—33. (Lakás: Stefánia-ut 1. sz.) Telefon 25—33.

Villamos erőátvitel, világitás és Vacuum gépberendezések vállalata Budapest, VIII., Práter-utca 9.

SZAB. PARAFAKŐ
SZIGETELŐ ANYAG.
SHEDTETŐK,
FACEMENTTETŐK, MANSARDTETŐK.
HIDEG és VÉKONY FALAK BURKOLÁSA.
KÖNNYŰ HANGFOGÓ VÁLASZFALAK,
HŰTŐK, JÉGVERMEK, SÖRRAKTÁRAK,
BORPINCÉK SZIGETELÉSE.
PADLÓ SZIGETELÉS NEDVESSÉG ELLEN.
GŐZ, MELEG, HIDEG VIZVEZETÉKEK és KÉSZÜLÉKEK SZIGETELÉSE.
TULHEVITETT VEZETÉKEK SZIGETELÉSE
SZAB.
„THERMALIT“ ANYAGGAL.

SZABADALMAZOTT
PARAFAKÖGYÁR
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
ENGELÓTT
Kleiner és Bokmayer
Igazgatóság: VIII., József-körut 2.
TELEFON: 60—33.
GYÁR: KÖBÁNYA.

MŰSZAKI IRODA:
GABOS OSZKÁR építész
VIII., RÖKK SZILÁRD-U. 3.
TELEFON 89—65.
HÜTŐ BERENDEZÉSEK,
FÖLDFELETTI
JÉGVERMEK, HŰTŐK, BORPINCÉK
HANG és HŐSZIGETELŐ PARAFAKŐ
SZERKEZETEK,
VAS- és FAVÁZAS PARAFAKŐ
RENDSZERŰ ÉPITKEZÉSEK,
TRANSPORTÁBILIS ÉPÜLETEK TERVEZÉSE

végzett. Az obeliszket körülburkolta fával és annak sulypontja tájékán kétoldalt csapokkal ellátott acéllemezeket alkalmazott. A csapok alá, a földbe mélyitett öntöttvas bakokon nyugvó csapágyakat szerelt és azután az obeliszket a csapok körül, ágyucsőhöz hasonlóan 37 másodperc alatt vizszintes helyzetbe forgatta. Vizszintes helyzetben az obeliszket szilárd faállványnyal alátámasztotta, mely állvány részére az obeliszk alatt a földet a bakok talpáig kiásták, azután rövid vizvezető csatornán a tengerre tutajozva egy gőzösre hátulról betolták és szerencsésen Amerikába szállitották. Jelenleg a Cleopatra tüje a newyorki Centrál-parkban van felállitva.

Az anyagnak, a szerszámoknak és a számitó intelligenciának mily fejlődése van e két technikai munka között!

Ellent akarunk állani annak a kisértésnek, hogy Leonardo da Vinci középkori, technikailag tudományos munkálataira rátérjünk, amely munkálatokról még mindig ujabb vaskos kötetek jelennek meg s amelyekben az Urvacsora-kép megteremtője egyenesen mint kiválóan nagy jelentőségü mérnök van jellemezve. Vonzó volna mindenesetre Dürer Albertnek, mint uttörő, várépitő mesternek érdemeit is közelebbről vizsgálni; de sietnünk kell és igy csakis röviden még egy történelmi kapcsot létesithetünk a mult századnak nekünk ma fontosabb anyagával, azáltal, hogy Schmoller tanárnak következő áttekintését reprodukáljuk:

„A klasszikus ókor államainak azokon a részein, a hol a házi rabszolga átváltozott bánya-, ültetvény-, vagy gyári rabszolgává, nagy és lényegükben hasznot kereső üzemek támadtak. Ahogy athéni Nikiásnak 1000 rabszolgája dolgozott lauriai bányáiban gazdag római lovagok és szabad emberek 5000—20,000 rabszolga fölött rendelkeztek. Ezek félig fejedelmi háztartást, félig szigoruan fegyelmezett nagy vállalatokat tartottak fönn, amelyekkel a kereskedelmet, a forgalmat és a hitelt, a mezőgazdasági és ipari termékeket, nagy tőkével és kifejlett technikával kiváló fejlettségre segitették és igy azok tetemes hasznot hajtottak. Az egész középkor távol állott hasonló dolgoktól, ott legföljebb egyes nagy birtokokon és pár kolostorban voltak mühelyek és munkaházak, egy tucat vagy annál valamivel több munkással. Egyes nagyobb kereskedelmi és bankházak először Olaszországban, később az Északon alakultak. Nagyjában azonban az üzlet, a családi gazdálkodás által irányitott csekély mértékü gazdasági és ipari kereskedelmi forgalomra szoritkozott egészen a legutóbbi időkig és csakis a XIX. század folyamán, de különösen 1850 óta talált a nagy üzem Nyugot-Európában és az Egyesült-Államokban tetemes elterjedést.“

Amint az általánosan el van ismerve, a mult század közepe uj technikai időszaknak kezdete, de határozott irányzatát és jellegét, különösen pedig gyors haladást csak a német politikai egyesülés óta, tehát mintegy 3 évtized óta nyerte. Példátlan a technika történetében ennek a pár évtizednek a haladása és igen gyakran egyáltalán hiányzik régi időből származó összehasonlitásra alkalmas tárgy!

Igy hiába keresünk ilyet a mi egész nagy elektrotechnikai és reménydus sarját képező elektrochémiai fejlődésünkre; az egész civilizált világot körülövező chémiai iparunkra; a levegő folyósitására, amelyhez oxigénjének kivonása után talán már rövid idő mulva a levegőből való nitrogénnyerés technikai értékesitése fog sorakozni; a számtalan gép- és készülék-tipus magában egyesitő modern hajóóriásainkra, a páncél-kohászat mesteralkotásaival, hatalmas Krupp-ágyuival és drótnélküli távirójával és végül sokoldalu motor-iparunkra! Hiába keresünk az 1850. év előtti időből emelő műveket, mint amilyen a heinrichenburgi hajóemelő a Dortmund-Ems csatornában, vagy olyan hidakat mint amilyen a Kaiser-Wilhelm-híd, amelynek épitésénél állványt nem alkalmaztak, noha az egyetlen ivben és 107 m. magasságban keresztezi a Wupper folyót. Tulhevitett gőzzel dolgozó valamint electromos lokomotivjainkhoz, pompásan berendezett electromos centráléinkhoz, magas és földalatti vasutjainkhoz, a bányaüzemeinknek nagy arányokban megindult electromositásához, vagy ipari vidékeinknek világitási- és munkavezetékekkel a legnagyobb távolságokra való ellátásához hasonló alkotásokat hiába keresünk a mult század közepe táján.

Végül különös jogunk van arra is, hogy itt a nemrég megnyilt Simplon-alagutról megemlékezzünk, hiszen ennek a minden nyelven magasztalt nagy kulturmünek épitési terve a zseniális hamburgi mérnöktől Brandt Alfrédtől ered. Sajnos, nem érhette már meg azt a percet, amikor kimondhatlanul fárasztó, megerőltetett hét évi munka után a forró alagutban a furógépeket utoljára illesztették a sziklának és az áttörés bekövetkezett. Nincsen olyan fényes ünnepély, a melyért ezt a látványt elcserélte volna.

De ki tudna ily előadás keretében még csak futólagos áttekintést is adni a modern technika kimagasló dolgairól akkor, amikor, amint azt a legutolsó óriásmű is tanusitja, nem mi németek vagyunk egyedül a világon, hanem a többi kulturnemzeteknél is, a technikai téren elért kiváló eredmények száma légió.

El kell tehát tekintenünk attól, hogy az utolsó fél évszázad idejéből egyes összehasonlitásokat tegyünk.

Ennek ellenében reánk mérnökökre mindinkább fontosabbá válik, hogy ezen időszakra vonatkozó általános megfigyeléseket ne engedjük át kizárólag a nemzetgazdáknak, még ha egyesek közülök, mint pl. Schmoller nagy tárgyilagosságot tanusitanak is felfogásaikban.

Kötelességünk magunknak gondoskodni arról, hogy gyakorlati ténykedéseinkről ugy nekik, mint államvezetőinknek jobb, kimeritőbb és megbizhatóbb tapasztalati anyag álljon rendelkezésre.

Mindenekelőtt fel kell sorolnunk többek között azokat a főhatásokat, a melyeket a technika fejlődése a mult század közepe óta eredményezett:

A nehéz kézimunkát gépek és mindenfajta készülékek helyettesitik vagy megkönnyitik.

A legkülönbözőbb uj mótorok határtalan mértékben fokozzák a természeti erőket az ember javára.

A természeti kincseket, valamint egyes gyártási ágak melléktermenyeit jobban értékesitik és gazdaságosabban használják ki.

A gépek bevezetésével a munkafelosztás, valamint az olcsó szükségleti cikkek tömeggyártása folyton halad és evvel egyidejüleg a munkásnak kvantitativ teljesitő képessége fokozódik.

Különleges szerszámgépek bevezetése által a mechanikai munka pontossága sokkal tökéletesebb, mint a kézimunkáé, még pedig oly határig, hogy a részek utánmunka nélkül kicserélhetők, itt tehát a munkásnak kvalitativ teljesitő képessége fokozódik.

A legkisebb használati tárgynak, valamint a legnagyobb kulturmünek előállitásánál folyton nagyobb időmegtakaritással dolgoznak.

Az emberek és anyagok szállitásánál is, az időben és költségben elért megtakaritás folyton fokozódik. Az ember mindinkább függetlenitheti magát a tértől és a helyi távolságoktól.

Az emberi munka értéke emelkedik, a munkaidőnek egyidejü megröviditésével.

Az emberi munka helyettesitésével, a gépekbe és ingatlanokba befektetett tőke mindig nagyobb lesz.

Az a nehézség, amelylyel elegendő emberi munkaerő előteremthető, valamint annak állandóan emelkedő értéke folyton uj és munkát takaritó gépek feltalálására serkentenek.

Az emberi munkát megtakaritó, már létező gépek ellenére a tanult és tudatlan munkások utáni kereslet folyton nagyobb.

Végül talán általánosságban megállapitható, hogy a szociális nehézségek nagyobbak, mint a technikai nehézségek.

Ilyen összehasonlitást még sokat lehetne felsorolni és a felsoroltakat is sok irányban lehetne megvitatni.

Különösen felemlitendő azonban egy összteljesitmény, amelynél a technikai munkának 1850 óta első sorban része volt: t. i. hogy a 35 millióról 60 millióra megszaporodott német lakosságunk saját országunkban munkát talált és hogy minden bizonynyal legnagyobb része tetemesen jobban él, mint azelőtt.

Hogyha továbbá meggondoljuk, hogy Németországban most évenkint 8—900,000 emberrel több vesz részt a létért való küzdelemben, akkor ezt a népességi szaporodást

Ifj. Eckmayer Péter
acéllemez, fa- és vászonredőnyök, napellenző ernyők, tégla- és vakolat felhuzógépek gyára.
Telefon 25—71. Budapest, VI., Jász-utca 37. — Városi iroda: VI., Podmaniczky-utca 12. Telefon 25—71.

VÁLLALKOZÓK KÖZLÖNYE

ÉS

MAGYAR ÉPITŐK LAPJA

Tizenharmadik évfolyam. 28. szám. Budapest, 1907. julius 10-én

A munkásbetegsegélyző pénztár palotája.

A budapesti munkásbetegsegélyző pénztár székházára rendezett szükebbkörü tervpályázat zsürije, melyben Lechner Ödön, Hauszmann Alajos és Pecz Samu képviselték a műszaki véleményt szemben az igazgatóság 6 zsüri tagjával, döntött a 8 pályaterv felett, s az első dijat, a kivitellel való megbizást *Vágó* László és József épitészeknek, a második, 1000 koronás dijat pedig *Bálint* Zoltán és *Jámbor* Lajos épitészeknek itélte oda. A pályatervek a M. É. Sz. helyiségeiben ki vannak függesztve a birálati jegyzőkönyvvel együtt s igy módunkban van a tervek felett szemlét tartani.

A pályázaton a dijazottakon kivül részt vettek még *Hegedüs* és *Böhm*, *Hönig* Dezső, *Komor* és *Jakab*, *Sebestyén* Artur, *Szombati* László és *Ybl* Lajos részvételre felszólitott épitészek.

A tervek megitélésénél szem előtt tartandó az a különös körülmény, hogy a pályázat programmja eredetileg a pénztár Damjanich-utcai telkére volt megszerkesztve, ahol tudvalevőleg 4 emeletes ház épithető. A programm azután változatlan érvényben maradt, a betegsegélyző pénztár Dob-, Hársfa- és Csengery-utcák által határolt telektömbjére áttelepitett tervpályázatán is, holott ott szabályzatunk csak 3 emelet épitését engedélyezi. Két pályázó a programm alapján 4 emeletet tervezett, a többi a szabályzat szemmeltartásával csak 3 emeletet. A biráló bizottság megállapitotta, hogy a tervezők jóhiszemüleg jártak el a felhivás értelmében s igy elfogadta a terveket. Csak azon csodálkozunk, hogy a két négy emeletet tervező pályázó művei között nem disztingváltak, holott lényegesen különböző a két szerző eljárása. Hegedüs és Böhm négy emeletet a szabályzat szem előtt tartásával épitik meg, mig Vágóék mezzaninos s igy szintén 4 emeletsoros tervét a mi gyarló épitőszabályzatunk korszerü megváltoztatása esetén sem lehet a szük Dob-utcában felépiteni.

Hegedüs és *Böhm* ugyanis 3 és fél méterrel visszalépnek homlokzatukkal, azaz az udvarterületet részben átadják az utcának, (a telektulajdonjog a jövőre nézve azért fenmaradhat betáblázás utján) s ilyenformán az utcát szabályszerü szélességre hozván, igen célszerü alaprajzi megoldással négy emeletes székházat létesitenek. Különös, hogy a birálat nem méltányolta azon ötletüket, miszerint az igy nyert 4-ik emeleten egy teljesen kifejlesztett hidegviz gyógyintézetet is terveztek. Igaz, nem volt a programmban, s igy a zsüri azon álláspontra helyezkedett, hogy ez nem lehet előny a többi tervekkel szemben. De viszont az is igaz, hogy a birálati jegyzőkönyv egy helyütt kifogásolja valamelyik tervnél, hogy a tervező nem tanulmányozta eléggé a betegsegélyző pénztár ügykezelését és szükségleteit; ha már most az egyik tervező viszont annyira tanulmányozta, hogy tudomást szerzett a pénztár hidegvizgyógyintézeti igényeiről is, sőt arról, hogy ezt külön épületben létesiteni is óhajtja, — s akkor az ötletes módon törvényszerüen létesitett negyedik emeletet arra használja ki, hogy odatelepiti ezt a szükségletet, ez esetben ezt a gondolatot szerintünk respektálni kell. E helyett azt látjuk, hogy nem létezőnek tekintve az egész nem kivánt vizgyógyintézeti megoldást, a programm szerint követelt 90 m² területü vizgyógyintézeti rendelőt és váróhelyiségeket, melyet ők természetesen ama komplexumukba beleterveztek, a jegyzőkönyv mint hiányzó helyiségeket tünteti fel. Ha a zsüri álláspontját helyesnek fogadnánk is el, ez utóbbin joggal csodálkozhatunk.

Szombati László tervét a bizottság szembetünő fogyatékosságai miatt bővebb birálat alá sem vette. *Hönig* Dezső és *Ybl* Lajos tervei a birálat szavai szerint nem tartalmaznak nagyobb összefoglaló müvészi gondolatot, s bár a helyiségek csoportositása az ügykezelés szempontjából elég kedvező, épen ezen gondolathiány folytán a közönség közlekedése zavaros és sötét. Ybl az egész épületet felhasználja, Hönig 14 lakást is belészorit s igy a jövedelmezőség tekintetében előnyben van. Viszont az utóbbi tervében szerkezeti tévedések is vannak.

Sebestyén Artur igen érdekes gondolatot próbált megoldani, de a hasznosság rovására. Hibája főleg, hogy a közlekedés bonyolult. Viszont ő csinálta a legszebb és legeredetibb müvészi invenciójú homlokzatok egyikét. A másik, müvészi homlokzatában eredeti és nagy stilü terv szerzői *Komor* és *Jakab*, kik beszökelő udvarral szintén érdekes megoldást nyujtanak, azonban szintén a hasznosság rovására. Kettéosztott bejáratuk a nagy forgalmat zavarja. Az üzleteket a mellék utcákba helyezik, ahol azok kevésbbé értékesithetők, a főhomlokzatra viszont főleg az alárendeltebb helyiségek kerültek. Legnagyobb bajnak minősiti a biralta azt, hogy az ügykezelés lebonyolitását illetőleg tájékozatlanságot árulnak el.

Jámbor és *Bálint* müvészi produktivitást fejtettek ki. Müvészileg átgondolt az egész tervük, de a birálat szerint az alaprajz hibás; noha épitészetileg általában helyes is a megoldás, mégis az ügykezelés tanulmányozására kevés gondot látszottak forditani, s ez szembetünő a tervükön. Ők egyébként a II. dij nyertesei.

Hegedüs és *Böhm* tervéről már szólottunk. Csak még megemlitjük, hogy a homlokzat visszalépést — mely, mint emlitettük, nem vehető telekcsonkitás számba — indokolja az az óriási forgalom is (naponkint a reggeli és esti órákra koncentrálva minimum 2000 ember) mely az épitendő székház előtt állandóan lebonyolitandó.

Vágó László és József kivitelre elfogadott terve az ő általuk ujabban igen kultivált Bilíng-stilusban nem teszi reánk a többi tervekkel szemben a legjobb megoldás benyomását, holott a birálat szerint feltünik az elrendezés rendkivüli egyszerüségével és a telekkihasználás pénzügyi előnyeivel. Ez utóbbihoz egyébként a számitás kulcsát nem tudtuk megtalálni, mert a birálat egyik tervnél sokkal kevesebb számu lakásért aránytalanul nagyobb bérjövedelmet hoz ki, mint egy másik több hasonló lakással biró tervnél.

Részünkről e helyen mindenesetre megemlitendőnek s igen fontosnak tartjuk azon kifogásunkat, hogy tervükben a naponként ezer és ezer beteget befogadó városzobák direkt szellőztetése ki van zárva s csupán a folyosón át másodrendü megvilágitást s hasonlókép igen rossz légváltást nyerhetnek, a mi a többi tervekkel szemben határozottan nagy hátrány. Hangsulyozzuk még ismételve, hogy az ő tervük szintén négy emeletes, de mezzaninnal megoldva, amit a szabályzat csak üzleti célra enged felhasználni. Az előbb emlitett négy emeletes terv szerzői tehát ügyesebben oldották meg a feladatot, mert a 4 emelet a visszalépéssel akadály nélkül felépithető, ez a forgalomra is előnyös, a vizgyógyintézet berendezése pedig szerintünk nem mellőzhető ötlete a tervezőknek. Tervük apróbb hibáit pedig eliminálták egy alternativában, melyet azonban a birálat meg sem emlit, s hogy miért mellőzte arról sem tesz emlitést. Minthogy azonban a kifüggesztett pályatervek között ott szerepel, a mellőzésen való csodálkozásunkkal egyetemben megemlékeztünk róla.

L—r.

A technikai munka a multban és a jelenben.

Irta Dr. Ing. Oechelhauser Vilmos

Forditotta **Pompéry Elemér.**

II.

Miután, amint az eddigiekből látható, a mult és jelen technikai munkájának vizsgálatakor már Krisztus előtti öt évezreddel kell számolnunk, az idő rövidségére való tekintettel talán megfogják nekem bocsátani, ha pár évezredet átugrok, annál inkább, mert a további fejtegetések során talán nyilvánvaló lesz, hogy az utolsó öt évtized megvilágitása a technikai munka összehasonlitásakor a jelen időre fontosabb és szükségesebb, mint egy visszatekintés öt vagy még több évezredre.

Igaz ugyan, hogy nagyon érdekes volna, a görögök és rómaiak technikai mesterműveit, valamint az ógermán idők nagy üzemeit, nem emlitve a középkor kevésbbé kiváló alkotásait, a mostaniakkal összehasonlitani; azonban azok, az itt kifejtendő további perspektivánál kevéssé jöhetnek figyelembe. És ha az ujabb kor elejéről mégis egy példára hivatkozunk, azt csak azért teszszük, mert véletlenül abban a helyzetben vagyunk, hogy két oly technikai munkát hasonlithatunk össze, amelyet egy és ugyanazon a tárgyon t. i. két Egyiptomból származó obeliszken végeztek.

Arról volt ugyanis szó, hogy V. Sixtus pápa épitésze Fontana Domenico, a hires és jelenleg a római Péter templom előtt álló obeliszket elhelyezze és felállitsa. Beillik technikai regénynek az a leirás, amelyet erről a munkálatról mestere megszövegezett. Sok korábbi pápa óhajtotta már ezt az obeliszket elhelyezni, de szándékuktól az első mérnökök nagy aggályai miatt elriadtak. Végre elhatározták, hogy az összes tudósokat, mathematikusokat, épitészeket és más feltalálható ügyes embereket értekezletre hivják össze, hogy ott mindenki elmondhassa a végrehajtásra vonatkozó nézeteit. Végre győzött Fontana ebben a nagy nemzetközi pályázatban és sikerült is neki 4 hónap leforgása alatt, az obeliszket az ugynevezett Juliá-t számtalan nehézség leküzdése után ünnepélyes szertartásokkal a Péter-templom elé szállitani és 1586. évi szeptember 10-én 40 kocsi, 140 ló és 800 ember segélyével felállitani.

Evvel a régebbi technikai munkával állitjuk szembe azt az egyszerü, gyors és ügyes munkát, amelyet 1879 évben egy amerikai tengerésztiszt a Heliopolisból származó és Alexandriában állott obeliszknek Egyiptomból Amerikába való szállitásával

A BUDAPESTI LÉGSZESZGYÁRAK felszerelési irodái: IV., Aranykéz-utca 6. VII., Erzsébet-körut 19.

Elvállalnak mindennemü **gázvezetékek szerelését** világitási, fütési és ipari célokra. Raktáron tartanak legjobb és legszolidabb kivitelü **gázcsillárokat, egyszerü és diszes kivitelben, mindennemü gázfőző és fütőkészülékeket** és melegitőket.

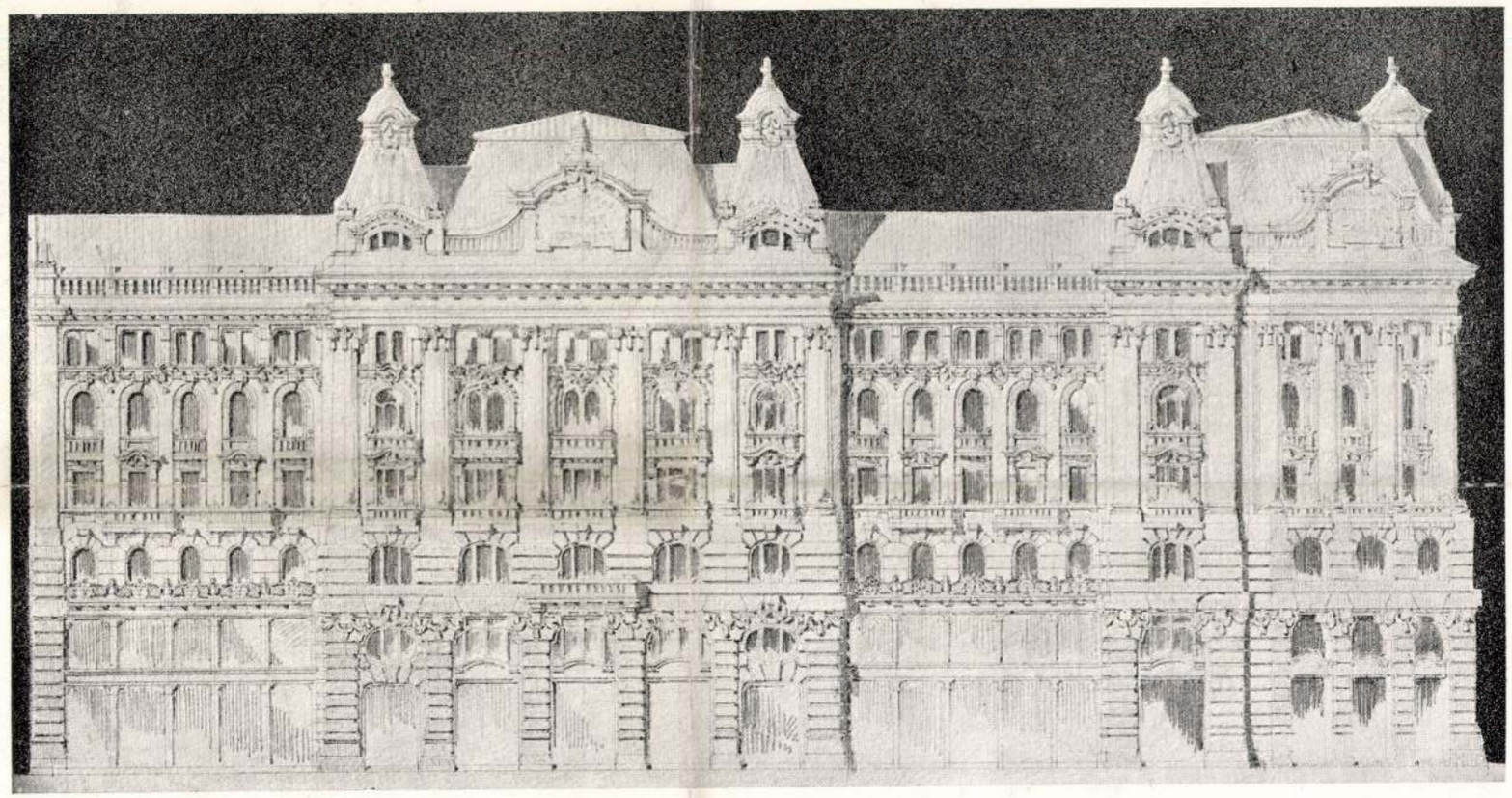

FŐHOMLOKZAT.

I. DIJ. — JELIGE: PÁROSAN.

HÜBNER JENŐ ÉS MÉSZNER SEBESTYÉN, BUDAPEST.

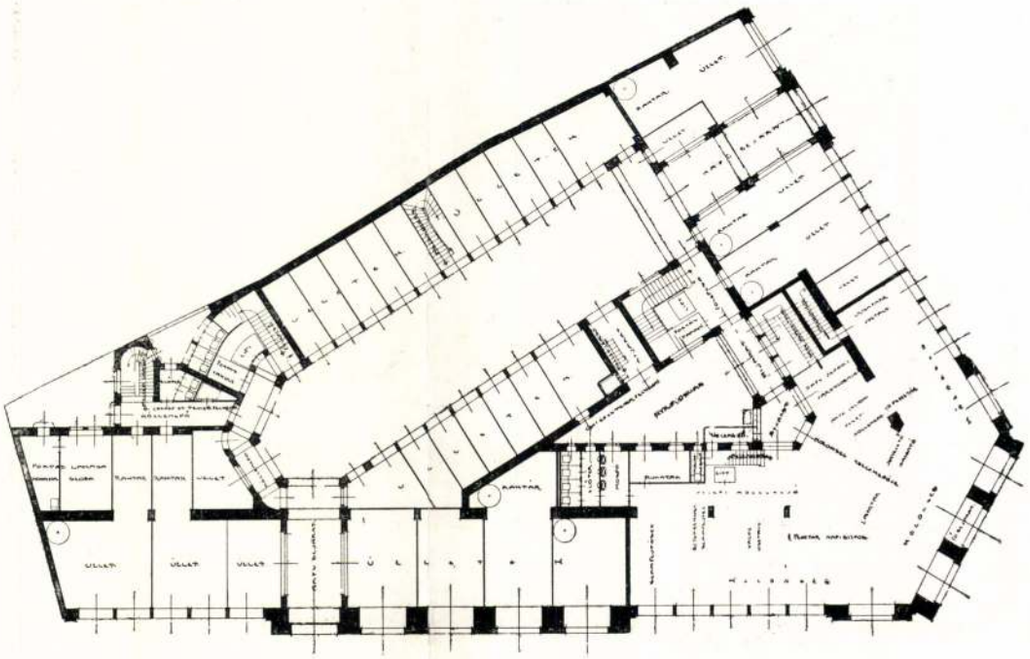

FÖLDSZINTI ALAPRAJZ.

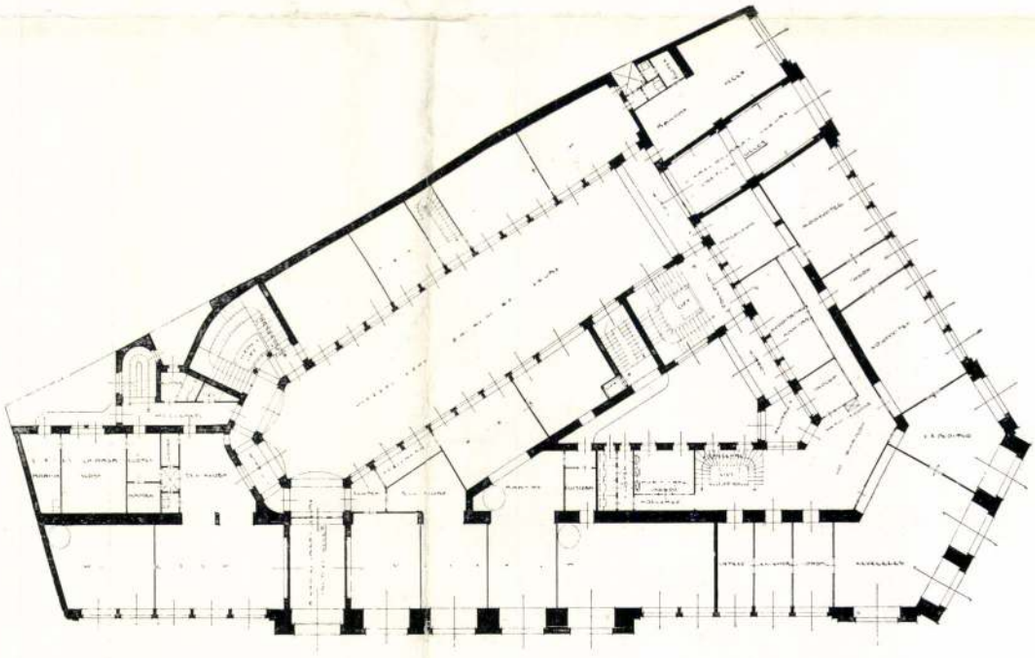

MEZZANIN ALAPRAJZ.

I. DIJ. — JELIGE: PÁROSAN. HÜBNER JENŐ ÉS MESZNER SEBESTYÉN, BUDAPEST.

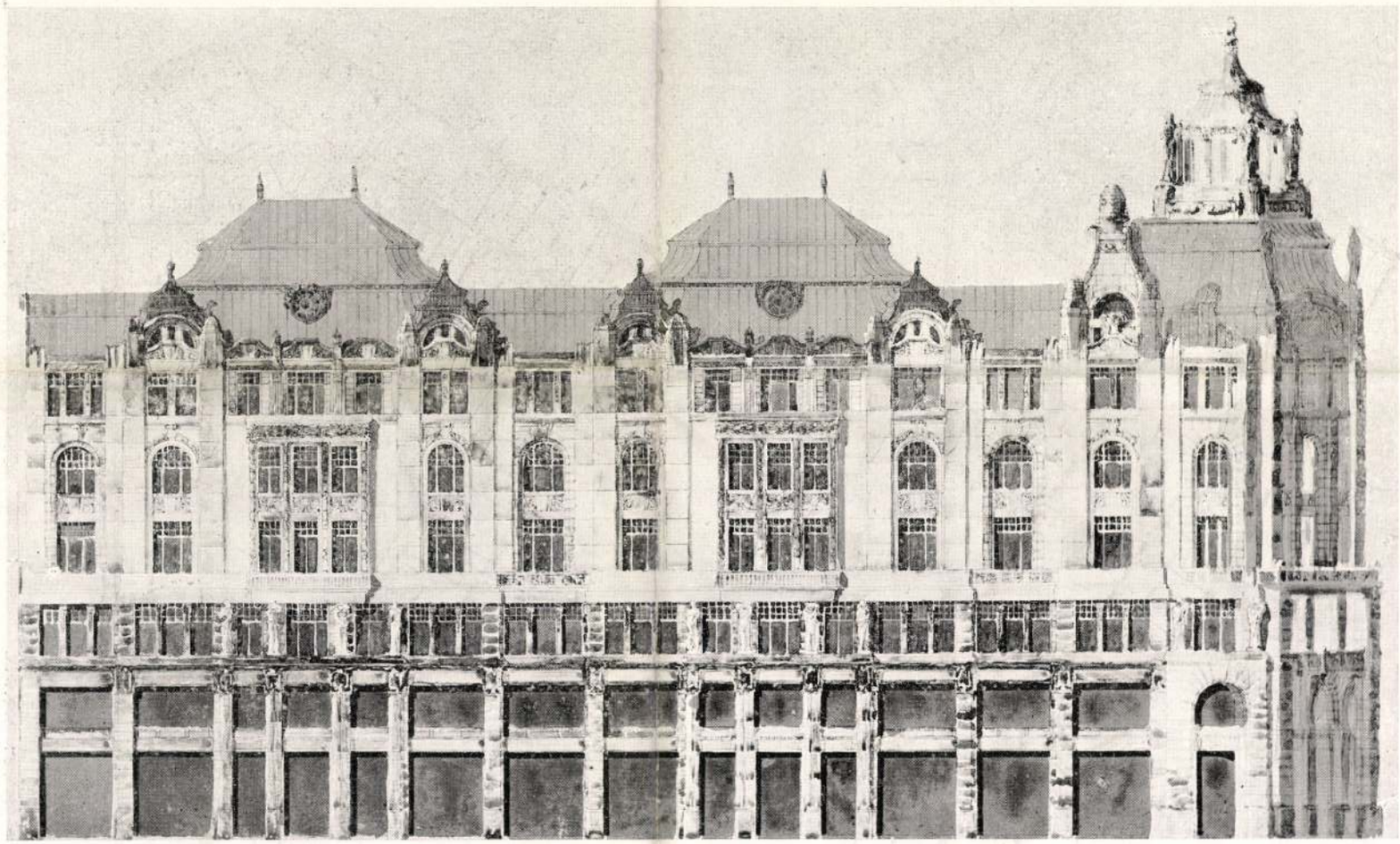

FŐHOMLOKZAT.

I. DIJ. — JELIGE: MÉHKAS B. T.

BÁLINT ZOLTÁN ÉS JÁMBOR LAJOS, BUDAPEST.

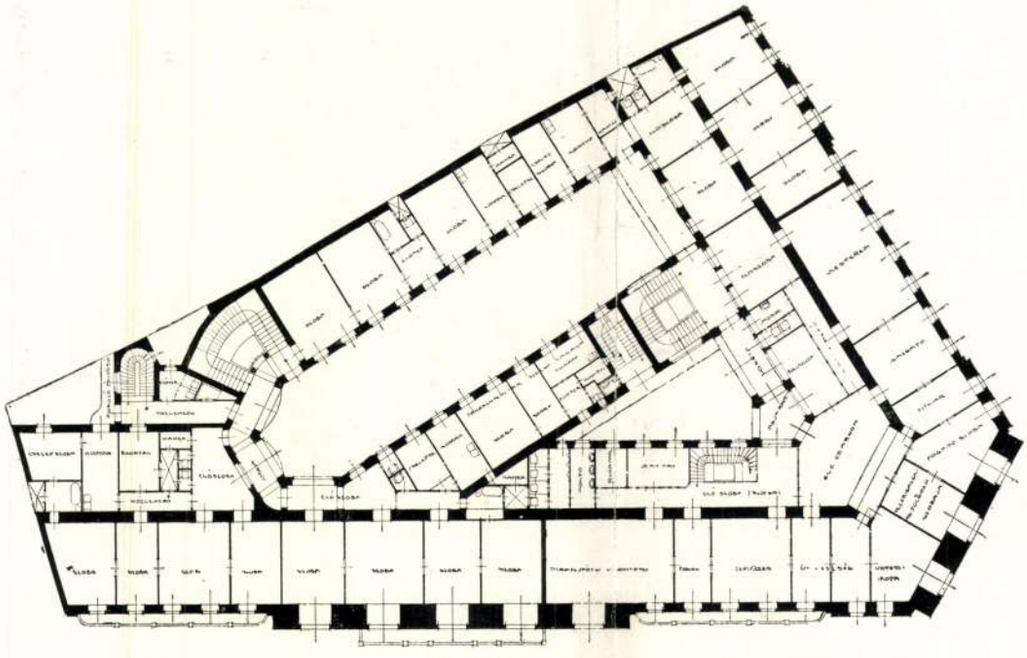

I. EM. ALAPRAJZ.

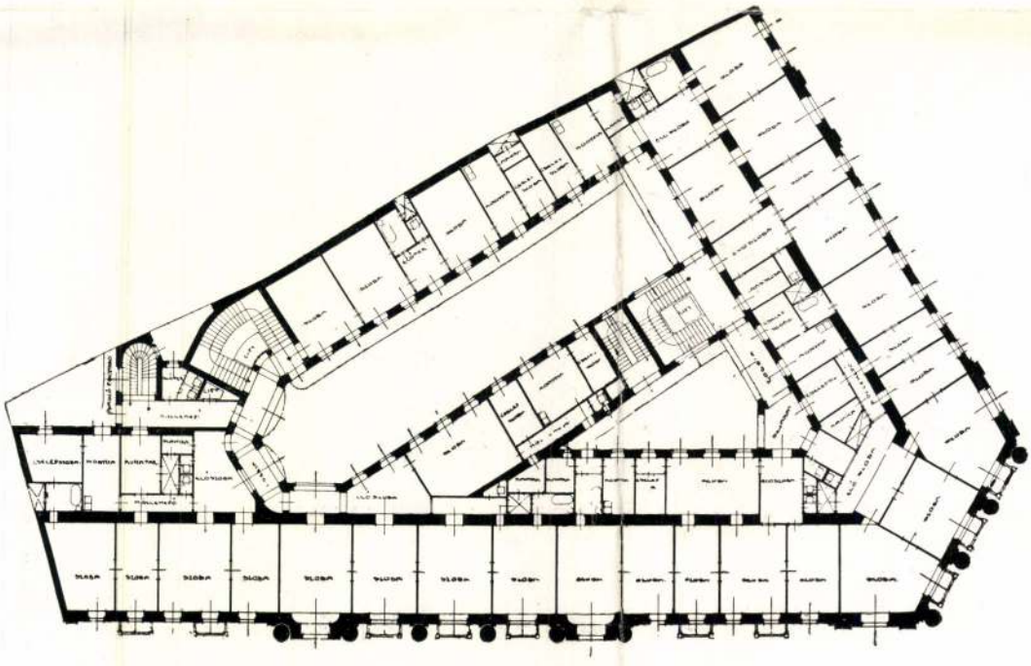

II—III. EM. ALAPRAJZ.

I. DIJ. — JELIGE: PÁROSAN. HÜBNER JENŐ ÉS MESZNER SEBESTYÉN, BUDAPEST.

BEVONULÁS AZ ÚJ HÁZBA.

Karczolat.

A milyen joggal mondta egyszer valaki, hogy Somogy vármegyében legszebb Zala vármegye, t. i. a kilátás Zalára, épen úgy el lehetne mondani most, midőn a parlament a dunaparti nagy nemzeti palotába költözött, hogy minden képviselő megtekintvén az új otthont, lelki szemeivel a régiben gyönyörködött.

Visszaszállt a gondolata önkénytelenül is a «szülőföldre», hol az elődök pora fakította meg a kopott szőnyeget. Mennyi emlék tapad minden zeg-zugához! Nagy emberek, történelmi alakok egész sora taposta annak egyszerű folyosóit. S az a sok nagy ember mind megfért ott. Az ócska ház, melyről minden évben híre ment nyáron, a fiumei czápa idényében, hogy düledezik, semmit se vont le a nagyságukból.

Deák Ferencznek elég jó volt. Most már a pad, a hol könyökölt s mely épen olyan erősség volt egykor, mint egy várnégyszög, most bekerül a reliquiák közé a Deák-szobába. Az ezüstlap, mely ezt jelezte nemzedékről-nemzedékre, egymaga jobban fénylett, mint az új palota minden pompája, ékessége. Itt folyt le az Andrássy ragyogó pályájának több mint fele; titáni harczait itt viaskodta Szilágyi Dezső. Tisza Kálmán ott kezdte és ott fejezte be carrierjét. Mintha még mélyebben temetnék el őket ma, mintha még jobban meghaltak volna ma, mert a Ház is, tetteik színhelye, átadatott immár a feledés karmai közé. Ha egy képet kivesznek a rámából, míg az üres rámát látod, a kép is elédbe szökken, ellenben ha rámástól pusztul el a kép, az emlékezet is lustábban keresgéli össze a kettőt.

De hát minden mulandó. A velenczei Campanile is beomlott, sőt a dogék palotája is le fog dőlni egy reggelen. Hiába van tele nagy emlékekkel. Hát nyugodjunk meg, vége az öreg Háznak, vége, vége.

Átveszi a város és a tücskök.

Mi pedig átmegyünk a parádés palotába. Azelőtt nagy emberek voltak köztünk. Kisebbedtek, egyre kisebbedtek, a tekintélyük is fogyott. Gondolták magukban az irányadók, hogy imponáló embereket nem lehet hozatni, mint a Jamaika rumot, hanem nagy, imponáló palotát lehet emelni; kis emberek nagy palotában hátha épen akkora effektust csinálnak, mint nagy emberek az ütött-kopott öreg odúban.

A világ sokat ad a külszínre.

*

A nagyságos képviselő urak (kik azonban arra gondolnak, hogy ehhez a Házhoz a titulust is emelni kellene), az Akadémia felőli bejáratnál mennek fel. Nagy szaporasságban érkeztek a szerdai első ülésre. Nem annyira az ülés napirendje vonzott, de maga az épület. A kapus nem győzte nyitogatni a kocsik ajtait.

— Ah, végre megérkeztem — mormogta egyik-másik képviselő, nyújtózkodva a hosszú út után, mert a zöme a régi ház tájékán lakik.

(Dehogy érkeztél meg, atyámfia — gondolja magában a kapus — még nagy út áll előtted és sok teendő.)

Megnyitja a kapuszárnyat, a képviselő belép a korridorra és tájékozatlanúl tekint szét.

Szerencsére ott áll a márványoszlopok alatt egy öreg libériás szolga.

— Hé, apó, merre van a ruhatár?

A szolga jelenti, hogy az ábécze bizony három darabra van szakítva. (A szegény ábécze lett az első áldozat.) Néhány betű jobbra van, néhány betű balra, a mi pedig el nem fért, azt fölvitték a harmadik emeletre.

A képviselő ennélfogva megindúl a fogasát keresni az összes labirinthusokban és valószinűleg megtalálja. Hop, itt van, megvan. Bizony elég sokba kerűlt ez a kis fogas. (Sóhajtva gondol a tavalyi választási campagne költségeire.) De hát legalább megvan. Örűl, hogy megtalálta, és ez az első öröme az új házban.

Sietve adja át a felső kabátját, botját, kalapját egy öreg huszárnak s bizonytalanul indul meg. A fényes márványoszlopokból mindenünnen az ő képe tükrözik vissza, látja magát jönni vagy hat példányban.

— Hát, nini, merre van a terem?

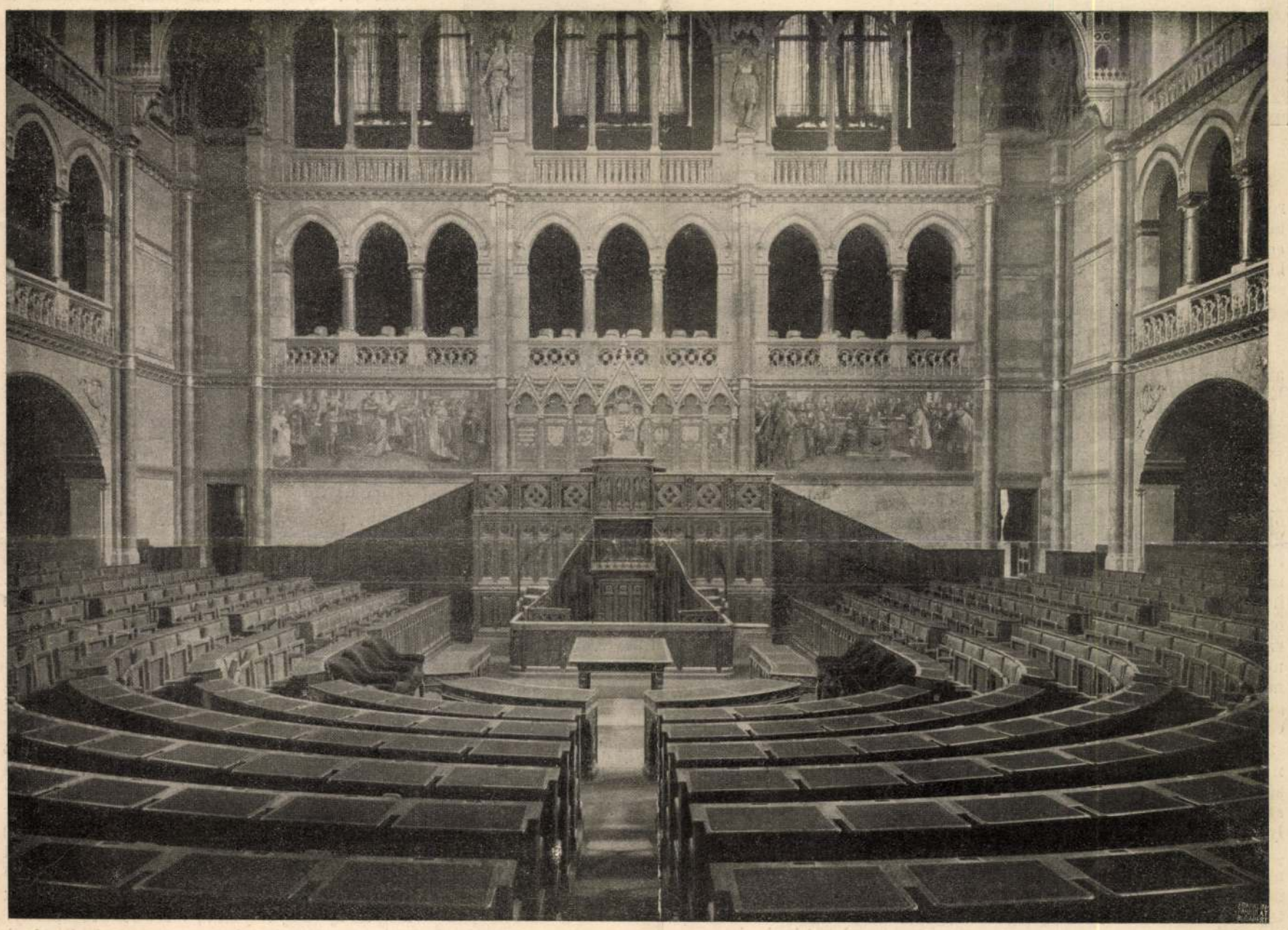

A KÉPVISELŐHÁZ ÜLÉSTERME AZ ÚJ ORSZÁGHÁZBAN. Erdélyi fényképe.

Megint áll ott egy öreg szolga, a ki jelenti:

— Liften kell oda felmenni. Két lift van, kérem alásan.

— Hát melyiken menjek?

— A melyiken előbb lehet.

— Hát nem lehet mindeniken?

— Nem, mert egyik-egyik csak három személyt vehet föl egyszerre.

Hej, biz ez körűlményes feljutás — sóhajtja újból a képviselő és titkon azt a tapasztalatot szerzi, hogy mindez veszedelmesen példázza az ország közigazgatását, hol sok teketóriával jár czélhoz jutni.

Végre bekerül a liftbe és ha semmi szerencsétlenség se éri útközben, két másodpercz alatt fenn van a folyosókon, melyek az Ezeregy éj tündérkastélyait juttatják eszébe.

Csakhogy könnyű itt eltévedni, mint a légynek a milanói dómban. Itt volna már a folyosón, de bezzeg nem hallatszik itt zúgás, morajlás, mint a

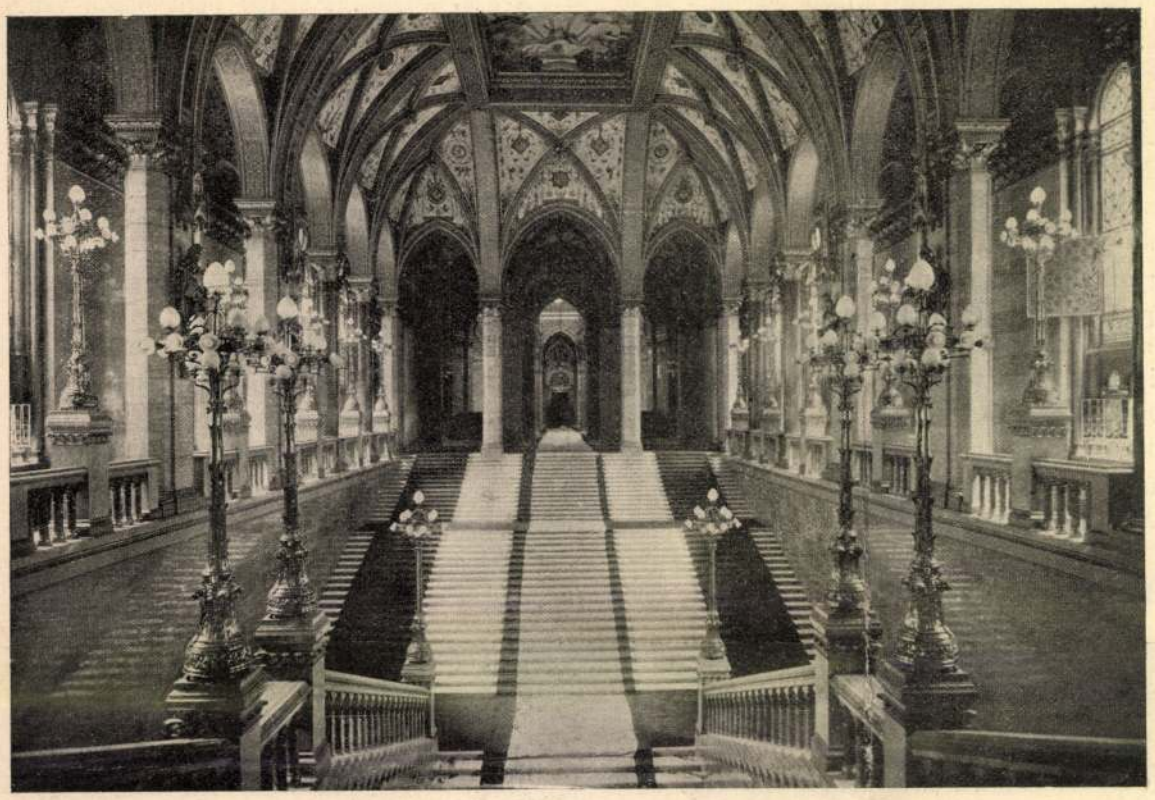

A DÍSZLÉPCSŐ AZ ÚJ ORSZÁGHÁZBAN. Erdélyi fényképe.

régi ház folyosóján messziről, hogy hol folyik a tanácskozás s mi történik. Mély csönd honol, mint egy kriptában. A folyosó néptelen, üres, egy-két alak sétál rajta valahol messze-messze, fel se lehet ösmerni.

De szerencsére itt is őgyeleg egy öreg huszár.

— Itt van az országgyűlés?

Mert úgy kell azt itt megkeresni, mint a hogy az ember egy pakli gyufa után tudakozódik. Elvész ebben az épület-óriásban.

A huszár a kezével int, hogy arra van.

— Merre kell a jobb oldalra bemenni?

— Itt, nagyságos uram.

Siet széttárni az ajtókat.

Hát csodák csodája, csakugyan ott van az országgyűlés; szakasztott azok az emberek, a kiket juniusban a Sándor-utczai házban hagytunk. Csakhogy micsoda czifraság! Milyen fény, mennyi aranyozás a falakon! A szem nem tudja, hova nézzen. Mohón befutja az egészet, az emeletes karzatokat, melyek nagy páholyoknak látszanak. Mennyi szép asszony jött össze! A színes ablakokon át lágyan lopja be magát az őszi napfény. Az asszonyok arczán, toilletjén szaladgál, de a képviselők szeme nem. *A terem* a nap eseménye. Mindenki erről beszél: szép, nem szép. Pro és contra. A többség nem találja szépnek, csak pazarnak. Tulhajtott pompája hideg, sőt ellenszenves. Kápráztató, az igaz, de egyszersmind rikító. (Hej, milyen barátságos, kedélyes ehhez képest az öreg fészek!)

Lassan-lassan leveszed szemedet, mert bár még be nem telt, de már elfáradt. Behunyod egy perczre, hadd pihenjen, aztán inkább részletenkint nézed a dolgokat, ugrálva elméddel ide-oda.

A mi a berendezést illeti, az igen csinos, kivált a bőrszékek kényelmesebbek, mint a régi házban voltak. A könyöklőt nagy zöld posztó koczkák borítják mindenik képviselő előtt. Egynémelyik kezd is már leválni; az egyiknek a gazdája humorosan jegyzi meg: «Olcsó húsnak híg a leve.» Az ötletkén szomorúan nevettek a környékbeliek. A Ház összképe, ha a teremtől eltekintünk, majdnem egészen a régi. Csakhogy úgy veszi ki magát, mintha valami óriás összébb nyomta volna. Kisebb területre van szorítva ugyanannyi fej. Nagyon szokatlan így.

A berendezés egyébként emlékeztet az ócska házra. Azon a helyen áll az elnöki emelvény, a hol a szem megszokta, csakhogy nagy, idomtalan alkotmány, úgy fest, mint egy Golgotha. A miniszteri székek félkaréjban ugranak ki a képviselői padsorok nagy patkója elé. A háznagyi hivatal is meglehetős respektussal volt a hagyományok iránt. A kik a szélső jobbon üldögéltek, azoknak ott adott helyet, a médium emberei a középre jutottak, az agráriusok a néppárti grániczon ülnek Károlyi Sándor gróf körűl. Legkényelmesebb helye van Regelének, a ki egy pompás bőr-karosszéket állított magának az elnöki Golgotha jobboldalán.

Igazi régi dolog semmi se jött át azokból a lelketlen szerszámokból, a melyek a törvényhozatalhoz közönségesen használtatnak, csak a mamelukok és a Ház csengetyűje, melyre mindjárt az első ülésen némi szükség mutatkozott (de apage satanas; ne politizáljunk!). Ellenben új a Ház órája, egy nagy bronzkarika, mely az elnök feje fölött függ s arabs számokkal vigan metéli apróra a következő évezredet. (Ha ugyan végig megéljük obstrukczió nélkül.) Új a Ház asztala is, kisebb a réginél, de alkalmatlanabb, mert a szűk «fórum»-ból jelentékeny területet fog el.

Pedig voltaképen a Ház asztalát nélkülözni is lehetne. Hisz csak frázis, szónoki figura: «leteszem a Ház asztalára», épen olyan, mint «a szőnyegen levő javaslat». Nincsen a szőnyegen ördög se s a Ház asztalát is szellemi asztalnak lehetne tekinteni. Egy parlamenti hazugsággal több vagy kevesebb, egyre megy.

A magas elnöki emelvényről, vagy *őrtoronyból* (nem tudjuk, minek nevezzük) hosszú zsinegen eresztették le a jegyzők a mélységbe a szokásos fekete táblát, melyre a szólók feliratkoztak. Különben az új palota szűzessége már el van véve. Az első beszédet Smialovszky Valér már előtte való nap megtartotta, mikor a terem akusztikájának bemutatása volt az ujságírók előtt.

Az ujságírók jónak találták az akusztikát, de másnap az első igazi ülésen a szélső jobboldal padsoraiban elégedetlen mozgás keletkezett. Barabás beszédéből (pedig Barabásnak jó hangja van) csak egyes félmondatok tévedtek oda.

— Rosz akusztika, — mondák, — semmit se lehet hallani.

Irigy tekinteteket vetettek azok felé, a kik a középen kaptak helyeket. Ostromolni kezdték Csávossy háznagyot, nem lehetne-e valahogy kicserélni? Mások ismét az ott gazdátlanúl maradt helyekre siettek eljutni, ha csak addig is, míg a tulajdonosok beszállingóznak.

Megindúlt erre a költözködés. Ni, ott is egy üres hely, amott is egy! Az is, ez is felkelt és odább húzódott a középre, felkelt egy harmadik, egy negyedik és tudja Isten hányadik, mind odább ment. Varázslat ez, vagy mi az ördög? Még egyre van hely odaát. Hogy lehet ez? Az embernek az összes megszokott szomszédjai elvándoroltak. És a mi még inkább megfoghatatlanabbá tette a dolgot, bármennyi ember ment is el a szélső jobbról — azért a szélső jobb folyton tele volt.

No, ennek a rejtélynek meg kell a nyitját találni!

Nem volt nagyon nehéz. Csak oda kellett nézni a középre. Nyugtalan hullámzás, mozgás mindenütt. Egyik-másik a nyakcsigájához kap. Fejérváry miniszter a zsebkendőjével borítja be a nyakát. Sokan előkeresik a fekete selyemsapkájukat és felteszik. Darányi miniszter fölhajtja a kabátgallérját, Plósz fájdalmas arczfintorral kapkod a balfüléhez. Némelyek fölkelnek és a jobboldalon megürült helyekre veszik be magukat. Aha! Most már meg lehet érteni. A költözködés *kölcsönös*. A panasz egyre hangosabb s a hangok mind-mind boszúsabbak:

— Milyen léghuzam! Szörnyű léghuzam. Ez gyilkos dolog. Itt nem lehet tanácskozni.

A széles bejáratokon át, melyeket nehéz rozsdavörös szőnyegek takarnak el, csakugyan borotva-éles levegő-áram járta át a termet.

Jószívű képviselők kiszaladtak a folyosóra, a hol ilyenkor csak egy csomó kimaradt képviselő lézeng, megviszik nekik a nagy léghuzam hirét:

— Jó hírt hozok, — mondja az egyik, — lesz kerület bőven. Potyogni fognak e télen az öreg urak.

A folyosóról tömérdek sikátor, zeg-zug, fülke, átjáró vezet, Isten tudja hova. Egyik a miniszteri szobákhoz, de melyik? Másik az elnöki szobákhoz, a buffetbe, a könyvtárba, az olvasóba. Ez az ajtó a ruhatárba, ama másik a miniszterek külön feljáratához visz. Hm, tehát külön feljárat a miniszter uraknak! Furcsa, de nem rosz. Milyen jó lett volna például a régi Házban a véderő vita idején egy ilyen külön lemenetel Tiszának! Némelyek boszankodnak, hogy a miniszterek ilyen izolálási törekvést tanusítanak. Ejh, nem kell ezt úgy venni. A dolog semmi esetre sem árt. Azonfelül *öregíti* a Házat. Mert a jövő ezredév valamelyik Czobor Bélája ha fölfedezi rajta a *miniszterek külön feljáratát*, abból biztosan fog következtethetni arra, hogy a magyarok ez ódon, történelmi becsű palotája nem készülhetett a XIX-ik században, hanem a XVIII-ikban, okvetlenül *a franczia forradalom előtt*.

És ezek a lépcsők, folyosók, sikátorok, mind csupa márvány, csupa aranyozás, csupa szobor. A szivárvány szemvakító pompája, a mesék összeálmodott gazdagsága hivalkodik a falakról, a padlatról, a boltozatról. Valóságos *magyar styl*. Tudniillik az a magyar styl, melylyel az utakat építették elődeink egy mult századi utazó leirása szerint: «Sarat raknak a sár fölé és ezt ők útnak nevezik», vagyis a jelen esetben: «czifraságot raknak czifraság fölé és ezt ők szépnek mondják.»

Úgy, úgy. Sok, a mi sok. A márvány maga is elég diszítés és nem kell még föl is czifrázni. A szobor maga is a legnagyobb luxus, minek abba szinek és aranyozások? Milyen bolondság volna például, ha valaki a rózsa szirmaira Messonier-vel apró képecskéket festetne a nagyobb parádé okáért. Hát lehet valami szebb a rózsánál? Minek az utolérhetetlent felülmúlni akarni!

De hát keleti faj vagyunk, a keleti fantázia féktelensége dolgozik agyvelőnkben. Legyen lúd, ha kövér — nemzeti jelszó. Ben Abdalah szultán kápráztató kastélya kellett. (Csakhogy azt a csoda-lámpa szellemei építették ingyen.) A nagy folyosóról a képviselők külön fentartott folyosója következik, abból egy nagy átjáró nyílik, melyből beláthatatlan távolba nyílnak megint új és új folyosók, szebbnél-szebbek.

A nagy átjáró egészen teremszerű. Királyok trónterme lehetne, oly tündöklő, ha nem lenne egészen nyitva, ajtó nélkül. A közepén kényelmes szófák, dagadó puha ülőhelyek kinálkoznak. A márványoszlopok közt sürű egymásutánban következnek a tarka-barka szines szobrok az egyes foglalkozási ágak megszemélyesítésével.

Ez, úgy látszik, a képviselők társalgója. E perczben üres, csak egy öreg ember ül a szofán. Ősz fejét tenyerére hajtva nézegeti a plafond freskóit. Hátha valami ide tartozó tisztviselő.

— Ugyan, kérem — szólítom meg — hová vezet ez az átjáró és mögötte az a folyosó?

Az öreg úr fölrezzen, rám néz, aztán szomorúan feleli:

— *A szegénységhez.* *Novus.*

A KIRÁLY SZOBRA TEMESVÁROTT.

Október 4-ikén, a király nevenapján szép katonai ünnepély folyt le Temesvárott: felavatták a közös hadsereg gyalogsági hadapródiskolájának új épületét s az intézet kertjében leleplezték a király álló szobrát. Az ünne-

A KÉPVISELŐK TÁRSALGÓJA AZ ÚJ ORSZÁGHÁZBAN.

pélyt megelőzőleg meglátogatta a várost és az új intézetet báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter, Temesvár országgyűlési képviselője is, a ki az ünnepélyen is részt szándékozott venni, de fontos ügyek miatt tartózkodását kénytelen lévén egy nappal megrövidíteni, október 4-ikén reggel elutazott.

Az ünnepélyt megelőző estén a polgárság fényes kivilágítást rendezett. Az ünnepélyt délelőtt 10 órakor tartották. A felavatást Belopotoczky Kálmán tábori püspöki vikárius végezte nagy papi segédlettel, a város katonai és polgári előkelőségeinek jelenlétében. A közönség ezután Ámon András alezredesnek, az iskola parancsnokának vezetése alatt megtekintette az új épületet, aztán a szobor elé vonult, a hol tábori mise volt, mely után Ámon alezredes lelkes beszédet mondott a hadapród növendékekhez, a király iránti hűségre buzdítva őket. A beszéd végeztével nagy éljenzés közben lehullt a lepel a szoborról, majd Schwitzer táborszernagy hadtestparancsnok mondott rövid beszédet.

A király szobra az intézet 30 holdas kertjében, egy mesterséges dombon áll. A harmadfél méter magas főalak, magyar lovassági tábornoki díszben ábrázolja Ő Felségét s szürke márványból emelt negyedfél méter magas talapzatra van helyezve. A szobrot *Hoffmann* Edmund bécsi akadémiai szobrász mintázta.

AZ ERDÉLYI KÁRPÁT-EGYESÜLET NÉPRAJZI MÚZEUMA.

Magyarországon, néhány abbamaradt kezdetet nem számítva, eddigelé csak egy néprajzi intézetünk volt: a Magyar Nemzeti Múzeum Néprajzi Osztálya, mely elhunyt igazgatójának, Jankó Jánosnak buzgó munkája folytán szintén csak nemrég fejlődött annyira, hogy a külföldi e nemű intézményekkel egy sorba helyezhető legyen.

A Kolozsvárt a mai napon Mátyás király szobrának leleplezésével egyidejűleg megnyitandó Erdélyi Kárpát-Egyesület nép- és tájrajzi múzeumában hazánkban immár egy másik ilynemű intézet is támadt, mely a kezdet után ítélve, az ország második egyetemi székhelyén bizonyára hatalmas nemzeti kulturális bástyává növi ki magát.

Az új néprajzi múzeum létesülését első sorban az Erdélyi Kárpát-Egyesületnek köszönheti, mely a szerény touristikai egyesületből, mostani elnöke, báró Feilitsch Arthur orsz. képviselő és főtitkára Radnóti Dezső vezetése alatt immár kulturális missziót teljesítő intézménynyé fejlődött.

A múzeum létesítésében az állam annyiban vett részt a Fraknói Vilmos püspök vezetése alatt álló múzeumok és könyvtárak országos főfelügyelősége révén, hogy az új intézményt rendes segélylyel és szakközegeinek, a Magyar Nemzeti Múzeum néprajzi osztálya tisztviselőinek kiküldésével támogatta.

A múzeum alakításának eszméjét Hermann Antal tanár vetette föl s ez eszmét az Erdélyi Kárpát-Egyesület vezetősége és közgyűlése a magukévá tették, a kivitel néhai Jankó Jánosnak, a néprajzi múzeumok főfelügyelőjének munkája, ki, a mikor látta, hogy az egyesület tervének megvalósításában emberül helyt áll, lelke egész melegével állott szolgálatába. A gyűjtést ő maga intézte, ő tanította az intézet szakemberét, Stripszky Hiadort, ki a későbbi gyűjtéseket már önállóan végezte és az egyik ilyen gyűjtőúton a székelyföldi Borszékben, halálra fáradt főnökének megtört szemét is lefogta.

Jankó János nem láthatta fáradozása gyümölcsét. Munkájának befejezésével az egyesület kérésére alulirottat bizta meg a múzeumok és könyvtárak országos főfelügyelő helyettese, Szalay Imre magyar nemzeti múzeumi igazgató, ki a főfelügyelőséget a megnyitáson is képviseli.

A múzeum berendezésére azonban helyiségre is volt szükség, melyre a Kolozsvár város tulajdonát képező, stylszerűen renovált Mátyás-ház, a dicső király szülőháza kinálkozott s melyet a városi közgyűlés a Néprajzi Múzeum czéljára készségesen átengedett.

A múzeum három részre oszlik: kultur-történeti, fürdőügyi és táj- és néprajzira. A két előbbi még csak kezdetleges. A kulturtörténeti részben Brandenburgi Katalin díszszoknyája, Apaffy templomi székei, a Mátyás-szobor pályamunkái és az Erdélyi Kárpát-Egyletnek a régi Mária-lobogók mintájára készült, szintén a mai ünnepségek során fölavatott Erzsébet-lobogója vannak elhelyezve.

A fürdőügyi részt Hankó Vilmos tanár, a székelyföld jeles ismerője rendezte, sorra bemutatván a székelyföldi borvizeknek saját maga által elemzett alkotó részeit, táblázatokban kimutatva, hogy a külföldi hires ásványvizeknek miben sem állanak mögötte.

A néprajzi rész a kapu aljában hat teremben, egy zárt- és egy nyitott folyosóban van elhelyezve. Az egyes csoportok: tájképek, hímzések, kalotaszegi szoba és konyha, szövés-fonás, kerámia, ősfoglalkozás, földmivelés és állattenyésztés. *Dr. Semayer Vilibáld.*

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Mátyás király emlékkönyve. Mátyás király szobrának leleplezése alkalmára Kolozsvár városa gondoskodni kivánt egy emlékkönyvről is, mely ismertesse a falai között született nagy király életét, hatását. A könyvet dr. *Márki* Sándor szerkesztette s már korábban elkészült, a mint azt annak idején jelentettük is. Most azonban ismét helyén való a jeles és szép kiállítású díszműről megemlékezni, mely ez idő szerint a közönség kétszeres érdeklődésére tarthat számot, a mennyiben lehető hű képet nyújt a legnépszerűbb régi magyar királyról, a kinek szobrát most avatják fel Kolozsvárott. A munkában számos kisebb-nagyobb, Mátyásra s korára vonatkozó tanulmány és közlemény foglaltatik, többek közt a franczia *Müntz* Eugéntől, a párisi Sorbonne híres tanárától, *Jókai* Mórtól, *Hegedüs* Sándortól, *Fraknói* Vilmostól, *Zsilinszky* Mihálytól, gróf *Kuun* Gézától, *Vámbéry* Ármintól, *Berzeviczy* Alberttől, *Szilády* Árontól, *Szádeczky* Lajostól és számos más írótól, tudóstól. A nagy negyedrét alakú emlékkönyvet 147 kép és rajz diszíti s két térkép van hozzá csatolva. Az Athenaeum kiadásában jelent meg, ára szép díszkötésben 24 korona.

Magyar irók élete és munkái. A Magyar Tudományos Akadémia megbizásából irta *Szinnyei* József, kir. tanácsos, a M. T. Akadémia levelező tagja s a Magyar N. Múzeum hírlap-könyvtárának igazgatóőre; megjelent a 75. *füzet* (IX. kötet 2. füzete), mely a *Molnár* és *Morres* nevek közé eső 215 irónak életrajzát foglalja magában, többek közt 145 Molnárt. Az eddig megjelent 75 füzetben 15,853 írónak életrajza és munkáinak jegyzéke van felsorolva. A munka Hornyánszky Viktor könyvkiadó kiadásában jelenik meg és egyes füzet ára egy korona.

A Vörösmarty-szobor. A Vörösmarty szobrára érkezett pályaművek sorsát október 6-ikán döntötte el a szobor-bizottság, mely *Rákosi* Jenő elnöklete alatt ült össze. Egyik tervet sem fogadta el, hanem

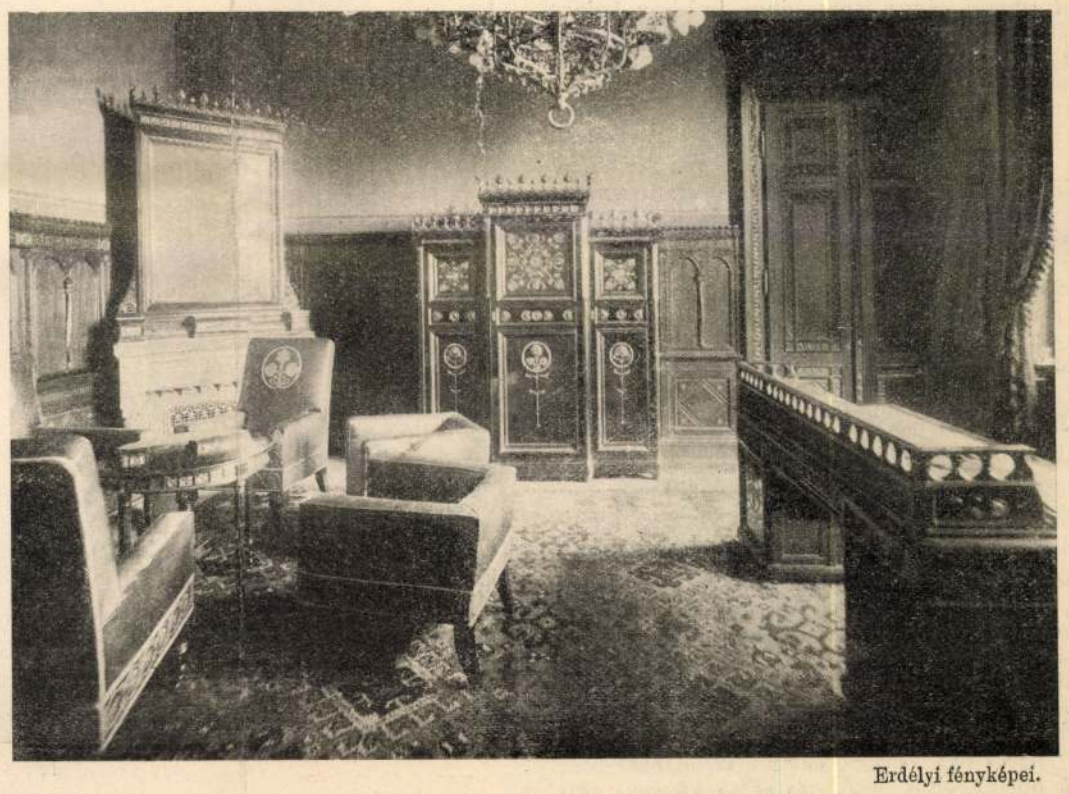

Erdélyi fényképei.

A MINISZTERELNÖK DOLGOZÓ-SZOBÁJA AZ ÚJ ORSZÁGHÁZBAN.

Kossak József fölvétele után.

A KIRÁLY SZOBRA A TEMESVÁRI ÚJ HADAPRÓD-ISKOLA KERTJÉBEN.

öt terv készítőjét felszólítja, hogy újra dolgozott tervezetökkel még egyszer jelentkezzenek.

A bizottság meghallgatván *Hauszmann* Alajos, *Schulek* Frigyes műépitészek és *Sennyei* Károly szobrász szakértői véleményét, először is a beérkezett 38 szobrász és épitész 40 mintáját kategoriákba osztotta, három csoportba osztályozván 25 pályaművet, melyek díjazásban részesülnek. Eredetileg 20 pályaműnek szántak kisebb-nagyobb díjat.

Az *I. kategoriába* jutott: Kallós Ede és Márkus Géza, Ligeti Miklós, Bálint és Jámbor, Róna József, Telcs Ede és Márkus Géza, Tóth István és Pogány Móricz pályamunkája. Összesen *öt* pályamunka. A *II. kategóriába* jutott: Donáth Gyula, Jankovich Gyula és Vágó László, Kiss György, Margó Ede és Scheer Izidor, Rintel Géza (a lantos minta) munkája. Összesen *öt* pályamunka. A *III. kategóriába* jutott: Andrejka József, Dunaiszky László, Füredi Rikárd, Griszfelder János, Holló Barnabás és Vágó József, Horvai János, Istók János, Lukácsy Lajos, ifj. Mátrai Lajos, Práger Győző, Sovánka István, Szász Gyula, Szécsi Antal, Székely (Singer) Antal, ifj. Vastagh György pályamunkája. Összesen *tizenöt* pályamunka.

A bizottság ama szándékának adott kifejezést, hogy megbizást óhajt adni a *kivitelre*. Ezután a pályázati feltételek értelmében megtörtént a névszerinti nyilt szavazás, de a megkivánt kétharmad többséget egyik szobrász sem kapta meg s igy az elnök határozatilag kimondta, hogy *megbizást a kivitelre ebből a pályázatból nem ad* a bizottság, mire a bizottság elhatározta, hogy az első kategóriába sorozott öt pályázó között újabb pályázatot hirdet. A pályázat feltételeit pontosan legközelebb határozza meg a bizottság.

A Nemzeti Szalon őszi kiállítását október 4-én mutatták be a meghivottaknak s másnap délben nyitotta meg *Wlassics* Gyula közoktatásügyi miniszter, a ki megelégedéssel nyilatkozott a kiállításról s a kiállító művészekhez is elismerőn szólt.

Harmadfélszáz művet gyűjtöttek össze a kiállításra, jóravaló művészmunkákat. Nem egy közülök ismeretes már régebbi kiállításokból. *Munkácsy* Mihálytól öt színvázlatot találunk, melyek nagyobb képeihez készültek s Budapesten magántulajdonhoz tartoznak és 10,000 koronáért eladók. Egyik vázlat, a birkózáshoz készülő magyar legény 1875-ben a «Falu hősé»-hez készült, aztán a «Zálogház»-ban, «Alvó hölgy», «Két család» és «Első könyek» vázlatai ismertetnek meg a mester alkotásának első gondolataival és azoknak színes lefestésével. Szintén elhúnyt művész *Mály* József, tájfestő, ki nem élhetett eléggé a festészetnek, már érett korában adta rá magát, aztán elhúnyt nehány év múlva. A természet megfigyelése és színérzék nyilvánúl képein. A nem rég elhunyt *Tahi* Antal tehetségét is néhány vonzó tájkép mutatja. Az első teremben látni *Balló* Ede arczképeit, ismert jelesek képmásait: Szilágyi Dezsőt, Tisza Kálmánt, Than Mórt. *Szenes* Fülöp nagy képe, a «Jó tanácsok», átgondolt és hatással dolgozott mű. *Csók* István tolnai képei, *Márk* Lajos dömösi tájképe és a «Hervadás», *Faragó* Géza vízfestményei, *Magyar-Mannheimer* Gusztáv aprósága s még számos kiváló festőművészünknek képei keltenek érdeklődést. Egész sereg kisebb-nagyobb szobor is tarkítja a kiállítást.

Nemzeti Szinház. Október 3-ikán az új idény első eredeti újdonsága, két magyar írónak együttes szindarabja «A föld» került szinre. Irták *Kemechey* Jenő és *Malonyay* Dezső, mindketten ismertek az elbeszélő irodalomból.

A szinműben a földbirtok szerzésének vágya mozgat mindent. Látjuk a meggazdagodott üzért, kit azonban a *föld* átalakít, olyanná válik tőle, mint a régi földbirtokos; fölveszi annak tulajdonságait, életmódját s pusztulásnak indúl. Ennek ellentéte a már sok okuláson keresztül jutott volt földesúr fia, a ki megint visszaszerzi a szülői által elvesztett birtokot. Ott van még egy paraszt ember is, ki sováran szedi össze, a mi föld kótyavetyére jut és nem törődik a kifosztottak nyomorával. Rövidre foglalva «A föld» eseménye ez: A tönkrement Vékey-család ügyvéd fia vissza akarja szerezni a Bodrog mentén levő birtokát Marossi-Morgenstern Mózestől, a ki uri passzióiban a bukás szélére került. Ugyanerre a birtokra alkuszik egy dúsgazdag paraszt, a szívtelen Dobos-Kovács József is, a ki egy kicsit segítette is tönkrejutni s most is az épen elöntött földekre vetette szemét, melyekről a víz nem bír lefolyni. Ekkor jelenik meg Vékey Gedeon, hogy visszaszerezze apja földjét Marossitól és a paraszt nábobtól. Marossival könnyű az alkú, de a paraszt úr akar maradni ezen a vidéken, még pénzt is kinál Vékeynek, hogy menjen másfelé. A regényes bonyodalom, melyből drámának kellene lenni, az, hogy Vékey beleszeret a gazdag paraszt leányába. Elcsitítja szerelmét, mert az ő czélja, hogy visszaszerezze nemcsak családja ősi birtokát, hanem a szegény parasztokéit is, kiket Dobos-Kovács tönkre tett. A dúsgazdag paraszt, a ki a vízáradás pusztítását is okozta, mert a gátakat mint vállalkozó ő építette, — fél, hogy Vékey följelentést tesz ellene s neki megy a hullámoknak öngyilkossági szándékkal. Kimentik s az eset ellágyítja őt is, Vékeyt is és a bonyodalom megoldódik Vékeynek és a paraszt lányának eljegyzésével. Ez a történet nem eléggé világos a szereplők jelleménél és egymáshoz való viszonyánál fogva, és idegenszerű, mert a valóságot nem a maga igazságában festi. Túlzott realisztikus világba plántáltak egy túlságosan érzelgős történetet.

A szindarab anyagával, több jelenetével, alakjaival és a szereplők által írói ügyességgel feldolgozva, hatást tett. A szereplőket és a szerzőket többször kitapsolták. A gazdag paraszt erőteljes alakítót talált *Szacsvayban;* a gentryskedő új földesúr talán még jobbat *Gálban.* Játszott: *Prielle* Kornélia, *Jászai* Mari, *Márkus* Emilia, *Császár*, *Gabányi*, *Ligeti* Juliska, *Delli* Emma, *Rózsahegyi* — a Nemzeti Szinháznak oly erői, kikkel egy előadás nem maradhat hatástalan.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A Magyar Tud. Akadémia október 6-ikán tartotta első ülését a nyári szünetek után, báró *Eötvös* Loránt elnöklésével. Először *összes ülés* volt, melyen *Szily* Kálmán főtitkár adta elő a bejelenteni valókat.

A nyár folytán elhunyt tiz akadémiai tagról emlékezett meg először is a főtitkár, s fölemlítette, hogy 72 év alatt akadémiánkat nem érte tagjainak számában egyszerre oly veszteség, mint az idén, mikor huszonegy akadémikust ragadt el a halál. Ezután a szeptember hó 30-ikán lejárt pályázatokról tett jelentést. A *Teleki* vigjáték-pályázatra érkezett huszonnyolcz darab; a *Farkas-Rasskó* díjra hatvannégy hazafias vers; egy-egy pályamunka érkezett a *Lévay-díjra*: (Kisfaludy Sándor élete és művei;) a *Marczibányi* pályadíjra: (A magyar helyesirás története;) a *Lukács Krisztina-díjra*: «A hódi csata;» végül *Deák* életrajzából mutatványok. Két pályamunka érkezett a *Gorove-díjra*. «A komikum elmélete»: szintén kettő a Magyar Általános Biztositó-Társaság díjára. (A földnek hitellel való megterhelése.) Öt munka versenyzik a *Vigyázó-díjért*, a mely az orvostudományok köréből van kitüzve. Három pályázat: a *Bésán-díj* művészettörténeti kézikönyvre, a *Péczely-díj* a rutének történetére s a *Sztrokoy-díj*: A közigazgatás története a XIX. század második felében, egészen meddő maradt.

Az összes ülés után az *első osztály* tartott ülést. *Heinrich* Gusztáv elnöklésével, a melyen *Némethy* Géza levelező tag olvasta föl: «A római elégia viszonya a göröghöz» czimű tanulmányát. A bemutatott rész bevezetése egy irodalomtörténeti monografiának, a mely a római elégiáról s főként a három legnagyobb római elégia-költőről: Cornelius Gallusról, Tibullusról és Propertiusról szól.

MI UJSÁG?

Mai számunkban a kolozsvári nagy ünnepélyek alkalmából számos közleményt és képet közlünk az ősi városra s az ott lefolyó ünnepélyekre vonatkozólag. Kérésünkre szívesek voltak czikkeket irni lapunknak *Hegedüs* Sándor, Kolozsvár egyik kerületének sok év óta országos képviselője, a Mátyás-szobor bizottság elnöke, *Fraknói* Vilmos püspök, Mátyásnak és korának történetirója, s dr. *Szadeczky* Lajos, a kolozsvári egyetem kiváló tanára, ki fentebb közlött czikkében képeink nagyobb részéről is megemlékezik.

A Mátyás-szoborral egyidejűleg avatják fel a *kolozsvári egyetem központi épületét* is. A «Ferencz József tudomány-egyetem» 1872-ben nyílt meg, s az azóta lefolyt 30 év alatt a különféle egyetemi intézetek számára emelt épületek egész kis városrészekké szaporodtak. Így a Muzeum-kert közelében a kőfal által elválasztott két terraszon pavillon rendszerben felépült orvosi klinikák, melyek a tudomány minden követelményeinek megfelelően vannak berendezve. A «Mátyás-királytér» közelében emelkedik az egyetem központi épülete, hosszukás négyszög

A TEMESVÁRI ÚJ HADAPRÓD-ISKOLA. Kossak József fölvétele után.

KRONIKA

A Steindl-Céh. Teljes csendben, a nyilvánosság elől majdnem elzárkózva, alakult meg néhány éve ezen a címen egy művészeti egyesület, amely a hazai artisztikus törekvéseket akarja erejéhez képest támogatni. *Steindl* mester, a parlament feledhetetlen alkotójának régi jóbarátai indították meg a dolgot s maguk körül gyüjtve az egykori munkatársakat, kezdették meg, eleinte igen szerény eszközökkel, működésüket. Az elvetett mag termő talajra hullott. Az egyesületnek ma már száznál több tagja, mintegy húszezer korona vagyona van, helyiségei pedig, az Országos Kaszinó szomszédságában, ha terjedelmükre nem is túlságos nagyok, művészi kiképzésre és berendezésre a legszebbek közé tartoznak.

Az utolsó munkaévben ~~*Alpár*~~ Ignác építész volt a társaság elnöke, ~~*Fittler*~~ Kamill, az Országos Iparművészeti Akadémia igazgatója, *Vajda* Zsigmond festőművész és *Zsolnay* Miklós gyáros az alelnökei és ~~*Hauswirth*~~ Ödön festő a titkára. Az egyes szakosztályok előadói pedig ~~*Oetteri*~~ Mór, az Országos Iparegyesület elnöke, ~~*Hübner*~~ Jenő építész, *Kunfalvy* Nándor építőmester és *Maróthy* Géza meg *Telcs* Ede szobrászművészek.

A fiatal egyesület céljának teljes igyekezettel felelt meg. Az idén nyolcszáz koronás ösztöndíjat adott *Jámbor* Lajos diszítő-festőnek, az iparművészeti iskola végzett növendékének; a jövő évi ösztöndíj pedig a műegyetem végzett hallgatói számára van föntartva. Társas összejövetel az egész évben 36 volt, azok legtöbbjét előadások töltötték ki. Így *Alpár* Ignác három estén számolt be keleti útjáról; egy-egy estén Egyiptom, Damaszkusz és Baalbek, Palmira és Pétra építőművészeti emlékeit ismertette. *Kunfalvy* Nándor a sztrájkok történetét mondotta el, *Szalay* Mihály dr. pedig „A szociálizmus a művészetben“ címen tartott előadást. A most megindúló új évadra eddig a következő előadásokat jelentették be: ~~*Alpár*~~ Ignác: Jeruzsálem; ~~*Fittler*~~ Kamill: Milánó; ~~*Donáth*~~ Gyula: a szobrászat Magyarországon, Izsótól napjainkig; *Róth* Miksa: régi céh-élet; ~~*Gyömrői*~~ Manó: középkori hímzésekről; ~~*Hajós*~~ Alfréd: aténi impressziók.

A mult esztendőben különben társas-kirándulás is volt az elnök vezetésével az Al-Dunára, Belgrádba és Herkulesfürdőre.

Az új műegyetem. Egy-két esztendő mulva teljesen Budára, a Ferenc József-híd szomszédságában épülő palotákba költözik a magyar technika és tán egy évtized után az akkori generáció éppen úgy nem fog tudni arról, hogy hol emelkedett egykor a műszaki kar egyetlen főiskolája, mint ahogy a mai generáció csak hírből tudja azt, hogy valaha a Lónyay- meg a Nyúl-utcában is volt annak otthona.

Az új műegyetem teljes egészében hat pavillonra volt tervezve. Közülök kettő, a kémiai és fizikai áll már és szolgál is. A kupolás sarok tartalmazza a vegytani tanszékek összes helyiségeit, míg a budafoki útra néző középső a fizikai tudományok termeit és laboratoriumait foglalja magában. A többi négy épület közül a legterjedelmesebb a centrum lesz, amely most van épülőfélben, vele egyidejüleg áll munkában még három, a gépcsarnok, a gépház és a könyvtár. Ez alkalommal csak az elsőről akarunk néhány adatot közölni.

A főépület a dunai homlokzatnak közepét foglalja el és három hatalmas főudvar körül csoportosított helyiségekből áll. A valóban nagyszabású alkotás koncepciója és architektónikus kiképzése méltó *Hauszmann* Alajos mester eddigi műveihez, amelyek legszebbjeihez stílusában is visszatér.

A palota a négy műegyetemi évfolyam és az összes szakosztályok rendes helyiségei, tan- és rajztermein kívül az adminisztrációt és a hivatalos ünnepélyek tartására szolgáló terjedelmes aulát is magában foglalja. Van benne ezenfelül a hallgatóság gyülései és órák közötti tartózkodására egy négyszáz négyszögméter terjedelmü, üvegtetejü díszudvar — közvetlen a díszlépcsőház mellett — a földszinti nivóban pedig a műszaki gyüjtemények elhelyezésére szolgáló és olyan bőven szabott muzeális teremsorozat, hogy azokban helyet talál az építőművészet eredeti nagyságú modelljeinek csoportja is, a külföldi nagy építészeti gyüjtemények módjára.

A műegyetem összes építkezéseire eredetileg tízmillió koronát szántak, de a programm kibővítésével ezt az összeget egymillióval megtoldották. Belőle maga a középponti épület kereken hatmillióba kerül, a már fölépített két pavillon kétmilliót vett igénybe, a többi a még csak ezután épülő három pavillon fedezetéül szolgál.

A főépület megalkotásában ~~*Hauszmann*~~ Alajos mesternek segítségére van két régi, kiváló munkatársa, ~~*Györgyi*~~ Géza és *Zuschmann* János, akiknek

CSALÁDI HÁZ UTCAI HOMLOKZATA. TERVEZTE: HEGEDŰS ÁRMIN.

Hegedűs Ármin.

A polgári családi ház problémája a megoldás felé közeledik nálunkis. Külföldön már keletkeztek tisztán a polgári elem számára lakótelepek, amelyeknek költsége, évi törlesztésben kifejezve, nem haladja meg azt az összeget, amelyet ezek a családok lakásaikra szánhatnak. Drezdában a Grosser Garten külső oldalán, a néhány évtizedes, gyönyörű Stübel Alléen, Berlinben a Thiergarten körül, a Fasanen-Strassén, Charlottenburgban, Schönebergben stb. létesültek ilyen lakóházak a vagyontalan hivatalnokság igényeihez és erejéhez mérve. Legcélszerűbbnek és a mi viszonyainkhoz mérten is, elég előnyösnek tetszik az az építési szisztéma, amelyet Charlottenburgban Kaiser és Groszheim, Ottó Marek és Brunó Schmitz építészek honosítottak meg, 10 méter utcai frontos telkek kihasításával. Mintegy 50 méter mély csíkokat parcelláztak egy-egy családi ház számára, tehát kereken 140 négyszögöl területet. Ebből a telekből jutott átlag 200—250 négyszögméter épületre és — a kis elő- és nagyobb belsőkertet összegezve — ugyanannyi kertre. Az épületek az utca felé zárt sorban vagy igen keskeny bejáró kihagyásával épültek és körülbelül az elérhető legnagyobb takarékosságot mutatják.

A következőkben bemutatott családi ház a Vá[illegible]ligetben, a Stefánia-út mögötti Jávor-utcában, 320 öl területű telken épült. Beépített területe 125 öl. Az alaprajzi megoldásnál arra kellett fősúlyt fektetnem, hogy négy, egymáshoz tartozó család számára, mindegyiknél különbözően megszabott igényeknek megfelelő lakást tervezzek, oly módon, hogy

Családi ház.

emeletenként elhelyezett 2—2 lakás egymással bár szoros összefüggésben álljon, de elkülönítve is használható legyen. Ezt a kívánságot belső folyosó által igyekeztem megoldani. A padláson két műtermül szolgáló oromszoba van a nyílt terrasz szomszédságában. Az alagsorban kényelmes házmesteri lakás, a központi melegvíz-fűtés helyisége, tüzelőanyag-kamrák, mosókonyha, vasaló- és mángorló-szoba s tornaterem nyertek elhelyezést. A homlokzaton a pilisszántói színes homokkő alkalmazása jól bevált.

Az építkezésnél a következő építőiparosok működtek közre:

Föld-, kőmíves- és elhelyezőmunka ***Szalka*** Jakab építőmester; kőfaragómunka ***Eichbaum*** Mór; tetőfedés (ujlaki cseréppel) ***Krumpholz*** Ágoston; ácsmunka ***Friedrich*** Jakab; bádogosmunka ***Hoffmann*** Sándor; asztalosmunka ***Scheibl*** Károly; kovácsolt vasmunka ***Heil*** Vilmos; felvasalások ***Pick*** Ede utóda; üvegesmunka ***Forgó*** és Tsa; takaréktűzhelyek ***Ehrlich*** L. Ferencz; mükőlépcsők ***Melocco*** Péter; épületszobrászmunka ***Karl*** és ***Farkas***; mennyezeti munka ***Ney*** Simon; figurális szobrászmunka ***Verő*** László; aszfaltfalizolálás és terrasztetőszigetelés ***Biehn*** H. János; amerikai padlóburkolat ***Politzer*** és ***Okoljeszky***; falkárpitozás ***Südfeld*** Samu; szobafestőmunka ***Deckner*** Jenő; vízvezeték és csatornázás ***Bogdány*** és ***társa***; központi melegvízfűtés ***Biró*** Móric; légszeszberendezés ***Légszesztársulat***; villanyvilágítás és csöngők ***Hirschl*** és ***társa***; hézagnélküli padozat ***Doloment r.-t.***; linoleum, ***Elsinger S. J.***

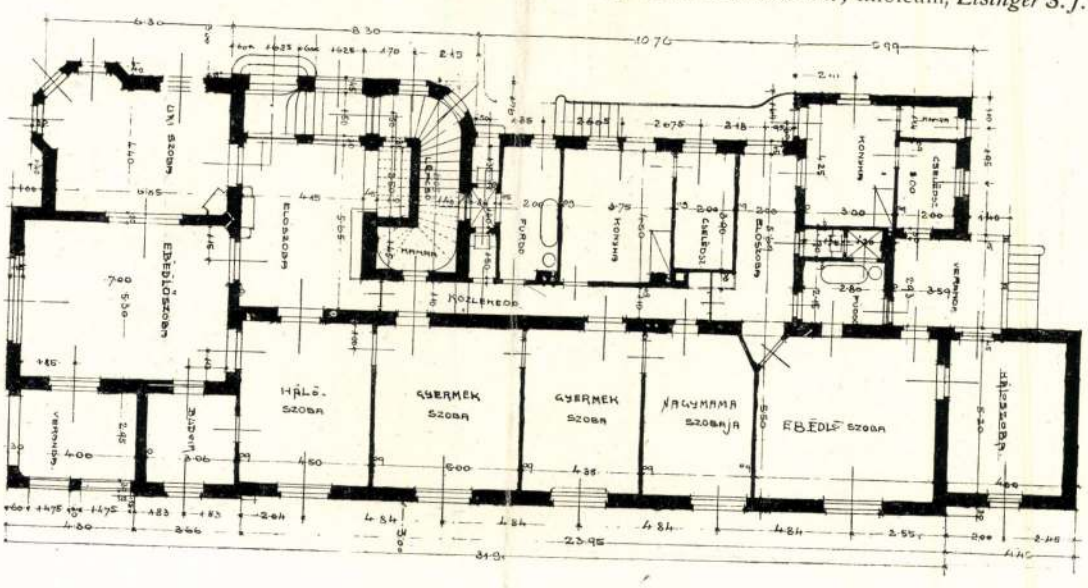

Védjegy. ASBEST-PADLÓ Védjegy
Krumholz-féle Asbestpadlókészitő vállalat
Schönfeld és Balla
Budapest, VII., Hungária-körut 157.
Telefon 58—54.

A jelenkor legmodernebb és legjobb padlója!
Elegáns, teljesen hézagmentes, melegtartó, tüz és viz behatása ellen érzéketlen, gombamentes, rendkivül tartós, könnyen tisztitható, fényesithető és beereszthető mint a tölgyfapadló.
Hézagmentessége folytán teljesen baktériummentes és azért

gyermekszobák, kórházak, klinikák, iskolák
padlójának burkolására különösen ajánlatos; a fapadlózatok hézagai a leghathatósabb terjesztői a különféle fertőző betegségeknek, mint a diphteritisnek, vörhenynek, tuberkulósisnak stb.
Régi kikopott fapadlók asbestburkolattal átvonva teljesen uj és elegáns és hygienikus padlókká lesznek.
Ugyszintén az asbestpadló a legalkalmasabb padlóburkolat üzletekben, gyárakban és minden más nyilvános helyiségekben.
Olcsóság és kiváló tulajdonságai miatt máris nagy elterjedtségnek örvend.
Prospektusokkal, mintákkal, készitett munkák jegyzékével és árjegyzékkel kivánatra szolgálunk.

Épitészi állás. Brassó városánál üresedésben levő városi épitészi állásra a következők pályáztak: Melha Tibor (Temesvár), Niga János (Szeged), Treiter Gusztáv (Brassó) és Ohmweiler Rezső (Bukarest). A pályázatok felett a legközelebbi városi közgyülés fog dönteni.

Főgépészi állás, Debrecen szab. kir. város villamos világitási telepénél a főgépészi állás betöltésre kerül. A pályázati kérvények április 21-éig nyujtandók be.

Tagositások.

Szászegerbegy. A szászegerbegyi határon fekvő „Jenseise der Weise“ és “Unter den Weingarten“ dülők tagositási ügyében az előmunkálatok megkezdése, u. m. képviselet rendezése, az általános határtagositás ügyben készült munkálatnak alapul való el, vagy el nem fogadása iránti határozat meghozására, mérnök választása és költségelőirányzat elkészitése végett határidőül április 13. napjának d. e. 8 órája tüzetik ki Szászegerbegy községbe a községházához. A birtokrendezési mérnökök felhivatnak, hogy azok, kik ez ügyben a müködő mérnöki teendőket elvállalni szándékoznak, a szerződési pontozatok előterjesztése mellett ajánlataikat Kulin Imre eljáró kir. it. táblai bíróhoz az erzsébetvárosi kir. törvényszéknél, vagy az érdekelt felekhez küldjék be.

Magyar- és Oláhborosbocsárd. Magyar- és oláhborosbocsárd egyesitett községek határának tagositásánál előforduló mérnöki munkálatok teljesitésével Stojka Aurél gyulafehérvári mérnököt bizták meg 4157 kor. árban.

Mérnöki munkálatok.

Erdő felmérés. A Bretunai volt urbéreseknek Meisels és társai betéti társaság alperes ellen urbéri erdő elkülönitése iránt lefolytatott perében a bretunai 45. sz. tjkvben 1146. és 1771. hrsz. alatt felvett s a Kazanesdi határ „Boktor“ nevü határrészében levő mintegy 400 holdnyi területü erdő felmérése s a további műszaki munka elkészitése vált szükségessé. Felhivatnak a birtokrendező mérnökök, hogy ajánlataikat április 20 ig a dévai kir. törvényszékhez adják be.

Vasutépitészet.

Előmunkálati engedélyek. A kereskedelemügyi m. kir. minister Bányász Menyhért épitési vállalkozó, nagyszöllősi lakosnak a m. kir. államvasutak Munkács állomásából kiágazólag Pósaháza, Schönborn puszta, Kerepec, Gát, Kisbégány, Balázsér, Makkosjánosi, Nagybégány és Beregszász községek érintésével a m. kir. államvasutak Beregszász állomásáig vezetendő szabványos nyomtávu gőzüzemü h. é. vasutvonalra az előmunkálati engedélyt egy évre megadta; a Dráva—Szávavidéki egyesült h. é. vasut részvénytársaságnak a m. kir. államvasutak Eszék állomásából kiágazólag Antunovac, Emestinov, Laslovo, Markusica és Ostrovo községek határain át a m. kir. államvasutak Vinkovci állomásáig vezetendő szabványos nyomtávu gőzmozdonyu h. é. vasutvonalra az előmunkálati engedély érvényét további egy év tartamára meghosszabbitotta; a Zsebely—lieblingi h. é. vasut részvénytársaság részére vasutvonalának Liebling végállomásából kiágazólag Cserna község érintésével Sipet községig vezetendő rendes nyomtávu, gőzüzemü h. é. vasutvonalra; az oravica—németbogsán—resicabányai h. é. vasut részvénytársaságnak az épités alatt levő vasutvonalának Kakova állomásától Nagytikvány, Székás, Zsúrzsova és Gornja községek érintésével Krassova községig vezetendő szabványos nyomtávu gőzüzemü h. é. vasutvonalra az előmunkálati engedélyt egy évre megadta; Gfrerer, Schoch és Grossmann épitési vállalat budapesti cégnek a kőrös—belovár—veröce—barcsi h. é. v. Belovár állomásától, Brezovac, Paljaninovi, Korenovomalo, Galovac, Obrovnica, Nevinac, Medjuraca, Polscica-stara Sasovac, Orlovac, Ploscica-nova, Mala, Trnovitica, Velika, Trnovitica, Ladislav, Trnava, Hercegovac, Palesnik, Zdencac, Tomasica, Kajgana, Hrastovac, Marinoselo és Medjuric községek határain át a lonjavölgyi vasut Banovajaruga állomásáig, továbbá ezen vonalból Tomasica községnél elágazóan Klokocevac és Zdenciveliki községek határain át a barcs—pakraci h é vasut Koncanica-Zdenci állomásáig vezetendő szabványos nyomtávu gőzmozdonyu h. é vasutvonalra; továbbá ugyancsak a Gfrerer, Schoch és Grossmann budapesti cégnek a m kir. államvasutak Vukovár állomásából kiágazólag Negoslavci, Miklusevci, Tompojevci és Tovarnik községek érintésével a m. kir. államvasutak Sid állomásáig s folytatólag Adasevci és Morovic községek érintésével Racaig, illetve a racai Szávaparton levő kavicsmezőkig vezetendő szabványos nyomtávu, gőzüzemü h. é. vasutvonalra kiadott előmunkálati engedély érvényét további egy év tartamára meghosszabbitotta.

A szatmár—mátészalkai h. é. vasut engedélyokiratát a napokban adta ki a kereskedelemügyi minister. Ezen engedélyokirat erejénél fogva a Gregersen G. és fiai épitővállalat, budapesti cég engedélyt kapott arra, hogy a m. kir. államvasutak Szatmár-Németi állomásából, mint forgalmi kezdőpontból kiindulólag a m. kir. államvasutak szatmárnémeti—szatmárgőzfürészi vonalszakaszának együttes használata mellett Csenger és Győrtelek községek irányában a szabolcsvármegyei h. é. vasut Mátészalka állomásáig vezetendő h. é. gőzüzemü vasutat megépitse. Az engedélyezett vasut megépitéséhez és üzleti megfelelő berendezéséhez szükséges tényleges tőke 3,424.000 koronában állapittatott meg, mely tőkéből forgalmi eszközök beszerzésére engedélyes 247.000 koronát tartozik forditani.

A szabadka—gombos—palánkai h. é. vasut vonalának a m. kir. államvasutak ujgombosi állomásához való csatlakozására nézve a Gfrerer, Schoch és Grossmann cég. mint a vasut épitési vállalata, ujabb vonalváltoztatás tervét dolgozta ki, aminek alapján április hó 21-ikén közigazgatási pótbejárást tartanak.

A kelenföld—győri II. vágány folytatólagos épitése. A kelenföld—győri II. vágány folytatólagos épitésére 1908-ra előirányzott 100.000 korona hitelből a bánhidai kocsifelállitó vágányok előállitását folytatják. Kamaraerdő, Törökbálint, Szár, Tatabánya, Szőllősremeteség, Tatatóváros-kert és Ószőny megállóhelyeken várócsarnokok épitése lesz folyamatban és Herceghalom állomáson pedig artézi kut furását kezdik meg.

A feketegaramvölgyi iparvasut épitési munkálatait Nagy Izsó és Radó Lajos egri mérnök-vállalkozók a napokban megkezdik. Az emlitett 11·5 km. hosszu erdei iparvasut Zólyombrezótól Feketebalogig fog vezetni és épitése 651.690 koronába fog kerülni.

A gömör—szepesi vasuti összeköttetés. A Gömör- és Kishont-, valamint Szepes vármegyék közötti közvetlen vasuti összeköttetést célzó betlér—iglói, vagy dobsina—poprádfelkai vasuti vonalak létesitése ügyében értekezlet volt a kereskedelemügyi ministeriumban Szterényi József államtitkár elnöklete alatt. A vonalvezetés megállapitása, illetve azon kérdés tárgyalásába, hogy a betlér—iglói vagy a dobsina—felkai vonal épittessék-e ki, az értekezlet ezuttal érdemlegesen nem bocsátkozott, hanem a kérdés tárgyalását elhalasztották arra az időre, amikor már az utóbb emlitett vonal tervei is rendelkezésre állanak és amikor az érdekeltség már abban a helyzetben lesz, hogy a vasut épitési költségeihez való hozzájárulásának mérvét bejelentheti

A Károlyvárostol az országhatárig tervezett h. é. vasutnak a 295. sz. szelvényig terjedő vonalszakaszára az első délnyugoti határőrvidéki h. é vasut részvénytársaság kérelme alapján a közigazgatási bejárást a keresk. miniszter elrendelte. Az Ehrenhőfer Aladár mint tanácsos vezetése alatt megtartandó bejárás április hó 3-án d. e. 9 órakor kezdődik Károlyváros községházán és másnap d. e. 9 órakor Ozalj községházán folytatódik.

A liptótepla—németlipcse—magurkai vasut terveit és költségvetéseit az engedményes Bohus Péter liptószentmiklósi nagybirtokos Mandl és Révész mérnök vállalkozókkal már elkészittette. Az emlitett vasut hossza 17.5 km.-rel van tervbe véve. Az épités megkezdésének időpontja még bizonytalan, amennyiben előbb az épitési költség fedezésével kapcsolatos kérdéseket kell még rendezni.

Vizépitészet és szabályozás.

A komáromi Dunaszakasz szabályozása. A komárom—ujvárosi rakpart, az erzsébetszigeti és a komáromi főgyüjtő körüli partrendezések, valamint a vágtoroki vizosztómü munkálatainak vállalati uton leendő biztositása céljából a földmivelésügyi ministeriumban március 25-én árlejtést tartottak. Egyedül a Magyar épitő r. t. tett ajánlatot és pedig: 180·4 köbm. földleásásra 75 fill. egységáron 135 k. 30 fillérrel, 135.790·97 köbm. kotrásra és feltöltésre 1·05 k. egységáron 142.580 k. 24 f., 43019·2 köbm. terméskő szállitására 7·50 k. egységáron 322.644 k., 2865 köbm. kőforgács szállitására 8·25 k, egységáron 23637 k 98 f., 18353·86 köbméter ékelt kőburkolatra 2·05 k. egységáron 37625 k. 31 f., 778·4 m. lépcsőburkolat létesitésére 3·10 k. egységáron 2413 k. 04 f., 1752·6 faragott kőburkolat létesitésére 4·70 k. egységáron 8234 k. 40 f., régi felszedendő anyagból létesitendő burkolatra 3·15 k. egységáron 9450 k.,

KRAYER E. és társa
Főüzlet: BUDAPEST, Váci-ut 6., Frankl vasudvar, nyugoti pályaudvar közelében
TELEFON TELEFON
FIÓKÜZLETEK: Budapest, VII., Akácfa-u. 64. Király-u. sarkán, VII., Rákóczi-ut 50. Erzsébet körut sarkán, IX., Kalvin-tér 7. Lónyay-u. sarkán,
Festék-, kence- és lakkgyár
Földfestékek, mosható, az időjárásnak jól ellentálló homlokzatfestékek, olaj-, szab, kátrány festékek, tetőlakk, carbolineum és összes e szakba vágó cikkek épitőmesterek, téglaégetők, mezőgazdaságok és ipari vállalatok részére.

TELEFON 53—70. TELEFON 53—70.
KOVÁCS ÉS BACHER
MŰSZERÉSZEK
BUDAPEST, VII., DOHÁNY-UTCA 100. SZ.
Elvállalnak mindennemü elektrotechnikai és mechanikai munkákat.
Továbbá electro- és benzin-mótorok szerelését és javitását. Villamos berendezéseket. Telefon és villámháritó-felszereléseket.
Ivlámpák és házicsengők jókarbantartása olcsón és pontosan eszközöltetik.

70018. özv. Bittermann Istvánné (I. Dezső-utca 16.) ugyanott
70019. Schreil Győző (I. Hullám-utca 15.) az I. Kereszt-tér 4. sz. a.
71167. Dr. Konek Frigyes (II. Zsigmond-utca 7.) a II. Rét-u. 6209. hrsz. a.
62215. Feldhoffer József (Budaörsi út 14034. hrsz.) ugyanott
74331. Jurák Mihály (I. Gellérthegy-utca 3.) az I. Mészáros-u. 1298. hrsz. a.)
79614. Loser Mátyás (IX. Ferenc-körut 18.) a VII. Thököly-ut 51. sz. a.
71971. Klein M. (VII. Sip u.-20.) ugyanotti házra vonatkozó módositott tervek jóváhagyattak;

c) **jóváhagyásra ajánltattak:**

69972. Bruckbauer Mátyás a II. Pasarét 6701. hrsz. a.
71164. Pless Mór az I. Budakeszi-ut 8060. hrsz. a.
73448. Dénes Manó a IX. Tüzoltó-u. 9104. hrsz. a.
44646. Mittersdorfer Elza a VIII. Dobozi-u. 6501. hrsz. a.
75089. Stirling Kálmán a X. Gyömrői-ut 8494. hrsz. a
78218. Modern és Breitner az V. Deák Ferenc-tér 658. hrsz. a.
73430. Schiffer Mórné a VIII. Baross-utca 6565. hrsz. a.
73428 Kohn Rezső az V. Váci-ut 140. sz. a.
75101. özv. Nick Györgyné a III. Szemlőhegy 5946. hrsz. a.
69969. Hochstein Károly az I., Budaeörsi-ut 12345. hrsz. a.
75149. Nay és Róna a X., Ihász-utca 7993. hsz. a.
77457. Fischer Bernát a VII., Király-utca 85. szám a.
49747. Klein J. D. a VI., Angyalföldi-ut 1707. hrsz. a.
71191. Müller testv. az V., Klotild-utca 22. szám a.
63751. Schmidt Miksa az V., Pozsonyi-ut 5. szám a.
44936. Salzer Albert a VI., Teréz-körut 22. szám a
64679. Özv. dr. Steiner Samuné az I., Logody-utca 1878|1. hrsz. a.
76729. Godnautz Károly az I., Alkotás-utca 12959. hrsz. a.
62213. Dreher Antal a X., Ihász-utca 8442. hrsz. a.
57521. Kubesch Béláné a VIII., József-utca 6309 hrsz. a.
80494. Brodesser János a X., Kada-utca 8174. hrsz. a. házra vonatkozó tervek;

d) **gépekre és felvonókra:**

56258. Dr. Pajor vizgyógyintézet (VIII. Vas-utca 17.)
60840. Dr. Egger Leo (VI. Révay-utca 12.)
63490. Magyar textil festő gyár r.-t. (III Szentendrei-ut 8123. hrsz.)
40003. Jakab Jenő (VII., Kerepesi-ut 60.)
48183. Berger Károlyné (V. Hollán-utca 1236|3. hrsz.)
76712. Freissler Antal (VI. Andrássy-ut 25)
37255. Szirch Imre (VII. Ovoda-utca 4344. hrsz. a.)
76774. Kovács Henrikné (VII. Szövetség-u. 3)
54218. Salvendy Ferenc (VII. Kertész-utca 25.)
38535. „Watt" gyár (Csáky-u. 19. sz.)
68706. Král Gyula (III. Lajos-u. 77.)
69968. Kurbel József (VII. Peterdy-u. 32.)
64629. Freissler Antal (VIII. Luther-u. 3.)
65978. Auerl Ignác (VIII. Rákóczi-ut 11.)

e) **elutasittattak:**

78270. Wabits Lujza a VII. Erzsébet királyné-ut 1794 hrsz. a.
55188. Reisz Dávid a VI. Hunyadi tér 3999. hrsz. a.
60897. Ürmössy Miklósné a II. Ostrom-utca 19. sz. a.
71173. Baumfeld Zsigmond a VIII. Rökk Szilárd-utca 20. sz a.
76732. Máv. nyugdijintézete a VI. Andrássy-ut 25. sz. a. házra vonatkozó tervei.

Pályázatok tervkészitésre.

Kórház tervezés Marcaliban. Somogyvármegyei Marcali nagyközségben ujonnan épitendő közkórház terveinek elkészitésére pályázat hirdettetik. A pályázati tervek aláirás nélkül, zárt jeligés levél kiséretében lepecsételve, átvételi elismervény mellett, május 31-én d. u. 5 óráig a marcali járás főszolgabirájához, mint a marcali közkórház választmányi elnökéhez nyujtandók be. Postán érkező pályatervek csak ugy vétetnek figyelembe, ha azok a fent jelzett végső határidőig érkeznek a közkórház választmányi elnökéhez. A helyszinrajz és épitkezési programm a marcali járás főszolgabirói hivatalában dijtalanul szerezhető be. Az épitkezés összköltsége, — a kórházi belső felszerelés nélkül, — de beleértve az épitési telek szabályozását, udvar rendezését, parkozását, vizvezetéki és csatornázási, deritési, valamint fütési, szellőzési és villamvilágitási berendezését, 100 000 koronánál több nem lehet. A pályatervek 1:200 mértékben készitendők, még pedig minden különböző épület minden emeletsorának egy-egy alaprajza, az egymástól eltérő homlokzatokról egy-egy homlokzati rajz és a tervezet megértéséhez szükséges metszetrajzok. Az egész épületcsoport elhelyezését feltüntető helyszinrajz 1:1000 mértékben készitendő el. A tervekhez az összes munkálatokra, kiterjeszkedő, részletes műleirás és a beépitett köbtartalom szerint számitandó költségvetés melléklendő. A 100.000 kor. épitési összegben az épitési programmban közelebbről meghatározott összes épületek, valamint a telekszabályozás, udvarrendezés, parkozás, vizvezetéki, csatornázási, deritési, fütési, szellőzési és világitási berendezések költségei is bentfoglaltatnak, mindezek költsége azonban külön kimutatandó. A köbtartalom a pincefenék vonalától a főpárkány felső éléig, illetve az alá nem pincézett épületeknél a járdavonaltól a főpárkány felső éléig számitandó, melybe azonban a főépület központi fütés berendezésének költségei bele nem értetnek. A már szabályszerüen benyujtott tervek vissza nem adatnak, a pályaművek a benyujtás sorrendje szerint fognak felbontatni s a benyujtástól számitott egy hónapon belül megbiráltatni. A biráló-bizottság által legjobbnak elismert pályaterv 300 kor. jutalomban részesül s ezenkivül jogában áll a kórházi választmánynak a pályadijat nem nyert tervek bármelyikét a biráló-bizottság ajánlatára 200 koronáért megvenni. A dijazott vagy megvett tervek a marcali-i közkórház korlátlan tulajdonába mennek át és az azokban foglalt eszmék bármelyikét az épitéssel, illetve a kiviteli tervek elkészitésével megbizandó épitész felhasználhatja. A pályázat eredménye felett — felebbezés kizárásával — végérvényesen a kórházi választmány által kiküldött biráló-bizottság dönt. A biráló-bizottság tagjai: Lehner Vilmos főszolgabiró, mint a kórházi választmány elnöke, Dépold Béla főmérnök, a kaposvári m. kir. államépitészeti hivatal főnöke. Dr. Szaplonczay Manó Somogyvármegye tiszti főorvosa, Dr. Fülöp István a marcali-i közkórház igazgató-főorvosa. A marcali közkórház választmányi tagjai.

A belvárosi takarékpénztár tervpályázata. A Belvárosi takarékpénztár igazgatósága mult héten döntött a „párizsi ház" helyére épitendő székházra hirdetett tervpályázat ügyében a Magyar Mérnök- és Épitész-Egylet kiküldöttei véleményének meghallgatása után. Az igazgatóság a beérkezett 43 terv közül hármat, u. m. a 2., 13. és 38. számu pályamüvet egyenkint 6000 koronával dijazta és ötöt, u. m. az 5., 8., 18., 21. és 42. számu pályaműveket egyenkint 2000 korona árban az intézet részére megvásárolta. A jeligés levelek felbontása után kitünt, hogy a 2. számu „Vis-á-vis" jeligéju münek szerzői Korb és Giergl, a 13. sz. „Párosan" jeligéju mű szerzői Hübner Jenő és Mészner Sebestyén, a 38. sz. „Méhkas B. T." jeligéju mű szerzői: Bálint és Jámbor, az 5. sz. „Bank" jeligéju mű szerzői: Papp Gyula és Szabolcs Ferenc, a 8. sz. „Dante" jeligéju mű szerzője: Löbl Ferenc (Bécs), a 18. sz. „A pénz hatalom" jeligéju mű szerzője: Hubert József, a 21. sz. „City" jeligéju mű szerzője: Pauer János és a 42. sz. „Risparmiamo" jeligéju mű szerzője: Pártos Gyula épitész. A pályázatra benyujtott többi tervet a pályázók az intézetből elvitethetik.

Az ujpesti államvasuti internátus tervpályázatának határidejét április 30-áig meghosszabbitották, amit különben már lapunk mult számában a „Lejáró tervpályázatok" cimü rovatban közzétettünk. E körülményre azonban még e helyen is felhivjuk a pályázó épitészek figyelmét.

Jegyzői lak tervezése Dolhán. Máramaros vármegyei Dolha község uj jegyzői lakást szándékozik épiteni 16000 korona körüli költséggel. A kivitelre elfogadott terv és költségvetés dijaztatik. Felkéretnek pályázni szándékozók, hogy tervezetüket április 15-éig a dolhai körjegyzőhöz küldjék be.

A kecskeméti állami elmegyógyintézet tervpályázatának eredményére vonatkozólag, melyet lapunk utolsóelőtti számában közöltünk, megjegyezzük, hogy a „Humanitás" és kettős körben vörös kereszt jeligéju tervek szintén megvétettek. Az előbbi münek Ybl Lajos és Jakabffy Zoltán épitészek a szerzői, a kettős körben vörös kereszt jeligéju mű szerzője pedig Schoditsch Lajos épitész. A pályamüvek a Magyar Mérnök és Épitész Egylet helyiségeiben két hétig közszemlére tétetnek és csak ezen két hét letelte után lesznek visszavehetők a belügyminiszteriumból.

Lejáró tervpályázatok.

Ápr. 15. Cs. kir. hadügyministerium; hadügyministeri palota tervezés Költség 8.000.000 k. Dijak. I. dij 20.000 kor. II. dij 15.000 k. III. dij 10—10.000 k. (50.)
„ 30. M. kir. államvasutak igazgatósága internátus tervezés Ujpesten. Költség butorzat és gépek nélkül 600.000 k. Dijak: I.. 1500 k., II. 1000 k., III. 700 k. Megvételi dij: 400 k. (10.)
„ 30. Bartha Miklós szobor-bizottság: Bartha Miklós szobra. Költség 35.000 k. (4.)
Máj. 20. Kaposvár város tanácsa: szinkör tervezés. Költség 120.000 kor. Dijak 800, 500 és 200 kor. Megvételi dij 200 kor. (12.)

* A zárjelben foglalt számok azon lapszámainkat jelzik, melyekben az illető tervpályázatok közzététettek.

Pályázatok állásokra.

Betöltött mérnöki állás. Budafok községben rendszeresitett mérnöki állásra a március 25-iki pályázaton Winkler Vilmos székesfehérvári városi főmérnököt választották meg. Nevezetten kivül még Dósa Kálmán jászberényi magánmérnök pályázott.

Kertész Henrik
mű-, épület- és géplakatos-mester
Budapest, VI., Aradi-utca 65. sz.
Készit: épület, gép és szerkezet lakatos-munkálatokat, tervek és rajzok szerint.
Költségvetések dijmentesen.

„SATORIN"-KŐHABARCS-ANYAG
Olcsó és kitünő épitkezési anyag. fagymentes, szintartó, kőkemény, plasztikus
Több szinben szállitja: SÁTORI-GYÁR BUDAPEST, IX., Dandár-utca 25.

Buziás állomásától Hittyiás, Rakovica, Kistopolovec és Nagytopolovec községek határain át a m. kir. államvasutak Topolovec állomásáig, esetleg ugyancsak Buziás állomásától Bachovár, Szirbova és Bázos községek határain át a m. kir. államvasutak Temesrékás állomásáig vezetendő rendes nyomtávu gőzüzemü h. é. vasutvonalra; a liptóujvári m kir. főerdőhivatalnak a nagylomnic—tátralomnici h. é. vasut Tátralomnic állomásából kiágazólag az épités alatt álló tátrafüredi keskenyvágányu h. é. villamosvasut Tátrafüred állomásáig és innen esetleg a csorbatói fogaskerekü vasut Csorbató állomásáig, továbbá ugyancsak Tátralomnic állomásból kiágazólag Matlárháza és a Késmárki itató érintésével Barlangligetig vezetendő keskenyvágányu gőz- vagy villamos-üzemü h. é. vasutvonalra az előmunkálati engedélyt egy évre megadta.

A Pozsonytól Vaskutacskáig vezetendő villamos vasut ügyében Engyeli Jenő engedményes, pozsonyi lakos és Pozsony város hatósága között ugy a területhasználatra, mint a hozzájárulási összegek tekintetében megegyezés jött létre. Az épités foganatba vételének most már nincsen semmi akadálya.

A léva—verebélyi vasut létesitése érdekében az érdekeltek ujabban ismét élénk tevékenységet fejtenek ki, mely a vonal mielőbbi kiépitését célozza. Legutóbb végrehajtó bizottságot küldöttek ki, mely a szükséges előmunkálatokat teszi meg és amelynek tagjai Kazy János, Leidenfrost Tivadar és Bódogh Lajos.

Szerb vasutépitkezések. Szerbiában ujabban igen élénk vasutépitési tevékenység folyik. Kiépités alatt áll a paracin—zajecari 103 km. hosszu vonal, a 7 km. hosszu zajecar—vrazogrici szárnyvonallal, mely utóbbi a Dunához vezető vrska—tsuka—radujevaci iparvasuthoz csatlakozik, továbbá a zabrezs—lajkovac—valjevoi 69 km. hosszu és a stalac—obilicevoi 18 km. hosszu vonalak. A 95 millió frankos uj kölcsönnel a következő vonalak kiépitése is biztositva van: Arandjelovac—Lajkovac 48·5 km, Kragujevac—Kraljevó 55 km., Belgrad—Obrenovae 32 km., Zajetsar—Negotin—Praovo 74 km. és Paratsin—Stalac—Krusevac—Kraljevo—Cacak—Uzice 176 km., mely legutóbbi vonalnak stalac—krusevaci vonalrésze már épités alatt áll.

Vizépitészet és szabályozás.

A komáromi Dunaszakasz szabályozása. A földmivelésügyi minister lapunk mai számában ujabbi árlejtést irt ki a komárom-ujvárosi rakpart, az erzsébetszigeti főgyüjtő körüli partrendezések, valamint a vágtoroki vizosztómü munkálatainak vállalatba adása céljából. Az ajánlatok a m. kir. földmivelésügyi ministerium házi pénztáránál Budapesten március 26-án d. e. ½12 óráig nyujtandók be.

Épitő munkálatok.

A fővárosban.

Csatornázási és kövezési munkák. Budapest székesfőváros tanácsa árlejtést hirdetett a VI. ker. Mohács-utca és Lehel tér egy részében, a Szent László-utca egy részében és a VIII. ker. Vas-utcában tervezett csatornaépitési munkára, valamint a VI. Erzsébet-királyné utja egy részének, a Mohács-utca és Lehel-tér egy részének és a IX. ker. Földvári-utcának kövezési munkáira. Az ajánlatokat a tanácsi II ügyosztályban április 14-én d. e. 11 óráig kell beadni.

Kőanyag szállitás. Budapest székesfőváros tanácsa árlejtést hirdetett az 1908. évben végre hajtandó kövezetjavitási, uj kövezési és utépitési munkálatokhoz szükséges 75.500 drb. 18 | 18 cm. méretü felsőlappal biró 13 | 14 cm magas csonkagula alaku gránit, vagy bazalt fejkő, valamint a VI. ker. Lehel-utca és Aréna ut egy-egy részén végrehajtandó burkolási munkához szükséges 139 700 db. 18 | 18 | 14 cm. méretü gránit vagy bazalt kockakő szállitására. Az ajánlatok a tan. II. ügyosztályban április 3-án d. e. 11 óráig nyujtandók be.

A vidéken.

Utépités Szatmármegyében. Szatmárvármegye alispánja lapunk mai számában árlejtést irt ki a nagykároly—dengeleg—érendrédi th. közut kiépitésénél végzendő kőpálya előállitásra 125.322 kor. 34 fill., a műtárgyak épitésére 31.123 kor. 16 fill. és az uttesttartozékok épitésére 9854 kor. 80 fill. előirányzattal. Az ajánlatok a nagykárolyi m kir. államépitészeti hivatalhoz április 8-án d. e. fél 11 óráig adandók be. Ajánlat tehető munkacsoportonként külön-külön vagy együttesen.

Óvoda épités Sásony községben. A Moson vármegyei m. kir. államépitészeti hivatal lapunk mai számában árlejtést hirdetett a Sásony községben létesitendő állami óvoda épitésére. A 9960 kor. 69 fillérrel előirányzott épitkezés elvállalására vonatkozó ajánlatok Sásony község előljáróságához április 8-án d. u. 3 óráig adandók be.

Utca kövezés és csatornázás Szenic községben. A vágujhely—sasvári th. közut 46·300—46·500 km. szakaszán Szenic községben levő Fortnya-utcának csatornázását és ezzel kapcsolatos kövezését az alispáni hivatalban Nyitrán március 9-én tartott árlejtés alapján Pokorny János nagytapolcsányi vállalkozó kapta meg 14.455 kor. 78 fill. vállalati összeg mellett.

Takarékpénztári épület Gyulán. A Békésmegyei takarékpénztár uj intézeti házat épittet Gyulán, melynek terveit Szántai Lajos aradi épitész készitette.

Fürdőgyógyintézet épitése Trencsént plicen. A hadügyministerium uj katonai fürdőgyógyintézetet fog épittetni Trencsénteplicen a legénység számára. Az épitkezés 200.000 koronával van előirányzatba véve s ebből 70.000 korona már az idei költségvetésbe felvétetett.

Uj gyártelep Piszkén. Esztergommegyei Piszke községben Miskolczi és tsa cég aszbeszt cement-pala gyárat szándékozik épittetni. Az épitési és telepengedélyezési tárgyalást e hó 9-én tartották meg.

Vendéglő átalakitás Breznóbányán. Breznóbánya város közgyülése elfogadta Jakab Pál losonci épitésznek a nagyvendéglő atalakitására kidolgozott terveit és megbizta a város tanácsát, hogy az átalakitási munkálatokra árlejtést hirdessen. A város tanácsa április hó 20-ika körüli időben fogja a versenytárgyalást megtartani.

Téglagyár épités Turán községben. E hó 8-án uj részvénytársaság alakult Ruttkán és pedig „Felsőmagyarországi mész- és mészhomokkötéglagyár r. t." cimen. A társaság alaptőkéje 200.000 korona és székhelye a kassa-oderbergi fővonal mentén fekvő Turán község lesz. A gyárat a tervezők az árvamegyei Kralovánban tervezték, de ott oly akadályok merültek fel, hogy a társaság kénytelen volt Turócvármegye területére áttenni székhelyét. Az igazgatóság tagjai lettek: Dr. Reicher Vilmos, Feldmann József, Freyer Leó, Pollacsek Nándor és Wachsberger Lipót.

Kulturpalota épités Komáromban. Az állam 1908. évi költségvetésében 100.000 korona szerepel a Komárommegyei könyvtár és muzeum részére. Ebből az összegből kulturpalotát épitenek.

Községház épités Lámk réven. Szebenmegyei Lámkerék község előljárósága 9790 kor. 76 fill. költséggel uj községházat épittet.

Városház epités Szegeden. Szeged város tanácsa mult heti ülésén felhivta a második városháza épitése ügyében kiküldött bizottságot, hogy jelöljön ki az épület számára helyet, hogy rövid időn belül javaslatot tehessen a közgyülésnek az épitésre vonatkozólag.

Kórház épités Szegeden. A Szegeden létesitendő uj városi közkórház ügyében a helyszini tárgyalást a belügyi és kereskedelemügyi ministeriumok kiküldötteinek résztvételével a legközelebb megtartják.

A pécsi államvasuti műhelytelep ujjáépitése. A m. kir. államvasutak igazgatósága a pécsi műhelytelepet a kihelyezés alkalmával kibővitteti. Már foglalkozik is az uj műhely létesitésének kérdésével és ez ügyben érintkezésbe lépett a várossal a telek kérdésének megoldása végett. A fütőházon kivül lakóházakat is épittet a Máv. a személyzet részére. A műhely 500 munkás foglalkoztatására lesz berendezve. Az előmunkálatokat és a tervek kidolgozását még ez évben befejezik.

Tanyai iskolák épitése Nagykálloban. Erre az épitkezésre vonatkozólag lapunk mult számában megjelent árlejtés szövegébe — az ajánlatok beadására kitüzött határidő március 24-ike helyett — tévesen április 24-ike került be. A vállalkozni óhajtók a 33889 k. 50 fillérrel előirányzott császárszállási iskolák épitésére zárt ajánlataikat Nagykálló község előljáróságához március 24-ének déli 12 órájáig szivesked-jenek beadni.

A marosvásárhelyi ev. ref. kollegium épitése tárgyában e hó 11-én döntött a kollegium előljárósága, még pedig olyképen, hogy a vállalatot ifj. Csiszár Lajos marosvásárhelyi épitőmesternek itélte oda. Az alapozási munkákat a vállalatnyertes a napokban megkezdi.

Iskolák épitése Miskolcon. Miskolc város tanácsa a közgyülés elé terjesztette a Kun József és Szent-István utcákban létesitendő áll. elemi iskolák épitési terveit és költségelőirányzatait és egyben az épitésre vonatkozó árlejtés kiirását javasolta. A költségelőirányzat szerint a két iskolának épitési költsége 435183 kor-ra rugna. A közgyülés a Kun-Jozsef-utcai iskola épitési terveit és költségelőirányzatát elfogadta, a Szent-István utcai iskola épitésére vonatkozólag a közgyülés elhatározta, hogy a terveket a tanács utján szakértővel felülvizsgáltatja és az épület diszes kiállitását egyszerüsitteti, miáltal a 187000 korona épitési költség redukálódna. A terveket Galter János városi mérnök készitette.

Hidhelyreállitás Esztergomban. Az esztergomi Mária Valéria Dunahid III. és IV. nyilása falazatának és a fakockaburkolat részleges kijavi-

Kartellen kivüli parket
gyári raktár.
Politzer és Oklejszky
Budapest, VII., Bethlen-utca 14. sz.
Elvállal mindennemü parket- és padozati munkákat.
Aszfalt-parket különlegesség. Telefon 61—92.

ZIMMERSPITZ VILMOS
mázoló, fényező és aranyozó vállalata
Budapest, VII., Alsóerdősor-u. 22.

Elvállal: Épületek, portálok és butorok mázolását és fényezését minden kivitelben jutányos árak mellett.
TELEFON 87—31. TELEFON 87—31.

59935. Mandl Armin a VII., Wesselényi-utca 27. sz. a.
47213. Surány János a III., Kis Celli-utca 1576. hrsz. a.
38515. Lov. Beer Vilmos a VIII., Vig-utca 5719 hrsz. a.
56303. Incze József a II,, Törökvész dülő 5737. hrsz. a.
37233. Fach Tamás az I., Németvölgyi-ut 12764. hrsz. a.
55154. Holley Jánosné a III.. Zöldmáli-ut 5839. hrsz. a.
63452. Kollátor Miksa a II, Vérhalom 6500. hrsz. a.
63472. Magyarországi vas- és fémmunkások szövetsége a VII., Thököly-ut 2828 hrsz. a.
48224. Dr. Egger Leó a VI, Révay-utca 3789. hrsz. a. házra vonatkozó tervei;

d) **gépekre és felvonókra:**

45802. Veröczi Károly (IX. Tűzoltó utca 8903. hrsz).
54224. Munk Mór (V., Sas-u. 3).
49739. Eliás Mór (V., Sas-u. 12.).
47201. Szűsz István (VII., Bethlen-utca 29.).
54225. Br. Hammerstein Richárd (IV., Ferenc József-rakpart 17. sz.).
56285. özv. Pataky Károlyné (I.. Városmajor-utca 45. sz. a.)
57518. Szabó Ármin (X. Szállás-utca 13.)
66129. Gállik Lajos (VII., Kertész-utca 8.)
45767. Gold és tsa (VII., Akácfa-utca 13.)
37690. Fehér Miklós gépgyár r. t. (V., Révész-utca 5.)
45828. Bettelheim Miksa (V., Váci-körut 16.)
45829. Freissler Antal (IX., Szvetenay-utca 8765. hrsz.)
45860. Lift felvonó gyár (VI. ker., Révai-utca 12.)
45861. Konn Lajos (IX. Angyal-utca 7.)
47202. Budai irgalmas rend (II. Margit-körut 5.)
29026. Ott és tsa (I. Alkotás-utca 12.)
41902. Schöntag Gyula (VI., Eötvös-utca 33.)

e) **elutasittattak:**

39057. Lipner és Tausz a VIII., Tisza Kálmán-tér 5809 hrsz.
47658. Szent István társulat a VIII, Szentkirályi-utca 28.
40411. Leitgeb János a IX., Soroksári-ut 9644 hrsz.
62138. Lovag Beer Vilmos a VII., Franciaut 26. sz.
53425 Fischer Bernát a VII, Király-utca 4741. hrsz.
49727. Friedmann Adolfné a VI., Hungáriaut 1774. hrsz.
49729. Sigray Pál az V., Visegrádi-utca 1280 | 5. hrsz
43443. Krupicska Alajos a VII, Hársfa utca 34. sz.
53372. Kattler Bernát a VII., Jósika-utca 4.
44943. Miklós és Wirth a VI., Bence-utca 1529 | 2. hrsz. a. házra vonatkozó épitési tervek.

Pályázatok tervkészitésre.

A turkevei polgári fiu és leányiskola március 1-iki határidővel lejárt tervpályázatára beérkezett 16 tervezőtől összesen 24 pályamű a következő jeligékkel: „Haladás", „Öröm iskolába járni", „Természetes tudomány", „Előre", „Küzdj", „Tanuljunk", „Kunság", „Keviben épülne", „Szülőföld", Egy vöröskőr, „Modern". „Trefort", „Tanügy", „Közoktatás" „Keve" és „Bene cogitó?", melyek közül a biráló bizottság és ennek javaslatára a városi képviselőlestületi közgyülés Komor Arnold kir. főmérnök, a szolnoki m. kir. államépitészeti hital főnöke és városi mérnök birálata alapján a hirdetett 400 és 200 kor. jutalomdij egyesitetvén, az két egyenlő összegben a „Bene cogito?" és „Keve" jeligéju terveknek. mint a beérkezett tervek közül legjobb és legsikerültebb két tervnek itéltetett oda. Mindkét terv tervezője: Dobovszky József István szentesi épitész.

A kecskeméti állami elmegyógyintézet tervpályázatán beérkezett pályamüvek felett már döntött a biráló-bizottság. A 6000 kor. első és 4000 kor. második dijat egyesitették s azt Korb és Giergl és Bálint és Jámbor épitészek tervei megosztva kapták. A 2000 kor. III. dijjal Lechner Ödön és Sebestyén Arthur épitészek tervét jutalmazta a jury. Megvételre ajánlttattak egyenként 1000 kor-ért Hübner Jenő és Kőrössy Albert épitészek tervei. A „Humanitas" és kettős körben vörös kereszt jeligéju tervek dicséretben részesültek.

Szinkör tervezés Kaposvárott. Kaposvár r. t. város pályázatot hirdet egy nyári szinkör terveinek elkészitésére. A pályatervek 1 : 100 méretben készitendők és pedig minden emeletsornak egy-egy alaprajza, az épület egymástól eltérő homlokzatairól egy-egy homlokzati rajz és a tervezet megértéséhez szükséges metszetrajzok. A tervezethez részletes költségvetés melléklendő, melynek árai a helyi viszonyokhoz alkalmazkodjanak, továbbá egy rövid műleirás. Az épités összköltségei, a 120.000 koronát nem haladhatják tul. Ezen költségekben nem foglaltatnak a nézőtér és szinpad berendezési költségei, valamint a központi fütés és a szükséges vizvezetéki berendezés sem, mely utóbbi berendezések anyag szükséglete azonban a költségvetésben felsorolandó. Az épités programmja a városi mérnöki hivatalnál dijtalanul átvehető. A pályatervek jeligés levelek kiséretében lepecsételve május 20-án a polgármesteri hivatalban nyujtandók be. A legjobbnak talált pályatervek közül az első 800 kor. a második 500 kor. a harmadik 200 kor. jutalomban részesül. A jutalmazott tervek a város tulajdonába mennek át, s a nem dijazott tervek bármelyike a biráló bizottság ajánlatára a város részéről 200 koronáért megvehető. A pályaterveket hét tagból álló biráló bizottság bontja fel és birálja el. Ezen bizottság a következő tagokból áll:

a) a város által kiküldendő 4 tag.
b) a kaposvári mérnök- és épitész-egylet 3 tagja.

Lejáró tervpályázatok.

Márc. 31. M. országos képzőművészeti tanács: a római magyar művészház 3000 kor. festőművészeti és 4000 kor. szobrászati ösztöndija (3.)
„ 31. Krassó-Szörény várm. alispánja: Kórház tervezés Lugoson. Költség belső felszerelés nélkül 600.000 kor. Dijak: I. 1500 k. II 1000 k., III. 600 k. Megvételi dij 400 k. (6.)
Ápr 1. Magyarkanizsa község előlj: városház tervezés. Költség 250.000 kor. Dijak: I. 700 kor. II. 400 Megvételi dij 300 kor. (3)
„ 1. Sátoraljaujhely város tanácsa: eszmei pályázat városi épületek terveire. Dijak: 1200 és 600 kor. (5.)
„ 15. Cs. kir. hadügyminister um: hadügyminister palota tervezés Költség 8.000.000 k. Dijak. I. dij 20.000 kor. II. dij 15.000 k. III. dij 10—10.000 k. (50.)
„ 15 M. kir. államvasutak igazgatósága internátus tervezés Ujpesten. Költség butorzat és gépek nélkül 600.000 k. Dijak: I.. 1500 k., II. 1000 k.. III. 700 k Megvételi dij: 400 k. (10.)
„ 30. Bartha Miklós szobor-bizottság: Bartha Miklós szobra. Költség 35.000 k. (4.)

* A zárjelben foglalt számok azon lapszámainkat jelzik, melyekben az illető tervpályázatok közzététtettek.

Tagositások.

Prépostfalva. [Nagyküküllő m.] A prépostfalvai részleges határtagositási ügyben az előmunkálatok megkezdése, u m képviselet rendezése, mérnök választása és költségelőirányzat elkészitése az általános határtagositási ügyben készült munkálatoknak alapul leendő elfogadása végett határidőül március 26-ik napjának d. e. 8 órája tüzetik ki Prépostfalva községházához. A birtokrendező mérnökök felhivatnak, kik az ügyben a működő mérnöki teendőket elvállalni szándékoznak, a szerződési pontozatok előterjesztése mellett ajánlataikat az erzsébetvárosi kir. törvényszékhez, vagy az érdekelt felekhez küldjék be.

Mérnöki munkálatok.

Utcák és terek szabályozása. Bács-Bodrogvármegyei Kula község előljárósága pályázatot hirdet a községben az utcák és terek szabályozására vonatkozó műszaki müveletek biztositása céljából. Felhivatnak a pályázni óhajtó mérnökök, hogy irásbeli ajánlataikat március 30-ig nevezett község előljáróságánál nyujtsák be.

Vasutépitészet.

Előmunkálati engedélyek. A kereskedelemügyi m. kir. minister Zsoldos Ferenc gépészmérnök szentesi lakosnak a m. kir. államvasutak Szarvas állomásától Békésszentandrás érintésével Szentes r. t. város belterületén át a Tiszapartig, illetve a szentesi gőzhajóállomásig vezetendő 0·70 méteres keskeny nyomtávu, gőzüzemü h. é. vasutvonalra az előmunkálati engedély érvényét a lejárattól számitandó további egy év tartamára megujitotta; Hollós Jakab nyug. államvasuti főfelügyelő budapesti lakosnak a nagybánya—felsőbányai h. é. vasut Giródtótfalu állomásából kiindulólag Lacfalu, Dióshalmi, Lacház, Kápolnok-Monostor és Borkut községek határain át Magyarláposig esetleg innen folytatólag Macskamező, Dánpatak, Dombház, Drágasfalva és Blenkemező községek határain át a Szamosvölgyi vasut Galgó állomásáig vezetendő szabványos nyomtávu gőzüzemü h. é. vasutvonalra az előmunkálati engedély érvényét a lejárattól további egy év tartamára megujitotta és egyuttal tervbe vett vasutvonalnak esetleg Felsőbánya állomásából való kiágazására továbbá Magyarlápostól egyrészt Domokos és Rogoz községek határain át Oláhláposig, másrészt Magyarlápostól Domokos, Alsószőcs és Felsőszőcs községek érintésével Tőkésig vezetendő szárnyvonalakra is kiterjesztette; Gfrerer, Schoch és Grossmann budapesti vállalkozó cégnek a cég által tervezett titel—nagybecskereki h. é. vasutvonal Perlasz állomásától Farkasd és Torontálsziget községek érintésével a torontáli h. é. vasutak nagybecskerek—pancsovai vonalának Antalfalva állomásáig vezetendő szabványos nyomtávu gőzmozdonyu h. é. vasutvonalra; a szigetvár—kaposvári h. é. vasut részv. társaságnak a pécs—barcsi vasut Szigetvár állomásától Hobol község, Ujhobol, Győrszépe és Sikota-puszták, Várad és Bürics községek, Szentmihályfapuszta, Gyöngyösmellék község, Tóti és Pulkova puszta, Lakócsa község, Pfeiffer Kálmán, Gabar- és Rózsa-puszták, Drávafok-község, Körcsönye-puszta, Bogdácsa és Markóc községek, Vörös-puszta, Drávakeresztur község és Csali-puszta érintésével Sztára-községig, továbbá a fenti vonalból Gyöngyösmelléknél leendő elágazással Teklafalu község, Vitézi puszta és Endrőc község érintésével Kisendrőc majorig s ugyancsak Gyöngyösmellékről kiágazólag Szörény, Zádor, Potony és Tótujfalu községek érintésével a detkováctótujfalusi Drávavölghez s végül a pécsbarcsi vasut ugyancsak Szigetvár állomásától Dencsháza község érintésével Szentegát pusztáig vezetendő keskenyvágányu gőzüzemü h. é. gazdasági vasutvonalakra az előmunkálati engedély érvényét további egy év tartamára megujitotta; Schöffer József okl. mérnök, zombori lakosnak 1.) a m. kir. államvasutak Zombor állomás felvételi épületétől kiindulva a Bajai-uton, Bajai-utcán, Kossuth Lajos utcán, a Deák Ferenc-, Erzsébet- és Széchenyi Istvánközutakon és a Bajai-uton visszafelé — a városi diszkert megkerülésével — a felvételi épület előtt lefektetendő vágányokig; 2.) a fenti vonal 28-ik szelvényétől elágazólag az Apatini-uton a Ferenc csatornáig; 3.) a fenti vonal 23 ik szelvényétől elágazólag a Sztapári-uton, Névtelen-utcán, Sziváci-uton, Dob-utcán, Eötvös- és Széchenyi-közutakon át a Bajai-uti vonal 38-ik szelvényéhez leendő beágazással, valamint a Vásártéri megállóig leendő elágazással: 4.) a Deák Ferenc-körut és Kossuth-utca sarkától az Eötvös-köruti vonalba leendő beágazással; 5.) az Erzsébet- és Széchenyi-körut sarkától leendő elágaztatással a Bezdáni-utra s végül 6.) az Eötvös körutról elágazólag a Csonoplyai-ut és a Nagytemető utcán át a nagy szerb temetőig vezetendő rendes nyomtávu villamos üzemü városi vasutvonalakra kiadott előmunkálati engedély érvényét további egy év tartamára megujitotta; a magyar délkeleti h. é. vasut részvénytársaságnak vasutvonalának

annak komplementer színe: a vörös. A vörös, amely a mult királyvárásában, királykoronázásában is mindenkor a pompa színe volt.

A millenáris emlék oszlopa angyalostul vörös obeliszkben áll és arkádjai ívét két vörös tömeg rejti magában. Együtt hatalmas monumentálitással rendelkeznek. A Körön dőn négy lángoló vörös gömbben szunnyad a királyszobrok közül négy, melyekről a mende-monda a háború előtti időben azt mondta, hogy a pesti ember azért utazik el könnyen e városból, hogy ne kelljen azokat látnia. A négy vörös gömb a négy világrészt jelképezi (az ötödiket diktatorikusan elintézték).

A városligeti tó sekély vizét Maróti lecsapolta, hogy művészete erejével pittoreszk szigetcsoportot építsen a Rákospatak vizéből újra megtelt tó közepére. A Nyugati pályaudvar előtt árbocerdőről leng a vörös szalag s ez a londinagyűrű szép példája annak, hogy milyen finoman levegős vonal és színjáték érhető el csekély eszközzel. A Deák-Ferenc-téren a „Nemzeti áldozatkészség szobra" egy lépcsőgarmada magja lett, amely praktikus pódiumként ad helyet az utca sok emberének. A Kígyó-téren két diadalkapuszerű alagút művészi gondolat, de a tér asszimetriáját kellemetlenül hangsúlyozza.

A Vérmezőn imponáló emelvény.

A hidak lobogódíszben, a bejárati házikók májusfákkal, drapériával, az Erzsébethíd lánclehorgonyzó pillérein a munka jelképe gyanánt egy-egy hatalmas fogaskerék. A Nemzeti Palota koronáján l'art appliquèe: hat méteres frigiai sipka. A vörös selyempapirossal leragasztott ablakok átszűrődő mély fénye estére mesevilágot varázsolt elénk.

A díszítés költsége kereken négy milliom, mely összegben bennfoglaltatik az anyagok ára, a munkabérek, fuvarozás, a művészek honoráriuma. A nagy területet felölelő dekorálást és annak gazdagságát tekintve, ez az összeg nem nagy. A mult évben az orosz bolsevikiek moszkvai ünnepsége 10 milliom rubelbe került. Viszont igaz, hogy a háború által kiszipolyozott országban anyaginséges időket élünk, a termelés alig képes megindulni. Kérdjük tehát, nem jelent-e nemzetgazdasági szempontból nagy értékveszteséget a sok földolgozott anyag? Mondhatjuk, hogy nem. A legnagyobb mennyiségű két anyag: a vörös szövet és a fa. A felhasznált szövet kizárólag megfestett papiros-szövet volt, melyből sok százezer méter van Budapesten raktáron. Nálunk belőle gyorsan pusztuló zsákokat még igen, de ruhát már nem akart senki sem csináltatni. A fával pedig úgy állunk, hogy a londinákra a fölhasználás minimális értékcsökkenést jelent; majdnem 100%-ban a régi értéket képviselik. A deszkának mindössze 20—25%-a vesz el építő szempontból, — de viszont deszka alig került beépítésre.*) *Makoldy József.*

Petrik Albert fényképgyüjteménye előtt.

Üdvözöljük a Magyar Iparművészeti Társulat igazgatóságát, hogy néhai *Petrik* Albert értékes, rengeteg számú, páratlanul művészi és tiszta magyar vonatkozású építészeti fölvételeket tartalmazó fényképeit megszerezte s a nagyközönség számára hozzáférhetővé tette.

Az első benyomásunk e gyüjtemény kiállított első részletének (mely az egész gyüjteménynek körülbelül 1/3 részét tartalmazza) szemléletekor a megdöbbenésé: hogy lehet az, hogy idáig ennyi kincs elásva, eltemetve, ismeretlen volt?! Hogy lehet az, hogy Magyarországnak ennyi drágaságáról nem volt tudomásunk eddig? Nem volt munka, könyvkiadvány, mely a nagyközönség számára Magyarország műtörténeti becsű építészeti remekműveit föltárta volna! Jellemző a magyar építészkultura gyöngeségére és erőtlenségére, hogy még azokat a kincseinket sem tudtuk megbecsülni és közismertté tenni, melyek — miként ezek az előttünk levő művészi fölvételek is igazolják — bármely kulturnemzet hasonló építészeti maradványaival fölvehetik a versenyt. Mert az építészkultura föladatához tartozik az is, hogy művészi becsű, honi vonatkozású építészeti fölvételekből alkalmas formájú és olcsó kiadványokat bocsásson a nagyközönség rendelkezésére, hogy az azokból megismerje, megszerezze és nagyra becsülni megtanulja a magyar mult építészeti remekműveit.

Az egész világ könyvpiaca tele van a művelt Nyugat minden nemzetének közkincseit alkotó építészeti műemlékeiről készített felvételeket tartalmazó kiadványokkal, melyek az illető ország messze múltba nyúló kulturáját vannak hivatva hirdetni az egész világon. Ezek a kiadványok tették bámulttá és becsültté az illető nemzeteket.

És Magyarországon? Történt-e itt valami a múltban ez irányban? Sajnos semmi, absolute semmi.

A Műemlékek Országos Bizottsága adott ki néhány díszkötetet, ami karrikaturája éppen amaz elvnek, amit elérni a jelzett kiadványoknak célja volna.

Ezek az óriás kötetek közkézen egyátalán nem forogtak, porlepetten hevertek néhány kiváltságos könyvtár polcain, de ezekből ugyancsak nem ismerhette meg sem laikus, sem szakértő Magyarország műemlékeit. Ha már a hazai közönség is nehezen férhetett hozzá, annál kevésbbé a külföldi publikum. Bizony mondom, ezek a Petrik-féle képek, így amint előttünk vannak, minden hosszú lére eresztett szöveg nélkül több hasznot hajtottak volna a magyar kulturának, mint az óriás áldozatokkal járt mázsás kötetek.

Micsoda bűnös könnyelműség, nemtörődömség kellett ahhoz, hogy ennyi kincset, amit a mi derék *Petrik* Albert barátunk elénk tárt, elkótyavetyélni, semmibe venni engedtünk! Kinek a kötelessége lett volna ezeket összegyüjteni és kiadni, ha nem a Műemlékek Országos Bizottságának? És ha nincs egy ideális lelkű, éles látású, művész érzésű építészfotografusunk, amilyen Petrik volt és nincs egy Iparművészeti Társulatunk, mely e drága gyüjtemény értékét fölfedezze, akkor Magyarországnak a külfölddel vetekedő műemlékeiről máig sincs tudomásunk sem nekünk, sem a külföldnek.

Mulasztásainkat e téren jóvá kell tennünk. Ime, itt vannak készen, rendezve e nagyszerű fotografiák, csak kiadásukról kell gondoskodni. És nem szétszórva, hanem egységesen, rendszeresen. És nem ezrekbe kerülő díszpéldányokat kérünk, hanem kicsi, sorozatos, olcsó tömegkiadványokat, melyekkel el kell lepni a könyvpiacot úgy itthon, mint a külföldön. E célból a képek alá több nyelvű szöveg is hasznos volna. Kíváncsiak vagyunk, mi fog itt történni?

*

Petrik Albert fényképgyüjteménye pedig nem arra való, hogy az egy-két hétig a közönség előtt álljon, hogy néhányan megnézzék, azután ismét elraktározzák és hozzáférhetetlenné tegyék. *Petrik* Albert képeinek sohsem szabad többé eltűnniök. Állandóan kiállított muzeális tárgyaknak kell lenniök ezeknek, mert többet érnek kulturhistóriai szempontból, mint más összehordott régiségek.

Miért nincs nekünk egy kulturhistóriai múzeumunk? Miért nincsenek összehordva remek másolatokban, fényképekben nemzetünk régi művészetének, jelesül az építőművészetnek kincsei, melyekkel a külföld előtt dokumentálni tudnók kulturánkat és annak magyaros, eredeti karakterét, mely éppen az építészeti remekművekben nyilatkozik meg?!

Miért nem gondolunk erre, hisz látnunk kell, hogy a külföld nem ismert bennünket, hogy úgy bánik velünk — épp most a béketárgyalások igazolják ezt — mint valami műveletlen, távol vadonban élő barbár néptörzsszel.

De *Petrik* Albert képgyüjteményének nemcsak muzeális értéke van, hanem pedagógiai szempontból, az építésznevelés szempontjából is megbecsülhetetlen értékű az.

Ma az építésznevelés reformmja van előtérben, mindenütt ezt tárgyalják. Legyen szabad *Petrik* Albert képgyüjteménye előtt állva néhány gondolatomnak kifejezést adnom. Hogy van az, hogy Magyarországnak annyi rejtett műkincse van és ezekről a leghivatottabbaknak, maguknak

*) Néhány díszítés képét a jövő számban. *A szerk.*

az építészeknek sincs tudomásuk? Hogy van az, hogy Egyptom, India, Mexikó stb. stb. építészeti emlékeit — hogy a görög és római emlékekről ne is szóljunk — pontosan kell ismerni a magyar építésznek, mert különben nem nyer diplomát, *de arról, hogy Magyarországon mily építészeti kincsek vannak, soha egyetlen szót sem hallhat a magyar főiskolákban?!*

Megismertették velünk a román és gót építészet fejlődését az egész művelt — Nyugaton, a legapróbb finomságokra is kitérve, de nyílt homlokkal merem állítani, hogy soha arról *nem hallottunk egy szót sem, mi történt ez irányban Magyarországon.* Be merem vallani azt is, hogy itt a *Petrik* Albert képgyüjteményében meglepetéssel ismertem meg néhány gyönyörű középkori emléket, melyekről azelőtt még említést sem hallottam soha.

Sokat lehetne e szánalmas mulasztásról beszélni, a magyar építésztanárok sovinizmusáról elmélkedni (tán az utóbbi magyaráz meg mindent!), de most nem ez a célunk. Csak azt kérdezzük, hogy van az, hogy a műegyetem rengeteg folyosóin nem találunk egyetlen egy magyarországi műemlékképet sem, vagy legalább is a multban nem találtunk! Hogy ismerhette volna meg az ifjú építésznemzedék hazája építészeti műemlékeit, hogy fejlődhetett volna ki benne a szeretet, vonzalom ezek iránt, mely a nemzeti érzésnek, a magyar ízlésnek lehetett volna forrásává?!

Ezeknek a *Petrik* Albert-féle képeknek ott van helyük a magyar műegyetem építészi szakosztályának folyosófalain, hogy az ifjúság állandóan szemlélje azokat, rajtuk fejlődjék, izmosodjék.

Fotografiamásolatokról van szó, tulajdonképpen alig kerül valamibe az egész és a várható eredmény fölmérhetetlen. De szükséges volna, ha valaki ezekre figyelmet fordítana, mert különben a régi sablonok szerint fog haladni minden.

*

Amint *Petrik* Albert fényképgyüjteményében bámulom Magyarország gyönyörű építészeti remekeit, melyeknek nagy része romokban hever, eszembe jut a rövid hír, mely tudtul adja, hogy a közoktatásügyi kormány a Műemlékek Országos Bizottságát föloszlatta. Szomorúság vett erőt a lelkemen, látván ezt a sok nagyértékű, romban heverő kincset; ki fogja ezeket helyreállítani, megóvni, a mult számára restaurálni? Mert az, hogy a társaság egyik-másik személye ellen joggal lehetett kifogást találni, nem az intézmény eltörlését követelte. Sok jót tett a Műemlékek Bizottsága, sok szépet őrzött meg a multból, igaz, hogy nagyon keveset ahhoz, amit meg kellett volna még tennie; de ennek nem lehet orvoslása az, hogy teljesen megszűnjék. Hát ki fogja helyreállítani a hátralévőket? Csak nem óhajtják az idő pusztító hatalmának prédájává tenni azokat?!

Petrik Albert fölvételei sürgős választ kérnek e kérdésekre.

Fábián Gáspár.

Közmunkaügyi minisztérium. (Vége.)

(A volt Mérnök- és Építész-Tanács fölirata a Magyar Népköztársaság miniszterelnökéhez január havában.)

Áttérve ezek után a közmunkaügyi minisztérium tervezetének, illetőleg ügykörének ismertetésére, az alábbi tárgyi csoportosításban közöljük azokat az állami adminisztrációs ágazatokat, melyek, vélekedésünk szerint, az új minisztériumból volnának intézendők. Ezen tárgyi csoportosítás jelentené egyúttal nagyjában azokat a főosztályokat, vagy szakosztályokat is, melyekre a minisztérium belső szervezete tagozódnék.

A fent említett csoportosítás a következő:

Közmunkaügyi minisztérium szervezete és ügyköre:

I. Út- és úti hídügyek. *Ügykör:* 1. Állami utak építése, fenntartása és felügyelete. 2. Törvényhatósági, városi és községi közutak ügyei; városrendezések idevonatkozó kérdései. 3. Közúti hídépítési ügyek. 4. Komp- és révügyek.

Átveendő hivatalok:

a) a kereskedelemügyi minisztérium összes úti és hídépítés osztályai; *b*) a pénzügyminisztériumból az állami hidak igazgatósága.

II. Építészi ügyek. *Ügykör:* 1. Városszabályozási kérdések. 2. Lakásépítési akció. 3. Állami magánépítkezési ügyek. 4. Törvényhatósági, városi és községi magánépítkezési ügyek. 5. Épületek installációs munkálatai (vízvezeték, csatorna. világítás, fűtés, felvonó stb.).

Átveendő hivatalok: *a)* a kereskedelemügyi minisztériumból a lakásépítési miniszteri biztosság és a magasépítési osztály; *b)* a pénzügyminisztériumból az állami munkásházak építési osztálya; *c)* a vallás- és közoktatásügyi minisztériumból az építkezési osztály; *d)* a belügyminisztériumból a műszaki főosztály idevonatkozó része; *e)* a földmüvelésügyi minisztérium gazdasági műszaki hivatala.

III. Mélyépítési ügyek. *Ügykör:* 1. Törvényhatósági, városi és községi vízvezetékek, csatornázások és szennyvíztisztítások. 2. Városrendezés idevonatkozó kérdései. (Átveendő a belügyminisztérium mélyépítési osztálya)

IV. Vízügyi szolgálat. *Ügykör:* 1. Kisvízi mederszabályozások. 2. Ármentesítés. 8. Belvízrendezés és lecsapolás. 4. Öntözés. 5. Vízrajzi szolgálat, hydrografiai felvételek. 6. Vízjogi szolgálat. 7. Hajózási csatornák, kikötők, zsilipek tervezése és építése.

Átveendő hivatalok: *a)* a földmüvelésügyi minisztérium vízügyi osztályai; *b)* a kereskedelemügyi minisztériumból a hajózó csatornák és kikötők tervezési irodája.

V. Energiagazdálkodás. *Ügykör:* 1. Vízierők tervezése, engedélyezése és építése. 2. Tüzelőanyag-gazdálkodás (szén-, nyersolaj-, földgázkészletek stb.). 3. Elektrotechnikai és gépészeti ügyek. (A tüzelőanyag gazdálkodás a jelenlegi szénkormánybiztos ügykörét is átvenné, egyébként a fenti szervezet teljesen új alakulat.)

VI. Bányászat és kohászat. *Ügykör:* 1. Bányahatóságok, bányászati közigazgatás. 2. Ásványolaj- és földgáz-bányászat értékesítésének előkészítése, érc- és szénbányászati kutatások. (Átveendők a pénzügyminisztérium bányászati, közigazgatási és bányakutatási osztályai.)

VII. Állami üzemek. (A M. Á. V., valamint a posta- és távirda vezérigazgatóság kivételével). *Ügykör:* 1. Kincstári bányászati üzemek (fémbányászat és kohászat, sótermelés, pénzverés stb.). 2. Vasművek. 3. Gépgyárak. 4. Egyéb állami üzemek. (Átveendők a pénzügyminisztérium kincstári üzemi osztályai.)

A fentiekben elősorolt ügykör és tagozódás indokolására még a következőket jegyezzük meg:

ad 1. Út- és hídügyek. Ezek nyilvánvaló közmunkaügyek és föltétlenül az új minisztériumba átveendők, különben is már meglévő minisztériumi osztályok egyszerű átvételéről van szó.

ad 2. Építészi ügyek. Az új közmunkaügyi minisztérium építészi osztályának ügykörébe volnának beosztandók: *a)* a városok és községek szabályozási kérdései, megjegyezvén, hogy a városszabályozási kérdések egyéb vonatkozásaiban (úti, mélyépítési stb. kérdések) az osztály a minisztérium egyéb illetékes osztályaival teljes egyetértésben volna köteles eljárni; *b*) az állami és közhatósági magánépítkezések előkészítése és építési programmja, úgyszintén az ez alapon megbízásra kerülő tervezések kiadására és ellenőrzésére vonatkozó intézkedések.

A közmunkaügyi minisztérium ilyen szervezete mellett a jelenlegi öt különféle minisztériumban működő és építészettel foglalkozó műszaki osztályok egységes vezetés alá kerülnének és egyöntetű eljárással irányíttatnék az ország összes hatósági építkezésének tevékenysége.

A tervezett beosztás egyúttal biztosítaná a városrendezési ügyek egységes és erőteljes kezelését, mely ügyeket ez idő szerint a belügyminisztérium és a fővárosra irányuló vonatkozásokban a különben is megszüntetni tervezett Fővárosi Közmunkák Tanácsa intézi.

ad III. Mélyépítési ügyek. A mélyépítési ügyek tisztán

A művészeti és társadalmi fejlődés párhuzamosságának törvényszerűségéről.

III. A képzőművészetek három korszaka.

Célunk ezúttal: megtalálni külön-külön jellegzetes sajátságát annak a három korszaknak, melyre a multkoriak szerint a keresztény művészet fejlődése tagolható (a renaissance előtti, a renaissance, a renaissance utáni korszak).

Mondottuk, hogy 1850 körül egyedül a festészet él igazán. Szobrászat és építészet pang. Amit különösen az építészeten észlelhetni: a régi stylusokat tanulja, utánozza. Midőn később az építészek ráeszmélnek szegénységükre s érezni kezdik, hogy föladatuk volna *saját* építészettel ajándékozni meg korukat s most ebből a szempontból tanulságos analógiákat keresve nézik a régi művészeteket, akkor kitűnik, hogy az empire, a rokoko, a barok, a renaissance, ha saját stylusa volt is korának, de nem volt merőben új stylus egyik sem, hanem megelőző vagy rég mult stylusok átformálása, fölelevenítése valamennyi. Új és saját stylusnak a keresztény művészet történetében csak a román és gót mondható. Ugyanehhez a román-gót korhoz vezet el az a fölfogás is, mely az építészet lényegét a téralkotásban, a belülről kifelé építésben látja. (A gót támpillér csak belülről érthető. A korai keresztény építészet megfeledkezik a façade-kiképzésről.) S ha most ebben a korban az új és saját és „igazi", mert téralkotó építészet korában szertenézünk, látjuk, hogy itt majdnem oly mértékben dominál az építészet a másik két képzőművészet fölött, ahogyan dominált 1850 körül a festészet. Vajjon lehet-e középső korszakunkra, a renaissance korára azt mondani, hogy itt a szobrászat dominál? Első pillantásra: nem. Hiszen valamennyi képzőművészet virágzik. De behatóbb kutatásra ki lehet mondani, hogy ennek a kornak építészete és festészete, szemben a korábbi és későbbi korokéval, bizony: szobrászi. A festészet azért, mert az élesen megrajzolt kontur uralkodik benne, mely a tapintható, a plasztikus formát érezteti. A fény és árnyék is csak ezt a célt, a formaéreztetést szolgálja a renaissance festészetében. Később, a barok korban, másként van. A kontur eltűnik, a formák elfoszlanak a fény és árnyék színes játékában, mely ekkor már nem eszköz: öncélja a festészetnek. A barok festészete festői igazán. A renaissance-é: szobrászi. És szobrászi az építészete is, szemben a középkoréval. A belülről kifelé építés helyébe, mint vezető gondolat, az épület testszerű volta lép. Egy minden részében szép, tagolt test: ez a renaissance épülete. Melynek külső felülete, epidermisze egyszerre fontossá válik: most építik ki a régi templomok façadeját.

A renaissance kora tehát, bár benne mindhárom művészet virágzik, szobrászinak mondható, mert festészete is, építészete is: szobrászi.

Hasonlóképp megállapítható, hogy nem csupán produkciója nagyságával dominál az első korban az építészet, a harmadikban a festészet, hanem azért is, mert a másik két művészetre rányomja a maga sajátos művészi fölfogásának bélyegét.

A renaissance utáni korban mindhárom művészet festői. Ugyanazok a sajátságok, melyek, mint láttuk, a barok festészetet elkülönítik a renaissanceétól, jellemzik e korban a másik két művészetet is. A szilárd, a határolt, a tapintható, plasztikus forma szépségének helyébe — miként Wölfflin „Kunstgesclichtliche Grundbegriffe" könyvében megmutatja, a szerte foszló formák, a megbontott konturok szépsége, a fény és árnyék játéka, a mozgás vibrálása lépnek — szobrászatban is, építészetben is.

S a renaissance előtti korban nemcsak quantitative alárendeltje az építészetnek a másik két művészet, hanem a szó szoros értelmében. Ezek a merev, kötött mozaikok, falfestmények, ezek a szigorú stilizált szobrok, ornamentumok, — csak az építészetben élnek, csak az építészet alkotta keretben képzelhetők — „építészek".

Összefoglalva: Helytelen, mert nem a lényegbe vágó a műtörténelem szokásos felosztó módja, mely évszázadonkint s egyazon sorrendben tárgyalja le a három képzőművészetet (pl. XV. század: építészet, festészet, szobrászat). Itt (a keresztény művészet fejlődésében) egy építészi, egy szobrászi s egy festői korszakot volna helyes megkülönböztetni.

Abból viszont, hogy ez a megkülönböztetés keresztülvihető, hogy tehát minden korban az egyik képzőművészet rányomja a bélyegét a másik kettőre és nem fordul elő, hogy egyazon korban festői festészet és szobrászi szobrászat együtt lennének, azt kell következtetni, hogy ezek mögött a fogalmak mögött: építészi, szobrászi, festői lényegesen különböző, összeegyeztethetetlen s gyökerükkel igen mélyre nyúló gondolkodásmódok rejlenek. Lássuk sorra őket.

1. Az építészi művészetfelfogás. Magja valóban az, amit az aesthetikusok megállapítottak; a téralkotás. Egy darab térnek a körülhatárolása, mely a létező világtól külön áll. A létezőtől való tudatos abstrakció, a természettel való szembehelyezkedés: ez az építészi kor első alapvonása. Ebből érthető a szobrászat, a festészet antinaturalisztikus iránya. Ebből az, hogy a festmények háttere nem adja tér illusióját. Hiszen a falon az fontos, hogy fal, hogy az építészi teret, ezt a külön, szent világot körülhatárolja; a perspektivikus kép átlyukasztaná a térhatárt s ugyanezt tenné az átlátszó ablak. Azért az üveg festve van, — a képek háttere arany, — az alakok elrendezésükkel, mozdulataikkal benn maradnak a fal síkjában. A fal: fal marad, az építészi tér egysége nincs megbontva.

2. A festői felfogás. Szintén abstrahál a létező világtól: a keret négy vonala közé zárja azt a külön, azt az emelkedett, tisztult világot, azt a két dimenziós síkra vetített darab három dimenziós természetet, melyben a festői korszak műélvezője épp oly teljességgel éli ki magát, mint az építészi korszakban az, aki a templomba lép. S amily élesen érezteti az építészi kor a határt, — a falat, — épp oly élesen a festői kor a keret vonalát. Kérlelhetetlenül önállóan metszi át az ábrázolt tárgyakat.

Itt is, amott is közös: a létező világról való megfeledkezés. Csakhogy míg amott az építészi korban egy, a létező világtól tudatosan különböző egy másik, egy abstrakt hozzátehetjük: egy áhított, jobb világ kedvéért feledkezünk meg a létezőről, — itt, a festői korban, a létező világ csalóka másának, a látszatnak engedjük át magunkat. A realitás helyébe annak illuziója, a dolgok helyébe azoknak a recehártyán keletkező képe lépett.

3. A szobrászi felfogás. Nem ismeri a másik két kar irtózását a létezőtől, a realitástól. Nem fél a természetestől, mint az építészi kor, nem fél a valóságostól, mint a festői. Ellenkezőleg: a legnyomatékosabban hangsúlyozza, hogy a tér, melyet művészileg ábrázol, s a tér, melyben állunk és élünk: egy és ugyanaz. A fal szerepe, a keret szerepe megváltozott. A fal: már nem tisztán térlezáró; más új terekbe: a festmények ábrázolta terekbe, enged betekintést. A keret: nem csupán elválasztója a festmény világának és a tényleges világnak, hanem bizonyos logikus kapcsolat közöttük. Valódi ablakrámák, ajtókeretek, pillérállások, ezek határolják a képet. Mintha az, amit a kép ábrázol, csakugyan élne. Mintha a festmény tere csak folytatása volna a terem terének, melynek falát díszíti. (A perspektivikus szempont megválasztása is ennek az illuziónak keltését célozza. Ha a kép magasan van, a szempont a padló alatt van felvéve! Mantegna, Eremitani.) Ha az építészi kar embere, a San-Vitale embere, kilépett a művészi, abstrakt, belső térből a szabadba: profán térbe lépett ki. A renaissance embere nem ismeri ezt a különbséget. De nem mintha profánná vált volna a belső tér, hanem mert emelkedetté, ünnepivé vált a külső is. Kint a szabadban is templomban vagyunk. Kint a szabadban is bántó volna minden, ami nem szép. Azért oly fontos mostanában az épület külseje.

Ez a kor a szobrászat kora. Azé a művészeté, mely nem teremt önmagának keretet, nem abstrahál, mint az építészet és a festészet, hanem keret nélkül áll benn a valóságos térben. És azé a művészeté, mely a tapintásérzékünkkel kapcsolatos, azzal tehát, mely legerősebben tudja suggerálni a valóságosnak, a létezőnek fogalmát.

Láttuk mindháromszor, hogy a művészet élvezete közben egy tiszta, emelkedett világba mélyedünk el. De ha kérdjük: miként viszonylik ez a „művészi világ" a három felfogás szerint a létezőhöz, a valóságoshoz, a természethez, akkor látjuk: az építészi korszak tudja és egy pillanatig sem felejti el, hogy a létező világ silány, s egy „másvilág", egy jobb világ után vágyódik; a szobrászi korszak úgy érzi és hiszi, hogy ez a jobb, ez a szép világ — van, létezik (illetőleg: hogy a létező világ szép és jó); s a harmadik, a festői korszak ismét úgy érzi, hogy a létező világ nem absolut, nem makulátlan, de szívesen engedi át magát a látszatnak, a pillanatnyi és subjektiv illuziónak. Talán, mert már nem hisz a másvilág eljövetelében. A tökéletes után vágyódás, a realitásban való öröm, a látszatban való vigasztalódás: ez a három művészi felfogás világnézeti tartalma. Das Sollen, das Sein, der Schein — mondhatnók három pregnáns német szóval.

Most megoldódnak problémáink, melyeket legutóbb felvetettünk.

1. Hogy miért vakok a renaissance kezdetén a természettel szemben, az eddigiekből világos. Az egész építészi korszakot a természettől való tudatos elfordulás jellemzi.

2. Hogy miért csak a renaissance idején talál termékeny talajra a görög szépségideál. Mert a görög: rokon lélek a renaissance lelkével. Világnézete: a létezőben való öröm; a természet imádata. Művészete rokon a renaissance művészetével: szobrászi. Nemcsak mert szobrászata oly virágzó. Hanem mert építészete is szobrászi. Testet, külsőt formáló — nem téralkotó. A középkor transcendens művészete, — az újkor illiziót kereső művészete: a görög lélektől idegen.

3. Hogy miért keresi és ábrázolja a renaissance utáni kor művészete azt, ami a természetben csúnya? Mert ennek a kornak művészi hitvallása, hogy csak a látszat szép igazán. Hogy a létező dolgok közt van, ami többékevésbbé csinos és tetszetős, de igazán, mélyen, meghatóan szép dolgok „nincsenek"; viszont, hogy mélyen és meghatóan széppé válhat minden a világon, ha a megfelelő speciális beállításon, nézőponton, hangulaton keresztül nézzük. Ez a művészet-felfogás sehol nem érvényesülhet félreérthetetlenebb módon, sehol nem bizonyíthatja jobban az erejét, mintha oly témákat, oly tárgyakat old fel örök szépségekké, melyek a köznapi értelemben érdektelenek, csunyák, sőt visszataszítóak. Ez a mély értelme egy Rembrandt megfestette ökörbendőnek.

Problémáink megoldódtak, de újak merültek fel.

Vajjon ez a három művészet-felfogás, ez a három világnézet, belső, törvényszerű összefüggésben következik-e egymás után? Vagy talán kívülök álló okokból, mintegy véletlenül váltották fel egymást és képzelhető más sorrend is közöttük, mint a fentebb kimutatott?

Tudjuk, hogy a középkorban Európa művészetének súlypontja Franciaországban és Németországban van; nem Itáliában. Olaszország háttérbe szorul; *importál* művészetet.

A renaissance idején gyökeresen megváltozik a helyzet. Egész Európát elárasztja Olaszország művészeti exportja. A Németalföld művészete, bármily tősgyökeres, bármily tehetségtől duzzadóan indult is: behódol a délről jött iránynak.

S a renaissance elmúltával: Olaszország újból elveszti a vezetést. Újból az Északé a szó. A humanista interregnum után újból teljes pompával fejlődik ki Németalföld művészete s folytatódik a XIX. század franciáiban.

Az olasz is, a németalföldi is mély művészi érzékkel megáldott népnek bizonyult. Miért hallgatnak el néha? S főleg: miért hallgatnak felváltva? Elegendő ezt a jelenséget arra vezetni vissza, hogy néha délen, néha északon született „véletlenül" több nagy művész?

Ha a három művészi felfogást: az építészit, szobrászit és festőit, egy egységes fejlődés szükségszerűen egymás után következő phasisainak tekintjük, s ha feltételezzük, hogy az egyes fajokat tulajdonságaik az egyik vagy a másik világnézetre, az egyik vagy a másik művészetfelfogásra praedestinálják, — akkor megvan a magyarázat.

Az olasz — a rómaiak ivadéka! — szobrászi jellegű művésznép. Azért van háttérben a középkor idején. Azért veszi át a vezetést, mikor a kultura — az európai, a keresztény kultura — egy plasztikus korszakhoz ért. De azért fogy ki lassankint a mondanivalója, mikor a festők kora elérkezett.

Másrészt: mikor Németalföld behódol az olaszoknak, nem tehetségek híján átalában, hanem a speciálisan szobrászi jellegű tehetségek hiányában, mert akkortájt a kultura, az európai, a keresztény kultura: egy plasztikus korát élte. És csak ennek átélése után jutott el, juthatott el, a harmadikhoz, a festői korszakhoz. Az olasz invázió elmultával Németalföld nem ott folytatta, ahol elhagyta volt. Rembrandt nem Memlingen épült fel. Szükséges volt a közbeeső stádium, csak nem lévén reá termett, másnak, az olasznak vezetésével ment rajta keresztül a hollandus művészet.

Tehát: szükségszerű egymásután van a három művészi felfogás között.

De akkor meg: mi fajta az a törvény, amely az építészből a szobrászba, a szobrászból a festőibe görgeti a kulturát?

Egyelőre érjük be egy analogiával.

Ismerjük a fiatal emberek ama typusát, mely ideáljainak élve, vak a környezetével szemben. Ime: az építészi kor.

Ismerjük a férfikor emberét, ki boldogan él annak tudatában, hogy realizálta vágyait, megtalálta, amit keresett. Ime: a plasztikus korszak.

És ismerjük a skeptikus öreg kort. Az öregedő ember tudja, hogy szivárványt kergetett fiatal korában, hogy csalódásnak adta át magát boldogsága idején, hogy minden, ami után futunk, látszat csupán. De tudja, hogy ez a látszat kell, hogy enélkül nem tudunk élni, hogy ez életünk tartalma. Ime: a festői korszak.

A továbbiak feladata azt vizsgálni, hogy van-e mélyebb értelme ennek az analogiának. Hogy mi az, ami a művészet három korszakával fiatal korát éli, tetőponthoz jut, öregszik és meghal.

Ligeti Pál.

Budapest díszítése május 1-én.

A Magyar Tanácsköztársaság ez év május 1-ét a kommunizmus jegyében felejthetetlenné akarván tenni, a művészeknek, munkásoknak és a különféle szakembereknek egész seregét mozgósította. E lapok szűk kerete miatt nem lehet célunk a proletárok propagáló erővel felvonuló tömegét, a népünnepek, sportpályák, ligetek pezsgő életét leírni, csak a krónikás szűkszavúságában adjuk május 1. gazdag pompájának dekoratív keretét.

Budapest területét 11 csoport díszítette, a következő körzetekben: 1. *Pogány* M., ~~Falus E.~~ és Herquet az Andrássy-utat a millenáris emlékkel. — 2. *Maróti* G. a Városligetet. — 3. *Málnai*, Medgyes, Scheiber a Nagykörutat. — 4. *Skutetzky*, Szende a Margithidat a Lipót-körúttal. — 5. Ferenczy, Kotsis a Margitszigetet. — 6. *Földes*, Lakatos a Vérmezőt és Széna-teret. — 7. ~~Biró M.~~, *Makoldy* J. és Péter S. a Várhegyet, Lánchidat és Erzsébethidat. — 8. ~~*Bálint Z.*~~ *Jámbor* L. és ~~Faragó G.~~ a pesti dunapartot. — 9. *Spiegel* és *Englerth* a Rákóczi-utat, Kigyó-tért. — 10. *Hikisch* és *Wannenmacher* a Ferenc-József-hidat, Múzeum-körut. — 11. *Menyhért* M., Kaesz a Károly- és Váci-körutat.

A nevezetteken kívül kiváló szobrász, festő és iparművészek, ácsok és kárpitosok koronázták a szocializmus vörös koronájával a zsendülő tavaszt. A természet zöldjén

~~Huber Oszkár~~

Jámbor Lajos

KITÜNTETÉSEK. A turini nemzetközi iparművészeti kiállításon a magyar kiállító művészek közül a következők kaptak kitüntetést: Diplome d'honneur-t kapott ~~Horti Pál,~~ Vaszary János és Zsolnay. Aranyérmet kapott: ~~Bálint Zoltán~~, Jámbor Lajos és Zala György együttesen az Erzsébet-emléknek kiállított mintájáért, ~~Faragó Ödön~~, Huber Oszkár (ékszerész-ötvös), Róth Miksa (üvegfestő és üvegmozaik-készítő), Rappaport Jakab (zománcoló), Wiegand Ede és Nagy Sándor. Ezüstérmet: ~~Damkó József szobrász, Forreider és Schiller vasművesek, Gróh István, Hibján Samu,~~ Kabay Dánielné (selyemszőnyegek), Kissling R. (csillár), Kovalszky Sarolta (szövött szőnyegek), Kriesch Aladár, Mirkovszkyné Greguss Gizella (bársonymunkák), Petrides János (edények), Telcs Ede, ~~Bcek Ö. Fülöp~~.

Művészet 1902. 354. l.

25/13

Kardok, La Tène-Kobeli Tv. 1, 2,

Virgil, aki a feladatot, egy a Mátyás-templommal szemben építendő *hercegprimási palotát* valóban gyönyörüen oldotta meg. Egy pompás, kiváló terv ez, melyet olvasóinknak be fogunk mutatni. Nem kevésbbé érdekes a szintén aranyéremmel kitüntetett *Friedrich* Loránd terve, valamint a III. helyen ezüstéremmel jutalmazott terv, melynek szerzője *Kósch* Jenő. *Schoditch* Lajos fenkölt szavakkal emlékezett meg a pályázat nagy sikeréről, a szebbnél szebb tervekről és a fiatalabb építész-nemzedéket kitartó munkára buzditotta.

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet mű- és középitészi szakosztálya 1925 március 2-án, hétfőn, d. u. ½7 órakor ülést tart, melyen *Kállay* Géza mérnök ismerteti vetitett képek kiséretében az „Unio" födém- és falhordó-szerkezeteket.

Budapesti épitőmester pápai kitüntetése. *Paulheim* Ferenc budapesti jeles épitőmester pápai kitüntetésben részesült. XX. *Pius* pápa Paulheimnak a budapesti *Szent Domonkosrendü templom* és más templomok épitése körül szerzett érdemeinek elismerésül a *Pro Ecclesia et Pontifile* érdemjelet adományozta.

A Mérnök- és Építész-Egylet mű- és középitési szakosztálya febr. 16-án tartott ülésén elnök *Schoditsch* Lajos, jegyző *Dörre* Endre. Előadó *Foerk* Ernő felső épitőipariskolai igazgató-tanár, ki *Magyarország török világból származó műépitményeit* ismertette. *Foerk* Ernő előadásán mindvégig roppant érdekes volt, mert egyrészt számtalan, teljesen uj felderitést mondott el e korról, melynek ő ma a legalaposabb ismerője, másrészt pompás vetitett képekben be is mutatta a régi műépitményeket. Külön ki kell emelnünk azokat a kitünő felvételeket, melyeket *Foerk* Ernő vezetése mellett a felső épitőiparisкola hallgatói készitettek, melyek igy műtörténeti beccsel birnak. A kitünő előadást igen szépszámu közönség hallgatta végig, kik lelkesen megtapsolták az előadót. Majd *Fritz* Oszkár tartott igen érdekes előadást a házgyárról, *Förster* mérnök találmányáról. Megtudtuk, hogy egy 2 szobás ca 95 m³-es ilyen ház ára 28 millió, vagyis köbmétere 295.000 kor. Egy 164 m³-es ház ára 60 millió kor., köbmétere tehát 366.000 kor. Egy 3 szobás 8·30×8·30 m méretü. 250 m³-es ház ára 100 millió kor., köbmétere 400.000 kor. Alapozás nincsen. Tehát drágább a normál épitkezésnél. *Knuth* Károly hőtechnikai és meleggazdasági szempontból birálta el a házat és teljesen lesujtó kritikát mondott róla, higienikus szempontból pedig a lehető legrosszabbnak tartja. *Fritz* szerint mindössze eddig 30 ilyen ház épült. A *miskolczi zenepalota* tervpályázatához zsüriként megválasztotta a szakosztály *Schulek* Jánost és póttagul *Hoepfner* Guidot.

Uj helyettes kormánybiztos és végrehajtóbizottsági tag a kikötőépitésnél. A miniszterelnök Sajó Elemér földmivelésügyi miniszteri osztálytanácsost a kikötőügyek kormánybiztosának helyettesévé és Pap Ferenc főtanácsnok-mérnököt a végrehajtóbizottság tagjává nevezte ki.

Elismerés müegyetemi tanároknak. A kormányzó ur őfőméltósága a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter előterjesztésére megengedte, hogy Rejtő Sándor és Zipernowsky Károly m. kir. József müegyetemi nyilvános rendes tanároknak nyugalomba vonulásuk alkalmából a müegyetemi oktatás és a technikai tudományok müvelése terén szerzett érdemeikért elismerése tudtul adassék.

A Máv. anyagbeszerzési főosztályának átszervezése. A Máv. anyagbeszerzési főosztálya (G fő) befejezte átszervezését. Farkas Ferenc miniszteri tanácsos, igazgató és Szent-Iványi Ferenc igazgatóhelyettes vezetése mellett az anyagbeszerzést két osztály intézi. G. I. osztály, vezetője Citronyi János főfelügyelő és a G. II. osztály, vezetője Bárány Béla főfelügyelő. A G. I. osztály a leltári tárgyak beszerzésén kivül megtartotta eddigi összes beszerzéseit és kibővült a vas- és fémanyagok beszerzési csoportjával. A többi anyagok beszerzése a G. II. osztály hatáskörébe ment át. A szertárak ellenőrzését és egyéb szervezeti ügyek a G. III. osztály látja el. Ennek vezetője Tóth Félix főfelügyelő Ebbe az osztályba tartozik a leltári tárgyak beszerzési csoportja A széncsoport vezetője Novák Emil főfelügyelő

M. KIR. ÁLLAMVASUTAK
IGAZGATÓSÁGA
88624/824. szám.

Hirdetmény.

A m. kir. államvasutak igazgatósága nyilvános versenyt hirdet a mezőtur—szarvasi vonal 139/42 szelvényei között, Szarvas állomás közelében fekvő Körös-hid két hidfője, nyolc ártéri és két mederpillére épitési munkálatainak biztositására.

A tervek, költségszámitás, a szerződési tervezet, az ajánlati minta, a pályázati és a munkák végrehajtásához kötött egyébb feltételek a m. kir. államvasutak igazgatóságának hidosztályában (VI., Teréz-körut 56. III. em. 29. ajtó) a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Az ajánlatok legkésőbb 1925. évi március hó 4-én déli 12 óráig nyujtandók be alulirott igazgatóság épitési és pályafentartási főosztályának titkáránál (VI., Teréz-körut 56. sz. I. em. 2).

Az igazgatóság.

Törökországi tervpályázat.

A konstantinápolyi m. kir. követség közlése szerint a konstantinápolyi főpolgármesteri hivatal a legrövidebb időn belül *pályázatot fog hirdetni egy nagyobb szénraktár, egy vásárcsarnok és egy petroleumraktár felépitésére.* A pályázatnak két része lesz, az egyik *az épitési tervek elkészitése*, a másik pedig a *szóbanforgó munkák elvégzésének vállalása. A legjobb tervek dijazása* a következő összegben van megállapitva: 1. Szénraktár 1000 török font (40 millió K). 2. Vásárcsarnok 750 török font (30 millió K). 3. Petroleumraktár 500 török font (20 millió K). A tervek elkészitésének határnapja valószinüleg az év március végében lesz megállapitva. Az épitkezés a kiválasztandó legjobb tervek alapján, a legkedvezőbb feltételeket megajánló vállalkozónak lesz kiadva s az épitési költségekre cca 2.000,000 (2 millió) török font, vagyis 80 milliárd magyar korona áll rendelkezésre.

A konstantinápolyi fővámigazgatóság vámraktár épitésére irt ki pályázatot, ahol a legjobb terv épitője 1000 török font (40 millió K) jutalomban részesül. A konstantinápolyi m. kir. követség felhivja a figyelmét az érdeklődőknek a szóbanforgó épitési pályázatokra és kéri, hogy azok, akik akár tervek elkészitésében, akár a munkálatok keresztülvitelében a pályázatokon részt venni kivánnak, szándékukat sürgősen jelentsék be a követségnek, hogy velük a további részleteket késedelem nélkül közölhetők legyenek. A beérkezett információk szerint az óttani magyarbarát hangulatra való tekintettel, ha a hazai épitészek és vállalkozók megfelelő ajánlotott tesznek, a siker teljes reményével vehetik fel a versenyt!

Tervpályázati hirdetmény.

A Nagykanizsai Polgári Egylet székháza átalakitási terveinek beszerzése céljából a tervpályázati szabályzatnak megfelelő tervpályázatot hirdet. A pályatervek lepecsételt, jeligés levél kiséretében 1925. évi március hó 20-án déli 12 óráig nyujtandók be a Polgári Egylethez cimezve, ahol 100.000 K-ért a részletes tervpályázati program, valamint a jelenlegi épület tervei és fényképe megszerezhető.

Pályadijak: I. 400 aranykorona, II. 250 aranykorona, megvételi dij 125 aranykorona.

A mérnökegyleti Ybl érem tervpályázati bizottságába megválasztották birálókul: *Schmitterer* Jenő, ifj. *Ziegler* Géza és *Kretter* János tagokat, póttag: *Misley* Sándor. A pályázat tárgya: Jókai emléktábla.

Versenytárgyalási hirdetések.

Budapest. (Tatarozási munkák.) 1. A székesfőváros tanácsa VII. ker. Erzsébet Szegényházban szükséges tatarozási munkálatokra f. évi március hó 19-iki (csütörtök) 11 órai határidővel nyilvános árlejtést irt ki. — 2. A székesfőváros tanácsa a III. ker. Bécsi-uti kislakásos telepen homlokzat tatarozási munkála-

amely a következőkben foglalja össze azokat a kívánságokat, amelyekkel meg lehetne könnyíteni az építkezések megindítását:

Az adómentesség visszaállítása legalább békebeli alapra és kiterjesztése az átalakítási és tatarozási munkákra is.

Hosszulejáratu, kedvező állami pénzkölcsönnyújtása a magánépítkezés támogatására.

Az ujonnan épült házakban a teljes rendelkezési jog törvényben való biztosítása.

Az állami és városi hivatalok által, lakás céljait szolgáló házakban lefoglalt helyiségek kiürítése. A hivatalok részére állami és városi hivatalházak építése és a leromlott középületek tatarozása.

A tatarozási kölcsönök olcsóbbá tétele és visszafizetési idejüknek legalább 10 évre való meghosszabbítása.

Az 1923. évben ujonnan épült vagy ezután épülő, vagy az 1925. évben nagyobb tatarozást igénylő házak ne fizessenek kincstári részesedést.

Biztosítása annak, hogy az építési célokat szolgáló behozott külföldi tőke nem esik adó alá.

Semminemü ujonnan épülő, vagy épült ház vagyonváltság alá nem eshetik.

Gyorsitott eljárás az építési engedélyek kiadásánál és az illetékek lehzállítása.

KRÓNIKA

Az építőipari tevékenység megindításáról tartott ankétet a Magyar Építőmesterek Egyesülete az Ipartestület és Szövetség bevonásával január 20-án, melyet *Alpár* Ignác elnök vezetett és amelyen jelen voltak Br. Petrichevich-Horváth Emil népjóléti államtitkár, Vasváry Géza min. tanácsos, mint a LÁB főnöke Noszlopy min. tan. a közmunkák tanácsa részéről és az érdekeltségek képviselői. Az egyesület elnöke, Alpár Ignác nagyon is tudatában volt és van a kérdés fontosságának és ugyancsak hűségesen állanak oldala mellett az Egyesület vezető férfiai, élükön Pintér Oszkár alelnökkel, aki már az első értekezlet is megvilágította az építőipari pangás kérdését a közmunkák, lakásépítés és a gyárépítés szempontjából. Igen érdekes volt *Hollós* Ödön bankigazgató felszólalása, aki szerint kizárt a mai bérházépítkezés, mert az igy keletkező lakások árát nincs senki ki megfizetni tudná. *Petricsevich* államtitkár szerint a kincstári haszonrészesedést építési célra fordítani nem lehet. Szerinte a lakáshiányon csak az idő segíthet. A társasház intézményét ajánlja.

Rerrich Béla műépitész, az áll. kertészeti főiskola igazgatója az Uránia szinházban febr. 14-én és február 21-én sorozatos előadást tartott: *Művészi kertek régen és ma* cimmel. A nagyérdekü, alapos tanulmonyok leszürt eredményeit elénktáró előadásokat, melyeket pompás vetített képekkel illusztrált a jeles előadó a nagyszámu közönség igen élénk tetszésnyilvánitással honorálta. Az előadásokat lapunk bövebben is közölni fogja.

A Magyar mérnök és Épitész Egylet mü- és középitési szakosztálya március hó 9-én este 1/27 órakor ülést tart, melyen dr. *Lux* Kálmán előadása szerepel: *A budavári Szt Miklós toronyról.* (Vetített képekkel.)

Argentinia épitőművészetéről tartott előadást ifj. *Sorg* Antal Antal épitész a Magyar Mérnök és Épitész Egylet mü és középitési szakosztályában. Rendkivül élvezetes és lebilincselő modoru előadásban ismertette Monte-Video és Bounos-Aires müépitményeit a legrégibb koroktól a mai napig, vetített képekkel saját eredeti felvételei nyomán. Betekintést nyujtott egy érdekes, még amerikai nézőpontból is eredeti népéletében, szokásaiba, főként lakviszonyaiba. A kitünő előadó éveket töltött itt és ismeri Argentiniát s a müszaki viszonyokat, melyekről a legkedvezőtlenebbül nyilatkozott. Ugyanis idegen itt — mint mérnök elhelyezkedésre alig számithat. Érvelés hogy Bounos-Aires müegyetemén az építészet tanára egy hazánkfia: *Kronfusz* János aki mint emlékezünk — a Nemzeti Szinház tervpályázatán is részt vett. A szimpatikus előadást a nagyszámu hallgatóság meleg ovációval honorált és *Wälder* Gyula szakosztályi elnök külön is megköszönte.

A Mernöki Kamara és az „Épitő Ipar — Épitő Művészet". Lapunkban minden az építőiparral és építőművészettel kapcsolatban álló ügyről beszámolunk. Igy a most kialakuló Mérnök Kamara hivatalos jelentéseit is kötelességszerüen közöljük. Ugy gondoljuk, hogy ezzel nemcsak lapunk kamarai tagjainak teszünk szolgálatot, de a nem kamarai olvasóinkat is informáljuk a helyzetről, mely reájuk nézve sem lehet közömbös. Lapunk a kamarai ügyekben teljesen pártatlanul és érdektelenül áll és nem is óhajtunk semmiféle ilyirányu polemiában résztvenni. Ezt azért szegezzük le, mert voltak előfizetőink, akik a hivatalosan leadott kamarai értesitések leközlését természetesen helytelenül ugy értelmezték, mintha azt mi irtuk volna. Ez a Kamara egy hivatalos, törvényben statuált fórum, melynek határozatihoz sem hozzáadni való, sem kihagyni való nem lehet. Viszont olvasóink érdekében áll, hogy ezekről lapunk révén pontosan informálódjanak. E célból közöljük tehát a kamarai értesítéseket.

Alpár Ignác mesteriskolája. Nem lesz érdektelen, ha jubiláns nagy mesterünk műtermében dolgozott építészek neveit felsoroljuk, hiszen ez egy tökéletes mesteriskola volt. Tudjuk, hogy Alpár mester a nála dolgozó alkalmazottaknak nemcsak munkaadója, de atyai barátja is volt, aki arra törekedet, hogy az ifju építészeket a monumentális építészetbe bevezesse. Többször maga rendezett pályázatokat rajzolói között, akik vetélkedve dolgoztak az elsőbbségért. Ha valami nagyobb mű létesitésével bizták meg a Mestert, irodáját elvitte tanulmányutra, hogy azok a nagy alkotások látásán ihletett meritsenek és tudásukat öregbitsék. Alpár mester irodájában névsor szerint a következő építészek dolgoztak, akik között ma már nem egy maga is országos hirü építőművész: Adamek Ferenc, Balogh Lóránd, Bernath Győző, Benedek Dezső, Bolin Alajos, Brugemann E., Burescht Oszkár, Castelliz, Csécsi Andor, Csonkadák Ferenc, Devecsés Ferenc, Diebold Hermann, Eisler Izidor, Fenk Nándor, Fischer Hermann, Fleischl Róbert, Francsek Imre, Frommer (Jámbor) Lajos, Gardowszky Róbert, Gersztenberger A., Gnötgen Gusztáv, Goll Elemér, Göttgen Erich, Gundlach, Haaber Károly, Haderer Ferenc, Hajos Alfréd, Hauszner József, Heidlberg (Helvei) Tivadar, Herczegh Vilmos, Hollosi Ili, Ivancso Ferenc, Kocsis Iván, Kotal Henrik, Kovács Rezső, Krebsz Frigyes, Loncsarics Ferenc, Máté Rezső, Mészáros Ferenc, Mészner Sebestyén, Molnár Géza, Nándor Pál, Nemetz István, Orth Ambrus, Osztrinszki, Peakovits Gyula, Peszkovszky Richárd, Popp Ferenc, Prokopp, Ratkovits, Reich József, Sebestyén Artur, Sebestyén Lajos, Schock Lipót, Seenger Győző, Somló Emil, Stahl Ferenc, Stobbe Adolf, Strobl Miksa, Schächter (Szalka) Ferenc, Tábory Tibor, Takáts Béla, Tafferner Gyula, Tscheuke Hermann, Vágó József, Vas Gyula, Wachtl Elemér, Wagner János, Weigand József, Windt Károly, Wildhack Alfréd, Wulf, Ziegler Géza, Zitterbarth Gyula, Zostyák Pál, Zuckler Hermann.

A mult évben *Kispest* város diszpolgárává választotta *Vass* József dr. népjóléti minisztert és *Petrichevich-Horvát* Emil népjóléti államtitkárt. A diszpolgári okleveleket vasárnap diszközgyülés keretében adták át az uj diszpolgároknak. Petrichevich-Horváth államtitkár meghatottan köszönte meg ugy a maga, mint Vass miniszter nevében a város szeretetének és elismerésének ilyen szép megnyilvánulását. Többet ér — mondotta — egy föléjtett kunyhó, mint egy megigért, kilátásba helyezett aranyvár. Ő azon lesz, hogy ne igérjen, hanem ha az lehetséges, adjon, amint azt az *iparosok székházának fölépitésénél is megtette.* A diszközgyülés a *Szózat* eléneklésével ért véget. A közgyülés befejezése után a Magyar Király-szállodában háromszázteritékes bankettet adtak az uj diszpolgárok tiszteletére. Az ünnepi ebéden résztvettek Petrichevich-Horváth államtitkár, kisérői Vasváry Géza dr. miniszteri biztos, Németh Béla, Eberling Béla, Szőllőssy Aurél főtanácsos, Kray István, Horváth István dr. és Török Gyula dr. miniszteri osztálytanácsosok.

A mérnökegyleti nagypályázat eredményét február hó 16-án hirdette ki *Schoditsch* Lajos szakosztályi elnök. Előbb *Francsek* Imre, a tavalyi nagypályázat győztese ismertette a terveket. Külön meg kell emlékeznünk *Francsek* beható, alapos szép előadásáról, mintaszerü birálatáról, melynek eredménye lett, hogy az egyleti aranyéremmel és utazási ösztöndijjal kitüntetett pályázó *Kracsun*

Jámbor Lajos
Jánszky Béla

59842. Ferencvárosi tornaclub, Gyáli-út 9634. hrsz. klubház és versenypálya; terv. Janszky és Szivessy.

65538. Kutlánya János, Fehérvári-út 19470. hrsz. ötemeletes ház; terv. Fekete Gyula.

52577. Vermes Gyula, Irányi-u. 157. hrsz. ötemeletes ház; terv. Lechner Ödön.

54308. Bretz Sándor (Eperjes), Fővámtér 60. hrsz. négyemeletes ház; terv. Schannen Ernő és Arthur.

62616. Friedler Károlyné, Batthyány-u. 2878. hrsz. négyemeletes ház; terv. Fodor Gyula.

64750. Kubinyi Barna, Komócsy-u. 6. emeletes ház; terv. Lindwurm testvérek.

56751. Dr. Adler Rácz József, Rózsa-u. 95. háromeletes ház; é. m. Gerstenberger Emil.

58222. Pogáts Aurél, Törökvész 5677. hrsz. emeletes ház.

62568. Gorcsa János, Bástya-u. 226. hrsz. háromemeletes ház; terv. Wachtel Elemér.

62336. Özv. Robitsek Sándorné, Vaskapu-u. 34. kétemeles ház; terv. Tőry és Pogány.

65179. Székely Dezső, Bálvány-u. 790. hrsz. négyemeletes ház.

61315. Gschwindt-féle szeszgyár, Ipar-u. 9527. hrsz. négyemeletes bérhaz és gyári ép.; terv. Habicht Károly.

63914. Lederer Károlyné, Kmetty-u. 3047. hrsz. kétemeletes ház; terv. Bálint és Jámbor.

64168. Fáber Károly, Bimbó-u. 6261. hrsz. kétemeletes ház; terv. Bierbauer István.

60096. Vajda Imre, Angol-u. 2348. hrsz. kétemeletes ház; terv. Román Miklós és Ernő.

65693. Nagy Jenő, Angol-u. 2249. hrsz kétemeletes ház; é. m. Brenner Sándor.

59843. Gomperz Lajos, Madách-u. 6403. hrsz. háromemeletes ház; terv. Janszky és Szivessy.

64725. Freund Dezső, Ó-u. 3526. hrsz. háromemeletes ház.

60575. Ifj. Neruda Nándor, Telepy-u. 8646. hrsz. háromemeletes ház; terv. Hikisch Rezső.

63201. Beck Lipót, Széna-tér 2. emeletes ház.; terv. Árkay Aladár.

63185. Palóczi Antal, Hidegkúti-út 7236. hrsz.

Építőipar 1910. jún. 14

1372. LAPITOTT HATSZÖGÜ PALACK, ónkupakkal, oldalán beköszörülve: szüretelés és vadászat. Magyar, XVIII. sz.

1373. NAGY SERLEG FEDŐVEL, köszörült üveg, kelyhén beköszörülve: futó szarvasok. Cseh, 1845 körül.

1374. NAGY SERLEG FEDŐVEL, pirosra szinezett, köszörült üveg, gazdag szines és arany díszitéssel. Cseh, 1850 körül.

1375. NYELES SERLEG FEDŐVEL, fuvott üveg, gyürüsen tagozott szárral, aranyozott ezüst, erdélyi mellboglárból alakitott fedővel és talppal. Az üveg német, 1700 körül.

1376. KÉT VÁZA, vörös hyalit-üveg, baluszteralak. Cseh, 1830 k.

1377. POHÁR, köszörült üveg. Cseh, empire.

1378. NAGY POHÁR, lilás üveg, ezüstözött díszitéssel. Cseh, 1845.

1379. NEOGÓT TALPAS POHÁR, öntött sötét üveg. Cseh, 1855 körül.

1380. TALPAS POHÁR, hyalith üveg, felső része kétrétegü. Cseh, 1830 körül.

1381. FLAKON, piros üveg. Biedermeier.

1382. FLAKON, piros üveg. Biedermeier.

1383. FLAKON, kék üveg. Cseh, 1860 körül.

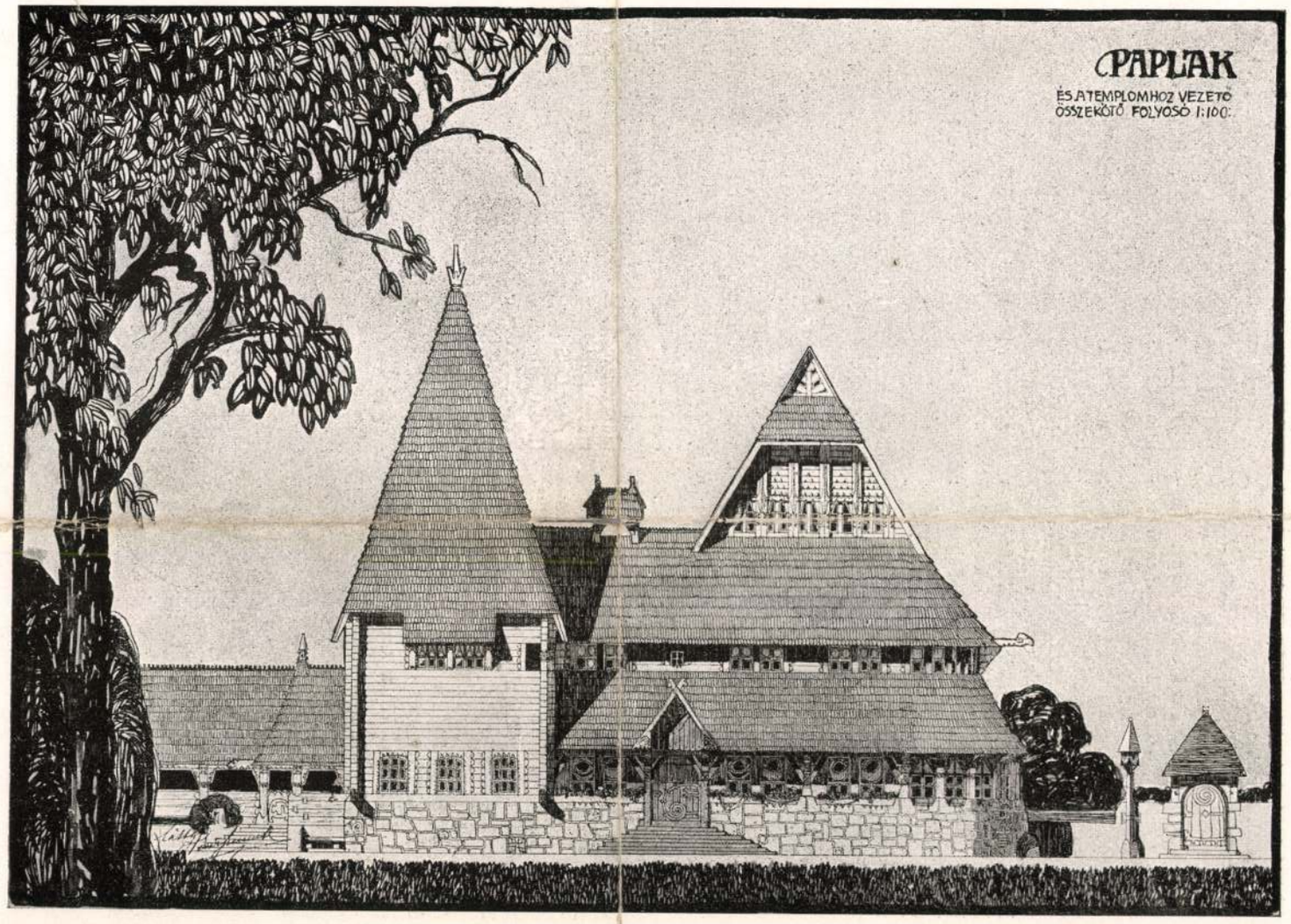

PAPLAK. TERVEZTE: GYÖRGYI DÉNES.

Hein János
Hikisch Rezső
Jánebor Lajos

Magyar Építőművészet
1910. 12. 7. 31. l.
vér

Wellisch Alfréd pályázata. Wellisch Alfréd az idén ismét kiíratta a műegyetemen tanulmányaikat folytató építészhallgatók számára hirdetett pályázatát. A M. É. Sz. ezúttal egy gyermekjátszóhely tervezését tűzi ki feladatul. A Liszt-Ferenc-tér, Andrássy-út és Mozsár-utca közötti térség veendő figyelembe. A rendelkezésre álló területen a tulajdonképeni gyermekjátszóhely külön elkerítendő, ülőpadokkal alkalmasan szegélyezendő. Gondoskodni kell arról, hogy úgy a játszótér, mint a padok egyrésze esős időben is használható legyen. A területen még elárúsítóbódét, esetleg szökőkútat és egyéb díszítéseket is kombinációba vehet a pályázat. Pályázhatnak a m. kir. József-műegyetem harmad- és negyedéves építészhallgatói. I. díj 300 K, II. díj 200 K, III. díj 100 korona. Pályabirák: Wellisch Alfréd, Wannenmacher Fábián, Scheiber Miklós és Messinger Alajos. A pályaművek benyujtásának határideje március 2-ika, a pályaművek a szövetség titkári hivatalába küldendők.

Az Erzsébet-szobor elhelyezésének tervpályázatán az I. 6000 K díjat *Bálint Zoltán* és *Jánbor* Lajos, II. 5000 K díjat *Hickisch* Rezső, III. 4000 K díjat ifj. *Kauser* József nyerték. Megvették *Töry* Emil és *Pogány* Móric, *Medgyaszay* István, *Wechtel* Elemér és *Rerrich* Béla, *Lux* Kálmán és *Éber* László, és *Hein* János terveit.

A pozsonyi kulturpalota tervpályázatánál „Salve" jelige alatt közölt terv szerzői *Grosz* József és *Szende* Andor.

Tervpályázati határidők:

febr. 1. Budapesti kerületi munkásbiztosító pénztár: négyemeletes székház tervei; díjak: 3200, 2000 és 1200 K;

febr. 10. Igazságügym.: Besztercén törvényszék és fogház (650.000 K) tervei; díjak: 2000, 1500 és 1000 K. Bíráló-bizottság: *Dusóczky* Károly min. tan., dr. *Záborszky* István min. oszt.-tan., *Berczik* Gyula min. tan., *Hauszmann* Alajos építész, műegyetemi tanár, *Orbán* Ferenc;

febr. 15. Brassó város tanácsa: villamos mű tervezése. Pályanyertesnek 5700 K tiszteletdíj;

febr. 28. Nyíregyházai Kossuth-szobor. I. Megbízás, II. 2000 K, III. 1000 K;

febr. 28. Szolnok város polgármestere: csatornahálózat tervezése; díjak: 2000 kor., 1500 kor. és 1000 kor.;

márc. 1. Gyulai városház tervei: I. díj 2500 K, II. díj 1500 K, III. díj 1000 K;

márc. 15. Bárdi automobil-garage, Mozsár-u. 9.; díjak: I. 2000, II. 1000, III. 500 K;

márc. 16. Budapest székesfőváros tanácsa: nyilvános közkönyvtár; díjak: I. 3000, II. 2000, III. 1000 K. Megvétel 800 K. Bíráló-bizottság: a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet, a Magy. Építőművészek Szövetsége és a közmunkák tanácsának egy-egy tagja; dr. *Erdélyi* Pál, a kolozsvári egyetemi könyvtár igazgatója, *Devecics* Ferenc középítési igazgató, *Krátky* János műsz. tan., dr. *Wildner* Ödön h. főjegyző, dr. *Szabó* Ervin főkönyvtáros;

márc. 18. Pozsonyi ev. egyház: templom és kétem. bérház tervei (300.000 K); díjak: 1000 és 500 K;

márc. 20. Brassó város tanácsa: városbeépítő terv. Pályadíjak: 8000, 4000 és 2000 korona. A bíráló-bizottság tagjai: Brassó polgármestere, elnök, a városi főmérnök, *Ney* Béla min. tan., *Palóczy* Antal, lovag *Schoen* T. G. udv. tan., bécsi műegy. tanár, *Krauter* Ferenc építész, würzburgi műszaki tanácsos, *Bartesch* Péter brassói építész;

ápr. 15. Szilágysomlyói városháza. Díjak: I. 1200, II. 800, III. 400 K. Megvétel 300 K;

ápr. 30. Magyar Építőművészek Szövetsége nagypályázata: vidéki állandó színház; díjak: I. aranyérem és 1000 K, II. bronzérem;

nov. 1. II. Sándor cár szobra Szentpétervárt (nemzetközi pályázat); díjak: 5000, 4000, 3000, 2000 és 1000 rubel.

„SATORIN"-KŐHABARCS-ANYAG
Olcsó és kitünő épitkezési anyag fagymentes, szintartó kökemény, plasztikus.
Több szinben szállitja: SÁTORI-GYÁR BUDAPEST, IX., Dandár-utca 25.

FESTŐ-MÁZOLÓ -munkák modern kivitelére vállalkoznak
Hantos Testvérek bej. cég Budapesten, VII., Rózsa utca 34. sz.
TELEFON 16—34.
KÜLÖN OSZTÁLY: FÜRDŐKÁDAK ZOMÁNCOZÁSÁRA.

12.000 korona költséggel; a Gellérthegy északi oldalán közvetlenül a Citadella és a nyaralótelepeken áthuzódó Orom-utcának szabályozása 27.000 korona költséggel; a Százados- és Juranics-utcának a Külső Kerepesi-uttól az épülő kenyérgyárig vezető utvonalának szabályozása 30.000 korona költséggel; a Tüzoltó és Liliom-utcának a Fehér Kereszt-kórház előtt való aszfaltozási munkálatai 12.000 korona költséggel és végül a Maros-, Vérmező- és Várfok-utcáknak kövezési munkálatai 5000 korona költséggel, váltak szükségessé.

Központi pénzügyőri laktanya épitése. A kincstár megvett a fővárostól egy VIII. ker. Köztemető-ut és Mosonyi-utcák sarkán fekvő 349 négyszögöl kiterjedésü ingatlant 101.210 kor. áron. A pénzügyminister ezen a telken központi pénzügyőri laktanyát fog épittetni.

Gyártelep épités. Loránd Zsigmond budapesti lakos a VI. ker. Hajtsár-ut 175. sz. alatt vegyészeti gyártelepet épittet. A helyszini tárgyalást e hó 12-én tartotta meg az illető kerület elöljárósága.

Az istvántelki lakótelep épitése. A máv. igazgatósága árlejtést hirdetett az Istvántelki munkáslakótelepen létesitendő épületek és ezek tartozékainak, valamint a lakótelep épitése céljából szükséges összes munkálatoknak végrehajtására. Az ajánlatokat az épitési és pályafentartási főosztályban február 11-én déli 12 óráig kell beadni.

A pesti állandó nyiltpiacok aszfaltozása. A középitési bizottság elhatározta, hogy a Telekitéri, Orczy-téri, Garay-téri és Lehel-téri piacok területét aszfalt-, vagy kőburkolattal látja el, a piacok mellett elvonuló makadám-utakat pedig porolajjal öntözteti. A mérnöki hivatal most készitette el a terveket, melyek szerint az aszfaltozás 600,000 koronát venne igénybe. Ezen összeget a legközelebb felveendő fővárosi kölcsönből fedeznék.

A Gyáli-uti városi bérházak épitésénél teljesitendő alábbi épitőipari munkák kivitelére a tanács a következő cégeknek adott megbizást: Kovács Gábornak az asztalos munkára 48.304 kor, Pick Ede utódai cégnek a lakatos munkára 29 259 kor. 80 fill., Vörös-csáki és Csaba cégnek a mázoló munkára 9844 kor. 85 fill., Glatz Andrásnak az üveges munkára 5279 kor. 65 fill., Biehn Jánosnak a gipsz és rabitzfal munkára 28.980 kor. 10 fill., Munkácsy Gyulának a takaréktüzhelyek szállitására 5900 k. és Ehrlich L. Ferencnek a Meidinger kályhák szállitására 7772 korona vállalati összeg mellett.

A vidéken.

Intézeti ház épitése Kápolnok-Monostoron. A kápolnok-monostori „Riureána" hitel- és takarékpénztári intézet r. t. igazgatósága (Szolnok-Doboka m.) árlejtést hirdetett január 21-ik napjára egy uj épület és istálló épitésére. A hivatalos pályázati felhivás lapunk mai számának hirdető részében van közzétéve.

Nyugdijintézeti házak épitése Pozsonyban. A Pozsonyban épitendő s a városi nyugdijalap tulajdonát képező bérházak épitésénél teljesitendő föld, kőmüves és elhelyező, kőfaragó, ács, tetőfedő, bádogos, asztalos, lakatos, üveges, mázoló, kályhás és takaréktüzhely és vas munka elkészitésére a város tanácsa lapunk mai számában árlejtést hirdetett. Az ajánlatokat a város számvevői hivatalában január 27-én d. e. 9 óráig kell beadni.

Vigadó épités Léván. Léva r. t. város tanácsa január 30-ik napjának d. e. 11 órájára árlejtést hirdetett a 368.000 korona költségelőirányzat keretében létesitendő és a városi szállodát, szinházat és bérházat magában foglaló vigadó épület épitésére. A vonatkozó hivatalos pályázati hirdetményt lapunk mai számának hirdető részében tettük közzé. Az épület Vas és Morbitzer budapesti müépitészek tervei szerint épül.

Főgimnázium épités Nagykanizsán. Nagykanizsa város tanácsa megbizást adott Jámbor és Bálint budapesti müépitészeknek az épitendő főgimnázium terveinek elkészitésére. A végleges tervek elkészitésére csak akkor kerül sor, ha a város és a kegyesrend között felmerült eltérések tisztázva lesznek.

A nagyváradi postapalota épitésénél teljesitendő alábbi épitőipari munkákat a kereskedelemügyi minister a következő cégeknek itélte oda: Reisinger József nagyváradi épitőmesternek a föld, kőmüves és elhelyező munkát 115,183 k. 15 f., az ács munkát 8067 k. 39 f., a válaszfalak készitését 5595 k. 22 f., a vas munkát 18252 k. 11 f., a lakatos munkát 6984 k., a mázoló munkát 7224 k. 48 f., a régi épület átalakitási munkáit 5833 k. 70 f., Posnansky és Strelitz budapesti cégnek az aszfalt elszigetelő munkát 1288 k. 11 f., Walla József r. t. budapesti cégnek a mükő munkát 5560 k. 58 f., a cementlap, terazzó és fayence burkolati munkát 3995 k. 97 f., Fábri Ferenc budakalászi kőfaragómesternek a kőfaragó munkát 10885 k. 53 f., Hämmerle és tsa budapesti mükőgyárosoknak a szobrász munkát 900 k., Rella N. és unokaöcscse budapesti cégnek a vasbeton munkát 21363 k. 50 f., az Eternit művek budapesti cégnek a tetőfedő munkát 4715 k. 20 f., Fey Rezső nagyváradi bádogosmesternek a bádogos munkát 7219 k. 78 f., dr. Helvey Tivadar budapesti gyárosnak az aszfalt burkolati munkát 13323 k 15 f., a Magyar keramiai gyár r. t. budapesti cégnek a keramit burkolat készitését 2552 k., Réh Ferenc nagyváradi iparosnak az asztalos munkát 16190 k, Winkler Izidor nagyváradi vállalkozónak a szobafestő munkát 4287 k 80 f., Glatz András budapesti cégnek az üveges munkát 4287 k. 91 f., Schillinger Simon és tsa budapesti cégnek a redőny munkát 1149 k. 09 f., Rosenberg Izsó nagyváradi vállalkozónak a facement tetőfedési munkát 270 k.-ért.

Járásbirósági épület és fogház épités Sárváron. A Sárváron emelendő kir. járásbirósági épület és fogház épitésére árlejtés van kitüzve. Az ajánlatokat a szombathelyi kir. törvényszék elnökségéhez február 11-én d. e. 10 óráig kell beadni. Az épület Aigner Sándor budapesti müépitész tervei szerint épül.

Községház épités Pusztaföldvaron. A földmivelésügyi minister 12.000 kor. segélyt utalványozott Pusztaföldvár telepes községnek községház épitésére. A minister egyben utasitotta a községet, hogy a tervek elkészitése végett forduljon az aradi m. kir. állami jószágigazgatósághoz.

A papai vizvezeték szerelvényeinek szállitására az e hó 2-án tartott árlejtésen Ulrich B. J., Teudloff és Dittrich, Körner Vilmos és társa, Gabos és társa, Kern Róbert és Hirmann Ferenc budapesti cégek pályáztak. Az ajánlatokat átszámitás végett kiadták a városi számvevőségnek.

A debreceni légszeszgyár bővitése. Debrecen város világitási bizottsága Körner Adolf tanácsnok elnöklete alatt a mult héten tartott értekezletén foglalkozott a légszeszgyár bővitésének tervezetével. A bővités kérdését két irányban akarja megoldani a bizottság. Az egyik tervezet szerint az eddiginél nagyobb tartály épitésével, a másik tervezet szerint a vizgázgyárak felállitásával. Az uj tartály 6, 8 vagy 12.000 köbméteres lesz. Elhatározta a bizottság, hogy a vizgázgyár felállitására vonatkozólag ajánlattételre fog felhivni több budapesti gyárat.

Villamos világitás Békés községben. A Békés községben létesitendő villamosmű épitésének ügye a megvalósulás stádiumába jutott. Az előmunkálatokkal annyira előrehaladtak, hogy a villamostelep épitésére nemsokára kitüzi az árlejtést a község elöljárósága.

A szombathelyi szinház épitése. Szombathely város tanácsa 60 000 korona hozzájárulást kért a kormánytól az uj városi kőszinház épitéséhez. A memorandumot a mult héten nyujtotta át Brenner Tóbiás polgármester a belügyministernek.

Arad állomás bővitése. A kereskedelemügyi minister utasitotta a máv. aradi üzletvezetőséget, hogy az állomás bővitésével járó összes munkákra az árlejtést hirdesse meg. A versenytárgyalást oly határidővel fogják kiirni, hogy az épitkezés március hóban megkezdhető legyen.

Iskola épités Ujpesten. A m. kir. vallás és közoktatásügyi minister Ujpest r. t. város közgyülésének az Árpád-uti körzetben épitendő áll. elemi népiskola tárgyában hozott határozatához hozzájárult és a 200,000 koronás iskolaépitési kölcsön fedezésére az 5%-os iskolai pótadó megfelelő hányadát engedélyezte s egyszersmind az épitési terveket megküldte.

Hidépités Győr vármegyében. Mintegy másfél esztendővel Győr vármegye felujitotta azt a régi kérelmét, hogy az állam a Nagy-Dunán az állandó közlekedés biztositására hidat épitsen. A kereskedelmi minister a gombosi gőzkomp átengedését helyezte kilátásba az ottani állandó hid megépitése esetére, időközben azonban a hidépités elé akadályok tolultak. A kereskedelmi minister ezen akadályokat elháritotta, a hid épitését április havában megkezdik.

Szegényház épités Győrött. Győr város tanácsa szegényház épitését határozta el és e

Tapétázásokat és szobafestést egyszerütől a legfinomabb kivitelig jutányosan készitek. Nagy raktár a legmodernebb tapétákból. Kivánatra mintákkal :: szivesen szolgálok, házhoz is küldök. :: Költségvetés ingyen. Vidéki megrendelést gyorsan eszközlöm.
Rehberger Géza
szobafestő és tapéta diszitő
Budapest, VI., Vörösmarty-utca 57.

KRAYER E. és társa
Főüzlet: BUDAPEST, Váci-ut 6., Franki vasudvar, nyugoti pályaudvar közelében
TELEFON TELEFON
FIÓKÜZLETEK: Budapest, VII, Akácfa-u. 64. Király-u. sarkán, VII. Rákóczi-ut 50. Erzsébet körut sarkán, IX., Kalvin-tér 7. Lónyay-u. sarkán.
Festék-, kence- és lakkgyár
Földfestékek, mosható, az időjárásnak jól ellentálló homlokzatfestékek, olaj-, szab, kátrány festékek, tetőlakk, carbolineum és összes e szakba vágó cikkek épitőmesterek, téglaégetők, mező gazdaságok és ipari vállalatok részére.

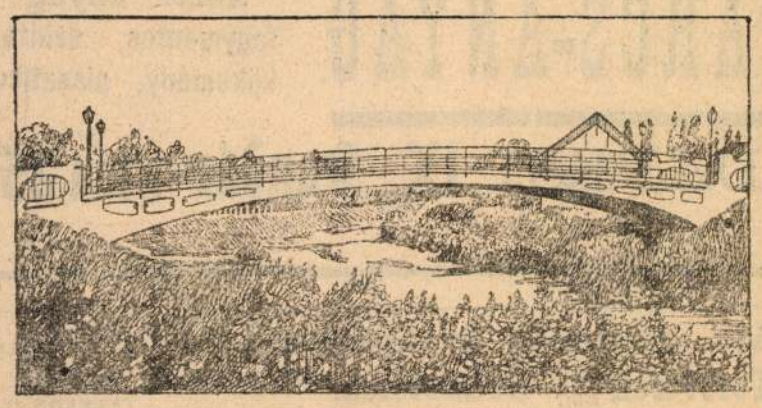

RELLA N. ÉS UNOKAÖCSCSE
Budapest, IX., Üllői-ut 25.
fld. 4. TELEFON 69—77.
Beton és vasbeton
Gyári, gazdasági és mindennemü magasépitési vasbeton födémek, viztartányok, vizierőművek, hidépités, csatornázás stb.

HEHLEIN ISTVÁN
Budapest, VIII., Rökk Szilárd-utca 39. sz. Telefon 50—97.
MŰSZAKI VÁLLALAT: Vizmüvek, szivattyu telepek, központi fütés és szellőztetés, légszesz, csatornázás, gőzfőző- és mosókonyhák u. m. fürdőtelepek berendezésére

célból dr. Szauter Ferenc tanácsnokot és Kádár Jenő épitőmestert kiküldte a debreceni, nyiregyházai, soproni és bajai szegényházak megtekintésére.

Raktár épités Pápán. Pápa város tanácsa a villamos telepen anyagraktárat épittet 4731 kor. költségelőirányzattal. A munkára szükebbkörü árlejtést fognak tartani.

Munkáshazak épitése Csorvás községben. Békésmegyei Csorvás község elöljárósága munkásházakat épittet és a költségekhez a földmivelésügyi minister 7000 kor. államsegélyt biztositott.

A nagybányai nagyszálló épitési bizottsága e hó 4-én vette tárgyalás alá az épitésre beérkezett ajánlatokat. Mivel a beérkezett ajánlatokban nem szerepelnek a bizottság módositásai, azért a város mérnökét felküldték Budapestre, hogy tárgyaljon a vállalkozókkal olcsóbb ajánlatok iránt.

Munkásházak épitése Veszprémben. A Veszprémben épitendő munkásházak ügyében a financirozás érdekében megindultak a tárgyalások a veszprémi takarékpénztárral. Végleges megállapodás még nem jött létre, de az ügy annyira előrehaladott stádiumban van, hogy a munkásházak épitéséhez a tavaszszal hozzáfognak.

A muraszombati kórház bővitése. A muraszombati kórház igazgató választmánya elhatározta, hogy a belügyminister által engedélyezett 105 000 korona költségen trachomapavillont, gazdasági épületet, hullakamarát, orvosi rendelő szobát és elmebeteg pavillont létesit; a kórházépületben eddig e célra használt helyiségeket pedig belgyógyászati és sebészeti osztálylyá rendezi be. A választmány a szükséges beruházások födözésére 80,000 koronás kölcsönt vesz fel.

Az érsekujvári főgimnázium épitésére beérkezett ajánlatokat Herczeg Zsigmond tervező müépitész már felülvizsgálta és azokat javaslat kiséretében megküldötte a tanácsnak. A legelőnyösebb ajánlatot Schreiber Gyula ujpesti épitőmester tette, ki az épitkezésre 264.133 kor. 58 fillérrel pályázott.

Hidépités Biharvármegyében. A kereskedelemügyi minister a berettyóujfalu—békéscsaba—orosházai th. közuton levő Kutascsatorna vasbetonhid épitését Rosenberg Izsó nagyváradi vállalkozónak itélte oda 11.388 kor. vállalati összeg mellett.

Iskolák épitése Árpástó és Ördöngösfüzes községekben. A vallás- és közoktatásügyi minister a szolnok doboka vármegyei Árpástó és Ördöngösfüzes községekben uj iskolákat épittet. A tervek kidolgozására Hikisch Rezső budapesti müépitész kapott megbizást.

Uj vizmesteri iskola. Árvizvédelmünk teljes kiegészitésével, a vizhasznositási kérdések napirendre tüzésével s az öntözési müvek növekedésével Darányi földmivelésügyi minister elhatározta, hogy a kassai vizmesteri iskola mellett az országban egy másik szakiskola is létesittessék, amelynek célja éppen a gazdasági vizhasznositás céljaira alkalmas előmunkások képzése. Az idei költségvetésben a minister már az iskola létesitésére szükséges összegnek első részletét föl is vette.

Debrecen város szabályozása. Debrecen sz. kir. város közgyülése még a mult év elején jóváhagyta a város általános szabályozására készitett tervezetet. A közgyülés ezen határozatát a belügyminister helybenhagyta s az ellene beadott felebbezéseket elutasitotta.

Fővárosi hirek.

Épitőmesteri képesités. Az épitőmesteri képzettség megvizsgálására szervezett bizottság ifj. Skorka Mihály (Budapest) épitőmesternek a január 5-én letett szakvizsgálat alapján a képesitő bizonyitványt kiadta.

Kinevezés. A pénzügyminister a bányászat körébe tartozó ágazatoknál alkalmazott tisztviselők egyesitett létszámában Kurovszky Zsigmond főmérnököt bányatanácsossá s a zalatnai főbányahivatal főnökévé nevezte ki.

A főváros és a közmunkák tanácsa. Dr. Bárczy István polgármester Kun Gyula tanácsossal, Heuffel Adolf középitési igazgatóval és Devecis Ferenc müszaki tanácsossal e hó 5-én értekezletet tartott, melyen a főváros viszonyát a közmunkák tanácsához, valamint az uj épitési szabályzat kérdését vitatták meg. Az értekezleten számos szempont merült fel, amelynek a főváros érdekei szempontjából feltétlenül érvényt kell szerezni. Az értekezletet, minthogy a tárgyalás anyaga ki nem merült, legközelebb folytatja a polgármester.

Nemzetközi kertészeti kiállitás Budapesten. Az Országos Magyar Kertészeti Egyesület 25 éves fennállásának évfordulója alkalmából nagy országos és nemzetközi jubiláris kertészeti kiállitást rendez 1910. május elsejétől 15-ig a városligeti iparcsarnokban és az azt környező parkrészletben. A kiállitás védnöki tisztét József főherceg, Darányi Ignác földmivelésügyi minister és Bárczy István polgármester viselik. A kiállitáson való részvételre már számos bejelentés történt. Nevezetesen Belgiumból, Franciaországból és Németországból, de biztositva van ugyszólván az egész külföld részvétele, ugy, hogy a kiállitás igen nagyarányunak igérkezik. Emich Gusztáv udvari tanácsos, az egyesület elnökének vezetése alatt e hó 4-én Bárczy István polgármesternél küldöttség tisztelgett, amelynek tagjai voltak: Molnár István min. tanácsos, Angyal Dezső, a kertészeti tanintézet igazgatója, Czobor József és Petz Ármin, az egyesület alelnökei, továbbá Ilzemann Keresztély kertészeti igazgató, az egyesület főtitkára. A küldöttség vezetője arra kérte a polgármestert, fogadná el a kiállitás védnöki tisztségét. Bárczy István polgármester kijelentette, hogy a felajánlott tisztet örömest vállalja és azon lesz, hogy a kiállitás minél jobban sikerüljön.

A budapesti épitkezéseknek olcsóbbá tétele érdekében Bródy Ernő ezt az inditványt terjesztette a f. hó 7 iki közgyülés elé: Budapest székesfőváros törvényhatósági bizottságának közgyülése határozza el: I. A tanács terjeszsze elő a főváros beépithető háztelkeinek kimutatása kapcsán azokat a konkrét javaslatokat, melyek ezen telkek egy részének olcsó, a tisztviselői és munkáslakásokul szolgáló házak felépitésére vonatkoznak. II. A kerületi előljáróságoknak, a főváros által fenntartott polgári és elemi iskoláknak, valamint a kisdedóvóknak egy része céljaikra nem alkalmas, és a főváros tulajdonát képező hasonló épületeknél átlag nagyobb bérért kibérelt házakban lévén elhelyezve: terjeszszen elő a tanács javaslatot a bérleti viszony figyelembe vételével megfelelő épületek épitése iránt. III. A tanács terjeszszen elő kimutatást azokról a fővárosi középületekről, melyeknek rendeltetése nem kivánja meg, hogy azok a belső területek legértékesebb telkeit foglalják le, és tegyen javaslatot azoknak a külső részekre leendő kitelepitése iránt. IV. A tanács terjeszszen elő javaslatot a) népszállók, b) szükséglakások, c) éjjeli menedékhelyek épitése tárgyában. V. A lakáskérdés megoldását oly lényegesen érintő épitésügyi szabályzat tervezete jelenleg tárgyalás és előkészités alatt áll a fővárosi közmunkák tanácsánál. A tervezet, amely hivatott lenne az épitkezést minél olcsóbbá tenni és igy közvetve a lakáshiányon segiteni, a szakkörök véleménye szerint nem alkalmas a helyzet javitására. Ez okból, de elvi szempontból és az autonómia megvédése és helyes értelmezése szempontjából is, felhivja Budapest törvényhatósági bizottságának közgyülése a tanácsot, terjeszszen a közgyülés elé oly jelentést, mely felöleli a kérdés összes vonatkozását, egyrészt abban az irányban, hogy mely intézmények, a közmunkák tanácsának, vagy ellenkezőleg: a törvényhatósági bizottságnak joga és kötelessége az épitésügyi szabályzatnak megalkotása; másrészt pedig abból a szempontból, hogy bármely intézmény hatásköréhez tartozik is e szabályzat elkészitése, a tanács körvonalozza azokat az elveket és gyakorlati utmutatásokat, amelyek az épitkezés

A BUDAPESTI LÉGSZESZGYÁRAK felszerelési irodái: IV., Aranykéz utca 6. VII., Erzsébet-körut 19.
Elvállalnak mindennemü **gázvezetékek szerelését** világitási, fütési és ipari célokra. Raktáron tartanak legjobb és legszolidabb kivitelü **gázcsillárokat,** egyszerü és diszes kivitelben, mindennemü **gázfőző** és **fütőkészülékeket** és melegitőket.

CRISTOFOLI VINCE
Cementáru-gyáros.
Telefon 59—81. Alapittatott 1868.
Vállal: Terrazzo- granitto és mozaikbeton, valamint cementlap, keramitlap, mozaiklap és á la mettlaplap burkolatokat. Betoncsatornázások, gép és falalapozások, födém, folyosó- és lépcső-szerkezetek Cement vizeldék, jászolok, szökőkutak és vizmedencék. Költségvetések és rajzok dijtalanul készittetnek.
BUDAPEST, VII., Ilka-utca 34. sz.

Az O. M. Kir. Iparművészeti Iskola Évkönyvéből. Sidwers Emma rajzai.

A PÁLYÁZAT ELDÖNTÉSE

Nem csupán a művészek, hanem bizonyára a műkedvelő közönség is szívesen veszi, ha betekinthet az Erzsébet királyné emlékmű bírálóbizottságának tanácskozásairól fölvett jegyzőkönyvekbe. Ezért szószerint közöljük azoknak az üléseknek jegyzőkönyveit, amelyekben a pályaművek bírálata és a díjak odaítélése foglaltatik. Megjegyezzük azonban, hogy a negyedik ülés jegyzőkönyvéből csupán azokat a bíráló jellemzéseket közöljük, amelyek az e füzetben bemutatott díjazott művekre vonatkoznak. A többit elhagytuk. Úgyszintén szószerint közöljük a meghívott idegen művészeknek a döntés után, külföldről beküldött közös véleményét is.

Jegyzőkönyv

felvétetett az „Erzsébet királyné emlékmű bíráló-bizottságá"-nak 1916 június 26-án, hétfőn reggel ½10 órakor, a városligeti Iparcsarnokban megtartott harmadik üléséről.

Jelen voltak: Br. Forster Gyula elnöklete alatt Bakos János, Bárczy István, Berczik Gyula, Hahn Hermann, Hauszmann Alajos, Kertész K. Róbert, Kosztolányi Gyula, Ohmann Frigyes, Pecz Samu, Schulek Frigyes, Spiegel Frigyes, Kisfaludi Stróbl Zsigmond.

Elnök az ülést megnyitván, üdvözli a bizottság tagjait és bejelenti, hogy Benczur Gyula bírálóbizottsági tag táviratilag tudatta, hogy egészségi állapota az utazást meg nem engedvén, az üléseken nem vehet részt. Helyébe az országos bizottságba időközben kinevezett és ennek révén a bírálóbizottságba póttagul kiküldött Szinnyei-Merse Pál festőművész sárosmegyei lakására intézett levéllel, majd Fonyódra küldött sürgönnyel meghivatott. Jelenti továbbá, hogy lovag Hildebrand Adolf szobrászművész tanár, Münchenből meghívott bizottsági tag, ki már a balkánvonatra utijegyet és igazolványt is szerzett, táviratilag tudatta, hogy orvosi tilalomra, a hirtelen beállott nagy hőség miatt, nem szabad utaznia és így nagy sajnálatára a bírálóbizottság ülésein nem vehet részt.

A bírálóbizottság sajnálattal tudomásul veszi, hogy nevezett tagjai nem jelenhettek meg.

Elnök a jegyzőkönyv vezetésére javaslatba hozza Kertész K. Róbert bírálóbizottsági tagot, ki Hauszmann Alajos és Kisfaludi Stróbl Zsigmonddal együtt a bizottság felkérésére az előadói teendőket is teljesítette.

A bírálóbizottság hozzájárul.

Elnök gr. Tisza István miniszterelnök, mint az országos bizottság elnökének nevében, valamint a bírálóbizottság összességének és saját nevében meleg szavakkal üdvözli a megjelent külföldi bírálóbizottsági tagokat, kik a pályaműveket, valamint a kijelölt két emlékhelyet az elnök s több bizottsági tag jelenlétében már előtte való napon megtekintették és megköszöni részvételüket, mellyel szívesek voltak a bírálóbizottság tárgyalásainak eredményeit előmozdítani.

Elnök egyúttal a tárgyalások megkönnyítése végett javaslatba hozza, hogy bírálóbizottság azonnal tartson szemlét abból a célból, hogy megjelöltessenek azok a pályamunkák, melyek akár a feltételeknél fogva, akár művészi szempontból a díjazás kérdésénél a tárgyalás keretébe vonandók nem lennének, mely műveletnél a bizottság tagjainak megkönnyítésére lesz az előadók által készített jelentés, melyet a külföldi tagok német fordításban vettek kézhez, úgy mint már azelőtt a

pályázatra vonatkozó összes iratokat és terveket.

A bírálóbizottság megkezdte ezután munkáját, melynek folyamán a bizottság egyes tagjai egyéb elfoglaltságuk miatt távoztak, de az elnökkel egyetemben Kertész K. Róbert és Kisfaludi Stróbl Zsigmond előadók, Kosztolányi Gyula, Spiegel Frigyes, valamint Ohmann Frigyes és Hahn Hermann külföldi tagok tovább folytatták a munkát, melyet d. u. 3 órakor fejeztek be s melynek eredményeül a díjazásra, illetőleg a költségek kárpótlására nézve tájékozásul s a későbbi tárgyalások munkálatainak megkönnyebbítésére a következő javaslat előterjesztésében állapodtak meg:

A PÁLYÁZAT ELDÖNTÉSE

7. sz. Telcs, Bánffy gr., Györgyi Géza, egész mű 6000 K.
19. sz. Zala, Hikisch, egész mű 5000 K.
25. sz. Róna, egész mű 5000 K.
30. sz. Györgyi Dénes és Pongrácz, egész mű 5000 K.
18. sz. Szentgyörgyi, szobrászati rész 2500 K.
33. sz. Moiret, szobrászati rész 2500 K.
2. sz. Pásztor, szobrászati rész 2500 K.
29. sz. Rubleczky, Horváth, szobrászati rész 2500 K.
34. sz. Lajta, építészi rész 2500 K.
36. sz. Lechner dr., építészi rész 2000 K.
39. sz. Maróti, építészi rész 2000 K
17. sz. Greff, építészi rész 2000 K
20. sz. Kallós, szobrászati rész 2000 K.
24. sz. Vass, Wachtel, egész mű 3000 K.
3. sz. K. Szeszák, egész mű 3000 K.
16. sz. Bálint és Jámbor, építészi rész 1500 K.
21. sz. Málnai, építészi rész 1500 K.
10. sz. Sz. Soós, egész mű 1500 K.
5. sz. Margó, szobrászati rész 1500 K.
9. sz. Lányi, szobrászati rész 1500 K.
15. sz. Bassler, szobrászati rész 1500 K.
27. sz. Tóth, lovas szobrászati rész 1500 K.
37. sz. K. Frimm, szobrászati rész 1500 K.
32. sz. Gémes Gindert, egész mű 1500 K.

A tárgyalások folyamán Ohmann Frigyes kifejtette, hogy az építészi megoldások egyikét sem tartja mai alakjában a kivitelre alkalmasnak.

Folytatólagos jegyzőkönyv

felvétetett az „Erzsébet királyné emlékmű bírálóbizottságá"-nak június hó 27-én, kedden reggel 9 órakor, a városligeti Iparcsarnokban megtartott negyedik üléséről.

Jelen voltak mint fent.

Elnök bemutatja az előző napon a díjazásra vonatkozólag a külföldi művészekkel egyetértőleg tervezett javaslatot, újból is hangsúlyozván, hogy annak célja csupán a tárgyalás megkönnyítése és tájékoztatás.

Ezután a bírálóbizottság tagjai az egyes pályaműveket behatóan megszemlélték és ennek kapcsán bírálati megjegyzéseiket következőkben foglalják össze a felállítás sorrendjében:

2. (Pásztor és Rerrich.) Az emlékmű ugyancsak túlságosan szerény a feladathoz képest; az országos jelentőségű Erzsébet királyné szobornak nem képezhetné méltó befoglalását. Az ülő szobor előkelő naturalizmusa mellett nemes és nagy hasonlatosságú.

3. (Kolozsvári Szeszák Ferenc.) Az architektúrában két gondolat küzd egymással, a modern felfogású középrész és az azt körülövező antik oszlopcsarnok. A két egymáshoz idegen elem sem harmonikus, sem egységes hatást nem kelt. A királyné szobra nem kifejező.

5. (Margó és Novák.) A választott egyiptomi irány e feladatnál teljesen idegenszerűen hat; az emlékmű tömegeiben is túlzott, a feladat célját nem szolgálja. A szobor méretei és az építészi rész tömeges megjelenése nincsen összeegyeztetve.

7. (Telcs, Bánffy gr. és Györgyi Géza.) A köralakú területnek megfelelő, centrális koncepciójú tervezet a feladatot harmonikusan, az eszme fennköltségéhez méltó, nemes módon oldja meg.

A köroszlop-állás igen kedvezően alkalmazkodik a környező terephez és természethez és Hahn első helyre sorozza a tervezetet, mely szerinte kivitelre változtatással alkalmas. Hauszmann a tervezetet kivitelre méltónak találja, e tekintetben hozzácsatlakozik a bírálóbizottság nagy többsége. A szobor tömegéhez arányítva azonban az építészeti részt, nevezetesen az oszlopkört, kivitel esetén kisebbítendőnek és átmérőben szűkítendőnek tartja. Ohmann is a beérkezett pályamunkák között az elsőséget ennek adja, véleménye szerint azonban kivitel esetén alaposan átdolgozandó volna.

A királyné szobra kiváló, klasszicizáló művészi alkotás.

10. (Szamosi Soós.) A kompozíció komoly architektúrája túlzó méretekben a monumentálisra törekszik, úgyszintén vonatkozik ez a szoborra is, miért is a túlzás következtében a feladatot a művésznek megoldani nem sikerült.

16. (Bálint és Jámbor.) A középrész épülettömegéhez képest a félköralakú oszlopcsarnokok nem fejezik be arányosan a kompozíciót. A fülke kiugrása a tető síkja alól nem ad építészetileg jó hatást. Az oszlopcsarnokokba nincs feljutás úgy, hogy csak tisztán dekorativ hatásúak.

Hauszmann, Kertész, Kosztolányi és Spiegel az architektúra stilus-tisztaságát kiemelik.

17. (Greff.) A nagyszabású, bástyaszerű architektúra művészi, eredeti munka, belső udvara hangulatos, az egész azonban nem „Erzsébet-emlék", inkább „hősök emléke" célját volna hivatva szolgálni.

Az ülő királyné szobor eredeti stilizáltsága azt elvonttá teszi és eltávolítja a megörökítendő királynétól.

18. (Szentgyörgyi és Hikisch.) Erőteljes architektúrája túlságos tömegeivel a Városligetbe helyezve, elhibázott.

A királyné ülőszobra felfogásában nemes, nyugodt és kifejező.

19. (Zala és Hikisch.) Az architektúra monumentalitása a várfokra megfelelő és nyugodt tömeget biztosít a Duna felőli nézetben. Spiegel a kétféle oszloprend alkalmazását kifogásolja. Kertész szerint: a Dísztér felőli nézetben az architektúra tömeges volta női szobornak túlnehéz háttérül szolgál, a félköralakú elrendezés ez irányban nyiltsága a királyné alakját túlságosan exponálja, az egész kompozíció az Albrecht-úton érkezőtől esetlegesen, oldalt fekszik. A királyné ülőszobrát nőies báj és előkelőség jellemzi.

Spiegel szerint a szobor az architektúra komolyságához képest festői.

20. (Kallós és Árkay.) A szerény kompozíció nem igér monumentális hatást és kevéssé érlelt. A centrálisnak induló megoldás éppen a középrészben nem következetes. A klasszikus felfogású szobor nem teljesen megoldott.

21. (Gárdos és Málnai.) Alapgondolatában és stílusában nem egységes. A királynét befoglaló épitmény nincsen szerves összefüggésben a legkiemelkedőbb építészi momentummal, ami a kompozíció egységességének rovására megy. Kertész és Spiegel szerint előnye a tervezetnek, hogy teljesen eredeti felfogású és megfontolt térmegoldást nyujt. A szobor maga elnagyolt, hasonlatosság híján van.

24. (Vass és Wachtel.) Nagyszabású elrendezésében inkább diadalcsarnok hatását kelti, mint Erzsébet királyné emlékét. Az alkalmazott művészi eszközök méretei túlzásba menők, amellett mégis eléggé egységes kompozíció. A szobor túlrészletezett, tömeghatása nem érvényesülhet.

25. (Róna) Harmonikus, egységes, kiegyensúlyozott tömegű alkotás. A centrális gondolat keresztülvitele logikus és szerencsés. Az egyébként kifejező királyné szobor alakja azonban az új építészeti részhez viszonyítva kicsiny, elhelyezése a magas, túldíszített, figurális alépítményen kifogásolandó.

27. (Tóth és Foerk.) A lovasszobornak képzelt Erzsébet királyné emlékhez a bemutatott architektúra szerény. Kellő arányos keretet nem nyujt. A lovasszobor női alakja sikerült, de a lovasszoborban nem látunk alkalmat Erzsébet királyné — országos — emlékének kifejező megörökítésére.

29. (Rubleczky, Horváth és Thomas.) Az építészi megoldás nyugodt, de túlszerény. A szobornak postamense építészetileg elhibázott és túlmagas. Az ülő szobor — művészi kvalitás mellett — nem Erzsébet királyné.

A PÁLYÁZAT ELDÖNTÉSE

30. (Pongrácz és Györgyi Dénes.) A Duna felőli nézetben sikerült monumentális hatást elérnie, a nagytömegű zárt szentélyforma azonban nem fejezi ki rendeltetését. A Dísztér felé nyilt udvar előkelő finomságú. A szobor maga nemes, hasonló, kellő összhangban az architektúrával.

32. (Gémes Gindert.) Az építészi rész az oszlopcsarnok lépcsős ugrása által nyugtalan, ugyanaz mondható a főalaktól két oldalt elhelyezett figurális tömegekre is. A királyné szobra előkelősége mellett sem kielégítő művészi hatású.

33. (Moiret és Menyhért.) Az architektúrája komor, túltengő; a centrális szentély arányaiban nyomott. A klasszikus irányú szobor művészi értéke mellett sem nyujtja Erzsébet királynét.

34. (Beck Ö. Fülöp és Lajta.) Főarányaiban és felfogásában sikerült, harmonikus alkotás. A mellvéd aránya a szentélyhez képest túlzott, úgyszintén a mellvéd plasztikai részletképzése is. A szobor elhibázott.

35. (Füredi és dr. Lechner.) Alapdíszpozíciója monumentális fórum hatását kelti. A középrész kettős oszlopszabásával előkelő, de a szárnyak a túlságba nyujtott jón oszlopokkal gyér hatást keltenek.

A szobor bájossága mellett kicsinyes, nem királynői.

36. (Füredi és dr. Lechner Jenő.) A várfok jelenlegi alakulásához jól illeszkedik. Az előző tervezet középponti sikerült részéhez az alacsonyabb pergolák szerencsésebb arányban csatlakoznak.

37. (Körmendi Frimm Jenő és Kapitány József.) A túlmagas alépítményre helyezett nehézkes, nyomott architektúra nem a feladathoz mért megoldás.

A szobor művészi, modern felfogású munka, de a kitűzött célt nem szolgálja.

38. (Maróti.) Tömegében és arányaiban nemes, de méretei túlzók. A színes üvegkupola nem adhat művészi megvilágítást a szobornak.

A lebegő szobor plasztikailag elhibázott, transzcendentális.

39. (Maróti.) Előzőhöz hasonló megoldás, de részleteiben kiegyensúlyozottabb. Az oszlopok ovális alakja a természetben kedvezőtlenül hatna.

Folytatólagos jegyzőkönyv

felvétetett az „Erzsébet királyné emlékmű bírálóbizottságá"-nak június hó 27-én, kedden d. u. 3 órakor az Iparcsarnokban tartott ötödik üléséről.

Jelen voltak, mint fent.

Elnök az ülést megnyitja.

A PÁLYÁZAT ELDÖNTÉSE

A bírálóbizottság, mielőtt a pályaművek díjazása iránt előterjesztését megteszi, június hó 23-án tartott ülésében hozott határozatára vonatkozólag nem mulaszthatja el kifejezésre juttatni azt a meggyőződését, hogy valamint a méltányosság követelményéből folyik, hogy azok a pályaművek is, melyek a pályázati hirdetménytől eltérőleg többet vagy kevesebbet mutattak be, a pályázatban részt vehessenek, hasonlóképpen nem zárkózhatott el a kérdés felvetése folytán a méltányosságnak ama követelménye elől sem, hogy a pályázat keretében a többiek módjára művészi és kivihetőségi szempontból bírálat alá vétessenek azok a művek is, melyek netalán nem látszanának megfelelni annak a pályázati feltételnek, mely a királyné szobrának az időjárás viszontagságai ellen megóvását mondja ki és felemlíti a csarnoktervezés esetét.

Ezek után részletes és hosszas eszmecsere indult meg a pályatervek díjazása tekintetében.

A külföldi bírálóbizottsági tagok kijelentették, hogy 6000 koronás díjjal egyedül a 7. sz. pályatervet (Telcs, Bánffy gr., Györgyi G.) kívánják jutalmazni, és művészi érték tekintetében következő pályamunkákat 5000 koronás díjjal és így fokozatosan 4000 és 3000 koronával. Nincs észrevételük az ellen, ha 6000 K-ás díj több pályamunkának is odaítéltetik, ez esetben azonban a 7. sz. pályatervet 7000 K-val kívánják díjazni.

Ezzel szemben a többi bírálóbizottsági tag a korábbi üléseken történt megállapodásnak, illetőleg javaslatnak megfelelőleg azt az álláspontot foglalta el, hogy négy díjkategória tartandó meg, még pedig: a 6000, 5000, 4000 és 3000 koronás díjak osztálya, melyekbe sorozandók volnának a díjazandó művek, akár mint összmunkák a megfelelő teljes díjjal, akár mint építészi vagy szobrászati részükben díjazott munkák, — a megfelelő fél díjjal.

Ez határozatilag kimondatott.

A bírálóbizottság ezután határozott afelől, hogy mely pályamunkák kerüljenek a 6000 koronás díjjal jutalmazandó pályamunkák csoportjába.

A szavazás eredménye a következő:

1) 7. sz. pályaterv, összmunka (Telcs, gr. Bánffy, Györgyi Géza) egyhangúlag.

2) 19. sz. pályaterv, összmunka (Zala, Hikisch) 2 külföldi 5000 K-át javasol, többi mellette.

3) 25. sz. pályaterv, összmunka (Róna) 2 külföldi 5000 K-át javasol, többiek mellette.

4) 34. sz. pályaterv, építészi rész (Lajta) 2 külföldi ellene, többiek mellette.

5) 18. sz. pályaterv, szobrászati rész (Szentgyörgyi) 2 külföldi ellene van, hogy első díjra emeltessék s kívánja, hogy maradjon meg az 5-ik helyen, de második díjjal. A többiek mellette vannak, hogy első díjban részesíttessék.

Többek által felvetett kérdésre, hogy az első csoportban díjazott pályamunkák művészi értékük szerint rangsorba foglaltassanak-e, a bírálóbizottság nagy többsége a sorrendet megállapítandónak találta és azt a következőleg határozta meg:

1) 7. sz. pályaterv, összmunka (Telcs, Bánffy gr., Györgyi Géza) egyhangúlag 6000 K.

2) 25. sz. pályaterv, összmunka (Róna) a két külföldi bírálótól eltekintve, egyhangúlag 6000 K.

3) 19. sz. pályaterv, összmunka (Zala, Hikisch) a két külföldi bírálótól eltekintve, egyhangúlag 6000 K.

4) 34. sz. pályaterv, építészi rész (Lajta) a két külföldi bírálótól eltekintve, egyhangúlag 3000 K.

5) 18. sz. szobrászati rész (Szentgyörgyi) a két külföldi bírálótól eltekintve, egyhangúlag 3000 K.

Az 5000 koronás díjjal jutalmazandó pályaművek II. csoportjába kerültek szavazás útján:

1) 30. sz. pályaterv, összmunka (Györgyi Dénes, Pongrácz) egyhangúlag.

2) 2. sz. pályaterv, szobrászati rész (Pásztor) egyhangúlag.

3) 33. sz. pályaterv, szobrászati rész (Moiret) egyhangúlag.

4) 20. sz. pályaterv, szobrászati rész (Kallós) szótöbbséggel. — A kisebbséghez tartozott Hahn szobrászművész.

5) 36. sz. pályaterv, építészi rész (dr. Lechner Jenő) szótöbbséggel.

6) 39. sz. pályaterv, építészi rész (Maróti) szótöbbséggel.

A külföldiek a 33. (Moiret) és 29. sz. (Rubleczky és Horváth) pályaműveket, az előtte való napi véleménynek megfelelően, a 2. számú pályamű előtti rendben meghagyandónak vélték.

A bírálóbizottság egyhangúlag elhatározta a sorrend megállapítását és azt a külföldiektől eltérőleg ugyancsak egyhangú határozattal következőképp állapította meg.

1) 30. pályaterv, összmunka (Györgyi Dénes, Pongrácz) 5000 K.

2) 2. sz. pályaterv, szobrászati rész (Pásztor) 2500 K.

3) 33. sz. pályaterv, szobrászati rész (Moiret) 2500 K,

4) 20. sz. pályaterv, szobrászati rész (Kallós) 2500 K.

5) 39. sz. pályaterv, építészi rész (Maróti) 2500 K.

6) 36. sz. pályaterv, építészi rész (dr. Lechner) 2500 K.

A 4000 koronás díjjal jutalmazandó III-ik csoportba kerültek, sorrend megállapítása mellett, egyhangú határozattal

1) 29. sz. pályaterv szobrászati rész (Rubleczky és Horváth) 2000 K.

2) 17. sz. pályaterv, építészi rész (Greff) 2000 K.

3) 21. sz. pályaterv, építészi rész (Málnai) 2000 K.

4) 5. sz. szobrászati rész (Margó) 2000 K.

A 3000 koronás díjjal jutalmazandó IV-ik csoportba kerültek, sorrend megállapítása nélkül, egyhangú határozattal (betürendben):

16. sz. Bálint és Jámbor, építészi rész 1500 K.

37. sz. Körmendi Frimm és Kapitány József, szobrászati rész 1500 K.

32. sz. G. Gindert szobrászati rész 1500 K.

10. sz. Sz. Sóos építészi rész 1500 K.

3. sz. K. Szeszák szobrászati rész 1500 K.

27. sz. Tóth J. szobrászati rész 1500 K.

24. sz. Vass, Wachtel szobrászati rész 1500 K.

Ezen négy csoportba foglalt díjak odaítélésével a rendelkezésre álló 60.000 korona kiosztásra került.

A bírálóbizottság örömmel állapítja meg, hogy művészgárdánk a legsúlyosabb körülmények között állván sorompóba, nemcsak számszerűleg, hanem a pályatervek művészi becsértékének szempontjából is olyan tevékenységet fejtett ki, mely az eddigi pályázatok magaslatát túlszárnyalja és a magyar művészet becsületére szolgál.

Nem hagyhatta a bizottság figyelmen kívül azon körülményt sem, hogy a háború okozta általános drágulás jelentékeny anyagi áldozatokat is követelt mindazoktól, kik a magasztos eszme szolgálatába állottak művészi munkájukkal.

E tekintetben teljes méltánylattal a pályázaton résztvett művészek nagy áldozatkészsége iránt, a bírálóbizottság a maga részéről az „Erzsébet királyné emlékmű országos bizottságá"-hoz azon tiszteletteljes javaslatával fordul, hogy a 12., 22. és 26. sz. pályázóktól eltekintve (kik csak tervrajzokat mutattak be és így készkiadásaik a minimálisak voltak) az összes pályázókat 1500 koronát kitevő alapdíjazásban részesíteni kegyeskedjék oly értelmezéssel, hogy minden egyes pályázó művész vagy művésztársulás annyiszor 1500 korona alapdíjazásban részesüljön, ahány különálló pályamunkát mutatott be.

A bírálóbizottság munkáját befejezvén, elnök az ülést bezárja.

Budapest, 1916. évi június hó 27-én.

Jegyzőkönyv

A PÁLYÁZAT ELDÖNTÉSE

felvétetett az „Erzsébet királyné emlékmű" bírálóbizottsága július hó 7-én, d. u. 5 órakor a városligeti Iparcsarnokban megtartott hatodik üléséről.

Jelen voltak: Br. Forster Gyula elnöklete alatt Bakos János, dr. Bárczy István, Berczik Gyula, Kertész K. Róbert, Kosztolányi Gyula, Schulek Frigyes, Szinnyei-Merse Pál és K. Stróbl Zsigmond.

Elnök az ülést megnyitván, felszólítja Kertész K. Róbert bizottsági jegyzőt, hogy a bírálóbizottság jegyzőkönyveit olvassa fel.

Ez megtörténvén, bírálóbizottság a jegyzőkönyvekhez hozzájárul és azokat hitelesíti.

Elnök bejelentvén, hogy a külföldi bírálók véleményes jelentésüket megszerkesztették ugyan, de a tisztázatot csak Bécsből fogják megküldeni, hálás köszönetét nyilvánítja a bírálóbizottság tagjainak odaadó működésükért és azért a buzgalomért, melyet ezen országos jelentőségű művészeti ügy elintézése körül kifejtettek.

Bárczy István a bírálóbizottság tagjai nevében meleg köszönetét fejezi ki az elnöknek e minőségében kifejtett körültekintő működéséért és az előadóknak és jegyzőnek gondos munkásságukért.

Ezzel elnök az ülést bezárja.

Budapest, 1916. évi július hó 7-én.

Br. Forster Gyula s. k. *elnök.* — *Kertész K. Róbert* s. k. *b. b. előadó, jegyző.*

Bakos János s. k. — *Kosztolányi Gyula* s. k.
Bárczy István s. k. — *Schulek Frigyes* s. k.
Berczik Gyula s. k. — *Szinnyei-Merse Pál* s. k.
Stróbl Zsigmond s. k.

Ohmann Frigyes és Hahn Hermann véleménye.

Alulirottak, a boldogult Erzsébet királyné emlékének létesítésére hirdetett pályázat bírálóbizottságának tagjai, Ohmann építész (Bécs) és Hahn szobrász (München) a nyert felszólításnak eleget téve, a pályázat eredményéről való ítéletüket és észrevételeiket a következőkben terjesztik az emlékbizottság elé:

A feladat megoldására két helyet tűztek a pályázók elé: a budai várhegyen levő s már az utolsó pályázat alkalmából körülírt helyet és a városligetben levő ú. n. köröndöt.

Mindenekelőtt kiemelendő, hogy a pályatervek nagy száma igazolta, hogy a szép és

A PÁLYÁZAT ELDÖNTÉSE

csábító feladat megoldására kellő művészi erők állanak rendelkezésre. Hangsúlyozandó, hogy a budai várhegyre készült tervek között egyetlen kielégítő sincsen és hogy helyesebb lenne az ottani terepalakulat erőszakos megváltoztatásáról lemondani, sőt minden mértékadó tényezőnek inkább együttesen oda kellene hatni, hogy a várbeli összképnek meglevő szépsége megtartassék, mintsem a hely megbolygatásával járó felelősséget magára vonnia.

A pályaművek nagyobb része a városligeti köröndre vonatkozik, e hely választása igen lehetőnek, sőt bizonyos körülmények között igen szerencsésnek is mondható. Ezen munkákból egész sorozat figyelmet érdemel és hosszú tanácskozás után a bírálóbizottság is arra az eredményre jutott, hogy közülök a 7. számú pályaterv (Telcs, Bánffy gr., Györgyi G.) megérdemli az előtérbe való helyezést. A művészek, akik tudatosan mellőzték azt a pályázati feltételt, amely a szobor védelmét kívánja, képesek voltak arra, hogy a kitűzött feladatot egészséges, természetes és elsősorban keresetlen érzéssel kíséreljék meg. Az ily köralakban felállított oszloprend eszméje, a középponton a szoborral, kedvezően illeszkednék bele a természetes környezetbe és költői hangulatuvá válhatnék.

Elvi szempontból azonban helytelen lenne az oszlopok körét emelkedő lejtőre állítani, már azért is, mert az emlék felé közeledő néző elől a terep mindinkább elfödné a szobrot. Kedvezőbb lenne az emlék kiindulásául szolgáló terepet inkább leszállítani. Egyébiránt a tervben az oszlopok köre nincs helyes arányban az emlékhez, amely abban kapcsolat nélkül úszik. Nagyítás esetén ez új eszmét kelt föl, amely az arányok helyes, művészien mérlegelő megállapítása mellett eredményre vezetne. Ily gondolat a pályatervek egyikében sem jelentkezett még csirájában sem, holott a terep, növényzet és esetleg víz megfelelő bevonásával végtelenül hangulatos szépséget eredményezhetne, amire főleg Erzsébet királyné emlékénél törekedni kellene. A pályatervek egyike sem kísérelte meg a feladat megoldását úgy felfogni, mint azt a hely és a feladat szépsége megérdemli, mint az a mindenesetre rendelkezésre álló eszközök, sőt ezek egy részének segítségével is lehetséges lenne.

Legyen szabad az alulírott bírálóbizottsági tagoknak e tekintetben az emlékbizottság figyelmét a következő elvi körülményre irányítaniok.

Akármily sajnálatos is, hogy az eredmény nem nevezhető teljes értékűnek, oly nagyszámú, helyenkint igen érdemes pályamunkák benyujtása után immár megokolt lenne teljesen tisztázott alapon új pályázatot hirdetni, legalább is ugyanolyan magasságú díjak mellett. Jelenleg egy kísérlet sem járt teljesen kifogástalan eredménnyel. Ezt a tényállásnak megfelelően ki kell mondanunk, de annak okait is kutatnunk kellett. Ez azt mutatta ki, hogy a tervező művészt a pályázati feltételel kellett volna szembeötlő módon arra kényszeríteni, hogy a meglevő faállomány figyelembevételével igyekezzék a dolog mélyére hatolni, illetőleg hogy kompozíciójáról elsősorban is a legszorosabb kapcsolatban a térbeli plasztikával, tehát a meglevő tiszteletreméltó platánok körével alkosson magának tiszta képzetet, mielőtt tervének kidolgozásához hozzálát.

A pályaművekre visszatérve, elsősorban azt a feltételt emeljük ki, amely a szobornak megóvását kívánta. Ez számos tervnél a középpont hangsúlyozására, tehát pavillonra vezetett. Ez a feltétel azonban nehézséget okoz az emlék megvilágításának, melyet legfeljebb olyképpen volna lehetséges biztosítani, ha a szobor az emlék kerületére helyeztetnék ki. Egy tervező művész felső világítással igyekezett az említett nehézséget megszüntetni, de az emlékre nézve két fényforrás, felső és alulról jövő reflexvilágítás nem adna jó eredményt.

Magát a szobrot illetőleg a legérdekesebb és legművészibb kísérletek azok, amelyek a királynét pihenő helyzetben ábrázolják.

Elsősorban Telcs terve emelendő ki, amely bizonyára érett, művészi, nyugodt és zárt plasztikájú, amellett intim bájú alkotás. Legfeljebb az az észrevételünk volna, hogy az ülőhely előkelőbb, érettebb alakítást igényel. Azonkívül említendő még Moiret szobra, mely antikizáló jellegű kedves mű, továbbá Szentgyörgyié, amely szintén igen kedves és amellett képmásszerű. Zala bájos alakjának csak előnyére válnék, ha művészi kiválóságához még bizonyos eszményi (keusch), monumentális egyszerűség járulna. E tekintetben különös elismerést érdemel Rubleczky és Horváth műve, amely önálló fejlődésre irányuló törekvést árul el.

Ez alkalommal azt is kiemelendőnek tartjuk, hogy a világítási viszonyok miatt a királyné szobrát dél, délkelet, vagy délnyugat felé kell fordítani. Az esti és reggeli világítás elég hangulatos mozzanatot nyujt még napfény nélkül is. Nyilvánvaló, hogy ezt a fontos előfeltételt a művészek sem részesítették figyelemben és — tekintve a feladat hazafias és nagyszerű voltát — mindenesetre szükséges, hogy immár a pályázat során észlelt jelenségek és ezek megítélése alapján fáradság, idő és pénz kimélése nélkül teljesen leszűrt, szép eredmény éressék el. Ilyen feladat nemcsak művészi egyéniségek további felkeltését

idézi elő, hanem fejlesztésük egyik módjául szolgál és nemcsak a jelen esetre nézve gyümölcsöző, hanem a szó legszebb értelmében magában foglalja általában az ízlés fejlesztését is az ország művészi haladásának javára.

München, 1916 július 13. *Hermann Hahn.*

Bécs, 1916 július 17. *F. Ohmann.*

SZAKIRODALOM

EGY GONDOLATKELTŐ KÖNYVRŐL. A könyvet Lázár Béla felolvasásokból állította össze, melyeket az Ernst-múzeumban tartott az elmult télen. Címe: „A magyar művészet jövője" s mindenről szó van benne, ami e témával kapcsolatban eszébe juthat egy művelt, sokat olvasott és szenvedelmes esztétikusnak. Magyar építőstílus, modern pikturánk, a francia föld sugalló és felszívó ereje, historicizmus, mely egy század óta a levegőben lóg, a vasbeton mint stílusteremtő technika, a nagybányaiak, magyar rajzkultúra és ízlésnevelés, az iparművészeti elárusítócsarnok kérdése, Székely Bertalan, Csók István, Paál László, miért lett angol állampolgár László Fülöp, a vidéki múzeumok, műemlékeink restaurálása és a sárközi parasztgyerekek ornamentális képzelete. És azonkívül még sok minden. Alig van több rend a mondanivalókban, az egymásutánban, mint e felsorolásból látszik. S az éppen a kedves a könyvben: eggyé forrott az előadójával minden szó, rapszódikus, vitatkozó, elragadtatott, int, kioktat, szeret és gyűlöl, de mindenekfelett hisz a magyarságban. A világháború nagy komorsága csak aláfesti a politikai távlatképet. Lázár egy nagy, erős, fajilag öntudatos, kultúrértékeire büszke nemzetről álmodik, mely a háború után fogja csak igazán megmutatni a világnak, hogy mije van és hogy kiket nyomott el az itthoni közöny vagy a külföld szellemének szolgálata. „Az Anteusz-monda örök igazság. A művész ott nagy, ahol érintkezik a hazai talajjal, de ha engedi, hogy azt kirántsák alóla, ellenfelének könnyű diadalt aratni rajta." Körülbelül ez az a gondolat, melynek ezernyi példáját adja a könyv.

Az olvasó azt fogja mondani, hogy nagyon népszerű munka, de azért még a legtanultabb olvasója is rá fog bukkanni egyre s másra, amit ő sem tudott eddig. Hogy Batthyány Iván gróf birtokában egy ismeretlen Breughel, hogy Szegeden Back Bernátnál olasz és németalföldi mesterek vannak, ezt csak a sokat utazó, mindenütt felbukkanó, ezerfelé kutató, kiáltó, kiállító Lázár tudhatja. Hogy huszadrangú kis tárcaírók mit írnak a modern lakásról és hogy egy német archeológiai folyóiratban minő vonatkozást talált egy magyar műkincsünkre, azt csak a hangyaszorgalomnak az az ébersége tarthatja számon, mely e könyv íróját jellemzi. Tudja, hogyan fejlődött Rippl-Rónai iparművészete, ismeri Eötvös József báró művészpolitikáját, feljegyzi mit mondott Paul Boncour a francia szenátusban a művásárlásokról és közben arról is beszámol, hogy milyen hálásak az ő volt tanítványai az irodalomtörténettől ellopott művészeti órákért. Alaposság és ragyogó felszínesség szövődik össze könyvében. Lázárban van valami az ő kedves mesterének Strygowskynak nagy analizáló nyugalmából és a másik kedvencének Reinachnak nagyszerű pátoszából. De legtöbbször mégis Kazinczy jut az embernek eszébe, mert van egy magyar agitátor-típus amely sohasem vész ki, amely küzd, verekszik, levelez, utazik, minden évben folyóiratot, társulatot alapít, egyszer az ámbitusán buzdítja a fiatalságot, másszor a kávéházban, de a szilajsága a mienk, a lelkességében a mi örök vágyódásunk van és a szeme könnybelábad, ha a magyar teremtőerő ezeréves nyilatkozásait látja.

Lehet fejet csóválni e könyv olvasása közben, teszem mikor a magyar kapu formáját fejtegeti az indus őseitől a vas-utcai iskola kapujáig. Lehet mosolyogni felette: amikor a magyar iparművészettől azt kívánja, hogy a gépipart átszellemesítse és magyar szellemben milliókra menő haszonnal lássa el az országot. Lehet egyenesen mulatságosnak találni egy s más okfejtését, például ezt. „Mielőtt Paálról írt könyvem megjelent, alig lehetett volna egy Paál-festményért 1000 koronát kapni. Ma az átlagár 5000 korona, értékemelkedés tehát 4000 korona. Van az országban vagy 400 Paál-kép, a nemzeti vagyonosodás tehát 1 millió 600 ezer koronát jelent. Ez letagadhatatlan puszta tény." Lehet kételkedni abban, amit mond, lehet mosolyogni felette, de az olvasó egy percre sem teheti le a könyvet, melyből tartalom, ötlet és nagynagy hit árad.

Nem ez a legkülönb munkája Lázárnak, aki mögött a magyar, német és francia műtörténeti monografiák egész sorozata van. De a legszemélyesebb írása, ő maga tükröződik benne s a kora, mely telve van szkepszissel, kritikával, türelmetlenséggel, — de van egy nagy és mély megnyugvása is. Ez a magyar faj géniuszához kapcsolódik. A francia írók a német barbárság kéjében gázolnak, a németek a csúcsíves stílus német vagy francia jellegén vitáznak, a magyar író lázas vágyait, kultúránk tennivalóit harsogja e napokban és könyve címlapjára egy ornamenst ragaszt, amelyet Abró Judit kislány csinált magánszorgalomból egy sárközi parasztszobában.

NÁDAI PÁL.

SZAK-
IRODALOM

AZ ORSZ. MAGY. KIR. IPARMŰVÉSZETI ISKOLA ÉVKÖNYVE 1915-1916. Szerkesztette Nádler Róbert h. igazgató. Választékos ízlésű, díszes köntösben, érdekes és gazdag tartalommal jelent meg iparművészeti iskolánk immár második háborús évkönyve. Első lapja gyászkeretbe foglalja a világháborúban hősiesen elesett intézeti növendékek névsorát, kik közül többen az iparművészet terén már eddig is számottevő sikereket értek el. Az intézet ideiglenes igazgatójának, Nádler Róbertnek a hazai iparművészet intéző köreinek a háború közben és a háború után való feladatairól szóló, magvas értekezése nyitja meg a beszámolók sorát, amelyekben az intézet tanárai külön-külön elmondják tanításuk menetét és ismertetik a végzett anyagot. Az iskolában készült jelesebb tanulómunkák művészi reprodukciói díszítik az évkönyv lapjait. Nádler igazgató értekezésének a következő figyelemreméltó részét emeljük ki:

Éppen most, a háború által megváltozott viszonyok adnak nekünk új alkalmat érvényesülésünkre és rövidlátóság, bűn és öngyilkosság lenne ezt az alkalmat elszalasztani.

Össze kell tehát fognunk, nekünk, kik a lövészárkok mögött szolgáljuk hazánkat és nemcsak meg kell védenünk, hanem ki kell építenünk a magyar kultúrát, hogy mikor a kardforgatásnak és a szuronyrohamoknak ideje lejárt, megállhasson népünk saját talpán és legyen ereje meggátolni, hogy a nemzetközi fejlődésnek hullámai fejünk fölött összecsapva, eltemessenek bennünket. Össze kell fognunk, hogy fegyveres győzelmünket gazdasági győzelmünk kövesse.

Sokat tanulhatunk nyugati szomszédainktól arra nézve, hogyan kell a kultúra vívmányait aprópénzre váltani, a mindennapi élet szolgálatába állítva, ezen aprópénzből nagy nemzeti vagyont összerakni.

Nézzünk csak legközelebbi szomszédjainkra, az osztrákokra és sok tanulságosat fogunk találni mindazon intézkedéseikben, melyek adminisztratív jellegűek és hivatottak azt a széles medrű munkát végezni, melyet kultúrfejlesztésnek nevezünk és melyek alkalmasak az iskolában tanultakat az életbe termékenyítőleg kiplántálni. Sokat tanulhatunk mi abból, hogyan sikerült nekik művészi törekvéseiket az ipar egész vonalán érvényesíteni és ezáltal nemcsak az osztrák iparnak új lendületet adni, hanem még a német iparművészetre is tisztán felismerhető hatást gyakorolni.

De amikor ilyen irányban úgy tekinthetünk rájuk, mint tanítványok tapasztaltabb mesterükre, ne legyünk tanítványaik művészetük elsajátításában.

Óvakodnunk kell őket művészi felfogásukban és irányukban utánozni. Ez volna legnagyobb hibánk és balsikerünknek biztos okozója.

Törekednünk kell az iparművészetet úgy kifejleszteni, hogy a mi társadalmi igényeinknek megfeleljen és hogy magyar legyen minden ízében.

Amennyire el kell ismernünk a Wiener Kunstgewerbeschule, a Wiener Werkstätte és a Wiener Werkbund karöltött munkásságát és termékeiknek példás technikai kivitelét, annyira nem szabad magunkat annak művészi irányával és formanyelvével azonosítanunk, mely sokszor szertelen, a feltűnést hajhászó, sőt néha egyenesen az anyag és a célirányosság ellen vétkező.

Nincs is szükségünk művészi inspirációt külföldön keresni, mert a magyar nép (sajnos kihalófélben lévő művészete a művészi formáknak oly kiapadhatatlan forrása, hogy annak behatóbb tanulmányozásából virágozhatik ki az az új és magyar iparunk, mely nemzeti jellegével önálló létjogosultsággal bír és különleges zamatjánál fogva alkalmas a külföldön is tért hódítani.

Ha iskoláink, kiállításaink, múzeumaink és a kulturális vezetésnek többi tényezői által a fogyasztó közönségünket is abban az irányban tudnók nevelni, hogy nem a sok esetben silányabb, külföldi árút, hanem mindig a jó magyar ipari termékeket keresse, akkor ez lenne a legbiztosabb, a leghathatósabb vámsorompó, akkor milliárdokra menő pénzösszegek hazánkban maradnának és népeink gazdasági vérkeringését gazdagítanók, megerősítenők és akkor nem kellene aggódnunk a háborús adósság visszafizetése miatt.

Eddig tisztán intellektuális módon akartam kimutatni a magyar iparművészet erősbödésének nemzetgazdasági szempontból való szükségét. Most még csak azt akarom hozzáfűzni, hogy egy nemzet ereje a gazdasági alapon kívül valamely egységes gondolatirányból is áll; abból, hogy a nemzet minden tagjának szívét egy eszmény hevítse, abból, hogy saját kultúrája és saját művészete legyen. Ezeket a közös kulturális ideálokat, melyek a művészetben találják legszebb kibontakozásukat, ezeket kell az iparművészet útján is úgy általánosítani, hogy minden lépten-nyomon, a fővárosban épp úgy, mint az ország minden részében, a palotában épp úgy, mint a munkáslakásban érvényesüljenek, a magyar iparművészet hathatós fejlesztése tehát nemcsak nemzetgazdasági megerősödésünknek fontos eszköze, hanem a nemzeti eszmének oly terjesztője, mely alkalmas a nép minden rétegébe hatolni és azt a szellemi és érzelmi összetartozandóságának tudatában öregbíteni; az pedig egyenesen a nemzeti életerőnek mértéke. Csak az a nemzet lehet nagy és erős, melynek van egységes szellemi élete, mert a szellemi élet egyesíti a nemzet öntudatát, hogy a milliók egy törekvésben, egy gondolatszférában, egy akaratban egyesüljenek.

Az iparművészet kell hogy a magyar nép közérzéséből szívja fel életnedvét, kell hogy az iskolában találja istápolását és fejlesztését. A múzeumokban kell azt gyüjteni és írásban és élőszóval terjeszteni mindaddig, míg életerős, egységes közös gondolattá és érzéssé ki nem alakul, mely népünk minden rétegét összekapcsolja, egy szerves egységgé összekovácsolja és azon egység öntudatában naggyá teszi.

Abban a nagy, nemzetünk jövőjére döntő szerepet játszó kultúrmunkában, a többi között az Országos M. Kir. Iparművészeti Iskolának is fontos feladat jut. Áthatva ezen feladat nemzetfenntartó súlyától, kötelességemnek ismertem saját művészi tevékenységem háttérbe szorításával a magas kormány ama felelősségtől terhes megbizatásának megfelelni, hogy Czakó Elemér dr. igazgató távolléte idejében vezessem az iskolát.

Hazánk művészi tehetséggel bőven megáldott ifjúságát oly irányban kell nevelnünk, hogy nemzetközi műveltsége mellett művészi alkotásaiban *magyar* legyen. Nem a szűrszabó, vagy a tót parasztasszony hímzőmintáinak helytelenül mindenre való alkalmazására gondolok, hanem arra, hogy az anyagok és azok megmunkálásának fokozatos ismerete alapján rajzoljon, formáljon, teremtsen a magyar ifjú oly magyar művészetet, mely az anyag természetének megfelel, életünk kívánalmait kielégíti és azt az érzés- és gondolatvilágot tolmácsolja, mely öntudatlanul nemzetünk-

		Millió
34.	Menekültek	25.—
35.	Vázlat	1.—
36.	Sírbatétel	5.—
37.	Vázlat	1.—
38.	Utolsó vacsora	magántul.
39.	A beteget Krisztushoz lebocsátják	magántul.
40.	Öreg koldus	25.—
41.	Munkások	1.—
42.	Konyhában	3.—
43.	Fohászkodás	8.—
44.	Jézus az írástudók között	5.—
45.	Siratás	10.—
46.	Csábitó	5.—
47.	Sirbatétel	8.—
48.	Menekülés	2.—
49.	Kaszáló	3.—
50.	Öreg gitáros	4.—
51.	Hegyi beszéd	?
52.	Templomban	8.—
53.	Jézus a betegek között	15.—
54.	Krisztus Pilátus előtt	10.—
55.	Kéregetők	4.—
56.	Párbaj	5.—
57.	Tanulmányfej	1.—
58.	Nagymosás	8.—
59.	Keresztlevétel	20.—
60.	Árva gyermek	5.—
61.	Vontatás	6.—
62.	Mezőn	magántul.
63.	Futás	5.—
64.	Koncert	3.—
65.	Golgota	3.—
66.	Hegyi beszéd (vázlat)	5.—
67.	Menekülés Egyiptomból	4.—
68.	Körmenet	2.—
69.	Patak partján	5.—
70.	Kereszt alatt	3.—
71.	Jézus sirbatétele	6.—
72.	Utcarészlet	1.—
73.	Enyelgés	3.—
74.	Tanulmányfej	2.—

MOB. könyvnyomda Budapest.

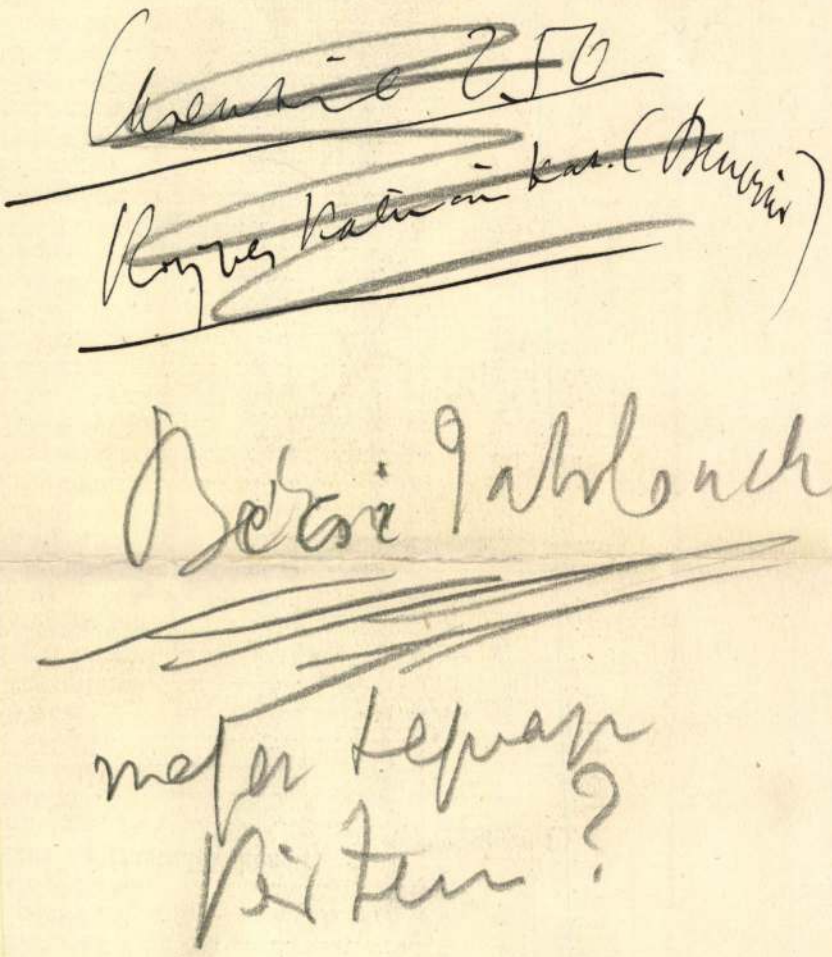

139-66

Daños
139-66

Daños G.

JÁMBOR LAJOS

műtermi kiállításának

KATALÓGUSA.

1925.

		Millió
1.	Biblia-olvasás	12.—
2.	Beszélgetés	4.—
3.	Beteg nő	1.—
4.	Sírbatétel	30.—
5.	Szabadban	15.—
6.	Bánat	4.—
7.	Utolsó vacsora (vázlat)	5.—
8.	Tanulmányfej	5.—
9.	38 éves beteg	5.—
10.	Tere-fere	15.—
11.	Mosónők	4.—
12.	Öreg muzsikus	3.—
13.	Pióta	3.—
14.	Keresztlevétel (vázlat)	3.—
15.	Mulatság	5.—
16.	Halászbárkák	5.—
17.	Mosónő	9.—
18.	Asztal körül	5.—
19.	Sírbatétel (vázlat)	3.—
20.	Kalapos nő	2.—
21.	Munkások ebédje	1.—
22.	Magdolna	3.—
23.	Bál	2.—
24.	Engedjétetek hozzám a kisdedeket	15.—
25.	Utolsó vacsora (vázlat)	10.—
26.	Processió	5.—
27.	Háry János	10.—
28.	Az vessen rá követ, aki nem bűnös	50.—
29.	Sztrájk	15.—
30.	Kútnál	15.—
31.	A beteg leány	2.—
32.	Templom előtt	4.—
33.	Jairus leánya	magántul.

Tainkov Lajos festő

Művészet. 1902 100, 101, 103, 215, 225, 328, 354, 355.

– 1903. 65, 119–123, 217, 220, 244, 279, 374, 413, 421, 426

– 1904. 7, 23, 55, 212, 278, 339, 405

– 1905. 357, 494

– 1906. 216, 357.

– 1907. 70, 134, 216, 268

– 1908. 64, 113–122, 204, 336, 419

– 1909. 70

– 1910. 80, 81, 84, 180

– 1911. 133

– 1913. 73, 206, 212

ha -

Jámbor Lajos, festő

Művészek, tervezők, akik az Orsz.M.Kir.Iparművészeti Iskola beiratkozott növendékei voltak 1896 és 1919 közt
Jámbor Lajos, festészet, díszitőfestészet szakon
54.old

Mezei Ottó: Az Orsz.M.Kir.Iparművészeti Iskola /1880-1944/ oktatási rendszere és forrásai 37.old

Műv.Tört.Ért. 1976. XXIV. 1.sz. Bp

Jambor Lajos

díszítőfestő, az iparművészeti iskola végzett növendéke, 1907-ben 800 korona ösztöndíjat kapott a Steindl Téchtől.

Magyar Építőművészet

1907. 9. sz. 22. l.

Sabacz József
biszmány
Bugetnár

JÁMBOR Lajos építész

M. Tudóslexikon A-tól Z-ig.
Bp. 1997 410-411.

Jámbor Lajos, festő; szül. 1884 augusztus 1-én Nagyváradon. 1906-ban az (budapesti) iparművészeti iskola festészeti tanfolyamait látogatta, hol Udvary Géza, Sándor Béla és Benczúr Béla voltak tanárai. Két évig állami ösztöndíjban részesült, egy évig pedig a Steindl-széktől kapott ösztöndíjat. 1907 és 1908-ban Németországban, főképen Düsseldorfban és Münchenben, 1909-ben Felsőolaszországban, főleg Firenzében volt tanulmányúton.

Önéletr. adatok.

Jambor Lajos

Mucsanok festő

1914. tav. kiáll 735
1915. tav. kiáll - 192, 291
1915-16. téli kiáll. 278, 300
1916 tav. kiáll 228
1916-17. téli kiáll. 38, 39
1917. tav. kiáll. 178
1917-18. téli kiáll 245.
1918. tav. kiáll. 22, 87
1918-19. téli kiáll.
1919. hadviselt mur kiáll.
323, 326, 331.
nem volt harcterem
1919-20. téli kiáll. 219, 221
1920-21. téli kiáll. 221, 497, 501
1921. tav. kiáll. 141, 284, 297
421-
1921. őszi kiáll - 123, 229, 440, 454
1922. jub. kiáll. 401, 405, 417
1923. tav. kiáll. 409, 505, 511.

Székely Nemzeti Múzeum építk.
iratai VI. 197, 198,

Jambor

J. 2. *Lajos*, festő. * Nagyvárad 1884 aug. 1. Budapesten, Düsseldorfban, Münchenben és Firenzében végezte tanulmányait, azután Budapesten erős színhatású életképeket festett. 1925. u. o. koll. kiállítást rendezett műveiből. Kevéssel utóbb Amerikába költözött s New Yorkban Pogány Willy műtermében dolgozott. 1928 óta a floridai Palm-Beachben élt, ott készítette egyik nagyszabású művét, a Donalme-villa freskódíszét. Utóbb filmdekorációk és kosztümök tervezésére szerződött Hollywoodba.

Ea. g. I. 504 f.

2

4 év 6 hó 6 hét 9 nap 50 = ? hét = 241'3155

12 4 7 24

$\frac{12 \times 4}{48}$ $\frac{48 \times 4}{192}$ 198

4 4 24

$\frac{530}{168} = 0'3154$

52 x 4 = 208

214

1

208

26

B

300

Jámbor Lajos festő * 1884 Nagyváradon. 1906. a
bpesti iparművészeti iskolában Udvary Zéra, Sándor Béla és Ber-
czúr Béla tanítványa volt. 1907-8. Düsseldorfban és München-
ben, 1909. Firenzében végzett tanulmányokat.

Figyelő, Czelder-féle VI. 251.

Jámbor Lajos

festő

sokáig Pogány Willynek volt jobbkeze New Yorkban. 1928. a Floridai Palm-Beachben él s ott fejezte be egyik nagyszabású művét, a Donalme-villa freskóit. Hollywood-ba leszerződtették filmdekorációk és kostümök tervezésére.

Tolnai Világlapja

1928. V. 16.

Jámbor Lajos

A

NEMZETI SZALON TAVASZI TÁRLATÁNAK KATALOGUSA

4

1921. JUNIUS

A

NEMZETI SZALON TAVASZI TÁRLATÁNAK KATALOGUSA

1921. JUNIUS

A NEMZETI SZALON IGAZGATÓSÁGA:

ELNÖK:
gróf Andrássy Gyula v. b. t. t.

MŰVÉSZETI ALELNÖK:
Horvai János
szobrászművész

IGAZGATÓ:
Déry Béla

IGAZGATÓSÁGI TAGOK:

Művészek:
Katona Nándor
Kézdi Kovács László
Vajda Zsigmond

Műpártolók:
Bauman Márton
Gellért Jenő
alelnöki teendőkkel megbízva
Dr. Tolnay Lajos

MŰTÁROS:
Kató Kálmán

TITKÁR:
Bende János

ÜGYÉSZ:
Dr. Képessy József

PÉNZTÁROS
Weiser Kálmán

SOCIETAIRE-TAGOK:

Baditz Ottó
Déry Béla
Horvai János
Kacziány Ödön
Katona Nándor
Kézdi Kovács László
† Kőrösfői Kriesch Aladár
László Fülöp Elek
† br. Mednyánszky László
Mendlik Oszkár
Rubovics Márk
† Székely Bertalan
† Szikszay Ferencz
Vajda Zsigmond

A NEMZETI SZALON JURYJE AZ 1921. ÉVRE:

ELŐADÓ:

Edvi Illés Aladár

TAGOK:

Béli Vörös Ernő — *Endrey Sándor*
Katona Nándor — *Kunffy Lajos*
Nádler Róbert — *Szlányi Lajos*

festőművészek

Pásztor János — *Sidló Ferencz*
Kisfaludi Strobl Zsigmond

szobrászművészek.

A KIÁLLITOTT MŰTÁRGYAK JEGYZÉKE

A műtárgyak eladására kizárólag **Kató Kálmán** műtáros van feljogositva.

A vételár 25%-a a vásárláskor, a többi 75% legkésőbb a kiállitás bezárásakor fizetendő.

Áldor János László

1 Estefelé olajf. 6000.—

Bay Alajos

2 Nagycsarnoki vásár olajf. 4000.—

Buday István

3 Vámpirok éjszakája vizf. 3500.—
4 Bujdosók vizf. 2000.—

Brüll Aladár

5 A kinai olajf. 25000.—
6 Jóslás olajf. 25000.—

Biró József

7 Sziriai arableány olajf. Eladó
8 Baross-utca olajf. Eladó
9 Leányarckép olajf. Mgtul.

Bayer Ágost

10 Női arckép olajf. Mgtul.
11 Joujou olajf. 20000.—

Bardócz Árpád

12 Öreg ember olajf. 9000.—
13 Krems látképe olajf. 18000.—

Béli Vörös Ernő

13a Figurális mű olajf.

Badzey Pál

14 Szent Márton képe olajf. 1400.—

Bay Gaby

15 Virágzó almafák olajf. 10000.—

Conrád Gyula

16 Capri rézkarc. Eladó

Csulak Elemér

17 Betonépitő munkások rézkarc 450.—
18 Igás lovak rézkarc 550.—

Cseley József

19 Csemege olajf. 30000.—

Csömöry István

20 Jassz fiu olajf 4000.—

Drippey Béla

21 Virágos udvar olajf. Mgtul.

Debreczenyi Tivadar

22 A vágy gipsz 5000.—

Elberth Ildikó

23 Tavasz a kerepesi uti régi zsidó temetőben olajf.5500.—
24 Ködös téli délután a Dunán olajf. 3000.—
25 Tabáni utcarészlet olajf. 4500.—

Erdélyi Aranka

26 Ex libris rajz 2000.—
27 Illustráció rajz 2000.—

Gróf Erdődy Gyuláné

28 Őszi accord olajf. 10000.—

Elekesné Humayer Erzsi

29 Almavirág vizf. 1000.—
30 Tavasz vizf. 7000.—
31 Május vizf. 7000.—
32 Csendélet vizf. 5000.—

Endrey Sándor

32a Önarckép olajf. 15000.—

Feiks Alfréd

33 Balett olajf. Eladó

Farkas Lőrincz

34 Napsütött utca olajf. 5000.—

Farkas Béla

35 Ember János festő plakettje bronz 3000.—
36 Kődobó bronz 15000.—
37 Női gipsfej

Györgyi Laura

39 Arcképtanulmány past. Mgtul.

Gyöngyös Béla

40 Fekvő akt olajf. 15000.—

Gaál Ferencz

41 Parkban olajf. 8000.—
42 Zöldben olajf. 12000.—

43 Patak partján olajf 10000.—
44 Erzsébettér olajf. 12000.—

Gadányi Jenő

45 Szentháromság-tér olajf. 5000.—

† Gerritsen Vilmos

46 Csendélet olajf. 5000.—

Goebel Jenő

47 Téli némaság olajf. 7500.—
47a Gyümölcsösben olajf. 20000.—

Gaálné Holzmann Frida

48 Virágcsendélet olajf. 5000.—

Győrffy István

49 Önarckép gipsplakett 1600.—

Holló Alajos

50 Kisvárosi részlet vizf. 1300.—
51 Őszi reggel vizf. 5000.—
52 Buda vizf. 1800.—

Hofbauer Károly

53 Salome színesrajz 2000.—

Huszti Horváth Nándor

54 Miniatűrök 3500.—
55 Éjjel az erdőn olaj. 6000.—

Halápy Ede

56 Káptalantóti vizf. 4000.—

Horvai Ilona

57 Virágzó fák alatt olajf. Eladó

Horvai Jánosné

58 Csendélet olajf. Eladó

Jámbor Lajos

59 Biblia olvasás olajf. Eladó

60 Mosónő olajf. Eladó

Jaschik Álmos

61 Füst vizf.

csejtei Joachim Ferencz

62 Templom rom olajf. Mgtul.

Kampis János

63 Sapho olajf. 16000.—

Kunwald Cézár

64 Olvasó aggastyán olajf. 45000.—

65 Dán tájkép olajf. 20000.—

66 Tanulmányfej olajf. 18000.—

Károly Andor

67 A belgrádi Kalimegdán olajf. 9000.—

68 Részlet a Városligetből olajf. 7500.—

Krecsmár István

69 Tájkép olajf. 3500.—

70 Fák házzal olajf. 3500.—

Kotász Károly

71 Eső után tempera 1800.—
72 Vihar tempera 3000.—
73 Merengés tempera 5000.—
74 Hó foltok tempera 5000.—

Kenéz János

75 A Zagyva Szolnok alatt vizf. 4000.—
76 Szolnoki Tiszapart vizf. 4000.—

Kövesdi Géza

77 Patak partján olajf. 10000.—

Krupka Ferencz

78 Konyhában vizf. 1400.—

Kende István

79 Malom vize vizf. 8000.—

Krusnyák Károly

80 Paraszt asszony olajf. 10000.—

Kóbor G. Elek

81 Madonna, keramia 1500.—

Korcsek János

82 Ujságot olvasó férfi olajf. 6000.—
83 Tópart olajf. 4000.—

Koronthály Jenő

84 Ősz vizf. 2500.—

kurtapataki Kovács Pál

85 Dekorativ fák szinesrajz 1500.—

Kacziány Aladár

86 Fiatal hölgy arcképe olajf. Mgtul.

Kolbenhayer Ferencz László

87 Cyklamen csendélet olajf. 6000.—

Karácsonyi Géza

88 Babuci. Tanulmány márvány 25000.—

89 Hajnal. Márvány 16000.—

Lám Ilona

90 Augusztusi munka olajf. 4000.—

Müller Mela

91 Erdész olajf. 2700.—

92 Tanulmányfej olajf. 3000.—

Müller Ágosta

93 Férfi arckép olajf. Mgtul.

Maróti Major Jenő

94 Kora tavaszi hangulat olajf. 8000.—

95 Folyó part olajf. 7000.—

96 Mosó-lék olajf. 8000.—

97 Erdő olajf. 5500.—

P. Németh Lajos

98 Tájkép olajf. 600.—

Nino Busetto-Posno

98a Régi kapu olajf.

Nemes József

99 Fésülködő leány olajf. 10000.—

Náray Aurél

100 Vizparti idill olajf. 26000.—

101 Anya és gyermeke olajf. 16000.—

Ott Zoltán

102 Ősz olajf. 4000.—

103 Szépvölgyi részlet olajf. 3000.—

Pataky Andor

104 Hajnali mise tollrajz 3000.—

105 Magyar birkákkal, bronzplakett 3500.—

Pádua Kálmán

107 Csendélet olajf. 12000.—

Pilch Dezső

108 Női arckép olajf. Mgtul.

Porter Paula

109 Férfi arckép olajf. Mgtul.

Pataky Andor

110 Téli táj rajz 2500.—

Pádly Aladár

111 Hédervári parkrészlet olajf. 7000.—

111a Falu részlet olajf. 5000.—

Rauscher Juliska

112 Tanulmányfej vizf. 2000.—

Révész-Ferrymann Ferenc

113 Compositio „A tisztáson-hoz" pastell 12000.—

Reichl Kálmán

114 A lellei nagy réten olajf. 5000.—
115 Fehér templom olajf. 4000.—
116 Házak a tengerparton olajf. 1000.—
117 Hunfalvi utca 6 vizf. 350.—
118 Belvárosi ház olajf. 800.—
119 Alkonyatkor olajf. 1000.—
120 Libák rajz 250.—
121 Az öreg Baluka háza Lellén szines rajz 200.—
122 Sáros ut rajz 250.—
123 A tűzfal vizf. 250.—
124 Nyirfák szinesrajz 150.—
125 Olasz utca olajf. 300.—
126 Nádas sziget szinesrajz 250.—
127 Falurészlet szinesrajz 250.—
128 A Marina Grande Capri szines rajz 250.—
129 Falu részlet szines rajz 250.—
130 Falu részlet szines rajz 250.—
131 A hegyen olajf. 300.—
132 Ősszel olajf. 300.—
133 Fasor szinesrajz 300.—
134 Délelőtt szinesrajz 250.—

135 Kubikosok rajz 300.—
136 Libák a Dunaparton rajz 400.—
137 Piacz a Dunaparton rajz 400.—
138 Uti vázlat tollrajz 500.—
139 Kordék rajz 800.—
140 Holdtölte olajf. 1000.—
141 Csendes utca olajf. 1500.—
142 Nagybányai udvarrészlet olajf. 1500.—
143 Házak a budai vár alatt olajf. 3000.—

B. Schwarz Elsa

144 Kapu rézkarc 200.—

Scheiber Hugó

145 Gyártelep olajf. Mgtul.
146 Öreg csavargó olajf. Mgtul.

Schneider Károly

147 Csendélet olajf. 30000.—

Siuda Nándor

148 Augusztus olajf. 3500.—
149 Nyárfák esőben olajf. 3300.—
150 Nyári felhők olajf. 3750.—

Say Géza

151 Sárga szoba olajf. 14000.—

Sárdy Brutus

152 Ősz után olajf. 8000.—

153 Dér olajf. 6000.—
154 Téli hangulat olajf. 3000.—

Stern Marianne

155 Tanulmány olajf. 8000.—

Szabó Csapó Márton

156 Gyermekarckép olajf. Mgtul.
157 Csendélet olajf. Mgtul.

Szabó Béla Leo

158 Női akt olajf. 20000.—

Szamosi Imre

159 Önmagához, kőből 60000.—

Tábor János

160 Propaganda levelezőlap szinesrajz 2000.—
161 Propaganda levelezőlap szinesrajz 2000.—
162 Propaganda levelezőlap szinesrajz 2000.—

Ulrich Géza

163 Részlet Engelbergből Gouache 4000.—

Vladár Ilona

164 Cseresznyék olajf. 3000.—

Visky János

165 Lóverseny olajf. 10000.—
166 Lóverseny olajf. 10000.—

Weinmann M. Mihály

167 Hüvös völgy olajf. 4000.—

F. Wéber Frida

168 Csendélet olajf. 5000.—

Witthalm János

169 A 15-ik helyőrségi kórház olajf. 5000.—

170 Patak part olajf. 6000.—

gr. Zichy Géza Ödön

171 Csendélet olajf. 5000.—

Az üvegszekrényekben levő porcellánok **Speth-Schulzburg Mária bárónő** művei.

Vészi Gerzson
könyvnyomda
Budapest, VI.,
Podmanicky-u.
Telefon 108-03

Jámbor Lajos

39 JÁMBOR LAJOS: Harctéri hírek.

367 Csók István: A homokban.

PLAKÁT.

TERVEZTE
JÁMBOR LAJOS.

AZ IPARMŰVÉSZETI ISK

Kola jub. Kiállitása

Magyar Iparművészet
1905. 302. l.

Jámbor Lajos fotó

fordítsa

TETTE
ÁSZLÓ.
ÁROLY.

VILLAMOS
LÁMPATARTÓ.

TERVEZTE
ÉS MINTÁZTA
SZABÓ KÁROLY.
TANÁR LORÁNFI ANTAL.

ÓLA JUBILÁRIS KIÁLLÍTÁSA.

Jámbor Lajos

MDK

Bucsusok, olf.

Műcsarnok 1922 jubileumi kiállítás

Jámbor Lajos

MDK

Kutnál, olf.

Műcsarnok 1922 jubileumi kiállítás

Jámbor Lajos

MDK

Kisértés, olf.

Micsarnok 1923 tavaszi tárlat

Jámbor Lajos MDK

Olvasó leány, olf.

Harctéri hirek, olf.

Műcsarnok 1916-17 téli tárlat

Jámbor Lajos

MDK

Hegyi beszéd, olf.

Műcsarnok 1913 tavaszi kiállitás

Jámbor Lajos

MDK

Hogyan is volt?, olf.

Mücsarnok 1915-16 téli tárlat

MDK

Jámbor Lajos

Teregetés olajf.
Bünbe esés "

A Nemzeti Szalon tavaszi tárlatának katalogusa. 1920. Május. 11.1.

M.D.K.

Jámbor Lajos

"Az örök forrás" c. képének repr.-ját bemutatja a lap a Solymosi Képszalon karácsonyi kiállitásáról.

Szinházi Élet. Bp. 1929. dec. 8-14. XIX. évf. 50. sz. 178. lap.

Jámbor Lajos MDK

Urvacsora, vázlat, olf.

Műcsarnok 1913. tavaszi kiállitás

MDK

Jámbor Lajos

A Képzőm. Társ. közgyülése. Müvészet 1911. 164.l.

MDK

Jámbor Lajos

"Bözsike nagybeteg" c. festménye.

Művészet, 1917. 5.l.

Jámbor Lajos MDK

Bethesda, olf. /vázlat/

Műcsarnok 1920-21 téli kiállítás

Jámbor Lajos MDK

Kirándulók, olf.

Mücsarnok 1919-2o téli kiállitás

Jámbor Lajos MDK

Első próba, olf.

Műcsarnok 1919-2o téli kiállitás

Jámbor Lajos MDK

Nagymosás, olf.

Mücsarnok 192o-21 téli kiállitás

Jámbor Lajos MDK

Őszi munka, olf

Mücsarnok 192o-21 téli kiállitás

MDK

Jámbor Lajos

A Képzőm. Társ. 1918-19. évi téli kiállitása.
Művészet 1918. 5o.l.

MDK

Jámbor Lajos

Az Iparmüvészeti isk. jub. kiáll. Plakát. Repr.

Magyar Iparmüvészet 1905. 302.1.

MDK

Jámbor Lajos, ~~x1826x~~ 1884-

"Az Est" fm.

Ernst Muz. 21. aukc. 19 1.

MDK

Jámbor Lajos diszitő-festő

A Steindl-Céh társaság 800 koronas ösztöndijat adott Jámbor Lajos diszitő-festőnek, az iparmű-vészeti iskola végzett növendékének.

Cikk: Steindl-Céh

Magyar Epitőmüvészet, 1907. 9.sz. 22.l.

Jambor Lajos

cred

Inst. 153. l.

.....-i m. kir. posta- és távirda-pénztár.

Nyugta

.....azaz: ..... Korona

mely összeget, mint évi ..... K lakpénzemből az 190.... évi .....

Jambor Lajos
festő
Király u. 106.
Budapest
1919. hadviselt.

Jámbor Lajos

Műcsarnok festő Bjelt

1913. Tav. Kiáll. 182,626.

Amor III. 201, VI. 249. — szobor bronzból, római VI. 130. — vésetű római aranygyűrű IV. 29.

Jámbor Lajos

"Okos tanácsok" cimmel csecsemőt karoló fiatal anya, két öregasszony oktatását figyeli.
Repr.

Élet, Bp. 1919. febr. 2. XI. évf.
5. sz. 100. lap.

Jámbor Lajos

A Nemzeti Szalonban rendezett csoportkiállitáson mutatták be müveiket a hadviselt müvészek. A "Képzőmüvészet" c. rovatban Undi Imre mond kritikát a tárlaton szereplő müvészek alkotásairól.
Festőmüvészek:

Kövesdy Géza,

Jámbor Lajos,

Márffy Ödön,

Baransky E. László müvészek munkájának megnevezése nélkül elismeréssel méltatja teljesitményüket. Undi Imre kritikájában felsorolt minden müvésznév Medgyessy Ferenc nevénél látható.

Élet, Bp. 1919. márc. 16. XI.évf.11.sz. 259-260. lap.

MDK

Jámbor Lajos, festöm.

Kunyhóban. Olf. Jelz.

Árv. Cen rn.1937.okt. 83.sz./Árv.Közl. rk.sz./ 26.1.

MDK

Jámbor Lajos

Urvacsora /vázlat/ Olajf.

Képzőm.Társ.1913.tav.kiáll.kat. 50.l.

Jámbor Lajos MDK

Bethesda, olf. /vázlat/

Mücsarnok 1920-21. Téli kiállitás

Jámbor Lajos MDK

Biblia olvasás, olf.
Mosónő, olf.

Tavaszi Tárlat
Nemzeti Szalon 1921. junius

JÁMBOR LAJOS

182. Urvacsora /vázlat/. Olajf.

K M T 1913.tav.kiáll.kat. 50.oldal

MDK

Jámbor Lajos, festöm.

A nóta vége. olf.

Mücs.-OMKT. 1921. Tavaszi kiáll. Kat. 15.1.

MDK

Jámbor Lajos, festöm.

Áhitat. Olf.

Mücs.-OMKT. 1921. Tavaszi kiáll. Kat.9.1.

MDK

Jámbor Lajos, festöm.

Május. olf.

Mücs.-OMKT.1921. Tavaszi kiáll. Kat. 14.1.

MDK

Jámbor Lajos

Krumpliszedés, of.

A határban, of.

N.Szal. őszi tárl. 1920. szept. 15. l.

MDK

Jámbor Lajos

Mosónő, of.

Arv.Közl. 1929. jun. 4.rk.sz. 23 l.

M.D.K.

Jámbor Lajos

A Mücsarnok tavaszi nagy tárlatán kiállitott 443 kép és szobor között szerepel müve.
A 17. oldalon 18-as számmal a müvész fényképe.

Képek, szobrok--festők és szobrászok c.
Szinházi Élet. Bp. 1921. juni. 26.-juli 2.
X. évf. 26. sz. 2o.l.

MDK

Jámbor Lajos

Művészet ~~xcxcxcxcxcxcxcxc~~ XIII. évf. 1914 XII. évf. 1913. 74.

szöveg: 75.

MDK

Jámbor Lajos, festőm.

Zenés koldus. olf.

Műcs. -OMKT. 1961. Tavaszi kiáll. Kat. 21.l.

M.D.K.

Jámbor Lajos

A Képzőművészeti Szabadiskola munkájáról szóló cikk közli, hogy tarka képet nyujt az "Esti Akt", ahol hires müvészek vázolnak. Itt emliti meg a müvész nevét.

Képzőművészeti Sazabdiskola c. közl.
Szinházi Élet. Bp. 1921. szept. 25.- okt.1.
X. évf. 39. sz. 36. l.

Jámbor Lajos MDK

Okos tanácsok, olf.

Műcsarnok 1918-19.évi Téli kiállitás.

M.D.K.

Jámbor Lajos

Arcképe szerepel a Mücsarnok tavaszi tárlatán kiállitó müvészek arcképei között.

Cserna Andor: A Szinházi Élet Tavaszi Tárlata c. Szinházi Élet. Bp. 192o. május 9-15. IX. évf. 19. sz. 24. lap.

Jámbor Lajos MDK

Őszi munka, olf.

Műcsarnok 1920-21. Téli kiállitás

MDK

Jámbor Lajos, festöm.

A jó tanács. Olf. 165x100. J.l.j.

Árv. Közl. 1930. 4.rk.sz. 55.szám. Kat. 25.l.

MDK

Jámbor Lajos

Gergely I.: Müvészfejek. Képzőművészet 1932.
224.l.

M.D.K.

Jámbor Lajos festőművész

A lap közli a művész fényképét műtermében, képei között és beszámol arról, hogy Amerikában egy régebbi műve révén híressé vált, és az amerikai milliárdosok portréfestője lett.

Egy magyar festőművész c. közl.
Szinházi Élet. Bp. 1923. szept. 30. okt 6.
XIII. évf. 40. sz. 36. l.

Jámbor Lajos

Keresztről levétel, olf.

Műcsarnok 1920. tavaszi kiállítás

Jámbor Lajos MDK

Piéta, olf.

Egyház és művészet
Nemzeti Szalon 1919.

Jámbor Lajos

Bocsáss meg, olf.

Műcsarnok 192o. tavaszi tárlat

Jámbor Lajos MDK

Első próba, olf.
Kirándulók, olf.

Műcsarnok 1919-2o. téli tárlat

Jámbor Lajos festőművész.

MDK.

Képzőművészeti Társulatnak Tavaszi Kiállitásán vett részt a Szépművészeti Museumban.

Művészet, 1918. 1.1.

Jámbor Lajos

39 JÁMBOR LAJOS: Harctéri hírek.

KMT 1916/17. Tóth Emil

367 Csók István: A homokban.

Pallay: Jön a vihar.

Szüle Péter: Nyári alkonyat az Alföldön.

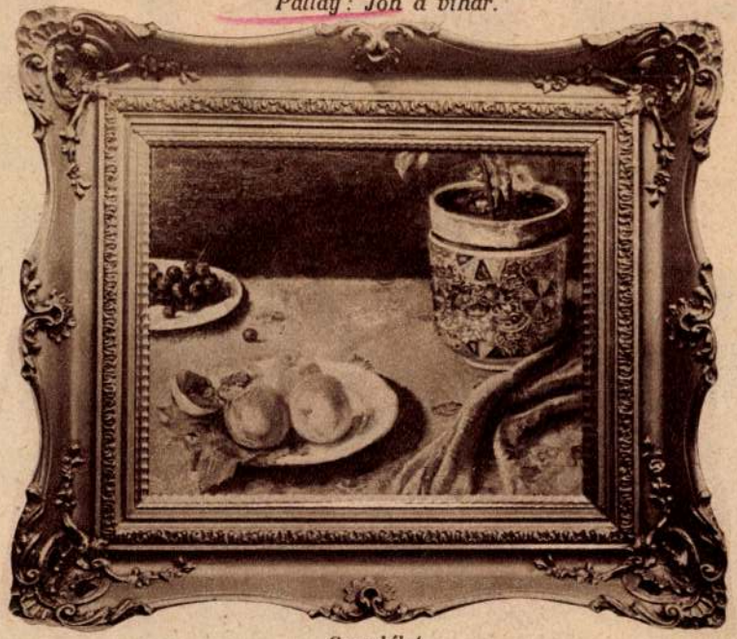

Csendélet.

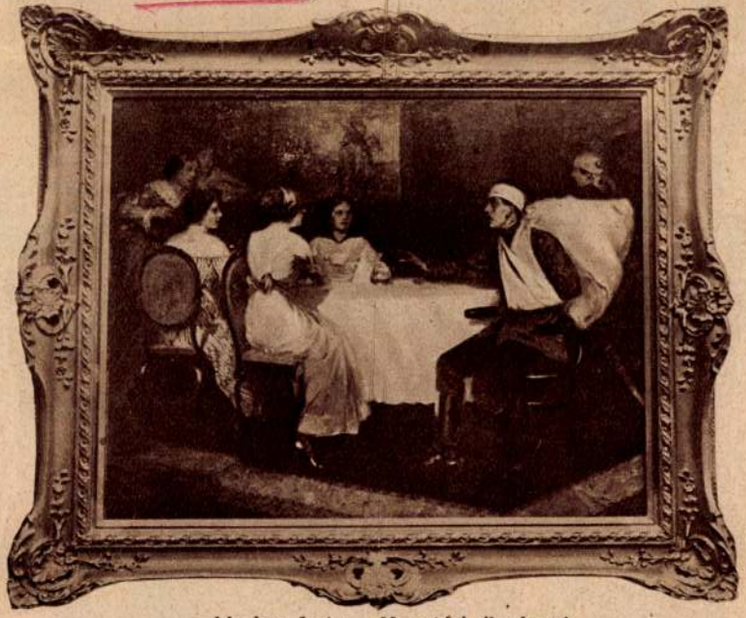

Jámbor Lajos: Harctéri élmények.

Mutatvány-képek a **SOLYMOSI KÉPSZALON** *(Kossuth Lajos-u. 13.) karácsonyi képvásáráról, ahol 65 ismertnevü magyar kiállító művésznek több mint 1200 drb festményéből és több mint 2000 grafikai müvéből választhatja ki az igényeinek megfelelő, karácsonyi ajándékul alkalmas képet, s azt 12 havi részletre is megvásárolhatja. Azok részére, akiknek ez is nehézséggel jár, Solymosi azt a kedvezményt nyujtja, hogy a részletek fizetését csak 1929 február 1-én kezdhetik.*

Az Athenaeum irodalmi és nyomdai részvénytársulat mélynyomása.

Tolsztoj Leo: KOZÁKOK **Metro-Goldwyn világattrakció**

Főszereplők: John Gilbert és Renée Adorée. **Bemutatja: a ROYAL APOLLO.**

összes hosszának egyharmadrésze 15—25·5‰ emelkedésben fekszik. A 328·9 *km* hosszú *új alpi vasutak* építési költségét 178 milliom koronával irányozták elő. Az *új alpi vasutakkal* Ausztria nemcsak fenséges szépségű új tájakat tárt fel, hanem azokkal több irányú tetemes útrövidítéseket is ért el. A távolság *Bécs* és *Trieszt* között az eddigi 577 *km* helyett csak 516 *km* lesz, *München* és *Trieszt* között pedig 511 *km*. Münchenből tehát ezen az úton érhető el leggyorsabban a tenger, mert *Genua* 742 *km*-re, *Ostende* 952 *km*-re és *Rotterdam* 802 *km*-re fekszik Münchentől. (Rundschau.) *P. E.*

Magyarország vizi erői. Régóta érzett szükségletet elégít ki a földmívelésügyi kormány, midőn most megjelent kiadványával a műszaki és ipari világ előtt feltárja hét év óta folytatott hegyvidéki vízrajzi felvételének eredményeit s vele élénk világot vet nagyesésű folyóink és patakjainkban rejlő vízi erőinkre. A térképpekkel ellátott 350 oldalra terjedő munka címe: „Magyarország vízi erői", irta *Viczián* Ede kir. mérnök, az országos vízépítési igazgatóság vízrajzi osztályának tagja, aki a földmívelésügyi miniszter megbízásából annak idején a felvételeket is vezette. Jelentősebb vízeink 1,700.000 lóerőre rúgó energiájából alig 6% van gazdaságosan kihasználva s az ósdi malmok megközelítőleg másik 4%-ot kötnek le. Értékesebb vízfolyásaink erejének tehát legalább 9/10 része még érintetlen. Még ha a gazdaságos kihasználhatóság számos akadályát figyelembe vesszük is, még akkor is joggal állítható, hogy másodpercenkint száz- éz százezer természetes vízlóerő kihasználását mulasztjuk el. Legerősebb folyóinkon legalább 650 olyan szakasz jelölhető ki, ahol három kilométernél rövidebb sodorvonalon legalább 1000—1000 természetes vízlóerőt jelent a folyóvízben rejlő energia. Méltán várható, hogy a nemzeti irányú helyes iparpolitika ezt az óriás erőtényezőt úgy fogja tekinteni, mint közgazdaságunk belterjes fejlesztésének egyik leghatalmasabb eszközét. A vizi erők mennyisége dolgában Magyarország vetekedik Európa leggazdagabb államaival, de a kihasználás terén messze mögöttük marad. Az ország vizi erőit engedélyezési eljárásunk mellett bárki kihasználhatja.

Uj rendszerü benzinmótoros kocsik. A magyar királyi államvasutak igazgatósága az aradi Weitzer-féle vaggongyárnál új rendszerű benzinmótoros kocsikat rendelt meg, amelyekből kettőt a napokban vett át a magyar államvasutak képviselője és egyidejűleg megtartották a két kocsi próbaútját Arad és Temesvár között. A magyar államvasutak budapesti igazgatósága részéről Streer és Kilényi felügyelők, az aradi üzletvezetőség részéről Korbuly főfelügyelő, a gyáros részéről Müller Gyula műszaki igazgató volt jelen. A mótorkocsik fölváltva Arad, Vinga, Temesvár között és vissza a menetrend pontos megtartásával hatvanhat kilométer óránkinti maximális sebességgel futottak. A futó és vontató próbák a legcsekélyebb fennakadás nélkül folytak le.

A modern Róma. Ha képzeletünk Rómába, az örök városba száll, ott merőben évezredes és évszázados régiségeket, a régi rómaiak és a renaissance kornak művészi hagyatékait keresi benne s az idegen, aki fantáziájának e képei után indult oda, alig tud megbarátkozni a modern Róma kialakuló képével, hoteleivel, bérkaszárnyáival és modern vashídjaival. A Mons Caelius és M. Aventinus számos kolostorával és templomával mindezideig aránylag érintetlen maradt az újításoktól s ha a klasszikus ó-kort nem is, de a középkort jórészt meglehetett találni benne. Most azonban — sajnos — a multon győzedelmeskedő jelen és a kegyeletet félretaszító gyakorlatiasság itt is úrrá lesz, s a modern üzleti életet jelző vasúti sín át fogja szelni a hét dombon elterülő városrészt is. Az aeszthetikusok zokon fogják venni e barbárságot, az idegen csalódása még fokozódni fog, de sajnos, egy város nem az aeszthetikusok, sem pedig az idegenek kedvére épül, eleven élete pedig megköveteli az újításokat. Egy azonban vigasztaló. Olaszországban törvények védik a műemlékeket a pusztulástól s azok semmínemű újításnak — mint nálunk — áldozatul nem esnek. (Gyér számban levő műemlékeink közül ily törvény alkotásával hányat megmenthettünk volna!) Az pedig kérdés, hogy a nyüzsgő üzleti élet az elmult századok és évezredek érintetlenül hagyott romjai és emlékei között nem fokozott hatást gyakorol-e a szemlélőkre? A régmult idők árnyai között a jelen pezsgő élete új és érdekes hangulatot teremt.

L—r.

MAGYAR MÉRNÖK- ÉS ÉPITÉSZ-EGYLET.

A nov. 25-iki **egyetemes szakülésen** *Pompéry* Elemér három havi amerikai utján szerzett tapasztalatairól számolt be. Ösmertette New-Yorknak felhőkarcolóit, azoknak bérrendszerét, 26 emeletig terjedő forgalmát, valamint az ezek lebonyolítására szolgáló liftek üzemberendezését. Leirta a nagy szállók praktikus szokásait és berendezéseit. Megemlítette, hogy az amerikai vasutakon is három osztály van. Részletesen ismertette a rendkívül célszerűen az Egyesült-Államok egész területén szervezett podgyász- és teherexpress-szolgálatot. Röviden vázolta Philadelphia és San-Francisco elektromos közuti vasútainak hálózatát, ez utóbbi városnak, keleties utca- és kikötő forgalmát. Megemlékezett Washington városnak hivatalos épületeiről és a világ legmagasabb kőépítményéről, a fehér márvány Washington-obeliskről. Szakszerűen leirta a New-Mexikó, Arizona és Dél-California homoksivatagjain végig vonuló vasút szerkezetét, berendezését és administratióját. A Mormonok nagy Sós-tavát keresztező 44 *km* hosszú vasuti fahídról, Salt-Lake-City mormon-egyházi építményeiről, a Sós-tó melletti Sallair-Beach óriás fürdő-berendezéseiről, a világ legvadregényesebb Denver & Rio Grandes vasút csodálatra méltó építkezéseiről részletesen tájékoztatta hallgatóit. Végül megemlékezett Amerika három világcsodájáról: a Coloradó Grand-Carnjouról, a nemzeti Yellostone-parkról és a Niagara-vízesésekről, valamint ez utóbbit övező kilátó vasútról. Felolvasását avval végezte, vajha minden magyar mérnöknek kerülne alkalma Amerikában tapasztalatokat szerezhetni, hogy azokat hazánk javára hasznosíthassa.

A mü- és középitési szakosztályok ülése nov. 27-én. Elnök *Ney* Béla, jegyző *Kabdebó* Gyula; jelen volt 80 tag. Az egész ülést kitöltötte *Alpár* Ignác szabad előadása, melyben a budapesti börze építését ismertette. Előadta, hogy pályanyertes tervei alapján a végleges tervnek kidolgozásakor az alaprajzot 1½ évi tanulmányozás után jelentékenyen gazdaságosabban állapította meg; ismertette az átalános beosztást: a két nagy terem az épület két végére jutott közvetetlen oldalvilágítással; a nagy szerepet játszó ruhatár a közép foyerban van; a palota 110.000 m^3 terét kisnyomású légfűtéssel fűtik, a beruházás összes 120.000 korona költségeiből tehát 1 m^3-re 1 korona esik. Az architektura nagy arányokban gazdag (már a múlt évben bemutattuk). A telek másfél milliom koronába került, az építkezés pedig ötödfélbe, tehát egy m^3 beépített köbtartalom (a pincétől a főpárkányig számítva) 19 koronára rug, az összes költségeket (a bútorzatot stb. is) beleértve. Azért ez egyik legolcsóbb középületünk. A palotát legközelebb részletesen ismertetjük.

A vizépitési szakosztály nov. 28-án igen látogatott ülést tartott, melyen *Finály* István a *völgyzáró gátakról* értekezett. Az előadó nagy vonásokban vázolta Francia- és Németországnak e téren kifejtett roppant tevékenységét és több külföldi víztartó tervét mutatta be. Azután áttért a vízfogók létesítésének nagy nemzetgazdasági jelentőségére, utalva arra, hogy a völgyzáró gát az árvízvédelem, az ivóvízraktározás, az öntözés, a hajózás, a folyószabályozás, a halgazdaság és az olcsó energia-beszerzés szempontjából megbecsülhetetlen előnyöket nyújt. Azért szükségesnek tartja, hogy az állam a víztartók létesítését lehetőleg megkönnyítse és a szükséges területek beszerzésekor köz-

az, hogy a szegedi nép tömegesen látogatja különösen a kubikost. Ez a legjobb kritika. — Végül megemlítjük, hogy az egész mű a fundamentum nélkül 42000 koronába került: az egy darabban viaszban öntött alakok, a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet nagy koszorúja bronzból, a csónak stb. és az oszlop kalászi kőből vannak. Az alakokat a budapesti „Hungaria" öntötte szintén teljes sikerrel. —*i*

A iparművészeti iskola jubiláris kiállításán a növendékek buzdításul több kitüntetésben részesültek. A bíráló bizottság tagjai voltak *Fittler* Kamill igazgató, *Mátrai* Lajos, *Moreli* Gusztáv és *Pap* Henrik tanárok, *Thék* Endre, *Czettel* Gyula és *Gelléri* Mór, mint az Országos Iparegyesület kiküldöttei és *Györgyi* Kálmán az Iparművészeti Társulat kiküldötte. Az Országos Iparegyesület ezüst érmét *Body* Kálmán V. éves kisplasztikus; bronz érmet *Nemes* György V. éves díszítő szobrász és *Pilló* Sándor V. éves díszítő festő kapta; az Iparművészeti Társulat ezüst Trefort-plakettjét *Jámbor* Lajos V. éves díszítő festőnek; bronz Trefort-plakettjét *Tálos* Gyula IV. éves lakásberendezőnek, *Mühlstein* Imre IV. éves ötvösnek és *Semann* Gyula díszítő szobrásznak ítélték. Az állami ösztöndíjalapból a következők kaptak jutalomdíjat: a díszítő festészeti szakosztályból *Jámbor* Lajos és *Korény* József 20—20 koronát, *Pilló* Sándor és *Schuszlik* Dezső 15—15 koronát; a díszítő szobrászati szakosztályból *Raith* Béla és *Reményi* József 20—20 koronát, *Timár* Alajos 15 koronát; a fametsző szakosztályból *Baranyovits* János; a kisplasztikai szakosztályból *Raduly* János; a rézmetsző szakosztályból *Kloszka* Rezső; a lakásberendező szakosztályból *Abos* Brunó 20—20 koronát, ugyane szakosztályból *Hembach* Gyula, az ötvös szakosztályból *Mühlstein* Imre és az alakrajzi osztályból *Jámbor* Lajos 20—20 koronát; a kezdők közül az alakrajzi osztályból *Mihály* István, az ékítményes rajzosztályból *Kalmár* János 15—15 koronát, az iparművészeti tervező szakosztályból *Hembach* Gyula 20 koronát és végül a zománcozó osztályból *Csajka* István 10 koronát. — *Thék* Endre által az esti tanfolyam hallgatóinak jutalmazására adományozott 200 koronából *Ruff* András, *Csida* János, *Tóth* Lajos és *Pallos* Rezső 25—25 koronát kaptak. — *Cs.*

Az olasz király pályadíjai. Az olasz király, hogy a föltedező szellemeket nagyobb tevékenységre sarkalja s a jövő évi milanói kiállítás iránt az érdeklődést fokozottan fölkeltse, *nemzetközi pályázatot* hirdet a következő hat díjjal: 1. 5000 frank egy önműködő vasúti *kocsi-kapcsolóra;* 2. 5000 frank oly könnyen kezelhető, egyszerű készülékre, mely az elektrotechnikai munkásokat megóvja az erős áramok ellen; 3. 10.000 frank oly gép föltalálására vagy javítására, melynek valóban gyakorlati értéke van; 4. 4000 frank sűrű népességű központoknak egészséges tejjel való ellátására, vagyis az e követelménynek legjobban megfelelő intézményre; 5. 10.000 frank a délolasz klímának megfelelő *munkáslakások* tipusára; 6. 5000 frank egy *mótorcsónakra.*

Az Országos Magyar Iparművészeti Muzeumban ipari munkások és családtagjaik számára vasárnaponkint a következő ingyenes előadások tartatnak a gyűjtemény egy-egy csoportjával kapcsolatban: november hó 26-án *Czakó* Elemér dr., a muzeum könyvtárosa beszélt a bronzról; december 3-án *Csányi* Károly, a muzeum őre értekezik: A japán művészetről; december 10-én *Szőnyi* László, a muzeum segédkönyvtárosa Az érmek és plakettek multjáról; december 17-én *Czakó:* Modern alapelvek az iparművészetben címen és december 26-án A sokszorosító művészetről; jan. 7-én *Csányi:* A legyező multjáról; jan. 14-én *Czakó*: A középkori munka feltételeiről; jan. 21-én *Szőnyi:* Az utca művészetéről (plakátok); jan. 28-án *Csányi:* A modern plakettről; febr. 4-én *Czakó:* A könyvkötészetről; febr. 11-én *Szőnyi:* Művészet Mátyás király könyvtárában címen; febr. 18-án *Csányi:* A porcellán történetéről; febr. 25-én *Szőnyi:* Magyarországi vízjegyekről; március 4-én *Csányi:* A porcellánról, és végül március 11-én *Szőnyi:* A középkori címerekről. Az előadás minden vasárnap délután ½3-kor kezdődik. — *Cs.*

Ausztriában épülő új alpi vasutak. A Duna völgyét az Adriától elválasztó hatalmas hegyláncokon vezetnek át azok az új forgalmi vonalak, melyeket Ausztria azért létesít, hogy Bécsnek vasúti útját a tengerhez, az eddigi összeköttetésekkel szemben megrövidítse. Az új alpi vasutak a következő vonalakból állnak: 1. a 42 *km* hosszú *Pyhrn*-vasútból, mely a *Kremstál*-vasútnak *Klaus-Steyrling* állomásától az *Osztrák államvasutak Selztal* állomásáig terjed; 2. a 77 *km* hosszú *Tauern*-vasútból, mely az *Osztrák államvasutak Schwarzach* állomásából kiindulva, *Wildbad-Gasteint* érintve, az *Osztrák Déli-vasút Möllbrücken-Sachsenburg* állomásánál végződik; 3. a 66 *km* hosszú *Karawanken*-vasútból, melynek a *Villachnál* az *Osztrák államvasutakból* elágazó egyik ága, a *Klagenfurtnál* a *Déli vasútból* elágazó másik ágával *Baerengraben* állomásnál, közvetetlenül a hasonnevű alagút előtt egyesül; 4. a 91 *km* hosszú *Wocheiner*-vasútból, mely a *Karawanken*-vasút *Aszling* állomásából kiindulva *St. Lucián* át *Görzbe* vezet és 5. az 53 *km* hosszú *Görz-Trieszt*-vasútból. A *Pyhrn*-vasút a tenger szine fölött 467 *m* magasságban fekvő *Klaus-Steyrling* állomásból kiindulva, egy szűk meredek sziklafalak által határolt szakadékon vonul végig *Spital* állomásig, ahonnan 25‰ emelkedéssel a *Bosruck*-alagút bejáratához kapaszkodik, elérve azután az alagútban t. sz. f. 731 *m*-en a vasút legmagasabb pontját. A *Tauern*- vagy *Gastein*-vasút *Schwarzach - St. Veit* elágazó állomástól 25‰ maximális emelkedéssel *Loibl* állomásig kapaszkodik, amely magasságban azután áttöri a *Salzach*- és *Gastein*-völgyeket egymástól elválasztó hegységet két alagúttal. *Hof-Gastein* állomásnál kezdődik a második, megszakítás nélküli 25‰ emelkedésű kapaszkodó, mely *Angertal* és *Wildbad-Gastein* állomásokon keresztül a t. sz. f. 11·72 *m* magasságban fekvő *Böckstein* alagút-állomásig terjed. Itt kezdődik a *Gamskaar-csúcs* alatti 8470 *m* hosszú *Tauern*-alagút, melynek közepe 1225 *m* t. sz. f. magasságban az egész vasút legmagasabb pontja. Innen a vasút folytonos nagy eséssel leszáll a *Dráva*-völgyébe. Különösen nagy nehézségeket okozott a *Mallnitz*-völgyből a *Möll*-völgybe az átmenet, amelyben egy 6 *km* hosszú visszatérő kanyarra volt szükség. Ezt a kanyart 25·5‰ eséssel egy mellékvölgyben kellett vezetni, úgy, hogy annak végpontja a kanyar kezdőpontjához visszatér. A kanyarban 6 alagút, összesen 1524 *m* hosszban és 4 völgy áthidalás épült. A 77 *km* hosszú egész *Tauern*-vasút vonalnak 56465 métere fekszik 3—25·5‰ emelkedésű kapaszkodókon. A *Karawanken*- vagy *Baerengraben*-vasút egy szakadékos hegyláncolatot szel át, és legmagasabb pontját a *Karawanken*- vagy *Baerengraben*-alagutban, 636·6 *m* t. sz. f. magasságban éri el. A *Wocheiner*-vasút legnagyobb emelkedése 25‰; építését a rendkívül sok híd, völgyáthidalás, alagút és folyóáthelyezés nagyon megnehezítette. Különös nehézségeket okozott az építésnek a híres *isonzoi* völgyhasadék, ahol a vasutat a meredek, szakadékos sziklafalakon kellett vezetni, ami közvetetlenül egymást követő mély szakadékáthidalások és kanyargó alagutak építését tette szükségessé. A *Görz-Triest* vasút, mely a *Karston* át vezet számtalan hidat, völgyáthidalást és alagutat igényelt. A hegyoldalak meredeksége, az evvel járó vonalkifejlesztés, a vonal magas fekvése, az áttörendő hegytömbök kedvezőtlen geologiai alakulata, a rossz meteorologiai viszonyok, a gyors vízfolyások, a lavina-veszedelem, a morenák, a turfás területek, az épülő alagutakba betörő víz, az utak hiánya a hegyekben és a vízhiány a *Karston*, rendkivül sok, különböző fajtájú, alig megoldható feladatokkal nehezítették meg az építést vezető mérnökök munkáját. A hét legnagyobb alagútnak összes hossza 30.516 *m*, valamennyi alagút együttvéve kereken 43.000 *m* hosszú. A legújabb jelentések szerint ehhez még egy új 850 *m* hosszú alagút számítandó hozzá, mert meg nem állítható csúszó rétegek miatt és mert az eredetileg tervezett vonal mentén két *Száva*-híd pillérei részére a mederben hordképes altalajt nem találtak, a *Wocheiner*-vasútnak *Aszling-Wocheiner-Feistritz* szakaszát át kellett helyezni. Az *új alpi vasutak*

Jámbor Lajos festőművész
rajz 13 c.
Képirók, képfaragók.
Bpest, 1918.

LANC,
türkiszes, gemmás és gyöngyös
Német munka, XVIII. század, ezüst.

KAPOCSKA,
ezüst, XVIII. század.

FEDELES KANNA,
füles, rajta ovális keretben három állatkép.
HP augsburgi mester műve, XVIII. század.
Ezüst, mag. 13·5 cm.
A trentoi De Tonelli- és a San Marco-gyüjteményből.

ÉKSZERTÁLKA,
két darab.
Német munkák, XVIII. század.
Ezüst, belül aranyozva, átm. egyenkint 12·5 cm.
A San Marco-gyüjteményből.

TEASZŰRŐ-KANÁL,
XVIII. század.
Aranyozott ezüst, 16·2 cm.

DOBOZFEDÉL,
antik jelenettel.
Német munka, XVIII. század.
Zománcos réz, átm. 23·5 cm.
A San Marco-gyüjteményből.

HAJÓ,
talapzaton.
Német munka, XVIII. század.
Ezüst, mag. 9·5 cm.
A San Marco-gyüjteményből.

Jámbor Lajos

festő

l.

Magy. Művészlexikon

III. 268-l.

Át. Képt. 95.

(de nembe néz.)

ul[illegible]ban áll, Jobbkezével zöld övjét fogja,
állaira omló hosszú haja, szemöldöke és/kis
eretvált. Piros köntösének kézelője kék,
ét vállra vetetten viseli. Jobbra sötét-
t sorban: »Daniel Absolon Késmarkiensis
et Turcam Procurator expost Cancellarius.4.

. —

vich-gyűjtemény ből 86.
adatok.
an 1876: VIII. 96. — 1878: VIII. 58. —
1883: VIII. 385.
1884: III. 54. — 1894: VI. 216.

Ad. Képt. 95

Dankovics gyűjt. 86

Jámbor Lajos

festő

a pécs-budai külvárosi plébánia-templom kifestéséhez fentitől kezzitet tervvázlatot 1913-ban az alábbi múzeumnak ajándékozták.

Szőnyi Ottó dr

A pécsi városi múzeum 1913. évi fejlődéséről és állapotáról szóló jelentés.

A Pécs-Baranyamegyei Múzeum Egyesület Értesítője 1914. 31. l

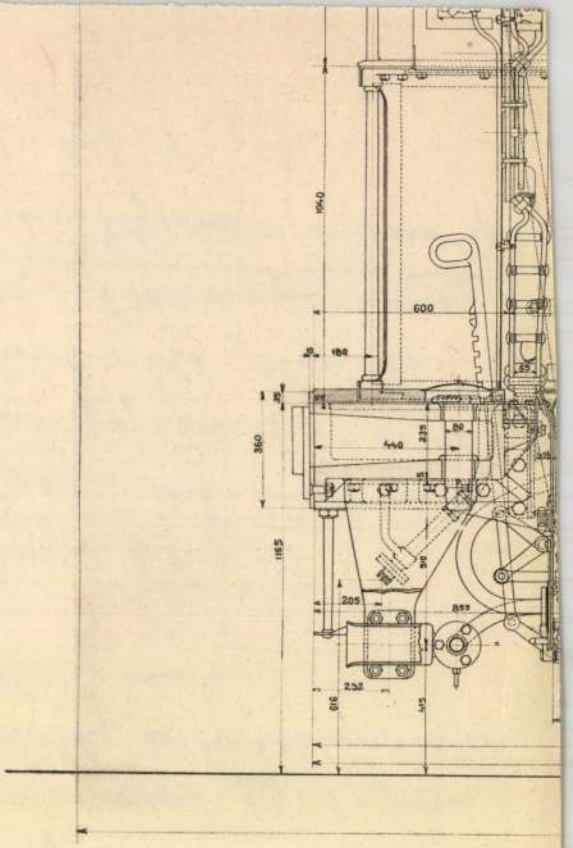

Fénynyomat *Divald K.* budapesti müintéze

Jámbor Lajos

Knötgen

Osztrinski

tovább

fiatal építések
sejédkertek Alpinak
a történelmi export
kerverésében 1894-ben.

Magy Alp 78. l

4

ismerni nincs szerencsém és én
rövid idő alatt ázsiába fogok utazni,
a hol a pósta megbizhatosága sok
kivánni valot hagy hátra illetve a
a postai kézbesités nagyon meg=
bizhatatlan alázattal kérem
méltoztassék engem arrol értesiteni
hogy a képek a kivánt czélnak
megfelelnek e? illetve azokat meg=
venni méltoztatik e?

./.

udvar kegyét s *I. József*, majd *III. Károly* festője lett, sőt *I. Péter* orosz cár is lefestette magát vele. *Rembrandt* modorában festett, 1840-ben halt meg Nürnnbergben, a hová betegsége miatt vonult vissza. *Nyári* érdekesen ismertette a hires magyar művész egész életpályáját és művei után készült hetven metszetet mutatott be a közönségnek, amely az érdekes előadást zajos tapsokkal jutalmazta. — A Somogyi-zenekonzervatórium nagytermében hétfőn délután előkelő nagy közönség jelenlétében *Lázár* Béla dr. előadást tartott a *modern festészetről*. Az előadó kifejtette a modern festészet keletkezését a klasszikus, romantikus és realista iskolán át, vetitett képek bemutatásával illusztrálva fejtegetéseit. A szépszámú közönség zajosan megtapsolta a tanulságos és szép előadást.

—

— **Művészeink figyelmébe.** A »*Könyves Kálmán irodalmi és művészeti részvénytársaság*«, mely minden évben valami kiválóbb magyar mű nagyobb formáju sokszorosításával szokott megjelenni, ebben az évben is szándékozik egy művészi kivitelü repudukciót kiadni. Felhívjuk a művészek figyelmét, hogy amennyiben sokszorosításra alkalmas ujabb vagy régibb művekkel rendelkeznének, forduljanak ezekkel a nevezett részvénytársaság igazgatóságához. (VIII. Kerepesi-út 17.)

—

— **Kiadó műterem.** Az Epreskert-utca 16 ik szám alatt egy szobrászművésznek is alkalmas nagy műterem, két lakószobával, fürdőszobával, külön bejárattal és mellékhelyiségekkel kiadó. A közelebbi részletek megtudhatók *Vajda* Zsigmond festőművésznél. (VII. kerület Damjanich-utca 18. szám.)

—

— **A modern metszetek** gyüjteményének a kiállítását az Országos Képtárban március hó 8-dikán zárták be. A kiállítást összesen 15,800-an látogatták. Márczius hó 29-én nyilik meg ugyanott a *Van Dyck*-kiállítás, melyet a mester háromszázadik születésnapja alkalmából rendeznek. Különös érdeklődést fognak kölcsönözni a tárlatnak Van Dyck eredeti rézkarcai, melyek szintén ki lesznek állítva. Március 26-ikán *Tércy* Gábor dr. képtárőr az Országos Képtár spanyol termében fölolvasást is fog tartani Van Dyck-ről s a pár nappal később megnyitandó kiállításról.

—

— **Pályanyertes műépitészek.** A pesti zsidó hitközség által a Lipótvárosban épitendő zsinagóga terveire kiirt pályázat sora felett a napokban döntött az illetékes pályabiróság. A háromezer forintos első dijat *Förk* és *Schömer* műépitők (jelige: Alef), a kétezer forintos második dijat *Bálint* Zoltán és *Jámbor* Lajos műépitők nyerték meg, mig az ezer forintos harmadik dij *Leitersdorfer* Béla műépitőnek jutott. A pályázat eredménye általános meglepetést keltett, mert a pályanyertesek mind fiatal emberek, a pályázatban pedig huszonhárman vettek részt.

—

— **A milléniumi emlékmű.** *Zala* György ideig lenes műtermében, melyet a magy. kir. államvasutak igazgatósága bocsátott rendelkezésére a nyugati pályaudvar egyik raktárhelyiségében, e hetekben fejezi be a milléniumi emlékszobor második alakjának segédmintáját. A negyven méter magas oszlop tetejére jövő Gábor arkangyal, aki kezében az apostoli kettős keresztet és a magyar koronát tartja, már öntés alá került Budapesten. Az emlékmű épitészeti részének fölépitésével megbizott *Schikedanz* és *Herzog* műépitészek már annyira haladtak, hogy a szoborcsoportozatot körülvevő oszlopcsarnok mintegy két méterre emelkedik ki a föld szinétől. A régi artézi forrás helye mellett készitették el az emlékoszlop mély alapozását, miután a forrás eddigi szelelőcsövét sikerült elvezetni, illetve áthelyezni. Erre a talapzatra jön a hét vezér harmadfél méter életnagyságu lovasalakja. Az oszlopcsarnok fülkéibe jövő szobrokat már többi szobrászaink javában mintázzák. Igy *Bezerédy* Gyula az egyik király alakjával már majdnem elkészült. A munka oroszlánrésze azonban *Zala* Györgyöt terheli, aki pihenő gyanánt időközben az Andrássy Gyula gróf szobrát kezdte meg. E célból a földmüvelési miniszter az őszszel a mezőhegyesi ménes egyik legszebb lovát rendelte föl három hétre tanulmányozás végett. E nemes állatról, mely a Noniusok legszebb példánya, Zala számos tanulmányt készitett, amelyeket egyúttal a milléniumi emlékmű vezéralakjainál is föl fog használni. Ha munkájában igy halad, a befejezett emlékművet 1906. tavaszán leleplezhetik; mig Andrássy Gyula gróf szobra már legkésőbb három év mulva fog készen állani az uj országház előtt levő téren, szemben a földmüvelési minisztérium épületével.

—

— **A Magyar Iparművészeti Társulat sorsolását** március 8-án tartották meg *Kilticsán* Miklós politikai biztos jelenlétében az *Iparművészeti Múzeum*-ban. Összesen harminckét nyereményt sorsoltak ki a tagok között, ezernegyven forint értékben. A nyeremények és a kihuzott számok a következők: A 714. szám nyert: egy diófadiszszekrényt, a 690. szám: egy empire nőiiróasztalt, a 606. szám: egy aranyozott ezüstserleget, a 69. szám: egy bőr-karosszéket, a 121. szám: egy aranyfoglalatu szerpentinvázát, a 36. szám: egy pár bronz-gyertyatartót, a 820. szám: egy himzett párnát, a 131. szám: egy csiszolt palackot három pohárral, a 487. szám: aranyozott ezüstpoharat, a 152. szám: Rákóczy Ferenc mellszobrát, az 5. szám: zománcos brochet, a 374. szám: zománcos brochet, a 7. szám: zománcos brochet, a 687. szám: zománcos brochet, a 715. szám: porcellán kávéskészletet, az 517. szám: Trefort Ágost mellszobrát, a 83. szám: metszettbőr fényképkeretet, az 515. szám: három porcellán-csészét aljjal, a 395. szám: két porcellán-csészét aljjal, az 569. szám: ezüst hamutálcat, a 418. szám: berakott bőrjegyzőkönyvet, a 496. szám: bőr női övet, a 420. szám: eozin-vázát, a 79. szám: majolika-kancsót, a 22. szám: bőrtárcát, a 180. szám: bőrtárcát, a 383. szám: eozin vázát, a 749. szám:

Művészek 1899

színbronz szivartartót, a 141. szám, a 206. szám és a 725. szám pedig egy-egy majolikatányért nyert. A nyerők között vannak: *Schlauch* Lőrinc bíboros (bőrtárca), *Pavel* Mihály püspök (zománcos broche), *Vály* János dr. püspök (majolikatányér), Budapest székesfőváros (zománcos broche) is. A nyereményeket a nyerő tagok az *Iparművészeti Múzeumban* (Üllő-út) átvehetik.

—

— **A közoktatásügyi miniszter a szegzárdi muzeumnak.** *Wlassics* Gyula dr. közoktatásügyi miniszter azokból a modern magyar iparművészeti tárgyakból, melyeket az iparművészeti muzeum mult évi és az idei karácsonyi tárlatán vásárolt, tizenegy darab butort, himzést, üveget, majolikát és bőrműipari tárgyat a szegzárdi muzeum iparművészeti osztályában letétkép elhelyezett.

—

— **Műkiállítás Nagybecskereken.** *Vágó* Pál, ~~*Edvi-Illés*~~ ~~Aladár~~, *Németh* Lajos és *Streitmann* Antal festőművészek Nagy-Becskereken képkiállítást rendeztek, melyet e hó 10-ikén nyitott meg ünnepélyesen *Rónay* főispán felesége Mint nekünk irják, mindjárt a megnyitás napján a kiállított művek nagy része elkelt. Az értékes kiállítás márczius hó végeig lesz nyitva.

—

— **Sefer pasa kincsei.** Budapesten a Szív-utca 16. számu házának első emeletén a napokban nyilt meg a Sefer pasa (Kozsielovszky László gróf) stájerországi bertholdsteini kastélyából idehozott képzőművészeti és iparművészeti múzeum, melynek egyik legérdekesebb főcsoportja a festmény-gyüjtemény. Ennek legnagyobb része azonban még nincs kiállítva. A gyüjteményben a nagy olasz mestereket *Guido Reni*, *Lorenzo Lotti*, *Tintoretto*, *Salvator Rosa* képviselik. Van két férfi-arckép is, amelyről még nem tudják, vajjon eredeti *Titian*-e, vagy pedig valamely elődelő tanítványának a másolata. E régi mesterek mellett a XIX. század második felének nagy művészei foglalnak el kiváló helyet a rendkivül becses gyüjteményben.

—

— **A Náda képei Berlinben.** Szerajevoban, Bosnyákország és Hercegovina fővárosában, *Náda* cimmel kéthetenkint bosnyák képes ujság jelenik meg, amelyet úgy művészi, mint nyomdai szempontból jogosan sorolhatunk a legjobb európai képes ujságok közé. A *Náda* rajzainak egy részét — mint nekünk irják — mostanság kiállitották a berlini műcsarnokban (Künstlerhaus), ahol általános föltünést keltettek. A kritika nagyon dicséri Arndt Leo bosnyák-hercegovinai motivumu képeit és Menger tanulmányaival hasonlítja össze azokat. — »Mint ezek a szemmelláthatólag természet után készült képek bizonyitják, — mondja többi között *Pietsch* tanár, az ismert kritikus a *Vossische Zeitung*-ban — Bosnyákország és a Hercegovina lakossága rendkivülien gazdag a festői jelenségekben, főképen erőteljes és karakterisztikusan sajátos szépségü férfiui fejekben és alakokban.« — Ha a mi festőművészeink vennék maguknak a fáradtságot, hogy meglátogassák a tőszomszédságunkban fekvő ezeket az országokat, gyorsan meggyőződnének róla, hogy a német műbirálónak igaza van. Bosnyákország és Hercegovina bőven kinálják a szebbnél-szebb témákat a festő és a rajzoló művésznek egyaránt.

—

— **Pasztell-festők társulata.** Angliában a pasztellfestést egészen elhanyagolták John *Russell* óta, ki a mult század végén és a jelennek elején számos pasztell-arcképet készített, melyek az idő befolyásának nagyon jól ellenálltak. Az angol festők csak a mult években fordultak ismét e műgyakorlathoz s most már oly érdeklődéssel gyakorolják, hogy elérkezettnek látták az idejét annak, hogy a pasztellfestők-társaságát megalakítsák, ami rövid idővel ezelőtt Londonban meg is történt.

—

— **Ünnepelt angol festő.** *Watts* G. F., az angolok egyik legnagyobb festőművésze, a napokban töltötte be életének a 82 ik évét. Az angol ujságok mind vezércikkelyekben ünneplik az agg művészt, aki munkás életében oly sok dicsőséget szerzett az angol névnek. *Watts* Tizian tanítványának vallja magát; a legtöbb képe de különösen »A remény«, »Szerelem és élet«, »Az idő, a halál és az itélet«, a »Mammon«, a »Minotaurus« és a »Chaosz« cimüek, ezernyi és ezernyi másolatban világszerte ismeretesek.

—

— **Öngyilkos festőművész.** *Bolognából* irják, hogy *Calzolari* Ulisse harmincéves kiváló festőművész, aki bár még fiatal, máris számos képzőművészeti kiállításon nyert első dijat, egy idő óta hipochondriában és üldözési mániában szenvedet Február 10-én a gróf *Becitivoglio* történeti nevezetességü palotájában levő műtermébe ment, az ablakból az utcára vetette magát és rögtön meghalt.

A szerkesztő üzenetei.

V. D. *Budapest.* Társulatunknál művésznövendékek számára csak az egyetlen *Nadányiné*-féle 250 forintos ösztöndij van, mely azonban erre az évre már ki van adva. Forduljon a vallás- és közoktatásügyi miniszteriumban K. *Lippich* Elek min. titkár úrhoz, a művészeti ügyek előadójához, akitől megtudhatja az állami művészeti ösztöndijak elnyerhetésének a föltételeit és a szükséges határidőket.

B. K. *Nagyvárad.* Fogadja hálás köszönetünket elismerő soraiért. Mi is reméljük, hogy idővel sikerülni fog szerény kis lapunkat igazán művészi színvonalra emelni. Egyelőre az egész csak pénzkérdés.

T. A. *Budapest.* Úgy tudjuk, hogy a pozsonyi kiállítás rendezői a műtárgyak szállítási költségeit oda és vissza is megfizetik. A kiállításon több kiváló művész is részt vesz. A jury elnöke *Benczur* Gyula.

B. M. dr. *Kolozsvár.* A *Lotz-Album*-ot március 28 ikáig az eredeti *15 frtos* áron megrendelheti *Benczur* Gyuláné úrasszonynál (Budapest, VI., Lendvay-utca 15.).

Régi tag. *Szeged.* Kérdésére megtalálja a feleletet a *Műcsarnok* mostani szá nában.

D. L.-né, *Nagyvárad.* A társulat kiállításain bárki kiállithat, tekintet nélkül arra, tagja-e a társulatnak vagy nem.

Szerkesztőség:
Budapesten, Városliget, Műcsarnok.
Kiadóhivatal:
Singer és Wolfner Budapesten, Andrássy-út 10. sz

BUDAPESTI HIRLAP NYOMÁJA.

MDK

Jámbor Lajos
Harctéri hirek, festm. repr.

Képzőm. Társ. 1916/17. téli kiáll. kat.

Jámbor Lajos, 2o.- korona

Cs: Az iparműv. isk. jub. kiáll. ... Épitő Ipar, 49.sz. 1905. dec. 3. 4o5 l.

Jámbor Lajos
Okos tanácsok, olaj

O.M.K.T. 1918-19. évi kiáll. Mics. 8 l.

MDK

Jámbor Lajos

Bánat, of.

Kedvelt művészek kiáll. Műcs. 1919. márc.

21 l.

MDK

Jámbor Lajos

Fürdés után, of.

Hadviselt müvészek kiáll. Mücs. 1919. márc.

21 l.

MDK

Jámbor Lajos

Horgászó nő, of.

Árv. Közl. 1937. 7.rk.sz. 84.sz.

22 l.

MDK

Jámbor Lajos

Szabadban, of.

Hadviselt müvészek kiáll. Mücs. 1919. márc.

21 l.

MDK

Jámbor Lajos

Magyar kiállitó müvészek névsora. Mücsarnok, 1899. 22.sz. 346-348 l.

MDK

Jámbor Lajos

Kertben, of.

Árverési Közl. 1937. 2.rk.sz. 81.sz.

27 l.

MDK

Jámbor Lajos, festőm.

626. Hegyi beszéd. Olf.

Képzőm. Társ. 1913. tav. kiáll. Kat. 79. l.

MDK

Jámbor Lajos

Nádasban, of.

Napsütésben, of.

Árv.Csarnok, 1940. jun. 94.sz. 27. 1.

Jámbor Lajos, festö

Lámpa mellett. Olf.

MK.Szeg.Bis.Müv.Kiáll. 1914 nov.-dec. Kat. 4.l.
Szégm.Hus.

MDK

Jámbor Lajos, festö

Kisértés, Olf.
Engedjétek hozzám a kisdedeket. Olf.

Tavaszi tárlat. 1923 ápr.-máj. [illegible]. Kat. 30.1.

MDK

Jámbor Lajos, festö

Hári János. Olf.

Tavaszi tárlat.1933 ápr.-máj. OMKT-Műcs. Katalogus 32.1

Jámbor Lajos MDK

Jöjjetek hozzám, ti megfáradtak, olf.

Mücsarnok 1922 jubileumi kiállitás

MDK

MDK

Jámbor Lajos

A M. Iparmüv. Társulat ezüst Trefort-plakettjét kapta

Az Orsz. Iparmüv. isk. jub. ünnepségei. Magyar Iparmüvészet 1905. 338.l.

MDK

Jámbor Lajos

Óra, repr.

Az Orsz. Iparmüv. isk. jub. ünnepségei. Magyar Iparmüvészet 1905. 338.l.

MDK

Jámbor Lajos, festőm.

a II. terem vallásos vonatkozásu egyedüli képe az ő müve.

? Kiállitás, II,III, IV. terem, alkotásai. Müvészet.1918. 3.l.

Jámbor Lajos

MDK

Első próba, olf.

Műcsarnok 1919-2o téli kiállitás

Jámbor Lajos MDK

Kirándulók, olf.

Műcsarnok 1919-2o téli kiállitás

Jámbor Lajos MDK

Harctéri hirek, repr.

Műcsarnok 1916-17 téli tárlat

Jámbor Lajos MDK

Családás, olf.

Műcsarnok 1917 téli tárlat

Jámbor Lajos MDK

Bözsike nagybeteg, olf.

Műcsarnok 1917 tavaszi tárlat

MDK

Jámbor Lajos

Eggenberger aukciói I. 15 l.

MDK

Jámbor Lajos

Nádasban, olaj
Napsütésben, olaj

Árverési Közlöny 94. aukció 27 l.

Jámbor Lajos

MDK

Hári János, olf.

Műcsarnok 1923 tavaszi tárlat

Jámbor Lajos MDK

Lámpa mellett, olf.

Műcsarnok 1915. tavaszi tárlat

Jámbor Lajos MDK

Rózsák, olf.

Mücsarnok 1915. tavaszi kiállitás

MDK

Jámbor Lajos

Ebéd kiosztás, of.

Az 1921.évi őszi kiáll.tárgym. Műcsarnok.1921. nov. 8.l.

Jámbor Lajos MDK

Keresztről levétel, olf.

Mücsarnok 192o. tavaszi kiállitás

Jámbor Lajos

MDK

Urvacsora, olf.

Mücsarnok 1914. tavaszi kiállitás

MDK

Jámbor Lajos

Öreg udvarló, of.

Az 1921.évi őszi kiáll.tárgym. Műcsarnok.1921. nov. 13.l.

MDK

Jámbor Lajos

Mosónők, of.

Az 1921.évi őszi kiáll.tárgym. Műcsarnok.1921. nov. 22.l.

MDK

Jámbor Lajos

A bünös asszony, of.

Az 1921.évi őszi kiáll.tárgym. Műcsarnok.1921. nov. 21.1.

Jámbor Lajos

MDK

Zenés koldus, olf.

Műcsarnok 1921 tavaszi kiállitás

Jámbor Lajos

MDK

A nóta vége, olf.

Műcsarnok 1921 tavaszi kiállítás

Támbor Lajos MDK

Május, olf.

Mücsarnok 1921 tavaszi kiállitás

Jámbor Lajos

MDK

Áhitat, olf.

Műcsarnok 1921 tavaszi kiállitás

MDK

Jámbor Lajos

Mieszrnok 1899. 13. sz. 191.l.

Jamber Layer

~~19~~ Müverfet 1913

73, 206, 212

Sümegi alsó templom VI. 139

Jambor Lajos

Művészet 1911.

42

Sümegi czéhkorsók VI. 149

Jainbor Lajos

Müvészet 1903

65, 119-123, 217,
220, 244, 279, 374,
413, 421, 426

Jambor Lajos

Festo

orielebr

~~Bronz Kaika VII. 245.~~

Jánbor Lajos

Művészet 1902

~~410~~ 100, 101, 103,
215, 225
328, 354, 355

Jaúnbor Lajos

Münchner 1910

80, 81, 84, 180

III.

27/11.

Nyil. XIV 12

Jaumbor Lajos

Művészet 1909

70

III.
58.

1 drb. Sárgaréz templomi gyertyatartó

morgos 30.

Jánibor Sajós

Müvinet 1908

64, 113-122,
114-118, 204
336, 419

Jámbor Lajos

Művészet 1907

70, 134, 216, 268

Jaimbor Lajos

Művészet 1906.

216, 357

December 1jére.

Elszán

1905: XI. 22 –

Közön

Jambor Lajos

Müvészet 1905

357, 414

Építés

Stanek

Rabitz -

Jambor Lajos

Müvészet 1904

7, 23, 55, 212, 278

339, 405

KÉPIRÓK KÉPFARAGÓK

VÁCI·UTCA·33.

(Bp. 1918)

A véres, tragikus színjátékért kárpótolni akar minket a sors. Mert másképpen hogy volna érthető, hogy a háború negyedik esztendejében a művészet, irodalom, színház olyan aranykorszaka következett el, amire a legbékésebb, leggazdagabb korszakokból is alig emlékezünk!

Tália csarnokai előtt tolong a nép jegyekért. Könyvek iránt akkora az érdeklődés, hogy a kiadók a papirhiány miatt már egyáltalán nem tudnak lépést tartani vele. És a művészet, a régi épp úgy, mint az új, a vásárló kedvű közönség rohamával áll szemben napról napra.

Budapesten, Bécsben, Berlinben az aukciókon a képek, szobrok, régiségek olyan árakat érnek el, amikről amerikai milliárdosok sem álmodozhattak. Régi és új művészi festmények kelendőségéről legendák keringnek. És a kornak a képéhez tartozik az is, hogy az úgynevezett műkereskedések azzal a szaporasággal nőnek egymás nyakára-hátára, mint valaha békeidőben a mozgóképszínházak, amiknek a számát végül is korlátozni kellett.

Régóta gondolkozom ezeken a jelenségeken és nem tudok megállapodni a közgazdászok ama magyarázatánál, hogy mindez csak »konjunktúra«, tehát egyszerűen a pénz szereplése, amely műkincsekben akarja magát halhatatlanná, örökkévalóvá tenni.

Megvallom, még hiszek az emberiségben, még merek hinni jövőjében, bár a négy háborús év keserű tapasztalatai gyakran megrendítették bennem ezt a hitet. Hiszek még mindig az emberiségben, amely pedig rövidre szabott életkorával és egyéb gyarlóságaival együtt halandóságra van ítélve. És hogy nem ingott meg egészen a hitem, abban nagy része van ennek a szellemi »konjunktúrának«, amiről beszéltem.

Mert a szellemi élet: ez az ember halhatatlansága. Az embert nem éli más túl, mint a szellemi hagyatéka. És épp most, a legádázabb harcok forgatagában lehet érezni gyakran, hogy a gyarló emberiségben megvan a halhatatlansági törekvés, hogy szellemisége túlélje minden idők viharát.

És ezt a célt szolgálja mindenki, aki a szellemi élet továbbszármaztatására törekszik és mindegy, hogy hogyan. A katona, aki a lövészárokban is időt szakít magának, hogy lelkét művelje, vagy hogy alkosson, ugyanúgy öntudatlanul a magasabb halhatatlansági ösztönnek engedelmeskedik, mint akár a hadiszállító, aki fölös jövedelmét képekre, szobrokra, műtárgyakra költi, holott talán kukoricába jobban belefektethetné a pénzét.

A gonosz, aljas, önző és gyarló emberiségben megvan az az isteni vonás, hogy önmagát felülmulni és magát legalább alkotásaiban halhatatlanná tenni törekszik.

*

Onix-vázák közt jártunk, a falakról a világ legnagyobb mesterei, egy Lionardo da Vinci, egy Rafael, egy Rembrandt, egy Velasquez ihlete áradt és még karcsúbbá, még szebbé tette a körülöttünk nyüzsgő nemzetközi asszonynépet.

Ez a világ elmult vagy legalább is szünetel és meg kell elégednünk azzal, hogy állunk a kirakat előtt, amelyben néhány csorba Alt-Wien-csésze, néhány biedermeierkori óra vagy bronz, vagy más ilyen nagymamák divatja csalogatja a művészetéhes publikumot.

És mégsem mosolyognivaló ez a változás. Szent és komoly dolog ez. Valami a nagy művészet emberfölötti ritmusából, halhatatlan színeiből odatapadt ezekhez a szerény kis cserepekhez is, ott a hirtelen támadt műkereskedések kirakatában. Nem megmosolyognivalók az emberek, akik ott bámulnak a mondvacsinált műkereskedések előtt, ahol tegnap még ócska színházi látcsöveket és egyéb ilyen »régiségeket« árultak. Nem nevetek azokon sem, akik az épp ilyen mondvacsinált képkereskedések kirakatában megcsodálják a tucat-ízlés számára készült csendéletet, vagy a gyufát gyujtó pipásemberen eloszló fényt, vagy a hamutálcára tett szivart, amelynek a hamuja és parazsa épp úgy van festve, »mintha igazi volna!«

Ezek az emberek csak azért bámulják meg ezt a »szép«-et, mert szebbet még nem láttak. A szemükben ugyanaz a kedves, naiv csodálkozás és öröm ül, mint annak a toscanai parasztnak a

szemében, akit egyszer Firenzében láttam a Benvenuto Cellini Perseus-szobra előtt; a szeme kerekre nyílt, a száját tátotta és ajkáról mint a lehelet röppent el:

— Com' é bello! . . . Ó be szép!

Mindenkinek a művészi ízlése ahhoz igazodik, amit látott. És ha az emberek ízléstelenek, ennek az oka inkább az, hogy ízléses dolgot nem igen láttak, semmint az, hogy az ízléstelenség velük születnék.

És ilyenkor érzem, hogy nagy szükség volna olyan szervre, amely a közönséget közelebb hozná a művészet megértéséhez. A múzeumok csak részben teljesítik ezt a hivatást: az emberek, ha ugyan ráérnek, megbámulják a dolgokat, egy-egy műtárgyra csak kevés idejük jutván és utána hazamennek ízléstelen holmiaik világába, csak még szomorúbban és még szegényebben.

Ami ezeknek az embereknek hiányzik, az nem más, mint a közvetlenebb kapcsolat az emberek és a műtárgyak közt. A lehető legkevesebb ember él még csak elfogadhatón ízléses dolgok közt is. Hiába van meg benne a szép iránt való érzék és a vágy, hogy szép dolgokkal vegye magát körül, azt sem tudja, hol és hogyan kezdje el. És itt kapcsolódhatnék bele a vásárló közönség és a művészek közé: *a művészi alkotások közvetítése.*

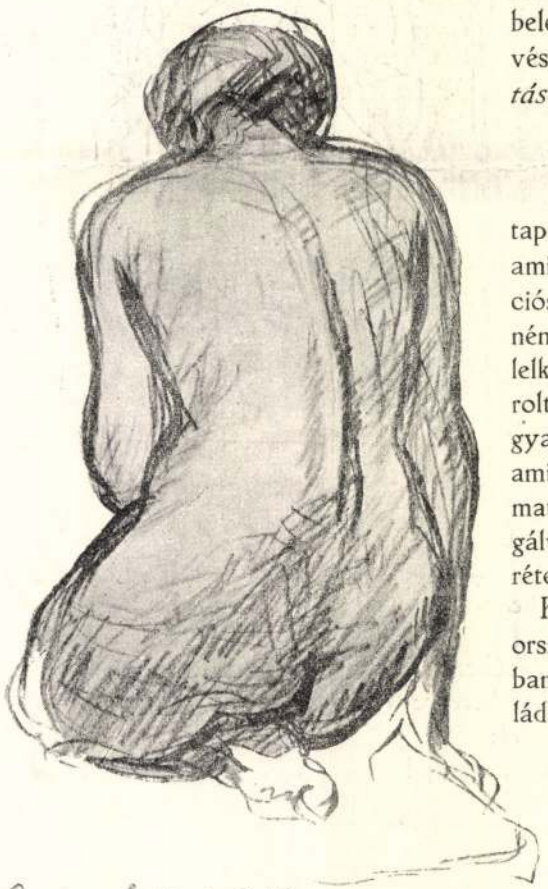

Egy csomó emlék, benyomás, tapasztalat tólul föl bennem, amikből vidám, bús vagy szenzációs regényfejezetek kerekedhetnének ki, kezdve attól, hogy mint lelkes fiatalember, hogyan vásároltam részletre az első »műtárgyat«, egy »valódi« olajfestményt, ami ugyan csak szerény olajnyomat volt, de itt-ott át volt húzgálva vastag, valódi olajfestékréteggel.

Később olaszországi és franciaországi homályos zsibárúboltokban, szajnaparti »brocanteur«-ök ládáiban, a Hôtel Drouot, a párisi árverési csarnok tipikus zálogházi tárgyai közt turkáló

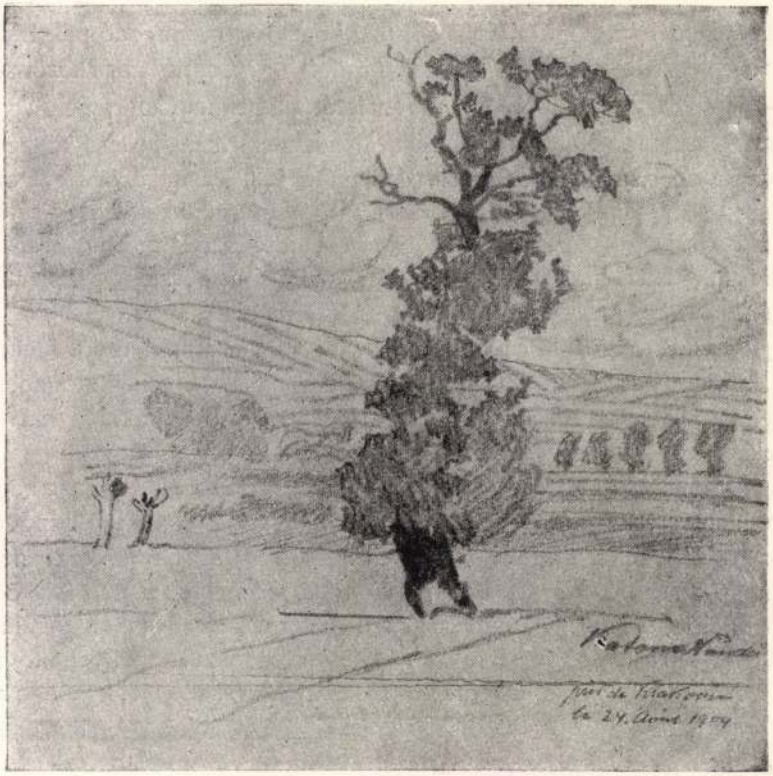

Katona Nándor

elegáns publikum körében, a londoni Christie-cég világhírű aukcióin láttam azt a mindig gyönyörű birkózást az eladó és vevő közt valamely műtárgy fölött.

És heteken át bujtam a párisi műkereskedők kincseit, kezdve a Durand-Ruel nagyszerű rue de Rome-beli lakásán, hol egymás-után tíz-tizenkét szoba a padlótól a mennyezetig francia impresz-szionista mesterek vásznaival volt teleaggatva. A műkereskedés igazi hazája Páris, ahol például a tizenkilencedik század nagy francia mesterei a legmodernebbekig jobbára a műkereskedők kezében van-nak, úgy hogy a Louvre és a Luxembourg, a franciák két nemzeti múzeuma, csak szegényes és hézagos képet tudnak adni az impresz-szionistákról és követőikről. Durand-Ruel, Druet, Bernheim és mások raktáraiban van fölhalmozva az a sok milliót érő kincs, amit a virágzó francia művészet hozott létre az újabb időben.

A francia műkereskedők legendás meggazdagodásának magya-rázata nagyon egyszerű. Fölismerték idejében a kor szellemét, hogy

többé nem egyes műkedvelő főurak, hanem a gazdagodó polgárság kezében van a mecenások bőségszaruja. A vásárló nagyközönség és a művészek közé olyan módon iktatták be magukat, amely egyrészt hasznára vált a művészeknek, akiknek nem kellett többé a dolgaik eladásával bíbelődniök, de javára vált ez a közönségnek is, amely közvetlenebb kapcsolatba került a műtárgyakkal. Hogy aztán a műkereskedők kezén maradt képek és műkincsek az idők folyamán hihetetlen áremelkedéshez jutottak, ez nemcsak a párisi műkereskedők szerencséje, hanem egyúttal érdeme is volt.

Ettől az ideális közvetítéstől mi még nagyon távol állunk. A kezdet kezdetén is alig vagyunk túl és a műkereskedés mindenféle fajtája még mindig némi bizalmatlanságot kelt mind a művészekben, mind a nagyközönségben.

Ennek az oka sokféle lehet, de a legszembeszökőbb az, hogy a mi műkereskedelmünk nem tudta eltalálni a módját, hogy a művészeket megnyerje magának. Művészi és selejtes holmi közt nem mindig állították föl azt a szigorú határt, amelyet a művész önérzete megkövetelt. A művésznek a műkereskedésben konkurrálnia kellett néha divatos kontárokkal, gicces-bajnokokkal, az ilyen illoyális verseny elől szívesebben kitért. A műkereskedő jóformán csak

akkor jutott igazi művészi alkotásokhoz, ha a művész másként nem tudott túladni művein, vagy ha meg volt szorulva.

Mindenkép hálás feladat volna tehát a műalkotások olyan közvetítésével próbálkozni, amely elsősorban maguknak a művészeknek lenne rokonszenves. És ennek a titka sokkal egyszerűbb, mintsem hinné az ember. Egyszerűen mereven el kell zárkózni mindazzal szemben, ami nem művészi, még ha még olyan kapós és divatos is. Lehetetlen, hogy a közönség rövid idő alatt föl ne ismerje, hová mehet bizalommal, hol adnak értékes és komoly művészetet.

A közvetítésnek tehát az a föladata, hogy rászoktassa a közönséget az igazán szépre és jóra. Kell, hogy ő maga is művészi érzékű legyen, veleérezzen a művészekkel és ne a nyegle divat legyen főkönyveinek a vezérmottója.

Ideális feladatát nem is tudom másként elgondolni, mint úgy, hogy szemében a művész legyen az úr, a művész szabja meg a közönség ízlésének föltételeit. A közvetítésnek ezzel szemben az a szerepe, hogy a művész érdekeit képviselje a kellő diplomáciával és megépítse az aranyhidat a művész önérzete és a vásárló közönség kedve és divatja közt.

Amikor arra gondolok, hogy az ilyen közvetítő vagy közvetítő intézmény mit tehet, akkor egyszersmind utcán heverő aranyak jutnak eszembe. A kellő taktikával száműzheti mindazt a sok ízlés-

telenséget, ami még most is rontja a jobbmódú polgárok falait is. Megteremtheti a művész és a közönség közt azt a kapcsolatot is, hogy a szerényebb viszonyok közt élő polgár is némi áldozatkészséggel megszerezheti magának azt az örömet, hogy valóban művészi dísz legyen a lakása falán. Szóval, áthidalhatja azt az örvényt, amely ma a művészt a nagyközönségtől elválasztja és amely fölött ma hidat gyakran a vakmerő szédelgés üt. Az a véletlen, hogy a művész hogyan jut vagy nem jut közönséghez, örökre megszünik, mihelyt a közvetítés a maga legönzőbb érdekében is művészi célokat szolgál, az igazi művészek kezére játszik.

Mást, mint ezeket a sorokat, nem írhattam egy új művészi alakulás programmja elé, amely ebben a háborús és mégis reménytkeltő korszakban a művészek iránt való teljes loyalitással akarja megnyitni a helyiségeit a *képírók, képfaragók* számára. *Szini Gyula.*

Rudnay Gyula

Halmi Arthur

AZ ARCKÉP.

A festő legtöbbetmondóbb teremtménye az arckép s a portréfestés a legközvetlenebb művészet. Alkotott volna bármit Leonardo, ha nem festi meg a varázslatosan mosolygós Jocondát vagy Rembrandt, ha nem csinálja meg önarcképeinek bámulatos sorát, nem volnának oly óriások a világ előtt. Az arckép az, melyet a laikus is megért s ebben érzi a művészet igazi varázsát, ebben az új emberteremtésben. Irígylésreméltó, nagy festő modeljének lenni, az arckép pedig a tökéletes modelség, ahol a festő két fürkésző szeme, e komoly tükrök előtt, megmutatkozik a maga valójában az ember s az ecset minden költői szónál szebben és elképzeltethetőbben mondja el, amit egyéniségéből elárulhat az arc. Néha gondolom, hogy mégis csak elsőbbrendű az írás, mert egy eleven mozdulat, elterülő táj, emberi figura nem kerülhet másként oly teljesen elénk, mintha író mondatai teremtik meg az olvasó fantáziája számára. De ilyenkor az is elég, ha Lady Hamilton arcképeire nézek, hogy költői zengésű beszéd, írások mesterműve eltünjék a három angol: Romney, Reynolds és Gainsborough művészete előtt, akik ezt a csodaszép kurtizánt a mi számunkra megtartották. Ezek a festők egyébként jó példák is. Mesterei voltak az úri szépségek visszaadásának, a tizenkilencedik század elejének angol gazdagsága, kényelme, előkelősége, asszonyi gőgje és csillogása bennük és általuk érvényesül. Igazi voltuk mégis az, hogy be tudtak hatolni modeljeik lelki alkatába s az arc náluk az, ami az arcképen máig fontos: pszihológiai kép.

Hosszú századokon keresztül a portré útja erre vezet attól a messzi művészeti állapottól kezdve, amikor a festményből külön-

életűvé vált az arckép. A gyönyörűséges antik világ, a görögök és rómaiak művészete, mely a szobrászatnak például máig forrása, az arcképfestészetben alig hozott az antik szépségideál sablon formáinál, típusok megteremtésénél többet. Az induló keresztény művészetből az első igazi portré a sors szerencsés és véletlen kezéből Dante arcképe, amint az utolsó ítéletről készített freskóján a paradicsombeli boldog emberek között Giotto megfestette a költőt, aki erős sasorrával, egymásra szorított ajkával, kemény állával és arcának kiélezett vonalával, mint kemény egyéniség ugrik elő Giotto egyforma kerekképű, szelíd szentjei közül. Már ő, a primitív, bájos, természetes merészséggel összekapcsolta a szentek képzelt világát és a földi realitást, amiből később egy hosszú korszakban a festők dilemmája lett. Amit ugyanis festeni akartak, az az élet szépsége, amit pedig festeniök kellett, az a biblia élete volt. A szentképek színpadán így vonultak fel a korabeli emberek, a templomi donatőrök, a hatalmasok és gazdagok és egyházi képfestés ürügye alatt lassanként csakis ők portretiroztattak. A reneszánsz fellobbanó pogányos életöröme csinált itt rendet és ennek emberértékelése hozta meg az arcképfestésben az igazi felszabadulást. A nagy egyéniségek, a nagy karakterek, a nagy erőfeszítések e korszakának írta fel Taine jelmondatául: »Aimer le bel animal humain«, —

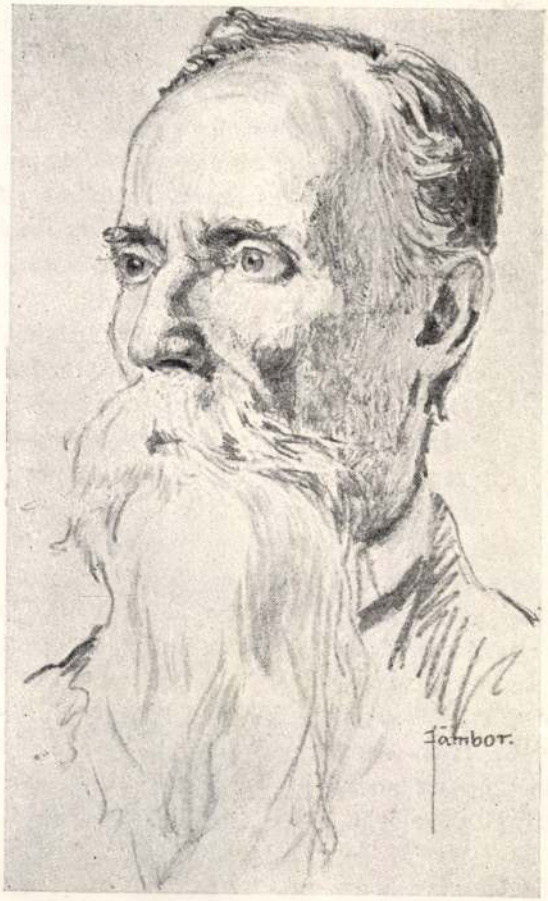

szeresd a szép emberi állatot, — s az emberi test, az emberi szépség szeretete, az embernek ez az isteni magasságba emelése sehol jobban meg nem nyilatkozott, mint a portréban.

A mi korunknak nincs kialakult festői világnézete s ha stílustörekvésekben a széttört régi konstrukciók helyébe sikerült is új vezérelveket teremteni, helyesebben: az elért eredményekről le lehet olvasni bizonyos közös célokat és érvényesülő törvényszerűséget: a portré, mint festői probléma máig sem mehet túl azokon a határokon, ahová a reneszánsz két mestere, Tizian és Leonardo da Vinci s az ellenük egy más életfelfogást festőiségre vitt Rembrandt emelte. A reneszánsz hellénizmusának antik imádata és pogány zamatja adta Tizian képeinek tartalmát. Aminthogy asszo-

nyai nem az ifjúság szűzességét hozták magukkal, hanem legteljesebb virulásában azt az érett szépséget, amelynél magasabbat, fejlődöttebbet, túlmenőbbet nem produkál a természet, — portréi is azt az epikureus életörömöt hirdetik, hogy legszebb az ember erejének és formáinak teljességében, amikor a férfi ott áll karriérje csúcsán és hatalma zenitjén s a nyugodt lehiggadás, a teljes boldogság megelégedettségének előkelőségében.

Tizian nője és férfia a legteljesebb reprezentatív ember. A francia rokokó és az ugyancsak Tiziantól eredt Rubensen felnőtt tizenkilencedik század elei nagy angol festők fogadtatták el és népszerűsítették ezt a festői hitet, melyet ma is vall a legtöbb arcképfestő.

A portré másik szépségformája is a reneszánszban keletkezett, melynek emberi szépségszeretete nemcsak a szép emberi testek és arcok képrevitelében állott. Jelentkezett itt egy válogatottabb szépségideál, voltak festők, akik többet akartak adni, mint az arcok vonásainak összessége, melyek a hasonlóságot hozzák létre — többet, mint a maradandó szilárd formák, melyekben kifejeződik a karakter, és — Leonardo da Vinci e művészi felfogás megteremtője, — a lelki mozzanatokból, az arcra íródott lelkiállapotokból is vissza akartak tükröztetni valamit. Az arcképet a modelszerűségen túlemelték. Leonardo szétboncolta dermesztő anatómiai tudásával a test egész szerkezetét és az arcon sem maradt számára ismeretlen csont, izom, kitapinthatatlan terület s azok a változások sem mara-

Ballo/E

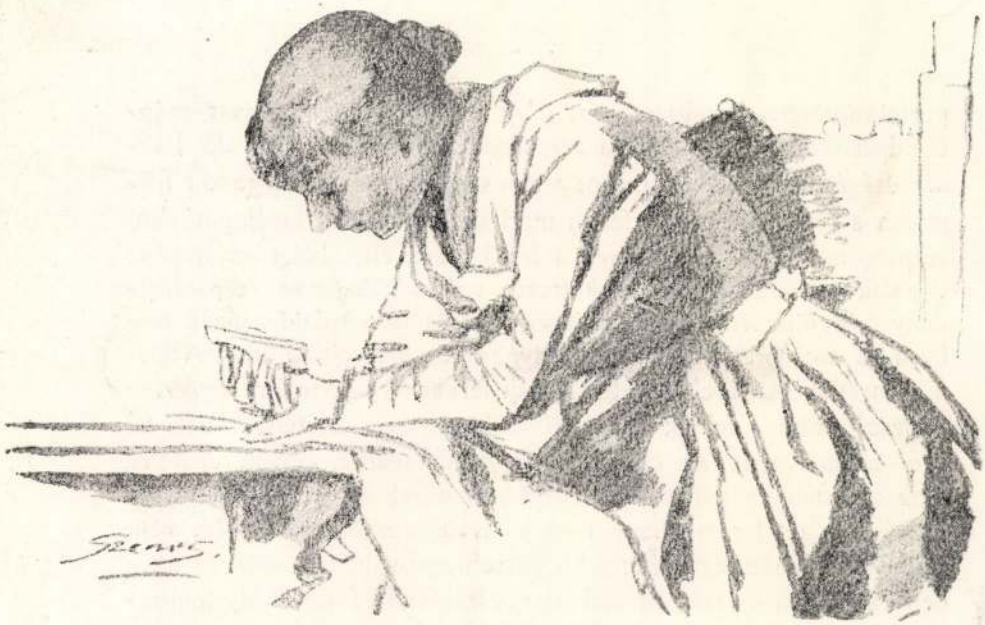

tak titokban, melyeket a lelkiállapotok hullámzása, mint fátyolos felhőket, az arcra kivetített. Ő látta meg tulajdonképen, hogy az ember arca nem mindig egyforma, az arc változik nemcsak a fény és árnyék elsuhanása, hanem a lelkiállapotok hullámzása szerint. Leonardo egy és ugyanazon arcnak végigkísérte összes lelkifázisait s a Joconda azért oly titokzatos, mert egy egész élet benne van, nem egy lelki hangulat, hanem a hangulatok komprimált sokasága.

A mai portréfestés második nagy öröksége a Leonardoé, vagyis a mai művészet is igyekszik megtapintani valamit a megfoghatatlan emberi lélekből, a tudatalattiból és pszihológiai dokumentummá vágyik mélyíteni a képet. Természetesen ez nem történik a Leonardo stílusának szellemében; az ő kicsiszolt és kifinomított szépségideálja, mely olyan lenge volt, mint egy tünemény, feminin, mint a toscan-halmok hajlásának szelídsége és olyan tökéletes harmoniájú zárt konstrukció, melyhez foghatót nem ismer a műtörténelem, régen a multé és nem is illenék a mi nyugtalan, ideges és kiszámíthatatlan korunk éveibe. Hiszen Rafael is csak átvette, csiszolta és utánozta, de nem fejleszthette azt a stílust és szét kellett törni egész alapelvét, hogy új művészet származzék belőle. Ezt megcsinálta Michelangeloval és Rubenssel a barokk, amely szétzúzta az eddigi tökéletes és befejezett formákat és megalkotta az affektáltat, a határtalant és a mozgalmast. Az eddigi szépségfelfogással pedig Rembrandt helyezkedett ellentétbe, kitől máig a legtöbbet örököl a

portréművészet. Rembrandt azt jelentette, hogy nincs bevett szépségideál többé, az ő képei a szépségnek mindenütt jelenvaló Pánszerűségét hirdették, azt, hogy nincs szükség előre megadott formákra s nincs szükség a festői motívumok különös kiválogatására, szépség mindenütt van, ahová a festő szeme elér. Idáig az arckép: vonalak harmoniája, formák kultusza volt, kiválogatott szépségpéldányok gyűjteménye, a különleges testi és lelki tulajdonságok tárháza és arcképre kerülni szinte kiváltságos jog volt, kitüntetés, mint a nemesség. Az arcképet Rembrandt férfias ereje tette újra *emberivé* és leszállította a felhők világából a közönséges halandók közé. Ő nem istenné tette az embert, mint a reneszánsz, hanem emberré tette az istent, a mindennapi élet közkincsévé az arcképet s egész művészete azt hirdeti, hogy nem a kiválasztottaké a szépség, nem bizonyos formák legtökéletesebb összefüggése, hanem ott van minden emberiben és minden emberi egyszersmind festői. Mily toprongyosak szamaritánusai, elhagyatottak Józsefei és Máriái sem tündökölnek, angyalainak teste nem légies és lábukon ormótlan nagyujj, önarcképein kackiás fiatal arca hogy lesz töprengő férfivá és barázdás homlokú öreggé, amint végig szánt rajta a sors! A portréhoz való jogát ő adta meg az emberiségnek s ha valaki még ma is azt vélné, hogy csak a kiválasztott szépségek joga a portré, Rembrandt Saskiáira és Henrikjéire kell gondolnunk, akiket a művészet ereje varázsol nem szépségekké, de műremekekké.

Ilyen nagy mult áll az arckép mögött s ezeknek az ősöknek közvetlenül vagy kisebb utódok révén átszármazott gazdag adománya buzgot tott a magyar művészet portréfestőinél, akik megindították s megteremtették, mert megkedveltették a magyar közönséggel is az arcképet.

Egyenesen Rembrandt hatása alatt dolgozik például Kupeczky és Mányoky a tizennyolcadik században, a tizenkilencedik század elején pedig portrétistáink az angolok hatása alá kerülnek. Az arckép azonban csak Bécs kultúrájának és festészetének légköréből válik polgárivá, a biedermeier teszi elterjedté s olyan népszerűvé az arcképet, hogy szinte azt mondhatjuk: ma sem befogadottabb és népszerűbb az arcképrendelés, mint az ötvenes-hatvanas években. Pedig minden mástól eltekintve az arckép az igazi gnoti seauton, az ismerd meg tengmagadat, mert ha pár percig egy jó művész festette arcképeddel társalogtál, többet tudsz meg magadról és közelebb jutsz az önmegismeréshez, mintha egy jó barát szavait hallgatnád.

Bölöni György.

Csók István

KÉPÍRÓK, KÉPFARAGÓK.

I.

Párisban bódorogva, benyitottam egyszer egy képesboltba. Kíváncsi voltam, mit árulnak benne. Miután körültekintettem, bátortalanul megkérdeztem, hogy van-e valamijök Gaugaintől. A tulajdonosok összemosolyogtak, majd betessékeltek egy pókhálós kis zúgba, hol a polcokról rövidesen vagy tucatnyi szebbnél szebb Gaugaint sorakoztattak a csupasz földön szemeim elé. A képekről kissé le kellett fújni a port, mert káprázatos rámák helyett csak azzal voltak keretezve. Aztán előkerült hasonlókép néhány pompás Cèzanne és több más halhatatlan név is.

Megilletődve jöttem ki a szerény kis párisi képesboltból, hol a nagyképűség teljes hiányát s vele szemben abszolút értékek halmozását találtam. Ott, hova a pesti ember csak finnyáskodva lépne be és indignálódva nélkülözné a szemfényvesztő hatásokat.

Mikor mi most *Képírók, Képfaragók* néven megalakulunk és programmot kell adjunk törekvéseinkről, irígykedve gondolunk a párisi képesboltra. Látjuk benne a művásárlót, amint sajátkezűleg kotorja elő Cèzannet a pókhálók közül, hogy aztán boldogan vigye haza kincsét.

Látjuk azután az itthoni mecenást is, ahogy éppen elandalog a műkereskedés egy dúsan aranyozott nagy rámája előtt. És csak

kegyesen sandít rá a bennelevő képre is. Ő azt mérsigéli, jól fog-e illeni e széles blondel felesége új Biedermeier-garnitúrájához.

Amannak szellemi szükséglet a művészet, lelki gyönyörűség. A művésszel érez és már *vele látni* is megtanult. Emez csak a divatnak hódol, vagy egy darab fal betakarását célozza.

Pedig nekünk is vannak már művésznagyságaink. Kiváló embereinkre ugyan a külfölddel bélyegeztettük reá a hírességet s mi azt kegyesen csak szankcionáltuk, de Páris, London, Róma, Szentpétervár, sőt Amerika is, egyformán meghódolt már művésztehetségeink előtt. Csupán idehaza nem tudott még senki sem zöldágra vergődni, kivéve az ügyeskedőket. Arra mi még sohasem nyujtottunk módot, hogy — bár egy is — erőtől duzzadó tehetségeinkből, a mi gyámolításunkkal, naggyá lehetett volna. Tudással, lelkes akarással külföldről hazatért művészeinket rendesen a sorsukra bíztuk. Ölelő karokkal csak kalmáraink állottak lesben, hogy őket ingoványra csalják s tetszetős éhbérért saját céljukra kipreparálják. A rátartóbbak pedig üres zsebekkel s olykor meghasonlott lélekkel is kódoroghattak közöttünk; ha nem volt ízlésükre résztvenni a csunya táncban. És bizony sokat belekergettünk többrehivatott tehetségeinkből is a profán vásárba.

Megértésre nem törekedtünk. Az irányt nálunk a nyeglék és parvenük szabták. S belőlük virult ki műkereskedelmünk is. De erről

keveset beszéljünk. Olyan az, amilyet megérdemeltünk. Kalmáraink-tól nem várhattuk, hogy ízlésünk arányán túl emeljék a színvonalat. Ha mi rőffel mértük a művészetet, ők méterrel segítettek. S ha mi tartalmat sem kerestünk, ők csináltak honorálásunkra fejlett rámakultuszt nekünk, hol a kép már csak ráadásul jár.

Szobáink falán jórészt üres aranykeretek lógnak. ‹Mert az űrt a beléjük helyezett színes rongyok csak kimélyítik.› Ahova a szem néz, az álművészet és dilettantizmus vigasztalan, sivár munkáját látja. S mialatt a komoly művészet verejtékezve keres magának érvényesülési utat, a konkoly duhajkodva, buján tenyészik.

Művészetünk így mindjobban elfajul. Templomaiban egyre hangosabbá válik a kufárok zaja. Az ihlet napszámba jár és a falanksz-rendszer lett kapós, hol Michelangelo széklábakat farag egy életen keresztül. Mert az első szék-láb: egy szépen fésült macska, vagy egy kávésibrik, kelendő volt. A falanksz művésze most, húszharminc éven át, macskát és ibriket csinál. A publikum nyájas pénzcsörtetéssel követeli a maga kávésibrikeit s a művésznek kényelmes ez a megoldás. Minden rendben van tehát, csak éppen hogy a művészet csúszik ki e koncesszziókkal a művész lábai alól és a géniusz ejt fájó könnyeket.

De a géniusz arcáról a másik végletből támadók is letörölték a mosolyt. A l'art pour l'art elvének világgá kiáltó nagyjai, a képzőművészetből kiküszöböltek minden idegen elemet. A novellisztikusra ellenségesen fenekedve, az eszmei tartalmat is. száműzték. De azt még sem sejtették, hogy vérszegény epigonok — az ő tekintélyükre támaszkodva — hamarosan végezni fognak a legfőbb lényeggel, a *széppel* is. Pedig ez történt. Maga az elv kissé könynyelmű volt, s reakciójaként a zöld elméletekkel való experimentálás önként jelentkezett. A feldicsőített mesterség ugyanis támasz nélkül maradt és egyoldalú szabadosságában, a gyöngék kezén, most már a szélső posványokig elcsaponghatott. Az eszmei tartalomban gondolatszegények stílusban sem szülhettek újat.

Mint szélsőségekkel tehát, egyik oldalon a maradiság parlagi termékeivel, másik oldalon a mesterségbeli eredetieskedés kinövéseivel találjuk magunkat szemben. Nem csoda, ha a jóra, rosszra egyaránt kapható közönség tanácstalanul áll e jelenségek előtt és ízlése sem fejlődhetik. Mert vagy síkosra taposott csalékony utakon halad gondtalanul, vagy hínáros, nehéz útvesztőkre téved, de sehogy sem talál rá arra az igaz ösvényre, mely a művészet tiszta, napfényes tereire vezet.

A »*képírók, képfaragók*« új alakulásának az a művészeti programmja, hogy segítsen ezeken az állapotokon. Augias istállójában könnyebb lett volna ugyan söprögetni, de ha csak annyit érünk is el, hogy a szemét magasabbra torlódásának gátat vethetünk, munkánk kultúrmunka lesz.

Csáky László

* * *

Ha látó ember a barbár és sekélyes mától meggyötörve, deprimált kedélyével egy képkiállításba menekül, lehangoltsága teljessé válik, itt utolsó remé-

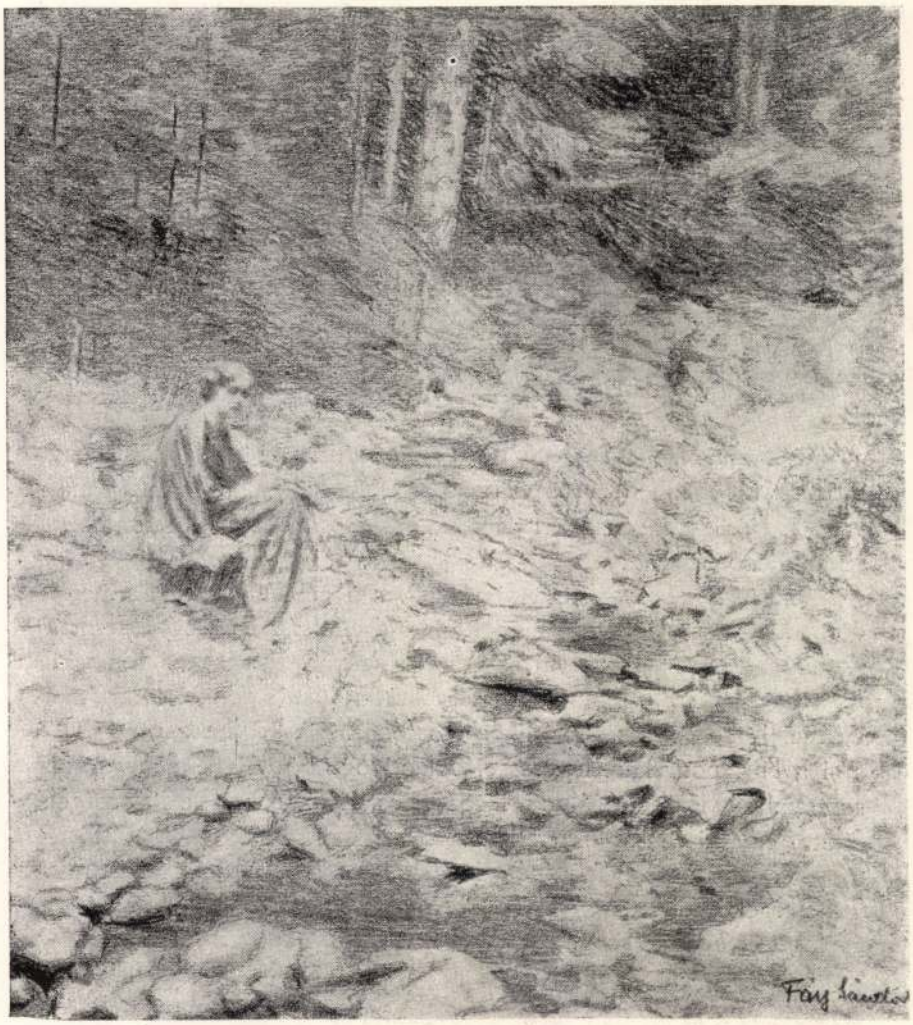

nyében is csalódott. Új konceptust nem hajszol ma a művész se. A komponálás divatja mult dolog. Eszmékkel pedig már csak a bolondok bibelődnek. A Daudet »aranyagyú embere« sehol sem vájkál többé saját agyában. Vagy már mindent kibányászott belőle.

A tarka vásznak tömkelegében sehol egy gondolat. Sehol egy lélekbe markoló szikrája annak, hogy odakünt, a kiállítás falain túl egy szép, de gyilkos élet zúg, kavarog. Sehol egy eszmevillanás a a történtekről, a történendőkről. Mintha nem is lennének semmi problémák. Mintha csupa felszín volna az élet, komor mélységek

Karlovszky Bertalan

nélkül; könnyen megúszható unalom, melyben elég érdekes, nehány szokványos tájjal, hadgyakorlatozó huszárokkal (mint háborús témával) és virágcsendéletekkel kielégíteni a művészet útmutatásaira szomjuhozó lelkeket.

A nagy akarások iskolája kihalt, s a múzeumokban eltemetődött. De a ma embere már itt is idegenül áll meg egy Herman Richir »Misère«-je, Gyárfás Jenő »Tetemre hívás«-a, Sinibaldi »Virradat«-a stb. előtt. Szeme elszokott tőlük. S gondolatvilágának igényei is hozzászűkültek ahhoz a látókörhöz, melybe a ma művészei a l'art pour l'art lépvesszejével csalogatták. Csak a magasabb szárnyalású lélek kóválygog kiközösítve, elátkozottan e jelenségek fölött; egy új reneszánsz felvirradására leselkedve.

A kóválygó lélek szép hitéből egy atom belénk is szorult. Tehetségeink bár szerények, a »Képírók, képfaragók« dolgozni akar és fog a megújhodáson.

Fáy Sándor,
a »Képírók, képfaragók« műtárosa.

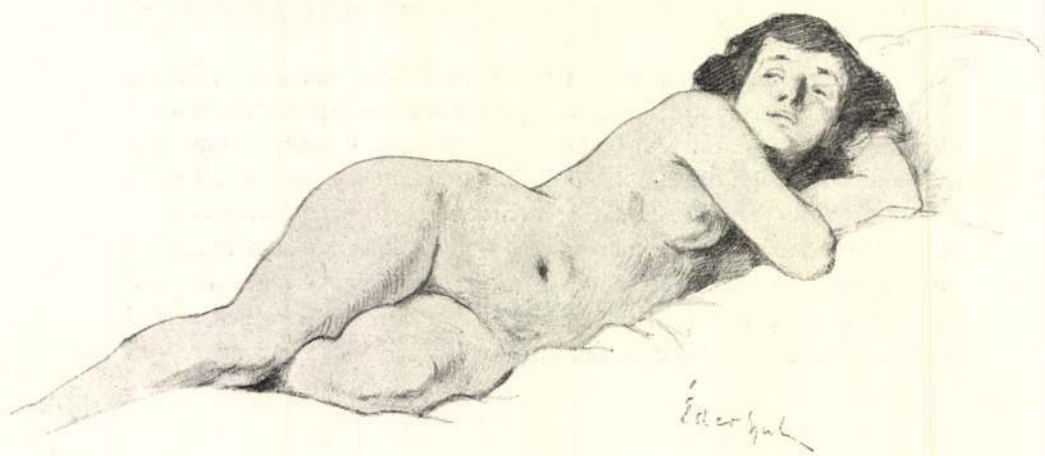

II.

A „KÉPÍRÓK, KÉPFARAGÓK" 15 EZER KORONÁS PÁLYÁZATA.

Tízezer korona pályadíjat tűzünk ki egy eszmei tartalmú képre.

Ötezer koronát pedig bármely tartalmú műre.

Megfestendő ‹legalább egy méter nagyságú olajfestményben› bármely társadalmi problémával foglalkozó, szociális vagy a világháború tanulságaiból leszűrt elmélyedésű téma. Lehet az akár poétikus ‹allegorikus, szimbolikus›, akár reális felfogású kompozíció.

A kivitelnél is a festői irányzatok bármelyike igénybe vehető, de a műnek kész munkának ‹nem vázlatnak› kell lennie. S a pályázók festői készsége lehetőleg arányban kell hogy álljon az eszmei tartalom kívánatos megnyilvánulásával.

A pályadíjat író, esztétikus, szociológus és elismert művészekből alakított 10 tagú zsüri fogja a minden tekintetben legjobb műnek odaítélni; szem előtt tartva, hogy a pályadíjat elsősorban új eszmei tartalmú kompoziciós képnek szántuk.

Az 5000 koronás pályadíj feltételei csak annyiban változnak, hogy az nincs kötve eszmei tartalomhoz és elsősorban tipikus magyar tájképekre tűzzük ki. De bármely képre is, mely természetszeretetről, elmélyedésről tanuskodik. A pályázatban csak olyan képek vehetnek részt, amelyek nyilvános kiállításokon még nem szerepeltek.

A pályázatban résztvevő művekből kiállítást rendezünk, s a pályadíjnál való döntésbe egy szavazattal a látogató közönséget is bevonjuk, olyképen, hogy megnyilvánult döntése a tizenegyedik szavazatként részt vesz a pályabíróságban.

A pályadíjat nyert képek a »Képírók, képfaragók« tulajdonába mennek át.

Ha 10, illetve 5 ezer koronánál nagyobb értékű volna a mű, külön honorárium ban is részesül. A többi művet pedig a művész által megjelölt áron eladásra bocsátjuk.

A pályázó műveknek legkésőbb 1918 november 30-áig kell beérkezniök IV., Váci-u. 33. sz. alatti helyiségünkbe.

III.

A képírók, képfaragók jelen alakulásához a világháború adta a lökőerőt. Sok százezer elesett hősünk van, kiknek méltó emlékkel szeretnének adózni hozzátartozóik. Örökbecsű emléket pedig csak művészkezek alkothatnak. Közönségünk is érzi ezt, de nem tudja, hogy hova forduljon óhajával.

Mert bár számos jeles művészünk van, ők jobbára zárkózott művészi életet élnek minden üzleti ambició nélkül s így a közönség számára szinte hozzáférhetetlenül.

Bezerédy Gy.

A »Képírók, Képfaragók« kapcsolatot akar teremteni művészek és közönség között. E kapcsolat megteremtését etikai okok is sürgetik. Kell, hogy a sok ezer — kétségtelenül elkészítésre váró — emlék (arckép, szobor, sírkő) valóban avatott, művészi kezekbe jusson. És kell, hogy végre közönségünk szépérzéke is fellázadjon azok ellen a primitív faldíszek ellen, amelyek eddig, a művészet bitorolt cégére alatt, a legszebb otthont is csak elektelenítették.

A »Képírók, Képfaragók« meg-

Balló Ede

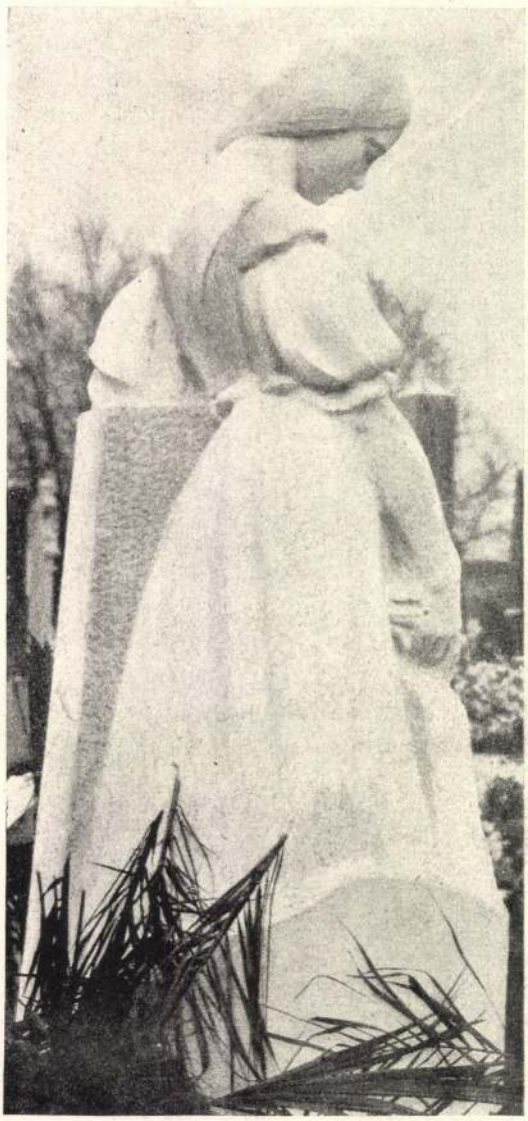

Kisfaludi Strobl Zs.

alakulásával tehát nagy feladatokat tűztünk magunk elé. A *puritán művészi* mellett fogunk agitálni és egyetlen, de erős fegyverünk az a tiszta intenció lesz, hogy — midőn művészek és közönség közé állunk — mindnyája javára egy szebb, fejletebb művészeterkölcs közel jövőjéért dolgozzunk.

*

A »*Képírók, Képfaragók*« — Váci-utca 33. szám alatt — törv. bejegyzett cég, egyelőre három kiállítási és műteremhelyiséggel. A berendezést, nagyarányú céljainak megfelelő koncepcióval, jeles modern festő és iparművész tervezte. Külsejében sem sivár üzlethelyiség tehát az, de arra szánva, hogy benne finomultabb ízlésű műpártolóink és művésztársadalmunk egymásra találjon.

A »*Képírók, Képfaragók*« *elsősorban arcképfestéssel foglalkozik.* Legjobbnevű arcképfestőink a munkatársai és a legmeszszebbmenő igényeket is kielégítheti. De fiatalabb tehetséges művészeink is segítik munkásságukkal.

A művész személyét a megrendelők maguk választhatják meg, azonban hozzánk is fordulhatnak tanácsért a művész kijelölésére.

A megrendeléseket mi vesszük át és mi bonyolítjuk le s egyben a teljes anyagi és erkölcsi felelősséget is mi vállaljuk.

Termeinkben, szabad megtekintésre és a közönség tájékoztatására, mintaarcképek vannak kiállítva. Úgyszintén ki lesznek állítva ⟨átadásuk előtt⟩ az összes megrendelt művek is, a közönség elbírálására. ⟨Kivételt csak a megrendelő ellenkező óhaja fog képezni.⟩ — *Szobrászművészeink* úgyanígy ⟨bár kisebb arányokban⟩ lesznek képviselve: szoborkompozíciókkal, portrékkal és síremlékterv-vezetekkel.

Termeinkben állandó képkiállításokat rendezünk. *Kollektív és csoportkiállítások* folytatólagosan fognak váltakozni falaink között.

Megyesy

A művek árát a művészek maguk szabják meg, s azok a művész neve szerint módosulnak. Mert a művész kézaláírásának — a legtöbb esetben — egy már kialakult árfolyama van. A név, amit a művész tehetségével és az idők folyamán kiküzdött magának, pénzértékben is jogos megbecsülésre számíthat. Viszont igen tehetséges művészek még csak most vívják a harcot hírükért. Az ő árfolyamuk ezért, egyelőre és szükség-

Továbbítással

Balló Ede

Czigány Dezső

képen, szerényebb határok között mozog. És sok esetben alig haladja túl azt az összeget, amit közönségünk tájékozatlanabb, vagy kevésbé módos része, értéktelen másolatokért és fényképnagyításokért fizet.

A »*Képírók, Képfaragók*« tehát ugyanakkor, midőn bár legszigorúbban szem előtt tartja a művészi színvonalat és kizár magából minden kvalitásnélküli elemet, egyben módot fog arra is nyujtani, hogy a szerényebb igényű, de jóízlésű közönség is olyan művészkezek munkájához jusson, melyet a legilletékesebbek, tehát maguk a művészek, megbecsülnek.

Végül (Váci-utca 33. sz. alatt) *művészeti ügyekben tanácsadóirodát* rendezünk be, amely díjtalanul áll a közönség rendelkezésére és ahol bármely képzőművészeti kérdésben — írásbeli vagy szóbeli megkeresésre — készséggel leszünk segítségére.

Ezekben foglaljuk össze nagy vonásokban a »Képírók, Képfaragók« programmját, melyet a közönség és a magyar festő- és szobrászművészek jobbjainak egyetemességére támaszkodva fogunk megvalósítani.

Budapest, 1918 május 8-án.

»*Képírók. Képfaragók.*«

A

„KÉPÍRÓK, KÉPFARAGÓK"

SZÁMÁRA ÁTENGEDETT VÁZLATOKAT RAJZOLTÁK:

Benczúr Gyula
Csók István
Szinyei-Merse Pál
Egry József
Katona Nándor
Tornyay János
Rudnay Gyula
Endrey Sándor
Szenes Fülöp
Halmi Arthur
Bardócz Árpád
Glatter Ármin
Boruth Andor
Gábor Móric
Jámbor Lajos
Balló Ede
Pólya Tibor
Náray Aurél
Merész Gyula
Csáky László
Fáy Sándor
Karlovszky Bertalan
Éder Gyula
Bezerédy Gy.
Kisfaludi Strobl Zs.
Megyesi
Czigány Dezső
Magyar-Mannheimer G.

A CIKKEKET ÍRTÁK:

Szini Gyula
Bölöni György
Fáy Sándor

~~Halui Artur~~

Jámbor Lajos

HORNYÁNSZKY VIKTOR BUDAPEST VI.

K

Jámbor Lajos festő

Pesti Hirlap. 1925. dec. 6.13

Jámbor Lajos festőművész nejz...

an religion, whose name is now Blessed Virgin Mary in Hungarian. Because of their mythical approach, the series of Elements and Trees belongs here, to.

My works have been exhibited in nearly 50 individual exhibitions in Hungary and abroad in Budapest, Szeged, Hódmezővásárhely, Zalaegerszeg, Szentes, Békéscsaba, Kecskemét, Makó, Kiskunfélegyháza, Vienna, Sofia, Darmstadt, Grozsnjan, etc.

I was one of the founders of the Maros Artists' Camp in 1971, and I am one of the leaders of the Makó Camp Artists that has been organized for artists from the Hungarian ethnic minority of the neighbouring countries.

In 1975 I was awarded the Rudnay Commemorative Plaqe of the Town Makó and in 1993 the Artists Award of Csongrád Country Council.

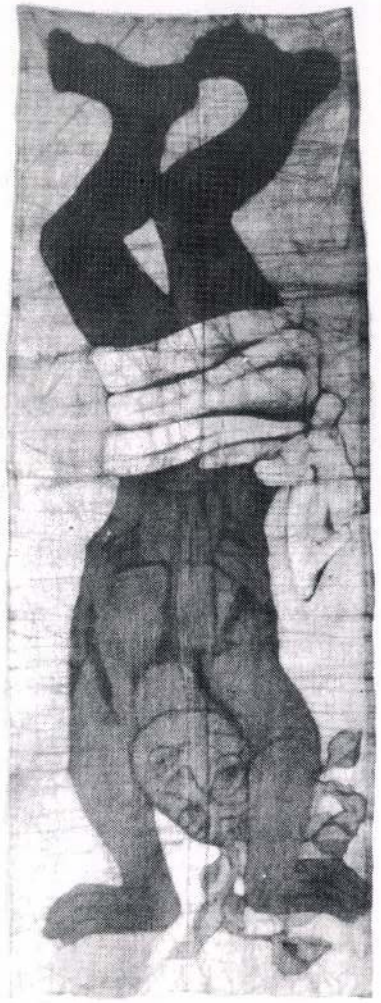

1. Boldogasszony / Blessed Lady / Glückliche Frau 194 x 64 cm
2. Csudafiú-szarvas / Magic Deer Boy / Wunderknabe Hirsch 212 x 155 cm
3. Öreg táltos hajnalra vár / The old shaman is waiting for dawn / Der alte Shaman wartet auf die Morgendämmerung 191 x 62 cm
4. Öreg táltos útra készül / The old shaman is leaving / Der alte Shaman ist im Weggehen 191 x 62 cm
5. Új Hold, új Király / New Moon, new King / Neuer Mond, neuer König 206 x 62 cm
6. Végítéletkor I-II-III. / Doomsday I-II-III. / Beim Endurteil I-II-III. 131 x 47 cm, 131 x 95 cm, 131 x 47 cm
7. Makói párkák I-II-II. / The parcas of Makó I-II-III. / Die Parcas von Makó I-II-III. 93 x 66, 69 x 66, 93 x 66 cm

Csillagok

8. Bujdosók lámpása / Outlaws'lamp / Die Lampe Landflüchtigen 104 x 70 cm
9. Fiastyúk / Brooding Hen / Gluckhenne 106 x 70 cm
10. Kaszás csillag / Scythe star / Der Sensenmann-Stern 104 x 70 cm
11. Ostoros csillag / Whip star / Der Peitscher-Stern 102 x 68 cm
12. Ökörhajtó / Ox-drover star / Ochsentreibender-Stern 103 x 72 cm
13. Rétszagoló csillag / Meadow-melling star / Wiese riechender Stern 103 x 72 cm
14. Sánta Kata / Lame Kate / Hinkende Kate 103 x 70 cm
15. Szarvas nyomdoka / Deer's trail / Hirsches Fuß-stapfen 102 x 68 cm
16. Szélvész csillaga / Star of tempest / Stern des Sturmwindes 102 x 71 cm
17. Zuzmarás csillag / Frosty star / Reifbedeckter Stern 104 x 72 cm

Elemek

18. Föld / Earth / Erde 103 x 48 cm
19. Levegő / Air / Luft 121 x 55 cm
20. Tűz / Fire / Feuer 120 x 52 cm
21. Víz / Water / Wasser 105 x 47 cm

Fák

22. Boróka / Juniper / Wacholder 118 x 61 cm
23. Fekete fenyő / Black pine / Schwarzföhre 131 x 53 cm
24. Fenyő-corpus / Pine Wood-Corpus / Tannen-Corpus 131 x 53 cm
25. Fűz-fiú / Willow boy / Weidenknabe 116 x 58 cm
26. Hársfalány / Linden girl / Lindenmädchen 150 x 60 cm
27. Nyárfa / Poplar / Pappel 134 x 52 cm
28. Nyírasszony / Birch woman / Birkenfrau 116 x 51 cm
29. Somfiú / Cornel boy / Kornelbaum-knabe 150 x 60 cm
30. Gesztenyelány / Chestnut girl / Kastanienmädchen 125 x 61 cm

Angol fordítás: Jámbor Pál
Német fordítás: Dr. Mahács Andrásné
Fotó: Dömötör Mihály és Bőrze Csaba
Tipográfia: Kiss Sándor (HMKS)
Nyomdai munkálatok: HÓDpress Nyomda, Hódmezővásárhely, Kossuth tér 8., Telefon: (02) 341-082
Makó Város Önkormányzatának támogatásával

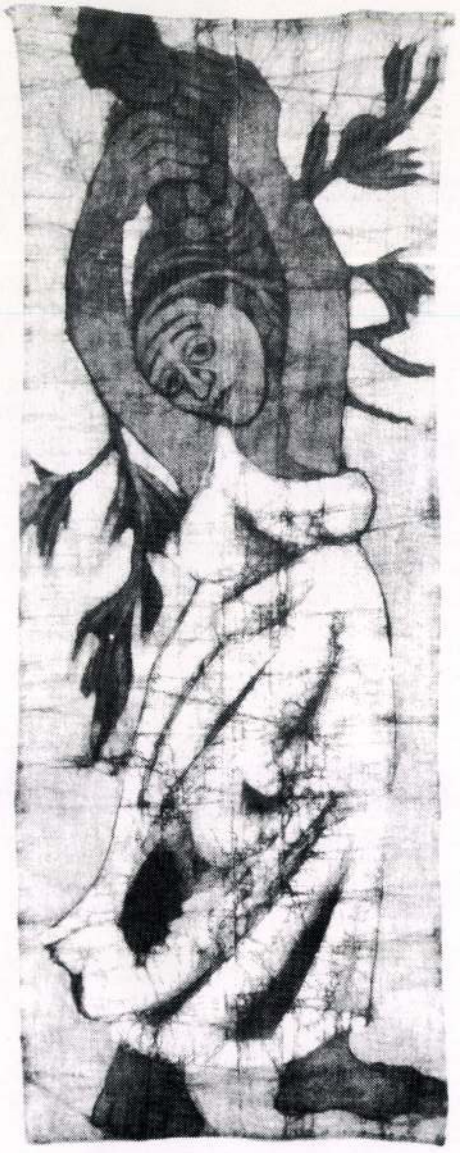

Jámborné Balog Tünde

MAGYAR MITOLÓGIA

1996. JÚLIUS

VÁROSI KÖNYVTÁR
MAKÓ

Jámborné Balog Tünde

Hódmezővásárhelyen születtem 1938-ban. Gyerekkorom meghatározó éveit falusi környezetben töltöttem a Délalföldön és Máramarosban. Makón jártam iskolába, itt érettségiztem 1956-ban és itt élek ma is. 1968-ban kaptam rajztanári oklevelet, azóta tanítok. Textilképeket 30 éve festek, felelevenítve az ősi jávai eljárást, a batikot. Háziszőttes len és kendervásznat használok, amit hagyományos módon színenként mártok a festékfürdőbe, és a felületeket méhviasszal kevert paraffinnal fedem le.

Témát bőven kínál a múlt és a jelen; a népköltészet, az életem és a természet jelenségei. Számomra mindez emberalakban jelentkezik, világom antropomorf világ. Szívesen festek sorozatokat: Népdalok és néphalladák 1968; Tizenkét hónap; Álmoskönyv 1977; Családi album 1982; Hegyet hágék; Táltosfiú 1984; Mély kútba tekinték 1987; Erdélyi Kálvária 1988; Születés 1992; Fák 1993; Magyar mitológia 1996.

A Magyar mitológia megfestésére azok a töredékesen fennmaradt ősvallási elemek indítottak, amik gyermekdalokban, ráolvasásokban, népi imádságokban, balladákban, népszokásokban, csillagnevekben rejtőzködnek sok száz, vagy talán ezer éve és amik költői szépségükkel megigéztek. A mi vidékünkön – Szeged és Makó környékén – a legöregebbek még tudnak táltosokról, ismerik az Új Hold, új Király betegségháritó formulát és a magyar ősvallás Boldogasszonyát, akinek nevét Szűz Mária őrzi a magyar nyelvterületen. Mitikus felfogása miatt közéjük kívánkozik az Elemek és Fák sorozata is.

Batikjaimat közel 50 kiállításon mutattam be itthon és külföldön Budapesten, Szegeden, Hódmezővásárhelyen, Zalaegerszegen, Szentesen, Békéscsabán, Kiskunfélegyházán, Mohácson, Kecskeméten, Makón, Bécsben, Szófiában, Darmstadtban, Grozsnjanban stb.

Alapítója voltam a Marosmenti Művésztelepnek 1971-ben, egyik vezetője vagyok a határon túli magyar művészek számára szervezett Makói Művésztelepnek. 1975-ben elnyertem Makó Város Rudnay Emlékérmét, 1993-ban pedig a Csongrád Megyei Közgyűlés Alkotói Díját.

Ich wurde in Hódmezővásárhely geboren. Die Jahre, die meine Kindheit bestimmten, verbrachte ich im dörflichen Milieu in Südungarn und in den ehemaligen Nord-Osten in Máramaros. In Makó besuchte ich die Schule. Hier machte ich das Abitur, auch heute lebe ich hier. 1968 erhielt ich das Diplom als Kunstlehrerin, seitdem unterrichte ich.

Seit 30 Jahren färbe ich Textilien, das alte javaische Verfahren die Batik auffrischend. Ich verwende hausgewebte Stoffe, Lein- und Haufwand, die ich auf traditionelle Weise je nach Farbe ins Färbebad tauche. Die Flächen bedecke ich mit einer Mischung von Paraffin und Bienenwachs.

Themen bieten mir die Vergangenheit und Gegenwart, die Volksdichtung, mein Leben und die Erscheinungen der Natur reichlich an. Das alles erscheint bei mir in Menschengestalt, meine Welt ist eine anthropomorphische Welt. Ich male gern Serien: Volkslieder und Balladen 1968; Zwölf Monate; Traumbuch 1977; Familien-album 1982; Den Berg besteigen, Shamanen-Junge 1984; In tiefen Brunnen geblickt 1987; Kreuzweg in Siebenbürgen 1988; Geburt 1992; Bäume 1993; Ungarische Mythologie.

Zur Ungarischen Mythologie veranlaßten mich die unvollständig erhalten gebliebenen urreligiösen Elemente, die sich seit vielen Jahrhunderten oder sogar Jahrtausenden in den Kinderliedern, Beschwörungen, volkshaften Gebeten, Balladen, Volksbräuchen, Sternnamen verstecken und die mich mit ihrer poetischen Schönheit bannten. In unserer Gegend, in der Umgebung von Makó und Szeged wissen die ältesten Leute noch von Shamanen, sie kennen noch die Krankheiten abwehrende Formel „Neuer Mond, neuer König" und hörten von der Lieben Frau des ungarischen Urglaubens (deren Namen die heilige Jungfrau Maria aus dem ungarischen Sprachegebiet bewahrt).

Wegen ihrer mythischen Auffassung gehört die Serie Elemente und Bäume auch dazu.

Meine Batiken wurden fast in fünfzig selbstständigen Ausstellungen zu Hause und im Ausland, in Budapest, Szeged, Hódmezővásárhely, Zalaegerszeg, Szentes, Békéscsaba, Kecskemét, Makó, Kiskunfélegyháza, Wien, Sofia, Darmstadt, Groznan u.s.w. zur Schau gestellt.

1971 war ich der Gründer der Maros-Künstlerkolonie und bin einer der Leiter der Künstlerkolonie in Makó, die für die jenseits der Grenze lebenden ungarischen Künstler organisiert wurde. 1975 gewann ich die Rudnay-Erinnerungsmedaille und 1993 den von der Generalversammlung des Komitats Csongrád für Kunstschaffende ausgesetzten Preis.

I was born in Hódmezővásárhely 1938. I spent of my childhod in country area in South Hungary and Máramaros (North-East of former Hungary). I went to school in Makó where I completed my studies at the local grammar school in 1956 and where I have lived since then. I got my art teachers degree in 1968 and I have been a teacher since that time.

I have been making textile pictures for thirty years now, reviving the ancient Javanese method the batik. I use handwowen hemp linen or linen that I dowse into dye bath, colour by colour and then cover the dyed surfaces with a mixture of hot paraffin and beeswax.

The figures I paint are from the past and present: folk-poetry, my life, phenomena of nature. For me all this appeares in human shape, my world is anthropomorphic. I like painting series: Folk Songs and Folk Ballads 1968; The Twelve Months; Dream-book 1977; Family Album 1982; Got up the Mountain; Shaman Boy 1984; I Looked into a Deep Well 1987; Transylvanian Calvary 1988; Birth 1992; Trees 1993; Hungarian Mythology 1996.

I was inspired to paint about Hungarian Myithology by surviving fragments of the ancient Hungarian religion that have hidden in nursery rhymes, spells, folk prayers, ballds, folk customs, names of stars for hundreds or maybe thousands of years. Their poetic beauty have enchanted me. In our region – in the vicinity of Szeged and Makó– the eldest people still know about shamans, know the New Moon, new King spell against illness and know about the Blessed Lady of the ancient Hungari

Jámbor Lajos építőművész.

Művészet.

VI. évf., 1907.

69-70.

Az Erzsébet-emlékmű-pályázatnak 1902. évi eredménye.

(Lásd ehhez a IV—IX. táblákat.)

Az Erzsébet-emlékmű 1902. évi februárius havában eldöntött pályázata eredményéről a következőkben számolunk be, bemutatván az I. díjjal kitüntetett három pályaműnek művészi reprodukcióit lehetőleg teljesen, ezenkívül a megvétellel kitüntetett 8 pályaműnek legalább egy-egy képét.

Az alábbiakban közöljük a három *első díjas* pályamunka *műszaki leírásának* szövegét, kiindulván abból a felfogásból, hogy a tervező művészek maguk, minden körülmények között, leghivatottabb interpretátorai saját művüknek, ők maguk mindenesetre akkor magyarázták azokat legjobban, mikor azokkal bírálóik elé léptek. Ismertetésünket, melynek *legfőbb súlyát* különben is a csatolt *IV—IX. táblákra kívánjuk helyezni, a zsüri bírálatával* fejezzük be.

A pályamunkákat természetesen most, a zsüri meghozott ítélete után, mindenkor a tervező művészek neveivel jelöljük és jeligéjüket csak mellesleg említjük meg; épp úgy a bírálatban is a jelige mellé mindjárt kiteszszük a tervezők neveit.

I. Az I. díjjal kitüntetett pályaművek műszaki leírásai.

A) BÁLINT ZOLTÁN és JÁMBOR LAJOS építészek és ZALA GYÖRGY szobrász pályaművének leírása.

(Lásd a IV. és VIII. táblát és az 1—3. ábrákat.)

Jelige:
In memoriam sempiternam.

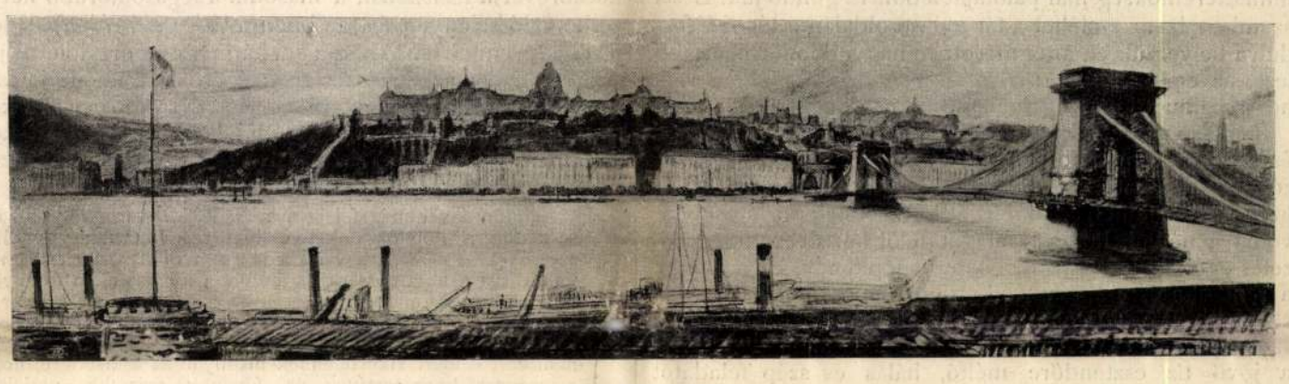

1. ábra. A Vár tájképe
Bálint és Jámbor építészek és Zala szobrász tervezte Erzsébet-emlékművel.

Pályázó művészek jelen művük koncepciójánál különösen két, egyaránt hatalmas szempontot igyekeztek kidomborítani. Mindkét szempont érintve van magában a pályázati hirdetményben.

Az első szempontot a pályázati hirdetmény azzal precizírozza, hogy a mellett, hogy a tervező művésznek *teljesen szabad kezet hagy az emlék koncepciójára*, költségére, — csak azt köti ki, hogy e. a dicsőült királyné emlékéhez *méltó* legyen! A második szempont, hogy számot kell vetnie a rendelkezésre álló *tér alakjával, környezetével*, a közlekedési viszonyokkal stb.

Ez a második kikötés annyira természetesnek látszik, hogy hangsúlyozása szinte felesleges lett volna, ha nem akarna többet mondani, mint ami a szavakban szigorúan benn foglaltatik. Ha nem akarná az alkotó művész figyelmét olyasvalamire irányítani, amit a gondolkodó, feladatát átérző és átértő művész lelke a tér környezetének és egész különleges fekvésének tanulmányozása alkalmával lehetetlen, hogy maga is meg ne sejtsen!

A Várnak egész területe a főváros nagy mindennapi forgalmán kívül esik. Dominálja a királyi várlak, díszíti egy örökszép műemlék: Mátyás temploma és egy csomó középület, miniszterium stb. Aránylag kevés lakója van, üzleti élete pedig csak a kicsinyes, mindennapi szükségletek fedezésére szorítkozik. Kétségtelen, hogy az itt felállítandó emlék ki van vonva a *nagy tömegek* mindennapi szemléléséből, aránylag nehezen hozzáférhető, nem áll mindíg előttünk, hogy emlékeztessen, lelkesítsen és meghasson, — hanem fel *kell keresnünk*, hogy csodálhassuk, hogy hálás érzéseinket ott leróhassuk.

Hogyan lehetne ezt a teret, a dicsőült királyné emlékéhez oly méltó, csendes, intim helyet úgy használni ki, hogy a nemzeti élet lüktető középpontjához, a főváros igazi életéhez mégis közelebb álljon? Ha nem vezetne rá a programm idézett passzusával, rá kell hogy vezesse a művészt a szemlélés, a helyszín tanulmányozása és az elhelyezés módjának szinte kínálkozó, egészen különleges szépsége, varázsa.

A Szent-György-tér az új szabályozás után a hegyoldal felé, a balpart felé, teljesen nyitott lesz! Ha az emléket e téren úgy tudjuk elhelyezni, hogy mikor abba teljesen harmonikusan beleilleszkedik, egyszersmind a pesti oldalról is érezhető legyen, figyelmünket magára vonja (lásd az 1. ábrát) és a hatalmas *adott* szituációba beleilleszkedik, művésziesen egészítvén ki a várhegy architektonikus szilhuettjét, olyan monumentumot teremthetünk, amely teljesen individuális, a magyar főváros karakteréhez nőtt, abból fejlődött, máshol el sem helyezhető! És méltó a nagy királyné emlékéhez! A modern akropolishoz a lánchíd folytatásaként az alagút hatalmas íve felett szoboralakokkal díszített, emlékszerű lépcső vezet fel (lásd a IV. tábla bal old. és a 2. ábrát) és a durván megfaragott kőalépítményből a legszebb természetes staffázs közepette mindig finomodva, végül a márvány-emlékben nyer befejezést. Az egész hegy: piedesztálja az emléknek, amely e mellett megmarad teljes intimitásában! A Szt.-

György-térről nézve zárt egész, arányos, éppen nem kolosszális, lentről tekintve pedig befejezése egy hatalmas alkotásnak: *Erzsébet királyné lépcsőjének!*

A mellett a Szt.-György-téren ez az elhelyezés biztosítja a legjobb távlati hatást! A teret magát szabadon hagyja; itt időnkint, különösen udvari ünnepségek, vagy a miniszterelnökség ünnepélyei alkalmával óriási a kocsiforgalom és alig bonyolítható le, ha az emlék a tér közepén áll! Utóbbi elhelyezésnek más hibája is volna. Úgy a hogy a helyszínrajz megjelöli, az emlék a királyi palota kis homlokzatának tengelyében állna ugyan, de profilban! A honvédelmi minisztériummal szemben pedig elhelyezése még kedvezőtlenebb volna. Ez oldalakról tehát az elhelyezés a lehető legkedvezőtlenebb képet adná. Mögötte pedig a Lovarda-utca volna, keskeny köz inkább, és az emlék főalakja mögött az utca két házának sarokvonala, éle meredne függőlegesen az égnek. Hogy itt a háttér a lehető legkedvezőtlenebb (középen keskeny köz, melyet két különböző stilű és magasságú, bérházszerű építmény határol!), alig szorul bizonyításra. A várhegy szilhuettjében pedig kellemetlen űr marad, ami a pesti oldalról ma is könnyen elképzelhető, ha a miniszterelnökség mai palotáját lebontva gondoljuk. Ezzel szemben, ha az emléket a tér nyitott oldalán a tér *felé* fordulva helyezzük el, a tér méretben nagyobbodik, tágasabb lesz, az emlék *háttérül a kék égboltozatot kapja*; a várhegy szilhuettje pedig igen ritmikus kiegészítést nyer!

Tervező művészek mindkét helyet kombinációba vették és modeljükön mind a két különböző alternativ elhelyezés megbírálható, az egyedüli helyesnek azonban az I. helyen való elhelyezést tartják! Az emlék itt létesíthető volna a nélkül, hogy az alagút felől hozzávezető lépcsőzetet egyidejüleg teljességében megépítenék. Ez a munka a rendelkezésre álló anyagi erőhöz képest hosszabb vagy rövidebb idő alatt volna létesítendő; a lépcsőzet díszítése szoborművekkel, domború- vagy mozaik-képekkel pedig a jövő tíz esztendőre méltó, hálás és szép feladatot adna képzőművészeinknek.

Ebben a koncepcióban véltük megtalálni azt, amit tőlünk a programm kívánt: *a térbe és környezetébe beleilleszkedő, a dicsőült királyné emlékéhez méltó monumentumot.* Nem tévesztettük szem elől a megdicsőült királyné karakterét, amit ki kellett az emlékben fejeznünk; egyszerűségét, a pompától való tartózkodását, nagy szívét és asszony voltát. És nem tévesztettük el, amivel neki nemzete tartozik: a hálát, a szeretetet, melylyel örökre szívünkbe van vésve emléke és amit úgy találtunk legméltóbban megörökíthetőnek, hogy monumentális lépcsőzet tetejébe, egyszerű emlékszerű márvány-építmény keretébe állítsuk oda a királyi asszonyt, a haza védőasszonyát, a főváros akropolisára!

*

A szigorúan vett emlékműhöz magához alábbiakat tartjuk szükségesnek — művészi intenciónk magyarázataként — előadni:

A dicsőült királyné alakját állva gondoltuk el. (Lásd a VIII. táblát.) Karcsú alakja így jut leginkább érvényre. Egyszerű ruhában, életének legszebb idejében — a 70-es évek portréja — alakjának teljes pompájában, hermelinpalástjából kibontakozva, minden királyi dísz nélkül lép le a trónusról. Fájdalmas madonna szépségében mintegy népe közé jön le nem a Cézár-nő, de a királyi hitves! Arcza kifejezésével, egyszerű keresetlen mozdulatával végtelen jóságát, odaadását akarja kifejezni a művész.

Jobbról és balról majdnem oltárszerű felépítésben szélesen megkomponált csoportok a nemzet hódolatát viszik a királyi asszony elé. (Lásd a IV. táblát.) E csoportokban jusson kifejezésre a nemzet fájdalma, reménysége, szeretete és büszkesége. Képviseljék e csoportok az egész nemzetet, apraját-nagyját és köztük: a nemzet művészeit, költőit, kiknek mindig művészi eszménye lesz a nagy királyné alakja. Ezeknek az alakoknak nemzeti kosztümjeikben tisztán magyar alakoknak kell lenniök, de *realisztikusoknak* is, a nélkül azonban, hogy a monumentális mű keretéből kiesnének.

Az emlék többi szobrászati dísze *klasszikus felfogásban*, szimbolikus tartalommal, de mégis mint az építészeti rész kiegészítése szerepel. Megmintázásában éppen ezért az architekturához simul, annak körvonalait igyekszik kiegészíteni.

Az emléket befogó két magas oszlop végződései: a pálmát tartó angyalok, az emlék egész jellegét vannak hivatva szímbolizálni: felkiáltó jelek, a béke és nyugalom géniuszai. A királyné alakja mellett két hatalmas pilon virágokat tartó puttikban végződik. Az emlék mellső oldalán a feljáró mellett a hála és szeretet ifjú női alakjai szigorú architektonikus felfogásúak; ugyanígy az emlék oldalain két alak egészíti ki az építészeti körvonalat: egy erős testű, de fáradt, bánatos alak kezében a tövis-koszorúval a *lemondást*, a második a legszomorúbb helyzetbe való belenyugvást, a *Gondviselésbe vetett bizalmat* fejezi ki. Az emlék hátsó részét két hármas csoport dominálja.

A plasztika az építészet segítségére siet itt, de tartalmával a fő alakot magyarázza. Két évszámot visel a két csoport. 1857 az egyik évszám, 1867 a másik. E két évszám magyarázata gyanánt idézzük «A magyar nemzet története» szavait:

> Amidőn a vér még fel sem száradt Magyarország síkjain s midőn a dölyfös önkényuralom százakat küldött bitóra, s ezreket és ezreket a várságcok sötét oduiba, amidőn meg volt tiltva a haza sorsának gyászolása s a fájdalom könnyeinek nyilvános mutogatása is, *akkor egy fényes könnycsepp hullott le a bécsi Burg padozatára. Erzsébet királyné könnye volt*, aki azt azért hullatta, mert látta vérezni a legnemesebb nemzetet s mert sikertelennek bizonyult az a kísérlete, hogy a magyar konzervativek és főpapok második peticiója szíves fogadásra találjon férjénél, a császárnál. E könnyhullatás nagyszerű jelenetét a képzelődés és a népmonda körülvette egész mythikus légkörrel. A nemzet a mondát ép úgy elhitte, mint a valót, mert jól esett elhinnie, hogy védangyal őrködik felette a magasban, aki, habár nem segíthet rajta, szívében együtt érez, bánkódik és könnyez vele.
>
> Már az ötvenes évek közepén mindenki tudta Erzsébet-királynéról, hogy rokonszenvez a magyarokkal, hisz a nemes női szív mindig szánalmat és rokonszenvet érez a nagy szerencsétlenségek iránt. Tudta az ország, hogy felséges asszonya magyarul tanul, sőt már meg is tanult, hogy irodalmunkat olvassa és kedveli. Az 1857-iki könnyjelenet tehát már fogékonyan találta a magyar szíveket egy fényes mythos, oly mythos befogadására. mely szerencsére lényileg meg is felelt a valóságnak, *mosolylyal ajkán, vagy könnyel szemében* nem is tudta máskép képzelni a magyar nemzet — felséges asszonyát, Erzsébet királynét. Mosolylyal ajkán, ha jót tehetett, s a nemzet sorsa jóra fordult, és könnyel szemében, ha Magyarországot csapások sujtották.

A könnyező és a mosolygó géniusz: egyetlen amblémaként díszíti az emléket. Ezek a könnyek és ez a mosoly volt egyetlen fegyvere ennek a nagy asszonynak.

A hármas csoportok alatt levő, kőbe faragott relief egyetlen jelenet a királyné életéből: az, mikor a királyi asszony a haza bölcsének ravatalát koszorúzta meg. A történelemből vett legszebb bizonysága és örök szimboluma annak az odaadó szeretetének, melyet a királyné nemzete iránt táplált.

A nagy monumentális lépcső szobrászati díszét itt nem akarjuk részletezni; csak az utolsó nyughelyen hatalmas fülkében gondolunk kőbefaragott *Pietát*, a legnagyobb szenvedés jelképét. Ezt a vonatkozást nem kell közelebbről megokolnunk.

* * *

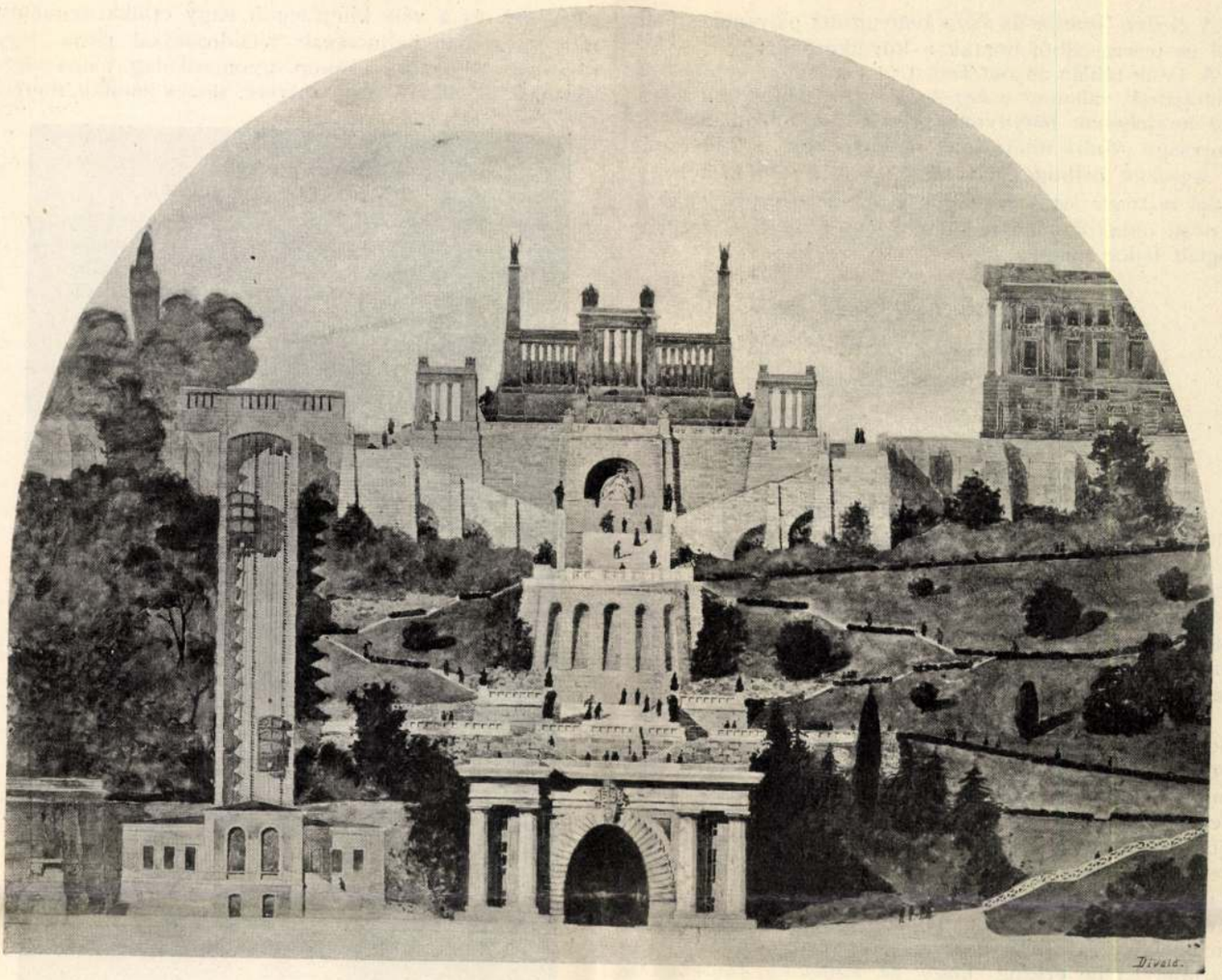

2. ábra. A Várhegy lejtőjének kiképezése
Bálint és Jámbor építészek és Zala szobrász Erzsébet-emlékmű-pályaterve szerint. (Orthogonális projekció.)

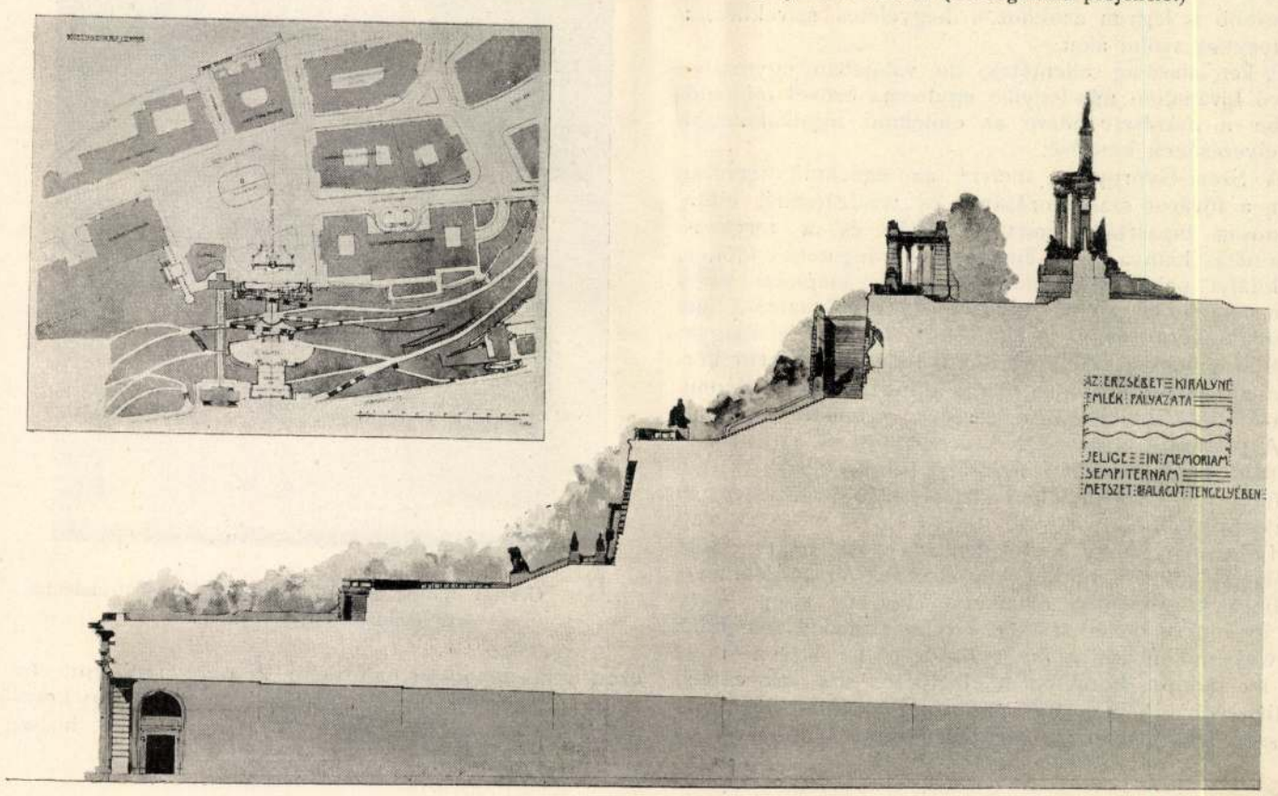

3. ábra. A Várhegy metszete az Alagút tengelyében és a Szent-György-tér helyzetrajzának megoldása
Bálint és Jámbor építészek és Zala szobrász Erzsébet-emlékmű-pályaterve szerint.

A *Bálint, Jámbor* és *Zala* benyujtotta pályamű mintáiból és tervrajzaiból hozzuk a következőket:

A IV-ik táblán az *emlékmű* 1 : 10 arányban kidolgozott mintájának, valamint a *hegylejtő* 1 : 100 léptékben készített modeljének fénynyomata; a VIII-ik táblán az 1 : 5 nagyságú *főalak* mintájának fénynyomata; a 2-ik ábrán a *hegylejtő* orthogonál vetülete; a 3-ik ábrán a hegyoldal *metszete* és a Szt-György-tér *helyzetrajza* látható; a pesti oldalról majdan látszó *tájképet* az 1-ső ábrában foglalt fejléc mutatja.

B) GERSTER KÁLMÁN építész és STROBL ALAJOS szobrász pályaművének leírása.

(Lásd az V. táblát és a 4—5. ábrákat.)

Jelige:
Anima pia.

Alig képzelhető művészi feladat, mely egyrészt eszményi tartalmával a művész érzését és képzeletét erősen megragadni, másrészt a kivitelnek nem csupán tőle függő tényezőivel szemben invencióját és alkotó erejét nehéz próbára tenni alkalmasabb volna annál a feladatnál, mely dicsőült Erzsébet királynénk emlékének méltó megörökítésére szólítja sorompóba a magyar művészetet.

A különböző, részben egymással ellentétes eszméknek és momentumoknak milyen gazdagságával áll szemben a művész, a mikor ezt a tüneményes alakot akarja méltó emlékben odaállítani nem csupán az elé a nemzedék elé, a mely Őt ismerte, bálványozta, Reá mint gondviselésszerű magasabb lényre tekintett; hanem egyszersmind ama jövendő elé is, mely az egykori nemzedék szeretetének bensőségét, gyászának mélységét, kegyeletének fenségét a nemzeti kultusz szent hagyományaként van hivatva átvenni és örök időkre fenntartani. Ki ne érezné, hogy az emlékmű rendeltetése mintegy megkivánja, hogy egyrészt minél inkább kiemelkedjék a mindennapi élet lármájából, másrészt minél közelebb is legyen azokhoz a kegyeletes szivekhez, a melyekhez szólni akar.

E két látszólag ellentétes, de valójában egymásból folyó kivánalom mindegyike egyforma erővel tolja előtérbe a művészre nézve az emlékmű legalkalmasabb elhelyezésének kérdését.

A Szent-György-tér, melyre az emlékmű tervezve van, a főváros szabályozásánál és rendezésénél eddig sajnosan tapasztalt rendszertelenség és a tervszerű előrelátás hiánya miatt éppen csak a legutóbbi időben, a királyi palota idenyúló szárnyának kiépítése és a miniszterelnöki palota ujjáépítésének aktualitása óta kezdi kinyerni azt a jelentőséget, a mely a magyar államiság legkiválóbb attributumait hirdető előkelő környezeténél, s annálfogva, hogy időnként díszes felvonulások színteréül szolgál, már régen megillette volna.

A pályázati hirdetéssel kapcsolatosan kiadott helyzetrajz ennek a térnek a királyi palota egyik szárnyépülete tengelyében fekvő középpontját jelöli meg az emlékmű helyéül.

Lehetetlen, hogy a feladatába egész lelkesedéssel mélyedő művész, midőn képzeletében az emlékművet ebbe a középpontba elhelyezve látja, ne vegye észre az ily módon keletkező kedvezőtlen téralakulást s ennek következtében arra a meggyőződésre ne jusson, hogy az ily módon kontemplált elhelyezés nemcsak célszerűtlen volna, hanem egyenesen az emlékmű leglényegesebb feltételeinek: a monumentalitás kellő érvényesülésének és a vele kifejezendő nagy ethikai momentumok zavartalan kultuszának feláldozásával járna. Egyrészt az emlékműre nagyon nyomasztólag hatnának a környezetét alkotó nagy méretű, díszes paloták, melyek

4. ábra. Gerster építész és Strobl szobrász Erzsébet-emlékmű-pályázatának egyik részlete.

ezen a középponton legfeljebb kisszerű szoborművek felállítását engednék meg, másrészt időnként a nagy kocsiforgalom lebonyolítása s a fogatoknak néha hosszú

időn át tartó várakozása helyéül szolgáló tér közepén határozottan útban állna az emlék, mely e prófán környezetben a nemzeti kegyelet oltárát megillető érintetlen tisztaságában is nehezen volna megtartható.

Ennek az aggodalomnak súlya alatt lehetetlen, hogy a művész ne érezze magát indíttatva más megoldást keresni, s erre némi bátorítást meríteni a pályázati hirdetménynek abból a rendelkezéséből, mely az emlék koncepciójára nézve a pályázóknak teljesen szabad kezet enged s döntő szempontúl azt állítja fel, hogy a műalkotás a dicsőült királyné emlékéhez méltó legyen.

És ez a méltóbb megoldásra való törekvés, attól a kettős gondolattól vezettetve, hogy az emlékmű egyrészt a maga monumentalitásában az architektonikus környezet elnyomó hatásától, másrészt a fenséges, ethikai jelentőségében profán helyzetek érintésétől minél jobban megóvható s e mellett a főváros lakosságának szívéhez és szeméhez egyaránt közelebb hozható legyen: a legegyszerűbb és legtermészetesebb úton vezeti a művészt arra a gondolatra, hogy az emlékművet ne a pályázati helyszínrajzon megjelölt pontra, hanem a Szent-György-térnek szabadon hagyott s a Dunára és az egész fővárosra nyilt kilátást nyújtó, keleti szélére helyezze.

Kétségtelennek látszik tehát, hogy a Szent-György-tér középpontjánál összehasonlíthatatlanul kedvezőbb és megfelelőbb helye volna az emlékműnek a bástya s ez a meggyőződés indította az *Anima pia* jeligéjű pályamű tervezőit arra, hogy midőn a pályázati hirdetésnek megfelelően szerkesztett tervüket a hozzátartozó rajzokkal és mintával bemutatják, egyúttal ugyan e jelige alatt a Szent-György-tér Duna felőli szélére tervezett emlékmű rajzait és a hozzátartozó mintacsoportot is bemutassák; vagyis két egymástól független pályatervvel vegyenek részt a versenyben.

A Szent-György-tér szélére tervezett emlékmű helyének pontos megválasztása s ezáltal az emlékmű lehetőleg teljesen megfelelő érvényesítésének biztosítása szempontjából mértékadó egyik oldalon a királyi palota egyik főépületének hatalmasan kiemelkedő, nemesen imponáló, nagy tömegű homlokzata: a másik oldalon pedig a felépítendő miniszterelnöki palota. Ez a két mértékadó tényező az építészi tömeg festői elosztásának szabálya szerint két főtengelyt ád, a melyek közt összhangzatos arányban volna az emlékmű elhelyezendő. E feladatnál azonban egy lényeges körülmény azonnal szembeötlik. A miniszterelnöki palota úgy, a mint az a pályázati helyszínrajz szerint tervezve van, nemcsak a magasabb talajszínnél és az ennek folytán elérendő óriási magassággal, tehát nagy tömegével, hanem még azzal is túlnyomólag és előnytelenül befolyásolja a királyi palotát, hogy a királyi palotához tartozó épületek érdekes csoportosítása a Szent-György-teret határoló bástyafal mellett szabad térséget létesít, míg maga a királyi palota szárnyépülete erre a térre nézve tetemesen visszalép és egy emelettel alacsonyabb is. E körülmény kedvezőtlen hatása a Szent-György-térről, de még a Dunapartról is kétségtelennek mondható.

E szembeötlő aránytalanság elkerülésére egyedül helyes, összhangzatos megoldásnak az kínálkozik, hogy a miniszterelnöki palota elrendezésében eltérjünk a pályázati helyszínrajzon feltüntett megoldási módozattól s a Szent-György-térre eső homlokzati vonalból csak a belső részt tartsuk meg, annyit, a mennyi a királyi palota építményeinek vonalaival összhangzásba hozható; a bástya felőli többi részt pedig annyira hátra tóljuk, hogy a miniszterelnöki palota épületei által keletkezett szabad térrel összhangzatos, szabad téralakzatot nyerhessünk. Egyúttal az így nyert szabad térséget és a bástyafaltestet is egy emelet magasságban leásandónak s ekkép a miniszterelnöki palotának erre a térre néző részét egy emelet magassággal lejjebb fektetendőnek vettük fel, miáltal a dunai homlokzaton a királyi palotával mindenben harmonikus alapvonalat és felépítést nyerünk; a Szent-György-tér pedig a miniszterelnöki palota földszintjével egy, a mélyítés következtében keletkezett szabad térséget átfogadó kőhíddal kapcsoltatnék össze. Ez az elrendezés a miniszterelnöki palota jellegéből nem csak, hogy semmit sem venne el, hanem azt még érdekesebben és impozánsabban domborítaná ki.

A tervezés ily irányú tovább fejlődésével önkényt merül fel a várhegy-oldal, illetőleg az ú y nevezett ellipszis megfelelő részének, mint az emlékmű talajának rendezése. E feladat áttekintésénél ismét két, már meglevő és sajátságos vonalzatával döntő hatású építmény tünik szembe: egyrészt a gőzsikló, a melynek a Szent-György-térre nyíló torkolata amúgy is rendezést kiván; másrészt a klasszikus egyszerűségével oly impozánsan érvényesülő alagút-homlokzat, mely utóbbival szemben lehetetlen a tervező művésznek nem éreznie azt, hogy az nagystílű művészi elrendezés kész alkotó eleméül kínálkozik s mintegy hatalmas akkorddal van hivatva beleszólni az egész tervezetnek összhangjába.

Ily módon az egész helyzetet a maga teljességében felfogva, a már meglévő és a létesítendő építményeknek egymással szemben megnyilatkozó jelentőségét kellően mérlegelve, tisztán látja maga előtt a művész az utat és irányt, amelyen a feladat monumentális megoldásának haladnia s a célt, amely felé kifejlődnie kell.

A gőzsikló a rendezéskor sem meg nem változtatható, sem el nem tüntethető egyenes vonalat képvisel; azzal párhuzamosan halad az alagút-homlokzat középvonala, mint második fővonal és ez a kettős főtengely, egészen szimmetrikusan fekszik a királyi palota idetartozó tengelye és a leendő miniszterelnöki palota tengelye között. A fennebb jelzett módon tehát a két palota tengelyei közt a középen elhelyezendő műemlék egyúttal a hegyoldal elrendezésének két vezérvonala közt is éppen a középre jutna s e szerencsés véletlen következtében az egész látókép méltó középpontját alkotná (lásd az 5. ábrát); amely körülmény nemcsak az emlékmű dominálo szabad kifejlődését engedné meg, hanem egyszersmind az ellipsz-hegyoldal mikénti rendezésére is döntő hatású volna.

E felfogásból, mint alapgondolatból, kiindulva, az emlékművet a Szent-György-térnek a Duna felőli szélére olyképpen tartjuk elhelyezendőnek, hogy az nemcsak a tér minden oldaláról legyen szabadon látható, hanem egyúttal az ellipszről és a Dunapartról, tehát a főváros legnagyobb részéről is a maga kiemelkedő jelentőségében vonja magára a figyelmet.

Ezt teljesen sikerült elérnünk az emlékmű monumentális rendeltetéséből kiinduló következő elrendezéssel:

A bástyafal mentén a Szent-György-térrel egy színben megfelelő széles terraszt, ez alatt pedig oszlopcsarnokot tervezünk, mely egyik oldalán a gőzsikló kitorkolását, illetőleg az abból felvezető lépcsőket, másik oldalán pedig közvetetlenül az ellipszre vezető lépcsőzetet foglalja magában s belül megfelelő motivumokból komponált festményekkel vagy domborművekkel volna díszítendő.

Az alagút-homlokzat főtengelyének vonalában, a hegyoldal felső részén, a terrasz alatti csarnok lábazatának szintjén nagy, félkörű üregben, megfelelő talapzaton *Hungária* ülőszobra emelkedik, mely eszmei összeköttetésben az emlékművel, mintegy az átmenetet képvisel.

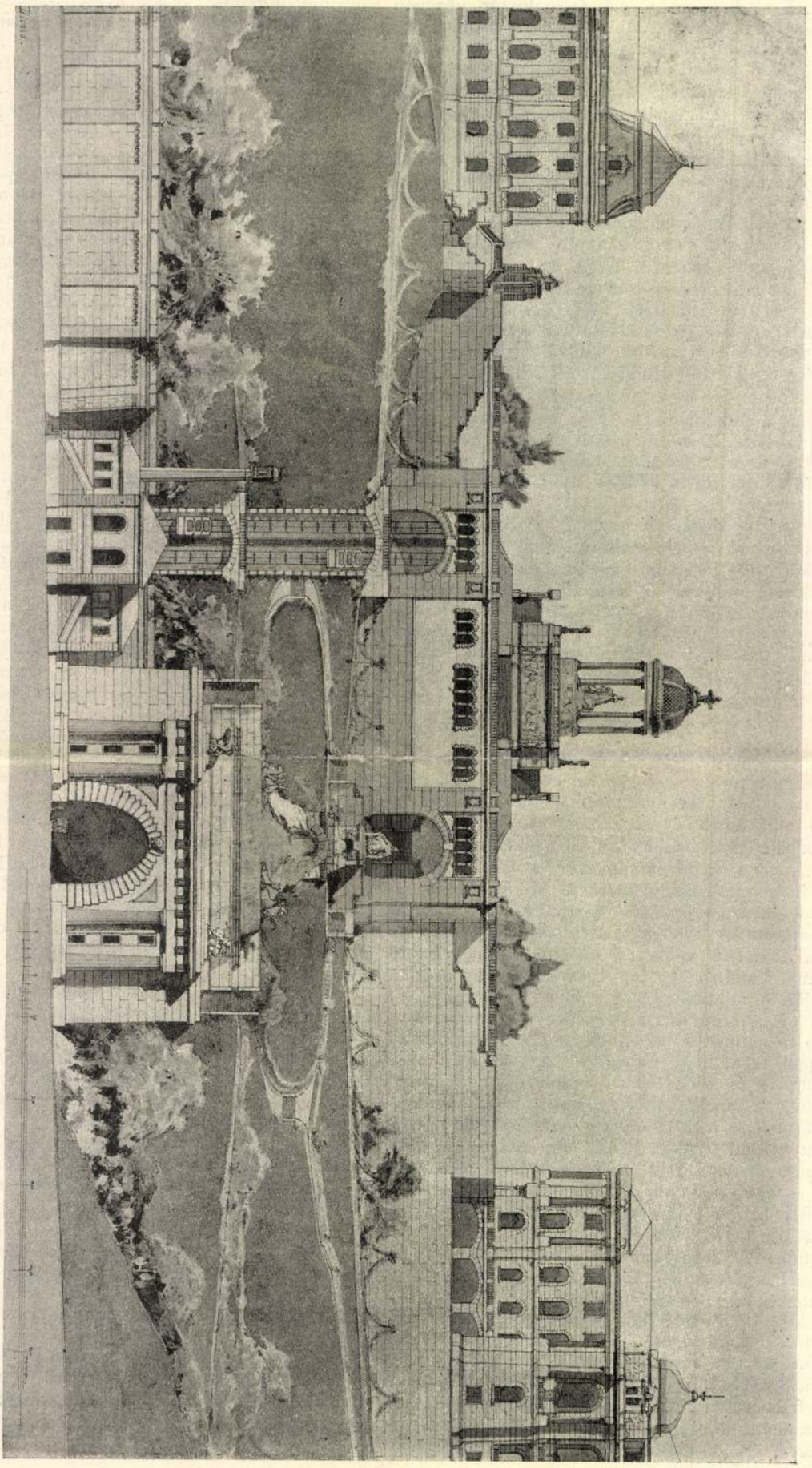

5. ábra. A Várhegy lejtőjének kiképzése
Gerster építész és Strobl szobrász Erzsébet-emlékmű-pályaterve szerint. (Orthogonális projekció.)

az egész kompozicionak csakis eszthetikai érdekeket szolgáló dekorativ alkotórészei és a nemzeti kegyelet magasztos kifejezésére hivatott tulajdonképpeni szobormű között. A Hungária-szobor talapzata alól a királyi palota Mátyás kútjából csatorna útján táplált vízforrás tör elő s ömlik hatalmas zuhatagban alá az alagútnak szintén homlokzati tengelyvonalában elhelyezendő nyilt medencébe, amelynek díszes kőkeretét ágaskodó lovak mozgalmas csoportozatai élénkítik.

Végre az alagút-homlokzatnak két oszlopa fölé hatalmas ércöntésű szoborcsoportozatokat tervezünk, amelyek a magyar regevilágnak kedvenc hőseit: Petőfi «János vitéz»-ét és Arany «Toldi Miklós»-át ábrázolnák.

Mindezek az elősorolt műtárgyak összhangzatos építményszerű összekapcsolást nyernek úgy, hogy ezáltal az alagút fölötti sík térségtől kezdve fel egészen a bástya szélét elfoglaló csarnokig részint lépcsőkön, részint kényelmes sétautakon bejárható szép üdülőhely keletkeznék, melynek sétány-jellegét az arányos elosztásban elhelyezett építmények csak előnyösen érinthetik.

Világosabban tüntetik fel mindezt az 5-ik ábra és a hegyoldal gipszmintájának az V. táblán feltüntetett fénynyomata s e helyen csak azt kívánjuk még megjegyezni, hogy maga az emlékmű az itt ismertetett elhelyezés mellett, az alagúttól kiinduló Albrecht-úttól, valamint az egész pesti dunapartról, sőt még a Ferencz-József-híd előtti térről is teljes egészében látható volna.

*

Az *egyes építményi művek kivitelére* térve át: magának az emlékműnek központjáról a királynénak szobráról szólunk előbb. (Lásd az V. táblát.)

Hogy oly eszményi nőalakot, amilyen a magyar nemzetnek ez a védőangyala volt, nem lehet ércöntésben méltóan ábrázolni s hogy ennek következtében már maga az emlékmű ethikai jelentősége is a legfinomabban kezelhető anyagra utalja a művészt: az nem szorul hosszabb bizonyításra. Nem lehet tehát más anyagról szó, mint a legszebb karrarai vagy éppen eredeti görög penteliai márványról.

Az anyagnak e természetes megválasztása eldönti azt a kérdést is, hogy szabadon álló vagy fedett emlékmű terveztessék-e? Éghajlati viszonyaink közt kizártnak kell tartanunk, hogy nagyszabású márványszobor másképp mint betetőzött architektonikus keretben legyen köztérre állítható még akkor is, ha annak nem az a rendeltetése volna, ami ennek az emléknek: hogy a nemzet leggyöngédebb kegyeletének örök tisztaságban megőrzött oltára legyen.

Mindezek a célszerűségi, eszthetikai és ethikai szempontok együttes mérlegelése arra vezette a pályaterv benyújtóit, hogy a királyné álló alakját lépcsőzetes piedesztálon, szabad oszlopokkal tartott kupolás építménybe helyezzék, amely tiszta görög motivumok alapján szerkesztve nemcsak az emlékmű alapeszméjének objektiv, klasszikai fenségét fejezné ki, hanem egyszersmind szubjektiv szempontból is legjobban felelne meg annak a rokonszenvnek, melylyel ez a fennkölt női lélek a hellenizmus klasszicitásán csüngött.

A kupolás építmény quadratikus alépítményen nyugszik, mely széles körüljárást enged mind a szobornak, mind az alapzaton elhelyezett domborműveknek megtekintésére.

A főalak előtt s attól oldalt a levezető talapzati lépcsőn egy géniusz áll a királyné felé fordulva s bal kezével a béke olajágát nyújtja feléje, jobb kezével pedig a lépcsőzet aljában elhelyezett csoportra mutatva, melyben gyermekgéniuszok tartják a magyar címert.

A kupola belsejét a királyné megdicsőülését ábrázoló mozaik-kép díszíti; ebben a megdicsőültön kívül az ő védőszentjének, magyarországi Szent-Erzsébetnek alakja magaslik ki.

A körülbelül 10 *m* hosszú domborművek egyike az 1867-iki koronázást, másika pedig a millenáris országgyülésnek hódolatát ábrázolja a királyi pár előtt. A lépcső mellett lévő 2 kisebb relief közül az egyik gödöllői családi idyll keretében mutatja be a királynét, a másik pedig azt a jelenetet tünteti fel, midőn a nemzet nagyasszonya a haza bölcsének ravatalánál imádkozik. E négy relief alakjai természetes életnagyságúak s a koronázási és milleniumi jelenetek megörökítik az egykorú magyar közélet összes vezérférfiait.

A köralakú talapzatnak hat mezőjében hat kisebb dombormű van, melyekből 3—3 egy-egy gondolatkörhöz tartozik. A hátulsó csoport mozgalmas képeinek tárgyát a királyné egykor oly bravuros szenvedélylyel űzött vadászatai szolgáltatják; az elől lévő három relief pedig az utolsó évek szomorú emlékei közé, a korfui Achilleon csöndes magányába vezet.

Ami az egész emlékmű létesítésénél alkalmazandó egyes *anyagnemeket* illeti, a tervezők véleménye a következő: Maga az emlékmű vagyis a hat oszlop, az azokat betetőző díszes architrav, az oszlopokat tartó köralakú talapzat, nemkülönben az egész alépítmény a lépcsőzettel együtt syenit-kőből, fényezve és csiszolva, a kupola külső tetőzete pedig szintén syenit-bordákkal áttört megfelelő erős bronz-öntvényből állítandó elő. A királyné és a géniusz szobra, valamint a magyar címert tartó két gyermekgéniusz csoportozata, amint már fennebb jeleztük, a legfinomabb karrarai vagy penteliai márványból.

A domborművek közül az alépítményen levő négy főrelief, valamint a szobor talapzatának hátsó részén elhelyezett kisebb relief fehér tiroli márványból; a lépcső nyughelyek védőfalának belső oldalára szánt két relief pedig bronzból készülne.

Végül az emlékmű oszlopzatát tartó köralakú talapzat hat reliefje közvetetlenül a talapzat testén asszir basrelief módjára, a szienitből csiszolva volna kivésendő.

A kupola megfelelő ércöntésű csúcsdíszítményben végződik.

A pályaterv többi részeit illetőleg: a Hungária-szobor fehér márványból, az alagút fölé helyezendő két főcsoport, valamint a vízmedencét díszítő lócsoportok pedig bronzból volnának előállítandók; az összes többi építmények pedig rendeltetésük és jellegük szerint válogatott haraszti vagy süttői (fehér) kőből.

A hozzávetőleges költségszámítás szerint:

1. maga az emlékmű a Szent-György-tér középpontján (a pályázati helyszínrajznak megfelelően) elhelyezve 1.440,000 korona;

2. az emlékmű a Szent-György-térnek a Duna felé eső szélére helyezve, minden vele összefüggésben tervezett, tehát a hegyoldal művészi elrendezését is szolgáló összes művekkel és építményekkel együtt összesen 2.540,000 korona költséggel volna létesíthető.

* * *

A *Gerster* és *Strobl* pályaművének kiállított mintáiból és tervrajzaiból hozzuk ezeket: Az V. táblán bal oldalt az emlékmű *koronázó részét*, jobb oldalt pedig a *hegyoldalnak* az alagút fölötti részét, valamint Strobl *királynészobrát* mutatjuk be, amint az angyal a béke olajágát nyújtja neki. Az 5. ábra feltünteti az egész emlékmű *elrendezését* a hegyoldalon, orthogonális projekcióban. A talapzat mellvédő falának egyik *sarokdiszét* a 4-ik ábra mutatja.

C) TŐRY EMIL építész és TELCS EDE szobrász pályaművének leírása.

(Lásd a VI., VII. és VIII. táblát és a 6. és 7. ábrát.)

Jelige:
Magyarország Nagyasszonya.

6. ábra. Tőry építész és Telcs szobrász Erzsébet-emlékmű pályázatából a középső pilon koronázó része.

Dicsőült Erzsébet királynénk emlékének megörökítésére az 1900. évben hirdetett pályázat szerint a szóbanforgó emlékműnek nemcsak helye van megállapítva, hanem a feltételek mellékletét alkotó helyszínrajzban a hossz- és szélességi méretek maximumait is a legszigorúbban meghatározták. Minthogy ilyen körülmények között az emlékmű helyét, a Szt.-György-teret, annak küszöbön álló rendezése miatt, az emlékmű architekturájába belevonni a pályázati feltételekkel ellentmondónak látszott, Magyarország Nagyasszonya jeligéjű pályamű tervezői tisztán arra szorítkoztak, hogy a szobormű szigorúan körülhatárolt helyén olyan alakítást nyujtsanak, mely a térnek, de főleg a nemzet kegyeletének is megfelelő lehessen. A várhegyoldalnak a mostani miniszterelnöki palota lebontása után való architektonikus pl. nagyszabású lépcsőzetek és terasszokkal való összekapcsolása a Szent-György-térrel kívánatosnak látszanék ugyan a jövőben, a jelenleg szigorúan körülírt pályázati feltételekkel azonban összeegyeztethető nem volt.

Mivel a lebontandó miniszterelnöki palota telke a jövőben a várfokig terjed, az emlékmű homlokzatának csakis a pesti oldal felé lehetett irányulni; hogy ez a keletről nyugatra húzódó főaxis a Lovarda-utca tengelyével esik össze és viszont, hogy az emlékmű hosszanti tengelyvonalát a királyi várpalota északi szárnyára merőlegesen álló középvonala alkotja, olyan körülmények, a melyeket a helyzetrajzban megállapított térszabályozás szab meg.

Az emlékmű főformájának tervezésekor az volt a főszempontunk, hogy a szoborműnek a téren uralkodnia kell; ezt a célt úgy érhetjük el, ha a szobormű szigorúan mérlegelt nagyságát a környező épületekkel hoznók összhangzásba, vagy pedig azzal is, hogy ha a szobornak magának adunk vele szervesen összefüggő oly megépített közvetetlen környezetet, a melyben a szobor az architekturának középpontját alkotja. Az előbbi megoldás azonban csak abban az esetben választható, ha oly térről van szó, melynél a környező épületek mind térrendezés, mind forma tekintetében véglegesnek mondhatók; ahol tehát hosszú-, úgyszólván beláthatatlan idők sem változtatnak a teret környező házsorok összbenyomásán. Ott azonban, a hol már a legközelebb jövőben van kilátás arra, hogy a tér környezete megváltozik, sőt a hol a tér szabályozását feltüntető helyzetrajz a térnek megnagyobbítását is célul tűzte ki, ott a posztamensen elhelyezett szobornak a környezettel való összhangba hozásáról, a nagyság mérlegelése által, szó nem lehet, ott a szobornak magában kell a vele összefüggő környezetet: saját hátterét megteremtenie!

Dicsőült Erzsébet királynénk szoborművének megalkotásánál tehát ez utóbbi esetet kellett a megoldás kiinduló pontjául választani: a szobornak mesterségesen, vagyis az architekturával kellett környezetet teremteni: ennek az architekturai környezetnek hosszát és szélességét — a pályázat helyzetrajzán kitüntetett határokon belül — a tér majdani nagysága állapította meg; magasságát pedig az a körülmény szabta meg, hogy a szoborműnek vagy legalább egyes részeinek a pesti oldalról is látszania kellene. Innen származtak azután azok a dimenziók, amelyek az emlékmű hosszánál 32·50 *m*, s magasságánál 17·50 *m* impozáns méreteit mutatják!

Az emlékmű *felépítményét* illetőleg 2 részből áll: a lépcsős terasszokból, a melyek által az épitmény a Szt.-György-tér talajszinéből kiemelkedik és a tulajdonképpeni emlékmű testéből, mely ezen terasszos alépítményen nyugszik. Az *alépítmény* hullámos alaprajzi határvonala (lásd a 7. ábrát) a gyengéd nőiesség kifejezéséből ered, melyet az emlékmű szolgálni hivatva van; de másrészről főformájával bele kiván illeszkedni a Szent-György-tér jövendőbeli kocsiforgalmába is, melyet megakasztani szegletes alaprajzi kiugrásokkal, egyáltalán nem volna szabad.

A tulajdonképpeni *emlékmű*, tehát a terasszokon

nyugvó felépítmény, alaprajzi formájában annak az eszmének iparkodik kifejezője lenni, amelynek a szobormüvek adnak életet; ez *eszme* pedig nem egyéb, mint annak a feltétlen hódolatnak a kifejezője, melylyel minden magyar ember a dicsőült Nagyasszony irányában mint odaadó hitves, leggyengédebb anya és népeit boldogító királyné irányában mindenkor viseltetett. Az emlékmű ugyanis a megboldogult királyné szoborművét az architektonikus kompozició közepén, magas posztamensen ülve, arccal Pest felé fordulva tünteti fel; felséges tekintete messze elmereng s vissza látszik gondolni azokra az emlékekre, melyek életét oly istenített szeretettel övezték. A szobor felé haladólag s azt körülvéve — az emlékmű két szárnyában domborművileg kifejezve — a Nagyasszony hűséges népe tolong feléje; fiatal s öreg, munkásember s beteg rokkant, szegény és gazdag, a nép fia s az arisztokrata együttesen — hiszen a dicsőült nagy királyné finom lelkülete úgy sem tett köztük sohasem különbséget — iparkodik a Nagyasszony elé kerülni, hogy hódolatának, mindegyik a maga módja szerint, adhasson kifejezést! A hűséges nép áradata előretörekvésében a *szárnyak felől bas-relieffel kezdődik és haut-relieffel folytatódik, hogy végre az emlékmű centrumában a domborműből teljesen kilépő szoboralakokban fejeződjék be*; az architektura két szárnyára tehát az említett domborművek elhelyezhetése miatt volt szükség; a szárnyaknak alaprajzukban köríves formája pedig jélképileg mintegy hivogató karokat képviselnek, melyek a koronkint összegyűlő kegyeletes közönséget szeretettel vonzzák az emlékműhöz.

Az építmény szárnyai különben köríves alaprajzban futó lizénrendszert tüntetnek fel; a lizéneket kőkockákkal magasított kőlap borítja; az előálló hosszanti nyílások aesthetikailag az építmény felső könnyebbítését, az egyszerű diszkrét architektura pedig a domborművek kiválását célozzák. A szárnyaknak obeliszkekkel meghatározott végein erőteljes valuták útján mindkét oldalon negyedkörformájú területek keletkeznek, melyeken az egyik oldalon a rabok felszabadítása, a másikon pedig az irgalmasság: a nő erényeiként fognának megörökítést nyerni. A felséges Nagyasszony piedestálja fölött, az emlékmű közepén hatalmas *pilon* emelkedik, sarkain oszlopokkal kísérve, mintegy jelképéül ama fohásznak, mely istenített lelkeüdveért — képmásának láttára — minden magyar kebelből az ég felé száll.

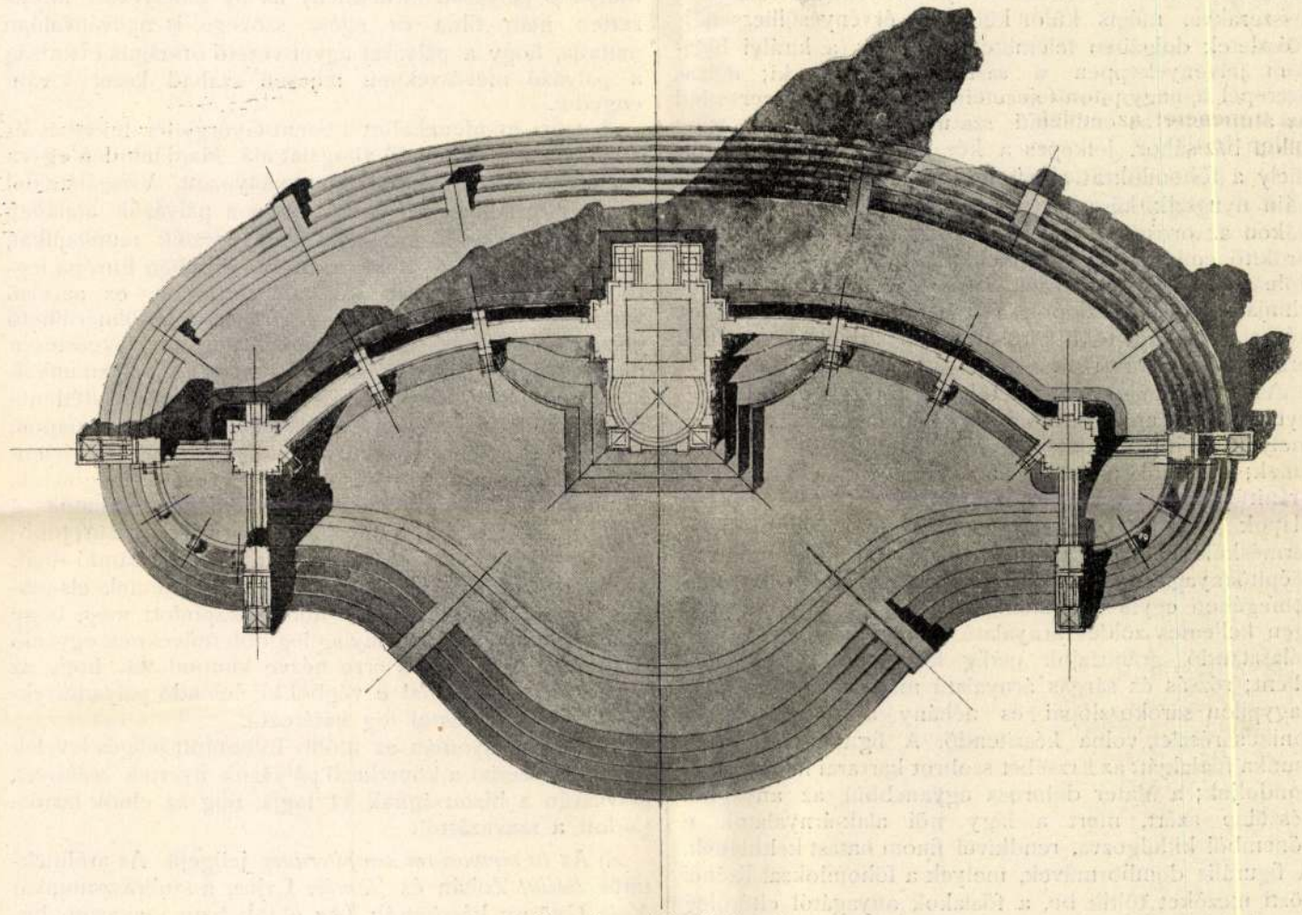

7. ábra. Az emlékmű alaprajza
Tőry építész és Telcs szobrász Erzsébet-emlékmű-pályatervéből.

A magas pilon tetejében pedig három gyengéd géniusz lebeg (lásd a 6. ábrát), akik párnán tartják a magyar koronát, azt a koronát, melynek viselését felséges férjének, a mi Urunk s királyunknak könnyüvé tenni egész életében olyannyira iparkodott!

Az emlékmű *hátsó nézetének* szárnyai ugyanazt a lizénes megosztást mutatják, mint a milyent az előlnézet feltüntet; a mezők azonban, minthogy szerepük is alá rendeltebb, nem domborművekkel, hanem táblákkal, feliratokkal vannak kitöltve, melyek emlékszerű adatok s igék feljegyzésére volnának fenntartva. A hátsó nézet közepét a nagy, oszlopos pilon alatt baldachinszerű kiképzés alkotja, befogadására a *Mater dolorosá*-nak, kinek szenvedései felséges Nagyasszonyunk földi szenvedéseivel oly sok analogiát mutatnak: e szűz Mária

applikálása nemcsak jelképes szerepet volna hivatva betölteni, hanem egyszersmind alkalmassá válnék imahelyül szolgálni a haza távol megyéiből idezarándokoló népnek, hogy e helyen hálaimát mondhasson el a Mindenhatónak, aki megengedte azt, hogy a Nagyasszony nemzetünk legnehezebb viszonyai közepette, engesztelő békeangyalként szállhasson le az ő hűséges magyarjai közé.

Az emlékmű *architekturájáról* szólva átalában az volt a mértékadó, hogy az építmény inkább körvonalaival, mint részleteivel dominéljon; gazdagabb részletképzést már csak azért sem volt célszerű alkalmazni, mert különben az a figurális szobrászmunka mellé állítva: nyugtalan formaversengés képét mutatta volna. Nagy arányok s nyugodt széles falsávok s mezők voltak tehát szükségesek, hogy az architektura s a figurális szobrászmunka kellő ellentétben kerüljenek szomszédságba s összerakva, mégis külön-külön is érvényesülhessenek. Részletek dolgában felemlítendő, hogy a királyi hatalom jelvényeképpen a sast választottuk ki; a sas szerepel a nagy pilon fejezeteinél s alkotja egyszersmind az átmenetet az emlékmű szárnyépítményéből a nagy pilon bázisához. Jelképes a két stilizált hattyúalak is, mely a főhomlokzat alépítményének lépcsőzetes kőkockáin nyugszik, készakarva mellőztük ugyanis e kőkockákon az oroszlánt, melynek alakja a felséges nőt megörökítő emlékmű formái mellett túlságosan erőteljes lett volna. A hátsó homlokzat *Mater dolorosa*-jának baldachinját tartó kőoszlopok fejezeteiben, a hangulathoz képest: tőrökkel többszörösen átszúrt szivek szerepelnek ornamens gyanánt! . . .

Az emlékmű *anyagát* illetőleg a főtörekvés oda irányult, hogy az architekturához oly kőnemeket válaszszunk, melyek az idő viszontagságának lehetőleg jól ellentállanak; e célból a hazai haraszti követ s különböző gránitfajokat választottuk az építmény főanyagául. Az alapok készítésénél is jó minőségű betonon süttői terméskőkockát használnánk. A haraszti-i kő az emlékmű főépítőanyagául azért volna különösen ajánlható, mert tömegében egynemű, finom szemcsés és idők folytán igen kellemes zöldes árnyalatú patinát kap, a jól megválasztandó gránitfajok pedig kopásnak jól álljanak ellent; rózsás és sárgás árnyalatú márványból csupán a nagypilon sarokoszlopai és néhány apróbb architektonikus részlet volna készítendő. A figurális szobrászmunka főalakját: az Erzsébet-szobrot karrarai márványból gondoljuk; a Mater dolorosa ugyanebből az anyagból készülne azért, mert a lágy női alak-árnyalatok, e kőnemből kidolgozva, rendkívül finom hatást kelthetnek. A figurális domborművek, melyek a főhomlokzat lizénei közti mezőket töltik be, a főalakok anyagától eltérőleg bronzból készülnének, még pedig bronzból készülnének nemcsak azért, hogy az idővel keletkező zöldes alapszín következtében a főalakok mellett alárendelten háttérbe szoruljanak, hanem azért is, mert a rozsdás bronzszín a haraszti-i kő szinével pompás színharmóniát teremt, s az időjárás eshetőségeit sikeresen állja ki. Bronzból vannak egyes architektonikus részletek is, melyek mint patinás bronzfoltok, a domborműveket kisérőleg az architekturában is kívánatosak.

* * *

Tóry és *Telcs* pályázatának kiállított mintáiból és terveiből a VI. tábla mutatja az *emlékmű* általános látóképét, a VII-ik tábla pedig ennek nagyobb arányú *részleteit*. A *pilon* fejezetét és figurális díszét a 6. ábra, az *alaprajzot* a 7. ábra mutatja. Telcs *ülő királyné-szobrát* a VIII. tábla szemlélteti.

II. A zsüri ítélete.

Az Erzsébet-emlék-pályázat zsürijében résztvettek *Ráth* György elnöklete alatt a következő külföldi tagok: Frédéric Auguste *Bartholdi* párizsi szobrász, Jef. *Lambeaux* brüsszeli szobrász és Bruno *Schmitz* berlini műegyetemi tanár; és a következő magyar tagok: *Bezerédy* Gyula, *Czigler* Győző, *Hauszmann* Alajos, *Kallós* Ede, *Lechner* Ödön, *Lotz* Károly, *Radisics* Jenő, *Rauscher* Alajos.

Az Erzsébet-emlék zsürije már eredetileg az emlék nagybizottságának elvi határozatát elfogadva kimondotta, hogy valamely különben teljesen megfelelő pályamunka mellőzésére nem szolgálhat okul az, hogy a művész munkáját *nem a szabályozási tervben kijelölt helyre,* hanem a Szent-György-tér más helyére tervezi. Mert az irányadó pályázati hirdetmény az ily elhelyezést kifejezetten nem tiltja és egész szövege is nyilvánvalóan mutatja, hogy a pályázat ügyét vezető országos bizottság a pályázó művészeknek teljesen szabad kezet kívánt engedni.

A zsüri mindenekelőtt a Szent-György-tér fekvését és viszonyait vette beható vizsgálat alá. Majd minden egyes pályamunkát egyenként tanulmányozott. Vizsgálataiból arra az eredményre jutott, hogy a pályázók átalában véve méltánylandó komolysággal végezték munkájukat, de ezúttal és itt is, mint az utóbbi időkben Európa legtöbb nagy államaiban kiírt pályázatokon, ez az első versengés csakis az eszmék tisztázására, a fölmerülhető előzetes kérdések megfejtésére szolgált. Nevezetesen meggyőződött a zsüri arról is, hogy a pályamunkák közül egy sem érte el azt a tökélyt, mely föltétlenül megkívánható arra, hogy a tervezet alkotóját ez alapon, már most, a siker teljes biztosítékával a rendkívüli jelentőségű emlékmű elkészítésével egyenesen megbízzák. A pályaművek legjobbjai is egyenlően távol állanak a kitűzött cél teljes megvalósításától, s ezért a zsüri többsége — hogy az új pályázatban a most kiadandó díjak a maguk fokozatosságukkal valahogy, valakinek elsőbbségi jusst ne adhassanak — abban állapodott meg, hogy a kitűzött díjakat a viszonylag legjobb műveknek egyenlő összegben ítéli meg s erre nézve kimondotta, hogy az egyes zsüritagok által e végből kijelölendő pályaművekről titkos szavazással fog határozni.

Ez eljárás nyomán az utóbb fölbontott jeligés-levelek tanúsága szerint a következő pályázók nyertek *többséget*, szavazván a bizottságnak 11 tagja, míg az elnök tartózkodott a szavazástól:

A) Az *In memoriam sempiternam* jeligéjű. Az architekturát *Bálint* Zoltán és *Jámbor* Lajos, a szobrász-munkát *Zala* György készítették. (Az elnök nem szavazott, beadatott 10 szavazat igennel és 1 üres szavazat.)

B) Az *Anima pia* jeligéjű. Építésze *Gerster* Béla, szobrásza *Strobl* Alajos. (8 igen, 3 nem.)

C) A *Magyarország Nagyasszonya* jeligéjű. Építésze *Tóry* Emil, szobrásza *Telcs* Ede. (7 igen, 2 nem, 2 üres szavazat.)

Ebből kifolyólag, miután a pályázati hirdetés értelmében egy 10,000 koronányi díj okvetetlenül kiadandó, mint első díj s mint említők, a zsüri többsége a szóban forgó pályaművek egyikének sem adhatott a másik fölött elsőbbséget; és miután az elnök nyert fölhatalmazása alapján kijelentette, hogy a pénz kérdése annak, amit a zsüri lelkiismerete szerint jónak és megfelelőnek tart, útját nem állja: *a zsüri a föntebb A), B)* és *C) alatt fölsorolt pályázóknak egyformán 10—10,000 korona díjat ítélt meg.* A negyedik szavazat eredményét, csak három díja lévén, a zsüri nem vehette figyelembe.

A *külföldi zsüri-tagok* a pályamunkákra vonatkozó *véleményüket* a következőkben összegezték:

A bemutatott tervek mindegyike annyira hiányos, hogy egyiküket sem lehetne föltétlenül és átalakítás nélkül elfogadni. Az a fölfogás, hogy az emlék a térnek a Duna felé eső oldalán emeltessék, előnyösnek látszik, mert ekként az emlék kiegészítené a városnak látóképét, melyet az messziről nyújt a szemlélőnek és mintegy azt az eszmét fejezné ki, hogy a város mindkét fele számára készült. Ez az elhelyezés értékes elemeket nyújt, melyeknek fölhasználásával ott művészi becsű emlék jöhet létre. Föltételezzük, — úgymond továbbá a vélemény, — hogy ebben az esetben az egész hegylejtőt egyszerű díszítő elemek, följárók, lépcsők és terasszok tagoznák, összekötve a lejtők alját a térrel és a legnagyobb figyelemmel akként tervezve, hogy egységes, nagyszerű egésszé olvadjanak össze. Gondosan el kellene kerülni a részletek halmozását, amely irányban való túlzás ártalmára volna az emléknek. Magának az emléknek silhuettje ebben az esetben legyen nemes és egyszerű, architekturája révén érvényesüljön.

A tervekben a szobrászati és építészeti rész tanulmányozása és kiképzése nem egyöntetű. Egyes tervekben a szobrászat körébe vágó rész kidolgozása túlságosan pongyola, másokban nincsen megfelelő kapcsolat az építészet és a szobrászat között, és ennek következtében a terv elveszti monumentális jellegét. Néhány tervben viszont az architektura részletei az emlékmű nagyszerűségének rovására túlságosan érvényesülnek. A tervek általános tanulmányozásából nyert benyomásait a külföldi tagok oda összegezik, hogy az az eszme, hogy ez az Erzsébet-emlék a térnek lejtő fölötti részén helyeztessék el, annak hatása szempontjából legelőnyösebb, és hogy ez az eszme megérdemli a legnagyobb gonddal való tanulmányozást; ebben az esetben a tér közepe csakis kerti ültetvényekkel volna díszítendő.

Méltányoltuk az *In memoriam sempiternam* (Építészek: *Bálint* Zoltán és *Jámbor* Lajos. Szobrász: *Zala* György) jeligéjű tervet, kompozíciójáért, amelyben van eredetiség és amely alulról kezdve fölfelé mindvégig érdekes elemeket tüntet föl, mindamellett fontos fogyatkozásai vannak. Sok a részlet a hegylejtőn és monumentális befejezése nem eléggé nagyszabású arra, hogy a hatalmasnak benyomását gyakorolja. Ami a szobrászati részt illeti, ez nincs eléggé szabatosan kifejezve. Az egyes alakokból nem vehető ki eléggé, hogy mi szerep jut nekik az általános silhuettben és összefüggésük az architekturával sem világos; sokkal inkább elmerültek határozatlan, zavart redőzetekben, semhogy eme szerepük méltatható volna. A részletek vizsgálatába nem akarunk belebocsátkozni, e tekintetben bízunk a művész tehetségében, hogy az önmaga fogja megítélhetni, hogy mi az aránytalanul kicsi, mi az aránytalanul nagy, viszonyítva az emlék általános mértékéhez.

Az *Anima pia* (Építész: *Gerster* Kálmán. Szobrász: *Strobl* Alajos) jeligéjű pályamű általános koncepcióját szintén méltányoltuk. A hegylejtő díszítésének eszméje, mely följáróival és vízeséseivel hozzájárul az emlék érvényesüléséhez, megérdemli, hogy figyelembe vétessék, noha a koncepció rendszertelen és zavaró, melyet nagyon behatóan kellene tanulmányozni és egyszerűsíteni. Az eszme is, hogy a kompoziciót kupola koronázza, igen megfelelő, de hiba, hogy a kompozició aljának és befejezésének tengelye nem ugyanaz. Átalában valamely kupola alkalmazásának az az előnye, hogy a királyné alakját igen kedvező módon mutathatja be; ha a művész az álló alakot ülő alakkal cserélné föl, ennek talán az a haszna volna, hogy a szobor silhuettje teltebb lenne. Azt tartjuk, hogy a terv szobrászati része több eredetiséget tüntethetne föl egyes részeiben, de meg vagyunk győződve arról, hogy a művész, aki nagyon ügyesnek látszik, képes lenne a hibákon javítani a mű elkészítésekor.

A *Magyarország nagyasszonya* (Építész: *Tőry* Emil. Szobrász: *Telcs* Ede) jeligével ellátott tervnek karaktere az, hogy hatása egy a magasba törő oszlopszerű motivumra van alapítva, mely komoly figyelmet érdemel azért, hogy igen messziről teszi láthatóvá az emléket. E motivum szerencsés ellentétet alkot a szomszédos épületek vízszintes vonalaival arra az esetre, ha a tér elejére, a hegylejtő szegélyére állítják. Mindenképpen szükséges, hogy a főmotivum az oldalrészek architekturájában támasztékot nyerjen akképpen, hogy tömörebb oldalnézetet adjon és jó összefüggést teremtsen az emlék és a hegylejtő díszítendő része között. A szobrászat körébe vágó részét domborműként helyesen képezte ki és a tömegnek összefüggése az architekturával szép összhangot eredményez.

Ami a *Nemzet oltára* (Építész: *Korb* Flóris és *Giergl* Kálmán. Szobrász: *Fadrusz* János. Lásd a IX. tábla bal felső képét és a VIII. tábla baloldali első képét) jeligéjű tervet illeti, hiszszük, hogy az emlék architektonikus szempontból véve, főleg pedig mint koronája a lejtőnek szegényes és kuszált lenne. Hátsó része fogyatékos látványt nyujtana, még akkor is, ha arra a helyre tennék, ahová gondolták. Ez az emlék inkább valamely templom vagy más zárt helyiség kápolnája lehetne, mely kis mértékben értékes anyagokból volna elkészítendő. *E terv szert tehet népszerűségre*, de ellenkezik a monumentális művészet nagy elveivel.

Azt hiszszük, hogy a művészeknek a második mérkőzés alkalmával a legnagyobb figyelemmel kellend lenniök a művészet ezúttal szóbanforgó két ágának követelményei iránt és nem volna szabad semmit elhanyagolniok arra nézve, hogy amennyire csak lehet, világosan fejezzenek ki mindent és tiszta képet adjanak a kiviendő emlékről.

A külföldiek e megokolt véleményéhez a *zsüri magyar tagjai* kivétel nélkül hozzájárultak.

A zsüri az elnök fölhívására az új pályázat módjára nézve is javaslatot tett. A többség *újabb általános pályázat* mellett nyilatkozott. E mellett a zsüri véleményt adott a pályázati hirdetmény értelmében a végrehajtó-bizottság által megvásárlandó pályaművekre nézve is, melyeket a végrehajtó-bizottság utóbb tartott ülésén el is fogadott. *Megvásárlandónak ítélte* a bizottság az eredetileg 3000 koronában megállapított vételár fölemelésével a következők pályaműveit (lásd a IX. táblát), még pedig:

1. ~~*Giergl*~~ és *Korb* építészek és *Fadrusz* János szobrász;
2. ~~*Förk*~~ Ernő építész és *Füredi* Ignác szobrász;
3. ~~*Donáth*~~ Gyula szobrász;
4. *Rintel* Géza szobrász;
5. *Villányi* építész és ~~*Damkó*~~ József szobrász;
6. ~~*Förk*~~ Ernő építész és ifj. *Mátrai* Lajos szobrász;
7. *Schickedanz* és *Herczog* építészek és *Jantsó* szobrász;
8. ~~*Dunaiszky*~~ László szobrász munkáit.

Kivonatolta és összeállította: *J. F.*

Mederszabályozás olcsó iszapoltató művekkel és kotrással.

— Magyar módszer. —

Malina Gyulá-tól.

Bevezetés. Létérti küzdelmét, a művelt világ, napjainkban leginkább a közgazdaság terén vívja. E küzdelemben a nagytömegek olcsó szállítása most az egyik legfontosabb jelszó. A víziutak kérdése nálunk is ez úton nyomult előtérbe. Ha a közgazdasági küzdelmet sikerrel akarjuk megvívni, az esetben a víziutak létesítése elől, most már mi sem térhetünk ki.

Legjobbjaink a csatornakérdéssel napról-napra behatóbban foglalkoznak. Itt az ideje tehát, hogy a mederszabályozás kérdését szintén napirendre hozzuk; mert hazánkban okszerű csatornahálózatot, a hajózásra alkalmas folyóink medreinek rendbehozatala nélkül nem is képzelhetünk.

Azt ugyanis, hogy természetes víziutaink, a forgalom lebonyolítása dolgában kellően nem érvényesülhetnek, leginkább az okozza, hogy folyóinkon őszkor, tehát éppen a legtömegesebb szállítások évadjában merülnek fel olyan hajózó akadályok, melyek a hajókat vesztegelésre, vagy költséges átrakodásra, illetőleg félig üres járatokra kényszerítik, s ezzel a hajózást költségessé és a szállítási határidő betartását kétségessé teszik. Már pedig manapság a vasút annyira hozzászoktatta a közönséget a szállítási határidők betartásához, hogy a forgalmat víziutaink számára egyedül a szállítási díjtételek mérséklése által át nem terelhetjük, hanem ahhoz még a víziszállítás határidejének a biztosítása is okvetetlenül szükséges. Ugyde a szállítási határidők kedvezőbbé tételét, valamint a hajók teherbirásának a fokozatát és egész mértékben leendő kihasználhatását, kizárólag csupán folyóink mederrendezése és azokból a hajózó akadályok *teljes* kiküszöbölése útján érhetjük el. Hazánkban tehát, *az okszerű víziúthálózat megteremtésének első alapfeltétele*, a hajózásra alkalmas *folyóink szabályozása*; még pedig *alapos és rendszeres* szabályozása. Ahhoz u. i. hogy folyóinkon rendszeres hajózást üzhessünk, távolról sem elegendő, csupán az egyes szembeszökő bajokat megszüntetni; mert köztudomású, hogy a vízszabályozás terén az elszórt, s egyedül a helyi bajok orvoslására szánt műveletek, még a helyi bajokat sem orvosolják gyökeresen, hanem azokat legfeljebb csupán rövid időre szüntetik meg, s leginkább csupán a bajnak, más helyre való áthelyezésére vezetnek. Ha tehát folyóinkat, a hajózás számára fennakadás nélkül akarjuk biztosítani, ez esetben valamennyi, a hajózásra alkalmas folyószakaszt, egész kiterjedésében rendeznünk kell.

Ugyde ez a törekvés — a mostani mederszabályozó eljárások alkalmazása esetében — rendkívül nagy terheket róna reánk. Mert ha csupán azon folyóinkat vesszük is számba, a melyeknek mederrendezése elengedhetetlen és sürgős, azok összes hossza is megközelíti a 2000 *km*-t,* már pedig egy kilométer folyószakasz mederrendezését a mostani eljárások szerint *legkevesebb 150 ezer* koronára * kell vennünk; folyóink mederrendezéséhez szükséges költséget tehát legalább 300 millió koronára kell számítanunk. Ez mindenesetre oly nagy költség, a mely anyagi erőnket egymagában is kimerítené. A végből tehát, hogy az okszerű víziúthálózat megteremtését lehetővé tegyük, hogy t. i. hazánk anyagi ereje mellett valamennyi hajózásra alkalmas folyóink szabályozását és azonkívül még a mesterséges víziutak létesítését is megvalósíthassuk, feltétlenül szükséges azzal a kérdéssel foglalkoznunk, hogy mimódon lehet a folyóink mederszabályozási költségeit jelentékenyen ** alább szállítanunk, még pedig anélkül, hogy magát a szabályozás sikerét kockára tennénk. Sőt tekintettel arra, hogy a mostani mederszabályozó eljárások sok kívánni valót hagynak fenn, a szabályozás költségeinek jelentékeny leszállítása mellett, még a szabályozó eljárás megjavítására és tökéletesbé tételére is okvetetlenül törekednünk kell.

Ez mindenesetre nem csak fontos, de egyszersmind szerfelett nehéz és bonyodalmas feladat. Ha ennek ellenére jelen tanulmányomban e nehéz feladat megoldását még is megkisérlem, erre leginkább az ösztönöz, hogy a mederszabályozás olcsóbbá és tökéletesebbé tételére, a javallt és a kísérletek tanúsága szerint jónak igérkező újfajta iszapoltató müvek,*** a szóbanforgó célra alkalmas eszközül kínálkoznak. A felvetett kérdés napirendre hozatalára az a tudat is serkentett, hogy az említett újfajta iszapoltató műveknek már is vannak jóakaró hívei, a kik azokkal már kisérletet tettek; alaposan remélhetem tehát, hogy a kitűzött nehéz feladat megoldásában is lesznek segítő társaim.

1. A mostani mederszabályozás hátrányai. Törekvésünk a mederszabályozás megjavítása lévén, tanulmányunkat a mostani eljárások bírálatával kezdjük, mert a hátrányok felderítése és az azokat előidéző okok megismerése vezethet benünket a helyes útra.

Ez alkalommal a hajózás érdekét tartván szem előtt, a mederszabályozást csupán a hajózó vízmélységek előállítása és *megtartása* szempontjából tárgyalom.

A mostani mederszabályozás legfőbb hátránya költséges voltán kivül leginkább az, hogy a szabályozás sikere, a nagy költségek ellenére sem maradandó.

A tapasztalat mind nálunk, mind külföldön, a hol több és már régi keletű mederszabályozások vannak, úgy-

* A M. M. É. E. Hetiértesítőjének 1902. évi 5. számában *Hieronymi* Károly közölte adatok szerint u. i.:

A Duna mellékágaival	1033 *km*
A Tisza Szolnokig	338 »
A Tisza Szolnoktól V.-Naményig	355 »
A Dráva Barcsig	140 »
A Szamos Szatmárig	89 »
A Maros Aradig	113 »
összesen	2068 *km*,

ebből csupán a felső Duna van 132 *km* hosszú szakaszra rendszeresen szabályozva; de az is igazítást kiván.

* Valamennyi szabályozásaink közül u. i. a legolcsóbb, t. i. a Dráva szabályozását is *km*-kint 100 ezer koronára irányozták elő, a többi jóval drágább. Folyóink közül hosszabb összefüggő szabályozás csupán a felső Dunán van. Ez átlag *m*-kint 219·6 koronába került. De különösen költséges volt ez ideig az alsó Tiszán végrehajtott szabályozás; pl. a hármas szigeti szabályozás, *m*-kint 409·1 koronába, a Maros torkolata alatti szakasz *m*-kint 522·6 koronába került; a mederszabályozás költségeit tehát átlagban *m*-kint legalább 150 koronára, vagyis *km*-kint ugyanennyi ezer koronát kell — a mostani eljárások szerint — előirányozni.

** A mostani *költségeket lehetőleg a felére* kell leszállítanunk, hogy a hajózó utak okszerű hálózatát megvalósíthassuk.

*** A M. M. és É. E. közlönyének 1898. évi folyamának II. füzetében «Ujítás a vízszabályozás terén» című értekezésemben ismertetett, s a dróttal szőtt rőzseponyvákból készíthető *iszapoltató művekkel* u. i. a *folyó medrét*, mint a végzett kisérletek mutatják, (a melyekről 1900. évi deczember 18-án a M. M. É. egyesület vízépítési szakosztályában élőszóval, 1901. év végén pedig a «*Gazdasági Mérnök*» 51. és 52. számában irásban is beszámoltam) *olcsón*, aránylag igen kevés költséggel *átalakíthatjuk*.

milliói fognak hullámzani. Az 1889-ik évi kiállítást 20 millió fizető látogató élvezte végig és alig hihető, hogy ez a szám az idén lényegesen ne emelkedjék.

Azonban, noha alig egy hét választ el minket a megnyitás jelentőségteljes eseményétől, a kiállítás távolról sem kész és e rövidke hét alatt nem is készül el. Különben, azt festő műtermében a nagy képet még az utolsó ecsetvonások előtt látja. Itt-ott még hiányzik belőle valami, de az egésznek a hatását ez nem rontja le. Legkevésbbé maguk a francziák készek a mi a miénk, a mi külön kis pavillonunkon kezdve, végig minden egyes csoporton, a melyben résztveszünk. A kiállítás szervezete tudvalevőleg az, hogy minden egyes csoportban minden egyes nemzet kiállítása együtt van, azonfölül pedig minden egyes nemzetnek megvan a maga külön pavillonja, a melyben azt helyezi el, a mi neki a legfontosabb és legbecsesebb.

MEDEA («MEDEA»).

GERTRUDISZ («BÁNK BÁN»).

CLARKSONNÉ («IDEGEN NŐ»).

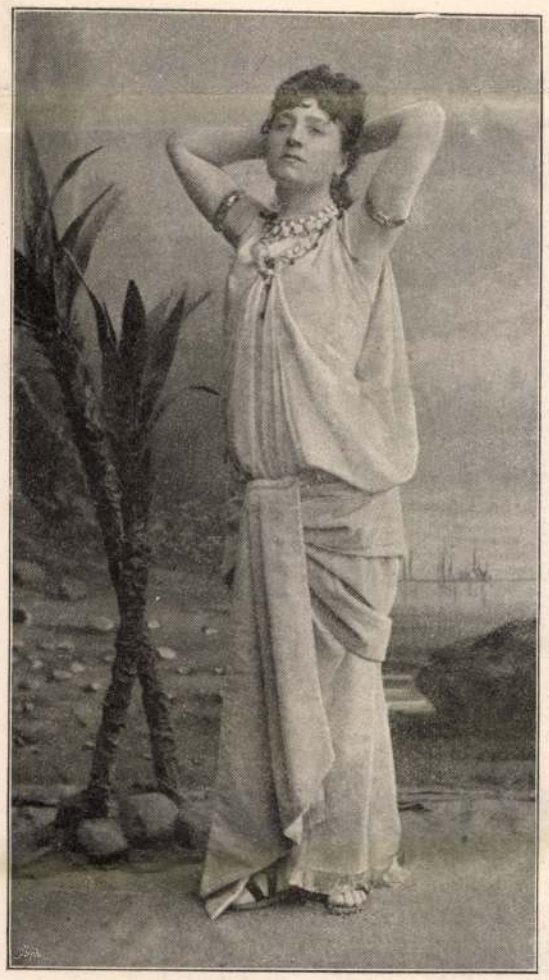

CLEOPATRA («ANTONIUS ÉS CLEOPATRA»).

CLARKSONNÉ («IDEGEN NŐ».)

PORTIA («VELENCZEI KALMÁR»).

JÁSZAI MARI KÜLÖNBÖZŐ SZEREPEIBEN.

mondják, nem is igazi kiállítás az, a mely a kitűzött időre pontosan és kifogástalanúl elkészül és talán nem minden alap nélkül való az a vélemény, hogy a közönség szemében ez nem is fontos. Ellenkezőleg, bizonyos gyönyörűsége telik abban, hogy egynémely félig kész dolgot a munka és a keletkezés állapotában nézzen meg. Olyanféle ez, mint mikor az ember a és nem minden büszkeség nélkül dicsekedhetünk azzal, hogy a munkában mi magyarok vezetünk.

Igen, a mi minket, magyarokat illet, mi a megnyitás előestéjén félreteszszük a fürészt és a kalapácsot, mi befejeztük a munkánkat. Hogy utólszor sétáltam végig a kiállítás területén, még egyszer alaposan megszemléltem mindazt, A mi tarka és kaczkiás pavillonunk, a melynek hatalmas tornya büszkén néz le a Szajna vizére és büszkén hordja a háromszínű lobogót, immár teljesen kész a történelmi kiállítás befogadására, az üvegszekrények már elhelyezvék benne és az országház bútorai csak a művészi elrendezésre várnak. Belül a falakat már befestették, kedves és primitiv ódon freskókkal, viaskodó

Diszítő munka a párisi világkiállítás magyar osztályában.

lovagokkal, királyokkal és szentekkel, a sokat igérő huszárterem fala pedig már csak a Vágó Pál nagy festményét várja.

A pavillon építői, *Bálint* Zoltán és *Jámbor* Lajos, nagyon elmésen, sok eredetiséggel és ötlettel oldották meg nemcsak a pavillon kérdését, hanem az egyes csoportok berendezésének a nehéz föladatát is. Ezekben a külön csoportokban a szeczessziós és mégis magyaros izű diszítések pompásan hatnak. Igy például pompás képet ad a vadászati és erdészeti kiállítás, a mely valóságos kis panoráma, hatalmas sziklákkal, tóval és egy sereg kitömött állattal, a háttérben pedig *Olgyay* Ferencz színes és ragyogó tájképével, a szomszédban a leggyönyörűbb agancsokkal, a melyeket királyunk, a főherczegek és az arisztokráczia állitottak ki. Mindez a *Lendl* tanár ügyes és fáradhatlan kezét dicséri. Közoktatásügyi kiállításunk magyaros motivumú diszítéseivel, a mezőgazdasági a napraforgóival, gyümölcseivel és kakasaival, eredetiségében meglepő és tarka látványosság, elannyira, hogy nekünk magyaroknak nincs okunk arra, hogy a mi kiállításunk sikeréért aggódjunk. Ez a három csoport immár teljesen kész, ha néhol mi is hátralékban vagyunk, az kizárólag a francziák hibája, a kik miatt helyenkint még hozzá sem foghattunk a munkához. Olyan kényelmes lassúsággal építették a csarnokaikat, hogy némelyikhez a kőmüves munka miatt még ma sem lehet hozzáférni. És mind e készülődéseket, mind e munkálkodásokat *Lukács* Béla kormányozza, napestig járván a területet, a mi a zuhogó tavaszi esőben, a térdig érő sárban, az ingadozó gerendák és az életveszélyesen lebegő deszkák között nem épen mulatságos dolog. Azonban az egész magyar osztályt és mindenkit, a kinek itt a magyar kiállításhoz valami kis köze van, az az ambiczió lelkesíti, hogy az első alkalommal, mikor Magyarország Ausztriától függetlenül, önállóan vesz részt egy kiállitásban, a tehetsége és a munkája legjavával fáradozzék e kiállítás sikerében.

Párisban különben most nagyon sok a magyar és esténként a nagy boulevardokon a magyar szó koránsem olyan ritka, mint a fehér holló. Az új és hatalmas magyar kolónia pedig vidám és kellemes bohème-életet él, a melynek a középpontja a *Buffet-Rapp* nagy asztala. Ez a nevezetes kis vendéglő, a mely szemben a magyar kormánybiztosság épületével ebédre és vacsorára rendes vendégnek látja mindazt a sok-sok magyar hivatalnokot, kiállítót, művészt, vállalkozót, stb., a kinek a kiállítás munkát ad, ma már csak olyan párisi magyar nevezetesség, mint az egykor híres és ma hirhedt Grand-Café, a mely annak idején a párisi magyarok találkozója volt. A nagy magyar asztalnál maga a kormánybiztos elnököl, a zajos és vidám magyar társaság közepette. Voltaképen pedig csak a munka folytatódik itt is, a kiállítás nagy és fáradságos munkája a fehér asztalnál, a hol a kis pihenő alatt is csak kiállítási dolgokról foly a szóbeszéd, a nagy álmokról és a nagy reményekről, hogy a hatalmas nemzetek e hatalmas versenyében a kis Magyarországot is észre fogják venni és az elismerés pálmájából a magyarnak is jut majd egy jól megérdemlett ágacska.

Heltai Jenő.

AZ ÜDVÖZLÉS KÜLÖNFÉLE MÓDJAI.

Ha két ismerős találkozik az útczán, vagy bárhol másutt, a legtöbb esetben az az első kérdés: hogy van? Olyan általános szokássá vált már ez a kérdés, akár a rendes köszönések, üdvözletek, s legtöbb ember talán el se tudná kezdeni e nélkül a beszélgetést.

Kevésbbé czivilizált, vagy más miveltségű népeknél az ilyen üdvözlések másképp hangzanak s gyakran nagyon különös szertartások kiséretében. Európai ember ugyancsak furcsán nézne arra a barátjára, a ki a találkozáskor megfogná egyik lábát s a saját arczához törülné, vagy ha kétrét hajolna, arczát két tenyerébe rejtve, mintha foga fájna s egyik lábát levegőbe emelve, a mily magasra csak tudja. Pedig a Filippini-szigeteken elengedhetetlen kelléke ez a finom udvariasságnak. Hogy mikép jutott valamely nép ily csodálatos szokáshoz, azt nem tudni.

Alig vannak valahol a kölcsönös üdvözleteknek olyan bonyodalmas szabályai, mint a fölkelő nap országában, Japánban. Ha egyik japáni meglátja a másikat, fölugrik s fejét lesütve, félre fordított arczczal megy nagy lassan előre, mintha a saját értéktelenségének tudata nyomná le. Mikor egész közel értek egymáshoz, meghajolnak, hogy az arczuk a térdüket éri; de egyelőre még nem mernek ránézni egymásra, csak füttyentenek egyet s kezüket nagy gyorsasággal összedörzsölve bókolnak, minden mondat után füttyentve egyet. A társalgás aztán ilyenformán kezdődik:

— Köszönöm azt az élvezetet, melyet legutóbbi találkozásunkkor szereztél.

— Részemről az élvezet. Nagyon sajnálom, hogy oly goromba voltam irántad.

— Hogy mondhatsz ilyet, mikor a lehető legudvariasabb voltál, hanem én nem mutattam olyan alázatot irántad, mint a milyen egy ily előkelő egyéniséget megillet.

— Szó sincs róla, nagyon sokat tanúltam tőled udvariasság dolgában.

— Hogy ereszkedhetel le annyira, hogy ily hitvány emberrel, mint én, szóba állj?

— Én meg nem értem, hogy méltathatsz figyelmedre ily férget, mint én . . .

Ez egész párbeszédet lesütött fővel mondják el, halk, de roppant szapora szóval. Mikor aztán elvégezték a bókolást s el akarnak válni, valóságos verseny fejlődik ki köztük, hogy melyik térjen ki. Mikor végre ez is megvan, szinte futva mennek el egymás mellett.

Manapság már az európai miveltség nagy mértékben áthatotta Japánt s az efféle czifra szokások legnagyobb részt kimentek a divatból, de még mindig vannak követőik elegen.

Új-Guineában az a szokás, hogy a benszü-

Barsi festő. Bálint műépitész. Szász Gyula szobrász.

A PÁRISI VILÁGKIÁLLITÁS MAGYAR PAVILLONJÁNAK EGYIK KAPUJA.

megfogott mindenkit, kapaczitált, buzdított szinte egy évig, a nap minden perczében, nyugalmat nem ösmerve. Valóságos csatatervekkel volt felfegyverkezve s külön taktikával vett be minden egyes makacskodót, a kit ügyének meg akart nyerni. Némelyeket agyonbeszélt, másoknak a hiúságát birizgálta fel. Óriási psychologus volt. Egyszerre megtalálta mindenkinél a fogantyút. S kivált az effélékben tűnt ki tehetségének sokoldalúsága. És ebben van megmagyarázva egy korábbi akcziójának, mondjuk inkább juxának a titka, hogy ugyanis megválasztatván magát képviselőnek, bement a szabadelvű pártkörbe s a nélkül, hogy valaha csak annyit foglalkozott volna is a politikával, a mennyit egy falusi gazda; a nélkül, hogy egy beszédet végighallgatott volna (az ilyen haszontalanságok nem érdekeltek), elkezdett «in politicis» dolgozni bent az ő bonomikus, félig komoly, félig mókázó modorával s addig-addig feszegette, lázitgatta a fogékony elemeket «Tibiscusék» ellen (kiknek a fuzió megakadályozását tulajdonitá Apponyi és Wekerle közt, a mit ő nevezett a két államférfi nevének kezdőbetűi: A-W, után «Avé»-nak) hogy végre egy nem kis galyibát okozó rajt, a «puroszokat» vitte ki onnan, véges-végig mulatságos tréfás formában, mintha csak kedélyesen évődnék, incselkednék Magyarország hatalmasaival. Egyenként léptek ki a puroszok. Atzél inasa minden áldott este megjelent a klubban és levelet hozott Podmaniczkynak egy kilépőtől. Sokan léptek ki, de végre is több nap, mint kilépő, egyszer csak megszűnt az egész komédia. Régen volt. Azóta már megszűntek az okok is. Atzél Béla az utóbbi időkben szinte restelkedett, ha emlegették ezt a juxát. Az utóbbi időkben nagy elismeréssel beszélt Tiszáról s ha valami kényesebb akczióba toborozták, elháritó mozdulattal jegyzé meg: -- Széll és Tisza ellen semmit se teszek. Politikával nem törődöm. Csináljatok, a mit akartok. Faljátok föl, a kire éheztek. Én nem bánom. De ehhez a két emberhez én nem nyúlok.

Ily szivóssággal felruházva teremtette meg, mint fentebb előrebocsátottam, a Park-klubot és az ahhoz szükséges tőkét. E szivósság az egyik jellemző ereje. Ez csak férfias erény. A másik az ízlés, a melylyel bebútorozta a Park-klubbot, ez már talentum, ez már művészet, és itt kezdődik már — a szellemi kiválóság. Ebben van a poéta Atzél.

A Park-klubot leírni hiábavaló feladat. Vagy látta valaki és saját benyomást szitt fel abból a szeme, vagy nem látta valaki és az nézze meg. A Park-klubot épen úgy nem lehet leírni és leírás után felösmerni, mint az őszi baraczk zamatját, vagy a hogy nem lehet leírni, hogy mi van Musset valamelyik költeményében — csak ha magát a költeményt lenyomatja. A Park-klubot látni kell, sőt látni se elég, meg kell vele ösmerkedni, hogy minden báját élvezzük.

Az itteni urak eleinte magok se ösmerték fel a klub berendezésének ezt a nagy poézisát, csak azt látták, hogy szép és egyszerű. A mi majdnem úgy hangzik, mint ellenmondás. Végtelenül egyszerű és ennek daczára végtelenül szép. Szinte meghökkenti a Balkán szomszédságbeli embert, hogy lehet az? És még egy feltünt: szép, pedig milyen olcsó!

Koller utódai fényképe után.

BÁRÓ ATZÉL BÉLA.

Valóban igen olcsón bútorozta be Atzél a Park-klubot. No persze. Hiszen mindenféle ócska bútort szedegetett össze Londonban a Piccadillyn. Elment az angol falusi kastélyokba s összeszedte az öreg holmit. Potom áron. Hja, tudja a forrását és alkudni is tud. Szeret beszélni, kapaczitálni s agyonbeszélte az ostoba angol ószerészeket. S aztán milyen ügyes! Az ő elrakosgatásában milyen jól veszi ki magát ez az egykori lim-lom, melyet ő kijavittatott, kitataroztatott idehaza.

Ő maga meglehetős fumigative szólott a vásárlásairól. S épen azért nem talált azokban senki virtust. Még az olcsóság is csak kevesekneк tűnt fel.

Egyszer aztán azt hallotta a királyné, a megboldogult Erzsébet, hogy a Park-klubban nagyon jó kávé van. Mire a felséges asszony megüzente Atzél Bélának, hogy másnap oda megy Ferenczy Idával reggelizni. A reggelit egy pompás kényelmes és nagy leleménnyel kifundált angol asztalkán tálalták fel, mely nagyon megtetszett a királynénak:

— Olyan szép, olyan czélszerű ez az asztalka, hogy csaknem beszélni tud. Magam is szeretnék ilyen asztalt. Ugyan tudja meg kérem, hol vette a Park-klub?

Ferenczy Ida alkalmilag kérdést intézett ez iránt Atzélhoz, ki az asztalt azonnal becsomagolta és elküldte Bécsbe a királynénak, megjegyezve, hogy a Park-klub örömmel engedi át a beszerzési áron, a beszerzési ár pedig 27 frt 50 kr. a leltár szerint.

A felséges asszony postafordultával megküldte az összeget és köszönetét, hanem az asztalka mégis árulója lett az Atzél Béla fifikáinak. A reggeliző asztalkát meglátta egyszer a királynénál Mária Valéria s kisiklott az ajkán, hogy ő is szeretne ilyent.

A királyné most már nem fordúlhatott a Park-klubhoz, hanem ajándékúl kivánván ilyet adni a leányának, lefényképeztette az asztalkát és elküldte Londonba egy ügynöknek, hogy szerezze meg a párját.

Meg is szerezte, de huszonhat *fontba* került, s így sült ki a turpisság és szivárgott ki apránkint, hogy báró Atzél Béla miért olyan szerencsés vásárló és hogy az angol font hogy olvad le Pesten forintra.

Nagyobb, általánosabb sikert és elismerést azonban mégis csak akkor birt kivívni Atzél Béla, s a Park-klubból is azon időben lett csak nagy látnivaló, mikor Budapesten jártakor Vilmos német császár megnézte s elragadtatva mondá:

— Ehhez fogható szépet soha se láttam.

Miattunk, magyarok miatt ugyan itt állhatott volna az a Park-klub világ végeiglen (hiányozván a mivel összehasonlítsuk), soha se láttuk volna olyannak, a milyen ma. Nekünk mindig valami idegen tekintélyre van szükségünk. Annak a szemén át nézzük a dolgokat. A saját szemeinknek nem hiszünk. Iróink, tudósaink neve is csak akkor lesz hangzatos, ha előbb már az idegenek megdicsérték. Míg ők ki nem mondják, hogy valami arany, addig csak rög.

Biztos, hogy Atzél Béla genie volt, egy rendező genie. Nagy, kerek fejében, melyből két nagy, gömbölyű fekete szem világított a bozontos fekete szemöldök alatt, egyre forrtak újabbnál újabb tervek. Beszélgetés közben a fehér asztalnál szőtte plánumait s mint valami arabeszkek rajzottak ki az egyes részletek apródonként. Pihenni nem tudott. Valami megfoghatatlan tettvágy sarkalta szüntelen. Mindig dolgozott valamiben.

És semmit se tett úgy, mint mások. Mindent eredeti módon, azaz «manérosan» (ez volt a kedvencz szavajárása), a «pennászok» segitségével. És minden sikerült neki. A Park-klub megalkotása után az Országos Kaszinót emelte szokatlan magasra. Berendezte nagy anyagi áldozatokkal s megcsinálta hozzá a női kaszinót is, mely szintén ritkítja párját Európában. Annyira szenvedélye volt a csinosítás, ha ötlete támadt, hogy ebbe vagy abba a szögletbe jól venné ki magát egy rokoko szekrény, vagy egy XIV. Lajos korabeli diván, még a saját házát is kipusztitotta, hogy azt legottan oda teremtse.

Hogy mennyire leleményes volt, legjobban megmutatná ama fényes lakosztály, melyet szőnyegeivel, gobelinjeivel, spanyolfalaival és bútoraival egyetlen nagy börtöni czellájából varázsolt át, midőn pár évvel ezelőtt párbajvétség miatti büntetését töltötte ki, mint államfogoly. Egy dolgozószobát, egy hálószobát és egy szalont csinált. Örök kár, hogy le nem fényképezték e kis fészket, melyet Páris legelegánsabb gavallérja is megirigyelhetett volna. A fogság két vagy három hétre szólt. Egy hétig csinálta a szobát, egy hétig gyönyörködött benne, egy hétig pedig bontotta, mialatt pompásan mulatott a munkájával.

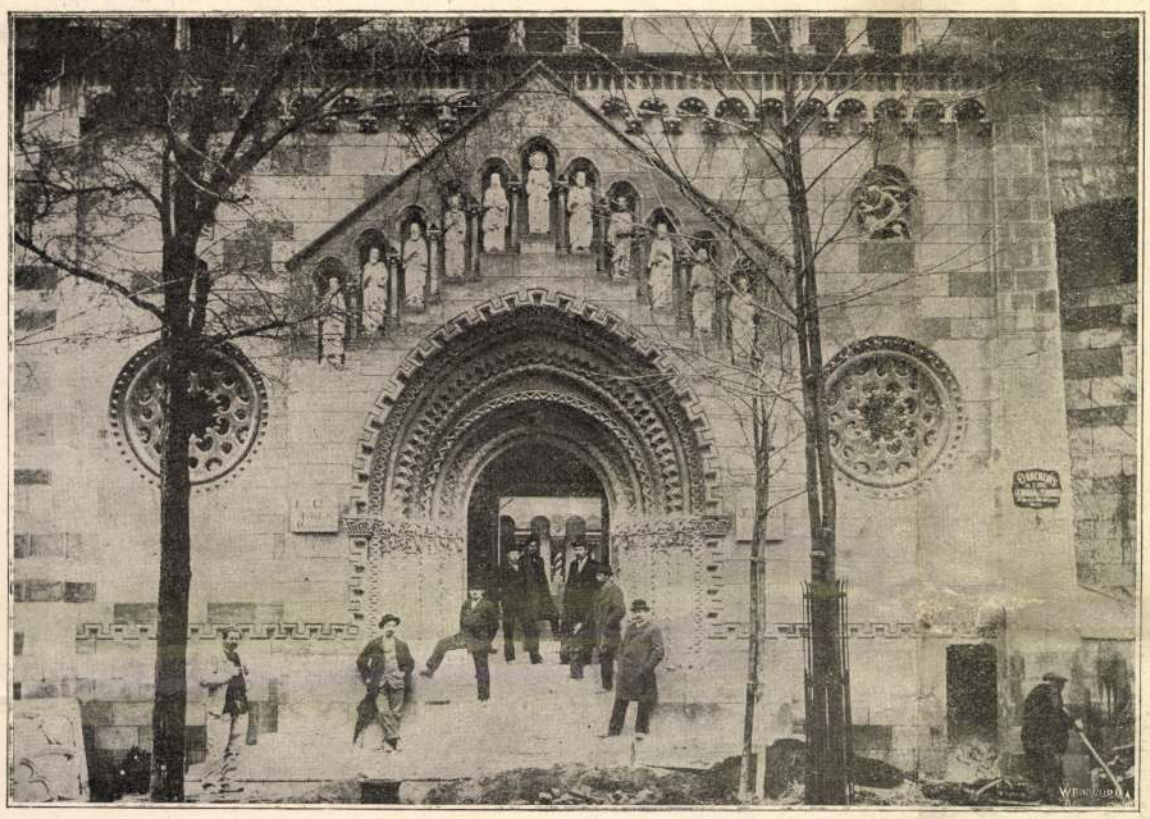

A PÁRISI VILÁGKIÁLLÍTÁS MAGYAR PAVILLONJÁNAK EGYIK RÉSZLETE.

Kemény koponyájú ember volt ez a báró Atzél, ki belátott az emberek veséjébe s ki mókázó modor alá rejtette a jó szívét és a humánus, mély gondolkozását. Mindent, a mit csinált, olyan módon csinálta, mintha csak úgy juxból, unalomból tenné, sőt néha a legönzőbb czélokat hozta fel ürügyül, hogy elhárítsa magától azt a gyanút, mintha ő valami buzgó hazafi akarna lenni. Utálta az efajta poseuröket. Oh dehogy. Ő nem hazafi, ő semmi. Hanem hát csak mégis megcsinálja ezt vagy azt, — mert meg akarja boszantani X vagy Y urat.

Ünnepélyeket rendezett künn a városligetben jótékony czélra. Az az hogy, bánja is ő a jótékony czélt. Imígy szól czinikusan, hanem megigérte az asszonyoknak, hát már csak megteszi nekik, s hetekig dolgozott, veszekedett hordárokkal, napszámosokkal, lótott-futott, költött s mikor nagy, horibilis jövedelem lett, hogy még nagyobb legyen a virtus, belecsempészett öt-hat ezeret az összeghez a magáéból is, s nagyokat nevetett az elszámoló közegek álmélkodásán, hogy az összeg nagyobb, mint kellene lennie a jegyek szerint.

Atzél Béla nem volt közönséges ember, birt az alkotók ama tulajdonságával, hogy a mint valamivel készen lett, attól már elment a kedve; mindig *a terveibe volt szerelmes, nem a munkáiba*. A nagy tevékenységeknek ez a titka.

Ehhez bírta még a nagy szellemek gőgjét is. Nem kellett neki a tömjén, s nem számított semmi elismerésre, semmi hálára. Oh, ő belátott az emberekbe. Tudta ő, milyen kicsinyek. Hiszen játszott velök. Politikusokat, grand seigneuröket is megtánczoltatott medvék módjára. Ösmerte belülről a Plato tollatlan két lábú állatjait, s egy kicsit talán meg is vetette őket. Vagy ha nem is, de nem akart tőlük semmit.

Ostorozta, utálta a strébereket. Semmit se utált jobban. Azért is volt olyan idegenkedéssel, ha valami ünneplés-féle környékezte. Egyszerre visszavonúlt érzékenyen, mint a megérintett csiga a házába. Elpirosodott arra a gondolatra, hogy őt az a gyanú érje, mintha talán azért buzgólkodott volna ő is, hogy — most arassa érte a babérokat.

Lehet, hogy ezt az arisztokratikus temperamentum diktálja így egy arisztokratának — ha egyszer igazán tesz valamit. Kitüntetést csak az az arisztokrata fogadhat el röstelkedés nélkül, a ki semmit se tesz érte. Mert azt nem gyanusíthatják, hogy törte magát utána. Meglehet, hogy így van. Én nem tudom.

De azt tudom, hogy az Atzél Béla frakkján a gomblyukban nem volt semmiféle rendjel. A mi igazi csoda ebben az országban.

Atzél Bélának semmi se kellett. Ment a maga által vert csapáson, az ő eredeti tehetségével és többet használt, mint akár tíz glorifikált szószátyár, kik úgynevezett fényes pályát futottak be. Az ő hiúsága nemesebb volt, mint a köznapi nevezetességeké.

Az utolsó időkben már nagyon kínozta az asztma. Éjjel csak ülve tudott aludni karosszékben. S ha beszélt, közben folyton itta a Selters vizet. Pedig mindig beszélt. Esténkint minden kaszinójában megfordúlt, bekukkant minden helyiségbe s leült a kedveltebb kompániákhoz, kirakta kedvencz eszközeit, kanóczos gyufatartóját, ezüst czigaretta-tárczáját, aztán beszélt, egyre ő beszélt a sajátos, szakgatott modorával, kérdezve másokat és felelve helyettük maga magának. Persze mint mindig, most is voltak nagy tervei. Hatalmas fantáziája körülrepkedve a lelemények, ötletek milliárd arany legyecskéitől, egész Pestet gyúrta, alakította, formálta, néha már annyira átépült, hogy a mindenféle fogaskerekű és nem fogaskerekű vasutakkal átbarázdált Svábhegy már bent volt a város kellő közepén, s azon túl voltak a nagy urak palotái. Hm, egy hegy bent a városban, Micsoda szép lenne az. Istenem, de szép lenne. Hm, no, mi? Hát nem lenne szép?

Csakhogy ez kivihetetlen. Hát nem igaz? Az csak úgy lehetne, ha a Keglevich Stefi lenne a főpolgármester, korlátlan rendelkezéssel az angol nemzeti bank fölött. Hahaha! No persze, hm. Apropos, most megint sokat írnak ellene a pennászok. Megeszik! Mi?

Új czigarettára gyújt, aztán megint új tárgyat kezd.

— A mi utópia, az utópia, hanem egy kis sportocska nem ártana. Mit gondoltok? Egy kis sportocska. Mert gyengülnek a magyar inacskák és izmocskák. Hát nem úgy van? Meg fogjuk csinálni . . .

A nagy sport-telep alkotását vette most czélba s a tornyosuló mindenféle akadály leküzdését forgatta szüntelenül fejében . . . miközben megszakitá gondolatait egy-egy fuldokló köhögési roham.

Most már ez is elmúlt örökre. Álmodja tovább a terveit odalenn. *M—th K—n.*

MAGYAROK PÁRISBAN.

Nehány nap — és az egész világ izgatott kiváncsisága közepette megnyitják a párisi világkiállítást. A mit a franczia leleményesség és ízlés szépet és ügyest csak kieszelhetett, a mit a többi nemzet nagyot és hatalmast, eredetit és meglepőt csak alkothatott, gyönyörű egészszé szövődik itt össze a Szajna partján, a hatalmas Eiffel-torony árnyékában. Tarka és zajos látványosság ez, szédítő és kábító így, a körvonalaiban is és óriási arányaival megdöbbentő. Az ember alig tudja elképzelni, mi lesz itt akkor, mikor a hideg és üres épületekben, a melyekben most legföljebb az ácsok kopácsolnak vagy a mázolók meszelnek, zajos és igaz élet fog pezsegni és a kiváncsiak

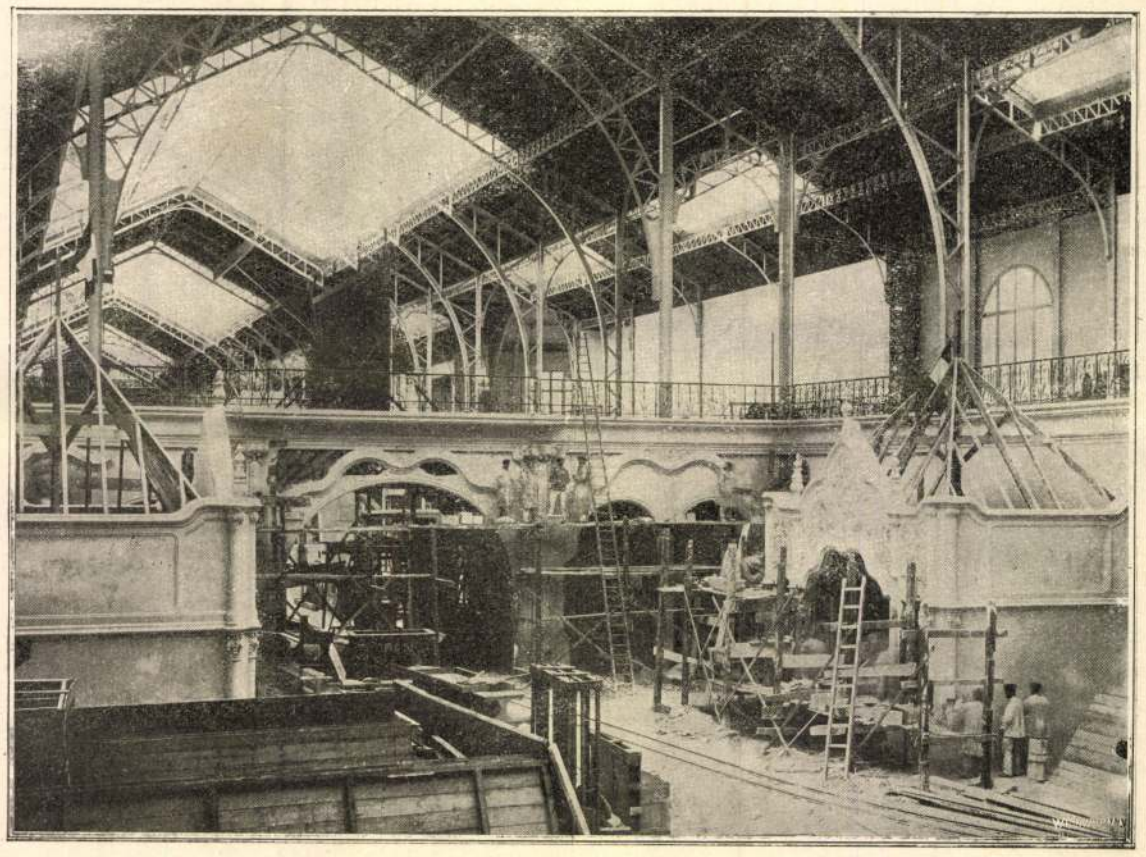

BERENDEZÉSI MUNKÁLATOK A PÁRISI VILÁGKIÁLLÍTÁS EGYIK MAGYAR OSZTÁLYÁBAN.

FÁMBOK LAJOS

AZ ÁHÖRÉS KORA

344.0-

Jámbor Lajos, épitész

Müvészet, III., 19o4. 55.

Kitüntetések.

Jámbor

építés

Tér és Forma, 1928

I. évf. 207 - 219.

Dr. Bierbauer Virgil: Az ujjáépitendő bemeti hiubán.

Jámbor Lajos épitész.

Művészet.1907.268.l.

Jámbor Lajos épitész.

Művészet.1905.IV.414.l.

Jámbor Lajos ipitén.

Művészet.

VI. évf., 1907.

134.

Jámborné Balogh Tünde, [ ]

MDK

A Tornyai János Múzeumban
nyílt meg batik-kiállítása.

— : Hallottuk

2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1971. jan. 13.

Jámborné Burián Judit, iparművész

- Varia fal terve

repr.

Magyar Ifjúság, 1967. IV. 29.

Fábiánné Buriás Judit

A Faipari Gyártásterező Iroda által tervezett konyháját említi a cikk.

Filep István: Magyar bútor a BNV-on; Ipari Művészet, 1968. 4. sz. 18. l.

Sámborné Balog Tünde

Batik Zépeiből Ziállítás
nyílt a Hazafias Népfront-Klubjában.

Magyar Nemzet 1970 április 21
4. old.

Jámborné Balogh Tünde

Batikkiállítása nyílik I. 10-én a Tornyai Múzeumban

N.N.: Szabó Iván fafaragásai Balogh Tünde batikjai a vásárhelyi múzeumban

Csongrád megyei Hírlap 1971 I. 8

Jámborné Burián Judit

Konyha a Faipari Gyártásterező kivételezésében

(repró).

Filep István: Magyar bútor a BNV-on; Ipari Művészet, 1968. 4. sz. 18. l.

MDK.

Jámbor Zoltán

Kiállitási kritika

Csongrádmegyei Hirlap 1966 szept.25.

Jambrich Liza

Somogyi Hírlap 1994. IX. 28

12

Sárból gyúrt csodák

Jambrich Liza alkotása

Varázslatos világ tárul a látogató szeme elé a kaposvári Édosz Művelődési Ház emeletén. Különös, milyen csodák készülhetnek a „csúf" agyagból, értő művész keze alól. Jambrich Liza keramikus munkái nem ismeretlenek már előttünk, de ahányszor látjuk, mindig rabul ejtik a képzeletet. A művésznő fazekasmesterektől tanulta a szakma alapjait, a pécsi Zsolnay gyárban a kerámiafestést. Figurái egyediek, témaválasztása egyszerű és mégis sokrétű.

A háromfejű sárkány bohókásan ölti nyelvét ránk: minden gyerek boldogan tenné szobájába, akárcsak a vidám kalapos figurákat. Derűt sugároz a viking hajós arca, de még a seprűn lovagló boszorka is, ám megjelenik az élet szomorú oldala. Több munka foglalkozik a magánnyal, a bezártsággal, a szegénységgel, az apró alakos kompoziciók mind-mind egy történetet mesélnek el. Szinte életre kel a szobabelső, ahol két fehér ruhás kislány térdel a sarokban, az apa mellett pedig ott áll a borosflaska. Az agyagfigurák mindegyike elfér egy tenyérben, de valamennyi külön karakter, az érzelmek sokszínűsége elevenedik meg az arcokon.

Jambrich Liza kiállítását tegnap lapunk munkatársa, Lőrincz Sándor nyitotta meg. A tárlat két hétig látható.

I. É.

MAI MŰSOR

Csiky Gergely Színház Kaposvár: 14.30 ÓZ, A NAGY VARÁZSLÓ C-bérlet

Kaposvár, Szivárvány du. 3, 5 és 7: A FLINSTONE CSALÁD (mb., am.) 9: APÁM, A HŐS (am.) (55257)

Cserénfa Autósmozi 9: INTERSECTION - VÁGYAK VONZÁSÁBAN (am.).

TELEVÍZIÓ

Budapest 1

5.30: Falutévé. 5.50: Határtól határig. 6.00: Napkelte. 6.00: Hírösszefoglaló. 6.40: Reuters. 6.55: Mese. 7.00: Hírösszefoglaló. 9.00: Napközi. 9.30: Riviéra. 10.30: Kadétok és kollégisták. 11.30: Játék. 12.00: Déli harangszó. 12.05: Üzlet délidőben. 12.20: Sorstársak. 12.15: Segítség! 15.40: Falutévé. 16.05: Olimpiai arcképcsarnok. 16.30: Ray Bradbury SZínháza. 17.00: Szobrosdi. 17.15: Mizujs? 17.25: Cimbora. 17.50: RÉS. 18.00: Jelenetek a szobrok életéből. 18.15: Üzlet. 18.30: Zsákbamacska. 19.00:Telesport. 19.10: Huu úr. 19.30: Híradó. 20.05: Mini klip-mix. 20.25: IFK Göteborg-FC Barcelona labdarúgómérkőzés. 22.30: Ezredforduló. 23.05: Tűréshatár. 0.35: BBC-híradó.

Budapest 2

16.00: Tévedés. 17.50: Csízió. 18.00: A körzeti stúdiók műsora. 18.13: A körzeti stúdiók kapcsolásos műsora. 18.45: Zöldpotty. 19.05: Kisfilmek a nagyvilágból. 20.30: „Teljesedjetek be Szentlélekkel!" 21.05: Mindent vagy semmit! 21.40: Múzsa. 22.00: Objektív. 22.35: Tokaji irótábor, 1994. 23.10: A Balázs Béla Stúdió dokumentumfilmjeiből.

Duna Tv

8.00: Képes Krónika. 14.00: Helyszíni közvetítés az ÁVÜ sajtótájékoztatójáról. 15.45: Lapozó. 16.00: Nagy-Britannia belülről. 16.30: Don Quijote. 17.00: Mézga család. 17.30: Fizika F-dúrban. 17.40: Rajzfilmek. 18.00: Híradó. 18.15: A szoknyás zsaru. 20.00: Régiók. 20.45: Esti kérdés. 21.00: Híradó. 21.15: In memoriam Fábri Zoltán. 21.55: Fábri Zoltán életműsorozat: Vihar. 23.35: Tompa Mihály: Levél a kibujdosott barátom után.

HBO

17.30: A rózsaszín delfin legendája. 18.30: Az utolsó csillagharcos. 20.10: Szoba kilátással. 22.05: Az eastwicki boszorkányok. 24.00: Halálra jelölve.

Sió Tv

20.00: Helyi információk - Filmelőzetes - Régi idők tanúi: A nagyvázsonyi vár - Játék. 20.45: A postakocsi (francia-olasz történelmi film).

Osztrák Tv 1

16.55: Nyereményjáték. 17.00: Minihírek. 17.10: Wurlitzer. 18.00: Hírek. 18.05: Asszonyokról. 18.30: Bülowbogeni rendelő. 19.30: Híradó. 20.00: Sport. 20.15: Három pénzdarab a kútban. 21.50: Oldalpillantások. 22.00: Eurozsaruk. 22.55: Szerelmi fantázia.

Osztrák Tv 2

15.00: Hársfa utca. 15.30: Titkos álom. 16.15: Alfréd úton. 17.00: Pályaválasztás. 17.30: Tartományi stúdió. 18.00: Rendőrségi ügyelet. 18.30: Gaudimax-show. 19.00: Tartományi élet. 19.30 Híradó. 20.00: Kulturális magazin. 20.15: Labdarúgókupa-nap. 22.15: Hírek. 22.55: Esti sport.

forniai nap alatt. 13.30: Szerelemhajó. 14.30: Superboy. 15.00: Bonanza. 15.55: 9-es számú űrállomás. 17.00: Trükkös vetélkedő. 18.00: Mindent vagy semmit. 19.00: Hírek. 19.20: Sporthírek. 19.30: Szerencsekerék. 20.15: A szenvedély ára. 22.10: Hunter.

RTL

5.30: Halló, Európa - jó reggelt, Németország! 9.05: Vészhelyzet. 10.00: Gazdag és szép. 10.30: Hétköznapjaink. 11.00: Forró nyeremény. 11.30: Családi párbaj. 12.00: Déli magazin. 12.30: Springield-sztori. 13.15: Kalifornia klán. 14.10: Gyilkosság a hobbija. 15.00: Ilona Christen. 16.00: Hans Meiser. 17.00: Ki itt afőnök? 17.30: Borzasztó kedves család. 18.00: Gazdag és szép. 18.30: Robbanékony. 18.45: Híradó. 19.10: Robbanékony. 19.40: Jó idők, rossz idők. 20.15: Sport. 20.30: Bajnokok Ligája labdarúgó-mérkőzés. 21.20: Beszélgetés a szünetben. 21.30: 2. félidő. 22.20: Összefoglaló, riportok.

RÁDIÓMŰSOR

Kossuth rádió

. 10.30: Válaszolunk hallgatóinknak. 11.05: Róka, rege róka. 11.25: A MR gyermekkórusa. 11.35: Negyven prédikátor. 12.00: Déli Krónika. 12.30: Ki nyer ma? 12.40: Falurádió. 12.50: Külpolitikai figyelő. 13.05: Vendég a háznál. 13.20: Gyülekezeti énekek tára. 13.30: A református egyház félórája. 14.05: Klasszikusok mindenkinek. 14.55: Első közlés. 15.05: A Határok nélkül naplója. 15.55: Cégér. 16.10: Mindennapi gazdaság. 16.20: Kapcsoljuk a 22-es stúdiót. 17.05:Hírvidék. 18.00: Esti Krónika. 18.30: Ráadás. 19.05: Sportvilág. 19.30: Jó éjszakát, gyerekek! 19.40: Kukorelly Endre összeállítása. 20.05: Népdalfeldolgozások. 20.30: Határok nélkül. 21.05: Fórum. 22.00: Késő esti Krónika. 22.30: Művek, műhelyek, művészek. 23.05: Romantikus kamarazene.

Petőfi rádió

4.32: Hajnali kalendárium. 6.03: Reggeli csúcs. 7.40: Sportreggel. 8.03: Útközben. 8.10: Rivaldafényben. 8.50: Apró-cseprő gyerekekről. 9.03: zöld telefon. 9.10: Zene-szó. 10.55: Öt perc tudomány. 11.05: Családi persely... 11.15: Szív küldi... 12.00: Nóták. 13.00: Hírpercek. 13.10: Derűre is derű. 13.45: Időjárás- és vízállásjelentés. 14.00: Pihenőidő. 15.30: Korhatár nélkül. 17.03: Sportközvetítések. 18.00: Gördeszka. 18.30: Segíthetünk? 19.05: Öt perc tudomány. 19.10: Lemezbemutató. 20.00: A humorista és a masszőr. 21.00: Hörpercek. 21.10: Deutsch-warum nicht? 21.25: American Mosaic. 21.40: Lélekből soul. 23.10: Máról holanpra.

Bartók rádió

6.00: Muzsikáló reggel. 9.05: Pódium. 10.05: Cs. Szabó László: Délután hatkor. 10.35: Együttesek olasz operákból. 11.40: Népdalkórusok. 12.05: Hagnverseny délliđőben. 13.45: Janacek: Gyermekdalok. 14.05: En francais. 14.20: Gion Nándor: Izsakhár. 15.02: Lakmé. 16.05: Magyar zeneszerzők műveiből. 17.00: Metronóm. 17.50: Most olvastam. 18.05: A magyar zene évszázadai. 19.00: Médiahajó '94. 19.30: Mozart: B-dúr zongoraverseny K. 456. 20.05: 21.30: Starker János gordonkázik. 21.45: Visszapillantó. 22.05: Operabérlet. 23.00: Fiatalok stúdiója.

Somogy rádió

14.00: Somogyi krónika. 14.25: Zenés percek. 14.35: Önkormányzati percek. 14.45: Állásbörze. 15.00: Hírek. 16.10: Zenei újdonságainkból. 17.10: Ötórai csevegés. 17.45: Közlekedünk. 18.00: Hírek. 18.10: Paragrafus. 18.30: Zene-szó. 18.40: Ufoland. 19.00: Somogyi krónika. 19.20: Zenés percek. 19.30: Sporttükör. 19.50: Soma mesék. 20.00: Hírek. 20.10: Riasztó. 21.10: Körkép. 22.00: lapszemle. 22.10: Üzletről

Ehrbar, Klinkosch, Gorham, Möhring, Max Laeuger, Koch.

Ennél is kisebb kitüntéssel, tehát az ezüst éremmel beérték: Tengbom, Colonna, Feuillâtre, Daum frères, Logan, Bakalovits, Prutscher, Giani, Irmler, Bing és Gröndahl, stb.

A diplôme de merite-ben pedig részesültek például: Majorelle, az École Bischoffsheim, Hardtmuth, Salviati, Tiffany, à „Maison Moderne“ a „L'art nouveau“ (Bing)

Végül még csak egyet óhajtanék mondani: a tanulság, a melyet a kiállítás úgyszólván darabonként történt megtekintéséből merítettem, az, hogy mindenütt, a hol kiváló alkotásokkal állottunk szemben, a hol alkalmunk volt kimagasló művészi egyéniségeket díjazni, ott mindenütt láttam azt a törekvést, hogy a saját nemzete hagyományaihoz alkalmazkodjék és azt az elvet kövesse, a melyet a Társulat annyi esztendőn keresztül minden alkalommal hangsúlyozott. Vagyis, az általános modern formavilág mindinkább tömörül a nemzeti mag körül és helyet kér ismét a nemzeti törekvés: az individualismus uralma szünőfélben van; a művész inkább a multtal való kapcsolatot keresi és az illető nemzet egyéni sajátságát igyekszik kifejezésre juttatni a művészetben.

Ebből meríthetünk reményt a jövőre nézve mi is és állítom, hogy ha fellépésünk után újult erővel dolgozunk tovább, és ha a most megkezdett úton haladunk, siker fogja koronázni törekvéseinket. A magyar művészeti ipar iránt elismeréssel fog adózni a külföld, úgyszintén hazai közönségünk.

AZ IDEI KARÁCSONYI KIÁLLÍTÁS rendezését, az iparművészeti múzeum udvarát elfoglaló brit iparművészeti kiállítás miatt, el kellett halasztani. A karácsonyi kiállítás rendező bizottságának idevonatkozó körlevele szerint a kiállításra szánt tárgyakat november hó 10—15. közt kell beküldeni a társulathoz, a hol azokat naponkint 9—1 óra között átveszik. November hó 15-ike után érkező tárgyakat a bizottság nem köteles elfogadni s e napon túl szabadon rendelkezik az egyes kiállítók részére föntartott helyek felett. Önként érthető, hogy a tárgyak átvétele nem azonos az elfogadással, mert az a jury dolga, a mely pedig csak november hó 15-én kezdheti meg működését.

A kiállítás rendezésének tervét az idén *Wiegand* Ede készíti. A kiállítási rendezőség nagy hálával fogadta *Gyömrői* Manónak, a Gelb M. és fia cég főnökének abbeli ajánlkozását, hogy díjtalanúl magára vállalja a nagy udvarban szükségelt díszítési munkákat.

A kiállításnak az idén — Czakó Elemér biz. tag kezdeményezése folytán — díszes katalógusa lesz. A katalógus függelékül hirdetéseket s pedig első sorban a kiállítóknak hirdetéseit fogja hozni, a melyeket jeles művészek rajzai nyomán készíttet a bizottság.

A hirdetésekre szóló megrendeléseket okt. hó 20-ig kell a társulat titkári hivatalának kell megküldeni. Egy-egy oldal hirdetésért 20 koronát, fél oldalért pedig csupán 10 koronát fizet a kiállító; a rajzot és a klisét a rendezőség adja. Remélhető, hogy a kiállítók tömegesen támogatják a társulat ezen önzetlen vállalkozását s igénybe veszik katalógusának hirdetési rovatát.

A M. Iparművészeti Társulat választmánya 1902. október hó 6-án *Ráth* György elnöklésével ülést tartott, a melyen jelen voltak *Szalay* Imre alelnök, *Faragó* Ödön, *Forster* Gyula, *Gelléri* Mór, *Gyömrői* Manó, *Kriesch* Aladár, *Morelli* Gusztáv, *Pap* Henrik, *Péterffy* Lajos, *Radisics* Jenő, *Róth* Miksa, *Szmrecsányi* Miklós és *Víg* Albert választmányi tagok és *Györgyi* Kálmán titkár, a ki a jegyzőkönyvet vezeti.

Távolmaradásukat kimentette *Czigler* Győző alelnök, *Beck* Dénes, *Fittler* Kamill, *Horti* Pál, *Thék* Endre és *Zsolnay* Miklós.

Az elnök megnyitván az ülést, meleg szavakkal megemlékezik a súlyos veszteségről, mely az iparművészet ügyét közelebb érte. Kelety Gusztáv, a társulatnak alapító tagja s a választmánynak sok éven át buzgó tagja, szeptember hó másodikán meghalt. Az elhalt tagtárs a művészet, a művészeti nevelés s a műbírálat terén hervadhatlan érdemeket vívott ki magának s mint az orsz. mintarajziskolának, majd az orsz. iparművészeti iskolának szervezője s igazgatója, úttörője volt a hazai iparművészeti oktatás ügyének. Ezért helyénvalónak látja, hogy a társulat nem csak saját kegyeletes részvétének adja jelét, hanem feleleventse és méltó módon megörökítse az elhúnytnak emlékét, mely hosszas betegeskedése miatt történt visszavonulása következtében már-már elhomályosult.

(bútorok), Mócsay József (bútorok), Pillich János (edények), Petrasovics J. (bútor), Sovánka Imre (üvegdísztárgyak), Steiner Ármin és Ferenc(rézdíszmunkák), Scholtz Róbert (diszítő festészet), a Torontáli szőnyeggyár r. t., Vögerl G. Ágost (díszedények), Vukovics és Kaufmann.

A kiosztott kitüntetések pedig ekként oszlanak meg az egyes nemzetek között:

	Diplôme d'honneur	Arany érem	Ezüst érem	Diplôme de merité
Svédország	5	2	11	8
Dánia	—	1	1	—
Norvégia	1	1	—	1
Svájc	—	—	1	1
Független Német csoport	—	—	—	1
Franciaország, független csoport	1	—	3	2
Franciaország	5	4	2	7
Skócia	2	1	5	4
Belgium	7	3	9	17
Ausztria	6	13	20	24
Németalföld	6	10	7	17
Magyarország	6	8	14	18
Egyesült-Államok	3	3	2	3
Németország	11	22	27	?
Olaszország	12	10	14	12
Együtt	65	78	116	—

Összesen 259 kitüntetés, nem tekintve a Németország részére megszavazott diplôme de merite-ket, a melyeknek jegyzéke nincs nálam.

Azt hiszem, nem lesz érdektelen, ha összehasonlítást teszek a Magyarországot és a többi a kiállításon résztvevő államot ért kitüntetések között.

A legtöbb diplôme d'honneur-t Olaszország kapta számszerint 12-t, utána következik Németország 11, Németalföld 8, Belgium 7, Ausztria és Magyarország 6—6, Franciaország 5, Svédország 5, Amerika 3, Skótország 2, Norvégia és a független csoportok 1—1 kitüntetéssel.

A legtöbb aranyérmet Németország nyerte el, utána következik Ausztria 13, Németalföld 10, Magyarország 8 aranyéremmel.

Tehát a diplôme d'honneur-ök tekintetében az 5-dik az aranyérmek tekintetében pedig a 4-dik helyen vagyunk. Mögöttünk állanak mindkét kitüntetés dolgában Franciaország, Amerika, Belgium, Svédország, Dánia és Skócia.

A legtöbb ezüstérmet szintén Németország nyerte, utána Ausztria, majd Magyarország következik, vagyis a 3. helyen. Nálunknál kevesebb ezüstérmet kaptak: Olaszország, Svédország, Belgium, Németalföld stb.

A harmadik helyen állunk a diplôme de merite-k számát tekintve is. Csak Németország és Ausztria van előttünk, a többi nemzet mind utánunk következik, úgy, hogy ha az absolut sorrendjét veszszük annak, hogy hány kitüntetés esett minden államra együttvéve, úgy első helyen Németország áll, utána következik Ausztria 63, Olaszország 48, Magyarország 46 kitüntetéssel; a többi államok mind ezután következnek.

Nem lesz érdektelen, ha ehhez az absolut sorrendhez viszonyítjuk a mi relativ sorrendünket a kiállítók számát véve alapul. Olaszország 376, Németország 305, Anglia 156, Skócia 133, Ausztria 116, Németalföld 108, Belgium 83, Franciaország 64, végül Magyarország 60 kiállítóval szerepelnek a turini kiállításon.

Tehát sorban mi itt a 9-dik helyen vagyunk, miután 9 nemzetnek volt több kiállítója mint nekünk. Megjegyzendő, hogy Magyarország 8 osztályban egyáltalában részt sem vett, jelesül nem voltunk képviselve a falba erősített tárgyak csoportjában nem volt tapéta- és egyéb festett papirunk és a művészi kosárfonással, fegyverekkel, fűtőkészülékekkel, a bútorzat mozgatható diszítményeivel sem voltunk képviselve, nem voltak pénzeink, érmeink és nem mutattunk be tervezeteket nyilvános helyek diszítésére; szóval a többi államokhoz képest a mi kiállításunk eléggé hézagos volt.

Még csak annyit akarnék felhozni, hogy az a környezet, a melyben a magyar kiállítók kitüntetéseikhez képest helyet foglalnak, nemcsak szine-virága a modern művészetnek és iparművészetnek, hanem egyesíti mindazon neveket, a melyek világhírre tettek szert s dicsőséget szereznek hazájuknak. A diplôme d'honneur nyertesei közt e neveket olvassuk: Plumet, Wallander, Boberg Lerche, Charpentier, Lalique, Makintosh, Horta, Wolfers, Wagner Ottó, Dysselhof, Tiffany, Behrens, Berlepsch, Olbrich stb.

Aranyérmet ítéltünk oda oly művészeknek, a minők: Max Sachs, Brateau, Crespin, Cassiers, Khnopff, Lobmayr,

keztében 34 ezüst érmet s ezen felül 15.000 lirát adtunk vissza a kiállítási igazgatóságnak.

Hazánk az alábbi eredménynyel került ki a szavazásból:

Diplôme d'honneur-t kapott a vallás- és közoktatásügyi miniszterium, a kereskedelemügyi m. kir. miniszterium, a Magy. Iparművészeti Társulat, Horti Pál, Vaszary János és a Zsolnay-gyár.

Arany érmet kapott: Bálint Zoltán, Jámbor Lajos és Zala György együttesen, az Erzsébet-emléknek kiállított mintájáért, Faragó Ödön, Huber Oszkár (ékszerész-ötvös), Róth Miksa (üvegfestő s üvegmozaikkészítő), Rappaport Jakab (zománcoló), Wiegand Ede és Nagy Sándor.

Ezüst érmet: Athenaeum könyvkiadó r. t., Damkó József szobrász, Forreider és Schiller vasművesek, Gróh István, Hibján Samu, Kabay Dánielné (selyemszőnyegek), Kissling R. és fia (csillárok), Koválszky Sarolta (szövött szőnyegek), Kriesch Aladár, Mirkovszkyné Greguss Gizella (bársonymunkák), Petrides János (edények), Telcs Ede, Beck Ö. Fülöp és a pozsonyi szövőiskola (igazgató Wolf Zsigmond).

Diplôme de mérite-t kapott: a Beschorner-féle bronzöntőde, Fischhof Jenő (bőrdíszművek), Gottermayer Nándor (könyvtáblák), Horváth Endre (bútorok), Hazai műércöntőde, Jancsurák Gusztáv (rézdíszművek), Kovács György, Lukácsovics János (bútorok), Mahunka Imre

BERAKOTT MUNKÁVAL DÍSZÍTETT KAROSSZÉK.

ASHBEE, LONDON.

Torinói kiállítás.

nem azért adtuk ki, hogy mindenkit kielégítsünk, annak legerősebb bizonyítéka a szavazólapok, melyekből kitünik, hogy ez oklevél felett is ép úgy szavaztunk, mint a többi kitüntetés fölött, s hogy igen sok esetben leszavaztuk az ez irányban tett propoziciót azon indokolással, hogy az illető kiállító nem érdemli meg, jóllehet az illető jury-tag javaslatba hozta volt.

Megjegyzem, hogy a jury elvi határozata szerint nem vehettük figyelembe azokat a kiállítókat, akik csupán munkáiknak fényképeit, vagy egyéb reprodukcióit küldték a kiállításra; így pl. nálunk a Telcs-Tőry-féle Erzsébet-szobor tervei a kitüntetéseknél emiatt nem jöttek tekintetbe.

A további eljárásra vonatkozólag jelenthetem, hogy mindenekelőtt a jury a kiállítást a maga egészében tanulmányozta és csak ennek befejeztével szólította fel az egyes tagokat, hogy tegyék meg a javaslatukat az általuk képviselt osztályokra vonatkozólag, jegyzőkönyvi határozattá emelte azt a kölcsönös igéretünket, hogy a javaslatokat akként fogjuk megtenni, a mint azt őszinte meggyőződésünk a legjobb lelkiismeretünk sugalmazni fogja, minden melléktekintet félretételével. El nem mulaszthatom kiemelni itt, hogy e tekintetben az olasz jury-tagok jártak legelől, a kiknek pártatlan, lelkiismeretes s körültekintő, igazságos javaslatai mindnyájunkra nagy benyomást tettek.

A mikor pedig mindnyájan megtettük volt indítványainkat, a jury ismét a helyszinére ment és ott minden egyes propoziciót megvizsgált, az illető képviselő kalauzolása mellett feljegyezvén kiki magának ekként, hogy mire tartja érdemesnek a bemutatott tárgyat: 4-diplome d'honneur, 3-arany-, 2-ezüstérem és 1-diplôme de merite. Majd e hosszadalmas munkát befejezve, minden egyes propozició felett fejenként nyiltan szavaztunk. Az illető érdekelt jury-tag kérte a kitüntetést, mi pedig bemondtuk jegyzeteink alapján a számot, és e szavazáshoz képest kapta meg az illető a díjat vagy esett el attól. Összesen 353 javaslat fölött szavaztunk ekként.

E szavazásnak a végeredménye az volt, hogy mi első sorban tekintettel azon nagy érdemekre, a melyeket Anglia és az Angliában élő művészek a multban és jelenben a modern ipar létrejötte körül kifejtettek, egy külön egyetlen példányban kiadandó díszoklevelet szavaztunk meg az angol osztálynak azzal a hozzáadással, hogy e díszoklevél a Arts and Handicraft society-vel közlendő lesz, mint a mely egyesület e nagy művészi tradicióknak a leghivebb őre. Ezzel szemben Walter Crane kijelentette, hogy ő viszont honfitársai számára további kitüntetésekre nem tart igényt.

A pénzdíjakat, illetőleg az első, a legjobb villa tervezetére kitüzött 3000 franknyi díjat nem adtuk ki azért, mert ezt véleményünk szerint az osztrák villa építésze érdemelte volna meg, mivel azonban ő jury-tag létére versenyen kívül állott, ez összeget visszaadtuk a kiállítási bizottságnak.

Nem adtuk ki a 3. sz. 5000 franknyi pályadíjat, mivel nem találtunk megfelelő alkotást.

A 2. sz. 8000 lirás pályadíjat Olbrich nyerte el.

A legjobb luxus-szobára kitüzött 4000 lirából álló jutalmat a jury a Ceruti nápolyi művész által kiállított 3 szobának itélte oda.

A legmegfelelőbb egyszerű szobára kitűzött 3000 lirát Witterlik bécsi gyárosnak adtuk ki, egy diófából való ebédlőszobáért.

Maradt még a rendelkezésünkre bocsájtott 7500 lira. Ezt akként osztottuk szét, hogy kreáltunk három, egyenként 1500 frcnyi második dijat a másod legjobb művészi lakásberendezések és szobák számára és azoknak itéltük oda, a kik az előbbi dijakra történt szavazások alkalmával a legtöbb szavazatot nyerték.

Ezek voltak: Portois és Fix, Müller, Oppenheim, Schoenthaler és Fellinger bécsi cégek együttesen, a kik az osztrák villa földszintjét rendezték volt be. Hobé belga művész egy tölgyfából való ebédlőszobáért és Behrens német építész szintén egy szobáért. 1500 frcnyi második díjjal tüntettük ki Goebel németalföldi asztalos olcsó szobáját.

74 arany érem helyett 78 darabot osztottunk ki, mert megjegyzendő, hogy a szavazásnál az a körülmény, hogy a megszavazott érmek száma hogyan fog aránylani, a rendelkezésünkre álló számhoz, nem foglalkoztatott bennünket s az odaitélt érmek összegét csak a legvégén konstatáltuk.

Az aranyérmeknél tehát 4 darabbal léptük át a határt, míg ellenben a 150 ezüstérem közül 34-et megtakarítottunk; nem találtunk reá érdemes kiállítót. Ez is bizonyítja a lelkiismeretességet, a melylyel eljártunk és a melynek követ-

szetesen nem egyforma értékűek — elolvasta, az okvetlenül világosabban lát nem egy újabb művészeti jelenség kérdésében. Megesik, hogy a szerzők egynémelyike itt-ott elveti a sulykot és kijelentéseivel vagy következtetéseivel meglepi az olvasót; de ez csak kivétel; és az olyan könyvet, mint például Rüttenauernek „Maler Poeten“ könyvét, a melyben H. Thoma, A. Feuerbach, A. Böcklin, Klinger, Puvis de Chavannes és G. Moreau nyernek méltatást, mindenki megelégedéssel teszi le kezéből. Ilyen jó a W. Fred-nek a praeraphaelitákról szóló könyve is; és ajánlható még az említett Rüttenauer-nek „Simbolische Kunst“ kötete és egy másik: „Kunst u. Handwerk“ kötete is.

A „Modernes Kunstgewerbe“ kötet, a mely olvasóinkat közelebbről érdekli, szinte ilyen jobbfajta könyv. Egy egész sor érdekes thémát választott az író, és fejtegetéseiben szívesen követi őt az ember. Talán nem mindenkinek nyeri meg tetszését, a mit az „Interieur“-ről mond; de kétségtelen, hogy az, a mit mond, azt érdemes meghallgatni. Walter Crane-ről szintén a maga nyelvén szól hozzánk. A belső berendezés két angol mestéréről, C. R. Ashbee-ről és M. H. Baillie-Scott-ról a cikkek olvasása után valószinűleg alaposabban fog gondolkodni nem egy olvasó. H. Van de Veldevel kiválóképen foglalkozik. Ir aztán egy hosszabb fejezetet a német műiparról; egyet Franciaországról és Amerikáról, és ebben azoknak különböző művészi szelleméről és mestereiről. Befejezi végül könyvét két bécsi építészszel: O. Wagner és I. M. Olbrich méltatásával.

Cs. Gy.

NAGYSALLÓI TORNÁCOS PARASZTHÁZ.

PARASZTHÁZAK. A magy. mérnök- és építészegylet nagy munkában kiadja a vallás- és közoktatásügyi miniszterium támogatásával a magyarországi parasztházak tipikus alakjait. A parasztházak tanulmányozásával és felmérésével Csányi Károly és Kertész Róbert építőművészeket bízta meg. Csányi Károly eddig Nógrád- és Barsmegyében járt előzetes tanulmányok céljából. Fölvételeiből ez alkalommal egy érdekes nagy-sallói tornácos ház képét mutatjuk be. Ez a tornác — a parasztok magyarázata szerint — tűzvész alkalmával a beégés ellen nyujt biztosítékot, mert a tűznek az ajtón való behatolását megakadályozza.

HIVATALOS TUDÓSÍTÁSOK.

A TORINÓI KIÁLLÍTÁS KITÜNTETÉSEI felett az illetékes jury már döntött s nagy örömmel jelenthetjük, hogy Magyarországnak a nemzetközi tagokból összeállított biráló bizottság fényes bizonyítványt állított ki iparművészetének fejlettségéről s magas színvonaláról. A biráló bizottság működéséről *Radisics* Jenő, a ki a juryben a magyar osztályt képviselte, részletesen beszámolt a M. Iparművészeti Társulat választmányának október hó 6-án tartott ülésén. E rendkívül érdekes jelentésből közöljük a következő részt:

„Szeptember hó elsején alakult meg a jury, di Sambury gróf elnöklete alatt és az összes kiállítási bizottságok elnökeinek jelenlétében.

Jelen voltak az elnökön s az említett bizottsági elnökökön kívül: Besnard Albert festő Franciaország, Calandra Davide szobrász s Tesorone Giovanni, a nápolyi iparművészeti múzeum igazgatója Olaszország, Gross Károly szobrász és Hoffmann Albert építész Németország, Fierens Gevaert műkritikus Belgium, Crane Walter Anglia, Folker Erik a stockholmi múzeum őre Svédország, Saher E. a haarlemi iparművészeti múzeum igazgatója Németalföld, Milani, a milanoi iparművészeti iskola tanára Skócia, Toesca di Castellazzo a torinoi képzőművészeti társulat elnöke az Egyesült-Államok, Baumann J. műépítész Ausztria képviseletében s végül én.

A tisztikar választása megejtetvén, tiszteletbeli elnöke lett a jurynak Crane Walter, elnöke Besnard, jegyzője Fierens Gevaert és Hoffmann, előadója Tesorone, az alelnöki állással pedig engem tiszteltek meg.

Az első ülés természetszerűleg inkább formális jellegű volt, mégis kiemelendőnek tartom egyfelől azt a tényt, hogy az aostai herceg ő királyi Fensége, mint a kiállítás elnöke igen meleg hangú sürgönyben mentette ki távolmaradását és üdvözölt bennünket, hangsulyozván, hogy testtel-lélekkel köztünk van és a legnagyobb figyelemmel kiséri működésünket, másfelől az elnöklő di Sambury gróf megnyitó beszédét, a melyben részletezte, hogy milyen elveket óhajtana a kiállítás intézősége kifejezve látni a jury részéről, a dijjak kiosztásánál különösen; kiemelte, hogy e jurynek új csapáson kell haladnia s ezzel mintegy irányt szabnia a jövőre nézve.

Megkért, hogy tekintsünk el a jelen esetben sajátos, nemzeti érdekeinktől, vegyük e kiállítást úgy, mint megnyilatkozását a modern művészetnek és ne arra törekedjünk, hogy minden jurytag a maga kiállítói részére mentűl több kitüntetést csikarjon ki, hanem mindenek fölé emelkedve, csakis az ideális művészi tevékenységet és értéket jutalmazzuk és csupán oly tárgyaknak adjunk kitüntetéseket, a melyek koncepciót, formát és technikai kivitelt, illetőleg ezt a magas mértéket megütik.

Elhatároztuk, hogy a Diplôme d'honneur-t csakis azoknak a művészeknek fogjuk adni, a kik az iparművészet fejlesztésének egyetemességében tüntek ki, és a kik lehetőleg önmaguk is működnek az iparművészet terén, vagy azoknak, a kik több csoportban állítván ki, több aranyéremre tarthatnának igényt. Ezzel egyuttal elvileg arra az álláspontra helyezkedtünk, hogy egynél több érmet senki sem kaphat.

Ebből kifolyólag azt is elhatároztuk, hogy a művészt fogjuk a lehető legszélesebb mértékben kitüntetni, a teremtő eszmét az ő egyéni érvényesülésében érdemeihez képest három fokozatban: a díszoklevéllel, az arany- és az ezüstéremmel.

Beláttuk azonban, hogy ha ezt az elvet következetesen akarjuk keresztűl vinni s ha mi tisztán a művészi tevékenységet akarjuk megjutalmazni, akkor annak a művészi tevékenységgel párhuzamosan haladó másik nagy tevékenységnek, melyet egy iparos fejt ki azáltal, hogy a művész tervezetét megtestesíti, azt megeleveníti, terjeszti, kitüntetést adni egyáltalában nem volnánk képesek, holott ezt a tevékenységet mellőzni lehetetlen, mert hasonló ahhoz, melyet a mecenás fejt ki.

Felkértük tehát a kiállítás bizottságát, engedné meg nekünk, hogy még egy kitüntetést kreálhassunk: a Diplôme de Mérite-t azon érdemnek elismeréséül, a melyeket egyes gyárosok vagy műiparosok kifejtettek, midőn kiváló művészekkel szövetségre lépve, ezek eszméit kivitték és ekként hozzájárultak a modern művészet felvirágoztatásához.

Hangsulyozom, hogy nem egy rangban negyedik kitüntetést kértünk, hanem kértünk egy egészen külön kitüntetést a fennebb részletezett érdemek jutalmazására. Hogy mi a Diplôme de Merite-t

Jambor Lajos

Jánszky 1929.

37 l.

DIE SCHWEIZ
IM DEUTSCHEN GEISTESLEBEN

Herausgegeben von Professor Dr. Harry Maync, Bern

Illustrierte Reihe

Bisher erschienen:

Das Berner Münster. Von Dr. Raoul Nicolas. Mit 54 Abbildungen nebst 4 Grundrissen und 2 Aufrissen. Gebunden Fr. 6.—

Diese eingehende Beschreibung wird manchem, der glaubt, er kenne das Münster, Ueberraschungen bringen. (Der Bund, Bern)
Eine erschöpfende Monographie, die die ganze Bau- und Leidensgeschichte eines Gotteshauses vor uns aufrollt.
(Neue Schweizer Rundschau)

Die moderne Malerei der deutschen Schweiz. Von Wilhelm Schäfer. Mit 49 Abbildungen. Gebunden Fr. 6.—

Mit einer ungewöhnlichen Wärme berichtet Schäfer über die schweizerische Malerei der Böcklin, Welti, Burri, Hodler, Amiet u. a. (Archiv für Buchgewerbe)
Schäfer war wie kaum ein zweiter dazu berufen, das Thema zu meistern: steht er doch seit langem in einem innigen Verhältnis zur schweizerischen Malerei, für die er manchen Kampf ausgefochten hat. (Der Bund, Bern)

Die Schweizer Landschaft in der deutschen Malerei. Von Prof. Friedrich Leitschuh. Mit 65 Abbildungen. Gebunden Fr. 7.50

Jambor János

rozsnyói
scriptor XV. sz.

nem tudom, helyes
ideiés egy latin kó-
dex kolopontjából?

Rosenauer Jambor
Johannes alatt

lásd a további
adatokat.

Tóth István Br[illegible]

Felső galla

Jámbor Lajos szobrász

Lap: ÚJSÁG (Budapest)

1942 SZEP. 30.

Megjelent: .....

1

Közel 90.000 pengővel támogatja a főváros a képzőművészeket és az irókat

A főváros kulturális ügyosztályának *Némethy* Károly dr. tanácsnok elnöklésével tartott legutóbbi ülésén *Sztankay* István dr. tanácsjegyző bejelentette, hogy Szendy Károly polgármester a háborus viszonyok miatt nehéz helyzetbe került képzőművészeket és irókat ujabb támogatásban részesiti. Az erre a célra költségvetésileg előirányzott összegek ugyanis kimerültek és a tanácsjegyző előterjesztésére a szakbizottság a következő ujabb összegeket szavazta meg: 50.000 pengőt képzőművészeti vásárlásokra, 20.000 pengőt a Történelmi Muzeum fejlesztésére, illetve műtárgyak vásárlására, 15.000 pengőt a hazai irodalom támogatására, 8000 pengőt szakkönyvek vásárlására.

Emlékkő a Normafa helyén

A Svábhegyi Egyesület beadvánnyal fordult a polgármesterhez, járuljon hozzá, hogy az elpusztult Normafa helyére a mostani kis tábla helyett emlékkövet állitsanak. *Jámbor* Lajos szobrászművész már el is készitette az emlékmű terveit. A bizottság hozzájárult a tervek kiviteléhez.

r. ANDOR: Téli reggel. Pasztel.

Y. JENŐ: Bevonulás Kassára.

681. EDVI ILLÉS PANNI: Velencei utca.
682. KAPUSSY GYÖRGY: Virág. Tempera.
683. CLAUDER MARGIT: Fenyves. Tempera.
684. HENDE VINCE: A Nyugati főpostája.
685. HESSKY IVÁN: Ködös idő.
686. HENDE VINCE: Andrássy-út.
687. HENDE VINCE: Mussolini-tér.
688. HENDE VINCE: A kék Duna Újpest felé.
689. HESSKY IVÁN: Falusi temető.
690. nagyenyedi JENEY ZOLTÁN: Vihar után.
691. vitéz PATAKY FERENC: Aranyköd.
692. GY. TAKÁCH BÉLA: Csendélet.
693. nagyenyedi JENEY ZOLTÁN: Borulat a Balatonon.
694. DIÓSSY ANTAL: Dunai uszály.
695. HESSKY IVÁN: Haller-tér.
696. DIÓSSY ANTAL: Dunai strand.
697. DIÓSSY ANTAL: Reggel a Dunán.

AZ ORSZÁGOS IPARMŰVÉSZETI ISKOLA JUBILÁRIS ÜNNEPSÉGEI

A jubiláris ünnepségek legutolsójának tárgya Mátrai Lajos tanár volt, mint akinek tanári munkássága egyidejű az iskola működésével. Szeretettel emlékezett meg róla ez alkalommal a tanári kar, melynek mindegyik tagja utána került az intézetbe és az ifjúság, melynek köréből már egész sorát nevelte az ünnepelt tanár a talentumos és hasznavehető művészeknek és iparművészeknek.

Az ez alkalommal egybegyült közönség ugyancsak a múzeum kupolás csarnokában fogadta a jubiláló tanárt és művészt, és az ünnepi ének elhangzása után Fittler Kamill üdvözölte őt szívből eredő és szívhez szóló szavakkal, kiterjeszkedve a multra, arra az időre, amelyben Mátrai osztálya egyedül képviselte az intézetet, végigpillantva a fejlődés korán, mely idők mindinkább öregbítették az ünnepelt munkás férfiú érdemeit.

Fittler után a szobrásznövendékek nevében Kreipel Ottó, a többi intézeti növendék nevében Abos B. köszöntötték az ünnepeltet prózában, Lhotka István pedig lelkes költeményben. Úgy az ifjúság, mint a tanári kar ezenkívül ékes üdvözlő okiratokat és díszes emléktárgyakat nyújtottak át Mátrainak. *G. I.*

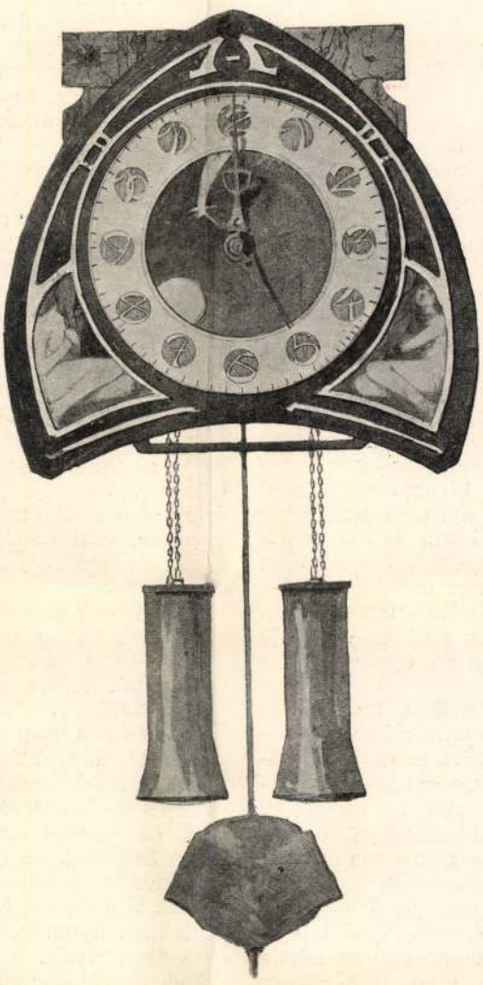

ÓRA.

AZ IPARMŰVÉSZETI ISKOLA JUBILÁRIS KIÁLLÍTÁSA.

TERVEZTE JÁMBOR LAJOS. TANÁR BENCZÚR BÉLA.

*

Ezen a helyen feljegyezzük még, hogy az iparművészeti iskola jubiláris kiállítása alkalmából az *Országos Iparegyesület* egy egyesületi ezüst és két bronz-érmet ajánlott föl az intézet tényleges, kiválóbb növendékeinek kitüntetésére; továbbá, hogy a *Magyar Iparművészeti Társulat* ugyanilyen célzattal egy ezüst és három bronz Trefort-plaquettet ajánlott föl, végül pedig hogy *Thék* Endre, mint az Országos Iparegyesület alelnöke egyszáz koronát adott az esti tanfolyam érdemesebb növendékei között való kiosztásra. A tanári testület, valamint a kitüntetéseket adományozók megbizottaiból alakult biráló bizottság a következőképen döntött a kitüntetések felett:

Az Orsz. Iparegyesület ezüstérmét *Bődy* Kálmán kisplasztikusnak, a bronzérmek egyikét *Nemes* György díszítő szobrásznak, a másodikat pedig *Pilló* Sándor díszítő festőnek; a M. Iparművészeti Társulat ezüst Trefort-plaquettjét *Jámbor* Lajos díszítő festőnek, a bronzpéldányokat pedig *Tálos* Gyula lakásberendező, *Mühlstein* I. ötvös és *Szémán* Gyula díszítő szobrásznak ítélte oda, míg a Thék-féle 100 koronás jutalmat négy 25—25 koronás részre osztva *Ruff* András fafaragónak, *Csida* János kárpitosnak, *Tóth* Lajos asztalosnak és *Pallós* Rezső bőrszobrásznak adományozta.

*

A hivatalos lap nov. 23. száma a következő kitüntetésekről ad hírt, melyek-

Magyar Iparművészet
1905.

AZ ORSZAGOS IPARMŰVÉSZETI ISKOLA JUBILÁRIS ÜNNEPSÉGEI.

Más helyen találja az olvasó annak a kiállításnak ismertetését és méltatását, melylyel ez a negyedszázadot megért kultur intézetünk a nyilvánosság elé lépett, visszapillantást engedve az alapítás gondjaira és nélkülözésére, számot adva jelen tevékenységéről, és bizalmat, hitet követelve jövő munkássága iránt.

Hogy az az erős munka, amely e kiállítást megelőzte, az ötlet, a szorgalom és ügyesség, mely a kiállított munkák nagy tömegében megnyilvánul, teljes elismerésre talált, annak bizonysága a napi sajtó és a hozzáértők nyilatkozatai. E helyen azon szűkebb körű, szinte családias jellegű ünnepélyekről emlékezünk meg, melyeket a tanári kar és a tanuló ifjúság rendezett, emlékezetessé kívánván tenni e napokat régi és most is működő tanárai, jelen és egykori tanítványai számára.

Október hó 23-án nyílott meg az iskolai kiállítás, mely alkalommal egybegyűltek az ipari és művészi világ kitünőségei, azoknak az intézeteknek és egyesületeknek fejei, melyek az intézettel, vagy az iparművészet ügyével összeköttetésben állanak, a resszortminiszter, az államtitkár és tanácsosaik.

Az a néhány szó, amelylyel az iskola igazgatója a szakminisztert fogadta, lapidáris tömörségben mondja el az iskola történetét, célját és jövő törekvéseit. Szerinte: „abból a szerény kis magból, melyet Trefort Ágoston egy negyedszázaddal előbb általános bizalmatlanság és kicsinylés közepette elvetett, egy terebélyes fa nőtt, mely bő táplálékot nyujt mindazoknak, akik a tisztes iparban művészetre is szomjúhoznak. — Az 1880-ban alapított egy szakosztályból, aránylag rövid idő folyamán hét szakosztály lett; az egy vezető tanárból huszonegy rendes és segédtanár; a kezdő hét tanulóból közel négyszáz, míg az egymástól távoleső és így az egymás közötti érintkezést meghiusító négy szegényes bérlakásból e szép palota.

Emellett — s ami még fontosabb — az iskola legbensőbb életében is megváltozott. Idejekorán levetette azokat a súlyos békókat, amelyek a mult század második felében a művészetet és az iparművészetet szabad mozgásában gátolták. Az oktatás a természetben, a magyar népies művészetben és a hazai ereklyékhez fordult. Először modern lett és iparkodik most modernségében magyarrá is lenni.“

A kiállításon végigkalauzolt miniszter úr és a kiállítás vendégei meggyőződhettek arról, hogy az iskola működésének új irányát jellemző szavak igazán komolyan vannak értve. A következő nap reggelén Trefort alapító miniszter sírjánál gyűlt egybe az ifjúság és a tanári kar, hogy szeretettel és hálával emlékezzék meg arról a nagy ideálistáról, akinek már nem adatott meg megérni kicsiny méretű, de nagy jelentőségű alapításainak virágzását. Nemkülönben megkoszorúzta az ifjúság Kelety Gusztávnak, az iskola első igazgatójának sírját is.

Október 27-én rendezte az intézeti ifjúság jubileumi ünnepségét az iparművészeti múzeum nagy csarnokában, kicsiny, de lelkes közönség előtt, akiknek soraiban ott voltak az intézet egykori tanárai, régi növendékek (egyik-másik már országos nevű művész), akik szeretettel sorakoztak ismét az iskola munkásai közé, kiállítván munkákat, hogy így is jelét adják a régi kötelékek erejének, melyeket nem pusztít el az élet s az idő.

Az ifjúsági énekkar nyitotta meg az ünnepélyt a Szózat eléneklésével s ugyancsak ez zárta be a Himnuszszal. Közbül a beszédek elsejét az iskola igazgatója mondotta, lelkes szavakban buzdítván az ifjúságot a kitartásra azoknak a példáknak nyomán, amelyet az iskola 25 éves élete nyújt.

Ugyanerről emlékezett meg más szavakkal az iparművészeti múzeum igazgatója Radisics Jenő is, aki mint a testvérintézet feje, a múzeum és iskola között létesült szervi és érzésbeli kapocsra mutatott rá.

Lhotka István növendék lendületes alkalmi ódája és Jámbor Lajos növendék beszéde emelkedtek ki az ünnepi programm számai közül, melyek közeit az ifjúsági énekkar magyar dalai töltötték ki, hozzájárulván a hallgatóság megilletődésig fokozódott hangulatának emeléséhez.

Jámbor Lajos

l.

Gyó Művészetről

364. l

XXXVII

Ostasiatische Malerei und

Jambor L.

Die Albertina, die Jahrzehnte hindurch für eine weitere Öffentlichkeit bloß ein Begriff, eine nur dem Namen nach bekannte Sammlung, aber nicht ein lebendiges, viel besuchtes Museum war, ist seit einigen Jahren (seit sie von Hofrat Dr. geleitet wird) aus ihrem Dornröschenschlaf aufgewacht. Ein zielbewußtes Ausstellungsprogramm, das sich nicht auf die Darbietung der großen eigenen Schätze beschränkt, [illegible] Ausstellungen, die Dürer, Goya, Goethe, Wilhelm Busch und zuletzt dem Mexikaner Orozco gewidmet waren. Gerade diese letzte Ausstellung bewies, wie sehr die Albertina sich der Verpflichtung bewußt ist, [illegible] Kunsterscheinungen hinzuweisen, wenn sie auch außerhalb des Ramens einer alten Graphiksammlung zu stehen scheinen. In dieser Linie liegt nun auch die große Ausstellung ostasiatischer Malerei und Graphik, die die Albertina gemeinsam mit dem Wiener Verein der Freunde asiatischer Kunst und Kultur veranstaltet, für den Frau Dr. Melanie Stiaßny und der Berliner Holzschnittfachmann Dr. Julius Kurth die wissenschaftliche Vorarbeit geleistet haben. Der Ausstellung kommt durch die Qualität des streng kritisch gesiebten Materials eine besondere Bedeutung zu, zum erstenmal sind in Wien in großer Zahl wirklich bedeutende Beispiele ostasiatischer Malerei zu sehen. Wien ist sehr arm an chinesischen Tuschmalereien; umso erfreulicher ist es, daß große auswärtige Sammler wie Eumorphopoulos (London), Praetorius (München), Bahr und del Drago (Newyork) Leihgaben geschickt haben. Vielleicht hat diese Vorführung ernster ostasiatischer Malerei die günstige Wirkung, daß die Wiener Sammler, nicht mehr irregeführt durch Bazarkitsch, ihr Interesse der ostasiatischen Tuschmalerei zuwenden, wobei allerdings einer Erwerbung guter Arbeiten heute nicht nur die schon sehr hohen Preise, sondern auch die Tendenz der Japaner, alle wichtigen Werke nach Möglichkeit für ihr Land zu retten, im Wege stehen.

Heus Görg Cek

44. Anker (1922)

1/4 [illegible]

ungen

Roman Wachtel:
Mädchen

Aus der Reihe der Künstler, die sich diesmal auch mit Landschaften einstellen, müssen einige aber noch besonders hervorgehoben werden. Zunächst ein neuer Mann: Roman Wachtel, dessen an Richter geschulte Landschaften ein außerordentlich fein entwickeltes Farbengefühl verraten, der aber vorläufig in seinen großflächigen von geheimnisvollen Spannungen erfüllten Kreideporträts mehr Eigenes zu geben scheint. Neben ihm Karl Gunsam, ein Schüler Dobrowskys, der die Art seines Lehrers mit eigenem Erleben zu durchsetzen vermag, und schließlich Theodor Fried, in dessen außergewöhnlichen Landschaften eine Verbindung von Rhythmus und Ausdrucksornament, kubischer Form und Farbe geglückt ist.

Der Graphikschau ist eine Kollektivausstellung von Werken Georg Ehrlichs angegliedert. Ehrlich, früher nur Maler und Graphiker, arbeitet seit einigen Jahren auch als Plastiker und hat nun eine eigentümliche Scheidung vollzogen: Die Farbe (Oel und Aquarell) findet im allgemeinen nur Anwendung bei der Landschaft, sie ist vor allem Stimmungsfaktor; Plastik und Zeichnung dienen der Figuralkomposi-

Jámbor Lajos

Tájkitöltés egy templomban.

Repr

Magyar Iparművészet

1904. 78. l.

12

Pest-Budát,s pest-budai r

/Ismeretler

Pest határtérképe a körülötte fekvő
gekkel 1820-ból.Szinezett kőnyomat.
bungen von Pesth zum Lager im Jahre
felirattal.
Szfv.Muz.kat./1910/II.25.

Plan von der königlichen ungarisch
stadt Pesth.-Dorffinger "Wegweiser
1827."-Helyszinrajz.625x500 m/m./Je
lent:"Gedruckt bei J.Schmid in Pest
széle le van vágva!!/
Szfv.Muz.Lanfr.Gy.158.

Buda ,s Pesth szabad királyi városo
környékeiknek PLANUMA"Pesten kiadá
Ferdinand"."Gedruckt bey Ferdinand
1836."Nyolszázöles mérték,200 öl e

Jámbor Lajos

festette ki 1912-ben
a pécsi st. Ágoston-
ról nevezett budai
külvárosi plébánia
templomot.

Szőts Géza 91.1.

Jámbor Lajos.

festő

Mit. Nagyvárad 1884

aug. 1.

Lásd

Révai XXI. 468. l.

Jámbor Lajos

festő

1901 – 1905

Címtár 1930. 84. l.

1911.

unius 10-én.

előterében, hol cziprusok is disz-
oltárt, a melyen áldozati tűz
és a melynek két lépcsőfokán egy
kezei , a ki arczraborult és a
kon, a melynek égboltja felhőzött,
elzése alól jobbra: Hermann Rüdi-

3.5:87 cm.-- Lelt.sz.4063 .-- Ér-
ajándéka 1907 április 30-án (787-
vette az 1909 november 24-iki
0 február 25-iki 656 (351-910) eln.
1912 március 21-en

n. 436-911
19-910-6
lelt.6413.

34

Zsimbor Lajos
festő

Tükör előtt, olaj.

Nemzeti Szalon
1917. május.
tav. tárl.

1942 ber.

ŐSZI TÁRLAT

Jámbor Lajos

93 Otthon olajf. 3500.—

Nemzeti Szalon

1918 máj.

Szerv. kiáll.

Honvéd gyalogság:

E kép a különféle hon
tünteti fel, a kik az orsza
szűz Mária képével disz
egy ágyú is van velök.
melyek körül három ka

Olajfestés, vászon
Az 1848-dik

1896. IV. 23-án az ezrede
1896. XII. 31-én érkezet

Jambor Lajos

Térkitöltési egy
templomban, pályamű
Repr.
Építőmisk 1903/4

Jambor Lajos

Tanulmányfej tisztelet után

Repr.

Értimisk 1903/4.

m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterto

1616 szám.

BUDAPEST 936 JUN. 5 15 N 5 K

Műemlékek orz. Bizottsága tek.

Elnöks.

Bpest IX.

Rákos ~~Ráday~~ u 10

Hivatalból.
Közszolgálati ügyben.
Díj átalányozva

Jambor Lajos

300 k. államsegély

Értesítő 1903/4

32. l.

Jambor Lajos

Diözitő festészetben
II. díj

Értimuk 1903/4. 30 l.

Modern n

népá

Jaúbor Lajós

Alakrajz természet után

repr.

~~[illegible]~~ Értimisk

1904/5.

Jambor Lajos

Plakátterv, repr.

Értimisk 1905/6.

Jaumbor Lajos

festő

Iparművészeti Társulattól

ernst Trefort-plakett.

Értesítő

1905/6. 15. l.

Jámbor Lajos

200 K a nagyváradi
ker. és ipar kamarákot

Kétimusk 1904/5
17. l.

Jámbor Lajos

festő

képesítő oklevél

Érkezett 1905/6

20. l.

222-231

LELE

premontrei rendház

Jámbor Sajos

díszítő festő

végbiz. jeles eredm.

Értimisk 1905/6.

20. l.

Jambor Lajos

Schauschek Árpád
tanától 100 k

Érzimisk 1905/6.

16. l.

400 k államsegély

u. o. 17. l

Jainbor Sajós

300 k államsegély

Értimisk 1904/5. 16 l.

Jambor Lajos

200 k. államsegély

Építmények 1902/3. 58. l.

Apáthy István dr. III. 238.

Jámbor Lajos

a nagyváradi kereskedelmi és ipar-
kamarától 200 K.

Értesítő 1905/6.
17. l.

LXXXI.

ARAS

templom

Jámbor Sajós

festő

Steindl-cék 800 kás

utaz-iai öszköndiya.

Értimisk

1906/7. II. l.

567.
691.
702.

CSIKI

Y.K.

Jámbor Lajos

keresk. min.-től 1200 k
külföldi öszköndíj
Értimisk 1908/9.
14. l.

Budapest.

Az előtérben balra BVDA
nek csoportot, a háttérben pe
quartiere di S:A:E: di Bavier
lélhető. Felirata alól job
jobbra alól: L´ACCAMPA-
MENTO DEL
GENTI DEL
LETTORE P
TO A DI 1
GIVGNO
fölül: 7.

Rm., mér. a rl. 2

198-91-24

MDK

Jámbor Lajos

Képzőművészet 1932. 55.sz. 224.l.

MDK

Jámbor Lajos

Kitüntetése:
1902.Torino, arany-érem.

Cikk: A magyar iparművészek törzskönyve.

Magyar Iparművészet, 1903. 153.l.

MDK

Jámbor Lajos

Térkitöltés egy templomban, repr.

Magyar Iparmüvészet 1904. 78.l.

névvel találkozunk, mint Doby, Hirémi, Koppay, Korompay, Markó, Horovitz, Michalek, Munkácsy, Than stb. Sőt iparművészetünk Bécsbe vezető szálairól is felvilágosítást nyerhetünk Hevesi könyvében, így pl. találóan látjuk jellemezve, hogy a herendi Fischer és Zsolnay hatása mennyiben mutatkozik a bécsi keramikában.

Egy érdekes részről kell még szólnunk, arról t. i. a hol Hevesi a Biedermayerstílusról nyújt elemzést. Sok tekintetben hasznát vehetjük jellemzésének a régi pesti polgári bútorokra vonatkoztatva is, mert Pesten is megtörtént a katonás merevségű empire-nak polgárias irányban való tovább fejlődése. Steindl királyutcai asztalos műhelyéből nem egy olyan eredeti bútordarab került ki, mely az iparművészeti muzeumban is helyet foglalhatna s épp olyan jellegzetes sajátságokat mutatnak, mint a minőket Hevesi a bécsi bútorokról feljegyez.

A MAGYAR IPARMŰVÉSZEK TÖRZSKÖNYVE.

Az Iparművészeti Társulat kiállításainak kitüntetettjei: ~~*Hibján*~~ Samu tanár, 1900. párisi kiállításon ~~ezüst-érmet~~. 1900-ban a karácsonyi kiállításon zománcművekért elismerő oklevelet. Budapest, 1896-ban műzománcolásért milleniumi nagy érmet. 1893-ban zománcozásnak a fejlettség magas fokán való műveléseért 100 forintos I. díjat. 1902. Torino, ezüst-érem. — ~~*Hirschler*~~ Mór, 1900-ban a párisi kiállítási ezüst-érmet. — *Hollóházi* majolika- és kőedénygyár. 1900, Páris, elism. okl. — ~~*Horti Pál*~~, 1898-ban az iparművészeti tervezés terén kifejtett sikeres tevékenységeért 200 koronás díjat. 1899. évi iparművészeti aranyérmet azért a sokoldalú és kiváló tevékenységért, amit a nevezett úgyis mint tervező művész, úgyis mint az iparművészettel gyakorlatilag foglalkozó egyén kifejtett s így a modern magyar iparművészet fellendülése érdekében jelentékenyen közreműködött. 1900. Páris, három arany-érem, egy ezüst-érem és egy elismerő oklevél. London, a „Studio" internationalis kiállításán ezüst érem. 1902. Torino, diplôme d'honneur. — ~~*Horváth Endre*~~ asztalos, 1901. Torino, diplôme de mérite. 1900-ban a párisi kiállításon ezüst-érmet. — ~~*Huber*~~-Tarján Oszkár ékszerész-ötvös, 1902. Torino, arany-érem. 1901. zománc. ékszerekért állami érmet. — *Istvánffy* Istvánné, Törökbecse. 1900, Páris, bronz-érem. — *Izabella nőegyesület*, Pozsony, 1898-ban 200 koronás díjat, mert előkelő ízléssel karolja föl a népies formákat s ez által a házi-iparszerűen előállított hímzéseinek művészi becset ad, s e téren állandó haladást tanusít. — özv. *Jakab* Aladárné, 1893. női kézimunkáért III. díjat. — *Jámbor* Lajos, 1902. Torino, arany-érem. — *Jancsurák* Gusztáv, 1898-ban kifogástalan jó munkáért 50 koronás díjat. 1900. Páris, ezüst-érem. Rézdíszművekért, 1902. Torino, diplôme de mérite. — *Jaiser* Gyula, 1888-ban bőrmetszésért elismerő oklevelet; 1889-ben 200 forintos díjat. — *Jungfer* Gyula, 1892-ben a tömör vas-kovácsolásban elért művészi eredményért elismerő oklevelet. 1900. párisi kiállításon arany-érmet. — *Jung* Alajos aranyozó, Budapest, 1896-ban jó munkáért elism. oklevelet. — *Kabay* Dánielné, 1900. Páris, bronz-érem. 1902. torinoi kiállításon selyemszőnyegért ezüst-érmet. — *Kalser* Mari, 1896-ban jó munkáért közreműködési érmet. — *Kántor* Tamás műasztalos, 1900-iki párisi kiállításon ezüst-érmet. — *Keszli* Ferenc műasztalos, Zalaegerszeg, 1900-iki párisi kiállításon ezüst-érmet. — *Kissling* Rudolf és fia, 1900. Páris, arany-érem. 1902. Torino, ezüst-érmet. — *Knöpfmacher* Gizella, 1896-ban, jó munkáért közreműködési érmet. — *Konderth* Mária, műhímző, Budapest, 1896-ban iparművészeti haladásért és jó ízlésért milleniumi nagy érmet. — *Kondor* Lajos műlakatos, Sümeg, 1896-ban jó munkáért elismerő oklevelet. — *Komáry* Erzsébet, 1894-ben bőrmetszésért 50 forintos III. díjat. — *Kossuch* János, 1900. Páris, ezüst-érem. — *Kosztka* János, Stomfa, 1900. Páris, elism. okl. — *Kovács* György béléspapirért, 1902. Torino, diplôme de mérite. — *Koválszky* Sarolta, Német-Elemér. 1899-ben művészi szövésért elism. oklevelet. 1899-ben művészies házi-iparszerűen űzött szövészetért társulati elism. okl. 1900. Páris, ezüst-érem. Szövött szőnyegekért, 1902. Torino, ezüst-érmet. — *Kozilek* József és fia, 1900. Páris, ezüst-érem. — *König* Izidor, 1899-ben asztalos-munkáért 200 koronás díjat. — *Kramer* Henrik, 1900. Páris, ezüst-érem. — *Krausz* Károly és József, 1900. Páris, bronz-érem. — *Krejesovitz*, Budapest, 1900-ban a párisi kiáll. elismerő oklevelet. — *Kriegler* Dávid, 1900. Páris, ezüst-érem. — *Kriesch* Aladár festőművész, 1900, Páris, bronz-érem. 1902. Torino, ezüst-érmet. — *Kulcsár* és társa, 1900-ban ötvös és rézművekért elism. oklev. — *Langer* Ignácz, szobrász, 1900-ban a párisi kiállít. ezüst-érmet. — *Latzkó* testvérek, 1900. Páris, elism. okl. — *Láng* Nina, Szerb-Elemér, 1900. Páris, bronz-érem. — *Lengyel* Lőrincz, műasztalos, Szeged. 1900-iki párisi kiállításon arany-érmet. — *Link* Fülöp István, 1888-ban sodronyos zománcért elismerő oklevelet. 1891-ben sodrony-zománczió ötvösműért 50 frtos II. díjat. 1900. Páris, ezüst-érem. *Linhart* Vilmos. 1892-ben művészi előállítású legyezőért 50 frtos II. díjat. — *Loránfi* Antal,

1891. ezüst-asztaldíszért 100 frtos I. díjat. — *Lukácsovits* János, asztalos, Budapest, 1896. iparművészeti haladásért és kitünő munkáért millennáris nagy érmet. 1900-ban a párisi kiállításon ezüst-érmet. 1901-ban a torinoi kiállításon diplôme de mérite. — *Ludwig* és *Stetka*, 1900. Páris, ezüst-érem. — *Magyar keramiai gyár* r.-t., 1900. Páris, ezüst-érem. — *Mahunka* Imre, műasztalos, Budapest, 1900. a párisi kiállításon arany-érmet. 1902. Torino, diplôme de mérite. — *Markup* Béla, 1900. Páris, bronz-érem. — *Marks* Gizella, Német-Elemér, 1899-ben szövött munkáért 100 korona jutalomdíjat. — *Marton* Alajos, Budapest, 1896-ban közreműködési érmet. — *Mészáros* Gyula, asztalos, Budapest, 1896-ban jó munkáért közreműködési érmet. — *Mirkovszkyné* Greguss Gizella, festőművésznő, 1900-ban bársonymüvekért 200 koronás díjat. Bársonymunkákért 1902-ben a torinói kiállításon ezüst-érmet. — *Mitschka* József, Modor, 1900-ben a párisi kiállít. elism. okl. — *Mlinek* Adolf, cizeleur, Budapest, 1896-ban jó cizeleurmunkáért kiállítási érmet. 1900-ban elismerő oklevelet. — *Mohács*, Budapest, 1900-ban a párisi kiállításon ezüst-érmet. — *Mocsay* József, asztalos, 1902-ben a torinoi kiáll. diplôme de mérite. — *Nadler* Róbert, 1900-ban a párisi kiáll. ezüst-érmet. — *Nagy* Gábor, 1900-ban a párisi kiállításon bronz-érmet. — *Nagy* József asztalos, Budapes, 1896-ban jó és szép munkáért kiállítási-érmet. — *Nagy* Lázár, 1900-ban a párisi kiáll. ezüst-érmet. — *Nagy* Sándor festőművész, 1900. Páris, bronz-érem. 1900-ban 200 koronás díjat. 1902. Torino, arany-érem. — *Nagy* Zsigmond, B.-Ujfalu, 1900. Páris, elism. okl. — *Nándori* J. Budapest, 1900-ban a párisi kiállításon ezüst-érmet. — *Nikolits* Szeréna, Dobráts-Apáti, 1900. Páris, bronz-érem. — *Oskó* Lajos, 1900-ban Páris, elism. okl. — *Paczka* Anna, Budapest, 1896-ban hímzésért és hű festésért milleniumi nagy érmet. — *Papp* Károly, Budapest, 1900-ban a párisi elism. oklevelet. — *Papp* Gábor, Budapest, 1900-ban a párisi kiállításon arany-érmet. — *Pauly* Erik, festőművész, 1900. Páris, elismerő oklevél. — *Pecher* Vilmos szobrász, Budapest, 1896-ban jó munkáért elismerő oklevelet. — *Petrassovits* J. asztalos, 1902. Torino, diplôme de mérite. — *Petrides* János, agyag edényekért 1902. Torino, ezüst-érmet. — *Pfeiffer* József, 1900. bronz-érem. — *Pick* Ede, 1900. Páris, elism. okl. — *Pillich* János, agyag edényekért, 1902. Torino, diplôme de mérite. — *Polgár* Alajos, 1898-ban kifogástalan jó munkáért 200 koronás díjat. 1900. párisi kiállításon ezüst-érmet. — *Pozsonyi szövőiskola*, 1898-ban 100 koronás díjat smyrnai és perzsa módon csomózott szőnyegeinek jeles készítéseért. — *Radócz* János, asztalos, Budapest, 1896-ban jó munkáért elismerő oklevelet. — *Rapoport* és társai. 1899-ben a karácsonyi kiállításon zománcolásért elismerő oklevelet. 1900. Páris, elismerő oklevelet. — *Rapoport* Jakab, zománcoló. 1902-ben, Torino, arany-érem. — *Reichard* József, könyvkötősegéd, Budapest, 1896-ban sikeres működésért közreműködési érmet. — *Reisz és Porjesz* műasztalosok, Békés-Csaba. 1900-iki párisi kiállításon ezüst-érmet. — *Réthy* L. Budapest, 1900-ban a párisi kiáll. ezüst-érmet. — *Riha* Ferencz, szobrász, 1900. Páris, elismerő-okl. — *Rippl-Rónai* József, festőművész, 1900-ban Páris, ezüst-érem. — *Roger* Adolf. 1900. Páris, bronz-érem. — *Roósz* Magdolna, 1900. Páris, bronz-érem. — *Rost* Ottó, Budapest, 1900. Páris, arany-érem. — *Róth* Jakab, 1900-ban a párisi kiállításon elism. oklevelet. 1900-ban a párisi kiállításon bronz-érmet. — *Róth* Miksa, Budapest, 1898-ban az üvegmozaik meghonosításáért és az opalescens üvegnek ablakképekre művészi színvonalon álló alkalmazásáért iparművészeti arany-érmet. 1900-iki párisi kiállításon üvegfestésért ezüst-érmet. 1902-ben a torinoi kiállításon arany-érmet. — *Rubin* A. és fiai, 1900. Páris, elismerő oklevelet. — *Rupprich* Károly, Budapest 1900-ban a párisi kiállításon arany-érmet.

(Folytatjuk.)

HIVATALOS TUDÓSÍTÁSOK.

CÍMEK ALATTI CÍMEREK KIÁLLÍTÁSA AZ IPARMŰVÉSZETI MÚZEUMBAN. Címer alatt, a mi az élő heraldikában valóságos fegyver volt (arma, armes, Wappen), lassankint megszoktunk egy olyan ábrázolást érteni, mely a tulajdonjog kifejezésére vagy csak diszítő szerepre alkalmas állandó családi jelvény, rendesen fejedelemtől adva vagy jóváhagyva. A címerek kompozícióí nemcsak egyszerű „mesteralakok"-ból, azaz geometrikus díszekből állanak, hanem legtöbbször természetből vett, mesterséges és képzeleti képeket is foglalnak magukban. Az ábrázolás azonban többnyire heraldikailag stilizálva történik, azaz a lényeges jegyek vannak csak visszaadva, a jellemző vonások vannak csak szembetűnően feltüntetve. — Mindez azért, mert egyrészt a címerkép eredeti rendeltetése, hogy messziről kivehető legyen (a helyesen stilizált képek feltünőbbek s így rendeltetésüknek inkább megfelelnek, mint a naturalisztikusan abrázoltak), másrészt pedig maga a címer is ornamentum s így a benne foglalt képeknek is ornamentáltaknak kell lenniök.

A címereknek dekoratív rendeltetéssel való használata már a legrégibb időkben szokásos volt, így a köpenyen, zekén, lótakarón stb. A címeres pajzsnak képe

MDK

Jámbor Lajos

Magy.Képzőművészek Egyesülete gyülése. Műcs. 1900, 19.sz. 265 l.

MDK

Jámbor Lajos 2o korona

Cs: Az iparmüv.isk. jub. kiáll. ... Épitő Ipar, 49.sz. 19o5. dec. 3. 4o5 l.

MDK

Jámbor Lajos

Iparmüvészeti Iskola pályázatai. Magy. Iparmüvészet. 19o4. 61 l. képekkel

MDK

Jámbor Lajos V.é. diszitőfestő Trefort-plakettjét kapta

Cs: Az iparműv. isk. jub. kiáll. ... Épitő Ipar, 49.sz. 1905. dec. 3 4 l.

MDK

Jámbor Lajos

Harctéri élmények, repr.

Magyarság képes mell. 1928. dec. 8. 16.l.

MD K

Jámbor Lajos,

az alakrajzolási szakosztály jeles növendéke. Gróh István szakosztályának is növendéke. /Ékitményes rajz/. Egyika azoknak ki jól megértette mesterét.

Hamvay Ödön: Az ipariskola jubileuma. (művészeti)
Müvész Ipar. 1905.nov. 15. I.évf. 3.sz.36.1.

Jámbor Lajos MDK

Engedjétek hozzám a kisdedeket, olf.

Műcsarnok 1923 tavaszi tárlat

MDK

Jámbor Lajos

Harctéri hirek

A téli kiállitás. Müvészet 1916. 49.1.

Jámbor Lajos,festőm. MDK

659. Mosónö. J.1.j. Olf.

Árverési Közlöny.1929.ápr. 3.rk.32. 3c.1.

MDK

Jámbor Lajos

Bartók I.: Magyar női karrierek Amerikában. Uj Magyarság 1938. szept. 4. 9-10.l.

Jámbor Lajos MDK

Bánat, olf.

Műcsarnok 1919. Hadviselt művészek kiáll.

Jámbor Lajos MDK

Fürdés után, olf.

Műcsarnok 1919. Hadviselt művészek kiáll.

Jámbor Lajos

Szabadban, olf.

Műcsarnok 1919. Hadviselt művészek kiáll.

JÁMBOR LAJOS

TKM 481. 17.0.

Bp. XI. ker.

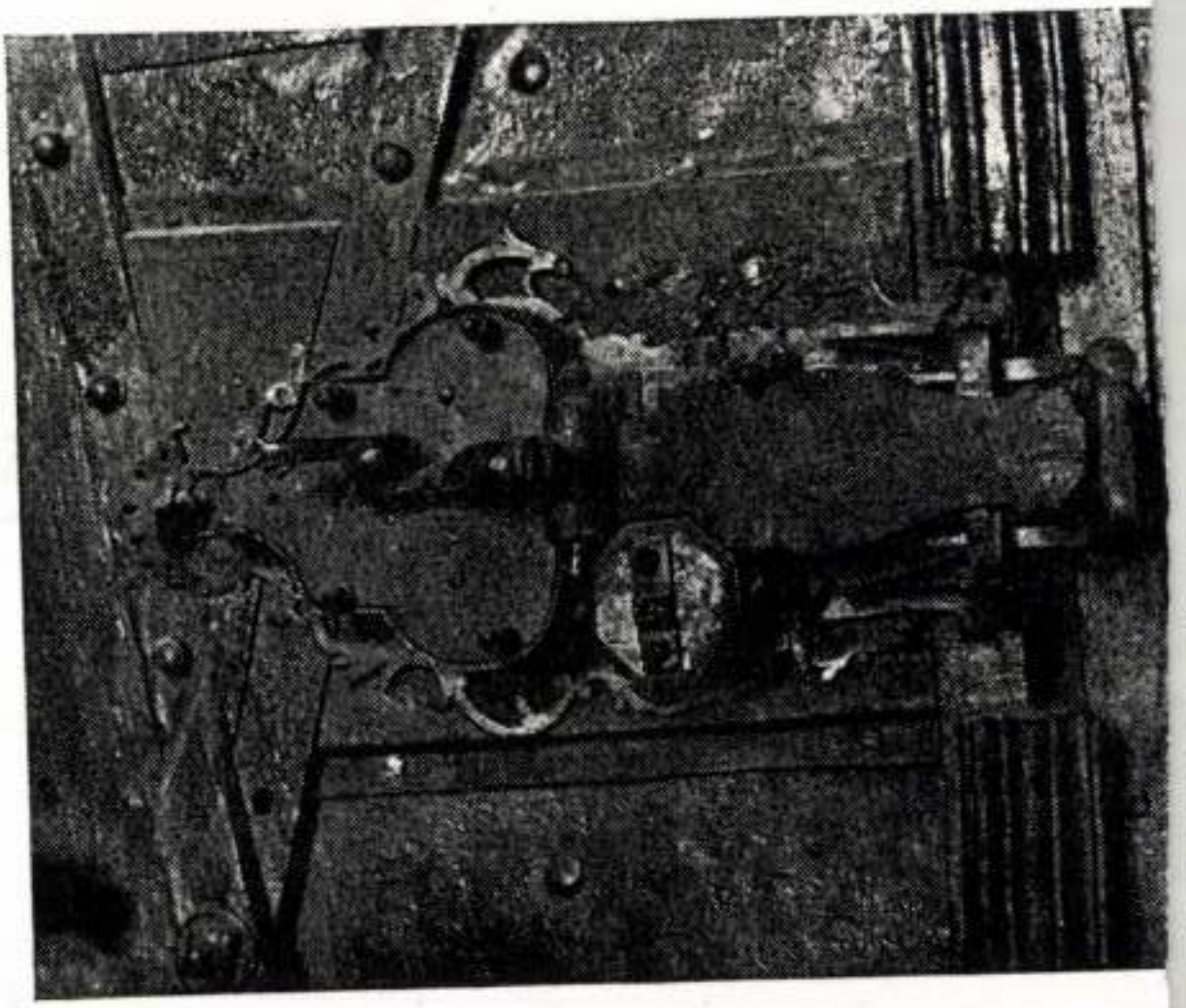

3. Eger. Megyei levéltár. Fazola Henrik: Aj
barokk helyiség vasajtaján

homlokzati félköríves vakrács képezik Fazola
legtökéletesebb alkotásait. Ezek a barokk vasrá
tés terén világviszonylatban is kiváló alkot
számítottak még abban az időben is, amikor
juk nevét nem ismerték. Szmrecsányi Miklós

Jámbor Lajos MDK

Bocsáss meg, olf.

Mücsarnok 192o. tavaszi kiállitás

Jámbor Lajos

MDK

Okos tanácsok, olf.

Mücsarnok 1918-19 téli kiállitás

MDK

Jámbor Lajos

Magyar Iparmüvészet 1923. 72.1.

A művész nagy érdeme, hogy művészi alkotások fokára emelte a paraszt agyagedényeket, melyeket a magyar vidék termel, a nélkül, hogy azok elvesztették volna jellemüket vagy megváltoztatták volna egyszerü és primitiv tehnikájukat.

Hibján Samu, zománcoló mester, Budapest.

Ezüst érem, szótöbbséggel.

Hibján a magyar iparművészeti iskolán a zománc-tehnika tanára. Kitünő tehnikus a művészet ezen ágában, Huber mestere és tanára Hortinak, ki az általa kiállított ékszerek jó részéhez szolgáltatta a terveket.

Nem csoda tehát, ha ezen ékszerek tehnikai befejezettségben fölülmulják Huberéit; de minthogy nem csupán a kezelés mesteri volta vezette a jury itéletét: érthető, hogy a nagyobb kitüntetés a tanítványnak jutott, ámbár e kitüntetés nem kis része a mesterre hárul vissza.

Kabay Dánielné, szövőműhely, Budapest.

Ezüst érem, szavazatokkal arany éremre.

Ezen hölgy a magyar osztály nagybecsü selyemszőnyegeinek érdemes készitője.

Maga a Vigand-féle szoba szőnyege, mely Horti gazdag rajza után készült, nagy tudásnak s a művészet szeretetteljes gondozásának bizonyitéka és például szolgálhat ezen szak embereinek, hogy egy műalkotás tehnikai áttétele az interpretáció magaslatára is emelkedhetik és nem kell a mehanikus kézi ügyesség szerény határai közt maradnia.

Kiessling Rudolf, világító testek gyára Budapest.

Ezüst érem, szavazatokkal arany éremre.

Kitünő gyáros és iparos; szerencsés értelmezője és ügyes megvalósitója a terveknek, melyeket kiváló művészek szolgáltatnak neki. Példaként felemlítjük a többi kiállított mű között Horti és Kőrösi lámpáit.

Kowalszky Sarolta, szövőműhely, Német-Elemér.

Ezüst érem, igen nagy szótöbbséggel.

Kowalszky úrnő Vaszary szőnyegterveinek megvalósitója; rendkivül ügyes munkás s ezen művész rajzainak soha nem tévedő visszaadója.

Frida Hansen tehnikáján lelkesülve, sikerült neki valódi művésznővé válnia, nem kevésbbé, mint De Rudder úrnőnek Belgiumban.

Kriesch Aladár, festő, Budapest.

Ezüst érem, igen nagy szótöbbséggel.

Ezen művész tervezte, rajzban és színben, azt a pompás falszőnyeget, mely Wiegand szobájában volt kiterítve. Figyelemre méltó dekorativ munka ez is, teljesen modern és telítve nemzeti szellemmel. Kiváltképpen kiemelendő az erővel teljes szegély.

A mű kivitele a pozsonyi szövőiskolának köszönhető.

Mirkovszky Greguss Gizella, tervező művésznő, Budapest.

Ezüst érem, szótöbbséggel.

Nagyon ügyes rajzoló; s különféle szöveteknek — peluche bársony stb. — diszitője az égetés tehnikájával.

Magyarország e hölgynek, ki naturalista fölfogásával különösen a növényformákat tanulmányozta alaposan, köszönheti, hogy a pirográfia, mely többnyire csak női időtöltésként szerepel, önönmagát túlszárnyalta, és a magyar osztályban egy méltó és kedves művészeti ágként jelentkezett.

Petridesz János, tanár, Ungvár.

Ezüst érem, szótöbbséggel.

Ezen művész mint keramikus mutatkozott be.

Vázái, mondhatni a karlsruhei Läuger befolyását mutatják; hatásuk nagy, bár eszközeik egyszerűek; máz alatti festés, famotivumok, túlnyomó részben jelentéktelen tehnika; de mindamellett ezen egyszerű és olcsó művek egy alkalmazkodó, könnyed, gyakorlatias és merész művész szellemét árulták el.

Telcs Ede, szobrász, Budapest.

Ezüst érem, szavazatokkal arany éremre.

Nagyhirű szobrászról van szó, ki a tiszta művészeten, azaz a valódi és tulajdonképpeni szobrászaton kivül néha szobadísznek alkalmas, kis bronz és terrakotta alakokat is készit. Valóban, ezekben a parányi méretekben is elárulja a nagyszabásu művész sajátos értékét. De ezeken a kis alakokon kívül nehány bronz vázát vagy amforát is kiállított, diszitve figurális kompozíciókkal, melyek mindamellett dekorativok és nyilván mutatják, hogy mily tapsra érdemes az ő törekvése és példája.

ELISMERŐ OKLEVÉL.

Magyarországnál sem soroljuk fel mindazokat, kik elismerő oklevéllel tüntettettek ki. Voltak közöttük kitünő iparosok, bútorkészitők, ércművesek, keramikusok, könyvkötők stb. Nem hiányzottak az iskolák bő és dicséretes termékei sem, főleg a budapesti Iparművészeti iskoláéi.

Ezen iparosok munkáiban, nem választva külön a művészi érzéstől, első sorban a *tehnika* tünt ki, melyre a jury, a többször említett okoknál fogva, nem terjesztette ki különösen birálatát, és a melynek érdemei — bármennyire összefüggnek is a művészettel — alapos tanulmányt és részletes birálatot ezen összefoglaló áttekintésben nem nyerhettek.

kritikával megválogatott művek fényes illusztrációival, magában foglalja a legjobbat, a mit a világ iparművészete termel, s megismerteti a világgal Magyarország termelésének legjavát.

A jury nyomatékosan hangsúlyozza a művészeti kultura ilyetén terjesztő eszközeinek hasznos voltát, különösen ha azokat inkább eszményi célok, mint kereskedelmi érdekek lelkesítik.

Nagy Sándor, festőművész, Veszprém.

Aranyérem, szótöbbséggel.

Némi megszorítással ugyanazt lehetne mondani erről a művészről, mint a mit már Vaszaryról mondtunk. Érdeme, hogy a díszítő művészettel is, még pedig jól, foglalkozik, noha a képző művészetnek művelője.

Egy a torontáli gyárban készült falszőnyege magyar viseletben ábrázolt alakokkal, mutatja dicséretes és szerencsés irányát és művészi képességeit.

Rappaport és Társa, zománcműves, Budapest.

Aranyérem, egyhangulag.

Technikus művész, a ki a nagy zománcolt ércmunkákat teljesen dekorativ, széles és egyéni módon kezeli és nem köti magát más hagyományhoz, mint a régi keleti tarkafoltos porcellánvázákhoz, melyeket most életre és uj alakba hitt.

Rappaportról ismételhető, a zománctehnika szabta határokon belül az, a mi Bigot-ról mondatott. Formái egyszerűek és egyéniek, mert a színek dekorativ uralma alatt állanak. Jól megfontolt és jól megérdemelt kitüntetés ez, mely egy annyira ügyes és eredeti művésznek jutott.

Roth Miksa, üveg- és mozaik-műterem, Budapest.

Aranyérem, szótöbbséggel.

Magyarország legnagyobb üvegablak- és mozaik gyára. Roth művész és iparos egy személyben s nagyon gyakran művei dekorativ kompoziciójának teremtője.

Tanulmányozta az üvegezés és a mozaik régi és modern mestereit, de néhány pont kivételével, melyben egyezik előzőivel az ornamentális művészet kettős ágában, teljesen sajátos művészi és tehnikai tulajdonságokat mutat. Azonkivül gyakran fölkelti hazája hagyományos művészi szellemét.

Tárlata teljesnek volt mondható.

A nagy monumentális mozaiktól a kis dekorativ pannellig, a terjedelmes színes üvegablaktól a lámpaernyőig, használati célra és tehnikára nézve különböző példányok gazdag sorát mutatta be.

Segítségül hija a márványt, a majolikát, a cementet; alkalmazza a cementezett és szögezett mozaikot; helyet ad a keleties és a modern tipusnak; s munkatársakul választja országa legjobb művészeit.

A neki adott kitüntetés is azok közé tartozik, melyek kiváló megelégedéssel itéltettek oda.

Vigand Ede, épitész, Budapest.

Aranyérem nagy szótöbbséggel.

Nagyon fiatal művész, különös ügyes bútortervező. Két szobát állított ki; az egyik parasztszoba, melyet csak úgy lehet igazán értékelni, ha behatolunk a magyar művészet benső, majdnem szociális szellemébe; a másik teljesen úri és modern.

Ezen szoba bútoraiban a művésznek az a — gyakran jól sikerült — törekvése nyilvánul, hogy a szerkezet logikai követelményeit a konstruktiv vonallal kösse egybe: a mi egyike a modern művészet élő problémáinak. A bútorok tónusa itt-ott tán túlságos élénk, de jellemzően lokális. Bútorkészítőknek elég hasznos az ő bútorterv-albuma.

EZÜST ÉREM.

Athenaeum, könyvkiadó-társaság, Budapest.

Ezüst érem, szótöbbséggel.

Könyvkiadó cég, mely számos nagyértékü kiadványával sok érdemet szerzett a művészet körül. Publikációinak tökéletessége és eleganciája kedvéért fölhasználja a legjobb módszereket, melyekkel ma a grafikus művészet általában és a könyvillusztráció különösen rendelkeznek.

Beck Ö. Fülöp, szobrász, Budapest.

Ezüst érem.

Mindig számottevő dolog, ha egy művész, ki a képzőművészettel foglalkozik, azt az ipari díszítésre is alkalmazni törekszik, mint azt Beck kis ezüst munkái és főképpen épp oly szerény, mint kedves óntött ezüst vázája mutatták.

Damkó József, szobrász, Budapest.

Ezüst érem, szavazatokkal arany éremre.

Jóhirü szobrász, ki különösen a nemzeti és a paraszt tipust müveli. Munkái műfaja határos ugyan a képzőművészettel, de azok méreteik és tehnikai eszközeik (terracotta és bronz) folytán előkelő lakásberendezések alkalmas díszeként is szerepelhetnek.

Forreider és Schiller, vasmunkák gyára Budapest.

Ezüst érem, egyhangulag.

Forreider néhány kovácsolt vasmunkát és vert réz-vázát állított ki. Trébelt díszei egyszerü ízlést, méltóságos vonalakat mutatnak s a fény és árny játékát egyesítik a kezelés nagy tökélyével.

Groh István, az Iparművészeti Iskola tanára, Budapest.

Ezüst érem, egyhangulag.

lom két kiváló organumának, a *Magyar Iparművészet* és a *Mintalapok* című folyóiratnak rendelkezésére.

Ugyancsak nagyon jelentékeny összeget folyósítottak az említett miniszteriumok az Iparművészeti Társulat részére, hogy a Turini kiállításon a magyar tárlat létesítését és méltó szervezését lehetővé tegyék.

Az állam ennyi gondoskodásának példája a jóakaratú polgárokkal szemben, a kik egyetértőleg munkálkodtak a művészet fokozásán, az élet szükségleteinek terén megérdemli, hogy kiemeltessék a jury által s egyhangúlag a legfőbb díjjal koszorúztassék.

Magyar Iparművészeti Társulat, Budapest.

Díszoklevél, egyhangúlag.

Az imént említett Társaságról van szó. mely több mint 1500 tagból áll, köztük művészek, iparosok, kézművesek, munkások és műbarátok.

Ez az egyesület magában foglalja mind az ifju energiákat, a legdolgosabb akaratokat, a díszítés szépségeiből kisugárzó világosság befogadására legalkalmasabb elemeket.

Az egyéni erők összhangzó szövetségének köszönhető a turini magyar tárlat szervezése, melynél számos művész és iparos tag közreműködött, minden anyagi kárpotlás nélkül, a közös mű sikere érdekében.

Ismét egy oly példa ez, mely megérdemli, hogy a biráló-bizottság fölhívja, rá és pedig ünnepélyes módon, a világ bámulatát.

Vaszary János, festő, Budapest.

Díszoklevél, igen nagy szótöbbséggel.

Nagyhírű művész, a ki nem tartja méltóságán alulinak, hogy az alkalmazott művészettel is foglalkozik.

A magyar osztályban neve alatt kiállított két szőnyeg, melyek az őket kitüntető emelkedett művészi felfogás révén az osztály legnagyobb ékességei voltak, megmutatta, hogy mily fokig éljen a díszítő művészet híres művészek közreműködésével. Másrészt számbaveendő, hogy Vaszary az oly jól képviselt torontáli szőnyeggyár művészeti irányának egyik bátor irányítója.

Zsolnay Vilmos, agyagedénygyár, Pécs.

Díszoklevél szótöbbséggel.

A legnagyobb keramiai gyár Magyarországon. Tehnikai kiválóságokban gazdag termékei, tán ép e gazdagság következtében, nagyon is szinesek és nagyon is ragyogók. De ez részben megvan a nemzeti szellemben és részben megfelel a környezet jellegének, melynek diszítésére szolgálnak; bizonyára nem tömegben, zsufolva, mint a turini kiállításon, hanem itt-ott, elszigetelten, mint egy-egy élénk és vidám accentus gazdag bútorok, változatos szinű szövetek és fénylő ércmunkák között.

Ha számba vesszük ennek a gyárnak korábbi — még nem is nagyon régi — termékeit, s a haladást, melyet azok az 1900-as párisi kiállításon mutattak s főleg az utolsó két évnek még csodálatosan nagyobb haladását; s ha a vöröses *eozin*, a kék *labrador* és a zöld fémfényű edények között szemügyre vesszük a szelid visszfényű szürke grès-ket és a szerény tengerzöld mázu, bámulatosan mintázott floreális fayenceokat — elég okunk van annak megállapítására, hogy az öreg munkás Zsolnaynak (kinek szülővárosa ezekben a napokban állít szép szobrot) gyára nemcsak a termékenységnek, hanem a rohamos, őszinte és biztos haladásnak is élő forrása.

Bálint Zoltán, épitész, Jámbor Lajos épitész, Zala György, szobrász, Budapest.

Díszoklevél, szótöbbséggel.

Azon az alapon, hogy az emlékmű a nyilvános tér díszítésének legfőbb és teljesen modern eleme, ez a pályaterv, melyet eredetileg aranyéremre ajánlottak, élénk víta után a legnagyobb kitüntetést kapta, művészi koncepciójának hatalmas volta, mozgalmassága és nemessége alapján. (A jelentésnek utóbbi kiállítokra vonatkozó része, hiteles értesülésünk szerint, téves, mert az emlékmű tervezői nem a díszoklevelet, hanem az aranyérmet kapták. *A Szerk.)*

ARANY ÉREM.

Faragó Ödön, állami felső ipariskola tanára, Budapest.

Aranyérem, egyhangúlag.

Faragó az E szoba szerzője, mely a kitüntetett nevét viseli. Változatosságban és ércveretekben gazdag butorok, előkelő és pompázó vonalakkal. Jellemző nemzeti és modern összhatás. Sokoldalú és termékeny iniciativájú művész, a mint a tárlat számos, nevét hordó darabja mutatja.

Huber Oszkár, aranyműves, Budapest.

Aranyérem, szótöbbséggel.

Ötvös-művész; munkáinak tervezője s egyuttal készítője is.

Ékszerei valóban jellemzők Magyarországra; azonban, ámbár a hagyomány által követelt típust követik, vonalukkal és színükkel (megjegyzendő, hogy túlnyomó részt polichróm zománccal dolgozik) a modern tendenciák felé tartanak s azokhoz kecsesen alkalmazkodnak.

Ügyesebb tervező művész, mint a minő zománctehnikus; mindamellett megérdemelte, hogy a kiállítók egy kiválasztott kategóriájába soroltassék.

Magyar Iparművészet, Budapest.

Aranyérem, igen nagy szótöbbséggel.

Az a folyóirat, melyet már említettünk, mint az Iparművészeti Társulat hivatalos közlönyét.

Ezen folyóirat egy művészeti s egyuttal gyakorlati közlöny mintájának tekinthető. Kiadva a legnagyobb eleganciával, ékítve éles

odavetett állításaival sérti az érdemes és szakmabeli nagy tudásukat beigazolt derék üvegművészeinket, a kik nemcsak hazánkban, hanem a legilletékesebb birálóbizottságok véleménye alapján külföldön elismerést és dicsőséget szereztek iparművészetünknek. Utalunk első sorban Róth Miksa jeles iparművészünknek immár évtizedes működésére és milleniumi, az 1900. évi párisi, az 1902. évi torinói kiállításon, s a M. Iparművészeti Társulat számos kiállításán elért fényes sikereire, továbbá Kratzmann, Forgó, Waltherr, stb. e téren való munkálkodására, mely mellett a Technologiai Lapok üvegművésze, a ki, mint értesülünk, csak a *f. év május havában kezdett* az üvegfestés tehnikájával foglalkozni, számba nem jöhet. Egyébként fölöslegesnek tartjuk, hogy a teljes tájékozatlanságról tanuskodó cikkecske egyes pontjaival foglalkozzunk, mert tudjuk, hogy a Magyar Iparművészet olvasói kellően mérlegelni tudják az olajfestékes üvegfestmények művészi becsét, s tudják, hogy az antik üveg nem szorul arra, hogy Zilzer fölfedezze, azt nálunk jó régen és jó sokan ismerik és használják.

EREDETI MAGYAR SZINES LITOGRAFIÁK. A Műcsarnok téli tárlatán megjelentek, mint első fecskék, az első magyar szines litografia-vállalat első lapjai, melyeket dr. *Lázár* Béla szerkesztésében a Könyves Kálmán r.-t. ad ki. A magyar közönség remélhetőleg észre fogja venni e lapok művészi értékét, melyek fölötte állanak minden gépies reprodukciónak, kifejezvén az alkotó művész lelkét, közvetlen szavakkal. Egy-egy művészi egyéniség nyilatkozik itt meg, még pedig egyenesen és minden közvetítő nélkül. Nem mesterember gépies másolatán át. Nem gépek gyárias visszaadása által készűlnek e lapok. A művész a lelkében élő képzeleti képet egyenesen kőre rajzolja. Ott látjuk izgalmának, lelkesedésének, tudásának, keze reszketésének nyomait, bizonytalan avagy erőteljes vonásokkal kifejezve. A mit érzett, gondolt, látott, mind ott van, kőre rajzolva, szinekben kivive, a maga ízlése szerint, a maga színérzéke szerint. Egyedűl, direkte itt jelennek meg ezek a képzeleti képek. Ezért eredeti lapok, nem más céllal festett képek reprodukciói. A művész mindjárt a litografiai reprodukció tehnikájára gondolva alkotta őket. Széles, dekorativ határokra számított, mert hiszen ezek első sorban *szobadíszek*. A szó igazi értelmében diszítik is a szobát. Márk, Vaszary, Rippl, Ujváry, Glatz, Fényes, Helbing, Kann, Olgyai Viktor készítették a most kiállított képeket, de készül a Ferenczié, Kernstocké, Kalmár Elzáé s kedvvel dolgoznak mások is, ha úgy látják, hogy a közönség megértette, megszerette őket és felakasztja szobájába. Az egyes lapok ára 10—12 korona közt váltakozik. Külföldön hasonló szép lapok ára 20—30 márka. De a Könyves Kálmán, ha áldozattal is, megszeretné honosítani ezt az új művészeti ágat, s ezért szabta ilyen olcsóra. *Avant la lettre* lapok — gyüjtők számára — 50 korona.

AZ 1902. ÉVI TORINOI KIÁLLÍTÁS igazgatósága most küldte szét a kiállítás biráló bizottságának jelentését, a melyben részletesen indokolja az egyes kiállítóknak adott kitüntetéseket. Minket főleg a magyar osztályra vonatkozó rész érdekel, a melyet a következőkben ismertetünk:

a) DÍSZOKLEVÉL.

~~Horti Pál,~~ építész, Budapest.

Díszoklevél, egyhangulag.

Horti Pál, azonfelül, hogy egyike Magyarországon az új dekorativ irány legbuzgóbb előmozdítóinak, még egy Proteusszerűen sokoldalu művész is. Rajztanár, agyagművész, zománcműves; ő készítette elő és vezette a magyar kiállítás installációját, az iparosoknak teljes szobatervekkel s egyes butorok, agyagedények, mozaikok, ötvösmunkák, zománcok, függönyök, falszőnyegek, lámpák, üvegablakok, kovácsolt vas és trébelt rézmunkák stb. stb. rajzaival szolgált. A mihez hozzá kell tennünk, hogy ezek a művek a magyar osztály tárlatának legkiválóbbjai közzé számíthatók.

A neki adott kitüntetés azok közé tartozik, melyeknek nagy és széleskörü jelentőségük van.

Kereskedelmi miniszterium.

Díszoklevél, egyhangulag.

Vallás- és közoktatásügyi miniszterium.

Díszoklevél, egyhangulag.

A két említett miniszterium minden a közhatalom rendelkezésére álló eszközzel oda hat, hogy bátorítsa és méltó módon kifejlessze Magyarország új iparművészeti irányzatát. Nemcsak azzal gyakorolják jotékony hatásukat, hogy a Magyar Iparművészeti Társulat működését elősegítik, hogy az Iparművészeti Iskolát és az ipari szakiskolákat anyagilag és szellemileg támogatják, hanem jelentékeny összeget adnak a magyar művészeti mozga-

Magyar Iparművészet
1903. (a Torinói kiáll.)
297. l.

Jámbor Lajos MDK

Offenziva a front mögött, olf.

Műcsarnok 1916. tavaszi tárlat

MDK

Jámbor Lajos

Ebédkiosztás

Szokolay B.: A mücsarnok tárlata. Erdélyi Hirek 1921. nov. 21. 3.l.

A Rózsahegyi-Ház
intézőbizottságának felhivása a magyar közönséghez

Művészjubileumra talán még sohasem készült akkora szeretettel a magyar közönség, mint *Rózsahegyi* Kálmán Nemzeti Szinházi tagságának huszonötödik évfordulójára. A társadalomnak minden rétege részt kiván venni ebből az ünnepségből s a *Szinházi Élet* szerkesztőségében elhelyezett permanens bizottsághoz, amely a mozgalom élére állt, napról-napra érkeznek a közönség áldozatkészségéről tanuskodó levelek. E közhangulat hatása alatt a bizottság most a következő felhivást tette közzé:

Mi lelkes hivei a magyar szinművészetnek, szeretnénk

RÓZSAHEGYI KÁLMÁN

Nemzeti Szinházi tagságának 25-ik évfordulóját ugy reá, mint az egész magyar közönségre nézve felejthetetlen módon megünnepelni. Azt gondoltuk, hogy egy kis házat épitünk neki, a legmagyarabb szinésznek, mintegy dokumentálva ezzel azt, hogy a művészetnek, aki egy negyedszázadon át hintette el közöttünk lelke pazar kincsét, nemcsak babért nyujtunk át, hanem hajlékot is tudunk adni neki öreg napjaira. Ennek a háznak a köveit a magyar társadalom minden rétegének a szeretetéből és áldozatkészségéből kivánjuk összehordani és ehhez csak annyit kérünk azoktól, akiknek *Rózsahegyi Kálmán* valaha csak egy derüs pillanatot szerzett: járuljanak hozzá egy-egy téglával, és akkor állani fog e kis ház, ugy Rózsahegyi Kálmán művészetének megbecsülésére, mint az egész lelkes magyar közönség dicsőségére:

Rákosi Jenő
diszelnök

Beőthy László, Herczeg Ferenc, Heltai Jenő, Hegedüs Gyula, Gál Gyula
elnökök.

Incze Sándor, dr. Márton Miksa, dr. Molnár Dezső
alelnökök.

Bartos Gyula, Bálint Lajos, dr. Bárdos Arthur, Barabás Lóránt, dr. Boross László, Bródy István, Békeffy László, Bruchsteiner Rezső, Csathó Kálmán dr., Csajthay Ferenc, Csortos Gyula, Drasche Lázár Alfréd, Emőd Tamás, Erényi Nándor, Egyed Zoltán, Fenyő Miksa, Farkas Imre, Fehér Gyula, Faludy Jenő, Falus Elek, Feleky Géza, Faragó Jenő, Fodor Oszkár, Földi Mihály, Gábor József, Góth Sándor, Garamszeghy Sándor, Gabányi László, Gellért Lajos, dr. Gregersen Endre, Harsányi Zsolt, dr. Heden Lajos, Horváth Jenő, Harsányi Kálmán, Hajdu Marczell dr., Herczeg Jenő, ifj. Hegedüs Sándor, Joób Dániel, Iványi Grünwald Béla, Kemény Simon, Kiss Ferenc, Kálnoki Izor, Kóbor Tamás, Krudy Gyula, Karinthy Frigyes, Kozma Lajos, Lázár Ödön, Lányi Dezső, Lukács Gyula, Lázár Miklós, Lengyel Menyhért, Móricz Zsigmond, Martos Ferenc, Magyar Miklós, Molnár Jenő, Marton Sándor, Nádas Sándor, Nagy Endre, Nádai Béla, Nagy Adorján, Odry Árpád, Pásztor Árpád, Petheő Attila, Palágyi Lajos, Porzsolt Kálmán, Pakots József, Pázmán Ferenc, Pünkösdi Andor, Rátkai Márton, Relle Pál, Roboz Imre, Róna József, Ripl Rónai József, Ráskai Ferenc, Szirmai Albert, Kisfaludy Stróbl Zsigmond, dr. Sebestyén Károly, Sebestyén Géza, Somlay Arthur, Salamon Béla, Szabolcs Ernő, Szép Ernő, dr. Szabolcsi Lajos, Szerémi Zoltán, Székelyhidy Ferenc, Szenes Béla, Szende Ferenc, Salusinszky Imre, Telcs Ede, dr. Tóth László, Törzs Jenő, Tolnai Ákos, Tarján Vilmos, Uray Tivadar, Vitéz Miklós, Vészi József, Vágó Béla, ifj. Wlasics Gyula br. Zilahy Lajos.

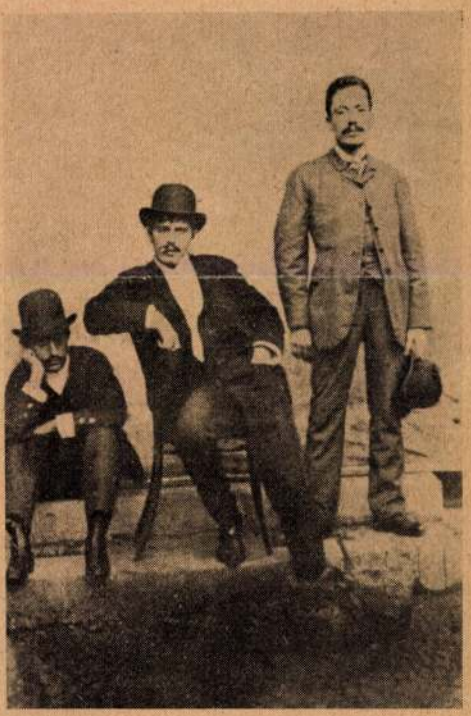

1883-ben történt, hogy Bródy Sándor frakkban beköszöntött kineses Kolozsvár városába, mint ő hitte, csak egy farsangi éjszakára. Mire ott maradt két évig. Erdély most kegyeletesen emlékszik meg Bródy Sándorról. Kolozsvár ujitotta föl a Tanitónőt parádés előadásban, — a Marosvásárhelyi Szinház játssza a Lyon Leát. — Nagyváradon még e hét folyamán játsszák el a Dadát.

A Bródy-emlékünnepek ötlete Hatvany Lajosé, ki az elhunyt kiváló iróval testvéri jóbarátságban élt. Az előadásokat Hatvany Lajosnak Bródyt méltató konferánsza nyitja meg. Az előadót eddig mindenütt nagy óvációban részesitették, Bródy felujitott szinművei pedig zsufolt házakat vonzanak. Legközelebb Temesvár és Arad, majd Kassa és Pozsony is Bródy-emlékünnepekre készülnek. A Tanitónőt különben Janovics igazgató legközelebbi vendégszereplése alkalmából Bukarestben is fogja játszani.

Képünk a fiatal, ideális Bródy Sándort kolozsvári tartózkodásának kalandos idejében ábrázolja.

Kétszáz értékes képet loptak el egy magyar festőtől, amikor Amerikában partraszállt –

mégis karriért csinált és gazdag ember lett belőle

Talán három évvel ezelőtt a magyar festőgárda egyik tagja összepakolta a müteremben már százszámra összegyült képeit, megváltotta a hajójegyét és elindult uj életet kezdeni Amerikába.

Jámbor Lajos nemcsak hogy tehetséges festő volt, hanem jámbor fiu is. Amikor hosszu viszontagságos ut után megpillantotta a Washington-szobrot, azt vette észre, hogy amig az uj életről álmodozott, amelyet a szabad hazában akart elkezdeni, a drága és értékes festményeket bizony *elloptak mellőle.* Megérkezett Amerikába, mint ahogy rendes bohémhez illik, egyetlen cent nélkül a zsebében.

Amerikában elkezdett dolgozni. Festett portrékat, festett plakátokat, cimtáblákat, festett szenátort és hentesnét, mig végre észrevették és néhány küzdelmes hónap után már nem festett csak milliomosnét és azokat, akiket akart...

Igy van és igy volt ez mindig, hogy akit elkap a szerencse kereke, azt felviszi a legmagasabbra is, mert hiszen csak az első száz dollárost nehéz megkeresni még Amerikában is, a többi jön azután magától.

Meg is jött

a Metropolitan Operaház meghivó levele, amely Jámbor Lajost a világ legnagyobb operaházának scenikai vezetésével

óhajtotta megbizni. A megbizást természetesen el is fogadta és azóta nemcsak *Jámbor* Lajos él tehetségéhez méltóan, hanem derüt és békét hozott Pesten élő felesége számára is, aki boldogan mutogatta nekünk a leveleket, amelyeket a férjétől kapott, és amelyben jólétről és boldogságról ir.

Már két háza van Jámbornak New-Yorkban. De lesz több is.

10 wagon buza.

Még kimondani is sok. tiz vagón buza. Pedig ez az Ujságirók Kórház és Szanatórium Egyesülete tárgysorsjátékának első nyereménye. Megvan már a sorsjáték 10 attrakciója is, akár csak az Engem szeressnek.

1. A főnyeremény percről percre nagyobb lesz. A tiz vagón buza már 40 millióval ér többet, mint mikor lekötötték.

2. A Szinházi Élet kirakatában látható lesz a tiz vagón buza életnagyságu kicsinyitésben...

3. Forgalomba kerülnek az autogram-sorsjegyek.

4. Minden sorsjegy nyer.

5. Ismert irók, müvészek irják alá a sorsjegyeket. Veszíteni nem lehet tehát. Ha netán kihuzzák, lesz autó, ha nem huzzák ki, lesz autogram...

6. Csekélység a második dij: teljes lakásberendezés!

7. Intim Pista bálján külön sorsjegy-sátor lesz.

8. Az apróbb nyeremények nyugodtan lehetnek főnyeremények.

9. Nem lesz külön József, Teréz, Lipót szám, mint a telefonközpontban.

10. Huzás január 16. Itt nincs elhalasztás.

JÁMBOR LAJOS
newyorki mütermében

jury által bemutatott jegyzéket az abból kihagyott kiváló művészek egy-egy érdemes alkotásával kiegészíteni, hogy így a kiküldendő anyag méltóképpen képviselje a magyar művészetet a párisi kiállításon, annyival is inkább, mert a jury utasítása az volt, hogy az *utolsó tíz év művészi alkotásainak színe-javát* válassza ki a kiállítás számára.

A jelenvoltak rövid vita után *Ferenczy* Károly jury-elnök jelentését tudomásul vették, a kormánybiztosság emez eljárását a művészek autonom jogain ejtett sérelemnek jelentették ki és elhatározták, hogy erről a kormánybiztosságot hivatalos átiratban értesíteni is fogják.

A gyülés második tárgya az a sérelem volt, melyet a művészeken a kormánynak a Tavaszi Kiállításon tett vásárlásai ejtettek, melyek alkalmával a *művészi vélemény teljesen mellőztetett.*

Ezt a sérelmet *Tahi* Antal és *Knopp* Imre terjesztették elő, s elmondották, hogy a mostani tavaszi műtárlaton megjelent a kultuszminiszterium művészeti előadója és a saját ízlése szerint kiválasztván néhány képet, ezeket a kormány által megvásároltaknak jelentette ki. Ez az eljárás, — amelyet eddig csak a Nemzeti Szalon tárlataiból eszközölt vásárlásoknál alkalmaztak, — amennyiben rendszerré válnék, arra a tűrhetetlen állapotra vezetne, mely a művészeket teljesen a kormány gyámkodása alá juttatná és őket egyes emberek egyéni ízlésének teljesen kiszolgáltatná.

A jelenvoltak nagy megütközéssel vették tudomásul az előterjesztést és elhatározták, hogy többtagu küldöttség útján memorandumot terjesztenek a miniszter elé, amelyben sérelmüket előadva, arra kérik őt, hogy az állami művásárlást a jövőben *ne csak egy ember ízlésére bízza,* hanem amennyiben, az Országos Képzőművészeti Tanácsot mai szervezetében maga is életképtelennek tartja, a *tanács reformálása iránt,* — melyet már oly sokszor helyezett kilátásba! — *sürgősen intézkedni szíveskedjék.*

Végül az egyesület *Stróbl* Alajosnak és iskolája növendékeinek, továbbá az Iparművészeti Iskola növendékeinek, valamint az egyetemi ifjúságnak köszönetet szavazott azért a buzgó és önfeláldozó fáradozásért, amelyet a Munkácsy-gyászpompa rendezése körül kifejtettek.

Ezzel az ülés véget ért.

Ajvazovszky Konstantinovics Iván.

1817—1900.

A „Műcsarnok" utolsóelőtti számában röviden már megemlékeztünk *Ajvazovszkij* Konstantinovics Ivánnak, az orosz festők Nesztorának a haláláról. Akkor, a mi nagy gyászunk, mely bennünket Munkácsy Mihály halálával ért, gátolt meg abban, hogy a kiváló orosz mesterre, aki nekünk is jó ismerősünk volt, bővebben kitérjünk, most azonban fájdalmas kötelességünknek tartjuk visszatérni a tengernek erre a nagy poétájára, aki ezrekre menő műveivel egyike volt a külföldön is az orosz művészet legkimagaslóbb apostolainak, kinek magafestette arcképe immár több, mint húsz év óta ott van a firenzei Palazzo degli Ufficiben, ahova az orosz művészek közül kivüle eddig csak *Kiprenszkij*-nek sikerült bejutni.

Az agg művész élete minden tekintetben példája volt a legteljesebb harmoniának. Testileg lelkileg egészségesen és boldogan futotta be fényes művészi pályáját, melynek ragyogása messze hazája határain túl is ösmertté tette a nevét.

A sors különös kegyeltje lehetett, mert az átlagosnál jóval hosszabb s boldogságban eltöltött életétől könnyen, minden szenvedés nélkül hajózott át az örök álom országába.

Karosszékben ülve, ujságolvasás közben érte utól a halál. Pár nappal előbb tért vissza Pétervárról feodoziai kastélyába. Még halála napján teljesen friss egészségben körülkocsizta a birtokát s estére vendégeket várt. Helyettük azonban hivatlan vendége akadt, — a halál...

Ajvazovszkij (Gajvazovszkij) Konstantinovics Iván Feodoziában 1817 julius 17-én született. Örmény családból származott és ősei török alattvalók és a Korán hívei voltak. A XVIII-ik század derekán a család Galiciába költözött, ahol Lyvov környékén még most is vannak ilyen nevü földbirtokosok, akiknek őseit az osztrák császár Ajvazovszkij néven annak idején nemesi rangra is emelte.

Konstantinovics Iván apja, aki kereskedő ember volt, testvéreivel pörbe keveredvén, Galiciából előbb Moldvába, majd a Krimi félszigetre Feodoziába költözött ki, ahol az 1812-ik évi pestis következtében minden vagyonát elvesztette s így gyermekeinek, különösen a tönkrejutása után született Ivánnak a nevelésére nem valami sokat áldozhatott.

A kis Ivánban, aki a Feketetenger partján látta meg a napvilágot, már korán fölébredt a végtelen víz iránt való szinte babonás szeretet, mely belső világán egész életén át uralkodott. Ugyancsak gyermekéveiben jelentkezett benne a hajlandóság a festészet és a zene iránt is. Első szárnypróbálgatásai a művészet mindkét ágában gyermekidejének legkorábbi éveire esnek. Művészi hajlamai legelőször *Kaznacsejev* Alexandovics Ivánnak, Feodozia kormányzójának a figyelmét vonták magukra, aki csakhamar magához vette a fiut és kiváló gonddal kezdte neveltetni. Házában a rajzolás és festés terén olyan gyors és bámulatos haladást tanusított, hogy Kaznacsejev közbenjárására 1833 augusztus 23-ikán a cár határozott kívánságára soron kivül fölvették a pétervári művészeti akadémiára, hol először *Vorobjev* tanítványa lett. Később a híres francia tengerfestő *Tanner* növendéke lett s már 1835-ben önálló műveket állított ki és abban az évben második ezüstérmet, a következőben pedig második aranyérmet nyert. 1837-ben egy képével az akadémia kiállításán első aranyérmet nyert, amelylyel az a jog is együtt

Mitévők legyünk tehát addig, amíg a vidék nagyobb városaiban szilárdabb alapokon szervezve lesznek a művészegyesületek és nagyobbszabásu és komolyabb irányu műalkotások iránt is meg lesz a kellő érdeklődés?

Nyugat felé tért hódítani eddig — mint igen jól tudjuk — csak egy Munkácsynak, egy Zichy Mihálynak és még néhány nagyobbhírü művészünknek sikerült. Az újabb generáció kiválóbb művészei, akik legutóbb Péterváron és Berlinben szerepeltek műveikkel, már korántsem értek el olyan sikert, aminőre joggal és méltán számíthattak volna. Ha volt is részük elismerésben, ez csak az erkölcsi térre szorítkozott, ebből pedig megélni vajmi nehéz, sőt lehetetlen.

Ez egyébiránt nem is csoda, mert hiszen a művelt nyugat országaiban a művészetnek oly sok kitűnősége él és munkálkodik, hogy ezekkel az anyagi és erkölcsi siker terén versenyre kelni még nagyon kockáztatott vállalkozás.

Éppen azért vagyok bátor a keleti tartományokban rendezendő magyar kiállítások eszméjét az illetékes körök szíves figyelmébe ajánlani, mert ott nem igen kell tartaniok a nagyobbarányu versenytől s így csaknem minden kétségen felüli az, hogy művészetünkkel ott úgy anyagilag, mint erkölcsileg egész szép sikereket érhetnénk el.

Belgrád, Bukarest, Szófia mind olyan városok, amelyekben udvar is székel és tömérdek olyan gazdag ember is lakik, aki művásárlásra nagyobb összegeket szánhat s aki minden valószínűség szerint becsvágyát is helyezi arra, hogy kiválóbb művészi alkotások birtokába jusson.

*

Amikor mindkét indítványomat ismételten az illetékes körök szíves megfontolásába ajánlom, teszem ezt abban a biztos tudatban, hogy a várt és a kivánt eredmény nem fog elmaradni.

Ernst Lajos.

A Magyar Képzőművészek Egyesülete gyülése.

A Magyar Képzőművészek Egyesülete május 17-ikén délután a városligeti Műcsarnok tanácskozó-termében gyülést tartott, amelyen a következők voltak jelen: *Both* Menyhért, *Csók* István, *Dudits* Andor, *Ferenczy* Károly, *Fényes* Adolf, *Gergely* Imre, *Gross* Béla, *Holló* Barnabás, *Horthy* Béla, *Innocent* Ferenc, *Jámbor* Lajos, *Karlovszky* Bertalan, *Karvaly* József, *K. Kovács* László, *Knopp* Imre, *Markó* Ernő, *Papp* Sándor, *Reti* István, *Tahi* Antal, *Telepy* Károly, *Tóth* István és *Zemplény* Tivadar.

Az egyesületi elnök távollétében *Telepy* Károly mint korelnök foglalta el az elnöki széket és az ülést megnyitotta.

Az ülés első tárgya *Ferenczy* Károlynak, a párisi kiállítás magyar képzőművészeti osztálya festészeti jury-elnökének a jelentése volt, amelylyel a jury eljárásáról az egyesület előtt beszámolt.

Mindenekelőt előadta *Ferenczy*, hogy az elnöklése alatt álló jury annak idején ismételt biráló üléseken legjobb tudása és meggyőződése szerint kiválasztotta az utolsó tíz év művészi alkotásai közül azokat amelyeket a párisi kiállításra leendő elküldésre méltóknak tartott s a jegyzéket, mely 42 művésztől való 56 művet tartalmazott, beterjesztette a kormánybiztosságnak.

Most azonban, hogy a párisi kiállítás megnyilt, azt látja, hogy a magyar képzőművészeti csoportban kiállított műveknek csak *egy része* az, amelyet a művészek által megválasztott jury kijelölt, másik része pedig részben olyan művekből áll, amelyeket *a jury nem is látott*, részben olyanokból, amelyeket a jury annak idején *határozottan visszautasított*. Vannak továbbá olyan művek is kiállítva, amelyeknek kiállításáról szerzőjük nem is tudott, viszont nem szerepel a kiállításon több olyan mű, amelyet a jury kijelölt. A kiállítás anyagát tehát *tényleg* nem a teljhatalommal fölruházott jury állította össze, hanem a kormánybiztosság. Úgy van értesülve, hogy azok a művek, amelyeket a jury nem jelölt ki, s amelyek a kiállításon mégis szerepelnek, csak *az illetők közvetlen vagy közvetett utánjárásának* köszönik azt, hogy a kiállításban szerepelnek.

Ezt az eljárást a maga részéről a művészeknek a kormánybiztosság által annak idején biztosított autonom jogain ejtett *sérelemnek* tekinti és kéri az Egyesületet, hogy jelentésének tudomásulvétele mellett a kormánybiztosság ez illetéktelen beavatkozása fölött rosszalását fejezze ki s ezt juttassa a kormánybiztosság tudomására.

Ferenczy Károlynak ama kijelentése, mely szerint a jury által ki nem jelölt és a kiállításon mégis szereplő művek csak az illetők utánjárásának köszönik befogadtatásukat, nagy vihart keltett a jelenvoltak között, akik közül többen erélyesen tiltakoztak ez állítás ellen s azt kivánták, hogy a jury elnöke nevezze meg azokat, akikre kijelentését vonatkoztatta, ami azonban nem történt meg.

A kedélyek lecsilapulván, *Jámbor* Lajos műépítész szólalt föl és a jelenvoltak tájékoztatására elmondotta, hogy mikor a jury elnöke a jury által kiválasztott művek jegyzékét a kormánybiztosság elé terjesztette, ez azonnal tisztában volt vele, hogy a jegyzékben foglalt művek *nem képviselik teljesen az utolsó tíz év művészi termelésének a színe-javát*, mert hiányzottak a jegyzékből olyan nevek, amelyek nélkül a kiállítás anyaga nem nyujtotta volna teljes képét a magyar művészet utolsó tíz év alatti fejlődésének és mai színvonalának. Ennélfogva a kormánybiztosság, mely a külfölddel szemben *egyedül* viselte a felelőséget a tárlat anyagának a minéműsége iránt, *följogosítva* érezte magát, sőt *kötelességének tartotta* a

Műcsarnok 1900, 19, 4.

AZ IPARMŰVÉSZETI ISKOLA FÉLÉVI PÁLYÁZATAI. Mint minden esztendőben, az idén is közlünk buzdításképp néhány pályamunkát az iparművészeti iskola félévi pályázataiból. Azaz nem is annyira buzdításképpen, mint elismerésképpen. Mert e pályamunkáknak egynémelyike (jóllehet azok csak napi 4 órai munkával járó két heti dolognak az eredményei, az alakrajz pedig csak két napé) olyan sikerült, hogy azok bármely kényes szaklap hasábjain is megállják a helyüket.

A festészeti szakosztály egy templom belsejében levő arhivoltnak díszítését oldotta meg. *Jámbor* Lajos munkája kompoziciójának egyszerűségével és színeinek mélységével tűnt ki, *Tari* Lajosé pedig eredeti beosztásával. A szobrászati szakosztálynak egy temető bejárata adta a motivumot. A legtöbb pályamunkára erős befolyással volt Bartholomé-nek a

-ben levő emlékszerű Telcsnek utolsó ternő rész a gyászolók cessziójáját választotta több-kevesebb sze-

pompás humorral és virtuóz kezeléssel oldott meg.

A lakásberendezők egy ebédlő-csillárt terveztek. A tervezetek között reprodukció szempontjából legalkalmasabbnak mutatkozott *Mátrai* Béla modern, vörösréz

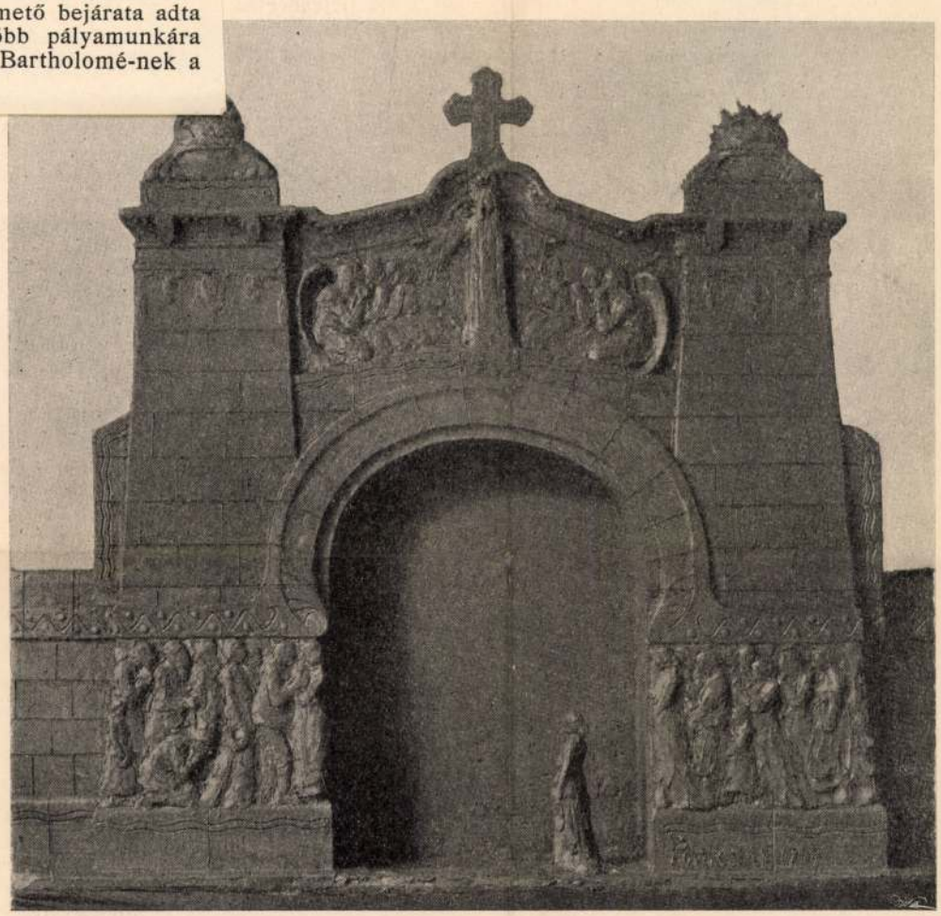

TEMETŐKAPU.

DÍSZÍTŐ SZOBRÁSZAT. DÍJAZOTT PÁLYAMŰ.

TERVEZTE POROSZLAY SÁNDOR.

Az Országos M. Kir. Iparművészeti Iskola pályázata.

Közöljük az első díjat nyert *Nemes* Györgynek, a második díjat nyert *Poroszlai* Sándornak, valamint *Sovánka* Károlynak pályaterveit.

A rézmetsző szakosztálynak egy táncrend címlapja képezte a feladatát, amely feladatot *Vadász* Miklós két tervével csillárja. Az ötvös-szakosztálynak pályamunkái között úgy alakjával, mint tehnikai kezelésével *Tiringer* Ferenc pályaterve tünt ki.

Az aktrajzolásnak számos sikerült dolgozatából az első díjat nyert *Sommer* Vilmos és a második díjazott *Dedinszky*

Elemér munkáit mutatjuk be. — A többi szakoknak pályamunkáiból részint a helyszűke, részint pedig a munkálatoknak reprodukcióra kevésbbé alkalmas volta miatt mutatványokat nem közölhetünk.

SZENTELT-VÍZTARTÓ, DOMBORÍTOTT RÉZBŐL. DIJAZOTT PÁLYAMŰ. TERVEZTE TIRINGER FERENC.

Az Országos M. Kir. Iparművészeti Iskola pályázata

VEIT STOSS fafarágó művész kérdése mindinkább kezd tisztúlni. Csak nem rég Riedl Frigyes a Budapesti Szemlében irányította rá a figyelmet, legújabban pedig *Divald* Kornél, a Művészetben Daunnak Stossról írott könyvével kapcsolatban, sok új szempontra hívja fel a figyelmet. Divald már régóta szakszerű kutatásokkal tanulmányozza a magyarországi fafaragó művészeteket s Stossról az a véleménye, hogy Magyarországon született, alighanem a szepesi Stossfürdőn, 1438 táján. Veit Stoss testvéröccse Mátyás ötvös pedig az erdélyi Harróba való volt, s Veit maga Nürnbergben és Krakkóban működött, fiai azonban visszaszármaztak hazánkba.

A MAGYAR NYOMDÁSZOK majdnem annyit civódnak egymás közt, mint a nyelvtudománynyal foglalkozó egyetemi tanáraink. Van vagy öt szaklapjuk, amely egymással konkurál. Ha meg valami igazán üdvös mozgalom indul meg közöttük, az csakhamar a személyi motivumok folytán szétesik. Dicséretes törekvéssel a maguk erejéből szakkurzusokat létesítettek először a Mäser-lemez vésésre, aztán rajzoktatásra. Egy derék tanár, Harsányi Lajos, nem csekély áldozatkészséggel fáradozott is velük, hogy az ecset és rajzón titkaiba avassa. A kivánt eredmény azonban még a legteljesebb mértékben nincs biztosítva, mert az összetartás és kitartás nem nagy erénye a magyar nyomdászoknak.

BACSA INDÍTVÁNYA A KÉPZŐMŰVÉSZETI ZSŰRI UJJÁ SZERVEZÉSÉRŐL. A fejlődés törvénye a leghosszabb életűnek tartott rendszert is megbolygatja. A finoman kieszelt szabályokról egyszer csak kisül, hogy javításra szorúlnak. Ezt tapasztaljuk most különösen a hazai művészeti és iparművészeti szervezeteknél, ahol — az óriási fejlődésnek megfelelőleg — mindinkább hangosabb kivánalomként jelentkezik a funkcionáló tagok felfrissítése és újabb alapokra való fektetése. Folyóiratunk fő cikkei közt olvasható Kriesch Aladárnak a dolgok mélyére tekintő fejtegetései a mai kiállításnak, tőkének, pályázatoknak és akadémiáknak művészetet gátló elfajulásairól; ugyanennek egy realizált pontját adja Bacsa András egy tervezetben, amelyben a Képzőművészeti Társulat zsűrizésének reformálásához nyújt eszméket. A zsűrizési módoknak mindenütt vannak hiányosságai. A német művészeti és iparművészeti egyesületek épp tavaly dolgoztak ki egy kongresszuson egy egységes elvek által vezetett új rendszert. Bacsa a Képzőművészeti Társulat kiállítási biráló bizottságát és annak rendjét nem akarja újont megalkotni, hanem organikus fejlesztéssel javítani. Ez helyes is. Arra keres orvosságot, hogy a zsűrit megkímélje a panaszoktól és a művészek számára megnyugtató kritikát biztosítson; s amit ajánl az egy — csupán kétes eseteket eldöntő — új bizottság létesítése és a jelenleg működő zsűri ügyrendjének módosítása. Eddig a zsűritagok nem voltak kötelezve, hogy a zsűriben végig részt vegyenek, s az a zsűri-

PÓTKATALOGUS. (1919)

ÖSSZEÁLLITOTTA:

TÁRKÁNYI JENŐ.

161	Rottmann Mozart	... ...	„Cleopatra“
162	~~Czakó M.~~	... ...	„Tájkép“
163	Kacziány A.	... ...	„Akt“
164	~~E. Frankl~~	... ...	„Téli tájkép“
165	H. Kern	... ...	„Elmélyedés“
166	~~Déry Béla~~	... ...	„Holland tájkép“
167	Romek Arpád	... ...	„Csendélet“
168	~~Hadzsy Olga~~	... ...	„Leányfej“
169	~~Ginowsky I.~~	... ...	„Portré“
170	Mirkva Halász	... ...	„Portre“
171	Szüle Péter	... ...	„Üllő aki“
172	Kacziány	... ...	„Téli tájkép“
173	Mányai I.	... ...	„Akt“
174	~~Heyer A.~~	... ...	„Hadi kutya“
175	Udvary P.	... ...	„Borju“
176	Jámbor L.	... ...	„Ruhamosás“
177	~~Béli Vörös~~	... ...	„Vasarnap“
178	~~Cserna K.~~	... ...	„Cairó“
179	~~Bélt Vörös E.~~	... ...	„Szénásszekér“
180	Raksányi D.	... ...	„Faun“
181	~~Bottka A.~~	... ...	„Birkák“
182	Székely B.	... ...	„Commpositió“
183	Székely B.	... ...	„Női fej“
184	Perlrott Csaba Vilmos		„Bachanália“
185	~~Gal. Fekete Béla~~	... ...	„Lámpafénynél“
186	~~Erdőssy B.~~	... ...	„Behordás“
187	~~Gimes L.~~	... ...	„Klastrom és Ghetfo“
188	~~Geiger Richárd~~	... ...	„Pihenő nő“
189	~~Csóka M.~~	... ...	„Husvéti csendélet“
190	~~Csóka M.~~	... ...	„Vajas kenyér“
191	~~Feiks A.~~	... ...	„Havas táj“
192	Rippl Rónai	... ...	„Női fej“
193	Tatz László	... ...	„Parasztasszony“
194	Koszta	... ...	„Tanulmány“
195	~~Fodor L.~~	... ...	„Lecsuszott korona“
196	„	... ...	„Bolseviki népgyülés“
197	„	... ...	„Hadi ur“
198	„	... ...	„Mese illustració“
199	„	... ...	„Utcán“
200	„	... ...	„Rajz“
201	Polya Tibor	... ...	„Tél“
202	„	... ...	„Őszi eső“
203	„	... ...	„Idyll“
204	Józsa Károly	... ...	„Nevető leány“
205	„	... ...	„Paraszt leány“
206	Márk Lajos	... ...	„Vázlat“
207	Telkessy V.	... ...	„Tájkép“
208	Biró M.	... ...	„Téli táborozás“
209	Juszkó B.	... ...	„Csikós“
210	Ujváry J.	... ...	„Parasztudvar“
211	~~Béli-Vörös E.~~	... ...	„Bucsu“
212	Osztrák mester XIX. század		„Női mellkép szőrme gallérban“
213	~~Báliut Rezső~~	... ...	„Gázgyári részlet“
214	Telepy Károly	... ...	„Diszletterv“
215	~~Csók István~~	... ...	„Fürdőzés“
216	Rippl Rónai	... ...	„Női fej“
217	~~Bányász~~	... ...	„Búcsu“
218	Kern H.	... ...	„Vadász“
219	Kunz	... ...	„Akt“
220	Ismeretlen	... ...	„A katona búcsuja“
221	Koszta I.	... ...	„Tájkép“
222	~~Fényes A.~~	... ...	„Kertben ásó paraszt“
223	~~Burghardt~~	... ...	„Interieur“

~~Frankel F.~~

Geiger Richard

tovabbitani

Tárkányi arkcio

1919

O-Z dobor-

ban